Bundel van de Politieke Avond van 11 november 2020

Agenda bijlagen

- Agenda 11 november 2020
- Bundel amendementen Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021 (d.d. 11-11-2020 - 11h00)
- Bundel moties Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021 (d.d. 11-11-2020 - 11h00)
- Uitslagen stemming amendementen en moties ontwerp begroting 2021
- Getekende besluitenlijst PA 11 en 12 november 2020

1.1 Opening en mededelingen

1.2 Herdenking van het raadslid de heer Rob Sanders

1.3 Vaststellen van de agenda en spreektijdverdeling

1.4 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 28 oktober 2020

- Getekend raadsbesluit
- Raadsvoorstel "Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 28 oktober 2020"
- Besluitenlijst van 28 oktober 2020

1.5 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad

- Getekend raadsbesluit
- Raadsvoorstel "Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 11 november 2020"
- Lijst van Ingekomen stukken (16 oktober 2020 tot en met 4 november)

2 Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen

2.1 Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021

- Geamendeerde Begroting 2021
- Getekend raadsbesluit "Ontwerp Begroting 2021"
- Raadskameradvies t.b.v. de besluitvormende behandeling op 11-11-2020
- Aangenomen amendement "Actieplan voetganger" (20A74) van de fractie Arnhem Centraal
- Aangenomen amendement "Aanvullend evacuatiemonument" (20A75) van de fracties GroenLinks, VVD, PvdA, D66, ChristenUnie, DENK Verenigd Arnhem en CDA
- Aangenomen amendement "Iedereen een startkwalificatie" (20A76) van de fractie ChristenUnie
- Verworpen amendement "Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren" (20A77) van de fractie D66
- Verworpen amendement "Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens (20A78g) van de fractie Arnhem Centraal
- Aangenomen amendement "Versterken lokale media" (20A79) van de fracties VVD, GroenLinks, D66, PvdA, Arnhem Centraal, Partij voor de Dieren, CDA, DENK Verenigd Arnhem, Arnhemse Ouderen Partij en ChristenUnie
- Aangenomen amendement "Investeren in een sociaal sterke stad" (20A80) van de fracties ChristenUnie en DENK Verenigd Arnhem
- Aangenomen amendement "Huisvesting cultuur organisaties" (20A81) van de fractie ChristenUnie
- Verworpen amendement "Corona Noodplan" (20A82) van de fractie SP
- Verworpen amendement "Niet bezuinigen op de zorg maar juist anticyclisch investeren in de zorg, omdat het keihard nodig is" (20A83) van de fractie SP
- Verworpen amendement "Een coronafonds om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen ipv 10 miljoen euro weggooien op de blauwe golven" (20A84) van de fractie SP
- Verworpen amendement "Klimaatfonds op de best mogelijke manier in te zetten, en de slechtste huizen op te knappen" (20A85) van de fractie SP
- Verworpen amendement "Investeren in banen bij Scalabor én investeren in voldoende veilige mondkapjes voor Arnhemmers" (20A86) van de fractie SP
- Verworpen amendement "Omscholingsfonds voor zorg, onderwijs en techniek" (20A87) van de fractie SP

Aangenomen motie "Vaste kraakdagen terug" (20M231) van de fracties Partij voor de Dieren, Arnhem Centraal en Arnhemse Ouderen Partij

Ingetrokken motie "Verbod dragen van gevaarlijke voorwerpen, zoals messen en slagwapens" (20M233) van de fractie Arnhemse Ouderen Partij

Verworpen motie "Veilige fietspaden" (20M235) van de fractie Arnhemse Ouderen Partij

Verworpen motie "Passend materieel onderhoud" (20M237g) van de fractie van de Arnhemse Ouderen Partij en de Partij voor de Dieren

Aangenomen motie "Iedereen moet gewoon grofvuil weg kunnen brengen" (20M238) van de fracties Arnhem Centraal en VVD

Aangenomen motie "Inclusie in relatie tot autisme binnen de gemeentelijke organisatie" (20M240g) van de fracties ChristenUnie, PvdA, Arnhemse Ouderen Partij en Partij voor de Dieren

Ingetrokken motie "Zet Google in bij strijd tegen oplopende schulden" (20M243) van de fracties D66 en PvdA

Ingetrokken motie "Na coronacrisis geen schuldencrisis" (20M244) van de fractie D66

Aangenomen motie "Integrale Inclusievisie en actieplan" (20M245g) van de fracties DENK Verenigd Arnhem, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA, D66 en Partij voor de Dieren

Aangenomen motie "Openbare sollicitatieprocedures openstellen" (20M246) van de fractie Arnhemse Ouderen Partij

Ingetrokken motie "Democratische inclusie live ondertiteling vergaderingen gemeenteraad" (20M247) van de fracties ChristenUnie en D66

Aangenomen motie "Voorrang voor fiets en ander emissievrijverkeer" (20M248) van de fracties GroenLinks, ChristenUnie, D66 en Partij voor de Dieren

Ingetrokken motie "Opvang diverse hulpvraag versterken" (20M249) van de fracties GroenLinks, CDA, PvdA, D66 en Partij voor de Dieren

Verworpen motie "Begroten op wijkniveau" (20M250) van de fracties Arnhemse Ouderen Partij en Arnhem Centraal

Ingetrokken motie "Inwoners betrekken bij wijkprogramma's" (20M251) van de fracties D66, Arnhemse Ouderen Partij, ChristenUnie en Arnhem Centraal

Aangenomen motie "Duidelijkheid voor het onderwijs" (20M252) van de fracties D66, VVD, CDA, DENK Verenigd Arnhem, GroenLinks,PvdA en Partij voor de Dieren

Aangenomen motie "Doelen en middelen voor Arnhem Oost Aanpak" (20M253) van de fracties D66, PvdA, GroenLinks en ChristenUnie

Aangenomen motie "Levensloopbestendige koopappartementen" (20M254) van de fracties D66, VVD en CDA

Aangenomen motie "Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen" (20M255) van de fracties D66 en VVD

Aangenomen motie "Ouderbijdrages beperken" (20M256) van de fracties D66, GroenLinks, ChristenUnie en PvdA

Aangenomen motie "Stadsvernieuwing 4.0 voorkomen" (20M257g) van de fracties D66, PvdA en GroenLinks

Aangenomen motie "Begroten, niet dromen" (20M258) van de fractie CDA

Verworpen motie "Kaderstelling" (20M259) van de fractie CDA

Aangenomen motie "Diftar PLUS, voorstel 1: hoogbouw en groenafval" (20M260) van de fractie CDA

Verworpen motie "Diftar PLUS, voorstel 2: extra compensatie goede scheiders" (20M261g) van de fracties CDA en Partij voor de Dieren

Verworpen motie "Diftar PLUS, voorstel 3: vergroot de opening" (20M262) van de fractie CDA

Verworpen motie "Diftar PLUS, voorstel 4: handhaving omhoog" (20M263) van de fractie CDA

Aangenomen motie "Diftar PLUS, voorstel 5: meer pasjes levert meer op" (20M264) van de fractie CDA

Verworpen motie "Leg geen hypotheek op de toekomst" (20M265) van de fractie CDA

Ingetrokken motie "Aanvalsplan leefbaarheid en veiligheid" (20M266) van de fractie CDA

Verworpen motie "Geef ‘Boost’ en daarmee veel Arnhemmers een boost!" (20M267) van de fracties CDA, Arnhem Centraal en ChristenUnie

Aangenomen motie "Homogenezing in kaart brengen en actief tegengaan" (20M268) van de fracties CDA, GroenLinks, Partij voor de Dieren en D66

Aangenomen motie "Sparen voor evenementen" (20M269) van de fractie CDA

Verworpen motie "Bijdrage aanpak arbeidssectoren tekort" (20M270) van de fracties CDA en DENK Verenigd Arnhem

Ingetrokken motie "Inventarisatie schadeclaims vuurwerk ondernemers" (20M271) van de fractie CDA

Aangenomen motie "Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg" (20M272) van de fracties PvdA, GroenLinks en DENK Verenigd Arnhem

Aangenomen motie "TOZO en NOW verantwoording" (20M273) van de fracties PvdA en GroenLinks

Aangenomen motie "Arnhems subsidieregister" (20M274) van de fractie PvdA

Aangenomen motie "Actie voor bijzondere woonvormen" (20M275) van de fracties Arnhem Centraal en GroenLinks

Aangenomen motie "Een overzichtelijke begroting in de media" (20M276) van de fractie Arnhem Centraal

Aangenomen motie "Voortaan wél meetbare doelen" (20M277) van de fracties D66, ChristenUnie en CDA

Aangenomen motie "Met de regenboogdoelgroep samen werken aan de regenboogdoelen" (20M278) van de fracties D66, PvdA en Partij voor de Dieren

Aangenomen motie "Parkeren ook voor fietsen geregeld: fietsvlonders en fietskluisjes" (20M279) van de fracties D66, GroenLinks en Partij voor de Dieren

Ingetrokken motie "Laat de jaarwisseling een lichtpunt zijn" (20M280g) van de fracties D66, GroenLinks en Partij voor de Dieren

Aangenomen motie "Tekort aan studieplekken voor studenten in Arnhem" (20M281) van de fractie Arnhem Centraal

Aangenomen motie "Bijdrage aan de regionale aanpak personeelstekort onderwijs" (20M282) van de fracties DENK Verenigd Arnhem en CDA

Ingetrokken motie "De aansluiting tussen jeugdzorg en onderwijs maken" (20M283) van de fracties GroenLinks en VVD

Aangenomen motie "Ook boa’s verdienen waardering" (20M294) van de fracties SP, PvdA, Arnhemse Ouderen Partij, GroenLinks, DENK Verenigd Arnhem en VVD

Verworpen motie "Belanghebbenden bij projecten" (20M295g) van de fractie van de Arnhemse Ouderen Partij

Aangenomen motie "Zorgen dat iedereen veilig kan stemmen" (20M296) van de fracties SP, PvdA en D66

Aangenomen motie " Laat EcoVrede niet vallen tijdens en na het lopende onderzoek" (20M297g) D66, PvdD, SP, AOP

Ingetrokken motie "Blijvend inzetten op welzijn" (20M298) van de fracties GroenLinks en PvdA

Aangenomen motie "Veilig klimaat voor seksuele diversiteit" (20M299) van de fracties Arnhem Centraal, D66 en PvdA

Ingetrokken motie "Dubbel versterken lokale media en lokale democratie" (20M300) van de fracties Arnhem Centraal, Arnhemse Ouderen Partij en DENK Verenigd Arnhem

Ingetrokken motie "Een fijne kerst voor gedupeerde ouders toeslagenaffaire" (20M301) van de fracties SP, DENK Verenigd Arnhem en D66

Ingetrokken motie "Verbreek stedenband met Wuhan (Volksrepubliek China)" (20M302) van de fractie DENK Verenigd Arnhem

Verworpen motie "Monument als eerbetoon voor gastarbeiders" (20M303) van de fractie DENK Verenigd Arnhem

Verworpen motie "Vlaggen in de raadskamer (20M304) van de fractie DENK Verenigd Arnhem"

Aangenomen motie "Na referendum trommelgrootte deels aanpassen als diftar blijft" (20M305) van de fractie Arnhem Centraal

Ingetrokken motie "Laat de jaarwisseling een feest zijn" (20M306) VVD, CDA en PvdA

Verworpen motie "Bethanienstraat; geen verdeeldheid zaaien, maar Raadsbesluit uitvoeren" (20M307) SP en Arnhem Centraal

Verworpen motie "De raad voortaan direct informeren over alle gevolgen van het afvalbeleid" (20M308) SP en Arnhem Centraal

Verworpen motie "Reactie op uitzending van Hofbar" (20M309) SP en Arnhem Centraal

Raadsvoorstel "Ontwerp Begroting 2021"

Bijlage - Ontwerp Begroting 2021

Notitie betreffende behandeling Begroting 2021 d.d. 2 september Agendacommissie

Bundel met (schriftelijke) technische vragen en antwoorden Begroting 2021 (versie 03-11-2020)

Bijlage - Vraag 41 / GroenLinks - Overzicht mobiliteitsprojecten

Overzicht toezeggingen (alle portefeuilles) m1 van 14 en 28 oktober

Beantwoording technische vraag D66-1 (21-10-20)

Mail inzake toezegging wethouder Paping: Gerealiseerde projecten, d.d. 28-10-2020

Memo inzake "Vragen raadskamer met betrekking tot reken- en marktrente in relatie tot begroting" d.d. 20-10-20

Memo inzake "Vragen raadskamer met betrekking tot EMU saldo in relatie tot begroting" d.d. 22-10-20

Memo van wethouder Paping over het aantal bouwvergunningen van de provincie, d.d. 04-11-2020

Schriftelijke inspraakreactie van mw. T. Bosvelt

Memo van wethouder Bouwkamp "Toezeggingen tijdens begrotingsbehandeling (m2)", van 09-11-2020

Memo van wethouder de Vroome inzake "Overleg Provincie inzake Alliantie", d.d. 11-11-2020

Memo van wethouder Van der Zee "Beantwoording technische vraag GroenLinks over financiën en projecten mobiliteit", d.d. 10-11-2020

2.2 Vaststellen van de Turap 2 2020

Raadskameradvies t.b.v. de besluitvormende behandeling op 11-11-2020

Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel "Turap 2 2020"

Bijlage 1 - Turap 2 2020

Bijlage 2 - Begrotingswijziging 20-015

Notitie betreffende behandeling Begroting 2021 d.d. 2 september Agendacommissie

2.3 Vaststellen van de Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem

Dossier 2257 voorblad

Getekend raadsbesluit "Vaststellen van de Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem"

Getekend raadsbesluit "Verordening op de heffing en invordering van Afvalstoffenheffing 2021"

Getekend raadsbesluit "Verordening op de heffing en invordering van Onroerende-Zaakbelastingen 2021"

Getekend raadsbesluit "Verordening op de heffing en de invordering van Belastingen op Roerende Woon- en Bedrijfsruimten 2021"

Getekend raadsbesluit "Verordening op de heffing en de invordering van Rioolheffing 2021"

Getekend raadsbesluit "Verordening op de heffing en de invordering van Leges 2021"

Getekend raadsbesluit "Verordening Parkeren en Parkeerbelastingen 2021"

Getekend raadsbesluit "Verordening op de heffing en de invordering van Scheepvaartrechten 2021"

Getekend raadsbesluit "Verordening op de heffing en de invordering van Toeristenbelasting 2021"

Getekend raadsbesluit "Verordening op de heffing en de invordering van Reinigingsrechten 2021"

Getekend raadsbesluit "Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem"

Raadskameradvies t.b.v. de besluitvormende behandeling op 11-11-2020

Verworpen amendement "Rechtvaardige lokale lasten huishoudens minder lasten, vastgoedmagnaten méér lasten laten betalen" (20A88) van de fractie SP

Verworpen amendement "Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens" (20A89g) van de fractie van Arnhem Centraal

Raadsvoorstel "Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem"

Bijlage 1 - Toelichting op de belastingverordeningen 2021

Bijlage 2 - Verordening op de heffing en invordering van Afvalstoffenheffing 2021

Bijlage 3 - Verordening op de heffing en invordering van Onroerende-Zaakbelastingen 2021

Bijlage 4 - Verordening op de heffing en de invordering van Belastingen op Roerende Woon- en Bedrijfsruimten 2021

Bijlage 5 - Verordening op de heffing en de invordering van Rioolheffing 2021

Bijlage 6 - Verordening op de heffing en de invordering van Leges 2021

Bijlage 7 - Verordening Parkeren en Parkeerbelastingen 2021

Bijlage 8 - Verordening op de heffing en de invordering van Scheepvaartrechten 2021

Bijlage 9 - Verordening op de heffing en de invordering van Toeristenbelasting 2021

Bijlage 10 - Verordening op de heffing en de invordering van Reinigingsrechten 2021

Bijlage 11 - Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem

Bijlage 12 - Vergelijkingstabel Onroerende Zaakbelasting 2020-2021

Bijlage 13 - Vergelijkingstabel Roerende Zaakbelasting 2020-2021

Bijlage 14 - Vergelijkingstabel Rioolheffing 2020-2021

Bijlage 15 - Vergelijkingstabel Reinigingsrechten 2020-2021

Notitie betreffende behandeling Begroting 2021 d.d. 2 september Agendacommissie

Raadsbrief "Vervolgmaatregelen inzake gemeente als schuldeiser", d.d. 19-05-2020

Bijlage 1 - Toelichting op wijziging Beleidsregels

Bijlage 2 - Artikelen Beleidsregels

Bijlage 3 - Raadsbrief "Gemeente als schuldeiser", d.d. 10-12-2019

Agenda
Politieke Avond
11 november 2020

Raadszaal
14.00 uur - 23.15 uur Besluitvormende vergadering
Stamppot maaltijd van 17.00 uur tot 18.30 uur
Raadszaal
Agendapunten Besluitvorming: 1.1 Opening en mededelingen 1.2 Herdenking van het raadslid de heer Rob Sanders 1.3 Vaststellen van de agenda en spreektijdverdeling 1.4 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 28 oktober 2020 1.5 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad **2. Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen:** 2.1 Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021 2.2 Vaststellen van de Turap 2 2020 2.3 Vaststellen van de Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem

Amendementen Vaststellen van de Begroting 2021
t.b.v. (b) behandeling 11 november 2020

Nummer	Titel	Indienende fracties	Notitie
20A74	Actieplan voetganger	Arnhem Centraal	
20A75	Aanvullend evacuatiemonument	GL, VVD, PvdA, D66, CU, DENK VA - CDA	
20A76	Iedereen een startkwalificatie	CU	
20A77	Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren	D66	
20A78	Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens	Arnhem Centraal	
20A79	Versterken lokale media	VVD - GL - D66 - PvdA - AC - PvdD - CDA - DENK VA - AOP - CU	
20A80	Investeren in een sociaal sterke stad	CU	
20A81	Huisvesting cultuur organisaties	CU	
20A82	Corona Noodplan	SP	
20A83	Niet bezuinigen op de zorg maar juist anticyclisch investeren in de zorg, omdat het keihard nodig is	SP	

Amendementen Vaststellen van de Begroting 2021
t.b.v. (b) behandeling 11 november 2020

Nummer	Titel	Indienende fracties	Notitie
20A84	Een coronafonds om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen ipv 10 miljoen euro weggooien op de blauwe golven	SP	
20A85	Klimaatfonds op de best mogelijke manier in te zetten, en de slechtste huizen op te knappen	SP	
20A86	Investeren in banen bij Scalabor én investeren in voldoende veilige mondkapjes voor Arnhemmers	SP	
20A87	Omscholingsfonds voor zorg, onderwijs en techniek	SP	
20A88	Rechtvaardige lokale lasten huishoudens minder lasten, vastgoedmagnaten méér lasten laten betalen	SP	
20A89	Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens	Arnhem Centraal	

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel Amendement	Actieplan voetganger
Nummer Zaaknummer	**20A74** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

Toe te voegen bij paragraaf S09 Gezondheid en sport onder het kopje ‘gezonde levensstijl‘ de volgende tekst:

Om een gezonde levensstijl laagdrempelig en toegankelijk te maken voor iedereen komt er een ‘actieplan voetganger’, met als doel wandelen en joggen door de gehele stad veiliger en aantrekkelijker te maken.

Toelichting

- Utrecht is de eerste stad in Nederland met een 'actieplan voetganger'. Met het plan wil Utrecht het aantrekkelijker en veiliger maken voor voetgangers met twee doelen: . Lopen/wandelen wordt aantrekkelijker. Utrecht wordt veiliger voor voetgangers. Veel acties hebben een verkennend en onderzoekend karakter, waarbij men probeert voetgangersnetwerken in de stad te inventariseren en de kwaliteit te beoordelen. In samenwerking met het Groenprogramma wordt onderzocht welke recreatieve wandelroutes verbeterd kunnen worden. We willen de voetganger gewicht geven in alle projecten door het handboek openbare ruimte aan te vullen met voetgangers kwaliteitseisen. Dit handboek beschrijft de kaders hoe wordt omgegaan met de openbare ruimte. Ook gaan we een aantal fysieke aanpassingen in de openbare ruimte uitvoeren. Om een goede werkwijze te ontwikkelen is gekozen om in het kader van dit actieplan voor de korte termijn een aantal hefboomprojecten te benoemen, zodat hiermee ervaringen opgedaan kunnen worden. De bedoeling is dat deze projecten in de komende vijf jaar worden uitgevoerd met zichtbare resultaten op straat. Tenslotte willen we een goede aanpak ontwikkelen om mensen te stimuleren meer te gaan lopen.

- Wandelen is goed voor alles. Hart, bloedvaten, bloeddruk, cholesterol, botten en spieren, gewicht en geheugen, ze gaan er allemaal op vooruit. In Arnhem wordt structureel meer aandacht aan de fiets gegeven en relatief weinig aan de voetganger, wandelaar en jogger. En dat terwijl deze groep groeit, o.a. doordat mensen steeds meer individueel willen sporten.
- In de meeste beleidsnota's en plannen worden "fietsers en voetgangers" als één groep beschouwd. Eigenlijk is de auto dan nog steeds de maat, want "fietsers en voetgangers" zijn gewoon de "niet-auto's". Dat klopt, maar dat perspectief maakt blind voor het gevaar dat fietsers op hun beurt weer opleveren voor de voetganger. Dit vereist naast fietsnetwerken ook **loopnetwerken.**
- Over ongevallen met voetgangers worden geen tellingen bijgehouden. Een voetgangersongeval is alleen een verkeersongeval als er een rijdend voertuig bij betrokken is. Tussen 2010 en 2019 zijn er per jaar gemiddeld 59 voetgangers overleden als gevolg van een verkeersongeval. Het ongevalsrisico van voetgangers en fietsers is ongeveer even hoog, dat van snor-/bromfietsers is een factor 3 à 4 hoger en dat van inzittenden van personen-/bestelauto's is een factor 7 à 8 lager.

Lea Manders - Arnhem Centraal

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Mark Coenders - GroenLinks Leendert Combée - VVD Eric Greving - PvdA Maarten Venhoek - D66 Daniël Becker - ChristenUnie Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem Klaartje van Dillen - CDA
Titel Amendement	Aanvullend evacuatiemonument
Nummer Zaaknummer	**20A75** 504479

De raadsleden stellen de volgende toevoeging voor:

Aan de vierde alinea van pagina 89 (na zin “Elk kroonjaar (…) extra activiteiten.” toe te voegen:

- We realiseren een aanvullend monument ter herdenking van de evacuatie in 1944 te op een prominentere plek, bijvoorbeeld het park op het Velperplein, in overleg met betrokkenen. Hiervoor reserveren we eenmalig € 25.000,-. Dit dekken we uit de uitgaven voor herdenken in het kader van de Herstelagenda van € 0,2 miljoen. Daarnaast onderzoeken we met betrokkenen de wenselijkheid en haalbaarheid van verplaatsing van het bestaande monument naar de andere kant van de Apeldoornsestraat.

Aan de opsomming ‘wat gaan we doen’ als punt toe te voegen:

- Realiseren aanvullend evacuatiemonument.

Toelichting:

De jaarlijkse herdenking van de evacuatie van Arnhem en omstreken krijgt de laatste jaren – terecht – steeds meer aandacht. De evacuatie had en heeft een ontzettend grote impact op heel veel Arnhemmers. De locatie van het evacuatiemonument is echter minder geschikt voor een passende herdenking en staat niet op een plek waar het verhaal door veel mensen wordt gezien. Daarom is er al langer het pleidooi om (bijvoorbeeld in het park op het Velperplein) een

aanvullend monument te realiseren. Dit kan in de vorm van een representatieve plaquette. Op deze plek kan dan ook de jaarlijkse herdenking plaatsvinden. Het ontwikkelen en realiseren zal moeten gebeuren in overleg met betrokkenen zoals het Rode Kruis en voormalig evacués.

De geschatte kosten van een dergelijk aanvullend monument zijn € 25.000,-. Vanuit de Herstelagenda wordt € 0,2 miljoen geïnvesteerd in het versterken van het verhaal van de Slag om Arnhem. In de conceptbegroting 2021 (pagina 89) staat hierover: “We verbreden het verhaal rond de Slag om Arnhem en hebben meer aandacht voor de waarde van vrijheid.” Een aanvullend evacuatiemonument past bij deze doelen.

Het bestaande evacuatiemonument staat aan de (van het Velperplein af gezien) linkerkant van de Apeldoornsestraat. Het monument is echter ontworpen om aan de andere kant van die straat te staan. Daarom is het voorstel te onderzoeken of het monument aan de andere kant van de Apeldoornsestraat geplaatst kan worden. Eventueel gelijk oplopend met het herstel van het Rembrandttheater.

Mark Coenders - GroenLinks
Leendert Combée - VVD
Eric Greving - PvdA
Maarten Venhoek - D66
Daniël Becker - ChristenUnie
Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Klaartje van Dillen - CDA

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Nathalie Nede - ChristenUnie
Titel Amendement	Iedereen een startkwalificatie
Nummer / zaaknummer	**20A76** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor in de Begroting 2021:

Op p. 109 “We geven hiermee invulling aan motie 20M175 Iedereen een startkwalificatie” te wijzigen in:

“We gaan monitoren hoeveel mensen zonder startkwalificatie in de bijstand zitten en instromen, hoeveel mensen er met startkwalificatie uitstromen en of het halen van een startkwalificatie bijdraagt aan een duurzame uitstroom uit de uitkering.
We evalueren deze cijfers jaarlijks en vergelijken die met landelijke cijfers en cijfers van vergelijkbare gemeenten. Deze evaluatie delen wij jaarlijks met de raad. Op basis van die evaluatie passen wij ons beleid ten aanzien van het bevorderen van het behalen van een startkwalificatie voor bijstandsgerechtigden aan.”

Toelichting

De raad heeft de motie Iedereen een startkwalificatie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen om het halen van een startkwalificatie voor bijstandsgerechtigden als doelstelling op te nemen. Er is momenteel geen inzicht in de cijfers en over het effect van het behalen van een startkwalificatie. Daardoor is het momenteel niet mogelijk om een concrete en realistische doelstelling te formuleren. Het is nodig om deze gegevens te monitoren. Als er cijfers bekend zijn kan er naar aanleiding van de evaluaties zo nodig op gestuurd worden.

Nathalie Nede - ChristenUnie

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Mattijs Loor - D66
Titel Amendement	Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren
Nummer Zaaknummer	**20A77** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

Op pagina 156 van de begroting, onder ‘Uitbreiden woonwagenlocaties’, de tekst:

We geven uitwerking aan het plan van aanpak uitbreiden woonwagenlocaties (juli 2020). Na het opdoen van ervaringen uit de pilot voor uitbreidingen(en) en de uitwerking van de toewijzingsregels, kan de aanvulling van woonwagenbeleid op de Woonvisie in 2021 aan de raad worden voorgelegd.

Te wijzigen in:

We geven uitwerking aan het plan van aanpak uitbreiden woonwagenlocaties (juli 2020). De raad ontvangt zo spoedig mogelijk een voorstel voor het doen van een pilot op één of meer locaties, waarbij de verdeling van kosten en verantwoordelijkheden tussen de gemeente en de beoogde verhuurder(s)/ontwikkelaar(s) bij de aanleg/bouw en tijdens de exploitatie van de standplaatsen duidelijk wordt. Na vaststelling van het pilotvoorstel geven we samen met (toekomstige) woonwagenbewoners, omwonenden en de beoogde verhuurder/ontwikkelaar de concrete plannen vorm.
Na het opdoen van ervaringen uit de pilot voor uitbreidingen(en) en de uitwerking van de toewijzingsregels, kan de aanvulling van woonwagenbeleid op de Woonvisie in 2021 aan de raad worden voorgelegd.

Toelichting

Arnhem beschikt nog over enkele reserves die bedoeld zijn om de woningbouwproductie aan te jagen. Hiermee moeten we spaarzaam omgaan. Het is goed om nu eindelijk een impuls te geven aan het realiseren van woonwagenstandplaatsen. Het inzetten van 240.000 euro (zoals blijkt uit de mutatieoverzichten bij de technische vragen) vraagt echter wel om substantieel resultaat.
Om die reden willen we voordat deze bedragen volledig besteed worden aan de pilotprojecten helder hebben wat de verdeling van verantwoordelijkheden is en waaraan dit bedrag precies wordt besteed. Op basis van deze kaders kunnen de plannen in samenwerking tussen alle betrokkenen worden vormgegeven.

Mattijs Loor - D66

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel Amendement	Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens
Nummer Zaaknummer	**20A78** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

In de "Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing 2021" onderdeel 1.1 van de Tarieventabel te wijzigen in :

1.1 De belasting bedraagt per belastingjaar per perceel:

a. indien dat perceel op 1 januari van het belastingjaar of, indien de belastingplicht later aanvangt, bij aanvang van de belastingplicht, wordt gebruikt door één persoon: € 146,78
b. indien dat perceel op 1 januari van het belastingjaar of, indien de belastingplicht later aanvangt, bij aanvang van de belastingplicht, wordt gebruikt door meer dan één persoon: € 179,74

Toelichting

- Een meerpersoonshuishouden vervuilt twee keer zo veel als een eenpersoons huishouden. Dat was het uitgangspunt bij de berekening voor het variabele tarief.
- In Arnhem worden de kosten volledig gedekt uit de afvalstoffen heffing. Een deel van de kosten voor het vaste tarief zit in het ophalen en andere basiskosten, die nu voor ieder huishouden gelijk berekend worden, terwijl een meerpersoonshuishouden meer gebruik maakt van voorzieningen.
- Een eenpersoonshuishouden betaalt daardoor dus naar verhouding meer mee aan die basiskosten.
- We hebben in 2020 75.632 woningen in Arnhem, die betalen nu 162,60 vast tarief per jaar dat is in totaal 12.297.763,2 euro. Van die woningen is 52% (39.329) eenpersoons en 48% (36.303) meerpersoons.

nodig	12.297.763,20
totaal huishoudens	75632
Eenpersoons	39.329
Meerpersoons	36.303

totaal aantal huishouden som	111.935
% kosten ophalen e.d.	70%
kosten ophalen totaal	8.608.434,24
euro's ophalen e.d. per huishouden	113,82
kosten Papier, GFT en PBD	3.689.328,96
Kosten eenpersoons	***146,78***
Kosten meerpersoons	***179,74***
Totaalbedrag eenpersoons	5.772.636,52
Totaalbedrag Meerpersoons	6.525.126,68
Totaalbedrag na tariefwijziging	12.297.763,20

Lea Manders - Arnhem Centraal

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Menno Loos - VVD Mark Coenders - GroenLinks Maarten Venhoek - D66 Ria de Vries - PvdA René Kraaijenbrink - Arnhem Centraal Hans Eliens - Partij voor de Dieren Klaartje van Dillen - CDA Talip Aydemir - DENK - Verenigd Arnhem Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Nathalie Nede - ChristenUnie
Titel Amendement	Versterken lokale media
Nummer / zaaknummer	**20A79** 504479

De raadsleden stellen/het volgende raadslid stelt de volgende toevoeging voor:

In de begroting 2021 aan programma S.05 Cultuur de volgende paragraaf toe te voegen onder ‘Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen’:

Versterken lokale media
Sterke lokale media zijn essentieel voor het functioneren van de lokale democratie. Daarom investeren we hierin. We starten een tweejarige proef met een lokaal mediafonds van tenminste € 65.000,- per jaar. Daarbij hebben we als uitgangspunten dat een bepaald project van een mediapartner of zelfstandig journalist subsidie kan aanvragen. Per aanvraag mag er maximaal € 10.000,- verstrekt worden en geen enkele aanvrager mag meer dan 1/3 van het jaarlijks beschikbare budget verkrijgen. We verlenen RTV Arnhem in 2021 eenmalig een extra subsidie van € 80.000,- tot maximaal € 125.000,-. Voor het einde van het jaar informeert het college de gemeenteraad of de ingezette verbetering van RTV Arnhem gestalte krijgen. Naar aanleiding hiervan wordt voorstel gedaan voor een structurele bijdrage.

De kosten voor beide onderdelen betalen we uit het cultuurbudget. Het cultuurbudget verhogen we met eenzelfde bedrag door toevoeging van gelden die de gemeente krijgt van het Rijk voor compensatie van de gevolgen van de coronacrisis. De zoektocht naar structurele financiële

middelen voor lokale media zetten we voort. Zodat we voor het einde van het eerste jaar RTV en voor het einde van de pilot met het lokaal mediafonds, bij gebleken succes, kunnen voorzetten.

Toelichting:

Sterke lokale media zijn essentieel voor het functioneren van de lokale democratie. Het verkrijgen, controleren en verspreiden van informatie enorm belangrijk is voor Arnhem, de politiek en inwoners. Nu maar ook zeker ook in de toekomst. Om allerlei uiteenlopende redenen staan diverse lokale media onder druk en komen nieuwe initiatieven moeilijk tot stand. Zo staat de debatfunctie binnen onze gemeente al langer onder druk. Met een lokaal mediafonds kan hier mogelijk een positieve bijdrage aan geleverd worden. Dit is eerder onderzocht, waarover het college de gemeenteraad op 28 mei 2019 informeerden. In de brief zegt het college onder meer: “Een groot deel van de Arnhemse lokale media pleit er voor om met een mediafonds te starten en praktijkervaring op te doen.” De kosten zouden zo’n € 65.000,- zijn. Het college pleitte voor een tweejarige proefperiode. Met dit voorstel wordt hier toch gevolg aan gegeven, ook vanuit het idee uit de brief: “Het zou gaan om het oprichten van een zelfstandige stichting met onafhankelijk bestuur, waarmee de gemeente een subsidierelatie aangaat.

Het fonds is voor losse onafhankelijke onderzoeksjournalistieke projecten en de gelden mogen niet voor algemene doeleinden worden gebruikt. De journalist moet het vertrouwen geven om tot een kwalitatieve journalistieke productie te komen. De gemaakte mediaproductie moet betrekking hebben tot Arnhem en openbaar toegankelijk zijn.”

De raad verzoekt het college zo snel mogelijk profiel schets op te stellen voor een bestuur, de competenties die daar in vertegenwoordigd moeten zijn en de richtlijnen die zij voornemens is mee te geven bij de subsidie verstrekking. In het bestuur moet logischerwijs actuele journalistieke en redactioneel ervaring aanwezig zijn.

Naast social media, blogs en meerdere kleine nieuwsmedia hebben we ook een stabiele professionele zendgemachtigde nodig. Die naast haar primaire taak ook zorgdraagt voor opleiding van vrijwilligers en media professionals. RTV Arnhem heeft de gemeenteraad op 22 juni 2020 op de hoogte gesteld van de (op handde staande) ontwikkelingen, en heeft de raad hier op 3 oktober 2020 een onderbouwing over gestuurd. RTV Arnhem heeft aangeven het gesprek met andere Arnhemse mediapartners te willen aangaan voor samenwerking en/of ondersteuning.

Juist ook ten tijden van de coronacrisis zijn sterke (lokale) media van groot belang om inwoners goed te informeren en de politiek goed te kunnen volgen. Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor ondersteuning van de cultuursector (waaronder media). Door een deel hiervan te reserveren ondersteunen we niet alleen de lokale media en de lokale democratie, maar geven we ook ruimte aan de vele zzp’ers in de mediasector.

Menno Loos - VVD
Mark Coenders - GroenLinks
Maarten Venhoek - D66
Ria de Vries - PvdA
René Kraaijenbrink - Arnhem Centraal
Hans Eliens - Partij voor de Dieren
Klaartje van Dillen - CDA
Talip Aydemir - DENK - Verenigd Arnhem
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Nathalie Nede - ChristenUnie

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 November 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Daniël Becker - ChristenUnie
Titel Amendement	Investeren in een sociaal sterke stad
Nummer Zaaknummer	**20A80** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor in de Begroting 2021:

Op p. 109 , onder paragraaf “Dichtbij de Arnhemmer en integraal”
En daarbij toe te voegen:

“Binnen het programma ‘investeren in een sociaal sterke stad’, gaan wij actief verbinding zoeken en het gesprek aan met sociaal maatschappelijke instellingen zoals kerken, Leger des Heils, Moskeeën enz.” Hiermee willen wij pro-actief invulling geven aan de motie 20M176 Investeren in een sociaal sterke stad.’

Daarmee kan de zinsnede die verwijst naar deze motie op pagina nr. 118 komen te vervallen.

Toelichting

De zinsnede die nu is opgenomen op pagina 118 van dit programma, doet volgens ons te weinig recht aan de zeggingskracht en intentie van deze motie. Tevens staat deze nu genoemd onder het kopje ‘Armoede en schulddienstverlening’. Dat is wat ons betreft een te beperkte vertaling van de kracht en reikwijdte die deze sociaal maatschappelijke instellingen kunnen hebben.

Wat ons betreft kunnen deze instellingen worden gezien als integrale partners, die zeer dichtbij de Arnhemmers staan en weten wat er onder hen leeft’.

Daniël Becker - ChristenUnie

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 November 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Daniël Becker - ChristenUnie
Titel Amendement	Huisvesting cultuur organisaties
Nummer Zaaknummer	**20A81** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor in de Begroting 2021:

Op p. 101 , onder paragraaf “Toekomstbestendige huisvesting van Museum Arnhem, onze Rijksgezelschappen Oostpool en Introdans en het Stadstheaterl”
En daarbij op te nemen:

“Wat betreft de huisvesting van onze rijkgezelschappen Oostpool, Introdans en het Stadstheater is de uitkomst van de raadsbehandeling ‘Lauwersgrachtalliantie” na de zomer bepalend voor het vervolgproces”.

Daarmee kan de volgende zinsnede op pagina nr. 101 komen te vervallen:

‘Wat betreft de huisvesting van onze rijkgezelschappen Oostpool, Introdans en het Stadstheater is de uitkomst van de raadsbehandeling over de samenwoon- en standalone variant na de zomer bepalend voor het vervolgproces’.

Toelichting

Graag hechten wij aan een correcte weergave van de wijze waarop college dit raadsvoorstel naar de raad gaat brengen inzake het huisvesting vraagstuk van de Rijksgezelschappen en het Stadstheater. Dit voorstel is wat ons betreft zeer veel breder, dan alleen de twee varianten die nu in de zinsnede staan vernoemd. Tevens doet dat ook geen recht aan de wijze waarop de raad het gesprek met college hierover aan wil gaan. Het nu verwijzen naar 2 bepaalde varianten lijkt ons enigszins voorbarig en weinig creatief.

Daniël Becker - ChristenUnie

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Corona Noodplan
Nummer Zaaknummer	**20A82** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

Het volgende beslispunt wordt toegevoegd aan het raadsvoorstel Begroting 2021

-De begroting 2021 vast te stellen met dien verstande dat het Corona Noodplan* van de SP in de begroting wordt verwerkt.

Toelichting:

Met dit investeringsplan doet SP Arnhem concrete en sociale voorstellen om de gevolgen van de coronacrisis voor Arnhem aan te pakken. Daarmee willen we banen behouden en banen creëren, investeren in dat wat vitaal en cruciaal is en de tweedeling in Arnhem aanpakken. Niet stilletjes afwachten totdat de rekening van de crisis moet worden betaald, maar nu aan de slag. Dit is een plan voor een sociale toekomst voor Arnhem.

Elfrink - Dobbe - Cetintas - (allen SP)

* https://arnhem.sp.nl/sites/arnhem.sp.nl/files/attachments/arnhemscoronanoodplan.pdf

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Niet bezuinigen op de zorg maar juist anticyclisch investeren in de zorg, omdat het keihard nodig is
Nummer Zaaknummer	**20A83** 504479

De raadsleden stellen de volgende wijziging voor:

Toe te voegen aan de paragraaf ‘meedoen in een socialer Arnhem’ op pagina 11: de bezuinigingen op (jeugd)zorg en het sociaal domein worden geschrapt. 13 miljoen euro wordt toegevoegd om deze bezuinigingsmaatregelen op (jeugd)zorg en het sociaal domein terug te draaien. Dit wordt gedekt uit een coronataks voor vastgoedmagnaten (10 miljoen) en villabezitters, en reductie van externe inhuur (3 miljoen).

En dit in de begroting te verwerken.

Daarom investeren we twee miljoen euro in Scalabor, om extra productielijnen voor mondkapjes en andere beschermingsmiddelen op te zetten. Zo creëren we banen voor Arnhemmers én veiligheid voor onze zorgverleners en de Arnhemmers voor wie zij zorgen.

Tijdens de coronacrisis krijgt de zorg applaus. Zorgverleners hebben een enorme extra prestatie geleverd. In de ziekenhuizen. In de verpleeghuizen. Maar ook in de thuiszorg, de jeugdzorg en de gehandicaptenzorg. Zij zijn cruciaal voor ons allemaal. Maar nog steeds wordt er in Arnhem voor miljoenen bezuinigd op de zorg. En dat terwijl de werkdruk in de zorg voor de coronacrisis ook al enorm hoog was. Bezuinigen is het tegenovergestelde van waarderingvoor de cruciale rol van de zorg in Arnhem. De bezuinigingen draaien we daarom terug. Dit wordt financieel gedekt door een reductie in externe inhuur De externe inhuur is vorig jaar enorm gestegen bij de gemeente Arnhem. Van 13% naar 21% van de totale loonsom. Het college kan hiermee €5 miljoen per jaar besparen, waarvan 3 miljoen kan worden ingezet voor het terugdraaien van bezuinigingen op (jeugd) zorg en het sociaal domein. Ook voeren we een

coronataks in voor vastgoedmagnaten en villabezitters. De rekening van de crisis laten we betalen door degenen die dat kunnen betalen. Dit levert structureel 10 miljoen euro op.

Elfrink - Dobbe - Cetintas - (allen SP)

1) https://www.bnnvara.nl/kassa/videos/554508

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Een coronafonds om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen ipv 10 miljoen euro weggooien op de blauwe golven
Nummer Zaaknummer	**20A84** 504479

De raadsleden stellen voor om toe te voegen aan de begroting: een Coronafonds van 26 miljoen euro.

Dit te dekken uit
Het schrappen van de facelift Blauwe Golven, en het terugbrengen van de gemeentelijke bijdrage aan de verbouwing / renovatie van het Stadstheater/ lauwersgracht tot meer realistische proporties.

En dit in de begroting te verwerken.

Om bezuinigingen te voorkomen op dat wat van waarde is voor Arnhemmersstellen we een coronafonds in. Dan kunnen we de financiële gevolgen door de coronacrisis opvangen. Met een financiële buffer is Arnhem voorbereid op eventuele kortingen vanuit Den Haag en kunnen we asociale bezuinigingen voorkomen.

Elfrink - Dobbe - Cetintas - (allen SP)

Toelichting, zie
https://arnhem.sp.nl/sites/arnhem.sp.nl/files/attachments/arnhemscoronanoodplan.pdf

https://arnhem.sp.nl/sites/arnhem.sp.nl/files/attachments/tegenbegroting_sp_arnhem_2020-2023.pdf hfdstk RECHTVAARDIGE LOKALE BELASTINGEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Klimaatfonds op de best mogelijke manier in te zetten, en de slechtste huizen op te knappen
Nummer Zaaknummer	**20A85** 504479

De raadsleden stellen de volgende wijziging voor:

Toe te voegen aan de paragraaf ‘Verlagen van de vaste lasten’ op pagina 116:
Daarom zal het klimaatfonds worden ingezet om de slechtste huizen in Arnhem op te knappen en te verduurzamen.

En dit in de begroting te verwerken.

Toelichting

Acht procent van de Nederlanders is te arm om zijn energiekosten te betalen, aldus TNO op 2 november 2020[1]. Zij gaan de winter in zonder geld om hun huis te verwarmen. Ook kunnen zij energiebesparende maatregelen in hun huis niet betalen. Dat zijn 650 duizend huishoudens in Nederland en zal dus naar verwachting ook duizenden huishoudens in Arnhem betreffen. Volgens de Trias Energetica begint besparen bij het beperken van de energievraag. De goedkoopste stookkosten zijn als je nauwelijks hoeft te stoken in een comfortabel huis dat niet tocht. Maar in Arnhem zijn er nog vele slechte huizen die moeten worden worden opgeknapt. Ongezonde huizen met schimmel-, en vochtproblemen, met achterstallig onderhoud en slechte isolatie. Huizen waar mensen nu een torenhoge energierekening betalen. De inspanningen van de gemeente Arnhem zijn er nu op gericht om energiekosten te besparen door maatregelen die mensen zelf kunnen doen. Maar een tochtig huis met schimmel aanpakken en isoleren, en structureel aanpakken, dat krijgt daarin nog nauwelijks plek. Bij deze huizen red je het niet met maatregelen zoals waterbesparende kranen en een energiecoach. Die huizen moeten we isoleren en voorzien van collectieve zonnepanelen op de geschikte daken. Dan gaat de

energierekening en dus de lasten voor mensen omlaag, dan worden de huizen weer gezond om in te wonen. Het biedt ook een extra kans om banen te creeëren in bouw en techniek.

Samen met ROC's, Arnhemse aannemers kan een ambitieus plan worden gemaakt voor het bouwen en opknappen van Arnhemse huizen voor de mensen die daarvoor nodig zijn. Het Klimaatfonds ligt nog bijna in zijn volledigheid op de plank, en voorgestelde uitgaven zijn nog niet goedgekeurd door de gemeenteraad. Dit bedrag is dus nog beschikbaar om hiervoor in te zetten.

Elfrink - Dobbe - Cetintas - (allen SP)

[1]Https://www.trouw.nl/economie/geen-geld-om-je-huis-te-verwarmen-voor-650-000-huishoudens-in-ons-land-is-het-de-harde-werkelijkheid~b050fffe/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.bing.com%2F

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Investeren in banen bij Scalabor én investeren in voldoende veilige mondkapjes voor Arnhemmers
Nummer Zaaknummer	**20A86** 504479

De raadsleden stellen de volgende wijziging voor:

Toe te voegen aan de paragraaf ‘doorontwikkelen Scalabor’ op pagina 114: We zetten extra productielijnen op voor mondkapjes en andere beschermingsmiddelen door Scalabor. De kosten van 2 miljoen euro worden gedekt uit het schrappen van de kosten voor de visie Nieuwe Haven.

En dit in de begroting te verwerken.

Toelichting:
Goede beschermende mondkapjes zijn nog steeds keihard nodig.
-Ten eerste om de cruciale mensen in de frontlinie te beschermen. Nog steeds werken medewerkers in verpleeghuizen of thuiszorg zonder beschermingsmiddelen.
-Ook is op steeds meer plekken een mondkapje verplicht. Maar vaak beschermen de mondkapjes die beschikbaar zijn onvoldoende. 1)
-Door de coronacrisis staat het resultaat van Scalabor onder druk. Een extra investering kan hen, en de werkgelegenheid die zij bieden, te helpen om in deze crisis overeind te blijven.

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Omscholingsfonds voor zorg, onderwijs en techniek
Nummer Zaaknummer	**20A87** 504479

De raadsleden stellen de volgende wijziging voor:

Het volgende beslispunt wordt toegevoegd aan het raadsvoorstel over de begroting 2021:

Besluit: aan de begroting 2021 worden de volgende structurele taakstellingen toegevoegd:

solidariteitstaakstelling op Raad en college van €0,5 mln
taakstelling op diverse gemeenschappelijke regelingen van €1,5 mln.

De structurele opbrengst van € 2 mln per jaar wordt aangewend om een omscholingsfonds voor zorg, onderwijs en techniek mee te financieren.

Toelichting:

We investeren in de lokale economie en in banen zodat we beter voorbereid zijn op de economische crisis die komt. We doen er alles aan zodat de armoede in Arnhem als gevolg van de crisis niet toe- maar afneemt, in lijn met de motie van de SP die gemeenteraad van Arnhem aannam

Solidariteitstaakstelling op Raad en College.

Raad en college leveren allemaal een klein % van hun salaris en onkostenvergoedingen in. Ook kan er worden bezuinigd op borrels, hapjes en buitenlandse reizen. In totaal wordt er een bedrag van 500.000 euro per jaar bespaard. College en de vice-voorzitter van de raad doen daarvoor een voorstel.

Taakstelling diverse gemeenschappelijke regelingen

Sommige zaken heeft de gemeente Arnhem uitbesteed aan gemeenschappelijke regelingen. Een voorbeeld is de ODRA. Deze blijven bij bezuinigingen vaak buiten schot terwijl er op hele belangrijke zaken die de gemeente zelf doet dan wel moet worden bezuinigd. Daarom kiezen we er voor om hier actief een bijdrage van in totaal €1,5 miljoen weg te halen. Het college doet daarvoor een voorstel

---

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Rechtvaardige lokale lasten: huishoudens minder lasten, vastgoedmagnaten méér lasten laten betalen
Nummer Zaaknummer	**20A88** 507303

De raadsleden stellen de volgende wijziging voor:

Rechtvaardige lokale lasten: huishoudens minder lasten, vastgoedmagnaten méér lasten laten betalen

Het volgende beslispunt wordt toegevoegd aan de belastingverordening:

De belastingverordening 2021 wordt vastgesteld met dien verstande dat de afvalbelasting voor huishoudens wordt gehalveerd. De minderopbrengst wordt gedekt door een verhoging van de eigenaarslasten van woningen en de eigenaarslasten niet-woningen. Deze verhoging wordt 50 /50 over de eigenaarslasten van woningen en niet- woningen verdeeld.

de lasten voor mensen omlaag, dan worden de huizen weer gezond om in te wonen. Het biedt ook een extra kans om banen te creeëren in bouw en techniek. Samen met ROC's, Arnhemse aannemers kan een ambitieus plan worden gemaakt voor het bouwen en opknappen van Arnhemse huizen voor de mensen die daarvoor nodig zijn. Het Klimaatfonds ligt nog bijna in zijn volledigheid op de plank, en voorgestelde uitgaven zijn nog niet goedgekeurd door de gemeenteraad. Dit bedrag is dus nog beschikbaar om hiervoor in te zetten.

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Belastingverordeningen 2021 en kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem
Amendement van het lid	Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel Amendement	Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens
Nummer Zaaknummer	**20A89** 507303

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

In de "Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing 2021" onderdeel 1.1 van de Tarieventabel te wijzigen in:

1.1 De belasting bedraagt per belastingjaar per perceel:
a. Indien dat perceel wordt gebruikt door één persoon € 146,78,-
b. Indien dat perceel wordt gebruikt door meer dan één persoon € 179,74

Toelichting

- Een meerpersoonshuishouden vervuilt twee keer zo veel als een eenpersoons huishouden. Dat was het uitgangspunt bij de berekening voor het variabele tarief.
- In Arnhem worden de kosten volledig gedekt uit de afvalstoffen heffing. Een deel van de kosten voor het vaste tarief zit in het ophalen en andere basiskosten, die nu voor ieder huishouden gelijk berekend worden, terwijl een meerpersoonshuishouden meer gebruik maakt van voorzieningen.
- Een eenpersoonshuishouden betaalt daardoor dus naar verhouding meer mee aan die basiskosten.
- We hebben in 2020 75.632 woningen in Arnhem, die betalen nu 162,60 vast tarief per jaar dat is in totaal 12.297.763,2 euro. Van die woningen is 52% (39.329) eenpersoons en 48% (36.303) meerpersoons.

nodig	12.297.763,20
totaal huishoudens	75632
Eenpersoons	39.329
Meerpersoons	36.303
totaal aantal huishouden som	111.935
% kosten ophalen e.d.	70%
kosten ophalen totaal	8.608.434,24

euro's ophalen e.d. per huishouden	113,82
kosten Papier, GFT en PBD	3.689.328,96
Kosten eenpersoons	***146,78***
Kosten meerpersoons	***179,74***
Totaalbedrag eenpersoons	5.772.636,52
Totaalbedrag Meerpersoons	6.525.126,68
Totaalbedrag na tariefwijziging	12.297.763,20

Lea Manders - Arnhem Centraal

Moties Vaststellen van de Begroting 2021
t.b.v. (b) behandeling 11 november 2020

Nummer	Titel	Indienende fracties	Notitie
20M231	Vaste kraakdagen terug	PvdD - Arnhem Centraal - AOP	
20M233	Verbod dragen van gevaarlijke voorwerpen, zoals messen en slagwapens	AOP	
20M234	Transparant begroten	AOP	
20M235	Veilige fietspaden	AOP	
20M237	Passend materieel onderhoud	AOP - PvdD	
20M238	Iedereen moet gewoon grofvuil weg kunnen brengen	Arnhem Centraal - VVD	
20M240	Inclusie in relatie tot autisme binnen de gemeentelijke organisatie	CU - PvdA - AOP - PvdD	
20M243	Zet Google in bij strijd tegen oplopende schulden	D66 - PvdA	
20M244	Na coronacrisis geen schuldencrisis	D66	
20M245	Integrale Inclusievisie en actieplan	DENK VA - GL - CU - PvdA - D66 - PvdD	

Moties Vaststellen van de Begroting 2021
t.b.v. (b) behandeling 11 november 2020

Nummer	Titel	Indienende fracties	Notitie
20M246	Openbare sollicitatieprocedures openstellen	AOP	
20M247	Democratische inclusie: live ondertiteling vergaderingen gemeenteraad	CU - D66	
20M248	Voorrang voor de fiets en ander emissievrijverkeer	GL - CU - D66 - PvdD	
20M249	Opvang diverse hulpvraag versterken	GL - CDA - PvdA - D66 - PvdD	
20M250	Begroten op wijkniveau	AOP - Arnhem Centraal	
20M251	Inwoners betrekken bij wijkprogramma's	D66 - AOP - CU	
20M252	Duidelijkheid voor het onderwijs	D66 - VVD - CDA - DENK VA - GL - PvdA - PvdD	
20M253	Doelen en middelen voor Arnhem Oost Aanpak	D66 - PvdA - GL - CU	
20M254	Levensloopbestendige koopappartementen	D66 - VVD - CDA	
20M255	Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen	D66 - VVD	

Moties Vaststellen van de Begroting 2021
t.b.v. (b) behandeling 11 november 2020

Nummer	Titel	Indienende fracties	Notitie
20M256	Ouderbijdrages beperken	D66, GroenLinks - ChristenUnie - PvdA	
20M257	Stadsvernieuwing 4.0 voorkomen	D66, PvdA - GroenLinks	
20M258	Begroten, niet dromen	CDA	
20M259	Kaderstelling	CDA	
20M260	Diftar PLUS, voorstel 1: hoogbouw en groenafval	CDA	
20M261	Diftar PLUS, voorstel 2: extra compensatie goede scheiders	CDA - PvdD	
20M262	Diftar PLUS, voorstel 3: vergroot de opening	CDA	
20M263	Diftar PLUS, voorstel 4: handhaving omhoog	CDA	
20M264	Diftar PLUS, voorstel 5: meer pasjes levert meer op	CDA	
20M265	Leg geen hypotheek op de toekomst	CDA	

Moties Vaststellen van de Begroting 2021
t.b.v. (b) behandeling 11 november 2020

Nummer	Titel	Indienende fracties	Notitie
20M266	Aanvalsplan leefbaarheid en veiligheid	CDA	
20M267	Geef ‘Boost’ en daarmee veel Arnhemmers een boost!	CDA - Arnhem Centraal - CU	
20M268	Homogenezing in kaart brengen en actief tegengaan	CDA - GL - PvdD - D66	
20M269	Sparen voor evenementen	CDA	
20M270	Bijdrage aanpak arbeidssectoren tekort	CDA	
20M271	Inventarisatie schadeclaims vuurwerk ondernemers	CDA	
20M272	Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg	PvdA - GL - DENK VA	
20M273	TOZO en NOW verantwoording	PvdA - GL	
20M274	Arnhems subsidieregister	PvdA	
20M275	Actie voor bijzondere woonvormen	AC - GL	
20M276	Een overzichtelijke begroting in de media	AC	

Moties Vaststellen van de Begroting 2021
t.b.v. (b) behandeling 11 november 2020

Nummer	Titel	Indienende fracties	Notitie
20M277	Voortaan wél meetbare doelen	D66 - CU - CDA	
20M278	Met de regenboogdoelgroep samen werken aan de regenboogdoelen	D66 - PvdA - PvdD	
20M279	Parkeren ook voor fietsen geregeld: fietsvlonders en fietskluisjes	D66 - GL - PvdD	
20M280	Laat de jaarwisseling een lichtpunt zijn	D66 - GL - PvdD	
20M281	Tekort aan studieplekken voor studenten in Arnhem	Arnhem Centraal	
20M282	Bijdrage aan de regionale aanpak personeelstekort onderwijs	DENK VA - CDA	
20M283	De aansluiting tussen jeugdzorg en onderwijs maken	GL - VVD	
20M294	Ook boa’s verdienen waardering	SP - PvdA - AOP - GL - DENK VA - VVD	
20M295	Belanghebbenden bij projecten	AOP	
20M296	Zorgen dat iedereen veilig kan stemmen	SP - PvdA - D66	

Moties Vaststellen van de Begroting 2021
t.b.v. (b) behandeling 11 november 2020

Nummer	Titel	Indienende fracties	Notitie
20M297	Laat EcoVrede niet vallen tijdens en na het lopende onderzoek	D66 - PvdD - SP - AOP	
20M298	Blijvend inzetten op welzijn	GL - PvdA	
20M299	Veilig klimaat voor seksuele diversiteit	Arnhem Centraal - D66	
20M300	Dubbel versterken: lokale media en lokale democratie	Arnhem Centraal - AOP - DENK VA	
20M301	Een fijne kerst voor gedupeerde ouders toeslagenaffaire	SP - DENK VA	
20M302	Verbreek stedenband met Wuhan (Volksrepubliek China)	DENK VA	
.20M303	Monument als eerbetoon voor gastarbeiders	DENK VA	
20M304	Vlaggen in de raadskamer	DENK VA	

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Leo de Groot - Partij voor de Dieren Lea Manders - Arnhem Centraal Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Vaste kraakdagen terug
Nummer Zaaknummer	**20M231** 504479

Onderstaand raadslid stelt de raad voor om in de vergadering van DATUM te het college op te roepen om het proces in gang te zetten voor het (opnieuw) instellen van een aantal vaste ophaaldagen voor grof huisvuil, om illegaal achterlaten te beperken en reparatie en hergebruik te bevorderen.

We weten dat:

- Er veel grofvuil wordt achtergelaten bij ondergrondse containers, dat daar niet in past en waar deze ook niet voor bedoeld zijn;
- Handhaving hiertegen moeilijk is, en veelal beperkt blijft tot het aanbrengen van een waarschuwingssticker op het grofvuil;
- Het niet voor iedereen mogelijk is om met eigen vervoer grofvuil naar een afvalbrengstation te brengen;
- Bij vaste ophaaldagen voor grofvuil, er een deel van huisraad en materialen die aan de straat gezet worden, kan en zal worden opgehaald door derden voor reparatie en hergebruik, en dat dit bijdraagt aan het beperken van de afvalstroom.
- Dit bij afhalen op afspraak, veel minder het geval zal zijn waardoor mogelijk nog bruikbare goederen en materialen in de AVR verdwijnen
- Afhalen op afspraak niet kosteloos is

We vinden dat:

- Grofvuil een aantal maal per jaar kosteloos moet kunnen worden afgevoerd ook als men geen eigen vervoer heeft;
- Afvalbeleid gericht moet worden op reparatie en hergebruik van afgedankte materialen en goederen;

Daarom vraagt de raad aan het college om:

- Te onderzoeken op welke wijze het instellen van een aantal vaste ophaaldagen voor grofvuil kan bijdragen aan het beperken van illegaal achterlaten en aan het bevorderen van hergebruik door derden;
- Te onderzoeken of dit kan zonder gevolgen voor de afvalstoffenheffing;
- De raad te informeren over de resultaten en te komen tot een voorstel voor uitvoering.

Raadsleden

Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Lea Manders - Arnhem Centraal
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Verbod dragen van gevaarlijke voorwerpen, zoals messen en slagwapens
Nummer Zaaknummer	**20M233** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- er een tendens is dat het dragen van een gevaarlijke voorwerp, zoals een mes of een slagwapen op de openbare weg en in voor publiek opengestelde gebouwen toeneemt;
- exacte cijfers ten aanzien van het bij zich dragen van gevaarlijke voorwerpen niet bekend zijn;
- mag worden aangenomen dat ook in Arnhem mensen zich voorzien een gevaarlijke voorwerp, zoals een mes of een slagwapen, op de openbare weg en in voor publiek toegankelijke gebouwen;
- de gemeente Zaanstad recent het dragen van gevaarlijke voorwerpen, zoals messen en slagwapens, heeft verboden;

Overwegende dat;
- het ongewenst is dat mensen zich preventief bewapenen door middel van het dragen van een mes;
- de raad van Arnhem al het mogelijk wil doen om de veiligheid en het gevoel van veiligheid te vergroten;
- de raad van Arnhem wil voorkomen dat het aantal steekincidenten in Arnhem toeneemt dan wel daartoe te kans bestaat, omdat het dagen van gevaarlijke voorwerpen niet verboden is;

de gemeente Zaanstad het dragen van gevaarlijke voorwerpen zoals messen en slagwapens heeft verboden en dat bij overtreding het wapen in beslag wordt genomen en een boete van 2.500 euro volgt;

Verzoekt het college respectievelijk de burgemeester;

- de raad een voorstel voor te leggen naar analogie van de gemeente Zaanstad zodat dragen van gevaarlijke voorwerpen zoals messen en slagwapens is verboden en dat bij overtreding het wapen in beslag wordt genomen en een boete van 2.500 euro volgt.

en gaat over tot de orde van de dag

Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Transparant begroten
Nummer Zaaknummer	**20M234** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- Schuytgraaf en Elderveld in de begroting in samenhang (W6) worden beschouwd;
- De Laar en Elden eveneens in samenhang (W7) worden beschouwd;
- de investeringen en de onderscheiden wijken in de begrotingen niet zichtbaar zijn;
- vanwege het niet zichtbaar hebben van met name deze wijken, de raad niet kan sturen op de inzet van beleid en met name de financiële middelen;

Overwegende dat;
-het aan de raad is om per wijk het beleid en de inzet van financiële middelen te beoordelen;
-in Elderveld, de Laar en Elden de betrokkenheid van inwoners zichtbaar is door hun participatie in een wijkplatform respectievelijk dorpsraad en het wenselijk is dat de onderscheiden groepen van inwoners ook zicht hebben op de beschikbare budgetten vanuit de door de raad vastgestelde begroting.

Draagt het college op:
- in een Nota van Toelichting invulling te geven aan de hiervoor gevraagde transparantie voor het jaar 2021 ten behoeve van de raad en met name de inwoners van de betreffende wijken;
- de begroting 2022 zodanig in te richten dat de hiervoor gevraagde transparantie wordt gegeven, opdat de raad daar eventueel gewijzigd kan besluiten.

en gaat over tot de orde van de dag

Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Veilige fietspaden
Nummer Zaaknummer	**20M235** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- op de fietspaden gemotoriseerd verkeer rijdt (veel) harder dan 25 kilometer per uur;
- gemotoriseerd verkeer niet thuishoort op fietspaden die als zodanig zijn aangeduid (zie toelichting);
- aanwonenden van de fietspaden en recreanten van de natuurgebieden geluidsoverlast van brommers en scooters ondervinden;
- de fietsers op met name de fietspaden Malburgse Bandijk en Grote Griet het gemotoriseerde verkeer als onveilig ervaren en dat deze paden te smal zijn, waardoor scooters en fietsers elkaar niet veilig kunnen passeren;
- ook speedpedelecs daarom verboden zijn op deze onverplichte fietspaden;
- gewone e-bikes en elektrisch aangedreven snorfietsen (max. 25 km/u) wel zijn toegestaan;

Overwegende dat;
-wij het fietsverkeer willen stimuleren;
-het fietsen op fietspaden, waaronder de Malburgse Bandijk en Grote Griet, veilig mogelijk moet zijn;
- gemotoriseerd verkeer is voorzien van een kenteken op de achterzijde van het voertuig;
- de handhaving door politie en andere opsporingsambtenaren niet voldoende mogelijk is om wetsovertreders te beboeten, omdat deze opsporingsambtenaren andere belangrijke handhavingstaken uitvoeren;
- naar analogie van snelheids- en roodlichtovertredingen flitsapparatuur kan bijdragen om wetsovertreders elektronisch op te sporen en te beboeten;

Draagt het college op;

- te onderzoeken of het installeren en gebruik van flitsapparatuur kan bijdragen om het gebruik van niet verplichte fietspaden door motorvoertuigen ontmoedigd kan worden;
- de raad uiterlijk medio april 2021 te informeren over de mogelijkheden en de financiële en andere risico's.

en gaat over tot de orde van de dag

Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

Deze borden worden grootschalig genegeerd.

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Passend materieel onderhoud
Nummer Zaaknummer	**20M237** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- het onderhoud van parken, waaronder de Steenen Camer, is uitbesteed;
- aannemers niet altijd passend materieel inzetten, waardoor zij met te groot materieel schade veroorzaken aan paden en groenstroken;
- schade veroorzaken strijdt met beginsel van duurzaamheid;
- het herstel van deze schade niet direct plaatsvindt, maar vaak pas na vele weken of zelfs maanden;
- paden en groenstroken liggen er dientengevolge vele weken tot maanden bedroevend bij (modder).

Overwegende dat;
-de aannemers voor eigen rekening de schade zullen herstellen, neemt zulks niet weg dat het park gedurende een deel van het jaar als gevolg van te groot ingezet materieel er bedroevend bij ligt;
- wij trots zijn op onze parken en dat Arnhemmers en onze gasten onafgebroken moeten kunnen genieten van het betreffende park.

Verzoekt het college;
- aannemers op te dragen om passend materieel in te zetten, opdat geen schade ontstaat aan paden en groen.

en gaat over tot de orde van de dag

Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

Beelden zeggen meer dan 1.000 woorden.
Twee plekken in Park de Steenen Camer.

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Lea Manders - Arnhem Centraal Rebin Maref - VVD
Titel motie	Iedereen moet gewoon grofvuil weg kunnen brengen
Nummer Zaaknummer	**20M238** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende:

- Dat iedere Arnhemmer 6x per jaar zijn/haar grofvuil mag aanbieden.
- Dat er Arnhemmers zijn die geen particuliere auto maar alleen een bedrijfsauto hebben;
- Dat zij vanaf 1 juli huiswaarts worden gestuurd met grofvuil als zij een logo op hun auto hebben, terwijl zij hiervoor wel afvalstofheffing betalen.

Overwegende:

- Het vreemd is dat zzp'ers en anderen die in busjes of leaseauto's rijden met logo, geweerd worden van het afvalbrengstation, ook al staat er nog saldo op hun pas;
- Niet iedereen bij zijn/haar buren een auto weg kan lenen om grofvuil weg te brengen.
- Mensen bedrijfsafval ook gewoon weg kunnen brengen met een auto zonder logo, bijvoorbeeld met de auto van de buren;
- Het een enorme bureaucratie is om elke keer als eenmanszaak een papiertje aan te moeten vragen als men wil storten;
- Aan de poort gecontroleerd wordt wat en hoe veel men komt brengen;
- Het nooit te voorkomen is dat er enig misbruik wordt gemaakt, welke regeling je ook instelt en dat bureaucratische maatregelen dit niet verhelpen.

Roept het college op: Het voor mensen met een auto met logo of (kleine) bedrijfsauto weer mogelijk te maken jaarlijks 6 keer hun particuliere grofvuil weg te brengen.
en gaat over tot de orde van de dag Lea Manders - Arnhem Centraal Rebin Maref - VVD

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Nathalie Nede - ChristenUnie Ria de Vries - PvdA Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Inclusie in relatie tot autisme binnen de gemeentelijke organisatie
Nummer Zaaknummer	**20M240** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging en gelezen hebbende het raadsvoorstel Ontwerp Begroting 2021 en bijlagen,

Constaterende dat:
- Autisme veel voorkomt en waarbij begrip van wat het is kan helpen lekker in je vel te zitten en goed te functioneren;
- Het college van B&W in het kader van inclusie als focus heeft de positie van inwoners met beperking versterken;
- Het college van B&W ook gefocust is op een inclusieve gemeentelijke organisatie;
- er een netwerk Autisme Ambassadeurs bestaat waar werkgevers zich bij kunnen aansluiten;[i]

Overwegende dat:
- Naar schatting 1 op de 100 werknemers autisme heeft en maar liefst 1 op de 20 werknemers kenmerken van autisme;
- Autisme bespreekbaar maken op het werk heel belangrijk is;
- Laten zien wat autisme inhoudt de omgang met mensen met autisme gewoner maakt, met als resultaat: meer begrip en een betere werksfeer;
- Door openheid over autisme er meer bewustwording ontstaat over de betekenis van diversiteit én er ruimte ontstaat voor praktische aanpassingen en afspraken;
- Een werkgever als de gemeente Arnhem een goed begin kan maken door meer openheid over autisme op de werkvloer te stimuleren;

Verzoekt het college:
1. een onderzoek te doen naar het diversiteitsbeleid binnen de gemeente, met autisme als graadmeter;[ii]
2. actief binnen de gemeentelijke organisatie op zoek te gaan naar een medewerker of medewerkers die kunnen fungeren als Autisme Ambassadeur;

3. de noodzakelijke ruimte in zowel tijd als financiën beschikbaar te stellen, zodat deze medewerker(s) voldoende in staat zijn het ambassadeurschap uit te oefenen;
4. De uitkomsten van het onderzoek en de zoektocht naar autisme ambassadeurs binnen 6 maanden terug te koppelen met de gemeenteraad.

en gaat over tot de orde van de dag

Nathalie Nede - ChristenUnie
Ria de Vries - PvdA
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

Toelichting

1. Autisme, zoals opgenomen in het psychiatrisch handboek DSM-5, staat beschreven als *Autisme Spectrum Stoornis (ASS).* De huidige DSM-criteria voor autisme zijn onder meer: problemen op het gebied van sociale communicatie en sociale interactie; beperkte, repetitieve gedragspatronen, interesses of activiteiten en over- of ondergevoeligheid voor zintuiglijke prikkels. Daarin valt dus ook ADD/ADHD. In deze motie wordt autisme als gangbare term gebruikt, maar daaronder moet worden verstaan: mensen in het Autisme Spectrum Stoornis.

2. Autisme Ambassadeurs is een project van Vanuit autisme bekeken, https://www.vanuitautismebekeken.nl/autisme/autisme-in-het-dagelijks-leven/werk/autisme-ambassade

3. Voor een een onderzoek naar het diversiteitsbeleid binnen de gemeente, met autisme als graadmeter kan het college de checklist “aandachtspunten voor werkgevers” van Vanuit autisme bekeken gebruiken: https://www.vanuitautismebekeken.nl/sites/default/files/producten/Aandachtspunten%20voor%20werkgevers%2020181203.pdf

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021 / Vaststellen van de Turap 2 2020
Motie van	Patrick van Iperen - D66 Sabine Andeweg - D66 Eric Greving - PvdA
Titel van de motie	Zet Google in bij strijd tegen oplopende schulden
Nummer Zaaknummer	**20M243** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over de inzet van sociale media, waaronder Google bij de strijd tegen oplopende schulden.

De aanleiding is dat het aantal inwoners met schulden zal oplopen tijdens de coronacrisis en we alle vindplaatsen moeten benutten om inwoners te bereiken de weg naar schuldhulpverlening te vinden.

Door dit voorstel aan te nemen wordt het mogelijk om inwoners online beter hun weg te laten vinden naar schuldhulpverlening.

Omdat we weten dat

- het aantal inwoners met financiële problemen als gevolg van de coronacrisis zal oplopen;
- sinds de coronacrisis de trend dat meer mensen schulddienstverlening weten te vinden weer is afgevlakt[1];
- nog lang niet alle inwoners hun weg weten te vinden naar schulddienstverlening;
- de gemeente al op verschillende andere manieren probeert inwoners te bereiken om hun weg te vinden naar schulddienstverlening;
- met een gerichte online benadering inwoners sneller worden gevonden dan alleen berichten op de pagina's van de gemeente;
- het aantal keren dat online wordt gezocht naar 'leningen' en 'schulden' toeneemt;
- de gemeente Capelle als voorbeeld kan dienen om Google in te zetten in de strijd tegen schulden[2].

[1] Zie Turap-2 pagina 49
[2] https://capelsdagblad.nl/lokaal/capelle-zet-google-in-bij-strijd-tegen-schulden

Omdat we vinden dat

- Arnhem schuldenvrij moet worden;
- zoveel mogelijk Arnhemmers met financiële problemen de weg naar schuldhulpverlening moeten kunnen vinden;
- we bij het vinden van mensen met financiële problemen manieren moeten vinden om aan te sluiten bij hun zoekgedrag;
- de drempel om mensen met financiële problemen te helpen zo laag mogelijk moet zijn voor hen.

Daarom roept de gemeenteraad het college op om

1. Sociale media breed in te zetten bij het vinden van mensen met financiële problemen;
2. Daarbij ook advertenties via Google en andere sociale media in te zetten om zo aan te sluiten bij het zoekgedrag van mensen met financiële problemen;
3. De kosten die het inzetten van advertenties met zich meebrengt te dekken vanuit de bestaande middelen voor schulddienstverlening en/of uit ‘schulden voorkomen’ behorende bij de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis,

Raadsleden

Patrick van Iperen - D66
Sabine Andeweg - D66
Eric Greving - PvdA

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021 / Vaststellen van de Turap 2 2020
Motie van	Patrick van Iperen - D66 Sabine Andeweg - D66
Titel van de motie	Na coronacrisis geen schuldencrisis
Nummer Zaaknummer	**20M244** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over de inzet vanuit de gemeente en haar partners om oplopende schulden als gevolg van de coronacrisis te voorkomen.

De aanleiding is dat het aantal inwoners met schulden zal oplopen tijdens en als gevolg van de coronacrisis en dat de gevolgen hiervan jaren gaan door werken.

Door dit voorstel aan te nemen is de gemeente goed voorbereid op de noodzakelijke ondersteuning van inwoners met oplopende schulden als gevolg van de coronacrisis.

Omdat we weten dat

- het aantal inwoners met financiële problemen als gevolg van de coronacrisis zal oplopen, ondanks de trend dat meer mensen schulddienstverlening weten te vinden sinds de start van de coronacrisis is afgevlakt[1];
- door een verwacht hoger aantal aanvragen de personele bezetting tijdelijk tot 1 juli 2021 is uitgebreid[2];
- de schuldenproblematiek als gevolg van de coronacrisis niet op 1 juli 2021 zal zijn opgelost en dat de verwachting is dat dit een aantal jaar kan gaan duren;
- de huidige ‘gedeeltelijke’ lockdown ook extra negatieve financiële gevolgen gaat hebben voor groepen inwoners en volgende (gedeeltelijke) lockdowns ook;

Omdat we vinden dat

- Arnhem schuldenvrij moet worden;
- Arnhem voorbereidt moet zijn op meerjarige ondersteuning van inwoners die te maken hebben met forse negatieve financiële gevolgen van de coronacrisis.

[1] Zie Turap-2 pagina 49
[2] Zie Turap-2 pagina 52

Daarom roept de gemeenteraad het college op om

1. inzichtelijk te maken welke extra (personele en andere) meerjarige inzet wordt verwacht voor schulddienstverlening om de verwachte toename als gevolg van de coronacrisis in de komende jaren aan te kunnen pakken, en de raad hierover in december 2020 te informeren,

Raadsleden

Patrick van Iperen - D66
Sabine Andeweg - D66

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem Marie-José Navis - GroenLinks Nathalie Nede - ChristenUnie Ria de Vries - PvdA Sabine Andeweg - D66 Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Integrale Inclusievisie en actieplan
Nummer Zaaknummer	**20M245** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

We weten dat:

- dat de premier tijdens zijn persconferentie over corona (2 juni 2020) heeft aangegeven dat mensen in Nederland worden beoordeeld op hun afkomst;[1]
- uit onderzoek blijkt dat discriminatie nog steeds wordt ervaren door 27% van de Nederlanders;[2]
- uit onderzoekt blijkt dat driekwart van de mensen die wordt gediscrimineerd hier geen melding van doet;[3]
- de Eerste Kamer voornemens is een parlementair onderzoek te openen naar geïnstitutionaliseerde discriminatie in Nederland;[4]
- de Nationale Ombudsman aangeeft dat etnisch profileren in alle lagen van de overheid voorkomt;[5]
- het jaarrapportage van het College voor de Rechten van de Mens weergeeft dat;
    - discriminerend gedrag in de openbare ruimte een omvangrijk, structureel en hardnekkig probleem vormt in Nederland,
    - bepaalde groepen in het bijzonder, vaak gediscrimineerd worden om wie zij zijn,

[1] 'De systemische problemen zitten ook in onze samenleving. Ook hier zijn mensen die niet worden beoordeeld op hun toekomst maar op hun afkomst.'
[2] https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2020/03/26/ruim-een-kwart-van-deinwoners-van-nederland-ervaart-nog-altijd-discriminatie
[3] https://bureaugelijkebehandeling.nl/campagne-meldingsbereidheid/
[4] https://www.nrc.nl/nieuws/2020/10/27/vvd-en-groenlinks-willen-parlementair-onderzoek-discriminatie-a4017555
[5] https://www.nrc.nl/nieuws/2020/05/14/nationale-ombudsman-ziet-etnisch-profileren-in-alle-lagen-van-de-overheid-a3999711

zoals onder meer LHBTI's, vrouwen, mensen die (zichtbaar) gelovig zijn, mensen met een beperking en mensen met een migratie-achtergrond en een niet-westers uiterlijk;[6] en er nog steeds sprake is van discriminatie jegens Roma, Sinti (antiziganisme) en woonwagenbewoners, [7]

- uit onderzoekt blijkt dat er sprake is van discriminatie op de woningmarkt en arbeidsmarkt; [8] [9]
- het bevorderen emancipatie niet voorkomt in het Uitvoeringsplan Inclusief Arnhem.

We vinden dat:

- discriminatie onaanvaardbaar is;
- discriminatie gelijke kansen ernstig belemmert en bovendien een ontwrichtende werking heeft op onze samenleving;
- de Nederlandse Grondwet, in artikel 1, de basis is van gelijke behandeling;[10]
- het "Uitvoeringsplan Inclusief Arnhem" geen integraal (resultaatgericht) actieplan tegen discriminatie en racisme behelst;[11]
- achterblijvende emancipatie de sociaal culturele posities en groei van inwoners beperkt,
- voor een leefbare samenleving niet alleen het bieden van toegang tot een anti-discriminatievoorziening, maar ook actief beleid gevoerd moet worden om discriminatie en racisme tegen te gaan;
- discriminatie bespreekbaar gemaakt moet worden in alle lagen van de samenleving. Hiermee bevorderen we dat discriminatie en racisme wordt herkend en tegengegaan.

Verzoekt het college:

- een integrale visie en actieplan tegen discriminatie en racisme op te stellen als onderdeel van het Uitvoeringsplan Inclusief Arnhem, waarin het college;
    - kiest voor actief resultaatgericht beleid met betrekking tot emancipatie, anti-discriminatie en antiracisme, ter bevordering van gelijke kansen,
    - in deze visie plannen presenteert met betrekking tot maatregelen en activiteiten waarmee discriminatie en racisme wordt voorkomen en tegengegaan,
    - hierin in ieder geval een campagne voor permanente bewustwording over discriminatie, racisme en emancipatie opneemt,
    - prioriteit geeft aan het bevorderen van emancipatie en het tegengaan van discriminatie en racisme op de arbeids- en stagemarkt.
- deze integrale visie en actieplan uiterlijk voor het zomerreces 2021 aan de raad voor te leggen.

Raadsleden
Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Marie-José Navis - GroenLinks
Nathalie Nede - ChristenUnie
Ria de Vries - PvdA
Sabine Andeweg - D66
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

---

[6] https://publicaties.mensenrechten.nl/file/9053346b-6477-4a79-a476-286bf0b10530.pdf
[7] https://mensenrechten.nl/nl/nieuws/roma-sinti-en-woonwagenbewoners-nog-altijd-slachtoffer-van-discriminatie
[8] https://www.ru.nl/law/cmr/@1240900/onderzoeksrapport-discriminatie-woningmarkt/
[9] https://www.bramlancee.eu/wp-content/uploads/2019/07/ThijssenCoendersLancee2019.pdf
[10] "Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."
[11] https://online.ibabs.eu/ibabsapi/publicdownload.aspx?site=Arnhem&id=b0e79380-34b8-4ba3-87ce-f5270eb7874d

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Openbare sollicitatieprocedures openstellen
Nummer Zaaknummer	**20M246** 504479

Onderstaand raadslid stelt de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 het college te verzoeken om in geval van benoeming van een persoon in een openbare functie een transparante en dus openbare procedure te volgen, opdat de beste kandidaat wordt gevonden, het gevoel van “ons-kent-ons” wordt vermeden en daarmee een bijdrage wordt geleverd aan de noodzakelijke transparantie van het openbaar bestuur.

We weten dat;
- de betrokkenheid van burgers bij het openbaar bestuur te wensen overlaat;
- het openbaar bestuur een grotere betrokkenheid van burgers in dat bestuur voorstaat;
- binnen het openbaar bestuur functies zijn die dienen te worden vervuld middels een benoeming; zowel betaalde - als vrijwilligersfuncties;
- tot nu toe niet ongebruikelijk is dat personen worden gezocht voor bepaalde functies en derhalve geen sprake is van een open sollicitatieprocedure;
- daarmee niet alle functies binnen het openbaar bestuur openstaan;
- artikel 3 van onze Grondwet luidt: “Alle Nederlanders zijn op gelijke voet in openbare dienst benoembaar”;

We vinden dat;
- het wenselijk is om alle in het openbaar bestuur voorhanden zijnde vacatures op een open en daarmee transparante wijze worden ingevuld;
- het wenselijk is om politiek actieve en recent politiek actieve personen niet (meer) zonder een open en transparante sollicitatieprocedure te benoemen in een functie, om te voorkomen dat de indruk wordt gewekt dat sprake is van een vriendendienst;
  zulks ook geldt voor de samenstelling van bij voorbeeld de commissie bezwaarschriften van de gemeente*) ;

Verzoekt het college:
- per direct uitsluitend middels een voorafgaande open en transparante sollicitatieprocedure tot benoeming te komen of voordracht aan de gemeenteraad of aan het college van burgemeester en wethouders;

-indien een openbare procedure niet wenselijk is, vooraf over de afwijkende benoemingsprocedure het gevoelen van de raad te peilen en met dat gevoelen rekening te houden; - voor 1 juli 2021 met een voorstel te komen tot aanpassing van de Regeling voor de behandeling van bezwaarschriften voor de gemeente Arnhem, opdat de voorzitter en leden van die commissie conform de intentie van de motie worden geworven;
en gaat over tot de orde van de dag Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

*) Enkele andere voorbeelden, zonder sollicitatieprocedure:

- leden hoofdstembureau;
- plaatsvervangende leden hoofdstembureau zijn gemeentelijke ambtenaren;
- lid klankbordgroep Moscowa;
- leden Raad van Toezicht De Basis;
- voorzitter en leden Externe adviescommissie culturele subsidies;
- leden bestuur Stichting Eusebius Arnhem;
- 3 voorzitters en 20 leden Urgentiecommissie woonruimteverdeling;
- lid Stichting Archeologie en Historie Meinerswijk;

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Nathalie Nede - ChristenUnie Susan van Ommen - D66
Titel motie	Democratische inclusie: live ondertiteling vergaderingen gemeenteraad
Nummer Zaaknummer	**20M247** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over ‘Ontwerp Begroting 2021’.

De aanleiding is dat we gemerkt hebben dat de uitzendingen van de gemeenteraad niet live worden ondertiteld.

Door dit voorstel aan te nemen wordt ondertiteling van de live uitzendingen van de gemeenteraad mogelijk gemaakt, waardoor ook mensen met een auditieve beperking de vergaderingen live kunnen meekijken.

We weten dat:
- de vergaderingen van de gemeenteraad live worden uitgezonden via internet en achteraf worden gearchiveerd;
- deze uitzendingen bedoeld zijn om Arnhemmers in staat te stellen vanuit huis de vergaderingen van de gemeenteraad te volgen;
- de live uitzendingen nog niet van ondertiteling zijn voorzien;
- de gemeenteraad verantwoordelijk is voor de uitzendingen en de manier waarop dit wordt gedaan;
- het college zich sterk maakt voor een inclusieve samenleving, waarbij iedere Arnhemmer kan meedoen en zich thuis voelt in Arnhem;

Wij vinden dat:
- door het niet ondertitelen van de live uitzendingen van de vergaderingen van de gemeenteraad een deel van de Arnhemse bevolking wordt uitgesloten van een belangrijk democratisch principe, namelijk dat iedereen in staat moet zijn kennis te nemen van de beraadslagingen van de gemeenteraad;
- met name mensen met een auditieve beperking in Arnhem daarmee worden uitgesloten de live uitzendingen van de gemeenteraad te volgen;

- deze bevolkingsgroep daarmee niet kan meedoen aan het politieke proces;
- de gemeenteraad als volksvertegenwoordigers alle Arnhemmers ten dienste staat;
- het inclusiebeleid van de gemeente ook voor deze doelgroep bedoeld is en daarom ook van toepassing is op de manier waarop de uitzendingen van de beraadslagingen van gemeenteraad worden vormgegeven;

Daarom verzoeken wij de gehele gemeenteraad:

- Budget vrij te maken om vanaf 1 januari 2021 de live uitzendingen van de gemeenteraad (zowel voorbereidend als besluitvormend) te ondertitelen;

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college:

- Te onderzoeken op welke wijze er binnen het beleidsveld van inclusie budgettaire ruimte is;
- De gemeenteraad te faciliteren om de ondertiteling mogelijk te maken;
- De antwoorden op deze vragen op een dusdanig termijn te geven, dat de invoering van de ondertiteling met ingang van 1 januari 2021 mogelijk gemaakt kan worden.

Nathalie Nede - ChristenUnie
Susan van Ommen - D66

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Mark Coenders - GroenLinks Daniël Becker - ChristenUnie Maarten Venhoek - D66 Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Voorrang voor fiets en ander emissievrijverkeer
Nummer Zaaknummer	**20M248** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

We weten dat:

- Er een rekenkundige bestedingsruimte is ontstaan in het bereikbaarheidsfonds doordat de parkeerinkomsten in 2019 hoger zijn uitgevallen dan begroot.
- Er veel plannen zijn rond bereikbaarheid zonder dekking.

We vinden dat:

- Investeren in voetganger en fiets goed is voor duurzaam gebruik van de buitenruimte.

Daarom vragen we het college:

De inmiddels ontstane bestedingsruimte en eventueel volgende bestedingsruimte in de bestemmingsreserve bereikbaarheidsfonds volledig in te zetten voor de fiets, voetganger en ander emissievrij verkeer.

en gaat over tot de orde van de dag

Mark Coenders - GroenLinks
Daniël Becker - ChristenUnie
Maarten Venhoek - D66
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Marie José Navis - GroenLinks Jan Hutten - CDA Eric Greving - PvdA Sabine Andeweg - D66 Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Opvang diverse hulpvraag versterken
Nummer Zaaknummer	**20M249** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

We weten dat:

- 42% van de ondervraagde transgender volwassenen het afgelopen jaar huiselijk geweld mee maakte (tnn.nl),
- Bij geweldsdelicten tegen LHBTIQ++'er vaker een partner, familielid of buurtgenoot bij betrokken is, in vergelijking met heteroseksuelen (scp.nl, 2018),
- Tussen 2015 en 2018 747.000 mensen in Nederland slachtoffer zijn geweest van huiselijk geweld, waarvan 20% structurele mishandeling heeft ervaren, (veiligthuis.nl)
- Slachtoffer zijn van huiselijk geweld zich niet beperkt tot een vrouwelijk slachtoffer in een heteroseksuele relatie, (scp.nl)
- Mannen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld (40% van het totaal) vaak worstelen met een taboe en het geweld pas melden als zij er zelf echt niet meer uitkomen (veiligthuis.nl),
- Eergerelateerd geweld een vorm van huiselijk geweld kan zijn waar ook LHBTIQ+'ers mee te maken kunnen krijgen. Deze vorm van geweld zich in verschillende vormen voordoet. De familie kan de eer herstellen door het familielid dat de eer geschonden heeft op te sluiten, te mishandelen, te verstoten, in het land van herkomst achter te laten of uit te huwelijken.
- Vrouwen en mannen met homoseksuele, lesbische, biseksuele en/of transgendergevoelens (LHBTIQ+ indentiteit) kunnen gedwongen worden om 'genezingsprocessen', heropvoedingskampen of hormoonbehandelingen te ondergaan in het land van herkomst, (movisie.nl)
- Daarmee hulpvragen vanuit LHBTIQ+'ers, zowel vrouwen als mannen anders tot uiting komen en een specifieke benadering vragen van hulpverleners,

- Veiligheid één van de speerpunten is van de Arnhemse Regenboogagenda.

We vinden dat:

- Alle slachtoffers van huiselijk geweld een veilige opvang verdienen,
- Het tegengaan van huiselijk geweld niet alleen opvang betreft, maar ook de begeleiding en voorlichting daarover,
- Goede aansluiting van opvang alleen te realiseren is als de hulpverlening goed aansluit op de diverse hulpvragen,
- Emancipatie van zowel (van LHBTIQ+'ers) vrouwen als mannen een onderdeel moet zijn van de visie op inclusie van de gemeente Arnhem,
- De extra gelden die voor de opvang en het tegengaan van huiselijk geweld beschikbaar zijn gesteld door het Rijk ingezet moeten worden om de diverse hulpvragen beter te kunnen bedienen.

Daarom vragen we het college:

- In gesprek te gaan met verschillende betrokken partners in de stad, om inzichtelijk te krijgen op welke manier het hulpaanbod (waaronder preventie en opvang) bij huiselijk geweld, voor slachtoffers (mannen en vrouwen) kan worden geoptimaliseerd,
- Daarmee ook het hulpaanbod af te stemmen op de diverse hulpvragen van slachtoffers van huiselijk geweld binnen de LHBTIQ+ gemeenschap,
- Dit als speerpunt mee te nemen in de Arnhemse Regenboogagenda.

en gaat over tot de orde van de dag

Marie José Navis - GroenLinks
Jan Hutten - CDA
Eric Greving - PvdA
Sabine Andeweg - D66
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel motie	Begroten op wijkniveau
Nummer Zaaknummer	**20M250** 504479

Onderstaand raadslid stelt de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 het college te verzoeken om de budgetten die zijn toegekend aan de onderscheiden wijkteams zo in te richten dat inwoners – en anderen, waaronder de raad – kunnen zien welke financiële mogelijkheden er zijn op wijkniveau om ambities waar te maken en problemen aan te pakken.

We weten dat;
- wijkteams beschikken over een budget om ambities en problemen in wijken aan te pakken;
- aan wijkteams in meer dan één wijk werkzaam zijn;
- de in begroting 2021 bij voorbeeld de wijken Schuytgraaf en Elderveld en de wijken De Laar en Elden in samenhang worden beschouwd, terwijl de problematiek in die wijken respectievelijk dat dorp verschillen in problematiek en gewenste accenten;
- de investeringen en de onderscheiden wijken in de begrotingen niet zichtbaar zijn;
- - vanwege het niet zichtbaar hebben van (financiële) accenten op wijkniveau, de raad niet kan sturen op de inzet van beleid en met name de financiële middelen;

Wij vinden dat;
- het aan de raad is om per wijk het beleid en de inzet van financiële middelen te beoordelen;
- het belangrijk dat inwoners zien welke financiële middelen in hun wijk en andere wijken worden ingezet;
- het aannemelijk en zeer verdedigbaar is dat de inzet van financiële middelen per wijk verschillen, omdat ook de problematiek per wijk verschillen;

Verzoekt het college;
- om op verzoek van het onderscheiden bewonersgroep, waaronder het wijkplatform, het wijkteam de bewonersgroep inzicht geeft in het voor de wijk beschikbare budget;
- de begroting 2022 zodanig in te richten dat de hiervoor gevraagde transparantie wordt gegeven, opdat de raad daar eventueel gewijzigd kan besluiten.

en gaat over tot de orde van de dag

Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Lea Manders - Arnhem Centraal

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Daniël Becker - ChristenUnie
Titel van de motie	Inwoners betrekken bij wijkprogramma's
Nummer Zaaknummer	**20M251** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het betrekken van wijkbewoners bij de 'wijkprogramma's' in de gemeentebegroting.

De aanleiding is dat niet in alle wijken het gesprek met wijkbewoners over de doelen en prioriteiten in de wijk wordt gevoerd. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd alle Teams Leefomgeving op te dragen op een in die wijk passende manier inwoners te betrekken bij het opstellen van het wijkprogramma en aan inwoners terug te koppelen wat met hun input is gedaan.

We weten dat:

- Arnhem sinds 2017 "Van Wijken Weten" kent, waarbij een groot deel van de begroting op gebiedsniveau, in de 'wijkprogramma's' is vastgesteld;
- Ambtenaren in de wijken sturing geven middels deze programma's maar ook budgetten kunnen verschuiven op basis van per wijk verschillende prioriteiten en doelen;
- In sommige wijken inwoners worden betrokken bij het opstellen van het wijkprogramma, terwijl dit in andere wijken niet of nauwelijks gebeurt;
- Bij participatie niet altijd wordt teruggekoppeld waarom wel of niet iets met de inbreng van inwoners is gedaan.

We vinden dat:

- Het opstellen van een bij de wijk passend wijkprogramma een taak is van de deskundige ambtenaren in die wijk;
- Maar het hierbij betrekken van bewoners op een bij de wijk passende manier een plek moet hebben in het proces voordat het wijkprogramma aan de raad wordt aangeboden in de ontwerp-begroting.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. Met alle teams leefomgeving af te spreken dat zij op een bij de wijk passende manier inwoners betrekken bij het opstellen van de ontwerp-wijkprogramma's;
2. Hierbij terug te koppelen richting inwoners wat met hun inbreng wordt gedaan en waarom;
3. Bij ieder wijkprogramma vanaf de komende begroting in het kort op te nemen op welke wijze inwoners zijn betrokken bij het opstellen van het programma.

Mattijs Loor - D66
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Daniël Becker - ChristenUnie

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Steffenie Pape - VVD Klaartje van Dillen - CDA Talip Aydemir - Denk Verenigd Arnhem Tulay Gemici - GroenLinks Giovanni Visser - PvdA Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Duidelijkheid voor het onderwijs
Nummer Zaaknummer	**20M252** 504479

Omdat we weten dat:

- De gemeenteraad al eerder heeft aangegeven gezonde scholen belangrijk te vinden;
- Een groot deel van de Arnhemse scholen niet voldoet aan de richtlijnen voor goede ventilatie;
- Het ontbreken van goede ventilatie het risico op het verspreiden van het coronavirus vergroot;
- Het ministerie van onderwijs 360 miljoen euro beschikbaar heeft gesteld om dit te verbeteren;
- Er nog steeds onduidelijkheid is over de bekostiging van de keuze bijna energie neutraal te bouwen (BENG) in het onderwijs.

Omdat we vinden dat:

- De gemeente een verantwoordelijkheid heeft om te zorgen dat nieuwbouwprojecten voor onderwijs voldoen aan de geldende wet- en regelgeving en een gezonde schoolomgeving moet bieden;
- Deze verantwoordelijkheid ook deels geldt voor bestaande gebouwen, terwijl bij onderhoud de verantwoordelijkheid in eerste instantie bij schoolbesturen ligt;
- De raadsbrief van 13-10-2020 te weinig urgentie laat zien als het gaat om het oplossen van ventilatieproblemen in combinatie met het coronavirus;
- Goede, gezonde onderwijshuisvesting een belangrijke voorwaarde is voor goed onderwijs en de gezondheid van leerlingen en personeel;
- Verdere vertraging van de plannen voor vernieuwing van onderwijshuisvesting daarom ongewenst is.

Daarom roept de gemeenteraad het college op om:

1. Samen met schoolbesturen en met inachtneming van bovenstaande, er zorg voor te dragen dat Arnhemse scholen voldoen aan wet- en regelgeving, waaronder de BENG-normen, en een gezonde onderwijsomgeving bieden, ook in relatie tot COVID-19;
2. Voor 1 december met een overzicht te komen wat nodig is om de huidige schoolgebouwen aan te passen m.b.t. COVID-19, inclusief een financieel beeld waarin duidelijk wordt welke lasten terecht komen bij onderwijs, rijk en gemeente;
3. Ook voor de ambitie om BENG te bouwen met een financieel beeld te komen waar welke lasten terecht komen;
4. Hierbij rekening te houden met de wens van de raad om vernieuwing van onderwijshuisvesting niet verder te vertragen.

Mattijs Loor - D66
Steffenie Pape - VVD
Klaartje van Dillen - CDA
Talip Aydemir - Denk Verenigd Arnhem
Tulay Gemici - GroenLinks
Giovanni Visser - PvdA
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Giovanni Visser - PvdA Mark Coenders - GroenLinks Daniël Becker - ChristenUnie
Titel van de motie	Doelen en middelen voor Arnhem Oost Aanpak
Nummer Zaaknummer	**20M253** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het ontwikkelen van een beleid voor de aanpak van kwetsbare wijken in Arnhem Oost, zoals Malburgen, Immerloo en Presikhaaf.

De aanleiding is dat het college hiervoor een speciale, integrale aanpak voorstelt, maar daarvoor nog geen randvoorwaarden door de raad zijn vastgesteld. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd uiterlijk in mei een voorstel voor deze randvoorwaarden aan de raad te sturen.

We weten dat:

- Het college voorstelt middels de ‘Arnhem Oost Aanpak’, ook wel ‘stadsvernieuwing 3.0’ genoemd, integraal aan de slag te gaan met uiteenlopende problemen in een aantal wijken in Arnhem Oost;
- Voor deze aanpak door de raad geen integrale set van kaders of randvoorwaarden is vastgesteld;
- In de begroting voor deze aanpak geen concrete, meetbare doelen zijn opgenomen en er ook geen (delen van) budgetten aan deze aanpak zijn toegewezen.

We vinden dat:

- Een samenhangende aanpak van problemen – op het gebied van wonen, veiligheid, zorg, armoede, etc. - in Arnhems meest kwetsbare wijken van groot belang is;
- Deze aanpak een door de raad vastgesteld beleid met concrete, meetbare doelen en bijbehorende middelen verdient.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. In nauwe samenwerking met de teams leefomgeving en een brede vertegenwoordiging van bewoners uit deze wijken een integraal, samenhangend maar beknopt lange termijn beleid te formuleren voor de Arnhem Oost Aanpak;
2. Dit beleid, inclusief concrete, meetbare doelen en de daarvoor benodigde middelen, uiterlijk in mei 2021 aan de raad aan te bieden;

3. In de periode tot de raad dit beleid vaststelt, binnen de bestaande, algemene kaders voortvarend aan de slag te gaan met de problemen op het gebied van wonen, veiligheid, zorg en armoede in deze wijken.
Mattijs Loor - D66 Giovanni Visser - PvdA Mark Coenders - GroenLinks Daniël Becker - ChristenUnie

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Menno Loos - VVD Klaartje van Dillen - CDA
Titel van de motie	Levensloopbestendige koopappartementen
Nummer Zaaknummer	**20M254** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het stimuleren van het levensloopbestendig renoveren van koopappartementen.

De aanleiding is dat Arnhem veel plannen heeft op het gebied van verduurzaming en op ontwikkelingen in de sociale woningbouw, maar dat er door de vergrijzing ook een uitdaging bestaat om meer levensloopbestendige koopwoningen te ontwikkelen. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd aan de slag te gaan om het levensloopbestendig renoveren van bestaande appartementengebouwen te stimuleren.

We weten dat:

- Er een grote behoefte is aan koopappartementen in Arnhem, die deels voortkomt uit de vergrijzing van de bevolking;
- Veel bestaande appartementengebouwen in Arnhem onvoldoende toegankelijk zijn voor ouderen en mensen met een beperking;
- De woningbouwproductie onvoldoende is om het tekort aan levensloopbestendige koopappartementen snel op te lossen door deze nieuw te bouwen.

We vinden dat:

- Het van belang is dat op korte termijn meer levensloopbestendige koopappartementen in Arnhem beschikbaar komen;
- Het levensloopbestendig renoveren van koopappartementen in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de eigenaren is, maar zij daarbij wel gestimuleerd en mogelijk zelfs geholpen kunnen worden.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. Verenigingen van Eigenaren, waarvan bijvoorbeeld vanuit duurzaamheidsadviezen bekend is dat zij grootschalig overwegen te gaan renoveren, te wijzen op de mogelijkheden om tegelijkertijd hun gebouw ook (meer) levensloopbestendig te maken;

2. Te onderzoeken wat de beperkingen zijn in het levensloopgeschikt aanpassen van bestaande particuliere appartementen en wat de gemeente zou kunnen doen om die beperkingen weg te nemen; 3. De resultaten van dit onderzoek te betrekken bij de aan de raad aan te bieden jaarlijkse Woonagenda 2021.
Mattijs Loor - D66 Menno Loos - VVD Klaartje van Dillen - CDA

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Bas van Es - VVD
Titel van de motie	Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen
Nummer Zaaknummer	**20M255** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het weer opbouwen van de reserves na de extra uitgaves vanwege de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis.

De aanleiding is dat nu, vanuit het principe van ‘anticyclisch investeren’ (juist investeren als het minder goed gaat met de economie), veel geld wordt uitgegeven. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd om ook plannen te maken hoe na deze crisis weer gespaard kan worden voor een volgende periode waarin het minder goed gaat met de stad.

We weten dat:

- Arnhem de reserves maximaal benut om extra te investeren tijdens de coronacrisis;
- Een deel van deze investeringen zichzelf zeker niet in de gemeentebegroting terugverdient;
- De financiële positie van de gemeente er daardoor niet goed uitziet en we een volgende crisis niet zomaar aankunnen;
- Het college wel spreekt van ‘anticyclisch investeren’, maar nog geen doorzichten geeft hoe na het investeren de reserves weer worden opgebouwd.

We vinden dat:

- Anticyclisch investeren ook vraagt om anticyclisch sparen als de situatie gunstiger is.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. Zich tot doel te stellen dat na de coronacrisis de reserves weer worden opgebouwd tot een niveau waarbij deze een nieuwe grote crisis aankunnen en dan opnieuw ruimte bieden voor anticyclisch investeren als dat nodig mocht zijn;
2. Bij het proces rondom het in samenhang bekijken van solvabiliteit, schuldquote en weerstandsvermogen (naar aanleiding van motie 20M209g) ook te betrekken hoe de reserves na de coronacrisis weer worden opgebouwd;
3. Bij de komende perspectiefnota de raad inzicht te geven welke verbeteringen in de financiële positie er naar aanleiding van de tussenstand in dat proces verwacht kunnen

	worden voor de komende jaren, eventueel in de vorm van een aantal mogelijke scenario’s.
Mattijs Loor - D66 Bas van Es - VVD	

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Tulay Gemici - GroenLinks Daniël Becker - ChristenUnie Ria de Vries - PvdA
Titel van de motie	Ouderbijdrages beperken
Nummer Zaaknummer	**20M256** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het beperken van vrijwillige ouderbijdrages op Arnhemse scholen.

De aanleiding is dat sommige ouders deze vrijwillige bijdrage niet kunnen betalen, maar zich ook niet vrij voelen om hierover met de school het gesprek aan te gaan. Hierdoor kunnen niet alle kinderen aan de activiteiten die met de bijdrages betaald worden deelnemen. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd met scholen in gesprek te gaan over het beperken van de ouderbijdrages. Daar waar dit niet mogelijk is, vragen de indieners om vrijstelling mogelijk te maken en hierover te communiceren.

We weten dat:

- De initiatiefwet over de vrijwillige ouderbijdrage, die verbiedt kinderen uit te sluiten vanwege het niet betalen van de vrijwillige ouderbijdrage, in augustus 2020 is aangenomen, maar nog niet bekend is wanneer deze in werking treedt;
- Ook met in werking treden van deze wet, het voor ouders nog steeds lastig kan zijn om richting de school aan te geven dat zij de ouderbijdrage niet kunnen betalen;
- Ouderbijdrages soms worden ingezet om onderwijsinhoudelijke activiteiten, zoals vakinhoudelijke excursies en soms zelfs leermiddelen, te bekostigen;
- Ook niet-onderwijsinhoudelijke activiteiten die bekostigd worden met de vrijwillige ouderbijdrages essentieel kunnen zijn voor de ontwikkeling van kinderen.

We vinden dat:

- Kinderen zo veel mogelijk moeten kunnen deelnemen aan alle activiteiten die bekostigd worden met een vrijwillige ouderbijdrage;
- Normale schoolactiviteiten niet (mede) bekostigd zouden moeten worden via een vrijwillige ouderbijdrage, omdat dit de gelijke toegankelijkheid van onderwijs voor alle kinderen beperkt;
- De drempel voor ouders om aan te geven dat ze een ouderbijdrage niet kunnen betalen zo laag mogelijk moet zijn.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

1. Er bij de minister op aan te dringen de initiatiefwet ruim voor aanvang van het komende schooljaar in te laten gaan;
2. In gesprek te gaan met alle Arnhemse scholen, met als doel hen te bewegen vrijwillige ouderbijdrages zo veel mogelijk te beperken;
3. Alle scholen te vragen bij de ouderbijdrage actief te communiceren dat vrijstelling mogelijk is en dat kinderen ook als de bijdrage niet betaald kan worden aan alle activiteiten mogen deelnemen;
4. Jaarlijks bekend te maken tot welke resultaten de hierboven genoemde gesprekken hebben geleid:
    a. in welke mate ouderbijdrages zijn beperkt,
    b. in hoeverre door de scholen helder en proactief is gecommuniceerd over de mogelijkheid deze niet te betalen, en
    c. of uitzonderlijk hoge ouderbijdrages (meer dan 20% boven het gemiddelde) nog voorkomen.

Mattijs Loor - D66
Tulay Gemici - GroenLinks
Daniël Becker - ChristenUnie
Ria de Vries - PvdA

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Giovanni Visser - PvdA Mark Coenders - GroenLinks
Titel van de motie	Stadsvernieuwing 4.0 voorkomen
Nummer Zaaknummer	**20M257** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het voorkomen dat er nieuwe kwetsbare wijken in Arnhem bij komen.

De aanleiding is dat het college voor wijken in Arnhem Oost het begrip ‘stadsvernieuwing 3.0’ introduceert, dat gaat over het in samenhang aanpakken van problemen in de meest kwetsbare wijken. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd een visie te ontwikkelen op hoe nieuwe kwetsbare wijken voorkomen kunnen worden.

We weten dat:

- Wijken met een weinig gevarieerd woningaanbod en daarmee weinig gevarieerde bevolkingsopbouw een groter risico lopen op het gelijktijdig ontstaan van een stapeling van problemen bij relatief veel wijkbewoners;
- Dit risico wordt vergroot als inwoners minder perspectief op een mooie toekomst hebben dan bewoners in andere wijken;
- Als de leefbaarheid in deze wijken eenmaal onder druk staat, deze in korte tijd fors achteruit kan gaan;
- En er vervolgens langdurige, intensieve projecten nodig zijn om deze achterstand weer in te lopen.

We vinden dat:

- We moeten proberen te voorkomen dat het nodig wordt om na ‘stadsvernieuwing 3.0’ ook ‘stadsvernieuwing 4.0’ in te zetten;
- Dat dit vraagt om een samenhangende visie op de leefbaarheid van wijken.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. In nauwe samenwerking met de teams leefomgeving en een brede vertegenwoordiging van bewoners uit deze wijken een visie te ontwikkelen op hoe Arnhem de komende 10 jaar het ontstaan van nieuwe kwetsbare wijken kan voorkomen;
2. Deze visie te baseren op leerpunten uit eerdere stadsvernieuwingsopgaven in wijken als Klarendal, Het Broek en Malburgen, en op goede voorbeelden elders in het land;
3. Deze visie uiterlijk in mei 2021 aan de raad aan te bieden.

Mattijs Loor - D66
Giovanni Visser - PvdA
Mark Coenders - GroenLinks

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Begroten, niet dromen
Nummer Zaaknummer	**20M258** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;

- in deze MJPB wordt uitgegaan van en begroting Lauwersgracht zoals deze in grove contouren nu door de raad is besproken bij informatieve behandeling;
- in de grofmazige begroting van de Lauwersgracht Alliantie (bij de samen-variant) wordt gerekend met een bijdrage van de provincie van 10 miljoen.

Overwegende dat;
- bij navraag, deze inschatting echt een eerste inschatting blijkt en deze niet stevig onderzocht is;
- de raad een afweging moet kunnen maken met volledige, juiste en voldoende informatie.

Verzoekt het college;
- op een zo kort mogelijke termijn met de provincie in gesprek te gaan over de Arnhemse inschatting van 10 miljoen provinciale bijdrage;
- deze Arnhemse inschatting aan de verwachtingen van de provincie te toetsen;
- de definitieve uitkomst hiervan zo snel als mogelijk, maar zeker voor de besluitvorming in de raad (Lauwersgracht), aan de raad aan te bieden middels een raadsinformatiebrief.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Kaderstelling
Nummer Zaaknummer	**20M259** 504479
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
Constaterende dat; - Arnhem een rijke culturele infrastructuur heeft en deze waardeert; - cultuur in Arnhem wordt gekoesterd, maar dat de middelen beperkt zijn; - dat de instellingen in de cultuursector mede het karakter van Arnhem bepalen.	
Overwegende dat; - het behouden van grote culturele instellingen en gezelschappen binnen Arnhem, van groot belang is (voor onder andere de werkgelegenheid en instroom nieuwe Arnhemmers); - Arnhem nu vrijwel de hele ‘keten’ (conform kunstbeleid termen) in haar stad heeft en deze culturele rijkdom wil behouden; - de gemeente de kracht van het samenwerken van drie grote culturele spelers in Arnhem, ziet en omarmt; - het huidige voorstel (samen-variant) een goed voorstel is, maar de kosten momenteel niet in verhouding staan tot de grote opgaven in de stad.	

Verzoekt het college;
- het huidige voorstel Lauwersgracht Alliantie (de samen-variant) opnieuw tegen het licht te houden;
- samen met de partners, kritisch te kijken naar de huidige inschattingen en wensen;
- aan de raad een nieuw voorstel te doen toekomen, welke maximaal 65 miljoen kost (totaal);
- daarbij ook een plan ontwikkelt waarbij andere ook andere financiers (buiten de deelnemers, provincie en Arnhem) kunnen worden betrokken;
- dit voorstel zo spoedig mogelijk aan de raad aan te bieden, zodat deze variant als optie gewogen kan worden.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Diftar PLUS, voorstel 1: hoogbouw en groenafval
Nummer Zaaknummer	**20M260** 504479
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
Constaterende dat; - bewoners van hoogbouw woningen (wooncomplexen of bovenwoningen) geen GFT bak (rolcontainer) kunnen ontvangen; - er aan deze bewoners een citybin voor GFT afval beschikbaar is; - enkel bij voldoende belangstelling in een wooncomplex, het ook mogelijk is om gebruik te maken van een gezamenlijke gf-container[1].	
Overwegende dat; - er geen andere ophaal frequentie voor deze citybins geldt dan voor het reguliere GFT afval in de wijk; - een citybin in de keuken, gang of woonkamer (in de zomermaanden) voor (grote stank) overlast kan zorgen; - bewoners er derhalve vaak voor kiezen hun GFT afval bij het restafval weg te gooien; - dit zeker gedurende de zomermaanden; - bewoners daardoor met extra kosten opgezadeld worden.	

1 https://www.arnhem.nl/Inwoners/wonen_en_milieu/afval/afval_abc/citybin#:~:text=De%20citybin%20is%20een%20afsluitbare,de%20ophaaldagen%20in%20de%20afvalkalender.

Verzoekt het college om;

- bij alle hoogbouw of wooncomplexen, waar nu nog geen gezamenlijke gft-container is, deze in 2021 te plaatsen;
- voor 2020 deze inwoners te compenseren door per adres 10 keer restafval wegbrengen kwijt te schelden;
- dit te dekken uit het reguliere beleidsterrein afvalstoffenheffing uit het te verwachten positief effect 2021 (zie pag 13 begroting 2021).

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Diftar PLUS, voorstel 2: extra compensatie goede scheiders
Nummer Zaaknummer	**20M261** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- Diftar in basis een goed systeem is;
- een groot deel van Arnhem zeker haar best doet en afval goed aan het scheiden is.

Overwegende dat;
- we graag willen dat “goede scheiders” beloond worden;
- het belonen van goed afval scheiden een extra stimulans is;
- veel aandacht uitgaat naar bewoners die het afval niet goed scheiden;
- een verzorgde omgeving, bijdraagt tot het “proper houden” van deze omgeving;
- niet enkel de overheid aan zet is, maar we ook willen dat inwoners elkaar willen aanspreken op gedrag;
- wijken belonen voor goed scheiden, daarmee een interessante prikkel kan zijn.

Verzoekt het college om:
- met een voorstel te komen voor een beloningssysteem, voor de wijken waar afval scheiden goed gebeurt en/of de wijken waar sprake is van goede initiatieven;
- bijvoorbeeld door groen en ontmoetingsplekken in de wijk te bewerkstelligen;

- Hiervoor € 50.000,- uit het vrijgemaakte budget (herstel agenda) kwaliteit openbare ruimte te benutten.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Diftar PLUS, voorstel 3: vergroot de opening
Nummer Zaaknummer	**20M262** 504479
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
Constaterende dat; - containers veelal vastlopen omdat men de (verkleinde) opening te vol heeft gestopt; - dat met zich mee kan brengen dat bewoners het afval dan naast de container plaatsen; - de raad dit heeft willen doen, omdat zij van mening was dat zij daarmee tegemoet kwam aan de wens van (o.a.) APCG en oudere Arnhemmers.	
Overwegende dat; - er in een aantal wijken sprake is van meer dumpingen, sinds de openingen verkleind zijn; - niet voor alle ouderen of chronisch zieken/gehandicapten geldt, dat zij niet in staat zijn een 60 liter zak weg te brengen; - voor ouderen en mensen die medisch afval moeten wegbrengen, reeds een compensatie geldt; - de noodzaak om over te gaan naar een 30 liter opening, mogelijk triviaal is.	

Verzoekt het college om:

- indien het referendum hiertoe geen aanleiding biedt, toch over te gaan tot het vergroten van de openingen voor alle containers in Arnhem;
- dit te dekken uit het vrijgemaakte budget “investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte” binnen de herstel agenda.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Diftar PLUS, voorstel 4: handhaving omhoog
Nummer Zaaknummer	**20M263** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- de invoering en startjaren van diftar, vragen om stevige handhaving en voorbeeldgedrag;
- voorbeeldgedrag en handhaving hand in hand gaan.

Overwegende dat;
- bewoners zich gesteund voelen om mede-wijkbewoners aan te spreken, als zij op regelmatige basis handhaving zien (voorbeeldgedrag);
- hogere bekeuringen en een grotere pakkans, afvaldumping zullen verminderen.

Verzoekt het college om;
- extra handhaving (2 FTE per wijk) in te zetten in de wijken waar het aantal dumpingen hoog is;
- dit uit de wijkbudgetten (TLO) te bekostigen.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Diftar PLUS, voorstel 5: meer pasjes levert meer op
Nummer Zaaknummer	**20M264** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- Arnhem actieve VVE's kent, die hun directe leefomgeving (bijvoorbeeld straat of binnenplaats) schoon houden;
- Arnhem meerdere (maatschappelijke) verenigingen kent, die graag hun steentje aan afvalscheiding willen bijdragen (denk aan scouting en sportverenigingen) en willen helpen om de directe Spell/leef/werkomgeving schoon te houden.

Overwegende dat;
- zowel VVE's als verenigingen geen afvalpasje kunnen aanvragen omdat zij geen natuurlijk persoon zijn.

Verzoekt het college om;
- om voor VVE's de mogelijkheid in te richten een afvalpas aan te vragen, waarbij een factuuradres wordt ingeregeld (kosten brengen we in rekening bij VVE);
- om voor verenigingen in te richten dat zij een afvalpasje kunnen aanvragen om niet, indien zij aangeven te willen bijdragen aan de leefomgeving door afval te rapen of op te ruimen.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Leg geen hypotheek op de toekomst
Nummer Zaaknummer	**20M265** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- in deze begroting sprake is van een sterke toename van de netto schuld per inwoner;
- in deze begroting (conform herstel agenda) sprake is van een daling van de bestemmingsreserves;
- de weerstandsfactor in 2021 uitkomt op 1,0 (het minimaal vastgestelde niveau).

Overwegende dat;
- in de investeringsplanning er geen rekening gehouden is met ontwikkelingen in de uitvoering en handhaving van de wet Houdbare overheidsfinanciën (wet Hof);
- naar verwachting het EMU-tekort van Arnhem in 2020 en 2021 het toegestane maximum zal overschrijden;
- de algemene tendens van deze begroting robuust, maar door Corona en de landelijke economische gevolgen, zorgelijk is;
- een gedegen financiële buffer, juist in deze tijd, van groot belang is voor een stad van onze omvang.

Verzoekt het college om;

- de budgetten per wijk, met 1% te verkleinen;
- dit te doen in de jaren 2021, 2022, 2023 en 2024;
- het geld dat daarmee gemoeid gaat, in de Algemene Reserve op te nemen teneinde meer financiële weerbaarheid op te bouwen.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Aanvalsplan leefbaarheid en veiligheid
Nummer Zaaknummer	**20M266** 504479

De Raad,

Constaterende dat;
- in deze wijken Centrum/Spijkerkwartier, Geitenkamp, Presikhaaf en Klarendal sprake is van bovengemiddeld gevoel van onveiligheid;
- in (het merendeel) deze wijken ook sprake is van sterke verloedering in de leefomgeving;
- mensen pas kunnen floreren, participeren, bijdragen en meedoen als hun leefomgeving veilig is en daartoe uitnodigt of stimuleert.

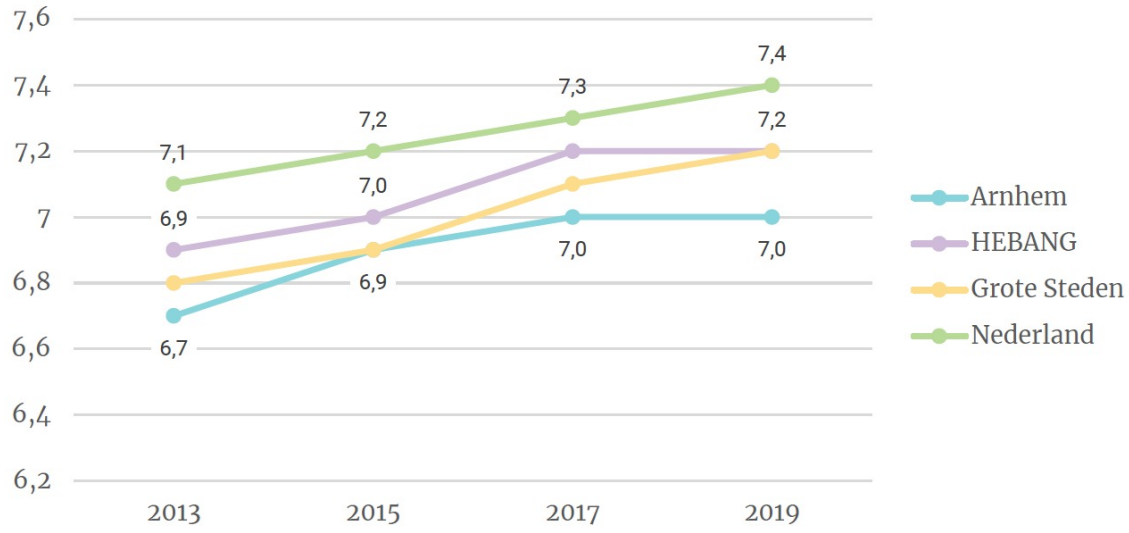
Overwegende dat;
- er onrust leeft in de maatschappij, specifiek in bovengenoemde wijken;
- die onrust het gevoel van welbevinden, veiligheid en leefbaarheid niet ten goede komen;
er een aanpak nodig is, om het tij te keren.

Verzoekt het college om;
- om met een Arnhems aanvalsplan leefbaarheid en veiligheid te komen, voor de bovengenoemde wijken;
- dit plan van een stevig integraal karakter te voorzien (Denk aan driehoek, handhaving, W&I, Zorg, leefbaarheid, verbinding binnen de wijk, ontmoeten);
- deze uiterlijk in februari 2021 aan de raad aan te bieden.

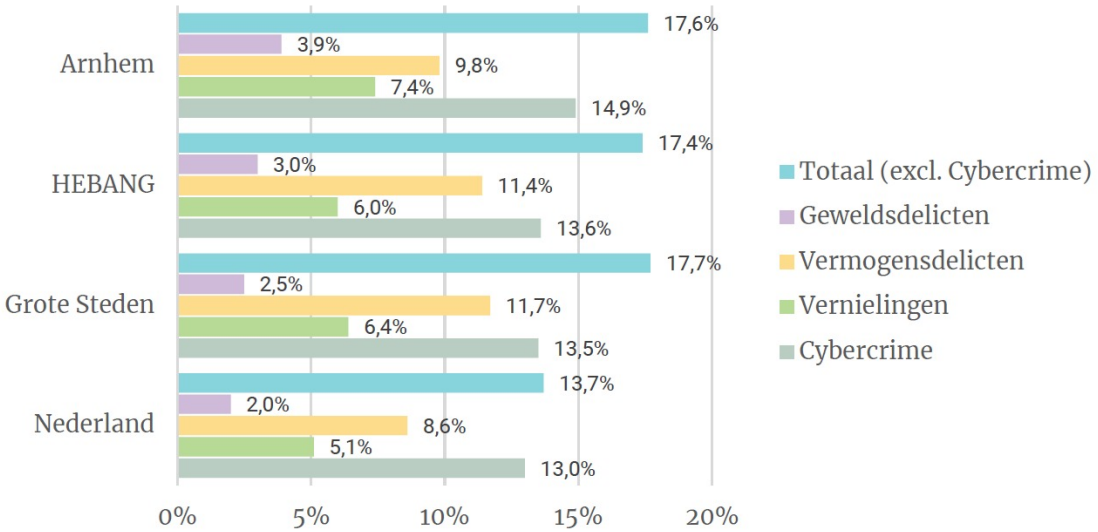
en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

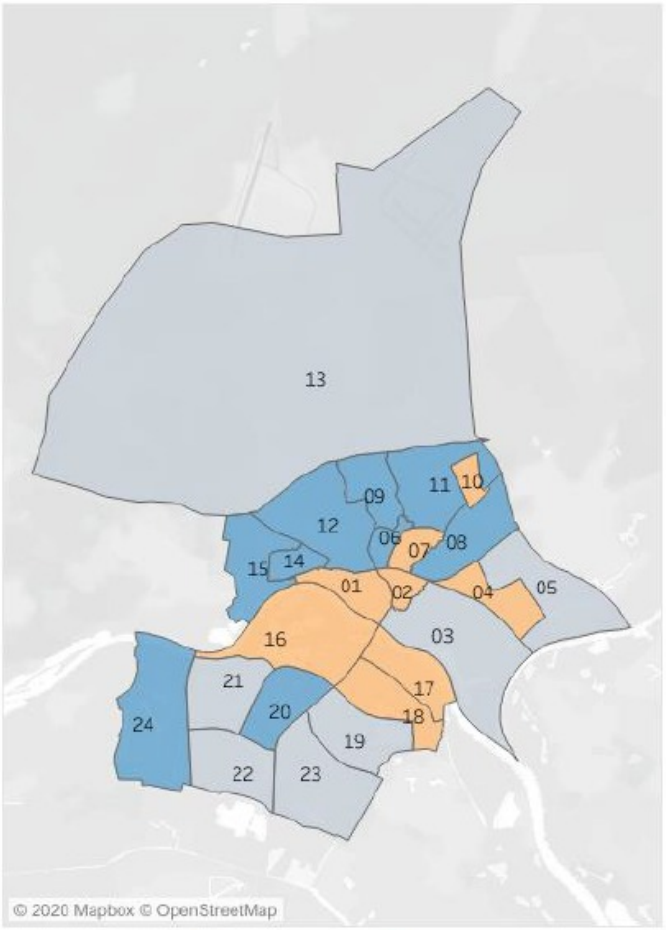
Figuur 10.5
Rapportcijfer veiligheid in de buurt vergeleken, 2013 – 2019

Figuur 10.8
Slachtofferschap delicten vergeleken, percentage slachtoffer in de afgelopen 12 maanden

Figuur 6.2
Onveiligheidsgevoel in de woonbuurt (kaart)

WIJK	PERC.	ONTW.
01 Centrum	43%	
02 Spijkerkwartier	46%	
03 Arnhemse Broek	31%	
04 Presikhaaf-West	41%	
05 Presikhaaf-Oost	31%	
06 St. Marten / Sonsbeek	16%	
07 Klarendal	40%	
08 Velperweg e.o.	21%	
09 Alteveer en Cranevelt	9%	👍
10 Geitenkamp	35%	
11 Monnikenhuizen	20%	
12 Burgem.wijk / Hoogkamp	14%	
13 Schaarsbergen e.o.	24%	
14 Heijenoord / Lombok	16%	
15 Klingelbeek	12%	
16 Malburgen-West	38%	
17 Malburgen-Oost (Noord)	36%	
18 Malburgen-Oost (Zuid)	35%	
19 Vredenburg / Kronenburg	33%	
20 Elden	22%	
21 Elderveld	26%	
22 De Laar	27%	
23 Rijkerswoerd	24%	
24 Schuytgraaf	21%	
ARNHEM	**29%**	

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Jan Hutten - CDA Guus van der Laak - Arnhem Centraal Daniël Becker - ChristenUnie
Titel van de motie	Geef ‘Boost’ en daarmee veel Arnhemmers een boost!
Nummer Zaaknummer	**20M267** 504479

We weten dat:

- Op 1 juli 2021 de nieuwe Wet Inburgering in werking treedt. Een wet die uitgaat van maatwerk en dualiteit (het combineren van het leren van de taal en participatie). Gemeenten de regie krijgen over de inburgering.
- Nieuwkomers hierdoor vanaf het eerste moment goede begeleiding moeten ontvangen om zo snel als mogelijk mee te kunnen doen in de Arnhemse samenleving, het liefst via betaald werk.
- Doel van de nieuwe wet is dat inburgeringsplichtigen het voor hen hoogst haalbare taalniveau behaald in combinatie met kennis van de Nederlandse maatschappij. Dit in combinatie met gerichte inspanningen op participeren naar vermogen vanaf de start van het inburgeringstraject.
- Het voor veel nieuwkomers in Arnhem moeilijk is om te integreren binnen de Nederlandse (digitale) samenleving door gebrek aan kennis van de Nederlandse taal en het immense verschil in cultuur en gebruiken van waar de nieuwe Arnhemmers zijn opgegroeid.
- De relatief jonge organisatie Boost Arnhem als doel heeft vluchtelingen in Arnhem te verwelkomen, hen een zinvol bestaan en een snellere start te geven middels ondersteuning en bevordering van de zelfredzaamheid en met deze nieuwe Arnhemmers te bouwen aan een nog mooier Arnhem.
- Boost Arnhem is een “bottum up” initiatief: opgezet door vluchtelingen, in samenwerking met Nederlanders.
- Er inmiddels 70 vrijwilligers zijn, van wie velen multicultureel, zodat de diverse doelgroepen actief en aansluitend op gebruiken en cultuur ondersteund kunnen worden.
- Boost Arnhem laagdrempelig is en staat voor een veilige en informele ontmoetingsplek voor jong en oud, waar ontwikkeling centraal staat. Een plek waar vluchtelingen zich veilig, gehoord en gezien voelen.
- Inmiddels 600 nieuwe Arnhemmers (uit onder andere Eritrea, Syrië, het Midden Oosten) hun weg naar Boost hebben gevonden. Deze nieuwe Arnhemmers Boost zien als een

vertrouwde omgeving die hen op weg helpt om in contact te komen en te blijven met de gemeente Arnhem en andere (semi) overheidsorganisaties om te integreren en zich thuis te voelen in Arnhem. Boost Arnhem hierdoor een belangrijke signaleringsfunctie heeft.
- Bij Boost Arnhem vluchtelingen gestimuleerd worden om zich (verder) te ontwikkelen op het gebied van kennis van de structuur en cultuur van de Nederlandse maatschappij.
- Boost Arnhem actief de verbinding zoekt met andere organisaties om gesignaleerde problemen op te lossen. Boost Arnhem is daarbij een verbindende schakel tussen vluchtelingen en andere, formele en informele instanties zoals het onderwijs, de gemeente Arnhem Werk en Inkomen, Scalabor, Activerend Werk, SWOA / Financieel Café. Er waar nodig ook wordt samengewerkt met de Refugee Company, NewBees Arnhem en Buddy to Buddy.
- Boost Arnhem een actieve ondersteuning aan gemeente en nieuwkomer biedt bij multiproblematiek. Dit in 2019 en 2020 al heeft geresulteerd in de succesvolle afhandeling van 77 vragen m.b.t. boetes en schuld en 109 vragen met betrekking tot huisvesting en vaste lasten.
- Boost Arnhem een actieve rol speelt in de bevordering van instroom naar werk. Resultaat: in 2019 zijn 13 mensen naar een betaalde baan begeleid, 23 mensen ondersteund bij hun inburgeringsexamen, 12 mensen ondersteund bij hun ONA examen (Oriëntatie Nederlandse Arbeidsmarkt).
- Tot op heden Boost zich niet officieel heeft kunnen bezig houden met arbeidstoeleiding.

We vinden dat de resultaten van de dienstverlening van Boost laten zien dat:
- De gemeente Arnhem in nauwe afstemming met partners die dicht op onze inwoners/nieuwkomers zitten en hun vertrouwen genieten, zeker in de huidige economische omstandigheden, samen inzet moet leveren aan een actieve integratie van inwoners en de uitstroom naar vrijwilligerswerk en werk.
- De opzet, het draagvlak in de samenleving, de brug naar kennis tussen diverse culturen en de veiligheid die Boost aan nieuwe Arnhemmers biedt, succesvolle ondersteuning biedt ter bevordering van de integratie.
- De gerealiseerde resultaten van Boost ook in het belang zijn van de gemeente Arnhem en juist het gemeentelijke beleid rondom integratie, werk en inkomen versterken en zodoende financieel voordeel biedt.
- Door middel van een meerjarige pilot voor het jaar 2021 & 2022 Stichting Boost als een essentiële en erkende partner haar dienstverlening kan blijven aanbieden aan nieuwe Arnhemmers.
- Na een positieve evaluatie van de pilot deze wordt omgezet naar een structurele meerjarige samenwerking tussen Stichting Boost en de gemeente Arnhem.
-

Hiermee verzoeken wij het college:
Met Boost de komende maanden gesprekken aan te gaan over:
- Beoordeling van inzet van Boost binnen de keten van integratie en participatie en de meerwaarde van Boost ten opzichte van het huidige aanbod;
- Beoordeling van het realiteitsgehalte van de voorstellen van Boost* voor 2021 en verder;
- Bij een positieve beoordeling de organisatie een officiële positie toekennen binnen de keten van participatie en integratie;

- Bij een positieve beoordeling met Boost Arnhem voor de jaren 2021 en 2022 een pilot vorm te geven met smart geformuleerde doelen rondom zowel de thema's integratie als werk en inkomen. Dit resulteert in een resultaat- en informatieplicht vanuit betrokken partijen, zoals bijvoorbeeld tussentijdse evaluaties en aanleveren van rapportages van de gemaakte afspraken aan aangewezen contactpersonen.
- Bij een positieve waardering de gemeenteraad uiterlijk 1 februari 2021 informeren over de uitkomsten van de gesprekken. Hierbij ook het knelpunt van de huisvesting te betrekken;
- Bij een positieve beoordeling voor 2021 en 2022 zowel een budget voor integratie (= bestaand aanbod voortzetten) als participatie (ten laste van het Werkinvesteringsfonds**) beschikbaar te stellen zodat Boost conform begroting haar werkzaamheden kan uitvoeren;
- De uitkomsten van de pilot voor 2021 en 2022 aan de gemeenteraad te presenteren met tussentijdse rapportages.
- Bij succesvolle resultaten de pilot per 01-01-2023 om te zetten naar een structurele samenwerking tussen Stichting Boost en de gemeente Arnhem.

Raadsleden:

Jan Hutten - CDA
Guus van der Laak - Arnhem Centraal
Daniël Becker - ChristenUnie

** De inschatting is dat Boost jaarlijks 20 Arnhemmers zelfstandig kan begeleiden richting werk. Hierdoor wordt ten bate van de gemeentelijke uitgaven een aanzienlijk bedrag bespaard, zowel aan uitkering als begeleidingskosten (zie begroting 2021 Boost). Ander financieel belang is dat voor de deelnemende Arnhemmers ook hun schulden worden verlaagd, wat hen verder helpt bij hun integratie binnen Nederland. Afgezien van de financiële 'meerwaarde' zijn er ook vele elementen die de dagelijkse integratie van de honderden nieuwe Arnhemmers bevorderen (zoals in de motie genoemd) en meer dan de moeite van het borgen waard zijn.*
*** Beschikbare ruimte Werkinvesteringsfonds is € 1,2 miljoen.*

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Jan Hutten - CDA Marie José Navis - GroenLinks Leo de Groot - Partij voor de Dieren Susan van Ommen - D66
Titel van de motie	Homogenezing in kaart brengen en actief tegengaan
Nummer Zaaknummer	**20M268** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het in kaart brengen van homogenezing en deze waar aanwezig actief tegen te gaan.

De aanleiding is een artikel in de Gelderlander van 10 oktober jongstleden: ‘Homogenezing’ helaas nog steeds vrij baan heeft en een verbod op zich laat wachten.

Door dit voorstel aan te nemen wordt B&W opgeroepen om met partners in de stad in gesprek te gaan over Homogenezing, dit tegen te gaan als onderdeel van de Arnhemse Regenboogagenda.

We weten dat:

- ‘Homogenezing’ helaas nog steeds vrij baan heeft en een verbod op zich laat wachten, (de Gelderlander, 10 oktober 2020).
- Vrouwen en mannen met homoseksuele, lesbische, biseksuele en/of transgendergevoelens (LHBTIQ+ indentiteit) kunnen gedwongen worden om ‘genezingsprocessen’, heropvoedingskampen of hormoonbehandelingen te ondergaan in het land van herkomst, (movisie.nl).
- Daarmee hulpvragen vanuit LHBTIQ+’ers, zowel vrouwen als mannen anders tot uiting komen en een specifieke benadering vragen van hulpverleners.
- Veiligheid één van de speerpunten is van de Arnhemse Regenboogagenda.

We vinden dat:

- Iedere Arnhemmer met trots moet kunnen zijn en uitdragen wie hij/zij is.
- Homogenezing maximaal tegengegaan moet worden, vooruitlopend op het landelijk verbod.
- Emancipatie, meedoen en mogen zijn zoals je bent van LHBTIQ+’ers een onderdeel moet zijn van de visie op inclusie van de gemeente Arnhem.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Met kerken, moskeeën en betrokken hulporganisaties over homogenezing in gesprek te gaan.
- Beoordelen of deze praktijken ook in Arnhem voorkomen en hierop in een open dialoog tot afspraken (of vervolgstappen) te komen met als resultaat de homogenezing te stoppen.
- dit als speerpunt op te nemen in de Arnhemse Regenboogagenda.

Raadsleden

Jan Hutten - CDA
Marie Jose Navis - GroenLinks
Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Susan van Ommen - D66

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel van de motie	Sparen voor evenementen
Nummer Zaaknummer	**20M269** 504479

De aanleiding is het uitblijven van evenementen in Arnhem als gevolg van de Corona maatregelen. Door dit voorstel aan te nemen "sparen" wij om met de jaarwisseling van 2021-2022 een mooie vuurwerkshow voor de stad te realiseren.

We weten dat;
- verschillende evenementen niet doorgaan of niet gepland worden als gevolg van de corona crisis;
- eventuele kosten die annulering met zich meebrengen, gefinancierd kunnen worden uit het evenementenbudget;
- de gemeenteraad gekozen heeft voor een door de gemeente georganiseerde centrale vuurwerkshow.

We vinden dat;
- Doordat de gemeenteraad gekozen heeft voor het verzorgen van een centrale vuurwerkshow in de stad, er ook een gedegen budget moet zijn;
- Geld vanuit het evenementenbeleid, dat niet wordt uitgegeven, gereserveerd kan worden als aanvulling op het beschikbare budget voor (onder andere) de vuurwerkshow, nadat kosten voor geannuleerde evenementen zijn uitgekeerd;
- het goed is om het jaar na de corona perikelen, juist te kunnen inzetten op verbindende evenementen in de stad;
- het doorschuiven van de gelden naar 2021 daarbij helpend kan zijn omdat dit mogelijkheden biedt.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:
- De beschikbare gelden die overblijven door het uitblijven van evenementen in 20202, te reserveren voor evenementen in 2021 (waaronder de vuurwerkshow van de jaarwisseling van 2021 op 2022);
- de raad, zodra er weer evenementen kunnen worden gehouden, een planning en actielijst aan te bieden die inzichtelijk maakt hoe dit budget wordt ingezet.

Raadsleden Klaartje van Dillen - CDA

De Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Titel motie	Bijdrage aanpak arbeidssectoren tekort
Nummer Zaaknummer	**20M270** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende, dat;

- Er landelijk én in de regio een structureel tekort is aan personeelsleden in verschillende arbeidssectoren als de (jeugd)zorg, groen (hoveniers), ICT en de techniek (bouw- en installatietechniek;
- Er een structureel woningtekort bestaat;
- Arnhem zich bevindt in de top 10 van steden met de hoogste woningnood.

Van mening zijnde, dat:

- beroepen in de sociale en maatschappelijke dienstverlening de pijlers zijn van de samenleving en stad;
- beroepen in deze sectoren pijlers zijn van de samenleving en de stad vanwege het grote belang van onze gezondheid en maatschappelijke ontwikkeling op digitalisering en bijvoorbeeld de energietransitie;
- door het gebrek aan beschikbare woningen mensen die werkzaam zijn in deze beroepsgroepen soms genoodzaakt zijn de stad en de regio te verlaten voor een passende woning;

Verzoekt het college:

- mogelijkheden te onderzoeken naar bemiddeling tussen woningaanbieders en belangenverenigingen van deze beroepssectoren voor een voorrangsregeling;
- De uitkomsten hiervan zo spoedig mogelijk aan de raad voor te leggen.

en gaat over tot de orde van de dag,

Klaartje van Dillen - CDA
Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem

De Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Inventarisatie schadeclaims vuurwerk ondernemers
Nummer Zaaknummer	**20M271** 504479

De Raadsleden stellen het volgende voor:

Constaterende, dat:

- De gemeenteraad van Arnhem besloten heeft tot een **particulier vuurwerkverbod** *1);
- Het college heeft aangegeven vanwege de timing van het nemen van het besluit, bij het invoeren van het verbod in 2020 schadeclaims van de vuurwerkverkopers te verwachten;
- In Arnhem de schade aan ondergrondse containers in 2019 door toedoen van vuurwerk ruim €27.000 euro betrof;
- Andere vernielingen de gemeente Arnhem €45.000,- heeft gekost bij de jaarwisseling van 2019 *2);
- In bovenstaande nog niet is meegenomen - de kosten aan privé bezit, medische kosten en kosten van hulpdiensten. Dit zijn kosten waar de maatschappij als geheel de rekening voor moet betalen en die fors gereduceerd kunnen worden bij het direct invoeren van het particuliere vuurwerkverbod.

Van mening zijnde, dat:

- de motie “vuurwerkverbod” aangenomen is vanwege de algemene veiligheid van mens en dier, zowel fysiek als mentaal, het tegengaan van milieuvervuiling en vernielingen aan openbaar en privé bezit en het ontzorgen van onze hulpverleners die al lang vragen om dit verbod;
- Het voor de indienende partij(en) erg belangrijk is een goed overwogen besluit te kunnen nemen op basis van álle factoren en hiervoor de te verwachten bedragen omtrent schadeclaims bekend moeten zijn.

Verzoekt het college:

- Te inventariseren wat de te verwachten financiële consequenties zijn van de schadeclaims en de raad hierover te informeren voor 1 december 2020.

en gaat over tot de orde van de dag,

Klaartje van Dillen - CDA

*1) https://online.ibabs.eu/ibabsapi/publicdownload.aspx?site=Arnhem&id=56c93ab5-641c-46e3-a78f-9f1f6234bf1c

*2) https://www.omroepgelderland.nl/nieuws/2435166/Meer-schade-tijdens-jaarwisseling-door-vuurwerk-en-vandalisme

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Ria de Vries - PvdA Mark Coenders - Groen Links Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Titel van de motie	Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg
Nummer Zaaknummer	**20M272** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 te besluiten om, als het nadeel in de Jeugdzorg lager uitvalt dan nu is aangegeven in de MJPB, het verschil te behouden voor de Jeugdzorg en in te zetten ter verlichting van de maatregelen op jeugdzorg.

De aanleiding is dat bij de Perspectiefnota is gebleken dat het gerapporteerde nadeel structureel vanaf 2020 € 4,0 mln lager uitvalt. Het college is al behoedzaam geweest met het inboeken van dit voordeel. Mocht blijken dat de tekorten meevallen, los van de reeds besloten maatregelen, dan willen de indieners van deze motie dat de maatregelen op Jeugdzorg beperkt worden en de bijbehorende taakstellingen verminderd.

Het besluit heeft geen financiële consequenties, aangezien het niet gaat over de huidige te korten. Deze zijn reeds verwerkt in de huidige MJPB.

Omdat we weten dat;

- het college het huidige voordeel nu heeft verwerkt in de MJPB en deze niet is ingezet om de besproken maatregelen te beperken;
- de raad in de komende periode gaat praten over de visie op het sociaal domein en de nota jeugdzorg in het bijzonder.

Omdat we vinden dat;

- In de huidige tijd, waarbij er tekorten zijn op jeugdzorg, extra geld ingezet moet worden voor de jeugdzorg

Daarom spreekt de gemeenteraad uit;

- dat als het tekort op de uitgaven voor de jeugdzorg lager uitvalt dan het in de huidige begroting opgenomen bedrag, dan worden de middelen die ter dekking van dit tekort beschikbaar zijn gesteld, behouden voor de jeugdzorg en gebruikt voor het verlichten van de maatregelen op jeugdzorg.

Raadsleden

Ria de Vries - PvdA
Mark Coenders - Groen Links
Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Vincent Bouma - PvdA Marie José Navis - GroenLinks
Titel van de motie	TOZO en NOW verantwoording
Nummer Zaaknummer	**20M273** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over ‘TOZO en NOW verantwoording’.

De aanleiding is de bespreking van de begroting.
Vanuit meerdere kanten horen we dat er vanuit het landelijk bestuur plannen zijn om richting gemeenten met een zeer uitgebreid pakket aan eisen te komen betreffende de goedkeuring van de TOZO en NOW gelden. En dan worden niet alleen de nog te verstrekken gelden bedoeld, maar ook de al verstrekte gelden. Wij vinden niet dat je gedurende de wedstrijd de regels kunt wijzigen dan wel aan kunt scherpen. Daarom willen wij het college oproepen de landelijke politiek te vragen dit niet te doen.

We weten dat;
- er in Arnhem veel TOZO en NOW gelden zijn uitgekeerd aan ondernemers.
- de landelijke overheid de gemeenten achteraf meer gegevens aan wil laten leveren dan vooraf bekend was.
- dit veel extra werk op gaat leveren voor de gemeenten die al deze gegevens achteraf op moeten vragen.
- als niet alle gevraagde gegevens aangeleverd kunnen worden de gemeente deze gelden terug moet betalen.

We vinden dat;
- de regels niet gedurende de wedstrijd veranderd mogen worden.
- het gevaar bestaat dat de ondernemers alsnog failliet gaan als zij de gelden terug moeten betalen, terwijl deze regeling bedoeld was om dat te voorkomen.

Daarom roept de gemeenteraad het college op:

- Om bij de landelijke overheid samen met de VNG aan te dringen op eerlijke en haalbare eisen voor de controle van de TOZO en NOW gelden.

Raadsleden

Vincent Bouma - PvdA
Marie José Navis - GroenLinks

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Giovanni Visser - PvdA
Titel van de motie	Arnhems subsidieregister
Nummer Zaaknummer	**20M274** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over het publiceren van een subsidieregister op de gemeentelijke website.

De aanleiding is het feit dat Arnhem, in tegenstelling tot veel andere gemeenten, geen lijst met verleende subsidies per jaar publiceert op de website.

Omdat we weten dat:
- De gemeente Arnhem geen subsidieregister op de website publiceert
- Deze lijst wel beschikbaar is en in de jaarstukken wordt opgenomen
- Veel gemeenten deze lijst jaarlijks publiceren op een pagina op de gemeentelijke website
- Arnhem in 2019 voor bijna 85 miljoen euro subsidies heeft verstrekt aan verschillende organisaties
- Het college in juli een Plan van Aanpak Open Data heeft opgesteld en vanaf 2021 subsidies als open data gaat publiceren

Omdat we vinden dat:
- De gemeente transparant en toegankelijk dient te zijn
- Verleende subsidies voor iedereen makkelijk inzichtelijk moeten zijn
- Publiek inzicht en toezicht op subsidiegelden versterkt worden als bewoners een goed toegankelijk subsidieregister kunnen raadplegen

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college om:

- Vanaf 2021 jaarlijks een subsidieregister te publiceren op de gemeentelijke website en daarmee te beginnen na vaststelling van de jaarstukken 2020

Raadsleden

Giovanni Visser - PvdA

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Guus van der Laak - Arnhem Centraal Cyriel Prinsen - GroenLinks
Titel van de motie	Actie voor bijzondere woonvormen
Nummer Zaaknummer	**20M275** 504479

We weten dat:

- Het college bezig is met de uitwerking van 20M160 “Wonen en zorg regelen in een woonzorgvisie”
- Er is steeds meer behoefte aan sociale woonvormen (zoals de Knarrenhof) gezien het grote aantal alleenwonenden en ouderen, die allemaal hun eigen wensen (en budget) hebben.
- Er door de Stichting Knarrenhof al pogingen gedaan zijn om grond te verwerven, maar dit steeds op onder andere de voor hen te hoge grondprijs vastliep
- Er inmiddels meer dan 250 geïnteresseerden zijn voor deze woonvorm.
- Er nog geen gezamenlijk overleg is geweest met de stichting, de wethouder, wooncorporaties en/of ontwikkelaars.

We vinden dat:

- Er al vaak is toegezegd actiever met deze wens aan de slag te gaan, maar er niet veel serieuze activiteiten op dit gebied zijn ontplooid.
- Andere gemeenten wel actief betrokken en ondersteunend zijn. In Gouda, Groningen, Zwolle en Den Haag wordt dit integraal aangepakt, samen met wonen, zorg en vastgoed.
- Dit soort initiatieven leiden ertoe dat in de toekomst minder dure zorg nodig is, omdat de bewoners elkaar ondersteunen. In Zwolle is berekend, dat de Knarrenhof de gemeente jaarlijks 320.000 euro bezuiniging op zorg oplevert.
- Er eindelijk actief naar een oplossing wordt gezocht.

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college om:

- Middels een raadsbrief te infomeren wanneer de raad een uitwerking kan ontvangen van de wonen en zorg visie.
- Indien het college dat nog niet van plan was wel rekening te houden met nieuwe woonvormen.

- Het niet meer dan logisch is dat de wethouder in aanloop daarvan ook gesprekken heeft met initiatieven zoals Stichting Knarrenhof i.c.m. de Arnhemse woningcorporaties en projectontwikkelaar(s). Hierbij mee te nemen dat de grondprijs voor het sociale deel/doel mogelijk is.

Toelichting:

- Dergelijke concepten geven een antwoord op het bezuinigen op zorg, het verschralen van pensioen, de vergrijzing, de toename van eenpersoonshuishoudens en het risico op vereenzaming. Door het scheiden van wonen en zorg kon bijvoorbeeld nog maar een klein deel van de ouderen naar een tehuis.
- Binnen een dergelijke woonvorm kan bijvoorbeeld 33% sociale huur, 33% sociale koop en 33% duurdere huizen worden gerealiseerd. Dit past binnen het Arnhemse model waarbij over alle projecten 30% sociale huur wordt gerealiseerd.
- Binnen dergelijke woonvormen kan de vraag en behoeften van de toekomstige bewoner centraal staan.
- In Arnhem wonen veel ouderen in grote woningen, omdat zij geen passende of aantrekkelijke woning kunnen vinden.
  Er is veel behoefte aan goedkope en betaalbare woningen in Arnhem

Guus van der Laak - Arnhem Centraal
Cyriel Prinsen - GroenLinks

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Guus van der Laak - Arnhem Centraal
Titel van de motie	Een overzichtelijke begroting in de media
Nummer Zaaknummer	**20M276** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende:
- Dat veel Arnhemmers geen internet hebben of niet weten hoe dit te gebruiken.
- Dat we een informatieplicht hebben als gemeente naar onze inwoners.
- Dat andere gemeenten een samenvattend overzicht van de begroting huis aan huis laten bezorgen d.m.v. een flyer

Overwegende:
- Dat iedere Arnhemmer de mogelijkheid moet hebben iets van de begroting te vinden.
- Dat burgerparticipatie begint bij het goed informeren.

Roept het college op:
Om de begroting vanaf volgend jaar, naar Renkums voorbeeld (zie bijlage, 2 de pagina), af te drukken in de Arnhemse Koerier en/of te kiezen voor een huis aan huis flyer.

Guus van der Laak - Arnhem Centraal

Bijlage:

Begroting 2020 in één oogopslag

INKOMSTEN

55,3 MILJOEN + 2,3 MILJOEN + 24,6 MILJOEN = 82,2 MILJOEN

Het grootste deel krijgen we van het Rijk.

Een klein deel onttrekken we uit bestaande reserves.

De rest krijgen we uit lokale heffingen en andere inkomstenbronnen.

De totale inkomsten in 2020 zijn begroot op € 82,2 miljoen.

17,5 MILJOEN lokale heffingen

Onroerendezaakbelasting	€ 7.506.000
Rioolheffing	€ 4.027.000
Afvalstoffenheffing	€ 3.865.000
Leges	€ 1.368.000
Toeristenbelasting	€ 466.000
Hondenbelasting	€ 186.000
Reclamebelasting	€ 60.000

7,1 MILJOEN overige inkomsten

Rente, dividend, huur, eigen bijdragen	€ 7.091.000

In de gemeente Renkum moet het prettig wonen zijn, in een prachtige groene omgeving en waar inwoners op zorg en ondersteuning kunnen rekenen als dat nodig is. Daarom is het belangrijk dat de basis op orde is.

De gemeenten krijgen meer taken maar minder geld. Daarom staan we voor een grote uitdaging met lastige keuzes. We willen zo veel mogelijk onze doelen voor onze inwoners blijven bereiken. Bijvoorbeeld als zij (jeugd)hulp of ondersteuning nodig hebben. We zijn daarom genoodzaakt meer van inwoners zelf te vragen. We stellen ambities bij en bezuinigen op de ambtelijke organisatie. Ook is het noodzakelijk om de Onroerend Zaak Belasting (OZB) te verhogen met 4% vanaf 2021. Geen gemakkelijke keuze, maar wel onvermijdelijk door de financiële uitdaging waar we voor staan. Alleen hiermee kunnen we de gewenste meerjarige stabiliteit bereiken zonder dat er - opnieuw - een noodzaak is om in te grijpen en kunnen we de gemeente blijven die we willen zijn. Bovendien zijn we op deze manier minder afhankelijk van de wisselingen in de financiële bijdrage van de Rijksoverheid en hebben we financiële armslag voor nieuwe uitdagingen die op ons afkomen, zoals beschermd wonen en de Omgevingswet.

Marinka Mulder, *Wethouder Financiën*

UITGAVEN

45,8 MILJOEN Samenleving

Inkomensvoorziening	€ 14.633.000
Maatwerkvoorzieningen Jeugd	€ 9.339.000
Maatwerkvoorzieningen Wmo	€ 9.031.000
Zorg en veiligheid	€ 3.785.000
Onderwijs	€ 3.697.000
Sport en bewegen	€ 2.141.000
Renkum voor Elkaar	€ 1.273.000
Gezondheid	€ 1.017.000
Minima	€ 487.000
Integratie en participatie nieuwkomers	€ 337.000
Transformatie Sociaal domein	€ 104.000

18,6 MILJOEN Omgeving

Wegen, straten en pleinen	€ 4.196.000
Afvalverwijdering en -verwerking	€ 3.322.000
Water en riolering	€ 3.282.000
Groenonderhoud	€ 2.727.000
Omgevingsvergunning	€ 1.429.000
Ruimtelijke ontwikkeling / Omgevingswet	€ 677.000
Verkeer	€ 610.000
Ondernemen en bedrijvigheid	€ 534.000
Kunst, cultuur en cultuurhistorie	€ 509.000
Wonen	€ 310.000
Bestemmingsplannen / Omgevingsplannen	€ 272.000
Energie en klimaat	€ 202.000
Recreatie en toerisme	€ 164.000
Milieu en duurzaamheid	€ 133.000
Landschap, natuur en landgoederen	€ 111.000
Bos en natuurbeheer	€ 101.000
Dierenwelzijn	€ 21.000

17,4 MILJOEN Organisatie

Organisatie en bedrijfsvoering	€ 11.056.000
Goed bestuur	€ 1.292.000
Dienstverlening	€ 874.000
Huisvesting / Gemeentehuis	€ 345.000
Samenwerkingsverbanden	€ 148.000
Dorpsgericht werken	€ 57.000
Overig en Onvoorzien	€ 3.592.000

81,8 MILJOEN Totale uitgaven

© 2019, Suet en Blank Tekst en Communicatie, Breda

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Daniël Becker - ChristenUnie Klaartje van Dillen - CDA
Titel van de motie	Voortaan wél meetbare doelen
Nummer Zaaknummer	**20M277** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het opnemen van meetbare doelen in de volgende begroting.

De aanleiding is dat de raad al meermalen gevraagd heeft om meetbare doelen op te nemen, om zodoende beter te kunnen volgen of doelen ook bereikt worden. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd aan te geven voor welke doelen ze dit mogelijk acht, en dit vanaf de volgende begroting ook te gaan doen.

We weten dat:

- De raad al bij de begroting 2018 heeft gevraagd doelen meer SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) te formuleren (motie 17M75);
- De raad met amendement 19A51 in het plan voor de doorontwikkeling van de cyclusdocumenten heeft opgenomen: *De voorkeur heeft om kwalitatief betere doelen te formuleren met daarbij heldere indicatoren en activiteiten (SMART) en waar mogelijk het aantal te beperken. In het jaarverslag wordt van ieder doel een resultaat benoemd*;
- Het college bij de M1-behandeling van de jaarstukken 2019 heeft aangegeven dat doelen *duidelijk en zo smart mogelijk* worden geformuleerd;
- De raad met motie 20M183 heeft aangegeven dat de doelen bij budgetten uit de herstelagenda dusdanig concreet geformuleerd te willen zijn, dat objectief vastgesteld kan worden in hoeverre het doel bereikt wordt;
- Bovengenoemde uitspraken van het college en besluiten van de raad in de begroting 2021 niet zijn uitgevoerd;
- Het college wel indicatoren opneemt in de ontwerpbegroting, waarmee vaststaat dat het betreffende aspect kwantitatief meetbaar is, maar de doelstellingen niet aan de indicatoren koppelt.

We vinden dat:

- Bij de besteding van gemeenschapsgeld in ieder geval geprobeerd moet worden om meetbaar te maken in hoeverre met de ingezette middelen het beoogde doel ook wordt bereikt;
- Het ontbreken van kwantitatief meetbare doelen in de begroting de controlerende rol van de raad bij tussen rapportages en het jaarverslag bemoeilijkt.

Daarom spreekt de gemeenteraad uit:

Teleurgesteld te zijn in het ontbreken van (kwantitatief) meetbare doelen in de door het college aangeboden ontwerpbegroting.

En draagt de gemeenteraad het college op om:

1. Een lijst op te stellen van indicatoren die kwantitatief meetbaar zijn en gekoppeld kunnen worden aan beleidsdoelen van de gemeente;
2. Uit deze lijst een keuze te maken, welke doelen het college bij de volgende begroting kwantitatief meetbaar zou willen opnemen, en de raad uiterlijk bij de perspectiefnota 2022-2025 hierover te informeren;
3. Deze doelen op een kwantitatief meetbare wijze op te nemen in de komende begroting.

Mattijs Loor - D66
Daniël Becker - ChristenUnie
Klaartje van Dillen - CDA

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Susan van Ommen - D66 Mattijs Loor - D66 Patrick van Iperen - D66 Ria de Vries - PvdA Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel van de motie	Met de regenboogdoelgroep samen werken aan de regenboogdoelen
Nummer Zaaknummer	**20M278** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over ‘de regenboogaanpak’ (het Arnhemse beleid rondom seksuele diversiteit).

De aanleiding is de begroting. Hierin staat dat ‘we de zichtbaarheid van de gemeente bij de doelgroep verbeteren’ en ‘de samenwerking met partners in de stad versterken’ (blz. 131 en 132).
Door dit voorstel aan te nemen, wordt er een samenwerking gestart met het GSA-netwerk[1] (Gender & Sexuality Alliance netwerk) en vergelijkbare initiatieven die in Arnhem actief zijn. Ook worden scholen zonder zo’n netwerk actief gestimuleerd om mee te doen.

Omdat we weten dat;

- beleid dat samen is gemaakt met de doelgroep het beste werkt
- de GSA een netwerk is van LHBTI+-leerlingen/studenten en niet-LHBTI+-leerlingen/studenten zelf, die samen op hun eigen school activiteiten en acties organiseren op het gebied van seksuele diversiteit
- er in Arnhem al GSA’s of vergelijkbare initiatieven op verschillende scholen zijn
- LHBTI+-leerlingen/studenten zich meer thuis en geaccepteerd, en daarmee veiliger voelen op scholen met een GSA[2]
- er op scholen met een GSA minder verzuim is onder LHBTI+-leerlingen/studenten[3]

Omdat we vinden dat;

- de GSA een goed voorbeeld is van een bottom up initiatief dat werkt
- elke school een GSA of een vergelijkbaar initiatief zou moeten hebben
- het GSA-netwerk een belangrijke samenwerkingspartner moet zijn in de regenboogaanpak

[1] Zie ook www.gsanetwerk.nl
[2] Bron: www.gsanetwerk.nl
[3] Bron: www.gsanetwerk.nl

- een samenwerking met de GSA en vergelijkbare initiatieven goed aansluit bij de doelen op het gebied van seksuele diversiteit en inclusie, zoals beschreven in de begroting

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om;

- contact te leggen met het GSA-netwerk in Arnhem en vergelijkbare initiatieven op Arnhemse scholen om met hen samen te werken aan het bereiken van de regenboogdoelen
- in gesprek te gaan met scholen waar geen GSA of vergelijkbaar initiatief actief is, en hen actief te stimuleren om zich bij het GSA aan te sluiten of een dergelijk initiatief op te zetten
- het GSA-netwerk en eventuele vergelijkbare initiatieven voortaan op te nemen als samenwerkingspartner in de Arnhemse regenboogaanpak
- in het eerste kwartaal van 2021 aan de raad te laten weten welke concrete afspraken er zijn gemaakt, en daarna jaarlijks aan de raad te laten weten hoe het staat met de toegankelijkheid van dit soort initiatieven op de Arnhemse scholen

Raadsleden

Susan van Ommen - D66
Mattijs Loor - D66
Patrick van Iperen - D66
Ria de Vries - PvdA
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Maarten Venhoek - D66 Muriël Simonis - GroenLinks Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel van de motie	Parkeren ook voor fietsen geregeld: fietsvlonders en fietskluisjes
Nummer Zaaknummer	**20M279** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het mogelijk maken van fietsparkeerplaatsen (fietsvlonders) en fietskluisjes op parkeervakken in Arnhemse wijken (met uitzondering van het centrumgebied).

De aanleiding is dat het autobezit onder jongvolwassenen afneemt en in veel wijken autoparkeren wel geregeld is, maar voor het veilig stallen van fietsen nauwelijks plek is. Zeker bij bovenwoningen is dat voor bewoners zonder auto maar met fiets lastig. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd om als bewoners dat willen parkeervakken in te ruilen voor fietsparkeerplaatsen.

We weten dat:

- Het autobezit onder jongvolwassenen afneemt, en deze trend in de stad sterker is dan in het buitengebied[1];
- Bij gebrek aan bergruimte in oudere wijken smalle stoepen soms ontoegankelijk worden voor rolstoelgebruikers, door de vele geparkeerde fietsen;
- Tevens door gebrek aan bergruimte bewoners van bovenwoningen lastig een fiets kunnen parkeren die geschikt is voor langere afstanden woon-werkverkeer (zoals een sportfiets, speed pedelec of e-bike);
- De ruimte in met name de oudere wijken zeer schaars is en op één autoparkeerplaats acht tot tien fietsen geparkeerd kunnen worden.

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/10/autopark-groeit-sterker-dan-bevolking en https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/03/autobezit-jongeren-in-stad-helft-van-dat-op-platteland

We vinden dat:

- De gemeente fietsparkeren minstens zo goed moet faciliteren als autoparkeren;
- Bewoners de keuze moeten kunnen maken om parkeerplekken in hun straat om te zetten in fietsparkeerplekken om zo hun mobiliteitsmogelijkheden te vergroten en overlast van geparkeerde fietsen te verminderen.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. Een pilot te starten met fietsvlonders in Arnhemse wijken (met uitzondering van het centrumgebied);
2. In de pilot tenminste 20 fietsvlonders beschikbaar te stellen, te betalen vanuit het bereikbaarheidsfonds[2];
3. Aanvragen voor een fietsvlonder die voldoen aan de volgende voorwaarden te honoreren:
    a. Een aanvraag wordt ingediend door een huishouden samen met tenminste twee directe buren en twee andere huishoudens uit dezelfde straat;
    b. Er bestaat overlast door geparkeerde fietsen in de straat;
    c. Een deel van de bewoners in deze straat kan de fiets niet op eigen grond of in een berging stallen;
    d. Er zijn geen plannen om elders in de openbare ruimte van deze straat extra fietsparkeerplaatsen te realiseren;
    e. De fietsvlonder kan op een openbare parkeerplaats in de straat geplaatst worden.
4. Tevens te onderzoeken of er vraag is naar fietskluizen, die op parkeervakken zouden kunnen worden geplaatst;
5. De resultaten van het onderzoek en de pilot voor de begrotingsbehandeling van 2021 aan de raad aan te bieden.

Maarten Venhoek - D66
Muriël Simonis - GroenLinks
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

[2] Volgens een inventarisatie door bureau Goudappel Coffeng in opdracht van de gemeente Kampen, bedragen de kosten van een fietsvlonder ongeveer 4.000 euro.

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Maarten Venhoek - D66 Muriël Simonis - GroenLinks Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel van de motie	Laat de jaarwisseling een lichtpunt zijn
Nummer Zaaknummer	**20M280** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over het organiseren van een lichtshow.

De aanleiding is dat door de huidige corona maatregelen evenementen niet mogelijk zijn, en de verwachting is dat dit ook in December waarschijnlijk nog het geval zal zijn.
De raad heeft het college opgeroepen een vuurwerkshow te helpen organiseren, maar voor dit jaar zal dat nog niet plaats vinden.
Voor veel mensen is de jaarwisseling een moment van bezinning en hoop op een beter jaar dan 2020. We willen deze jaarwisseling voor de Arnhemmers een moment van vreugde en letterlijk een lichtpunt in het nieuwe jaar laten zijn. Door dit voorstel aan te nemen roept de raad het college op om nog voor dit jaar een evenement te bieden in de vorm van een lichtshow die voor veel mensen op afstand te beleven is.

Omdat we weten dat:

- De gemeenteraad een vuurwerkverbod voor de stad wil met daarbij een centrale vuurwerkshow als alternatief.
- De corona maatregelen impact hebben op de manier waarop onze inwoners de jaarwisseling kunnen vieren.

Omdat we vinden dat (argumenten)

- De jaarwisseling voor veel mensen een symbolisch moment is om terug te kijken en vooruit te kijken
- Het weinig hoop biedt als de overheid niet in perspectief investeert en in onmogelijkheden in plaats van mogelijkheden denkt;
- Er veel Arnhemmers zijn die mogelijkheden zien voor alternatieve feesten binnen de corona regels;
- Het belangrijk is dat deze jaarwisseling niet verloren gaat;
- Een lichtshow een goed alternatief is voor een vuurwerkshow;

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college om

- Een alternatief te ontwikkelen in de vorm van een lichtshow
- Hiervoor op hele korte termijn een voorstel te doen aan de raad.

Raadsleden

Maarten Venhoek - D66
Muriël Simonis - GroenLinks
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Rene Kraaijenbrink - Arnhem Centraal
Titel van de motie	Tekort aan studieplekken voor studenten in Arnhem
Nummer Zaaknummer	**20M281** 504479

De Raad.

Gehoord de beraadslaging.

Constaterende dat:

- Er tijdens de corona crisis een tekort aan ruimtes is ontstaan voor scholieren en studenten om goed te kunnen studeren ;
- Deze leerlingen uit moeten wijken naar openbare gebouwen bv Rozet maar deze vaak mudvol zitten.
- Er voor vele leerlingen vooral door corona weinig of geen mogelijkheden om op school te kunnen studeren of dat de thuissituatie het niet toe laat.

Overwegende dat:

- Iedere leerling het recht zou moeten hebben op een goede rustige plek om te kunnen studeren.
- Jongeren al hard genoeg worden getroffen door de coronacrisis .
- Studieachterstand door gebrek aan een goede studieplek moet worden voorkomen.
- Het vaak de mensen zijn met een zwakker sociaaleconomische situatie die hier het grootste nadeel van ondervinden.
- Wij vernemen dat ongeveer 500 leerlingen met dit probleem kampen in Arnhem.

Verzoekt het college :

Om op zo kort mogelijk termijn te gaan onderzoeken of het mogelijk is om leegstaande kantoren of op andere wijze tijdelijk studeerplekken te kunnen realiseren voor de studenten in Arnhem .

En gaat over tot de orde van de dag

Rene Kraaijenbrink - Arnhem Centraal

De Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Bijdrage aan de regionale aanpak personeelstekort onderwijs
Nummer Zaaknummer	**20M282** 504479

De Raadsleden stellen het volgende voor:

Constaterende, dat:

- De gemeente en de regio werken in het onderwijs aantrekkelijk willen maken;
- Vanuit het kabinet is aangegeven dat het leraren tekort regionaal moet worden gecoördineerd en hier ook een programma voor heeft aangeboden (https://www.dus-i.nl/subsidies/regionale-aanpak-lerarentekort);
- Er momenteel een samenwerking is tussen de HAN, Flores, Delta Scholengroep en de Onderwijsspecialisten om de onderwijstekorten tegen te gaan;
- Arnhem in de top 10 steden staat met de hoogste woningnood.

Van mening zijnde, dat;

- de gemeente en haar partners op de woningmarkt een bijdrage wensen te leveren aan dit initiatief;
- beroepen in de sociale en maatschappelijke dienstverlening de pijlers zijn van de samenleving en stad;
- juist starters vaak een klein budget hebben doordat zij nog geen buffers hebben kunnen opbouwen;
- door het gebrek aan woningen jonge docenten Arnhem mogelijk minder makkelijk betrekken.

Verzoekt het college;

- in gesprek te gaan met de initiatiefnemers van “wordleraarinarnhem” (https://wordleraarinarnhem.nl/);
- mogelijkheden te onderzoeken naar bemiddeling tussen woningaanbieders en de initiatiefnemers voor een voorrangsregeling;
- in volgende woonopgaven extra aandacht te hebben voor laag- en middelduur segment koopwoningen, zodat er ruimte op de woningmarkt ontstaat voor deze beroepssector;
- De uitkomsten hiervan zo spoedig mogelijk aan de raad voor te leggen.

en gaat over tot de orde van de dag,

Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Klaartje van Dillen - CDA

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Maud Dolsma - GroenLinks Tulay Gemici - GroenLinks Steffenie Pape - VVD
Titel van de motie	De aansluiting tussen jeugdzorg en onderwijs maken
Nummer Zaaknummer	**20M283** 504479

De raad,

Gehoord in de beraadslaging,

Omdat we weten dat

- Arnhem wil inzetten op de vroegsignalering en preventie van ontwikkelingsproblemen en andere fysieke en mentale problemen bij kinderen en jongeren.
- Het onderwijs een belangrijke vindplaats is voor kinderen en jongeren die extra ondersteuning nodig hebben op het gebied van ontwikkelingsproblemen en andere fysieke of mentale problemen.
- De aansluiting tussen jeugdzorg en onderwijs nog weinig is uitgewerkt en er sprake is van een ‘grijs gebied’ (pg 95, Begroting 2021).
- Arnhemse schoolbesturen (regulier en speciaal onderwijs) het contact over jeugdzorg en de afstemming hierover missen en graag een plek aan tafel willen.
- De contractering van jeugdzorgaanbieders reeds is afgerond.

Omdat we vinden dat

- Het tijd wordt dat er concrete stappen worden gezet om de samenwerking tussen jeugdzorg en onderwijs in Arnhem vorm te geven.
- De Arnhemse schoolbesturen hierbij een onmisbare partner zijn.
- De gemeente een regierol moet vervullen om de samenwerking tussen jeugdzorg en onderwijs zo veel mogelijk te stimuleren en faciliteren.
- De gemeente haar gecontracteerde partners hier actief toe aan moet zetten.

Daarom roept de gemeenteraad het college op om

- Samen met Arnhemse schoolbesturen een selectie te maken van de gecontracteerde jeugdzorgaanbieders die op basis van hun aanbod in aanmerking komen om de aansluiting met het onderwijs te maken.
- Met deze partijen nog dit jaar (2020) in gesprek te gaan over het vormgeven van de aansluiting tussen jeugdzorg en onderwijs in Arnhem.

- De regierol te nemen in het begeleiden van dit proces.

- De raad te informeren over de vorderingen op het gebied van de samenwerking tussen jeugdzorgaanbieders en Arnhemse schoolbesturen, zodra dit concreet is of uiterlijk in het eerste kwartaal van 2021.

Raadsleden

Maud Dolsma - GroenLinks
Tulay Gemici - GroenLinks
Steffenie Pape - VVD

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP) Giovanni Visser - PvdA Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Marie José Navis - GroenLinks Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem Rebin Maref - VVD
Titel motie	Ook boa's verdienen waardering
Nummer Zaaknummer	**20M294** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat
-alle politiemedewerkers in Nederland een coronabonus van 300 euro krijgen voor hun inzet tijdens de coronacrisis, -boa's deze coronabonus niet krijgen,

Overwegende dat
-ook van boa's in deze coronacrisis enorm veel wordt gevraagd, -de vakbonden hebben aangegeven dat boa's ook deze blijk van waardering verdienen, -Hilversum, Haarlem, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Leiden en nu ook Schiedam de handhavers in de stad de eenmalige bonus gaan uitkeren aan boa's van 300 euro per persoon,

Draagt het college op om
Boa's in Arnhem een coronabonus van 300 euro te geven, en dit te dekken uit de extra coronagelden van het rijk,

En gaat over tot de orde van de dag.

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Giovanni Visser - PvdA
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Marie José Navis - GroenLinks
Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Rebin Maref - VVD

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Belanghebbenden bij projecten
Nummer Zaaknummer	**20M295** 504479

Onderstaand raadslid stelt de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 het college te verzoeken om in situaties waarin er sprake is van een fysieke wijziging of heroverweging van een situatie de belangen van om- en aanwonenden zeer uitdrukkelijk in de besluitvorming te betrekken en hun belangen uitdrukkelijk af te wegen, en te verwoorden, tegen de eventuele fysieke wijziging of heroverweging van de betreffende situatie.

We weten dat:
- een mogelijk fysieke wijziging of heroverweging van een situatie om- en aanwonenden zeer bezighouden;
- om- en aanwonenden zich blijkens hun reactie dikwijls amper gehoord voelen;
- fysieke wijziging en heroverweging van een situatie één van de verantwoordelijkheden is van het gemeentebestuur;

We vinden dat
- de belangen van om- en aanwonenden in geval van een fysieke wijziging of heroverweging bijzondere aandacht verdient;
- de belangen van om- en aanwonenden transparant in beeld moeten worden gebracht en dienen te worden afgewogen tegen de beoogde fysieke wijziging of heroverweging van een voorgenomen besluit;
- de belangenafweging ter kennis van om- en aanwonenden alsmede aan de raad wordt meegedeeld;
- om- en aanwonenden zijn mensen en instellingen die in gevolge de vaste jurisprudentie van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State als direct belanghebbenden kunnen worden aangemerkt;
- enquêtes en ook bewonersbrieven, zoals in de kwesties KW37 (Elderveld) en AZC Elderhoeve (Elden) zich dienen te richten op de om- en aanwonenden van het (beoogde) project, althans dat hun belangen uitdrukkelijk worden betrokken in de afweging van belangen;

- Daarom vraagt de raad aan het college om:
  1. enquêtes en ook bewonersbrieven bij voorkeur alleen te richten aan de om- en aanwonenden van het (beoogde) project;
  2. in de besluitvorming uitsluitend aandacht te hebben voor de belangen direct belanghebbenden en het betrokken project, althans dat hun belangen uitdrukkelijk worden betrokken in de afweging van belangen;

en gaat over tot de orde van de dag

Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP) Ria de Vries - PvdA Susan van Ommen - D66
Titel motie	Zorgen dat iedereen veilig kan stemmen
Nummer Zaaknummer	**20M296** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat:
- Minister Ollongren stelt dat veel locaties die voorheen werden gebruikt als stemlokaal waarschijnlijk niet geschikt zijn bij de komende Tweede Kamerverkiezingen in verband met coronamaatregelen. ‘Het is van het grootste belang dat ook bij de komende verkiezingen het aantal stemlocaties op peil blijft. Om dat te realiseren zullen gemeenten de komende weken/maanden een grote inspanning moeten verrichten ’,
- In de Tweede Kamer een motie van de SP is aangenomen dat bij de verkiezingen van 17 maart 2021 niet minder maar méér stembureaus zullen worden ingericht,
- De Minister in een Kamerbrief op 30 oktober heeft aangekondigd dat vervroegd stemmen op 15 en 16 maart 2021 mogelijk zal zijn en dat van Arnhem gevraagd zal worden een minimumaantal van 10 vervroegd stemlokalen in te richten,

Overwegende dat:
- Door de coronacrisis meer mensen, met name mensen die tot een kwetsbare groep behoren, zullen overwegen hun stem niet zullen uitbrengen omdat zij geen risico willen lopen,
- Afstand en een langere reistijd naar een stemlocatie daarbij ook een rol speelt, net zoals drukte op de stemlocatie,
- Barrières om te gaan stemmen zoveel mogelijk weggenomen moeten worden,
- Met meer toegankelijke stemlocaties het voor meer mensen mogelijk wordt om veilig hun stem uit te brengen,
- Dat dit niet alleen geldt voor het aantal veilige en toegankelijke stemlokalen op 17 maart, maar ook voor de locaties voor vervroegd stemmen op 15 en 16 maart 2021,

Roept het college op om:
- Een overzicht te maken van:

-locaties die voorheen gebruikt werden als stemlokaal die geschikt zijn om coronaproof in te richten en toegankelijk zijn voor mensen met een fysieke beperking, -mogelijke andere stemlocaties en daarbij ook te kijken naar de mogelijkheden voor mobiele stemlocaties bij (ouderen)zorginstellingen, Scalabor, tentopstellingen, en schoolgebouwen,

- De stemlocaties zoveel als mogelijk ook in te zetten als locatie voor vervroegd stemmen, en daar ook te streven naar een zo groot mogelijk aantal stemlocaties en niet uit te gaan van het minimale vereiste aantal,
- Een voorstel voor stemlocaties in Arnhem voor de komende verkiezingen vóór het einde van 2020 te sturen aan de gemeenteraad,

En gaat over tot de orde van de dag.

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Ria de Vries - PvdA
Susan van Ommen - D66

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Patrick van Iperen - D66 Leo de Groot - Partij voor de Dieren Gerrie Elfrink - SP Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel van de motie	Laat EcoVrede niet vallen tijdens en na het lopende onderzoek
Nummer Zaaknummer	**20M297** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over het ondersteunen van EcoVrede lopende het onderzoek naar de meerwaarde van EcoVrede.

De aanleiding is dat lopende het onderzoek naar de meerwaarde van EcoVrede, de stichting ook van groot belang is voor Arnhem en nu steeds meer moeite heeft om rond te komen.
Door dit voorstel aan te nemen kan EcoVrede lopende het onderzoek zich concentreren op het ondersteunen van kwetsbare inwoners, denken we mee in de oplossingen voor hun (financiële) problemen en geven we invulling aan de toezegging dat EcoVrede vooralsnog gehuisvest kan blijven op de huidige locatie.

We weten dat;

- de raad heeft op 25 september 2019 uitgesproken dat het van groot belang is om EcoVrede voor Arnhem te behouden;
- het college onafhankelijk onderzoek doet naar de meerwaarde van EcoVrede, welke huisvestingsbehoefte daarbij hoort en voor welke subsidie Ecovrede in aanmerking komt en dit onderzoek nog loopt;
- wethouder Paping heeft toegezegd, op basis van het lopende onderzoek naar EcoVrede, naar de raad een inventarisatie te sturen van de maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met armoede- en schuldenproblematiek, de status van de huisvestingsproblematiek van deze organisaties en denkrichtingen met oplossingen voor deze problemen;
- er inmiddels een huurbedrag van € 1.700,- open staat en EcoVrede de gevraagde huur aan Ad Hoc voor de huidige locatie van € 374,- per maand aan op dit moment niet kan betalen, zolang de stichting nauwelijks inkomsten heeft en deze ruimte eigenlijk al te beperkt is voor de uitvoering van hun taken;
- wethouder Louwers heeft toegezegd dat lopende het onderzoek EcoVrede gebruik kan blijven maken van de huidige huisvesting.

We vinden dat;

- EcoVrede lopende het onderzoek ook van groot belang is voor Arnhem en hun werk goed moet kunnen uitvoeren;

- het college zich lopende het onderzoek ook moet inspannen om EcoVrede te ondersteunen bij hun activiteiten en te behouden voor Arnhem.

Daarom verzoekt de gemeenteraad aan het college om:
1. er voor te zorgen dat Ecovrede gebruik kan maken van de huidige huisvesting totdat er een besluit is genomen over de huisvestingbehoefte en voor welke subsidie EcoVrede in aanmerking kan komen;
2. de huur sinds 8 juli 2020 voor de huidige huisvesting kwijt te schelden en niet te innen zolang het onderzoek naar de meerwaarde van EcoVrede loopt;
3. de inventarisatie naar de status van huisvestingsproblematiek van maatschappelijke organisaties, inclusief EcoVrede, met denkrichtingen en oplossingen voor deze problemen zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk december 2020, naar de raad te doen komen.

Raadsleden

Patrick van Iperen - D66
Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Gerrie Elfrink - SP
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Mark Coenders - GroenLinks Maud Dolsma - GroenLinks Ria de Vries - PvdA
Titel van de motie	Blijvend inzetten op welzijn
Nummer Zaaknummer	**20M298** 504479

De raad,

Gehoord in de beraadslaging,

We weten dat:

- Bij de Begroting 2021 door een andere manier van werken in het kader van de herijkingsopgave Welzijn een daling van de kosten wordt verwacht op Welzijn met € 0,2 miljoen.
- In de aanvullende coalitieafspraken van 2019 structureel € 328.000 beschikbaar wordt gesteld voor een transformatie van de zorg. De bestemmingsreserve transformatie zorg in 2025 € 965.000 bevat. En; dit budget jaarlijks wordt aangevuld met € 328.000.
- Het college een plan in voorbereiding heeft voor de besteding van deze structurele middelen, waarover de raad in het eerste kwartaal van 2021 middels een raadsbrief zal worden geïnformeerd.

We vinden dat:

- Welzijnswerk ontzettend belangrijk is voor een sterke sociale basis in onze stad.
- Arnhem blijvend moet investeren in voorliggende voorzieningen, collectieve ondersteuning en preventie, zodat inwoners op een laagdrempelige manier in hun wijk geholpen kunnen worden.
- Dit een voorwaarde is voor het slagen van de transformatie van de zorg.
- We ook uit financieel oogpunt moeten investeren in preventie, omdat dit op termijn een daling van de zorgkosten met zich meebrengt.

Daarom vraagt de gemeenteraad het college om: Inzetten op welzijn, preventie en voorliggende voorzieningen mee te nemen in het plan voor de besteding van de structurele middelen uit de Bestemmingreserve Transformatie Zorg en dit in het eerste kwartaal van 2021 aan te bieden aan de raad.
Raadsleden Mark Coenders - GroenLinks Maud Dolsma - GroenLinks Ria de Vries - PvdA

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Rene Kraayenbrink - Arnhem Centraal Susan van Ommen - D66 Giovanni Visser - PvdA
Titel motie	Veilig klimaat voor seksuele diversiteit
Nummer Zaaknummer	**20M299** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- de minister van basis- en voortgezet onderwijs de uitspraak heeft gedaan dat scholen homoseksualiteit mogen afkeuren, zolang ze wel toezien op een veilig leefklimaat voor alle leerlingen.
- scholen aan ouders mogen vragen om een verklaring te ondertekenen waarin de homoseksuele leefwijze wordt afgekeurd

Overwegende dat;
- deze uitspraak op zijn minst controversieel is en voor veel ophef zorgt
- een veilig leefklimaat haaks staat op het afstand nemen van homoseksualiteit
- door het afkeuren van homoseksualiteit de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen in het geding is

Roept het college op:
- Afstand te nemen van de uitspraken van de minister van onderwijs;
- Een veilig leefklimaat in Arnhem te blijven bevorderen en nadrukkelijk uit te spreken dat seksuele diversiteit geaccepteerd moet worden in het onderwijs;
- Zeker te stellen dat er in Arnhem geen scholen zijn die gebruik maken van de verklaring die seksuele diversiteit afkeurt.

Rene Kraayenbrink - Arnhem Centraal
Susan van Ommen - D66
Giovanni Visser - PvdA

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Lea Manders - Arnhem Centraal Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Titel motie	Dubbel versterken: lokale media en lokale democratie
Nummer Zaaknummer	**20M300** 504479

Onderstaand raadslid stelt de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 raad en college te verzoeken de rol en positie van RTV Arnhem/lokale media te versterken.

We weten dat:
- RTV Arnhem meer kijkers en luisteraars zou kunnen trekken als de bekendheid groeit;
- Sterke lokale media essentieel zijn voor het functioneren van de lokale democratie.
- Het verkrijgen, controleren en verspreiden van informatie enorm belangrijk is voor Arnhem, de politiek en inwoners, nu en in de toekomst.

We vinden dat:
- De gemeente Arnhem op eenvoudige wijze bij zou kunnen dragen aan meer bekendheid van lokale media;
- De gemeentesite een laagdrempelige en vindbare plaats is;
- Gemeentelijke informatie breder en tevens digitaler verspreid mag worden dan via de Arnhemse Koerier en dat bijvoorbeeld lokale media hierin een rol kunnen vervullen.

Verzoekt het college:
- Lokale media een plek te geven op de site www.arnhem.nl om de reikwijdte van dit lokale medium te versterken
- De info die vanuit gemeente naar de Arnhemse Koerier gaat ook te verschaffen aan lokale media, zodat zij deze via hun kanalen kunnen verspreiden.

en gaat over tot de orde van de dag

Lea Manders - Arnhem Centraal
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Dobbe - Elfrink - Cetintas (allen SP) Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Titel motie	Een fijne kerst voor gedupeerde ouders toeslagenaffaire
Nummer Zaaknummer	**20M301** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat:
• Een voorstel van de SP in de Tweede Kamer is aangenomen om vele ouders die getroffen zijn door de toeslagenaffaire en nog niet zijn geholpen, 750 euro uit te keren in de komende weken

Overwegende dat:
• Gemeenten geregeld ervoor kiezen om ten aanzien van de bijstandsuitkering bepaalde kosten met elkaar te verrekenen.
• De ouders al maandenlang wachten op enige vorm van compensatie voor de schade die ze is aangedaan door de belastingdienst ten aanzien van de toeslagenaffaire
• De gemeente een positieve rol kan innemen in het herstel van het vertrouwen in de overheid van deze ouders en kinderen en het hiervoor belangrijk is dat er niet wordt getornd aan het bedrag van 750 euro op enige manier
• Gemeenten altijd een keuze hebben in het niet te hoeven verrekenen van bepaalde kosten en posten

Verzoekt het college:
• De 750 euro uitkering die de getroffenen van de toeslagenaffaire dit jaar krijgen, op geen enkele manier te verrekenen met de bijstandsuitkering of andere gemeentelijke uitkeringen

En gaat over tot de orde van de dag.

Dobbe - Elfrink - Cetintas (allen SP)
Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem

De Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Titel motie	Verbreek stedenband met Wuhan (Volksrepubliek China)
Nummer Zaaknummer	**20M302** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

We weten dat;

- volgens de rapporten van mensenrechtenorganisaties zoals Human Rights Watch en Amnesty International, Chinese ambtenaren in de provincie Xinjiang maatregelen uitvoeren die bedoeld zijn om de inheemse Oeigoeren en andere minderheden te controleren, indoctrineren en te assimileren[1] [2]
- één miljoen Oeigoeren vastzitten in Chinese strafkampen[3] [4];
- naast Oeigoerse moslims ook Oeigoerse christenen en moslims die geen Oeigoeren zijn gemarteld en gehersenspoeld worden in Chinese concentratiekampen[5];
- China de afgelopen jaren 380 detentiekampen heeft gebouwd voor Oeigoeren en andere islamitische minderheden in de Sinkiang-regio[6];
- Oeigoeren in China als dwangarbeiders worden gebruikt[7];
- Oeigoerse vrouwen in China gedwongen gesteriliseerd worden[8] [9];

---

[1] https://www.hrw.org/nl/news/2020/02/11/338769
[2] https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/china/report-china/
[3] https://www.trouw.nl/religie-filosofie/moeder-der-oeigoeren-niemand-geloofde-ons~bb95df4a/
[4] https://www.epochtimes.nl/het-risico-voor-de-chinese-oeigoeren-door-coronavirus-vereist-actie_10316.html
[5] https://www.trouw.nl/religie-filosofie/de-holocaust-van-xinjiang~b33d505b/
[6] https://www.nu.nl/buitenland/6079598/onderzoek-china-heeft-380-detentiekampen-gebouwd-voor-oeigoeren.html
[7] https://www.trouw.nl/economie/china-zet-oeigoeren-in-als-dwangarbeiders-voor-grote-merken-als-apple-en-nike~bb62f0b5/
[8] https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/gedwongen-sterilisatie-en-spiraaltjes-in-china-s-geboortebeleid-voor-oeigoeren-demografische-genocide~be2d1b29/
[9] https://www.kn.nl/china/china-pleegt-demografisch-genocide-vrouwen-gedwongen-tot-sterilisatie-of-abortus/

- Oeigoeren in China gedwongen worden om organen af te staan[10] [11]
- Oeigoeren door de Chinese overheid met een zorgvuldig uitgedacht plan op systematische wijze onderdrukt worden[12]
- in China talloze gebedshuizen zijn gesloopt of veranderd in communistische propaganda-huizen, de koran is verboden en Oeigoeren verplicht zijn varkensvlees te eten[13];
- Oeigoeren nergens veilig zijn, zelfs niet in Nederland[14] [15];
- inmiddels een meerderheid van de partijen in de Tweede Kamer vindt dat moet worden nagedacht over hardere sancties tegen China en dat de onderdrukking, gevangenzetting en mishandelingen van Oeigoeren door de Chinese overheid, veel strenger veroordeeld moet worden[16];
- in een verklaring het mensenrechtencomité van de Verenigde Naties, China hebben opgeroepen te stoppen met de onderdrukking van de Oeigoeren en de vrijheden van Hong Kong te respecteren[17]

We vinden dat:

- er in China op massale schaal mensenrechtenschendingen plaatsvinden en de situatie van de Oeigoeren en van andere minderheden in China met de dag slechter wordt, het onder deze omstandigheden immoreel is om een stedenband met een stad in China in stand te houden;

Verzoekt het college:

- de stedenband tussen Arnhem en Wuhan per direct te verbreken;

en gaat over tot de orde van de dag,

Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem

[10] https://www.newscientist.nl/nieuws/15-studies-teruggetrokken-omdat-mogelijk-organen-van-gevangenen-zijn-gebruikt/
[11] https://amstelveenblog.nl/2020/06/22/china-alarm-betreurt-fout-antwoord-minister-blok-over-orgaanroof/
[12] https://nos.nl/artikel/2310816-gelekte-chinese-partijdocumenten-tonen-systematische-repressie-oeigoeren.html
[13] https://www.trouw.nl/religie-filosofie/hier-is-alles-oke-hoor-zegt-china-over-zijn-hersenspoel-kampen~b03624d2/
[14] https://www.amnesty.nl/actueel/oeigoeren-zijn-nergens-veilig-zelfs-niet-in-nederland
[15] https://www.rd.nl/vandaag/buitenland/china-achtervolgt-oeigoer-tot-in-nederland-1.1653144
[16] https://nos.nl/artikel/2320767-kamer-politieke-druk-op-china-verhogen-om-oeigoeren.html
[17] https://www.trouw.nl/buitenland/harde-kritiek-bij-vn-op-chinese-onderdrukking-van-oeigoeren~bee19234/

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Titel motie	Monument als eerbetoon voor gastarbeiders
Nummer Zaaknummer	**20M303** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

We weten dat:

- het dit jaar vijftig jaar geleden is dat Nederland de laatste wervingsovereenkomst voor gastarbeiders sloot. Dat was met Joegoslavië in 1970. Overeenkomsten met Italië (1960), Spanje (1961), Portugal (1963), Turkije en Malta (1964), Griekenland (1966) en Marokko (1969) gingen hier aan vooraf;
- het volgend jaar vijfenzestig jaar geleden is dat de eerste gastarbeiders zich vestigden in Arnhem;
- tegenwoordig meer dan 10% van de huidige inwoners van Arnhem een verleden als gastarbeider heeft of nazaat van is van hen die vroeger naar Nederland zijn gekomen onder de noemer ‘gastarbeider’;
- de gastarbeider heeft bijgedragen aan de naoorlogse wederopbouw en nauw betrokken is geweest bij de totstandkoming van beeldbepalende locaties in ons land;
- de gastarbeider een significante rol heeft gespeeld in de lokale economie van onze stad;
- ons land en inmiddels ook onze stad een traditie van monumenten en kunstwerken in de openbare ruimte kent;
- er in Rotterdam een monument ter ere van de gastarbeider staat en binnenkort ook in de stad Utrecht.

We vinden dat:

- een monument ter ere van de gastarbeiders recht zou doen aan de erkenning en waardering van deze groep;
- Arnhem niet een monument heeft dat reflecteert op de multiculturele identiteit van de stad en recht doet aan het harde werken van de gastarbeider.

Verzoekt het college:

- een beeldend kunstenaar de opdracht te geven een monument ter ere van de gastarbeider te realiseren;
- organisaties en bewoners uit de stad te betrekken bij de vorm en de locatie van dit monument;
- dit voorstel te dekken vanuit het budget voor beeldende en monumentale kunst.[1]

en gaat over tot de orde van de dag

Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem

[1] **Toelichting dekking:** Met de amendementen 20A64, 20A65 en 20A69 werd het college opgeroepen om een structurele oplossing te vinden voor het onderhoud van kunst in de openbare ruimte, het verstrekken van kunstopdrachten en het aankopen van kunst. Na de toezegging van het college om hier een voorstel voor te doen, zijn deze amendementen ingetrokken. Structureel wordt het budget voor beeldende en monumentale kunst met € 0,1 miljoen verhoogd vanaf 2021. In 2021 wordt eenmalig gedekt vanuit de algemene middelen en vanaf 2022 wordt dit gedekt binnen het programma cultuur.

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Titel motie	Vlaggen in de raadskamer
Nummer Zaaknummer	**20M304** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

We weten dat:

- de nationale driekleur in onze diverse samenleving het symbool is voor onze nationale eenheid, onze grondwettelijke vrijheden en de gemeenschappelijke identiteit;
- Arnhem de hoofdstad is van Gelderland;
- Arnhem een Euregio-gemeente is.

We vinden dat:

- de aanwezigheid van de Europese, de Nederlandse, Gelderse en een vlag met het stadswapen van Arnhem (zoals afgebeeld in dit voorstel) in de plenaire vergaderzaal, zal passen in het geheel van het huidig decorum van symbolen, zoals: de buste van Zijne Majesteit de Koning en de tekst van Artikel 1 uit de Grondwet.

Verzoekt het college:

- tot het aanschaffen van een Europese, Nederlandse, Gelderse en Arnhemse vlag (zoals afgebeeld in dit voorstel) van gedegen formaat en kwaliteit en deze een permanente, geschikte en zichtbare plek te doen toekomen in de Raadszaal en de kosten te betalen uit het raadsbudget.

en gaat over tot de orde van de dag

Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem

Uitslagen stemming amendementen en moties

ontwerp begroting 2021

11 en 12 november 2020

Nr.	Titel	Voor	Tegen	Uitslag
AMENDEMENTEN				
20A74	Actieplan voetganger	25	12	Aangenomen
20A75	Aanvullend evacuatiemonument	35	2	Aangenomen
20A76	Iedereen een startkwalificatie	25	12	Aangenomen
20A77	Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren	18	19	Verworpen
20A78g	Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens	11	26	Verworpen
20A79	Versterken lokale media	37	0	Aangenomen
20A80	Investeren in een sociaal sterke stad	26	11	Aangenomen
20A81	Huisvesting cultuur organisaties	34	3	Aangenomen
20A82	Corona Noodplan	3	34	Verworpen
20A83	Niet bezuinigen op de zorg maar juist anticyclisch investeren in de zorg, omdat het keihard nodig is	4	33	Verworpen
20A84	Een coronafonds om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen ipv 10 miljoen euro weggooien op de blauwe golven	4	33	Verworpen
20A85	Klimaatfonds op de best mogelijke manier in te zetten, en de slechtste huizen op te knappen	9	28	Verworpen
20A86	Investeren in banen bij Scalabor én investeren in voldoende veilige mondkapjes voor Arnhemmers	5	32	Verworpen

Uitslagen stemming amendementen en moties

ontwerp begroting 2021

11 en 12 november 2020

Nr.	Titel	Voor	Tegen	Uitslag
20A87	Omscholingsfonds voor zorg, onderwijs en techniek	6	31	Verworpen
20A88	Rechtvaardige lokale lasten huishoudens minder lasten, vastgoedmagnaten méér lasten laten betalen	4	33	Verworpen
20A89g	Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens	11	26	Verworpen
MOTIES				
20M231	Vaste kraakdagen terug	28	9	Aangenomen
20M235	Veilige fietspaden	13	24	Verworpen
20M237g	Passend materieel onderhoud	6	31	Verworpen
20M238	Iedereen moet gewoon grofvuil weg kunnen brengen	28	9	Aangenomen
20M240g	Inclusie in relatie tot autisme binnen de gemeentelijke organisatie	21	16	Aangenomen
20M245g	Integrale Inclusievisie en actieplan	37	0	Aangenomen
20M246	Openbare sollicitatieprocedures openstellen	37	0	Aangenomen
20M248	Voorrang voor de fiets en ander emissievrijverkeer	24	13	Aangenomen
20M250	Begroten op wijkniveau	15	22	Verworpen
20M252	Duidelijkheid voor het onderwijs	34	3	Aangenomen
20M253	Doelen en middelen voor Arnhem Oost Aanpak	37	0	Aangenomen
20M254	Levensloopbestendige koopappartementen	37	0	Aangenomen

Uitslagen stemming amendementen en moties

ontwerp begroting 2021

11 en 12 november 2020

Nr.	Titel	Voor	Tegen	Uitslag
20M255	Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen	34	3	Aangenomen
20M256	Ouderbijdrages beperken	29	8	Aangenomen
20M257g	Stadsvernieuwing 4.0 voorkomen	37	0	Aangenomen
20M258	Begroten, niet dromen	23	14	Aangenomen
20M259	Kaderstelling	2	35	Verworpen
20M260	Diftar PLUS, voorstel 1: hoogbouw en groenafval	20	17	Aangenomen
20M261g	Diftar PLUS, voorstel 2: extra compensatie goede scheiders	4	33	Verworpen
20M262	Diftar PLUS, voorstel 3: vergroot de opening	8	29	Verworpen
20M263	Diftar PLUS, voorstel 4: handhaving omhoog	4	33	Verworpen
20M264	Diftar PLUS, voorstel 5: meer pasjes levert meer op	19	18	Aangenomen
20M265	Leg geen hypotheek op de toekomst	2	35	Verworpen
20M267	Geef ‘Boost’ en daarmee veel Arnhemmers een boost!	9	28	Verworpen
20M268	Homogenezing in kaart brengen en actief tegengaan	33	4	Aangenomen
20M269	Sparen voor evenementen	19	18	Aangenomen
20M270	Bijdrage aanpak arbeidssectoren tekort	16	21	Verworpen
20M272	Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg	24	13	Aangenomen

Uitslagen stemming amendementen en moties

ontwerp begroting 2021
11 en 12 november 2020

Nr.	Titel	Voor	Tegen	Uitslag
20M273	TOZO en NOW verantwoording	37	0	Aangenomen
20M274	Arnhems subsidieregister	36	1	Aangenomen
20M275	Actie voor bijzondere woonvormen	34	3	Aangenomen
20M276	Een overzichtelijke begroting in de media	31	6	Aangenomen
20M277	Voortaan wél meetbare doelen	27	10	Aangenomen
20M278	Met de regenboogdoelgroep samen werken aan de regenboogdoelen	37	0	Aangenomen
20M279	Parkeren ook voor fietsen geregeld: fietsvlonders en fietskluisjes	30	7	Aangenomen
20M281	Tekort aan studieplekken voor studenten in Arnhem	22	15	Aangenomen
20M282	Bijdrage aan de regionale aanpak personeelstekort onderwijs	25	12	Aangenomen
20M294	Ook boa's verdienen waardering	36	1	Aangenomen
20M295g	Belanghebbenden bij projecten	11	26	Verworpen
20M296	Zorgen dat iedereen veilig kan stemmen	37	0	Aangenomen
20M297g	Laat EcoVrede niet vallen tijdens en na het lopende onderzoek	26	11	Aangenomen
20M299	Veilig klimaat voor seksuele diversiteit	35	2	Aangenomen
20M303	Monument als eerbetoon voor gastarbeiders	18	19	Verworpen

Uitslagen stemming amendementen en moties

ontwerp begroting 2021

11 en 12 november 2020

Nr.	Titel	Voor	Tegen	Uitslag
20M304	Vlaggen in de raadskamer	3	34	Verworpen
20M305	Na referendum trommelgrootte deels aanpassen als diftar blijft	26	11	Aangenomen
20M307	Bethanienstraat; geen verdeeldheid zaaien, maar Raadsbesluit uitvoeren	16	21	Verworpen
20M308	De raad voortaan direct informeren over alle gevolgen van het afvalbeleid	14	23	Verworpen
20M309	Reactie op uitzending van Hofbar	12	25	Verworpen

GEMEENTE Arnhem

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 11 en donderdag 12 november 2020

De voorzitter: de heer Marcouch

De raadsgriffier: de heer Kersten

Aanwezig de leden: mevrouw Andeweg (D66), de heer Aydemir (DENK Verenigd Arnhem), de heer Becker (ChristenUnie), de heer Bouma (PvdA), de heer Çetintaş (SP), de heer Coenders (GroenLinks), de heer Combée (VVD), mevrouw Van Dillen (CDA), mevrouw Dobbe (SP), mevrouw Dolsma (GroenLinks), de heer Elfrink (SP), de heer Eliëns (Partij voor de Dieren), de heer Van Es (VVD), mevrouw Gemici (GroenLinks), de heer Greving (PvdA), de heer De Groot (Partij voor de Dieren), de heer Hutten (CDA), de heer Van Iperen (D66), mevrouw Kalthoff (VVD), de heer Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), de heer Van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Van der Loo (GroenLinks), de heer Loor (D66), de heer Loos (VVD), mevrouw Manders (Arnhem Centraal), de heer Maref (VVD), mevrouw Navis (GroenLinks), mevrouw Nede (ChristenUnie), mevrouw Van Ommen (D66),mevrouw Pape (VVD), de heer Prinsen (GroenLinks), mevrouw Simonis (GroenLinks), de heer Venhoek (D66), de heer Visser (PvdA), mevrouw De Vries (PvdA), de heer Wiggers (Arnhemse Ouderen Partij)

Afwezig (woensdag 11 november): de heer Usta (DENK Verenigd Arnhem), de heer Verheij (PVV), de heer Çetintaş (SP) (aanwezig vanaf 16.30 uur), mevrouw Dolsma (GroenLinks) (aanwezig vanaf 18.30 uur), mevrouw Andeweg (D66) (aanwezig vanaf 19.15 uur).

Afwezig (donderdag 12 november): de heer Verheij

Begintijd 11 november : 14:05 uur
Eindtijd 11 november : 23:00 uur

Begintijd 12 november: 19.00 uur

Eindtijd 12 november: 19.25 uur

BESLUITEN:
Agendapunt:

1.4 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 28 oktober 2020	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
1.5 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.1 Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021 *De beraadslagingen hebben plaatsgevonden op woensdg 11 november in een fysieke vergadering .* *De stemmingen over de amendementen en moties hebben per brief plaatsgevonden. Aan de stemmingen is deelgenomen door alle aanwezigen, alsmede door de heer Usta.* *De eindstemmingen hebben plaatsgevonden op donderdag 12 november in een digitale vergadering.*	Het amendement "Actieplan voetganger" (20A74) van de fractie Arnhem Centraal is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Het amendement "Aanvullend evacuatiemonument" (20A75) van de fracties GroenLinks, VVD, PvdA, D66, ChristenUnie, DENK Verenigd Arnhem en CDA is met 35 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Het amendement "Iedereen een startkwalificatie" (20A76) van de fractie ChristenUnie is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Het amendement "Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren" (20A77) van de fractie D66 is met 18 stemmen voor en 19 stemmen tegen verworpen. Het amendement "Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens (20A78g) van de fractie Arnhem Centraal is met 11 stemmen voor en 26 stemmen tegen verworpen. Het amendement "Versterken lokale media" (20A79) van de fracties VVD, GroenLinks, D66, PvdA, Arnhem Centraal, Partij voor de Dieren, CDA, DENK Verenigd Arnhem, Arnhemse Ouderen Partij en ChristenUnie is met algemene stemmen aangenomen. Het amendement "Investeren in een sociaal sterke stad" (20A80) van de fracties ChristenUnie en DENK Verenigd Arnhem is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen.

GEMEENTE Arnhem

Het amendement "Huisvesting cultuur organisaties" (20A81) van de fractie ChristenUnie is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

Het amendement "Corona Noodplan" (20A82) van de fractie SP is met 3 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Niet bezuinigen op de zorg maar juist anticyclisch investeren in de zorg, omdat het keihard nodig is" (20A83) van de fractie SP is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Een coronafonds om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen ipv 10 miljoen euro weggooien op de blauwe golven" (20A84) van de fractie SP is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Klimaatfonds op de best mogelijke manier in te zetten, en de slechtste huizen op te knappen" (20A85) van de fractie SP is met 9 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Investeren in banen bij Scalabor én investeren in voldoende veilige mondkapjes voor Arnhemmers" (20A86) van de fractie SP is met 5 stemmen voor en 32 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Omscholingsfonds voor zorg, onderwijs en techniek" (20A87) van de fractie SP is met 6 stemmen voor en 31 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Rechtvaardige lokale lasten: huishoudens minder lasten, vastgoedmagnaten méér lasten laten betalen" (20A88) van de fractie SP is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens" (20A89) van de fractie Arnhem Centraal is met 11 stemmen voor en 26 stemmen tegen verworpen.

De motie "Vaste kraakdagen terug" (20M231) van de fracties Partij voor de Dieren, Arnhem Centraal en Arnhemse Ouderen Partij is met 28 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Veilige fietspaden" (20M235) van de fractie Arnhemse Ouderen Partij is met 13 stemmen voor en 24 stemmen tegen verworpen.

De motie "Passend materieel onderhoud" (20M237g) van de fractie van de Arnhemse Ouderen Partij en de Partij voor de Dieren is met 6 stemmen voor en 31 stemmen tegen verworpen.

De motie "Iedereen moet gewoon grofvuil weg kunnen brengen" (20M238) van de fracties Arnhem Centraal en VVD is met 28 stemmen voor 9 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Inclusie in relatie tot autisme binnen de gemeentelijke organisatie" (20M240g) van de fracties ChristenUnie, PvdA, Arnhemse Ouderen Partij en Partij voor de Dieren is met 21 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Integrale Inclusievisie en actieplan" (20M245g) van de fracties DENK Verenigd Arnhem, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA, D66 en Partij voor de Dieren is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Openbare sollicitatieprocedures openstellen" (20M246) van de fractie Arnhemse Ouderen Partij is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Voorrang voor fiets en ander emissievrijverkeer" (20M248) van de fracties GroenLinks, ChristenUnie, D66 en Partij voor de Dieren is met 24 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Begroten op wijkniveau" (20M250) van de fracties Arnhemse Ouderen Partij en Arnhem Centraal is met 15 stemmen voor en 22 stemmen tegen verworpen.

De motie "Duidelijkheid voor het onderwijs" (20M252) van de fracties D66, VVD, CDA, DENK Verenigd Arnhem, GroenLinks, PvdA en Partij voor de Dieren is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

GEMEENTE Arnhem

De motie "Doelen en middelen voor Arnhem Oost Aanpak" (20M253) van de fracties D66, PvdA, GroenLinks en ChristenUnie is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Levensloopbestendige koopappartementen" (20M254) van de fracties D66, VVD en CDA is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen" (20M255) van de fracties D66 en VVD is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Ouderbijdrages beperken" (20M256) van de fracties D66, GroenLinks, ChristenUnie en PvdA is met 29 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Stadsvernieuwing 4.0 voorkomen" (20M257g) van de fracties D66, PvdA en GroenLinks is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Begroten, niet dromen" (20M258) van de fractie CDA is met 23 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Kaderstelling" (20M259) van de fractie CDA is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie Diftar plus voorstel 1: hoogbouw en groenafval (20M260) van de fractie CDA is met 20 stemmen voor 17 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 2: extra compensatie goede scheiders" (20M261g) van de fracties CDA en Partij voor de Dieren is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 3: vergroot de opening" (20M262) van de fractie CDA is met 8 stemmen voor en 29 stemmen tegen verworpen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 4: handhaving omhoog" (20M263) van de fractie CDA is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 5: meer pasjes levert meer op (20M264) van de fractie CDA is met 19 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Leg geen hypotheek op de toekomst" (20M265) van de fractie CDA is met 2 stemmen voor en 35 stemmen tegen verworpen.

De motie "Geef 'Boost' en daarmee veel Arnhemmers een boost!" (20M267) van de fracties CDA, Arnhem Centraal en ChristenUnie is met 9 stemmen voor 28 stemmen tegen verworpen.

De motie "Homogenezing in kaart brengen en actief tegengaan" (20M268) van de fracties CDA, GroenLinks, Partij voor de Dieren en D66 is met 33 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Sparen voor evenementen" (20M269) van de fractie CDA is met 19 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Bijdrage aanpak arbeidssectoren tekort" (20M270) van de fracties CDA en DENK Verenigd Arnhem is met 16 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen.

De motie "Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg" (20M272) van de fracties PvdA, GroenLinks en DENK Verenigd Arnhem is met 24 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen.

De motie "TOZO en NOW verantwoording" (20M273) van de fracties PvdA en GroenLinks is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Arnhems subsidieregister" (20M274) van de fractie PvdA is met 36 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen.

motie "Actie voor bijzondere woonvormen" (20M275) van de fracties Arnhem Centraal en GroenLinks is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

GEMEENTE Arnhem

De motie "Een overzichtelijke begroting in de media" (20M276) van de fractie Arnhem Centraal is met 31 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Voortaan wél meetbare doelen" (20M277) van de fracties D66, ChristenUnie en CDA is met 27 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Met de regenboogdoelgroep samen werken aan de regenboogdoelen" (20M278) van de fracties D66, PvdA en Partij voor de Dieren is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Parkeren ook voor fietsen geregeld: fietsvlonders en fietskluisjes" (20M279) van de fracties D66, GroenLinks en Partij voor de Dieren is met 30 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Tekort aan studieplekken voor studenten in Arnhem" (20M281) van de fractie Arnhem Centraal is met 22 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Bijdrage aan de regionale aanpak personeelstekort onderwijs" (20M282) van de fracties DENK Verenigd Arnhem en CDA is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Ook boa's verdienen waardering" (20M294) van de fracties SP, PvdA, Arnhemse Ouderen Partij, GroenLinks, DENK Verenigd Arnhem en VVD is met 36 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen.

De motie "Belanghebbenden bij projecten" (20M295g) van de fractie van de Arnhemse Ouderen Partij is met 11 stemmen voor en 26 stemmen tegen verworpen.

De motie "Zorgen dat iedereen veilig kan stemmen" (20M296) van de fracties SP, PvdA en D66 is met algemene stemmen aangenomen.

De motie " Laat EcoVrede niet vallen tijdens en na het lopende onderzoek" (20M297g) van de fracties D66, Partij voor de Dieren, SP en Arnhemse Ouderen Partij is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Veilig klimaat voor seksuele diversiteit" (20M299) van de fracties Arnhem Centraal, D66 en PvdA is met 35 stemmen voor 2 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Monument als eerbetoon voor gastarbeiders" (20M303) van de fractie DENK Verenigd Arnhem is met 18 stemmen voor en 19 stemmen tegen verworpen.

De motie "Vlaggen in de raadskamer (20M304) van de fractie DENK Verenigd Arnhem" is met 3 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen.

De motie "Na referendum trommelgrootte deels aanpassen als diftar blijft" (20M305) van de fractie Arnhem Centraal is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Bethaniënstraat; geen verdeeldheid zaaien, maar raadsbesluit uitvoeren" (20M307) van de fracties SP en Arnhem Centraal is met 16 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen.

De motie "De raad voortaan direct informeren over alle gevolgen van het afvalbeleid" (20M308) SP en Arnhem Centraal is met 14 stemmen voor en 23 stemmen tegen verworpen.

De motie "Reactie op uitzending van Hofbar" (20M309) SP en Arnhem Centraal is met 12 stemmen voor en 25 stemmen tegen verworpen.

GEMEENTE Arnhem

3. Stemmingen over de Ontwerp Begroting 2021, Turap 2 2020 en Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem

Het voorstel "Ontwerp Begroting 2021" is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

Het voorstel "Turap 2 2020" is met algemene stemmen aangenomen.

Het voorstel "Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem" is met 30 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen.

De raadsgriffier,

Jozef Kersten

De voorzitter,

Ahmed Marcouch

GEMEENTE Arnhem

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 11 en donderdag 12 november 2020

De voorzitter: de heer Marcouch

De raadsgriffier: de heer Kersten

Aanwezig de leden: mevrouw Andeweg (D66), de heer Aydemir (DENK Verenigd Arnhem), de heer Becker (ChristenUnie), de heer Bouma (PvdA), de heer Çetintaş (SP), de heer Coenders (GroenLinks), de heer Combée (VVD), mevrouw Van Dillen (CDA), mevrouw Dobbe (SP), mevrouw Dolsma (GroenLinks), de heer Elfrink (SP), de heer Eliëns (Partij voor de Dieren), de heer Van Es (VVD), mevrouw Gemici (GroenLinks), de heer Greving (PvdA), de heer De Groot (Partij voor de Dieren), de heer Hutten (CDA), de heer Van Iperen (D66), mevrouw Kalthoff (VVD), de heer Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), de heer Van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Van der Loo (GroenLinks), de heer Loor (D66), de heer Loos (VVD), mevrouw Manders (Arnhem Centraal), de heer Maref (VVD), mevrouw Navis (GroenLinks), mevrouw Nede (ChristenUnie), mevrouw Van Ommen (D66),mevrouw Pape (VVD), de heer Prinsen (GroenLinks), mevrouw Simonis (GroenLinks), de heer Venhoek (D66), de heer Visser (PvdA), mevrouw De Vries (PvdA), de heer Wiggers (Arnhemse Ouderen Partij)

Afwezig (woensdag 11 november): de heer Usta (DENK Verenigd Arnhem), de heer Verheij (PVV), de heer Çetintaş (SP) (aanwezig vanaf 16.30 uur), mevrouw Dolsma (GroenLinks) (aanwezig vanaf 18.30 uur), mevrouw Andeweg (D66) (aanwezig vanaf 19.15 uur).

Afwezig (donderdag 12 november): de heer Verheij

Begintijd 11 november : 14:05 uur
Eindtijd 11 november : 23:00 uur

Begintijd 12 november: 19.00 uur

Eindtijd 12 november: 19.25 uur

BESLUITEN:
Agendapunt:

1.4 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 28 oktober 2020	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
1.5 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.1 Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021 *De beraadslagingen hebben plaatsgevonden op woensdg 11 november in een fysieke vergadering .* *De stemmingen over de amendementen en moties hebben per brief plaatsgevonden. Aan de stemmingen is deelgenomen door alle aanwezigen, alsmede door de heer Usta.* *De eindstemmingen hebben plaatsgevonden op donderdag 12 november in een digitale vergadering.*	Het amendement "Actieplan voetganger" (20A74) van de fractie Arnhem Centraal is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Het amendement "Aanvullend evacuatiemonument" (20A75) van de fracties GroenLinks, VVD, PvdA, D66, ChristenUnie, DENK Verenigd Arnhem en CDA is met 35 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Het amendement "Iedereen een startkwalificatie" (20A76) van de fractie ChristenUnie is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Het amendement "Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren" (20A77) van de fractie D66 is met 18 stemmen voor en 19 stemmen tegen verworpen. Het amendement "Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens (20A78g) van de fractie Arnhem Centraal is met 11 stemmen voor en 26 stemmen tegen verworpen. Het amendement "Versterken lokale media" (20A79) van de fracties VVD, GroenLinks, D66, PvdA, Arnhem Centraal, Partij voor de Dieren, CDA, DENK Verenigd Arnhem, Arnhemse Ouderen Partij en ChristenUnie is met algemene stemmen aangenomen. Het amendement "Investeren in een sociaal sterke stad" (20A80) van de fracties ChristenUnie en DENK Verenigd Arnhem is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen.

GEMEENTE Arnhem

Het amendement "Huisvesting cultuur organisaties" (20A81) van de fractie ChristenUnie is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

Het amendement "Corona Noodplan" (20A82) van de fractie SP is met 3 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Niet bezuinigen op de zorg maar juist anticyclisch investeren in de zorg, omdat het keihard nodig is" (20A83) van de fractie SP is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Een coronafonds om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen ipv 10 miljoen euro weggooien op de blauwe golven" (20A84) van de fractie SP is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Klimaatfonds op de best mogelijke manier in te zetten, en de slechtste huizen op te knappen" (20A85) van de fractie SP is met 9 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Investeren in banen bij Scalabor én investeren in voldoende veilige mondkapjes voor Arnhemmers" (20A86) van de fractie SP is met 5 stemmen voor en 32 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Omscholingsfonds voor zorg, onderwijs en techniek" (20A87) van de fractie SP is met 6 stemmen voor en 31 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Rechtvaardige lokale lasten: huishoudens minder lasten, vastgoedmagnaten méér lasten laten betalen" (20A88) van de fractie SP is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens" (20A89) van de fractie Arnhem Centraal is met 11 stemmen voor en 26 stemmen tegen verworpen.

De motie "Vaste kraakdagen terug" (20M231) van de fracties Partij voor de Dieren, Arnhem Centraal en Arnhemse Ouderen Partij is met 28 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Veilige fietspaden" (20M235) van de fractie Arnhemse Ouderen Partij is met 13 stemmen voor en 24 stemmen tegen verworpen.

De motie "Passend materieel onderhoud" (20M237g) van de fractie van de Arnhemse Ouderen Partij en de Partij voor de Dieren is met 6 stemmen voor en 31 stemmen tegen verworpen.

De motie "Iedereen moet gewoon grofvuil weg kunnen brengen" (20M238) van de fracties Arnhem Centraal en VVD is met 28 stemmen voor 9 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Inclusie in relatie tot autisme binnen de gemeentelijke organisatie" (20M240g) van de fracties ChristenUnie, PvdA, Arnhemse Ouderen Partij en Partij voor de Dieren is met 21 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Integrale Inclusievisie en actieplan" (20M245g) van de fracties DENK Verenigd Arnhem, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA, D66 en Partij voor de Dieren is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Openbare sollicitatieprocedures openstellen" (20M246) van de fractie Arnhemse Ouderen Partij is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Voorrang voor fiets en ander emissievrijverkeer" (20M248) van de fracties GroenLinks, ChristenUnie, D66 en Partij voor de Dieren is met 24 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Begroten op wijkniveau" (20M250) van de fracties Arnhemse Ouderen Partij en Arnhem Centraal is met 15 stemmen voor en 22 stemmen tegen verworpen.

De motie "Duidelijkheid voor het onderwijs" (20M252) van de fracties D66, VVD, CDA, DENK Verenigd Arnhem, GroenLinks, PvdA en Partij voor de Dieren is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

GEMEENTE Arnhem

De motie "Doelen en middelen voor Arnhem Oost Aanpak" (20M253) van de fracties D66, PvdA, GroenLinks en ChristenUnie is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Levensloopbestendige koopappartementen" (20M254) van de fracties D66, VVD en CDA is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen" (20M255) van de fracties D66 en VVD is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Ouderbijdrages beperken" (20M256) van de fracties D66, GroenLinks, ChristenUnie en PvdA is met 29 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Stadsvernieuwing 4.0 voorkomen" (20M257g) van de fracties D66, PvdA en GroenLinks is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Begroten, niet dromen" (20M258) van de fractie CDA is met 23 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Kaderstelling" (20M259) van de fractie CDA is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie Diftar plus voorstel 1: hoogbouw en groenafval (20M260) van de fractie CDA is met 20 stemmen voor 17 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 2: extra compensatie goede scheiders" (20M261g) van de fracties CDA en Partij voor de Dieren is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 3: vergroot de opening" (20M262) van de fractie CDA is met 8 stemmen voor en 29 stemmen tegen verworpen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 4: handhaving omhoog" (20M263) van de fractie CDA is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 5: meer pasjes levert meer op (20M264) van de fractie CDA is met 19 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Leg geen hypotheek op de toekomst" (20M265) van de fractie CDA is met 2 stemmen voor en 35 stemmen tegen verworpen.

De motie "Geef 'Boost' en daarmee veel Arnhemmers een boost!" (20M267) van de fracties CDA, Arnhem Centraal en ChristenUnie is met 9 stemmen voor 28 stemmen tegen verworpen.

De motie "Homogenezing in kaart brengen en actief tegengaan" (20M268) van de fracties CDA, GroenLinks, Partij voor de Dieren en D66 is met 33 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Sparen voor evenementen" (20M269) van de fractie CDA is met 19 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Bijdrage aanpak arbeidssectoren tekort" (20M270) van de fracties CDA en DENK Verenigd Arnhem is met 16 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen.

De motie "Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg" (20M272) van de fracties PvdA, GroenLinks en DENK Verenigd Arnhem is met 24 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen.

De motie "TOZO en NOW verantwoording" (20M273) van de fracties PvdA en GroenLinks is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Arnhems subsidieregister" (20M274) van de fractie PvdA is met 36 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen.

motie "Actie voor bijzondere woonvormen" (20M275) van de fracties Arnhem Centraal en GroenLinks is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

GEMEENTE Arnhem

De motie "Een overzichtelijke begroting in de media" (20M276) van de fractie Arnhem Centraal is met 31 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Voortaan wél meetbare doelen" (20M277) van de fracties D66, ChristenUnie en CDA is met 27 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Met de regenboogdoelgroep samen werken aan de regenboogdoelen" (20M278) van de fracties D66, PvdA en Partij voor de Dieren is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Parkeren ook voor fietsen geregeld: fietsvlonders en fietskluisjes" (20M279) van de fracties D66, GroenLinks en Partij voor de Dieren is met 30 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Tekort aan studieplekken voor studenten in Arnhem" (20M281) van de fractie Arnhem Centraal is met 22 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Bijdrage aan de regionale aanpak personeelstekort onderwijs" (20M282) van de fracties DENK Verenigd Arnhem en CDA is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Ook boa's verdienen waardering" (20M294) van de fracties SP, PvdA, Arnhemse Ouderen Partij, GroenLinks, DENK Verenigd Arnhem en VVD is met 36 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen.

De motie "Belanghebbenden bij projecten" (20M295g) van de fractie van de Arnhemse Ouderen Partij is met 11 stemmen voor en 26 stemmen tegen verworpen.

De motie "Zorgen dat iedereen veilig kan stemmen" (20M296) van de fracties SP, PvdA en D66 is met algemene stemmen aangenomen.

De motie " Laat EcoVrede niet vallen tijdens en na het lopende onderzoek" (20M297g) van de fracties D66, Partij voor de Dieren, SP en Arnhemse Ouderen Partij is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Veilig klimaat voor seksuele diversiteit" (20M299) van de fracties Arnhem Centraal, D66 en PvdA is met 35 stemmen voor 2 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Monument als eerbetoon voor gastarbeiders" (20M303) van de fractie DENK Verenigd Arnhem is met 18 stemmen voor en 19 stemmen tegen verworpen.

De motie "Vlaggen in de raadskamer (20M304) van de fractie DENK Verenigd Arnhem" is met 3 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen.

De motie "Na referendum trommelgrootte deels aanpassen als diftar blijft" (20M305) van de fractie Arnhem Centraal is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Bethaniënstraat; geen verdeeldheid zaaien, maar raadsbesluit uitvoeren" (20M307) van de fracties SP en Arnhem Centraal is met 16 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen.

De motie "De raad voortaan direct informeren over alle gevolgen van het afvalbeleid" (20M308) SP en Arnhem Centraal is met 14 stemmen voor en 23 stemmen tegen verworpen.

De motie "Reactie op uitzending van Hofbar" (20M309) SP en Arnhem Centraal is met 12 stemmen voor en 25 stemmen tegen verworpen.

GEMEENTE Arnhem

3. Stemmingen over de Ontwerp Begroting 2021, Turap 2 2020 en Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem

Het voorstel "Ontwerp Begroting 2021" is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

Het voorstel "Turap 2 2020" is met algemene stemmen aangenomen.

Het voorstel "Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem" is met 30 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen.

De raadsgriffier,

Jozef Kersten

De voorzitter,

Ahmed Marcouch

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer **523996**

ONDERWERP: Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 28 oktober 2020

Voorstel

De Agendacommissie stelt u voor de concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 28 oktober 2020 vast te stellen.

Bijlage

- concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 28 oktober 2020

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	**11 november 2020**
Zaaknummer	**523996**

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie van 5 november 2020, Griffie nummer: 523996

besluit:

De concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 28 oktober 2020 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 28 oktober 2020

De voorzitter: de heer Marcouch

De raadsgriffier: de heer Kersten

Aanwezig de leden: mevrouw Andeweg (D66), de heer Aydemir (DENK Verenigd Arnhem), de heer Becker (ChristenUnie), de heer Bouma (PvdA), de heer Çetintaş (SP), de heer Coenders (GroenLinks), de heer Combée (VVD), mevrouw Van Dillen (CDA), mevrouw Dolsma (GroenLinks), de heer Elfrink (SP), de heer Eliëns (Partij voor de Dieren), de heer Van Es (VVD), mevrouw Gemici (GroenLinks), de heer Greving (PvdA), de heer De Groot (Partij voor de Dieren), de heer Hutten (CDA), de heer Van Iperen (D66), mevrouw Kalthoff (VVD), de heer Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), de heer Van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Van der Loo (GroenLinks), de heer Loos (VVD), mevrouw Manders (Arnhem Centraal), de heer Maref (VVD), mevrouw Nede (ChristenUnie), mevrouw Van Ommen (D66),mevrouw Pape (VVD), de heer Prinsen (GroenLinks), de heer Sanders (PVV), mevrouw Simonis (GroenLinks), de heer Venhoek (D66), de heer Visser (PvdA), mevrouw De Vries (PvdA), de heer Wiggers (Arnhemse Ouderen Partij)

Afwezig: mevrouw Dobbe (SP), de heer Loor (D66), mevrouw Navis (GroenLinks), de heer Usta (DENK Verenigd Arnhem), de heer Verheij (PVV)

Begintijd vergadering : 21:45 uur
Eindtijd vergadering : 23:25 uur

BESLUITEN:
Agendapunt:

5.3 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van30 september 2020	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
5.4 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
6.1 Wijziging GR Park Lingezegen	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
7.1 Vaststellen Bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 6 en 11 & beheer	Het amendement "Meer en de juiste woningen – deel 1" (20A72) van de fracties D66, ChristenUnie en CDA is met 13 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen. De motie "Meer en de juiste woningen – deel 2" (20M228) van de fracties D66, ChristenUnie en CDA is met 23 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Het voorstel is met 31 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.
7.2 Vaststellen 'Facetbestemmingsplan Woningsplitsing en Verkamering'	Het amendement "Leefbaarheid regelen" (20A73) van de fracties PvdA, GroenLinks, ChristenUnie en Arnhemse Ouderen Partij is met 16 stemmen voor en 18 stemmen tegen verworpen. De motie "Helix 2: Een project voor de sociale huisvesting van honderden studenten en/of jongeren" (20M239) van de fracties SP en PvdA is met 19 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

7.3 Vaststellen van de Gebiedsvisie AKZO-terrein Arnhem

De motie "AKZO- en Merwede-terrein" (20M232) van de fracties D66 en Partij voor de Dieren is met 12 stemmen voor en 22 stemmen tegen verworpen.

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

De raadsgriffier,

Jozef Kersten

De voorzitter,

Ahmed Marcouch

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	11 november 2020
Zaaknummer	523996

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie, d.d. 16 oktober 2020, zaaknummer: 523966

besluit:

De "Lijst van ingekomen Stukken" van 16 oktober 2020 tot en met 4 november 2020 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer **523996**

ONDERWERP: Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 11 november 2020

Voorstel

De Agendacommissie stelt u voor de "Lijst van Ingekomen Stukken" van 16 oktober 2020 tot en met 4 november 2020 vast te stellen.

Als raadslid kunt u de ingekomen stukken inzien via het Bestuurlijk Informatiesysteem (iBabs).

Bijlage

- Lijst van Ingekomen stukken (16 oktober 2020 tot en met 4 november 2020)

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	11 november 2020
Zaaknummer	523996

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie, d.d. 16 oktober 2020, zaaknummer: 523966

besluit:

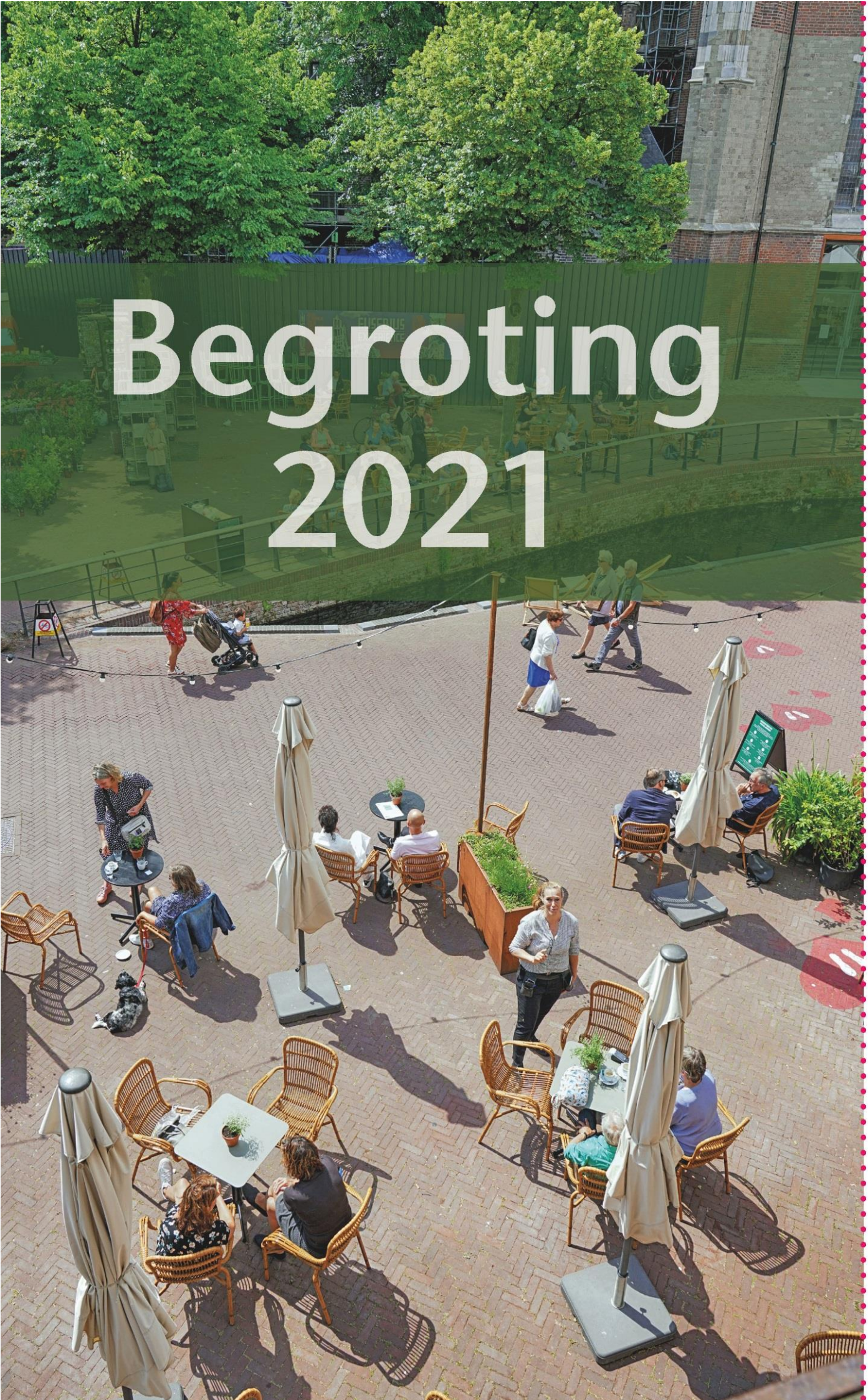
De "Lijst van ingekomen Stukken" van 16 oktober 2020 tot en met 4 november 2020 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

Lijst van Ingekomen stukken (16 oktober tot en met 4 november)			
Datum	**Afzender**	**Titel**	**Advies**
16-10-2020	Omgevingsdienst Regio Arnhem	Inzicht in besparingen ODRA	Voor kennisgeving aannemen
20-10-2020	KAN	Advies Burgerparticipatie in Park Lingezegen	Voor kennisgeving aannemen
21-10-2020	VGGM	Aanmerkelijke wijziging begroting 2020	In handen stellen van B&W ter voorbereiding van besluitvorming in de raad
21-10-2020	Div.	Reacties op voorstel hernoeming straatnamen	Voor kennisgeving aannemen Reacties worden t.z.t. betrokken bij de bespreking van het voorstel op de Politieke Avond
21-10-2020	Dhr. J. Blasweiler	WOB verzoek concept Uitvoeringsplan Nieuwe Bomenbeleid	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad
21-10-2020	NOW!	Time-out in de voortgang van ons "Now"-initiatief om te komen tot "Arnhem green energy city van Nederland en verder"	Voor kennisgeving aannemen
22-10-2020	Kynologenvereniging	Participatie Kynologenvereniging in de besluitvorming over de eventuele verhuizing van KW37 naar Park de Steenen Camer	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad
22-10-2020	Stichting Kunst op de Koffie	Zorg over beeldende kunst klimaat Arnhem	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad

Lijst van Ingekomen stukken (16 oktober tot en met 4 november)			
Datum	**Afzender**	**Titel**	**Advies**
22-10-2020	Expoplu	Over de impact van het advies m.b.t. Artistieke Producties en Festival	Voor kennisgeving aannemen
28-10-2020	Bewonersgroep Arnhems Hart	Waar blijft de duidelijke taal	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad
28-10-2020	Rekenkamer Arnhem	Onderzoeksvoorstel inzake Ondermijning	Voor kennisgeving aannemen
28-10-2020	Samenwerkingscommissie BIZ Korenkwartier	Uitstel BIZ Korenkwartier	Voor kennisgeving aannemen
30-10-2020	Initiatiefnemers	Concept-brief aan de Stuurgroep regionale samenwerking Arnhem Nijmegen inzake "reactie radenbijeenkomst 5 oktober"	Voor kennisgeving aannemen
03-11-2020	Dhr. P. Albers	Deel van Arnhemse politiek vindt het uitdelen van gratis mondkapjes aan minima een onzalig plan	Voor kennisgeving aannemen
04-11-2020	Stichting Arnhems Peil Actiegroep Woonboten Nieuwehaven (AWM)	WOB verzoek t.a.v. alle communicatie 2020 m.b.t. woonbootlocaties in Arnhem	Voor kennisgeving aannemen
04-11-2020	Dhr. E. Slont	Geweld aanpakken	In handen stellen van de burgemeester ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad

Lijst van Ingekomen stukken (16 oktober tot en met 4 november)			
Datum	**Afzender**	**Titel**	**Advies**
04-11-2020	Mw. T. Bosvelt	Standplaatsen woonwagen	Voor kennisgeving aannemen Betrekken bij de begrotingsbesprekingen, in het bijzonder bij amendement "Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren" (20A77) van de fractie D66
04-11-2020	Stichting Arnhems Peil	Aanmelding schouwgroep beheervisie zuidelijke uiterwaarden Neder Rijn Arnhem en voorstel uiterwaarden Malburgen/Bakenhof	Voor kennisgeving aannemen

Begroting 2021

Begroting 2021

Gemeente Arnhem

Geamendeerde Begroting 2021

Inhoudsopgave

Deel 1 Hoofdlijnen van beleid en financieel kader ... 1
Hoofdlijnen van beleid ... 2
Ontwikkelingen in het financieel kader ... 4
Leeswijzer ... 16

Deel 2 Beleidsbegroting ... 20
Wijkprogramma's ... 21
Wijken Algemeen ... 22
W1 Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek ... 26
W2 Noordwest ... 32
W3 Noordoost ... 37
W4 Presikhaaf ... 43
W5 Malburgen ... 48
W6 Schuytgraaf/Elderveld ... 52
W7 De Laar/Elden ... 56
W8 Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg ... 61

Stedelijke programma's ... 66
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën ... 67
S01 Veiligheid ... 75
S02 Bereikbaarheid ... 81
S03 Economie ... 87
S04 Onderwijs ... 96
S05 Cultuur ... 101
S06 Participatie en armoedebestrijding ... 108
S07 Zorg ... 122
S08 Welzijn en inclusie ... 132
S09 Gezondheid en sport ... 139
S10 Klimaat en energie ... 145
S11 Ruimtelijke ontwikkeling ... 151
S12 Wonen en leefomgeving ... 157

Paragrafen ... 167
Lokale heffingen ... 168
Risicomanagement en weerstandsvermogen ... 174
Onderhoud kapitaalgoederen ... 192
Financiering ... 202
Bedrijfsvoering ... 206
Verbonden partijen ... 211
Grondbeleid ... 230
Investeringen ... 234
Subsidies ... 240

Overig programmaplan ... 245

Deel 3 Financiële begroting ... 246
Overzicht van baten en lasten per programma ... 247
Overzicht van geraamde incidentele baten en lasten ... 253
Geprognoticeerde balans 2021-2024 ... 257
Reserves en voorzieningen ... 258
EMU-saldo 2021 ... 262
Overzicht geraamde lasten en baten per taakveld ... 263
Overzicht taakvelden per programma (lasten) ... 269
Overzicht taakvelden per programma (baten) ... 273
Mutaties circulaires ... 277

Bijlagen ... 280
Normenkader ... 281
Overzicht onderdelen stad/wijk ... 284
Portefeuilleonderdelen ... 288
Afkortingenlijst ... 289
Begrippenlijst ... 292

Deel 1 Hoofdlijnen van beleid en financieel kader

Deel 1 bestaat uit:

1. Bestuurlijke hoofdlijnen van beleid
2. Ontwikkelingen in het financieel kader
3. Leeswijzer

Hoofdlijnen van beleid

Arnhem staat de komende jaren voor grote uitdagingen. We willen meer mensen aan het werk helpen en de armoede terugdringen. We willen een groene aantrekkelijke stad voor onze inwoners en bezoekers. We hebben grote ambities op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie. We willen meer woningen bouwen, de bereikbaarheid van de stad verbeteren en een aantrekkelijk klimaat voor bedrijven en ondernemers creëren. We willen sport en cultuur stimuleren en goed onderwijs faciliteren. We werken aan een transformatie binnen het sociaal domein met meer nadruk op preventie en zetten bijvoorbeeld in op de transitie van opvang naar zelfstandig wonen. Tegelijk moeten we de kosten van de zorg en de jeugdzorg structureel beteugelen; deze liepen de afgelopen jaren veel meer op dan was voorzien.

In 2020 werden we vervolgens geconfronteerd met een crisis die zijn weerga niet kent. De coronacrisis heeft veel impact op Arnhem en de Arnhemmers. Natuurlijk richtten we als gemeente ons meteen op het beheersen en beperken van de effecten van deze crisis. We namen meer dan 100 maatregelen om de acute gevolgen van corona te bestrijden en verzachten. Tegelijk zijn we ervan doordrongen dat de coronacrisis niet zomaar voorbij is. Dat we verder moeten kijken dan de eerste maanden, dan dit jaar. Dat heeft gevolgen voor de begroting. Ook al zien we voorzichtig licht aan de horizon van de gezondheidscrisis, veel is en blijft onzeker. De impact van de coronacrisis op bijna alle onderdelen van het openbare leven is groot. Veel inwoners worden hard geraakt. Mensen raken in een sociaal isolement, of hebben plots minder inkomen. Ze raken hun onderneming kwijt of vrezen een faillissement.

We willen de bedrijvigheid, leefbaarheid, werkgelegenheid en aantrekkelijkheid van onze stad beschermen. Daarom kiezen we er juist nu voor om te investeren. In onze stad, onze mensen en in onze bedrijven. Met een herstel- en versterkingsplan dat investeringen laat zien, oplopend tot ruim € 19 miljoen. We investeren daar waar het bijdraagt aan grote transities en de opgaven die daarbij horen, zoals de energietransitie, duurzame mobiliteit, circulaire economie en klimaatadaptatie. Daarmee zorgen we lokaal voor werkgelegenheid en extra bedrijvigheid. We noemen dit de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis. Forse investeringen, waarmee we de stad een fikse steun in de rug geven om de gevolgen van de coronacrisis te verzachten.

Ruim € 5 miljoen is bestemd voor 'anticyclische investeringen'. Door te investeren in de stad willen wij bijdragen aan het herstel en de grote opgaven in de belangrijke transities in onze stad. Investeringen in wonen, leefomgeving, mobiliteit, energie en klimaat kunnen mogelijk geïntensiveerd en versneld worden. Investeringen die al gepland stonden, worden naar voren gehaald en we stimuleren ontwikkelingen door er nu geld in te steken. We blijven dicht bij ons economisch profiel, we zoeken versterking van de werkgelegenheid en een gerichte toeleiding naar banen voor Arnhemmers met minder kansen op de arbeidsmarkt.

Meer dan € 8 miljoen is bestemd voor een sociaal sterke stad. Voor een groot deel betekent dit dat we ons gaan inzetten om mensen te helpen werk te houden of te krijgen. Zo kunnen mensen die hun baan zijn verloren door de coronacrisis extra ondersteuning krijgen door middel van omscholing, begeleiding en coaching. Ook creëren we als gemeente extra banen door investeringen die worden gedaan. We zetten extra in op voorkomen van schulden bij inwoners die het financieel moeilijk hebben en geven gezinnen in langdurige armoede extra compensatie. Ook (sport)verenigingen, cultuurorganisaties, wijkinitiatieven en welzijnsorganisaties hebben het zwaar. We spannen ons in om ze voor Arnhem te behouden, door vinger aan de pols te houden en maatwerk te leveren als ze in acute financiële problemen komen. In een tijd van crisis is een gezonde leefomgeving van belang. Daarom trekken we ruim € 3 miljoen uit voor een leefbare en groene stad. We pakken probleemgebieden aan maar letten ook extra op de veiligheid in onze stad door in te zetten op de aanpak van ondermijning. € 2,7 miljoen gaan naar innovatie en vernieuwing. Dat draagt bij aan de economische kracht en de toekomst van de stad.

De coronacrisis maakt de bestaande uitdagingen groter. We monitoren en anticiperen op de crisis, maar kunnen de impact daarvan niet voorspellen. Dat vergt dus naast koers houden en investeren in de stad ook flexibiliteit en soliditeit om snel in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden. In de Begroting 2021 leest u hoe we met deze uitdagingen en opgaven om willen gaan en welke keuzes we daarbij maken. En hoe die financieel uitpakken.

Wat alle thema's in Arnhem verbindt, is dat we juist dáár aan de slag willen waar onze inwoners dat het hardste nodig hebben. Of het nu om het bestrijden van armoede en eenzaamheid gaat of het bouwen van meer woningen. Het duurzamer maken van de stad of het verbeteren van de veiligheid. Het vergroten van de leefbaarheid of zorgen voor een betere bereikbaarheid. Het creëren van extra banen of het stimuleren van sport

en cultuur. Het realiseren van meer groen en het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners. Daarnaast werken we samen met de raad aan een integrale visie op het sociaal domein. Al deze uitdagingen pakken we in samenhang op. Zodat we zoveel mogelijk bereiken, op zoveel mogelijk thema's voor zoveel mogelijk inwoners. Want er zijn kansen volop. Om onze stad aantrekkelijk te maken, moeten we die kansen alleen maar benutten.

Hoe we dat doen? Sommige wijken kennen complexe sociaal-maatschappelijke problemen: werk, onderwijs, jongeren, veiligheid, ondermijning, zorg en leefomgeving hebben allemaal, integraal, extra aandacht nodig. In Arnhem zijn dit vooral wijken aan de oostkant van de stad. Deze kennen vergeleken met de rest van de stad en regio maar ook landelijk gezien een hogere werkloosheid, een lager opleidingsniveau, kinderarmoede, radicalisering en een grotere gevoeligheid voor ondermijnende criminaliteit. Dat móeten we aanpakken. Daarom is een meerjarige samenhangende aanpak van stadsvernieuwing nodig waarbij het verbeteren van de leefbaarheid en de kansen van inwoners hand in hand gaat met nieuwe woningbouwplannen en de verduurzamingsopgave. Dat doen we samen met de inwoners, maar ook met buurt- en sportverenigingen.

Werk hebben betekent niet alleen financiële zekerheid, maar vaak ook een rijker sociaal leven. Meer banen leidt daarmee tot een betere leefbaarheid voor iedereen. Ook daarom wil Arnhem een bedrijvige, ondernemende, groene en aantrekkelijke stad zijn. Waar het voor ondernemers goed investeren is en voor de Arnhemmers goed wonen en werken is. Ook streven we naar een stad waar werkgevers én werknemers zich gehoord en bediend voelen in hun vraag naar goed opgeleide arbeidskrachten en passende arbeid, zodat steeds meer Arnhemmers de kans krijgen om mee te doen. Zowel ondernemers als inwoners hebben profijt van een sterke economie. Het gaat samen met leren, creativiteit en kansen creëren voor iedereen. Met innovatiekracht en goede onderwijs- en kennisorganisaties. Die aantrekkelijke stad zijn we ook door goede voorzieningen op het gebied van kunst, cultuur en sport. Door een bruisende binnenstad te zijn, door veel reuring in de stad, door fraaie openbare ruimtes met veel groen en bovendien een goede verbinding met de Veluwe en de omliggende omgeving.

We merken een steeds sterkere betrokkenheid van inwoners bij onderwerpen die in de stad spelen. Via social media krijgen we steeds vaker vragen en opmerkingen over wat we doen en waarom we dat doen. Soms gaat het om gebeurtenissen in de wijk, soms om Arnhem als één geheel. Deze enorme betrokkenheid is vooral een kans. Een kans om onze dienstverlening aan onze inwoners te verbeteren. Maar ook een kans om inwoners goed te betrekken en zorgvuldig en open te communiceren. Ook dit is soms een lastige klus. Niet omdat onderwerpen te complex zijn, maar omdat besturen vaak en vooral ook keuzes maken is. En keuzes maken, betekent ook mensen teleurstellen. Er zit nu eenmaal spanning tussen de politieke doelen en wensen, de wensen en eisen van onze inwoners en ondernemers en de middelen die we daarvoor beschikbaar hebben.

We staan er overigens niet alleen voor. We werken samen met instellingen, bedrijven en inwoners in onze stad. Maar ook met andere overheden: Europa, Rijk, Provincie en de Waterschappen. Deze partijen dragen vaak ook in financiële zin bij aan investeringen in onze stad. De budgetten die de gemeente op diverse beleidsterreinen te besteden heeft, dienen daarbij als cofinanciering. Bij bijvoorbeeld het Klimaatfonds, is cofinanciering expliciet opgenomen in de kaders voor de besteding van deze middelen. Een integrale aanpak van onze opgaven is daarom belangrijk. Wij zullen vaak per gebied of zelfs per wijk onze opgaven gaan realiseren. Door daarin breed samen te werken maken we meer mogelijk. Voor een mooier en beter Arnhem.

Ontwikkelingen in het financieel kader

Hoofdlijnen financiën

De coronacrisis kleurt de Begroting 2021 van Arnhem. De impact van de crisis is groot. Die impact wordt direct gevoeld door de Arnhemmers. De bedrijvigheid is afgenomen en het centrum is stiller geworden. Aan het begin van de crisis in maart was direct duidelijk dat deze een grote invloed zou hebben op de gemeentelijke financiën. Om die reden zijn we meteen begonnen met het in beeld brengen van de mogelijke gevolgen in de zogenaamde financiële impactanalyse. Begin mei heeft de gemeenteraad hier met de Perspectiefnota een eerste versie van ontvangen. Hierna is deze regelmatig geactualiseerd en gepubliceerd op het coronadashboard dat ook in het leven is geroepen.

De coronacrisis leidt tot diverse verschuivingen in de begroting. De gemeenteraad heeft op 2 september de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis aangenomen. Hiermee wordt in 2021 € 6,0 miljoen in de stad geïnvesteerd. Ook in de volgende jaren zijn de investeringen met respectievelijk € 5,4 miljoen, € 3,8 miljoen en € 3,5 miljoen fors. Om deze investeringen te kunnen dekken is niet benutte ruimte gezocht binnen de begroting. Hiervoor zijn bijvoorbeeld de bestemmingsreserves tegen het licht gehouden. Gekeken is of hieruit middelen beschikbaar konden worden gemaakt zonder dat de doelen waarvoor de reserves in het leven geroepen zijn daaronder zouden leiden. Het eerste deel hiervan van € 3,8 miljoen is reeds in de Perspectiefnota voorgelegd. Het tweede deel van € 7,9 miljoen wordt in deze begroting opgenomen.

Met de opbrengst van de actualisatie van de bestemmingsreserves en de tegemoetkomingen van het Rijk en de Provincie kunnen we de grootste klap van de coronacrisis opvangen waarbij we ons weerstandsvermogen op peil houden. Voor nu staan we er financieel goed voor met een structureel sluitende begroting en voldoende weerstandsvermogen. Ook de bestemmingsreserve Solvabiliteit draagt bij aan de robuustheid van de financiële positie. De begroting blijft echter wel kwetsbaar. Een 'tweede golf' zal een forse wissel trekken op de begroting. Dan zijn pijnlijke keuzes moeilijk te vermijden.

Reëel en structureel sluitende begroting

In onderstaande tabel is samengevat weergegeven hoe de Begroting 2021 zich ontwikkelt ten opzichte van de vorige begroting. Verder in dit hoofdstuk volgt de toelichting op de wijzigingen die zich hebben voorgedaan.

Financieel beeld 2021-2024	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Uitgangspositie Begroting 2020	0	0	0	0
Gemeentefonds en overige Rijksontwikkelingen	17.368	19.716	16.674	17.454
Beleidsontwikkelingen				
Meedoen in een socialer Arnhem	-5.997	-4.413	-3.923	-1.049
Wonen in een duurzamer Arnhem	-1.060	-1.060	-750	0
Genieten van een nog mooier Arnhem	-264	-149	-835	-564
Open en verantwoord besturen	7.701	1.354	2.548	2.293
Impact corona	-2.145	-100	0	0
Herstelagenda	-6.035	-5.445	-3.845	-3.495
Jaarlijkse bijstellingen	-11.454	-12.354	-13.206	-12.771
Toevoeging (-) of onttrekking (+) aan de Algemene Reserve	1.887	2.450	3.337	-1.868
Totaal Financieel beeld	**0**	**0**	**0**	**0**

Na verwerking van de hierboven gepresenteerde wijzigingen voegen we vanaf 2024 jaarlijks structureel € 1,9 miljoen toe aan de algemene reserve. In de onderstaande tabel zijn de totale toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserve na verwerking van het meerjarenbeeld opgenomen (negatieve mutatie betreft per saldo een

onttrekking aan de algemene reserve en een positieve mutatie per saldo een toevoeging). Hierin zitten dus ook de toevoegingen en onttrekkingen die in eerdere begrotingen zijn vastgesteld.

Mutatie Algemene Reserve	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Onttrekking	11.968	11.231	11.545	8.776
Toevoeging	9.807	10.043	10.975	13.817
Mutatie	**-2.162**	**-1.188**	**-570**	**5.041**

In de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen is te lezen dat de weerstandsfactor ondanks de coronacrisis niet onder de 1,0 zakt. De crisis heeft, zeker op de middellange termijn, wel een aanzienlijke invloed op de weerstandsfactor. De weerbaarheid van de Arnhemse begroting blijft dus op peil. De groei van de bestemmingsreserve solvabiliteit zorgt daarnaast voor een robuustere financiële positie.

Naast een reëel sluitende begroting, moet de begroting ook structureel sluitend zijn. Dit is het geval wanneer de structurele lasten, dus de lasten die langjarig doorlopen, voor 2021 volledig worden gedekt door structurele baten of aannemelijk is gemaakt dat dit structurele evenwicht in latere jaren (uiterlijk 2024) bereikt wordt.
In 2021 en 2022 is er sprake van een structureel tekort in deze begroting. vanaf 2023 ontstaat er structurele begrotingsruimte in de begroting die in 2024 oploopt tot 2%. Daarmee is er dus een structureel evenwicht. De begroting 2021 is reëel in evenwicht, omdat de opgenomen bedragen voor de komende jaren volledig, realistisch en haalbaar zijn. De in de begroting opgenomen maatregelen zijn aannemelijk hard of voorzien van dekking uit een bestemmingsreserve.

Gemeentefonds

In deze begroting is de raming van het gemeentefonds bijgesteld op basis van de meicirculaire 2020. In de Perspectiefnota zijn reeds de september- en decembercirculaire 2019 verwerkt. Ten opzichte van de MJPB 2020-2023 stijgt de gemeentefondsuitkering over alle jaren. Een groot deel daarvan betreft de nominale indexatie van de gemeentefondsuitkering en is reeds verwerkt in de Perspectiefnota.

In de meicirculaire is een forse daling van de gemeentefondsuitkering te zien van € 15,9 miljoen in 2021. Deze daling wordt veroorzaakt door een uitname van structureel € 20,3 miljoen uit de integratie-uitkering (IU) Beschermd Wonen. Dit bedrag wordt uitgenomen omdat de Wet langdurige zorg (Wlz) is opengesteld voor mensen met een psychische stoornis. Deze mensen krijgen vanaf 2021 zorg vanuit de Wlz in plaats van de Wmo waardoor de uitgaven van gemeenten dalen. Deze daling wordt daarom ook doorvertaald in een even grote daling van de lasten. De overige aanpassingen in het gemeentefonds die leiden tot aanpassingen in de lasten zijn toegelicht in deel 3 (Financiële begroting).

De stijging van het overig deel van de gemeentefondsuitkering wordt met name veroorzaakt door een positief accres als gevolg van grotere rijksuitgaven. Dit levert direct een voordeel voor de algemene middelen.

Gemeentefonds en overige rijksontwikkelingen	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Ontwikkelingen gemeentefonds sept.- en dec.circulaire	16.732	17.748	16.562	18.971
Doorgegeven mutaties decentralisatie-uitkeringen sept.- en dec.circulaire	-3.049	-3.512	-3.518	-3.522
Gemeentefonds totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*13.682*	*14.236*	*13.043*	*15.449*
Ontwikkelingen gemeentefonds meicirculaire	-15.927	-13.805	-15.613	-17.239
Doorgegeven mutaties decentralisatie-uitkeringen meicirculaire	19.612	19.285	19.244	19.244
Gemeentefonds totaal aanvullend op Perspectiefnota	*3.685*	*5.480*	*3.631*	*2.005*
Totaal ontwikkelingen gemeentefonds	**17.367**	**19.716**	**16.674**	**17.454**

Deze raming van de gemeentefondsuitkering kent een grote onzekerheid vanwege de aanstaande herijking van het gemeentefonds. In het najaar neemt de Tweede Kamer hierover een besluit. Het effect hiervan zal landen in

de meicirculaire 2021. Voor het nieuwe verdeelmodel van de algemene uitkering verwachten we een voordeel, maar voor het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen verwachten we een nadeel. In de risicoparagraaf is een risico opgenomen voor de herijking. Dit risico heeft een beperkte omvang omdat verwacht wordt dat het nadeel op Beschermd Wonen grotendeels zal wegvallen tegen het voordeel voor de algemene uitkering.

Financiële koers van de beleidsontwikkelingen

De financiële koers is in dit hoofdstuk in vier onderwerpen samengevat:

- Meedoen in een socialer Arnhem: Wmo & jeugdzorg, werk & inkomen, armoede & schulden en onderwijs, welzijn, sport en maatschappelijke opvang
- Wonen in een duurzamer Arnhem: wonen, ruimtelijke ontwikkeling, grondbeleid, openbare ruimte en klimaat & energie
- Genieten van een nog mooier Arnhem: cultuur, bruisende binnenstad en veiligheid
- Open en verantwoord besturen: samenwerking met burgers en organisaties, bedrijfsvoering en concernfinanciën

In onderstaande tabel wordt duidelijk wat de mutaties zijn op deze onderwerpen ten opzichte van de vorige begroting:

Beleidsontwikkelingen	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Meedoen in een socialer Arnhem	-5.997	-4.413	-3.923	-1.049
Wonen in een duurzamer Arnhem	-1.060	-1.060	-750	0
Genieten van een nog mooier Arnhem	-264	-149	-835	-564
Open en verantwoord besturen	7.701	1.354	2.548	2.293
Impact corona	-2.145	-100	0	0
Herstelagenda	-6.035	-5.445	-3.845	-3.495
Totaal beleidsontwikkelingen	**-7.800**	**-9.813**	**-6.805**	**-2.815**

In de volgende paragrafen worden per onderwerp de financiële ontwikkelingen ten opzichte van de vorige begroting toegelicht. Daarbij zijn in elke tabel telkens eerst de ontwikkelingen zoals vermeld in de Perspectiefnota benoemd en worden daaronder de ontwikkelingen die zich na de Perspectiefnota hebben voorgedaan.

Meedoen in een socialer Arnhem

Onder de noemer 'Meedoen in een socialer Arnhem' worden in deze paragraaf de wijzigingen in de begroting met betrekking tot Wmo & jeugdzorg, werk & inkomen, armoede & schulden en onderwijs, welzijn, sport en maatschappelijke opvang weergegeven.

Ontwikkelingen Meedoen in een socialer Arnhem	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Wmo en jeugdzorg				
Hogere uitgaven jeugdzorg	-12.100	-12.100	-12.100	-12.100
Maatregelen tbv terugdringen tekort: uit MJPB	900	1.700	1.700	1.700
Maatregelen tbv terugdringen tekort: raadsbrief januari	400	400	400	400
Opbrengst taskforce Jeugd	3.800	4.400	5.000	5.000
Hogere uitgaven doelgroepenvervoer	-575	-575	-575	-575
Wmo en jeugd totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*-7.575*	*-6.175*	*-5.575*	*-5.575*
Actualisatie uitgaven jeugdzorg	2.000	2.500	2.500	3.000
Woonvoorzieningen Wmo	-300	-300	-300	-300
Adviesraden Wmo, jeugd en participatie	-65	-65	-65	-65
Wmo en jeugd totaal aanvullend op Perspectiefnota	*1.635*	*2.135*	*2.135*	*2.635*
Werk & Inkomen				
Prognoge BUIG	-200	-500	-600	400
Werk en inkomen totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*-200*	*-500*	*-600*	*400*
Actualisatie WSW	168	166	163	1.539
Werk en inkomen totaal aanvullend op Perspectiefnota	*168*	*166*	*163*	*1.539*
Onderwijs, welzijn, sport en maatschappelijke opvang				
Uitbreiding Arnhemse Standaard Toegankelijkheid	-25	-39	-46	-48
Onderwijs, welzijn, sport en maatschappelijke opvang totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*-25*	*-39*	*-46*	*-48*
Totaal ontwikkelingen Meedoen in een socialer Arnhem	**-5.997**	**-4.413**	**-3.923**	**-1.049**

Wmo en jeugdzorg

In de Perspectiefnota is een tekort op de uitgaven voor de jeugdzorg van € 12,1 miljoen opgenomen. Met de maatregelen die in de Begroting 2020 zijn aangekondigd en in de raadsbrief van februari 2020 wordt een deel van dit tekort gecompenseerd. Daarnaast is een taskforce opgericht met de opdracht om voorstellen te doen voor verdere maatregelen. Bij de Perspectiefnota is in 2021 € 3,8 miljoen oplopend tot structureel € 5,0 miljoen vanaf 2023 als totale opbrengst van deze voorstellen ingeboekt.

In juli jongstleden is in de gemeenteraad een aantal voorstellen besproken. Met het amendement Visie voor maatregelen (20A58) heeft de gemeenteraad het college opdracht gegeven om onderstaande voorstellen verder uit te werken.

Voorstellen tot maatregelen jeugdzorg	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000				
Perspectiefoverleg	300	800		
Sociaal Hospitaal	200	300	300	300
Samenwerken aan veiligheid	100	100	100	100
Verkorten van de veiligheidsketen		100	100	100
Doorstroom jeugdwet naar de Wet langdurige zorg bevorderen		100	100	100
Praktijkondersteuner huisarts jeugd-GGZ				
Handhaven op zorgaanbieders				
Monitoring verbeteren	200	300	300	300
Totaal voorstellen tot maatregelen jeugdzorg	**800**	**1.700**	**900**	**900**

Hiermee moet dus nog gewerkt worden aan € 3,0 miljoen aan voorstellen voor 2021, € 2,7 miljoen voor 2022 en € 4,1 miljoen structureel vanaf 2023.

Na het verschijnen van de Perspectiefnota is een nieuwe raming van de ontwikkeling van de uitgaven voor jeugdzorg gemaakt. Conclusie hiervan was dat het in de Perspectiefnota gerapporteerde nadeel structureel vanaf 2020 € 4,0 miljoen lager uitvalt. Deze raming is echter gebaseerd op de drie maanden voorafgaand aan de coronacrisis. Daarom wordt een behoedzaamheidsmarge aangehouden en wordt uitgegaan van een kleiner nadeel van € 2,0 miljoen in 2021 oplopend tot 3,0 miljoen in 2024.

In de Perspectiefnota zijn ook hogere uitgaven voor doelgroepenvervoer opgenomen. Deze worden veroorzaakt door een hogere prijsindex, een duurdere aanbesteding en meer inwoners die van het doelgroepenvervoer gebruik maken. Voor de groei van het gebruik zijn in de MJPB 2020-2023 reeds maatregelen genomen die dit effect dempen. Daardoor blijft een totaal nadeel van € 0,6 miljoen over.

Het aantal aanvragen voor woonvoorzieningen in het kader van de Wmo is gestegen door de invoering van het abonnementstarief. Om verdere kostenstijgingen, los van autonome ontwikkelingen, te beperken zijn enkele procesaanpassingen gedaan. Hierdoor wordt het structurele effect beperkt tot een nadeel van € 0,3 miljoen.

Uit een evaluatie van het functioneren van de Adviesraden Sociaal Domein is gebleken dat deze versterkt moeten worden om te zorgen dat de werkbelasting van de leden past bij hun vrijwillige inzet. De adviesraden worden versterkt door een onafhankelijk en inhoudelijk ondersteuner/secretaris aan te stellen. Deze ondersteuner denkt actief mee hoe de leden van de adviesraden zichzelf kunnen ontwikkelen, hoe zij vanuit inwonersperspectief kunnen adviseren en welke manieren er zijn om de adviesfunctie vorm te geven. De uitgaven stijgen hierdoor vanaf 2021 met € 0,1 miljoen. De kwaliteit van de adviezen zal hierdoor groeien.

Werk en Inkomen
Bij de Perspectiefnota zijn de uitgaven voor de BUIG geactualiseerd door de landelijke groei toe te passen op de realisatie van vorig jaar. Hieruit volgt een nadeel van € 0,2 miljoen in 2021 oplopend tot € 0,6 miljoen in 2023 en een voordeel in 2024 van € 0,4 miljoen.

Sinds de Perspectiefnota is ook de WSW-raming geactualiseerd. Doordat de WSW is gesloten voor nieuwe instroom lopen de lasten daarvoor jaar op jaar stukje bij beetje terug. Dit effect is zichtbaar in 2024. Voor bestaande cliënten loopt de WSW nog wel jarenlang door. Op basis van geactualiseerde Rijksbijdrage en gewijzigde begroting van de MGR, ontstaat een beperkt voordeel vanaf 2021.

Onderwijs, welzijn, sport en maatschappelijke opvang
Aan de motie Maak werk van de Arnhemse Standaard Toegankelijkheid (19M143) is bij de Perspectiefnota invulling gegeven door een aantal budgetten uit te breiden. Het budget voor openbare ruimte wordt vanaf 2021 structureel met € 10 duizend uitgebreid en dat voor vastgoed met € 15 duizend. Om de standaard ook op schoolgebouwen toe te passen wordt in de begroting ruimte vrij gemaakt om extra te kunnen investeren. Vanaf 2022 is er € 14 duizend beschikbaar voor extra kapitaallasten oplopend naar € 23 duizend vanaf 2024.

Wonen in een duurzamer Arnhem

Ontwikkelingen Wonen in een duurzamer Arnhem	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Woonboten Nieuwe Haven	-800	-800	-750	
Woondeal Arnhem-Nijmegen: programmasturing en plankosten	-150	-150		
Plan van aanpak woningsplitsing en verkamering - handhaving	-110	-110		
Afval: ongunstige marktontwikkelingen oudpapier / aanbesteding nieuw contract (voorlopige raming)	-350	-350	-350	-350
Afval: loon- en prijsindexaties	-205	-205	-205	-205
Dekking via afvalstoffenheffing	555	555	555	555
Totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	-1.060	-1.060	-750	0
Totaal ontwikkelingen Wonen in een duurzamer Arnhem	**-1.060**	**-1.060**	**-750**	**0**

De gemeenteraad heeft 8 juli ingestemd met de visie Nieuwe Haven. Daarmee heeft Arnhem gekozen voor de economische ontwikkeling van de Nieuwe Haven. Het gebruik van de haven als ligplaats voor woonboten wordt beëindigd. In de Perspectiefnota is voor 2021 tot en met 2023 totaal € 2,4 miljoen bestemd voor de schadeloosstelling van woonbooteigenaren.

Daarnaast is in de Perspectiefnota zowel in 2021 als in 2022 voor de uitvoering van de Woondeal Arnhem-Nijmegen € 0,2 miljoen opgenomen voor programmasturing en plankosten. Dit om daarmee invulling te kunnen geven aan de samen met de gemeente Nijmegen, het Rijk en de Provincie gesloten Woondeal Arnhem-Nijmegen.

Voor de handhaving van woningsplitsing en verkamering is in de Perspectiefnota in 2021 en 2022 € 0,1 miljoen opgenomen. Hiermee wordt de handhavingscapaciteit van de ODRA uitgebreid en kan het aantal handhavingsacties worden uitgebreid naar 200.

De ongunstige marktontwikkelingen voor oud papier en de nieuwe aanbesteding voor het ophalen van het oud papier leiden tot een nadeel van € 0,4 miljoen. In de Perspectiefnota wordt voorgesteld dat dit wordt gedekt binnen de afvalstoffenheffing.

Genieten van een nog mooier Arnhem

Ontwikkelingen Genieten van een nog mooier Arnhem	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Blauwe golven		-3.350		
Dekking Blauwe Golven uit BR Zuidelijke Binnenstad		3.000		
Dekking Blauwe Golven uit middelen voor bereikbaarheid		350		
Dekking Blauwe Golven uit middelen urban sports		15	15	15
Blauwe golven: Kapitaallasten			-422	-416
Bomenbeleid	-390	-390	-390	-390
Bomenbeleid: dekking	390	390	390	390
Kunstgrasvelden	-29	-29	-29	-29
Sloopkosten Kermisland			-265	
Uitvoeringsagenda dierenwelzijn incl dierenartskosten minima	-110	-110	-110	-110
Totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*-139*	*-124*	*-810*	*-539*
Centrale vuurwerkshow	-25	-25	-25	-25
Kunst in de openbare ruimte	-100			
Totaal aanvullend op Perspectiefnota	*-125*	*-25*	*-25*	*-25*
Totaal ontwikkelingen Genieten van een nog mooier Arnhem	**-264**	**-149**	**-835**	**-564**

In de Perspectiefnota is invulling gegeven aan de financiële dekking van de Blauwe Golven. De kosten bedragen totaal € 9,6 miljoen. € 3,0 miljoen wordt gedekt vanuit de bestemmingsreserve Zuidelijke Binnenstad, € 0,4

miljoen uit middelen voor bereikbaarheid en € 0,2 miljoen uit middelen voor urban sports. Voor de overige € 6,0 miljoen worden de kapitaallasten vanaf 2023 in de begroting opgenomen. Op 26 mei 2020 is hierover een raadsvoorstel aan de gemeenteraad aangeboden.

Voor het bomenbeleid is bij de Perspectiefnota dekking aangedragen. De dekking is gevonden binnen het groenfonds, de bestemmingsreserve Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte en de ontstane ruimte bij investeringsbudgetten verkeersregelinstallaties.

Om de verspreiding van kunstgraskorrels tegen te gaan is in de Perspectiefnota een investering opgenomen waarvan de kapitaallasten gedurende zeven jaar € 29 duizend zullen bedragen. Voor de sloop van de gymzaal Kermisland, om de nieuwbouw van sporthal Middachtensingel mogelijk te maken, is in de Perspectiefnota € 0,3 miljoen opgenomen. Tot slot is in de Perspectiefnota ruimte gemaakt voor de structurele dekking voor het bevorderen van dierenwelzijn, waarbij dierenartskosten van minima een belangrijk onderdeel vormen.

Op 9 juli heeft de gemeenteraad motie 19M186 aangenomen waarin het college wordt verzocht onderzoek te doen naar de mogelijkheid om een centrale vuurwerkshow op de Rijn te organiseren tussen de John Frost brug en de Nelson Mandela brug. In deze begroting is een raming opgenomen voor het gemeentelijk aandeel in deze vuurwerkshow van € 25 duizend.

Met de amendementen 20A64, 20A65 en 20A69 werd het college opgeroepen om een structurele oplossing te vinden voor het onderhoud van kunst in de openbare ruimte, het verstrekken van kunstopdrachten en het aankopen van kunst. Na de toezegging van het college om hier een voorstel voor te doen, zijn deze amendementen ingetrokken. Structureel wordt het budget voor beeldende en monumentale kunst met € 0,1 miljoen verhoogd vanaf 2021. In 2021 wordt eenmalig gedekt vanuit de algemene middelen. vanaf 2022 wordt dit gedekt binnen het programma cultuur.

Open en verantwoord besturen

Onder de noemer 'Open en verantwoord besturen' worden de wijzigingen in de begroting met betrekking tot samenwerking met burgers en organisaties, bedrijfsvoering en concernfinanciën toegelicht.

Ontwikkelingen Open en verantwoord besturen	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Bestuur, dienstverlening en financiën				
Rente: aanpassen begrote verhoging rente	1.000	2.000	3.000	3.000
Rente: inzetten buffer in 2023, structureel behouden			903	
Burgerzaken	-180	-180	-732	-401
De Connectie: cao stijging	-755	-755	-758	-758
Actualisatie bestemmingsreserves	821	749	453	150
Bestuur, dienstverlening en financiën totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*886*	*1.814*	*2.866*	*1.991*
Gelijke stagevergoedingen	-50	-50	-50	-50
Taakstelling externe inhuur	400	400	400	400
Actualisatie bestemmingsreserves	6.465	-810	-668	-48
Bestuur, dienstverlening en financiën totaal aanvullend op Perspectiefnota	*6.815*	*-460*	*-318*	*302*
Totaal ontwikkelingen Open en verantwoord besturen	**7.701**	**1.354**	**2.548**	**2.293**

In de Perspectiefnota is voorgesteld om voor een langere periode van jaren ervan uit te gaan dat de rente op het huidige niveau blijft. Hiermee ontstaat in de begroting € 1,0 miljoen ruimte in 2021 oplopend tot structureel € 3,0 miljoen vanaf 2023. Daarbij kan ook de rentebuffer van € 0,9 miljoen voor 2023 ingezet worden. Structureel blijft deze wel in stand om een rentestijging op te vangen.

Voor de transformatie van burgerzaken is in de Perspectiefnota deels dekking gevonden door de stijging van de kosten die het Rijk ons berekent door te berekenen in de legestarieven, het aanpassen van bijzondere

legestarieven en dekking vanuit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering. Tevens zijn in de Perspectiefnota de effecten van de in de cao afgesproken loonsverhoging voor De Connectie ingeboekt.

In de Perspectiefnota is het eerste deel van de actualisatie van de bestemmingsreserves opgenomen in het jaar 2020. In deze begroting is het tweede deel opgenomen. De bestemmingsreserves zijn tegen het licht gehouden op basis van een aantal uitgangspunten die voortkomen uit de noodzaak om de begroting transparant, overzichtelijk en actueel te houden.

Zo weegt in het kader mee dat een bestemmingsreserve een actueel doel en bestedingsplan heeft dat al dan niet bij een nieuwe coalitieperiode wordt bevestigd. De horizon van een actueel doel bij een reserve is niet per definitie een coalitieperiode. Er zijn reserves die met name technisch van aard zijn, zoals de BR Kapitaallasten, die jaren lang met een zelfde doel functioneren. Daarnaast worden ook reserves gevormd voor specifieke doelen van een coalitie. Deze reserves worden doorgaans binnen de coalitieperiode volledig ingezet. Het kan gebeuren dat er net een restje middelen in een dergelijke reserve overblijft waarvoor ook geen bestedingsplan meer is omdat het doel waarvoor de reserve in het leven geroepen is, reeds is bereikt. De start van een nieuwe coalitieperiode kan een natuurlijk ijkpunt zijn om alle reserves tegen het licht te houden en dit soort zaken aan te passen.

Om de begroting overzichtelijk te houden, is het zaak om zoveel mogelijk dubbelingen te voorkomen. Er is sprake van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan een reserve, wanneer ieder jaar een bedrag aan een reserve wordt toegevoegd en in datzelfde jaar dit bedrag ook wordt onttrokken voor de dekking van bepaalde lasten in de begroting. Hiermee is er sprake van een dubbeltelling in de begroting. Terwijl er één euro wordt uitgegeven, staat deze drie keer in de begroting, één keer als toevoeging aan de reserve, één keer als onttrekking en één keer als last. Door deze euro niet via de reserve te laten lopen, maar alleen als last op te nemen, sluit de omvang van de begroting beter aan bij de totale bestedingen van de gemeente.

Het is inefficiënt om risico's afzonderlijk af te dekken. Wanneer risico's apart via een reserve worden afgedekt dient het gehele risicobedrag gereserveerd te worden. Door de risico's gemeenschappelijk via het weerstandsvermogen af te dekken, wordt aan risicospreiding gedaan en zijn er totaal minder middelen nodig om de risico's af te dekken, dan wanneer deze allemaal afzonderlijk worden afgedekt. Daarnaast helpt het centraal registreren van alle gemeentelijke risico's het risicomanagement om de risico's voor Arnhem te minimaliseren.

Aanvullend op de Perspectiefnota kan ruimte vrijvallen uit de onderstaande bestemmingsreserves. Met de actualisatie van de bestemmingsreserves is ruimte beschikbaar gekomen voor de dekking van de Arnhemse Herstelagenda voor de aanpak van de coronacrisis.

Uitkomsten onderzoek bestemmingsreserves	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Maatschappelijke opvang	179	0	0	0
Herstructurering OGGz	456	0	0	0
Noodfonds	9	0	0	0
Beeldbepalende culturele manifestaties	368	0	0	0
Beeldende en Monumentale Kunst	64	0	0	0
Cultureel Vastgoed	4.500	-500	-500	-500
Jongerenperspectieffonds Arnhem	749	-310	-310	-310
Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang	100	0	0	0
Vastgoed	40	0	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	142	762
Totaal	**6.465**	**-810**	**-668**	**-48**

Impact corona

In augustus is de impactanalyse geactualiseerd en gepubliceerd op het corona dashboard. Volgens dit beeld bedraagt de impact van de crisis € 2,1 miljoen in 2021. Omdat er veel onzekerheden zijn is het risicoprofiel verzwaard met € 4,8 miljoen. Dit is meegenomen in de paragraaf Risicobeheersing en weerstandsvermogen.

Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis

Op 7 juli heeft het college de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis naar de gemeenteraad gestuurd. Hierin heeft het college uiteengezet hoe zij de bedrijvigheid, leefbaarheid, werkgelegenheid en aantrekkelijkheid van de stad willen beschermen en het herstel wil bevorderen en versterken. Verdeeld over de vier thema's anticyclisch investeren, sociaal sterke stad, leefbare en groene stad en innovatie en vernieuwing wordt in 2021 € 6,0 miljoen, in 2022 € 5,4 miljoen, in 2023 € 3,8 miljoen en in 2024 € 3,5 miljoen in de stad geïnvesteerd. € 0,4 miljoen hiervan wordt, zoals aangeven in amendement 20A66, gedekt vanuit een taakstelling op de personele lasten. De agenda geeft een antwoord op de crisis die heerst in de stad en wapent de stad tegen de effecten daarvan. In onderstaand overzicht staat in welke programma's de maatregelen uit de Herstelagenda landen.

Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis	**Programma**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000					
anticyclisch investeren					
versnelde uitvoering LED verlichting	S02		-150	-250	-350
plancapaciteit	S00	-1.000	-800	-600	
kapitaallasten nog in te vullen projecten	S00		-400	-700	-1.000
Totaal anticyclisch investeren		*-1000*	*-1350*	*-1550*	*-1350*
sociaal sterke stad					
werk, werk, werk	S06	-2.200	-2.300	-600	-600
schulden voorkomen	Wijken	-150	-150	-150	
individuele inkomenstoeslag gezinnen	Wijken	-150	-150	-150	-150
pilot maatwerkbudget armoede	Wijken	-100	-100		
extra subsidie tbv huisvesting daklozen	S08	-150	-150	-150	-150
prenatale zorg	S09	-120	-120	-120	-120
Totaal sociaal sterke stad		*-2.870*	*-2.970*	*-1.170*	*-1.020*
leefbare en groene stad					
kwaliteit openbare ruimte	S12	-350	-350	-350	-350
verfraaien nutsvoorzieningen	S12	-40			
handhaving en veiligheid	S01	-400	-400	-400	-400
dekking: taakstelling personele lasten	S00	400	400	400	400
Totaal leefbare en groene stad		*-390*	*-350*	*-350*	*-350*
innovatie en vernieuwing					
Innovatielab	S03	-1.150	-150	-150	-150
herdenken	S03	-225	-225	-225	-225
Totaal innovatie en vernieuwing		*-1375*	*-375*	*-375*	*-375*
Totaal		**-5.635**	**-5.045**	**-3.445**	**-3.095**

Jaarlijkse bijstellingen

Voor elke begroting wordt een actualisatie gemaakt van de prijs- en volumeontwikkelingen, de belasting- en legesopbrengsten, en het gemeentelijk investeringsplan. In totaal leidt dit, zoals zichtbaar in de volgende tabel, tot een nadeel in het algemeen beeld.

Jaarlijkse bijstellingen	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Prijs- en volumeontwikkeling	-14.375	-14.375	-14.375	-14.375
Ontwikkeling belastingen en legesopbrengsten	0	0	0	0
Ontwikkelingen Meerjareninvesteringsplanning	2.921	2.021	1.169	1.604
Totaal jaarlijkse bijstellingen	*-11.454*	*-12.354*	*-13.206*	*-12.771*
Totaal jaarlijkse bijstellingen	**-11.454**	**-12.354**	**-13.206**	**-12.771**

Prijs- en volumeontwikkeling
Voor de prijs- en volumeontwikkeling is in de Perspectiefnota € 9,8 miljoen ingeboekt op basis van een stijging van de consumentenprijsindex (CPI) met 1,6 % en een ontwikkeling van het inwoneraantal met 0,9 %. In de begroting is loon- en prijsontwikkeling uitgesplitst naar de verschillende beleidsvelden en de daarbij behorende loon- en prijsontwikkeling. Doordat de afzonderlijke loon- en prijsontwikkeling van de beleidsvelden hoger uitvalt dan de ontwikkeling van de CPI ontstaat een nadeel van € 4,6 miljoen en komt de totale loon en prijsontwikkeling uit op € 14,4 miljoen. Het verschil wordt grotendeels veroorzaakt door de hogere prijscompensatie van de zorgcontracten (€ 2,9 miljoen). De overige ontwikkelingen zorgen voor een beperktere aanpassing.

Ontwikkeling belastingen en legesopbrengsten

Ontwikkeling onroerend zaak belasting OZB
Het college heeft besloten om kosteloze betalingsherinnering voor gemeentelijke belastingen in te voeren. De gemeenteraad is hier per brief op 19 mei over geïnformeerd. Dit leidt tot € 0,1 miljoen lagere inkomsten. We gaan er immers vanuit dat er minder aanmaningen en dwangbevelen zullen worden verzonden. Dat is positief voor onze inwoners. Op basis van de groei van het aantal inwoners kan een stijging van de belastinginkomsten worden verwacht van € 0,1 miljoen. Hiermee wordt de terugloop van de inkomsten opgevangen en ontstaat er per saldo geen nadeel.

Ontwikkeling afvalstoffenheffing
Ten opzichte 2020 zijn de volgende ontwikkelingen van invloed op het tarief voor de afvalstoffenheffing in 2021:

- een verwachte daling van de lasten voor restafval en hogere inkomsten door inzameling van herbuikbaar afvalstromen, totaal circa €460.000 (al verwerkt in de MJPB 2020-2023 als effect op de resultaten voor 2021 van invoering Diftar);
- extra kosten inzameling (€ 350.000) oud-papier als gevolg van ongunstige marktontwikkelingen voor oud papier en de nieuwe aanbesteding voor het ophalen;
- verwachting stijging van kosten als gevolg van loon- en prijsindexaties (€ 205.000);
- groei van het aantal huishoudens.

De hierboven genoemde kostenstijgingen kunnen in voldoende mate opvangen worden door de verwachte positieve effecten van Diftar en door de groei van het aantal huishoudens. Op basis van bovenstaande ontwikkelingen blijft zowel het vaste als variabele tarief van de afvalstoffenheffing voor 2021 gelijk aan het tarief dat vanaf 1/7/2020 gehanteerd wordt.

Ontwikkeling reinigingsrecht
Op dit moment maken 62 bedrijven in de binnenstad gebruik van reinigingsrecht. De verwachting is dat dit in de komende maanden geleidelijk zal doorgroeien naar 100 deelnemers in 2021. De kostentoerekening naar reinigingsrecht is aangepast op deze aantallen.
Voor 2021 wordt voorgesteld om de huidige twee staffels: 1 tot 5 en 6 tot 10 zakken per week te handhaven. De tarieven stijgen met een beperkte indexering en zijn kostendekkend en marktconform.

Ontwikkeling rioolheffing
De lasten van de riolering en de baten uit de rioolheffing zijn ook geactualiseerd. Een belangrijke aanname die hieraan ten grondslag ligt is de afspraak dat de rioolheffing jaarlijks mag groeien met 1,5%. De ontwikkeling van de lasten van de riolering groeien gemiddeld met een vergelijkbaar percentage. De voor- en nadelige verschillen vloeien in de algemene middelen.

Ontwikkelingen Meerjareninvesteringsplanning
De huidige Meerjareninvesteringsplanning (MIP) dat is opgenomen in de paragraaf Investeringen is een gedetailleerd plan waarin afzonderlijke investeringen per programma zijn gerangschikt. Hiermee heeft het gemeentebestuur een middel in handen om goed onderbouwde afwegingen te maken en de realisatie van investeringen door de tijd nauwgezet te volgen. Op basis van deze investeringsplanning is het voor de gemeenteraad mogelijk om investeringen over de programma's tegen elkaar af te wegen om, wanneer nodig, ruimte te scheppen voor de ambities met onze stad.

In de Investeringsplanning 2021 - 2024 zijn alle voorgenomen investeringen opgenomen met een onderscheid in programma- en bedrijfsvoeringinvesteringen. De bedrijfsvoeringsinvesteringen betreffen veelal de vervanging van bedrijfsmiddelen, zoals het vervangen van de computers, de ICT-infrastructuur, meubilair en dergelijke.

Ontwikkeling Meerjareninvesteringsplanning	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000				
Actualisatie MIP PPN	1.071	987	1.000	825
Op voorhand inramen planningsoptimisme MIP	1.560	1.547	1.154	
MIP totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*2.631*	*2.534*	*2.154*	*825*
Actualisatie MIP Begroting	880	-544	-827	899
Op voorhand inramen planningsoptimisme MIP	-540	-47	-38	0
MIP totaal aanvullend op Perspectiefnota	*341*	*-591*	*-864*	*899*
Totaal ontwikkeling Meerjareninvesteringsplanning	**2.972**	**1.942**	**1.290**	**1.725**

Bij de Perspectiefnota is op basis van de vorderingen van de investeringen in 2019 het MIP aangepast. Dit leidde tot een voordeel van € 1,1 miljoen in 2021 aflopend naar € 0,8 miljoen in 2024. Daarnaast is een reeks voor het planningsoptimisme opgenomen dat inherent aan het MIP is. Er is altijd een aantal projecten dat door onvoorziene omstandigheden vertraging in de uitvoering oploopt. Vooraf kan niet bepaald worden welke projecten dat gaan zijn. Daarom is op basis van de totale investeringssom in het MIP een stelpost opgenomen van € 1,6 miljoen in 2021 aflopend naar € 1,2 miljoen in 2023.

Voor de Begroting is het MIP geactualiseerd met nieuwe investeringsvoorstellen en is de planning van de reeds opgenomen investeringsvoorstellen bijgewerkt. Veel investeringen vinden later plaats dan waar voorheen rekening mee was gehouden. Hierdoor ontstaat een voordeel in 2021 en een nadeel in 2022 en 2023. Als gevolg van het doorschuiven van de investeringen wordt het planningsoptimisme ook beïnvloed. Deze wordt lager doordat een deel van het planningsoptimisme met het verschuiven van de investeringen als het ware al ingeboekt wordt.

Robuustheid van de begroting

De onderstaande tabel geeft op hoofdlijnen inzicht in de financiële weerbaarheid van de Arnhemse begroting. In de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen wordt dit uitgebreid toegelicht. De verrekeningen met de algemene reserve zoals die in de overzichten hiervoor staan zijn hierin verwerkt.

De weerstandscapaciteit bedraagt in 2021 € 42,6 miljoen. Dat betekent dat er € 42,6 miljoen beschikbaar kan worden gemaakt om financiële tegenvallers op te vangen. een belangrijk onderdeel hiervan is de algemene reserve. Het vermogen dat nodig is om alle gemeentebrede risico's met een zekerheid van 90 procent op te vangen bedraagt in 2021 € 42,7 miljoen, de benodigde weerstandscapaciteit. De buffers zijn daarmee € 48 duizend lager dan de opgetelde risico's, waarmee de weerstandsfactor in 2021 uitkomt op 1,0, het minimaal vastgestelde niveau. Vanaf 2021 neemt de weerbaarheid van de begroting jaarlijks toe tot een weerstandsfactor van 1,2. Hiermee is de Arnhemse begroting robuust genoeg om tegenvallers op te vangen.

Benodigd versus beschikbare weerstandscapaciteit	JV 2019	Prognose 2020	2021	2022	2023	2024
	90%	90%	90%	90%	90%	90%
Bedragen x € 1.000						
Benodigde weerstandscapaciteit	37.686	42.671	42.671	40.701	37.837	37.837
Beschikbare weerstandscapaciteit	44.223	40.989	42.623	41.511	40.951	45.994
Benodigde versus beschikbare ruimte irt aanzuivering	**6.537**	**-1.682**	**-48**	**810**	**3.114**	**8.157**
Verschil (> factor 1,4)	-8.537	-18.750	-17.116	-15.471	-12.021	-6.978
Weerstandsfactor	**1,2**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,1**	**1,2**

Een belangrijk doel naast een robuuste begroting en daarmee buffers om risico's op te vangen is een robuustere financiële positie. Hiervoor wordt gespaard in de bestemmingsreserve solvabiliteit. Doel is om deze reserve groot genoeg te laten zijn om in 20 jaar de voor investeringen aangegane leningen te kunnen aflossen. Daarmee worden toekomstige generaties niet opgezadeld met een forse schuldenlast. De ontwikkeling van deze bestemmingsreserve staat in de tabel hieronder.

Bestemmingsreserve solvabiliteit	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000				
Stand per 1-1	**11.082**	**13.617**	**16.078**	**20.179**
Toevoeging aan reserve o.b.v. MIP Begroting 2021	5.235	5.161	4.101	2.447
Inzetten t.b.v. financieel beeld	-2.700	-2.700		
Stand per 31-12	**13.617**	**16.078**	**20.179**	**22.626**

In 2021 en 2022 wordt de groei van de reserve geremd door de in het coalitieakkoord afgesproken inzet van een deel van deze middelen. Toch groeit de reserve door tot een stand van € 22,6 miljoen in 2024 waarmee de schulden eerder afgelost kunnen worden en de robuustheid van de financiële positie verbeterd.

Zoals gezegd wordt het brede beeld van de financiële positie beschreven in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen. Dit wordt verder toegelicht met financiële kengetallen en beoordeeld door de Provincie. De financiële positie wordt beïnvloed voor verschillende ontwikkelingen. Zoals bij alle gemeenten is de afhankelijkheid van de inkomsten van het Rijk groot. Door de schommelingen hierin zorgt dit voor een kwetsbaarheid van de financiële positie. De komende herijking van het gemeentefonds speelt hierin een belangrijke rol.
Ondanks de coronacrisis staat Arnhem er goed voor. Er wordt de komende jaren geïnvesteerd in het versterken van de stad met de Arnhemse Herstelagenda coronacrisis en ook wordt de financiële positie de komende jaren verstevigd. Wel blijft het belangrijk om hierop te blijven letten. Daarom zullen ook in de komende jaarrekening en de begroting volgend jaar deze kerngegevens weer in beeld worden gebracht en vooral sturen op de trends voor de langere termijn die we daarin zien.

Leeswijzer

Na het lezen van de hoofdlijnen van deze begroting, vindt u voor uw leesgemak een korte toelichting op de bouw van deze begroting. De begroting is een onderdeel uit de P&C-cyclus. In de begroting wordt het gemeentelijk beleid op hoofdlijnen toegelicht. Dit doen we aan de hand van de drie w-vragen:

- *wat willen we bereiken?*
- *wat gaan we doen?*
- *wat mag het kosten?*

Inleiding

Op 3 juli 2019 is het raadsvoorstel 'Plan van aanpak doorontwikkeling cyclusdocumenten' geamendeerd vastgesteld. Dit betreft het plan om in de komende jaren tot beter leesbare en toegankelijke cyclusdocumenten te komen. Deze ambitie is in de Begroting 2021 weer verder vertaald. We hebben onderstaande aanpassingen gedaan.

Programma's algemeen

- Onze inzet is om de doelstelling zo concreet en meetbaar mogelijk te formuleren. In het plan van aanpak doorontwikkeling was één van de aandachtsgebieden om de doelen en inspanningen centraal te stellen in de begroting en deze concreter en meetbaarder te formuleren. Hier is in de Begroting 2020 mee gestart en hier zullen we ook in de Begroting 2021 een vervolg aangeven. Hierin zal duidelijk de Herstelagenda in terug te zien zijn (motie 20M183 Meetbare doelen).

Wijkprogramma's

- In Wijken Algemeen is aangegeven welke thema's in de wijken centraal staan. Binnen de acht wijkprogramma's worden de belangrijkste thema's benoemd met de daarbij behorende doelen en inspanningen.
- In de wijkprogramma's geven we inzicht in de wijkspecifieke budgetten per thema en de ondergemandateerde budgetten per thema.
- We geven inzicht in de belangrijkste subsidies per programma.

Stedelijke programma's

- We geven in de tabel 'doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten' een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten. In deze tabellen is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Hierbij moet opgemerkt worden dat niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Dit onderdeel zal verder doorontwikkeld worden.
- We hebben een eerste inzicht gegeven in de koppeling tussen doelen en budgetten. Deze koppeling is niet sluitend, maar geeft een eerste beeld. Dit onderdeel zal verder doorontwikkeld worden.
- We geven in de toelichting bij de baten en lasten meer inzicht in de opbouw van de begroting. Er wordt niet zoals voorheen alleen een opsomming van de mutaties gegeven.
- We geven inzicht in de belangrijkste risico's, reserves en subsidies per programma.

Hoewel er meer inzicht in de budgetten binnen de programma's wordt gegeven, is dit indicatief. De financiële kaders die door de raad worden vastgesteld blijven hetzelfde. Baten, lasten, onttrekkingen aan reserves en toevoegingen aan reserves per programma.

Onderzoek rekenkamer en doorontwikkeling monitoring

In mei 2020 heeft de Rekenkamer een onderzoek gedaan naar de vraag of de jaarstukken 2019 de gemeenteraad in voldoende mate zicht geven op de financiële positie en de geleverde inhoudelijke prestaties. De Rekenkamer was positief over de ontwikkelingen bij de financiële indicatoren en de centralere plaats die deze gekregen hebben. De Rekenkamer geeft aan dat de mate waarin over het college de raad informeert over het realiseren van de doelen op inhoudelijk gebied beter zou kunnen, waarbij het sociaal domein als positieve uitzondering wordt genoemd. De Rekenkamer heeft het college en de raad geadviseerd om hiervoor een inhaalslag te doen.

Monitoring heeft binnen onze programma's van doelstellingen al veel aandacht en dit willen we nog verder versterken. Om beter te kunnen sturen op de doelstellingen, werken we aan heldere rapportages en inzichtelijke dashboards op basis van relevante indicatoren. Een voorbeeld hiervan is de realisatie van coronadashboard, waarin de effecten van de coronacrisis op onze stad worden weergegeven. In deze begroting is een koppeling

gemaakt met dit dashboard. De komende jaren zetten we in op de doorontwikkeling van programmamonitoring. Binnen het programma Zorg Dichterbij en Doorbraak naar Werk wordt al gewerkt aan de ontwikkeling van dashboards. Een ander voorbeeld is de nieuwe versie van Arnhem in cijfers 'Staat van de stad'. Uiteindelijk willen we toe naar een brede, overkoepelende monitor. Dit is een stapsgewijs proces die de komende jaren breed in de organisatie wordt opgepakt en we de gemeenteraad ook willen blijven betrekken.
In deze begroting zijn een aantal Arnhemse indicatoren in de programma's toegevoegd. Tevens is gezorgd voor de meest actuele data bij de BBV-indicatoren.

Hieronder wordt aangegeven hoe de indeling van de Begroting eruit ziet.

Opbouw van de Begroting 2021

Deel 1 - hoofdlijnen van beleid en ontwikkelingen in het financieel kader
In de stedelijke en wijkprogramma's worden de prioriteiten van het beleid aangegeven. Een samenvatting van de prioriteiten krijgt een plek in hoofdstuk 1.

In het hoofdstuk Ontwikkelingen in het financieel kader worden de belangrijkste financiële ontwikkelingen weergegeven. Ook wordt in dit hoofdstuk een verklaring van de mutaties gegeven.

Deel 2 - beleidsbegroting
De beleidsbegroting is opgebouwd uit vier onderdelen:

Acht wijkprogramma's (W)
Sinds 2017 zijn acht wijkprogramma's ingesteld. De 24 wijken zijn geclusterd in acht gebieden: Noord-West, Noord-Oost, Presikhaaf, Centrum/Spijkerkwartier/Arnhemse Broek, Malburgen, Rijkerswoerd/ Kronenburg/ Vredenburg, Elden/ De Laar en Schuytgraaf/ Elderveld.

Dertien stedelijke programma's (S)
In de stedelijke programma's zijn de ambities, doelen, inspanningen en de daarbij behorende budgetten op stedelijk niveau opgenomen.

Negen paragrafen
De paragrafen vormen een 'dwarsdoorsnede' van de begroting. Er worden kaderstellende beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. De paragrafen geven daarmee belangrijke aanvullende informatie over de meerjarige financiële positie van de gemeente. Een deel van de paragrafen zijn in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht voorgeschreven.

De volgende verplichte paragrafen vanuit het BBV zijn opgenomen:
1. Lokale heffingen - In deze paragraaf wordt stilgestaan bij de diverse gemeentelijke belastingen en heffingen en de consequenties daarvan voor de inwoners.
2. Risicomanagement en weerstandsvermogen - Het weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële positie van de gemeente is. In deze paragraaf zijn ook financiële kengetallen opgenomen, zoals het weerstandsvermogen, de solvabiliteit en de schuldquote
3. Onderhoud kapitaalgoederen - In deze paragraaf wordt toegelicht op welke wijze het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen (zoals wegen, riolering, gebouwen) gewaarborgd is.
4. Financiering - Hier wordt toegelicht op welke wijze met de financieringsbehoefte van de gemeente is omgegaan.
5. Bedrijfsvoering - In de paragraaf wordt gerapporteerd over de voortgang van interne ontwikkelingen binnen de gemeentelijke organisatie.
6. Verbonden partijen - De gemeente werkt samen met andere partijen om bepaalde doelen te bereiken. Als de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft bij een partij, is dit een zogenoemde verbonden partij. In deze paragraaf worden alle verbonden partijen toegelicht.
7. Grondbeleid - De gemeente speelt een rol in het kopen en verkopen van gronden. Hier wordt verder ingegaan op het gevoerde grondbeleid.

Op verzoek van uw raad zijn twee niet verplichte paragrafen in de begroting opgenomen:
8. Investeringen - In deze paragraaf wordt over de realisatie van de investeringen gerapporteerd.

9. Subsidies - De gemeente verstrekt subsidies aan instellingen die een bijdrage leveren aan gemeentelijke doelstellingen. In deze paragraaf wordt aangegeven welke instellingen subsidie hebben ontvangen inclusief de subsidiebedragen.

Overig programmaplan
Hierin wordt duidelijk gemaakt op welke wijze de overhead in het overzicht baten en lasten tot uitdrukking komt.

Deel 3 - Financiële begroting
In dit onderdeel wordt ingegaan op de ontwikkelingen in het financieel kader, mutaties circulaires van het gemeentefonds en de financiële begroting met de financiële tabellen.

Bijlagen
In de bijlagen is informatie te vinden over het normenkader, aanvullende financiële tabellen en informatie over de programma's en de afkortingen- en begrippenlijst.

Interactieve website jaarstukken
De Begroting is digitaal beschikbaar op: financien.arnhem.nl. Op deze website is ook de volgende extra informatie te vinden:

- Wijkprogramma's:
  - Verdeling budgetten in kostensoorten
  - Totaaloverzicht subsidies
  - Totaaloverzicht reserves
- Stedelijke programma's:
  - Verdeling budgetten in kostensoorten
  - Verdeling budgetten portefeuilleonderdelen
  - Totaaloverzicht subsidies
  - Totaaloverzicht reserves

Resultaat raadsbehandeling
Op 12 november 2020 is de Begroting definitief met een aantal amendementen en moties vastgesteld.
De tekstuele wijzigingen c.q. aanvullingen uit de amendementen zijn in de geamendeerde Begroting 2021 (boekwerk en de webbegroting financien.arnhem.nl) bij de betrokken onderdelen verwerkt. Deze zijn cursief, met een verwijzing naar het amendement, weergegeven.

Aangenomen amendementen
Hieronder zijn de amendementen benoemd die door de raad zijn aangenomen. De tekstuele wijzigingen c.q. aanvullingen uit de aangenomen amendementen op 12 november 2020 zijn als volgt bij de betrokken onderdelen in de geamendeerde Begroting 2021 verwerkt.

20A74 Actieplan voetganger
Dit amendement is verwerkt in programma S09 Gezondheid en sport.

20A75 Aanvullend evacuatiemonument
Dit amendement is verwerkt in programma S03 Economie

20A76 Iedereen een startkwalificatie
Dit amendement is verwerkt in programma S06 Participatie en armoedebestrijding

20A79 Versterken lokale media
Dit amendement is verwerkt in programma S05 Cultuur

20A80 Investeren in een sociaal sterke stad
Dit amendement is verwerkt in programma S06 Participatie en armoedebestrijding

20A81 Huisvesting cultuurorganisaties
Dit amendement is verwerkt in programma S05 Cultuur

Aangenomen moties
De volgende moties zijn door de raad aangenomen:

- 20M231 Vaste kraakdagen terug
- 20M238 Iedereen moet gewoon grofvuil weg kunnen brengen

- 20M240g Inclusie in relatie tot autisme binnen de gemeentelijke organisatie
- 20M245g Integrale inclusievisie en actieplan
- 20M246 Openbare sollicitatieprocedures openstellen
- 20M248 Voorrang voor de fiets en ander emissievrijverkeer
- 20M252 Duidelijkheid voor het onderwijs
- 20M253 Doelen en middelen voor Arnhem Oost Aanpak
- 20M254 Levensloopbestendige koopappartementen
- 20M255 Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen
- 20M256 Ouderbijdrages beperken
- 20M257g Stadsvernieuwing 4.0 voorkomen
- 20M258 Begroten, niet dromen
- 20M260 Diftar PLUS voorstel 1: hoogbouw en groenafval
- 20M264 Diftar PLUS voorstel 5: meer pasjes levert meer op
- 20M268 Homogenezing in kaart brengen en actief tegengaan
- 20M269 Sparen voor evenementen
- 20M272 Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg
- 20M273 TOZO en NOW verantwoording
- 20M274 Arnhems subsidieregister
- 20M275 Actie voor bijzondere woonvormen
- 20M276 Een overzichtelijke begroting in de media
- 20M277 Voortaan wel meetbare doelen
- 20M278 Met de regenboogdoelgroep samen werken aan de regenboogdoelen
- 20M279 Parkeren ook voor fietsen geregeld: fietsvlonders en fietskluisjes
- 20M281 Tekort aan studieplekken voor studenten in Arnhem
- 20M282 Bijdrage aan de regionale aanpak personeelstekort onderwijs
- 20M294 Ook boa's verdienen waardering
- 20M296 Zorgen dat iedereen veilig kan stemmen
- 20M297g Laat EcoVrede niet vallen tijdens en na het lopende onderzoek
- 20M299 Veilig klimaat voor seksuele diversiteit
- 20M305 Na referendum trommelgrootte deels aanpassen als diftar blijft.

Deel 2 Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit vier onderdelen:

1. Wijkprogramma's (W)
2. Stedelijke programma's (S)
3. Paragrafen
4. Overig programmaplan

Wijkprogramma's

De diverse taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en die op wijkniveau plaatsvinden, zijn opgenomen in de volgende 8 wijkprogramma's (bundeling van logisch samenhangende wijken):

W1 **Wijkprogramma Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek (CSA)**
Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek

W2 **Wijkprogramma Noordwest**
Burgemeesterswijk, Hoogkamp, Transvaal, Heijenoord, Lombok, Klarendal, Klingelbeek e.o., Schaarsbergen e.o., Sint Marten en Sonsbeekkwartier

W3 **Wijkprogramma Noordoost**
Alteveer, Cranevelt, Geitenkamp, Monnikenhuizen, Velperweg e.o.

W4 **Wijkprogramma Presikhaaf**
Presikhaaf West en Presikhaaf Oost

W5 **Wijkprogramma Malburgen**
Malburgen West, Malburgen Oost/Noord, Malburgen Oost/Zuid, waaronder Het Duifje en Immerloo

W6 **Wijkprogramma Schuytgraaf/Elderveld**
Schuytgraaf en Elderveld

W7 **Wijkprogramma De Laar/Elden**
De Laar en Elden

W8 **Wijkprogramma Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg (RKV)**
Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg

Wijken Algemeen

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Inleiding

Arnhem kent een lange geschiedenis van wijkgericht werken. In 2017 heeft de gemeente Arnhem, met de start van 'Van Wijken Weten' wijksturing als majeur sturingsprincipe omarmt. Daarmee sluiten we aan bij wat in de wijken leeft en samen met wijkbewoners kijken we wat nodig is. Zo hebben bewoners meer invloed op wat in de wijk gebeurt en waar de prioriteiten liggen. Behoeften worden door de teams Leefomgeving verbonden met de ontwikkelingen en op voorzieningen in de stad. Zo werken de bewoners, organisaties en de gemeente samen aan een aantrekkelijkere leefomgeving van de wijk waar iedereen mee kan doen!

Vanuit het perspectief van bewoners en professionals in de wijk betekent dit dat de gemeente wijkgericht werkt: de gemeente is dichtbij en bereikbaar, weet wat er speelt en biedt ruimte aan initiatieven en ideeën uit de wijk.

Vanuit het perspectief van de gemeentelijke organisatie betekent dit dat wijksturing als een uitgangspunt wordt gehanteerd. Processen, budgetten en bevoegdheden zijn zodanig ingericht dat de leefwereld van bewoners centraal staat. Ook hebben bewoners en professionals uit de wijken direct of indirect meer invloed op beslissingen.

Ontwikkelingen 2019-2020

Sinds de start in 2017 zijn in de wijken (nieuwe) netwerken opgebouwd en verstevigd. Jaarlijks zijn met inbreng van inwoners en professionals acht wijkprogramma's tot stand gekomen. Afgelopen jaar is door de teams Leefomgeving vanuit de opgaven en behoeften een vertaling gemaakt naar thema's die in meerdere gebieden spelen en aandacht vergen. Resultaat hiervan zijn acht stadsbrede thema's. De sturing vanuit teams Leefomgeving verloopt voor deze acht thema's via drie pijlers van leefbaarheid: sociale domein, fysiek domein en veiligheid.

Sociaal	Fysiek	Veiligheid
Meedoen	Openbare ruimte	Veiligheid
Kansengelijkheid	Duurzaamheid	
Gezondheid	Wonen	
	Wijkeconomie	

Voor elke wijkprogramma is deze begroting opgebouwd uit de in de wijk van toepassing zijnde acht stadsbrede thema's. Aan deze thema's zijn de inspanningen per team Leefomgeving geformuleerd.

Betekenis stadsbrede thema's

Meedoen	Inwoners zijn financieel en sociaal zelfredzaam.
Kansengelijkheid	Iedere inwoner heeft gelijke kansen.
Gezondheid	Inwoners kunnen voldoende bewegen en worden geholpen aan een gezond levenspatroon.
Openbare ruimte	De openbare ruimte is schoon, heel en veilig en draagt bij tot gebruik door de inwoners.
Duurzaamheid	De stad is beschermd tegen hitte, regenoverlast en is energie-neutraal.
Wonen	Inwoners hebben een veilig onderdak, wonen prettig in een huis, een buurt en een wijk die bij hen past.
Wijkeconomie	De bedrijven in de wijk krijgen ondersteuning die zij nodig hebben.
Veiligheid	Inwoners van Arnhem voelen zich prettig en veilig in Arnhem, binnenshuis en buitenshuis. Deze veiligheid zorgt voor ontspanning en vrijheid en laat inwoners onbelemmerd maatschappelijk deelnemen.

Onze ambities

Onderstaand worden de ambities van de teams Leefomgeving voor de komende jaren geschetst. Daaraan zijn de acht stadsbrede thema's gekoppeld.

Leefbare wijken

In sommige wijken staat de leefbaarheid meer onder druk dan in andere wijken. Deze buurten hebben extra aandacht nodig. Op plekken waar dit speelt, ontwikkelen we samen met bewoners en professionals een aanpak. Zo werd in Arnhem-Oost een buurtaanpak in combinatie met stadsvernieuwing 3.0, de Woondeal en de wijkveiligheidsagenda ontwikkeld. Daarnaast is - als onderdeel van prestatieafspraken van het college met woningcorporaties - in enkele wijken gestart met het opstellen van gezamenlijke en integrale handelingskaders. Het is de bedoeling deze werkwijze uit te breiden. We werken aan een set interventies die stadsbreed inzetbaar zijn, waarbij de vorm en uitvoering kan verschillen, omdat per buurt wordt gedaan wat nodig en passend is. Naast de aanpak van bestaande problemen willen we ook voorkomen dat de kwetsbaarheid van wijken en bewoners toeneemt. Daarom wordt er ingezet op kansengelijkheid, preventie en het doorbreken van generatiepatronen bij sociale problematiek. Met het programma Kansrijk Opgroeien wordt het perspectief van kinderen en jongeren (0-27 jaar) vergroot en wordt de sociale omgeving van deze kinderen en jongeren versterkt (onder andere ouders en verzorgers). Dit vanuit de gedachte 'It takes a village to raise a child'.

Gekoppelde thema's (7): meedoen, kansengelijkheid, gezondheid, openbare ruimte, duurzaamheid, wonen en veiligheid.

Stadsvernieuwing 3.0 (Woondeal)

De Woondeal kent twee delen, het gedeelte met woningbouwversnelling en verdichting en het onderdeel stadsvernieuwing 3.0. Stadsvernieuwing 3.0 is gericht op 5 wijken: Geitenkamp, Klarendal, het Arnhemse Broek, Malburgen en Presikhaaf West ("Arnhem-Oost"). Dit zijn wijken die vaak al jaren onderaan staan op lijstjes van cijfers van werkeloosheid, armoede, opleidingsniveau, veiligheid en leefbaarheid in de breedste zin van het woord. In een aantal wijken is een lichte opgaande lijn te bespeuren, maar veel minder sterk dan in de andere wijken in Arnhem. Teveel mensen hebben te weinig gemerkt van de jaren dat er sprake was van economische opleving en worden nu in deze periode van crisis harder getroffen. Er is dus nog veel te doen. We weten al enorm veel van deze wijken: ieder van ons kan de grootste problemen van de wijk benoemen. Arnhem Oost / stadsvernieuwing 3.0 biedt de kans om integraal bewoners- en gebiedsgericht te gaan kijken en werken om de opgaven van iedere wijk aan te pakken. Daarbij bouwen we voort op wat er al is: want er is al veel goeds. In Arnhem Oost willen we goede aanpakken versnellen en intensiveren. En wat niet werkt, anders gaan doen en/of anders gaan organiseren (door bijv. kritisch te kijken naar onze eigen regels/afspraken, maar ook landelijk). Als dat snel kan, dan willen we dat ook snel doen. Tegelijkertijd realiseren we ons dat problemen niet zo maar

opgelost zijn en vaak wel een generatie kost voordat er fundamentele veranderingen beklijven. Daarom hanteren we ook het perspectief van 18 jaar.

Gekoppelde thema's (4): meedoen, kansengelijkheid, wonen en veiligheid.

Ontmoeten en verbinden

In Arnhem bestaan al allerlei initiatieven in de wijken waarbij mensen elkaar tegenkomen. 'Ontmoeten' kan bijdragen aan het tegengaan van sociaal isolement en aan vergroting van zelfstandigheid van Arnhemmers. Gelijke kansen voor iedereen voor toegang tot voorzieningen in de wijk. In vrijwel alle wijkprogramma's is ontmoeten benoemd als speerpunt. Ook in de opdrachten aan welzijnsorganisaties komt het thema herhaaldelijk terug. Een belangrijke inspanning vanuit de teams Leefomgeving is het bevorderen van maatschappelijk vastgoed en het kwalitatief goede beheer van buurthuizen en MFC's. Vanaf 2020 is jaarlijks €500.000, - beschikbaar om fysieke voorzieningen, zoals een buurthuis of sportclub, te verbeteren of toe te voegen in wijken waar de behoefte het grootst is en de noodzaak het hoogst. Een ander belangrijk punt is de ondersteuning van initiatieven en draagkracht in de wijken voor programmering en de inzet van vrijwilligers. De ambitie is om de komende jaren een adequate, kwalitatieve spreiding van ontmoetingslocaties in de wijken te realiseren. Het gaat dan om buurthuizen en MFC's, maar ook om mogelijkheden voor ontmoeting in de publieke ruimte, onder andere in combinatie met sport en bewegen en particuliere locaties zoals cafés en (sport)verenigingen.

Gekoppelde thema's (3): meedoen, kansengelijkheid en openbare ruimte.

Netwerken en infrastructuur

Iedere Arnhemse wijk heeft netwerken en een (sociale) infrastructuur die passen bij de wijk en haar inwoners. In de ene wijk betekent dit dat diverse bewonersgroepen en -initiatieven elkaar weten te vinden, samenwerken en kennis delen. In een andere wijk wordt meer ingezet op een ketenaanpak van diverse maatschappelijke organisaties en vrijwilligersinzet. De gemeente heeft hierin een stimulerende en faciliterende rol. Ook stellen de teams Leefomgeving als opdrachtgever en subsidieverstrekker voorwaarden aan onderlinge samenwerking en samenhang in het aanbod. Netwerken worden versterkt in de wijken langs de pijlers sociaal, fysiek en veiligheid.

Gekoppelde thema's: alle acht thema's.

Invloed en betrokkenheid van bewoners

Inwoners hebben invloed op hun leefomgeving en wat daar gebeurt. Voor elk van de acht gebieden in Arnhem wordt een wijkprogramma opgesteld en uitgevoerd, waarin het bewonersperspectief en het perspectief van professionals en partners in de wijk is ingebracht. We verbinden (groepen) bewoners en partijen in de wijk aan elkaar. Daarnaast krijgen en nemen inwoners ruimte om zelf initiatieven in en voor hun wijk te organiseren. Ze kunnen daarbij indien nodig rekenen op advies en ondersteuning vanuit de gemeente. Beschikbare (openbare) data en kennis wordt gedeeld, zodat bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties daar gebruik van kunnen maken. Gemeentelijk beleid komt tot stand in samenspraak met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Burgerparticipatie is verankerd in gemeentelijke processen en projecten waarbij inwoners op verschillende manieren worden betrokken, door onder andere gebruik te maken van betrokkenheidsprofielen. In het projectvoorstel ‘Aan de slag met burgerparticipatie in Arnhem’ van maart 2020 heeft de gemeenteraad een beeld geschetst van (de toekomst van) burgerparticipatie in Arnhem.

Gekoppelde thema's: alle acht thema's.

De gemeente als wijkgerichte organisatie

Wijkgericht werken is herkenbaar in het handelen van de hele gemeentelijke organisatie. De wijkbudgetten van de gemeente worden ontschot ingezet, zodat maatwerk per wijk mogelijk is. Bij vraagstukken die in meerdere wijken spelen wordt gekeken naar combinaties en gezamenlijke inzet van budgetten. Ook bij stedelijke projecten, voorzieningen en oplossingen wordt zorg gedragen dat de uitvoering aansluit bij situaties en behoeften in de verschillende wijken.
Het wijkperspectief zal de komende jaren een onderdeel zijn bij de besluitvorming, beleidsontwikkeling en de uitvoering. Wijksturing zal zich verder ontwikkelingen tot een majeur sturingsprincipe en integraal met de stedelijke opgave een basis zijn voor de werkwijze van de gemeente Arnhem. Naar de toekomst toe is ook het opdrachtgeverschap naar externe partijen de invloed en het belang van inwoners en organisaties verankerd. Ambtenaren zijn in staat en bereid om in buurten en wijken in te spelen op maatschappelijke initiatieven, samen te werken rond gemeenschappelijke opgaven en ruimte te bieden aan eigen initiatief van bewoners.

Gekoppelde thema's: alle acht thema's.

Maatschappelijke effecten ten gevolg van Corona

Net als op alle andere plekken in Nederland en wereldwijd laten de gevolgen door Corona ook in de Arnhemse wijken maatschappelijke effecten zien. Inwoners die kampen met sociale en fysieke kwetsbaarheid en eenzaamheid zijn in een crisis als deze nog meer afhankelijk van overheid, welzijnsaanbieders en vrijwilligers voor contact, hulp en informatie. Financiële problematiek dreigt te ontstaan bij (kleine) ondernemers, flexwerkers, zzp'ers en mensen die net (weer) aan het werk waren en nu terugvallen op een uitkering. Vanuit de teams leefomgeving zijn we ons bewust van de grote opgave die er door de coronacrisis is ontstaan. We zien ook dat er kansen zijn ontstaan bijvoorbeeld: de sociale slagkracht van wijken en buurten zijn meer zichtbaar gemaakt. Bewoners kijken naar elkaar om, wijkinitiatieven en maatschappelijke organisaties werken intensiever samen. In Arnhem hebben honderden vrijwilligers zich gemeld om iets voor een ander te kunnen betekenen. We zetten ons in om deze sociale kracht in de wijken ook voor de toekomst te behouden en te versterken.

De Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis geeft ons antwoord hoe we de crisis en de effecten kunnen aanpakken. Vanuit het wijkperspectief werken we samen in de stedelijke opgave en de investering die in de Herstelagenda zijn opgenomen. We zien kansen op verschillende thema's bijvoorbeeld circulaire economie, duurzaamheid en energietransitie. Dit zijn onderwerpen die in verschillende wijkprogramma's worden genoemd. De investering in het sociaal domein in de stad zijn in de wijkprogramma's geïntegreerd in thema's als Meedoen en Kansengelijkheid.

Thema's (6): Meedoen, kansengelijkheid, gezondheid, openbare ruimte, wijkeconomie, en veiligheid

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Wijken Algemeen per thema *Wordt niet als afzonderlijk kader vastgesteld.*	**Lasten**	**Baten**	**Toevoe-gingen**	**Onttrek-kingen**
Bedragen x € 1.000				
Meedoen	16.250	359	0	0
Kansengelijkheid	26.162	7.685	0	0
Gezondheid	122.774	464	94	43
Openbare ruimte	19.208	1.480	1	1
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	9.302	11.852	535	227
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	1.673	40	0	0
Bedrijfsvoering	38	0	0	0
Totaal	**195.406**	**21.880**	**630**	**270**

W1 Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek

In het wijkprogramma Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek (CSA) bevinden zich de wijken Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Meer plekken in de wijk voor ontmoeting

De vraag naar plekken om in de wijk te ontmoeten komt vanuit bewoners en organisaties. De ontmoeting kan zowel georganiseerd als ongeorganiseerd zijn. De locaties zijn flexibel of vast, bijvoorbeeld een buurthuis/huiskamer of in de buitenruimte.

Inspanningen 2021

- Versterken van de Kansen.
- Verbeteren aanpassen van buurtcentrum de Symfonie.
- Ondersteunen organisatie van de Blokhut.
- Ondersteunen van de Blauwe tomaat.
- Borgen van het Toon Hermanshuis als voorziening.

Versterken van sociale cohesie

In samenwerking met het Sociale wijkteam wordt ingezet op de versterking van de sociale cohesie. Door het opzetten van buurtcommunity's rondom thema's ontstaan er onderlinge verbindingen in de buurt tussen bewoners. Deze verbinding zorgt voor zelfredzaamheid van de bewoners in hun eigen leefomgeving.

Inspanningen 2021

- Buurtschakels verder uitrollen.
- Samenwerking met de Sociale wijkteams verbeteren vanuit concrete onderwerpen.

Verbeteren ondersteuning op financiën

In CSA zijn buurten waar naar verhouding tot de andere wijken in Arnhem meer gezinnen leven in armoede. Zij kunnen zich, om diverse redenen, financieel zelf niet redden.

Inspanningen 2021

- 3de jaar project het Fort.
- Sturen op nauwere samenwerking van organisaties in de wijk/buurt.
- Ondersteuning Stichting Broekomhoog.
- Samenwerking met de Sociale wijkteams en Werk en Inkomen versterken.

Kansengelijkheid

Blijvend kansrijk

De inzet van verschillende projecten in krachtwijken op kwetsbare doelgroepen laat positieve resultaten zien. Het risico op terugval blijft aanwezig. Omdat we willen inzetten op een duurzame verandering en terugval van oude patronen willen voorkomen, sturen we sterk op het duurzaamheid van interventies. De nadruk ligt op de jongeren en volwassenen in het Arnhemse Broek.

Inspanningen 2021

- Versterken van het professionele netwerk.
- Investeringen/interventies moeten op duurzaamheid worden getoetst alvorens te worden uitgevoerd.

Minder onderwijs terugval

Er is een grote groep die na de overgang van Basisonderwijs (PO) naar Voortgezet onderwijs (VO) terugvalt in niveau. Dit komt omdat er met name gefocust wordt op de cognitieve vakken die belangrijk zijn voor de stap richting het VO. Hiermee hebben ze onvoldoende basis en een achterstand op de andere competenties die nodig is op het niveau van het VO.

Inspanningen 2021

Extra ondersteuning aan het basisonderwijs waar een terugval moet worden voorkomen. Samen met het basisonderwijs worden plannen ontwikkeld voor de juiste ondersteuning. Het team Leefomgeving is partner.

Gezondheid

Realiseren van faciliteiten voor sport en bewegen in de wijk van 0 - 100 jaar

In het gebied CSA zijn weinig sportfaciliteiten. Op de commerciële sportscholen na, is er geen actieve sportvereniging. We willen onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om extra sportfaciliteiten toe te voegen aan de wijk 't Arnhemse Broek, zodat ook sporten en bewegen voor de meeste bewoners mogelijk wordt in de wijk. In samenwerking met het Sportbedrijf Arnhem kijken wij naar een herijking van de inzet op sport en bewegen in de wijk breed zodat dit beter aansluit op behoefte en vraag van bewoners.

Inspanningen 2021

- Onderzoek faciliteren.
- Opdracht geven ten behoeve van uitvoeringsplan Sportbedrijf.

Integrale aanpak gezonde leefstijl

Het percentage kinderen met ernstig overgewicht ligt ruim boven het Arnhems gemiddelde in 't Arnhemse Broek. De redenen hiervoor zijn divers. De cijfers zijn de afgelopen jaren toegenomen en in het belang voor de toekomstige gezondheid van de kinderen zullen we hier op prioriteren.

Inspanningen 2021

- Inzet Go in samenwerking met het basisonderwijs.
- JOGG programma vanuit Sportbedrijf.
- Toezien op de integrale aanpak en monitoring.

Openbare Ruimte

Aantrekkelijkere buitenruimte door vergroening

In CSA is er veel verharding en verstening mede omdat het een centrumwijk is met weinig ruimte en veel bebouwing en belangrijk infrastructurele wegen. In afweging met de beschikbare ruimte kan vergroening zorgen voor een mooiere en aantrekkelijke buitenruimte. Dit gaat voor een belangrijk deel hand in hand met het thema Duurzaamheid waar CSA nadrukkelijk aansluit op de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis.

Inspanningen 2021

- We willen vergroeningswensen vanuit de wijk combineren met de ontwikkeling van de grotere projecten zoals de aanpak van de Ingenieur J.P. Van Muijlwijkstraat, het Rembrandt Theater (achterkant Spoorwegstraat) en de Hommelstraat.
- Ondersteuning van diverse groene bewonersinitiatieven.
- Inzet van het Buurtgroenbedrijf en de samenwerking met 'Broek Omhoog' activerend werk.

Duurzaamheid

Klimaatbestendiger wijk

Met name het Centrum en Spijkerkwartier hebben door de verstening en verharding een grote hittestress opgave. Ook de infrastructuur en de ringweg door het centrum zorgt voor een hoog percentage aan fijnstof. Door inzet vanuit de wijken en actief vergroeningsprojecten te stimuleren en ondersteunen dragen we bij aan de klimaatopgave van de gemeente Arnhem. In het Spijkerkwartier is wateroverlast een probleem door veel verharding en weinig groen in de straat, maar ook door de natuurlijke loop van regenwater dat vanuit het hogerliggende Klarendal het lager liggende Spijkerkwartier instroomt.

Inspanningen 2021

- Groen initiatieven stimuleren en ondersteunen.
- Slim verbinden in grote projecten met groen.
- Stimuleren en ondersteunen van het Buurtgroenbedrijf.

Energietransitie (Wijk van de toekomst)

Grotere opgave in de energie transitie is van het GAS af. Dit is een stedelijk programma ingegeven door landelijk beleid. Vanuit De Blauwe Wijk Economie (DBWE) wordt in samenwerking met de gemeente, naar alternatieven en mogelijkheden gekeken, omdat de wijk over het algemeen particuliere vastgoedbezitters heeft. Ook de ouderdom en het beschermd stadsgezicht van de wijk maakt dat er per woning maatwerk geleverd moet worden om concreet over te gaan naar stappen die zorgen voor een aardgasloze wijk. DBWE zorgt voor een platform en draagvlak onder bewoners. Vanuit het Sparkcentre draagt ook de HAN en WUR hier aan bij.

Inspanningen 2021

Ondersteuning van DBWE door verbinding vanuit de centrale organisatie met wijk.

Wonen

Ontwikkeling van levensbestendige woningen.

Veel ouderen moeten de wijk verlaten omdat de woning niet meer voldoet aan de behoefte. Zij worden hierdoor gedwongen de wijk te verlaten terwijl juist hun netwerk kan helpen bij het langer zelfstandig thuis en zelfredzaam blijven. Het voorkomt ook vereenzaming als mensen in hun vertrouwde netwerk kunnen blijven. Daarnaast is het belangrijk de diversiteit in de wijk te behouden en daar horen ouderen ook bij.

Inspanningen 2021

Meesturen en denken bij ontwikkeling van transitie van woningen en woningontwikkeling.

Wijkeconomie

Groter zelforganiserend vermogen buurtgroenbedrijf

Al voor de start van 'Van Wijken Weten' de ontwikkelingen van het Buurt Groenbedrijf in volle gang. Wat begon als klein burgerinitiatief is nu ontwikkeld tot een professioneel sociaal bedrijf dat vergroeningsprojecten oppakt, uitwerkt en uitvoert. Door het Buurtgroenbedrijf kunnen er veel meer vergroeningsinitiatieven worden uitgevoerd dan een gemeente zou kunnen aanpakken. Daarnaast gebeurt het door en met bewoners van de wijk. Het buurtgroenbedrijf draagt bij aan verschillende doelstellingen.

In relatie met de thema's meedoen en duurzaamheid:

- meer vergroening in de wijk is een wens van bewoners (meer groen, minder grijs in de wijk);
- klimaatadaptieve wijk, minder water overlast, minder hitte stress, aanpak fijnstof;
- ontwikkeling van de wijkeconomie;
- activerend werk door aanbod van werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Inspanningen 2021

- Ondersteuning als partner om het buurtgroenbedrijf maximaal zelfstandig te laten functioneren zowel organisatorisch als financieel. Meedenken in mogelijkheden en het grijpen van kansen die in relatie staan met de Arnhemse ambities.
- Schaalvergroting door kennisdeling met andere wijken.

Maximaal zelf organiserend wijkorganisatie De Blauwe Wijk Economie (DBWE).

De visie vanuit DBWE is in grote lijnen: het behouden en verzilveren van waarden die er in de wijk te vinden zijn. Vanuit deze gedachte worden er verschillende projecten opgezet. Een van de eerste was het buurtgroenbedrijf dat nu op zichzelf staat. Vanuit verschillende thema's worden initiatieven verder ontwikkeld en door andere verder gebracht. Deze projecten en ontwikkelingen dragen vanuit wijkperspectief aan de ambities voor de stad en staan in relatie met de thema's Meedoen en Duurzaamheid:

- Van afval naar grondstof; Oesterzwammen kweken op koffiedrap; Spijkerbikes, hergebruik van fietsenonderdelen, wormenhotel zijn initiatieven die tot wasdom komen in 2020.
- Activering; Buurtbaanbedrijf dat mensen uit de bijstand coached en matched met werk.
- Sparkcenter klaslokaal in de wijk; studenten wonen en leren in de wijk en schoolprojecten zijn gelieerd aan vragen uit de wijk.
- Collectieve energie inkoop.

Als team Leefomgeving ondersteunen we DBWE, omdat het vernieuwend is en zich richt op de toekomst. Het is een goed voorbeeld van hoe wijksturing vormgegeven kan worden vanuit actieve bewoners. Ze nemen verantwoordelijkheid en ruimte om vorm te geven aan de wijk en daarbij de ontwikkeling. Er wordt een andere en nieuwe koers gevaren en gezocht naar manieren om anders dan we gewend zijn eigen regie te voeren. DBWE is een livinglab voor heel Arnhem en begint in het Spijkerkwartier. Omdat het nieuw en experimenteel is, zit de weg vol hobbels, maar het werpt nu ook vruchten af.

Inspanningen 2021

- Ondersteuning als partner vanuit de gemeente.
- Meedenken in kansen en bemiddelen bij de mismatch tussen de systeemwereld en de leefwereld.
- Kennisdeling met andere wijken.

Verbeteren van de samenwerking in leefomgeving in relatie tot ondernemers en bewoners

In de wijk CSA zijn veel ondernemers te vinden en maken daardoor onderdeel uit van de wijk en de leefomgeving. Het centrum is de laatste jaren in het aantal bewoners enorm gegroeid daardoor vindt er een verschuiving plaats in de functionaliteit. Naast winkelen wordt het steeds meer ook een woonwijk en dan is een prettige woonomgeving belangrijk. In het Spijkerkwartier zoeken de ondernemers naar diversifiëring van het aanbod van winkels. Lokaal winkelen wordt extra aantrekkelijk en trekt andere ondernemers naar de Steenstraat. Er zijn grote zorgen met betrekking tot de veiligheid en leefbaarheid in de Steenstraat. Ondernemers en de bewoners zijn verenigd en pakken dit gezamenlijk op met stakeholders.

De belangen en wensen van ondernemers zijn soms anders dan die van bewoners. Maar er zijn ook veel overeenkomsten op de thema's veiligheid, openbare ruimte (vergroening) en duurzaamheid. Belangen raken elkaar maar kan worden versterkt door het verbeteren van de samenwerking.

Inspanningen 2021

- Het team Leefomgeving is partner vanuit de gedachte leefbaarheid wijksturing.
- Meedenken in kansen.
- Ontwikkeling van de Steenstraat gericht op veiligheid en diversiteit.
- Onderzoek naar de mogelijkheid doorstart keurmerk Veilig Ondernemen.

Veiligheid

Minder overlast

Na 3,5 jaar zien we dat een preventieve aanpak op overlast werkt. In de wijk zien we overlast van bezoekers en andere doelgroepen. Juist door korte lijnen te creëren met een netwerk van professionals en ervaringsdeskundigen kan veel leed en ellende worden voorkomen. In de wijk zien we een toename van psychisch kwetsbare mensen en dak- en thuislozen (volwassenen en jongeren).

Inspanningen 2021

- Uitbreiden Project Centrum naar het Spijkerkwartier.
- Uitbreiden inzet ervaringsdeskundige in de wijk.
- Toezien op een goede inbedding van Straatcoaches bij de afdeling handhaving en preventie.
- Versterken samenwerking met het Sociaal wijkteam.
- Uitvoering project wonen zonder stigma.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget CSA				
Meedoen	246	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	535	52	19	7
Openbare ruimte	-135	35	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	335	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	583	2	0	0
Totaal Wijkbudget CSA	*1.564*	*90*	*19*	*7*
Wijken Algemeen CSA				
Meedoen	2.437	61	0	0
Kansengelijkheid	3.397	852	0	0
Gezondheid	16.516	26	0	0
Openbare ruimte	2.897	258	1	1
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	2.863	8.274	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	135	5	0	0
Bedrijfsvoering	37	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen CSA	*28.282*	*9.476*	*1*	*1*
Totaal Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek	**29.846**	**9.566**	**20**	**8**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	13.436	35.462	31.707	29.846	29.673	29.677	29.598
Baten	2.777	9.410	8.938	9.566	9.524	9.482	9.439
Saldo lasten en baten	***-10.658***	***-26.052***	***-22.769***	***-20.280***	***-20.149***	***-20.195***	***-20.159***
Toevoegingen aan reserves	0	0	20	20	20	20	20
Onttrekkingen aan reserves	3.639	0	27	8	17	8	8
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***3.639***	***0***	***7***	***-12***	***-3***	***-12***	***-12***
Gerealiseerd resultaat	**-7.020**	**-26.052**	**-22.762**	**-20.292**	**-20.152**	**-20.207**	**-20.171**

Toelichting

Lasten

Voor gebied CSA is totaal € 29,8 miljoen aan lasten begroot. € 28,2 miljoen voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen en € 1,6 miljoen specifiek binnen CSA. Het grootste deel van de lasten (€ 17 miljoen) valt binnen het thema gezondheid. Daarnaast wordt voor de thema's meedoen (€ 2,7 miljoen), kansengelijkheid (€ 3,4 miljoen), openbare ruimte (€ 2,8 miljoen) en wonen (€ 3,1 miljoen) een bedrag groter dan € 2 miljoen begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 1,9 miljoen. In 2022 dalen de lasten met € 0,2 miljoen. Dit komt voornamelijk door een verlaging van de uitgaven voor het thema gezondheid (uitgaven voor jeugdzorg en WMO beschermd wonen).

Baten

Totaal is een bedrag van € 9,6 miljoen aan baten begroot, € 9,5 miljoen voor Wijken Algemeen en € 0,1 miljoen specifiek voor CSA. De grootste baten van 7,7 miljoen betreft inkomsten voor straatparkeren binnen het thema wonen. Voor kansengelijkheid is € 0,8 miljoen aan inkomsten begroot, waaronder een subsidie van het Rijk van € 0,6 miljoen voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Binnen het thema openbare ruimte is € 0,3 miljoen aan inkomsten uit vastgoed (huurinkomsten) naar CSA doorberekend.

Ten opzichte van 2020 stijgen de inkomsten met € 0,6 miljoen vanwege inkomsten straatparkeren.
De inkomsten vanaf 2021 voor CSA blijven over de jaren vrijwel gelijk.

Toevoegingen aan reserves

De toevoegingen aan de reserves binnen CSA bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen CSA bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- St. Rijnstad;
- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Pas;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W2 Noordwest

In het wijkprogramma Noordwest bevinden zich de wijken Klarendal, Burgemeesterswijk/ Hoogkamp, Schaarsbergen en omgeving, Sint Marten/ Sonsbeekkwartier, Heijenoord en Lombok, Hoogstede/Klingelbeek en omgeving.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen
Meedoen		
Meer passende ontmoetingsplekken		

Ontmoetingsplekken zijn van belang voor de sociale cohesie in de wijk. Ze vervullen als voorliggende voorziening een functie in het voorkomen van zorgkosten en het tegengaan van eenzaamheid. Het zijn plekken waar ook de mensen die minder sociaal zelfredzaam zijn, mogelijkheden vinden om deel te nemen aan activiteiten en ondersteuning krijgen bij hun ontwikkeling om hun maatschappelijke deelname te bevorderen. Daarnaast is voor 'meedoen' belangrijk dat mensen financieel zelfredzaam zijn of zoveel mogelijk worden.

De meeste buurthuizen in ons gebied worden geëxploiteerd en beheerd door een stichting met inzet en hulp van vrijwilligers. In de Burgemeesterswijk loopt een vergevorderd burgerinitiatief om in de voormalige Diaconessenkerk een buurthuis op te zetten.

Het blijkt voor meerdere buurthuizen lastig om alle aspecten die samenhangen met zelfbestuur en zelfbeheer van een buurthuis te organiseren. De druk op stichtingsbesturen en vrijwilligers is groot. Tegelijk is er het besef dat er onvoldoende middelen en mogelijkheden zijn om voor elk buurthuis professionele krachten aan te stellen om ondersteuning te bieden. Samenwerking van buurthuizen op gebied van programma en (facilitair) beheer is van belang en willen we daarom stimuleren. Hiermee is, mede door gevolgen van corona, in 2020 een start gemaakt.

Inspanningen 2021

- Realiseren van passende ontmoetingsplekken op basis van aantoonbare behoefte en op basis van eigen kracht en zelfbestuur door de bewoners.
- Ondersteuning burgerinitiatief om de Bakermat tot buurthuis te ontwikkelen.
- Ondersteuning bij de Nieuwe Hommel om tot zelfbestuur van het buurthuis te komen
- Met de Wasplaats naar aanleiding van het onderzoek 'Zin in de Wijk' te verkennen welke invloed en rol zij in Klarendal willen en kunnen hebben.
- Financiële en beleidsmatige/inhoudelijke ondersteuning van stichting de Bakermat en betrokken wijkpartijen rond De Nieuwe Hommel, om het buurthuis te ontwikkelen en het zelfbestuur op te zetten.

Meer samenwerking tussen buurthuizen

Meer samenwerking tussen buurthuizen stimuleren op het gebied van programma, beheer en exploitatie zodat schaarse middelen zo efficiënt mogelijk kunnen worden ingezet en de kwetsbaarheid van stichtingsbesturen en vrijwilligers vermindert en kennis en ervaring wordt uitgewisseld.

Inspanningen 2021

- Stimuleren en faciliteren samenwerking tussen de buurthuizen in het gebied.
- Inzet van bewonersondersteuning om samenwerkingsmogelijkheden te verkennen en uit te werken.
- Onderzoeken mogelijkheden inzet Scalabor voor beheer buurthuizen.

Meer zicht op voorliggende voorzieningen en activiteiten

Het voorliggende aanbod van voorzieningen en activiteiten is beter inzichtelijk voor bewoners en professionals/partners en beter passend bij de behoefte in het gebied.

Inspanningen 2021

- Uitbouwen samenwerking binnen kernteam Sociaal domein met wijkteam Arnhem en Werk en Inkomen. Inhoud geven aan een gezamenlijk (op inhoud) opdrachtgeverschap naar de professionele partijen
- Bevorderen dat professionele partijen een samenhangend aanbod van voorliggende voorzieningen aanbieden en daarin samenwerken.
- Bevorderen dat het aanbod deel uit maakt van de programmering in de ontmoetingslocaties.

Verbetering sociaal-economische situatie van gezinnen

Er is een verbetering van de sociaal-economische situatie van gezinnen met kinderen die een bijstandsuitkering of hoge schulden hebben en zij zijn meer financieel zelfredzaam. Dit doel sluit aan bij ons thema kansengelijkheid en de doelstelling om kinderen meer mogelijkheden te bieden voor zelfontplooiing.

Inspanningen 2021

- Uitbouwen samenwerking binnen kernteam Sociaal domein met het Sociaal wijkteam en Werk en Inkomen. Een gezamenlijke aanpak ontwikkelen voor deze gezinnen met kinderen.
- Daarbij sturen op een ontwikkelplan voor gezinnen met hoge schulden of afhankelijkheid van bijstand waarbij wordt gekeken naar en gewerkt aan de verschillende levensdomeinen.

Kansengelijkheid

Meer ontplooiingskansen voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben waaronder het verminderen overgewicht van kinderen.

In Noord-West willen we achterstanden bij kinderen voorkomen en aanpakken. We focussen daarbij op het verbeteren van de ontplooiingskansen van kinderen in Klarendal en St. Marten. Dit doen we door vroegtijdig achterstanden op te sporen en kinderen een ontwikkelingsprogramma aan te bieden. De ouderbetrokkenheid is van cruciaal belang voor de ontwikkeling van het kind en voor het boeken van resultaten met het programma.

Inspanningen 2021

We bieden voor de kinderen op het primair onderwijs een dagelijks naschools programma gericht op vier pijlers die belangrijk zijn bij de ontwikkeling van het kind. Onze focus ligt op de doelgroep van kinderen van 0-16, waarbij vanuit de samenwerkende partners meer aandacht is voor de problematiek rondom de leeftijdsgroep van 10-14 jarigen, zoals de overgang van primair naar vervolgonderwijs. De doelgroep breiden we op langere termijn uit naar 0-18 jaar.
De vier pijlers zijn:
1. Veiligheid
2. Zelfredzaamheid
3. Betrokkenheid
4. Gezondheid en Vitaliteit

Het dagelijks naschools programma bestaat uit diverse onderdelen die afhankelijk van de behoeften van het kind worden ingezet zoals: taalontwikkeling, huiswerkbegeleiding, sport, voeding en bewegen, creativiteit en muzikale ontwikkeling.

Begeleiden van kinderen met overgewicht door een kindergezondheidscoach die het kind begeleid naar een gezondere levenstijl (inzet van GO! Klarendal).

Openbare Ruimte

Meer inspraak voor bewoners bij besluiten in de openbare ruimte

De opvattingen en inbreng van bewoners worden meegewogen bij besluiten over de inrichting van de openbare ruimte.

Inspanningen 2021

- Organiseren inbreng inwoners bij herinrichting Hommelseweg en Dalweg.
- Met inwoners ontwikkelen plan parkeeroverlast in Klarendal Zuid (op basis van stadsbrede visie).
- Bespreken uitkomsten verkeersplan Arnhem-West met inwoners en nagaan welke acties nodig zijn.

Meer verbinding tussen wijkinitiatieven en plannen in de gemeentelijke organisatie

Ondersteunen /verbinden initiatieven vanuit de wijken en de gemeentelijke organisatie ten aanzien van vergroening.

Inspanningen 2021

Wij infomeren de bewoners actief over de mogelijkheden die er vanuit de stedelijke programma's zijn om de wijk te vergroenen en organiseren waar nodig ondersteuning om wijkinitiatieven te realiseren.

Duurzaamheid

Energietransitie Aardgasvrij en bewustwording en besparen

In diverse wijken van het gebied Noord-West wordt actief nagedacht over de energietransitie en worden door bewoners projecten opgezet en uitgevoerd in het kader van energieopwekking, elektrische deelauto's en verminderd gasverbruik. Arnhem West (buurten Hoogstede/Klingelbeek en Heijenoord Lombok is een kansrijke wijk waar mogelijk versneld kan worden in de energietransitie. Op dit moment wordt nader onderzocht of een deel hiervan voor 2030 van het aardgas af kan gaan. De buurt (Heijenoord/Lombok) maakt hiernaast deel uit van het provinciale programma "Wijk van de Toekomst". De energie-/duurzaamheidswerkgroep uit de buurten worden betrokken bij de onderzoeken en er is een participatieproces gestart met bewoners. In de buurt Hoogkamp is er door bewoners een initiatief gestart voor een duurzame wijk warmteoplossing. Hoogkamp is hierdoor één van de vier wijken van de toekomst. De wijk Sterrenberg is aangehaakt bij dit initiatief.

Inspanningen 2021

- Adviseren en ondersteunen op aanpak wijkgesprekken richting kernorganisatie en wijkbewoners.

Veiligheid

Bewoners hebben minder last van gevoelens van onveiligheid

In een deel van het gebied ervaren bewoners gevoelens van onveiligheid omdat zij met diverse problemen worden geconfronteerd. Het gaat dan om onderwerpen als drugsoverlast door dealen en gebruik op straat, overlast van verwarde personen, autobranden en vervuiling van de omgeving door dumping van afval naast containers. Deze problemen spelen met name in Klarendal en in mindere mate in Sint Marten.

Inspanningen 2021

- Instellen kernteam veiligheid waarin verschillende handhavingspartners vertegenwoordigd zijn.
- Vervolg geven aan de aanpak overlast Klarendal, met name op gebied van afval (onderzoeken mogelijkheden inzet buurt bedrijf).
- Actualiseren veiligheidsagenda op basis van data, input bewoners en ervaringen van professionals.
- Afspraken over uitvoering (onderwerp, fasering, aanpak en rolverdeling).
- Preventief inzetten van bemoeizorg bij overlastgevende personen door inkoop van deze voorziening.
- Organiseren doorgaande lijn van het voorkomen en het aanbieden van noodzakelijke zorg naar de inzet voorliggende voorzieningen en activering.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Noordwest per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget Noordwest				
Meedoen	291	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	1.310	247	23	8
Openbare ruimte	-32	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	50	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	650	2	0	0
Totaal Wijkbudget Noordwest	*2.270*	*250*	*23*	*8*
Wijken Algemeen Noordwest				
Meedoen	2.323	50	0	0
Kansengelijkheid	3.014	623	0	0
Gezondheid	17.182	21	4	2
Openbare ruimte	2.782	294	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	963	525	72	34
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen Noordwest	*26.484*	*1.518*	*77*	*36*
Totaal Noordwest	**28.754**	**1.768**	**100**	**44**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	20.022	31.631	29.120	28.754	28.218	28.242	28.197
Baten	2.508	2.032	1.766	1.768	1.769	1.770	1.770
Saldo lasten en baten	***-17.514***	***-29.599***	***-27.355***	***-26.986***	***-26.449***	***-26.472***	***-26.427***
Toevoegingen aan reserves	0	0	100	100	100	100	100
Onttrekkingen aan reserves	1.679	0	168	44	42	60	44
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***1.679***	***0***	***68***	***-56***	***-58***	***-40***	***-56***
Gerealiseerd resultaat	**-15.836**	**-29.599**	**-27.287**	**-27.042**	**-26.507**	**-26.512**	**-26.483**

Toelichting

Lasten

Voor gebied Noordwest is totaal € 28,8 miljoen aan lasten begroot. € 26,5 miljoen voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen en € 2,3 miljoen specifiek binnen Noordwest. Het grootste deel van de lasten (€ 18,5 miljoen) valt binnen het thema gezondheid waarvan € 16,9 miljoen voor de Sociale wijkteams. Daarnaast wordt voor de thema's kansengelijkheid (€ 3,0 miljoen), openbare ruimte (€ 2,7 miljoen) en meedoen (€ 2,6 miljoen) een bedrag groter dan € 2 miljoen begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 0,4 miljoen. Dit is verspreid over de verschillende thema's. In 2022 dalen de lasten met € 0,5 miljoen. Dit komt voornamelijk door een verlaging van de uitgaven voor het thema gezondheid.

Baten

Totaal is een bedrag van € 1,8 miljoen aan baten begroot, € 1,5 miljoen voor Wijken Algemeen en € 0,3 miljoen specifiek voor Noordwest. Voor kansengelijkheid is € 0,6 miljoen aan inkomsten begroot, waaronder een subsidie van het Rijk van € 0,5 miljoen voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Binnen het thema wonen is € 0,5 miljoen aan inkomsten uit vastgoed naar Noordwest doorberekend.

De inkomsten van Noordwest blijven over de jaren vrijwel gelijk.

Toevoegingen aan reserves

Totaal wordt € 0,1 miljoen aan de bestemmingsreserve onderhoud vastgoed toegevoegd. Dit blijft over de jaren gelijk.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen Noordwest bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Rijnstad;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- St. Pas;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W3 Noordoost

In het wijkprogramma Noordoost bevinden zich de wijken Geitenkamp, Monnikenhuizen, Velperweg e.o., Alteveer en Cranevelt.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Meer bewoners zijn sociaal zelfredzaam

Bewoners willen ontmoetingsplekken die beter passen bij hun behoefte: dichtbij, kleinschalig en laagdrempelig. Het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt is hoog. In de wijk Alteveer-Cranevelt en Plattenburg wonen relatief veel ouderen die behoefte hebben aan ontmoeting.

Samen met bewoners en partners in de wijk creëren, verbeteren of behouden we ontmoetingsplekken:

- Buurtfabriek in Alteveer-Cranevelt: door en voor bewoners.
- Koffie Kaffee de Beijer in Geitenkamp: door en voor bewoners.
- De Vlindertuin in Geitenkamp: sociaal ondernemerschap met leer-werkervaringsplekken en kunstenaars.
- Buurtmoestuin de Vlindertuin: door en voor bewoners.
- MFC De Wetering in Geitenkamp: ontmoeting ondersteund door professionals (Rijnstad en st. Stevig).
- Er worden verschillende speelplekken aangepast (plaatsen picknicktafels) en aantrekkelijker gemaakt om de ontmoeting op deze pleintjes te vergroten.
- In september starten 28 studenten van RijnIJssel met de praktijkleerroute in de wijk. In samenwerking met RijnIJssel, Rijnstad, Sportbedrijf, wijkteam en andere betrokkenen. Deze studenten worden onder andere ingezet op ontmoetingsactiviteiten voor ouderen in de wijk.

Ontmoeting draagt bij aan het algemene welbevinden en kan ervoor zorgen dat minder snel een appel wordt gedaan op specialistische voorzieningen.

Inspanningen 2021

- Wij ondersteunen en faciliteren de verschillende ontmoetingscentra.
- Wij zetten ons samen met andere gebruikers (wijkteam, Sportbedrijf Arnhem, Rijnstad, stichting Stevig in het MFC De Wetering in om het pand meer te (laten) gebruiken door bewoners uit de wijk.

Meer bewoners participeren in de vorm van (vrijwilligers)werk

Door schulden en werkloosheid verkeren te veel bewoners in de wijken Geitenkamp en Plattenburg in een uitzichtloze situatie. Van deze groep heeft een hoog percentage geen of onvoldoende opleiding, waardoor er onvoldoende aansluiting is op de arbeidsmarkt. Ook is er sprake van laaggeletterdheid. De werkloosheid en bijstandsdichtheid in de Geitenkamp zijn op het hoogste niveau van de gemeente Arnhem. Een kwart van de huishoudens heeft een inkomen lager dan 120% van het wettelijk minimum, twee keer zo veel als Arnhem gemiddeld. Er wordt ingezet op het creëren van werkervaringsplekken in een vertrouwde omgeving dichtbij huis, waar inwoners hun eerste stappen kunnen zetten op weg naar betaald werk. De focus ligt op ouders met kinderen tot en met 12 jaar.

Inspanningen 2021

- Doorstart van het buurtgroenbedrijf in de wijk Geitenkamp in samenwerking met de drie woningbouwcorporaties.
- Uitbreiden van het aantal sociaal ondernemers met leer-en werkervaringsplekken in de Vlindertuin.
- In samenwerking met het gebiedsteam Werk en Inkomen en Sociaal wijkteam inwoners met een PW-uitkering spreken en toe leiden richting (vrijwilligers)werk, focus op de doelgroep ouders met kinderen tot en met 12 jaar.
- Het (laten) ontwikkelen van een training basisvaardigheden voor onder andere laaggeletterden.
- Het onderzoeken van nieuwe mogelijkheden, zoals een basisbaan.

De zelfstandigheid en zelfredzaamheid van bewoners is vergroot

Het opzetten van social coin als experiment waarbij inwoners op vrijwillige basis schulden kunnen aflossen door maatschappelijke inzet / waardewisseling binnen de wijk met als doel:

- In beweging komen, stap-voor-stap weer regie nemen.
- Gezinsperspectief krijgen/ vergroten.
- Doorbreken van sociale isolatie.
- Ontwikkelen eigenwaarde.
- Verbeteren eigen woonomgeving.
- Laat motivatie zien / regie op eigen leven (her)pakken.

Inspanningen 2021

Het doorontwikkelen van de gezinsgerichte aanpak op basis van de methodiek mobility mentoring in samenwerking met Werk en Inkomen en het Sociaal wijkteam.

Kansengelijkheid

Meer kinderen hebben de mogelijkheid om hun talent te ontdekken en te ontwikkelen

In de wijk Geitenkamp en Plattenburg groeien veel kinderen in armoede op. Meer dan een derde van de huishoudens heeft een besteedbaar inkomen ≤ 120% van het minimumloon. Er is sprake van generatie-armoede. Het percentage kinderen tot 18 jaar met een toewijzing op grond van de Jeugdwet is hoger dan gemiddeld in Arnhem.

Inspanningen 2021

- Opstellen van een jaarlijks uitvoeringsprogramma Kansrijk Opgroeien in samenwerking met het wijknetwerk van basisscholen, jeugdverpleegkundigen, Sportbedrijf Arnhem, Rijnstad, Rozet en het Sociaal wijkteam. De vreedzame wijk methodiek is de kapstok. Het programma richt zicht op de onderdelen onderwijs, vrije tijd en thuis.
- Doorontwikkeling van in- en naschoolse sport- en cultuureducatie met basisschool de Witte Vlinder in samenwerking met Sportbedrijf Arnhem en Rozet.
- (Laten) oprichten van Jongerentoezichtteam Geitenkamp, trekker jongerenwerk Rijnstad. Jongerenwerk in samenwerking met wijkprofessionals (wijkagent, handhaving, wijkcoach en team Leefomgeving).
- (Financieel) ondersteunen oprichting Noord-Oost Academy. Een initiatief vanuit de basisscholen, met als trekker Live+. In de Noord-Oost Academy gaan jongeren (groep 7-8 basisonderwijs) samen met jongeren van het voortgezet onderwijs leren en ontwikkelen in een heterogene doelgroep uit de wijk Noordoost. Kinderen gaan brede vaardigheden ontwikkelen, van en met elkaar leren. De verwachting is dat hierdoor meer vertrouwen en begrip over en weer ontstaat.

Openbare ruimte

De wijk Geitenkamp is klimaatbestendiger

Door het veranderd klimaat is er wateroverlast tijdens hevige regenbuien en watertekort tijdens droge periodes. We spelen in op klimaatadaptatie, zoals wateroverlast maar ook steeds meer op mogelijkheden om water vast te houden in de wijk.

Inspanningen 2021

- Inzetten op vasthouden van water in de wijk door afkoppelen van regenwater als onderdeel van het rioleringsproject Geitenkamp.
- Onderzoek naar mogelijkheden om in samenwerking met de corporaties bewoners een regenreservoir (gemaakt van afvalplastic) aan te bieden om water vast te houden in de wijk.
- Tegengaan van hittestress door gevels en de openbare ruimte (pleintjes) in samenwerking met bewoners te vergroenen.
- Bewoners stimuleren met de actie: tegeltje eruit, plantje erin.
- Vergroenen van de wijk door 'oude ligusterhagen' terug te plaatsen in het straatbeeld samen met corporaties en afdeling Erfgoed.

Minder waterloverlast

Waterberging in Beekdal realiseren om water bij hevige regenval vast te houden en zo de wateroverlast benedenstrooms, onder andere op de Vondellaan, Bernardlaan en Velperweg, te beperken.

Inspanningen 2021

Ondersteunen van de initiatiefgroep Beek op de Paasberg bij realisering van haar plannen.

Wonen

De wijk Geitenkamp wordt vitaler

Eind 2019 is het handelingskader Geitenkamp opgesteld. Een praatplaat met de belangrijkste opgave voor de wijk: het doorbreken van generatiepatronen (afhankelijkheid van uitkering, werkloosheid, armoede, schulden). De wijk verloedert. Wijkprofessionals en -bewoners willen zich gezamenlijk inzetten om de leefbaarheid en de veiligheid in de wijk te vergroten en daarmee de wijk vitaler te maken.

We zetten in op vijf vliegwielen: 1. diversiteit, 2. aan het werk, 3. bruisend marktplein, 4. socialer en veiliger Geitenkamp en 5. 101 jaar Geitenkamp.

De Geitenkamp valt ook onder de stadsvernieuwing 3.0, dit kan de ingezette koers vanuit het Handelingskader versterken en een impuls geven.

Inspanningen 2021

- Onderzoeken van de mogelijkheden om diversiteit in de wijk te vergroten in samenwerking met woningbouwcorporaties.
- Focus op meer bewoners aan het werk (zie thema meedoen).
- Onderzoeken hoe uitvoeringsplan Marktplein kan worden gerealiseerd in samenwerking met woningbouwcorporaties, gemeente, ondernemers en provincie.
- Socialer en veiliger Geitenkamp (zie thema veiligheid).
- In samenwerking met bewoners, ondernemers en corporaties stil staan bij 101-jaar Geitenkamp (100 jaar).
- Inzetten op samenwerking met de provincie om de gestelde ambities te realiseren. Einddoel: een wijkendeal Geitenkamp met de provincie.

Wijkeconomie

Meer bruisend marktplein

Bewoners maken zich zorgen over het verschralen van het winkelaanbod en hebben behoefte aan een bruisend Marktplein met een gevarieerd winkel- en horeca-aanbod waar ook ruimte is om te verblijven. De wijk Geitenkamp is in het verleden opgezet om zelfvoorzienend te zijn, de wijk had een geïsoleerde ligging. De panden zijn corporatiebezit, maar het is voor hen geen kernactiviteit en het heeft geen prioriteit het Marktplein aantrekkelijker te maken met voldoende winkels.
Medio 2020 is een onderzoek gestart door een extern bureau dat een uitvoeringsplan moet gaan opleveren om te komen tot een meer bruisend Marktplein.

Inspanningen 2021

In samenwerking met bewoners, ondernemers, winkeliers, corporaties uitvoering geven aan het uitvoeringsplan Marktplein Geitenkamp.

Veiligheid

Bewoners ervaren minder parkeeroverlast

Een van de leefbaarheid- en veiligheidsthema's is parkeeroverlast dit is onderdeel van de veiligheidsagenda. Voor het gebied Noord-Oost ligt de focus op de Geitenkamp.
In de wijk Alteveer-Cranevelt is de verkeersdruk hoog (als gevolg van samenloop Rijnstate, Openluchtmuseum en Burgers' Zoo). In Velperweg e.o. is door herontwikkeling van het voormalig AKZO-terrein en omgeving, de transformatie van het oud ING-pand naar appartementen en komst van het RijnIJsselcollege zorg over toename van de verkeersintensiteit op de Velperweg.

Inspanningen 2021

- Onderzoeken hoe de aanbevelingen uit het verkeersonderzoek om de parkeerdruk rondom ziekenhuis Rijnstate kunnen worden gerealiseerd en aansluiten op het nieuwe parkeerbeleid gemeentebreed.
- Monitoren van verkeersintensiteit Velperweg e.o. als gevolg van allerlei ontwikkelingen.

Bewoners ervaren meer veiligheid in hun directe omgeving

Wij zien graag dat Arnhemmers zich veel vaker veilig gaan voelen in hun stad en in hun eigen woonwijk. Want veiligheid is, samen met een nette en schone omgeving, voorwaarde voor een prettig woon- en leefklimaat. Het gevoel veilig te zijn, maakt bewoners ook vaker sociaal betrokken met de buurt en met de buurtbewoners. In 2019 is er een veiligheidsagenda opgesteld. Voor het gebied Noord-Oost ligt de focus op de Geitenkamp.

Inspanningen 2021

- Continueren van de persoonsgerichte aanpak om ondermijning tegen te gaan.
- Continueren van het overleg zorg en overlast.
- Plan van aanpak maken om de leefbaarheid en veiligheid van een straat of plein te vergroten in samenwerking met de wijkprofessionals (wijkagent, woningbouwcorporatie, OZO-coördinator).
- Blijvend inzetten op vermindering jeugdoverlast in samenwerking met jongerenwerk, straathoekwerk, wijkagent, wijkteam door onder andere inzetten van het JTTG (Jongeren Toezicht Team Geitenkamp).

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Noordoost per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget Noordoost				
Meedoen	238	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	1.266	381	21	4
Openbare ruimte	-21	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	7	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	624	2	0	0
Totaal Wijkbudget Noordoost	*2.113*	*384*	*21*	*4*
Wijken Algemeen Noordoost				
Meedoen	1.765	36	0	0
Kansengelijkheid	2.636	696	0	0
Gezondheid	14.219	236	45	26
Openbare ruimte	2.323	169	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	199	97	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen Noordoost	*21.362*	*1.238*	*45*	*26*
Totaal Noordoost	**23.475**	**1.622**	**66**	**29**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	22.934	26.388	24.663	23.475	23.329	23.355	23.332
Baten	1.445	2.018	1.620	1.622	1.622	1.623	1.623
Saldo lasten en baten	***-21.489***	***-24.370***	***-23.043***	***-21.853***	***-21.707***	***-21.732***	***-21.708***
Toevoegingen aan reserves	0	0	66	66	66	66	66
Onttrekkingen aan reserves	1.027	0	137	29	34	26	29
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***1.027***	***0***	***71***	***-37***	***-32***	***-41***	***-37***
Gerealiseerd resultaat	**-20.462**	**-24.370**	**-22.972**	**-21.890**	**-21.739**	**-21.773**	**-21.746**

Toelichting

Lasten

Voor gebied Noordoost is totaal € 23,5 miljoen aan lasten begroot. € 21,4 miljoen voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen en € 2,1 miljoen specifiek binnen Noordoost. Het grootste deel van de lasten (€ 15,5 miljoen) valt binnen het thema gezondheid. Daarnaast wordt voor de thema's meedoen (€ 2,0 miljoen), kansengelijkheid (€ 2,6 miljoen) en openbare ruimte (€ 2,3 miljoen) een bedrag groter dan € 2 miljoen begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 1,2 miljoen. In 2022 dalen de lasten met € 0,14 miljoen. Dit komt voornamelijk door een verlaging van de uitgaven voor het thema gezondheid (uitgaven voor WMO beschermd wonen).

Baten

Totaal is een bedrag van € 1,6 miljoen aan baten begroot. € 1,2 miljoen voor Wijken Algemeen en € 0,4 miljoen specifiek voor Noordoost.
Voor kansengelijkheid is € 0,7 miljoen aan inkomsten begroot, waaronder een subsidie van het Rijk van € 0,6 miljoen voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Binnen het thema gezondheid is € 0,6 miljoen aan inkomsten uit vastgoed (huurinkomsten) naar Noordoost doorberekend.

De inkomsten voor Noordoost blijven over de jaren vrijwel gelijk.

Toevoegingen aan reserves

De toevoegingen aan de reserves binnen Noordoost bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen Noordoost bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.
Ten opzichte van 2020 wordt er € 0,1 minder onttrokken uit vastgoed publieke gezondheidszorg.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies:

- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Rijnstad;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- St. Pas;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W4 Presikhaaf

In het wijkprogramma Presikhaaf bevinden zich de wijken Presikhaaf West en Presikhaaf Oost.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Meer Presikhavers zijn sociaal zelf- en samenredzaam (er is meer sociale cohesie)

We willen meer Presikhavers die mee kunnen doen in de samenleving. Er wonen relatief veel alleenstaanden in Presikhaaf en vooral de buurten Elsweide en Over het Lange Water vergrijzen. Bewoners geven vaak aan dat zij hun buren niet kennen en/of nauwelijks contacten hebben in hun directe leefomgeving. Ze weten niet wat er wanneer te doen is en hoe dat te betalen, waar ze informatie en advies/hulp kunnen krijgen op het gebied van onder andere financiën en andere zorgen.

Inspanningen 2021

- Blijvend investeren in buurtplatforms voor ontmoeting en ontwikkeling.
- Bewonersinitiatieven ondersteunen, onderling en aan professioneel aanbod verbinden.
- Vanuit gedeelde kennis stadsbreed zoveel mogelijk samenwerken en optrekken op het gebied van ontmoeten, opdrachten voor gesubsidieerde instellingen daarin en maatschappelijk vastgoed.

Meer Presikhavers zijn financieel zelfredzaam: verantwoordelijkheid kunnen nemen voor eigen administratie en (tijdige) hulpvraag

In samenwerking met gebiedsteam Werk en Inkomen, Sociaal wijkteam en aanbieders op het gebied van financiële zelfredzaamheid.

Inspanningen 2021

- Opdracht geven voor gebiedsprofiel op basis van reeds beschikbare informatie.
- Op basis van gebiedsprofiel samen met gebiedsteam Werk en Inkomen, Sociaal wijkteam en uitvoeringspartners het bestaande aanbod herijken.
- Verder concretiseren van samenwerking gebiedsteam Werk en Inkomen, Sociaal wijkteam en bestuursadviseurs.

Meer Presikhavers hebben een gezonde leefstijl

Huisartsen worden veelvuldig bezocht, ook als er niet echt medische problemen zijn, maar er geen positieve gezondheid beleefd wordt door bijvoorbeeld eenzaamheid, een ongezonde leefstijl, armoede en het niet beheersen van de Nederlandse taal. Veel signalen komen binnen via sleutelfiguren die vaak overbelast zijn door het grote beroep wat op hen gedaan wordt.

Inspanningen 2021

- JOGG en GO! aanpak voortzetten en aan het Presikhaafse netwerk verbinden.
- Stimuleren gebruik van en programma op/voor speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte.
- Samen met Sportbedrijf Arnhem, Sociaal wijkteam en andere uitvoeringspartners het bestaande aanbod herijken en inzetten op structurele inbedding van de thema's goede voeding, bewegen, fysiek en geestelijk welbevinden.

Meer Presikhavers zijn voldoende zelfredzaam in de Nederlandse taal

In Presikhaaf wonen veel mensen met een anderstalige achtergrond en komt laaggeletterdheid veel voor. Het is belangrijk om kinderen met een goed taalniveau te laten starten op het basisonderwijs en te investeren in voorschoolse voorzieningen. Daarnaast is het streven om het (informele) taalaanbod dat er is verder door te ontwikkelen, passend bij de verschillende doelgroepen in Presikhaaf.

Inspanningen 2021

- Inventariseren van behoeften op het gebied van voorschoolse/ voorliggende voorzieningen voor kinderen tot 4 jaar.
- Investeren in nulmeting op taalniveau voor kinderen tot 4 jaar, opgebouwd uit bestaande informatie VVE en aangevuld met onderzoek naar kinderen die hier geen gebruik van maken.
- Evalueren en, indien wenselijk, aanpassen en uitbreiden van het bestaande ToTaalplan aanbod.

Kansengelijkheid

Meer ouders zijn in staat om hun rol en verantwoordelijkheid te nemen als het gaat om opvoedingsvraagstukken

We willen meer kansengelijkheid voor de jeugd in Presikhaaf. We zien dat er veel aandacht en inspanningen zijn direct met en voor kinderen, zeker rondom (vroeg)schoolse voorzieningen. Veel focus ligt vaak op jeugd in het primair onderwijs en op jongeren waar het al mee mis is gegaan (zoals schooluitval, jeugdzorg, dakloosheid). We zien vaak een hulpvraag van ouders bij pedagogische onmacht aan de professionals, die zaken met en voor de kinderen organiseren. Zij doen dit in samenwerking met jeugdprofessionals en bekende sleutelfiguren in de wijk.

Inspanningen 2021

- Netwerken voor/van ouders verstevigen en uitbreiden.
- Samenwerking met ouders verankeren in (subsidie)opdrachten.
- Behoeften van ouders op het gebied van ondersteuning in kaart brengen.

Presikhaafse kinderen worden meer ondersteund bij de ontwikkeling van sociaal-emotionele vaardigheden

In Presikhaaf wonen mensen met een enorme diversiteit in achtergronden, culturen en gewoonten. Vooral kinderen en jongeren ervaren veel verschillen in normen, waarden en regels tussen thuis, school en op straat/in de omgeving.

Inspanningen 2021

- Samen met partners en ouders beschrijven van ongewenst gedrag en wat we wel willen.
- Inzet op en aandacht voor gedrag in (subsidie)opdrachten verankeren.
- Pilot mediawijsheid uitvoeren onder professionals die met jeugd werken.

Presikhaafse jongeren zijn meer weerbaar ten behoeve van hun identiteitsontwikkeling

In samenwerking met het netwerk van jeugdprofessionals en bekende sleutelfiguren in de wijk zetten we in op het versterken van de weerbaarheid van Presikhaafse jongeren ter verbetering van hun identiteitsontwikkeling.

Inspanningen 2021

- Voorlichting en begeleiding door partners die met jongeren werken.
- Pilot mediawijsheid onder professionals die met jeugd werken uitvoeren.
- Jongeren bewust maken van wat zij kunnen betekenen voor de samenleving vanuit hun verschillende achtergronden.

Veiligheid

Er is minder fysieke verloedering in Presikhaaf

Op verschillende plaatsen in Presikhaaf is sprake van verloedering, er zijn veel bijplaatsingen en dumping van afval.

Inspanningen 2021

- Proactief adviseren op Presikhaafs maatwerk met betrekking tot communicatie bij Diftar.
- Onderzoek naar gedrag inwoners wat betreft bijplaatsen afval.
- Bewonersinitiatieven rondom verfraaiing openbare ruimte worden gestimuleerd en gefaciliteerd.

Er wordt minder hard gereden in Presikhaaf en de parkeeroverlast is verminderd

Bewoners klagen over snelheidsovertredingen, parkeeroverlast en ander grensoverschrijdend gedrag in het verkeer, waarop men elkaar niet durft aan te spreken.

Inspanningen 2021

- Samenwerken met mobiliteit om duidelijkheid over (on)mogelijkheden te krijgen en samen richting bewoners communiceren.
- Er worden beslissingen genomen over de aanpassing van snelheden en inrichting op de hoofdstructuur van wegen en buurtontsluitingswegen in Presikhaaf.
- Meer inzet handhaving op snelheidsovertredingen en parkeeroverlast.

Er wordt minder woonoverlast ervaren

We willen dat Presikhavers zich veiliger voelen in hun wijk. Dit verlangen raakt meerdere thema's, want als bewoners schulden hebben en eenzaam zijn, zal hun beleving van de woonomgeving slechter scoren, dan dat zij actief betrokken zijn in de wijk en hun buren kennen. Vandaar dat we dit thema vanuit meerdere disciplines aanvliegen en het meerdere raakvlakken heeft met stedelijke programma's zoals Meedoen in Arnhem, Doorbraak naar Werk, Zorg Dichterbij, Diftar en de Woondeal.
Het aantal woningen in de laagste klasse sociale huur is groot. Problematieken stapelen zich op; armoede, schulden, werkloosheid, mensen met verward gedrag, jongeren betrokken bij of op de rand van criminaliteit, woonoverlast.

Inspanningen 2021

- Wijkveiligheidsagenda voor Presikhaaf 3 wordt verder uitgewerkt en uitgevoerd, bijgewerkt, gemonitord en geëvalueerd samen met professionals en bewoners.
- Professionals in de wijk werken goed samen om de woonoverlast aan te pakken (onder andere via nog te concretiseren handelingskader en escalatiemodel vanuit het stedelijk programma Veiligheid).
- Proactieve advisering in thema's Stedelijke Vernieuwing en Woondeal, met betrekking tot het aandeel sociale huur en kwetsbare bewoners in Presikhaaf, Presikhaafse context meegeven.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Presikhaaf per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget Presikhaaf				
Meedoen	233	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	707	98	13	40
Openbare ruimte	261	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	22	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	708	2	0	0
Totaal Wijkbudget Presikhaaf	*1.931*	*101*	*13*	*40*
Wijken Algemeen Presikhaaf				
Meedoen	2.113	50	0	0
Kansengelijkheid	3.550	1.091	0	0
Gezondheid	13.175	28	18	4
Openbare ruimte	1.937	125	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	862	562	87	30
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen Presikhaaf	*21.856*	*1.862*	*105*	*34*
Totaal Presikhaaf	**23.787**	**1.962**	**117**	**74**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	31.692	26.898	24.380	23.787	23.613	23.687	23.610
Baten	14.798	2.551	1.970	1.962	1.963	1.964	1.964
Saldo lasten en baten	***-16.895***	***-24.346***	***-22.409***	***-21.825***	***-21.650***	***-21.722***	***-21.646***
Toevoegingen aan reserves	0	0	133	117	117	117	117
Onttrekkingen aan reserves	6.204	0	233	74	36	81	35
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***6.204***	***0***	***99***	***-43***	***-82***	***-37***	***-83***
Gerealiseerd resultaat	**-10.691**	**-24.346**	**-22.310**	**-21.868**	**-21.732**	**-21.759**	**-21.729**

Toelichting

Lasten
Voor gebied Presikhaaf is totaal € 23,8 miljoen aan lasten begroot. € 21,9 miljoen voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen en € 1,9 miljoen specifiek binnen Presikhaaf. Het grootste deel van de lasten (€ 13,9 miljoen) valt binnen het thema gezondheid. Daarnaast wordt voor de thema's meedoen (€ 2,3 miljoen), kansengelijkheid (€ 3,6 miljoen) en openbare ruimte (€ 2,2 miljoen) een bedrag groter dan € 2 miljoen begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 0,6 miljoen. In 2022 dalen de lasten met € 0,2 miljoen. Dit komt voornamelijk door een verlaging van het thema gezondheid (Wmo beschermd wonen).

Baten
Totaal is een bedrag van € 2,0 miljoen aan baten begroot. € 1,9 miljoen voor Wijken Algemeen en € 0,1 miljoen specifiek voor Presikhaaf.
Voor kansengelijkheid is € 1,0 miljoen aan inkomsten begroot, waaronder een subsidie van het Rijk van € 0,9 miljoen voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Binnen het thema wonen is € 0,6 miljoen aan inkomsten uit vastgoed (huurinkomsten en servicekosten) naar Presikhaaf doorberekend.

De inkomsten voor Presikhaaf blijven over de jaren vrijwel gelijk.

Toevoegingen aan reserves
De toevoegingen aan de reserves binnen Presikhaaf bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Onttrekkingen aan reserves
De onttrekkingen aan de reserves binnen Presikhaaf bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.
Ten opzichte van 2020 wordt er € 0,1 minder onttrokken uit vastgoed primair onderwijs.

Subsidies
Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:
- St. Rijnstad;
- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Pas;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W5 Malburgen

In het wijkprogramma Malburgen bevinden zich de wijken Malburgen West, Malburgen Oost/Noord, Malburgen Oost/Zuid, waaronder het Duifje en Immerloo.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Meer Malburgers doen mee door arbeidsparticipatie en/of maatschappelijke participatie.

Malburgers die drempels ervaren bij het meedoen worden aangemoedigd en zo nodig ondersteund om die drempels structureel te overwinnen. Malburgers die niet in staat zijn om de drempels bij het meedoen structureel te overwinnen vinden makkelijk en dichtbij de ondersteuning (hulp en informatie) om daarmee om te gaan.

Inspanningen 2021

Wij vragen voorzieningen in de wijk expliciet om problematiek bij bewoners te signaleren en te adresseren, al dan niet met inzet van andere partners in de wijk. Ook vragen we deze voorzieningen om in de ondersteuning die zij bieden bewoners zoveel als mogelijk te activeren richting maatschappelijke participatie en arbeidsparticipatie.
We geven inwoners een rol in buurthuizen, bijvoorbeeld door op te leiden tot gastheer/gastvrouw, helpen met de schoonmaak en koffie te schenken.

Meer Malburgers zijn (meer) financieel zelf- of samenredzaam

Malburgers die zichzelf financieel niet of onvoldoende kunnen redden worden aangemoedigd en zo nodig ondersteund om dit te verbeteren. Malburgers die structureel niet in staat zijn om zichzelf financieel voldoende te redden vinden makkelijk en dichtbij de hierbij noodzakelijke ondersteuning binnen het netwerk of wijk- en stedelijke voorzieningen.

Inspanningen 2021

- Wij vragen voorzieningen die zich in de wijk richten op financiële vragen van inwoners om zich gezamenlijk op een eenduidige, toegankelijke en samenhangende wijze te organiseren, waarbij deze voorzieningen de focus leggen op het (meer) financieel zelf- of samenredzaam maken van de inwoner.
- De outreachende aanpak van de achter-de-voordeur projecten in de wijk wordt voortgezet.
- Met het gebiedsteam Werk en Inkomen en het Sociaal wijkteam maken we een plan voor de aanpak van schuldenproblematiek en armoede in de wijk.

Malburgers voelen zich gezamenlijk meer verantwoordelijk voor elkaar en de wijk

Malburgers worden aangemoedigd en ondersteund om elkaar te ontmoeten en initiatieven te ontplooien.

Inspanningen 2021

Verbeteren sociale cohesie door inzet buurthuizen met aanbod aansluitend op behoeften in de wijk. Daarmee wordt de betrokkenheid vergroot.

Kansengelijkheid

De Malburgse jeugd heeft en krijgt, ook in het verdere leven, zoveel als mogelijk de kans om mee te doen.

- In Malburgse jeugd wordt op een dusdanige manier geïnvesteerd dat eventuele achterstanden in de kansen op meedoen tijdig worden bestreden.
- Extra aandacht voor (talent)ontwikkeling van kinderen uit arme gezinnen (lager dan 130% sociaal minimum).

Inspanningen 2021

- Basisactiviteiten als kinder- en jongerenwerk op orde brengen in samenwerking met gemeente en jongerenwerkorganisaties.
- De wijkprogramma's Kansrijk Opgroeien die in samenwerking met regiegroepen in de wijk zijn vormgegeven (moeilijke start in verband met corona) uitvoeren en volgen.

Volwassen Malburgers hebben, krijgen en pakken zoveel als mogelijk hun kans om mee te doen

Volwassen Malburgers worden aangemoedigd en zo nodig ondersteund om hun kansen op meedoen te verbeteren.

Inspanningen 2021

- Intensiveren samenwerking Sociaal wijkteam, Werk en Inkomen, Activeren Werk, Rijnstad om inwoners gerichter te laten participeren.
- Toegankelijke wijk(ontmoetings)voorzieningen.
- Voortzetten achter de voordeurprojecten.

Meer Malburgers met een migratieachtergrond hebben, krijgen en pakken zoveel als mogelijk hun kans om mee te doen

Malburgers met een migratieachtergrond worden aangemoedigd en zo nodig ondersteund om hun kansen op meedoen te verbeteren.

Inspanningen 2021

Passend informeel aanbod van NT2 taalactiviteiten (Nederlands als tweede taal) in de wijk en (door)verwijzing naar dit aanbod. Zie voorgaand doel, extra aandacht voor deze doelgroep.

Gezondheid

Meer Malburgers zijn gezond en maken minder gebruik van specialistische zorg

Malburgers zijn zich meer bewust van hun gezondheid en zijn meer zelfredzaam in het verbeteren van hun eigen gezondheid.

Inspanningen 2021

Stimuleren gebruik beweegopties openbare ruimte: beweegtuin en wandelroutes Malburgen West, openbare ruimte Olympusgebied, onder de aandacht brengen van gezonde voeding in buurthuizen en ontmoetingsplekken in de wijk.

Veiligheid

Meer Malburgers voelen zich veilig in hun buurt, in hun straat en in hun woning

Malburgers denken en werken mee aan het verbeteren van hun leefomgeving; bijvoorbeeld het melden van misstanden en ondermijning, zoeken naar (creatieve) oplossingen.

Inspanningen 2021

Overleg tussen werkgroepen Veiligheid en bijvoorbeeld de Wijkbeheergroepen- en Wijkplatforms organiseren om gebruik te maken van elkaars expertise.

Meer Malburgers voelen zich beschermd tegen het gevaar van (kwalijk) menselijk handelen in hun leefomgeving

In Malburgen is er meer aandacht voor een veilige thuissituatie, school en ontmoetingsplekken.

Inspanningen 2021

Actief in overleg met OZO (Overlast en Zorg Overleg), scholen en ontmoetingsplekken bij dreigende en/of ervaren onveiligheid voor het opstellen van een oplossingsgericht plan.

Meer Malburgers voelen zich veilig in de openbare ruimte

In Malburgen zijn specifieke plekken bekend en aangewezen waar de fysieke veiligheid verbeterd kan worden.

Inspanningen 2021

Voortzetten acties vanuit veiligheid met betrekking tot winkelcentrum De Drieslag, denk aan inzet straatcoaches. Daarnaast verder oppakken verkeerswijkschouw per wijkbeheergroep.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Malburgen per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget Malburgen				
Meedoen	280	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	526	161	11	2
Openbare ruimte	-118	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	51	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	638	2	0	0
Totaal Wijkbudget Malburgen	*1.377*	*164*	*11*	*2*
Wijken Algemeen Malburgen				
Meedoen	2.925	75	0	0
Kansengelijkheid	6.355	2.447	0	0
Gezondheid	20.839	95	16	5
Openbare ruimte	2.596	181	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	1.257	926	166	66
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	1	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen Malburgen	*34.193*	*3.730*	*182*	*71*
Totaal Malburgen	**35.570**	**3.894**	**193**	**73**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	50.731	39.600	37.585	35.570	35.406	35.520	35.405
Baten	1.622	4.242	3.891	3.894	3.895	3.896	3.896
Saldo lasten en baten	***-49.109***	***-35.357***	***-33.695***	***-31.676***	***-31.511***	***-31.624***	***-31.508***
Toevoegingen aan reserves	0	0	193	193	193	193	193
Onttrekkingen aan reserves	914	0	397	73	69	171	111
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***914***	***0***	***204***	***-120***	***-124***	***-22***	***-83***
Gerealiseerd resultaat	**-48.194**	**-35.357**	**-33.491**	**-31.796**	**-31.634**	**-31.646**	**-31.591**

Toelichting

Lasten

Voor gebied Malburgen is totaal € 35,6 miljoen aan lasten begroot. € 34,2 miljoen voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen en € 1,4 miljoen specifiek binnen Malburgen. Het grootste deel van de lasten (€ 21,4 miljoen) valt binnen het thema gezondheid. Daarnaast wordt voor de thema's meedoen (€ 3,2 miljoen), kansengelijkheid (€ 6,4 miljoen) en openbare ruimte (€ 2,5 miljoen) een bedrag groter dan € 2 miljoen begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 2,0 miljoen. In 2022 dalen de lasten met € 0,2 miljoen. Dit komt voornamelijk door een verlaging van het thema gezondheid (WMO beschermd wonen).

Baten

Totaal is een bedrag van € 3,9 miljoen aan baten begroot. € 3,7 miljoen voor Wijken Algemeen en € 0,2 miljoen specifiek voor Malburgen.
Voor kansengelijkheid is € 2,5 miljoen aan inkomsten begroot, waaronder een subsidie van het Rijk van € 2,2 miljoen voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Binnen het thema wonen is € 0,9 miljoen aan inkomsten uit vastgoed (huurinkomsten en servicekosten) naar Malburgen doorberekend.

Toevoegingen aan reserves

De toevoegingen aan de reserves binnen Malburgen bedragen € 0,2 miljoen en bestaan uit huurinkomsten vastgoed.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen Malburgen fluctueert maar schommelt rond de € 0,1 miljoen.
Ten opzichte van 2020 wordt er € 0,3 minder onttrokken uit vastgoed primair onderwijs (huurinkomsten).

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Pas;
- St. Rijnstad;
- Kinderopvang SKAR;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W6 Schuytgraaf/Elderveld

In het wijkprogramma Schuytgraaf/Elderveld bevinden zich de wijken Schuytgraaf en Elderveld.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Vergroten van samenwerking

Schuytgraaf:

- Wijkinitiatieven weten elkaar te vinden.
- Partijen in de wijk hebben zich verenigd en werken samen.
- Extra inzet van opbouwwerk.

Inspanningen 2021

Schuytgraaf: bewonersoverleg is ingericht.

Vergroten van ontmoetingsmogelijkheden

Schuytgraaf: vergroten van ontmoetingsmogelijkheden. Er zijn meer overdekte ontmoetingsplekken in de wijk.

Inspanningen 2021

Schuytgraaf:

- De kapschuur is gerealiseerd.
- De ontmoetingsruimte binnen de Omnibus is in gebruik. De aanleg van sociaal-maatschappelijke voorzieningen is bij het projectteam Schuytgraaf belegd.

Meer ontmoetingsplekken voor jongeren

Elderveld: meer ontmoetingsplekken voor jongeren. Jongeren boven de 10+ hebben een eigen overdekte plek in de wijk.

Inspanningen 2021

Elderveld: er is een JOP gerealiseerd.

Meer aandacht voor wensen en behoeften van ouderen op het gebied van wonen/zorg/welzijn

Elderveld: we streven naar een leeftijdsbestendige wijk, wijkbewoners wonen zo lang mogelijk thuis. Meer aandacht voor wensen en behoeften van ouderen op het gebied van wonen/zorg/welzijn en openbare ruimte.

Inspanningen 2021

Elderveld: het uitvoeringsplan "oud worden in Elderveld" is gereed.
Pilot Wijkmakers; Sluitende aanpak op eenzaamheid voor ouderen in Elderveld.

Meer bewoners hebben de mogelijkheid om te participeren

In Elderveld hebben meer bewoners dan in Schuytgraaf een bijstandsuitkering. Onderzoek wijst uit dat met name voor jongeren, gezinnen en alleenstaande ouders extra inzet nodig is. Ook het Sociale wijkteam geeft aan dat deze extra inzet wenselijk is. Samen met Werk en Inkomen en het aanpalende gebied De Laar/Elden wordt gekeken hoe deze inzet zo efficiënt mogelijk ingericht kan worden en hoe zo veel mogelijk inwoners met problemen op het snijvlak van zorg, werk en schulden bereikt en geholpen kunnen worden.

Elderveld: meer inwoners hebben de mogelijkheid om te participeren. Er zijn minder mensen met schulden in de wijk. Meer jongeren, alleenstaanden met kinderen en gezinnen vinden de weg naar werk of vergroten de kans hierop. Meer mensen weten waar ze met hun vragen op het gebied van Werk en Inkomen en Zorg terecht kunnen.

Inspanningen 2021

Elderveld:

- 30 jongeren, 20 gezinnen en 20 alleenstaanden met kinderen maken stappen op de participatieladder of zijn aan het werk.
- Er is een specifieke maatwerkaanpak gericht op de jongerenflat Schipholplein.
- Er wordt meer gebruik gemaakt van het gezamenlijke inloopspreekuur van professionals in de wijk. De frequentie van de inloopspreekuren wordt verhoogd van maandelijks naar wekelijks.

Kansengelijkheid

Meer kinderen maken gebruik van het voorzieningenaanbod

Gezien het grote kindertal in de wijk Schuytgraaf heeft het thema opvoeden en opgroeien de constante aandacht van zowel het team Leefomgeving als het Sociale wijkteam. Samen met de partners in de wijk zoals Rijnstad, Sportbedrijf, Pactum, de scholen wordt gewerkt aan een goed maatwerkaanbod waarin kinderen met minder kansen potentie geboden wordt. Voor met name de wat oudere jeugd wordt in beide wijken aan een passend en doorlopend aanbod gewerkt.

Schuytgraaf en Elderveld: kinderen hebben gelijke kansen. Meer kinderen maken gebruik van het voorzieningenaanbod. De ouderbetrokkenheid wordt vergroot. Er is een doorlopend maatwerkprogramma voor kinderen. Nieuwe partners in het wijknetwerk werken samen.

Inspanningen 2021

Schuytgraaf en Elderveld:

- Er worden maatwerktrainingen gegeven op het gebied van social media, sexting en KIES-trainingen. Run for Fun en Vitesse Hattrick worden aangeboden in Schuytgraaf.
- Er wordt een aanvullend aanbod op cultuurgebied geboden. Voor jonge kinderen en hun ouders is de speelmorgen in Schuytgraaf heringericht.

Openbare Ruimte

Meer bewegingsmogelijkheden in de openbare ruimte

Schuytgraaf: meer bewegingsmogelijkheden in de openbare ruimte. Bewoners hebben de gelegenheid gezonder te leven en meer te bewegen.

Inspanningen 2021

Schuytgraaf:

- Multifunctioneel sport- en speelveld is gerealiseerd en geprogrammeerd.
- Inzichtelijk maken welke speelplekken er voor welke leeftijdscategorie zijn.

Veiligere openbare ruimte

Schuytgraaf: veilige openbare ruimte, onder andere rondom station Arnhem Zuid.

Inspanningen 2021

Schuytgraaf:

- Opruimacties voor zwerffietsen rondom het station worden ingezet. Zwerfvuil en afval worden opgeruimd.
- Veiligheidsoverleg is ingericht.

Doel meer aandacht voor behoud van groen, inrichting van de openbare ruimte en veiligheid

Elderveld: inwoners zijn tevreden over de openbare ruimte. Er is aandacht voor behoud van groen, inrichting van de openbare ruimte en veiligheid.

Inspanningen 2021

Elderveld:

- De groenvisie Elderveld is gereed.
- Briellehof en Kaaghof zijn vergroend.
- Bewonersinitiatief Stoeterij is onderzocht.
- Veiligheidsoverleg is ingericht.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Schuytgraaf / Elderveld per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget Schuytgraaf / Elderveld				
Meedoen	204	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	868	231	30	6
Openbare ruimte	-149	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	-1	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	394	2	0	0
Totaal Wijkbudget Schuytgraaf / Elderveld	*1.315*	*234*	*30*	*6*
Wijken Algemeen Schuytgraaf / Elderveld				
Meedoen	1.276	22	0	0
Kansengelijkheid	2.353	686	0	0
Gezondheid	15.257	14	3	2
Openbare ruimte	2.213	113	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	2.954	1.468	210	96
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen Schuytgraaf / Elderveld	*24.272*	*2.308*	*213*	*98*
Totaal Schuytgraaf / Elderveld	**25.587**	**2.541**	**242**	**104**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	43.653	24.079	26.633	25.587	25.229	25.277	25.220
Baten	1.778	2.613	2.540	2.541	2.542	2.542	2.542
Saldo lasten en baten	***-41.875***	***-21.465***	***-24.093***	***-23.046***	***-22.688***	***-22.735***	***-22.678***
Toevoegingen aan reserves	0	0	242	242	242	242	242
Onttrekkingen aan reserves	3.213	0	256	104	75	150	175
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***3.213***	***0***	***13***	***-138***	***-168***	***-92***	***-67***
Gerealiseerd resultaat	**-38.661**	**-21.465**	**-24.080**	**-23.184**	**-22.855**	**-22.827**	**-22.745**

Toelichting

Lasten

Voor Schuytgraaf / Elderveld is totaal € 25,6 miljoen aan uitgaven begroot. € 24,3 miljoen wordt begroot voor taken die stadsbreed vanuit de wijken worden uitgevoerd. € 1,3 miljoen is begroot voor taken die apart in Schuytgraaf / Elderveld worden uitgevoerd. Voor het thema gezondheid is totaal € 16,1 miljoen begroot, waarvan € 15,1 miljoen voor de Sociale wijkteams. Daarnaast is voor de thema's wonen (€ 3,0 miljoen), kansengelijkheid (€ 2,4 miljoen) en openbare ruimte (€ 2,1 miljoen) meer dan € 2 miljoen aan uitgaven begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de uitgaven met € 1,0 miljoen. € 0,8 miljoen van deze daling valt binnen het thema gezondheid. Ook in 2022 dalen de uitgaven voor gezondheid met € 0,3 miljoen en de uitgaven totaal met € 0,4 miljoen. In 2023 en 2024 blijven de uitgaven op een vergelijkbaar niveau.

Baten

Totaal is voor Schuytgraaf / Elderveld € 2,5 miljoen aan inkomsten begroot. € 2,3 miljoen onder Wijken Algemeen en € 0,2 miljoen specifiek voor Schuytgraaf / Elderveld. Binnen het thema wonen wordt vanuit Wijken Algemeen € 1,4 miljoen aan inkomsten uit vastgoed doorberekend naar Schuytgraaf / Elderveld. € 0,6 miljoen aan inkomsten is begroot voor de Rijkssubsidie voor de aanpak van onderwijsachterstanden binnen het thema kansengelijkheid.

De inkomsten zijn vrijwel constant in de verschillende begrotingsjaren.

Toevoegingen aan reserves

Vanuit Schuytgraaf / Elderveld wordt jaarlijks € 0,2 miljoen toegevoegd aan de reserve onderhoud vastgoed.

Onttrekkingen aan reserves

in 2021 wordt € 0,1 miljoen onttrokken aan de reserve onderhoud vastgoed. Dit is € 0,1 miljoen minder dan in 2020 en loopt op tot € 0,2 miljoen in 2024.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma.

- Sportbedrijf Arnhem BV
- St. Rijnstad
- St. Welzijn Ouderen Arnhem
- St. Pas
- Kinderopvang SKAR

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W7 De Laar/Elden

In het wijkprogramma De Laar/Elden bevinden zich de wijken De Laar en Elden.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Sterkere onderlinge contacten in de buurt (sociale cohesie)

In De Laar zijn straten waar mensen elkaar nauwelijks kennen. Bewonersinitiatieven, verenigingen en ontmoetingsplekken zijn belangrijk voor de leefbaarheid en onderlinge betrokkenheid.

Inspanningen 2021

- Realisatie van het plan om de gebruiksmogelijkheden van de binnen- en buitenruimte van sporthal De Laar West te verbeteren.
- Ontwikkelen van de gemeenschappelijke ruimte in scholencomplex aan de Brabantweg tot een leer- en educatiecentrum en ontmoetingsplek voor de jeugd.
- Visie op speeltuinen opstellen.
- Werkgroepen en bewonersinitiatieven worden waar nodig ondersteund (door bijvoorbeeld het bieden van ondersteuning of het toe leiden naar subsidieregelingen).

Meer mensen voelen zich prettig en kunnen meedoen in hun omgeving (sociaal zelfredzaam)

Alle mensen moeten mee kunnen doen in de samenleving. Veel mensen willen zich ontwikkelen en ervaringen op kunnen doen. Ook ouderen willen langer zelfstandig kunnen wonen. Een goed netwerk is daarbij belangrijk.

Inspanningen 2021

- In samenwerking met het Sociaal wijkteam kansen in de eigen omgeving vergroten door het versterken van voorzieningen, zoals het opzetten van buurtschakels en het ondersteunen van taalgroepen. Zie ook thema Kansengelijkheid Volwassenen.
- Het initiatief Elden met Elkaar ondersteunen. Bewoners hebben dit initiatief opgezet zodat ouderen langer actief blijven en langer thuis kunnen wonen.

Sterker zelforganiserend vermogen van bewoners (financieel zelfredzaam)

In De Laar-Elden is een relatief grote groep t/m 45 jaar met een uitkering. Mensen zijn vaak wel gemotiveerd om iets te kunnen betekenen of willen aan het werk. Het is belangrijk dat dit actief wordt opgemerkt en opgepakt.

Inspanningen 2021

- Inzet op intensieve samenwerking in de wijk tussen Werk en Inkomen en Sociaal wijkteam. Vorm geven aan de driegesprekken (Inwoner - Sociaal wijkteam - Werk en Inkomen).
- Inloopspreekuur Participatie in boerderij de Kroon blijven faciliteren.

Kansengelijkheid

Bewoners de mogelijkheid bieden om zelfstandiger en steviger in de maatschappij te staan en indien nodig meer zelf de regie te kunnen voeren over hun leven.

In samenwerking met het Sociale wijkteam, Werk en Inkomen en andere partners in de wijk kansengelijkheid bevorderen en ondersteuning bieden voor wie dit nodig heeft. Onze partners hebben een goed inzicht in wie ondersteuning kan gebruiken en wat de behoeftes zijn. Deze ondersteuning vindt zoveel mogelijk plaats in de eigen wijk/omgeving.

Inspanningen 2021

- In samenwerking met de partners in de wijk kansen in de eigen omgeving vergroten.
- Het organiseren van buurtschakels.
- Het faciliteren van allerlei cursussen om bovengenoemde doelstellingen te bereiken zoals bijvoorbeeld taalvaardigheidstrainingen maar ook op het gebied van gezondheid (zowel fysiek als mentaal).

Zo veel mogelijk kinderen bereiken die extra ondersteuning kunnen gebruiken in hun ontwikkeling en hier een goed en passend programma voor aan te bieden.

Het continueren van het programma kansrijk opgroeien. Dit is in 2019 uitgerold en wordt uitgevoerd door de basisscholen (4 tot 12 jarigen) en Motion (Rijnstad) zorgt voor een programma voor de kinderen van 12-18 jaar.

4-12 jarigen
Vanuit de basisscholen is er vanaf begin 2019 een programma opgesteld om kinderen in De Laar gelijke kansen te bieden. De scholen hebben zicht op de behoeftes van de leerlingen en stemmen zaken af met de gemeente en de partners in de wijk zoals Rijnstad, Sportbedrijf en het wijkteam. Binnen beide brede scholen is een projectleider aangesteld en zij zijn verantwoordelijk voor het programma.

12+
Focusz Academy is de plek voor kinderen van 12--18 jaar die steun kunnen gebruiken in hun persoonlijke ontwikkeling en groei. Focusz Academy is opgezet door de jongerenwerkers van Rijnstad in De Laar. Focusz Academy richt zich op buitenschoolse onderwijsactiviteiten (bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding, weekendschool), talentontwikkeling & ondernemerschap en sport & healthy lifestyle.

Inspanningen 2021

- Het ondersteunen van de coördinatoren om ervoor te zorgen dat het programma "kansrijk opgroeien" zo optimaal mogelijk wordt uitgevoerd en benut.

Openbare ruimte

Meer bewoners zijn tevreden over hun leefomgeving

Een veilige en leefbare openbare ruimte is belangrijk om prettig te kunnen wonen (cijfers uit De Laar geven aan dat bewoners het gevoel hebben dat de kwaliteit van de leefomgeving achteruit gaat én verwachten niet dat het beter wordt).
Elden wil het dorpse karakter behouden en dit wordt in de dorpsvisie van Elden uitdrukkelijk zo benoemd. Werkgroepen zoals de Historische Kring en Eldense Parels zijn daarin actief.
In De Laar en Elden zijn veel bewonersinitiatieven die zich richten op de kwaliteit en het (gezamenlijk) gebruik van de openbare ruimte en in het verlengde daarvan de sociale cohesie. Bewoners, werkgroepen, buurtconciërge (groenaannemer) en gemeente trekken veel samen op.
Meer bewoners zijn tevreden over hun leefomgeving.

Inspanningen 2021

- Adequaat reageren op meldingen en ideeën van bewoners (onder andere social media) en eigen initiatieven ondersteunen.
- Extra aandacht voor spelen/ speelplekken.
- Inzetten op goede samenwerking met de diverse werkgroepen (onder andere wijk- en dorpsplatform).
- Aandacht voor de verdere verbetering van het winkelcentrum De Laar Oost.

Duurzaamheid

Meer aandacht voor het onderwerp duurzaamheid in de wijk

Een thema dat tot voor kort nog niet zichtbaar speelde in het gebied De Laar en Elden. De Tuin van Elden wordt binnen de gemeentelijke organisatie aangemerkt als een kansrijke wijk. Dit betekent dat deze wijk versneld af zou kunnen van het gas. Het programma "New Energy made in Arnhem" zal vanuit de gemeente zorgen voor allerlei vormen van ondersteuning. In De Laar is de bewonersgroep "De Laar Energie Bewust" gestart om bewoners meer bewust te maken van mogelijkheden omtrent energiegebruik en energiebesparingen.

Inspanningen 2021

- Het ondersteunen van bewonersinitiatieven op het gebied van duurzaamheid.

Wonen

Meer passende woningen voor de diverse doelgroepen

- Er is speciaal aandacht voor jongerenhuisvesting, levensloopbestendige woningen en huisvesting van arbeidsmigranten. Ouderenhuisvesting is weinig voorhanden terwijl het aantal ouderen (met name in Elden) ver boven gemiddeld ligt. Jongeren uit Arnhem-Zuid krijgen de mogelijkheid in dit gebied zelfstandig te kunnen wonen.
- Passend woningaanbod voor de diverse doelgroepen.

Inspanningen 2021

- In samenwerking met instellingen en partners in de wijk onderzoek doen naar de huisvestingsmogelijkheden voor jongeren.
- Samen met bewoners en partners in de wijk goed aansluiten op de stedelijke aanpak huisvesting arbeidsmigranten.
- Bewoners betrekken bij gebiedsontwikkelingen waarbij sprake is van nieuwbouw of het omvormen van bestaande gebouwen.

Veiligheid

Meer bewoners voelen zich veilig en zijn betrokken in hun buurt.

Op meerdere punten wordt in de wijk onveiligheid ervaren. De speerpunten voor het gebied De Laar/Elden zijn: verkeer/parkeren, verloedering van de leefomgeving, buurtoverlast en jeugdoverlast.
Bewoners in De Laar/Elden zijn op diverse fronten actief. Buurtveiligheid, zwerfvuil of AED zijn onderwerpen waar bewoners zich voor inzetten.
Meer bewoners voelen zich veilig en zijn betrokken in hun buurt.

Inspanningen 2021

- In samenwerking met bewoners worden verkeersknelpunten in beeld gebracht en wordt naar oplossingen gezocht.
- Bewonersgroepen die zich actief inzetten voor de diverse thema's worden ondersteund.
- Adequate aanpak van buurtoverlast en jeugdoverlast.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 De Laar / Elden per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget De Laar / Elden				
Meedoen	183	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	463	344	44	11
Openbare ruimte	-90	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	4	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	373	2	0	0
Totaal Wijkbudget De Laar / Elden	*933*	*347*	*44*	*11*
Wijken Algemeen De Laar / Elden				
Meedoen	1.293	25	0	0
Kansengelijkheid	2.156	724	0	0
Gezondheid	10.363	44	8	5
Openbare ruimte	1.892	102	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	92	0	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen De Laar / Elden	*16.015*	*900*	*8*	*5*
Totaal De Laar / Elden	**16.948**	**1.246**	**52**	**15**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	3.546	19.437	17.313	16.948	16.861	16.886	16.860
Baten	3.456	1.700	1.245	1.246	1.247	1.247	1.247
Saldo lasten en baten	***-90***	***-17.736***	***-16.067***	***-15.701***	***-15.614***	***-15.638***	***-15.612***
Toevoegingen aan reserves	0	0	52	52	52	52	52
Onttrekkingen aan reserves	2.298	0	136	15	61	37	23
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***2.298***	***0***	***84***	***-37***	***9***	***-15***	***-29***
Gerealiseerd resultaat	**2.208**	**-17.736**	**-15.983**	**-15.738**	**-15.605**	**-15.653**	**-15.641**

Toelichting

Lasten

Voor De Laar / Elden is een lastentotaal van € 16,9 miljoen begroot. € 16,0 miljoen hiervan is begroot voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen. € 0,9 miljoen is begroot voor taken specifiek voor De Laar / Elden. Van de totale lasten is € 10,8 miljoen begroot voor het thema gezondheid, waarvan € 10,2 miljoen voor de Sociale wijkteams. Hiernaast is € 2,2 miljoen begroot voor uitgaven voor kansengelijkheid, € 1,8 miljoen voor openbare ruimte en € 1,5 miljoen voor meedoen. Voor de overige thema's is € 0,6 miljoen aan lasten begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 0,4 miljoen, vooral door de daling van de uitgaven op het thema openbare ruimte (€ 0,3 miljoen). In de volgende begrotingsjaren blijven de uitgaven op een vergelijkbaar niveau.

Baten

De totale baten voor De Laar / Elden bedragen € 1,2 miljoen. € 0,9 voor Wijken Algemeen en € 0,3 miljoen voor De Laar / Elden specifiek. Onder Wijken Algemeen is binnen het thema kansengelijkheid € 0,6 miljoen begroot voor de Rijkssubsidie voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Voor De Laar / Elden specifiek is € 0,3 miljoen binnen het thema gezondheid begroot voor doorberekende inkomsten vanuit sportaccommodaties.

De baten blijven over de jaren heen vrijwel gelijk.

Toevoegingen aan reserves

Vanuit De Laar / Elden wordt jaarlijks € 0,1 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderhoud vastgoed.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen De Laar / Elden bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Subsidies

Hieronder is een overzicht te vinden van de vijf grootste subsidieontvangers in 2021, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Rijnstad;
- St. Pas;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W8 Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg

In het wijkprogramma RKV bevinden zich de wijken Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Meer aandacht voor kwetsbare bewoners

Zelfstandig wonen is voor sommige wijkbewoners moeilijk door geldproblemen, een taalachterstand of door een lichamelijke of psychische beperking. Soms is het gevolg hiervan dat we elkaar niet meer kennen en de buren te weinig helpen als het even tegenzit.

Inspanningen 2021

Samen met onze netwerkpartners zichtbaar maken welke mogelijkheden er zijn om zelfstandig te blijven wonen. waar en met wie.

Minder inwoners zijn eenzaam

Steeds vaker krijgen we signalen over eenzame inwoners. Vaak is er sprake van onderliggende problemen zoals armoede, werk(e)loosheid of laaggeletterdheid. Hierdoor ontstaat vermijdingsgedrag dat het isolement versterkt. Er is behoefte aan initiatieven die het mogelijk maken dat mensen uit hun isolement kunnen komen, voorzieningen waardoor mensen makkelijker de deur uitgaan en het opzetten van informele netwerken en kringen dicht bij huis. Meedoen en meemaken staat centraal.

Inspanningen 2021

- Ansichtkaart actie (vraag en aanbod bij elkaar brengen).
- Samen met onze netwerkpartners voor iedereen zichtbaar maken welke mogelijkheden er zijn dat willen wij bereiken door:
    - Passend wonen met zorg op maat Croydonplein (Sociale wijkteam, team Leefomgeving en bewoners), te beginnen met huishoudelijke hulp.
    - Sociale basis transparanter maken.
- Realiseren van een ontmoetingsplek in Immerloopark door Stichting Immerloopark: Immerlokaal.
- Realiseren van buurthuis in Kronenburg met programma samen met bewoners en welzijnpartners.
- Lokale ondernemers en bestuur Vredenburcht om de tafel om Wijkcentrum Vredenburcht nieuw leven in blazen.

Meer mensen zijn gezond door te bewegen en te ontmoeten

Beweegmogelijkheden in de wijk zijn onvoldoende bekend en/of geven onvoldoende aanleiding om te bewegen. Door bewegen ontmoet je anderen en vergroot het netwerk.
Onderzoek toont aan dat door ontmoeten de gezondheid van mensen verbetert, een neveneffect is dat de medische kosten omlaag gaan.

Inspanningen 2021

Samen met bewoners inventariseren waar de openbare mogelijkheden biedt om bewegen beter te faciliteren, dit willen we doen door:

- Met variatie in inrichting uit te dagen, te prikkelen en te stimuleren om meer en vaker naar buiten te gaan om te spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte.
- Stimuleren van de ontwikkeling en programmering van ontmoetingsplekken.

Kronenburg en Vredenburg zijn gezonde en gewilde wijken

In deze wijken zijn problemen op fysiek en sociaal terrein. Ervaring heeft geleerd dat we het grootste effect behalen als deze in combinatie worden opgepakt. Bewoners willen een leefbare wijk.

Inspanningen 2021

Netwerken en organisaties aan elkaar verbinden waardoor een gedeelde visie op het gebied Kronenburg en Vredenburg ontstaat.

Openbare ruimte

Een groene en gezonde wijk

Bepaalde plekken in het gebied zijn aangemerkt als hitteplekken. De temperatuur is daar meetbaar hoger. Het aanbrengen van groen en water helpt bij het verlagen van de temperatuur en verbeteren van het leefklimaat.

Inspanningen 2021

- Bewoners stimuleren tot vergroening.
- Rijkerswoerd: Gefaseerd bomen vervangen in straten volgens plan in samenwerking met bewoners en werkgroep openbare ruimte.
- Het belang van groen op de kaart zetten bij onze netwerkpartners.
- Aansluiting op de vergroening van het Croydonplein en de busbaan als navolging van de Herstelagenda.

Meer bloemrijke plekken in de wijk

De wens van bewoners is meer bloemrijke plekken en moestuinen. De leefomgeving van bewoners wordt daardoor groener en aantrekkelijker.

Inspanningen 2021

- Op basis van bewonersinitiatieven bloemrijke plekken aanleggen.
- Ondersteunen bij de aanleg van moestuinen.

Meer verantwoordelijkheid voor een veilige en aantrekkelijke leefomgeving

We zien en horen dat privaat bezit en openbare ruimte in rap tempo achteruitgaan en verloederen. Het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving is nodig, specifiek in de openbare ruimte. Dit is een samenwerking tussen gemeente en bewoners.

Inspanningen 2021

- Stimuleren van gezamenlijke activiteiten die gericht zijn op een schone (eigen) omgeving.
- Schouw op de kwaliteit van de openbare ruimte samen met de gemeente en huiseigenaren ter bevordering van de samenwerking en een plan tevens bijdraagt aan gezamenlijke bewustwording van een gedeeld belang zijnde het tegen gaan van de verloedering van de wijk.

Veiligheid

Vermindering sociale problematiek

Overlast en onbegrepen gedrag tegengaan: de sociale kwaliteit van de wijk verbetert, de wijk wordt een gedifferentieerde, aantrekkelijke woonwijk voor verschillende huishoudens en de wijk wordt een vernieuwde wijk voor de huidige en nieuwe bewoners.

Inspanningen 2021

Samenwerking tussen netwerkpartners op het gebied van sociale problematiek. Een goede analyse is nodig om te achterhalen wat is er precies aan de hand en wat heeft de wijk nodig om prettig te kunnen leven? Hoe voorkomen we verder afglijden?

Rijnlandflat leefbaar maken in samenwerking met de woningcoöperatie, bewoners en welzijnspartners.

Verminderen van onveilige verkeerssituaties

Bewoners ervaren hinderlijke en gevaarlijke verkeersknelpunten.

Inspanningen 2021

Samen met bewoners inventariseren en prioriteren van onveilige verkeerssituaties.

Minder overlast door dealers op straat

Problemen rondom dealen en gebruiken van soft- en harddrugs. Kinderen/jongeren komen in contact met drugs.

Inspanningen 2021

Bijeenkomsten met verantwoordelijke netwerkpartners voor actieplan.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget RKV				
Meedoen	312	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	1.233	270	60	12
Openbare ruimte	-51	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	-28	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	560	2	0	0
Totaal Wijkbudget RKV	*2.026*	*273*	*60*	*12*
Wijken Algemeen RKV				
Meedoen	2.118	40	0	0
Kansengelijkheid	2.703	567	0	0
Gezondheid	15.223	0	0	0
Openbare ruimte	2.568	238	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	111	0	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen RKV	*22.943*	*850*	*0*	*0*
Totaal Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg	**24.969**	**1.123**	**60**	**12**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	21.144	30.592	25.391	24.969	24.766	24.797	24.798
Baten	2.594	1.627	1.121	1.123	1.124	1.124	1.124
Saldo lasten en baten	***-18.550***	***-28.964***	***-24.270***	***-23.846***	***-23.642***	***-23.673***	***-23.674***
Toevoegingen aan reserves	0	0	60	60	60	60	60
Onttrekkingen aan reserves	3.074	0	243	12	17	17	56
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***3.074***	***0***	***183***	***-48***	***-43***	***-42***	***-4***
Gerealiseerd resultaat	**-15.476**	**-28.964**	**-24.087**	**-23.893**	**-23.685**	**-23.715**	**-23.677**

Toelichting

Lasten

Voor Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg (RKV) is een totaal van € 25,0 miljoen aan lasten begroot in 2021. € 22,9 miljoen hiervan heeft betrekking om Wijken algemeen en € 2,0 miljoen betreft specifiek RKV. Gezondheid (€ 16,5 miljoen) met daarbinnen de Sociale wijkteams (€ 14,9 miljoen) is het thema met het grootste aandeel in de lasten binnen RKV. Daarnaast hebben de thema's kansengelijkheid (€ 2,7 miljoen), openbare ruimte (€ 2,5 miljoen) en meedoen (€ 2,4 miljoen) een aandeel groter dan € 2 miljoen.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 0,4 miljoen, met name als gevolg van een daling van de uitgaven voor openbare ruimte (€ 0,2 miljoen). In 2022 dalen de lasten met € 0,2 miljoen als gevolg van een daling van het budget voor gezondheid.

Baten

Totaal is een bedrag van € 1,1 miljoen aan baten begroot, € 0,9 miljoen voor Wijken Algemeen, waarvan € 0,4 miljoen van de Rijkssubsidie voor de aanpak van onderwijsachterstanden binnen het thema kansengelijkheid. € 0,3 miljoen aan inkomsten is specifiek voor RKV begroot, voornamelijk voor de verhuur van sportaccommodaties.

Toevoegingen aan reserves

Totaal wordt € 0,1 miljoen aan de bestemmingsreserve onderhoud vastgoed toegevoegd. Dit blijft over de jaren gelijk.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen RKV bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- St. Rijnstad;
- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- St. Pas;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Stedelijke programma's

De diverse taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en die op stedelijk niveau plaatsvinden, zijn opgenomen in 13 stedelijke programma's:

S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

S01 Veiligheid

S02 Bereikbaarheid

S03 Economie

S04 Onderwijs

S05 Cultuur

S06 Participatie en armoedebestrijding

S07 Zorg

S08 Welzijn en inclusie

S09 Gezondheid en sport

S10 Klimaat en energie

S11 Ruimtelijke ontwikkeling

S12 Wonen en leefomgeving

S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

Wat we ook doen, we doen het voor onze inwoners, voor onze bedrijven. Voor mensen die de stad bezoeken. Het is niet meer dan logisch dan dat we bij het verwezenlijken van onze ambities zoveel mogelijk de samenwerking zoeken. Met inwoners en bedrijven en met de regio Arnhem-Nijmegen. De wereld houdt immers niet op bij de gemeentegrens. We willen goed bereikbaar zijn. Dat betekent niet alleen een gastvrij stadhuis, maar ook goede digitale dienstverlening, zodat mensen zoveel mogelijk en makkelijk op afstand dingen kunnen regelen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhem is een dienstverlenende en herkenbare netwerkgemeente, die open staat voor maatschappelijke initiatieven in het publieke domein zowel vanuit de stad als vanuit de wijken

Samen met de stad
We willen bereiken dat inwoners en ondernemers eerder betrokken raken bij beleidsinitiatieven in de stad, in wijken en buurten. We hebben er vertrouwen in dat daarmee de kwaliteit van de uitvoering van beleidsinitiatieven toeneemt. Of het nu gaat om een nieuw parkje met mooie bomen of om een heringericht industrieterrein.

Samen met de regio
Arnhem wil haar ambities samen met haar partners in de regio bereiken. Arnhem versterkt haar positie in bestuurlijke organen in regionaal -, landelijk - en Europees verband en maakt de stad en regio sterker door verder te bouwen aan een partnerschap met provincie Gelderland (onder meer via de investeringsagenda) en bij te dragen aan het werken aan een sterkere regionale samenwerking Arnhem-Nijmegen.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar
Arnhemmers kunnen rekenen op een laagdrempelige en betrouwbare publieke dienstverlening die steeds meer gericht is op digitale dienstverlening. Bij contacten met inwoners en ondernemers ligt de focus op een klantvriendelijke benadering. Wij gaan met inwoners en ondernemers in gesprek over hun vragen (of klachten) om daarmee sneller tot een oplossing te komen. Wij zijn als bestuurders en ambtenaren voor inwoners en ondernemers herkenbaar in de stad.

Samen met de stad - Arnhem heeft een transparant, democratisch bestuur dat zich richt op samenwerking met inwoners en bedrijven

Raad
De raad wil zijn kaderstellende rol versterken, mede door in te zetten op een begroting die smart vorm gegeven is. De raad streeft naar een positieve, constructieve samenwerking tussen de raadsfracties onderling en tussen raad en college. De raad zet in op betekenisvolle burgerparticipatie op basis van een raadsbrede, eensgezinde opvatting over het belang hiervan en de wijze waarop hieraan uitvoering dient te worden gegeven. Gegeven het dynamische politieke karakter van de gemeenteraad blijft de raad aandacht besteden aan een respectvolle wijze van het omgaan met elkaar en aan het investeren in de persoonlijke relaties.

Rekenkamer
De rekenkamer ondersteunt vanuit een onafhankelijke positie de gemeenteraad door elk jaar enkele grote en kleine onderzoeken uit te (laten) voeren op basis van gesprekken met de raadsfracties en de politieke actualiteit.

College
Het college heeft de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis opgesteld waarin de plannen staan benoemd om een antwoord te geven op de crisis die heerst en onze stad wapent tegen de effecten daarvan. We willen de bedrijvigheid, leefbaarheid, werkgelegenheid en aantrekkelijkheid van onze stad beschermen. In de Arnhemse aanpak van de coronacrisis spelen de volgende uitgangspunten steeds een rol: we hebben oog voor kwetsbare groepen en ondernemers in de stad, we willen onze stedelijke infrastructuur overeind houden en we zijn altijd in verbinding met de stad. De contacten in de stad zijn geïntensiveerd. Er is veel creativiteit los gekomen in de stad, samenwerkingsvormen zijn verdiept, verbreed en verstevigd door de 'crisismentaliteit'. Dat willen we graag vasthouden.

In het kader van bewonersparticipatie gaan we bij beleidsvoornemens vroegtijdig in gesprek met inwoners en ondernemers in de stad, in buurten en wijken. In raadsvoorstellen wordt nadrukkelijk en transparant stilgestaan bij de wijze waarop de betrokkenheid van inwoners en ondernemers is vormgegeven. Hierbij wordt aangesloten op het projectplan 'Aan de slag met burgerparticipatie' welke door de raad is aangenomen in het voorjaar 2020. Daarnaast willen wij meer inzetten op betrouwbare dienstverlening aan inwoners en ondernemers.

Rekenkamer: Uitvoeren onderzoeksprogramma

In 2021 worden onderzoeken naar Grijze economie, Onderwijshuisvesting en Van wijken weten afgerond en aan de raad aangeboden. Voor 2021 staan daarnaast momenteel nog op het programma: de jaarstukken van 2020, het uitgestelde onderzoek naar zorgfraude/pgb-fraude en een onderzoek naar armoede. Voor 2022 staan Afval, Klimaat en de Sociale wijkteams op het programma. Tussentijdse aanpassingen zijn mogelijk.

College: Vroegtijdig in gesprek gaan met de raad, bewoners en verschillende partijen

In de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis staat de agenda opgenomen voor de komende jaren om de crisis het hoofd te bieden. we kiezen er voor om juist nu te investeren in onze stad, onze mensen en onze bedrijven. De plannen uit de Herstelagenda zijn in deze begroting opgenomen.
De verbinding die ontstaan is tussen organisaties in de coronacrisis willen we verstevigen. We houden vinger aan de pols bij buurthuizen, verenigingen en wijkinitiatieven en leveren maatwerk indien acute financiële problemen ontstaan als gevolg van de coronacrisis (motie 20M186 Is uitstel ook afstel).

We willen meer inwoners en ondernemers betrekken bij plannen van de gemeente en hen in de gelegenheid stellen om meer invloed te hebben op wat er in een buurt of wijk nodig is. Onder andere door vroegtijdig in gesprek te gaan met de raad, bewoners en verschillende partijen, door vooraf heldere kaders te stellen over samenwerking en door het ondersteunen van bewoners in hun participatie en het opzetten van initiatieven. Om helder te maken hoe inwoners en organisaties zijn betrokken komt er een aparte participatieparagraaf in raadsvoorstellen. Ook zal met de raadswerkgroep burgerparticipatie het komende jaar verder samengewerkt worden op basis van het door de raad vastgestelde projectplan 'Aan de slag met burgerparticipatie'.

Samen met de regio - Arnhem speelt een relevante en betekenisvolle rol in de regionale, landelijke en grensoverschrijdende netwerken

Met het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) regio Arnhem-Nijmegen als samenwerkingsvorm werkt Arnhem samen met 17 regiogemeenten op de thema's economie, mobiliteit, duurzaamheid, ruimte en wonen aan opgaven die de gemeentegrenzen overschrijden. Onder meer werkt Arnhem aan duurzaam openbaar vervoer, het verbeteren van verbindingen en bereikbaarheid, energietransitie en het regionaal programma werklocaties. In 2021 wordt verder gewerkt aan de regionale mobiliteitsagenda en de ontwikkeling van een regionale energiestrategie (RES). In de betreffende programma's in deze begroting is hier aandacht voor. Via Bureau Brussel werkt de regio aan profilering, belangenbehartiging en fondsenwerving in Europa.

Arnhem speelt een rol in landelijke netwerken als de G40 en de VNG. Door deelname in verschillende werkgroepen en commissies dragen Arnhemse bestuurders bij aan kennisontwikkeling en diverse lobbytrajecten, onder andere met betrekking tot gemeentefinanciën en specifieke dossiers in de pijlers Fysiek, Sociaal en Economie & Werk. Arnhem werkt in netwerken van steden intensief samen waar nodig en nuttig, bijvoorbeeld op het gebied van beleidsafstemming, subsidies en verordeningen, lobby richting het Rijk en kennisdeling.

We versterken de grensoverschrijdende samenwerking via de Euregio Rijn-Waal. Evenzo geldt dat voor de relatie met de grote steden in Noordrijn-Westfalen (NRW) via het Euregionale stedennetwerk van 100.000+ steden (Arnhem, Nijmegen, Ede, Duisburg, Düsseldorf, Moers) dat sinds 2017 bestaat. In 2021 wordt verder gewerkt aan de gezamenlijke duurzaamheidsagenda.

Arnhem draagt in 2021 bij aan het proces versterking regio Arnhem-Nijmegen

De regio Arnhem-Nijmegen is in ontwikkeling. In 2019 is door de 18 regiogemeenten een proces ingezet om te komen tot een sterkere regio Arnhem-Nijmegen. Dit proces richt zich op de ontwikkeling tot een sterkere regio met een stevige ambitie, met een samenhangende agenda, een duidelijk gezicht naar buiten, en een daarbij passende besturing en werkwijze. De regiogemeenten trekken in dit proces samen op met partners als provincie Gelderland en de Economic Board. Daarbij wordt voortgebouwd op de huidige regionale programma's en projecten. Voorbeelden daarvan zijn: de verstedelijkingsstrategie regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley; regionaal uitvoeringsprogramma Woondeal; regionale energiestrategie (RES), routekaart energietransitie met onder meer verduurzaming woningvoorraad, gemeentelijke inkoop energie, verduurzaming bedrijventerreinen; regionaal programma Werklocaties (RPW); versterking MKB (voorstel MKB-deal); regionale uitvoeringsagenda recreatie en toerisme in samenwerking met Toerisme Veluwe-Arnhem-Nijmegen; ambitiedocument regionale agenda mobiliteit met onder andere gedragsaanpak, grote spoordossiers (ICE, SUN-corridor), groene concessie, snelfietsroutes, versterking en ontwikkeling HUBS en knooppunten.

De versterkte regionale samenwerking moet enerzijds meer slagkracht opleveren in de aanpak van grote maatschappelijke opgaven, daar waar de regionale schaal en aanpak meerwaarde biedt. Ook moet het leiden tot meer transparantie en invloed voor lokale colleges en raden.

Arnhem werkt in netwerken van steden in Nederland en de Euregio én in belangenorganisaties als VNG en G40 samen aan beleidsafstemming en -beïnvloeding en draagt bij aan lobbydossiers richting het Rijk en Europa

Door deelname aan deze organisaties versterkt Arnhem haar netwerk met de andere grote steden in Nederland en in Den Haag. In het Nederlands - Duitse stedennetwerk werkt Arnhem samen met 3 Duitse steden in Noordrijn-Westfalen: Duisburg, Dusseldorf en Meurs. Dit is nuttig vanwege gezamenlijke belangenbehartiging en kennisdeling; Arnhem kan samen met andere steden optrekken in specifieke lobbytrajecten. Arnhem krijgt daarnaast toegang tot kennis en nieuwe ontwikkelingen bij het Rijk, deze worden vaak via de sporen VNG en G40 met de steden en regio's opgepakt. De Kernboodschappen uit de Strategische Agenda 2019 - 2022 van de G40 die met oog op de Tweede Kamerverkiezingen gestuurd zijn naar de Tweede Kamerfracties zijn daar een voorbeeld van.
Wethouder Bouwkamp zal zich als lid van de VNG commissie Europa en Internationaal richten op de portefeuille klimaat, water en weerbaarheid. Wethouder Louwers is lid van de VNG commissie Participatie, Schulden en Inburgering. Wethouder van Dellen is lid van het college van dienstverleningszaken. Hiernaast zijn een vijf collegeleden lid van themagroepen van de G40, wethouder Bouwkamp van de themagroep Duurzaamheid, wethouder Van der Zee van de themagroep Zorg, Jeugd en Onderwijs, wethouder Louwers van de themagroep Sterke keten van participatie, leren, werken en ondernemen, wethouder Paping van de themagroep Financiën en wethouder Van Dellen van de themagroep Vitale Binnensteden.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Arnhem blijft zich inzetten voor verbetering van de (digitale) dienstverlening aan haar inwoners en ondernemers

We zorgen ervoor dat informatie online beschikbaar is en waar wettelijk mogelijk producten digitaal kunnen worden aangevraagd. De afhandeling van deze aanvragen gaan we steeds verder automatiseren. Voor minder digitaal vaardige inwoners en ondernemers wordt met partners in de stad ondersteuning georganiseerd of worden alternatieve kanalen geboden. Het streven is te voldoen aan de kwaliteitsnormen van het Rijk en dat inwoners en ondernemers tevreden zijn over deze dienstverlening.

Digitaliseren van het klantproces

We verkennen de mogelijkheden om burgers meer regie over hun persoonlijke gegevens te geven en alleen gegevens te verstrekken en te vragen, die echt nodig zijn. Arnhem neemt bijvoorbeeld deel aan de pilot digitale aanvraag rijbewijs. Daarnaast worden de voorbereidingen getroffen voor verdere digitalisering, in afwachting van verruiming van de wettelijke mogelijkheden (bijvoorbeeld digitale geboorteaangifte). Het beveiligen van informatie heeft daarbij onze bijzondere aandacht. Wij zetten verder in op datagedreven dienstverlening: het volgen en sturen van het klantproces van begin tot eind. Met het invoeren van de Omgevingswet en het digitaal stelsel zal de dienstverlening aan inwoners en ondernemers verder worden verbeterd. De concrete plannen vanuit publieke dienstverlening voor 2021 zijn:

- We gaan klantreizen in beeld brengen.
- We gaan meer inzetten op kanaalsturing en betere klantgeleiding, onder andere met een nieuwe applicatie waarmee inwoners afspraken kunnen maken met de gemeente.
- We starten met de eerste eDiensten voor burgerzaken.
- We helpen inwoners om hun DigiD te upgraden om in het digitale verkeer hun persoonsgegevens beter te beschermen.
- We houden een klanttevredenheidsonderzoek en voeren naar aanleiding daarvan verbeteringen door, bijvoorbeeld in de informatievoorziening aan laaggeletterden of aan dak- of thuislozen.
- Arnhemmers geregistreerd in BRP met 'nationaliteit onbekend' wordt een vreemde nationaliteit (gelijk aan nationaliteit bekend bij IND) of staatloosheid toegekend.

Innoveren met data

We zijn toe aan een volgende stap in het ontwikkelen van een informatiegedreven organisatie. Vanuit succesvolle projecten is het nu noodzakelijk een structurele inbedding te realiseren. We bouwen hiervoor het dataplatform en we investeren in het vergroten van kennis en vaardigheden. Dit stelt ons in staat om steeds meer vraagstukken van meerwaarde te voorzien, door methoden en technieken met kunstmatige intelligentie en geavanceerde analyses, Internet of Things en datawarehousing toe te passen.
In diverse trajecten op het gebied van (onder meer) energie en klimaat, armoede en schulden, ruimte en in het sociaal domein worden data, kennis en menskracht gebundeld. We bouwen mee aan het landelijk kennisnetwerk door te participeren in samenwerkingsverbanden en vanuit eigen initiatieven samenwerking op te zoeken.

In het kader van de publieke dienstverlening zijn de plannen voor 2021:

- We participeren in een pilot voor ID-contact, samen met onder andere Nijmegen, Drechtsteden, HAN en Radboud Universiteit.
- We verkennen de mogelijkheden voor een chatbot.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Een inclusieve organisatie

Arnhem gaat verdere stappen zetten om een inclusieve organisatie te realiseren. Wij willen een zo divers mogelijk samengesteld personeelsbestand waar iedereen op gelijkwaardige wijze kan deelnemen, zijn talenten kan inzetten en zich welkom voelt. Op die manier willen wij onze dienstverlening naar de inwoners optimaliseren en voor hen een herkenbare organisatie zijn.

Bewust worden

Wij gaan verder op de ingeslagen weg door het verzorgen van trainingen, workshops, lezingen, 'Diversity Day', ontmoetingen met diverse doelgroepen en het formuleren van meetbare doelstellingen. Eén van de trainingen is de training ‘selecteren zonder vooroordelen’ die aangeboden wordt aan leidinggevenden in onze organisatie.

Aantrekken nieuw personeel

Wij blijven investeren in arbeidsmarktcommunicatie, sociale media en het doorontwikkelen van de nieuwe website www.werkenvoorarnhem.nl.

Instroom jongeren

Naast het stimuleren van instroom van jongere medewerkers wordt de aandacht gericht op het binden en boeien van jonge collega's die al bij ons aan het werk zijn. Het Jong-Arnhem-netwerk (voor en door jonge collega's onder de 35 jaar) speelt daarbij een belangrijke rol, evenals het investeren in opleiden en ontwikkelen van onze medewerkers.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Flexibele werkomgeving voor personeel

Een flexibele werkomgeving is geen doel op zich maar onderdeel van het nieuwe werken. We investeren de komende periode verder in het mobiele werken. We richten werkplekken dusdanig functioneel in dat deze nog beter aansluiten bij tijd en plaats onafhankelijk werken aan (dienstverlenings)processen, diensten of producten.

Modernisering van de digitale werkplek

De werkplek van de gemeente moet zich in korte tijd sterk ontwikkelen. Vanwege de coronacrisis zal onze manier van werken langdurig en wellicht voor altijd veranderen. Mensen zullen veel meer vanuit huis werken. We voorzien werknemers van middelen die dit mogelijk maken. Op individueel niveau met laptops en telefoons en op kantoor zullen voor bijvoorbeeld vergaderingen met mensen op kantoor én mensen thuis voorzieningen worden aangebracht. Zo blijft de gemeente ook op afstand in staat om in- en extern effectief (samen) te werken.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[1].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhem is een dienstverlenende en herkenbare netwerkgemeente, die open staat voor maatschappelijke initiatieven in het publieke domein zowel vanuit de stad als vanuit de wijken		**80.517**	**9.354**	**546**	**1.858**
Samen met de stad - Arnhem heeft een transparant, democratisch bestuur dat zich richt op samenwerking met inwoners en bedrijven	BU01, BU02	4.208	0	0	21
Samen met de regio - Arnhem speelt een relevante en betekenisvolle rol in de regionale, landelijke en grensoverschrijdende netwerken	BU04	2.751	1.555	0	0
Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Arnhem blijft zich inzetten voor verbetering van de (digitale) dienstverlening aan haar inwoners en ondernemers	WF03, WF04	32.221	3.491	0	726
Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Een inclusieve organisatie	WF05	27.115	265	406	0
Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Flexibele werkomgeving voor personeel	WF06	14.223	4.044	140	1.111
Overig	BU08, WD02, WE01	**5.058**	**473.338**	**12.932**	**18.690**
Totaal		**85.575**	**482.692**	**13.478**	**20.549**

1 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	108.876	84.438	83.315	85.575	83.643	82.168	84.339
Baten	507.621	481.155	482.212	482.692	486.192	486.551	487.906
Saldo lasten en baten	***398.745***	***396.717***	***398.897***	***397.116***	***402.549***	***404.383***	***403.566***
Toevoegingen aan reserves	36.780	11.116	13.490	13.478	13.418	15.943	16.497
Onttrekkingen aan reserves	24.373	13.141	15.468	20.549	12.333	11.698	8.479
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-12.407***	***2.024***	***1.978***	***7.071***	***-1.085***	***-4.246***	***-8.018***
Gerealiseerd resultaat	**386.338**	**398.741**	**400.875**	**404.187**	**401.464**	**400.137**	**395.548**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 85,6 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- € 39,1 miljoen voor kosten ICT en facilitaire zaken;
- € 26,8 miljoen voor kosten personeel en organisatie;
- € 6,0 miljoen voor kosten burgerzaken en publieke dienstverlening;
- € 4,6 miljoen voor kosten voor het heffen van belastingen en heffingen;
- € 4,4 miljoen voor kosten raad, griffie, rekenkamer, verkiezingen en college van burgemeester en wethouders;
- € 1,0 miljoen uitbreiding plancapaciteit voor anticyclische investeringen in het kader van de herstelagenda;
- € 1,0 miljoen voor een opgenomen stelpost kapitaallasten MIP;
- € 0,9 miljoen voor onvoorzien en strikt onvermijdbaar;
- € 1,8 miljoen overige kosten.

De lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 2,3 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een stijging van de kosten voor personeel en organisatie met € 1,0 miljoen als gevolg van de cao loonstijging en de uitgaven voor burgerzaken en publieke dienstverlening die met € 0,8 miljoen stijgen. De taakstelling op de personeelslasten van € 0,4 miljoen voor het dekken van de investering in handhaving en veiligheid, zoals opgenomen in amendement 20A66 Wel handhaven, maar taakstelling op inhuur, is in dit programma opgenomen. Ook is € 0,1 miljoen aan het budget toegevoegd voor de uitvoering van motie 20M01 Gelijke stagevergoedingen om de stagevergoedingen van MBO-, HBO-, en WO-studenten gelijk te trekken.

Baten

De baten voor 2021 zijn totaal begroot op € 482,7 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- € 415,3 miljoen gemeentefonds;
- € 56,8 miljoen OZB belastingen;
- € 2,1 miljoen ontvangsten burgerzaken en publieke dienstverlening;
- € 8,5 miljoen overige inkomsten (onder andere verzekeringen, beleggingen, geldleningen, ICT en facilitaire zaken).

Op totaalniveau verschilt het saldo van de baten nauwelijks ten opzichte van 2020. Er zijn minder inkomsten begroot voor het gemeentefonds (€ 0,8 miljoen), maar meer inkomsten begroot voor OZB eigenaar-woningen (€ 0,5 miljoen) en huisvesting en facilitaire zaken (€ 0,3 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

De toevoegingen aan reserves voor 2021 zijn totaal begroot op € 13,5 miljoen. De grootste toevoegingen zijn:

- € 9,6 miljoen algemene reserve;
- € 2,8 miljoen bestemmingsreserve kapitaallasten;
- € 0,8 miljoen bestemmingsreserve bedrijfsvoering.

Onttrekkingen aan reserves
De onttrekkingen aan reserves voor 2021 zijn totaal begroot op € 20,8 miljoen. De belangrijkste onderdelen hierbinnen zijn:

- € 11,0 miljoen algemene reserve;
- € 7,4 miljoen aan onttrekkingen in het kader van het onderzoek naar de bestemmingsreserves zoals ook toegelicht in de raadsbrief van 11 augustus 2020.

Indicatoren

Op dit moment zijn er geen specifieke Arnhemse indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma. Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Woonlasten éénpersoonshuishouden	2020	707	700	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO, Groningen
Woonlasten meerpersoonshuishouden	2020	750	773	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO, Groningen
WOZ-waarde woningen	2019	204	248	De gemiddelde WOZ waarde van woningen, x €1.000.	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Formatie	2021	5,6		Toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van eigen organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. In fte per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens gemeente
Bezetting	2021	5,6		Werkelijk aantal fte dat werkzaam is binnen eigen organisatie. In fte per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens gemeente
Apparaatskosten per inwoner	2019	490		De noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor het uitvoeren van de organisatorische taken.	Eigen gegevens gemeente
Kosten inhuur externen als % van de loonsom	2021	2%		Inzet van uitzendkrachten, zzp'ers of detacheringsovereenkomsten.	Eigen gegevens gemeente
Overhead % van totale lasten	2019	5%		Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.	Eigen gegevens gemeente

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO De Connectie
Dataland
Euregio Rijn-Waal
GO Arnhem Nijmegen City Region
NV Bank Nederlandse Gemeenten
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Regionale en andere bovenlokale lichamen

- Economic Board;
- Euregio RijnWaal.

Publieke dienstverlening

- Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude (WTI);
- Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA);
- Samenwerking met Vreemdelingenketen in de BRP-straat Zevenaar.

Subsidies

Binnen dit programma zijn geen partijen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Bestuur, dienstverlening en financiën. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's

Bedrijfsvoering
De Connectie
Herijking gemeentefonds
Overhead-dekking
Fiscale risico's
Beëindiging BRP straat Zevenaar

Beleidskaders

- Coalitieakkoord 2018-2022:
- Evaluatie van de Rekenkamer Arnhem 2015;
- nota Arnhem, stad op de kaart in internationaal perspectief/Beleidskader voor internationaal beleid tot 2020;
- MIRT Agenda stedelijk netwerk Arnhem Nijmegen;
- Discussienotitie Regionale Samenwerking samen steviger en sterker;
- Contourennotitie regio Arnhem-Nijmegen via raadsbrief d.d.21-01-2020;
- Concept-visie Groene metropoolregio via raadsbrief d.d. 26-05-2020;
- Concept Contouren Regionale Agenda via raadsbrief d.d. 26-05-2020;
- Concept Gemeenschappelijke Regeling regio Arnhem-Nijmegen via raadsbrief d.d. 26-05-2020;
- Concept Bedrijfsplan versterkte regio Arnhem-Nijmegen via raadsbrief d.d. 26-05-2020.

S01 Veiligheid

Veiligheid is de grond onder onze voeten en een basiswaarde om je te kunnen ontwikkelen. Iedereen moet in Arnhem prettig kunnen leven, wonen en werken en zich daarbij veilig kunnen voelen. Waar misdaad niet loont en criminaliteit en ondermijning geen kans maken. Arnhemmers moeten zich veilig voelen in hun wijk en buurt. Dit draagt bij aan sociale betrokkenheid en verheft de wijk. We zetten dus volop in op het aanpakken van criminaliteit als diefstal en overval. Ook in de digitale wereld neemt de criminaliteit toe: hacken, phishing, identiteitsfraude. Er ligt in Arnhem een forse opgave, want we scoren als het gaat om veiligheid simpelweg niet goed genoeg.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhem: een veilige stad!

Iedereen moet in Arnhem prettig kunnen leven, wonen en werken en zich daarbij veilig kunnen voelen. In een stad waar iedereen zich kan ontwikkelen zonder buitengesloten te worden; door vrij te zijn in denken en te mogen zijn wie je bent zonder te worden gediscrimineerd. In een stad waar misdaad niet loont en slachtoffers worden gesteund. In een stad waarin veiligheid een bijdrage levert aan een prettig woon- en leefklimaat voor bewoners, aan een prettig verblijf van bezoekers en aan een florerende economie zonder oneerlijke concurrentie. En waar adequaat wordt gehandeld bij het voorkomen en bestrijden van calamiteiten waaronder aandacht voor risicobeheersing en veiligheid bij grote evenementen om schade te beperken.
De veiligheidsagenda zoals die is vastgelegd in de kadernota veiligheid 2018-2022 is hierin leidend. En de voorstellen in de Arnhemse Herstelagenda zijn een extra stimulans om de veiligheid in Arnhem naar het gewenste niveau te brengen. Met de extra investering voor aanpak ondermijning (Bibob) en inzet handhaving wordt hiermee een belangrijke stap gezet. Met name de extra inzet op handhaving komt ten goede aan de wijkveiligheid en diverse overige toezichthoudende en controlerende taken waaronder het nog in de APV te regelen lokaal afsteekverbod van vuurwerk (motie M187 Inspanning lokaal vuurwerkverbod).

Criminaliteit maakt geen kans

Arnhem staat per 2019 hoog op de lijst van 100.000+ gemeenten met de meeste delicten per 1000 inwoners. Ondanks een daling van het aantal in de afgelopen jaren. Het aantal in Arnhem (73) lijkt meer op het aantal dat past bij een gemeente van 300.000+ (81,4) dan bij het landelijke gemiddelde van gemeenten met 100.000 - 300.000 inwoners (54,6). Deze situatie is niet te koppelen aan één of twee veiligheidsincidenten maar ontstaat door een breed scala aan misdrijven. Voor de komende jaren zetten we in op een daling van het aantal delicten naar een niveau dat aansluit bij het landelijke gemiddelde van steden met de omvang van 100.000 - 300.000 inwoners. Tegen ondermijnende criminaliteit wordt stevig opgetreden en worden barrières opgeworpen. Er wordt een norm gesteld door handhavend op te treden. In preventieve zin door het regelmatig en structureel controleren van kwetsbare branches maar ook bij speciale integrale acties naar aanleiding van signalen en onderzoek. Bewoners worden betrokken door omwonenden te informeren bij de ontmanteling en sluiting van drugsproductie locaties. Zij worden gewezen op de gevaren en het vermoeden van drugsproductie en -handel in de woon- en leefomgeving (amendement 19A60 Niet in mijn wijk).

Omvang criminaliteit in verhouding tot centrumstad van 100.000+

Er zijn in Arnhem nog ruim elfduizend slachtoffers van een misdrijf per jaar. De inzet is gericht op het verder terugdringen van het aantal delicten per 1000 inwoners, door middel van voorlichting en door het in gezamenlijkheid met politie en OM prioriteit te geven aan het oplossen en vervolgen. Daarbij is vooral aandacht voor het voorkomen en oplossen van de High Impact Crime delicten (inbraak, overval). Cameratoezicht, waaronder de inzet van mobiel/tijdelijk cameratoezicht, wordt ingezet als onderdeel van de aanpak om de openbare orde te handhaven en incidenten en delicten te voorkomen of tijdig hierop te acteren.

Misdaad mag niet lonen

Witwassen, drugshandel in welke vorm dan ook, illegaal gokken, mensenhandel en illegale prostitutie zijn vormen van criminaliteit die direct of indirect de openbare orde aantasten en de samenleving ontwrichten. Met het intrekken van vergunningen en sluiting van (horeca)panden wordt een norm gesteld om te voorkomen dat criminelen voet aan de grond krijgen in Arnhem. Bij de horeca- en exploitatievergunningen worden ondernemers gescreend. Het ruimer toepassen van de mogelijkheden die de wet Bibob biedt werpt een extra barrière op voor criminelen. Voor de uitvoering zijn in de Herstelagenda van het college een Bibob-coördinator en een Bibob-onderzoeker voorgesteld om dit ook vorm te geven. De aandacht voor ondermijning wordt vanuit de praktijk doorontwikkeld en doorgezet. Onder de regie van de gemeente wordt in het Interventieteam Ondermijning Arnhem samen met justitie, politie, handhaving en andere relevante partners de strijd aangebonden tegen ondermijnende activiteiten. Voor kennisdeling op fenomenen voor een effectieve aanpak op ondermijning neemt Arnhem neemt deel aan het landelijke platform 'Citydeal'. Jeugdcriminaliteit krijgt de aandacht met het project 'ondermijnende drugscriminaliteit onder jeugdigen'. De aanpak overlast Korenkwartier is onderdeel van de aanpak tegen ondermijning. Het bestrijden van mensenhandel, gericht op preventie, signalering, zorg en opvang wordt voortgezet. De nieuwe Wet regulering sekswerk, die mede dient ter bestrijding van mensenhandel, wordt naar verwachting in 2020 aan de Kamer aangeboden. Dit heeft consequenties voor het lokale prostitutiebeleid. Het experiment gesloten coffeeshopketen, waaraan Arnhem deelneemt, bevindt zich in de opstartfase en zal in 2021 tot uitvoering komen.

Online criminaliteit voorkomen

In toenemende mate verschuift de criminaliteit naar de digitale wereld. Hacken, phishing, afpersing en identiteitsfraude zijn enkele verschijningsvormen. Sexting en grooming zijn vormen die kunnen leiden tot seksuele uitbuiting. Om inwoners en bedrijven te wapenen, worden zij bewust gemaakt van de risico's en geïnformeerd over de mogelijkheden om te voorkomen dat ze slachtoffer worden.

Crisisbeheersing op orde

In het belang van onze inwoners is er aandacht voor het voorkomen van rampen en calamiteiten. Bij activiteiten en stedelijke ontwikkelingen is veiligheid onderdeel van de planvorming en uitvoering. Mocht er ondanks de voorzorgsmaatregelen toch een calamiteit zijn, dan staat er een crisisorganisatie paraat om de risico's en schade voor mens en natuur zo veel mogelijk te beperken. Vanzelfsprekend heeft de coronacrisis een grote impact op de totale crisisorganisatie en we zullen deze op een later moment evalueren.

Beschermd tegen calamiteiten en rampen

In samenwerkingsverband van de Veiligheidsregio Gelderland Midden worden maatregelen getroffen om calamiteiten en rampen te voorkomen en zo nodig snel en juist te handelen. De basis voor een effectieve en efficiënte uitvoering zijn het Beleidsplan Brandweer 2020-2023 en het Beleidsplan Veiligheidsregio Gelderland Midden 2020-2023. Lokaal zijn de risicolocaties in beeld en deze worden opgenomen in de nieuw op te stellen Omgevingsplannen. De inzet voor bevolkingszorg (opvang, registratie, nazorg) bij calamiteiten door de gemeente is geborgd. Door de brandweer wordt ingezet op brandveiligheid door aandacht te vragen voor preventieve woningaanpassingen. Er blijft aandacht voor het op een juiste manier ruimen van aangetroffen niet-ontplofte explosieven.

Veiligheid voor de wijk en als persoon

Arnhemmers moeten zich veilig voelen in hun wijk en buurt. Dit draagt bij aan sociale betrokkenheid en verheft de wijk. Het gevoel van veiligheid per wijk loopt uiteen van matig tot zeer goed. De inzet is gericht op wijken die achterblijven bij het gemiddelde Arnhemse niveau. Ook persoonlijk moet men zich veilig voelen om deel te nemen aan de Arnhemse samenleving. Daarom wordt ingezet op het tegengaan van discriminatie en geweld in afhankelijkheidsrelaties en wordt er aandacht geschonken aan personen met verward gedrag met een veiligheidsrisico voor zichzelf of de omgeving. Jeugdcriminaliteit kan jonge levens in hun ontwikkeling remmen en verdient tijdig ingrijpen. In dat kader gaan we drie jaar een stedelijke aanpak vorm geven die in die wijken invulling krijgt die hiervan het meeste hinder ervaren. De aanpak 'Ondermijnende drugscriminaliteit onder jeugdigen' heeft de steun van diverse lokale, provinciale en landelijke partners.

Steun bij aanpak woonoverlast

Woonoverlast geeft een onveilig gevoel en belemmert een prettig woonklimaat. Het bestrijden van woonoverlast vindt plaats door de inzet van het wijkgerichte Overlast- en Zorgoverleg, integrale handhaving op overlastgevende panden en door gebruik te maken van de Wet aanpak woonoverlast (gedragsaanwijzing). Er wordt projectmatig en integraal ingezet op het aanpakken van 'wijkkoningen en windhappers' om de leefbaarheid in een buurt te verbeteren en een heldere norm te stellen.

Veiligheid als basis voor persoonlijke ontwikkeling

Discriminatie, polarisatie en radicalisering dragen bij aan vijandigheid, bedreiging en geweld en maken dat mensen zich niet welkom voelen in onze samenleving. Met het meldpunt Discriminatie en Pesten en het vergroten van de aangiftebereidheid en een professionele afhandeling bij politie en OM worden slachtoffers gehoord en gesteund. We bestrijden seksuele intimidatie en bieden steun aan slachtoffers. We blijven inzetten op tegengaan van radicalisering met preventieve maatregelen. Hiervoor wordt wederom een uitvoeringsplan opgesteld. Slachtoffers van geweld in een afhankelijkheidsrelatie kunnen op steun rekenen door zorg, opvang en het toepassen van het 'tijdelijk huisverbod'. In het Veiligheidshuis wordt met ketenpartners in zorg en justitie in een persoonsgerichte aanpak toegewerkt naar een duurzame oplossing voor onder meer risicojeugd met crimineel gedrag en plegers van High Impact Crime delicten. Criminele jeugdgroepen worden geprioriteerd in de lokale driehoek voor een aanpak op maat. Voor de aanpak van personen met verward gedrag wordt ingezet op een sluitende aanpak van zorg en veiligheid. Vanaf 2020 wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden van de nieuwe Wvggz (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg).

Iedere wijk heeft evenveel recht op veiligheid

De wijkaanpak is een concrete uitwerking in de oproep om een beschavingsoffensief door te laten zien wat we met elkaar normaal gedrag vinden, juist ook door zichtbaar het niet-normale gedrag aan te pakken. De uitkomsten van de gepubliceerde Veiligheidsmonitor 2019 (april 2020) heeft de urgentie voor de wijkaanpak bekrachtigd. De wijkbezoeken van de burgemeester in het kader van de wijkveiligheid hebben een inventarisatie opgeleverd van een veelheid aan veiligheidsonderwerpen. Deze worden omgezet in activiteiten en initiatieven om de veiligheid en het veiligheidsgevoel van bewoners te verbeteren. Het veiligheidsgevoel van de bewoners wordt door meer dan criminaliteit en misdaad bepaald. Ook verloedering van de openbare ruimte en aanwezige sociale problematiek is hierop van invloed. In nauwe samenwerking met de teams Leefomgeving wordt met relevante partners en met de bewoners de problematiek aangepakt en gaan we periodiek in gesprek om te bezien of we ook daadwerkelijk de gewenste voortgang boeken en welke bijstelling of extra aandacht nodig is. Dit heeft al geresulteerd in projecten in Malburgen, Klarendal en Geitenkamp. Onder aansturing van Veiligheid en teams Leefomgeving komt er een wijkveiligheidsoverleg per gebied om de agenda om te zetten naar actie. Begin 2021 doen we een vergelijkbare ronde langs de wijken om samen met de burgemeester en de bewoners te kijken of we de goede voortgang bereiken. De druk en roep vanuit de wijken voor handhaving om normerend op te treden blijft onverminderd aanwezig. Beperkte capaciteit vraagt om scherpe prioritering en optimale samenwerking met relevante partners om verschil te kunnen maken in het leefbaarheid- en veiligheidsniveau in de wijken. Op detailniveau kennen wij de overlastplekken en de overlastgezinnen en die gaan we op een treffende wijze van een aanpak voorzien.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[(2)].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhem: een veilige stad!		**16.477**	**1.694**	**72**	**350**
Crisisbeheersing op orde	BU02	15.662	1.601	72	350
Criminaliteit maakt geen kans	BU03	815	93	0	0
Veiligheid voor de wijk en als persoon	BU02				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**16.477**	**1.694**	**72**	**350**

2 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	15.692	14.692	16.002	16.477	16.437	16.430	16.427
Baten	2.262	1.673	1.699	1.694	1.694	1.694	1.694
Saldo lasten en baten	***-13.430***	***-13.019***	***-14.303***	***-14.783***	***-14.743***	***-14.735***	***-14.733***
Toevoegingen aan reserves	179	68	72	72	72	72	72
Onttrekkingen aan reserves	745	341	1.055	350	344	345	351
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***566***	***273***	***983***	***278***	***272***	***273***	***279***
Gerealiseerd resultaat	**-12.865**	**-12.747**	**-13.320**	**-14.505**	**-14.471**	**-14.462**	**-14.454**

Toelichting

Lasten
De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 16,5 miljoen. Dit is grotendeels als volgt opgebouwd:

- VGGM: € 12,9 miljoen;
- Kosten personeel (loonkosten en inhuur): € 3,2 miljoen;
- Uitgaven voor handhaving en veiligheid in het kader van de Herstelagenda: € 0,4 miljoen.

De totale lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 0,5 miljoen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de eenmalig vanuit het gemeentefonds ontvangen versterkingsgelden lokale aanpak radicalisering (€ 0,5 miljoen) en de middelen in het kader van aanpak mensenhandel (0,2 miljoen) in 2020.
Anderzijds door verhoging kostenbudgetten voor openbare veiligheid en handhaving met € 0,5 miljoen en brandbestrijding met € 0,7 miljoen wordt er een stijging in de lasten verwacht.

Baten
Totaal is voor 2021 € 1,7 miljoen aan baten begroot. Dit is opgebouwd uit:

- Verhuur brandweerkazerne: € 1,3 miljoen;
- Opbrengst leges en vergunningen: € 0,4 miljoen.

De totale baten zijn ten opzichte van 2020 nagenoeg gelijk gebleven.

Toevoegingen aan reserves
In 2021 wordt voor totaal € 72 duizend toegevoegd aan de reserves voor de dekking van onderhoudskosten aan het vastgoed.

Onttrekkingen aan reserves
In 2021 wordt voor € 0,4 miljoen onttrokken aan de bestemmingsreserves.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Onveiligheidsgevoel	2019	36%	Niet bekend	% dat zich wel eens onveilig voelt	L&V monitor gemeente
Buurt onveiligheidsgevoel	2019	29%	Niet bekend	% dat zich wel eens onveilig voelt in eigen buurt	L&V monitor gemeente
Misdrijven	2019	74	47,3	Het aantal misdrijven per 1.000 inwoners	CBS
Tijdelijk huisverbod	2018	17	Niet bekend	Het aantal opgelegde huisverboden	VT/gemeente

Om de gevolgen van het Covid-19 virus voor de gemeente Arnhem in kaart te brengen, zijn de meest relevante indicatoren van verschillende onderdelen samengevat in een dashboard. Hierbij zijn ook indicatoren opgenomen die een relatie hebben met dit programma.

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. De gegevens van deze website zijn waar mogelijk aangevuld met de meest recente data vanuit de gemeente Arnhem.
Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Winkeldiefstal	2019	5,7	2,3	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS - Diefstallen
Diefstal uit woning	2018	2,8	2,3	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	CBS - Diefstallen
Geweldsmisdrijven	2019	7,7	4,9	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling).	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
Vernieling	2019	11,6	6,3	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
Verwijzingen Halt	2019	101	132	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	Bureau Halt
Jongeren met delict voor rechter	2018	1	1	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

- Politie;
- Brandweer;
- Openbaar Ministerie;
- Veiligheidshuis regio Arnhem;
- Veilig Thuis.

Subsidies
Binnen dit programma zijn geen partijen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing
Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend uit het programma Veiligheid. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's
Experiment gesloten Coffeeshopketen
VGGM continuering paraatheid
VGGM indexatie budget

Beleidskaders
- Kadernota veiligheid 2018-2022;
- Meerjarenbeleidsplan politie 2019-2022;
- Uitvoeringsplan aanpak radicalisering Arnhem 2019;
- Een evaluatie van de Arnhemse radicaliseringsaanpak;
- APV wijziging bevoegdheid inzet mobiel cameratoezicht;
- Experiment gesloten coffeeshopketen;
- Regionaal beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2020-2023.

S02 Bereikbaarheid

Een van de voorwaarden van een leefbare en gezonde stad is dat die bereikbaar is. Voor inwoners én voor bezoekers. Of het nu met de auto, met het openbaar vervoer, met de fiets of te voet is. Het busvervoer is op orde: schoon, frequent, comfortabel en inclusief. Daar blijven we naar streven en dat is ook onze inzet bij de nieuwe concessie voor het openbaar vervoer in deze regio. Daarnaast krijgt de autobereikbaarheid extra aandacht. We onderzoeken de parkeervoorzieningen voor nu en in de toekomst en hoe we met slimme verkeerslichten de doorstroming op de ring kunnen verbeteren. Schone, elektrische auto's faciliteren we door meer laadpunten in de stad te realiseren, mogelijk gekoppeld aan tijdelijke opslag van energie.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhem is beter bereikbaar

Mobiliteit heeft betrekking op toegankelijke, economische en duurzame mobiliteit. Mobiliteit moet voor alle doelgroepen toegankelijk en bereikbaar zijn. We streven immers naar een inclusieve, sociale, gewilde en leefbare stad. Mobiliteit moet daarnaast de economische hotspots/kerngebieden in de stad en de regio met elkaar verbinden. Mobiliteit dient daarbij zoveel mogelijk slim en schoon vorm te worden gegeven om de stad leefbaar en duurzaam te houden.

We geven in 2021 vorm aan deze ambitie door een integraal mobiliteits- en ruimtelijk beleid te voeren en door te ontwikkelen met oog voor een evenwichtige inzet op voetgangers, fiets, openbaar vervoer, auto en parkeren. De bereikbaarheid van de stad in de regio als geheel, en van de binnenstad in het bijzonder, is van groot belang. Integraal mobiliteits- en ruimtelijk beleid gaat over het faciliteren van parkeervoorzieningen voor fiets en auto en een mix van maatregelen voor voetgangers, fiets, OV en auto met behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteiten. Sterkere positionering van duurzame vervoerswijzen zijn randvoorwaardelijk voor de bereikbaarheid van de stad.

Realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit

We willen een comfortabele, toegankelijke en inclusieve mobiliteit bewerkstelligen, een vervoersysteem voor alle inwoners, gebruikers en bezoekers van Arnhem. Het vervoersysteem is er voor iedereen en reistijden zijn betrouwbaar. Hiervoor is nodig dat het verkeer dat in Arnhem moet zijn, goed kan doorstromen en dat we van het verkeer dat hier niet moet zijn zo weinig mogelijk last hebben. Het veiligheidsgevoel op de weg en in het openbaar vervoer moet omhoog. We gaan voor ‘nul’ verkeersslachtoffers, onder andere door het aanpakken van plekken waar veel ongelukken gebeuren. Voor belangrijke locaties in de stad (zoals winkelcentra, evenemententerreinen en parkeerlocaties) maken we expliciet met welke vervoermiddelen en via welke routes deze bereikbaar zijn. We willen meer mensen het openbaar vervoer of de fiets laten nemen of laten gaan lopen door deze alternatieven aantrekkelijker te maken: een herkenbaar, betrouwbaar en vooral concurrerend aanbod aan voorzieningen.

Lobbyen met betrekking tot het spoordossier

Voor een betrouwbaar netwerk dat vooral ook alternatieve vervoerwijzen mogelijk maakt, gaan we lobbyen voor een robuust spoornetwerk rondom de Knoop-Oost en de ICE/Berlijnlijn (met Arnhem als halteplaats), kritisch kijken naar de vereisten in de integrale OV-concessie, een actieplan hoogwaardig openbaar vervoer maken en snelfietsroutes ontwikkelen.
Het lobbywerk gaat echter verder dan alleen het spoordossier, ook op het gebied van schone en slimme mobiliteit wordt uiteraard lobbywerk verricht (regionaal en landelijk).

Maatregelenpakket voor alternatieven: fiets en openbaar vervoer

De afgelopen jaren is er beleid opgesteld voor zowel de fiets als het openbaar vervoer. We gaan nu aan de slag met het voorbereiden en uitvoeren van concrete fiets- en hoogwaardig openbaar vervoer projecten. Hiermee geven wij deze infrastructuur een impuls en worden deze modaliteiten aantrekkelijker.

Opstellen automaatregelenpakket

Het gebruik van de auto en de impact die dat heeft op de stad gaan we systematisch aanpakken. We gaan binnen de regio, en waar nodig in samenspraak met provincie en Rijkswaterstaat, plannen maken om gericht onnodig autoverkeer uit Arnhem te weren. Daarbij richten we ons op de drie typen verkeersdoelgroepen: intern (de Arnhemmers zelf), extern (bezoekers aan Arnhem) en doorgaand verkeer (verkeer zonder herkomst of bestemming in Arnhem). Onderdeel daarbij is de regionale aanpak met betrekking tot slim benutten van de infrastructuur (SSO = Slim & Schoon Onderweg). Het automaatregelenpakket vraagt nauwe afstemming met parkeren in de (binnen)stad.

Parkeercapaciteit Centrum (Singelgarage)

Het verkeerskundige onderzoek naar de Singelgarage wordt verder uitgewerkt naar een financieel haalbaarheidsonderzoek. Hierbij wordt naar alle kosten en opbrengsten van die garage gekeken en wordt slim dubbelgebruik van garages meegenomen.

Visie op mobiliteitshubs

Een goede aansluiting van de verschillende vormen van mobiliteit (auto, trein, bus en (deel)fiets) op elkaar wordt steeds belangrijker. Hubs spelen bij deze overgang een belangrijke rol. Een (mobiliteits)hub kan het beste worden gedefinieerd als een fysieke plek waar verschillende vormen van vervoer en vervoersaanbod samenkomen. We gaan een visie op de Arnhemse hubs opstellen. Wat voor hubs onderscheiden we, hoe zien ze eruit en waar moeten ze komen te liggen zodat ze samen een goed netwerk vormen van plekken waar reizigers eenvoudig naar en door de stad kunnen reizen met verschillende modaliteiten.

Opstellen bereikbaarheidsprofielen

Het opstellen van zogenaamde bereikbaarheidsprofielen (profiel vanuit het perspectief van de gebruiker: een automobilist, een fietser, een OV-reiziger) maakt beter inzichtelijk wat de reiziger (gebruiker) vraagt om daadwerkelijk gebruik te gaan maken van alternatieve vervoerwijzen. Om deze profielen in relatie te brengen met de verschillende gebieden en functies van de stad en doelgroepen is het nodig meer (kosten)efficiënte en effectieve vervoerswijzen te ontwikkelen en te stimuleren.

Verkeersveiligheid

We bekijken de top 10 meest verkeersonveilige punten op het Arnhemse wegennet. Deze locaties worden geanalyseerd en er worden verbetervoorstellen gedaan om de locaties veiliger te maken. Indien technisch en financieel haalbaar worden deze locaties aangepast. Er wordt hierbij zowel gekeken naar de objectief verkeersonveilige locaties als de subjectief verkeersonveilige locaties. Daarnaast gaan we schoolomgeving verkeersveiliger maken en leveren we een bijdrage aan de verkeerseducatie.

Taxi

De taxiverordening wordt geïmplementeerd. Tegelijkertijd gaan we aan de slag met de verduurzaming van de taxibranche. We gaan samen met de taxibranche, Stichting Kwaliteitstaxi Arnhem (SKTA) en haar chauffeurs stappen zetten richting de inzet van zero emissie voertuigen.

Realiseren van veilige, logische en betrouwbare mobiliteit

Dit doel behelst het bereiken van een optimaal veilige, logische en betrouwbare mobiliteit, een vervoersysteem dat meer geënt is op het economische perspectief en functioneren van de stad. De economie als motor voor de stad. De hotspots, voorname werk- en voorzieningenlocaties (bedrijventerrein, grote kantoorlocaties, campuslocaties, zorginstellingen, winkelcentra), dienen op een veilige, logische en betrouwbare bereikbaarheid te kunnen rekenen.

Zie de inspanningen benoemd bij het vorige doel 'realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit'.

Inzetten van schone, slimme en duurzame mobiliteit

We willen de impact van verkeer en vervoer verkleinen door in te zetten op schone, slimme en duurzame mobiliteit. Daar waar het bij de eerste twee doelen vooral om het doelgroepen- en gebruikersperspectief gaat, draait het bij dit doel om het maatschappelijke perspectief. Het beperken van de uitstoot van fijnstof en CO2 en van de geluidhinder is fundamenteel bij schone, slimme en duurzame mobiliteit. Ook maakt de technologie alternatieve vervoermiddelen en -systemen mogelijk, denk aan de e-bike, elektrische auto's en voertuigen op waterstof. Het sturen van gedrag is minstens zo belangrijk: bewustwording van effecten en alternatieven. Dit draagt bij aan het behouden en verbeteren van een leefbare stad. We willen de impact van verkeer en vervoer verkleinen door in te zetten op schone, slimme en duurzame mobiliteit. Hoe we dit exact gaan doen staat beschreven in hoofdstuk S10 (klimaat en energie).

Ontwikkelen integrale laadinfrastructuur

We gaan een netwerk maken voor het elektrisch laden van voertuigen, eventueel gekoppeld aan de opslag van duurzame energie. Daarbij wil Arnhem dankbaar gebruik maken van het aanwezig trolleynetwerk, een netwerk dat in deze tijd van elektrificering een prachtige kans biedt. Daarbij ontwikkelen we en haken we tevens aan op de zogenaamde E-hubs in regionaal verband.

Opstellen mobiliteits-communicatieplan

Naast alle fysieke maatregelen is inzet van gedragsbeïnvloeding een voornaam aandachtspunt, om bezoekers betere en gerichte communicatie aan te bieden zodat de potentiële bezoekers aan Arnhem meer in de verleiding worden gebracht om op een andere manier dan per auto naar Arnhem te komen. Meer communicatie over alternatieven die voorhanden zijn zoals met het openbaar vervoer (trein, bus) of gebruikmakend van transferia, draagt bij aan een meer evenwichtige en duurzame bereikbaarheid van Arnhem.

De infrastructuur is op orde

Goed onderhoud van de infrastructuur is een belangrijke voorwaarde voor goede bereikbaarheid. In de paragraaf kapitaalgoederen wordt nader ingegaan op het onderhoud aan wegen, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties en kunstwerken. Bij de planning van het beheer en onderhoud zoeken we zo veel mogelijk afstemming met de bovengenoemde bereikbaarheidsambities maar houden we ook rekening met doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie. Ook de in de wijkvisies opgenomen wensen geven sturing aan de beheeropgave.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[3].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhem is beter bereikbaar		**21.873**	**7.683**	**6.950**	**7.911**
Realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit	WB03	21.873	7.683	6.950	7.911
Realiseren van veilige, logische en betrouwbare mobiliteit	WB03				
Inzetten van schone, slimme en duurzame mobiliteit	WB03				
Infrastructuur is op orde	WB03				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**21.873**	**7.683**	**6.950**	**7.911**

3 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	21.254	21.269	20.805	21.873	22.020	22.209	22.363
Baten	8.963	7.843	8.076	7.683	7.632	7.582	7.533
Saldo lasten en baten	***-12.292***	***-13.425***	***-12.729***	***-14.190***	***-14.388***	***-14.626***	***-14.830***
Toevoegingen aan reserves	8.966	6.642	6.838	6.950	6.911	6.876	6.854
Onttrekkingen aan reserves	8.330	8.537	8.243	7.911	7.272	6.839	6.606
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-636***	***1.895***	***1.405***	***961***	***361***	***-37***	***-248***
Gerealiseerd resultaat	**-12.927**	**-11.530**	**-11.324**	**-13.229**	**-14.027**	**-14.664**	**-15.078**

Toelichting

Lasten

De begrote lasten bedragen in 2021 € 21,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit de volgende onderwerpen:

- Beheer wegen: € 10,4 miljoen;
- Parkeren: € 6,8 miljoen;
- Mobiliteit en openbaar vervoer: € 4,7 miljoen.

Onder het onderwerp mobiliteit en openbaar vervoer valt ook het bestedingsplan mobiliteit. Voor dit bestedingsplan is in 2021 € 1.105.000 beschikbaar. Besteding van deze middelen is primair gekoppeld aan het beleidsvoornemen om de bereikbaarheid van Arnhemse (binnen)stad in de regio te verbeteren. Vanuit dit bestedingsplan worden bestedingen gedaan die de drie doelen dienen:

- realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit;
- realiseren van veilige, logische en betrouwbare mobiliteit;
- inzetten van schone, slimme en duurzame mobiliteit.

In 2021 is € 630.000 begroot voor de verbetering van de (auto)bereikbaarheid van de binnenstad. Het gaat hierbij om het verbeteren van de autobereikbaarheid in algemene zin, het ontwikkelen van een visie op hubs en het verbeteren van de parkeervoorzieningen. Daarnaast is er in het bestedingsplan in 2021 € 355.000 begroot voor de maatregelpakketten voor HOV en fiets en € 120.000 voor projecten om de stad schoner en veiliger te maken.

De totale lasten van programma S02 Bereikbaarheid zijn in 2021 € 1,1 miljoen hoger dan in 2020. Dit komt voornamelijk door een toename van de kapitaallasten.

Baten

De baten in 2021 zijn in totaal begroot op € 7,7 miljoen. Dit is opgebouwd uit de volgende onderwerpen:

- Parkeren: € 6,4 miljoen;
- Beheer wegen: € 1,3 miljoen.

De totale baten zijn in 2021 € 0,3 miljoen lager dan in 2020. Dit heeft te maken met de bijdrage aan het project Ebus 2020. Dit project loopt in 2020 ten einde.

Toevoegingen aan reserves

De toevoegingen aan reserves voor 2021 zijn in totaal begroot op € 6,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- BR Bereikbaarheidsfonds: € 6,2 miljoen;
- BR Onderhoud parkeergarage Arnhem centraal: € 0,3 miljoen;
- BR Onderhoud vastgoed: € 0,2 miljoen;
- BR Onderhoud parkeergarage Rozet: € 0,1 miljoen;
- BR Onderhoud parkeergarage Musis: € 0,1 miljoen.

Onttrekkingen aan reserves
De onttrekkingen aan reserves voor 2021 zijn totaal begroot op € 7,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- BR Bereikbaarheidsfonds: € 6,3 miljoen;
- BR Buitengewoon Beter: € 1,0 miljoen;
- BR Onderhoud parkeergarage AC: € 0,2 miljoen;
- BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte: € 0,1 miljoen;
- BR Onderhoud parkeergarage Musis: € 0,1 miljoen;
- BR Onderhoud vastgoed: € 0,1 miljoen;
- Overige € 0,1 miljoen uit de BR onderhoud parkeergarage Rozet en BR kapitaallasten.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Waardering bereikbaarheid binnenstad auto	2018	6,3	Niet bekend	Gemiddelde waardering bereikbaarheid van de binnenstad op een schaal van 0 tot 10	Binnenstads-monitor
Waardering bereikbaarheid binnenstad ov	2018	8,2	Niet bekend	Gemiddelde waardering bereikbaarheid van de binnenstad op een schaal van 0 tot 10	Binnenstads-monitor
Waardering bereikbaarheid binnenstad fiets	2018	8,4	Niet bekend	Gemiddelde waardering bereikbaarheid van de binnenstad op een schaal van 0 tot 10	Binnenstads-monitor
Energieverbruik vervoermodaliteiten/ co2 uitstoot	2018	4.500	7.200	CO2-uitstoot autoverkeer exclusief auto(snel)wegen. Ton per 1.000 inwoners	RWS klimaatmonitor
Aantal electrische voertuigen	2019	7	11,8	Elektrische personenauto's per 1.000 inwoners	RDW
Aantal personenauto's	2019	64.950	8.530.584	Aantal motorvoertuigen voor personenvervoer over de weg, exclusief brom- en motorfietsen	CBS
Aantal ongevallen/ verkeersdoden	2018	1	64	Aantal verkeersongevallen, dodelijke afloop	Bestand geregistreerde ongevallen in Nederland

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van de indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GO Arnhem Nijmegen City Region
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

- Provincie Gelderland;
- Rijkswaterstaat;
- Regio Arnhem-Nijmegen;
- Wijkplatforms en wijkteams;
- Gecontracteerde partijen.

Subsidies

Binnen dit programma zijn geen partijen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Vanuit het programma Bereikbaarheid zijn geen risico's met een grote financiële impact op de begroting. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Beleidskaders

- Toekomstbeeld stedelijk OV Arnhem en Nijmegen;
- Accentnota fiets, fietsambitie Arnhem 2019-2024;
- De Arnhemse Binnenstad 2015;
- Visie "Ruimte voor beleving in de Arnhemse binnenstad";
- Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)-Actieplan.

S03 Economie

In het voorjaar van 2020 staat de wereld op z'n kop. Een wereldwijd verspreid virus remt de economie sterk af en het is afwachten wat de structurele consequenties zijn. Voor Arnhem betekent dit samen de schouders eronder en werken aan een krachtig herstel. De uitdagingen op het vlak van economie en maatschappij waren voor de coronacrisis al stevig, maar vandaag de dag nog urgenter. Alles moet uit de kast worden gehaald voor het behoud van werkgelegenheid en het voorzieningenniveau. Een uitdaging die we in Arnhem gezamenlijk moet oppakken met de ondernemers, het onderwijs, de gemeente en andere overheden.

Een duurzame en vitale economie is cruciaal in relatie tot de andere uitdagingen die de stad kent zoals het welzijn van haar inwoners, mobiliteit en bereikbaarheid, woningbouw en ruimtelijke kwaliteit en verduurzaming. Dat vraagt in zijn integraliteit om een standvastige inzet en een centrale positie van de economie in het beleid van Arnhem. De aanwezigheid van banen, innovaties en investeringen in de stad is een impuls voor de ontwikkeling van de welvarendheid van de stad als geheel.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Vol energie zetten wij in op een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat om maximale werkgelegenheid in Arnhem en de regio te creëren, waarbij iedereen zijn talenten benut

We willen Arnhem op de kaart zetten als aantrekkelijke stad voor inwoners, studenten en bezoekers. Waar bedrijven zich uitgenodigd voelen, kansen zien en investeren. En waar partners samen meerwaarde creëren, passend bij de ambities van Arnhem. We zetten in op verschillende soorten werkgelegenheid en op bedrijven met een duurzaam en innovatief karakter. Dynamische werklocaties en -clusters nodigen nieuwe bedrijven uit om zich in Arnhem te vestigen, met nieuwe werkgelegenheid tot gevolg. Arnhem als Hotspot Energy versterken is een belangrijke kans en uitdaging, zeker met de komst van een universiteit. Met de Bruisende Binnenstad, het vele groen in de stad, de verbinding met de Veluwe en de regio, de historie (herinneringstoerisme), het kunst- en culturele aanbod en de vele evenementen hebben we een aantrekkelijk toeristisch en recreatief aanbod. We zetten in op de versterking van de samenwerking van bedrijven en kennisinstellingen rondom human capital, zodat we samen met hen kunnen anticiperen op wat de maatschappij 'straks' nodig heeft.

Toekomstbestendiger vestigingsklimaat voor bedrijven en kennisinstellingen

Vanuit de gemeente zijn we ondersteunend aan bedrijven en instellingen om hen zoveel mogelijk te laten groeien in werkgelegenheid. Om groei en creativiteit te ondersteunen en te versnellen, benutten we de kracht van sterke Arnhemse clusters, bestaande competenties en uitstekende werk- en kennislocaties. Hierbij nemen de clusters energie, zakelijke dienstverlening en zorg een belangrijke positie in. Voor cross-overs op met name het innovatieve gebied ligt een belangrijke link met de creatieve sector in de stad.
In dit netwerk heeft de Arnhemse binnenstad, met haar belangrijke basis voor werkgelegenheid en voorzieningen en de smeeroliefunctie van de creatieve sector, een speciale positie naast de andere werklocaties in de stad.

Versterken ondernemersklimaat en optimaliseren dienstverlening aan ondernemers

In het werken aan een betere dienstverlening voor ondernemers implementeren we de resultaten uit de pilot 'Van Bedrijven Weten'. We zetten in op het blijvend optimaliseren van de dienstverlening aan bedrijven, door de vraag van ondernemers centraal te stellen en drempels weg te nemen. Daarnaast werken we samen met het georganiseerd bedrijfsleven aan een krachtig ondernemersklimaat waarin bedrijven en starters gefaciliteerd worden in hun ontwikkeling. Dit wordt ondersteund door actief accountmanagent en gerichte acquisitie.

Voldoende aanbod en kwaliteit van werklocaties

Voor een toekomstbestendig vestigingsklimaat is het van belang om voldoende en kwalitatief aanbod van werklocaties te hebben in de stad en de regio. Om lokale bedrijven te behouden en nieuwe bedrijven aan te trekken is het van belang dat de werklocaties (kantorenlocaties, bedrijventerreinen en detailhandelclusters) aansluiten bij de vraag van ondernemers. We werken hieraan op drie thema's: fysiek/ruimtelijk, klimaat en duurzaamheid en sociaal-economisch.
Vanuit het thema fysiek/ruimtelijk werken we aan de ruimtelijk-economische aspecten. Hiervoor zal in 2021 een visie werklocaties opgesteld worden. Hierin wordt de herijking van het kantorenbeleid, hotelbeleid en detailhandelsbeleid meegenomen, alsmede het implementatieplan Nieuwe Haven. Ook zal een verkenning starten van de mogelijkheden voor herstructurering van de bedrijventerreinen Rijnpark en Het Broek. Daarbij kijken we naar concepten en innovaties die leiden tot extra zuinig ruimtegebruik voor alle soorten bedrijvigheid, zowel in nieuwe als te herstructureren werklocaties. Tevens wordt deelgenomen aan het Intergemeentelijk Overleg Werklocaties (IOW) waarin onder andere gewerkt wordt aan het Regionaal Programma Werklocaties (RPW).
Onder het thema klimaat & duurzaamheid wordt vanuit het onderwerp verduurzamen met ondernemers getracht zoveel mogelijk energie te besparen en vormen van opwek te stimuleren binnen hun bedrijf en op de werklocaties. Dit is belangrijk voor toekomstbestendige bedrijvigheid. Ook wordt gewerkt aan vergroenen van werklocaties. Dit draagt bij aan het verminderen van hittestress, maar zorgt ook voor een beter werkmilieu voor werknemers. Dit laatst valt onder het thema sociaal-economisch. Tevens wordt vanuit sociaal-economisch oogpunt gewerkt aan de onderwerpen schoon, heel en veilige werklocaties. Ondermijning door criminaliteit is hierbij één van de aandachtspunten.

Een betere bereikbaarheid van de stad

We streven een optimale OV-bereikbaarheid van werklocaties na en stimuleren fietsverkeer/-gebruik op de werklocaties (zowel woon-werkverkeer als werkgerelateerde verkeersbewegingen). Ook hier is aandacht voor stimuleren van duurzaam vervoer. Daarnaast blijft parkeren (van personenwagens en vrachtwagens) een aandachtspunt op werklocaties. Zie ook het programma S02 Bereikbaarheid.

Aantrekkelijk woon- en leefklimaat

Voldoende woningen voor (potentiële) werkgevers en werknemers zijn van belang willen bedrijven zich in deze regio vestigen en studenten na hun studie hier blijven. Dit betekent onder andere voldoende woningen voor studenten die in de stad studeren, woningen voor medewerkers en hun gezinnen en werknemers die tijdelijk in Arnhem komen werken (expats). Huisvesting van arbeidsmigranten vraagt ook om aandacht. Daarnaast is het van belang dat het leefklimaat in Arnhem behouden blijft. Veel mensen komen in Arnhem wonen vanwege het aanbod van voorzieningen en de groene omgeving. Zie ook het programma S12 Wonen en leefomgeving.

Aantrekkelijker stad in en voor de regio

Met een aantrekkelijke stad en regio zorgen we voor een sterk en competitief vestigingsklimaat voor (nieuwe) bewoners, studenten en bedrijven. Die aantrekkelijke stad zijn we door een hoogwaardig voorzieningenniveau op het gebied van sport, kunst en cultuur, door een bruisende binnenstad, door veel reuring in de stad en door een goede verbinding met de Veluwe en de omliggende omgeving. Daarmee zijn we ook positief in beeld voor toeristen en bezoekers. We positioneren Arnhem als stevig merk op grond van onze kernwaarden (ondernemend, creatief en groen), en door ons verleden levend te houden maken we verbinding met de toekomst.

Bruisende Binnenstad

We werken aan de transformatie van de binnenstad van place to buy naar place to meet. De binnenstad is een plek die naast winkelen ook een plek is om te ontmoeten, te wonen en te werken. Daarbij werken we aan de ruimtelijke kwaliteit met groen, zorgen we voor een gastvrije en bereikbare binnenstad en zetten we in op een creatieve en aantrekkelijke programmering.

Het winkelhart moet compacter zijn. Aan de randen van de binnenstad is ruimte voor een nieuw programma, zoals andere vormen van bedrijvigheid, wonen, en combinaties van wonen en werken. Met Nijmegen en de provincie wordt samengewerkt in het kader van versterking van de centrumgemeenten; met het oog op complementariteit van beide steden. Voor een aantrekkelijke binnenstad zijn bereikbaarheid, een goede openbaar vervoersverbinding en voldoende en goede parkeervoorzieningen belangrijke randvoorwaarden.

De coronacrisis en de daarmee samenhangende maatregelen hebben een enorme impact gehad op de positie, werkgelegenheid en aantrekkelijkheid van de binnenstad. We zetten in op behoud van de aantrekkelijkheid van de binnenstad, behoud van werkgelegenheid en het tegengaan van leegstand door extra in te zetten op binnenstadsmanagement en herstructurering van het winkelgebied.

We zien tegelijk als gevolg van de grote fysieke investeringen momentum ontstaan om door te pakken op diverse marktontwikkelingen en gezamenlijk te investeren in het functioneren van de binnenstad en de omliggende rand. Dit vraag veel energie van betrokken partijen en daarbij is samenwerking en een gedegen organisatiegraad en -vermogen onontbeerlijk. Die sterke organisatiegraad maakt dat initiatieven van stakeholders snel opgepakt en uitgevoerd kunnen worden in vitale coalities. Dat is een belangrijke voorwaarde om de beweging te kunnen maken van place to buy naar place to meet en de binnenstad te laten bruisen.

Arnhem positioneren voor bewoners en bezoekers

Samen met de stad en in verbinding met de belangrijke stakeholders wordt verder gebouwd aan een professionele citymarketing organisatie. De kernwaarden van Arnhem, Groen, Creatief en Ondernemend, zijn hierin leidend. De doelgroepen zijn bewoners, studenten, bedrijven en bezoekers. Het merk Arnhem wordt altijd ingezet op maat voor de verschillende doelgroepen en altijd in het perspectief van het verhaal van de stad en regio.

Stimuleren van herhaalbezoek, langer verblijf en meer besteding

De toeristische sector is een belangrijke sector voor de werkgelegenheid en voor bestedingen in de regio Arnhem. Er zijn drie speerpunten om herhaalbezoek, langer verblijf en meer bestedingen te stimuleren:

1. Gastvrij Arnhem: Welkom in Arnhem!
2. Veluwe op 1
3. Herinneringstoerisme

We werken aan een goede balans tussen recreatiemogelijkheden en gezonde natuur. We zetten in op de belevingsgebieden Veluwezoom en Bevochten Veluwe. Via de regiodeal Veluwe proberen we een duurzame verbinding te leggen naar de Veluwe, we ronden het wandelknooppuntennetwerk af en geven met onze partners uitvoering aan de Veluwe 2030-agenda (Veluwe Alliantie). We maken een uitvoeringsagenda Toerisme en Recreatie samen met de regio Arnhem-Nijmegen.

We werken aan de inbedding van een jaarrond, duurzaam programma op herinneringstoerisme, breder dan alleen de Slag om Arnhem. Dit doen we door de verbinding te versterken binnen de Airborneregio en tussen de Airborneregio en de Veluwe. We zetten in op belangstelling vanuit binnen- en buitenland, en we sluiten ook aan bij de internationale route van LRE (Liberation Route Europe). Met als doel het beleefbaar, zichtbaar en tastbaar maken van het verleden, en het aantrekken van bezoekers die langer verblijven, meer besteden en vaker terugkomen.

We verbreden het verhaal rond de Slag om Arnhem en hebben meer aandacht voor de waarde van vrijheid. Educatie, activiteiten met Arnhemmers in de wijken en marketing krijgen een vaste plek. We ontwikkelen de herdenkingsavond (vrijdag) in Arnhem toekomstbestendig door. We zetten onze samenwerking in de Airborneregio voort. Elk kroonjaar (dus weer in 2024) geven we extra aandacht met een internationale uitstraling en extra activiteiten. *We realiseren een aanvullend monument ter herdenking van de evacuatie in 1944 te op een prominentere plek, bijvoorbeeld het park op het Velperplein, in overleg met betrokkenen. Hiervoor reserveren we eenmalig € 25.000,-. Dit dekken we uit de uitgaven voor herdenken in het kader van de Herstelagenda van € 0,2 miljoen. Daarnaast onderzoeken we met betrokkenen de wenselijkheid en haalbaarheid van verplaatsing van het bestaande monument naar de andere kant van de Apeldoornsestraat (amendement 20A75 Aanvullend evacuatiemonument).*

Wat gaan we doen:

- Ontwikkelen routes/verhalen Airborneregio en digitaal ontsluiten en vermarkten ervan.
- Vervolg programma Gelderland Herdenkt: Airborne en Veluwe Remembers.
- Uitvoering Masterplan Airborne.
- Doorontwikkeling Veluwe Remembers.
- Verkennen mogelijkheden en potentie militair erfgoed noordzijde Arnhem.
- Opdrachtgeverschap B2L.
- Opdrachtgeverschap Airborne at the Bridge.
- Uitvoering geven aan visie Toekomst Herdenken. In de Herstelagenda is aangegeven dat we extra investeren in herdenken.
- *Realiseren aanvullend evacuatiemonument (amendement 20A75 Aanvullend evacuatiemonument).*

.

Hoogwaardig voorzieningenniveau

Met evenementen creëren we economische en maatschappelijke spin-off (welzijn, plezier, ontmoeten, sport, gezondheid) en zetten we de Arnhemse kernwaarden en ons profiel op de kaart. We onderscheiden beeldbepalende, sfeerbepalende, springplank-, economische en sportevenementen voor zowel bezoekers als voor Arnhemmers.

Vooralsnog staan voor 2021 weer veel sfeerbepalende evenementen op het programma, maar mogelijk nog beperkt door RIVM-maatregelen. Daarnaast kent Arnhem in 2021 enkele grote internationale beeldbepalende evenementen: de Sonsbeek Beeldententoonstelling (die is doorgeschoven) en het WK BMX. Tevens gaan we onderzoek uitvoeren naar een jaarlijkse vuurwerkshow (motie 19M186 Centrale vuurwerkshow) met een relatie naar de inspanning van een lokaal vuurwerkverbod (motie 19M187 Inspanning lokaal vuurwerkverbod).

Creatieve Industrie

Belangrijk is dat kunst en cultuur niet alleen van buiten worden ingebracht, maar ook ter plaatse worden geproduceerd. Een stad van makers kenmerkt zich door een innovatief klimaat, direct persoonlijk contact en door ruimtelijke clustering van gelijksoortige bedrijvigheid in creatieve milieus. Dat bevordert ook crossovers met andere industrieën. Er wordt gezorgd dat Arnhem een gunstig woon- en werkklimaat voor kunstenaars en creatieve ondernemers heeft. Arnhem beschikt over de gehele keten (van educatie, productie en presentatie). Binnen de creatieve industrie neemt mode een bijzondere positie in.

In 2021 zetten we in op een goede aansluiting van de creatieve sector bij de kernwaarden van het merk Arnhem (citymarketing). We zetten in op de ondersteuning van het versterken van een verbeterde organisatiegraad bij ondernemersorganisaties en stimuleren en faciliteren kansrijke coalities en ondernemerschap. Het onderwerp huisvesting van de creatieve industrie agenderen we permanent bij vastgoedeigenaren en woningbouwcorporaties.

Optimaler human capital aanwezig voor werkgevers

Aanwezigheid van voldoende en goed gekwalificeerd personeel, human capital, op het juiste moment is een cruciale randvoorwaarde voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Vanwege diverse maatschappelijke, demografische en technologische ontwikkelingen is urgente aandacht noodzakelijk voor de balans tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De coronacrisis heeft daarbij gezorgd voor een grotere opgave om de match van werk (in de ene sector) naar werk (in de andere sector) te realiseren.
Hierbij zetten we in op de versterking van de samenwerking van bedrijven en kennisinstellingen: samen met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen anticiperen op wat de maatschappij 'straks' nodig heeft. Daarin wordt nadrukkelijker de verbinding met het programma Doorbraak naar Werk gelegd.

Regionale Human Capital Aanpak op kansrijke sectoren

Vanuit de samenwerking in de economische regio wordt gewerkt aan de regionale Human Capital Aanpak voor kansrijke sectoren. De resultaten van de verkenning naar een regionaal 'House of Skills' leveren daarvoor belangrijke bouwstenen om die aanpak in de praktijk te brengen. Beoogd wordt om hiermee een bijdrage te leveren aan wendbaarheid van werknemers op de arbeidsmarkt (omscholing naar / ontwikkeling van vaardigheden in kraptesectoren) en daarmee aan een optimaler human capital voor werkgevers (= meer en beter toegeruste werknemers). We leggen in deze aanpak de verbinding naar de investeringsagenda's met de provincie en inspanningen van The Economic Board.

Aantrekken en binden van studenten

Via samenwerkingsverband 'Arnhem studiestad' werken we aan het aantrekken en binden van studenten. Daarnaast dragen we via evenementen voor scholieren en studenten bij aan het interesseren van jongeren voor (een unieke opleiding in) Arnhem. Het gaat hier bijvoorbeeld om evenementen om scholieren kennis te laten maken met het thema techniek en de opleidingen die Arnhem hierin te bieden heeft. Daarnaast willen we het onderwijs aantrekkelijker maken door steeds meer onderwijs te verbinden aan maatschappelijke opgaven. Hiervoor wordt samengewerkt door de Arnhemse kennisinstellingen binnen de City Deal Kennis Maken. Verder participeren we in een visievormingstraject met kennisinstellingen (onder andere HAN en Van Hall/Larenstein) op de kenniscampus in Presikhaaf.

Het bieden van faciliteiten en een gebundelde kennisinfrastructuur voor het adequaat opleiden van studenten en professionals in de energiesector

Vanuit het energiecluster in (regio) Arnhem zetten wij onder de noemer Hotspot Energy in op onderwijsinnovatie, praktijkgericht onderzoek en kennisontwikkeling in de driehoek van onderwijs, ondernemers en overheid. Connectr en de komst van universitaire opleidingen zijn mooie voorbeelden hiervan. Hier zijn onder andere de HAN, het centre of expertise SEECE, Kiemt en energiegerelateerde bedrijvigheid in de regio bij betrokken. Er liggen relaties met de Hotspot Energy aanpak en de wijkgerichte energietransitie / aardgasvrije wijken vanuit NEmiA. Waar relevant leggen we de verbinding met de provincie en inspanningen vanuit The Economic Board. Het in ontwikkeling zijnde Innovatielab heeft ook een centrale rol in deze inspanning. In de Herstelagenda wordt hier extra op ingezet.

Arnhem beter op de kaart als energiestad

Voor Arnhem vormen de maatschappelijke opgaven op het gebied van energietransitie, duurzaamheid en circulaire economie niet alleen uitdagingen, maar ook economische kansen.
De gemeente heeft zich daarom als doel gesteld om een groeiend en elkaar versterkend energiecluster voor de stad en de regio te ontwikkelen. Een sterker cluster zorgt voor grotere concurrentiekracht en een aantrekkelijk vestigingsklimaat.
Arnhem stimuleert onderlinge samenwerking, netwerkvorming, innovaties, vergroting van zichtbaarheid en lobby, acquisitie van nieuwe bedrijven, en de monitoring en ontwikkeling van diverse projecten. Daarbij nemen we soms als trekker zelf het initiatief en andere keren moedigen we vooral aan. Daarbij is ook het stimuleren van innovaties die de energietransitie versnellen en het aantrekken en opleiden van technisch talent voor de energiesector belangrijk voor onze stad.

Het creëren van inspirerende en innovatieve energiegerelateerde kennis- en werklocaties

De focus ligt op de drie energie hotspots in de stad, te weten Industriepark Kleefse Waard (IPKW), Arnhems Buiten en kenniscampus HAN/Van Hall Larenstein. Voor alle locaties geldt dat zal worden ingezet op het vergroten van bereikbaarheid en ruimtelijke kwaliteit waar werkgevers, werknemers en studenten graag verblijven en zich uitgedaagd voelen.

Innovatie stimuleren

Als gemeente kunnen we een bijdrage leveren aan het stimuleren van innovatie op het gebied van (duurzame) energie. De gemeente kan met het cofinancieren van haalbaarheidsstudies en procesgeld bijdragen aan de voorbereiding in de vroege of experimenteerfase van innovaties. We richten ons vooral op het stimuleren van projecten op een drietal Arnhemse energie-innovaties: waterstof- en brandstoftechnologie, batterij- en laadinfratechnologie en ICT/smartgrids.

Bouwen aan een groeiend energie ecosysteem

Als gemeente spannen we ons in om een dynamisch en groeiend energiecluster te realiseren waarin ondernemers, onderwijs en overheid samenwerken en waar verschillende spelers in het netwerk elkaar snel weten te vinden. We steunen en faciliteren samenwerkingsinitiatieven, netwerkorganisaties en bijeenkomsten op het gebied van energie. Ook zetten we in op acquisitie van bedrijven die passen binnen dit ecosysteem. Dit doen we samen met partners uit het energienetwerk.

Betere (inter)nationale positionering van Arnhem als energiestad

In onze communicatie en lobby over de kracht van het Arnhemse energiecluster, richten we ons op bedrijven, investeerders, (inter)nationale beleidsmakers, politici en kennisinstellingen. We werken samen met partners als The Economic Board, Stichting Kiemt en provincie Gelderland aan een structurele communicatie over wat Arnhem te bieden heeft en bouwen ons landelijk netwerk uit.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[4].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Vol energie zetten wij in op een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat om maximale werkgelegenheid in Arnhem en de regio te creëren, waarbij iedereen zijn talenten benut		**6.556**	**935**	**0**	**100**
Aantrekkelijker stad in en voor de regio	WC05	2.077	739	0	0
Toekomstbestendiger vestigingsklimaat voor bedrijven en kennisinstellingen	WF01	4.479	196	0	100
Optimaler human capital aanwezig voor werkgevers	WF01				
Arnhem beter op de kaart als energiestad	WF01				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**6.556**	**935**	**0**	**100**

4 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	9.501	5.676	5.836	6.556	5.553	5.549	5.545
Baten	3.704	983	1.794	935	990	1.090	1.090
Saldo lasten en baten	***-5.798***	***-4.693***	***-4.043***	***-5.622***	***-4.563***	***-4.459***	***-4.455***
Onttrekkingen aan reserves	441	115	173	100	100	100	100
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***441***	***115***	***173***	***100***	***100***	***100***	***100***
Gerealiseerd resultaat	**-5.357**	**-4.578**	**-3.870**	**-5.522**	**-4.463**	**-4.359**	**-4.355**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 6,6 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Uitgaven voor het Innovatielab in het kader van de Herstelagenda: € 1,2 miljoen;
- Uitgaven voor kosten personeel: € 1,0 miljoen;
- Uitgaven in het kader van het Fonds Bedrijfsleven: € 0,9 miljoen;
- Subsidies: € 0,7 miljoen;
- Uitgaven voor evenementen: € 0,7 miljoen;
- Uitgaven voor herdenken in het kader van de Herstelagenda: € 0,2 miljoen;
- Overige kosten: € 1,9 miljoen.

De totale lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 0,7 miljoen. Dit komt met name door uitgaven in het kader van de Herstelagenda van € 1,4 miljoen. Daar tegenover staat een daling van de kosten voor Gelderland Herdenkt van 0,7 miljoen.

Baten

De baten voor 2021 zijn totaal begroot op € 0,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Toeristenbelasting: € 0,5 miljoen;
- Bijdragen en subsidies van derden: € 0,2 miljoen;
- Overige opbrengsten: € 0,2 miljoen.

De totale opbrengsten dalen ten opzichte van 2020 met € 0,9 miljoen. Dit komt met name door een daling van de te ontvangen subsidie voor Gelderland Herdenkt van 0,7 miljoen.

Onttrekkingen aan reserves

Aan de Algemene Reserve wordt € 0,1 miljoen onttrokken voor de uitvoering van het amendement Extra Middelen Accountmanagement.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Waardering binnenstad	2018	7	Niet bekend	Gemiddelde waardering van bezoekers voor de binnenstad op een schaal van 0 tot 10	Binnenstads-monitor
Snelgroeiende bedrijven	2018	23,1	19	Snelgroeiende bedrijven (10% autonome groei aantal werknemers per jaar, over een periode van drie jaar)	CBS - Lokale economie
Oprichting bedrijven	2018	115,9	100,6	Oprichtingen per 1.000 vestigingen	CBS - Lokale economie
Aantal bezoekers binnenstad	2018	328	Niet bekend	Aantal bezoekers binnenstad x1.000	Binnenstads-monitor

Om de gevolgen van het Covid-19 virus voor de gemeente Arnhem in kaart te brengen, zijn de meest relevante indicatoren van verschillende onderdelen samengevat in een dashboard. Hierbij zijn ook indicatoren opgenomen die een relatie hebben met dit programma.
Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Demografische druk	2019	58,1	69,8	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (%).	CBS - Bevolkingsstatistiek
Banen	2019	974,8	792,1	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	LISA
Vestigingen	2019	148	151,6	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	LISA
Functiemenging	2019	58,6	53,2	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (%).	LISA

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

B.V. Recreatiemaatschappij Overbetuwe
Euregio Rijn-Waal
Facility Point
GO Arnhem Nijmegen City Region
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners
- Economic Board regio Arnhem Nijmegen;
- Ondernemers Kontakt Arnhem (OKA);
- Platform Binnenstad Arnhem (PBA);
- Stichting Arnhemse bedrijventerreinen (StAB);
- Industriepark Kleefse Waard (IPKW);
- GreenBusinessclub Gelderse Poort (GbcGP)
- Overige werklocaties;
- OostNL;
- Provincie;
- VNO NCW;
- Onderwijs- en kennisinstellingen; HAN - Van Hall Larenstein, ROC Rijn IJssel;
- Stichting Kiemt;
- Stichting Made in Arnhem (Citymarketing);
- Stichting Ondernemersfonds Arnhem;
- Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (het voormalige RBT KAN).

Subsidies
Hieronder zijn de partijen opgenomen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:
- Stichting Ondernemersfonds Arnhem;
- Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen;
- Stichting Airborne Museum.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing
Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Economie. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Corona risico's
Uitstel Huurindexatie

Beleidskaders
- Economische Koers Arnhem;
- Investeringsagenda Arnhem-Nijmegen;
- Evenementenbeleid;
- Detailhandelsvisie;
- Mise-en place - de Arnhemse Horecavisie;
- Arnhem, stad op de kaart in internationaal perspectief/ Beleidskader voor internationaal beleid tot 2020;
- New Energy made in Arnhem;
- Standplaatsenbeleid.

S04 Onderwijs

Goed onderwijs is de basis. Wie gemotiveerd naar school gaat en een goede opleiding kan afronden, heeft later zoveel meer kansen. Vandaar dat we extra inzetten op het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. Zonder diploma op zak krijgen jongeren het zoveel moeilijker. Dat begint al bij de kinderopvang en de peuterspeelzaal. Kinderen maken een goede start en hebben daar hun leven lang profijt van. Vroegtijdig schoolverlaten staat nooit op zichzelf. Vandaar dat we zorgen voor een goede afstemming tussen jeugdhulp en onderwijs en het tijdens en naschools leren.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Onderwijs: Arnhemmers met dezelfde talenten hebben dezelfde kansen (inclusief onderwijshuisvesting)

Alle kinderen in Arnhem kunnen het onderwijs volgen dat past bij hun mogelijkheden en talenten. Passend onderwijs is op ieder niveau beschikbaar, te beginnen bij de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk. Kinderen maken een goede start en hebben daar hun leven lang profijt van. Preventieve maatregelen worden ontwikkeld en ingezet voor vroegsignalering en later om schooluitval te voorkomen en jongeren een goede aansluiting te bieden op de arbeidsmarkt.

Een goede startpositie op school

Investeringen in de eerste levensjaren van een kind zijn cruciaal voor de verdere ontwikkeling.
Kinderen met een achterstand worden zo vroeg mogelijk gesignaleerd en goed voorbereid op het reguliere onderwijs. Dit gebeurt in de voorschoolse periode in de peuterspeelzalen en de kinderopvang. Deze locaties zijn verder inclusieve locaties, alle kinderen zijn welkom en krijgen er een passend aanbod.
Als kinderen onverhoopt toch met een achterstand aan het onderwijs beginnen, wordt extra ondersteuning geboden om de onderwijskansen van deze kinderen te vergroten. Zo kent Arnhem twee locaties in de stad waar de mogelijkheid is voor asielzoekerskinderen en kinderen van arbeidsmigranten om onderwijs te volgen. Op meerdere scholen zijn er taalschakelklassen. Daarnaast kent Arnhem een Zomer- en Weekendschool en zet Arnhem extra in, met het plan Arnhemse Aanpak Onderwijs, om de gevolgen van de lockdown door corona te herstellen.

Doorontwikkeling passende kinderopvang, ontwikkelrecht en onderwijsachterstandenbeleid (OAB)

Voor VVE (Voor- en vroegschoolse educatie) en het ontwikkelrecht kunnen begin 2021 alle peuters 16 uur per week komen. We lopen hiermee voor op landelijke ontwikkelingen. Speerpunten voor komende jaren zijn dat nog meer peuters gebruik maken van het ontwikkelrecht en de kwaliteit van de VVE-opvang verder wordt versterkt.
Met Passende Kinderopvang werken we aan inclusieve kinderopvang in de stad. Een stad waar kinderen met een ondersteuningsbehoefte niet naar een specialistisch kinderdagverblijf gaan, maar in hun eigen wijk naar een reguliere kinderopvang kunnen en de specialistische ondersteuning daar wordt geboden. Dit willen we verder uitbreiden naar de buitenschoolse opvang.
Onderwijsachterstandenbeleid op de scholen wordt uitgebreid, in 2020 zijn we gestart met een aangepaste verdeling van de OAB-middelen over de scholen en zijn er 25 in plaats van 12 OAB-scholen.

Aansluiting passend onderwijs en jeugdhulp

Ieder kind heeft recht op een passende plek in het onderwijs. Sommige kinderen hebben hier extra ondersteuning en zorg bij nodig. In 2020 zijn afspraken gemaakt tussen onderwijs en wijkcoaches over de inzet van jeugdhulp op school. Er blijf aandacht nodig voor de afstemming tussen onderwijs en jeugdhulp. Er is sprake van een grijs gebied.

Goede toekomstbestendige (onderwijs)huisvesting

Na bestuurlijke vaststelling van het Integraal HuisvestingsPlan voor het basisonderwijs en het vastgestelde jaarprogramma primair onderwijs 2020 loopt de uitvoering van de huisvestingsprojecten gestaag door. De projecten bevinden zich in verschillende fasen. De inzet op onderwijshuisvesting draagt optimaal bij aan kwalitatief goed en toekomstgericht onderwijs. Volgens planning zal in 2021 de nieuwbouw van Confetti in Schuytgraaf gereed zijn. Daarnaast zal in hetzelfde jaar de uitbreiding van de Pieter Jongelingschool, Jozef Sarto en Panorama gereed komen. Tevens zal volgend jaar een aantal nieuwbouw- en uitbreidingsprojecten (KC Vredenburg, Piramide, Jozefschool, Ibn-i Sina en Parkschool, Mozaïek en Johannes) worden opgestart. Goede luchtkwaliteit is, zeker in tijden van corona, van belang. We staan in nauw contact met de scholen en zullen samen met scholen zoeken naar een oplossing als scholen hun verantwoordelijkheid voor goede luchtkwaliteit niet op zich kunnen nemen (motie 20M189g Gezonde scholen).

Kansen voor de toekomst

We willen schooluitval verder terugbrengen. Voor jongeren in kwetsbare posities ontwikkelen we een sluitende aanpak tot 27 jaar, zodat voorkomen wordt dat jongeren tussen wal en schip vallen. Voor volwassenen pakken we laaggeletterdheid aan. Jongeren worden eigentijds en betekenisvol opgeleid voor de arbeidsmarkt van morgen en als burgers die bijdragen aan de maatschappij. Via de Citydeal Kennismaken bieden we jongeren bijvoorbeeld innovatief onderwijs middenin de maatschappij aan en benutten we de kennis van studenten bij het oplossen van maatschappelijke problemen. We zetten in op een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, zodat jongeren het beste uit zichzelf kunnen halen.

Nieuw plan voorkomen voortijdig schoolverlaten (VSV)

Met ingang van 2021 gaat het nieuwe plan van aanpak voorkomen voortijdig schoolverlaten in.
De doelstelling van het nieuwe plan is om de recente (voorlopige) daling van het VSV-cijfer door te laten zetten maar ook stevigere kwalitatieve afspraken te maken met andere betrokken partijen in het VSV-netwerk. De school krijgt binnen de aanpak een centrale plek toebedeeld in het VSV-netwerk. Daarnaast wordt er meer aandacht besteed aan de integraliteit van de inzet, samenhang met andere programma's en de verschillende leefgebieden van jongeren (school, thuis, leefomgeving).
Om de doelstellingen te bereiken zetten we de Subsidieregeling aanpak voorkomen voortijdig schoolverlaten Arnhem 2021-2024 in. In deze subsidieregeling nemen we criteria op die betrekking hebben op de doelgroep die we met de aanpak willen bereiken en op de samenwerking met ouders en netwerkpartners. Ook zetten we in op de evaluatie en monitoring van projecten die worden gefinancierd uit het VSV-budget.
De subsidieregeling is het instrument van de gemeente Arnhem om meer grip te krijgen op deze complexe problematiek. Ook maken we met de subsidieregeling inzichtelijk en transparant op welke wijze de beschikbare middelen worden ingezet.
We zetten in op het verstevigen van het VSV-netwerk. Twee maal per jaar vindt er een VSV-netwerkbijeenkomst plaats met alle betrokken partijen in de stad. Naast de kwantitatieve VSV-analyse ontvangt de gemeenteraad met ingang van 2021 jaarlijks ook een kwalitatieve analyse van de lokale VSV-aanpak.

Ontwikkelen van integrale aanpak kwetsbare jongeren tot 27 jaar

Jongeren in een kwetsbare positie willen we zo optimaal mogelijk begeleiden naar zelfstandigheid. Voor hen ontwikkelen we een sluitende aanpak tot 27 jaar. Zodat de jongeren niet tussen wal en schip vallen.
We bieden de ondersteuning die nodig is, ondersteuning die niet begint of eindigt bij het 18e levensjaar.
Zo ontwikkelen we bijvoorbeeld met partners een doorlopende lijn van school naar werk voor deze jongeren en ontwikkelen we een intensieve maatwerkaanpak werkloze jongeren om hen toe te leiden naar school of werk.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[5].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhemmers met dezelfde talenten hebben dezelfde kansen		**18.895**	**2.395**	**8.004**	**6.922**
Een goede startpositie op school	WC02	18.895	2.395	8.004	6.922
Kansen voor de toekomst	WC02				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**18.895**	**2.395**	**8.004**	**6.922**

5 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	19.075	17.958	18.342	18.895	20.033	21.582	21.654
Baten	3.051	3.045	2.395	2.395	2.395	2.395	2.395
Saldo lasten en baten	***-16.024***	***-14.912***	***-15.947***	***-16.499***	***-17.638***	***-19.186***	***-19.259***
Toevoegingen aan reserves	9.602	7.753	7.773	8.004	7.734	6.683	6.864
Onttrekkingen aan reserves	8.740	6.299	6.611	6.922	7.547	7.559	7.766
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-862***	***-1.454***	***-1.162***	***-1.082***	***-187***	***875***	***902***
Gerealiseerd resultaat	**-16.886**	**-16.367**	**-17.108**	**-17.581**	**-17.825**	**-18.311**	**-18.357**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn begroot op € 18,9 miljoen. De verdeling van deze post is als volgt:

- Onderwijshuisvesting: € 13,6 miljoen;
- Bovenwettelijk onderwijs (voornamelijk Natuurcentrum): € 2,0 miljoen;
- Onderwijsachterstandenbeleid: € 1,5 miljoen;
- Volwasseneneducatie: € 1,5 miljoen;
- Overige lasten: € 0,3 miljoen.

Het totale budget stijgt ten opzichte van 2020 met € 0,5 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een hoger budget voor kapitaallasten (rente en afschrijving), voor het basisonderwijs, als gevolg van extra investeringen die opgenomen zijn in het meerjareninvesteringsplan.

Baten

Voor de baten is (evenals in 2020) een budget geraamd van € 2,4 miljoen. Dit bedrag bestaat uit:

- Rijksinkomsten voor volwasseneneducatie: € 1,5 miljoen;
- Opbrengsten verhuur panden: € 0,8 miljoen;
- Overige opbrengsten: € 0,1 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

In 2021 wordt voor € 7,9 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor de dekking van kapitaallasten voor onderwijshuisvesting en voor € 47.000 aan de bestemmingsreserve onderhoud vastgoed.

Onttrekkingen aan reserves

In 2021 wordt voor € 6,9 miljoen onttrokken aan de bestemmingsreserve voor de dekking van kapitaallasten voor onderwijshuisvesting en voor € 28.000 aan de bestemmingsreserve onderhoud vastgoed.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Toelichting	Bron
Het percentage (doelgroep)peuters dat gebruik maakt van VVE of ontwikkelrecht	2019	90%	Doel is om alle peuters met een risico op een taalachterstand (deze kinderen krijgen een VVE- indicatie) te bereiken. Het totaal aantal peuters in Arnhem met deze indicatie is gemiddeld 550.	

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	2019	2,7	2	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat (%). De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019".	DUO
Absoluut verzuim	2018	1,1	1,9	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	2018	26	23	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".	DUO/Ingrado

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Op alle gebieden wordt nauw samengewerkt met besturen en medewerkers van onderwijs (primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO), (voortgezet) speciaal onderwijs (V)SO, middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en hoger beroepsonderwijs (HBO, voorschoolse voorzieningen, kinderopvang, maatschappelijke partners en sociaal ondernemers.
In de uitvoering worden maatschappelijke partners betrokken.

Subsidies

Hieronder zijn de partijen opgenomen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Stichting Natuurcentrum Arnhem;
- Stichting Peutercentra Arnhem;
- Rijn IJssel ROC;
- IVIO-opleidingen.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Onderwijs. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's
BENG-eisen Onderwijshuisvesting

Beleidskaders

- Subsidieregeling Voorschools Aanbod Arnhem.
- Raadsvoorstel en -besluit Verzelfstandiging Natuurcentrum Arnhem
- Raadsbesluit om gemeentelijke leerplichttaken regionaal uit te voeren;
- Raadsbesluit om RMC-taken / Team VSV onder te brengen bij het RBL;
- Raadsbesluit d.d. 6 november 2017 wijziging MGR sociaal domein;
- Integraal huisvestingsplan primair onderwijs Arnhem 2017-2026.

S05 Cultuur

Een stad met een rijk cultureel aanbod is aantrekkelijker om te wonen, te werken en te verblijven. Onze inzet is daarom dat we blijven werken aan de verdere ontwikkeling van ons culturele aanbod. We stimuleren culturele instellingen om meer mensen in aanraking te brengen met kunst en cultuur, om zoveel mogelijk mensen te laten meedoen. Cultuur is er immers voor iedereen. En we stimuleren cultuurmakers te innoveren en nieuwe dingen uit te proberen. Daar hoort bij dat we zorgen voor voldoende ateliers, oefenruimtes en presentatiemogelijkheden in de stad. Daarnaast moet cultuurhistorisch erfgoed een prominente plek hebben in de stad. Mensen moeten het kunnen zien, er meer over te weten kunnen komen en het kunnen beleven.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Kunst en cultuur verlevendigt de stad en verbindt Arnhemmers met elkaar

Cultuur prikkelt de verbeelding en zet aan tot denken. We blijven de ontwikkeling en vernieuwing van ons culturele aanbod en de vele makers in de stad stimuleren, proberen meer mensen in aanraking te brengen met kunst en cultuur en er voor te zorgen dat meer mensen gaan participeren. Dat staat centraal in de cultuurnota Stroom (2012), de tussentijdse evaluatie Arnhem Stroomt Door (2016) en de actualisatie van Stroom: STROOMversnelling (2020). Met deze actualisatie is aangesloten op actuele ontwikkelingen die van invloed zijn op het culturele klimaat in Arnhem en willen we de makers en de culturele organisaties in staat stellen deze uitdagingen aan te gaan en zich nog krachtiger en diverser te manifesteren in de stad. Daarvoor zijn in 2020 en worden 2021 negen actiepunten uitgevoerd. Deze spitsen zich toe op: versterking van het makersklimaat (meer budget, voldoende speelplekken, ateliers en repetitie- en oefenruimten, een gezonde arbeidsmarkt); kunst in de openbare ruimte; de verbinding van cultuur en welzijn; cultuur in de wijken; de culturele samenwerking tussen Arnhem en Nijmegen (025) en de codes Fair Practise, Diversiteit & Inclusie en Governance. Op deze manier willen we kunst en cultuur nog meer laten bijdragen aan de sociaal-maatschappelijke, economische en ruimtelijke opgaven én ontwikkeling van Arnhem.

De actualisatie is tot stand gekomen in een tijd waarin corona nog ver weg was. Met de uitvoering van de actiepunten blijven we investeren in kunst en cultuur. De gevolgen van de coronacrisis zullen ook in 2021, en mogelijk verder, voelbaar zijn. Door de restricties van het RIVM zijn er minder bezoekers mogelijk, hetgeen grote effecten heeft op bezoekers- en horeca inkomsten. Daarnaast kunnen bijdragen uit sponsoring langere tijd minder zijn. Het toont de kwetsbaarheid van de sector. En heeft tegelijkertijd in de periode dat we een groot deel van het aanbod hebben moeten missen ook het belang van kunst en cultuur voor onze samenleving aangetoond. In het najaar van 2020 starten we met de fase van herstel/wederopbouw. Hoe maken we de sector weerbaar en wendbaar? Wat betekent dit voor onze culturele infrastructuur? Naar verwachting kunnen we binnen het huidige financiële kader voor de langere termijn niet onze hele culturele infrastructuur overeind houden en moeten er keuzes worden gemaakt. Dit wordt zowel op het niveau van de stad als regionaal in 025-verband bezien (mede in het kader van de wederopbouwfase van de provincie), waarbij het uitgangspunt is om het culturele aanbod voor onze inwoners en publiek zoveel mogelijk te borgen.
Voor 2021 willen we, in navolging van het Rijk, onze coulancemaatregel op het gebied van subsidies voortzetten. Dit betekent dat uitgangspunt is dat onze subsidies op hetzelfde niveau blijven, en we met onze basis- en meerjarenvoorzieningen op basis van ingediende jaarplannen en -begroting in overleg treden over minder, of andere, prestaties.

Verbreding van cultuurbereik en participatie

Cultuur is van en voor iedereen. We streven ernaar de toegankelijkheid en bereikbaarheid van kunst en cultuur in de breedte te vergroten en daarmee actieve en passieve cultuurdeelname te stimuleren. Dit komt de persoonlijke ontwikkeling van mensen ten goede, maar is ook voor de ontwikkeling van de lokale en regionale samenleving belangrijk.

Cultuur is van en voor iedereen

We blijven samen met partners uitvoering geven aan het Convenant Cultuureducatie Primair Onderwijs met ondersteuning door het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit en bezien ook hoe dit te verbreden naar het secundair onderwijs. Het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit zal voor de periode 2021-2024 voortgezet worden. De gemeente Arnhem blijft in het programma participeren. De financiële dekking van het aandeel van de gemeente is structureel begroot binnen de cultuurbegroting (in de subsidie voor Rozet).
We blijven gebruik maken van de landelijke regeling combinatiefunctionarissen om deelname aan cultuur voor iedereen mogelijk te maken en cultuuraanbieders te ondersteunen en duurzaam te versterken. Activiteiten in de wijken van onder andere Rozet worden in reguliere contactmomenten vooraf afgestemd en achteraf geëvalueerd met de teams Leefomgeving.

Versterking van de culturele infrastructuur

Arnhem onderscheidt zich van andere steden door een complete keten educatie-productie-presentatie in nagenoeg alle kunstvormen. Daarin blijven we investeren. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor de doorstroming en vernieuwing van talent, van amateur tot professional.

Stimulering van het makersklimaat en van nieuwe verbindingen, ook met andere domeinen

Arnhem is een stad van makers waar talent zich kan ontwikkelen, kan doorgroeien en professionaliseren. Arnhem kent een subsidiegebouw dat zowel laagdrempelig is als groei stimuleert, en we zorgen voor voldoende voorzieningen (podia en presentatiemogelijkheden) en randvoorwaarden als ateliers, repetitieruimte en regelgeving. Daar hoort bij dat we ondernemerschap en professionalisering zoveel mogelijk stimuleren. Daartoe is Schakel 025 al enige tijd actief: een platform dat het culturele veld in de volle breedte ondersteunt en verbindt door het delen van kennis over de beroepspraktijk. Dit wordt de komende tijd verder ontwikkeld, ook in 025-verband in samenwerking met Cultuur Academy in Nijmegen.

Zorg voor voldoende ateliers, oefenruimtes en presentatiemogelijkheden in de stad

De culturele en creatieve sector is van grote toegevoegde waarde voor onze stad. De werkgelegenheid in de sector groeit, waardoor de wachtlijsten voor huisvesting oplopen. Het tijdelijke aanbod neemt tegelijkertijd af, en de groei van nieuw aanbod vlakt af. We geven samen met partners in de stad uitvoering aan de aanbevelingen van het in het voorjaar van 2019 uitgevoerde onderzoek naar de huisvestingssituatie van de culturele en creatieve sector en geven uitvoering aan de motie 'Plan voor creatieve werkruimten (20M39)' die de raad op 8 juli 2020 heeft aangenomen.

Versterken lokale media

Sterke lokale media zijn essentieel voor het functioneren van de lokale democratie. Daarom investeren we hierin. We starten een tweejarige proef met een lokaal mediafonds van tenminste € 65.000,- per jaar. Daarbij hebben we als uitgangspunten dat een bepaald project van een mediapartner of zelfstandig journalist subsidie kan aanvragen. Per aanvraag mag er maximaal € 10.000,- verstrekt worden en geen enkele aanvrager mag meer dan 1/3 van het jaarlijks beschikbare budget verkrijgen. We verlenen RTV Arnhem in 2021 eenmalig een extra subsidie van € 80.000,- tot maximaal € 125.000,-. Voor het einde van het jaar informeert het college de gemeenteraad of de ingezette verbetering van RTV Arnhem gestalte krijgen. Naar aanleiding hiervan wordt voorstel gedaan voor een structurele bijdrage.
De kosten voor beide onderdelen betalen we uit het cultuurbudget. Het cultuurbudget verhogen we met eenzelfde bedrag door toevoeging van gelden die de gemeente krijgt van het Rijk voor compensatie van de gevolgen van de coronacrisis. De zoektocht naar structurele financiële middelen voor lokale media zetten we voort. Zodat we voor het einde van het eerste jaar RTV en voor het einde van de pilot met het lokaal mediafonds, bij gebleken succes, kunnen voorzetten (amendement 20A97 Versterken lokale media).

Profilering en vitalisering van het culturele klimaat

We zetten in op het versterken en behouden van de toppositie die Arnhem heeft als cultuur- en creatieve stad en dragen zo bij aan werkgelegenheid, innovatie en een aantrekkelijk vestigings- en woonklimaat. Daarbij is ook onze rol, positie en samenwerking in de brede regio van belang.

Toekomstbestendige huisvesting van Museum Arnhem, onze Rijksgezelschappen Oostpool en Introdans en het Stadstheater

Toekomstbestendige huisvesting van onze belangrijke culturele instellingen is van groot belang zodat zij kunnen inspelen op de veranderende samenleving en zo relevant blijven voor hun bestaande en toekomstige publiek. De vernieuwbouw van Museum Arnhem is naar verwachting eind 2021 gereed en het museum kan begin 2022 haar deuren openen.
Wat betreft de huisvesting van onze rijkgezelschappen Oostpool, Introdans en het Stadstheater is de uitkomst van de raadsbehandeling "Lauwersgrachtalliantie" na de zomer bepalend voor het vervolgproces (amendement 20A81 Huisvesting cultuur organisaties).

Versterking van de (samenwerking in de) cultuurregio 025 Arnhem Nijmegen

Er wordt in samenwerking met de aangestelde 025-makelaar verder gewerkt aan een sterke cultuurregio die aantrekkelijk is voor talent en voor een groeiend publiek vanuit zowel de regio als daarbuiten. Dat gebeurt via vijf hoofdlijnen: versterken van de samenwerking tussen de 025 partners (onder andere door middel van proeftuinen), faciliteren van een groot onderling netwerk in de breedte van de culturele sector, verbinden van cultuur met andere sectoren, aansluiting regiogemeenten en vergroten van de zichtbaarheid.
Daarnaast wordt er binnen de regio Arnhem en Nijmegen hard gewerkt aan versterking van de regionale samenwerking; 025 en inzet van cultuur zijn belangrijk voor de regionale opgaven, waaronder de ‘ontspannen regio’.

Erfgoed levert een bijdrage aan een aantrekkelijke stad om in te wonen, te werken, te winkelen en te recreëren

Het Arnhem van nu is het resultaat van een lange ontwikkelingsgeschiedenis. Deze geschiedenis is dagelijks en vrijwel overal te ervaren en bepaalt voor een belangrijk deel het aanzien van de stad. Het aanwezige erfgoed is in meerdere opzichten betekenisvol en waardevol. In cultuurhistorisch opzicht weerspiegelt het erfgoed de geschiedenis van de stad. Dit erfgoed is niet reproduceerbaar en van onvervangbare waarde. Erfgoed vertegenwoordigt daarnaast identiteitswaarde. Het karakter van een buurt of stad maakt dat mensen zich er thuis of mee verbonden voelen. Vaak gaat dat om plekken en/of gebouwen, maar ook de verhalen die hierbij horen en eigen belevingen zorgen hiervoor. Erfgoed is ook van belang voor de stadseconomie. Het historische karakter van de binnenstad is een belangrijke basis voor het aantrekkelijke winkel- en verblijfsklimaat. Bezoek aan de binnenstad leidt tot bestedingen. Monumentale parken worden intensief gebruikt en trekken mensen en bedrijven aan die zich graag in de buurt van zo'n park willen vestigen. Erfgoed draagt kortom bij aan een aantrekkelijk klimaat voor bewoners, ondernemers en bezoekers van de stad.
Het is de ambitie om goede erfgoedzorg, behalve door bescherming van cultuurhistorisch waardevolle objecten, vooral ook vorm te geven door kennisoverdracht, enthousiasmering en behoud door ontwikkeling. Dit om de cultuurhistorische factor een zichtbare en samenhangende rol te geven in stedelijke ontwikkeling.

Beschermen, herbestemmen en zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed

Het Arnhemse erfgoedbeleid richt zich op behoud en versterking van cultuurhistorische waarden en helpt hiermee bij te dragen aan een aantrekkelijke stad om in te wonen, te werken, te winkelen en te recreëren. Dit wordt bereikt door:

- Cultuurhistorie als inspiratiebron op te nemen in ontwerpopgaven en gebiedsprocessen, hier vorm aan te geven in (ruimtelijke) plannen en projecten waardoor cultuurhistorie zichtbaar en beleefbaar wordt gemaakt. Een voorbeeld is Kamp Koningsweg Noord waarvoor het militair verleden een belangrijk uitgangspunt is.
- (Her-)bestemming van cultuurhistorisch erfgoed, door dit erfgoed een duurzame bestemming te geven en daardoor voor de stad te behouden. Te denken valt aan de Eusebiuskerk. De restauratie is mede bekostigd door rijkssubsidie en bij de verlening hiervan speelden herbestemmingsplannen een belangrijke rol. Als 'huiskamer' van de stad is een gerestaureerde Eusebiuskerk klaar voor de toekomst. Andere voorbeelden zijn de transformaties van de Lutherse kerk (Spoorwegstraat) en de Ambachtsschool (Boulevard Heuvelink) naar respectievelijk een horecagelegenheid en wooncomplex.
- Het cultuurhistorische erfgoed duurzaam te beschermen, waar de kwetsbaarheid dit noodzakelijk maakt, bijvoorbeeld door plantoetsing en vergunningverlening. Te denken valt hierbij aan de restauratie van het Bio-Herstellingsoord en renovaties van wederopbouwarchitectuur.
- Kennis over het Arnhemse erfgoed toegankelijk te maken en daarmee het publieksbereik en draagvlak voor het behoud van cultuurhistorische erfgoed te vergroten, bijvoorbeeld door advisering, erfgoedpublicaties, organiseren van lezingen en tentoonstellingen en het vullen van Planon, een extern te raadplegen monumentendatabase.

Bescherming en herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed

Bescherming van cultuurhistorisch erfgoed maakt deel uit van het dagelijkse werk en wordt doorlopend vormgegeven door vergunningverlening en kennisoverdracht, het leveren van bijdragen aan bestemmingsplannen en deelname in projectgroepen ter voorbereiding op de Omgevingswet. Herbestemmingen worden eveneens afgewogen binnen het kader van de vergunningverlening, met oog voor kansen die deze kunnen bieden. In de monumentenzorg is grote aandacht voor verduurzaming. Hierbij is het van belang duurzaamheidsmaatregelen te treffen zonder dat cultuurhistorische waarden wezenlijk worden aangetast. Hiervoor wordt landelijk kennis ingewonnen en worden adviezen verstrekt. Bovendien zal het komende jaar een beleidskader voor verduurzaming van cultuurhistorisch erfgoed worden opgesteld. Inspanningen vinden ook plaats om archeologie van de Tweede Wereldoorlog binnen toetsingskaders onder te brengen.

Zichtbaar en beleefbaar maken van erfgoed

- Erfgoed wordt waar mogelijk zichtbaar en beleefbaar gemaakt in de stad.
- In projecten gaan wij ontwikkelkansen in projecten agenderen, stakeholders enthousiasmeren en kennis overdragen. Projecten waar dit speelt of op korte termijn kan gaan spelen zijn Meinerswijk fase 2, het Cobercoterrein en De Hes.
- In 2020 wordt aan UNESCO het nominatiedossier voor de Limes aangeboden, met als doel deze aan te laten wijzen als werelderfgoed. Castellum Meinerswijk maakt hier deel van uit en aan de projectorganisatie die de voordracht voorbereidt, wordt ambtelijke ondersteuning gegeven. In het najaar van 2020 vindt de beoordeling door UNESCO plaats en is Castellum Meinerswijk geselecteerd als één van de te bezoeken locaties.
- De historische kelders worden momenteel niet geëxploiteerd en extensief benut. Samen met Museum Arnhem en Rozet wordt een externe verkenning uitgevoerd naar mogelijke functie-scenario's voor de kelders.
- Er wordt Arnhems vondstmateriaal voor archeologische tentoonstellingen geleverd.
- De Open Monumenten Dag wordt ondersteund, onder meer door het geven van rondleidingen en ambtelijk advies.

Ontsluiting van kennis over erfgoed

- Planon, de monumentendatabase die raadpleegbaar is voor monumenten- en andere erfgoedgegevens, wordt verder gevuld met informatie.
- Ondersteuning van Stichting Monuscript die jaarlijks boeken uitbrengt in de Arnhemse Monumenten Reeks.
- De archeologische rapporten van de zuidelijke binnenstad zijn gereed. Er wordt begonnen met vertaling hiervan naar een publieksboek.
- Rapporten van het archeologische onderzoek in Hoogstede-Klingelbeek en op het Kerkplein komen ook gereed. Hieraan zijn lezingen gekoppeld. Het organiseren van lezingen vormt een doorlopend proces.
- Met Rozet als trekker wordt de archeohotspot weer opengesteld voor publiek en gaat fungeren als plek waar informatie over de Arnhemse archeologie kan worden opgehaald en aan projecten kan worden deelgenomen. De gemeentelijke archeologie levert onder andere vondstmateriaal en kennis.

Regisseren en uitvoeren van archeologisch onderzoek en archeologisch depotbeheer

- In Schuytgraaf veld 1 wordt een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd naar de Romeinse Limesweg.
- Naar de kwaliteit van het Romeinse grafveld in Schuytgraaf wordt een monitoringsonderzoek uitgevoerd.
- Depotbeheer: er wordt verder gewerkt aan het digitaliseren van vondstgegevens met het oog op ontsluiting van het depot.

Regioadvisering archeologie

De gemeente Arnhem werkt met zeven omliggende gemeenten samen in regionaal verband. De regio-archeoloog adviseert de gemeenten doorlopend over het meenemen van archeologie in ruimtelijke ontwikkelingen en het beleefbaar maken ervan, formuleert beleid en toetst rapporten en overige adviesdocumenten. De regio-archeologie wordt gefinancierd door de omliggende gemeenten en provinciale subsidie.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[6].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Kunst en cultuur verlevendigt de stad en verbindt Arnhemmers met elkaar		**32.670**	**6.381**	**1.208**	**837**
Verbreding van cultuurbereik en participatie	WC01	32.670	6.381	1.208	837
Versterking van de culturele infrastructuur	WC01				
Profilering en vitalisering van het culturele klimaat	WC01				
Erfgoed levert een bijdrage aan een aantrekkelijke stad om in te wonen, te werken, te winkelen en te recreëren.					
Beschermen, herbestemmen en zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed	WC01				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**32.670**	**6.381**	**1.208**	**837**

6 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	33.320	31.395	31.893	32.670	33.856	35.403	35.308
Baten	6.488	6.042	6.064	6.381	6.399	6.399	6.399
Saldo lasten en baten	***-26.831***	***-25.353***	***-25.830***	***-26.289***	***-27.457***	***-29.004***	***-28.910***
Toevoegingen aan reserves	2.169	1.191	1.165	1.208	1.328	1.363	1.397
Onttrekkingen aan reserves	1.269	770	1.523	837	820	833	804
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-900***	***-421***	***357***	***-370***	***-509***	***-530***	***-593***
Gerealiseerd resultaat	**-27.731**	**-25.774**	**-25.472**	**-26.659**	**-27.966**	**-29.534**	**-29.502**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 32,7 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Cultuursubsidies: € 23,4 miljoen;
- Kapitaallasten: € 3,7 miljoen;
- Uitgaven voor vastgoed: € 2,0 miljoen;
- Kosten personeel (loonkosten en inhuur): € 0,7 miljoen;
- Overige kosten: € 2,9 miljoen.

De totale lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 0,8 miljoen.

De amendementen 20A64, 20A65 en 20A69 zijn naar toezegging van het college om tot een structurele oplossing voor de onderhoud van kunst in de openbare ruimte, het verstrekken van kunstopdrachten en het aankopen van kunst te komen, ingetrokken. In de begroting is dit verwerkt en wordt er € 0,1 miljoen structureel toegevoegd aan Beeldende en Monumentale kunst. In 2021 wordt dit eenmalig vanuit de algemene middelen gedekt en vanaf 2022 structureel vanuit de cultuurbegroting.
De financiële gevolgen van de aangenomen motie 20M39, plan huisvesting creatieven is verwerkt in de begroting. In de begroting is structureel € 0,1 miljoen binnen cultuur voor dit doel gereserveerd.

Baten

De baten voor 2021 zijn totaal begroot op € 6,4 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Verhuur panden en accommodaties: € 6,3 miljoen;
- Overige opbrengsten: € 0,1 miljoen.

De totale opbrengsten stijgen ten opzichte van 2020 met 0,3 miljoen. Dit komt met name door de huuropbrengst van het nieuwe Museum Arnhem (0,5 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

In 2021 wordt voor totaal € 1,2 miljoen toegevoegd aan de reserves.

- € 0,9 miljoen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Onderhoud Vastgoed;
- € 0,2 miljoen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Cultureel Vastgoed;
- € 0,2 miljoen wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Onttrekkingen aan reserves

In 2021 wordt voor totaal € 0,8 miljoen onttrokken aan de reserves.

- € 0,5 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Onderhoud Vastgoed;
- € 0,3 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Cultureel Vastgoed;

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Toelichting	Bron
Rapportcijfer culturele voorzieningen	2018	7,4		Binnenstads-monitor
% (helemaal) eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende voorzieningen voor culturele activiteiten	2019	41%		L&V monitor gemeente

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van de indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Cultuur
De culturele basis- en meerjarenvoorzieningen, het culturele middensegment en makers tot aan de amateurkunstverenigingen.

Erfgoed

- Provincie Gelderland;
- Rozet;
- Museum Arnhem;
- Stichting Monuscript;
- Stichting Open Monumenten Dag;
- Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland (AWN), afdeling 17;
- deelnemende gemeenten regio-archeologie (Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Westervoort, Zevenaar).

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 benoemd, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma.

- Stichting Rozet;
- Stichting stadstheater Musis;
- Stichting Museum Arnhem;
- Het Gelders Archief;
- Stichting Focus filmtheater.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Cultuur. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's

Stadstheater / Lauwersgrachtalliantie

Beleidskaders

- Kadernota ‘STROOM – cultuurbeleid Arnhem’;
- Tussenevaluatie 'Arnhem, Stroomt Door', 2016;
- STROOMversnelling: actualisatie cultuurbeleid, 2020;
- Cultuurprofiel 025 Arnhem Nijmegen.

S06 Participatie en armoedebestrijding

De beste manier om mee te kunnen doen is het hebben van betaald werk. Wanneer je werkt en in je eigen onderhoud kunt voorzien, ben je niet meer afhankelijk van anderen en kun je zelf beslissen hoe je leven er uit ziet. Voor veel Arnhemmers is dat geen gemakkelijke opgave. Zij hebben, naast armoede, een afstand tot werk. Zij kunnen geen werk vinden of behouden, hebben geen of niet de juiste opleiding of hebben een fysieke of sociale beperking waardoor het moeilijker is een passende baan te vinden. Wij vinden het belangrijk dat meer Arnhemmers werk vinden en kunnen behouden. Het liefst een betaalde baan, maar om daar te komen zetten we ook in op werkervaringsplaatsen, leerbanen, activerend werk of begeleid werk. Zodat iedereen de kans krijgt om mee te doen en op termijn zo zelfstandig mogelijk kan leven. Nu is deze inzet belangrijker dan ooit: de coronacrisis zorgt er voor dat de komende tijd nog meer Arnhemmers onze hulp nodig hebben. Juist nu moeten we investeren in werk, werk en nog eens werk. En investeren in opleiding, trainingen, werkervaring, stages, belemmeringen opheffen, werkgevers ontlasten en zo meer. Voor diegenen die een klein duwtje in de rug nodig hebben, maar we moeten juist nu ook zeker investeren in die Arnhemmers die langduriger begeleiding nodig hebben om duurzaam aan het werk te kunnen gaan. Werkgevers spelen een belangrijke rol bij het bieden van deze kansen. Daarom ondersteunen we hen bij het inrichten van hun werk zodat meer werkzoekenden op de arbeidsmarkt een plek vinden. Met advies, met het vinden van geschikte kandidaten voor hun vacatures, met ondersteuning om werk passend te maken, of met tijdelijk werkgeverschap. Zo zorgen wij er voor dat er meer Arnhemmers kunnen uitstromen uit de uitkering en dat het voor steeds minder mensen nodig is om van een uitkering afhankelijk te zijn.

Armoede is meer dan ‘geen geld hebben’. Armoede betekent vaak niet meer mee kunnen doen. Met sporten, met evenementen, met de buurt. Armoede zorgt voor veel problemen, van stress tot sociale uitsluiting. Het is een negatieve spiraal waaraan het lastig is je te ontworstelen. Daarnaast is 'Arnhemmers schuldenvrij' onze ambitie. Dat is een bijzonder uitdagende opgave. Zeker nu, in een tijd waar door corona mensen voor het eerst in de schulden raken of de schulden vergroot worden. Iedere Arnhemmer heeft recht op een perspectiefrijke toekomst. Dit doen we door te zorgen dat hun financiële basis op orde is en dat ook de ouders uit deze situatie komen. Vroegtijdig signaleren van een langdurig laag inkomen en schulden, kan zorg dragen dat mensen sneller bereikt en geholpen worden. We richten ons er daarbij op dat voorzieningen niet alleen een vangnet zijn, maar ook worden ingezet als een springplank en activering voor onze inwoners. Tegelijkertijd zetten we in op het creëren van een kansrijk netwerk om deze mensen heen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Doorbraak naar werk

De ambitie van Doorbraak naar Werk blijft de komende jaren onveranderd: Arnhem wil de landelijke trend qua uitstroom volgen, en daarnaast in ieder geval 500 Arnhemmers minder in een uitkeringssituatie hebben. Hiermee komen we als stad in een andere positie. Door de coronacrisis zien wij ons nu wel geconfronteerd met een toename van Arnhemmers die tijdelijk of voor langere tijd aangewezen zijn op ondersteuning. Het gaat dan om jongeren in een kwetsbare positie, startende werkende jongeren, vaak met een flexcontract en (startende) zelfstandig ondernemers. Daarnaast zien we dat mensen die al langer aan de kant van de arbeidsmarkt staan, nu nog minder kansrijk zijn. Er is veel concurrentie in kandidaten en niet alle werkgevers kunnen nu ruimte maken of werk overeind houden. Dit heeft effect op de inspanningen die wij plegen. We weten dat het meer dan ooit van belang is juist nu te investeren in werk, zodat we Arnhemmers in een kwetsbare positie zo veel mogelijk en zo goed als mogelijk weer een snelle (door)start kunnen geven op de arbeidsmarkt.
We zien dat het noodzakelijk is de komende tijd, specifiek om de effecten van corona het hoofd te bieden, langs verschillende lijnen in te zetten. Allereerst extra ondersteuning, (om)scholing, begeleiding en coaching van Arnhemmers die hun baan kwijtraakten of door de crisis nu minder kansrijk zijn. Daarbij ook extra (snelle) korte termijn-inzet voor risicogroepen, zoals zelfstandig ondernemers, jongeren en statushouders. We zien ook dat het belangrijk is om werkgelegenheid vast te houden, ontwikkelingen rond tijdelijk semipubliek werkgeverschap als overbrugging juist in deze crisis zijn daarbij belangrijk. Net als het extra inzetten op ondersteuning van werkgevers om mensen die al langer aan de kant staan een kans te geven. Juist nu is ook de langdurige begeleiding van de Arnhemmers die niet makkelijk zelfstandig aan de slag komen, zoals jongeren in het speciaal onderwijs, om hen de mogelijkheid te bieden duurzaam aan het werk te gaan belangrijk.

We investeren zeker in 2021 en 2022 fors extra om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen. We constateren dat het verloop van de crisis geen vaststaand feit is. Dat vraagt voortdurend beoordelen waar we staan, wat de verwachte prognoses op de arbeidsmarkt zijn, wat mogelijk en noodzakelijk is in inzet naar Arnhemmers en naar werkgevers, om werk te behouden en mensen zo duurzaam mogelijk in beweging te krijgen en te houden.

Investeren in voorkomen

Wij willen, zeker nu, voorkomen dat nog meer Arnhemmers afhankelijk worden van inkomensondersteuning. We investeren daarom de komende tijd, ook in regionaal verband, in het aan het werk houden van mensen en in het doorgeleiden van mensen van de ene naar de andere baan. Het platform 'MiddenGelderlandwerktdoor' is daarvoor neergezet, helemaal gericht op begeleiden van werk naar werk. Voor jongeren is het belangrijk dat zij een stage en aansluitend een baan kunnen vinden, zodat zij geen uitkering hoeven aan te vragen. Zeker in het speciaal onderwijs en in het praktijkonderwijs is het van groot belang dat we de komende tijd oplossingen creëren voor het wegvallen van stages als gevolg van een verslechterde economie.

Doorontwikkelen sluitende aanpak jongeren in kwetsbare posities

Het herijkte lokale en regionale VSV-beleid wordt vanaf 2021 van kracht. De beproefde aanpak van de leerlingnetwerken wordt ook doorontwikkeld voor het Entree-onderwijs en MBO-2 niveau. Het Schakelpunt heeft daarin een belangrijke rol. Speciale aandacht hebben we voor jongeren die door de verslechterde arbeidsmarkt geen stage of leerbaan kunnen vinden en begeleiding nodig hebben om de aansluiting met de arbeidsmarkt te kunnen maken. Daar is, naast onze Arnhemse investering, ook extra geld voor beschikbaar gesteld door de provincie Gelderland en wordt in regionaal verband invulling aan gegeven. Ook de inzet op het voorkomen van schulden en de inzet van schulddienstverlening is bij deze jongeren is komende tijd een belangrijk punt.

Herijken aanpak statushouders en nieuwkomers

De nieuwe Wet Inburgering is in juli 2021 van kracht. We sorteerden al voor op deze nieuwe wet en de ondersteuning vanuit werk en inkomen. Voor statushouders en nieuwkomers wordt de aanpak herijkt. Daarbij is specifiek aandacht voor gezinsmigranten, zodat ook zij volwaardig mee kunnen doen in Arnhem. Daar komt nu bij dat het juist nu van belang is in nieuwkomers te blijven investeren, zodat ook zij klaar zijn voor de arbeidsmarkt, op het moment dat deze de komende jaren weer zal aantrekken. De komende tijd worden duale trajecten ingericht om statushouders taal en werk te bieden.

Samenwerken met UWV, SVB en Justitie

Als gevolg van de coronacrisis zijn veel Arnhemmers werkloos geworden. Zij hebben een WW-uitkering aangevraagd en zullen (op termijn) mogelijk doorstromen naar een bijstandsuitkering. De komende tijd is het daarom extra van belang om samen met het UWV in te zetten op preventie van deze doorstroom door gezamenlijk te werken aan toeleiding naar werk direct vanuit de WW en het wegnemen van belemmeringen zoals schulden.

Dichtbij de Arnhemmer en integraal

Arnhemmers die al langere tijd afhankelijk zijn van een uitkering verliezen we niet uit het oog. Dit is in lijn met de adviezen van onder meer de werkgroep sociale impact van de coronacrisis. Voor deze mensen blijft het onverminderd van belang om weer op weg te gaan naar werk. Ons uitgangspunt is om hen actief en op maat te begeleiden bij het zetten van stappen naar zelfstandigheid en werk. We kijken daarbij naar de individuele leefsituatie en pakken belemmeringen voor meedoen in Arnhem integraal op. We kijken naar de financiële situatie, de gezinssituatie, de gezondheid en de sociale omgeving. Als bijvoorbeeld blijkt dat er bovenmatig veel vrouwen instromen zal het college haar aanpak, beschikbare instrumenten en middelen op gepaste wijze in zetten om te begeleiden naar (betaalde) arbeid (conform motie 20M193 Pak groeiende economische ongelijkheid tussen mannen en vrouwen door coronacrisis aan). De nieuw ingerichte gebiedsteams van Werk en Inkomen hebben daar samen met de Sociale wijkteams een belangrijke rol in, maar ook onze ketenpartners, scholen en maatschappelijke organisaties, die Arnhemmers dagelijks ontmoeten, helpen daarbij.
Binnen het programma 'investeren in een sociaal sterke stad', gaan wij actief verbinding zoeken en het gesprek aan met sociaal maatschappelijke instellingen waaronder kerken, Leger des Heils, Moskeeën enz." Hiermee willen wij pro-actief invulling geven aan de motie 20M176 Investeren in een sociaal sterke stad (amendement 20A80 Investeren in een sociaal sterke stad).

Doorontwikkelen gebiedsagenda's

De recent ingerichte gebiedsteams bij Werk en Inkomen ontwikkelen samen met de teams Leefomgeving en de Sociale wijkteams een gebiedsagenda. Hiermee sluiten we beter aan op de wensen en behoeften van een gebied of wijk in onze stad. Vanaf 2021 zullen deze gebiedsagenda's leidend zijn voor de aanpak en inzet per gebied.

Transformatie cluster Werk en Inkomen

Per juni 2020 is de transformatie van het cluster Werk en Inkomen ingezet. Gebiedsgericht werken is daarbij leidend, evenals de integrale aanpak. Concreet betekent dit dat we meer contact en aandacht hebben voor de Arnhemmers op weg naar werk en kijken naar wat er nodig is om dit te realiseren. We voeren de regie op wat er nodig is om sociale, maatschappelijke en economische zelfredzaamheid te organiseren en sluiten daarbij aan bij de wensen en behoeften van de Arnhemmers die een beroep op ons doen. De transformatie van Werk en Inkomen is een forse opgave waar de komende jaren verder aan gewerkt zal worden.

Werken loont

Financiële stabiliteit als basis waarop verder gebouwd kan worden! In het kader van 'Werken loont' maken we onze dienstverlening rond sleutelmomenten meer passend, gericht op het bieden van financiële stabiliteit. Uitgangspunten zijn een eenvoudig proces, zorgen voor een voorspelbaar inkomen en extra ondersteuning bij financieel beheer. Daarnaast verkennen wij mogelijkheden hoe we stappen naar werk ook zoveel mogelijk lonend kunnen laten zijn. De pilot ondersteuning op maatwerk zoals in de herstelagenda voorgesteld kan hier ook een rol in spelen.

Perspectief bieden

Wij willen Arnhemmers die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet zo snel mogelijk helpen op weg naar zelfredzaamheid. Werk is daarbij cruciaal. Ons motto is dan ook 'aan het werk, tenzij…' Dit is sinds de coronacrisis belangrijker dan ooit, maar ook een grote uitdaging, omdat er minder werk voorhanden is en er een verschuiving heeft plaatsgevonden in de werkgelegenheid die geschikt is om in te stappen op de arbeidsmarkt. Samen met onze ketenpartners moeten we dus slim en creatief op zoek naar de mogelijkheden, en dat betekent flexibiliteit. We denken perspectief te kunnen gaan bieden door Arnhemmers te faciliteren bij het (om)scholen naar vraagsectoren, door korte trainingen en coaching bij het vinden van ander werk, maar ook door tijdelijk werkgeverschap te bieden zodat arbeidsvaardigheden niet verdwijnen, maar mensen aan de slag kunnen blijven tot de economie weer verbetert en werkgelegenheid behouden blijft.

Een startkwalificatie kan een belangrijk tussendoel zijn om te komen tot een (betaalde) baan. Daarom sturen wij bij jongeren tot 27 jaar aan op het behalen van een startkwalificatie mede door het herijkte VSV programma en het schakelpunt. Voor de leeftijdsgroep daar boven leert de ervaring dat een startkwalificatie niet het enige middel is om te komen tot (duurzame) uitstroom. Soms is andere ondersteuning ook nog veel belangrijker. Door de inzet op bijvoorbeeld kleinere, praktische opleidingen (eventueel met praktijkcertificaat) lukt het om mensen richting een (betaalde) baan te begeleiden. Denk hierbij aan het behalen van een heftruck certificaat, taxipas, VCA veiligheidscertificaat, MBO niveau 1 in de zorg (thuiszorg en woonassistent). Ook is voor mensen soms het behalen van een startkwalificatie het juiste maatwerk dat van toepassing is. Stuk voor stuk inzet die de kansen vergroot voor mensen op de arbeidsmarkt. Scalabor, het Leer-Werk-Loket en verschillende opleidingsinstituten kunnen ons hier bij helpen. *We gaan monitoren hoeveel mensen zonder startkwalificatie in de bijstand zitten en instromen, hoeveel mensen er met startkwalificatie uitstromen en of het halen van een startkwalificatie bijdraagt aan een duurzame uitstroom uit de uitkering.*
We evalueren deze cijfers jaarlijks en vergelijken die met landelijke cijfers en cijfers van vergelijkbare gemeenten. Deze evaluatie delen wij jaarlijks met de raad. Op basis van die evaluatie passen wij ons beleid ten aanzien van het bevorderen van het behalen van een startkwalificatie voor bijstandsgerechtigden aan (amendement 20A76 Iedereen een startkwalificatie).

Doorontwikkelen (Centrum voor) Activerend Werk

Het Centrum voor Activerend Werk heeft zijn bestaansrecht inmiddels bewezen. Activerend werk is zowel vanuit zorg als vanuit participatie een belangrijke stap naar meedoen en zelfstandigheid geworden in Arnhem. Als belangrijke aanbieder van de eerste stap naar werk werkt het Centrum voor Activerend Werk nauw samen met de andere ketenpartners, maatschappelijke organisaties en de wijkteams.
Recent zijn nieuwe meerjarige afspraken gemaakt met honderden aanbieders van Activerend werkplekken. Dit geeft aan hoe betrokken organisaties en ondernemers zijn om Arnhemmers weer mee te laten doen in de stad. De komende jaren zal Activerend werk ook een belangrijke schakel zijn en blijven op de Arnhemse participatierotonde. In 2021 zal de nadruk liggen op behoud van de kwaliteit en het financieel bestendigen van Activerend Werk.

Doorontwikkelen Scalabor

Scalabor heeft in de beweging naar volwaardig arbeidsontwikkelbedrijf grote stappen gezet. In 2021 verwachten we vanuit de regierol van Werk en Inkomen voor iedere Arnhemmer met arbeidspotentie een aanbod te kunnen doen voor intakes, assessments en arbeidstraining bij het arbeidsontwikkelbedrijf van Scalabor.
Wanneer een tijdelijke of permanente vorm van begeleid of beschut werk nodig is, zal Scalabor als aanbieder van werkgelegenheid een steeds duidelijkere rol kunnen gaan vervullen in het doorgeleiden naar of (tijdelijk) bieden van passend werk. De brugfunctie naar de reguliere arbeidsmarkt zal in 2021 e.v. dan ook een belangrijk aandachtspunt zijn in de doorontwikkeling van Scalabor.

Doorontwikkelen Werkgeversservicepunt Midden Gelderland

Als gevolg van de coronacrisis was in de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland de behoefte groot om op regionaal niveau in te zetten op behoud van werkgelegenheid en het zo veel als mogelijk voorkomen van werkloosheid. Het Werkgeversservicepunt Midden-Gelderland vervult met de inrichting en uitvoering van het platform 'Middengelderlandwerktdoor' hierin een belangrijke rol in onze regio en zal dat in 2021 voortzetten. In 2020 is de regionale opdracht van het Werkgeversservicepunt herijkt op basis van de ervaringen van de afgelopen vijf jaar. De nadruk van de dienstverlening zal vanaf 2021 liggen op het adviseren van werkgevers in onze arbeidsmarktregio over inclusief ondernemen, het faciliteren van werkgevers bij het vervullen van de banenafspraak en het verwerven van vacatures en arbeidsmogelijkheden voor mensen met een afstand tot werk.

Doorontwikkelen Leerwerkloket Midden Gelderland

Het leerwerkloket zal meer dan voorheen een belangrijke rol krijgen in het schakelen tussen werken en leren in een veranderende arbeidsmarkt. Her-, om- en bijscholing, alsmede het vinden en vervullen van leerwerkmogelijkheden zijn nog meer nodig dan voorheen. Het leerwerkloket, met een regionale functie, is bij uitstek geschikt om hierin een spilfunctie te hebben. Dit zal de komende tijd verder worden vormgegeven. De samenwerking met de andere ketenpartners, met name het Werkgeversservicepunt, maar ook het onderwijs, zijn in 2021 belangrijke aandachtspunten.

Inclusief werk

Wij willen werkgevers motiveren om hun werk inclusiever te organiseren en een vruchtbare bodem van en voor inclusief werkgeverschap in onze stad en regio stimuleren. Daarom stimuleren wij sociaal ondernemerschap, zetten wij in op het lokaal, duurzaam en sociaal aanbesteden van onze gemeentelijke opdrachten, vragen wij onze ketenpartners om gezamenlijk (verder) te bouwen aan een brede werkgeversdienstverlening en voorzien wij een intensivering van de inzet van Participatiewet-instrumenten zoals loonkostensubsidie en jobcoaching.

Ondersteunen netwerk Inclusief Gelderland

Wij willen het mee mogelijk maken dat inclusieve werkgevers elkaar en ondersteunende organisaties ontmoeten tijdens speciaal voor dit doel georganiseerde bijeenkomsten. Doel is dat werkgevers (meer) arbeidsplaatsen bieden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, door inspiratie door werkgevers zelf, betere contacten met uitvoeringsorganisaties en mede-werkgevers ten behoeve van ketensamenwerking en kennisbevordering over wet- en regelgeving, stimuleringsmaatregelen en -instrumenten. Tevens is zo een netwerk bij uitstek een bron voor praktijksignalen ter verbetering van beleid en uitvoering, zoals bijvoorbeeld de behoefte aan certificering of specifieke ondersteuning. Arnhem ondersteunt en stimuleert verbindingen.

Herijken Social Return On Investment-aanpak

In 2020 is gestart met het herzien van het beleid en de uitvoering van social return on investment. De sociale component van ons inkoopbeleid zal tegelijk met lokaal en duurzaam inkopen worden ingericht in het gehele inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente Arnhem. Per 2021 is het dan mogelijk om als gemeente het verschil te maken met de inzet van overheidsgeld en meer maatschappelijke impact te gaan maken. We verwachten de komende jaren zo meer inclusief werkgeverschap te kunnen creëren in Arnhem en de arbeidsmarktregio, zodat meer Arnhemmers een plek vinden op de arbeidsmarkt.

Gemeente Arnhem als inclusieve werkgever

Wij willen minimaal voldoen aan onze banenafspraak en het passende werk voor de doelgroep verduurzamen. Wij doen mee aan 'Talenttraject: werken zonder te beperken'. Wij hebben een actief stagebeleid voor alle onderwijsniveaus en bieden werkervaringsplaatsen.

Samen sterk

Wij willen de haalbaarheid en realiseerbaarheid van onze lokale doelen en ambities vergroten. Dit doen we door samen met de (verander)programma's Zorg Dichterbij, Meedoen in Arnhem en Vitale Economie meer samenhang en wisselwerking aan te brengen in de afzonderlijke inspanningen en op (boven)regionaal niveau rondom het arbeidsmarktbeleid verbinding en afstemming te zoeken, te vinden en te borgen met de belangen en agenda's van onze partners in het Regionaal Werkbedrijf en The Economic Board (werkgevers, werknemers, onderwijs en regiogemeenten). Ook streven wij naar een gezamenlijke positionering en lobby richting het Rijk. Het lidmaatschap van de bestuurder aan de VNG Commissie Integratie, Participatie en Schulden levert hier ook een bijdrage aan.

Gezamenlijke lobby

Nog meer dan al het geval was zien we het belang van gezamenlijk optrekken op regionaal en bovenregionaal arbeidsmarktbeleid en het beleid op human capital. De reeds bestaande samenwerking in de Economic Board (Arnhem-Nijmegen), met de provincie Gelderland op het vlak van onderwijs en arbeidsmarkt en de recent gezochte samenwerking met de zes arbeidsmarktregio's in onze provincie, als gevolg van de coronacrisis, vragen om voortzetting de komende jaren. Gezamenlijke positionering en lobby richting het Rijk worden hierdoor sterker en resulteren effect.

Ontwikkelen en uitvoeren Strategische Agenda Arbeidsmarkt Midden Gelderland

Met onze partners in het Regionaal Werkbedrijf en de regiogemeenten werken wij aan een Strategische Agenda Arbeidsmarkt Midden Gelderland. Dit is het afgelopen jaar vertaald in een dynamische uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt Midden Gelderland. Een aantal daarin benoemde actielijnen en de verbinding met de landelijke regeling Perspectief op Werk is in het licht van de coronacrisis geïntensiveerd. We zetten ook in 2021 onverminderd actief in op de benoemde actielijnen, maar verwachten met name extra in te zetten op stages en leerbanen voor jongeren (in een kwetsbare positie), het blijven investeren in de toeleiding van mensen met een grote afstand tot werk en het faciliteren van werkgevers om mensen die langdurig aan de kant staan een kans te kunnen bieden. Dit is in lijn met de uitdrukkelijke wens die landelijk vanuit Perspectief op Werk is geuit, om de komende jaren juist te blijven investeren in mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Meer Arnhemmers zijn financieel zelfredzaam

Een belangrijk uitgangspunt is dat we willen dat zoveel mogelijk Arnhemmers zo zelfstandig mogelijk kunnen meedoen in de maatschappij. We streven ernaar dat zoveel mogelijk inwoners voldoende inkomen hebben om in de basisbehoeften te kunnen voorzien. Het is belangrijk dat inwoners deze inkomsten zo zelfstandig mogelijk kunnen verwerven (zoveel als mogelijk vanuit betaald werk) en dat inkomsten en uitgaven in balans zijn. Hierbij bieden wij hen ondersteuning waar nodig. We willen (langdurige) armoede voorkomen en beperken en streven naar een betere uitgangspositie voor de participatie van kinderen die in een armoedesituatie opgroeien.
We zetten nog nadrukkelijker in op preventie, vroegsignalering en activering. Het tijdig vinden en bereiken van deze groep inwoners staat hoog op de agenda. Als er schulden zijn ontstaan, is het doel die zo snel en effectief mogelijk op te lossen. Gericht op financiële zelfredzaamheid is een pakket van samenhangende acties benoemd die we deels vanuit diverse beleidsterreinen gezamenlijk oppakken en deels vanuit de armoedeportefeuille uitvoeren. Een deel van de acties voeren we stedelijk uit, andere acties vragen om een wijkgerichte uitvoering.

De recente coronacrisis maakt het belang van een effectief beleid gericht op financiële zelfredzaamheid nog meer duidelijk. De gevolgen van het coronavirus raakt vele Arnhemmers. We verwachten meer werkloosheid en een toenemende instroom in de bijstand. Dit raakt de Arnhemmers die al kwetsbaar waren. Het raakt ook nieuwe groepen: mensen die ineens hun baan kwijt raakten, een inkomensval maken, hun onderneming kwijt raken of ernstige zorgen hebben over een dreigend faillissement. De afgelopen maanden zijn diverse acties ondernomen. Het college zet ook de komende periode extra in op de aanpak van dit vraagstuk door extra te investeren in betaald werk en op onderdelen de financiële ondersteuning van inwoners met een risico op armoede nog meer te versterken.

Financiële basis op orde

Arnhem kent een ruimhartig pakket aan inkomensondersteunende regelingen en dat blijft zo. Zelfstandig financieel rondkomen, kan alleen als de financiële basis op orde is. Dat betekent een inkomen dat voldoende is om de noodzakelijke kosten om van te leven te kunnen betalen, zonder geldstress en zonder dat hiervoor schulden gemaakt moeten worden. Ons grootste streven is armoedesituaties en problematische schulden voorkomen en inwoners ondersteunen bij activering, waar mogelijk tot (meer) betaald werk. Een tijdelijk goed vangnet blijft echter hard nodig. Door omstandigheden kan de financiële basis (tijdelijk) niet op orde zijn. Deze situatie mag geen reden zijn om niet mee te doen. Daarom zetten we ons ervoor in dat alle Arnhemmers met een laag inkomen op alle leefdomeinen voldoende kunnen meedoen. Arnhemmers die tijdelijk of structureel afhankelijk zijn van hulp bieden we een basis voor hun levensonderhoud.

Vergroten toegang tot en gebruik van (inkomens)ondersteuning en voorzieningen

We vereenvoudigen de toegang en het gebruik van de Arnhemse voorzieningen. We zorgen ervoor dat ook de landelijke regelingen bij inwoners goed in beeld zijn. Inkomensondersteuning wordt namelijk als ingewikkeld en versnipperd ervaren.

GelrePas 2.0

Met ingang van begin 2021 is er een nieuwe GelrePas. Het gebruik en de uitvoering van de pas is hiermee grotendeels gedigitaliseerd en geautomatiseerd. Tegelijkertijd laten we het aanbod op de GelrePas meer aansluiten op de behoefte van onze inwoners. We hebben daarbij ook specifiek oog voor kinderen, jongeren en gezinnen met kinderen. De GelrePas is beschikbaar voor gezinnen met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm en overige inwoners met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm. We willen meer gebruik van de pas en optimale efficiency. We onderzoeken ook welke regelingen voor participatie we kunnen onderbrengen in de pas. Dat maakt het geheel van regelingen voor de inwoner overzichtelijker.

Inzet op resultaten van het convenant Beschermingsbewind

We hebben inmiddels een samenwerkingsconvenant opgesteld en zijn dit aangegaan met een aantal bewindvoerders waarmee we de kwaliteit, continuïteit en samenwerking van beschermingsbewind naar een hoger niveau tillen. Daarnaast zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over verwijzing richting schulddienstverlening bij schuldenbewinden. Wij verstrekken de verwijzers in de stad een lijst met onze convenantpartners en doen een dringend beroep op hen om deze kantoren onder de aandacht te brengen bij de inwoners, in geval dat beschermingsbewind geïndiceerd is. We bereiden ons voor op de uitvoering van het adviesrecht dat waarschijnlijk vanaf januari 2021 wordt ingevoerd.

Verlagen van de vaste lasten

Naast het verlagen van de kosten voor de afvalstoffenheffing, richten we ons op de kosten voor de energierekening. Het zijn vanuit de opgave van energietransitie vaak juist de groepen met een lager inkomen die minder snel de stappen (kunnen) zetten naar verduurzamingsmaatregelen. Voor de aanpak energie-armoede richten we op huishoudens die meer dan 10% van hun inkomen kwijt zijn aan de energierekening.

Pilot: ondersteuning op maat

We maken, zoals in de Herstelagenda aangegeven, middelen vrij voor een pilot voor inkomensondersteuning op maat, gericht op tijdelijke extra ondersteuning bij bepaalde levensgebeurtenissen. Een belangrijke gebeurtenis ook in relatie tot de economische en financiële gevolgen van de coronacrisis, is het aangaan van (meer) betaald werk, waarbij in sommige situaties een armoedeval optreedt. Met de maatwerkvoorziening zorgen we er onder andere voor dat werken loont. Inwoners kunnen te maken krijgen met gebeurtenissen die een grote verandering met zich meebrengen en (tijdelijk) impact hebben op hun financiële situatie. Juist op die momenten is het belangrijk om inwoners gericht te ondersteunen, te zorgen voor financiële rust, zodat de inwoner zijn of haar financiële situatie (zo nodig met hulp) aan kan passen aan de nieuwe omstandigheden.

Gerichte aanvulling voor gezinnen met kinderen in het VO

We gaan gezinnen met kinderen op het Voortgezet onderwijs en met een laag inkomen van 3 jaar of langer extra compenseren via de Individuele Inkomens Toelage (IIT) zoals in de Herstelagenda is opgenomen.
Voor veel gezinnen die langdurig een laag inkomen hebben, brengt de coronacrisis veel onzekerheid en financiële onrust met zich mee. Uit de Arnhemse Minimaeffectrapportage (Nibud) blijkt dat tweeoudergezinnen met een laag inkomen en met kinderen in het voortgezet onderwijs, vaak te maken met een langdurig maandelijks financieel tekort, waardoor een zeer kwetsbare situatie ontstaat. Via een individuele inkomenstoeslag voor gezinnen gaan we deze gezinnen extra ondersteunen, zodat ook het risico op verdere schulden kleiner wordt.

Voorkomen en beperken (langdurige) armoede

Steeds meer Arnhemmers leven langdurig in armoede (4 jaar of langer). Een lang tekort werkt door op alle leefgebieden en op het hebben van beperkte financiële reserves. In Arnhem zetten we in op een verkorting van de periode waarin onze inwoners langdurig moeten rondkomen van een laag inkomen door inwoners perspectief te bieden. Om langdurige armoede te doorbreken, zetten we vol in om onze inwoners richting (betaald) werk te krijgen; mee te laten doen in de samenleving (sociale activering); schulden te voorkomen en te bestrijden; en de samenhang met andere vraagstukken in beeld te krijgen en op te lossen (bijvoorbeeld zorg).

Inkomensondersteuning gericht op perspectief en activering

Ons grootste streven is armoedesituaties voorkomen dan wel doorbreken. We doen voorstellen hoe we inkomensondersteuning meer flexibel, op maat en gerichter in kunnen zetten en beter afgestemd op de situatie en ambitie van de inwoner. Om Arnhemmers met een laag inkomen meer perspectief te bieden is versterking van de inkomensondersteunende regelingen nodig. We willen dat onze regelingen naast een vangnet ook zoveel als mogelijk een weg uit armoede gaan stimuleren.

Gebiedsgerichte sturing en wijkgerichte integrale aanpak

Onze wijken zijn erg belangrijk in de aanpak van de armoedevraagstukken. Werk en Inkomen, Sociale wijkteams en teams Leefomgeving vormen gezamenlijk de eerste schil in onze armoedeaanpak. We gaan de samenwerking tussen hen verder versterken. Zij kunnen inwoners op diverse leergebieden integraal ondersteunen. De ondersteuning richt zich op het borgen van de financiële basis én op het activeren van inwoners. Op gebiedsniveau worden doelstellingen, die aansluiten bij wat Arnhem wil bereiken, geformuleerd en vertaald naar de wijkgerichte aanpak. Op deze wijze zetten wij in op een integrale dienstverlening voor inwoners waarin we de verbinding leggen tussen armoede, schulden, zorg en werk.

Vergroten van de gezamenlijke kracht met onze maatschappelijke partners

We zetten ons actief in om de samenwerking in de stad bij de bestrijding van armoede en schulden te versterken. Zo spelen wij een inhoudelijke en adviserende rol bij het verder ontwikkelen van de Arnhemse Dialoog, met als kern het betrekken van het bedrijfsleven bij de aanpak van de problematiek. Ook kijken we naar de toekomst van de rol van het Armoedepact in het licht van het actuele beleid en beleidsvoornemens.

Een inwonerspanel (met jong en oud) als belangrijke voedingsbron voor koers

We ontwikkelen een inwonerspanel zodat inwoners structureel meer ruimte krijgen om samen de beste oplossingen te vinden. Op die manier wegen we praktijkervaring in onze keuzes.

Doorbreken Generatiearmoede

Ouders geven armoede ongemerkt en onbedoeld door op hun kinderen. Door armoede in gezinnen aan te pakken, maar bovenal kinderen een kans te geven om zich persoonlijk en vrij te ontwikkelen op hetzelfde niveau als andere kinderen, kunnen we latere (financiële) problemen voorkomen. Extra aandacht voor kinderen/jeugdigen die in armoede opgroeien is essentieel bij het bestrijden dan wel voorkomen van armoede in de toekomst. Daarom streven we ernaar dat ook Arnhemse kinderen en jeugdigen die in armoede opgroeien voldoende ontwikkelkansen hebben binnen onderwijs, gezin, in hun vrije tijd en op het gebied van gezondheid. We zetten in op het realiseren van minder maatschappelijke achterstand en een betere uitgangspositie voor participatie voor kinderen die in een armoedesituatie opgroeien.

Doorontwikkeling Kansrijk Opgroeien bij inzet op gelijke kansen

We blijven investeren in onze wijkgerichte aanpak Kansrijk Opgroeien. We gaan verkennen of programma-onderdelen die zich op wijkniveau bewezen hebben zich lenen voor een bredere wijkoverstijgende inzet. We zetten in op het realiseren van minder maatschappelijke achterstand en een betere uitgangspositie voor participatie voor kinderen die in een armoedesituatie opgroeien. Meer onderwijskansen voor kinderen en jongeren; stimuleren van een gezonde leefstijl; investeren in laagdrempelig aanbod sport en cultuur; begeleiding van ouders waar nodig.

Aanpassen Schoolkostenregeling

We gaan de huidige schoolkostenregeling omvormen naar een meer individuele regeling binnen de mogelijkheden van de nieuwe GelrePas (met ingang van het schooljaar 2021-2022). Op deze manier krijgen ouders meer keuzevrijheid waar ze het budget voor de schoolkosten aan uit kunnen geven. Het budget van de huidige Schoolkostenregeling voegen wij toe aan het budget GelrePas. Waar nodig adviseren wij gezinnen in samenwerking met Stichting Leergeld om een goede keuze te maken bij de inzet. Tegelijkertijd gaan we in gesprek met de schoolbesturen over het thema armoede en de gevolgen voor gelijke kansen in het onderwijs.

Gerichte aanvulling voor gezinnen met kinderen in het VO

We gaan gezinnen met kinderen op het Voortgezet onderwijs en met een laag inkomen van 3 jaar of langer extra compenseren via de Individuele Inkomens Toelage (IIT). Zie Inkomensondersteuning.

Inkomen en uitgaven in balans: minder financiële problemen en problematische schulden bij inwoners

Armoede en schulden hangen sterk met elkaar samen. We willen bereiken dat meer Arnhemmers uit kunnen komen met hun inkomen; uitgaven hebben die in balans zijn met hun inkomsten. Alle inwoners die dat nodig hebben, krijgen de passende ondersteuning. We willen financiële problemen en problematische schulden zoveel mogelijk voorkomen of in een zo vroeg mogelijk stadium signaleren en aanpakken. Inwoners die te maken hebben met problematische schulden willen we zo snel en effectief mogelijk helpen.

Intensiveren van preventie; voorkomen van financiële problemen

Door corona krijgen meer inwoners financiële problemen. Daarom blijven we zeker nu, zoals ook in de Herstelagenda staat opgenomen, ons inzetten op het vroegtijdig signaleren van financiële problemen en schulden. Dit doen we onder andere door het continueren van Vroeg Eropaf en Erop Af en het uitwerken van een passend (preventie) aanbod. Met een gericht communicatieplan benaderen we onze inwoners actief met ons hulpaanbod. Om inwoners beter en sneller te vinden en bereiken maken we gebruik van vindplaatsen en ervaringsdeskundigen. We zetten daarbij alle middelen in die mogelijk zijn en maken scherp wanneer preventiebudgetten niet toereikend zijn (zie motie 20M179 Ruim budget voor preventie programma ‘Nog vroeger eropaf’). Daarnaast bekijken we de mogelijkheden tot een betere verbinding en inzet van de algemene voorzieningen.

Versterken activerende schulddienstverlening, hulp bij financiële problemen

Het blijft noodzakelijk om inwoners met problematische schulden zo goed mogelijk te bereiken en zo effectief mogelijk te helpen. Dit doen we met onze nieuwe schulddienstverlening en samenwerking met ketenpartners. Het belang van inwoners staat hierbij voorop. Al onze inzet op preventie en schulddienstverlening hebben we in concrete acties vertaald in onze Uitvoeringsagenda 2020-2021.

Slim monitoren en sturen

Wij willen doen wat nodig is. Wij willen instroom voorkomen en uitstroom bevorderen, inwoners ondersteunen in hun arbeidsontwikkeling, hen naar vermogen (en loonwaarde) aan werk helpen of hen ondersteunen bij activering en participatie en hen tijdig de juiste ondersteuning bieden bij vragen rondom inkomen, schulden en armoede. Wij willen ook weten wat werkt. Wij willen deze kerntaken binnen het domein Werk en Inkomen dan ook beter monitoren en er slimmer op bijsturen en handhaven. Daarom zetten wij in op een beweging van sturen op input naar sturen op (maatschappelijke) impact, toetsen wij onze inspanningen voortdurend op 'bedoeling' en 'eenvoud' en investeren wij, parallel aan de transformatie van het cluster Werk en Inkomen en het zorgdomein, in handhaving.

Inrichten monitor programma Doorbraak Naar Werk

Wij willen de rechtmatigheid, rechtvaardigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeentelijke inzet in het kader van het programma Doorbraak Naar Werk goed kunnen volgen. Daarom hebben we per 2020 de monitoring van het programma in de vorm van een project ingericht. Jaarlijks brengen we op drie momenten een bestuursrapportage uit. Op de volle breedte van resultaten en inspanningen op werk, schulddienstverlening en straks ook armoedebestrijding. De rapportages brengen we parallel uit aan die van Zorg Dichterbij. Om op die manier steeds meer naar samenhang toe te werken. Op inhoud en kwaliteit blijven we schaven aan de resultaten. Dit wordt de komende jaren doorontwikkeld. We streven naar de best bruikbare informatie om onze inspanningen te kunnen meten en te sturen. De komende tijd zal daarbij de nadruk liggen op het digitaliseren van interne processen, maar ook op het genereren van input van onze ketenpartners. Zo komen we steeds dichter bij onze gezamenlijke ambitie.
In 2021 komen we na het eerste kwartaal met een extra moment. Geen compleet nieuwe bestuursrapportage maar vooral ook focus op doelen, resultaten en inspanningen in het perspectief van corona. Goed om, mede op basis van aanvullende informatie zoals ook de nieuwste CPB-prognoses, inzet voor de komende tijd te bespreken. We komen daarmee tegemoet aan motie 20M184g Eerst feiten, dan financiën.

Doorontwikkelen Kritische Prestatie-indicatoren (KPI's)

Voor de verschillende niveaus (beleid en uitvoering) en perspectieven (kandidaat werknemers, werkgevers, financieel, methodisch en organisatorisch) worden daarbij passende KPI's ontwikkeld. In lijn met de gefaseerde ontwikkeling van de monitor worden de KPI's doorontwikkeld en aangescherpt.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[7].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Doorbraak naar werk		**166.881**	**111.553**	**554**	**1.344**
Investeren in voorkomen	WD01	166.881	111.553	554	1.344
Dichtbij de Arnhemmer en integraal	WD01				
Perspectief bieden	WD01				
Inclusief werk	WD01				
Samen sterk	WD01				
Slim monitoren en sturen	WD01				
Meer Arnhemmers zijn financieel zelfredzaam		**6.514**	**780**	**0**	**0**
Financiële basis op orde	WE03	5.604	760	0	0
Voorkomen en beperken (langdurige) armoede	WE03				
Doorbreken Generatiearmoede	WE03				
Inkomen en uitgaven in balans: minder financiële problemen en problematische schulden bij inwoners	WD03	910	20	0	0
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**173.395**	**112.333**	**554**	**1.344**

7 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	168.119	169.996	188.570	173.395	173.159	170.429	167.469
Baten	108.935	110.722	125.218	112.333	115.408	116.754	116.754
Saldo lasten en baten	***-59.184***	***-59.273***	***-63.353***	***-61.062***	***-57.751***	***-53.675***	***-50.716***
Toevoegingen aan reserves	3.971	290	2.706	554	554	554	0
Onttrekkingen aan reserves	3.126	2.142	8.709	1.344	554	554	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-845***	***1.852***	***6.003***	***790***	***0***	***0***	***0***
Gerealiseerd resultaat	**-60.028**	**-57.421**	**-57.350**	**-60.272**	**-57.751**	**-53.675**	**-50.716**

Toelichting

Lasten

De begrote lasten bedragen in 2021 € 173,4 miljoen, onderverdeeld in de volgende onderwerpen:

- Bijstandsverstrekking (waaronder BUIG en uitvoeringskosten): € 128,0 miljoen;
- Participatie (waaronder, WSW, re-integratiebudget en uitvoeringskosten): € 38,9 miljoen.
- Armoedebeleid: € 5,6 miljoen;
- Schulddienstverlening: € 0,9 miljoen.

De totale lasten van programma S06 Participatie en armoedebestrijding zijn in 2021 € 15,2 miljoen lager dan in 2020. Dit komt door:

- De lasten van de reorganisatie Werk en Inkomen die grotendeels in 2020 zijn begroot (€ 4,5 miljoen in 2020 ten opzichte van € 0,5 miljoen in 2021);
- De begroting van circa € 1,0 miljoen aan incidentele lasten in het kader van regionale samenwerking in 2020;
- Per saldo zijn er € 12,1 miljoen minder uitkeringsverstrekkingen begroot in 2021 dan in 2020. Dit komt grotendeels doordat de begrote lasten in 2021 € 16,1 miljoen lager zijn dan in 2020 omdat er geen Tozo uitkeringen zijn begroot. Daarnaast zijn de begrote lasten in 2021 € 3,8 miljoen hoger dan in 2020 door een verwachte stijging van de overige uitkeringslasten (landelijke ontwikkeling).
- Er is per saldo in 2021 € 0,3 miljoen aan overige lasten minder begroot dan in 2020.
- Tot slot is er een stijging in 2021 begroot van € 2,2 miljoen aan investering in werk, in het kader van de Herstelagenda. Deze investering is geoormerkt voor de groep inwoners die tijdens de coronacrisis hun baan is verloren of dreigen te verliezen.

De lasten in 2022 zijn vergelijkbaar met 2021. Vanaf 2023 zijn de lasten lager doordat de investeringen in het kader van de herstelagenda voor het merendeel plaatsvinden in 2021 en 2022.

Baten

De begrote baten van programma S06 Participatie en armoedebestrijding zijn in 2021 € 112,3 miljoen, onderverdeeld in de volgende onderwerpen:

- Bijstandsverstrekking: € 111,5 miljoen;
- Armoedebeleid: € 0,8 miljoen;
- Schulddienstverlening: € 20 duizend.

In totaal zijn de begrote baten in 2021 circa € 12,9 miljoen lager dan in 2020. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de incidentele bijdrage 2020 van het Rijk voor de Tozo uitkering, begroot voor € 16,1 miljoen. Daar tegenover wordt de komende jaren een stijging van de bijdrage van de gebundelde uitkering (BUIG) verwacht van € 3,4 miljoen in 2021 ten opzichte van 2020, € 2,4 miljoen in 2022 ten opzichte van 2021 en € 1,7 miljoen in 2023 ten opzichte van 2022.

Toevoegingen aan reserves
In 2021 zijn de begrote toevoegingen aan reserves € 0,6 miljoen ten opzichte van € 2,7 miljoen in 2020. Dit komt hoofdzakelijke door de begrote toevoeging van € 2,4 miljoen in 2020 en € 0,6 miljoen in 2021 aan de bestemmingsreserve (BR) Bedrijfsvoering in het kader van de reorganisatie Werk en Inkomen. De daaropvolgende jaren tot en met 2023 blijft de begrote toevoeging aan de BR Bedrijfsvoering € 0,6 miljoen.

Onttrekkingen aan reserves
In 2021 zijn de begrote onttrekkingen aan reserves € 1,3 miljoen. Dit is opgebouwd uit:
- BR Bedrijfsvoering in het kader van de reorganisatie Werk en Inkomen: € 0,6 miljoen;
- BR Transitie Presikhaaf Scalabor voor de transitie Presikhaaf bedrijven / Scalabor: € 0,8 miljoen.

De onttrekkingen zijn € 7,4 miljoen lager dan in 2020. Dit komt door:
- Een € 4,0 miljoen lagere onttrekking uit de BR Bedrijfsvoering voor de reorganisatie Werk en Inkomen;
- In 2020 is € 2,9 miljoen onttrekking begroot aan de BR Taakmutaties Overloop in verband met de budgetoverheveling vanuit 2019. Voor 2021 is nog geen onttrekking begroot.
- Een € 0,3 miljoen lagere onttrekking aan de BR Transitie Presikhaaf Scalabor;
- € 0,2 miljoen onttrekkingen op overige reserves.

In 2022 en 2023 worden alleen de onttrekkingen aan de BR Bedrijfsvoering van € 0,6 miljoen gedaan.

Indicatoren
In de bestuursrapportage Doorbraak naar Werk zijn de indicatoren opgenomen die bij dit programma gemonitord worden.
Om de gevolgen van het Covid-19 virus voor de gemeente Arnhem in kaart te brengen, zijn de meest relevante indicatoren van verschillende onderdelen samengevat in een dashboard. Hierbij zijn ook indicatoren opgenomen die een relatie hebben met dit programma.
Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Netto arbeidsparticipatie	2019	66,4	68,8	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	CBS - Arbeidsdeelname
Personen met een bijstandsuitkering	2e halfjaar 2019	750,9	373,9	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.	CBS - Participatiewet
Lopende re-integratievoorzieningen	1e halfjaar 2018	71,9	305,2	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	CBS - Participatiewet
Werkloze jongeren	2018	3	2	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	2018	11	7	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Met wie werken we samen
Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
Scalabor B.V.
Werkvoorziening Midden-Gelderland (Presikhaaf Bedrijven)
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Participatie

- Werkgeversorganisaties;
- Werknemersorganisaties;
- Onderwijsorganisaties;
- Regionaal Werkbedrijf;
- Economic Board;
- Regiogemeenten;
- UWV;
- Stichting Inclusief Midden Gelderland;
- Inclusief Werkgeven Midden Gelderland;
- Woningbouwcorporaties;
- Leerwerkloket Midden Gelderland;
- Werkgeversservicepunt Midden Gelderland;
- Scalabor;
- Centrum voor Activerend Werk;
- Stichting Sociale wijkteams Arnhem.

Armoede en schulddienstverlening

- Dullertsstichting;
- Arnhemse Dialoog;
- Partners van Vroeg Erop Af (woningcorporaties, energiebedrijven, zorgverzekeraars, waterbedrijven);
- Stichting Sociale wijkteams Arnhem;
- Stichting Rijnstad, Humanitas, SWOA;
- PLANgroep;
- Opr€cht;
- Bewindvoerders aangesloten bij het convenant;
- Stichting Leergeld en andere partners Armoedepact;
- Zuidweg en Partners;
- Overrood;
- Landelijke partners (Schuldenlab, Schouders Eronder.

Subsidies

Hieronder zijn de partijen opgenomen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Stichting Leergeld Arnhem;
- Stichting Rijnstad.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Participatie en armoedebestrijding. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's

Scalabor Afwaarderingsrisico
Participatiebudget - Beschut werk en banenafspraak
Inkomensregelingen (BUIG); verhoogde instroom, vertraagde uitstroom
Volumegroei Armoederegelingen
BUIG: Budgetbijstelling door het Rijk
Volumegroei aantal inwoners met schuldregeling

Corona risico's
Omzetderving Scalabor
Schulddienstverlening
Invordering (W&I)
Armoede; toename gebruik inkomensondersteunende maatregelen

Beleidskaders

Participatie

- Programmaplan Doorbraak Naar Werk.

Armoede en schulddienstverlening

- Doorontwikkeling Armoedeagenda en schulddienstverlening;
- Zij aan zij: schuldenvrij De Arnhemse visie op schulddienstverlening.

S07 Zorg

Wanneer inwoners door een beperking of chronische ziekte er (tijdelijk) niet in slagen zichzelf te redden in het dagelijks leven biedt de gemeente Arnhem hen ondersteuning, begeleiding en zorg. Deze zorg willen we zo dicht mogelijk bij huis in de eigen woonomgeving of zo thuis mogelijk aanbieden. Om dit te bereiken werken we intensief samen met de Sociale wijkteams, zorgaanbieders, huisartsen en welzijnsorganisaties.
Tijdens de coronaperiode hebben aanbieders veel aandacht gegeven aan het voortzetten van de ondersteuning en zorg aan onze inwoners en zijn alternatieven gevonden om de zorg zoveel mogelijk te continueren. In veel gevallen is gebruik gemaakt van digitale vormen van ondersteuning. Zo kregen inwoners bijvoorbeeld begeleiding via beeldbellen. Digitale zorgverlening zal, los van corona, in de toekomst meer worden ingezet omdat het een waardevolle aanvulling is gebleken op de al bestaande zorg en ondersteuning en door veel inwoners wordt gewaardeerd.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhem is een inclusieve stad waarin alle inwoners, ook met een beperking of chronische ziekte, zo zelfstandig als mogelijk leven in de wijk en meedoen aan de samenleving

Wij vinden het belangrijk dat alle Arnhemmers zo zelfstandig mogelijk kunnen leven, ook wanneer zij daarbij, vanwege beperkingen of chronische ziekte, een steuntje in de rug nodig hebben. We richten ons op een 'Inclusieve stad". We bieden passende zorg en ondersteuning, zodat inwoners zoveel mogelijk zelf regie houden over hun leven en de kwaliteit daarvan kunnen verbeteren of op peil kunnen houden. Daarbij zetten we in op het versterken van de eigen kracht, het sociaal netwerk van inwoners en het benutten van algemene voorzieningen in de wijken. We werken preventief en normaliseren de zorg waar dat kan. Inwoners met zorg, jong en oud, blijven zoveel mogelijk thuis wonen met de nodige begeleiding, of maken eerder de stap van een instelling naar zelfstandig wonen in de wijk. Wanneer inwoners zorg met verblijf nodig hebben zoeken we naar oplossingen die zoveel mogelijk op de thuissituatie lijken; uit huis maar zo thuis mogelijk. Zo bieden we onze inwoners duurzame, passende, effectieve en efficiënte ondersteuning op maat, zo tijdig mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis. Ook stimuleren we daarmee de actieve deelname van inwoners aan de Arnhemse samenleving.
We zorgen ervoor dat de toegang naar ondersteuning en zorg transparant en laagdrempelig is ingericht. Om kwalitatief goede zorg beschikbaar te hebben en te houden zetten we, met name in de jeugdzorg, extra maatregelen in.

Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis

Wanneer inwoners door een beperking of chronische ziekte er (tijdelijk) niet in slagen zichzelf te redden in het dagelijks leven bieden we hen ondersteuning, begeleiding en zorg. We bereiken steeds meer Arnhemmers en uit het inwonerservaringsonderzoek blijkt dat veel Arnhemmers tevreden zijn over de geboden zorg. Tegelijkertijd is de ervaring van met name wijkteams dat inwoners vaak langdurig afhankelijk blijven van deze zorg en ondersteuning. We gaan ons inspannen om deze inwoners zo zelfredzaam mogelijk te maken, zodat zijzelf de regie over hun leven hebben, waarmee de kwaliteit van leven verbetert. We zetten in op het versterken van de eigen kracht en het sociaal netwerk van inwoners en stimuleren het gebruik van algemene voorzieningen in de wijken. Daarbij streven we ernaar dat inwoners weer zelfstandig verder kunnen en niet afhankelijk worden van zorg en ondersteuning.

We versterken de (veer)kracht van onze inwoners thuis en in instellingen met een integrale aanpak

We lichten onze inwoners beter voor hoe ze hun zelfstandigheid kunnen behouden; dit met inzet van het eigen netwerk en een betere benutting van algemene voorzieningen in de wijk. We stimuleren het gebruik van algemene voorzieningen en we zorgen dat het aanbod bekend is. Er is een website ontwikkeld waarop de algemene voorzieningen staan vermeld. Deze website ontwikkelen we verder door.

Er is veel samenhang in de opgaven waarvoor we staan. In de jeugdzorg bijvoorbeeld, zien we relaties tussen het opgroeien in armoede, schulden, schooluitval en de inzet van jeugdzorg. Daarnaast heeft een groot deel van de zwerfjongeren een verleden in de jeugdzorg. Redenen om een goed samenhangend jeugdbeleid te ontwikkelen, als onderdeel van een integrale visie op het sociaal domein.

Ook gaan we gezinnen waar meerdere problemen bestaan helpen vanuit de doorbraakmethode, dit samen met het Instituut voor Publieke Waarden. Deze methode houdt in dat we de problemen in samenhang benaderen. Hiermee hopen we tot duurzamere oplossingen te komen voor alle gezinsleden. We starten met die gezinnen, waarbij de jeugdigen veel zorg nodig hebben.

Voor jeugdigen en volwassenen die vanuit een zorginstelling zelfstandig gaan wonen, moeten voldoende, passende en betaalbare woningen beschikbaar zijn. Om dit te bereiken leggen we verbinding met andere programma's en werken we samen om voor verschillende doelgroepen een eigen woonruimte te realiseren.

We versterken de zorgtoewijzing

De Sociale wijkteams vormen de toegang naar de Wmo en Jeugdzorg. Wijkcoaches beoordelen welke ondersteuning onze Arnhemmers nodig hebben om zelfstandig te kunnen wonen en participeren. Daarbij wordt altijd gekozen voor de meest passende, effectieve en efficiënte zorg, vanuit de gedachte dat inwoners zoveel mogelijk zelf de regie houden over hun eigen leven.
We hebben beleidsregels opgesteld die de wijkcoaches gebruiken om te kunnen bepalen welke vorm van ondersteuning of zorg passend is. In 2021 evalueren we de beleidsregels, die deels in februari 2020 en deels medio 2020 zijn ingegaan. Waar nodig passen we deze beleidsregels aan om nog beter passende, effectieve en efficiënte zorg te kunnen bieden.

Bij de toegang naar de Jeugdzorg richten we ons op samenwerking met geautoriseerde verwijzers en aanbieders. We zetten de Praktijk Ondersteuner Huisartsen Jeugd (POH-Jeugd) in bij huisartspraktijken om de samenwerking tussen Sociale wijkteams, huisartsen (geautoriseerde verwijzers) en aanbieders te versterken. Afhankelijk van het succes van deze maatregelen breiden we in 2021 deze werkwijze uit naar meer huisartspraktijken.
We verbeteren de samenhang tussen het onderwijs- en het zorgdomein door betere afstemming te realiseren tussen wijkteams, onderwijs en het samenwerkingsverband.

We bakenen de inzet van de Wmo en Jeugdwet beter af door vaker te kijken naar de inzet van voorliggende voorzieningen zoals de Wet langdurige zorg (Wlz), Zorgverzekeringswet (Zvw) en Passend Onderwijs.

We sturen op kwaliteit en resultaat

In 2020 zijn via de aanbesteding de kwaliteitseisen voor zorgaanbieders verhoogd. Er zijn minder aanbieders en er is een overzichtelijker aantal producten. Gecontracteerde aanbieders kennen het lokale speelveld, waardoor zij zorg kunnen afschalen naar voorzieningen dicht bij de inwoner. Aanbieders die bijdragen aan de transformatie van zorg en kwalitatief goede zorg leveren, krijgen meer toewijzingen dan aanbieders die dit niet doen. Uiteraard houden we rekening met de keuzevrijheid van onze inwoners. We stimuleren preventief werken, samenwerking tussen aanbieders en bevorderen innovatie.
In samenwerking met de regionale inkooporganisatie (Inkoop-SDCG) en Sociale wijkteams zullen we monitoren of aanbieders goede kwaliteit van zorg leveren en de gewenste resultaten realiseren. Het toezicht op rechtmatigheid en kwaliteit van de geleverde zorg wordt verder geïntensiveerd. Niet alleen op basis van signalen, maar ook via een steekproef zullen aanbieders worden getoetst. Daarbij werken we nauw samen met de Inkoop-SDCG, VGGM (toezicht op kwaliteit), afdeling Handhaving (toezicht rechtmatigheid) en de partners in het RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra, gericht op bestrijding ondermijnende criminaliteit).

We vergroten het inzicht of passende zorg wordt ingezet (monitoring)

We verbeteren het inzicht in de ontwikkeling van de zorg. We gebruiken een goed ontsloten zorgmonitor waarin we de ingezette zorg lokaal en op wijkniveau kunnen volgen. Periodiek leveren we rapportages op, om de gewenste transformatie van zorg te monitoren. Dit biedt mogelijkheden om, waar nodig, bij te sturen. Op wijkniveau ondersteunen we sociale wijkteams bij het analyseren van de ontwikkelingen in toegewezen zorg en het uitzetten van acties.
We voeren het inwonerservaringsonderzoek uit om meer inzicht te krijgen in het resultaat van en tevredenheid met de geleverde zorg. Met de verbeterde monitoring kunnen we volgen of aanbieders met de ingezette zorg de doelen van de inwoner halen.

We ontschotten zorgsystemen en verkrijgen toereikend Rijksbudget

We dragen via de G-40, VNG en de NDSD (Netwerk directeuren sociaal domein) bij aan een actieve lobby om voldoende rijksmiddelen te krijgen om de Wmo en Jeugdwet goed uit te kunnen voeren.
We agenderen bestuurlijk de ontoereikende middelen voor de jeugdzorg, doen mee aan landelijk onderzoek naar de kosten van jeugdzorg dat de basis vormt voor het mogelijk compenseren van de tekorten.

Landelijk wordt gewerkt aan een nieuw verdeelmodel voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang (voorlopig uitgesloten) en begeleiding uit de Wmo. Inzet is een verdeelmodel van middelen op basis van objectieve criteria. De implementatie van het nieuwe model gaat naar verwachting in per 2022. De effecten zijn nog onduidelijk maar we verwachten dat onze regio Centraal Gelderland een ‘nadeelregio’ is. Wij monitoren deze ontwikkeling en lobbyen voor een redelijke uitkomst.

We werken met de zorgverzekeraar aan een meer gezamenlijk beleid voor de GGZ-doelgroep.
We onderzoeken hoe we een betere aansluiting kunnen realiseren tussen de forensische zorg en de Wmo-zorg. Dit doen we samen met het Sociaal wijkteam, het Veiligheidshuis, de reclasseringsorganisaties en de Dienst Justitiële Inrichtingen.

We werken aan het krijgen van meer inzicht in de herkomst van inwoners die in onze regio een beroep doen op beschermd wonen. Dat is van belang om bij het Rijk aan te kunnen tonen hoeveel budget Arnhem in de toekomst nodig heeft.

Meer kwetsbare Arnhemmers nemen actief deel aan de maatschappij

We bieden Arnhemmers die niet participeren als gevolg van persoonlijke omstandigheden de mogelijkheid om deel te nemen aan de maatschappij, bij voorkeur via betaald werk, maar als dit niet haalbaar blijkt via vrijwilligerswerk of activerend werk. Steeds meer Arnhemmers participeren via activerend werk. We bevorderen de doorstroming vanuit activerend werk richting betaald werk/opleidingen of vrijwilligerswerk. Hier ligt een nauwe samenhang en samenwerking met het programma Doorbraak naar werk.

Zie de inspanningen benoemd bij het doel 'Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis'

Meer jeugdigen ontwikkelen zich naar zelfredzaamheid en ontvangen waar nodig passende zorg

We willen een beweging inzetten van problematiseren en specialiseren naar normaliseren en zo regulier mogelijk. 'Wat past bij normaal opgroeien en opvoeden?' en 'Wanneer zetten we specialistische zorg in om de ontwikkeling van een kind te ondersteunen?'. We leggen daarbij meer verbinding met preventieve-, welzijns- en onderwijsactiviteiten.
We willen opname in verblijfsinstellingen zoveel mogelijk voorkomen en, in plaats daarvan, alternatieven inzetten zoals pleegzorg, groepswonen of passende, ambulante ondersteuning van kind en verzorgers in de eigen woon- en leefomgeving. De woon- en leefomgeving van het kind moet meer centraal komen te staan bij het bieden van oplossingen.

Meer jeugdigen kunnen meedoen aan het dagelijks leven

Als kinderen of gezinnen ondersteuning nodig hebben, is het in het belang van het kind dat deze dichtbij, zo vroeg mogelijk en zo thuis mogelijk wordt geboden.

Versterken eigen kracht van jeugdigen, sociaal netwerk en inzet algemene voorzieningen

Samen met onze inwoners en met professionals uit onderwijs, zorg en welzijn ontwikkelen we een samenhangend beleid en aanbod aan voorzieningen dat past bij de fases die kinderen (en hun ouders) doorlopen bij het opgroeien en opvoeden.
We stimuleren een passend aanbod van algemene voorzieningen dat preventief op, of in combinatie met specialistische jeugdzorg ingezet kan worden. Denk bijvoorbeeld aan 'steungezinnen', waarbij ouders een kind tijdelijk opvangen zodat de biologische ouders op adem kunnen komen of een ondersteuningsplan waarin interventies in onderwijs en zorg logisch samenhangen.
De Sociale wijkteams gaan zelf kinderen en hun ouders begeleiden en, waar nodig, wordt aanvullend specialistische jeugdzorg ingezet.

Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis

Veel jeugdigen hebben helaas te maken met een onveilige thuissituatie. Dit komt onder andere voort uit vechtscheidingen of andere huiselijke problemen. We willen onveilige situaties sneller signaleren (vroegsignalering) en meer jeugdigen in een kwetsbare situatie een veilige woon- en leefomgeving bieden.

- We werken mee aan de uitvoering van de Gelderse verbeteragenda Jeugdbescherming, gericht op het verbeteren van de veiligheid van kinderen in kwetsbare, onveilige gezinssituaties.
- Samen met de wijkteams werken we aan een beter perspectief voor gezinnen met meervoudige problematiek en veiligheidsproblemen.
- We willen uithuisplaatsing vaker voorkomen, door de inzet van een multidisciplinair team, dat snel en flexibel bij kwetsbare gezinnen ingezet kan worden en escalatie helpt te voorkomen.
- We verminderen het aantal jongeren in verblijf, door casuïstiek tijdig te bespreken op het Perspectiefoverleg en tijdig ambulante zorg in te zetten om zo uithuisplaatsing te voorkomen.
- We werven ouders voor pleegzorg en zetten groepswonen in als alternatieven voor verblijf.
- We sturen op integrale samenwerking tussen wijkteams, Veilig Thuis, jeugdbescherming en Raad voor de Kinderbescherming, waardoor we de veiligheidsketen inkorten waar dat kan.
- We dragen bij aan de regionale transformatieagenda Jeugdzorg en zetten activiteiten in ter ondersteuning van jeugdigen in complexe echtscheidingssituaties. We bieden informatie via een website en bieden ondersteuning met een lokale vraagbaak waarin verschillende zorg- en welzijnsaanbieders samenwerken. Ook het onderwijs wordt hierbij betrokken.

Veilig Thuis

Arnhem is centrumgemeente voor de regio Arnhem-Achterhoek. De prioriteiten uit de regioaanpak zijn gebaseerd op 1) meer inzetten op vroegsignalering en preventie van huiselijk geweld onder andere door het gebruik van de verbeterde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling 2) huiselijk geweld stoppen en duurzaam oplossen en 3) het hebben van aandacht voor specifieke aanpakken (denk bijvoorbeeld aan eergerelateerd geweld en ouderenmishandeling). Om te kunnen ontwikkelen op deze prioriteiten is samenwerking met regionale en lokale partners cruciaal. Denk hierbij aan regiogemeenten, de Sociale wijkteams, Veilig Thuis, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorgaanbieders en Moviera. In de uitvoering van de regioaanpak is de subsidie aan Moviera (vrouwenopvang) daarom van belang.
We brengen in kaart welke gevolgen de coronacrisis heeft op huiselijk geweld en zorgen dat we de resultaten verwerken in een passende aanpak (motie 20M205 Meer aandacht voor huiselijk geweld). Daarbij blijven de prioriteiten en acties uit de bestaande regioaanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 'Samen Veilig' 2019-2023, zoals vastgesteld op 17 september 2019, van kracht maar wordt de regio aanpak zo nodig aangepast met de uitkomsten van het onderzoek naar de gevolgen van de coronacrisis.

Minder jeugdigen zijn van zorg afhankelijk

- We bakenen de inzet van de Jeugdwet beter af en houden zo de zorg beschikbaar voor de jeugdigen die het nodig hebben.
- De wijkteams gaan zelf begeleiding bieden waardoor minder jeugdigen van specialistische jeugdzorg afhankelijk worden.
- We onderzoeken de mogelijkheden om, in combinatie met bijvoorbeeld onderwijs en kinderopvang, zorg zo vroeg mogelijk en zo licht mogelijk preventief in te zetten.

Zie de inspanningen bij de doelen 'meer jeugdigen kunnen meedoen aan het dagelijks leven' en 'Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis'

Een meer inclusief Arnhem, waarbij meer kwetsbare Arnhemmers (blijven) wonen in de wijk

Arnhemmers die dat nodig hebben bieden we een Beschermd Thuis. Dit doen we lokaal en regionaal, op grond van het Transformatieplan Beschermd Thuis 2019-2021. We zetten in op doorstroom vanuit beschermde woonvormen naar zelfstandig wonen en op goede GGZ-zorg in de wijken. Daarmee voorkomen we zwaardere instellingszorg. Met de inkoop van zorg en ondersteuning hebben we rekening gehouden met de mogelijkheid flexibel op en af te schalen.
De transformatie geven we samen met de regio Centraal Gelderland verder vorm. Alle betrokken gemeenten zorgen voor een breed palet aan (basis)voorzieningen; lichte vormen van zorg voor wie daarmee toe kan en gespecialiseerde opvang en beschermd wonen voor wie dit (tijdelijk) nodig is. We doen dit in nauwe samenwerking met en tussen gemeenten, met woningcorporaties, zorgaanbieders en de zorgverzekeraar.

Er zijn voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare Arnhemmers

We willen voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare inwoners, zodat zij kunnen uitstromen uit beschermd wonen, maatschappelijke opvang en jeugdvoorzieningen. Om dit te bereiken intensiveren we de samenwerking met de Arnhemse woningbouwcorporaties.

We koppelen zorg(behoeften) aan wonen

We voeren de woonafspraken met woningcorporaties uit, waarvoor jaarlijks maximaal 120 woningen beschikbaar worden gesteld voor uitstroom uit Beschermd wonen (BW), Maatschappelijke opvang (MO) en intramurale jeugdvoorzieningen. De gemeente coördineert deze aanvragen, zodat Arnhemmers die niet zelfstandig aan een woning kunnen komen, toch uit kunnen stromen. Daarnaast blijven we met corporaties in gesprek over huisvesting van doelgroepen.
We gebruiken daarvoor het doelgroepenonderzoek 'wonen en zorg', waarin de behoefte en het aanbod aan zorggerelateerd wonen in Arnhem gekwantificeerd is. We komen samen met partners in de stad tot een visie op wonen, welzijn en zorg.

Zorggerelateerde woonoverlast wordt minder

We pakken zorggerelateerde overlast in de stad adequaat aan. Het meldpunt woonoverlast is uitgebreid, zodat inwoners hier ook zorggerelateerde woonoverlast kunnen melden. We blijven, mede op basis van deze meldingen, in gesprek met zorgaanbieders over het treffen van maatregelen om woonoverlast door hun bewoners te beperken. Indien nodig treffen we maatregelen bijvoorbeeld via de inkoop en contractering van aanbieders. We werken hierbij samen met de teams Leefomgeving.
Van zorgaanbieders die intensief Beschermd Wonen bieden verwachten we dat zij ook mensen met een intensieve zorgvraag de noodzakelijke zorg kunnen bieden. Daarvoor richten we een casusoverleg in met zorgaanbieders. Zo nodig nemen we maatregelen via de toewijzing, de inkoop en contractering.

Meer bewoners met een kwetsbaarheid kunnen in grotere mate in hun eigen woonomgeving zelfstandig (begeleid) wonen

We gaan meer mensen in staat stellen om met ondersteuning, zelfstandig te wonen en mee te doen in onze samenleving. Uitgangspunt is zoveel mogelijk een beschermd thuis te bieden door zorg en ondersteuning zo flexibel mogelijk op- en af- te kunnen schalen, in plaats van wonen in een instelling. Tegelijkertijd zorgen we ervoor dat er een regionaal vangnet van intramurale zorg in stand blijft voor wie dat toch nodig heeft.

We ontwikkelen meer preventieve activiteiten

Iedere gemeente in de regio Centraal Gelderland werkt aan het op orde brengen van de lokale basisinfrastructuur. We zorgen voor buurtpunten voor ontmoeting en steun (zoveel mogelijk gespreid over de stad), voldoende aanbod voor zinvolle daginvulling en wonen op een passende plek (de woonafspraken met corporaties).
We zorgen voor lokale samenwerking (een inwoner moet zo min mogelijk last hebben van verschillende organisaties of financieringen) en werken samen met andere gemeenten en aanbieders, zorgverzekeraars en woningcorporaties.
We breiden de inzet van Buurtcirkels (wonen met een steuntje in de rug) uit. Hiermee kunnen inwoners met een psychische kwetsbaarheid die vanuit een intramurale instelling zelfstandig gaan wonen, een sociaal netwerk in de wijk opbouwen. Met de inzet van buurtcirkels voorkomen we naar verwachting terugval.

Er zijn regionaal sluitende afspraken Beschermd Thuis

De komende jaren (2022-2031) worden de middelen voor Beschermd Wonen overgeheveld van centrumgemeenten naar de afzonderlijke gemeenten. Daarmee krijgt elke gemeente vanaf 2022 zelf de wettelijke verantwoordelijkheid Beschermd Wonen te regelen voor nieuwe cliënten.
De gemeenten in de regio Centraal Gelderland hebben in 2019 het Transformatieplan Beschermd Thuis (met alle stakeholders) vastgesteld. De ontwikkellijnen hierin zijn:

- preventie,
- toegang,
- wonen en
- de regionale ondersteuningsstructuur inclusief financiële afspraken.

Er zijn gezamenlijke uitgangspunten opgesteld en een uitvoeringsagenda.
Samen met de regio Centraal Gelderland werken we aan een breed palet aan voorzieningen: van lichte vormen van begeleiding tot gespecialiseerde opvang en beschermd wonen.
In 2021 zullen nieuwe regionale afspraken worden gemaakt over de inkoop van Beschermd Wonen vanaf 1-1-2022, de toegang en de regionale ondersteuningsstructuur inclusief financiële afspraken.

Er is een integrale aanpak voor mensen met verward gedrag

- Er wordt een scan gemaakt van de gemeentelijke zorg- en veiligheidsstructuur (Sociale wijkteams, Overlast en Zorg overleggen, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en het Veiligheidshuis). Op basis van aanbevelingen zullen verbeteringen worden doorgevoerd.
- We werken verder aan de aansluiting tussen acute en niet acute zorg: het realiseren van voldoende bereikbare en beschikbare opvolgende Wmo-opvang, zorg en ondersteuning (eventueel 24/7).
- We werken met partners aan het verbeteren van de werkprocessen van de Wet verplichte GGZ en de Wet Zorg & Dwang.
- We voeren een aantal pilots uit met onze partners: Welkom in je wijk! (tegen stigma), Samen voor Herstel (met Menzis, betrekken netwerk bij EPA-doelgroep), ontwikkeling van een noodbed voor mensen met verward gedrag.
- We stimuleren de aansluiting van GGz-behandelzorg op de Sociale wijkteams, doordat we samen met de zorgverzekeraar een FACT-medewerker inzetten die expertise voor en verbinding naar de Sociale wijkteams creëert.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[8].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhem is een inclusieve stad waarin alle inwoners, ook met een beperking of chronische ziekte, zo zelfstandig als mogelijk leven in de wijk en meedoen aan de samenleving		**42.869**	**4.940**	**0**	**762**
Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis	WB04	42.869	4.940	0	762
Meer kwetsbare Arnhemmers nemen actief deel aan de maatschappij	WB04				
Een meer inclusief Arnhem, waarbij meer kwetsbare Arnhemmers (blijven) wonen in de wijk					
Er zijn voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare Arnhemmers	WB04				
Meer bewoners met een kwetsbaarheid kunnen in grotere mate in hun eigen woonomgeving zelfstandig (begeleid) wonen	WB04				
Meer jeugdigen krijgen passende zorg gericht op ontwikkelen van zelfredzaamheid		**6.924**	**0**	**628**	**750**
Meer jeugdigen kunnen meedoen aan het dagelijks leven	WC03	6.924	0	628	750
Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis	WC03				
Minder jeugdigen zijn van zorg afhankelijk	WC03				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**49.793**	**4.940**	**628**	**1.512**

8 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	57.921	30.808	52.043	49.793	48.702	48.346	47.845
Baten	6.639	918	4.939	4.940	4.940	4.940	4.940
Saldo lasten en baten	***-51.282***	***-29.891***	***-47.104***	***-44.853***	***-43.762***	***-43.406***	***-42.905***
Toevoegingen aan reserves	4.393	0	678	628	528	528	528
Onttrekkingen aan reserves	2.823	1.100	2.496	1.512	255	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-1.569***	***1.100***	***1.818***	***884***	***-273***	***-528***	***-528***
Gerealiseerd resultaat	**-52.852**	**-28.791**	**-45.286**	**-43.969**	**-44.035**	**-43.934**	**-43.433**

Toelichting

Lasten

De totale lasten voor 2021 voor het stedelijk programma zijn begroot op € 49,8 miljoen. De overige lasten voor zorg van € 121,5 miljoen worden vermeld in de wijkbudgetten. De lasten zijn te verdelen in de volgende categorieën:

- € 27,8 miljoen wordt besteed aan zorg in natura en persoonsgebonden budgetten, verdeeld over Beschermd wonen (€ 19,4 miljoen), Jeugdzorg (€ 5,7 miljoen), Wmo (€ 1,5 miljoen) en Huishoudelijke hulp toelage (€ 1,2 miljoen);
- € 18,5 miljoen wordt besteed aan uitbestede taken, zoals Stichting Sociale wijkteams (€ 16,5 miljoen), Zorg-lokaal (€ 1,1 miljoen) en Inkoop Sociaal Domein Centraal Gelderland (€ 0,5 miljoen) en Sociaal Hospitaal kosten (€ 0,4 miljoen);
- € 1,9 miljoen wordt besteed aan begrote subsidies, zoals aan Stichting Veilig Thuis (€ 1,1 miljoen)
- Hiernaast zijn er € 1,6 miljoen overige lasten.

De begroting is in 2021 ten opzichte van 2020 € 2,2 miljoen lager.
Het budget specialistische zorg daalt met in totaal € 2,6 miljoen. Dat hangt vooral samen met de daling van het budget Beschermd Wonen in verband met de uitname psychische stoornis. De rijksvergoeding voor deze cliënten wordt overgeheveld naar de Wet langdurige zorg (Wlz). Daarnaast daalt het budget Regionaal Transformatieplan Jeugdzorg met € 0,9 miljoen. Deze middelen waren tijdelijk door het Rijk beschikbaar gesteld voor de periode 2018-2020.
Tegenover deze lagere budgetten staat een hoger geraamd budget ten behoeve van het Sociaal Hospitaal (€ 0,25 miljoen) en ten behoeve van uitvoeringskosten Sociale wijkteam (€ 0,7 miljoen) en overige verschillen (€ 0,3 miljoen).

Baten

De totale baten voor 2021 zijn begroot op € 4,9 miljoen. De baten zijn te verdelen in de volgende categorieën:

- € 4,0 miljoen betreft de inning van de eigen bijdrage bij de Wmo en Beschermd wonen.
- € 0,9 miljoen betreft de bijdrage LVB (Licht Verstandelijke Beperkten) die we als centrumgemeente voor Beschermd wonen ontvangen vanuit de regio.

De baten blijven in 2021 gelijk aan 2020.

Toevoegingen aan reserves

De totale toevoegingen aan de reserves 2021 is € 0,6 miljoen. Het betreft hier toevoegingen aan de bestemmingsreserve Transformatie Zorgbudgetten (€ 0,4 miljoen) en de bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg (€ 0,2 miljoen).

Onttrekkingen aan reserves
In 2021 wordt er aan de bestemmingsreserve Transformatie zorgbudgetten en bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg € 1,5 miljoen onttrokken. Hiervan wordt € 0,9 miljoen ingezet om de kostenbesparende maatregelen op Jeugdzorg en Stichting Sociale wijkteams Arnhem uit de MJPB 2020-2023 te mitigeren respectievelijk ongedaan te maken. € 0,4 miljoen wordt ingezet om het Sociaal hospitaal (één van de kostenbesparende maatregelen op Jeugdzorg) te realiseren, € 0,2 miljoen wordt ingezet om de samenwerking tussen welzijnsorganisaties in Arnhem te verbeteren.

Indicatoren
Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Score Arnhem 2018	Score Arnhem 2019	Toelichting	Bron
Jeugdwet, aantal inwoners met verblijf	571	606	Aantal inwoners met declaratie in het betreffende jaar, Gezinshuizen, Leef- en behandelgroepen, Pleegzorg en verblijf op eigen terrein.	Afdeling Informatie/F&C
Beschermd wonen, aantal inwoners met verblijf	1071	1013	Aantal inwoners met declaratie in het betreffende jaar, intramuraal	Afdeling Informatie/F&C
Gemiddelde stijging op participatieladder bij activerend werk			Centrum Activerend Werk heeft i.o.v. gemeente Arnhem een systeem ontwikkeld om vanaf aanmelding voor Activerend Werk de stappen op de participatieladder vast te leggen. Vanaf 2021 zal aangegeven kunnen worden hoeveel treden inwoners gemiddeld stijgen op de participatieladder in een periode van een jaar.	Afdeling Informatie/F&C
Gemiddelde zorgkosten per inwoner	€ 829	€ 885	Gedeclareerde zorgkosten m.b.t. het jaar, gedeeld door het aantal inwoners aan het einde van het jaar.	Afdeling Informatie/F&C
Inwonerstevredenheid over kwaliteit geboden ondersteuning		79%	De vraagstelling in het inwonerstevredenheidsonderzoek m.b.t. 2018 was anders dan m.b.t. 2019, daarom is geen score voor 2018 opgenomen.	Inwoner-tevredenheids-onderzoek

Om de gevolgen van het Covid-19 virus voor de gemeente Arnhem in kaart te brengen, zijn de meest relevante indicatoren van verschillende onderdelen samengevat in een dashboard. Hierbij zijn ook indicatoren opgenomen die een relatie hebben met dit programma.

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	2e halfjaar 2019	720	630	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.	CBS - Monitor Sociaal Domein Wmo
Jongeren met jeugdhulp	2e halfjaar 2019	11,1	10,5	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	2e halfjaar 2019	0,5	0,3	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	2e halfjaar 2019	1,2	1,1	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	CBS - Beleidsinformatie Jeugd

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen
MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

- Stichting Sociale Wijkteams;
- Aanbieders, die bijdragen aan de transformatie van zorg en kwalitatief goede zorg bieden;
- Adviesraden Sociaal Domein;
- Zorgbelang Gelderland;
- Inkoop Sociaal Domein Centraal Gelderland;
- VGGM;
- BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

- Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden;
- Centrum voor Activerend Werk;
- Zorgbelang Inclusief;
- Stichting Vitale Verbindingen;
- Stichting IrisZorg.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Zorg. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's
Sociaal domein - Maatregelen
Opbrengst Taskforce jeugd
Volumegroei 2021
Woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet
Doelgroepenvervoer - volumegroei

Corona risico's
Grotere zorgvraag na crisis
Gevolgen beperktere toetsing nieuwe contracten zorgaanbieders

Beleidskaders
- Kadernota De veerkrachtige samenleving Arnhem;
- Beleidsregels WMO (2019);
- Beleidsregels Jeugd (2019);
- Beleidsplan Jeugd Wmo;
- Uitvoeringsplan deel Wmo;
- Inrichtingsplan Jeugdhulp;
- Regionaal Transformatieplan Jeugd;
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Arnhem 2019;
- Verordening Jeugdzorg Arnhem 2019;
- Verordening doelgroepenvervoer 2020;
- Raadsbrief Ontwikkelingen zorgdomein (december 2018);
- Transformatieplan Beschermd Thuis 2019-2021;
- Raadsbrief bestuurlijke uitgangspunten doordecentralisatie beschermd wonen (maart 2020);
- Raadsbrief kwaliteit, toezicht en handhaving (juni 2019).

S08 Welzijn en inclusie

In Arnhem is iedereen gelijk en krijgt iedereen gelijke kansen. Dat is onze ambitie. We willen een stad zijn waar inwoners kunnen zijn wie ze willen zijn en een ieder zijn identiteit en eigenheid met trots kan uitdragen. In veiligheid en vrijheid. Een stevige sociale basis is nodig. Een sociale basis waarin iedereen gelijkwaardige kansen heeft om zich te ontwikkelen en om mee te doen. We hebben daarbij speciale aandacht voor het voorkomen en tegengaan van discriminatie en willen de positie van inwoners met een beperking versterken. We ondersteunen burgerinitiatieven, zetten in op jeugdpreventie en geven ondersteuning bij opgroei- en opvoedvragen. Mantelzorgers verdienen onze bijzondere aandacht en ondersteuning, net als mensen die informele zorg en vrijwilligerswerk doen. We zorgen voor goede algemene voorzieningen, zoals ontmoetingsplekken. We bieden statushouders en vluchtelingen een nieuw thuis en toekomstperspectief. En zetten stevig in op de beweging van maatschappelijke opvang naar wonen. We stimuleren Arnhemmers om open te staan voor elkaar en elkaar te helpen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhemmers voelen zich thuis en kunnen meedoen in hun stad

We vinden het belangrijk dat iedere Arnhemmer, ongeacht afkomst, kan meedoen en zich thuis voelt in Arnhem. Dat kinderen zich goed kunnen ontwikkelen. Dat ouderen zo lang mogelijk gezond blijven en actief meedoen. Dat nieuwkomers snel hun plek vinden en hun leven opbouwen. Dat er een vangnet wordt geboden als het even niet vanzelf gaat. We zetten in op jeugdpreventie, ondersteuning en algemene voorzieningen, duurzame inburgering en een passend vangnet.
Meer specifiek zetten we in op het bestrijden van discriminatie en acceptatie van seksuele diversiteit, op Arnhem als toegankelijke gemeente voor mensen met een beperking en op nieuwkomers die hun plek moeten vinden. De gemeente draagt actief uit dat samenleven in diversiteit niet kan zonder gemeenschappelijkheid, wederzijds vertrouwen en respect waarbij eenieder zichzelf moet kunnen zijn. Er wordt ingezet op bewustwording, en activering in de eigen organisatie, de stad en in de wijken.

Veilig en positief opgroeien

Een goede ontwikkeling van kinderen vraagt een veilig, gezond en positief opvoedklimaat, thuis, op de opvang, op school en op straat. Een sterk netwerk waarop ouders en kinderen terug kunnen vallen. Dat ouders en kinderen tijdig handvatten of passende hulp aangeboden krijgen als ze vragen hebben of vastlopen. Opgroeien en opvoeden is een belangrijk inhoudelijk thema binnen de herijking van de welzijnsopgave (een sterke sociale basis).

Sluitende aanpak ketenpartners voor vroegsignalering

Kinderen zijn goed en zo vroeg mogelijk in beeld zodat tijdig een eventuele hulp- of ondersteuningsvraag duidelijk wordt. Met ketenpartners organiseren we een gezamenlijke aanpak om het kind en ouders heen. Ouders hoeven zo niet van de ene naar de andere instantie. We zijn gestart bij de voorschoolse locaties.

Ontwikkelen van voorliggende voorzieningen

De aanwezigheid van een voorliggend aanbod is een onderdeel voor een verandering van inzet van jeugdhulp. De voorliggende voorziening moet van goede kwaliteit zijn om vroegtijdig te signaleren en snel passende hulp of ondersteuning aan te kunnen bieden. Hierop blijven we inzetten en ontwikkelen hiervoor nieuwe of hernieuwde producten.

Meedoen en openstaan voor elkaar

Specifieke aandacht gaat uit naar mensen bij wie 'meedoen' niet vanzelf gaat, zoals mensen die de zorg voor naasten nog amper kunnen dragen, mensen die eenzaam zijn, mensen die kampen met verward gedrag of mensen die hun draai nog niet gevonden hebben in de Arnhemse samenleving. We willen Arnhemmers stimuleren open te staan voor elkaar en elkaar te helpen.
De verbinding en samenwerking die ontstaan is tussen organisaties in de coronacrisis willen we verstevigen.

Netwerkaanpak eenzaamheid

In aansluiting op het landelijke programma 'Een tegen eenzaamheid' hebben we een lokale aanpak van eenzaamheid ontwikkeld, ook versterkt door de gevolgen van de coronacrisis. We zetten in op netwerkverbinding in wijken en pilots in Arnhemse wijken. We gebruiken het landelijk ontwikkelde instrumentarium. In de opdrachten aan onze welzijnspartners hebben we eenzaamheid ook expliciet als thema meegenomen. We werken samen met het Ministerie van VWS en met de organisaties en initiatieven in de wijken.

Bestendigen regenboogaanpak

De bestaande aanpak is in 2020 herzien en geactualiseerd. De vernieuwing van beleid rond seksuele diversiteit hebben we gelijk op laten gaan met de herijking van de totale welzijnsopdracht (een sterke sociale basis). We verbeteren de zichtbaarheid van de gemeente Arnhem bij de doelgroep. We hebben goed zicht op de doelgroep. We versterken de samenwerking met partners in de stad. De tien punten uit de verklaring van Dordrecht bieden een concreet handvat. Hiermee gaan we onder andere samen met de partners in de stad in gesprek over het doorontwikkelen van een transgendervriendelijke werkvloer bij werkgevers en een toegankelijke arbeidsmarkt.

Herformuleren welzijnsopdrachten

De welzijnsopdracht is herijkt, in de richtinggevende notitie 'samen werken aan een sterke sociale basis' zijn de uitgangspunten voor de Arnhemse manier van werken beschreven. De inhoudelijke thema's waarop het welzijnswerk zich in de sociale basis richt zijn:

1. Opgroeien en opvoeden;
2. Maatschappelijke verbinding (ontmoeten, eenzaamheid voorkomen, leefbaarheid, voorkomen overlast, bewonersondersteuning, vrijwilligersondersteuning);
3. Zelf- en samenredzaamheid (lichte vormen van begeleiding en ondersteuning, mantelzorg en informele zorg, langer thuis wonen en financiële kwetsbaarheid);
4. Specifieke thema's en actuele ontwikkelingen. Er moet ruimte blijven voor specifieke thema's waarop door het welzijnswerk moeten worden ingespeeld, zoals seksuele diversiteit, ggz-problematiek en dementie.

Ondersteuning mantelzorgers

Met verschillende partners is een mantelzorgakkoord gesloten. We ondersteunen mantelzorgers op maat, zetten in op (h)erkenning van en bewustwording over mantelzorg en de kwetsbare positie van mantelzorgers bij inwoners, professionals en intermediairs en faciliteren ontmoeting in de wijken tussen mantelzorgers. Arnhemmers zorgen vaak voor hun geliefden, voor familie, voor buren. Deze informele zorg is van groot belang voor de Arnhemmers die hulp nodig hebben en het helpt bij het beperken van het beroep op maatwerkvoorzieningen. Daarom willen wij informele zorg stimuleren en helpen waar dat kan. Niet alleen door informele zorgverleners direct te ondersteunen, maar ook door bijvoorbeeld de professionele zorgverleners en de Sociale wijkteams te helpen bij de manier waarop je het beste met informele zorg om kunt gaan. Mantelzorgers en informele zorg verdienen een expliciete 'plek' aan de zorgtafel.

Duurzame inburgering

Nieuwkomers voelen zich welkom in Arnhem. Ze kunnen zo snel mogelijk een zelfstandig leven opbouwen. Werk wordt gezien als de beste manier om mee te doen in de maatschappij. We combineren begeleiding naar werk met het leren van taal, persoonlijke ontwikkeling en de juiste zorg en ondersteuning.

Voorbereiden op de nieuwe inburgeringswet en ontwikkelen nieuwe werkwijze

Per 1 juli 2021 worden de nieuwe taken uit de Wet Inburgering van kracht. De voorbereidingen zijn in volle gang en per 1 juli staat alles klaar om te starten: de begeleiding, zoals een brede intake en een persoonlijk plan inburgering en participatie. Het nieuwe inburgeringsaanbod, waarbij werken en leren met elkaar gecombineerd wordt. Een belangrijk onderdeel hierbij is nog steeds de maatschappelijke begeleiding bij het huisvesten, het contact in de buurt en de praktische ondersteuning. Daarnaast gaan we de komende periode investeren op de ketensamenwerking tussen de partijen op taalonderwijs, welzijn en werk.

Een passend vangnet

Niemand hoeft op straat te slapen of in een onveilige thuissituatie te leven. Onze focus ligt bij het zoveel mogelijk voorkomen dat opvang nodig is en het bieden van een perspectief. Als opvang nodig is, wordt snel opvang en persoonsgerichte ondersteuning geboden, gericht op duurzame uitstroom. Nazorg is belangrijk om terugval te voorkomen. Dit geldt voor iedereen die opvang behoeft: dak- en thuislozen, slachtoffers van huiselijk en eergerelateerd geweld, uitgeprocedeerde asielzoekers en alleenstaande minderjarige vluchtelingen.
De komende jaren zetten we extra in op de transitie van maatschappelijke opvang naar wonen. Voor dak- en thuislozen gaan we extra woonplekken realiseren.

Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren

Arnhem is een van de veertien pilotgemeentes in het landelijke Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren. De ambitie is om het aantal dak- en thuisloze jongeren eind 2021 te minimaliseren. Als opvang toch nodig is, dan zo kort mogelijk. Om de ambitie te realiseren wordt maximaal gebruik gemaakt van de regelruimte in de wet, en wordt gewerkt met de doorbraakmethode. Knellende regels worden zowel landelijk als op lokaal niveau zoveel mogelijk aangepast. De sleutel ligt bij preventie: het voorkomen van dak- en thuisloosheid.

Uitvoeren regiovisie 2019-2022 huiselijk geweld en kindermishandeling

Arnhem is centrumgemeente voor de regio Arnhem-Achterhoek. De prioriteiten uit de regioaanpak zijn gebaseerd op 1) meer inzetten op vroegsignalering en preventie van huiselijk geweld, 2) huiselijk geweld stoppen en duurzaam oplossen en 3) het hebben van aandacht voor specifieke aanpakken (denk bijvoorbeeld aan eergerelateerd geweld en ouderenmishandeling). Om te kunnen ontwikkelen op deze prioriteiten is samenwerking met regionale en lokale partners cruciaal. Denk hierbij aan regiogemeenten, de Sociale wijkteams, Veilig Thuis, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorgaanbieders en Moviera. In de uitvoering van de regioaanpak is de subsidie aan Moviera (vrouwenopvang) daarom van belang.

Versterken ketensamenwerking OGGz-partners

In de OGGz-structuur werken heel veel partners samen. De regie ligt bij VGGM en is gericht op professionele en naadloze samenwerking waarbij de cliënt centraal staat. Doel is het bieden van een passend vangnet.

Aanpak terugdringing dakloosheid

De brede- landelijke- aanpak terugdringing dakloosheid richt zich op drie sporen:

- preventie (voorkomen dakloosheid);
- vernieuwing opvang (afbouw capaciteit opvang; opvang in 1- of 2 persoonskamers);
- zelfstandig wonen (eventueel met begeleiding).

Arnhem zet, met de coronacrisis als versneller en zoals opgenomen in de Herstelagenda, maximaal in op het creëren van woonplekken, uitstroom uit de (nood)opvang en ombouw en afbouw capaciteit van de maatschappelijke opvang. De ombouw en afbouw van de capaciteit van de maatschappelijke opvang is afhankelijk van de realisatie van het aantal woonplekken. Lukt dit niet tijdig of onvoldoende, dan wordt ingezet op tijdelijke en/of permanente uitbreiding van de bestaande opvangcapaciteit.

Verder wordt onverminderd ingezet op preventie. Dit krijgt vorm in en in nauwe samenwerking met het programma Doorbraak naar Werk (armoede en schulden, werk en inkomen), het programma Zorg Dichterbij (voorkomen uitval).

Inclusief Arnhem

Als gemeente hebben we een hoog ambitieniveau op het thema inclusie. Het uitgangspunt is dat Arnhem een stad is van en voor alle inwoners, ongeacht afkomst, religie, beperking, geslacht of geaardheid. We richten ons op een vijftal focuspunten, waarop we zelf en in samenwerking met de stad invloed kunnen uitoefenen om deze te realiseren. We kijken ook nadrukkelijk naar onszelf als gemeente en werkgever: waarop kunnen wij het beter doen en de stad en onze partners inspireren om mee te doen? Wij vatten onze opdracht samen in de volgende focuspunten:

1. Voorkomen en tegengaan van discriminatie;
2. Positie inwoners met beperking versterken;
3. Diversiteit in organisaties;
4. Inclusieve gemeentelijke organisatie;
5. Inclusieve gemeentelijke communicatie.

Voorkomen en tegengaan van discriminatie

Discriminatie keuren wij af en wordt niet getolereerd in Arnhem. Dit dragen we ook actief uit. We zorgen ervoor dat mensen die discriminatie ervaren, zich gehoord voelen en we ondernemen actie tegen instanties die discrimineren. Vizier speelt hierin een centrale rol. De jaarlijkse rapportage van klachten op het terrein van discriminatie geeft ons inzicht op welke terreinen extra actie nodig is.

Positie inwoners met een beperking versterken

Als koplopergemeente VN-verdrag Handicap hebben we ons de opdracht gegeven om passende maatregelen te nemen, zodat personen met een beperking zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven. De Arnhemse Standaard Toegankelijkheid is hiervoor een belangrijk instrument. Uiteraard voeren we aanpassingen en inrichting uit in nauwe samenspraak met belanghebbenden en ervaringsdeskundigen (onder wie het Arnhems Platform Chronisch Zieken en Gehandicapten).

Diversiteit in organisaties

Als gemeente gaan we invulling geven aan de rol van 'matchmaker'. Met het delen van goede voorbeelden stimuleren we Arnhemse bedrijven om mensen, die normaal buiten het blikveld blijven, een kans te geven. Zelf hebben we hierin als werkgever een belangrijke voorbeeldrol.

Inclusieve gemeentelijke organisatie

We zetten in op het zijn van een inclusieve organisatie. Een werkplek waar medewerkers zichzelf kunnen zijn, zich gewaardeerd voelen en waar voor alle werknemers een mogelijkheid is om zorgen over uitsluiting of discriminatie op de werkvloer aan te kaarten. Een divers personeelsbestand waar verschillende perspectieven en achtergronden bij elkaar komen, voorkomt dat stereotyperingen en vooroordelen over een specifieke groep (onbewust) leidend zijn in het maken en uitvoeren van beleid.

Inclusieve gemeentelijke communicatie

Communicatie die begrijpelijk is en waarbij iedereen zich gezien en begrepen voelt, is van groot belang. Daarom hebben we ons deze doelen gesteld die ook opgenomen zijn in Uitvoeringsplan Inclusief Arnhem.
Als gemeente spreken we één inclusieve taal en zorgen we voor duidelijke richtlijnen hierin. Dat betekent dat we zorgen voor:

- begrijpelijke taal voor iedereen in onze algemene communicatie. Dit komt tot uiting door de Direct Duidelijk Deal te implementeren. Denk hierbij aan het toepassen van taalniveau B1, meer inzet van afbeeldingen/video's en gesproken tekst. Hierbij gaan we ook een klankbordgroep(en) betrekken. Dit draagt bij aan de uitvoering van de motie 20M115 Begrijpelijke taal voor iedereen.

Ook extern gaan we meer inclusief communiceren en daarmee in de communicatie niemand uitsluiten. Hierbij gaan we:

- onderzoek uitvoeren hoe de huidige communicatie vanuit de gemeente bij inwoners overkomt en aan de hand van de resultaten bekijken welke acties nodig zijn om dit eventueel te verbeteren;
- onderzoeken hoe we genderneutraliteit kunnen toepassen bij het aanspreken van inwoners in brieven;
- bekijken we hoe we onze gemeentelijke websites digitaal toegankelijker kunnen maken en zetten we daar acties op uit.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[9].

Begroting 2021 per ambitie en doel		Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhemmers voelen zich thuis en kunnen meedoen in hun stad		**19.859**	**754**	**0**	**200**
Veilig en positief opgroeien	WD04, WD05	18.981	754	0	200
Meedoen en openstaan voor elkaar	WD04, WD05				
Een passend vangnet	WD04, WD05				
Inclusief Arnhem	WD04, WD05				
Duurzame inburgering	WA05	878	0	0	0
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**19.859**	**755**	**0**	**200**

9 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	17.700	18.236	19.572	19.859	19.514	19.564	19.366
Baten	1.230	755	755	755	755	755	755
Saldo lasten en baten	***-16.470***	***-17.481***	***-18.817***	***-19.105***	***-18.759***	***-18.810***	***-18.612***
Toevoegingen aan reserves	1.744	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	362	1.100	2.351	200	200	200	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-1.382***	***1.100***	***2.351***	***200***	***200***	***200***	***0***
Gerealiseerd resultaat	**-17.852**	**-16.381**	**-16.466**	**-18.905**	**-18.559**	**-18.610**	**-18.612**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 19,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- uitgaven en subsidies voor maatschappelijke opvang/verslavingszorg/OGGz: € 10,5 miljoen;
- uitgaven en subsidies voor vrouwenopvang en huiselijke geweld incl. Veilig Thuis: € 6,1 miljoen;
- uitgaven en subsidies voor welzijn incl. preventief jeugdbeleid: € 1,9 miljoen;
- uitgaven en subsidies voor asiel-vluchtelingenzaken: € 0,9 miljoen;
- uitgaven en subsidies voor integratie, anti-discriminatie en inclusie: € 0,3 miljoen;
- extra subsidie ten bate van de huisvesting van daklozen in het kader van de Herstelagenda: € 0,2 miljoen.

De totale lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 0,3 miljoen. Dat is grotendeels als volgt te verklaren:

- In het kader van de herijkingsopgave Welzijn dalen de kosten op Welzijn met € 0,2 miljoen. In 2020 is ter voorbereiding een eenmalig budget van € 0,2 miljoen beschikbaar gesteld.
- De uitgaven voor de Maatschappelijke opvang-daklozen stijgen per saldo met € 0,3 miljoen. Behalve de huisvesting van daklozen in het kader van de Herstelagenda, betreft dat meer budget voor de centrale toegang MO en voor de reguliere opvang;
- De uitgaven voor Vrouwenopvang/huiselijk geweld stijgen met € 0,2 miljoen. Het betreft hier onder andere hogere rijksmiddelen die aan het budget zijn toegevoegd in verband met de verbeterde meldcode Veilig Thuis.

Baten

De totale baten voor 2021 zijn begroot op € 0,8 miljoen. Deze baten hebben grotendeels betrekking op de Maatschappelijke opvang/verslavingszorg en betreffen de specifieke rijksvergoeding voor de Heroïne-unit (€ 0,6 miljoen) en overige opbrengsten waaronder eigen bijdragen (€ 0,1 miljoen).

Onttrekkingen aan reserves

In 2021 (en voor 2022 en 2023) is een onttrekking aan de bestemmingsreserve Transformatie Zorg begroot van € 0,2 miljoen in het kader van de herijkingsopgave Welzijn.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Toelichting	Bron
Kengetal sociale cohesie	2019	5,7	Het kengetal sociale cohesie geeft aan in hoeverre er sprake is van binding met de buurt en buurtbewoners.	L&V monitor gemeente
% Actief als vrijwilligers	2019	33%	Aandeel inwoners Arnhem actief als vrijwilliger	L&V monitor gemeente
% Mantelzorg	2019	15%	Aandeel inwoners actief als mantelzorger	L&V monitor gemeente
% Eenzaamheid	2019	14%	Inwoners die van mening zijn dat zij te weinig contacten hebben	L&V monitor gemeente
% Eens met de stelling voldoende voorzieningen voor ouderen	2019	27%	Het percentage inwoners dat (helemaal) eens is met de stelling: in de buurt zijn voldoende voorzieningen voor ouderen (55+)	L&V monitor gemeente
% Eens met de stelling voldoende voorzieningen voor jongeren	2019	22%	Het percentage inwoners dat (helemaal) eens is met de stelling: in de buurt zijn goede voorzieningen voor jongeren	L&V monitor gemeente

Om de gevolgen van het Covid-19 virus voor de gemeente Arnhem in kaart te brengen, zijn de meest relevante indicatoren van verschillende onderdelen samengevat in een dashboard. Hierbij zijn ook indicatoren opgenomen die een relatie hebben met dit programma.
Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van de indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Met wie werken we samen

Partners

Passend Vangnet: Naast subsidiepartners werken we vooral samen met VGGM, Veilig Thuis, COA en Sociale Wijkteams, woningcorporaties

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Stichting IrisZorg;
- Stichting Moviera;
- Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden;
- Pactum;
- Stichting Rijnstad.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Welzijn en inclusie. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Corona risico's

Extra locaties beschermd wonen en maatschappelijke opvang voor inwoners zonder corona.

Beleidskaders

- Eindevaluatie Minder Opvang Beter Leven;
- Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren;
- Kamerbrief over Een (t)huis, een toekomst, De aanpak van dak- en thuisloosheid;
- Herijking welzijnsopdracht. Samen werken aan een sterke sociale basis. Richtinggevende notitie;
- Meedoen en Thuis voelen, een nieuw bestaan in Arnhem;
- Arnhemse standaard toegankelijkheid.

S09 Gezondheid en sport

Er zijn tientallen redenen waarom je gezonder wilt leven. Je voelt je fitter, je zit lekkerder in je vel en samen sporten levert je sociale contacten op. Maar de gezondheidsverschillen in onze stad zijn groot. Dat komt met name door ongezond gedrag, zoals roken, te weinig bewegen, ongezonde voeding en problematisch alcoholgebruik. Deze verschillen hangen vaak samen met de sociaaleconomische status en de omgeving waarin het moeilijk is gezonde keuzes te maken. Dat willen we veranderen. Met verschillende programma's helpen we onze inwoners een gezonde leefstijl eigen te maken. We stimuleren bewegen voor iedereen, bijvoorbeeld door activiteiten te organiseren en sportaccommodaties te realiseren.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhemmers gezonder en fitter

Een goede gezondheid vormt de basis voor een gelukkig leven en is daarmee ook de basis voor deelname van inwoners aan onze samenleving. We vinden het belangrijk dat kinderen een goede en gezonde start maken en daar hun leven lang profijt van hebben en dat ouderen zo lang mogelijk gezond en actief blijven.
Alle Arnhemmers moeten gelijke kansen krijgen om hun gezondheidspotentieel optimaal te benutten, zeker ook in tijden van corona. Een gezonde leefstijl en een goed ingerichte woonomgeving, met oog voor gezondheid en bewegen, zijn daarvoor belangrijke voorwaarden.
Dit is de kern van het plan 'Gezond en Fit; Aanpak voor een gezonde leefstijl in Arnhem' (mei 2020) waarin we als gemeente Arnhem onze ambities voor gezondere en fittere Arnhemmers presenteren. De aandacht gaat daarbij vooral uit naar die inwoners voor wie een goede gezondheid niet vanzelfsprekend is.

De coronacrisis heeft gevolgen voor de gezondheid van Arnhemmers en heeft gevolgen voor verenigingen. Tijdens de coronacrisis geven we, samen met onze partners, expliciet aandacht aan de gevolgen van de crisis op de gezondheid van de meest kwetsbare Arnhemmers en bieden we waar nodig extra ondersteuning (20M181, Samen de coronacrisis door). Daarnaast zijn verenigingen het cement van onze samenleving, we houden vinger aan de pols, handelen proactief en leveren maatwerk als verenigingen in acute financiële problemen komen als gevolg van de coronacrisis. Gezond blijven betekent ook voldoende testcapaciteit, als er een tekort ontstaat dan treden we in overleg met VGGM om testcapaciteit voor cruciale beroepen te borgen (20M187, Geef maatschappelijke beroepen voorrang bij corona-test). We houden de raad op de hoogte van de ontwikkelingen en interventies zodat we samen de coronacrisis doorkomen.

Met de acties en maatregelen beschreven in het plan Gezond en Fit willen we bewerkstelligen dat:
1. kinderen rond en na hun geboorte een kansrijke start hebben;
2. minder inwoners overgewicht hebben;
3. meer Arnhemmers voldoen aan de beweegnorm;
4. problematisch alcohol- en middelengebruik worden teruggedrongen;
5. kinderen en jongeren rookvrij kunnen opgroeien.

De gezondheidsverschillen in onze stad zijn groot. Veelal is ongezond gedrag - zoals roken, te weinig bewegen, ongezonde voeding en problematisch alcoholgebruik - verantwoordelijk voor deze verschillen. De verschillen hangen doorgaans ook samen met de sociaaleconomische status en de omgeving waarin het moeilijk is gezonde keuzes te maken.
Achter een verminderde gezondheid van (groepen) inwoners gaan vaak problemen schuil die zich manifesteren buiten het gezondheidsdomein. Armoede en schulden, problemen rondom huisvesting, een lage opleiding, werkloosheid en ook de kwaliteit en inrichting van de woonomgeving kunnen van invloed zijn op de gezondheid. Dit vraagt om een aanpak die beleidsdomeinen overstijgt. Om die reden betrekken we bij onze plannen diverse partijen in de stad: beheerders openbare ruimte, zorginstellingen, het Sportbedrijf en sportaanbieders, wijkteams, onderwijs en het bedrijfsleven.

We sluiten aan bij het Nationaal Preventieakkoord (2018) en kiezen ervoor te investeren vooral in preventieve maatregelen, ook omdat dit op lange termijn ertoe kan bijdragen dat minder inwoners gebruik (moeten) maken van zorg. We bouwen voort op de stappen die in het verleden al zijn gezet en continueren de interventies op het vlak van bewegen en publieke gezondheid die effectief zijn gebleken in het bevorderen van een gezonde leefstijl van onze inwoners.

Met het sluiten van het Arnhems Lokaal Sportakkoord zetten we in op samenwerking met betrokken partijen om bewegen te stimuleren en toegankelijk blijft voor alle Arnhemmers. De uitvoeringsfase loopt door in de komende jaren.
Daarnaast blijven we inzetten op Urban Sports. Breder dan voor de doelgroep die Urban Sport interessant vindt (10-30 jaar), zetten we in op het beter benutten van de openbare ruimte voor bewegen. Een voorbeeld hiervan zijn de beweegroutes die in de Arnhemse parken gerealiseerd gaan worden.

Gezonde levensstijl

Iedere Arnhemmer moet in staat zijn zichzelf een gezonde leefstijl eigen te maken en zich deze vaardigheden zo jong mogelijk aan te leren, zoals gezond eten en drinken. Onze focus ligt op een rookvrije generatie, het voorkomen en verminderen van overgewicht en problematisch alcoholgebruik tegengaan. *Om een gezonde levensstijl laagdrempelig en toegankelijk te maken voor iedereen komt er een 'actieplan voetganger', met als doel wandelen en joggen door de gehele stad veiliger en aantrekkelijker te maken (amendement 20A74 Actieplan voetganger).*

Kinderen hebben rond en na hun geboorte een kansrijke start

Voor een gezonde en veilige start van kinderen zijn de eerste 1000 dagen cruciaal. Met een sluitende aanpak rondom die eerste 1000 dagen zetten we in op het vroegtijdig signaleren van sociale risicofactoren en het tijdig bieden van passende ondersteuning aan (jonge) ouders en gezinnen. Dit is essentieel om kinderen in de eerste fase van hun bestaan, ook al tijdens de zwangerschap van de moeder, een optimale kans op een goede toekomst te geven. De aanpak omvat onder meer prenatale huisbezoeken en programma's als Samen Starten, Voorzorg, Stevig Ouderschap en Nu Niet Zwanger. In de Herstelagenda is hiervoor extra inzet opgenomen.

Minder inwoners hebben overgewicht

Het programma GO! (Gezond Onderweg), een wijkgericht behandelprogramma met als component een passend sport- en beweegaanbod voor de doelgroep, is effectief gebleken in de aanpak van overgewicht bij kinderen. Het programma wordt, na een pilot in de wijken Malburgen en Presikhaaf, uitgebreid naar nog drie aandachtswijken: Geitenkamp, Klarendal en het Arnhemse Broek.
Het programma JOGG richt de aandacht op een gezonde leefstijl bij kinderen in het algemeen en een gezond gewicht in het bijzonder. Het programma stimuleert gezonder eten en drinken in de omgeving waarin kinderen dagelijks verkeren, zoals op scholen, in kindercentra, bij sportverenigingen, en bevordert een leefomgeving die uitnodigt tot activiteit en tot sportief bewegen.

Meer (jonge) Arnhemmers voldoen aan de beweegnorm

De grootste bijdrage die de gemeente levert aan dit doel is nog steeds door middel van het faciliteren van bewegen. Dit gebeurt door middel van subsidie aan het Sportbedrijf Arnhem, dat voor de gemeente de sportparken, wijkvoorzieningen en zwembaden beheert en exploiteert.

Daarnaast volgen uit het plan Gezond en Fit de volgende speerpunten:
In samenspraak met het primair onderwijs in Arnhem is de 2+1+2 aanpak ontwikkeld, met het oogmerk dat meer kinderen in de leeftijd van de basisschool gaan voldoen aan de landelijke beweegnorm, namelijk 5 uur per week bewegen. De aanpak behelst dat kinderen 2 uur per week bewegingsonderwijs ontvangen op school, 1 uur per week onder schooltijd bewegen op en rond school en 2 uur bewegen direct na school, bijvoorbeeld in de naschoolse opvang of bij een sportvereniging.

De afgelopen twee jaar heeft de gemeente meer aandacht voor Urban Sport gehad. Door middel van de pilot 'Urban Sports Coalition' is de doelgroep en haar behoeften in kaart gebracht. Dit heeft onder andere geleid tot een 'Urban Sports hal' in Klarendal, waar meer dan tien verschillende urban sport initiatieven verenigd zijn op één locatie. In de nabije toekomst zullen twee BMX pumptracks gerealiseerd worden als ook een nieuwe skatebaan. Ten slotte werken we aan een app die de doelgroep, de voorzieningen en de behoeften beter in beeld brengt.

Problematisch alcohol- en druggebruik terugdringen/ Kinderen en jongeren kunnen rookvrij opgroeien

We sluiten aan op de landelijke campagne NIX-18, en willen voorkomen dat jongeren onder 18 jaar gaan roken en alcohol drinken. Bij jongeren ouder dan 18 jaar en volwassenen willen we alcohol- en middelengebruik ontmoedigen. Hiervoor maken we afspraken met onze contractpartners over niet-roken bij jeugdactiviteiten en het beperken van de zichtbaarheid van alcoholmarketing en de schenktijden tijdens dagen dat de jeugd sport. We willen bevorderen dat kinderen opgroeien in een rookvrije omgeving: sportaccommodaties in Arnhem zijn rookvrij. We geven voorlichting aan zwangere vrouwen en jongeren in het voortgezet onderwijs over de risico's van roken. Met relevante partijen sluiten we een convenant voor een rookvrije generatie. Zo willen we het vanzelfsprekend maken dat kinderen en jongeren geheel rookvrij kunnen opgroeien.

Voor zover in het voorgaande nog niet benoemd, gaan we in 2021 ook aan de slag met de opgaven en de ambities die het Rijk formuleert in de recent verschenen Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024 'Gezondheid breed op de agenda' (mei 2020), die het kabinet in de komende beleidsperiode met voorrang wil aanpakken:

- gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving;
- gezondheidsachterstanden verkleinen;
- druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen;
- vitaal ouder worden.

Wij geven uitvoering aan het vastgestelde Initiatiefvoorstel Arnhems preventieplan mondzorg voor kinderen in onze rol als aanjager en verbinder tussen betrokken partijen, onder meer VGGM, Sociale wijkteams, scholen en zorgverzekeraar.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[10].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Arnhemmers gezonder en fitter	**20.157**	**2.674**	**354**	**260**
Gezonde levensstijl	20.157	2.674	354	260
Overig	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**20.157**	**2.674**	**354**	**260**

10 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	21.728	18.141	19.963	20.157	20.852	20.936	20.708
Baten	5.003	2.161	2.674	2.674	2.674	2.674	2.674
Saldo lasten en baten	***-16.725***	***-15.980***	***-17.289***	***-17.483***	***-18.178***	***-18.262***	***-18.034***
Toevoegingen aan reserves	1.271	693	354	354	354	354	354
Onttrekkingen aan reserves	2.013	528	589	260	398	246	311
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***742***	***-164***	***234***	***-94***	***44***	***-109***	***-43***
Gerealiseerd resultaat	**-15.983**	**-16.144**	**-17.055**	**-17.577**	**-18.134**	**-18.370**	**-18.077**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 20,2 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Subsidie Sportbedrijf: € 10,7 miljoen;
- Kosten voor collectieve preventie volksgezondheid: € 2,6 miljoen;
- Uitgaven aan het uniforme deel van de jeugdgezondheidszorg: € 2,1 miljoen;
- Kapitaallasten: € 1,2 miljoen;
- Overige subsidies sport: € 0,9 miljoen;
- Uitgaven aan Prenatale zorg in het kader van de Herstelagenda: € 0,1 miljoen;
- Overige lasten: € 2,6 miljoen.

De totale lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 0,2 miljoen.

Baten

De baten voor 2021 zijn totaal begroot op € 2,7 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Verhuur panden en accommodaties: € 2,6 miljoen;
- Overige opbrengsten: € 0,1 miljoen.

De opbrengsten blijven in 2021 gelijk ten opzichte van 2020.

Toevoegingen aan reserves

In 2021 wordt voor totaal € 0,4 miljoen toegevoegd aan de reserves.

- € 0,3 miljoen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Onderhoud Vastgoed;
- € 15 duizend wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Onttrekkingen aan reserves

In 2021 wordt voor totaal € 0,3 miljoen onttrokken aan de reserves.

- € 0,2 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Kapitaallasten;
- € 0,1 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Onderhoud Vastgoed.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
% voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen	2016	51	52	Percentage volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijnen van de Gezondheidsraad	GGDmonitor
% roken	2016	25,3	20,5	Zie hierboven.	GGDmonitor
% voldoet aan alcoholrichtlijn	2016	42	40	Percentage dat voldoet aan de alcohol richtlijn (drink niet of maximaal 1 glas per dag)	GGDmonitor
% kinderen eet minstens elke dag fruit	2017	70	Niet bekend	Percentage kinderen (0 t/m 11 jaar) dat elke dag fruit eet	GGDmonitor
% lid van sportvereniging	2018	19,7	24,9	Het aantal inwoners in een gemeente dat een lidmaatschap heeft bij één of meer sportbonden	KISS
% eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende sportvoorzieningen	2019	61%	Niet bekend	Het percentage inwoners dat (helemaal) eens is met de stelling: in de buurt zijn voldoende sportvoorzieningen	L&V monitor gemeente
% eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende speelplekken voor kinderen	2019	60%	Niet bekend	Het percentage inwoners dat (helemaal) eens is met de stelling: in de buurt zijn voldoende speelplekken voor kinderen	L&V monitor gemeente
% eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende mogelijkheden om te bewegen	2019	73%	Niet bekend	Het percentage inwoners dat (helemaal) eens is met de stelling: Mijn buurt biedt voldoende mogelijkheden om te bewegen in de openbare ruimte.	L&V monitor gemeente

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Niet-sporters	2016	47,2	48,7	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD's, CBS en RIVM

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Sportbedrijf Arnhem
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners
- Sportbedrijf Arnhem;
- Eerstelijnsgezondheidszorg (onder andere huisartsen);
- Rijnstate;
- Onderwijsinstellingen;
- Sociale Wijkteams;
- Menzis;
- Iriszorg verslavingspreventie;
- Indigo;
- Provincie Gelderland;
- Sportaanbieders;
- Partners uit het Verloskundig Samenwerkingsverband Kracht (Arnhem e.o.).

Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere partijen die een preventief aanbod hebben in Arnhem.

Subsidies
Hieronder zijn de partijen opgenomen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:
- Sportbedrijf Arnhem BV;
- Stichting Sportcentrum Rijkerswoerd;
- Stichting Zwembad Klarenbeek;
- VGGM.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing
Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Gezondheid en sport. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Corona risico's
Wegvallen inkomsten sportverenigingen

Beleidskaders
- Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024 ‘Gezondheid breed op de agenda’ (mei 2020);
- Nationaal Preventieakkoord;
- Sport- en beweegakkoord Gemeente Arnhem (juni 2020);
- Sportvisie (2011) , in afwachting behandeling visie 'Gezond en fit' (2020) door gemeenteraad.

S10 Klimaat en energie

Arnhem heeft de ambitie om in 2050 een klimaatneutrale gemeente te zijn. Hoe we dat gaan doen, hebben we vastgelegd in het programma New Energy Made in Arnhem. We streven naar een fikse CO2-reductie en energiebesparing in de bebouwde omgeving en bij bedrijven, aardgasvrije wijken en steeds meer zonnepanelen. Maar ook schone mobiliteit zoals zero emissie openbaar vervoer en elektrische deelauto's en fietsen. Bewustwording en gedrag spelen daarbij een belangrijke rol. Met 'Arnhem Aan' willen we mensen enthousiasmeren en motiveren om aan de slag te gaan met energie besparen en hernieuwbare energie opwekken.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

In 2030 61% CO2-reductie t.o.v. 2017, dit is 572 kT CO2, verdeeld: 130 kT autonome ontwikkelingen, 191 kT (in)direct binnen actieprogramma NemiA, 5 kT (in)direct binnen andere programma's Arnhem en 246 kT buiten de gemeentegrens (in de regio)

Arnhem volgt in haar ambities internationale afspraken, het klimaatakkoord en het Gelders Energieakkoord. Arnhem werkt toe naar een klimaatneutrale gemeente in 2050. Om dit te bereiken moet de komende jaren veel gebeuren. De doelstelling van het actieprogramma New energy made in Arnhem (NemiA) 2020-2030 is 61% CO2-reductie ten opzichte van 2017, met als tussendoelstelling 25% in 2023. Deze reductie wordt grotendeels gerealiseerd door het actieprogramma NemiA 2030 en overige programma's binnen de gemeente. Een deel van de reductie komt van autonome ontwikkeling, de resterende opgave zullen wij van buiten de gemeentegrens moeten halen of hier in de komende jaren aanvullende ambities op formuleren.

Gebouwde omgeving: 77 kT CO2-reductie in 2030

Binnen de gebouwde omgeving werken wij met een wijkgerichte aanpak aan het transitiegereed maken van woningen en overige gebouwen. We gaan werken aan besparing door energiebewustwording en door bewoners aan te zetten om te isoleren. Hiernaast stimuleren wij woningeigenaren met collectieve inkoopacties voor het plaatsen van zonnepanelen. Met corporaties maken wij in de Prestatieafspraken wederom afspraken over de opwek met zonnepanelen op daken van corporatiebezit. In de kansrijke wijken en buurten gaan wij samen met bewoners onderzoek doen naar de kansen om voor 2030 van het aardgas af te gaan door middel van duurzame decentrale bronnen met restwarmte of een all-electric oplossing.

Transitievisie Warmte opgesteld in 2021, elke 5 jaar herijken

Tot medio 2021 worden in alle wijken gesprekken gevoerd over energie besparen, opwekken van hernieuwbare energie en wanneer we verwachten dat die wijk van het aardgas af gaat. De ideeën, vragen en zorgen die we ophalen bij inwoners en ondernemers in de wijk vormen input voor de Transitievisie Warmte.
Na de zomer van 2021 zal de Transitievisie Warmte worden voorgelegd aan de raad. Hierin komt te staan welke wijken als eerste aan bod komen om de transitie naar een duurzame warmteoplossing te maken. Dit zijn de wijken waar technisch de meeste kansen liggen, slimme koppelingen gelegd kunnen worden met andere opgaven in de wijk en waar bewoners bereid zijn om aan de slag te gaan. Voor de wijken die vóór 2030 van het aardgas af gaan, moeten in 2021 ook de potentiële energiebronnen en -infrastructuren bekend zijn.

Uitvoeringsplan per wijk opstellen (8 jaar voor aardgasvrij)

In 2021 gaat het onderzoek naar het meest aannemelijke alternatief voor aardgas/energieconcept door in de kansrijke wijken/buurten. Bewoners worden hierbij betrokken. In een tweetal wijken/buurten, Elderveld-Noord en Vredenburg/Kronenburg, zal dit leiden tot een integrale businesscase waarin de verschillende investeringen die gedaan moeten worden vanuit de diverse stakeholders (corporaties, provincie/BZK, gemeente, netbeheerder en bewoners) samen komen. Het participatieproces is een essentieel onderdeel van het uitvoeringsplan. De eerste uitvoeringsplannen worden naar verwachting medio 2022 ter vaststelling aangeboden aan de raad.

15% energiebesparing in gebouwde omgeving in 2030

In 2021 worden in vervolg op 2020 op diverse manieren gesprekken gevoerd in alle wijken over verduurzaming en wat bewoners zelf kunnen doen om energie te besparen. Om bewoners hiertoe aan te zetten zijn verschillende financiële, adviserende en actie-instrumenten beschikbaar, zoals het Aanjaagfonds om duurzame wijkinitiatieven te ondersteunen, een duurzaamheidslening en het energieloket. We dragen goede voorbeelden uit die een grote groep Arnhemmers inspireren om aan de slag te gaan om energie te besparen en op te wekken. In de kansrijke wijken werken wij aan de aardgasvrije opgave waarbij het 'transitiegereed' maken van de woningen en gebouwen een belangrijk onderdeel is.

250.000 zonnepanelen op daken in 2030

In 2021 worden er gesprekken gevoerd in de wijken over onder andere het opwekken van hernieuwbare energie, en stimuleren we met instrumenten waardoor het voor bewoners en ondernemers makkelijker en aantrekkelijker wordt om zonnepanelen te plaatsen. Ook met corporaties zijn er doorlopende prestatieafspraken rondom de opwek van energie op daken van corporatiebezit.

6.500 woningen en publieke gebouwen aardgasvrij in 2030

Naar aanleiding van de warmteverkenning hebben wij 12 wijken/buurten benoemd die wij kansrijk achten om voor 2030 van het aardgas af te gaan. De onderzoeken en het participatieproces in deze wijken is in 2021 in volle gang. Op basis hiervan wordt een wijk wel of niet opgenomen in de Transitievisie Warmte, als wijk die voor 2030 van het aardgas af kan. Voor de wijken waarvan de conclusie is dat dit kan, wordt een uitvoeringsplan uitgewerkt en voorgelegd aan de raad.

1.000 huishoudens in energiearmoede geholpen

Met de Arnhemse aanpak energiearmoede, die in 2020 aan de raad wordt voorgelegd, zullen in 3 jaar tijd minimaal 2.500 huishoudens in energiearmoede worden geholpen om hun energierekening te verlagen. Een netwerk van partijen, waaronder de Energiebank, zal gaan helpen om dit doel te halen.

10 Arnhemse innovaties in wijken getest

In het traject 'om Arnhemse innovaties naar de wijken te brengen' maken we onderscheid tussen het proces ernaartoe en daadwerkelijke projecten.
Het proces van 'de weg ernaartoe' heeft in 2020 vorm gekregen. Er is inzicht verkregen in wat er al is en het bouwen van een netwerk waarin kennis wordt gedeeld.
De voorbereidingen voor het eerste project 'Buurtbatterijen in Arnhem' zullen in 2021 hun vervolg krijgen. Dit project kent twee mijlpalen 1) het opleveren van een set randvoorwaarden voor de inzet van een buurtbatterij en 2) het plaatsen van een buurtbatterij in een daarvoor geschikte wijk.

Bedrijven en Industrie: 38kT CO2-reductie in 2030

De doelstelling bij bedrijven en industrie is reductie van minimaal 38KT CO2 uitstoot tot 2030. Om tot deze reductie te komen, wordt gewerkt in twee sporen: stimuleren en handhaven. Bedrijven worden aangespoord om vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid en/of kostenbesparing duurzaamheidsmaateregelen door te voeren. Voor bedrijven gelden al enkele verplichtingen. Door inzet van (extra) handhaving wordt hierop gecontroleerd en worden bedrijven aangespoord om actie te ondernemen.

Communicatie en bewustwording intensiveren: 100% van bedrijven bekend met verduurzamingsmaatregelen

In 2021 voeren we het communicatieplan verder uit, waarbij we ons richten op communicatie over energie besparen en energie opwek, en stimuleren we met behulp van financiële en adviserende instrumenten.

Energiebesparing bevorderen: 15% energiebesparing bij bedrijven en industrie

- Project energiescans wordt voortgezet in 2021.
- Verkennen en opzetten financieringsconstructie voor financiering verduurzamingsmaatregelen bij bedrijven.
- Voortzetten extra handhaving energiecontroles bij bedrijven.
- Communicatie starten over label C voor kantoren, Split incentive en Open winkeldeuren binnenstad.
- Starten Green Deal scholen, naast lopende Green Deal zorg 2.0.
- Samen met de ODRA verkennen en uitvoeren wat mogelijkheden zijn voor ‘afdwingen’ duurzaamheidsmaatregelen bij (gedeeltelijk)nieuwbouw van bedrijfspanden en tevens bij actualisatie milieuvergunning.

Opwek en hergebruik van energie bevorderen: 75.000 zonnepanelen op daken bij bedrijven en industrie en 2 pilots met gebruik restwarmte

- Benaderen bedrijven met toegekende en nog niet benutte SDE+-subsidie ten behoeve van zon op dak.
- Stimuleren zon op bedrijfsdaken door verkennen van behoeften bij ondernemers en pandeigenaren en hiervoor aanbod opstellen.
- Voorbereiden van een pilot restwarmte.
- Met Arnhemse bedrijven die in de RES benoemd zijn als kansrijk qua restwarmte, in gesprek treden over hun mogelijkheden.

Meer bedrijven en industrie aardgasvrij maken: 500 extra bedrijven aardgasvrij

Met Arnhemse bedrijven die in de RES benoemd zijn als kansrijk qua restwarmte, in gesprek over mogelijkheden voor deze bedrijven om van aardgas af te gaan. Bijvoorbeeld door slim gebruik van restwarmte en andere innovaties.

Grootschalige opwek: 34 KT CO2-reductie in 2030

Zon op dak is niet voldoende om aan de Arnhemse elektriciteitsvraag te voldoen. We hebben daarom ook grootschalige opwek op land nodig. De focus hierbij ligt, in ieder geval voor de komende 10 tot 20 jaar, op grondgebonden zonnevelden en windmolens. Dit zijn bewezen technologieën die binnen een afzienbare termijn veel elektriciteit kunnen opwekken. Doel is dus het realiseren van windmolens en zonnevelden. Voor een deel van de elektriciteitsopwekking die we nodig hebben, zijn we afhankelijk van de regio, omdat we een gemeente zijn met een stedelijk karakter en een beperkte beschikbare ruimte in het buitengebied.

5 windmolens in Arnhem in 2030 gerealiseerd

In 2021:

- Verwachte oplevering en start exploitatie van windpark Koningspleij noord - 4 windmolens (circa 12 kT CO2 reductie).
- Voorbereiding windmolen Drielsedijk met stakeholders.

42 MWp (circa 45 ha) zonnevelden gerealiseerd

In 2021:

- Verwachte oplevering en start exploitatie van zonneveld Koningspleij noord - 8,5 ha (circa 4 kT CO2-reductie).
- Voorbereiding diverse zonneveld/zonnecarport locaties.
- Uitwerking haalbaarheid zoeklocatie zon Deelen.

Definitief bod Regionale energiestrategie en structuur warmte in juli 2021

Oplevering definitief bod Regionale energiestrategie 1.0 en vaststelling door de raad.

Duurzame mobiliteit: reductie van 42 kT CO2 in 2030

De focus van de CO2-reductie bij duurzame mobiliteit ligt op twee vlakken: gedragsverandering en zero emissie voertuigen. Gedragsverandering speelt een rol bij de werkgeversaanpak, aanpak mobiliteitsbewegingen stadslogistiek en het stimuleren van deelvervoer. Daarnaast zet Arnhem in op zero emissie mobiliteit op een breed vlak: van opladen en tanken van waterstof tot en met de nul emissie OV-concessie. Met name op het gebied van laden en tanken wordt in de eerste jaren veel vooruitgang geboekt.

Werkgevers aanpak modalshift: doelstelling voor 2023 25 % minder autogebruik bij 10 bedrijven

In 2021 worden ondernemers benaderd: we starten met de bedrijven die al hebben aangegeven hieraan te willen meewerken (netwerk NEmiA). De voorzieningen die in 2020 al geïnstalleerd zijn in het kader van het eHubs-project (elektrische deelfietsen bij station Arnhem-Zuid, GelreDome en Arnhem Centraal) worden in 2021 uitgebreid met stallingen bij station Velperpoort en station Arnhem Presikhaaf, en bij de bedrijventerreinen Gelderse Poort, IJsseloord I en IJsseloord II.

Uitbreiden gebruik zero emissie deelmobiliteit: in 2030 1000 deelauto's en 2000 deelfietsen

In 2021 wordt de plaatsing van elektrische deelauto's en elektrische deelfietsen verder uitgebreid, conform de Visie deelvervoer en plaatsingsplan. In 2021 worden elektrische bakfietsen geplaatst en op verschillende locaties elektrische deelscooters.

Vergroten aandeel elektrische voertuigen: in 2023 1000 laadpunten en 20 snelladers

In 2020 is een begin gemaakt met de plaatsing van laadvoorzieningen volgens het strategische laadplan (aanbodgestuurd plaatsen). In 2021 wordt deze aanpak toegepast in de wijken die in 2020 nog niet aan de beurt zijn geweest en wordt het aantal nieuwe snelladers vastgesteld en de locaties gekozen, nu 5 snellaadstations (stand eind 2020).

Verduurzamen/verminderen mobiliteitsbewegingen stadslogistiek: doel 2025 100 % zero emissie bestelvoertuigen in de binnenstad en 25 % minder stadslogistieke bewegingen.

Op basis van het besluit in 2020 over de zero emissie zone (binnenstad), wordt in 2021 een begin gemaakt met de voorbereiding van de handhavingstechniek (camera's met kentekenherkenning). Ook wordt in 2021 in samenwerking met de HAN Logistiek, de provincie Gelderland, de Rechtbank en de politie gezocht naar een samenwerking in de vorm van een goederenhub voor deze launching customers.

Taxibeleid verduurzamen: doel 2030 is 100 % zero emissie taxi's in de binnenstad

In 2021 wordt gewerkt aan een plan van aanpak.

Zero emissie concessie doelgroepenvervoer: doel in 2030 is 100 % zero emissie doelgroepenvervoer

In 2021 wordt de nieuwe aanbesteding voorbereid. Dit betekent het uitvoeren van een marktonderzoek en gesprekken voeren met alle potentiële aanbieders.

Vergroten aandeel zero emissie voertuigen leveranciers gemeente: doel 2023 is 100 % van nieuw in te zetten bestel- en personenauto's moet zero emissie zijn.

In 2021 bepalen we bij welke aanbestedingen we zero emissie vervoer kunnen eisen. Deze actie sluit aan bij de stadslogistieke aanpak (launching customer goederenhub).

Zero emissie openbaar vervoer concessie: doel in 2023 is een volledig zero emissie OV concessie

In overleg met de provincie Gelderland zorgen we in 2021 voor een pakket van eisen voor de volgende concessie, waarin de zero emissie eisen zijn opgenomen. Dit doen we samen met de andere regiogemeenten en op basis van een haalbaarheidsonderzoek.

Stimulering waterstofmobiliteit: in 2022 90 waterstof-elektrische personenwagens in Arnhem

In 2020 ronden we de aanpak af voor het werven van de inzet van waterstof-elektrische voertuigen, waaronder de subsidieregeling die in 2020 gestart is. In 2021 verkennen we de mogelijkheden voor aanvullende voertuigen (bussen, huisvuiltrucks) en zetten we onze ondersteuning bij het Interreg NWE project HECTOR voort.

Meer bewustwording en gedragsverandering

Energie besparen, het opwekken van hernieuwbare energie en het afkoppelen van het aardgas zijn grote opgaven. Het zijn opgaven die we alleen maar succesvol kunnen uitvoeren als we dit samen doen met alle Arnhemmers: inwoners, ondernemers, instellingen, overheden en bezoekers. Met de communicatiecampagne Arnhem Aan bieden we zoveel mogelijk handelingsperspectief voor al deze doelgroepen.

Voortzetten communicatiecampagne Arnhems AAN

Arnhem Aan is de communicatie-campagne voor het programma New energy made in Arnhem. Met Arnhem Aan willen we mensen enthousiasmeren en motiveren om aan de slag te gaan met energie besparen en hernieuwbare energie opwekken. Dit doen wij doelgroep gericht met een aanpak voor bedrijven, woningeigenaren en -huurders waaronder ook specifiek voor huishoudens met (energie)armoede en huishoudens met een migratieachtergrond. In de Arnhem Aan campagne gaan we in 2021 twee grote acties en meerdere kleinere acties uitvoeren, goede voorbeelden uitdragen, aanhaken op natuurlijke momenten en samenwerken met diverse partijen. De campagne Arnhem Aan zal in navolging op de lancering van de nieuwe website na de zomer van 2020 verder geladen worden en bij de Arnhemmers onder de aandacht worden gebracht.

Communicatie en bewustwordingsactiviteiten per thema

Bij alle thema's van het programma New energy made in Arnhem (gebouwde omgeving, duurzame mobiliteit, bedrijven en industrie, en grootschalige opwek) zijn communicatie- en bewustwordingsacties en inspanningen nodig. Al deze communicatie activiteiten worden onder de vlag van Arnhem AAN gelanceerd.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[11].

Begroting 2021 per ambitie en doel		Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
In 2030 61% CO2-reductie t.o.v. 2017, dit is 572 kT CO2, verdeeld: 130 kT autonome ontwikkelingen, 191 kT (in)direct binnen actieprogramma NemiA, 5 kT (in)direct binnen andere programma's Arnhem en 246 kT buiten de gemeentegrens (in de regio)		**5.495**	**473**	**0**	**3.200**
Gebouwde omgeving: 77 kT CO2-reductie in 2030	WA01	5.495	473	0	3.200
Bedrijven en Industrie: 38kT CO2-reductie in 2030	WA01				
Grootschalige opwek: 34 KT CO2-reductie in 2030	WA01				
Duurzame mobiliteit: reductie van 42 kT CO2 in 2030	WA01				
Meer bewustwording en gedragsverandering	WA01				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**5.495**	**473**	**0**	**3.200**

11 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	5.046	6.124	7.593	5.495	4.976	1.902	1.859
Baten	1.807	974	1.809	473	13	13	0
Saldo lasten en baten	***-3.239***	***-5.150***	***-5.784***	***-5.022***	***-4.963***	***-1.889***	***-1.859***
Onttrekkingen aan reserves	1.149	3.063	4.255	3.200	3.108	34	9
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***1.149***	***3.063***	***4.255***	***3.200***	***3.108***	***34***	***9***
Gerealiseerd resultaat	**-2.090**	**-2.087**	**-1.529**	**-1.823**	**-1.855**	**-1.855**	**-1.850**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 5,5 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Uitgaven in het kader van het klimaatfonds: € 3,0 miljoen;
- Lasten voor reguliere werkzaamheden New Energy Made in Arnhem: € 1,3 miljoen;
- Uitgaven voor meerjarige project CleanMobilEnergy: € 0,4 miljoen;
- Overige kosten: € 0,8 miljoen.

De totale lasten dalen ten opzichte van 2020 met € 2,1 miljoen. Dit komt onder andere doordat het budget met betrekking tot het amendement Prioriteit geven aan duurzaamheid een looptijd heeft tot en met 2020 (€ 0,4 miljoen) en door het aflopen van een aantal incidentele projecten in 2020 (€ 1,1 miljoen).

Baten

De baten voor 2021 zijn totaal begroot op € 0,5 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Europese subsidie CleanMobilEnergy: € 0,4 miljoen;
- Provinciale subsidie: € 0,1 miljoen.

De totale opbrengsten dalen ten opzichte van 2021 met € 1,3 miljoen. Dit komt door lager bedrag aan te ontvangen subsidies.

Onttrekkingen aan reserves

In 2021 wordt voor totaal € 3,2 miljoen onttrokken aan de reserves.

- € 3,0 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Duurzaam Arnhem (Klimaatfonds);
- € 0,2 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Klimaat en Energie**.**

Indicatoren

In het programmaplan New energy made in Arnhem zijn in deel 2 per inspanning indicatoren opgenomen, die worden gemonitord.
Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Hernieuwbare elektriciteit	2018	2,90%	18,50%	Deel van de energie die afkomstig is uit natuurlijke hulpbronnen die constant worden aangevuld, zoals uit wind, zon en waterkracht (%)	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO De Connectie
Dataland
Euregio Rijn-Waal
GO Arnhem Nijmegen City Region
NV Bank Nederlandse Gemeenten
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Triple helix partners uit het netwerk Energy made in Arnhem, zoals: woningbouwcorporaties, Alliander, Firan, Vattenfall, Provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Waterschappen, Rijksvastgoedbedrijf, Rijn- en IJssel energiecoöperatie, VNO/NCW, HAN, RijnIJssel College, wijkinitiatieven, Clean Mobility Centre, Stichting KiemT, Ondernemersverenigingen, Allego, stichting E-laad, Oost Nederland Energiek, Natuur- en Milieu Gelderland, regiogemeenten, G40 gemeenten.

Subsidies

Binnen dit programma zijn geen partijen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Vanuit het programma Klimaat en energie zijn geen risico's met een grote financiële impact op de begroting. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Beleidskaders

- Luchtagenda gemeente Arnhem;
- De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie;
- Kaders voor besteding van het klimaatfonds;
- Concept startnotitie RES Regio Arnhem Nijmegen;
- Programmaplan New Energy Made in Arnhem 2020-2030.

S11 Ruimtelijke ontwikkeling

De regio Arnhem Nijmegen groeit sterk. Vooral de steden Arnhem en Nijmegen zijn relatief sneller gegroeid dan andere steden in het land. Daarom hebben Rijk, provincie en deze regio een woondeal gesloten. Het doel daarvan is het structureel verbeteren van de woningmarkt, op een duurzame en circulaire manier. De regio Arnhem-Nijmegen en regio Foodvalley vormen samen de groenste metropoolregio van het land. Om naast de groei van deze regio ook het groene profiel te versterken zijn er met het Rijk en provincie eveneens afspraken gemaakt om een verstedelijkingsstrategie op te stellen met als doel een integrale visie op de relatie tussen leefomgeving, wonen, economie en bereikbaarheid. De verstedelijkingsstrategie geeft richting aan de ruimtelijke ontwikkeling in breder regionaal verband en wordt voor Arnhem vertaald in onder andere de Omgevingsvisie en gebiedsgerichte ontwikkelperspectieven voor versnellingslocaties zoals benoemd in de woondeal.
De wetgeving, en het bijbehorende instrumentarium in het ruimtelijke domein gaat met de invoering van de Omgevingswet (per 1 januari 2022) veranderen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Voor een stad die ruimte geeft aan nieuwe initiatieven en waarden in stand houdt of verbetert

Het motto van de Omgevingswet is: 'ruimte voor ontwikkeling, waarborgen van kwaliteit'. We grijpen de toekomstige Omgevingswet aan om onze leefomgeving te verbeteren, de dienstverlening aan Arnhemmers te verbeteren en bij te dragen aan het behoud van een leefbare en groene stad. We zorgen dat Arnhemmers van het begin af aan kunnen meedenken in de ontwikkeling van onze ruimtelijke plannen en dat deze gemakkelijk digitaal raadpleegbaar zijn.

Conform het plan van aanpak werken we aan de invoering van de Omgevingswet langs 5 lijnen:
- ontwikkelen Omgevingsvisie en - programma's;
- ontwikkelen Omgevingsplan;
- wat mag waar digitaal;
- verandering organiseren;
- het gesprek voeren.

Door met ketenpartners stappen te zetten op deze lijnen geven we samen invulling aan het motto van de wet en zijn we klaar voor de implementatie van de Omgevingswet.

Er ligt een belangrijke verbinding tussen de Herstelagenda en de invoering van de Omgevingswet. Met de omgevingsvisie en het omgevingsplan brengen we meer samenhang en focus in ons beleid voor de fysieke leefomgeving. Samen met een sterkere "ja, mits" houding draagt dit bij aan betere en snellere besluitvorming en ondersteuning van onze ondernemers en initiatiefnemers in de stad. Omdat we vergunningen straks sneller kunnen verlenen kunnen de fysieke investeringen in de stad voor onder andere wonen, mobiliteit, energie en klimaat eerder realiseren.

Arnhem geeft richting

We willen ruimte bieden aan de ontwikkeling van de stad vanuit de unieke kwaliteiten van Arnhem. We bepalen kaders en geven richting aan grote stedelijke opgaven, gebiedsontwikkelingen en initiatieven vanuit de stad. Dit doen we door het opstellen van de Omgevingsvisie 2040 en gebiedsgerichte ontwikkelperspectieven die richting geven aan de ontwikkeling en versterking van deze gebieden waar belangrijke transities samen komen. Denk aan: duurzame mobiliteit, circulaire economie, energietransitie en klimaatadaptatie.

Door in te zetten op een integrale gebiedsgerichte aanpak voor de versnellingslocaties bundelen we onze doelen, inspanningen en investeringsmogelijkheden met die van het Rijk, provincie en andere partners in de stad. Daarmee versnellen we de gewenste stedelijke ontwikkeling in het licht van onze ambities.

We bepalen een streefbeeld voor Arnhem 2040, waar we samen met de stad naartoe willen ontwikkelen. Dit is een strategische langetermijnvisie, waar opgaven en ambities voor de fysieke leefomgeving samenkomen. In dit streefbeeld wordt aangegeven waar de stad zich verder kan ontwikkelen waarbij functiemenging en het bijdragen aan een gezonde, veilige en groene leefomgeving voorop staat.

De Omgevingsvisie stellen we vast voor een langere periode maar het is geen statisch verhaal, want deze maakt onderdeel uit van de beleidscyclus en kan periodiek worden aangepast. De visie omvat de koers voor Arnhem 2040. Tempo, (politiek) accent, en factoren als conjunctuur en (technologische) ontwikkelingen bepalen de exacte invulling bij de uitvoering. Bij het opstellen van de omgevingsvisie wordt de stad intensief betrokken.

Ontwikkelen omgevingsvisie

De Omgevingsvisie Arnhem 2040 omvat het integrale toekomstbeeld voor Arnhem 2040 en de koers ernaartoe. De visie kan gezien worden als een integrale kop op sectoraal beleid en als kader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven.
De omgevingsvisie voor Arnhem wordt inhoudelijk opgebouwd vanuit:

1. de ruimtelijke kwaliteiten van Arnhem, ook wel DNA genoemd,
2. de opgaven en ambities voor de leefomgeving, samengebracht in kansenkaarten per thema,
3. een globaal wenselijk toekomstbeeld, verkregen uit de 2 bovengenoemde bouwstenen,
4. input vanuit het participatieproces.

Gesprek met de stad
In het gesprek proberen we aan de hand van het koersdocument aan te sluiten bij wat Arnhemmers belangrijk vinden voor de toekomst van hun stad: Hoe ziet Arnhem er dan uit?
In het koersdocument, dat voor de zomer ter informatie naar de raad is opgestuurd, zijn scenario's opgenomen die prikkelend bedoeld zijn en helpen een gesprek te voeren over keuzes en prioriteiten voor Arnhem 2040.
De uitkomsten van het gesprek nemen we mee bij het opstellen van de omgevingsvisie, als advies aan het bestuur. De omgevingsvisie is alleen bindend voor het eigen bestuur.

Gebiedsgerichte Ontwikkelperspectieven
Dit betreffen kaderstellende ambitienota's welke richting geven en ontwikkelingen mogelijk maken. Het kan gaan om strategische gebieden of beeldbepalende locaties. Door vooraf ambities te bepalen willen we met de ontwikkeling bijdragen aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor iedereen. Dit gaat altijd gepaard met participatie door de directe omgeving.
De recent gesloten Woondeal met Rijk en provincie betekent een extra impuls. Door de gebiedsgerichte aanpak willen we niet alleen fysieke verbeteringen (kwalitatief en kwantitatief) realiseren maar ook maatschappelijke problematiek aan pakken. Deze visies worden in nauwe samenwerking met de directe bewoners, eventuele eigenaren en onze partners in de stad ontwikkeld. Dit zijn voorbeelden van een integrale gebiedsgerichte aanpak in de gedachte van de Omgevingswet en waarvoor de Omgevingsvisie het kader biedt, de Omgevingsprogramma's de uitwerking en het omgevingsplan het juridisch direct bindend instrument is.

Arnhem is fysiek op orde

We werken de komende jaren toe naar één integraal omgevingsplan voor het hele grondgebied van de gemeente. Het omgevingsplan bevat alle regels over de fysieke leefomgeving en geeft invulling aan de maatschappelijke opgaven uit de omgevingsvisie. Het omgevingsplan richt zich niet alleen op functies en bouwmogelijkheden maar ook op andere aspecten van de fysieke leefomgeving, zoals welstand, erfgoed, milieu, duurzaamheid en grote delen van de APV. Naast onze eigen regels bevat het omgevingsplan regels die het Rijk overhevelt naar gemeenten, zoals bijvoorbeeld vergunningsvrij bouwen en delen van het Activiteitenbesluit.

De samenhangende en gebiedsgerichte benadering van het omgevingsplan gaat bijdragen aan het verbeteren van onze dienstverlening. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kunnen regelgeving, die nu nog verspreid is over verschillende plannen en verordeningen, straks op één digitale locatie raadplegen. Op die manier geven we sneller inzicht in de haalbaarheid van een initiatief. We bieden meer maatwerk en ruimte in onze regels zodat initiatieven die bijdragen aan onze maatschappelijke doelen sneller gerealiseerd kunnen worden.

Toewerken naar integraal omgevingsplan

De ontwikkeling van het Arnhemse omgevingsplan beschouwen we als een transitieproces waarin we gefaseerd onze bestemmingsplannen en andere regels die zich richten op de fysieke leefomgeving omvormen tot één omgevingsplan voor het hele gemeentelijke grondgebied.

Bestaande plannen en verordeningen gereedmaken voor het omgevingsplan (2019-2021)
In 2019 en 2020 brengen we het totaal aantal (beheergerichte) plannen terug tot een behapbaar aantal met een hoge(re) mate van uniformiteit. Daarnaast doen we ervaring op met het maken van een integraal omgevingsplan. Dit door met toepassing van de Crisis- en herstelwet regels uit verordeningen nu al toe te voegen aan onze bestemmingsplannen. Een ander belangrijk onderdeel van de voorbereidingsfase is het gebiedsgericht digitaliseren van alle regels zodat we deze straks eenvoudig in het omgevingsplan kunnen integreren.

Integreren van regels en vertalen omgevingsvisie in het omgevingsplan (vanaf 2021)
Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking en gaan we verder met het integreren van verordeningen en Rijksregels in het omgevingsplan. Daarnaast geven we sturing aan onze doelen door de ambities uit de omgevingsvisie te vertalen in het omgevingsplan.

Arnhem maakt mogelijk

Een initiatiefnemer vindt op één (digitale) plek snel en makkelijk duidelijkheid. Waar overleg noodzakelijk is, vindt dit integraal en met de initiatiefnemer aan tafel plaats, vanuit het credo: ja, mits…

We gaan de dienstverlening aan inwoners en bedrijven verbeteren. Dit doen we door het inrichten van één digitaal loket. Hierdoor is de informatie over de wettelijke kaders en besluiten met betrekking tot fysieke leefomgeving digitaal goed vindbaar, betrouwbaar en volledig, voor een initiatiefnemer en het desbetreffende bevoegd gezag. De digitale werkwijze met betrekking tot de omgevingswet is geborgd in de organisatie en de mogelijkheid is gecreëerd dat ketenpartners kunnen samenwerken.

Inrichting van de aansluiting op de Landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet

We werken stapsgewijs aan de Arnhemse aansluiting op de Landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) met de volgende inspanningen:

- we richten onze aansluiting op het DSO verder in;
- het inrichten van onze softwaresystemen;
- we organiseren overleg en afstemming met ketenpartners om elkaar beter te leren kennen om ons voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet, onder andere ook met de ODRA;
- de processen onder de omgevingswet brengen we in kaart en implementeren we;
- het doorontwikkelen van het initiatievenproces (onder andere door het in stand houden van de werkwijze van het transformatieteam);
- we passen de Arnhemse website aan zodat de inwoners snel en makkelijk hun nieuwe weg kunnen vinden.

Milieubeheer en -handhaving leveren een bijdrage aan gezonde leefbare wijken en openbare ruimte

Milieubeheer en -handhaving (externe veiligheid, duurzaamheid, lucht, bodem en grondwater, geluid, geur, energie en klimaat) leveren een bijdrage aan gezonde leefbare wijken en openbare ruimte.

Activiteiten energie, duurzaamheid en luchtkwaliteit uitvoeren

De ambities voor energie, duurzaamheid en luchtkwaliteit zijn vastgelegd in het programmaplan New energy made in Arnhem 2015-2020 (september 2015). De focus hierin ligt primair op versterking van de Energie- en Milieutechnologiesector (EMT), energiebesparing, een toename van het aandeel duurzame energie en de voorbeeldige gemeente.
Een nieuw programmaplan New energy made in Arnhem 2020-2030 is in januari 2020 door de raad vastgesteld. Zie voor meer informatie het programma S10 Klimaat en Energie.
In februari 2019 is de uitvoeringsagenda luchtkwaliteit (Luchtagenda) door de raad vastgesteld. De Luchtagenda geeft invulling aan het verlagen van stikstof en fijnstof in de stad, en heeft impact op de uitstoot van CO2, met onder andere een milieuzone, het stimuleren van elektrisch (deel)vervoer en duurzame stadslogistiek.

Activiteiten bodem en ondergrond uitvoeren

Het is een gemeentelijke taak vanuit de Wet bodembescherming (Wbb) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) te zorgen voor de instandhouding en het verbeteren van een bodem die geschikt is om op te wonen en om op te werken. Ook draagt de Wbb bij aan de bescherming van kwetsbare gebieden in verband met natuur en drinkwaterwinning. Arnhem is bevoegd gezag Wbb en voert namens het Rijk de wettelijke taken uit (onderzoek, beschikkingen, toezicht en handhaving). We acteren op nieuwe ontwikkelingen in lood- en PFAS-regelgeving door de verontreinigingssituatie binnen de gemeente in kaart te brengen, lokaal beleid op te stellen en indien nodig te saneren. Naast deze wettelijke taken is er de ambitie om de ondergrond in te zetten bij de klimaatadaptatie en als duurzame bron van energie.

Activiteiten externe veiligheid uitvoeren

Externe veiligheid gaat over het beheersen van risico's die mensen lopen door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen in hun omgeving. Arnhem heeft de risicovolle activiteiten in beeld en bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt er rekening gehouden met het aspect externe veiligheid.

Activiteiten geluidshinder uitvoeren

Geluidshinder wordt steeds meer via een programmatische aanpak onder controle gehouden. Het lopende Actieplan Omgevingslawaai voor bestaande woningen en wegen was daar de eerste stap in. De volgende stap is het aanpassen van het geluidbeleid aan deze aanpak en het veranderen van de saneringsopdracht aan de ODRA. De aanpak van nieuwe situaties bestaat uit het voorkomen van nieuwe geluidgehinderden, door maatregelen te nemen zoals aanleg stil asfalt. Deze maatregelen worden nu uit incidentele middelen gedekt.

Activiteiten milieuhandhaving uitvoeren

Vergunningverlening en handhaving dragen bij aan het behalen van de landelijke doelstellingen op het gebied van milieu en gezondheid. Deze taken worden uitgevoerd door de ODRA. De prioriteit ligt op een actueel vergunningenbestand en goed naleefgedrag van bedrijven. Het handhavingsbeleid voor de fysieke leefomgeving wordt in 2020 geactualiseerd en in 2021 verwerkt in het werkprogramma van de ODRA.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[12].

Begroting 2021 per ambitie en doel		Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Voor een stad die ruimte geeft aan nieuwe initiatieven en waarden in stand houdt of verbetert		**8.551**	**4.156**	**0**	**0**
Arnhem geeft richting	WA03	8.551	4.156	0	0
Arnhem is fysiek op orde	WA03				
Arnhem maakt mogelijk	WA03				
Milieubeheer en -handhaving leveren een bijdrage aan gezonde leefbare wijken en openbare ruimte	WA03				
Overig	WB02	**29.050**	**32.575**	**2.758**	**0**
Totaal		**37.600**	**36.731**	**2.758**	**0**

12 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	44.166	41.514	47.947	37.600	36.010	32.027	31.254
Baten	48.219	36.790	38.026	36.731	32.564	28.507	28.552
Saldo lasten en baten	***4.053***	***-4.725***	***-9.920***	***-869***	***-3.446***	***-3.520***	***-2.702***
Toevoegingen aan reserves	5.620	814	-1.265	2.758	178	14	2
Onttrekkingen aan reserves	3.922	30	2.603	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-1.698***	***-784***	***3.868***	***-2.758***	***-178***	***-14***	***-2***
Gerealiseerd resultaat	**2.355**	**-5.509**	**-6.053**	**-3.627**	**-3.624**	**-3.534**	**-2.704**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 37,6 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- kosten voor bouwgronden in ontwikkeling, waaronder civiele werken, plankosten, verwerving- en rentekosten: € 25,0 miljoen (inclusief overboeking van het onderhanden werk ultimo 2021 naar de balans);
- kosten van de gemeenschappelijke regelingen waaronder ODRA: € 6,3 miljoen;
- kosten civiele werken en plankosten van jaarschijf 2021 op de overige meerjarige projecten € 3,7miljoen;
- kosten voor schadeloosstellen woonbooteigenaren De Nieuwe Haven € 0,8 miljoen. De totale begrote kosten van € 3,5 miljoen zijn als volgt in de begroting opgenomen € 1,15 miljoen in 2020, € 0,8 miljoen in 2021, € 0,8 miljoen in 2021 en € 0,75 miljoen in 2022;
- resultaat afgesloten grondexploitatieprojecten -/- € 2,7 (voordeel begroot als negatieve last);
- overige lasten € 4,5 miljoen.

De lasten dalen in 2021 ten opzichte van 2020 met € 10,3 miljoen. Dit bestaat voornamelijk uit een daling op de uitgaven 2021 in de grondexploitatieprojecten van € 5,3 miljoen. Dit heeft te maken met de fasering binnen de projecten, waarbij de uitgaven de planning binnen de projecten volgen. Daarnaast stond in 2020 een eenmalig budget geraamd voor de sanering van het woonwagenkamp Bethaniënstraat. Dit geeft een daling van 3,8 miljoen.

Baten

De baten voor 2021 zijn in totaal begroot op € 36,7 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- verkopen en bijdragen voor bouwgronden in ontwikkeling: € 25,0 miljoen (inclusief overboeking van het onderhanden werk ultimo 2021 naar de balans);
- bijdragen en overige baten op de overige meerjarige projecten; € 3,7 miljoen (inclusief overboeking van het onderhanden werk ultimo 2021 naar de balans);
- baten uit bouwvergunningen en andere leges € 4,2 miljoen;
- canons erfpachten € 1,5 miljoen;
- overige baten € 2,3 miljoen.

De baten dalen in 2021 ten opzichte van 2020 met € 1,3 miljoen. Het grootste deel hiervan wordt veroorzaakt omdat de baten 2021 in de grondexploitatie als overige projecten hoger zijn dan in 2020. Dit heeft te maken met de fasering binnen de projecten.

Toevoegingen aan reserves

In 2021 wordt € 2,7 gedoteerd aan de BR Grondexploitatie. Dit is het resultaat van de in 2021 af te sluiten grondexploitatieprojecten (BIE)

Indicatoren
Op dit moment zijn er geen specifieke Arnhemse indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma. Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van de indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Met wie werken we samen
Verbonden partijen

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners
Ruimte
- ODRA;
- Provincie Gelderland;
- regio gemeenten;
- Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden(VGGM);
- VNG (Vereniging Nederlandse gemeenten);
- Ministerie van BZK;
- CASA;
- Groenforum.

Milieu
- Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA);
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden.

Subsidies
Binnen dit programma zijn geen partijen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing
Vanuit het programma Ruimtelijke ontwikkeling zijn geen risico's met een grote financiële impact op de begroting. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Beleidskaders
Ruimte
- Structuurvisie Arnhem 2020;
- Groenvisie 2017-2035;
- Welstandsnota;
- De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie.

Milieu
- Luchtagenda gemeente Arnhem;
- Actieplan Omgevingslawaai;
- Rapportage geluidskaarten;
- Beleidsnota bodem 2012, Provincie Gelderland, gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen;
- Nota Bodembeheer;
- Actualisatie Nota Bodembeheer;
- Beleidsplan externe veiligheid.

S12 Wonen en leefomgeving

Onze stad is een groene, levendige, ondernemende en inclusieve stad waar Arnhemmers fijn en betaalbaar kunnen wonen. Grote 'nieuwe' overstijgende opgaven, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid, zijn uitdagingen waar Arnhem voor staat. In de Arnhemse woonprincipes 2016-2025 wil Arnhem haar positie als aantrekkelijke woonstad, onderscheidend in de regio, versterken. Arnhem is een groene stad met een unieke ligging aan de Rijn. Zij geeft prioriteit aan ontmoetingsruimte in stadsparken, wijkparken en buurtgroen. Dit programma omvat de volgende onderdelen: wonen en een aantal aspecten van de openbare ruimte, zoals water, havenbeheer, stadsreiniging, bossen, parken en ecologie, stedelijk groen, spelen, dierenwelzijn, afval en riolering. Daarbij is klimaatadaptatie een belangrijk aandachtspunt. Met klimaatadaptatie bereiden we Arnhem voor op de effecten van de klimaatverandering, op heviger weer. We passen de stad aan zodat deze minder kwetsbaar is voor hoog en laag water, extreme regenval, hitte en langdurige droogte. We willen het Arnhemse groen versterken. Dat levert een prettige buurt op, maar draagt bijvoorbeeld met verkoeling en wateropname bij aan klimaatadaptatie.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhem biedt woonruimte

De regio Arnhem-Nijmegen groeit op dit moment snel. Sneller dan andere steden in het land. Mocht de groei doorzetten, dan moeten we zorgen dat we daarvoor klaar zijn. Alle inspanningen die hiervoor nodig zijn, staan in het Plan van Aanpak Woningbouwontwikkeling. Dat is onder meer de woondeal die we in de regio Arnhem Nijmegen samen met het Rijk hebben gesloten. We weten niet of deze groei zich op eenzelfde manier zal doorzetten. De impact van de coronacrisis onderzoeken we samen met onze partners in de stad. Daarbij kijken wij ook naar het effect van de coronacrisis op de woningbehoefte. In het woonbehoefteonderzoek staat bijvoorbeeld een berekening bij de economische groei zoals die was voordat de crisis startte en een berekening bij een lagere groei. We verwachten dat de behoefte niet zal afnemen, mogelijk heeft de situatie wel effect op het type woningen dat wij moeten realiseren.

Prioriteit geven wij aan acties en initiatieven die niet alleen woningbouw mogelijk maken, maar die ook verbonden zijn met de sociale opgaven in onze wijken, die de leefomgeving verbeteren, die bijdragen aan lokale werkgelegenheid en de economische kracht van onze stad versterken. Wij zien daarbij mogelijkheden voor 'stadsvernieuwing 3.0'. Dat is meer dan alleen maar sneller meer woningen bouwen. We willen daarmee vooral de leefbaarheid van de wijken en de kansen van de inwoners vergroten. Dat doen we door in te zetten op het bouwen van betaalbare, duurzame en energiezuinige woningen. Daarnaast streven we naar een zo circulair mogelijke woningbouw, kijken we hoe we de leefomgeving groen houden of groener maken en hoe we de sociale structuur van wijken kunnen verbeteren. Daarbij is goede bereikbaarheid belangrijk.

Beschikbare en betaalbare woningen

Iedereen moet goed kunnen wonen in onze stad. Om beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen in Arnhem op peil te houden moeten er meer woningen worden gerealiseerd in de komende jaren. Dit geldt voor alle soorten woningen. In de woningbouwplannen wordt rekening gehouden met de werkelijke vraag en behoefte van de Arnhemse woonconsument. Dat betekent: aantrekkelijke, levensloopbestendige woningen voor ouderen, woningen voor kleine huishoudens, sociale woningbouw en koopwoningen in de verschillende segmenten. Het vergt een inspanning van de gemeente om samen met de ontwikkelaars en corporaties te zorgen voor een evenwichtig aanbod dat enerzijds aansluit bij de woningbehoefte de komende jaren en anderzijds bij het streefbeleid en de gewenste ruimtelijke kwaliteiten uit de omgevingsvisie. Wij kunnen dit niet alleen.

Versnellen en doorprogrammeren van (betaalbare) woningen

De woningmarkt van Arnhem staat onder druk. Versnellen van productie en meer woningen programmeren is daarom noodzakelijk. Het Plan van Aanpak woningbouwontwikkeling dat in juli 2020 is vastgesteld in de Raad is hierbij het vertrekpunt. We sturen op een evenwichtig aanbod van woningen. Belangrijk daarbij is dat we streven naar meer gemengde wijken, waarbij er meer spreiding ontstaat van kwetsbare mensen over de stad. We doen dit door:

1. Stimuleren van het realiseren van koop- en huurwoningen in de verschillende categorieën: hierbij zal 50% van de zachte plancapaciteit uit betaalbare woningen moeten bestaan (sociale huurwoningen, middenhuurwoningen tot € 1000 en koopwoningen tot de NHG grens). We sturen daarbij op minimaal 30% sociale huurwoningen over de te realiseren projecten waarbij gekeken wordt naar differentiatie in de wijken en monitoren de nieuwbouw en de behoefte.
2. We onderzoeken de mogelijkheden om projecten te versnellen en zoeken naar locaties voor doorprogrammeren. We nemen deel aan de regionale versnellingstafel. Binnen het thema versnellen en realiseren van de bestaande woningbouwprogramma's, gaan we actief op zoek te gaan naar - maatschappelijke - partners en buurgemeenten, om dit te verbreden (motie 20M180 Versnellen en realiseren van Woningbouw met partners).
3. We onderzoeken de mogelijkheden van een stadsakkoord met ontwikkelaars en corporaties.
4. We stellen een uitvoerbaar plan op voor passende huisvesting voor arbeidsmigranten.

Uitbreiden woonwagenlocaties

We geven uitwerking aan het plan van aanpak uitbreiden woonwagenlocaties (juli 2020). Na het opdoen van ervaringen uit de pilot voor uitbreiding(en) en de uitwerking van toewijzingsregels, kan de aanvulling van woonwagenbeleid op de Woonvisie in 2021 aan de raad worden voorgelegd.

Voldoende woningen voor alle Arnhemmers

Met corporaties en andere stakeholders maken we afspraken over woningen voor mensen die nu gebruik maken van daklozenopvang, van beschermd wonen, jongeren en alleenstaanden. Inzet is dat we meer dan 40 woonplekken realiseren.

Collectieven, zelfbouw en flexwonen bevorderen

Er is een vraag naar collectieven, zelfbouw en flexwonen. Voor deze concepten pakt de markt nieuwbouwontwikkeling niet automatisch op. Het vergt een inspanning van de gemeente om samen met ontwikkelaars en corporaties te komen tot aanbod voor deze groepen en praktische belemmeringen voor wooninitiatieven zoveel mogelijk weg te nemen. In 2021 bevorderen we de realisatie van twee CPO-locaties. Dit levert een bijdrage aan leefbare en heterogene wijken. We organiseren in samenwerking met de provincie en CPO-groepen een bijeenkomst over samenbouw.

Duurzame en levensloopgeschikte woningen

Naast de betaalbaarheid van de woning is de juiste kwaliteit belangrijk voor de woonbeleving van de inwoners van Arnhem. Onder woonkwaliteit verstaan we een duurzame woning die levensloopgeschikt is en de juiste omvang heeft voor de doelgroep die erin woont en voor de plek waar de woning staat.

Woningen verduurzamen

Met woningcorporaties maken we afspraken over verduurzamen van woningen en het aansluiten bij de aanpak van de wijkgerichte energietransitie.

Levensloopgeschikte woningen ontwikkelen en bestaande woningen levensloopgeschikter maken

Bij nieuwbouwontwikkelingen maken we afspraken over levensloopgeschikte woningen in een levensloopgeschikte omgeving. Samen met corporaties proberen we doorstroming te bevorderen en maken we afspraken over de juiste portefeuille in de stad die aansluit bij de doelgroep.

Leefbare woonomgeving

Arnhem staat voor het versterken van identiteit van wijken en het vergroten van de verscheidenheid binnen wijken. Een zekere differentiatie en variatie in huishoudens, inkomens en woningen biedt ruimte aan het maken van een wooncarrière in de wijken. Onze focus ligt op verminderen van de druk op de kwetsbare wijken en voorkomen dat wijken afnemen in leefbaarheid.

Uitvoeringsplan Arnhem Oost

We stimuleren gedifferentieerde wijkopbouw door woonbeleid. In 2021 geven we uitvoering aan het Uitvoeringsplan Arnhem Oost uit de woondeal waarin wonen onderdeel is van de totaal opgave op het verbeteren van de leefbaarheid in de wijken in Arnhem Oost.

Beleid op splitsen en verkameren van woningen

Om beter te kunnen sturen op de effecten van woningsplitsing en verkamering en om de leefbaarheid in de wijken te beschermen en grip te houden op de drukte in wijken, geven we uitvoering aan de activiteiten uit het Plan van Aanpak woningsplitsing en verkamering.

Een schone, groene én klimaatbestendige openbare ruimte

Een aantrekkelijke openbare ruimte vormt een belangrijke basis voor een leefbare stad waarin je prettig kunt wonen, werken en recreëren. Vanwege de mooie landschappelijke ligging en de ontstaansgeschiedenis van de stad beschikt Arnhem over fraaie openbare ruimtes waarvan de vele parken natuurlijk toonaangevend zijn. Tijdens de coronacrisis en de hittegolf van augustus 2020 is opnieuw duidelijk geworden dat het vele groen essentieel is om de stad ook in moeilijke tijden leefbaar te houden.
Vertrekpunt voor de openbare ruimte is dat deze in ieder geval schoon, heel en veilig moet zijn. Het onderhoud is daar in de eerste plaats op gericht. Maar ook toezicht, controle en handhaving leveren daaraan een belangrijke bijdrage. Daarnaast zijn leefbaarheid, klimaatadaptatie en groen leidende thema's voor inrichting en beheer van de openbare ruimte.
We zien dat in sommige wijken de leefbaarheid onder druk staat. Dit uit zich onder andere in een sleetse openbare ruimte. Daarnaast lopen we er tegen aan dat het aanleggen van extra groen ook leidt tot jaarlijks terugkerende hogere beheerkosten. Om deze problemen het hoofd te bieden zijn extra middelen vanuit de Herstelagenda in de begroting opgenomen. Hiermee kan het dagelijks onderhoud op sleetse plekken worden geïntensiveerd en kan extra groen op een gewenst niveau in stand worden gehouden. Daarnaast is er incidenteel budget beschikbaar gesteld voor 'extra' is in de openbare ruimte die kunnen bijdragen aan het vergroten van de leefbaarheid en beleving. Hiermee onderzoeken we hoe we op een creatieve manier kwaliteit kunnen toevoegen aan de openbare ruimte, naast schoon, heel en veilig. Het kan bijvoorbeeld gaan om extra groen, kunst of een spelaanleiding.
Met klimaatadaptatie bereiden we Arnhem voor op de effecten van de klimaatverandering, op meer en heviger weersextremen. Het gaat dan om het (ruimtelijk) aanpassen van de stad en het dusdanig ontwerpen van nieuw stedelijk gebied dat dit minder kwetsbaar is voor hoog en laag water, extreme regenval, hitte en langdurige droogte. Dit is verwoord in de strategie Klimaatadaptatie die we onlangs hebben opgesteld. In samenhang met de klimaatadaptatie hebben we de ambitie om het Arnhemse groen te versterken. Deze ambitie is verder uitgewerkt in de groenvisie.
Voor de openbare ruimte geldt dat de gemeente direct invloed kan uitoefenen op inrichting en beheer. De ambities die we daarbij nastreven verschillen per type gebied en per aspect. Een nadere uitwerking daarvan is terug te vinden in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Naar een klimaatadaptieve stad

Ook in 2020 heeft Arnhem de gevolgen van de klimaatverandering ondervonden. Waren het in het verleden vooral de wolkbreuken die opvielen, de laatste jaren werd duidelijk dat ook droogte een ernstig probleem kan vormen. Daarnaast beleefden we opnieuw een hittegolf met daarin de heetste week ooit gemeten en op enkele dagen temperaturen van meer dan 35 graden. Gedurende de zomer is de 'Strategie Klimaatadaptatie' afgerond. Deze strategie beschrijft op welke manier we Arnhem willen aanpassen aan het veranderende klimaat. De strategie omvat een groot aantal acties waarbij een belangrijk uitgangspunt is dat de gemeente de klimaatadaptatie samen met haar partners realiseert.

Actualisatie van de stresstest

Er is een redelijk compleet beeld van de gevolgen die de klimaatverandering in Arnhem kan hebben en waar aanpassingen nodig zijn. Op het gebied van droogte is dit inzicht nog niet volledig, daarnaast vragen ook andere aspecten (hitte, wateroverlast en waterveiligheid) om een actualisatie. In een actualisatie van de stresstest gaan we een compleet en actueel beeld geven van de risico's en knelpunten voor Arnhem.

Gezamenlijke uitvoeringsagenda voor Arnhem

De gemeente intensiveert het overleg met belangrijke partners zoals corporaties, ontwikkelaars, onderwijsinstellingen, waterschappen. We streven naar één gemeenschappelijke uitvoeringsagenda voor klimaatadaptatie waarin we alle maatregelen van gemeente en partners samenvoegen en afstemmen.

Stimuleren en faciliteren

De gemeente stimuleert particuliere partijen bij het nemen van maatregelen. Dit gebeurt door voorlichting, het beschikbaar stellen van kennis en de subsidieregeling klimaatadaptatie. Het platform Arnhem Klimaatbestendig vervult daarin een belangrijke rol. De subsidieregeling is met ingang van de zomer fors uitgebreid en vereenvoudigd.

Gebiedsgerichte maatregelen

Klimaatadaptatie moet een vast onderdeel gaan vormen van gebiedsontwikkelingen en aanpassingen van de openbare ruimte. We streven daarbij naar meer groen en waterberging en minder verharding.
Ook worden vanuit klimaatadaptatie enkele projecten geïnitieerd. Voor de Van Muijlwijkstraat en de omgeving van Kronenburg liggen voorstellen die de komende tijd uitgewerkt zullen worden. Daarbij wordt ook gezocht naar aanvullende financieringsmogelijkheden.

Meer bomen

Bomen vormen een belangrijk middel om de hitte in de stad te matigen. In het kader van het Bomenplan zullen we daarom extra bomen planten, met bijzondere aandacht voor de zogenaamde 'hitteplekken'. Dit is ook van belang voor de diversiteit van de stad.

Minder verharding

Veel verharding leidt tot een grotere opwarming en meer wateroverlast. In de Strategie Klimaatadaptatie is daarom de ambitie afgesproken om de hoeveelheid verharding in Arnhem met 10% terug te dringen. Bij maatregelen aan de hoofdinfrastructuur en woonomgeving zullen we daarom steeds kijken welke mogelijkheden er zijn om de hoeveelheid verharding terug te dringen.

Arnhems groen versterken

Arnhem is één van de groenste steden van Nederland en dat willen we ook zo houden. Meer dan ooit blijkt hoe belangrijk het groen is om de stad leefbaar en aantrekkelijk te houden. Het beleid voor het Arnhemse groen is geformuleerd in de Groenvisie. Het beleid voor bomen is onlangs uitgewerkt in het Bomenplan. De komende jaren zullen we ons vooral richten op de volgende thema's:

Herkenbare stad: Vergroten van de waarden van bossen en parken
Kenmerkend voor Arnhem zijn de bossen, de natuurterreinen en de vele parken. En ook de lanen en de grote groenzones in en om de wijken, bijvoorbeeld moeraszone Schuytgraaf, ecozones Presikhaaf of de Huissensedijk.

Natuurvriendelijke stad: Vergroten van de biodiversiteit
Onze stad is ook een natuurvriendelijke stad. Sinds 2019 zijn we bijvriendelijke gemeente. Door een natuurlijke manier inrichting en het beheer van het groen houden we rekening met dier- en plantensoorten die kenmerkend zijn voor Arnhem. Het verbinden van groengebieden is eveneens belangrijk voor de migratie van dieren en ook van planten. Natuurinclusief bouwen hoort daar ook bij. Zo komt de natuur tot diep in de stad en vergroten we de biodiversiteit en verbeteren we de ecosystemen in de stad (bijvoorbeeld bos, bloemrijk grasland, poel, moeras en tuin).

In 2020 werken we aan een uitvoeringsagenda Biodiversiteit, om specifieke opgaven te benoemen die nodig zijn om de biodiversiteit in de stad te meten en vandaar uit te vergroten.

Groene gezonde stad: Vergroenen van de stad
Groen zorgt ervoor dat bewoners zich prettiger en gezonder voelen. Het nodigt ook uit tot bewegen en sporten. Dit voorkomt wateroverlast, hittestress en zorgt voor een schonere lucht. En zorgt voor meer biodiversiteit.

Duurzaam beheerde stad: Toekomstbestendig beheer
Ons groen wordt toekomstbestendig beheerd. We willen het groen langdurig in stand te houden. Bomen moeten vitaal oud kunnen worden. Ook het beperken en voorkomen van verspreiding van soorten die de biodiversiteit verstoren (onder andere Japanse duizendknoop) hoort daar bij.

Samenwerkende stad: Samen de stad vergroenen
Het vergroenen van de stad kunnen we niet alleen. We doen dat samen met onze groene partners in de stad en ook onze inwoners.

Herkenbare stad: Verhogen kwaliteit van onze bossen, natuurterreinen, parken en boomstructuren

We willen de kwaliteit van onze waardevolle landschappen op orde houden en verbeteren. Jaarlijks wordt groot onderhoud uitgevoerd aan parken op basis van de beheervisies parken, bossen en natuurterreinen. Maatregelen die we niet in het kader van groot onderhoud kunnen uitvoeren, financieren we met het groenfonds.

Herkenbare stad: Alle (verpachte) agrarische gronden in eigendom van gemeente Arnhem kennen biologische landbouw / veeteelt, met een SKAL certificering

We willen dat onze verpachte agrarische gronden biologische landbouw en veeteelt kennen. Dat vergroot de waarde van het landschap voor mens (gezondheid), dier en plant (biodiversiteit). En het draagt bij aan het toekomstbestendig houden van de stad op het gebied van klimaat: verbeteren van de ecosystemen (bijvoorbeeld bos, heide, hooiland, beek, poel), voorkomen van wateroverlast, hittestress en vervuilde lucht.

Herkenbare stad: Verhogen aandeel bomen en bos in Arnhem

We gaan meer bomen, bomenlanen en bos aanplanten, met voldoende ondergrondse en bovengrondse groeiruimte op basis van Bomenplan Arnhem. Dit wordt verder uitgewerkt via de uitvoeringsagenda van het Bomenplan Arnhem.

Natuurvriendelijke stad: Bij ruimtelijke project is natuurinclusief bouwen en ontwerpen de norm

Natuurinclusief bouwen en ontwerpen wordt nu standaard meegenomen in projecten. Dit is ook benoemd in de woondeal. Op welke wijze en in welke mate dat moet, wordt nu onderzocht.

Natuurvriendelijke stad: Kennis van de biodiversiteit en verbeteren leefgebieden kenmerkende soorten

Of het goed gaat met de biodiversiteit kunnen we meten aan de hand van voorkomen van kenmerkende diersoorten (doelsoorten), benoemd in de Groenvisie. Ook kunnen we specifieke groengebieden (bos, natuur, park) volgen op basis van ' Meetlat biodiversiteit' van IPC. Hiervoor wordt een biodiversiteitsagenda ontwikkeld. Wanneer we weten hoe het staat met de biodiversiteit, weten we gerichter welke maatregelen we moeten uitvoeren.

Natuurvriendelijke stad: Verbeteren van het natuurvriendelijke beheer en inrichting ons van groen

Arnhem heeft ten opzichte van veel andere gemeenten een koppositie op het gebied van ecologisch beheer. Bij de inrichting van onze terreinen gebruiken we inheemse en biologische zaaimengsels en inheemse bomen en struiken. En ook soorten die dracht- en waardplant zijn voor insecten, waaronder vlinders en bijen.
We willen deze koppositie behouden. Daarom zijn we continue bezig om ons te verbeteren, door ons natuurvriendelijk beheer uit te breiden, te versterken en te verfijnen. Denk aan meer maatwerk in het gefaseerd maaibeheer van de bermen, graslanden en het gebruik van duurzaam materieel en materiaal. En we zoeken kansen om nog meer terreinen natuurvriendelijk te beheren. Zo zullen we de mogelijkheden en effecten voor het plaatselijk toepassen van duurzame verkeersborden (bijvoorbeeld bamboe verkeersborden met insectenhotels, motie 20M174 Groene verkeersborden) onderzoeken. Daarbij werken we samen met stichting Arnhem Zoemt en de Imkersvereniging Arnhem, Velp.

Groene en gezonde stad: Verhogen aandeel bomen en bos in Arnhem

We gaan meer bomen, bomenlanen en bos aanplanten, met voldoende ondergrondse en bovengrondse groeiruimte op basis van Bomenplan Arnhem. Dit wordt gecombineerd met maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie.

Samenwerkende stad: Het vergroten van het bewustzijn onder de inwoners voor groen en vergroenen (onder andere tuinen)

Samen met onze groene partners in de stad willen we de inwoners van Arnhem kennis en ervaring op laten doen over de waarden van ons groen. Er wordt ingezet op beleving. Dit maakt de kans groter dat inwoners meer zorg hebben voor hun eigen groene omgeving en hun tuin willen gaan vergroenen. Stichting Natuurcentrum Arnhem, inclusief de Molenplaats, en Arnhem Klimaatbestendig spelen daarbij een belangrijke rol.

Samenwerkende stad: Stimuleren van inwoners om hun eigen terrein en omgeving te vergroenen

Middels subsidieregelingen en bijzondere acties voor particulieren gaan we stimuleren dan zij hun eigen terrein vergroenen.

Aandacht voor dierenwelzijn

In onze stad leven ook dieren. Wij vinden dierenwelzijn belangrijk. Als gemeente zijn wij medeverantwoordelijk voor dieren in Arnhem. Daarnaast verhogen dieren het welzijn van inwoners. We hebben daarom een visie en uitvoeringsagenda opgesteld.

Het voorkomen van dierenleed en waar nodig het verbeteren van de leefomstandigheden van zowel huisdieren als in het wild levende dieren

In sommige situaties is sprake van leefomstandigheden voor dieren die we niet voldoende vinden en in een enkel geval is zelfs sprake van dierenleed. In de uitvoeringsagenda dierenwelzijn hebben we de belangrijkste knelpunten geïnventariseerd. Hieruit vloeien een aantal inspanningen voort die erop gericht zijn om de leefomstandigheden van dieren te verbeteren en dierenleed te voorkomen (zowel op stad als op wijkniveau). Daarbij vinden we het ook belangrijk dat dieren geen overlast veroorzaken.

De opvang van huisdieren waarvoor niet (meer) wordt gezorgd goed regelen

Voor de opvang van zwerfdieren hebben we een overeenkomst met de Stichting Dierentehuis Arnhem e.o. Het asielgebouw is echter verouderd en bouwkundig slecht. Wij ondersteunen het Dierentehuis bij het vinden van een betere oplossing. Daarnaast willen we de pilot ‘Arnhemse minimaregeling dierenartskosten’ voortzetten. In deze begroting is hier € 60.000 per jaar voor gereserveerd. Verder willen we huisdiereigenaren met een kleine beurs, die door omstandigheden tijdelijk de zorg voor het huisdier niet of niet volledig zelf aankunnen, helpen. We gaan hiertoe netwerken, die mensen ondersteunen bij de tijdelijke opvang van hun huisdier, onder de aandacht brengen. En we gaan in gesprek met zorginstellingen en maatschappelijke organisaties om samen naar oplossingen te zoeken voor de huisdieren van ouderen wanneer ouderen naar een zorginstelling verhuizen.

Dierenwelzijn van op onze grond gehouden dieren bevorderen

Wij vinden het welzijn van op gemeentegrond door derden gehouden dieren (denk aan paardenweides en landbouwgrond) belangrijk. Wij gaan onderzoeken of de paarden op onze paardenweides voldoende ruimte hebben. Wij willen verder het welzijn van de dieren op onze verpachte landbouwgronden waarborgen. We hebben een aantal pachters gevraagd om in het najaar 2020 met gezamenlijke plannen te komen voor verduurzaming van de bedrijven en de bedrijfsvoering en wij bieden ondersteuning bij het opstellen van de plannen. Voor onze kuddes Konikpaarden en Galloway-koeien op Meinerswijk is het belangrijk dat zij door bezoekers met rust worden gelaten. We bekijken of de recent bij de ingangen geplaatste informatieborden voldoende effect hebben. Zo niet dan overwegen wij andere middelen om dit doel te realiseren.

Op diervriendelijke wijze voorkomen of bestrijden van schade, overlast en gevaar door dieren

Gehouden dieren, zoals honden, maar ook in het wild levende dieren, zoals ganzen, ratten en duiven kunnen schade, gevaar en overlast opleveren. Dit willen wij op een zo diervriendelijke wijze voorkomen.

Zoveel mogelijk voorkomen, beperken en bestraffen van door mensen toegebracht dierenleed

Problemen met dierenwelzijn komen vooral voort uit onwetendheid. Daarom gaan we de voorlichting over dierenwelzijn op arnhem.nl verbeteren. Daarnaast gaan we in gesprek met maatschappelijke organisaties om stichtingen als Blijf van mijn Dier onder de aandacht te brengen bij zorgverleners.

Natuurlijk gedrag van en een gezonde leefomgeving voor in het wild levende dieren bevorderen

We blijven voortdurend kijken wat we kunnen doen om een gezonde leefomgeving te waarborgen voor in het wild levende dieren. Zo hebben we in het buitengebied bijvoorbeeld poelen aangelegd waarvan vele diersoorten, insecten tot aan grofwild, profiteren, blijven we meewerken aan het realiseren van een gezonde populatie grofwild en hebben we ruiterpaden ingezaaid met bloemrijke kruidenmengsels.

Een milieu- en gebruiksvriendelijke afvalinzameling

Een milieu- en gebruiksvriendelijke afvalinzameling is een essentieel onderdeel van een duurzame woon- en leefomgeving. De ambitie is om afval zoveel mogelijk te hergebruiken en de hoeveelheid restafval verder te verkleinen, dit in combinatie met gebruiksvriendelijkheid en aanvaardbare kosten.

Minder restafval

Het is de ambitie om de hoeveelheid restafval die verbrand moet worden naar beneden te brengen. Deze doelstelling sluit aan bij de landelijke doelstellingen. Dit willen we in Arnhem bereiken met een betere afvalscheiding door inwoners en het voorkomen van import van afval van bedrijven en inwoners uit andere gemeenten. Daarnaast hebben we ook een financiële prikkel ingevoerd die de inwoners stimuleert om hun afval zoveel mogelijk te scheiden.

Implementatie Diftar

Met de invoering van Diftar per 1 juli 2020 brengen we de kosten voor afvalinzameling meer in rekening bij de gebruikers: als je meer restafval aanbiedt, ga je ook meer betalen. Daarnaast zet deze financiële prikkel inwoners aan tot betere afvalscheiding van herbruikbare fracties zoals papier, GFT-afval en plastic, blik en drankenverpakkingen (PBD). De voorzieningen die nodig zijn voor optimale afvalscheiding van de overige fracties zijn op peil gebracht.
De invoering van Diftar ondersteunen we met communicatie en waar nodig handhaving. Met communicatie informeren en motiveren we de bewoners om hun afval zoveel mogelijk te scheiden. Daarnaast is soms handhaving nodig om het verkeerd aanbieden van afval tegen te gaan.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[13].

Begroting 2021 per ambitie en doel		Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhem biedt woonruimte		**1.162**	**353**	**43**	**301**
Beschikbare en betaalbare woningen	WE02	1.162	353	43	301
Duurzame en levensloopgeschikte woningen	WE02				
Leefbare woonomgeving	WE02				
Een schone, groene én klimaatbestendige openbare ruimte		**7.660**	**692**	**0**	**687**
Naar een klimaatadaptieve stad	WA02	7.660	692	0	687
Arnhems groen versterken	WA02				
Aandacht voor dierenwelzijn		**212**	**0**	**0**	**0**
het voorkomen van dierenleed en waar nodig het verbeteren van de leefomstandigheden van zowel huisdieren als in het wild levende dieren	WA07	212	0	0	0
Een milieu- en gebruiksvriendelijke afvalinzameling					
Minder restafval					
Overig	**WA04**	**27.024**	**38.768**	**327**	**810**
Totaal		**36.058**	**39.814**	**371**	**1.799**

13 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	31.806	32.478	34.835	36.058	35.658	34.399	34.463
Baten	39.109	37.873	39.147	39.814	39.742	39.561	39.530
Saldo lasten en baten	***7.302***	***5.395***	***4.312***	***3.756***	***4.084***	***5.161***	***5.067***
Toevoegingen aan reserves	2.284	200	247	371	3.680	584	585
Onttrekkingen aan reserves	934	1.286	2.864	1.799	4.750	687	892
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-1.350***	***1.085***	***2.617***	***1.428***	***1.070***	***103***	***307***
Gerealiseerd resultaat	**5.952**	**6.480**	**6.929**	**5.184**	**5.154**	**5.264**	**5.374**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn in totaal begroot op € 36,1 miljoen. Dit is opgebouwd uit de volgende onderwerpen:

- Riolering: € 13,3 miljoen;
- Afval: € 11,7 miljoen;
- Stedelijk groen: € 4,5 miljoen;
- Parken, bossen en ecologie: €2,4 miljoen;
- Wonen: €1,2 miljoen;
- Overige lasten: € 3,0 miljoen.

De totale begrote lasten zijn in 2021 € 1,2 miljoen hoger dan in 2020. Vanuit de Herstelagenda wordt in 2021 € 0,4 miljoen geïnvesteerd in de kwaliteit van de openbare ruimte. En daarnaast € 40 duizend in 2021 om de openbare ruimte aantrekkelijker te maken met bijvoorbeeld kunst en groen (motie 20M117 Merlijn Schrijvers). Ten opzichte van 2020 zijn er extra middelen begroot voor het plan van aanpak woonwagenlocaties (€ 0,2 miljoen in 2021 en € 0,1 miljoen in 2022) welke gedekt worden uit de bestemmingsreserves op gebied van wonen. En er zijn extra middelen begroot voor de woondeal (€ 0,2 miljoen in 2021 en 2022). Tevens zijn de lasten voor dierenwelzijn met ruim € 0,1 miljoen toegenomen.

Baten

De begrote baten bedragen in 2021 € 39,8 miljoen. Dit is opgebouwd uit de volgende onderwerpen:

- Afval: € 20,6 miljoen;
- Riolering: €17,2 miljoen
- Parken, bossen en ecologie: € 0,7 miljoen;
- Havenbeheer: € 0,5 miljoen;
- Kabels en leidingen: € 0,4 miljoen;
- Wonen: € 0,4 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

De toevoeging aan de reserves bedraagt in 2021 € 0,3 miljoen, verdeeld over de reserves BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte, BR Onderhoud vastgoed en BR Volkshuisvesting.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan reserves voor 2021 zijn totaal begroot op € 1,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte: € 1,3 miljoen;
- BR Groenfonds: € 0,2 miljoen;
- BR Volkshuisvesting: € 0,1 miljoen voor het plan van aanpak woonwagenlocaties;
- BR Stimulering woningbouw: € 0,1 miljoen voor het plan van aanpak woonwagenlocaties;
- Overig: € 0,2 miljoen totaal aan de Algemene reserve, BR startersleningen en BR Onderhoud vastgoed.

De onttrekkingen zijn in 2021 € 1,0 miljoen lager dan in 2020. Dit heeft voornamelijk te maken met een verschuiving van werkzaamheden over de jaargrenzen heen.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Toelichting	Bron
Leefbaarheid in eigen buurt	2019	7,2		L&V monitor gemeente
Woonomgeving	2019	7,4		L&V monitor gemeente

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Nieuw gebouwde woningen	2018	11,1	8,6	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	ABF - Systeem Woningvoorraad
Omvang huishoudelijk restafval	2018	210	172	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval (kg per inwoner).	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GO Arnhem Nijmegen City Region
Lingezegen
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Wonen

- Woningcorporaties;
- Particuliere verhuurders;
- Beleggers/ontwikkelaars;
- Zorgpartijen.

Openbare ruimte

- Wijkteams;
- Schouwgroepen en belangengroepen;
- Waterschappen;
- Grondeigenaren (onder andere woningcorporaties, Provincie, Hoge Veluwe, Gelders Landschap, Staatsbosbeheer);
- Groen Forum;
- Klimaatbestendig Arnhem;
- Triple Helix partners.

Subsidies

Hieronder is de partij opgenomen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Stichting Natuurcentrum Arnhem.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Gezondheid en sport. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's

Planschade plan van aanpak woningsplitsing en verkamering

Beleidskaders

Wonen

- Arnhemse woonprincipes (Woonvisie);
- Volkshuisvestelijk kader;
- Volkshuisvestelijk kader 2019-2022;
- Huisvestingsverordening.

Openbare ruimte

- Structuurvisie 2020-2040;
- Groenvisie 2017-2035;
- Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2016-2020;
- Nota Ruimte voor de Jeugd (Spelennota) 2010 - 2020;
- Initiatiefvoorstel Groene Speelplaatsen;
- Aanpak wateroverlast Arnhem Noord 2015;
- Bomenplan Arnhem;
- De Visie en Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2021-2030 (voorstel aangeboden aan de gemeenteraad);
- Strategie klimaatadaptatie Arnhem 2020 - 2030 (voorstel aangeboden aan de gemeenteraad).

Paragrafen

De paragrafen vormen een 'dwarsdoorsnede' van de begroting, bezien vanuit een bepaald perspectief. Een aantal paragrafen is in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht voorgeschreven.

In de paragrafen worden kaderstellende beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. De paragrafen geven daarmee belangrijke aanvullende informatie over de meerjarige financiële positie van de gemeente. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan de paragrafen verschilt per onderwerp.

De volgende paragrafen zijn opgenomen:

1. Lokale heffingen
2. Risicomanagement en weerstandsvermogen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Investeringen
9. Subsidies

Lokale heffingen

Uitgangspunten van beleid

Afspraken uit het Coalitieakkoord 2018-2022

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is de afspraak gemaakt dat alle belastingen, heffingen, leges en parkeertarieven met ingang van 2019 niet verhoogd zullen worden. In 2019 zijn aanvullende afspraken op dit coalitieakkoord gemaakt. Hierbij is afgesproken om in 2020 de OZB eenmalig te verhogen met 1,25% (Amendement 19A66). Voor de begroting van 2021 wijzigen deze afspraken niet. Als algemene regel is afgesproken dat alle belastingen, heffingen, leges en parkeertarieven niet verhoogd zullen worden.

Aanvullend op deze afspraken geldt voor de OZB dat ieder jaar een herwaarderingsjaar is. Dat betekent dat de WOZ-waarden gebaseerd worden op een nieuwe waardepeildatum (in 2021 is dat 1 januari 2020).
Het gemiddelde herwaarderingscijfer leidt tot een tariefaanpassing zodat de herwaardering geen lastenontwikkeling tot gevolg heeft. Om te voorkomen dat de opbrengst OZB te hoog of te laag wordt, wordt de gemiddelde waarde-ontwikkeling gecompenseerd door een tariefswijziging. Uiteraard kan de werkelijke waardestijging per individueel object afwijken van de gemiddelde waardestijging, met als gevolg een andere individuele ontwikkeling van de lasten dan hier gepresenteerd.

Afvalstoffenheffing/ invoering Diftar

Met ingang van 1 juli 2020 is in de gemeente Arnhem Diftar ingevoerd. Met een Diftar-systeem krijgen inwoners meer invloed op de hoogte van hun afvalstoffenheffing. De financiële prikkel die hiermee gegeven wordt, zal leiden tot betere afvalscheiding, minder restafval en past daarmee volledig in het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Arnhem.

Parkeerbelasting

Het betaald parkeergebied zal de komende jaren alleen worden vergroot, wanneer hier draagvlak voor bestaat binnen de buurt/wijk. De verwachting is dat in de wijken initiatieven worden ontwikkeld om betaald parkeren te gaan invoeren. Wanneer het betaald parkeergebied wordt vergroot, dan zal dat een positief effect hebben op de belastinginkomsten.

Bedrijveninvesteringszones

Hoogstwaarschijnlijk zal de gemeenteraad nog voor januari 2021 een verordening vaststellen, waarmee het voor ondernemers van het Korenkwartier mogelijk wordt om een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) op te richten. Een BIZ betreft een afgebakend gebied binnen de gemeente, waarin ondernemers samen zorgen voor een veilige en leefbare bedrijfsomgeving. De gemeente int van de ondernemers in de BIZ een bijdrage en keert deze vervolgens als subsidie uit aan de BIZ als uitvoeringsorganisatie. In de verordening kan worden opgenomen dat de perceptiekosten op de subsidie in mindering worden gebracht; in dat geval is de BIZ-bijdrage voor de gemeente volledig budgetneutraal.
De verordening treedt pas in werking bij voldoende draagvlak onder de ondernemers in de BIZ. Plannen voor oprichten van een BIZ zijn er voor de Korenmarkt (Korenkwartier). De verwachting is dat de draagvlakmeting in februari 2021 zal plaatsvinden.

Ontwikkelingen gemeentelijk belastinggebied

Er zijn op dit moment landelijk beleidsvoorstellen in ontwikkeling met betrekking tot verbetering van het belastingstelsel, inclusief de lokale belastingen. Het is echter op dit moment nog te prematuur om daarover te kunnen rapporteren.

Geraamde inkomsten en een overzicht op hoofdlijnen

	2020	2021
Bedragen x € 1.000		
Belastingsoorten		
Onroerend zaakbelasting	54.905	55.190
Afvalstoffenheffing	17.511	17.554
Rioolheffing	16.864	17.117
Toeristenbelasting	625	625
	89.905	***90.486***
Overige heffingssoorten		
Parkeerbelasting	7.649	8.186
Leges burgerlijke stand	2.113	2.115
Bouw- en sloopvergunningen (Wabo)	3.933	4.037
	13.695	***14.338***
Totaal	**103.600**	**104.824**

Lokale lastendruk en kwijtscheldingsbeleid

Ontwikkeling lokale lastendruk in Arnhem

Gemiddelde lastenontwikkeling per woning (eigenaar)	2020	2021	%
Onroerend zaakbelasting	€ 342	€ 342	0,00%
Rioolheffing	€ 174	€ 177	1,5%
Afvalstoffenheffing	€ 242	€ 241	-0,1%
	€ 758	**€ 760**	**0,31%**

Gemiddelde lastenontwikkeling per woning (gebruiker/huurder)	2020	2021	%
Onroerend zaakbelasting	€ 0	€ 0	0,0%
Rioolheffing	€ 87	€ 89	1,5%
Afvalstoffenheffing	€ 242	€ 241	-0,1%
	€ 329	**€ 330**	**0,32%**

Ontwikkelingen lokale lastendruk in landelijk perspectief

Het Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden (Coelo) meet jaarlijks de lokale lastendruk van de Nederlandse gemeenten. De indicator 'Woonlasten meerpersoonshuishouden' geeft inzicht in de ontwikkeling van de Arnhemse woonlasten in relatie tot die van de overige gemeenten. De indicator bestaat uit de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Uit een analyse is gebleken dat bij de berekening van de waarde van een gemiddelde woning in Arnhem andere aannames worden gehanteerd dan waarmee door het Coelo wordt gerekend. Bij de berekening van de gemiddelde WOZ-waarde van een woning in Arnhem wordt ook de categorie recreatiewoningen en overige woningen betrokken, terwijl deze categorie bij de berekening van het Coelo buiten beschouwing blijft. Omdat deze categorie een lagere gemiddelde WOZ-waarde heeft dan de overige categorieën, heeft dit een verlagend effect op de berekende gemiddelde WOZ-waarde voor een woning in Arnhem. Een vergelijking met de gegevens van het Coelo levert hierdoor een afwijking op.

Kwijtscheldingsbeleid

Inwoners van Arnhem komen in aanmerking voor kwijtschelding als onder andere het zogenaamde gecorrigeerde inkomen lager uitvalt dan 100% van het bijstandsniveau. Arnhem kiest met het hanteren van een bovengrens van 100% van het bijstandsniveau voor de maximale invulling van het kwijtscheldingsbeleid die de wet biedt.

Kostendekkendheid leges en heffingen

Afvalstoffenheffing

Ten opzichte 2020 zijn de volgende ontwikkelingen van invloed op het tarief voor de afvalstoffenheffing in 2021:

- een verwachte daling van de lasten voor restafval en hogere inkomsten door inzameling van herbruikbaar afvalstromen, totaal circa € 0,5 miljoen (al verwerkt in de begroting 2020 als effect op de resultaten voor 2021 van invoering Diftar);
- extra kosten inzameling (€ 0,4 miljoen) oud-papier als gevolg van ongunstige marktontwikkelingen voor oud papier en de nieuwe aanbesteding voor het ophalen;
- verwachting stijging van kosten als gevolg van loon- en prijsindexaties (€ 0,2 miljoen);
- groei van het aantal huishoudens.

De hierboven genoemde kostenstijgingen kunnen in voldoende mate opvangen worden door de verwachte positieve effecten van Diftar en door de groei van het aantal huishoudens. Op basis van bovenstaande ontwikkelingen blijft zowel het vaste als variabele tarief van de afvalstoffenheffing voor 2021 gelijk aan het tarief dat vanaf 1/7/2020 gehanteerd wordt. In lijn met voorgaande jaren is het tarief niet volledig kostendekkend.

Berekening kostendekkenheid t.b.v. Afvalstoffenheffing	
Bedragen x € 1.000	
Kosten Taakveld(en),incl. (omslag) rente	20.486
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-2.949
Netto kosten taakvelden	***17.537***
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	644
BTW	2.775
Totale kosten	***20.956***
Opbrengst heffingen	17.554
Dekkingspercentage	**84%**

Rioolheffing

Beleidsuitgangspunten:

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken om de heffingen kostendekkend te maken. Dit betekent voor de rioolheffing een jaarlijkse groei van 1,5%.

Berekening kostendekkenheid t.b.v. Rioolheffing	
Bedragen x € 1.000	
Kosten Taakveld(en),incl. (omslag) rente	15.120
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-
Netto kosten taakvelden	***15.120***
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	1013
BTW	1.566
Totale kosten	***17.699***
Opbrengst heffingen	17.161
Dekkingspercentage	**97%**

Leges

Legesverordening	Lasten 2021	Baten 2021	Kosten-dekkendheid
Bedragen x € 1.000			
Algemene dienstverlening			
PD-Burgerlijke stand	3.415	2.115	62%
Parkeren	106	88	83%
Overige APV	100	97	97%
Subtotaal Algemene dienstverlening	**3.621**	**2.300**	**64%**
Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning			
Huisvesting en Wabo	4.581	4.037	88%
Kabels/leidingen	413	352	85%
Subtotaal Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	**4.994**	**4.389**	**88%**
Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn			
Drank- en Horeca	218	191	88%
Prostitutiebedrijven	8	7	88%
Winkeltijden	-	-	0%
Subtotaal Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	**417**	**328**	**79%**
Totaal	**9.032**	**7.017**	**78%**

Overzicht lokale heffingen

Onroerendzaakbelasting

2020	Tarieven			WOZ-waarde	Begroot 2019		
	gebruiker	eigenaar	totaal	totaal	gebruiker	eigenaar	totaal
Bedragen x € 1.000							
Woningen		0,1587%	0,1587%	16.275.846		26.122	26.122
Niet-woningen	0,1963%	0,5890%	0,7853%	3.664.103	7.193	21.582	28.774
Totaal				**19.939.949**	**7.193**	**47.703**	**54.896**

2021	Tarieven			Stijgings-perc. tarief	WOZ-waarde	Begroot 2021		
	gebruiker	eigenaar	totaal		totaal	gebruiker	eigenaar	totaal
Bedragen x € 1.000								
Woningen		0,1466%	0,1466%	-7,65%	17.820.596		26.122	26.122
Niet-woningen	0,2060%	0,6180%	0,8240%	4,93%	3.527.414	7.267	21.801	29.067
Totaal					**21.348.009**	**7.267**	**47.923**	**55.190**

Onroerend zaakbelasting	gemiddelde woning	gemiddelde niet-woning
Lasten 2020	342	4.856
Indexatie 0%	*0*	*0*
Lasten 2021	**342**	**4.856**

Afvalstoffenheffing

	Vast tarief	Vast		Aantal huishoudens		Begroot	
	per 1-7-2020	Tarief	2021	2020	2021	2020	2021
Bedragen x € 1.000							
Afvalstoffenheffing vast	81,30		162,60	72.226	72.766	17.511	11.832
Afvalstoffenheffing variabel*			78,64				5.722
Totaal			**241,24**	**-**	**-**	**17.511**	**17.554**
Variabel tarief per 30-liter zak	0,80		0,80				

Afvalstoffenheffing	Gemiddeld per huishouden
Lasten 2020	**€ 242**
waarvan vast	*€ 163*
*waarvan variabel**	*€ 79*
ontwikkeling tarief	€ -
Lasten vast tarief 2021	**€ 241**
Variabel tarief per 30-liter zak	0,80

** op basis van het gebruik van een gemiddeld huishouden*

Rioolheffing

Rioolheffing	Tarieven	Tarieven		aansluiting op riool	Begroot 2020		
2020	**eigenaar**	**gebruiker**	**Totaal**	**totaal**	**gebruiker**	**eigenaar**	**totaal**
Bedragen x € 1.000							
Woningen	0,0384%	0,0384%	0,0767%	16.225.846	6.225	6.225	12.449
Niet-woningen	0,0615%	0,0615%	0,1230%	3.589.103	2.208	2.208	4.415
Totaal				**19.814.949**	**8.432**	**8.432**	**16.864**

Rioolheffing	Tarieven	Tarieven		Stijgings-perc. tarief	Aansluiting op riool	Begroot 2021		
2021	**eigenaar**	**gebruiker**	**Totaal**		**totaal**	**gebruiker**	**eigenaar**	**totaal**
Bedragen x € 1.000								
Woningen	0,0356%	0,0356%	0,0711%	-7,32%	17.770.596	6.318	6.318	12.636
Niet-woningen	0,0644%	0,0644%	0,1289%	4,76%	3.477.414	2.241	2.241	4.481
Totaal					**21.248.009**	**8.559**	**8.559**	**17.117**

Rioolheffing		gemiddelde woning		gemiddelde niet-woning	
Lasten 2020		**€ 174**		**€ 779**	
	Indexatie 1,5%	€ 2,6	1,50%	€ 11,69	1,50%
Lasten 2021		**€ 176,99**		**€ 791**	

De opgenomen tarieven OZB en rioolheffing zijn gebaseerd op de waardeontwikkeling zoals die bij het opstellen van de Begroting bekend was. Medio oktober vindt een verbijzondering van de verwachte waardeontwikkeling plaats ten aanzien van de lokale markt. Indien dit gevolgen heeft voor de opgenomen tarieven, zullen deze tarieven worden bijgesteld. Een wijziging van de tarieven heeft echter geen gevolgen voor de belastingopbrengsten en de te betalen lasten, die blijven ongewijzigd. De tarieven worden ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden in de betreffende verordeningen.

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Samenvatting financiële positie

In hoofdstuk 1 van deze begroting zijn de hoofdlijnen van beleid en financiën voor de begroting 2021 en volgende jaren opgenomen. In deze paragraaf staan we uitgebreider stil bij de financiële positie van onze gemeente.
In vorige begrotingen was de vergelijking opgenomen hoe iemand naar zijn of haar eigen financiële positie kijkt. Als iemand bijvoorbeeld een goed en zeker inkomen heeft om zijn huur of hypotheek te betalen, verder geen grote schulden heeft en ook nog over een spaarsaldo beschikt kan worden geconcludeerd dat de financiële positie robuust en solide is.
Zo is het ook bij gemeenten. Heeft de gemeente Arnhem geen of weinig schulden, een goed gevulde 'bankrekening' (algemene reserve) en zijn de baten vrijwel ieder jaar even hoog of iets hoger dan de lasten, dan staat Arnhem er over het algemeen goed voor.
Het weerstandsvermogen geeft daarnaast aan in welke mate de gemeente Arnhem in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering hiervan in gevaar komt. Door in samenhang te kijken naar een aantal kengetallen kunnen we de financiële positie van de gemeente Arnhem beoordelen. Dat is ook wat in deze paragraaf gebeurt.

Sinds maart 2020 ziet de wereld er door de coronacrisis heel anders uit. De lockdown en aansluitende beperkingen hebben grote impact op de samenleving en de overheidsfinanciën. Om de economische en maatschappelijke gevolgen te beperken kwam er een omvangrijk pakket steunmaatregelen van het Rijk, deels ook uitgevoerd door gemeenten. Arnhem trof ook zelf als gemeente tal van maatregelen. Ook besprak de raad de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis met een heel pakket aan stimuleringsmaatregelen voor onze stad, waarvoor geld wordt vrijgemaakt.
Vanaf het begin van de crisis werd steeds nagegaan wat de financiële impact voor Arnhem is. Zo was en is 2020 een jaar met niet of nauwelijks te voorziene ontwikkelingen. Maar hoe gaat het nu verder? Wat voor consequenties heeft dit voor de financiële positie van de stad? Hoe kijken we vanuit deze ontwikkelingen naar de kengetallen die belangrijk zijn voor de financiële positie van onze stad? Wat betekent het voor de mate van financiële robuustheid van de gemeente?

Kenmerk van de situatie van de afgelopen maanden is geweest dat er sprake is van grote onzekerheid. De onzekerheid over het verdere verloop van de crisis duurt voort. Er is niemand die echt goed kan voorspellen hoe de komende maanden en jaren er precies uit gaan zien. Komen er nieuwe beperkende maatregelen of worden maatregelen na enige tijd weer versoepeld? Hebben die een landelijk of vooral regionaal karakter? Komt er een vaccin en wanneer dan?
Omdat dit soort vragen niet te beantwoorden zijn wordt voor de impact zoveel mogelijk aangesloten bij inschattingen en scenario's die door het Centraal Plan Bureau (CPB) worden opgesteld. Eerder waren dat de ramingen van het CPB van maart en juni 2020. Op het moment dat deze begroting wordt opgesteld is de augustusraming 2020 beschikbaar. In grote lijnen komen de twee basisramingen van juni en augustus overeen. De augustusraming is iets positiever. Wel presenteert het CPB een zgn. tweede-golfscenario met substantiële herinvoering van contact beperkende maatregelen, vraaguitval en verder oplopende werkloosheid. In dit tweede-golf scenario loopt de overheidsschuld verder op, maar blijft onder de niveaus die als riskant worden gezien, zo geeft het CPB aan. Gezien de conjuncturele situatie is het advies van het CPB om ook dan geen maatregelen te treffen om het tekort te beperken. Het advies is dus om niet te bezuinigen of lasten te verhogen. Op het moment dat deze begroting wordt opgesteld is de verwerking van de adviezen in de Rijksbegroting nog niet bekend.
De komende maanden en wellicht jaren wordt het zaak de ontwikkelingen zo goed mogelijk te blijven volgen en daarop in te spelen en wanneer dat mogelijk en noodzakelijk is maatregelen te nemen. Wanneer daartoe aanleiding is zal de raad hierover geïnformeerd worden.

Gemeenten zijn voor hun financiële positie voor hun inkomsten in grote mate afhankelijk van het Rijk. Gemeenten hebben een relatief klein eigen belastinggebied en kunnen beperkt eigen inkomsten verwerven. Ook om die reden kon het niet anders dan dat het Rijk gemeenten in belangrijke mate compensatie biedt voor de gevolgen van de coronacrisis.
De 'grenzen' van het financieel speelveld voor de gemeente en de manier waarop de gemeente daarin opereert liggen vast in de gemeentewet en de begrotingsvoorschriften (BBV). Anders dan het Rijk moet het gemeentelijke huishoudboekje van de gemeente altijd in evenwicht zijn. De raad moet erop toezien dat de begroting 'structureel en reëel in evenwicht is' dan wel er voor zorgen dat dit evenwicht in de daarop volgende jaren wordt vastgesteld (art. 189 lid 2 gemeentewet). De begroting moet vervolgens worden goedgekeurd door Gedeputeerde Staten

(GS). Is de begroting niet sluitend dan komt een gemeente onder toezicht van GS en moet de gemeente maatregelen nemen om de begroting sluitend te maken.

In voorgaande begrotingen en in de nieuwe Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen zijn de mate van robuustheid van de begroting, de mate van robuustheid van de buffers om risico's op te vangen als die zich voordoen en de mate van robuustheid van de balans genoemd als beoordelingspunten voor onze financiële positie. Bij het samenstellen van de begroting geeft dit het volgende beeld:

1. De robuustheid van de begroting. De begroting is over de jaren 2021-2024 in evenwicht. Daarbij is uitgegaan van de laatst beschikbare informatie over de inkomsten van het Rijk op basis van de meicirculaire. In de begroting is rekening gehouden met de lasten van de Herstelagenda.
2. De mate van robuustheid om risico's op te vangen. De gevolgen voor het gemeentelijk risicoprofiel zijn geïnventariseerd en hebben geleid tot een verhoging van de benodigde buffers voor risico's. Om ruimte te maken om investeringen in de stad via de Herstelagenda mogelijk te maken, zijn de bestemmingsreserves onderzocht waardoor ruimte hieruit is vrijgemaakt. Dit zorgt ervoor dat de algemene reserve als belangrijkste onderdeel van de buffers om risico's op te vangen maar in beperkte mate daalde. Dit zorgt er voor dat ondanks de coronacrisis de weerstandsfactor nog steeds voldoet aan de minimumnorm van 1,0.
3. De mate van robuustheid van de balans. Hierbij gaat het onder andere om de omvang van de schulden van de gemeente. De verhouding tussen eigen en vreemd vermogen. Door de vorige economische crisis kwam de robuustheid van de balans onder druk te staan. Door de afspraken die zijn vastgelegd in art. 11, lid 6 van de verordening Financieel beleid en beheer worden jaarlijks bedragen toegevoegd aan de bestemmingsreserve solvabiliteit, waardoor deze meerjarig toeneemt. De BR solvabiliteit is een extra buffer voor onvoorziene tegenvallers. Het kengetal met betrekking tot solvabiliteit is lager dan de norm die de provincie hanteert en is afgenomen ten opzichte van het jaarverslag 2019. Dit wordt vooral veroorzaakt door de onttrekkingen uit de bestemmingsreserves en de hogere investeringen in 2021 en 2022.

Op basis van de begroting die nu voorligt en de informatie die daaraan ten grondslag ligt, is de gemeente Arnhem er in geslaagd is om op dit moment een begroting te presenteren die zowel voorziet in het uitvoeren van de Herstelagenda zonder al te zeer op de robuustheid van de begroting in te leveren. Robuustheid van de begroting is uiteraard in tijden van crisis geen hoofddoel van de gemeente. Maar dat de gemeente op dit moment redelijk robuust is, kan helpen de stad de komende jaren door de crisis heen te loodsen. Ook als er nieuwe ontwikkelingen op de stad afkomen.

Zoals aangegeven is de onzekerheid groot en zijn de verdere effecten van de crisis voor de financiële positie onzeker. Belangrijk is daarbij vooral hoe het Rijk om zal gaan met de uitkeringen aan de gemeenten. Van grote invloed kan ook zijn hoe het Rijk in september van dit jaar besluit over de verdeling van de middelen Buig (bijstand). Om het financieel effect voor gemeenten te beperken is er een zgn. vangnetregeling. Niet duidelijk is ook of de verschillende mate van impact van corona voor wat betreft aantallen bijstandscliënten tussen gemeenten invloed gaat hebben op de omvang van de middelen die Arnhem hiervoor van het Rijk ontvangt.
Los van de coronacrisis kunnen ook twee mogelijke herverdeeleffecten van middelen die de gemeente Arnhem van het Rijk ontvangt van invloed zijn op de financiële positie. Een positief effect kan optreden door een andere verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds waarbij de grotere gemeenten, zoals Arnhem, meer middelen ontvangen. In negatieve zin door een andere verdeling van de middelen voor beschermd wonen. Over deze herverdelingen van middelen over gemeenten is nog geen besluit genomen.

Tot op dit moment heeft het Rijk er voor gekozen met maatregelen de economie en het op peil houden van de werkgelegenheid te steunen. De belastingen zijn niet verhoogd en ook aanvullende bezuinigingen op het gemeentefonds zijn op dit moment niet bekend. Mocht het Rijk besluiten dit wel te gaan doen dan zullen daar ook de gemeenten de negatieve gevolgen van ondervinden. De gemeente Arnhem zou in die situatie tegenvallers tijdelijk nog op kunnen vangen via de aanwezige buffers. Als eventuele bezuinigingen van het Rijk een structureel karakter zouden dragen zouden ook in Arnhem bezuinigingen noodzakelijk zijn.
Hoe de uitkeringen van het Rijk zich op de wat langere termijn zullen ontwikkelen is onduidelijk. Meer zicht hierop komt wellicht pas na de Tweede Kamer verkiezingen in maart 2021, de vorming van een nieuw Kabinet en een nieuw regeerakkoord.
De vaste financiële adviseurs van de minister van Financiën, de Studiegroep Begrotingsruimte, hebben in juli 2020 een advies uitgebracht over de begrotingssystematiek tijdens een volgende kabinetsperiode 2021-2025. Daarin is aangegeven dat het op korte termijn te risicovol zou zijn om, zolang er sprake is van economische neergang, te bezuinigen of lasten te verhogen. Dat zou de economie verder afremmen en de crisis verdiepen.

Door het huidige beleid met een pakket aan steunmaatregelen kan er sprake zijn van tijdelijk effect op de schulden, waarna deze weer worden afgebouwd. De Studiegroep benoemt ook een andere situatie, waarbij er geen sprake is van een tijdelijk effect. In dat geval heeft het Rijk ook na deze crisis maatregelen op zich genomen, waardoor de schulden van het Rijk blijven oplopen. Dit negatieve scenario zou op termijn geen houdbare situatie opleveren, waardoor de budgettaire opgaven op lange termijn zouden worden vergroot, zo geven ze aan. Ze bepleiten ook een beleid gericht op de lange termijn met structurele oplossingen op het gebied van economie, duurzaamheid, ecologie en het welzijn van mensen. De Arnhemse Herstelagenda met daarin opgenomen maatregelen sluit aan bij de deze laatste denklijn.
Al met al een onzekere situatie, zowel voor wat betreft het verloop van de coronacrisis als voor de uitkeringen van het Rijk voor de begrotingsjaren 2021-2024 van de gemeente. College en raad zullen hierin hun weg moeten vinden en steeds weer anticiperen op nieuwe ontwikkelingen. Vinger aan de pols houden en sturen en bijsturen zal naar verwachting de komende periode van groot belang blijven. Zoals aangegeven zal ook de raad daarover steeds worden geïnformeerd en betrokken.

Slotconclusie van onze financiële positie is dat deze nog gezond is en voldoende robuust is. De gemeente bezit nog buffers die, mocht de crisis langer duren, incidenteel ruimte bieden om tegenvallers op te vangen. Onze gemeente is kwetsbaar wanneer de crisis langer duurt en dit zou leiden tot bezuinigingen op inkomsten van het Rijk. Daarnaast zijn we kwetsbaar voor mogelijke herverdeeleffecten van middelen van het Rijk.

Samenvatting financiële kengetallen

Voor de beoordeling van de financiële positie van gemeenten worden kengetallen gebruikt. Door deze kengetallen in onderlinge samenhang te bekijken is het mogelijk het beeld van de financiële positie te verdiepen. In onderstaand plaatje zijn deze opgenomen:

Deze financiële kengetallen geven het volgende beeld:

Netto schuldquote	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	89%	88%	107%	108%	104%	100%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	78%	80%	98%	99%	97%	93%

Solvabiliteitsratio	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	17%	15%	12%	12%	13%	14%

Weerstandsvermogen (factor)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	1,2	1,0	1,0	1,0	1,1	1,2

Kengetal grondexploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	7%	6%	7%	6%	6%	5%

Structurele exploitatieruimte	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	2%	-3%	-3%	-1%	1%	2%

Woonlasten meerpersoonshuishouden	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	104%	102%	98%	98%	98%	98%

De uitkomsten van deze kengetallen sluiten aan bij de ontwikkelingen, zoals ook in de jaarstukken 2019 uitvoerig toegelicht. De ervaring leert dat de uitkomsten van deze kengetallen bij de jaarrekening een betrouwbaarder beeld geven dan bij de begroting. De onzekerheden rondom de financiële positie versterken dit gegeven nog. Met inachtneming daarvan is mogelijk een aantal kanttekeningen te plaatsen en conclusies te trekken:

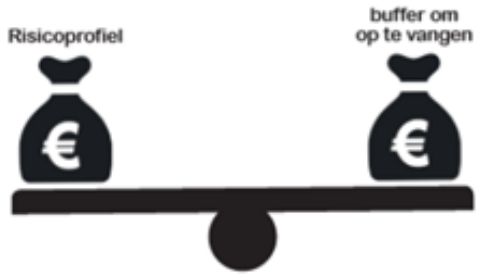
- De omvang van de schulden en solvabiliteit hadden zich tijdens de vorige economische crisis negatief ontwikkeld. Sinds die tijd is herstel opgetreden ook door de maatregelen tijdens de vorige en deze raadsperiode. De solvabiliteit laat nu een verslechtering zien tot 2021 als gevolg van de onttrekkingen uit de bestemmingsreserves en de hogere investeringen in 2021 en 2022. Dit heeft ook een negatief effect op de ontwikkeling van de netto schuldquote.
- De gemeente valt volgens de norm voor de solvabiliteit van de provincie nog steeds in de meest risicovolle categorie. De provincie hanteert voor de solvabiliteit een grens van 20%. De solvabiliteitsratio is bij de Jaarrekening aanmerkelijk hoger dan in de komende jaren. Dit is mede het gevolg van de budgetoverhevelingen van 2019 naar 2020 inclusief gemeentefondsmiddelen uit de decembercirculaire. Bij de jaarrekening zijn deze budgetten toegevoegd aan de reserve taakmutaties gemeentefonds - overloop. Hierdoor stijgt het eigen vermogen en daarmee de solvabiliteitsratio. In 2020 zijn deze budgetten onttrokken aan de reserves en aan de betreffende programma's toegevoegd.
- De weerstandsfactor bevindt zich voor de begroting 2020-2024 nog in de afgesproken bandbreedte van 1,0-1,4. Daarnaast is als extra buffer de BR solvabiliteit aanwezig.
- Tijdens de vorige raadsperiode moesten door de vorige economische crisis grote verliezen worden genomen bij de grondexploitaties. Doordat Arnhem de problemen van het grondbedrijf niet voor zich heeft uitgeschoven, maar opgevangen heeft uit reserves en door te bezuinigen, staat de gemeente er op dit onderdeel ten opzichte van een aantal andere gemeenten goed voor. De afboekingen in het grondbedrijf moeten ook worden meegewogen bij de beoordeling van de solvabiliteit.
- Voor alle jaren is er sprake van een structureel sluitende begroting wat wil zeggen dat de langjarige lasten worden gedekt door langjarige inkomsten.

- De woonlasten voor een gemiddeld Arnhems gezin stijgen minder snel dan het Nederlands gemiddelde. Hierbij gaat het om de OZB-lasten, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Het gemiddelde Arnhemse gezin is vanaf 2021 minder aan deze lasten kwijt dan een gemiddeld Nederlands gezin.

In aansluiting op de bovenstaande samenvatting worden in het vervolg van deze paragraaf nog aantal onderdelen nader toegelicht.

Uitgangspunten van beleid bepaling weerstandsvermogen voor risico's

Na de robuustheid van de begroting zelf vormen de buffers voor risico's de tweede vorm van zekerheid.
Het centrale uitgangspunt van het gemeentelijk beleid voor risico's is dat de gemeente voldoende buffers heeft om risico's die financiële impact kunnen hebben als die zich voordoen op te kunnen vangen. Het doel is daarbij om niet iedere tegenvaller direct van invloed te laten zijn op het lopende beleid, waardoor de reguliere dienstverlening niet meteen in het gedrang komt. Dat we als gemeente risico's moeten inventariseren en een buffer moeten aanhouden is vastgelegd in art. 11 van de begrotingsvoorschriften van het Rijk (BBV).
Het onderstaande plaatje laat zien wat we daarbij feitelijk aan het doen zijn. De omvang van de buffers moeten voldoende groot zijn om het risicoprofiel te kunnen dekken.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt twee keer per jaar bepaald door de omvang en impact van de risico's te bepalen. Het gemeentelijk risicoprofiel voor de Begroting 2021 is opnieuw geïnventariseerd, waarbij ook de risico's van corona zijn betrokken. Tijdens de corona crisis monitoren we de risico's vaker en houden zo de vinger aan de pols.
Onder de beschikbare weerstandscapaciteit wordt verstaan de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om risico's te kunnen dekken. De hoogte van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt bepaald door de reserves van de gemeente, de algemene reserve en de bestemmingsreserves grondexploitatie.
De weerstandsfactor is de verhouding tussen het beschikbare weerstandsvermogen en de benodigde weerstandscapaciteit. In de verordening Financieel beleid en beheer is hierover het volgende vastgelegd:
'Voor een robuuste financiële positie mag de weerstandsfactor niet lager zijn dan 1. Indien de weerstandsfactor lager is dan 1 is aanzuivering van de algemene reserve vereist. Indien de factor hoger is dan 1,4 dan kunnen reserves worden aangewend voor (nieuw) beleid.'
In Arnhem is de oorsprong voor het beleid op dit punt de nota 'Weerstandsvermogen en risicomanagement 2006'. Wijzigingen in het beleid sinds 2006 zijn steeds in dit deel van de begroting/jaarrekening opgenomen. Beleidswijzigingen zijn ook steeds verwerkt in de verordening door middel van besluitvorming van de gemeenteraad.

Beleidsnota Risicomanagement en weerstandsvermogen

In 2019 en 2020 is een aantal keren met de auditcommissie gesproken over het thema risicomanagement en weerstandsvermogen. Inmiddels is het concept van een nieuwe nota Risicomanagement en weerstandsvermogen in de eerste helft van 2020 met de auditcommissie besproken. Naar aanleiding daarvan heeft het college van B&W een raadsvoorstel met daarbij de nieuwe nota ter behandeling aan de raad voorgelegd. In de nota wordt het weerstandsvermogen gepresenteerd in de samenhang van de financiële robuustheid van de financiële positie van de gemeente als geheel samen met de robuustheid van de begroting en de robuustheid van de balans. Voor wat betreft de spelregels voor de berekening van het weerstandsvermogen sluiten deze aan bij de spelregels, zoals al vastgelegd in de Verordening Financieel Beleid en Beheer. Voor meer informatie over de werking risicomanagement, spelregels weerstandsvermogen e.d. verwijzen wij naar deze nota.

Bij de voorbereiding van de nota Risicomanagement, onder andere tijdens een onderzoek waar ook raadsleden bij betrokken waren, is onderkend dat niet alle risico's voorspeld kunnen worden. Tegenvallers kunnen een veel

grotere en niet te voorspellen impact hebben op de financiële positie dan in het risicoprofiel voorzien. Dit worden ook wel de zogenaamde 'zwarte zwanen' genoemd. Om de 'zwarte zwanen' het hoofd te kunnen bieden wordt de solvabiliteit van de gemeente Arnhem versterkt. Hiervoor zijn afspraken gemaakt over de vorming en voeding van de bestemmingsreserve solvabiliteit die zijn verwerkt in de verordening.

Aanvullende financiële kengetallen

In de samenvatting van deze paragraaf zijn de voorgeschreven kengetallen vanuit de begrotingsvoorschriften van het Rijk opgenomen. Als aanvulling op de hiervoor genoemde vijf financiële kengetallen heeft de gemeente Arnhem in aansluiting op de zogenaamde stresstesten van de 100.000+ gemeenten op vijf aandachtsvelden nog een aantal andere kengetallen doorgerekend. Bij elk kengetal wordt door middel van een kleur aangegeven hoe hierop wordt gescoord: rood is kwetsbaar, oranje is punt van aandacht en groen is voldoende:

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav schuldquote	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
a Netto schuld per inwoner	€ 3.615	€ 3.967	€ 4.316
b Schuldevolutie	-20%	10%	9%
c Netto rentelasten/exploitatie	1,73%	1,67%	1,61%
d Aanwezigheid rentereserve/buffer	ja	ja	ja
e Zekerheden leningen, garantstellingen en waarborgen	94,57%	94,91%	94,9%

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav solvabiliteit	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
a Weerstandsfactor	1,2	1,0	1,0
b Mogelijkheden om weerstandscapaciteit te verbeteren	ja	ja	ja

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav grondexploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
a Afhankelijkheid van grondexploitatie voor sluitende begroting	nee	nee	nee
b Winstverwachting grondexploitatie	14.084	14.084	13.868
c Toekomstig nog te realiseren baten en lasten in relatie tot de BIE	1,9	1,9	1,5

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav structurele exploitatieruimte	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
a Toereikenheid onderhoudsbudgetten openbare ruimte	0,34%	0,36%	0,30%
b Ombuigingen, taakstellingen	0%	0,05%	0,05%
c Meerjarig sluitende begroting	ja	ja	ja

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav woonlasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
a Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0,25%	0,24%	0,21%
b Derving OZB i.v.m. leegstand	2,03%	1,77%	2,06%

Uit deze kengetallen blijkt dat Arnhem op veel onderdelen goed scoort (in groen weergegeven). De eerste rode score wordt zichtbaar op de indicator 'netto schuld per inwoner'. Deze hoge score was mede aanleiding om afspraken te maken over de verbetering van de solvabiliteit die een positief effect hebben op dit kengetal.

Risicoprofiel en weerstandsvermogen

Benodigde- en beschikbare weerstandscapaciteit - totaalbeeld

In dit deel van de paragraaf is in onderstaande tabel het totaal beeld opgenomen van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit bestaat uit de omvang van de statistische berekeningen met het risicoprofiel.
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de reserves waarover is afgesproken dat deze als risicobuffer dienen. Zoals gebruikelijk wordt hiervan ook een meerjarig beeld gegeven van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit. Gelet op alle onzekerheden zal duidelijk zijn dat de betekenis hiervan beperkt is.

In onderstaande tabel is het totaalbeeld opgenomen:

Benodigd versus beschikbare weerstandscapaciteit	MJPB 2020-2023	JV 2019	Prognose 2020	Begroting 2021-2024	2022	2023	2024
	90%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
Bedragen x € 1.000							
Benodigde weerstandscapaciteit							
1. Gemeentebrede risico's	25.550	26.266	26.417	26.417	26.417	26.417	26.417
2. Corona risico's			4.834	4.834	2.864	0	0
Gemeentebrede risico's totaal	**25.550**	**26.266**	**31.251**	**31.251**	**29.281**	**26.417**	**26.417**
3.. Risico's grondexploitatie	**4.880**	**11.420**	**11.420**	**11.420**	**11.420**	**11.420**	**11.420**
Totaal	**30.430**	**37.686**	**42.671**	**42.671**	**40.701**	**37.837**	**37.837**
Beschikbare weerstandscapaciteit							
1. Algemene reserve	**22.767**	**29.878**	**27.301**	**25.139**	**23.952**	**23.382**	**28.423**
2. Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	**6.868**	**14.345**	**13.688**	**16.445**	**16.520**	**16.530**	**16.532**
3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar	**1.039**			**1.039**	**1.039**	**1.039**	**1.039**
Totaal	**30.674**	**44.223**	**40.989**	**42.623**	**41.511**	**40.951**	**45.994**
Benodigd versus beschikbaar ruimte irt aanzuivering	**244**	**6.537**	**-1.682**	**-48**	**810**	**3.114**	**8.157**
Verschil (> factor 1,4)	**-11.928**	**-8.537**	**-18.750**	**-17.116**	**-15.471**	**-12.021**	**-6.978**
Weerstandsfactor	**1,0**	**1,2**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,1**	**1,2**

De weerstandsfactor bevindt zich daarmee binnen de bandbreedte van 1,0 - 1,4, zoals die in de verordening is opgenomen. Wel is de weerstandsfactor lager dan de 1,2 die in het jaarverslag 2019 was opgenomen.
Zowel de noodzaak om op grond van de verordening de algemene reserve aan te vullen omdat de weerstandsfactor beneden de 1,0 is als de mogelijkheid financiële ruimte boven een weerstandsfactor van 1,4 aan te wenden voor nieuw beleid zijn niet aan de orde.
De toelichting op de verschillende onderdelen die de weerstandsfactor bepalen is opgenomen in volgende onderdelen van deze paragraaf.

Zoals al in de Herstelagenda aangegeven is het risicoprofiel verzwaard door het extra opnemen van risico's voor corona. Dit heeft uiteraard een dempend effect op de weerstandsfactor. Het risicoprofiel is ten gevolge van de coronacrisis hoger. Daarnaast heeft de coronacrisis op andere onderdelen impact gehad op het financieel beeld. Wanneer alleen de ontwikkeling op de weerstandsfactor met of zonder de risico's van corona wordt vergeleken geeft dit het volgende beeld:

Benodigd versus beschikbare weerstandscapaciteit	Prognose 2020	Begroting 2021-2024	2022	2023	2024
	90%	90%	90%	90%	90%
Weerstandsfactor	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,1**	**1,2**
Weerstandsfactor zonder coronarisico's	**1,1**	**1,1**	**1,1**	**1,1**	**1,2**

Toelichting benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel)

Het risicoprofiel wordt bepaald door te inventariseren welke risico's, wanneer ze zich voor zouden doen, nadelige financiële effecten voor onze gemeente zouden kunnen hebben. Om te kunnen bepalen wat de financieel nadelige gevolgen van deze risico's zijn, wordt van ieder risico een schatting gemaakt van de kans dat een risico zich voordoet en van het mogelijk financieel gevolg. Daarbij wordt voor de risico's in de exploitatie gebruik gemaakt van de volgende indeling:

Risicoscore				
Klasse	Kans		Klasse	Geldgevolg
1	< of 1 x per 10 jaar	10%	1	< € 50.000
2	1 x per 5-10 jaar	30%	2	€ 50.000 - € 200.000
3	1 x per 2-5 jaar	50%	3	€ 200.000 - € 500.000
4	1 x per 1-2 jaar	70%	4	€ 500.000 - € 1.000.000
5	1 x per jaar of >	90%	5	> € 1.000.000

Door voor alle risico's een kans en een mogelijk financieel gevolg in te schatten wordt het mogelijk met behulp van statistische kansberekeningen een inschatting te maken van de mogelijke financiële gevolgen van het risicoprofiel van de gemeenten in totaliteit. Die kansberekeningen zijn een hulpmiddel om te bepalen wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Met andere woorden welk bedrag moeten we als buffer aanhouden om onze risico's te kunnen afdekken.
Het grote voordeel van deze rekenmethodiek is dat gebruik gemaakt kan worden van het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voor zullen doen. Daardoor is het bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit lager dan de optelsom van alle risicobedragen bij elkaar. Deze berekeningen zijn in combinatie met de beschikbare weerstandscapaciteit (de buffers voor risico's) de basis voor de hoogte van de weerstandsfactor.
Bij de bespreking van de begroting is het de gewoonte om grote betekenis toe te kennen aan de hoogte van de weerstandsfactor. Dat is ook logisch, omdat het een belangrijke indicator vormt voor de financiële positie. Hierbij past wel een duidelijk kanttekening. Het inschatten van risico's met daarbij behorende bedragen en kansen is per definitie geen exacte wetenschap. Ook de berekeningen die op basis daarvan plaats vinden zijn dat dus niet. Ze zijn een hulpmiddel om in totaliteit een bedrag te bepalen om als buffer voor risico's aan te houden. Enige relativering van de waarde van dit gegeven zeker tijdens deze coronacrisis is op zijn plaats.

Dat neemt niet weg dat ook voor deze begroting de risico's zijn geïnventariseerd om op die manier een beeld te krijgen van het risicoprofiel en benodigde buffer. In aanvulling op de gemeentebrede risico's en risico's van het grondbedrijf is daaraan een extra categorie toegevoegd namelijk de risico's die samenhangen met corona.

In de volgende tabel is het totale beeld van de benodigde weerstandscapaciteit opgenomen:

Benodigde weerstandscapaciteit	**MJPB 2020-2023**	**JV 2019**	**Prognose 2020**	**Begroting 2021-2024**
	90%	90%	90%	90%
Bedragen x € 1.000				
Benodigde weerstandscapaciteit				
1. Gemeentebrede risico's	**25.550**	**26.266**	**26.417**	**26.417**
2. Corona risico's			**4.834**	**4.834**
Gemeentebrede risico's totaal	**25.550**	**26.266**	**31.251**	**31.251**
Conjuncturele (marktrisico) en project specifieke risico's grondexploitatie		9.810	9.810	9.810
Strategisch bezit (mva)		1.480	1.480	1.480
Anterieure overeenkomsten		130	130	130
3. Risico's grondexploitatie	**4.880**	**11.420**	**11.420**	**11.420**
Totaal	**30.430**	**37.686**	**42.671**	**42.671**

Onderstaand worden deze drie onderdelen van het risicoprofiel doorgelopen.

Gemeentebrede risico's
De gemeentebrede risico's zijn ter voorbereiding van de begroting 2021 opnieuw geïnventariseerd en geactualiseerd ten opzichte van het risicoprofiel uit het Jaarverslag 2019. Dit leverde het volgende beeld op:

- het risicoprofiel voor de begroting 2021 bestaat uit 90 risico's;
- het risicoprofiel in het Jaarverslag 2019 bestond uit 98 risico's;
- de verschillen zijn daarbij als volgt:
    - er is 1 nieuw risico;
    - 8 risico's zijn vervallen;
    - 1 risico is als corona risico meegenomen.
- voor de begroting 2021 zijn er 66 financiële risico's die een effect hebben op de omvang van het weerstandsvermogen;
- van 21 risico's is geen financieel gevolg ingeschat, omdat dit nog niet duidelijk is of omdat beheersmaatregelen ervoor zorgen dat het financieel effect 0 is;
- 23 risico's hebben op basis van de inschatting van de kansklasse en financiële risicoscore en risicoscore van 15 of hoger en/of een invloedpercentage van minimaal 2% op de benodigde weerstandscapaciteit van de gemeentebrede risico's;
- een overzicht van de grootste risico's die met name bepalend zijn voor de financiële omvang van de benodigde weerstandscapaciteit is opgenomen aan het einde van deze paragraaf.

Coronarisico's
Bij de Perspectiefnota was een overzicht opgenomen van de impact van de coronacrisis. Ter voorbereiding van de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis en deze begroting is nagegaan op welke onderdelen in het risicoprofiel rekening gehouden moet worden met extra risico's ten gevolge van corona. Een geactualiseerd overzicht van de financiële impact van corona is op 20 augustus 2020 aan de raad toegestuurd.
Naast de directe financiële impact voor 2020 en 2021 is ook via het risicoprofiel rekening gehouden met de financiële impact van corona. Het gemeentelijk risicoprofiel wordt hierdoor hoger. Het risicoprofiel bestaat uit 37 risico's. Een overzicht van de grootste coronarisico's is aan het einde van deze paragraaf opgenomen.
Van deze risico's is ingeschat dat deze zich naar alle waarschijnlijkheid incidenteel zullen voordoen. Om die reden is het berekende risicobedrag alleen voor 2021 in het risicoprofiel opgenomen. Daar waar deze risico's mogelijkerwijs een meer structureel karakter hebben zijn deze zekerheidshalve ook voor 2022 in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit opgenomen.
Het zal duidelijk zijn dat de onzekerheden rondom het verdere verloop van de corona crisis ook de inschatting van een meerjarig risicoprofiel voor corona lastig maken.

Grondexploitatie risico's
In het Jaarverslag 2019 en de Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP) 2019 is ingegaan op de wijzigingen in de regelgeving voor de grondexploitaties mede in relatie tot de verplichte tussentijdse winstnemingen. Dit zorgt ervoor dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen conjuncturele risico's (marktrisico's) en specifieke risico's per project. Om dit op een verantwoorde manier te doen wordt gebruik gemaakt van een checklist die aansluit bij de landelijke regelgeving van de Commissie BBV en het Handboek van de accountant.
Zoals gebruikelijk wordt het risicoprofiel van de grondexploitaties geactualiseerd bij de voorbereiding van het Jaarverslag 2020 en de FJP 2020. Het risicoprofiel, zoals opgenomen in deze begroting sluit aan bij het Jaarverslag 2019.
In relatie tot corona zijn er geen signalen dat er negatieve gevolgen zijn voor reeds gesloten overeenkomsten. Mochten zich tegenvallers voordoen dan is er voldoende weerstandsvermogen om deze daaruit op te vangen.
Voor een uitgebreidere omschrijving en verklaring van de risico’s, de financiële positie, de ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit en scenario’s van het grondbedrijf wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Conclusies gemeentelijk risicoprofiel
Als onderdeel van de voorbereiding van de begroting 2021 zijn de risico's opnieuw geïnventariseerd en is het risicoprofiel aangevuld met risico's die betrekking hebben op corona. Aan de hand van inschattingen van mogelijke financiële gevolgen van deze risico's en de kans dat deze zich voor zullen doen is de benodigde weerstandscapaciteit met behulp van statistische berekeningen bepaald. De onzekerheden zijn op dit moment groot, waardoor ook de waarde van de meerjarige presentatie van het risicoprofiel beperkt is.

Toelichting beschikbare weerstandscapaciteit

Na de toelichting op de benodigde weerstandscapaciteit is in dit onderdeel van de paragraaf een korte toelichting opgenomen op de beschikbare weerstandscapaciteit. Met andere woorden onze buffers die beschikbaar zijn voor risico's met financiële impact, om als deze zich voordoen op te kunnen vangen.

Beschikbare weerstandscapaciteit	**MJPB 2020-2023**	**JV 2019**	**Prognose 2020**	**Begroting 2021-2024**
	90%	90%	90%	90%
Bedragen x € 1.000				
Beschikbare weerstandscapaciteit				
Stand Algemene reserve per 1-1	27.543	41.738	29.878	27.301
+ Toevoegingen	7.473	23.049	11.300	9.807
- Onttrekkingen	-7.790	-27.570	-13.877	-11.968
FJP 2018 verwerking	-34			
- Resultaat 2019		-7.339		
Financieel beeld	-4.425		0	0
1. Algemene reserve per 31-12	**22.767**	**29.878**	**27.301**	**25.139**
BR Grondexploitatie	5.368	12.562	11.905	14.662
BR Strategische posities	1.500	1.500	1.500	1.500
BR Voorstudies	0	283	283	283
2. Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	**6.868**	**14.345**	**13.688**	**16.445**
3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar	**1.039**			**1.039**
Totaal	**30.674**	**44.223**	**40.989**	**42.623**

Algemene reserve

Bij de verwachte stand van de algemene reserve is de prognose van de uitkomst van het jaarresultaat voor 2020, zoals opgenomen in Turap-2 verwerkt.

De verwachte stand van de algemene reserve is in 2020 afgenomen met € -2,6 miljoen.
De afname van de AR is tot stand gekomen door een veelheid aan mutaties van toevoegingen en onttrekkingen aan de AR. De totale afname is voornamelijk tot stand gekomen door:

- De algemene reserve is afgenomen met € -4,8 miljoen door de meerjarige doorwerking van besluitvorming uit vorige begrotingsjaren.
- De verwachte financiële afwijking in Turap-2 komt uit op een voordeel voor de algemene reserve van € 4,6 miljoen; Voor het totale beeld van alle afwijkingen binnen de programma's en wijken wordt verwezen naar Turap-2.
  In dit beeld van de financiële afwijking zijn de onder andere de volgende onderdelen verwerkt:
  Programma's:
  - de nadelen van de gevolgen van de financiële impactanalyse van de coronacrisis;
  - een voordeel op de uitkering uit het Gemeentefonds;
  - een voordeel door compensatie coronacrisis van het Rijk via gemeentefonds;
  - een nadeel bij Werk en Inkomen betreffende de BUIG uitkeringen;
  - een nadeel ten aanzien van kostenbeperkende maatregelen zorgdomein en vertraging voorgenomen zorgmaatregelen Jeugdwet.

  Wijken:
  - een nadeel door tekorten op de jeugdzorg.
- Door het verwerken van begrotingswijzigingen en verzamelbesluiten: een onttrekking uit de algemene reserve voor de Grondwal en uitbreiding woonwagenkamp Bethaniënstraat met € -1,7 miljoen; en een onttrekking voor de Herziening GREX 20-26 in de FJP 2019 met € -0,7 miljoen.

De verwachte stand van de algemene reserve neemt in 2021 af met € -2,2 miljoen door meerjarige doorwerking van besluitvorming uit vorige begrotingsjaren en het sluitend maken van de begroting.

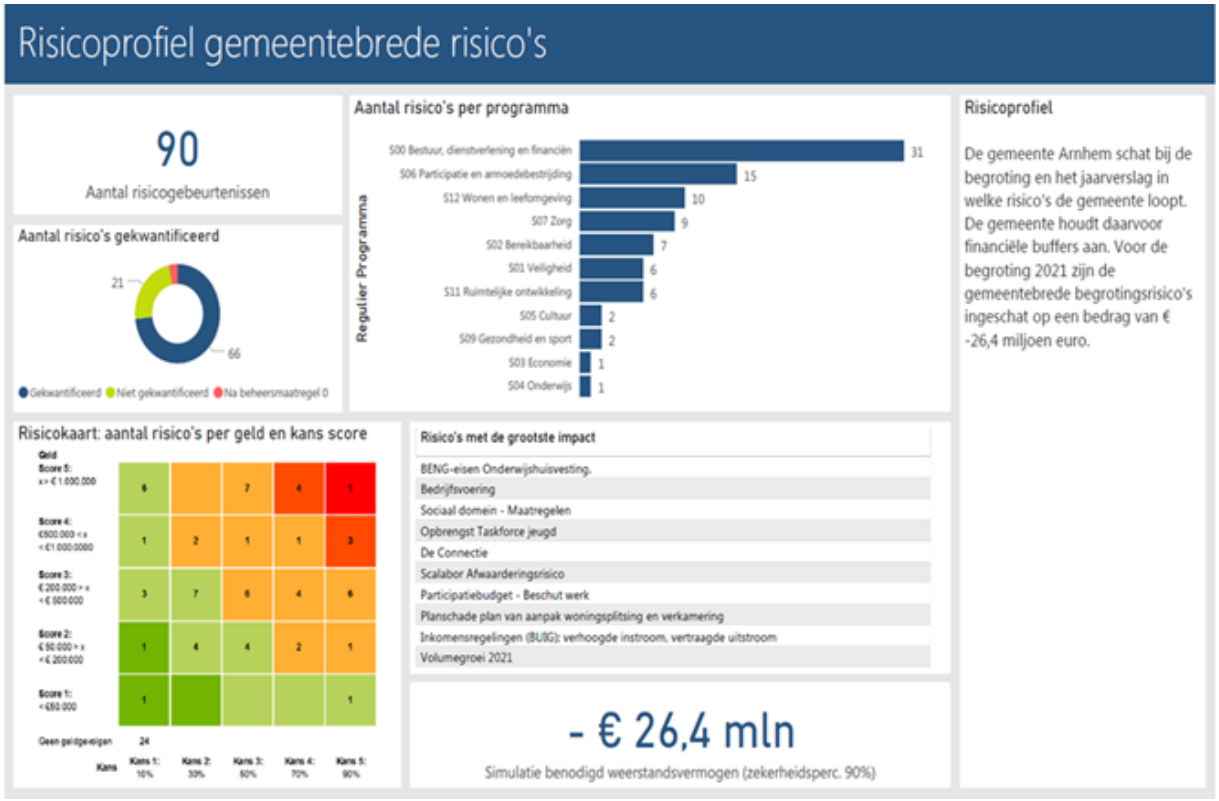
Reserves grondexploitaties
In het verloop van de BR grondexploitatie zijn herziene ramingen van de grondexploitaties conform de Financiële Jaarrapportage Projecten verwerkt.

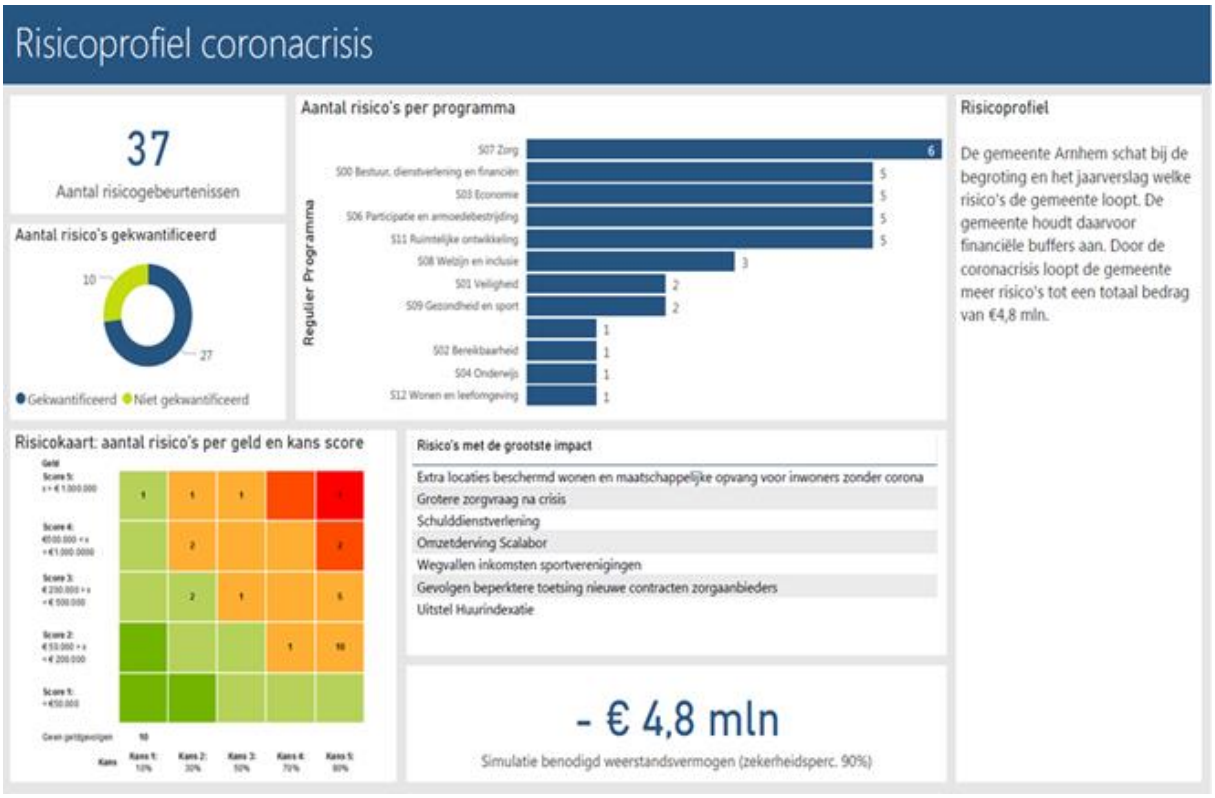
Onvoorzien en strikt onvermijdbaar
De post onvoorzien en strikt onvermijdbaar van € 1,0 miljoen is in 2020 ingezet als dekking voor de Bethaniënstraat/Grondwal.

Conclusies beschikbare weerstandscapaciteit
De totale beschikbare weerstandscapaciteit is bij deze begroting licht gedaald ten opzichte van de vorige stand bij het jaarverslag maar is voldoende om het gestegen risicoprofiel mee op te vangen.

Overzicht belangrijke risico's

In onderstaande afbeeldingen worden de gegevens van het gemeentebrede risicoprofiel en het risicoprofiel coronacrisis samengevat weergegeven:

Hieronder worden de belangrijkste risico's gepresenteerd en toegelicht, die samen ongeveer 70% uitmaken van de totale omvang van de benodigde weerstandscapaciteit van € 31,3 miljoen voor het risicoprofiel.

Er wordt een onderverdeling gemaakt van de belangrijkste risico's per programma:

Risicogebeurtenis	Kans	Geld	Geld (Max)	Risico score	Invloed (%)	Gewijzigd t.o.v. Jaarverslag 2019
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën						
Bedrijfsvoering						
begrotingsrisico: Voor het opvangen van resultaten in de Bedrijfsvoering is de BR Bedrijfsvoering ingericht. Met deze BR moeten incidentele afwijkingen op personeel worden opgevangen. Het risico bestaat dat onvoorziene tegenvallers binnen bedrijfsvoering niet kunnen worden opgevangen binnen de BR Bedrijfsvoering. Daarnaast doet het risico zich voor dat de reeds ingeboekte taakstelling op De Connectie niet wordt gerealiseerd.	3	5	€ 5.000.000	15	7,6%	Ongewijzigd
De Connectie						
begrotingsrisico: De begroting van de BVO De Connectie kent een aantal onzekerheden dat een risico vormt: •overige risico's die samenhangen met de Connectie (maximaal financieel gevolg € 2.000.000); •BTW: het risico op kostprijsverhogende BTW als gevolg van de verzelfstandiging van De Connectie (maximaal financieel gevolg €170.000); •frictie: risico op frictiekosten als gevolg van: boventalligheid; wegvallen dienstverlening aan De Connectie; afbouw formatie door harmonisering (ongekwantificeerd); •desintegratie huisvesting: risico als gevolg van leegstaande panden doordat De Connectie een andere vestigingsplaats kiest (ongekwantificeerd); •outputfinanciering: risico dat de invoering van outputfinanciering een hogere bijdrage voor Arnhem tot gevolg heeft. (ongekwantificeerd)	4	5	€ 2.200.000	20	3,8%	Gewijzigd (-)
Overhead-dekking						
begrotingsrisico: Minder overhead-dekking als gevolg van marktconforme tarieven voor verzelfstandigde onderdelen en derden.	5	3	€ 480.000	15	1,7%	Gewijzigd (-)

S01 Veiligheid

Experiment gesloten Coffeeshopketen

begrotingsrisico:

Het Rijk experimenteert met een aantal gemeenten waaronder Arnhem met een gesloten coffeeshopketen, nog niet duidelijk is of de middelen van het Rijk toereikend zijn.

5	3	€ 500.000	15	1,2%	Ongewijzigd

S03 Economie

Uitstel Huurindexatie

coronarisico:

Normaal gesproken worden de meeste huurcontracten per 1 mei geïndexeerd. Uitstel van de indexering met een half jaar naar 1 november kost € 138.000. Het risico bestaat dat ook per 1 november niet kan worden geïndexeerd. Dat zou betekenen dat de huuropbrengsten structureel met rond de € 280.000 worden verlaagd.

5	3	€ 280.000	15	0,5%	Nieuw

S04 Onderwijs

BENG-eisen Onderwijshuisvesting

begrotingsrisico:

Vanuit het rijk is aangegeven dat per 1-1-2021 het bouwbesluit zal worden aangepast met daarin de definitieve BENG-eisen. De verwachting is dat hierdoor de bouwkosten van schoolgebouwen zullen gaan toenemen. Een eerste grove schatting is dat dit een stijging van de investeringsbedragen vanaf 2022 met circa 10% betekent. Dat betekent een stijging van het investeringsvolume met ongeveer € 5 miljoen. Eind juni zal er een exactere berekening beschikbaar komen.

5	5	€ 5.000.000	25	15,3%	Gewijzigd (+)

S05 Cultuur

Stadstheater/Lauwersgracht alliantie

begrotingsrisico:

Mogelijk extra kosten van onderhoud om de Schouwburg langer in de lucht te houden zolang nog niet is gebouwd, en/of eventuele financiële gevolgen in de exploitatie indien voorstellingen door slechte staat van onderhoud gebouw geannuleerd moeten worden.

4	5	€ 1.500.000	20	2,1%	Gewijzigd (+)

S06 Participatie en armoedebestrijding

Scalabor Afwaarderingsrisico

begrotingsrisico:

Het risico bestaat dat de gemeente de deelneming Scalabor als gevolg van een toekomstig negatief resultaat zal moeten afwaarderen.
Mogelijke oorzaken:
•onvoldoende verandervermogen binnen het werkbedrijf leidt tot onvoldoende resultaten op het punt van arbeidsontwikkeling, doorstroming naar werk en financiële resultaten;
•onvoldoende benutting SW-werkplekken en onvoldoende rendabel maken van een SW-werkplek;
•onvoldoende inkoop P-wet trajecten (inwoners met een bijstandsuitkering) door gemeenten. Het bedrijfsplan Scalabor biedt arbeidsontwikkeldiensten aan voor inwoners die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet;
•onvoldoende aanbod van werk, oorzaken: 1. gemeente koopt groen en schoonmaak liever elders in, 2. mogelijke beperkingen in het aanbestedingsrecht;
•overige gemeenten zouden ervoor kunnen kiezen om na 5 jaar geteld vanaf de start in 2018 geen nieuwe DVO af te sluiten met Scalabor. Ook op dit onderdeel zal de gemeente de feitelijke ontwikkelingen volgen.

3	5	€ 3.500.000	15	3,5%	Ongewijzigd

Re-integratiebudget - Beschut werk en banenafspraak

begrotingsrisico:

In de afgelopen jaren heeft het rijk de gemeenten verplicht om een faciliteit beschut werk aan te bieden. Arnhem voert deze wet uit, echter er is voor gekozen om hier niet actief op in te zetten (we hebben een alternatief: activerend werk). Het risico is dat Arnhem meer toekenningen beschut werk ontvangt en/of dat de keuze wordt gemaakt om actief in te zetten op beschut werk. Hiervoor is momenteel geen ruimte binnen het re-integratiebudget. Volledig meebewegen met de theoretische taakstelling van het Rijk betekent:
2020: taakstelling 156; gerealiseerd circa 30. Een risico van 126 beschut werkers voor € 16.500 per beschut werker resulteert in een risico van ongeveer € 2 miljoen. Taakstelling neemt de komende jaren toe.
Daarnaast is er een banenafspraak met het rijk. De realisatie hiervan staat onder druk. De komende jaren zal het aantal mensen dat hiervoor in aanmerking komt toenemen om de afgesproken doelstelling te halen. Het risico is dat ook hiervoor geen ruimte is in het re-integratiebudget. Op dit moment nog een pro memorie post maar het zal zeer waarschijnlijk de komende jaren oplopen.

4	5	€ 2.000.000	20	2,9%	Gewijzigd (-)

Inkomensregelingen (BUIG); verhoogde instroom, vertraagde uitstroom

begrotingsrisico:

We zien het aantal bijstandsaanvragen fors toenemen. Samen met een vertraging in de uitstroom leidt dit tot een hoger bijstandsbestand. Dit leidt, afhankelijk van wat het Rijk doet met de financiering, mogelijk tot een groter tekort op de BUIG. Het oplopen van het bestand komt zowel voort uit een verhoging van de instroom (Jongeren/Schoolverlaters; instroom vanuit WW; ondernemers die na het gebruik van de Tozo regeling structureel afhankelijk worden van bijstand) als op dit moment een vertraging van de uitstroom (minder geschikt werk; vertraging in werkfit maken inwoners; op afstand werken waardoor onder andere minder fysieke handhavingscontroles kunnen worden uitgevoerd).
Op de langere termijn is onduidelijk wat de effecten zullen zijn. Wat zijn de gevolgen van het virus voor de economie en daarmee werkgelegenheid? In hoeverre zijn bedrijven bereid mensen met een afstand tot de arbeidmarkt aan te nemen? Moeten we vanuit de gemeente het beleid aanpassen?
De hoogte van het risico is onzeker. Op BUIG geldt, middels de vangnetregeling, wel een maximaal eigen risico van 10% (gekoppeld aan de hoogte van het budget). Op basis van het huidige BUIG budget bedraagt het maximaal eigen risico voor 2020 € 10,5 miljoen. Omdat in de begroting reeds rekening wordt gehouden met een tekort bestaat er nog een financieel risico van € 1,8 miljoen.

4	5	€ 1.800.000	20	2,6%	Gewijzigd (-)

Omzetderving Scalabor

coronarisico:

Door de huidige ontwikkelingen staat het resultaat en daarmee de dividenduitkeringen van Scalabor de komende jaren onder druk. Hiervoor kan de compensatie van het rijk gebruikt worden (€ 1,3 mln). Daarnaast staat Arnhem garant voor een krediet van Scalabor van € 750 duizend. Mogelijk wordt hierop in komende jaren een beroep gedaan.

3	5	€ 1.350.000	15	1,4%	Gewijzigd (+)

Schulddienstverlening

coronarisico:

Er waren nog geen signalen dat er meer inwoners in de schulden zijn gekomen door Corona. Het aantal aanvragen was zelfs door Corona afgenomen, omdat gesprekken nu telefonisch gaan i.p.v "live".
Verwacht wordt dat komende periode meer aanvragen zullen komen, onder andere vanuit ondernemers. De kosten van mogelijke trajecten vallen niet allemaal in 2020, daarom is een risico opgenomen van 0 tot € 250.000. Voor 2021 bedraagt het risico € 500.000, omdat we verwachten dat het merendeel van de kosten pas in 2021 zal komen.

5	4	€ 750.000	20	1,4%	Nieuw

Invordering (W&I)

coronarisico:

Doordat er een groter beroep wordt gedaan op onze (bestaande) regelingen en we ook "makkelijker" verstrekken, neemt het risico op oninbaarheid toe. Aanvullend kunnen als gevolg van het verstrekken van de (voorschotten voor) Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo) ook vorderingen ontstaan.
Op basis van bovenstaande neemt de kans op oninbaarheid toe. Wat de omvang hiervan is, is nog niet goed in te schatten (mede omdat voor de Tozo regeling nog niet bekend is of dit voor risico van de gemeenten komt of van het Rijk). Tevens is voor 2020 een nieuwe vorm van debiteurenbeleid ingesteld met nieuwe kwijtscheldingstermijnen. Ook dit effect zal invloed hebben, waardoor het maken van een inschatting lastig is.

5	3	€ 250.000	15	0,5%	Nieuw

Armoede; toename gebruik inkomensondersteunende maatregelen

coronarisico:

Aangezien de coronacrisis tot economische teruggang leidt, neemt het aantal bijstandsuitkeringen, de instroom vanuit WW en dus ook het gebruik van armoederegelingen toe. De omvang van de toename is zeer afhankelijk van de verdere economische ontwikkelingen. De scenario's lopen hierin uiteen. Effecten zullen zich voor doen vanaf de tweede helft van 2020, met een doorwerking in 2021. Er zijn nog geen signalen dat er al meer aanvragen voor armoederegelingen binnenkomen. In het risicoprofiel hebben we opgenomen dat er wel een grotere vraag wordt verwacht, impact voor 2020 en 2021 tot € 250.000.

5	3	€ 250.000	15	0,5%	Nieuw

S07 Zorg

Sociaal domein - Maatregelen

begrotingsrisico:

Er zijn maatregelen vastgesteld om de oplopende zorgkosten te beperken en waar mogelijk terug te dringen. Deze maatregelen gaan als vanzelfsprekend gepaard met een bepaalde mate van onzekerheid. Daarbij is de implementatiedatum vertraagd van 1 januari naar 1 februari, dit heeft effect op de realisatie van de taakstelling.

3	5	€ 4.900.000	15	5,0%	Ongewijzigd

Opbrengst Taskforce jeugd

begrotingsrisico:

Ondanks de maatregelen die genomen zijn, stijgen de kosten van de jeugdzorg meer dan we hadden voorzien. Om deze reden is een taskforce opgericht die de opdracht heeft om aanvullende maatregelen te formuleren ter hoogte van € 5 miljoen. Er is echter een risico dat dit bedrag niet wordt gehaald. Dit komt doordat er bestuurlijk nog geen besluitvorming is over de maatregelen en de maatregelen nog niet volledig zijn uitgewerkt, o.a. wat betreft financiële effecten. Daarnaast weten we niet of de effecten van de maatregelen worden gerealiseerd.

3	5	€ 4.000.000	15	4,1%	Ongewijzigd

Volumegroei 2021

begrotingsrisico:

Alhoewel we beter in staat zijn de volume ontwikkeling te monitoren en te prognosticeren, gaan prognoses altijd gepaard met een bepaalde onzekerheid. Gelet op deze onzekerheid wordt de volumestijging zorg als risico verdisconteerd in het weerstandsvermogen.

5	4	€ 1.000.000	20	2,4%	Ongewijzigd

Woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet

begrotingsrisico:

Het Rijk bereidt een aanpassing van het huidige woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet voor per 1 januari 2022. Het woonplaatsbeginsel bepaalt welke gemeente inhoudelijk en financieel verantwoordelijk is voor de jeugdzorg van een jeugdige. Uitgangspunt in de nieuwe definitie van het woonplaatsbeginsel wordt de gemeente waar de jeugdige zijn woonadres heeft volgens de Basisregistratie Personen (de BRP). Dit vervangt het huidige woonplaatsbeginsel, waarbij verblijfsregistratie van het (ouderlijk) gezag incl. voogdij bepalend is voor de verantwoordelijke gemeente.
De nieuwe definitie wordt van toepassing op jeugdhulp zonder verblijf. Bij jeugdhulp met verblijf wordt het uitgangspunt dat als woonplaats geldt de gemeente waar de jeugdige onmiddellijk voorafgaande aan zijn verblijf zijn woonadres in de zin van de Wet basisregistratie personen had. De gemeente waar de jeugdige vandaan komt, blijft daardoor verantwoordelijk voor de jeugdige en voor de kosten van de jeugdhulp voor deze jeugdige.
Deze aanpassing heeft een omvangrijke eenmalige (administratieve) overdracht van jeugdige cliënten tussen gemeenten tot gevolg, benevens financiële herverdeeleffecten, zowel qua verdeelmodel als qua zorglasten. Eerste en voorlopige doorrekeningen van het CBS van de herverdeeleffecten van deze zorgbudgeten en -lasten zijn voor gemeenten beschikbaar gekomen. Arnhem zou er op basis van deze eerste berekeningen per saldo (dus budgettaire en zorgeffecten tezamen genomen) afgerond € 1,7 miljoen op achteruit gaan.

3	5	€ 1.700.000	15	1,7%	Ongewijzigd

Doelgroepenvervoer - volumegroei

begrotingsrisico:
Er is sprake van een volumegroei binnen het doelgroepenvervoer. Analyses van dit gebruik laten vanaf de start van AVAN over de gehele linie een toename zien. Uit landelijke analyses volgt de verwachting dat deze toename zich vanaf 2020 door blijft zetten. Gelet op de resultaten in 2019 volgt AVAN deze landelijke ontwikkelingen.
Ter bepaling van de hoeveelheid wordt door de BVO DRAN als basis het gemiddelde genomen van de laatste 4 maanden van het voorgaande jaar. De ervaring leert dat dit gemiddelde een goede indicatie is voor de eerste 6 maanden van het nieuwe jaar. Vanaf de 7e maand van het nieuwe jaar wordt rekening gehouden met een verdere toename ten opzichte van het eerste half jaar van het gebruik van vervoer in het kader van Jeugdwet (+15%), Dagbesteding (+5%), Leerlingenvervoer (+5%) en Vraagafhankelijk vervoer (+10%). Ondanks de genomen beleidsmaatregelen wordt verwacht dat ook in Arnhem het volume blijft stijgen en daarom moet er rekening gehouden worden met een stijging van de vervoerskosten.

5	4	€ 800.000	20	1,5%	Ongewijzigd

Grotere zorgvraag na crisis

coronarisico:
Na de coronacrisis ontstaat mogelijk een toename in zorgvraag. Bv. door verergering van hulpvragen die niet konden worden opgepakt, een stuwmeer aan achterstallige hulpvragen, maar ook terugval van cliënten. Conform het advies van de VNG worden de zorgaanbieders doorbetaald, maar dat betekent niet dat de zorgvraag minder wordt of verdwijnt. Mogelijk wordt deze dus nog 'ingehaald' na deze crisis, waardoor de totale kosten alsnog hoger uitkomen.
Compensatie hiervoor wordt nog nader uitgewerkt en is onzeker. Het genoemde bedrag gaat uit van een tijdelijke toename van 10% van ambulante zorgproducten (begeleiding Wmo en Jeugdwet en behandeling Jeugdwet) in de drie tot zes maanden vanaf juni. We kunnen nog niet voorzien welke periode reëel is. Het kan ook langer zijn.

5	5	€ 2.100.000	20	1,1%	Nieuw

Gevolgen beperktere toetsing nieuwe contracten zorgaanbieders

coronarisico:
Er loopt een inkooptraject om tot een nieuwe contractering van zorgaanbieders per 1 juli 2020 te komen. Producteisen en -omschrijvingen zijn aangescherpt en het is de bedoeling dat er minder aanbieders dan nu worden gecontracteerd. Dit moet leiden tot een overzichtelijker aanbiederslandschap en lagere kosten. Het lijkt erop dat het inkooptraject geen vertraging oploopt. Er vinden wel discussies plaats over de mate waarin onder de huidige coronamaatregelen aanbieders voldoende kwalitatief getoetst kunnen worden. Dit kan een negatieve impact hebben op de voorziene besparing.

5	3	€ 300.000	15	0,5%	Nieuw

S08 Welzijn en inclusie

Extra locaties beschermd wonen en maatschappelijke opvang voor inwoners zonder corona

coronarisico:
Naast de huidige voorzieningen zijn andere locaties geopend om opvang en hulpverlening conform de richtlijnen van RIVM te verlenen en extra locatie geopend voor de opvang van daklozen met ziekteverschijnselen. Het gaat om opvang in een passagiersschip en het klooster in Huissen. Het Rijk heeft toegezegd gemeenten hiervoor te compenseren voor 2020. Het is nog onduidelijk welke kosten doorlopen naar 2021. Opvang moet anders georganiseerd worden, zodat afstand 1,5 meter handhaven en 1 of 2 persoonskamers voor daklozen mogelijk is. Inzet is op het versneld realiseren van geschikte woningen voor daklozen, zodat met minder opvangcapaciteit (maar ruimer opgezet) volstaan kan worden. Lukt dit niet tijdig of helemaal niet, dan is - tijdelijk of permanent - uitbreiding van de bestaande opvangcapaciteit nodig.

5	5	€ 2.000.000	25	3,7%	Nieuw

S09 Gezondheid en sport

Wegvallen inkomsten Sportverenigingen

coronarisico:
Sportverenigingen met een eigen accommodatie zien hun inkomsten sterk teruglopen. De helft van de inkomsten zoals onder andere baromzet, ophalen oud papier en sponsorgeld valt weg.
Om een goed beeld van de consequenties te krijgen is de Arnhemse Sportfederatie gevraagd een inventarisatie te doen bij de Arnhemse verenigingen en sportaanbieders.
Sportverenigingen die bij de gemeente (bij ons Sportbedrijf) hun accommodatie huren, krijgen kwijtschelding vanaf moment sluiting tot 1 juni. Hiervoor is door minister Van Rijn een compensatieregeling in het leven geroepen. Deze compensatieregeling voorziet ook in een tegemoetkoming voor sportverenigingen met een eigen accommodatie. Doordat de huisvestingskosten (deels) worden gecompenseerd voor de tijd van sluiting, zal de druk op de exploitatie van de sportverenigingen er grotendeels af zijn

5	3	€ 300.000	15	0,7%	Nieuw

S12 Wonen en leefomgeving

Planschade plan van aanpak woningsplitsing en verkamering

begrotingsrisico:
Het college heeft een voorbereidingsbesluit genomen voor het spijkerkwartier.
Het onderhavige voorbereidingsbesluit loopt vooruit op het facetbestemmingsplan.
Dit facetbestemmingsplan zal de in het huidige bestemmingsplan geldende bouw- en gebruiksmogelijkheden van eigenaren beperken. Dit kan na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan leiden tot planschadeclaims van eigenaren en andere rechthebbenden.

3	5	€ 2.700.000	15	2,7%	Ongewijzigd

Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen bestaan uit wegen en civiele kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten), de openbare verlichting, de verkeersregelinstallaties en -voorzieningen, de riolering, het water en het groen in de stad gemeentelijk vastgoed. Met het onderhoud van deze kapitaalgoederen is een aanzienlijke deel van de begroting gemoeid. De kosten worden deels gedekt uit exploitatiebudgetten en deels uit investeringsbudgetten.

Samenvattend beeld

De paragraaf geeft voor de verschillende kapitaalgoederen inzicht in geldende kaders, ambitieniveau van het onderhoud, feitelijke onderhoudssituatie en geplande inzet voor de komende jaren.
Met uitzondering van het centrum en de winkelcentra is het onderhoud sober en doelmatig te noemen waarbij met zo weinig mogelijk middelen de stad schoon heel en veilig wordt gehouden.
Er is sprake van toename van het te onderhouden areaal, waarvoor extra onderhoudsmiddelen noodzakelijk zijn. Daarom wordt in deze begroting een bedrag gereserveerd voor areaal-ontwikkeling.
Bij het uitvoeren van groot onderhoud is er steeds meer aandacht voor klimaatadaptatie, duurzaamheid en circulair inkopen. Hoe dit wordt ingevuld is te vinden in het stedelijk programma Wonen en leefomgeving (S12).
De beleidsmatige invulling voor de kapitaalgoederen die een relatie hebben met mobiliteit (zoals verhardingen, verkeersvoorzieningen openbare verlichting en kunstwerken) is te vinden in programma Bereikbaarheid (S02).
Met gerichte en integrale programmering van het groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte worden de beschikbare middelen zo goed, duurzaam en efficiënt mogelijk ingezet.
Door het organiseren van ontwerpateliers bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij beheerders meedenken over de te realiseren inrichting, komt er op een zo vroeg mogelijk moment zicht op de kosten van het beheer en onderhoud van de (ver)nieuw(d)e openbare ruimte (beheerbewust ontwerpen).
In 2021 zullen alle beheerplannen die betrekking hebben op de openbare ruimte volgens een nieuwe uniforme systematiek worden geactualiseerd.

Overzicht basisniveaus onderhoudsobjecten

	centrum	*winkel centra*	*wijken*	*bedrijfs terreinen*	*bossen/ parken*	*hoofdinfra*	*fietspaden*
groen	A	A	B/C	B/C	B		
speelvoorzieningen	B	B	B	B	B		
recreatievoorzieningen	A	A	B	B	B		
verhardingen	A	A	C/D *	B	B	B	A/B
verkeersvoorzieningen	B	B	B	B	B	B	B
kunstwerken	B	B	B	B	B	B	B
beeldende kunst	B	B	B	B	B	B	B
zwerfvuil en onkruid	A	A	C	C	B	C	C
overige stadsreiniging	A	A	C	C	B	C	C
openbare verlichting	B	B	B	B	B	B	B
riolering	B	B	B	B	B	B	B
water	B	B	B	B	B		

In deze begroting zijn structureel middelen gereserveerd om lokaal van deze tabel af te kunnen wijken wanneer daarmee kansen gepakt kunnen worden om de leefbaarheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit te verbeteren.

Herstelagenda coronacrisis

Gezien de grote impact van de coronacrisis is in deze begroting ruimte gezocht om gericht een aantal herstel- en versterkingsinvesteringen mogelijk te maken die de verwachte effecten van de coronacrisis kunnen verzachten, vermijden of tegengaan. Eén van deze maatregelen is het anticyclisch investeren. Hierbij worden de gemeentelijke investeringen die bijdragen aan grote opgaven, zoals energietransitie en klimaatadaptatie, in deze periode van economische recessie juist vergroot. Dit geeft ook sturing aan het inzetten van middelen voor de reguliere onderhoudsopgaven.

Wegen

Actuele beleidskaders

- Beleidsnota Wegenonderhoud (raadsbesluit 2008);
- Besluitvorming bezuinigingen (raadsbesluiten 2012, 2013);
- Beheerplan wegen 2017/18, actualisatie gepland voor najaar 2020

Ambitie

De huidige ambities liggen na verschillende bezuinigingen op het volgende niveau:

- niveau A voor vrij liggende fietspaden;
- niveau B voor hoofdwegen (hoofdwegen zijn gedefinieerd in de structuurvisie 2020, doorkijk 2040), fietsstroken die onderdeel uitmaken van de hoofdrijbaan en busbanen;
- niveau C voor wijkwegen, met parkeervakken op niveau D.

Uitgangssituatie

In de afgelopen jaren is steeds aangegeven dat extra middelen voor wegenonderhoud nodig zijn om hoge meerkosten in de toekomst te voorkomen. Hier is in de actuele begroting ten dele in voorzien. Dit betekent dat het wegenonderhoud wordt geprogrammeerd binnen het huidige financiële kader waarbij kapitaalvernietiging zo veel mogelijk wordt voorkomen door als eerste die wegen aan te pakken waar dit dreigt. Het zorgen voor goede fietsvoorzieningen heeft hoge prioriteit. Het ambitieniveau voor het onderhoud van fietspaden ligt daarom op het hoogste niveau.

Planning

Het beheerplan, dat wordt opgesteld op basis van jaarlijkse weg inspecties, is qua planning bepalend voor het groot onderhoud. Waar mogelijk wordt samenloop gecreëerd met ander groot onderhoud en de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het onderhoud van wijkwegen gebeurt in samenspraak met de teams Leefomgeving.
Voor 2021 staat onder andere onderhoud op de planning voor: Oude Zevenaarseweg, Velperweg, Westervoortsedijk, Dr. C. Lelyweg. Waar zinvol en (financieel) mogelijk worden kansen voor het beperken van wateroverlast meegenomen in het groot onderhoud.

Openbare Verlichting

Actuele beleidskaders

Nota uitrol LED-verlichting (2015) - Alle openbare verlichting zal in LED-verlichting worden uitgevoerd (nieuwe aanleg en groot onderhoud).

Ambitie

Met het oog op de sociale veiligheid en verkeersveiligheid voldoet de openbare verlichting in het algemeen aan de verlichtingsklassen van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV). Voor de kwaliteit van de verlichting in woonwijken gaat het om de laagste verlichtingsklassen van de NSVV, die overeenkomen met het Politiekeurmerk Veilig Wonen).
Uit duurzaamheidsoverwegingen wordt bij vervanging of nieuwe aanleg voor LED-verlichting gekozen. Met behulp van LED-verlichtingsarmaturen wordt gestreefd naar een reductie van 50% op de energiekosten. Hiermee wordt bijgedragen aan de duurzaamheidsambities.

Uitgangssituatie

Vervangingen worden gefinancierd uit een investeringsbudget. De in de Meerjareninvesteringsplanning (MIP) gereserveerde budgetten zijn toereikend voor de verwachte vervangingen.

De vervanging van masten, armaturen en kabels vindt planmatig plaats, omdat uitstel van planmatige vervanging na enige jaren leidt tot incidentele vervanging tegen hogere vervangingskosten. De vervanging van armaturen met elektronische apparatuur vindt plaats aan het einde van hun (elektronisch) technische levensduur van 20 jaar. Voor masten wordt een technische levensduur van 40 jaar aangehouden. De vervanging van oude kabels vindt plaats bij de vervanging van masten of bij het herstel van verhardingen.

Planning

De planning voor de vervanging van de masten, armaturen en kabels wordt zo mogelijk afgestemd op samenloop met overige werkzaamheden voor groot onderhoud in de openbare ruimte.
Volgens het huidige investeringsschema loopt de uitrol van LED- armaturen nog 10 jaar door. In het kader van anticyclisch investeren is in deze begroting een versnelling hiervan opgenomen. Hierbij is uitgegaan van een uitrol in de komende 3 jaar (2021, 2022 en 2023). Hierdoor worden de huidige armaturen voor het einde van de

levensduur vervangen maar kan eerder bespaard worden op energie en onderhoudskosten. De extra kapitaallasten die dit met zich mee brengt zijn in deze begroting verwerkt.

Verkeersinstallaties

Actuele beleidskaders

- Licht op groen'/ over de exploitatie (raadsbesluit 2004);
- 'Het Groen Goed Verdeeld' (collegebesluit 2006).

Ambitie

- Doelmatige inzet en beheer van verkeersregelinstallaties (VRI) en andere verkeersmanagementinstallaties zoals het parkeerverwijssysteem en het DBSA (Dynamisch Busstation Systeem Arnhem).
- Een goede technische staat en functionaliteit, vooral gericht op het handhaven van de verkeersveiligheid en doorstroming.
- Bijdrage aan leefbaarheid en bereikbaarheid, met een nadruk op het bevorderen van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer.

Uitgangssituatie

Het huidige areaal is zowel technisch als functioneel (verkeerskundig) op orde. Vervangingen worden gefinancierd uit een investeringsbudget. De in de Meerjareninvesteringsplanning (MIP) gereserveerde budgetten zijn toereikend voor de verwachte vervangingen. Bij vervangingen wordt direct gekozen voor de laatste technologie (iVRI) om voorbereid te zijn op verdergaande data uitwisseling tussen verkeerslicht en voertuigen.

Planning

Bij reguliere vervangingen worden vanaf 2018 altijd verkeersregelautomaten geplaatst die via de landelijke standaard kunnen communiceren met voertuigen en smartphones.
Vooralsnog staan voor 2021 de volgende locaties op het programma:

- Burg. Matsersingel - station Arnhem Zuid;
- Burg. Matsersingel - Hollandweg;
- Burg. Matsersingel - Rotterdamsingel;
- Burg. Matsersingel - Batavierenweg;
- Burg. Matsersingel - Mr. Stickerstraat;
- Burg. Matsersingel - Rijksweg-West;
- Burg. Matsersingel - A325;
- Westervoortsedijk - Driepoortenweg (3 jaar vervroegd afgeschreven in verband met reconstructie Westervoortsedijk);
- Westervoortsedijk - Simon Stevinweg (3 jaar vervroegd afgeschreven in verband met reconstructie Westervoortsedijk).

Civieltechnische kunstwerken

Actuele beleidskaders

- Beheerplan civieltechnische kunstwerken 2018-2019;
- Beheerplan beeldende kunstwerken 2017-2021.

Ambitie

Ambitie is de civieltechnische kunstwerken op basisniveau (kwaliteitsniveau B) te brengen en te houden.

Uitgangssituatie

Alle kunstwerken worden jaarlijks functioneel geïnspecteerd (schoon en netjes, heel en veilig). Elke vijf jaar worden alle kunstwerken vervolgens technisch geïnspecteerd. Uit deze inspecties blijkt dat de objecten een redelijke staat van onderhoud hebben.
Er zijn op dit moment ruim 1450 civieltechnische kunstwerken (bijvoorbeeld trappartijen, bruggen, tunnels en viaducten). Door stadsuitbreiding neemt dit aantal verder toe.
Het onderhoud wordt deels gefinancierd uit een investeringsbudget en deels uit een exploitatiebudget.
Het meerjarig investeringsbudget (MIP) voor het groot onderhoud Civiele Kunstwerken voor de periode 2019-2029 is op basis van de nu bekende opgaven voldoende om op basis van de huidige ramingen het groot onderhoud te kunnen uitvoeren.

Planning

In het najaar 2020 zal worden gestart met de technische inspectie van het gehele areaal. Op basis hiervan zal in 2021 een nieuw beheerplan worden opgesteld. In voorbereiding is groot onderhoud viaduct Cattepoelseweg

waarvan de werkzaamheden doorlopen in 2021. Daarnaast staat groot onderhoud aan de Matsertraverse, viaduct Wagnerlaan en wellicht aan de brug over de groene rivier (Eldenseweg) in de planning.

Riolering

Actuele beleidskaders

- Het in de MJPB 2018-2022 verlengde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP5) 2014-2018 en aanpak wateroverlast Arnhem-Noord (raadsbesluit 2015).
- Strategie Klimaatadaptatie 2020-2030.

Ambitie

De kwaliteit van het rioolstelsel wordt bepaald aan de hand van rioolinspecties. Jaarlijks wordt een deel van het riool geïnspecteerd.
Het herstel- en vervangingsprogramma is er op gericht de risico's van bezwijkende riolen te minimaliseren. Alleen riolen met een levensduur van minder dan vijf jaar worden vervangen. Riolen met een levensduur minder dan 10 jaar worden alleen vervangen als ze in een projectgebied liggen.

Naar aanleiding van de wateroverlast in de zomer van 2014 is de aanpak wateroverlast Arnhem-Noord opgesteld en door de raad vastgesteld (2015). De aanpak van wateroverlast maakt ook onderdeel uit van de strategie Klimaatadaptatie 2020-2030. De aanpak is nadrukkelijk een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid (gemeente en waterschap) en de particulieren (bewoners, bedrijven, instellingen). Daarbij geldt als uitgangspunt dat de opgave ten aanzien van wateroverlast in de openbare ruimte en op particulier terrein moet worden opgelost en niet in het rioolstelsel. Binnen het in de begroting beschikbare budget zijn middelen beschikbaar voor het optimaal mee koppelen van klimaatadaptatie bij het uitvoeren van groot onderhoud en het concreet verminderen van de gevolgen van extreme wateroverlast.

Uitgangssituatie

De rioolvervanging wordt gefinancierd uit een investeringsbudget en het dagelijks onderhoud en de reiniging en inspecties uit een exploitatiebudget. Over een groot deel van het gehele rioolstelsel zijn inspectiegegevens beschikbaar.

Bij de uitvoering wordt gestreefd naar zoveel mogelijk samenloop met noodzakelijke bovengrondse werkzaamheden. Dit vraagt om een goede samenwerking met de teams Leefomgeving per gebied.

Planning

In 2021 t/m 2023 loopt de grootschalige rioolvervanging in de Geitenkamp en het Spijkerkwartier nog door. Daarnaast zal een start gemaakt worden met de rioolvervanging in Sterrenberg en de Kroonsewal. Verder worden op verschillende plekken in de stad kleine rioolrenovaties uitgevoerd.

Water

Actuele beleidskaders

- Aanpak Wateroverlast Arnhem-Noord (2015);
- Fonteinenvisie;
- Gemeentelijke Rioleringsplan 2014-2018 (in 2018 verlengd);
- Waterbeheerplannen van beide Waterschappen;

Ambitie

Het beleidsveld 'Water' omvat onder meer beheer en onderhoud van afkoppelvoorzieningen (deze voorzieningen zorgen er voor dat regenwater niet in het riool terecht komt maar in de bodem zakt), ecozones, moerassen, sloten, paddenpoelen én oppervlaktewater(bodems) zoals de Immerlooplas, Nieuwe haven, Defensiehaven, haven van Coers, Rijnkade, Nieuwe kade en de dijkdoorbraakkolken. Ook het onderhoud aan civieltechnische watergerelateerde werken, zoals beekriolen, duikers, beschoeiingen en fonteinen hoort in deze categorie. De ambitie is:

- het watersysteem op orde brengen en houden;
- met de (water)partners de watergerelateerde opgaven oplossen door zoveel mogelijk voor ruimtelijke oplossingen te kiezen waarbij het water tegelijk een rol kan spelen in het vergroenen en verkoelen van de stad.

Uitgangssituatie
In de afgelopen periode is veel energie gestoken in het controleren en waar nodig corrigeren van de bestaande beheergegevens van de duikers en beekriolen. De locatie, de ouderdom en de onderhoudstoestand van bijna alle duikers en beekriolen onder de hoofdstructuur zijn de afgelopen jaren in kaart gebracht. Daar waar nodig is inmiddels ook groot onderhoud uitgevoerd. Het beheer van de waterbodems wordt nu nog projectgewijs vormgegeven en wordt, na deze inhaalslag, omgevormd tot een systematische aanpak.
Aan de fonteinen op het Willemsplein (AKU) en het Roermondsplein (Blauwe golven) is geen groot onderhoud geprogrammeerd en gebudgetteerd gezien de verwachte herinrichting van deze locaties.

Planning
In de periode 2021-2022 zullen alle nog niet gebaggerde havens uitgebaggerd worden.
Het baggeren van Onderlangs wat voor 2020 op de planning stond heeft vertraging opgelopen en zal doorschuiven naar 2021. Vervolgens zullen in 2021/2022 de Praets en Rosandapolder worden aangepakt. Bij de uitvoering van de baggerwerkzaamheden in de Praets zal aansluiting gezocht worden bij de te graven nevengeul als gevolg van werkzaamheden inzake de ontwikkeling van Meinerswijk.
Het benodigde onderhoud zoals hierboven omschreven wordt gefinancierd uit het exploitatiebudget.
Na deze baggerwerkzaamheden zijn de havens weer op orde voor de komende 20 jaar en kan het jaarlijks baggeronderhoud worden gerealiseerd uit het regulier beschikbare jaarlijkse budget.

Wijkgroen

Actuele beleidskaders
- Groenvisie 2017-2035 (raadsbesluit 2018);
- Bomenplan;
- Stadslandbouw.

Ambitie
De Groenvisie bevat een visie op ontwikkeling, inrichting en beheer van al het grote groen in en om de stad en geeft kaders mee voor het groen in en om Arnhem.
Wijkgroenbeheer is gericht op instandhouding van de gewenste streefbeelden en de gebruiksfunctie van een groengebied. Op de ene plaats leidt dit tot natuurlijk groen en op een andere tot meer cultuurlijk groen. De onderhoudsniveaus zijn als volgt:
- wijkgroen: technisch beheer (snoeien e.d.) op B niveau en onkruidbeheersing op minimaal C-niveau, er kan lokaal hiervan afgeweken worden als dit bijdraagt aan de verbetering van de leefbaarheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit;
- groen in de binnenstad en winkelcentra: A-niveau.

Daarnaast streven we er naar het areaal reuzenbalsemien, reuzenbereklauw en Japanse duizendknoop terug te dringen conform het plan van aanpak Bestrijding invasieve exoten 2019 - 2021.

Uitgangssituatie
Voor het onderhoud van het wijkgroen zijn per wijk exploitatiebudgetten gereserveerd. De teams Leefomgeving hebben een sturende rol bij de inzet van deze middelen.
Het dagelijks onderhoud van het groen in en om de wijken resulteert in een beeld op C- niveau. Het gaat dan om het onderhoud van heesters, hagen, boomspiegels, struwelen en gazons. Het onderhoud van het groen in de binnenstad en winkelcentra gebeurt op A-niveau. De droge zomers van 2018, 2019 en 2020 hebben een negatief effect op de instandhouding van de heesterbeplanting. Er gaat meer dood en er moet meer vervangen worden. Waar nodig wordt het reguliere vervangingsbudget ingezet om de schade te herstellen (inboet).
De bestrijding van de invasieve exoten loopt goed, er is een afname zichtbaar.

Planning
- Dagelijks onderhoud wordt uitgevoerd op het vastgestelde onderhoudsniveau.
- Vervangingen: er staan enkele kleinschalige vervangingen in verschillende wijken op de planning. Waar mogelijk worden deze integraal opgepakt met andere projecten. Vervangingen worden in overleg met de teams Leefomgeving uitgevoerd.
- Invasieve exoten: doelstelling is om deze zeer terug te dringen. Op basis van het bestrijdingsplan wordt in 2021 de bestrijding voortgezet.

Speelvoorzieningen

Actuele beleidskaders

- Nota Ruimte voor de Jeugd (Spelennota) 2010-2020 (raadsbesluit 2009);
- Initiatiefvoorstel Groene Speelplaatsen (raadsbesluit 2013);
- Speelvoorzieningen in de (semi-) openbare ruimte moeten voldoen aan de normen van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS).

Ambitie

De ambitie die binnen de huidige kaders nagestreefd wordt is:

- behoud van de 10% (groene) veilige gebruiksruimte;
- waar mogelijk grote natuurlijke speel- en ontmoetingsruimtes voor alle leeftijden in de wijken;
- de onderhoudsambitie voor speelvoorzieningen is niveau B.

Uitgangssituatie

Voor speelvoorzieningen zijn per wijk exploitatiebudgetten gereserveerd. De teams Leefomgeving hebben een sturende rol bij de inzet van deze middelen. Uitgangspunt hierbij is:

- Vervangingen: versleten speeltoestellen worden verwijderd of in afstemming met de teams Leefomgeving vervangen of anders ingevuld naar de wensen van de wijk.
- Dagelijks onderhoud: wordt uitgevoerd om de huidige speeltoestellen in stand en veilig bespeelbaar te houden. Het wordt grotendeels op B-niveau uitgevoerd, behalve voor het onderdeel beplakking en graffiti dat op C-niveau wordt uitgevoerd.
- Inspectie: alle speelvoorzieningen in de openbare ruimte worden 2 keer per jaar op functionaliteit geïnspecteerd en 1 keer per jaar op technische kwaliteit. Dit is conform de normen van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS). Geconstateerde gebreken worden hersteld of anderszins opgelost.

Planning

- Versleten speeltoestellen en speeltoestellen die niet meer veilig bespeelbaar zijn worden verwijderd.
- Vervangen of plaatsen van speeltoestellen wordt afgestemd met de teams Leefomgeving.
- Dagelijks onderhoud en inspectie worden uitgevoerd op vastgesteld onderhoudsniveau.
- In 2021 zal een grote natuurlijke speel- en ontmoetingsplek worden ingericht in de Laar-West in samenwerking met teams Leefomgeving en de buurt.

Bomen

Actuele beleidskaders

- Groenvisie 2017-2035 (raadsbesluit 2018);
- Bomenplan 2019 (raadsbesluit februari 2020).

Ambitie

Beheer- en onderhoudsmaatregelen zijn gericht op duurzame instandhouding van een gezond bomenbestand en bomenstructuur. We willen meer bomen en meer groenmassa in onze stad, daarvoor moeten de bomen voldoende plek hebben om te kunnen groeien. Samen met goed beheer en onderhoud kunnen de bomen uitgroeien tot volwassen bomen. De oude bomen krijgen extra aandacht in beheer en onderhoud zodat ze langer kunnen blijven staan. Bijzondere bomen worden waar nodig extra beschermd. Vervanging van bomen in lanen is maatwerk. In 2021 zal een lijst met lanen die in aanmerking komen voor vervanging worden opgesteld samen met het Boom Kwaliteitsteam Arnhem. Het ambitieniveau voor het onderhoud aan vrijstaande (straat)bomen is B.

Uitgangssituatie

- Voor het onderhoud aan bomen is een exploitatiebudget gereserveerd dat deels op wijkniveau is begroot. Met het vaststellen van het nieuwe bomenplan is ook het budget voor bomenbeheer aangepast.
- Dagelijks onderhoud: de vrijstaande (straat)bomen worden op B-niveau onderhouden.
- Zorgplicht: alle bomen in de openbare ruimte worden periodiek vooral op veiligheid gecontroleerd door visuele boomcontrole.
- Zieke en dode bomen worden vervangen, waardevolle bomen krijgen extra zorg, ziektes worden gemonitord en preventief bestreden.

Planning

Dagelijks onderhoud van de vrijstaande bomen wordt op het vastgestelde onderhoudsniveau uitgevoerd. De visuele boomcontrole en de daaruit voortvloeiende maatregelen worden uitgevoerd. Dode en zieke bomen zijn waar nodig verwijderd en vervangen. Ziektes en plagen zijn bestreden.

In 2021 krijgen een aantal bijzondere bomen extra bescherming en krijgen een aantal oude bomen extra aandacht in beheer en onderhoud (levensduur verlengend onderhoud). In de periode tot en met 2021 wordt samen met het Boom Kwaliteitsteam Arnhem de vervangingslijst met lanen opgesteld.

Parken en bossen

Actuele beleidskaders

- Bomenplan 2019 (raadsbesluit 2020);
- Groenvisie 2018-2035(raadsbesluit 2018);
- Beheervisie uiterwaarden Neder Rijn Arnhem 2019- 2029/2039;
- Gebiedsvisie Moscowa 2007-2030 (raadsbesluit 2007);
- Beheervisie Park Angerenstein 2006 -2016 (2005);
- Beheervisie Park Klarenbeek, Braamberg en 't Hazegrietje 2007-2017 (2007);
- Beheervisie Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem 2008-2018(2008);
- Beheervisie Park Sacre Coeur 2008-2018 (2008);
- Beheervisie Park Presikhaaf 2010-2019 (2010);
- Beheervisie Polderlinten (dijken, oude lintwegen en zeegen) 2011-2020 (2012);
- Beheervisie Park Immerloo- De Wheme 2014 -2023 (2013);
- Beheervisie Arnhem Veluwe 2015-2024 (2015).

Ambitie

Wij streven er naar om:

- voor alle parken een actuele beheervisie te hebben;
- ruimte te bieden voor recreatie, sport en samenleven in combinatie met de instandhouding en verbetering van erfgoed en ecologische systemen. Dit is onder meer aan de orde bij de instandhouding van de rijksmonumenten Moscowa, Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem;
- onderhoud gebeurt tenminste op B-kwaliteitsniveau.

Daarnaast streven we er naar het areaal reuzenbalsemien, reuzenbereklauw en Japanse duizendknoop terug te dringen conform het plan van aanpak Bestrijding invasieve exoten 2019 - 2021.

Uitgangssituatie

Voor het onderhoud aan bossen en parken is er een exploitatiebudget en een klein investeringsbudget (zie tabel onder aan deze paragraaf).
De bossen en parken hebben een robuuste basis. Desalniettemin zijn er ontwikkelingen op gebied van klimaat, verzuring en gebruik die aandacht vragen. Vooral de droogtes van 2018, 2019 en 2020 zorgden en zorgen voor meer sterfte van bomen en beplantingen op de drogere gronden. Met name naaldhout, eiken en Rhododendrons gaan achteruit in conditie of sterven af. Of deze trend zich doorzet is onzeker, maar waarschijnlijk.
Het ouder wordend bomenbestand vraagt meer zorg en aandacht op gebied van veiligheid en onderhoud.
Verschillende parken van Arnhem waaronder Park Sonsbeek en Musispark worden intensief gebruikt er is ook een veelheid aan evenementen. Intensiever gebruik leidt tot meer slijtage van de beplanting en inrichting van de parken.

Planning

- De actualisering van de beheervisie Sonsbeek/ Zijpendaal en Gulden Bodem. Bij het beheer van de parken wordt ieder jaar een aantal parken systematisch op alle beheeronderdelen beoordeeld en uitvoering binnen de beschikbare middelen aangepakt.
- De bestrijding invasieve exoten voortzetten.
- Verbinden grote eenheden natuur van Meinerswijk met de Bakenhof: fase 2 verbinden natuurgebied Meinerswijk met de natuurgebied van de Groene Rivier in 2021 (fase 1 beheer Groene Rivier en de Bakenhof omzetten naar jaarrond begrazing is gereed).
- Uitvoeren onderzoek om de weerbaarheid van de bossen en parken op de huidige veranderingen te vergroten en maatregelen te formuleren om de negatieve effecten van klimaat en verzuring tegen te gaan.
- Migratieroutes voor het wild vergroten.

Inzamelvoorzieningen voor afval- en grondstoffen

Actuele beleidskaders

- Afvalplan 2012-2020 (raadsbesluit 2012);
- Uitrol omgekeerd inzamelen (raadsbesluit juni 2015);
- Overeenkomst voor het Ondergronds Afval Transportsysteem bij Arnhem Centraal (OAT);
- Raadsbesluit invoering van Diftar (systeem met gedifferentieerde tarieven, waarbij de hoogte van de afvalstoffenheffing is gekoppeld aan de hoeveelheid aangeboden restafval) en aangenomen amendement 'Kaders voor uitwerking van Diftar' (september 2017);
- Raadsbesluit "Begrotingswijziging Diftar 1-7-2020" (november 2019);
- Raadsbesluit "Verordening afvalstoffenheffing 2020" (november 2019).

Ambitie

In het Afvalplan is de ambitie opgenomen om in 2020 te komen tot meer hergebruik van het huishoudelijk afval. Arnhem heeft daarvoor de systeemkeuze van Omgekeerd Inzamelen gemaakt in 2015. Om een extra impuls aan afvalscheiding te geven is besloten om door middel van een heffingssysteem van gedifferentieerde tarieven, ook een prijsprikkel te gaan geven.

Met betrekking tot de inzamelvoorzieningen geldt:

- Zorg voor een geborgde functionaliteit (geen storingen aan de voorzieningen).
- Te allen tijde een veilige situatie bij de inzamelvoorzieningen voor gebruikers en passanten.
- Hoogwaardige infrastructuur van inzamelmiddelen, collectief en individueel, waarmee afvalscheiding op elke locatie in Arnhem mogelijk is.

Uitgangssituatie

- Omgekeerd Inzamelen is ingevoerd in de hele stad. De toegangscontrole is 2019 weer operationeel gemaakt na het laten vervallen van de ongeoorloofde registratie van persoonsgegevens.
- Zowel preventief als correctief onderhoud zijn uitbesteed.
- Staat van onderhoud van de ondergrondse containers is voldoende tot goed.
- Systemen zijn voorzien van een veiligheidskeurmerk. Er worden periodiek controles uitgevoerd.

Planning

- Jaarlijkse beoordeling op basis van de controles of de onderhoudsovereenkomst nog voldoende actueel is of aangevuld moet worden.
- Noodzakelijk onderhoud aan het OAT zijn voorzien in de exploitatie en worden in 2021 opnieuw beoordeeld.
- Noodzakelijke infrastructurele aanpassingen op de afvalbrengstations in Noord en Zuid worden in 2021 opnieuw beoordeeld.

Vastgoed

Actuele beleidskaders

- Het uitvoeringsbeleid vastgoedbedrijf.
- Voor alle panden in permanent beheer zijn er 40-jarige onderhoudsplannen die jaarlijks worden geactualiseerd en opgenomen in de meerjarenprogrammabegroting.
- Bij het vastgoed gelden als deelportefeuilles onderwijsgebouwen, culturele-, erfgoed- en sportvoorzieningen, welzijnsvoorzieningen, gemeentelijke huisvesting, bijzonder vastgoed en vastgoed in de openbare ruimte.

Ambitie

De ambitie voor de technische staat van het vastgoed is een NEN2767-conditie score van 3 of beter. NEN 2767 is een methode voor het objectief en uniform meten van de fysieke kwaliteit van bouw- en installatiedelen van gebouwen en/of infrastructuur. De score loopt van 1 tot 6, daarbij is 1 zeer goed en 6 zeer slecht. Conditiescore 3 staat gelijk aan een redelijke conditie. Het door de gemeente aangekochte vastgoed voor stedelijke ontwikkelingsprojecten wordt niet op een conditiegerichte manier onderhouden, omdat deze panden tijdelijk in beheer zijn.
Het gemeentelijk vastgoed wordt fasegewijs verduurzaamd met de Trias Energetica (eerst energie besparen, restbehoefte zoveel mogelijk duurzaam invullen) als kompas.

Uitgangssituatie

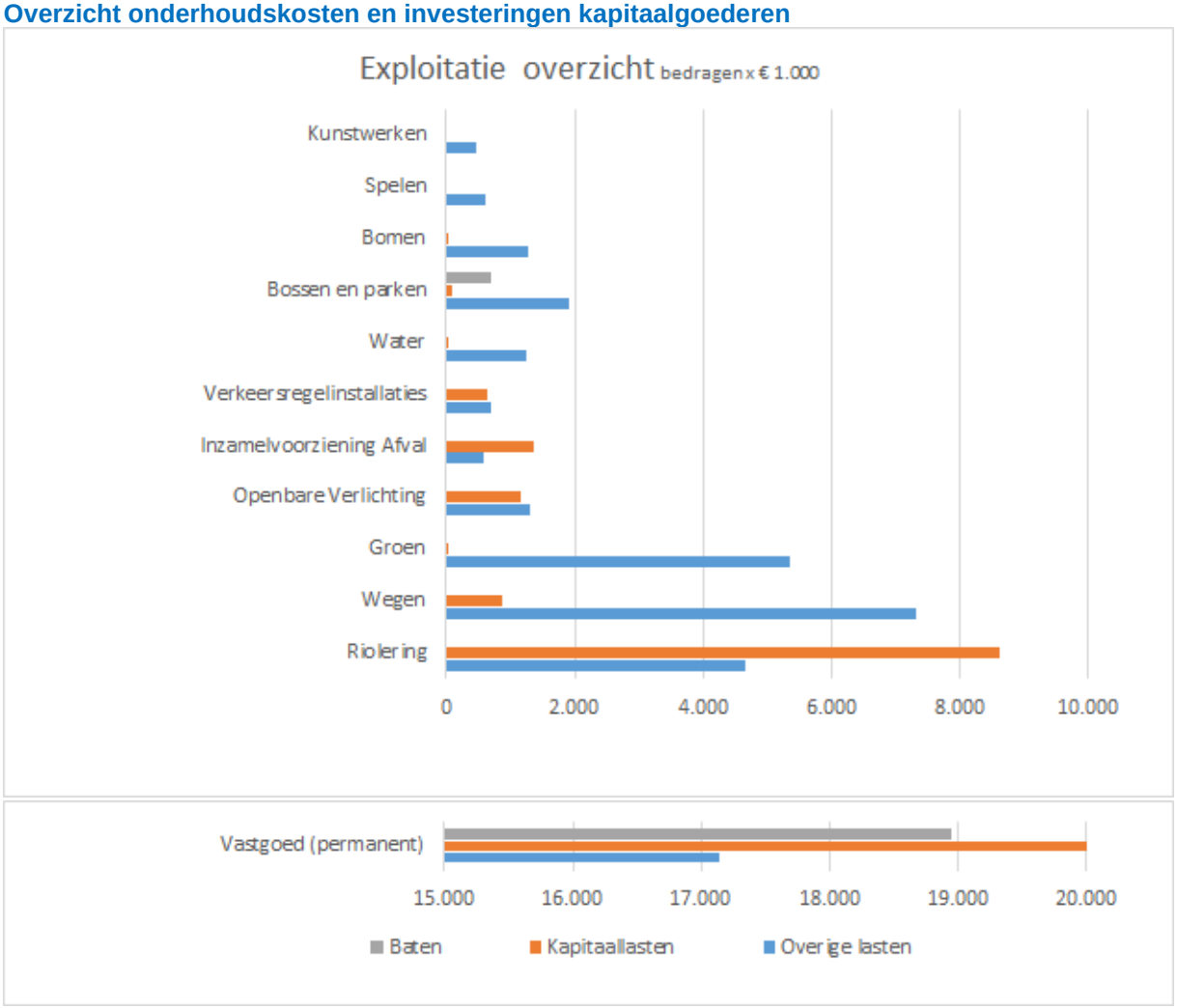
Het gemeentelijk vastgoed voldoet aan het gewenste kwaliteitsniveau, met uitzondering van gebouwen die op korte termijn hun functie verliezen of gebouwen die op korte termijn gerenoveerd worden.

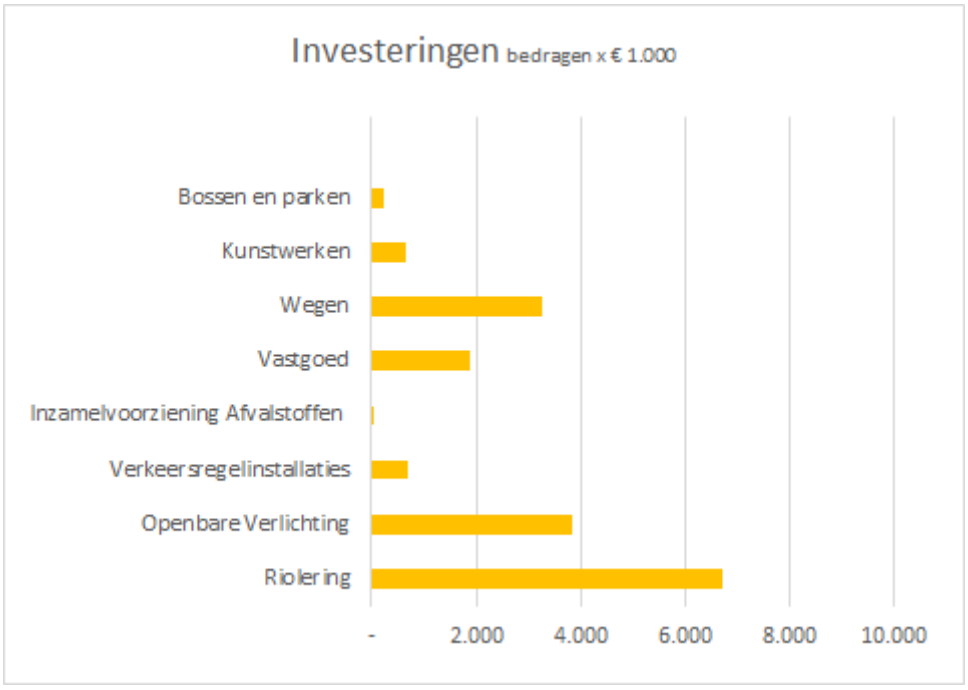
Planning

Lasten en baten voor beheer en onderhoud van het permanente vastgoed maken onderdeel uit van diverse programma's in de gemeentebegroting. Jaarlijks wordt er gemiddeld € 1,4 miljoen geïnvesteerd in vervangingsonderhoud en verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.
Daarnaast staat er een investeringsbedrag van jaarlijks € 800.000 begroot voor het verduurzamen van het gemeentelijke vastgoed welke volledig moeten worden terugverdiend door een besparing te realiseren op de energielasten. De praktijk is echter dat veel van dergelijke investeringen niet volledig kunnen worden terugverdiend met als gevolg dat de investeringen in duurzaamheid dan niet plaatsvinden. Vanaf de begroting van 2021 is het de bedoeling dat in het kader van de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis deze investeringen niet meer volledig hoeven worden terugverdiend maar slechts voor 60%. Daarmee worden ze een stuk haalbaarder en zullen ze sneller worden uitgevoerd. De klimaatdoelstelling wordt eveneens eerder bereikt.

Daarnaast wordt er in de periode 2021-2024 gemiddeld € 4,6 miljoen uitgegeven aan planmatig en storingsonderhoud. Met ingang van 2020 wordt er jaarlijks een bedrag van € 15.000 aan toegevoegd om kleinere aanpassingen in het kader van AST(Arnhemse Standaard Toegankelijkheid) in bestaande gebouwen te kunnen doorvoeren.

Overzicht onderhoudskosten en investeringen kapitaalgoederen

Financiering

Voor de financieringsfunctie worden de missie en de doelstellingen beschreven in het treasurystatuut gemeente Arnhem. In dit statuut wordt ingegaan op de kaderstelling van de werkorganisatie (taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, mandatering) en op het instrumentarium om de doelstellingen te realiseren.

Deze paragraaf richt zich op de uitwerking van het treasurystatuut naar de begroting voor 2021 en te hanteren normeringen. Hierbij komen de onderstaande onderwerpen aan de orde:

- Risicomanagement financiering;
- Financieringsvolume (inclusief delegatie / mandatering);
- Kasgeldlimiet;
- Renterisiconorm;
- Overige risico's.

Risicomanagement financiering

Voor wat betreft de financiering wordt onderscheid gemaakt tussen:
a. Eigen gemeentelijke financieringsbehoefte;
b. Financiering van de sociale woningbouw;
c. Financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen.

Eigen gemeentelijke financieringsbehoefte (a)

Bij de eigen gemeentelijke financieringsbehoefte gaat het om de financiering van de investeringen van de gemeente Arnhem, de financiering van geprivatiseerde onderdelen van de gemeente en de exploitatie van lasten en baten. Bij de investeringen moet naast de reguliere financieringen van de gemeentelijke taken worden gedacht aan grote stedelijke projecten, zoals Arnhem Centraal, stadsvernieuwing in de binnenstad, grondexploitatie en onderhoud in de infrastructurele sfeer. Als 'inkoop' van geld (de funding) wordt gebruik gemaakt van de volgende financieringsmiddelen (stand per 31-12-2021):

- de kapitaalmarkt voor langlopende financieringsmiddelen: € 763,5 miljoen. Het betreft hier de leningenportefeuille opgenomen gelden (O/G);
- de geldmarkt voor kortlopende financiering (< 1 jaar): Naar verwachting zal per ultimo 2021 maar voor een bedrag van € 6,6 miljoen een beroep op kasgeld nodig zijn voor de financiering van investeringen en projecten. Het grootste deel van de ruimte binnen het beschikbare kasgeld kan worden aangewend voor de (goedkope) financiering van de dagelijkse activiteiten van de gemeente: het werkkapitaal;
- de binnen Arnhem beschikbare reserves en voorzieningen met een volume van € 134,1 miljoen.

Binnen de gemeente wordt voor de financiering een omslagrente van 1,7% in rekening gebracht bij de investeringen en de projecten.

De portefeuille door de financieringsfunctie uitgezette gelden (U/G), heeft per 31-12-2021 een volume van € 46,9 miljoen. Het betreft hier leningen aan instellingen en verzelfstandigde organisatie-onderdelen.

Arnhem en de wereldeconomie

Nadat Nederland en Noord-Europa de recessie na de kredietcrisis achter zich hadden gelaten en de economie zich herstelde is de wereld getroffen door een nieuwe crisis, de COVID-19 pandemie. De onzekerheden en angsten voor de economische gevolgen hebben ertoe geleid dat in april en mei de rente op de kapitaalmarkt is gestegen, maar deze stijging was maar kortstondig. De rente ligt inmiddels weer op het (lage) niveau van voor de pandemie.
De verwachting van velen is dat de economie mogelijk al in 2020 en verder in 2021 zich weer zal versterken. Waar een aantrekkende economie normaal gesproken ervoor zorgt dat de rente gaat oplopen, is dat nu geen zekerheid. Naast een toename in de vraag naar nieuwe leningen, wat de rente kan opdrijven, zien we de verruiming van het opkoopprogramma van staatsobligaties door de ECB (de zogeheten kwantitatieve verruiming) sinds 2019 met een verdere intensivering in mei 2020 ter bestrijding van de coronacrisis. Deze kwantitatieve verruiming zorgt ervoor dat er meer geld beschikbaar komt op de kapitaalmarkt, wat als doel heeft dat de rente gaat dalen. De praktijk zal moeten uitwijzen welke van deze twee factoren de doorslag zal gaan geven. Alle analisten en economen zijn van mening dat het huidige lage renteniveau voor de kapitaalmarkt op termijn onhoudbaar is, maar voor de gemeente betekent dit dat financiering goedkoop blijft.

Financiering van de sociale woningbouw (b)
Voor de financiering van de woningbouw wordt door de corporaties nadrukkelijk gekeken naar het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), waarmee de gemeente Arnhem een achtervangovereenkomst heeft gesloten. Dit landelijke fonds fungeert als waarborg ten aanzien van risico's van wanbetaling en vervult daarmee de garantstellende rol die gemeenten van oudsher hadden. Het bestaan van het WSW samen met ontwikkelingen op het gebied van schaalvergroting en regionalisering van de woningcorporaties verklaart waarom de rol van de gemeente op het terrein van de financiering van woningbouw de afgelopen jaren kleiner is geworden en nu zo goed als uitgespeeld is. In 2021 heeft de gemeente nog maar één lening van € 9.000 aan de woningcorporatie Omnia Wonen op de balans.

Financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen (c)
Bij de financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen gaat het om activiteiten die nauw grenzen aan het beleid van de gemeente Arnhem. Het gaat hier vooral om instellingen in de sectoren zorg, sport en cultuur. Ook bij deze financiering wordt de laatste jaren een terughoudend beleid gevoerd.
Bij de directe (eigen) financiering van de activiteiten van de instellingen heeft de gemeente Arnhem een gericht toezicht op het reilen en zeilen van de betreffende instellingen. Door aan de te verstrekken leningen waarborgen te verbinden kan bij calamiteiten direct worden gereageerd (voorbeeld: executie bij recht van eerste hypotheek). Tevens bestaan er bij de sectoren zorg en sport waarborgfondsen. Met borgstelling door deze waarborgfondsen kunnen instellingen bij banken een lagere rente bedingen en hoeft de gemeente zelf geen lening te verstrekken. Het waarborgfonds voor de sport (SWS) garandeert maximaal de helft van de lening en eist een garantie van de gemeente voor het resterende deel van de lening.
In 2020 heeft de economie harde klappen gekregen, maar zal naar verwachting in 2021 weer aantrekken. Dat zal niet op alle fronten in een gelijk tempo gebeuren, waardoor het mogelijk is dat de ene instelling langer geconfronteerd zal worden met de gevolgen van de recessie dan de andere en alsnog in moeilijkheden komt en bij de gemeente aan moet kloppen voor ondersteuning. Dat risico wordt substantieel verkleind door de garanties van de waarborgfondsen.

Financieringsvolume (delegatie/mandaat)
Bij het vaststellen van de Begroting neemt de gemeenteraad een besluit over de omvang van de gemeentelijke activiteiten en daarmee over het financieringsvolume. Afgezien van de eigen middelen in reserves en voorzieningen wordt in de financieringsbehoefte voorzien door middel van leningen voor de lange termijn (vaste financiering) en voor de korte termijn (vlottende financiering).

Lange termijn financiering (vaste financiering)
Zoals reeds toegelicht gaat het hier om de benodigde geldmiddelen voor de eigen gemeentelijke investeringen en projecten; de financiering van sociale woningbouw en de verstrekking van geldleningen aan instellingen, gelieerd aan het beleid van de gemeente Arnhem.

Korte termijn financiering (vlottende financiering)
Bij de kortlopende financiering gaat het om de financiering van de lopende activiteiten en werkzaamheden van de gemeente. Hiervoor wordt geld geleend of (in geval van een tijdelijk overschot) uitgezet bij de schatkist voor een periode van maximaal een jaar. Als een extra zekerheid, bijvoorbeeld voor het opvangen van onverwachte fluctuaties in de behoefte aan kasgeld, is een arrangement afgesloten met de Bank Nederlandse Gemeenten waarbij tot een beperkt bedrag (€ 4 miljoen) de gemeente een negatief saldo mag hebben. Insteek is hiervan zo weinig mogelijk gebruik te maken, een kasgeldlening is goedkoper dan rood staan bij de bank.
In voorkomende situaties zal een deel van de opgenomen kas-/callgelden (O/G) worden omgezet in langlopende financiering, de zogenoemde consolidatie. Een en ander past binnen de regels, zoals vastgelegd in het treasurystatuut.

Financieringsbehoefte per 31-12-2021
Onderstaand schema geeft inzicht in de benodigde geldmiddelen voor de langlopende financiering en de manier waarop deze beschikbaar komen (de funding).

Het totaalvolume van de benodigde financieringen bedraagt € 907 miljoen. Vanuit de beschikbare aanwezige middelen (reserves en voorzieningen en obligo's en waarborgsommen) en de leningenportefeuille voor de vaste financiering is een bedrag van € 902,8 miljoen beschikbaar. Dit betekent dat per ultimo 2021 voor een bedrag van € 4,2 miljoen een beroep moet worden gedaan op kortlopende leningen op de geldmarkt.
De financieringsfunctie is ruimschoots in staat om voldoende middelen aan te trekken en beschikbaar te stellen voor dekking van de reeds gepleegde investeringen, de kosten in de grondexploitatie en voor de in 2021 begrote investeringen.

Benodigd voor	Bedrag	Financiering middels	Bedrag
Bedragen x € 1.000			
Activa gemeente Arnhem en grondexploitatie	826.524	Reserves en voorzieningen	136.546
Uitgezette gelden aan gelieerde instellingen en woningcorporaties (kapitaalverstrekking en leningen u/g)	45.089	Opgenomen gelden in de kapitaalmarkt (leningen o/g)	763.479
		Obligo's en waarborgsommen	2.831
Overige uitgezette middelen (o.a. nog te ontvangen erfpacht en bijdragen aan activa van derden)	35.395	Rekening courant BNG en kasgeldleningen	4.152
Totaal langlopend te financieren	**907.008**	**Totaal financiering**	**907.008**

Leningenportefeuille 2021

Onderstaand schema geeft inzicht in de samenstelling van de volumes in het jaar 2021 van de huidige leningenportefeuille van de financieringsfunctie. Het betreft leningen opgenomen gelden (O/G) en leningen uitgezette gelden (U/G).

Leningen portefeuille	Stand 01.01.2021	Opname	Aflossing	Stand 31.12.2021
Bedragen x € 1.000				
Leningen O/G				
Leningen portefeuille	670.421	106.567	-48.892	728.096
Nog aan te trekken financiering in 2020	35.375			35.375
Leningen t.b.v. woningcorporaties	9		-1	8
Totaal leningen O/G	**705.805**	**106.567**	**-48.893**	**763.479**
Leningen U/G				
Vaste leningen uitstaand	46.522		-6.183	40.339
Woningcorporaties	9		-1	8
Totaal leningen U/G	**46.531**	**0**	**-6.184**	**40.347**

Rentevisie

In recente jaren is als gevolg van de lage rentestand de gemiddeld te betalen rente voor de gemeente gestaag gedaald. Als gevolg van gewijzigde wetgeving in het BBV moet de omslagrente binnen marges de gemiddelde marktrente volgen en is de gemeente niet meer vrij in het bepalen van deze intern in rekening te brengen rente. Een omslagrente van 4%, zoals de gemeente hanteerde voor het jaar 2018, is niet meer toegestaan. Deze bedroeg in 2020 2% en daalt in 2021 naar 1,7%.

Om meerjarig gebruik te blijven maken van de lage marktrente kiest de gemeente ervoor om nu en in de komende jaren leningen met lange looptijden aan te trekken waarvan de rente nog steeds laag is (momenteel onder de 1%). Wanneer de rente ook na 2021 zo laag blijft is het bijna een zekerheid dat de omslagrente in 2022 verder verlaagd moeten worden om te voldoen aan de eisen uit het BBV.

De gemeente heeft al een aantal jaren leningen aangetrokken met lange looptijden van 20 à 30 jaar. Hiermee is ruimte gecreëerd om in toekomstige jaren - wanneer de rente voor nieuwe leningen mogelijk weer op een hoger niveau terecht zal komen - met behulp van nieuwe leningen met kortere looptijden toch een lage gemiddelde rente te realiseren binnen de wettelijke mogelijkheden.

Als gevolg van de renterisiconorm (zie hieronder) mag de gemeente geen leningenportefeuille hebben met een gemiddelde looptijd van leningen van korter dan ongeveer vijf jaar. De gemeente zou dan in een jaar meer leningen moeten herfinancieren dan is toegestaan.

Mandaat (voor nieuw aan te trekken financieringsmiddelen)

Met het vaststellen van deze MJPB 2021 – 2024 inclusief de paragraaf financiering mandateert de gemeenteraad het college om voor de financieringsbehoefte per onderscheiden categorie in 2021 leningen aan te gaan tot de volgende maximumtotalen:

Maximaal toegestane leningen 2021	**Maximaal**
Bedragen x € 1.000	
Eigen gemeentelijke financieringsbehoefte	250.000
Financieringsbehoefte sociale woningbouw	100.000
Financieringsbehoefte aan gemeente gelieerde instellingen	50.000

Kasgeldlimiet

De Wet FIDO geeft concrete richtlijnen voor gemeenten voor het beheersen van het renterisico in verband met de korte termijn financiering. De kasgeldlimiet is een wettelijk maximum (plafond) voor het volume geldleningen in de vorm van zogenaamde call- en kasgeldtransacties.
De bovengrens is bij ministeriële regeling voor het jaar 2021 vastgesteld op 8,5 % van het lastentotaal van de gemeentelijke begroting. De begroting van de gemeente Arnhem voor het jaar 2021 heeft een omvang van € 733,3 miljoen en daarmee komt de kasgeldlimiet uit op € 62,3 miljoen.
Het Rijk geeft gemeenten veel ruimte om maximaal gebruik te maken van (goedkope) financiering met kasgeld. Hoewel het gemeenten formeel niet is toegestaan de kasgeldlimiet te overschrijden (Wet FIDO, art. 4, lid 1), hoeven deze pas aan de toezichthouder te rapporteren wanneer de kasgeldlimiet drie kwartalen op rij wordt overschreden (art. 4, lid 2). Hiermee wordt gedoogd de kasgeldlimiet twee kwartalen op rij te overschrijden.
De gemeente Arnhem stuurt er desondanks op onder de kasgeldlimiet te blijven en deze niet te overschrijden.

Renterisiconorm

Het renterisico betreft het risico dat de begroting van de gemeente geconfronteerd wordt met een verzwaring van de rentelasten als gevolg van herfinancieringen van bestaande activa of van herziening van rente van bestaande leningen.
Het doel van de renterisiconorm is om dit risico te beperken tot een handelbaar niveau. Bij een gelijkmatig opgebouwde leningenportefeuille blijft het renterisico binnen verantwoorde marges en zullen de renteaanpassingen zich geleidelijk voordoen en binnen de begroting opgevangen kunnen worden.
In de Wet FIDO is vastgelegd dat jaarlijks een volume ter grootte van 20 % van het lastentotaal van de gemeentelijke begroting (peildatum 1 januari) mag worden geherfinancierd of een renteherziening mag ondergaan. Omdat de gemeente voor de eigen financiering geen leningen heeft aangetrokken waarvan periodiek de rente wordt herzien, heeft voor Arnhem de renterisiconorm alleen betrekking op herfinanciering van aflopende leningen. Op basis van het begrote lastentotaal voor 2021 van € 733,3 miljoen mogen leningen tot een bedrag van € 146,7 miljoen worden geherfinancierd.
Voor het jaar 2021 komt de prognose van het renterisico uit op 6,0 %. (vergelijk: JV2019 4,1 %).

Schatkistbankieren

Sinds het najaar van 2013 kennen gemeenten en andere decentrale overheden verplicht schatkistbankieren. Decentrale overheden dienen banktegoeden, die een vooraf bepaalde drempelwaarde te boven gaan, af te storten naar een rekening-courant bij het ministerie van Financiën. Voor de gemeente Arnhem bedraagt de drempelwaarde in 2021 € 4,22 miljoen.
Omdat inkomende en uitgaande kasstromen niet op elkaar zijn afgestemd, kunnen hoge positieve of negatieve kassaldi ontstaan. Om enigszins ruimte te bieden voor zulke bewegingen moet het gemiddelde van de banksaldi van de gemeente in een kwartaal worden afgezet tegen deze drempelwaarde, niet de dagelijkse stand. Het banksaldo hoeft dus niet continu beneden de drempelwaarde te blijven. Een banksaldo boven de drempelwaarde kan binnen het kwartaal worden gecompenseerd met banksaldi, die lager zijn dan de drempelwaarde.
Om de drempelwaarde niet te overschrijden wordt in 2021 beperkt gebankierd bij de schatkist.
Bij de controle van de jaarrekening neemt de accountant de verplichting tot schatkistbankieren mee.

Overige risico's

Gezien de samenstelling van de gemeentelijke leningenportefeuille en de kaderstelling vanuit de wet en het treasurystatuut (leningen worden alleen afgesloten in euro’s) is binnen de gemeente Arnhem geen sprake van valutarisico en/of koersrisico.

Bedrijfsvoering

Voor de gemeentelijke bedrijfsvoering zijn bedrijfsmiddelen nodig om de geformuleerde doelen van de verschillende programma's te kunnen bereiken. Het gaat met name om de uitgaven voor personeel en organisatie, informatie en automatisering, auditing en risicomanagement.

Personeel en organisatie

Personeel

Het streven naar een divers samengesteld personeelsbestand en een inclusieve organisatie, waar iedereen op gelijkwaardige wijze kan deelnemen, zijn talenten kan inzetten en zich welkom voelt, staat hoog op de agenda. Wij gaan verder op de ingeslagen weg van door het verzorgen van trainingen, workshops, ontmoetingen met diverse doelgroepen (Meet & Greet) en het formuleren van meetbare doelstellingen. De trainingen 'selecteren zonder vooroordelen' is vooral bedoeld voor leidinggevenden om bij hen meer bewustzijn te creëren over gelijke behandeling en in het selecteren van diverse kandidaten. Met behulp van de Inclusiviteitsmonitor brengen wij in beeld hoe onze inspanningen en resultaten zich verhouden tot die van andere organisaties. Hiernaast blijven wij investeren in arbeidsmarktcommunicatie, social media, versterken van netwerken en het door ontwikkelen van de nieuwe website www.werkenvoorarnhem.nl.

Ondanks de uitstroom door pensionering en instroom van jongeren is de gemiddelde leeftijd in onze organisatie bijna 50 jaar. Dit is voor ons aanleiding om steviger te investeren in strategische personeelsplanning en te zorgen dat op tijd jongere medewerkers worden aangenomen voor vervanging van de uitstroom. Bovendien wordt de aandacht gericht op het binden en boeien van jonge collega's die al bij ons aan het werk zijn. Het Jong Arnhem netwerk (voor en door jonge collega's onder de 35 jaar) speelt daarbij een belangrijke rol, evenals het investeren in opleiden en ontwikkelen van onze medewerkers.

Het verzuimcijfers is, organisatie breed gezien, dalende en het is belangrijk om dit in het komende jaar vast te houden. Verzuimmanagement en verzuimpreventie blijven heel belangrijke instrumenten. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het verzuimproces gaan we nog beter definiëren en beleggen, zodat tijdig en gericht actie kan worden ondernomen.
De meldingsfrequentie en het kortdurend verzuim zijn prima op orde en zelfs aan de lage kant. Dit duidt op een grote bevlogenheid en betrokkenheid bij medewerkers. Vooral het langdurig, psychisch verzuim in de organisatie blijft het komende jaar onze aandacht houden.

Vitaliteit onder medewerkers verlaagt de kans op burn-out en andere psychische klachten. Van medewerkers wordt hierin een grote mate van eigen verantwoordelijkheid verwacht. Mede door de coronacrisis en signalen uit het medewerkersonderzoek gaan wij acties zetten op een gezonde levensstijl en een goed werk-privébalans. Ook blijven we trainingen en activiteiten voor fysiek en mentaal welzijn aanbieden, waarmee we werknemers handvatten geven om 'de bal' op te pakken.

De coronacrisis heeft laten zien dat diverse aspecten van 'Het Nieuwe Werken' aan urgentie hebben gewonnen. Online samenwerken, hybride vergaderen, flexibel en meer plaats- en tijdonafhankelijk werken zijn noodzakelijk geworden als de 1,5meter organisatie blijft voortbestaan. Vanuit P&O wordt samen met de directie en de andere betrokken organisatie-onderdelen een plan gemaakt. Hierin staat op welke wijze en met welke aanpassingen en ondersteuning medewerkers zo optimaal als mogelijk intern en ook samen met de stad moeten kunnen blijven samenwerken.

De Rijksoverheid laat per 1-1-2020 de stagevergoedingen niet langer afhankelijk zijn van het niveau van de opleiding. De gemeente Arnhem heeft stageplaatsen beschikbaar voor een groot aantal opleidingen in het WO, HBO en MBO. Met ingang van het schooljaar 2020-2021 worden bij de gemeente Arnhem de stagevergoedingen voor MBO, HBO en WO studenten gelijkgetrokken. De stagevergoeding bedraagt met ingang van het nieuwe schooljaar 2020-2021 voor alle stagiaires € 350 per maand.

Totaal aantal FTE Arnhem	Realisatie Bezetting 31.12.2019	Begroting Formatie 2020	Begroting Formatie 2021	Begroting Formatie 2022	Begroting Formatie 2023	Begroting Formatie 2024
Bestuur						
Aantal FTE Raad	42	39	39	39	39	39
Aantal FTE College B&W	7	7	7	7	7	7
Personeel						
Aantal FTE ambtelijke organisatie formatie	908	935	916	912	912	912
Totaal personeel gemeente Arnhem	**908**	**935**	**916**	**912**	**912**	**912**

Verloop formatie

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Aantal FTE ambtelijke organisatie MJPB 2020-2023	***914***	***903***	***901***	***901***	***901***
Bij: sr businesscontroller klimaat en energie en medewerker bedrijfsvoering NEMIA	1	1	0	0	0
Bij: 3,3 fte centraliseren en automatiseren inhuurbalie	3	3	3	3	3
Bij: trainees uit jongerenbudget	9	2	0	0	0
Bij: extra formatie veiligheidshuis, procesregisseur en informatiecoördinatoren	3	4	4	4	4
Bij: toezicht en preventie Diftar, 8,0 fte	8	8	8	8	8
Bij: 6,0 fte, 4,0 fte handhavers en 2,0 fte Bibob, als gevolg van de 4 ton intensivering uit de herstelagenda		6	6	6	6
Af: te realiseren taakstellling 6,0 fte als gevolg van de 4 ton intensivering uit de herstelagenda		-6	-6	-6	-6
Af: reorganisatie W&I, budgetneutraal	-3	-5	-4	-4	-4
Aantal FTE ambtelijke organisatie Begroting 2021	**935**	**916**	**912**	**912**	**912**

	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Aantal FTE ambtelijke organisatie	**908**	**935**	**916**	**912**	**912**	**912**
Saldo personeelsbudget loonsom (in € 1.000)	**70.545**	**75.613**	**75.493**	**75.181**	**75.166**	**75.167**
Gemiddelde loonsom (in €)	**77.671**	**80.870**	**82.416**	**82.435**	**82.418**	**82.420**

De formatie van de afdeling Financiën & Control is uitgebreid met een senior businesscontroller voor Klimaat en Energie en de Omgevingswet. In 2020 en 2021 wordt deze formatie uitbreiding gedekt uit programmabudget Klimaat en Energie (0,3 fte), uit programmabudget Omgevingswet (0,3 fte) en uit vacatureruimte op de afdeling (0,4 fte).

In mei 2019 is door de directies van de gemeente Arnhem en De Connectie besloten om de inkoop van inhuur te centraliseren en te automatiseren. Hiervoor is 3,3 fte formatie structureel ter beschikking gesteld.

Gedurende de periode 1 maart 2020 t/m 1 maart 2021 zijn er 11 trainees aan de formatie toegevoegd. Omgerekend op jaarbasis is dit 9 fte in 2020 en 2 fte in 2021. Dekking hiervoor vindt plaats uit het jongerenbudget.

Vanaf 1 april 2020 is de formatie van het Veiligheidshuis verhoogd met 4 fte. Deze capaciteit was al langere tijd aanwezig in de vorm van inhuur. Deze inhuur is nu omgezet naar vaste formatie. Gemiddeld op jaarbasis is dit 3 fte in 2020 en vanaf 2021 is dit 4 fte (1.0 procesregisseur en 3 fte informatiecoördinator).

Conform het raadsbesluit van 25/9/2017 wordt de formatie met in totaal 8,0 fte verhoogd in verband met de invoering van Diftar: 2 fte coördinator toezicht en preventie en 6 fte toezichthouder afval.

Zoals in de Herstelagenda is opgenomen is de druk op handhaving hoog en neemt het aantal beleidsvelden dat een beroep doet op handhaving toe. Om deze reden wordt de handhavingscapaciteit uitgebreid. Daarnaast wordt formatie ingezet om georganiseerde criminaliteit (Bibob) tegen te gaan. Conform motie 20A66 Wel handhaven, maar taakstelling personeel is een taakstelling op de totale personeelslasten daarbij opgenomen (zie ook programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën).

Het nieuwe functiehuis van Werk en Inkomen past binnen het kader van de personeelsbegroting. De hogere salariskosten worden opgevangen door een lagere formatie van 3 fte in 2020 en 4 fte vanaf 2021 (1,0 procesregisseur en 3,0 fte informatiecoördinator).

Organisatie
Er worden deze komende begrotingsperiode geen grote structuurwijzigingen in de organisatie verwacht, maar we zullen ons er vooral op blijven richten om te verbeteren in onze werkwijzen en processen om zo ook op de vragen van de toekomst een antwoord te kunnen geven. Zo is het noodzakelijk om de komende jaren te gaan investeren in de publieke dienstverlening (burgerzaken). De toenemende complexiteit in het werk en de digitalisering vragen om een transformatie en daarmee ook om investeringen in de dienstverlening. Ook de ontwikkelingen en veranderingen bij andere onderdelen die al zijn ingezet, zoals bijvoorbeeld bij Werk en Inkomen, zijn niet klaar en zullen ook het komende jaar om veel aandacht vragen.

Een heel belangrijk speerpunt voor de hele organisatie is om het hybride werken met alle voordelen die dat in zicht heeft, ook na corona voort te zetten.
Dat vraagt om een fundamentele herijking van de manier waarop nu wordt gewerkt. Natuurlijk moeten de randvoorwaarden (zoals huisvesting, ICT) in orde zijn, maar zaken als sturing, werkwijzen en houding en gedrag moeten hierin als de belangrijkste kritische succesfactoren worden gezien.

Informatie en automatisering
Vanuit het vakgebied informatie wordt gewerkt aan drie thema's: informatiegestuurde organisatie, uitbreiding digitale dienstverlening en modernisering van de werkplek. Dit alles vanuit een robuuste basis, met bijzondere aandacht voor informatieveilgheid, privacy en auditing.

Uitbreiding digitale dienstverlening
De gemeentelijke informatievoorziening, een belangrijke basis voor de dienstverlening, wordt blijvend gemonitord en bijgesteld met het oog op continuïteit, kwaliteitsverbetering én meer doelmatigheid. Dit omvat onder andere:
- We werken aan optimale dienstverlening met effectieve processen en informatiestromen.
- Informatiehuishouding met betrekking tot het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Hiermee sorteren we ook voor op de beoogde ondernemers-dienstverlening binnen het Programma Vitale Economie onder de noemer 'van bedrijven weten'.
- Sturing op de kwaliteit van archivering en duurzame bewaring om de preservering en toegankelijkheid van de analoge en digitale informatie te waarborgen.
- Aangesloten wordt bij landelijke innovaties waaronder de 'Common Ground' van VNG realisatie.
- Om de primaire processen in de toekomst goed en veilig uit te kunnen blijven voeren is het van belang dat de processen bij ICT die de dienstverlening aan de gemeenten vormgeven beter op orde komen. Er worden hierin aanvullende investeringen gedaan. Afdeling Informatie werkt hierin samen met ICT.

Informatiegestuurde organisatie
Er wordt, naast de informatieproducten en onderzoeken die al regulier plaatsvinden zoals Staat van de Stad, gewerkt aan digitale innovaties om maatschappelijke opgaven uit onze veranderprogramma's te realiseren.

- Het leveren, onderhouden en door ontwikkelen van monitoring (door middel van rapportages en dashboards) ten behoeve van sturing in de lijn en programmasturing.
- Meer Open Data.
- Nieuwe methoden en technieken in het kader van onderzoek & statistiek worden verkend; te denken aan kunstmatige intelligentie en geavanceerde analyses.
- Werken met bijvoorbeeld sensoren en de mogelijkheden met betrekking tot het verwerken van grote hoeveelheden gegevens worden verder verkend. Waar zinvol, wordt er mee geëxperimenteerd, bijvoorbeeld op het gebied van duurzame energieproductie, verbetering van de luchtkwaliteit, armoedepreventie en arbeidsstimulering.

Modernisering werkplek
- Tijd- en plaats onafhankelijk en toch samen. Al jaren is het een ambitie. De coronacrisis zorgt voor een acute noodzaak vanuit thuis te kunnen werken en vanaf daar toch alles te kunnen doen, met collega’s en met partners van buiten de gemeente. De ontwikkeling van vaste naar geïntegreerde telefonie hoort hier ook bij.
- De inrichting van de vaste plekken zal ook wijzigen: naast de anderhalvemeterwerkplek zal een werkplek gerealiseerd worden die naadloos aansluit op de mobiele werkplek.

Informatieveiligheid, privacy & auditing
De gemeente heeft steeds meer gegevens. Enerzijds gaat het hier om persoonsgegevens. Inwoners mogen erop vertrouwen dat hun privacy bij ons geborgd is: we gaan goed om met gegevens en vragen alleen wat nodig is. Anderzijds hebben we veel informatiestromen die belangrijk zijn voor de continuïteit van onze bedrijfsvoering en dus veilig moeten zijn. De veranderende wetgeving zorgt ook voor aanpassingen in ons informatiebeleid. Met auditing wordt aantoonbaar gemaakt dat de gemeente hierop in control is.

Financiën en control
In 2020 heeft Financiën en Control haar ambitie en koers bepaald in samenspraak met de afdeling en onze stakeholders en dit heeft geleid tot een ambitieus plan voor de toekomst.
" Wij brengen Arnhem verder, met betrokkenheid, onafhankelijk advies en ondersteuning, met kennis en met innovaties."
In 2021 zullen wij verder vormgeven aan de belangrijkste ontwikkelingen uit ons ambitieus plan. Wij zullen blijven investeren in de ontwikkeling van kennis en expertise op gebied van business intelligence zodat we de focus op analyseren leggen en minder op data maken.
Verder zullen wij zichtbaar invulling geven aan soft closure gedurende het jaar voor een actuele en betrouwbare administratie.
Medewerkers ontwikkelen zich door. Leren van en met elkaar door middel van trainingen, casuïstiek behandelingen, feedback en gerichte opleidingen waar gewenst en nodig.

Innovatie en financieel beleid
In 2021 wordt doorgepakt op innovaties en vernieuwingen die in 2020 zijn ingezet. Innovaties die gericht zijn op het optimaliseren van onze processen en verder verbeteren van onze informatievoorziening aan inwoners, bedrijven, raad, college en management. Daarbij kan gedacht worden aan het robotiseren van processen, het doorontwikkelen van de maandelijkse afsluiting (soft closure), het gebruik van de Lokale Lastenmeter en het verbeteren van het inkoop- en betaalproces. Dit alles vanuit onze I-visie (visie op informatievoorziening).

Auditing en risicomanagement
De nieuwe nota Risicomanagement en weerstandsvermogen is als concept in de auditcommissie besproken. Het college heeft deze nota nu na verwerking van de reactie van de auditcommissie aan de raad voorgelegd met het voorstel de uitgangspunten hierin vast te stellen. Vanaf vaststelling is de wijze waarop auditing en risicomanagement werkt voor het grootste deel hier op gebaseerd. Vanaf 2020 wordt er gewerkt aan trainingen, zal het gemeentelijke risicoprofiel doorlopend worden geactualiseerd, zal de nieuwe systematiek voor risico's van het grondbedrijf worden uitgevoerd, wordt de risicogerichte benadering van de Verbonden Partijen begeleid en zullen risicosessies, risicoanalyses en evaluaties worden uitgevoerd.

Rechtmatigheid en financial audits
De financial audits worden in het kader van de jaarrekening uitgevoerd door de externe accountant. Ter ondersteuning hiervan voert de gemeente interne controles (IC) uit zoals opgenomen in het IC-plan. In het IC-plan wordt rekening gehouden met het toekomstig invoeren van de rechtmatigheidsverklaring die het college van B&W gaat afgeven. Hiervoor worden de werkwijzen aangescherpt in afstemming met de externe accountant.

Juridische zaken
Het specifieke terrein van de burgemeestersbevoegdheden Openbare Orde en Veiligheid zal, gezien maatschappelijke ontwikkelingen zoals ondermijning, veel prioriteit vragen. Temeer nu de gemeente Arnhem zal deelnemen aan het Experiment gesloten coffeeshopketen (wietexperiment).
Veel aandacht zal blijven gaan naar de, weliswaar iets vertraagde invoering van de nieuwe Omgevingswet, die in samenwerking met beleidsafdelingen en ICT uitgewerkt wordt. Ook zullen de energietransitie en ondersteuning van wijkinitiatieven de nodige aandacht vragen.
De advisering vanuit Juridische zaken zal op een toegankelijke en verbindende wijze plaatsvinden.
Tenslotte zal de afdeling Juridische zaken een verbeterprogramma Heldere taal opnemen. Daarmee wordt communicatie met onze omgeving waar mogelijk minder formeel en meer toegankelijk voor degenen tot wie wij ons richten.

Communicatie

Inclusieve communicatie
Arnhem is een zeer diverse stad. We staan hoog in de lijst van gemeenten met veel verschillende nationaliteiten. De inkomens-, gezondheids- en opleidingsverschillen zijn groot. In zo'n diverse stad is het belangrijk dat we elkaar begrijpen en dat de inwoners snappen wat de gemeente bedoelt of van hen vraagt. Maar ook vice versa: voelen inwoners zich gehoord? Communicatie waarbij iedereen zich gezien en begrepen voelt, is daarom van groot belang. Zo kunnen we voorkomen dat onbedoeld gevoelens van uitsluiting of het versterken van vooroordelen tussen (groepen) inwoners ontstaan. Taal is constant in ontwikkeling. Woorden evolueren en het gebruik ervan moet meebewegen. Genderneutraal en onbevooroordeeld taalgebruik is een manier om afstand te nemen van verouderde opvattingen over mannen, vrouwen, personen met een handicap en andere groepen in de samenleving. De taal (en het niveau) die je als organisatie 'spreekt' is daarom van groot belang.

Inclusiever communiceren en het kiezen van het juiste medium is een proces dat mogelijk maakt dat belanghebbenden zich erkend, gerespecteerd en deelgenoot voelen van de kwestie waar de communicatie zich op richt.

Inclusieve communicatie binnen de gemeentelijke organisatie
Werken aan een inclusieve organisatie betekent dat we ook naar onze communicatie kijken en bepalen hoe we inclusiever kunnen communiceren als gemeente.
We hebben binnen de ambtelijke organisatie te maken met diverse clusters, programma's, afdelingen en projecten en met een diverse samenstelling van medewerkers. Iedereen communiceert op zijn eigen manier, via de eigen kanalen en vertaalt dat door in documentatie, zoals visie-, project- en programmaplannen, nota's, besluiten, brieven en e-mails. Door medewerkers meer bewust te maken van de wijze waarop je kunt communiceren en de richtlijnen die de organisatie hiervoor hanteert, sluit de communicatie beter aan bij medewerkers en daardoor ook bij inwoners en/of partners.

Inclusieve communicatie naar inwoners
Op dit moment communiceren we op diverse manieren en via verschillende media naar inwoners en andere doelgroepen. Het gaat hierbij om alle vormen van communicatie: online, maar ook in schrift, over de telefoon, via de e-mail en face-to-face.
Een gezonde, inclusieve werkplek begint met een inclusief gebruik van taal en beeldmateriaal waaruit diversiteit spreekt, zonder (onbedoelde) vooroordelen. Via onze woord- en beeldkeuze kunnen we helpen ervoor te zorgen dat geen enkele groep zich uitgesloten, gediscrimineerd of niet welkom voelt.

Verbonden partijen

De gemeente neemt deel in diverse rechtsvormen zowel publiek als privaat. Wanneer de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft in een andere partij, is dat voor de gemeente een verbonden partij. Samenwerking met andere partijen is een manier om publieke taken uit te voeren, die bijdragen aan het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen. Deelnemingen in andere partijen brengen risico's met zich mee zowel bestuurlijk, maatschappelijk als financieel.

Verbonden partijen twee gemeentelijke rollen

De gemeente vervult twee rollen richting de verbonden partijen: de rol van opdrachtgever en van eigenaar. Tussen beide rollen en de belangen die daaruit voortvloeien, kan een spanningsveld bestaan.

In de eigenaarsrol beslist de gemeente over de oprichting, de missie, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij. Het gemeentebestuur is mede-eigenaar van de verbonden partij en draagt bestuurlijke verantwoordelijkheid (de gemeente neemt deel aan het bestuur). De eigenaarsrol richt zich vooral op de continuïteit en de levensvatbaarheid van de (samenwerking-)organisatie.

De gemeente is daarnaast ook opdrachtgever van de verbonden partij. De verbonden partij levert diensten of producten of is uitvoerder van gemeentelijk beleid. Veelal in de vorm van een basispakket dat door alle deelnemers in de samenwerking wordt afgenomen met daarnaast een aanvullend (maatwerk-)pakket dat voor afzonderlijke deelnemers op maat wordt afgesproken.

Het financieel belang is gekoppeld aan beide rollen. Als opdrachtgever heeft de gemeente belang bij een zo goed mogelijke prijs-/kwaliteitsverhouding voor de afgesproken dienstverlening en deze moet passen binnen de kaders van de gemeentebegroting. Als eigenaar draagt de gemeente het 'ondernemersrisico' van de samenwerking. Als de financiële resultaten tegenvallen, zal de gemeente afhankelijk van de aard van de samenwerking de tekorten moeten aanvullen.

Actuele kaders

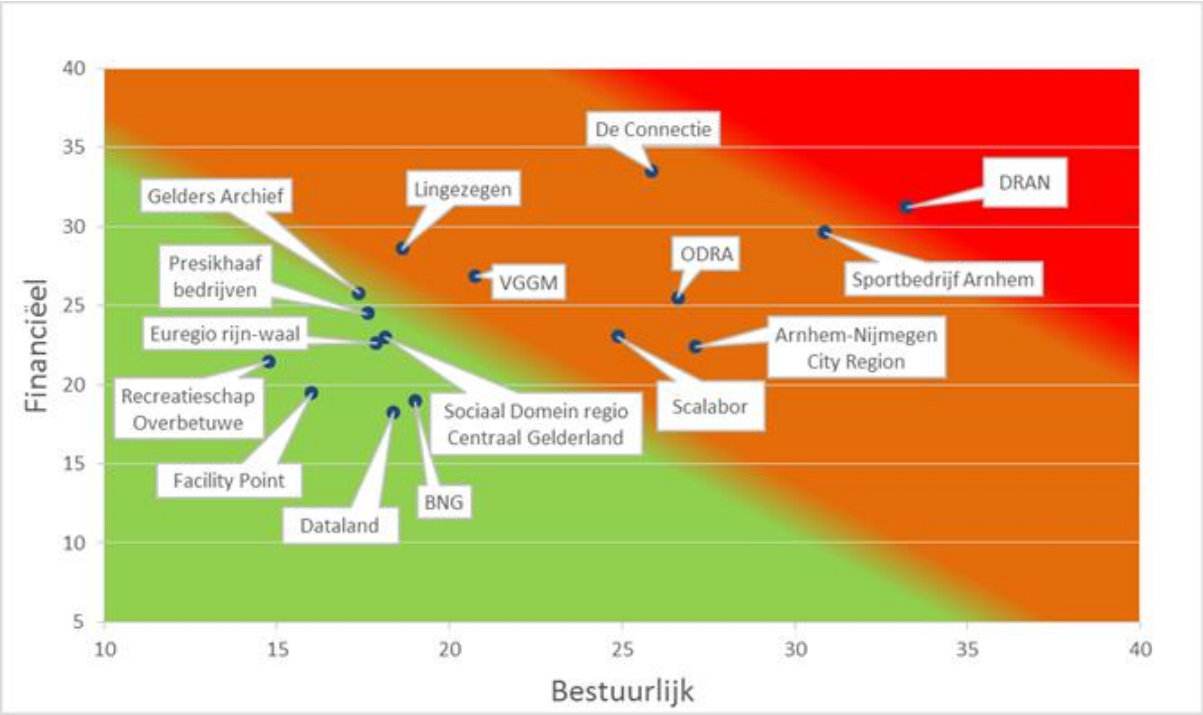
In 2016 is de visie van de gemeente Arnhem op de verbonden partijen vastgelegd in de kadernota Verbonden partijen 2016 gemeente Arnhem met daarin uitvoeringsrichtlijnen over de wijze van sturen en beheersen. Uitgangspunt is om hierbij uit te gaan van een risicogerichte aanpak, onder andere door het instellen van een governance code en het toepassen van een 'risicokompas'.

Ook de Notitie verbonden partijen van de Commissie BBV uit oktober 2016 geeft verplichte en aanbevolen kaders ten aanzien van verbonden partijen. In deze notitie wordt uiteengezet wanneer sprake is van een financieel en bestuurlijk belang. Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen zoals vermogen of leningen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij of indien financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald bij de gemeente. Bij een bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap van de gemeente in een derde partij, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen.

Tenslotte is op 1 januari 2015 is de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) gewijzigd. Hiermee is een aantal wijzigingen doorgevoerd die erop gericht zijn de invloed van de raad op het samenwerkingsverband te versterken.

Ontwikkelingen risicovolle verbonden partijen

Niet alle verbonden partijen vragen om even veel betrokkenheid. Om de aandacht te geven aan die verbonden partijen die voor de gemeente van het grootste belang zijn, dan wel een belangrijk risico vormen (beleidsmatig of financieel) is het risicokompas toegepast. Het risicokompas is een risicoanalyse die bestaat uit de beoordeling op acht maatstaven. Deze acht maatstaven geven vorm aan de bestuurlijke en financiële verbondenheid met de partij. Door alle verbonden partijen op dezelfde wijze te beoordelen, is het mogelijk de verbonden partijen onderling te vergelijken en te bepalen welke verbonden partijen in verhouding tot elkaar een hoog risicoprofiel hebben. In de aanloop naar de Begroting 2021 heeft een actualisatie plaatsgevonden van het risicokompas. Dit heeft geresulteerd in de volgende risicokaart:

Voor de verbonden partijen, die op basis van de risicokaart in onderlinge vergelijking het hoogste scoren is een beheersstrategie opgesteld. Het betreft de volgende vijf partijen:

- BVO DRAN (Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen);
- Sportbedrijf Arnhem B.V.;
- GR Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA);
- Arnhem-Nijmegen City Region;
- BVO De Connectie.

In het hierna volgende overzicht met verbonden partijen wordt aangegeven in welke verbonden partijen de gemeente Arnhem deelneemt en aan welke programma's hiermee een bijdrage wordt geleverd. De hierboven genoemde partijen maken onderdeel uit van dit overzicht. De beheersstrategie op deze partijen wordt in het overzicht nader toegelicht.

Relatie met paragraaf Weerstandsvermogen

De risico's die samenhangen met de verbonden partijen zijn meegewogen in de bepaling van de gewenste weerstandscapaciteit (zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Toelichting bij overzicht verbonden partijen

Hierna wordt per verbonden partij gegevens weergegeven. Naast stamgegevens zijn dit, het bestuurlijke en financiële belang, financiële gegevens over het vermogen en resultaat (indien beschikbaar uit de begroting 2021 van de verbonden partij en anders uit de jaarrekening 2019 van de verbonden partij), actuele ontwikkelingen en de weergave van het risicoprofiel (laag, middel, hoog).

Facility Point

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Programma	S03 Economie		
Doel verbonden partij	Voor de ontwikkeling van het bedrijvenpark IJsseloord 2 is destijds Facility Point Arnhem opgericht, een onderneming die (al dan niet tijdelijke) kleinschalige huisvesting en facilitaire diensten biedt aan startende en kleine bedrijven.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem, N.V. Gelderse Ontwikkelingsmaatschappij en Klaassen Vastgoed Ontwikkeling B.V.		
Bestuurlijk belang	De concerntreasurer is gemachtigd als aandeelhouder.		
Financieel belang	De gemeente bezit 37,5% van de aandelen in Facility Point.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	1.998.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	1.745.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen			
Risico profiel			
Risico's	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Scalabor B.V.

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Programma	S06 Participatie en armoedebestrijding		
Doel verbonden partij	Scalabor B.V. is een arbeidsontwikkelbedrijf dat inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt uit de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland ondersteunt bij het overbruggen van die afstand. Scalabor begeleidt inwoners die dat nodig hebben - in opdracht van gemeenten - naar passend en zo regulier mogelijk werk. Scalabor richt zich op het ontdekken en ontwikkelen van talenten van mensen in een werksituatie. Een belangrijke dienstverlening is het begeleiden van SW-medewerkers van de gemeenschappelijke regeling Presikhaaf Bedrijven.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem is 100% aandeelhouder van Scalabor B.V. De gemeenschappelijke regeling Presikhaaf Bedrijven detacheert SW-medewerkers, in opdracht van de deelnemende gemeenten, bij Scalabor B.V. Daarnaast koopt gemeente Arnhem (als klant) ook ontwikkeltrajecten in bij Scalabor B.V. voor inwoners die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet.		
Bestuurlijk belang	De concerndirecteur van gemeente Arnhem is gemachtigd om namens de gemeente Arnhem stemrecht uit te oefenen in de vergadering van aandeelhouders. De Gemeente Arnhem heeft een borgstelling afgegeven van € 4.000.000 voor een financieringsovereenkomst tussen Scalabor en de Bank Nederlandse Gemeenten lopende tot 26 februari 2021.		
Financieel belang	100%		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	5.202.847
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	5.313.153
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen	Voor 2021 en verder zien wij de volgende ontwikkeling: • aflopen van de termijn van het huidige aanwijsbesluit van gemeenten voor de SW-medewerkers en nieuwe besluitvorming daarop; • snelle terugloop van het aantal SW-medewerkers (door pensionering e.d.); • mogelijke invloed van corona op het behouden van het werk.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	Bij start van het bedrijf hebben gemeenten Scalabor aangewezen als begeleider van de SW-medewerkers. Het aanwijsbesluit had een looptijd van 5 jaar, waarbij een jaar voor afloop bekend moet zijn hoe gemeenten verder gaan. Dit is een onzekere factor voor het bedrijf, waarbij eventueel risico in geval van het niet verlengen van de aanwijzing (en de dan benodigde afbouw van het bedrijf) volledig bij het bedrijf / de aandeelhouder ligt. Vanuit de module WGSW van MGR, waar het feitelijk werkgeverschap voor de SW-medewerkers is belegd is reeds nu gestart met de zorgvuldige voorbereiding van het besluitvormingsproces. Om op die manier gemeenten te begeleiden in een tijdig en goed afgewogen besluit, waar mogelijk vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het aantal SW-medewerkers loopt komende jaren flink terug. Als Arnhem - conform de uitgangspunten bij de oprichting - de werkgelegenheid die het bedrijf biedt zoveel mogelijk wil benutten voor het ondersteunen van mensen die anders niet of moeilijk aan het werk komen, zal een doorontwikkeling gemaakt moeten worden in de samenwerking met Scalabor. Dit betekent naast het inzetten op arbeidsontwikkeltrajecten ook inzetten op het volgens de mogelijkheden van de participatiewet andere vormen van werk. De werkbrigade zoals nu voorgesteld in herstelplan en begroting is een eerste essentiële stap die richting op. Inzet is hiermee werkgelegenheid te behouden en Arnhemmers voor langere tijd perspectief op (doorstroom naar) werk te bieden.		

Sportbedrijf Arnhem

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Programma	S09 Gezondheid en sport		
Doel verbonden partij	Het sportbedrijf voert het sportbeleid uit. Arnhem stimuleert en faciliteert bewegen en sporten en Arnhem benut de kracht van beide, voor een beter welzijn van de stad.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem		
Bestuurlijk belang	De gemeente Arnhem is 100% aandeelhouder van de BV Sportbedrijf Arnhem. Als aandeelhouder is de gemeente Arnhem lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het mandaat om als aandeelhouder op te treden is door het college neergelegd bij de concerndirecteur.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft het volledige eigendom.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	450.000
	Per 31-12-2020	€	1.800.000
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	1.959.000
	Per 31-12-2020	€	1.688.600
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen			
Risico profiel			
Risico's	Hoog		

Beheersstrategie

Het Sportbedrijf is de grootste uitvoerder is van het sportbeleid van de gemeente Arnhem. Bij de verzelfstandiging van het Sportbedrijf, zijn vanuit de gemeente als opdrachtgever en eigenaar van het Sportbedrijf, afspraken gemaakt over de informatie- en stuurmogelijkheden voor de gemeente. Om de verwachtingen over en weer beter in beeld te hebben voeren de gemeente als eigenaar en opdrachtgever en het sportbedrijf gezamenlijk, buiten de kwartaalgesprekken om, gedurende 2021, 4 maal per jaar overleg.

De organisatie van het Sportbedrijf en de samenwerking met de gemeente Arnhem moet de komende jaren nog verder professionaliseren. In navolging van 2020 waar we stappen hebben gezet in werkwijze en gezamenlijk opdrachtgeverschap wordt hier in 2021 vervolg aan gegeven. De afstemming tussen de teams Leefomgeving en het Sportbedrijf komt op gang, het opdrachtgeverschap wordt meer gestroomlijnd. De financiële functie binnen het Sportbedrijf moet zich nog steeds ontwikkelen, het vraagt nog nadere aandacht met betrekking tot de kwartaalrapportages in relatie tot het jaarresultaat. Ook het inzicht in de kostprijs van de producten is nog nihil. Zowel in de beschikking subsidieverlening 2019 als in de kwartaalrapportages is er nadruk gelegd op de financiële functie en rapportages van het sportbedrijf. In het tweede kwartaal 2019 is het sportbedrijf gekomen met een eerste aanzet ten aanzien van de kostprijs van de verschillende producten. Dit is echter nog niet volgens verwachting. In 2020 hebben we helaas weinig voortgang kunnen boeken op dit onderdeel. Voor 2021 zal de focus komen te liggen bij, inhoudelijk logische product/dienstgroepen met bijhorende activiteiten en daaraan gekoppelde financieel inzicht, ter verbetering van de sturing door de opdrachtgever.

Er zijn geen risicomanagement- of kwaliteitssystemen opgezet binnen het Sportbedrijf.

De financiële ratio's van het Sportbedrijf, gebaseerd op de jaarrekeningen waren onvoldoende. Inmiddels is mede door het resultaat van 2018 de algemene reserve van het Sportbedrijf vergroot tot het afgesproken en gewenste niveau. In dit opzicht staat het Sportbedrijf er een stuk beter voor dan voorgaande jaren.

Ondanks dat het financiële resultaat beter is over 2019 dan begroot, is met name inzicht in de financiële ontwikkeling een aandachtspunt. Een groot deel van de verstrekte subsidie zit 'vast' in (meer jaren)contracten. Zoals hiervoor al aangegeven, zijn de financiën een vast punt op de agenda in de onderlinge overleggen.

De informatievoorziening van het Sportbedrijf aan de gemeente Arnhem als opdrachtgever, is in ontwikkeling. Het betreft hier een samenspel van vraagstelling in combinatie met beantwoording van de vragen. Het sportbedrijf heeft in de kwartaalrapportages steeds conform afgesproken format gerapporteerd. Over de kwaliteit en met name over de (on-)mogelijkheden van rapportage over effectiviteit en efficiëntie van interventies in de stad wordt nog met elkaar gesproken, alsmede wensen voor de toekomst op wijkniveau. Dus ook na drie jaar als zelfstandige organisatie, is ook de informatievoorziening nog in ontwikkeling. Dit zal zoals hierboven vermeld, de nadrukkelijke aandacht hebben in 2021.

Er is gebleken dat de verwachtingen en opvattingen van de gemeente en het sportbedrijf op een aantal punten redelijk ver uit elkaar liggen. Ook zijn op een aantal thema's in het verleden onvoldoende duidelijke afspraken gemaakt. In 2019/2020 is van buiten de gemeente Arnhem een tijdelijk opdrachtgever aangetrokken met als opdracht om deze verwachtingen naar elkaar op één lijn te krijgen en waar nodig aanvullende afspraken te maken. Dit proces heeft geleid tot een aantal verbeterpunten en aanbevelingen. In 2021 zetten we dit proces voort.

B.V. Recreatiemaatschappij Overbetuwe

Vestigingsplaats	Kerk - Avezaath		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Programma	S03 Economie		
Doel verbonden partij	Ontwikkeling, exploiteren en onderhouden van toeristische dag recreatieve infrastructuur in het rivierengebied.		
Deelnemers in samenwerking	Natuur- en Recreatieschap Lingengebied, recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal, Recreatieschap Overbetuwe en Gemeente Arnhem		
Bestuurlijk belang	Vanuit gemeente Arnhem participeren wethouder De Vroome en raadslid Manders in het Algemeen bestuur van Recreatieschap Overbetuwe		
Financieel belang			
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	27.000.000
	Per 31-12-2020	€	27.000.000
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	

Ontwikkelingen

In 2021 zijn de belangrijkste ontwikkelingen de volgende:
Rijkerswoerdse Plassen:
- De lodges; het plan om lodges te plaatsen bij de Rijkerswoerdse Plassen loopt in 2020 en 2021 door. Er is gewerkt aan de wijziging van het bestemmingsplan (Overbetuwe). Dit zal in 2020 vastgesteld moeten worden waarna de ontwikkeling verder kan.

Zeegbos:
- Het onderhoud wordt op basisniveau gehouden.
- Een deel van de erfpacht ligt bij het recreatieschap. Het andere deel ligt bij Staatsbosbeheer.
- Vanuit bewoners bestaat de wens om meer betrokken te zijn bij het bos.

Risico: bij de verzelfstandiging is er een vermogen meegegeven, waar uit het rendement ervan de jaarlijkse exploitatielasten moeten worden bekostigd.
het risico is dat het rendement lager is dan de benodigde gelden voor de exploitatie en dus dat een deel van de exploitatielasten ongedekt blijft.

Risico profiel

Risico's Laag

Beheersstrategie Niet van toepassing.

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën		
Doel verbonden partij	De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden', waaronder voor gemeenten.		
Deelnemers in samenwerking	De gemeente heeft minder dan 1% van de aandelen. De andere aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden (50%), provincies en gemeenten.		
Bestuurlijk belang	De concerntreasurer is gemachtigde voor de aandeelhoudersvergadering.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft 496.470 aandelen van de BNG in bezit (bijna 1%) en is daarmee een van de grootste gemeentelijke aandeelhouders van de BNG		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	4.887.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	144.801.998
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	-1.300
Ontwikkelingen			
Risico profiel			
Risico's	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing		

Dataland

Vestigingsplaats	Gouda		
Rechtsvorm	Stichting		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën		
Doel verbonden partij	Het ontzorgen, ondersteunen en faciliteren van gemeenten op het gebied van geo-, WOZ- en vastgoedinformatie, oftewel objectinformatie. Deze worden in de komende tijd ondergebracht bij andere overheidsinstellingen zoals kadaster en KOOP.		
Deelnemers in samenwerking	(Op 7 na) alle Nederlandse gemeenten. De rol van Dataland neemt toe: bijna alle gemeenten zijn inmiddels toegetreden.		
Bestuurlijk belang	Certificaathouders participeren in DataLand en hebben invloed op het beleid van DataLand via het bestuur. Het afdelingshoofd van de afdeling Informatie is gemachtigd voor deze rol.		
Financieel belang	De gemeente heeft certificaten van aandelen DataLand B.V. Deze inkomsten worden door DataLand gebruikt om de kerntaken uit te voeren: ontzorgen, ondersteunen en faciliteren van gemeenten.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	751.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	522.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen	Dataland zal zich per 1-1-2022 opheffen. De huidige activiteiten hebben tot doel om de werkzaakheden over te zetten naar andere overheidsinstellingen. Dit vindt in 2020 en 2021 plaats.		
Risico profiel			
Risico's	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

BVO De Connectie

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën		
Doel verbonden partij	De Connectie is een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Rheden en Renkum op het gebied van bedrijfsvoering.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem, gemeente Renkum en gemeente Rheden		
Bestuurlijk belang	Opdrachtgever is de concerndirecteur, wethouder Jan van Dellen is lid van het bestuur.		
Financieel belang	Het Arnhems aandeel in De Connectie bedraagt 72%		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	1.102.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	16.452.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	-21.000
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	28.840.000

Ontwikkelingen

In de 2e helft van 2018 zijn een tweetal onderzoeken uitgevoerd om de stand van zaken binnen De Connectie en de informatievoorzieningsketen als geheel in kaart te brengen. Beide onderzoeken onderschrijven elkaars resultaten en plaatsen de doelen uit het bedrijfsplan in een andere context. Uit onderzoek blijkt onder andere dat bij samenwerking binnen de gemeentelijke context het 3 tot 5 jaar kost (afhankelijk van de beginsituatie) om weer op het startniveau te komen in termen van opbrengsten, klanttevredenheid, organisatie-volwassenheid en medewerkertevredenheid. Bij de start van De Connectie is geen rekening gehouden met deze zogenaamde ‘servicedip’. In afstemming met de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden heeft De Connectie het ontwikkelperspectief 2020-2024 opgesteld. Het ontwikkelperspectief is vertaald naar de programma’s uit deze meerjarenbegroting 2021-2024. Hierdoor wordt het onderdeel van de beleidscyclus van De Connectie. Het ontwikkel-perspectief is een stip op de horizon. Het beschrijft de richting en geeft inzicht in welke stappen De Connectie neemt om de komende jaren een volwassen organisatie te worden. Dit gebeurt op basis van drie fases. De eerste fase is de basis op orde krijgen, deze fase is volop bezig. Er zijn bijvoorbeeld al flinke stappen gezet in de verbetering van de ICT-dienstverlening. Dit wordt de komende jaren voortgezet.

Risico profiel

Risico's

Hoog

Beheersstrategie

De Connectie is een organisatie in die volop in ontwikkeling is en waar de komende jaren veel moet gebeuren. Het is evident dat beheersing en control hierin belangrijk zijn. De beheersing is vooral gericht op het actief verbinden van de gemeentelijke belangen met de belangen van een goede bedrijfsvoeringsorganisatie. Op verschillende niveaus en vanuit verschillende perspectieven wordt er actief samengewerkt. Het bestuur, het OGO (opdrachtgeversoverleg) en de demandorganisatie zijn hierin belangrijke gremia waarin sturing en beheersing nadrukkelijk terugkomen. Het controllersoverleg vervult hierin een belangrijke adviesrol ten aanzien van de P&C-producten van De Connectie.
In de verschillende gremia worden ook de risico's die gepaard gaan met de transitie van De Connectie besproken. Arnhem zet in op een actieve betrokkenheid en een open communicatie met De Connectie. Dit om zicht te hebben op het ontstaan van risico's alsmede de beheersing van de risico's door De Connectie zelf.

Er wordt in de begroting een aantal risico's beschreven die significant zijn in financiële termen, maar ook voor de dienstverlening. De beschreven risico's hebben voor een deel te maken met de uitgevoerde onderzoeken naar de totale ICT-keten van De Connectie. In samenspraak met de drie gemeenten zijn er negen verbeterpaden opgesteld die ertoe moeten leiden dat: 1. Het gewenste niveau van de informatievoorziening wordt bereikt (basis op orde). 2. De governancestructuur verder wordt ingericht waarbij afspraken worden vastgelegd over rollen, verantwoordelijkheden en de wijze van samenwerking.
De in 2020 opgestelde en voor een groot deel ingevoerde verbetermaatregelen hebben een risico verlagend effect tot gevolg, zoals de uitvoering van het programma 1!Connect om de basis bij ICT op orde te krijgen en de herziening van de governancestructuur. In 2021 ligt de focus naast het op orde krijgen van de basis op het doorgroeien naar een servicegerichte organisatie, waarbij de klant centraal staat centraal. Om die reden zijn de welbekende 4K’s uitgebreid met een extra K. De ‘K’ van klant. Alle medewerkers worden de komende jaren professionals die denken en handelen vanuit de klant.

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S07 Zorg		
Doel verbonden partij	Het Doelgroepenvervoer werd voorheen uitgevoerd door de Stadsregio Arnhem Nijmegen die van rechtswege in 2015 is komen te vervallen. In april 2016 is de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen opgericht ten behoeve van het aanvullend vervoer Arnhem Nijmegen (Avan). Het is een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie. Eén van de taken van deze Vervoersorganisatie is het regelen van het doelgroepenvervoer, waarbij sprake is van een bundeling van het doelgroepenvervoer (Wmo-vervoer, leerlingenvervoer en instellingsvervoer). Gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.		
Deelnemers in samenwerking	Regio Arnhem en regio Nijmegen		
Bestuurlijk belang	Wethouder R. van der Zee is lid van het bestuur		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt volgens een verdeelsleutel bij aan de exploitatie. De kosten van de bedrijfsvoeringsorganisatie worden bepaald op basis van het inwoneraantal. De vervoerskosten op basis van rekeneenheden van het vervoer.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	7.037.811
Ontwikkelingen	Eind 2018 heeft er een (regionale) onderzoek naar de toekomst van Avan plaatsgevonden. Daarvan zijn in het eerste en tweede kwartaal van 2019 de resultaten en de adviezen gedeeld met alle gemeenten. Alle gemeenten hebben inmiddels besloten om deel te blijven nemen aan de BVO DRAN en een aantal gemeenten hebben tevens besloten om extra vervoer in te brengen bij de BVO DRAN. Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de nieuwe aanbesteding in volle gang en de verwachting is dat in het derde kwartaal van 2019 de aanbesteding gepubliceerd kan worden. In augustus 2020 zullen de nieuwe contracten ingaan.		
Risico profiel			
Risico's	Hoog		
Beheersstrategie	De risico's waarmee BVO DRAN te maken heeft zijn een veranderende relatie met de Provincie, een zeer dynamische omgeving, kwetsbare burgers en daarmee politieke gevoeligheid, aanbesteding voor vervoer en callcenter en krapte op de arbeidsmarkt. Structureel ontvangen we van de BVO DRAN managementinformatie en zogenaamde rittenbakken. Er is ongeveer tien keer per jaar ambtelijk en 6 keer per jaar bestuurlijk overleg. Het in 2018 verschenen knoppenplan heeft ertoe geleid dat de kostenbesparingen die mogelijk waren in regionaal verband inmiddels zijn doorgevoerd (voor zover de huidige contracten dit ook toelaat), daarnaast is een aantal zaken meegenomen in de huidige aanbesteding. Een aantal knoppen kunnen enkel door de gemeente zelf beleidsmatig worden opgepakt.		

Euregio Rijn-Waal

Vestigingsplaats	Kleve (D)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S03 Economie		
Doel verbonden partij	De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam waarbij ca 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten. De bevordering van de integratie van Europa en het slechten van nationale grenzen zijn centrale doelen van deze samenwerking (sinds 1 november 1993). De Euregio Rijn-Waal zet in op verbetering en intensiveren van grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij. In het werkgebied van de Euregio bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten. De Euregio verzorgt het programmamanagement voor het EU-programma INTERREG Duitsland-Nederland.		
Deelnemers in samenwerking	55 leden, te weten 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten, 3 regionale instanties en 2 Kamers van Koophandel		
Bestuurlijk belang	In de Euregio Raad zitten namens de gemeente Arnhem burgemeester A. Marcouch en raadsleden V. Bouma, mw. K. Kalthoff, Y. Usta en M. Venhoek.		
Financieel belang	Beperkt. De leden betalen een (inwoneraantal gerelateerde) contributie.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	1.650.555
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	3.614.739
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	28.000

Ontwikkelingen

2020 is het laatste jaar van de strategische Agenda 2020. Het proces is gestart om te komen tot een nieuwe Strategische Agenda 2025 die volgens planning in het 4e kwartaal van 2020 wordt vastgesteld. Vier grensuitdagingen zijn geformuleerd op basis van het interactieve proces:
- Economie en klimaatadaptatie,
- Arbeidsmarkt en onderwijs,
- Leefbaarheid,
- Euregionale identiteit.

De Euregio levert en actieve bijdrage aan de grensoverschrijdende samenwerking en het ontstaan van sociaaleconomische grensallianties. Dit vraagt een actieve betrokkenheid van alle partners; zowel overheden als kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.
Door ondertekening van een 'Memo of Understanding" hebben de burgemeesters van de 6 100.000+ gemeenten binnen de Euregio uitgesproken extra inzet te plegen op grensoverschrijdende en bovenregionale uitdagingen. Dit aantal is door het recente lidmaatschap van Apeldoorn uitgebreid tot 7.

De grens overstijgende samenwerking mag zich in toenemende mate verheugen op een actievere betrokkenheid van de Nederlandse regering en de regering van Noordrijn-Westfalen (GROS governance NRW-NL). De Stuurgroep GROS-governance bestaat uit Noordrijn-Westfaalse minister Holthoff-Pförtner, staatsecretaris Knops en gouverneur Bovens. De 2e Grenzlandconferentie vindt plaats op 2 december 2020. De thema's zijn arbeidsmarkt, onderwijs, mobiliteit en veiligheid.

Risico profiel

Risico's Laag

Beheersstrategie Niet van toepassing.

GO Arnhem Nijmegen City Region

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S02 Bereikbaarheid; S03 Economie; S10 Klimaat en energie; S12 Wonen en leefomgeving		
Doel verbonden partij	Binnen het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem - Nijmegen werken 18 gemeenten samen aan goed wonen, werken en leven in de regio Arnhem-Nijmegen. Vanuit de ambitie 'Gezonde groei' zet de regio Arnhem-Nijmegen in op duurzame en gezonde keuzes voor wonen, werken en mobiliteit, op weg naar een circulaire economie. De regio werkt met Bureau Brussel aan belangenbehartiging, lobby en het binnen halen van Europese subsidies in Brussel.		
Deelnemers in samenwerking	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Marcouch is voorzitter van het bestuurlijk overleg van de regio Arnhem-Nijmegen. Wethouder Van Dellen is voorzitter van het portefeuillehoudersoverleg Economie. De wethouders van der Zee, Bouwkamp en Paping nemen deel aan respectievelijk de portefeuillehoudersoverleggen Mobiliteit, Duurzaamheid en Wonen.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt naar rato van inwonertal bij aan de exploitatie van de gemeenschappelijke regeling. In de begroting 2021 van het GO is deze bijdrage gesteld op €1,88. Voor 2019 wordt uitgegaan van 157.243 inwoners.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	1.470.646
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	303.300

Ontwikkelingen

In 2019 is door het bestuur van de regio Arnhem-Nijmegen - met instemming van de colleges van de 18 regiogemeenten - een proces ingezet om te komen tot een sterkere regio Arnhem-Nijmegen, met een gedeelde integrale visie en agenda en een bijbehorende besturing en werkwijze. In oktober 2020 wordt over dit proces besluitvorming verwacht in de raden. Ten behoeve van de beoogde nieuwe gemeenschappelijke regeling wordt een verhoging van 1,62 van de inwonersbijdrage voorgesteld. Hiermee zou de Arnhemse bijdrage per jaar voor de regio Arnhem-Nijmegen komen op €3,50 x 161.368 inw. = €564.788. Dit is inclusief de bijdrage van €1 per inwoner voor de Economic Board. Deze financiële gevolgen zijn nu nog niet zeker, immers er moet nog een raadsbesluit komen.
De versterkte regionale samenwerking moet enerzijds meer slagkracht opleveren in de aanpak van grote maatschappelijke opgaven(op het gebied van energie en duurzaamheid, wonen, bereikbaarheid en werkgelegenheid), daar waar de regionale schaal en -aanpak meerwaarde biedt. En tegelijkertijd qua besturing meer transparantie en invloed bieden voor lokale colleges en raden.

(Stand van zaken juli 2020) De plannen voor de versterkte regionale samenwerking zijn in concept gereed en zijn reeds ter kennis gebracht van de colleges en raden in de regio. Er ligt een conceptvisie Groene metropoolregio; een concept regionale agenda 2021; een concept Gemeenschappelijke Regeling regio Arnhem-Nijmegen met bedrijfsplan.
Besluitvorming hierover vindt in oktober/november 2020 plaats. Pas dan zal ook de financiële doorwerking in de MJPB 2021 duidelijk zijn. Ten behoeve van de beoogde nieuwe gemeenschappelijke regeling wordt een verhoging van 1,62 van de inwonersbijdrage voorgesteld. Hiermee zou de Arnhemse bijdrage per jaar voor de regio Arnhem-Nijmegen komen op €3,50 x 161.368 inw. = €564.788. Dit is inclusief de bijdrage van €1 per inwoner voor de Economic Board. Deze financiële gevolgen zijn zoals gezegd nu nog niet zeker, immers er moet nog een raadsbesluit komen.

Risico profiel

Risico's Middel

Beheersstrategie

Het versterkingsproces regionale samenwerking kan tot gevolg hebben dat de bijdrage voor de regio hoger wordt. Voorstellen en besluitvorming hierover worden dit najaar verwacht. De ontwikkelingen en de voorbereiding van de besluitvorming hierover worden nauwgezet gevolgd en gemonitord. Als het nu begrote bedrag niet toereikend is om eventuele nieuwe kosten te dekken, dan wordt dit zo spoedig gemeld. Ook zal dan een voorstel worden voorgelegd over hoe hier mee om te gaan.

Lingezegen

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S12 Wonen en leefomgeving		
Doel verbonden partij	De realisatie en coördinatie van het beheer van Park Lingezegen op basis van het Masterplan, Intergemeentelijke structuurvisie, het Uitvoeringsprogramma en het AB-besluit 2015-004 over de Afronding van de basisuitrusting en de doorontwikkeling (AB, 04 12 2015).		
Deelnemers in samenwerking	Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland, gemeenten Lingewaard, Overbetuwe en Arnhem		
Bestuurlijk belang	Wethouder R. Paping is lid van het Algemeen bestuur		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt voor 25% bij aan de gemeenschappelijke regeling		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	5.176.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	654.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	-217.008
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	240.000
Ontwikkelingen	In 2020 wordt de realisatiefase van park Lingezegen afgerond, de basisuitrusting is gerealiseerd en de laatste investeringen in het park zijn gedaan. De begroting van 2021 is de eerste begroting van het park die volledig is gericht op het beheer van park Lingezegen. Vanaf 2020 zal voor het beheer van het park een beroep gedaan worden op het beheerfonds van het park. Het beheerfonds is volgens de laatste berekeningen voldoende gevuld om, met de jaarlijkse bijdrage van de deelnemende gemeenten, het beheer voor de komende 28 jaar te kunnen bekostigen.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S04 Onderwijs; S06 Participatie en armoedebestrijding; S07 Zorg		
Doel verbonden partij	De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Centraal Gelderland is opgericht voor de uitvoering van taken op het terrein van het sociaal domein. In 2017 is alleen gebruik gemaakt van de samenwerkingsmodule "Inkoop van specialistische zorg". Dit betreft inkoop (aanbesteding), contractmanagement en -beheer binnen het zorgdomein (Jeugdzorg en WMO). In 2018 zijn hieraan twee modules toegevoegd: Werkgeversservicepunt (samenwerking UWV en regiogemeenten) en Onderwijszaken (grotendeels de voormalige GR Onderwijszaken). Als laatste is hieraan in 2019 de module Werkgeverschap SW toegevoegd.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar (niet alle gemeenten doen aan alle modules mee).		
Bestuurlijk belang	Wethouder R. Paping is lid van het bestuur. In de bestuurscommissies zitten wethouders mw. M. Louwers (Werkgeversservicepunt), R. van der Zee (Inkoop zorg) en H. de Vroome (Onderwijszaken).		
Financieel belang			
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	656.000
	Per 31-12-2020	€	586.000
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	3.406.000
	Per 31-12-2020	€	4.514.000
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	32.466.061
Ontwikkelingen	In 2021 zijn geen nieuwe modules voorzien. De MGR-organisatie werkt aan het verder vormgeven van de toegevoegde waarde onder andere door kennisdeling en samenwerking tussen de modules. Bij de module inkoop vinden kwaliteitsonderzoeken plaats.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	In de MGR werken 11 gemeenten in Centraal Gelderland sinds 2017 samen in het sociaal domein. Vanaf 2019 bestaat de MGR uit vier modules met daarboven een kleine beheerorganisatie, die efficiënt en kostenbewust opereert. Arnhem neemt deel aan alle modules en is in verhouding een grote 'klant' van de uitvoeringsorganisatie. De arbeidsovereenkomsten van medewerkers met een indicatie voor de WSW zijn per 1-1-2019 bij de module van Werkgeverschap SW ondergebracht. De financiële bijdrage, die eerder via Presikhaaf Bedrijven liep, is toen in de begroting van de MGR ingebracht. In de verschillende bestuurscommissies, waarvan Arnhemse wethouders deel uitmaken, wordt inhoudelijk gesproken en gestuurd op de modules. Ook in het DB en AB van deze gemeenschappelijke regeling heeft Arnhem een stevige stem. De MGR beschikt over een meerjarig uitvoeringsplan 2020-2023, een Meerjarenraming 2022-2024 en een uitvoeringsprogramma 2021. Over de voortgang daarvan wordt bestuurlijk periodiek gerapporteerd waardoor ook de uitvoeringsafspraken, die in dienstverleningsovereenkomsten zijn vastgelegd, kunnen worden gemonitord.		

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S11 Ruimtelijke ontwikkeling		
Doel verbonden partij	Goede en efficiënte vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieu, bouwen, natuur en water.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar en provincie Gelderland.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Bouwkamp is lid van dagelijks bestuur en algemeen bestuur		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt bij aan de exploitatiebegroting van deze gemeenschappelijke regeling. De jaarlijkse bijdrage afhankelijk van afgesproken werkprogramma. Deze is circa € 5,5 miljoen		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	711.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	891.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	5.563.035
Ontwikkelingen	Landelijke ontwikkelingen: invoering omgevingswet, invoering particulier bouwtoezicht. Outputsturing per 2020. Vervanging zaaksysteem in 2020.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	De impact van de Omgevingswet is nu nog niet in te schatten maar mogelijk groot effect op takenpakket ODRA. Effect van de Wet kwaliteitsborging bouwen lijkt vooralsnog beperkt. De wet heeft een gefaseerde invoering. De invoering outputgericht sturen en betalen per 2020 geeft een risico op onverwachte financiële effecten. De bij omgevingsdienst ODRA onderkende risico's voor gemeente Arnhem worden op de volgende wijzen beheerst. Allereerst is er regelmatig werkoverleg tussen de accounthouders van beide partijen. Relevante ontwikkelingen kunnen daar als eerste gesignaleerd worden. ODRA levert maandelijks productiecijfers. Realisatie van producten en uren kan zo getoetst worden aan planning en budget, zo nodig kan worden bijgestuurd en zullen relevante ontwikkelingen gemeld worden in de financiële cyclus van de gemeente. De portefeuillehouder heeft zitting in het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur van ODRA. Meerdere keren per jaar worden financiële tussenrapportages van ODRA in de bestuursvergaderingen besproken. De businesscontroller Arnhem adviseert de portefeuillehouder op deze rapportages en kan risico's vroegtijdig signaleren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan oplopende personeelskosten door schaarste op de arbeidsmarkt of bevindingen van de accountant. ODRA heeft een verbeterplan voor de controlfunctie opgesteld. ODRA rapporteert de voortgang hiervan regelmatig in het bestuurlijk overleg. Belangrijkste verbeterpunten zijn het beter laten aansluiten van de P&C cyclus bij die van de gemeenten en het op orde brengen van de administratieve organisatie en bedrijfsvoering, waardoor betere sturing mogelijk is. Landelijke ontwikkelingen in wet- en regelgeving kunnen grote invloed hebben op de taakomvang en -inhoud van de omgevingsdienst. ODRA is samen met de deelnemende gemeenten actief bezig met de invoering van de Omgevingswet en rapporteert hier geregeld over. Door actief met komende ontwikkelingen bezig te zijn kan beter geanticipeerd worden op eventuele grote consequenties voor het personeelsbestand van ODRA. De omvang van het takenpakket van ODRA op het gebied van bouw, vergunningverlening en toezicht is direct afhankelijk van initiatieven van particulieren en bedrijven in de stad. Er kunnen grote verschillen zitten tussen jaren. Om hierop te anticiperen houdt ODRA een flexibele schil met personeel aan. Met de invoering van outputfinanciering en een prognose van de gemeente op de bouwontwikkelingen wordt het beter mogelijk om de kosten voor de gemeente vooraf in te schatten.		

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S05 Cultuur		
Doel verbonden partij	Het gezamenlijk vorm en inhoud geven aan het Gelders Archief, een samenwerking van de gemeentelijke archieven van Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal, Provincie en het Rijksarchief Gelderland. Aanvullend zijn taken afgesproken op het terrein van het beheer, het behoud, de presentatie en informatieverstrekking van de historie van de stad Arnhem en de omgeving daarvan.		
Deelnemers in samenwerking	De gemeenten Renkum, Rheden en Rozendaal en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Met de Provincie Gelderland vinden onderhandelingen plaats over toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling.		
Bestuurlijk belang	Wethouders J. van Dellen en H. de Vroome maken deel uit van het bestuur		
Financieel belang	De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling is in 2018 een bedrag van € 1.111		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	200.000
	Per 31-12-2020	€	215.000
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	19.799.998
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen	Vanaf 2020 vindt er een nieuwe verdeling van de lumpsum plaats. Voor Arnhem betekent dit een verlaging van de bijdrage.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S01 Veiligheid; S07 Zorg; S09 Gezondheid en sport		
Doel verbonden partij	In deze regeling participeren (inclusief Arnhem) 15 gemeenten. Het betreft hier een wettelijk aangewezen organisatie met taken op het terrein van de brandweer (hulpverlening), volksgezondheid en rampenbestrijding. Veiligheid en gezondheid zijn in de regio de kerntaken.		
Deelnemers in samenwerking	15 gemeenten (inclusief Arnhem) participeren in de gemeenschappelijke regeling.		
Bestuurlijk belang	Burgemeester A. Marcouch en wethouder R. van der Zee maken deel uit van het (dagelijks) bestuur.		
Financieel belang	Gemeentelijke bijdrage Brandweer 2018: € 11,0 mln. Gemeentelijke bijdrage Volksgezondheid 2019: € 3,8 mln.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	7.368.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	43.158.999
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	16.729.000
Ontwikkelingen	GGD Gelderland Midden is een centrale partij in de uitvoering van maatregelen ter bestrijding van het coronavirus. De extra inzet, vooral in het kader van bron- en contactonderzoek, vraagt een grote inspanning van de organisatie en zal ook in 2021 nog aanpassingen met zich meebrengen in de gebruikelijke dienstverlening. Met VNG en GGD GHOR Nederland is het Rijk overeengekomen dat de extra kosten die door GGD's en Veiligheidsregio's worden gemaakt volledig worden gecompenseerd. Voor Brandweer en Crisisbeheersing (inclusief de gemeentelijke taak voor de Bevolkingszorg) zijn voor de komende jaren beleidsplannen vastgesteld die worden geïmplementeerd. Er vindt een verkenning plaats naar een actualisatie van de verdeelsleutels waar het de gemeentelijke bekostiging betreft voor VGGM.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Werkvoorziening Midden-Gelderland (Presikhaaf Bedrijven)

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S06 Participatie en armoedebestrijding		
Doel verbonden partij	Deze regeling was in het leven geroepen voor het uitvoeren van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). De kernactiviteit was het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden aan personen die (nog) niet kunnen re-integreren in een reguliere baan. De bedrijfsactiviteiten zijn per 1 januari 2018 overgedragen aan Scalabor B.V. (Scalabor). Het overdragen van de bedrijfsactiviteiten heeft een zeer grote impact op organisatie en financiën van Presikhaaf Bedrijven. Presikhaaf Bedrijven houdt de dienstverbanden van alle SW-medewerkers onder haar hoede en draagt zorg voor de uitbetaling en financiering, door middel van de gemeentelijke bijdragen, van de loonlasten en hiermee samenhangende kosten.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.		
Bestuurlijk belang	Het raadslid M. Coenders en wethouders mw. M. Louwers, R. Paping en R. van der Zee in het Algemeen Bestuur (AB) en de wethouders mw. M. Louwers en R. Paping in het Dagelijks Bestuur (DB).		
Financieel belang	Circa 52%		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	1.509.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	4.231.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen	Liquidatie van de GR Presikhaaf Bedrijven is in voorbereiding.		
Risico profiel			
Risico's	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Grondbeleid

In de paragraaf Grondbeleid geeft de gemeente aan hoe het grondbeleid wordt ingezet om de bestuurlijke doelstellingen te realiseren. Per locatie wordt een afweging gemaakt tussen doelstellingen en (financiële) risico's.

Zicht op gegronde keuzes

Het beleidsmatige kader voor het Grondbeleid is verwoord in de nota Zicht op Gegronde Keuzes. Belangrijk uitgangspunt van de nota is situationeel grondbeleid. Dit betekent dat de keuzes voor de inzet van het grondbeleid afhankelijk worden gesteld van dat wat nodig is om gewenste ruimtelijke ontwikkelingen in concrete situaties mogelijk te maken. Per locatie wordt maatwerk geboden, ofwel actief grondbeleid door de gemeente of via het ondersteunen van private ontwikkelingen (faciliterend grondbeleid).

Het genoemde maatwerk komt tot uitdrukking bij de vaststelling van bestemmingsplannen of bestemmingsplanwijzigingen – waarbij de raad via de achterliggende (deels vertrouwelijke) exploitaties deelgenoot wordt gemaakt van mogelijke financiële implicaties. Het openen van een nieuwe grondexploitatie moet door de raad worden vastgesteld.

Inbedding en dienstbaarheid aan de programma's

Voor het grondbeleid gelden de volgende doelstellingen:

- het tijdig kunnen realiseren van ruimtelijke ontwikkelingen;
- het bevorderen van maatschappelijk gewenst ruimtegebruik;
- het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, exploitanten, eigenaren en overheid;
- het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik, de zeggenschap voor de burger en de marktwerking op de grondmarkt;
- het realiseren van nieuwe ontwikkelingen tegen aanvaardbare maatschappelijke offers en kosten.

Deze doelen staan niet op zich. Het grondbeleid is gericht op het bereiken van publieke doelstellingen, zoals verwoord in bijvoorbeeld de visie Structuurvisie Arnhem 2020 / 2040 doorkijk, het concept Koersdocument Omgevingsvisie en dienstbaar aan het gemeentelijk beleid vanuit de programma’s.

Binnen het grondbeleid wordt onderscheid gemaakt tussen een tweetal soorten projecten:

- Grondexploitaties (vastgestelde en in voorbereiding zijnde), waarbij risicodragende investeringen worden gedaan in de productie van bouwgrond.
- Investeringsprojecten, grote projecten die mogelijk worden gemaakt door bijdragen van de gemeente zelf of van derden (denk onder andere aan Rijk of provincie), waarbij de (afgedekte) risico's vooral zitten op de kosten.

Daarnaast faciliteert de gemeente in het kader van het grondbeleid initiatieven van derden. De kosten die de gemeente hiervoor maakt verhaalt zij op initiatiefnemers van het bouwplannen, bij voorkeur via anterieure overeenkomsten.

Ontwikkelingen op de grondmarkt/ de grondexploitatie

De woningmarkt van Arnhem staat onder druk. Versnellen van productie en meer woningen programmeren is daarom noodzakelijk. Het Plan van Aanpak woningbouwontwikkeling dat in juli 2020 is vastgesteld in de Raad is hierbij het vertrekpunt. We sturen op een evenwichtig aanbod van woningen. Belangrijk daarbij is dat we streven naar meer gemengde wijken, waarbij er meer spreiding ontstaat van kwetsbare mensen over de stad. We doen dit door:

1. Stimuleren van het realiseren van koop- en huurwoningen in de verschillende categorieën: hierbij zal 50% van de zachte plancapaciteit uit betaalbare woningen moeten bestaan (sociale huurwoningen, middenhuurwoningen tot 1000 euro en koopwoningen tot de NHG grens). We sturen daarbij op minimaal 30% sociale huurwoningen over de te realiseren projecten waarbij gekeken wordt naar differentiatie in de wijken en monitoren de nieuwbouw en de behoefte.
2. We onderzoeken de mogelijkheden om projecten te versnellen en zoeken naar locaties voor doorprogrammeren. We nemen deel aan de regionale versnellingstafel.
3. We onderzoeken de mogelijkheden van een stadsakkoord met ontwikkelaars en corporaties.

De commerciële vastgoedmarkt is nog steeds dynamisch. Zowel op de kantorenmarkt als bedrijfsruimtemarkt zijn in 2019 de opnamevolumes verder gestegen en daalde het beschikbare aanbod. Vooral in de buurt van openbaarvervoersknooppunten is de grootste vraag naar kantoorruimte.

Eventuele effecten op de vastgoedmarkt als gevolg van covid-19 zijn op dit moment nog niet merkbaar. Verkopen en prijzen van woningen blijven op peil, mede als gevolg van hoge vraag door tekorten aan (goede) woningen. Voor de commerciële vastgoedmarkt zijn de effecten nu nog niet zichtbaar, maar is de verwachting dat voor de winkel- en kantorenmarkt de situatie op termijn wijzigen. Vooral meer thuiswerken zal een effect hebben op deze vastgoedmarkt. Arnhem heeft echter weinig eigen grondposities waar deze functies op gepland zijn, dus is de verwachting dat de financiële effecten beperkt zijn.

We verwachten ook op dit moment ook nog (financiële) bijstelling op de resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties.

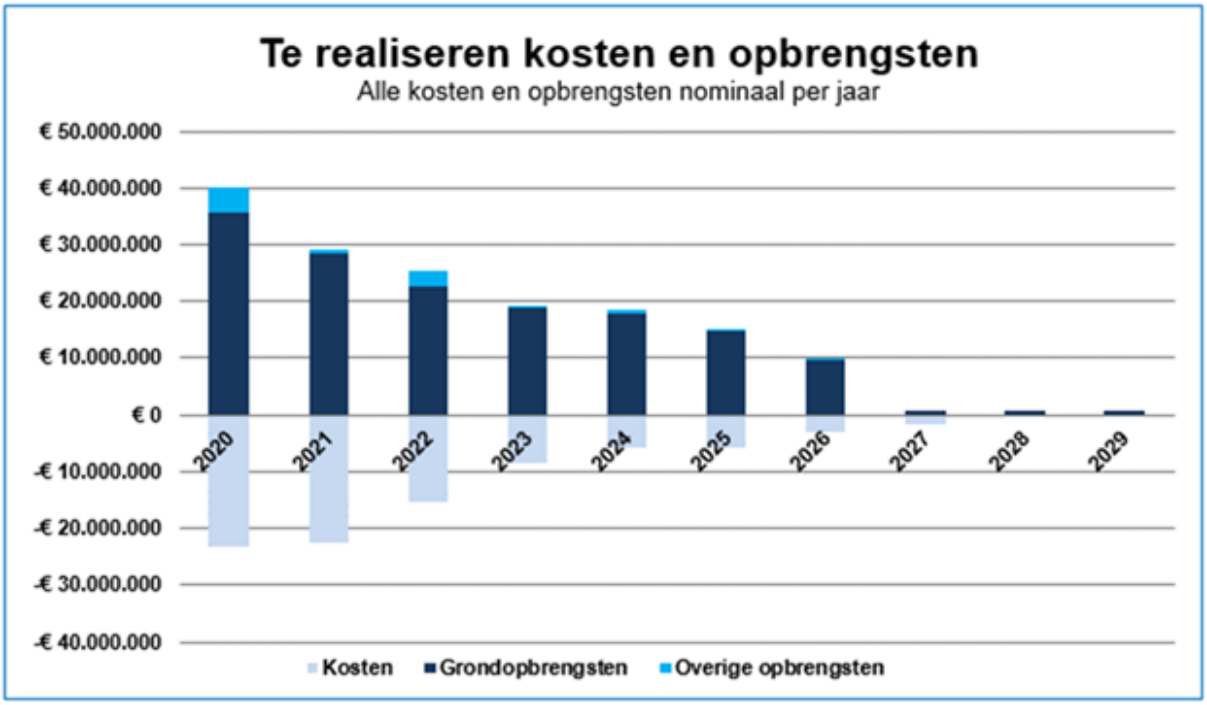
Strategisch aankopen in het kader van een actief grondbeleid

Bij strategische aankopen kunnen de budgettaire consequenties aanzienlijk zijn en hierdoor het financiële beeld van de gemeente raken. Op basis van de nota ‘Zicht op gegronde keuzes" is dan ook besloten om jaarlijks een kaderstellend bedrag vast te stellen voor het doen van strategische aankopen. Bij het doen van strategische aankopen is een snelheid van handelen vereist. Door vooraf een budget ter beschikking te stellen, kan snel worden gehandeld. De koopsommen van de strategische verwervingen worden geactiveerd en worden opgenomen in de boekwaarde op de balans. Voor zover het tijdelijke beheer een tekort oplevert (kosten van beheer zijn hoger dan de opbrengsten, bijvoorbeeld huuropbrengsten) komt dit ten laste van het budget binnen de grondexploitatie voor het aanhouden van strategische posities.
Voorgesteld wordt om voor jaarschijf 2021 als financieel kader een maximum van € 10 mln. voor strategische aankopen vast te stellen.

Het strategisch bezit betreft voor een bedrag van circa € 4,1 miljoen bebouwde gronden. Deze panden (inclusief ondergrond) zijn gewaardeerd tegen een bedrag van maximaal 80% van de oorspronkelijke aanschafprijs of, indien lager, de getaxeerde marktwaarde. De panden zijn destijds aangekocht met het oog op toekomstige ontwikkelingen;
Naast de gebouwen heeft de gemeente ook nog voor circa € 11,1 miljoen aan onbebouwde terreinen als strategisch bezit. Deze gronden hebben een boekwaarde van gemiddeld € 18 per m2.

Ontwikkelingen in financiële positie van het grondbeleid/ de grondexploitatie

In onderstaande grafiek zijn de kosten en opbrengsten (een optelling van grondopbrengsten en overige opbrengsten / subsidies) weergegeven. Per saldo wordt er in totaal nog voor circa € 86 geïnvesteerd in de lopende grondexploitaties en investeringsprojecten en komt er nog voor circa € 160 miljoen aan opbrengsten binnen. Ter vergelijking: vorig jaar bedroeg het totaal aan nog te realiseren investeringen circa € 96 miljoen en de nog te realiseren opbrengsten circa € 180 miljoen. De wijzigingen zijn terug te voeren op gerealiseerde kosten en opbrengsten in 2019 en eventuele mutaties in grondexploitatieprojecten (programma, planning, afboekingen) en investeringsprojecten.

Vermogenspositie van het grondbedrijf

De vermogenspositie van het Grondbedrijf kan worden beoordeeld op basis van de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit, het zogenaamde weerstandsvermogen. De beschikbare weerstandscapaciteit wordt bepaald door de mogelijkheden om risico's binnen het positieve saldo van een grondexploitatie (winstpotentie) op te vangen en de reservepositie van het grondbedrijf.
De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door een risicosimulatie uit te voeren op het totaal van de begrote kosten- en opbrengst binnen de vastgestelde grondexploitaties. Er wordt gewerkt met aannames voor onzekerheden rond uitgaven, inkomsten en fasering in de tijd van te realiseren inkomsten. Op een zelfde wijze is het benodigde weerstandsvermogen voor de aankoop van het strategische bezit bepaald. Indien de herontwikkeling niet of gedeeltelijk doorgaat, moeten de panden (het gaat voornamelijk om panden) worden verkocht of herontwikkeld. Het risico bestaat dat de gemeentelijke investering niet geheel kan worden terugverdiend.

Uitgangspositie

Afgelopen jaren zijn er positieve resultaten behaald op de grondexploitaties. De bestemmingsreserve grondexploitaties is daardoor aangevuld tot het niveau dat gelijk is aan de benodigde weerstandscapaciteit (c.q. het berekende risico). Daarmee kan het berekende risico volledig binnen de Bestemmingsreserve grondexploitaties worden opgevangen. Eventuele financiële tegenvallers in de toekomst worden eerst ten laste van de bestemmingsreserve grondexploitatie opgevangen, alvorens de Algemene reserve wordt belast.

Winstpotentie van grondexploitaties

Daarnaast resteert er ook nog een winstpotentie van circa € 11 miljoen. Aangezien deze middelen pas in de toekomst beschikbaar komen en dienen als buffer om risico's binnen projecten op te kunnen vangen, worden deze vanuit het voorzichtigheidsprincipe niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. De winstpotentie kan daarmee niet worden ingezet op de risico's op andere grondexploitaties op te vangen.

Reserve grondbedrijf

Ontwikkeling bestemmingsreserves grondbedrijf		
Bedragen x € 1.000	*Saldo per 31-12-2018*	*Saldo per 31-12-2019*
Bestemmingreserve grondexploitaties	5.368	12.562
Bestemmingreserve voorstudies	0	283
Bestemmingreserve strategische posities	1.500	1.500
Totaal bestemmingsreserves grondbedrijf	**6.868**	**14.345**

Voorzieningen

Voor grondexploitaties met een verwacht negatief eindresultaat wordt een voorziening getroffen ter grootte van het voorziene resultaat. De voorziening voor grondexploitaties bedraagt op dit moment ongeveer € 62,6 miljoen. De voorzieningen worden niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend.

De benodigde weerstandscapaciteit

Ruimtelijke projecten zoals grondexploitaties, grote infrastructurele werken en herontwikkeling van stadsdelen zijn altijd omgeven met risico's. Risico's van operationele aard, strategische risico's maar zeker ook systeemrisico's, zoals economische ontwikkelingen, die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn.
Jaarlijks worden de ramingen van de nog te realiseren inkomsten en uitgaven van deze projecten geactualiseerd om een solide basis voor de projectbegrotingen te verkrijgen. Maar projecten verlopen soms anders dan op voorhand wordt verondersteld.
Risico's die optreden kunnen het financiële beeld ten opzichte van die basis aanmerkelijk beïnvloeden. Daarom heeft de gemeente een risicobuffer nodig om die onzekerheden in financieel opzicht het hoofd te bieden.
Op de lopende projecten worden regelmatig risicoanalyses uitgevoerd om risico's te identificeren, te beoordelen en beheersmaatregelen te treffen.
Daarnaast worden risico's en onzekerheden rond de begrote inkomsten en uitgaven, maar ook rond de projectplanningen binnen bandbreedtes op basis van simulatie gekwantificeerd. Het resultaat van de risicosimulatie wordt in de volgende tabel weergegeven.

Weerstandscapaciteit grondbedrijf		
Bedragen x € 1.000	*FJP 2019*	*FJP 2018*
Conjuncturele risico's (marktrisico)	5.430	
Project specifieke risico's	11.470	
Strategisch bezit (mva)	1.480	
Anterieure overeenkomsten	130	
Totaal risico's	18.510	
Af: zelfdragend risico's vermogen positieve grex.	-7.090	
Benodigd weerstandscapaciteit grondbedrijf	**11.420**	**4.880**
BR grondexploitatie (=110% van weerstandscapaciteit))	**12.562**	**5.368**

Vermogenspositie grondbedrijf

De beschikbare weerstandscapaciteit binnen het grondbedrijf is voldoende om het berekende risico op de grondexploitaties, het strategisch bezit en de grote projecten niet zijnde grondexploitaties op te kunnen vangen. Daarmee legt het risico op het grondbedrijf geen beslag op de algemene weerstandscapaciteit van de gemeente.

Investeringen

De raad autoriseert op grond van zijn budgetrecht de middelen voor de beleidsuitvoering. Hieronder vallen ook de investeringen. Investeringen vragen – anders dan reguliere begrotingsposten – meerjarig budgetruimte en dienen afzonderlijk te worden vastgesteld door de raad. In de Verordening financieel beleid en beheer van de gemeente Arnhem is opgenomen dat de raad de investeringsruimte autoriseert met het vaststellen van de meerjarenprogrammabegroting.

Inleiding

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) wordt expliciet aandacht gevraagd voor de investeringen. In artikel 20 van het BBV staat dat de uiteenzetting van de financiële positie een raming moet bevatten voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen. Afzonderlijke aandacht moet hierbij worden besteed aan de investeringen. Naast de wettelijke taak om specifiek aandacht te besteden aan de investeringen is er ook bestuurlijk veel behoefte aan transparantie rond de gemeentelijke investeringsportefeuille. In deze paragraaf wordt de investeringsplanning 2021 – 2024 toegelicht.

Beleid

Het huidige meerjarig investeringsplan is een gedetailleerd plan waarin afzonderlijke investeringen per programma zijn gerangschikt. Hiermee hebben gemeentebestuur en management een middel in handen om goed onderbouwde afwegingen te maken en de realisatie van investeringen door de tijd nauwgezet te volgen.
In deze investeringsplanning is het voor de gemeenteraad mogelijk om investeringen over de programma's tegen elkaar af te wegen om – wanneer nodig – ruimte te creëren voor de ambities met onze stad. De gemeente beschikt daarnaast over een gedetailleerde afschrijvingstabel met daarbij een aangescherpte set van regels rond activering van investeringen.

In de investeringsplanning 2021 - 2024 zijn alle voorgenomen investeringen opgenomen, zowel de programma- als de bedrijfsvoeringsinvesteringen. Bedrijfsvoeringsinvesteringen betreffen veelal de vervanging van bedrijfsmiddelen, zoals het vervangen van de computers, de ICT-infrastructuur, meubilair en dergelijke. Investeringen in de grondexploitatie en in grootschalige projecten zijn in de meerjarenprogrammabegroting niet opgenomen. Hierover vindt besluitvorming plaats in de gemeenteraad op basis van afzonderlijke raadsvoorstellen.

Investeringen 2020-2024

De tabel aan het einde van deze paragraaf bevat naast de geplande investeringen in de periode 2021 - 2024 de geactualiseerde jaarschijf 2020 uit het MIP 2020 - 2023. Omdat het geactualiseerde overzicht leidt tot andere kapitaallasten in 2021 dan oorspronkelijk begroot in de MJPB 2020 - 2023, wordt ook deze jaarschijf ter goedkeuring en vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd.

- In het kader van de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis is ruimte gemaakt voor extra investeringen met een anticyclisch karakter om de stad te versterken. Voor de dekking van de kapitaallasten van deze investeringen zijn middelen vrijgemaakt oplopend van € 0,4 miljoen in 2022 tot € 1,0 miljoen structureel vanaf 2024. De concrete plannen voor deze investeringen zijn in ontwikkeling. Het totale bedrag dat geïnvesteerd kan worden is afhankelijk van de afschrijvingstermijn en staat daarmee dus nog niet vast. Deze investeringssom zal bovenop de hier toegelichte investeringen komen.
- Voor het geactualiseerde begrotingsjaar 2020 zijn kredieten beschikbaar tot een bedrag van € 62,6 miljoen. Voor de jaren 2021 t/m 2024 worden in deze Begroting kredieten aangevraagd van € 194,5 miljoen. De nadruk ligt op het jaar 2021 met geplande investeringen van € 89,3 miljoen. Dit relatief hoge niveau wordt verklaard door het doorschuiven van de investeringen in zwembad Valkenhuizen van 2019 naar 2021 voor een bedrag van € 12,7 miljoen.
- Voor de hele planperiode van deze Begroting inclusief 2020 wordt uitgegaan van investeringen tot een totaalbedrag van € 257 miljoen. In het MIP 2019 - 2023 was dit € 234,4 miljoen.
- Bij een vergelijking tussen deze investeringsplanningen valt op dat na de oorspronkelijke nadruk op het jaar 2019 nu een piek wordt verwacht in 2020 en 2021. De oorspronkelijk in 2019 geplande investeringen in en aan Museum Arnhem worden vanuit 2019 doorgeschoven naar 2021 en tevens zijn in 2020 en 2021 grote investeringen voorzien in onderwijsaccommodaties.
- In de voorliggende investeringsplanning is geen rekening gehouden met ontwikkelingen in de uitvoering en handhaving van de wet Houdbare overheidsfinanciën (wet Hof), die het niveau van investeringen kan gaan

beperken. Zie voor een nadere toelichting op de gevolgen van deze wet voor de gemeente Arnhem de paragraaf over het EMU-saldo van de gemeente.

Toelichting investeringen in gebouwen

In de nota waarderen en afschrijven is als gemeentelijke regel vastgesteld dat van voornemens tot investeren in een gebouw van meer dan € 2 miljoen in de paragraaf Investeringen een tekstuele toelichting wordt gegeven, zo ook in deze Begroting 2021 – 2024. De hier toegelichte investeringen zijn alle reeds door de gemeenteraad vastgesteld.

Kentalis Hommelseweg	
Programma	Koninklijke Kentalis verzorgt in Arnhem aan de Dr. P.C.M. Bosschool en De Stijgbeugel onderwijs voor kinderen en jongeren met een auditieve en/of communicatieve beperking. Daarnaast heeft zij voorzieningen voor diagnostiek, behandeling en begeleiding. Om haar activiteiten optimaal af te kunnen stemmen op de behoeften van de doelgroep heeft zij besloten tot het ontwikkelen van brede regionale Zorg Onderwijs Combinaties (ZOC) op verschillende locaties in Nederland, onder andere in Arnhem.
Betrokkenen	Kentalis
Planning	Realisatie in 2021
Raming	Bruto investering: € 8,7 miljoen; Netto investering € 7,8 miljoen.
Beschikbare middelen	Investeringskrediet van € 7,8 miljoen
Randvoorwaarden	Bijdrage van Kentalis voor renovatie Dr. Bosschool/De Stijgbeugel en tevens bijdrage in kader van frisse scholen

Briant College / De Ommezwaai	
Programma	Renovatie van locatie Briant college (Voortgezet speciaal onderwijs) en nieuwbouw daarnaast ten behoeve van de Ommezwaai (speciaal onderwijs). Tussen beide scholen in wordt een gezamenlijke sportvoorziening gebouwd.
Betrokkenen	De onderwijsspecialisten en Sportbedrijf Arnhem
Planning	Realisatie in 2020/ 2021
Raming	Bruto investering: € 14,3 miljoen. Netto investering: € 13,3 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 13,3 miljoen is beschikbaar in het totale financieringspakket toekomstige huisvesting (V)SO. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallasten.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbestuur voor frisse scholen en renovatie Briant college

Nieuwbouw Prisma Heijenoordseweg	
Programma	Het vervangen van de huidige verouderde school voor Speciaal onderwijs op een naastgelegen perceel, inclusief sportvoorziening.
Betrokkenen	De onderwijsspecialisten
Planning	Realisatie in 2021
Raming	Bruto investering: € 10,6 miljoen. Netto investering: € 10,2 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 10,2 miljoen is beschikbaar in het totale financieringspakket toekomstige huisvesting (V)SO. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbestuur voor frisse scholen

Renovatie Mariëndaal aan de Middachtensingel	
Programma	Deze locatie was oorspronkelijk slechts tijdelijk. Nu is besloten om deze school voor Voortgezet speciaal onderwijs te renoveren zodat deze weer een groot aantal jaren mee kan. Bestaande sporthal aan de Kinderkamp wordt vervangen door nieuwbouw en zal ook worden gebruikt door basisscholen uit de omgeving.
Betrokkenen	De onderwijsspecialisten en Sportbedrijf Arnhem
Planning	Realisatie in 2020/ 2022
Raming	Bruto investering: € 15,2 miljoen. Netto investering: € 14,2 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 14,2 miljoen is beschikbaar in het totale financieringspakket toekomstige huisvesting (V)SO. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbestuur voor frisse scholen en renovatie

Uitbreiding in wijk Schuytgraaf met 3e schoollocatie	
Programma	De bestaande schoollocaties (MFC Omnibus en MFC De Salamander) zullen op korte termijn de verwachte leerlingaantallen niet binnen de huidige beschikbare ruimte kunnen opvangen. Ook zullen de nu in gebruik zijnde noodlokalen naast het MFC Salamander binnen enkele jaren moeten worden afgebroken. Op de nieuwe locatie is tevens ruimte gereserveerd voor een verdere uitbreiding die wordt verwacht in 2021. Deze uitbreiding is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	Delta, De Basis, Fluvius
Planning	Realisatie in 2020/ 2021
Raming	Bruto investering: € 5,8 miljoen. Netto investering: € 5,8 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 5,8 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	-

Vervangende nieuwbouw De Krakeling in Vredenburg	
Programma	Vervanging op bestaande locatie voor een drietal basisscholen (Ommelander, Aletta Jacobs en de Troubadour) Deze vervanging is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	Delta, De Basis, Fluvius
Planning	Realisatie in 2022
Raming	Bruto investering: € 8,1 miljoen. Netto investering: € 7,4 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 7,4 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Renovatie scholen Breezandpad	
Programma	Vervangende nieuwbouw van tweetal scholen (Blinkert en de Troubadour) in aansluiting op de vervangende nieuwbouw van De Kringloop. Door de raad in februari 2018 i.h.k.v. het jaarprogramma 2018 van het Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen besloten om niet te renoveren maar nieuw te bouwen
Betrokkenen	De Basis, Fluvius
Planning	Realisatie in 2020
Raming	Bruto investering: € 4,6 miljoen. Netto investering: € 4,3 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 4,3 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Vervangende nieuwbouw De Piramide	
Programma	Vervangende nieuwbouw voor De Piramide op de locatie aan de Groningensingel Deze vervanging is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	De Basis, Delta
Planning	Realisatie in 2022
Raming	Bruto investering: € 3,5 miljoen. Netto investering: € 3,2 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 3,2 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Vervangende nieuwbouw voor drietal scholen in Presikhaaf Oost	
Programma	Vervangende nieuwbouw voor een drietal scholen (Willem Drees, John F. Kennedy en IBN- i Sina) Deze vervanging is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	De Basis, Fluvius en Simon
Planning	Realisatie in 2021
Raming	Bruto investering: € 7,5 miljoen. Netto investering: 6,8 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 5,9 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Vervangende nieuwbouw voor tweetal scholen in Eimersingel-Oost	
Programma	Vervangende nieuwbouw voor een tweetal scholen (Mozaïk en Johannes) Deze vervanging is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	De Basis, Delta
Planning	Realisatie in 2022
Raming	Bruto investering: € 6,4 miljoen. Netto investering: € 5,7 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 5,7 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Nieuwbouw voor scholen Alteveer	
Programma	Vervangende nieuwbouw voor Pieter Breughel school Deze vervanging is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	De Basis
Planning	Realisatie in 2023
Raming	Bruto investering: € 4,3 miljoen. Netto investering: € 3,8 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 3,8 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Renovatie en uitbreiding Museum Arnhem	
Programma	De ingrepen in Museum Arnhem richten zich op een uitbreiding en renovatie van het monumentale deel (o.a. publieksfaciliteiten) en realisatie van een nieuw depot.
Planning	Realisatie in 2021
Raming	Bruto investering: € 22,5 miljoen. Netto investering: € 22,5 miljoen.
Beschikbare middelen	Het benodigde krediet voor het Museum is beschikbaar gesteld door de gemeenteraad bij vaststelling van het MIP in de MJPB 2017 - 2020. Voor het depot is het benodigde krediet beschikbaar gesteld in het MIP in de MJPB 2018 - 2021.
Randvoorwaarden	-

Zwembad Valkenhuizen	
Programma	Het huidige zwembad Valkenhuizen is aan het einde van de economische en technische levensduur. Het zwembad wordt onder meer gebruikt voor onderwijs door ROC Rijn IJssel (voorheen CIOS), div. zwem- en waterpoloverenigingen, school- en recreatiezwemmen. Door middel van nieuwbouw van het zwembad houden de inwoners in Arnhem-Noord de gelegenheid om overdekt te zwemmen. Door het nieuwe zwembad aan de bestaande sporthallen te bouwen, wordt een upgrade van Valkenhuizen tot hét breedtesportcentrum van Oost-Nederland gerealiseerd.
Betrokkenen	Gemeente Arnhem, CIOS, diverse overige gebruikers, omwonenden
Planning	Realisatie in 2021
Raming	Bruto investering: € 12,7 miljoen Netto investering: € 12,7 miljoen
Beschikbare middelen	€ 12,7 miljoen is als krediet beschikbaar gesteld voor het traject vanaf de architectenselectie tot en met de oplevering. De dekking bestaat uit het beschikbaar gestelde investeringskrediet als ook exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallasten.
Randvoorwaarden	-

Meerjareninvesteringsplanning (MIP) gemeente Arnhem 2020-2024

In de Herstelagenda zijn kapitaallasten opgenomen voor anticyclische investeringen om de stad te versterken. Doordat deze kapitaallasten oplopen van € 0,4 miljoen in 2022 tot € 1,0 miljoen structureel vanaf 2024 komt in 2021, 2022 en 2023 een investeringsbedrag beschikbaar. De hoogte van het investeringsbedrag is afhankelijk van de afschrijvingstermijn. De investeringen in het kader van de Herstelagenda worden nog ingevuld en ontbreken daardoor in onderstaande tabel.

	Programma	Omschrijving investering	E / M	Investeringsbedragen				
Nr.	Omschrijving		nut ')	2020 geactualiseerd	2021	2022	2023	2024
Bedragen x €1.000								
S00	**Bestuur, dienstverlening en financiën**	Overige Huisvesting en facilitaire zaken	E	1.548	1.705	1.801	2.933	4.410
		Overige ICT	E	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
S01	**Veiligheid**	Overige Brandbestrijding	E	9	9	9	9	9
S02	**Bereikbaarheid**	Overige huisvesting	E	494	10	228	118	31
		Wegen ontwikkeling	M	1.772	2.658	997	986	986
		Wegen groot onderhoud	M	2.884	2.750	2.750	2.750	2.750
		Verkeersregelinstallaties	M	647	705	731	700	700
		Overige Mobiliteit & OR beheer	M	200	205	205	205	205
		Wegen beheer	M	425	293	0	49	49
		Openbare verlichting	M	1.800	3.840	2.100	1.400	1.600
		Overige Kunstwerken	M	2.347	650	650	650	650
		Parkeerexploitatie	E	4.577	876	775	1.017	433
S04	**Onderwijs**	Overige huisvesting onderwijs	E	280	600	600	600	600
		Huisvesting Primair onderwijs	E	594	13	128	100	24
		Huisvesting Speciaal onderwijs	E	26.956	28.784	28.848	3.853	11.906
S05	**Cultuur**	Culturele activiteiten	E	1.393	91	196	857	26
		Museum Arnhem	E	0	22.503	0	0	0
		Eusebiuskerk	E	260	0	0	0	0
S09	**Gezondheid en sport**	Overige Zwembaden en huisvesting	E	315	0	0	0	0
		Overige Binnensport en huisvesting	E	4.357	198	101	194	106
		Overige Buitensport	E	663	0	0	0	0
		Zwembad Valkenhuizen	E	0	12.693	0	0	0
S12	**Wonen en leefomgeving**	Overige Oppervlaktewater en Havenbeheer	M	200	0	0	0	0
		Parken & bossen	E	0	230	50	50	50
		Overige Afval	E	50	300	20	55	55
		Afvalbeheer	E	188	1.525	33	320	320
		GRP Initatieffase	E	8.165	6.711	5.711	5.711	5.711
		Klimaatfonds	E	250	0	0	0	0
		Energy Made in Arnhem (EMIA) - Luchtagenda	E	181	0	0	0	0
				62.555	**89.349**	**47.933**	**24.557**	**32.621**

') *Economisch- / Maatschappelijk nut*

Subsidies

De gemeente Arnhem heeft per programma haar doelstellingen met de daarbij behorende beoogde effecten en resultaten geformuleerd. Deze doelen kunnen op verschillende manieren worden bereikt. Eén van deze manieren is het verlenen van subsidies. Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers en/of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van de -door de gemeenteraad vastgestelde- beleidsdoelen van de gemeente.

Inleiding

Subsidies kunnen op twee manieren worden verleend:

1. Subsidies op basis van subsidieregelingen
Volgens de Algemene wet bestuursrecht (Awb) mag een bestuursorgaan alleen subsidie voor activiteiten verstrekken op grond van een wettelijk voorschrift. Dat kan een rijksregeling, provinciale regelen of een gemeentelijke (subsidie)verordening zijn. Op basis van de Algemene Subsidieverordening Arnhem 2016 (ASV) zijn in Arnhem verschillende subsidieregelingen vastgesteld. Hiermee is een wettelijke en rechtmatige grondslag gecreëerd voor de subsidies. Op basis van vooraf bepaalde criteria worden de subsidies verdeeld en toegewezen aan betrokken instellingen.

2. Begrotingssubsidies
Het is niet altijd zinvol om een aparte regeling op te zetten voor het verstrekken van een subsidie. Bijvoorbeeld wanneer er maar één instelling is die een bepaalde gesubsidieerde activiteit kan voeren. Voor die gevallen is in de Algemene wet bestuursrecht een uitzondering gemaakt. Wanneer in de begroting een subsidieontvanger vermeld staat én het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, is geen nader wettelijk voorschrift nodig. Met name de subsidies aan de 'grote' instellingen worden op deze wijze verstrekt.

Subsidieregelingen

In Arnhem wordt een deel van de subsidies verleend op basis van een subsidieregeling. Op basis van de ASV heeft Arnhem verschillende subsidieregelingen. Subsidieregelingen creëren een wettelijke en rechtmatige grondslag voor subsidies. Op basis van vooraf bepaalde criteria worden de subsidies verstrekt aan betrokken instellingen. De volgende subsidieregelingen zijn actueel:

1. Amateurkunst;
2. Producties, Evenementen, Festivals;
3. Stroomversneller Cultuur;
4. Burgerkracht Sociaal Domein;
5. Vrijwillig jeugdwerk;
6. Sport;
7. Voorschools aanbod gemeente Arnhem;
8. Subsidieregeling No-Riskpolis.
9. Demontage Diesel personenauto's 2019;
10. Hitteplekken en stadslandbouw;
11. Stimulering inzet conciërges basisscholen;
12. Voorschoolse aanbod;
13. Wijkinitiatieven.

Indicatieve subsidiebedragen 2021 met de grondslag begroting

In 2021 wordt naar verwachting voor een bedrag van in totaal € 80,8 miljoen aan subsidie met de grondslag 'begroting' verstrekt. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de instellingen, het te subsidiëren bedrag per instelling en de beleidsgrondslag. Door het vaststellen van de begroting en deze tabel wordt de maximale subsidie per vermelde instelling voor 2021 vastgesteld.

	Begroting		Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
STAD	**59.405**	**59.411**	**59.260**	**59.220**	**59.220**
Arnh Platf Chronisch zieken Gehand	121	124	124	124	124
Arnhems Fed van Muziekgezelschappen	6	6	6	6	6
Arnhemse Sport Federatie	0	0	0	0	0
Centrum voor Activerend Werk	265	128	128	88	88
De Helling Exp.Werkplaats	89	91	91	91	91
De Nieuwe Oost	118	82	82	82	82
De Opgroeiwinkel	11	11	11	11	11
Diverzo, COC Midden-Gelderland	11	11	11	11	11
GGNet Voortgezette Behandeling	19	19	19	19	19
Het Gelders Archief	1.073	1.073	1.073	1.073	1.073
Indigo	3	3	3	3	3
IVIO-Opleidingen	175	175	175	175	175
Kinderopvang Twins	87	87	87	87	87
Kunstwerk! Cultur voorz. de Liemers	19	19	19	19	19
Leger des Heils Gelderland	125	128	128	128	128
Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp	13	13	13	13	13
Pactum	1.010	1.035	1.035	1.035	1.035
Partou BV	67	67	67	67	67
Pro Persona Arnhem	30	31	31	31	31
Radboud Universiteit Nijmegen	3	3	0	0	0
RBT KAN	0	0	0	0	0
Reg Opleids.centr Graafschap College	41	41	41	41	41
RIBW. Arnhem & Veluwe Vallei	253	264	264	264	264
Rijn Ijssel Roc	1.073	1.073	1.073	1.073	1.073
Rooms Kathol Parochie St. Eusebius	31	31	31	31	31
Scalabor	272	279	279	279	279
Slachtofferhulp Nederland, Reg Oost	32	33	33	33	33
Sportbedrijf Arnhem BV	10.895	10.745	10.645	10.645	10.645
St Economic Board GO	0	0	0	0	0
ST Toneelgroep Oostpool	66	68	68	68	68
St. Airborne Herdenkingen	7	7	7	7	7
St. Airborne Museum	250	249	250	250	250
St. Arnh Stadsprijs v. Vrijwilligers	10	10	10	10	10
St. Beheer Wijk Sportac Vredenburcht	51	52	52	52	52
St. Bezoekerscent Sonsbeek-Molenplts	-138	-138	-138	-138	-138
St. Bibliotheek Veluwezoom	41	41	41	41	41
St. CASA	20	20	20	20	20
St. Catharina	1	1	1	1	1
St. Culturele Evenementen Arnhem	35	36	36	36	36
St. De Innovatiefabriek Arnhem	50	50	50	50	50
St. De Instap	43	44	44	44	44
St. De Klup	16	16	16	16	16
St. de Lindenberg	38	0	0	0	0
St. Die Blide Incomst Sinterniclaesz	3	3	3	3	3
St. Eusebius	210	210	210	210	210
St. Fashion Festival Arnhem	50	50	50	50	50

St. Focus Filmtheater	672	688	688	688	688
St. Halt, team Gelderland	20	20	20	20	20
St. Het Gelderse Orkest	66	68	68	68	68
St. Het Huis van Puck	208	213	213	213	213
St. Het Huurdershuis	1	1	1	1	1
St. Humanitas	36	37	37	37	37
St. Introdans	114	117	117	117	117
St. IrisZorg	4.582	4.697	4.697	4.697	4.697
St. Jacobiberg	218	223	223	223	223
St. Jeugdland	65	66	66	66	66
St. Jumelage Arnhem	5	5	5	5	5
St. KAB Posttheater	194	198	198	198	198
St. Kruispunt	203	208	208	208	208
St. Leergeld Arnhem	239	239	239	239	239
St. Luxor Live	400	409	409	409	409
St. Mikado	19	19	19	19	19
St. Moviera	3.195	3.275	3.275	3.275	3.275
St. Museum Arnhem	2.950	3.513	3.513	3.513	3.513
St. Musis en Stadstheater	6.933	7.093	7.093	7.093	7.093
St. Natuurcentrum Arnhem	2.021	2.021	2.021	2.021	2.021
St. Omars Gym	22	22	22	22	22
St. Ome Joop's Tour	21	22	22	22	22
St. Ondernemersfonds Arnhem	380	380	380	380	380
St. Peutercentra Arnhem	1.265	1.265	1.265	1.265	1.265
St. Platform Binnenstad Arnhem	52	52	52	52	52
St. PRAGO	89	89	89	89	89
St. Productiehuis Plaatsmaken	178	182	182	182	182
St. Rijnstad	1.470	1.548	1.548	1.548	1.548
St. Rijnstate Ziekenhuis	14	15	15	15	15
St. Rozet	8.090	8.279	8.279	8.279	8.279
St. RTV Arnhem	125	127	127	127	127
St. School's cool Arnhem	31	31	31	31	31
St. SLAK	197	201	201	201	201
St. Sonsbeek & State of Fashion	413	422	422	422	422
St. Sportcentrum Rijkerswoerd	496	502	502	502	502
St. Stoelenproject De Duif	220	225	225	225	225
St. TaalOase	23	23	23	23	23
St. Toneelgroep Oostpool	0	0	0	0	0
St. VanHarte	71	72	72	72	72
St. Veilig Thuis Gelderland Midden	2.123	2.353	2.353	2.353	2.353
St. Viering Nat Feest en Gedenkdagen	19	19	19	19	19
St. Vitale Verbindingen	174	177	177	177	177
St. Vitesse Betrokken	59	59	59	59	59
St. Vluchtelingenwerk Oost-Ned	277	287	287	287	287
St. Welzijn Lingewaard	37	37	37	37	37
St. Welzijn Ouderen Arnhem	61	62	62	62	62
St. Zwembad Klarenbeek	318	326	326	326	326
Subsidies Alg	3.790	2.544	2.496	2.496	2.496
Toerisme veluwe arnhem nijmegen	325	351	351	351	351
VGGM	123	126	126	126	126
VMBO 'T Venster	10	10	10	10	10
Youth for Christ Nederland	2	2	2	2	2
Zorgbelang Inclusief	197	198	198	198	198

WIJK	**21.828**	**21.432**	**21.383**	**21.383**	**21.383**
B.S. Cosmicus Arnhem	2	2	2	2	2
BS de Madelief	2	2	2	2	2
Indigo	118	121	121	121	121
Kinderopvang SKAR	1.498	1.498	1.498	1.498	1.498
Kinderopvang Twins	26	26	26	26	26
Kluppluz BV	215	215	215	215	215
LeukOmteLeren Weekendschool Arnhem	24	24	24	24	24
Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp	350	358	358	358	358
MEE Gelderse Poort	134	139	139	139	139
Nederlandse Vereniging voor Autisme	8	8	8	8	8
Pactum	793	806	806	806	806
Partou BV	10	10	10	10	10
Rijn Ijssel Roc	80	80	80	80	80
Sportbedrijf Arnhem BV	5.262	5.191	5.143	5.143	5.143
St. 2GetThere Arnhem	366	366	366	366	366
St. BBA	100	102	102	102	102
St. Bouwspeelplaats De Leuke Linde	144	148	147	147	147
St. Catharina	36	37	37	37	37
St. De Basis	139	139	139	139	139
St. Delta Kath.- en prot onderwijs	101	101	101	101	101
St. Fluvius	76	76	76	76	76
St. Gym & Turnen Arnhem	90	90	90	90	90
St. Het Huurdershuis	43	43	43	43	43
St. Humanitas	13	14	14	14	14
St. Pas	2.683	2.683	2.683	2.683	2.683
St. Peutercentra Arnhem	658	658	658	658	658
St. Peuterspeelzaal Klein Duimpje	20	20	20	20	20
St. Rijnstad	5.747	5.320	5.320	5.320	5.320
St. Rijnstate Ziekenhuis	1	2	2	2	2
St. Rozet	441	449	449	449	449
St. VanHarte	7	8	8	8	8
St. Vrijwillige Terminale Zorg Arnh	2	2	2	2	2
St. WALHALLAb Nederland	25	25	25	25	25
St. Welzijn Ouderen Arnhem	2.098	2.149	2.149	2.149	2.149
Subsidies Alg	356	359	359	359	359
VMBO 'T Venster	14	14	14	14	14
Wijkvereniging Elderveld	16	16	16	16	16
Wijkvereniging Schuytgraaf	16	16	16	16	16
Youth for Christ Nederland	80	82	82	82	82
Zorgbelang Inclusief	30	32	32	32	32
Gerealiseerd resultaat	**81.234**	**80.842**	**80.643**	**80.603**	**80.603**

Indicatieve subsidiebedragen 2021 per programma

De omvang van de subsidies in 2021 bedraagt € 80,8 miljoen. In onderstaande tabel is de verdeling per programma zichtbaar. De niveau van subsidies blijft ongeveer gelijk. Het accres moet nog toebedeeld worden.

		Begroting		Meerjarenraming		
		2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000						
Middelen						
GEB1	CSA	2.326	2.275	2.272	2.272	2.272
GEB2	Noordwest	3.276	3.228	3.217	3.217	3.217
GEB3	Noordoost	2.993	2.943	2.933	2.933	2.933
GEB4	Presikhaaf	2.588	2.537	2.531	2.531	2.531
GEB5	Malburgen	3.611	3.555	3.552	3.552	3.552
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	2.270	2.220	2.215	2.215	2.215
GEB7	De Laar/Elden	1.748	1.710	1.707	1.707	1.707
GEB8	RKV	3.017	2.964	2.956	2.956	2.956
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	39	39	39	39	39
S01	Veiligheid	78	78	78	78	78
S03	Economie	2.354	1.702	1.703	1.703	1.703
S04	Onderwijs	5.615	5.615	5.615	5.615	5.615
S05	Cultuur	23.628	24.462	24.459	24.459	24.459
S06	Participatie en armoedebestrijding	466	466	466	466	466
S07	Zorg	1.988	1.901	1.901	1.861	1.861
S08	Welzijn en inclusie	12.552	13.084	13.084	13.084	13.084
S09	Gezondheid en sport	12.007	11.878	11.777	11.777	11.777
S10	Klimaat, energie en milieu	540	48	0	0	0
S12	Wonen en leefomgeving	138	138	138	138	138
Gerealiseerd resultaat		**81.234**	**80.842**	**80.643**	**80.603**	**80.603**

Ontwikkelingen

Wijksturing

Er zijn veel gesubsidieerde organisaties werkzaam in de wijken. Het kan zijn dat deze organisaties voor dezelfde doelgroep werken en de gemeente en/of de organisaties onvoldoende van deze mogelijk overlappende inzet weten. Vanuit de gemeente wordt ingezet om de overlap van dienstverlening in de wijken te inventariseren. In 2019 is voor de subsidieaanvraag 2020 is aan de subsidiepartners expliciet de opdracht meegeven inzicht te geven in de uitvoering en afstemming te zoeken in de samenwerking met andere organisaties en initiatieven. Bij de beoordeling van de aanvragen en het toekennen van de subsidies is de verbinding versterkt tussen de kernorganisatie, teams Leefomgeving en de Sociale wijkteams. Hierdoor zal een betere sturing in de wijk en een meer doelmatige inzet van subsidies worden gerealiseerd.

Welzijnsopgave

In het najaar van 2019 is gestart met de herijking van de welzijnsopgave. Vanuit een analyse wordt onder andere het gemeentelijk subsidiebeleid op welzijn vernieuwd. We kijken onder meer naar de gewenste regierol van de gemeente, professionaliseren het opdrachtgeverschap aan organisaties en vertalen dit vanaf 2021 in concrete opdrachten aan partners in de stad of aan netwerken van organisaties. Na consultatie van alle betrokken partijen is de herijkingsopgave halverwege 2020 definitief vertaald in een raadsbrief.

Overig programmaplan

Overzicht lastenontwikkeling gemiddelde woning	2020	2021	% Lasten-ontwikkeling
Onroerend zaakbelasting	€ 342	€ 342	0,0%
Rioolheffing	€ 174	€ 177	1,5%
Afvalstoffenheffing	€ 242	€ 241	-0,1%
Totaal	**758**	**760**	**0,31%**

Algemene dekkingsmiddelen	2021		
	Lasten	Baten	Saldo
Bedragen x € 1.000			
Treasury	1.449	2.537	1.089
OZB-woningen	0	27.421	27.421
OZB niet-woningen	4.085	29.024	24.940
Belastingen overig	5	381	376
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	415.275	415.275
Totaal	**5.538**	**474.638**	**469.100**

Overhead	2021		
	Lasten	Baten	Saldo
Bedragen x € 1.000			
Overhead	65.969	4.121	-61.848
Totaal	**65.969**	**4.121**	**-61.848**

Heffing VPB	2021		
	Lasten	Baten	Saldo
Bedragen x € 1.000			
Vennootschapsbelasting	649	0	-649
Totaal	**649**	**0**	**-649**

Onvoorzien	2021		
	Lasten	Baten	Saldo
Bedragen x € 1.000			
Onvoorzien	1.039	0	-1.039
Totaal	**1.039**	**0**	**-1.039**

Deel 3 Financiële begroting

De financiële begroting is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

1. Overzicht van baten en lasten per programma
   In het overzicht van baten en lasten wordt aangegeven tot welke bedragen de raad het college autoriseert door middel van het vaststellen van de begroting per programma.

2. Overzicht van geraamde incidentele baten en lasten
   Tot de incidentele baten en lasten worden de lasten en baten gerekend die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Ook de post onvoorzien wordt tot de incidentele lasten gerekend.

3. Financiële Staten
   - Geprognosticeerde balans;
   - Verloop van reserves en voorzieningen;
   - EMU-saldo 2021;
   - Overzicht van geraamde baten en lasten per taakveld.

   Vanuit het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten voorgeschreven om een taakveldenbegroting op te stellen.

4. Mutaties circulaires Gemeentefonds

Overzicht van baten en lasten per programma

		Lasten						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000								
Wijkprogramma's								
GEB1	CSA	31.213	35.462	31.707	29.846	29.673	29.677	29.598
GEB2	Noordwest	27.182	31.631	29.120	28.754	28.218	28.242	28.197
GEB3	Noordoost	22.434	26.388	24.663	23.475	23.329	23.355	23.332
GEB4	Presikhaaf	26.627	26.898	24.380	23.787	23.613	23.687	23.610
GEB5	Malburgen	32.338	39.600	37.585	35.570	35.406	35.520	35.405
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	25.509	24.079	26.633	25.587	25.229	25.277	25.220
GEB7	De Laar/Elden	16.958	19.437	17.313	16.948	16.861	16.886	16.860
GEB8	RKV	26.011	30.592	25.391	24.969	24.766	24.797	24.798
Totaal		208.272	234.085	216.792	208.935	207.094	207.441	207.019
Stadsprogramma's								
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	82.432	84.438	83.315	85.575	83.643	82.168	84.339
S01	Veiligheid	15.219	14.692	16.002	16.477	16.437	16.430	16.427
S02	Bereikbaarheid	21.230	21.269	20.805	21.873	22.020	22.209	22.363
S03	Economie	9.473	5.676	5.836	6.556	5.553	5.549	5.545
S04	Onderwijs	18.784	17.958	18.342	18.895	20.033	21.582	21.654
S05	Cultuur	33.319	31.395	31.893	32.670	33.856	35.403	35.308
S06	Participatie en armoedebestrijding	168.032	169.996	188.570	173.395	173.159	170.429	167.469
S07	Zorg	57.876	30.808	52.043	49.793	48.702	48.346	47.845
S08	Welzijn en inclusie	17.624	18.236	19.572	19.859	19.514	19.564	19.366
S09	Gezondheid en sport	19.607	18.141	19.963	20.157	20.852	20.936	20.708
S10	Klimaat, energie en milieu	5.041	6.124	7.593	5.495	4.976	1.902	1.859
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	31.260	41.514	47.947	37.600	36.010	32.027	31.254
S12	Wonen en leefomgeving	31.758	32.478	34.835	36.058	35.658	34.399	34.463
Totaal		511.656	492.726	546.717	524.403	520.412	510.943	508.601
Eindtotaal		719.928	726.811	763.510	733.338	727.507	718.383	715.619

		Baten						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1000								
Wijkprogramma's								
GEB1	CSA	9.649	9.410	8.938	9.566	9.524	9.482	9.439
GEB2	Noordwest	1.724	2.032	1.766	1.768	1.769	1.770	1.770
GEB3	Noordoost	1.720	2.018	1.620	1.622	1.622	1.623	1.623
GEB4	Presikhaaf	2.008	2.551	1.970	1.962	1.963	1.964	1.964
GEB5	Malburgen	3.802	4.242	3.891	3.894	3.895	3.896	3.896
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	2.574	2.613	2.540	2.541	2.542	2.542	2.542
GEB7	De Laar/Elden	1.277	1.700	1.245	1.246	1.247	1.247	1.247
GEB8	RKV	1.348	1.627	1.121	1.123	1.124	1.124	1.124
Totaal		24.102	26.195	23.092	23.721	23.686	23.649	23.606
Stadsprogramma's								
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	484.002	481.155	482.212	482.692	486.192	486.551	487.906
S01	Veiligheid	1.789	1.673	1.699	1.694	1.694	1.694	1.694
S02	Bereikbaarheid	8.938	7.843	8.076	7.683	7.632	7.582	7.533
S03	Economie	3.689	983	1.794	935	990	1.090	1.090
S04	Onderwijs	3.051	3.045	2.395	2.395	2.395	2.395	2.395
S05	Cultuur	6.388	6.042	6.064	6.381	6.399	6.399	6.399
S06	Participatie en armoedebestrijding	108.854	110.722	125.218	112.333	115.408	116.754	116.754
S07	Zorg	6.599	918	4.939	4.940	4.940	4.940	4.940
S08	Welzijn en inclusie	1.159	755	755	755	755	755	755
S09	Gezondheid en sport	2.882	2.161	2.674	2.674	2.674	2.674	2.674
S10	Klimaat, energie en milieu	1.802	974	1.809	473	13	13	0
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	45.261	36.790	38.026	36.731	32.564	28.507	28.552
S12	Wonen en leefomgeving	39.060	37.873	39.147	39.814	39.742	39.561	39.530
Totaal		713.473	690.934	714.807	699.499	701.398	698.914	700.221
		737.575	717.128	737.899	723.220	725.084	722.563	723.827

		Exploitatieresultaat						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1000								
Wijkprogramma's								
GEB1	CSA	-21.565	-26.052	-22.769	-20.280	-20.149	-20.195	-20.159
GEB2	Noordwest	-25.458	-29.599	-27.355	-26.986	-26.449	-26.472	-26.427
GEB3	Noordoost	-20.714	-24.370	-23.043	-21.853	-21.707	-21.732	-21.708
GEB4	Presikhaaf	-24.620	-24.346	-22.409	-21.825	-21.650	-21.722	-21.646
GEB5	Malburgen	-28.536	-35.357	-33.695	-31.676	-31.511	-31.624	-31.508
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	-22.934	-21.465	-24.093	-23.046	-22.688	-22.735	-22.678
GEB7	De Laar/Elden	-15.681	-17.736	-16.067	-15.701	-15.614	-15.638	-15.612
GEB8	RKV	-24.663	-28.964	-24.270	-23.846	-23.642	-23.673	-23.674
Totaal		-184.170	-207.891	-193.700	-185.213	-183.409	-183.792	-183.412
Stadsprogramma's								
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	401.570	396.717	398.897	397.116	402.549	404.383	403.566
S01	Veiligheid	-13.430	-13.019	-14.303	-14.783	-14.743	-14.735	-14.733
S02	Bereikbaarheid	-12.292	-13.425	-12.729	-14.190	-14.388	-14.626	-14.830
S03	Economie	-5.785	-4.693	-4.043	-5.622	-4.563	-4.459	-4.455
S04	Onderwijs	-15.733	-14.912	-15.947	-16.499	-17.638	-19.186	-19.259
S05	Cultuur	-26.931	-25.353	-25.830	-26.289	-27.457	-29.004	-28.910
S06	Participatie en armoedebestrijding	-59.178	-59.273	-63.353	-61.062	-57.751	-53.675	-50.716
S07	Zorg	-51.277	-29.891	-47.104	-44.853	-43.762	-43.406	-42.905
S08	Welzijn en inclusie	-16.465	-17.481	-18.817	-19.105	-18.759	-18.810	-18.612
S09	Gezondheid en sport	-16.725	-15.980	-17.289	-17.483	-18.178	-18.262	-18.034
S10	Klimaat, energie en milieu	-3.239	-5.150	-5.784	-5.022	-4.963	-1.889	-1.859
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	14.000	-4.725	-9.921	-869	-3.446	-3.520	-2.702
S12	Wonen en leefomgeving	7.302	5.395	4.312	3.756	4.084	5.161	5.067
Totaal		201.818	198.208	168.090	175.096	180.986	187.971	191.620
		17.647	-9.682	-25.611	-10.118	-2.423	4.180	8.208

		Toevoeging aan reserves						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1000								
GEB1	CSA	0	0	20	20	20	20	20
GEB2	Noordwest	0	0	100	100	100	100	100
GEB3	Noordoost	0	0	66	66	66	66	66
GEB4	Presikhaaf	0	0	133	117	117	117	117
GEB5	Malburgen	0	0	193	193	193	193	193
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	0	0	242	242	242	242	242
GEB7	De Laar/Elden	0	0	52	52	52	52	52
GEB8	RKV	0	0	60	60	60	60	60
Totaal		0	0	866	851	851	851	851
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	38.883	11.116	13.490	13.478	13.418	15.943	16.497
S01	Veiligheid	179	68	72	72	72	72	72
S02	Bereikbaarheid	8.966	6.642	6.838	6.950	6.911	6.876	6.854
S03	Economie	431	0	0	0	0	0	0
S04	Onderwijs	9.602	7.753	7.773	8.004	7.734	6.683	6.864
S05	Cultuur	2.169	1.191	1.165	1.208	1.328	1.363	1.397
S06	Participatie en armoedebestrijding	3.971	290	2.706	554	554	554	0
S07	Zorg	4.393	0	678	628	528	528	528
S08	Welzijn en inclusie	1.744	0	0	0	0	0	0
S09	Gezondheid en sport	1.271	693	354	354	354	354	354
S10	Klimaat, energie en milieu	1.406	0	0	0	0	0	0
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	8.510	814	-1.265	2.758	178	14	2
S12	Wonen en leefomgeving	2.284	200	247	371	3.680	584	585
Totaal		83.809	28.767	32.059	34.375	34.757	32.972	33.154
		83.809	28.767	32.925	35.226	35.608	33.823	34.005

		Onttrekking aan reserves						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1000								
	Wijkprogramma's							
GEB1	CSA	1.213	0	27	8	17	8	8
GEB2	Noordwest	560	0	168	44	42	60	44
GEB3	Noordoost	514	0	137	29	34	26	29
GEB4	Presikhaaf	2.068	0	233	74	36	81	35
GEB5	Malburgen	305	0	397	73	69	171	111
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	1.071	0	256	104	75	150	175
GEB7	De Laar/Elden	1.149	0	136	15	61	37	23
GEB8	RKV	1.537	0	243	12	17	17	56
Totaal		8.416	0	1.596	360	351	550	480
	Stadsprogramma's							
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	31.712	13.141	15.468	20.549	12.333	11.698	8.479
S01	Veiligheid	745	341	1.055	350	344	345	351
S02	Bereikbaarheid	8.330	8.537	8.243	7.911	7.272	6.839	6.606
S03	Economie	441	115	173	100	100	100	100
S04	Onderwijs	8.740	6.299	6.611	6.922	7.547	7.559	7.766
S05	Cultuur	1.269	770	1.523	837	820	833	804
S06	Participatie en armoedebestrijding	3.126	2.142	8.709	1.344	554	554	0
S07	Zorg	2.823	1.100	2.496	1.512	255	0	0
S08	Welzijn en inclusie	362	1.100	2.351	200	200	200	0
S09	Gezondheid en sport	2.013	528	589	260	398	246	311
S10	Klimaat, energie en milieu	1.149	3.063	4.255	3.200	3.108	34	9
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	3.923	30	2.603	0	0	0	0
S12	Wonen en leefomgeving	934	1.286	2.864	1.799	4.750	687	892
Totaal		65.567	38.450	56.939	44.984	37.680	29.093	25.318
		73.983	38.450	58.535	45.344	38.031	29.643	25.797

		Saldo Totaal						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1000								
Wijkprogramma's								
GEB1	CSA	-20.352	-26.052	-22.762	-20.292	-20.152	-20.207	-20.171
GEB2	Noordwest	-24.899	-29.599	-27.287	-27.042	-26.507	-26.512	-26.483
GEB3	Noordoost	-20.200	-24.370	-22.972	-21.890	-21.739	-21.773	-21.746
GEB4	Presikhaaf	-22.552	-24.346	-22.310	-21.868	-21.732	-21.759	-21.729
GEB5	Malburgen	-28.231	-35.357	-33.491	-31.796	-31.634	-31.646	-31.591
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	-21.863	-21.465	-24.080	-23.184	-22.855	-22.827	-22.745
GEB7	De Laar/Elden	-14.532	-17.736	-15.983	-15.738	-15.605	-15.653	-15.641
GEB8	RKV	-23.126	-28.964	-24.087	-23.893	-23.685	-23.715	-23.677
Totaal		-175.754	-207.891	-192.971	-185.704	-183.909	-184.093	-183.784
Stadsprogramma's								
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	394.399	398.741	400.875	404.187	401.464	400.137	395.548
S01	Veiligheid	-12.865	-12.747	-13.320	-14.505	-14.471	-14.462	-14.454
S02	Bereikbaarheid	-12.927	-11.530	-11.324	-13.229	-14.027	-14.664	-15.078
S03	Economie	-5.774	-4.578	-3.870	-5.522	-4.463	-4.359	-4.355
S04	Onderwijs	-16.595	-16.367	-17.108	-17.581	-17.825	-18.311	-18.357
S05	Cultuur	-27.831	-25.774	-25.472	-26.659	-27.966	-29.534	-29.502
S06	Participatie en armoedebestrijding	-60.023	-57.421	-57.350	-60.272	-57.751	-53.675	-50.716
S07	Zorg	-52.847	-28.791	-45.286	-43.969	-44.035	-43.934	-43.433
S08	Welzijn en inclusie	-17.847	-16.381	-16.466	-18.905	-18.559	-18.610	-18.612
S09	Gezondheid en sport	-15.983	-16.144	-17.055	-17.577	-18.134	-18.370	-18.077
S10	Klimaat, energie en milieu	-3.495	-2.087	-1.529	-1.823	-1.855	-1.855	-1.850
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	9.413	-5.509	-6.053	-3.627	-3.624	-3.534	-2.704
S12	Wonen en leefomgeving	5.952	6.480	6.929	5.184	5.154	5.264	5.374
Totaal		183.576	207.891	192.970	185.704	183.908	184.092	183.784
		7.822	0	-1	0	0	0	0

Overzicht van geraamde incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Algemene Reserve	11.968	11.231	11.545	8.776	In de mutaties van de Algemene Reserve zijn alle begrote dotaties en onttrekkingen verwerkt. De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn meegenomen in het gerealiseerd resultaat. De Algemene Reserve staat vrij te besteden door de gemeente en vormt een buffer voor financiële tegenvallers.
Buitengewoon Beter	1.050	400	300	0	Het bestedingsplan van deze reserve loopt tot en met 2023. Het resterende budget zal worden ingezet voor de afronding van de projecten Geitenkamp en Spijkerkwartier en een bijdrage aan het project Gele Rijdersplein.
Bereikbaarheid	6.291	6.210	5.965	6.054	Deze bestemmingsreserve is ingesteld ten behoeve van het verhogen van de bereikbaarheid van de binnenstad, het ontwikkelen van parkeervoorzieningen en het onderhoud van de hoofdwegen die betrekking hebben op de bereikbaarheid van het stadscentrum.
Groot onderhoud en vervanging Openbare Ruimte	1.393	1.542	645	832	Deze bestemmingsreserve wordt gebruikt voor het flexibeler inzetten van exploitatiebudgetten voor groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte. Met name op de onderwerpen riolering, wegen en fietspaden, groen, spelen, bomen, verkeersregelinstallaties, civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting en water.
Evenementen	150	400	0	0	De uitgaven voor het WK BMX en het WK Volleybal worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve evenementen.
Onderwijs	6.875	7.518	7.495	7.739	De bestemmingsreserve zal ingezet worden ter dekking van de kapitaallasten voor de nieuwbouwprojecten basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaalonderwijs.
Beeldbepalende culturele manifestaties	368	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve beeldbepalende culturele manifestaties komt incidenteel vrij te vallen. De doelen van deze reserve worden structureel in de begroting gedekt.
Beeldende en Monumentale Kunst	64	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve beeldende en monumentale kunst komt incidenteel vrij te vallen.
Cultureel Vastgoed	5.244	261	256	252	In 2021 valt incidenteel € 5,0 miljoen uit de reserve cultureel vastgoed vrij die gereserveerd was voor onderhoud. Voor het onderhoud worden structurele middelen opgenomen. Overige vrijval dient ter dekking van de kapitaallasten van cultureel vastgoed.
Groenfonds	100	0	0	0	In 2021 wordt € 0,1 miljoen uit het Groenfonds ingezet voor de dekking van het bomenbeleid.

Incidentele baten	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Maatschappelijke opvang	179	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve maatschappelijke opvang komt incidenteel vrij te vallen. De reserve wordt opgeheven.
Herstructurering OGGz	456	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve herstructurering OGGz komt incidenteel vrij te vallen. De reserve wordt opgeheven.
Noodfonds	799	0	0	0	De BR Noodfonds is bedoeld voor het handhaven van het zorgniveau met betrekking tot Jeugd en Wmo. Het primaire doel is daarmee het borgen van de zorg(continuïteit) van klanttrajecten.
WMO en Jeugdzorg	1.238	226	0	0	In 2019 wordt ten laste van het geprognosticeerde resultaat € 2,7 miljoen toegevoegd aan een nieuw te creëren BR Wmo en Jeugdzorg. Deze middelen zijn beschikbaar om de zorgmaatregelen zoals aangekondigd in de Perspectiefnota te mitigeren, indachtig de motie (19M98) Zorgmaatregelen. Doel van deze reserve is om het negatief effect van de zorgmaatregelen tijdelijk opvangen of reduceren
Transformatie Zorg	475	229	200	0	Arnhem is actief met de transformatie van zorg, deze bestemmingsreserve heeft tot doel om initiatieven die leiden tot transformatie van zorg te financieren.
Jongerenperspectieffonds Arnhem	1.059	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve jongerenperspectieffonds komt incidenteel vrij te vallen. De doelen van deze reserve worden structureel in de begroting gedekt.
Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang	100	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang komt incidenteel vrij te vallen. De reserve wordt opgeheven.
Klimaat en energie	150	99	25	0	De bestemmingsreserve dient ter dekking van het bereiken van de doelen van New energy made in Arnhem 2015-2020 en het dekken van fluctuaties in het uitgavenpatroon die voortvloeien uit de veranderopgave Klimaat en Energie.
Duurzaamheidsleningen	9	9	9	9	Het ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal, aardgasvrij en klimaatadaptief Arnhem. Met deze BR worden onder meer de doelstellingen van NEMiA ondersteund.
Duurzaam Arnhem	3.040	3.000	0	0	De bestemmingsreserve duurzaam Arnhem wordt ingezet voor het ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal, aardgasvrij en klimaatadaptief Arnhem. Met de bestemmingsreserve worden onder meer de doelstellingen van NEMiA ondersteund.
Zuidelijke Binnenstad	0	3.000	0	0	Uit de reserve zuidelijke binnenstad wordt € 3,0 miljoen ingezet voor de restauratie van de blauwe golven en de herinrichting van het gebied er omheen.
Volkshuisvesting	125	125	0	0	De reserve volkshuisvesting is het uitvoeringsinstrument van de Nota Wonen. Overeenkomstig besluit van de raad d.d. 30 juni 2014, wordt deze reserve deels ingezet om een redelijke compensatie te bieden voor de gedupeerden van de WOS-fraude. De reserve wordt jaarlijks gevoed met het renteresultaat dat wordt behaald op de uit te zetten Startersleningen.

Incidentele baten	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Stimulering woningbouw	115	0	0	0	De reserve stimulering woningbouw wordt ingezet voor projecten met prioriteit voor de gemeente alsmede die van groot belang zijn voor de stedelijke ontwikkeling en grootschalige herstructurering.
Vastgoed	1.934	1.915	1.881	1.868	Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van onvoorziene uitgaven bij onderhoud vastgoed. Voeding van de bestemmingsreserve kan de komende jaren door toevoeging uit verkoopopbrengsten en eventuele positieve resultaten op het onderhoudsbudget als gevolg van gunstige aanbestedingen.
Bedrijfsvoering	2.180	1.946	1.054	0	In de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering kunnen voor- en nadelen op de totale bedrijfsvoering worden verwerkt. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan resultaten op de formatie en bezetting, de inhuur en frictiekosten voor afbouw formatie.
ICT	55	15	0	0	De middelen uit de bestemmingsreserve ICT worden ingezet om de ICT-omgeving up-to-date en stabiel te houden.
Totaal	**45.417**	**38.126**	**29.375**	**25.530**	

Incidentele lasten	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Algemene Reserve	9.807	10.043	10.975	13.817	zie baten
Bereikbaarheid	6.232	6.192	6.158	6.136	zie baten
Groot onderhoud en vervanging Openbare Ruimte	194	504	508	508	zie baten
Evenementen	120	120	0	0	zie baten
Onderwijs	7.920	7.648	6.599	6.778	zie baten
Cultureel Vastgoed	232	230	264	299	zie baten
WMO en Jeugdzorg	200	200	200	200	zie baten
Transformatie Zorg	428	328	328	328	zie baten
Grondexploitatie	2.757	75	10	2	De reserve grondexploitatie is de beschikbare weerstandscapaciteit van het grondbedrijf. Deze bestemmingsreserve is conform raadsbesluit 30 juni 2014 niet opgeheven, maar zal blijven bestaan om toekomstige schommelingen in de grondexploitatie op te vangen (voor zover er weer sprake is van een positief saldo).
Vastgoed	3.035	3.035	3.035	3.035	zie baten
Fictiekosten en Organisatie-ontwikkeling	406	406	406	406	Deze bestemmingreserve dient ter egalisatie van de frictiekosten als gevolg van de reorganisatie in 2012.
Bedrijfsvoering	1.316	1.316	1.174	0	zie baten
Post onvoorzien	272	272	272	272	
Totaal	**32.919**	**30.369**	**29.929**	**31.781**	
Saldo	**-12.498**	**-7.757**	**555**	**6.251**	

Geprognoticeerde balans 2021-2024

Activa	2021	2022	2023	2024
Vaste Activa				
Immateriële vaste activa	**9.483**	**8.783**	**8.083**	**7.383**
Materiële vaste activa	**784.018**	**801.497**	**793.811**	**793.152**
Investeringen met een economisch nut	718.042	735.521	727.835	727.176
Investeringen met een maatschappelijk nut	65.976	65.976	65.976	65.976
Financiële vaste activa	**71.000**	**64.731**	**59.414**	**53.458**
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	4.741	4.741	4.741	4.741
Financiële vaste activa: Leningen	57.847	52.028	47.161	41.655
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	8.412	7.962	7.512	7.062
Totaal Vaste Activa	**864.501**	**875.011**	**861.308**	**853.993**
Vlottende Activa				
Gereed product en handelsgoederen	**326**	**326**	**326**	**326**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	**42.506**	**33.909**	**23.075**	**10.103**
Uitzettingen < 1 jaar	**50.000**	**50.000**	**50.000**	**50.000**
Liquide middelen	**1.000**	**1.000**	**1.000**	**1.000**
Overlopende activa	**50.000**	**50.000**	**50.000**	**50.000**
Totaal Vlottende Activa	**143.832**	**135.235**	**124.401**	**111.429**
Totaal Activa	**1.008.333**	**1.010.246**	**985.709**	**965.422**

Passiva	2021	2022	2023	2024
Vaste Passiva				
Eigen vermogen	**125.546**	**119.739**	**123.916**	**132.121**
Voorzieningen	**11.000**	**11.000**	**11.000**	**11.000**
Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	**767.060**	**781.775**	**761.699**	**737.516**
Totaal Vaste Passiva	**903.605**	**912.514**	**896.615**	**880.637**
Vlottende Passiva				
Netto vlottende schulden < 1 jaar	**59.727**	**52.733**	**44.094**	**39.784**
Overlopende passiva	**45.000**	**45.000**	**45.000**	**45.000**
Totaal Vlottende Passiva	**104.727**	**97.733**	**89.094**	**84.784**
Totaal Passiva	**1.008.333**	**1.010.246**	**985.709**	**965.422**

In deze balansen houden we rekening met de in de begroting meegenomen mutaties in de investeringen, reserves en voorzieningen, grondexploitatie en als resultante daarvan de vaste schuld van de gemeente. Mutaties in de vlottende activa en passiva begroten we niet, deze posten blijven in de geprognosticeerde balansen constant. De reden hiervoor is dat deze balansposten vooral voortvloeien uit het ritme van doen van betalingen en ontvangen van geldmiddelen. Hierop wordt in de begroting niet expliciet gestuurd.

Reserves en voorzieningen

Hieronder worden de reserves en voorzieningen weergegeven. Bij reserves worden de toevoegingen en onttrekkingen in de begroting vastgelegd. Deze werkwijze wordt niet voor de voorzieningen gehanteerd, daar wordt alleen de realisatie geboekt.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	JV 2019	Begroot 2020			Begroot 2021			Begroot 2022			Begroot 2023			Begroot 2024			
	Stand per 01-01-2020	Toe-voeging	Ont-trekking	Stand per 31-12-2020 / 01-01-2021	Toe-voeging	Ont-trekking	Stand per 31-12-2021 / 01-01-2022	Toe-voeging	Ont-trekking	Stand per 31-12-2022 / 01-01-2023	Toe-voeging	Ont-trekking	Stand per 31-12-2023 / 01-01-2024	Toe-voeging	Ont-trekking	Stand per 31-12-2024 / 01-01-2025
Algemene Reserve (AR)	29.878	11.300	13.877	27.301	9.807	11.968	25.140	10.043	11.231	23.952	10.975	11.545	23.382	13.817	8.776	28.423
Bestemmingsreserves (BR's)	130.724	25.460	47.478	108.706	25.418	33.718	100.406	22.558	27.177	95.787	22.826	18.079	100.534	20.182	17.018	103.698
Totaal Reserves	**160.602**	**36.760**	**61.355**	**136.007**	**35.225**	**45.686**	**125.546**	**32.601**	**38.408**	**119.739**	**33.801**	**29.624**	**123.916**	**33.999**	**25.794**	**132.121**
Totaal Voorzieningen	**11.000**	**300**	**300**	**11.000**	**300**	**300**	**11.000**	**300**	**300**	**11.000**	**300**	**300**	**11.000**	**300**	**300**	**11.000**

Bedragen x € 1.000

Verloop Bestemmingsreserves		Begroot 2020			Begroot 2021			Begroot 2022			Begroot 2023			Begroot 2024		
Omschrijving	**JV 2019**			**Stand per**			**Stand per**			**Stand per**			**Stand per**			**Stand per**
	Stand per	**Toe-**	**Ont-**	**31-12-2020 /**	**Toe-**	**Ont-**	**31-12-2021 /**	**Toe-**	**Ont-**	**31-12-2022 /**	**Toe-**	**Ont-**	**31-12-2023 /**	**Toe-**	**Ont-**	**31-12-2024 /**
	01-01-2020	**voeging**	**trekking**	**01-01-2021**	**voeging**	**trekking**	**01-01-2022**	**voeging**	**trekking**	**01-01-2023**	**voeging**	**trekking**	**01-01-2024**	**voeging**	**trekking**	**01-01-2025**
Onderzoek Rekenkamer	271	0	0	271	0	0	271	0	0	271	0	0	271	0	0	271
Raad	12	0	0	12	0	0	12	0	0	12	0	0	12	0	0	12
Fractie-ondersteuning	21	0	0	21	0	0	21	0	0	21	0	0	21	0	0	21
Buitengewoon Beter	2.198	0	448	1.750	0	1.050	700	0	400	300	0	300	0	0	0	0
Bereikbaarheid	3.708	6.563	6.513	3.758	6.232	6.291	3.699	6.192	6.210	3.681	6.158	5.965	3.874	6.136	6.054	3.956
Groot onderhoud en vervanging Openbare Ruimte	4.490	171	1.793	2.868	194	1.393	1.669	504	1.542	631	508	645	494	508	832	170
Sociaal Economisch Fonds	609	0	75	534	0	0	534	0	0	534	0	0	534	0	0	534
Evenementen	306	120	90	336	120	150	306	120	400	26	0	0	26	0	0	26
Onderwijs	21.866	7.901	5.865	23.902	7.920	6.875	24.947	7.648	7.518	25.077	6.599	7.495	24.181	6.778	7.739	23.220
Beeldbepalende culturele manifestaties	368	0	0	368	0	368	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beeldende en Monumentale Kunst	64	0	0	64	0	64	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cultureel Vastgoed	12.319	189	313	12.195	232	5.244	7.183	230	261	7.152	264	256	7.160	299	252	7.207
Groenfonds	646	0	546	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Participatie	492	0	0	492	0	0	492	0	0	492	0	0	492	0	0	492
Maatschappelijke opvang	179	0	0	179	0	179	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wijkfondsen	275	0	0	275	0	0	275	0	0	275	0	0	275	0	0	275
Pakketmaatregelen WMO	23	0	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beschermd en Weerbaar	3.573	0	1.410	2.163	0	0	2.163	0	0	2.163	0	0	2.163	0	0	2.163
Herstructurering OGGz	456	0	0	456	0	456	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Noodfonds	1.909	0	1.110	799	0	799	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
WMO en Jeugdzorg	3.179	200	2.082	1.297	200	1.238	259	200	226	233	200	0	433	200	0	633
Transformatie Zorg	0	478	21	457	428	475	410	328	229	509	328	200	637	328	0	965

Verloop Bestemmingsreserves		Begroot 2020			Begroot 2021			Begroot 2022			Begroot 2023			Begroot 2024		
Omschrijving	JV 2019			Stand per			Stand per			Stand per			Stand per			Stand per
	Stand per 01-01-2020	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2020 / 01-01-2021	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2021 / 01-01-2022	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2022 / 01-01-2023	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2023 / 01-01-2024	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2024 / 01-01-2025
Inburgering, Integratie en asiel	1.379	0	487	892	0	0	892	0	0	892	0	0	892	0	0	892
Burgerinitiatieven sociaal Domein	538	0	0	538	0	0	538	0	0	538	0	0	538	0	0	538
Jongerenperspectieffonds Arnhem	1.246	0	0	1.246	0	1.059	187	0	0	187	0	0	187	0	0	187
Werk-Investeringsfonds	2.461	0	0	2.461	0	0	2.461	0	0	2.461	0	0	2.461	0	0	2.461
Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang	390	0	290	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Huishoudelijk afval	385	0	385	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Klimaat en energie	1.613	0	1.016	597	0	150	447	0	99	348	0	25	323	0	0	323
Duurzaamheidsleningen	412	0	11	401	0	9	392	0	9	383	0	9	374	0	9	365
Revolverend fonds (duurzaam)	703	0	23	680	0	0	680	0	0	680	0	0	680	0	0	680
Duurzaam Arnhem	10.422	0	2.920	7.502	0	3.040	4.462	0	3.000	1.462	0	0	1.462	0	0	1.462
Omgevingslawaai	412	0	0	412	0	0	412	0	0	412	0	0	412	0	0	412
Risicobeheer Arnhem Centraal	3.469	0	0	3.469	0	0	3.469	0	0	3.469	0	0	3.469	0	0	3.469
Grondexploitatie	12.562	-657	0	11.905	2.757	0	14.662	75	0	14.737	10	0	14.747	2	0	14.749
Voorstudies	283	0	0	283	0	0	283	0	0	283	0	0	283	0	0	283
Strategische posities	1.500	0	0	1.500	0	0	1.500	0	0	1.500	0	0	1.500	0	0	1.500
Zuidelijke Binnenstad	4.505	0	100	4.405	0	0	4.405	0	3.000	1.405	0	0	1.405	0	0	1.405
Volkshuisvesting	535	43	228	350	43	168	225	43	168	100	43	43	100	43	43	100
Startersleningen	1.514	0	61	1.453	0	18	1.435	0	31	1.404	0	-2	1.406	0	13	1.393
Stimulering woningbouw	432	0	300	132	0	115	17	0	0	17	0	0	17	0	0	17
Vastgoed	2.795	3.051	4.240	1.606	3.035	1.934	2.707	3.035	1.915	3.827	3.035	1.881	4.981	3.035	1.868	6.148
Taakmutaties Gemeentefonds-Overloop	9.988	290	10.278	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fictiekosten en Organisatie-ontwikkeling	102	406	0	508	406	0	914	406	0	1.320	406	0	1.726	406	0	2.132
Bedrijfsvoering	6.481	3.247	6.590	3.138	1.316	2.180	2.274	1.316	1.946	1.644	1.174	1.054	1.764	0	0	1.764

Verloop Bestemmingsreserves		Begroot 2020			Begroot 2021			Begroot 2022			Begroot 2023			Begroot 2024			
Omschrijving	JV 2019			Stand per			Stand per			Stand per			Stand per				Stand per
	Stand per 01-01-2020	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2020 / 01-01-2021	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2021 / 01-01-2022	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2022 / 01-01-2023	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2023 / 01-01-2024	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2024 / 01-01-2025
ICT	125	0	55	70	0	55	15	0	15	0	0	0	0	0	0	0
Kapitaallasten	1.884	0	205	1.679	0	208	1.471	0	208	1.263	0	208	1.055	0	208	847
Solvabiliteit	7.624	3.458	0	11.082	2.535	0	13.617	2.461	0	16.078	4.101	0	20.179	2.447	0	22.626
Totaal	**130.724**	**25.460**	**47.478**	**108.706**	**25.418**	**33.718**	**100.406**	**22.558**	**27.177**	**95.787**	**22.826**	**18.079**	**100.534**	**20.182**	**17.018**	**103.698**

EMU-saldo 2021

Sinds 1999 bestaat de Economische en Monetaire Unie (EMU), die in Europa verantwoordelijk is voor het gezamenlijke monetaire beleid van de deelnemende landen. Deze EMU-landen zijn gehouden aan de –met elkaar afgesproken- eis om het begrotingstekort van de overheid niet te laten stijgen boven de 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Deze grens van 3% geldt voor de gehele overheid, dus inclusief de gemeenten, provincies en waterschappen.
Europese afspraken over de realisatie van genoemde 3% zijn in Nederland vertaald in de wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet Hof). Hierin is benadrukt dat Rijk en decentrale overheden gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de beheersing van het Nederlandse EMU-tekort. Eén van de uitwerkingen van de wet Hof is de verplichting voor decentrale overheden, waaronder gemeenten, in de begroting het EMU-saldo te presenteren, dat voortvloeit uit die begroting.
In Europees verband is afgesproken dat in verband met de uitzonderlijke omstandigheden, de bestrijding van de gevolgen van de coronacrisis, de afspraken over het EMU-saldo en de maximale EMU-schuld van landen (60% van het BBP) tijdelijk buiten werking worden gesteld. De verplichting uit de wet Hof voor gemeenten om het EMU-saldo te presenteren valt daar niet onder. Deze blijft overeind staan.
Het EMU-saldo wordt berekend op een manier die afwijkt van de manier waarop bij gemeenten het begrotingsresultaat wordt bepaald. Decentrale overheden zijn gehouden aan de regelgeving in het BBV, dat uitgaat van een stelsel van baten en lasten. Het zogenaamde EMU-saldo is een saldo van inkomsten en uitgaven (dus op kasbasis) en om dat te kunnen bepalen is bovenop het begrote saldo van lasten en baten een aanvullende berekening nodig.
In het overzicht is het EMU-saldo berekend voor de jaren 2020 tot en met 2022, zoals dat voortvloeit uit deze begroting.

	Omschrijving	2020 x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2020	2021 x € 1000,- Volgens begroting 2021	2022 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2021
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-25.611	-10.118	-2.423
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	38.205	59.576	7.779
3.	Mutatie voorzieningen			
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)			
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo		**-63.816**	**-69.694**	**-10.202**

Voor de jaren 2019 tot en met 2022 is voor de decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) een zogeheten macronorm vastgesteld van 0,4% van het BBP. De decentrale overheden hebben in overleg bepaald dat de norm voor gemeenten 0,272% bedraagt. Deze macronorm is nader vertaald naar maximale EMU-saldi per gemeente. Voor de gemeente Arnhem is het toegestane EMU-tekort vastgesteld op € 28,209 miljoen. Naar verwachting zal het EMU-tekort van de gemeente in 2020 en 2021 het toegestane maximum overschrijden. Deze relatief grote overschrijdingen worden naast het begrote tekort op de begroting (voor reservemutaties) verklaard door de begrote piek in investeringen in deze jaren. Dat in 2022 geen overschrijding wordt voorzien is toe te schrijven aan het feit dat in dat jaar de raming van investeringen meer dan € 40 miljoen daalt ten opzichte van 2021. Dit is bijna geheel toe te schrijven aan de grote investeringen aan Museum Arnhem en Valkenhuizen in 2021.

Overzicht geraamde lasten en baten per taakveld

	Lasten						
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	15.638	17.118	18.045	17.909	17.730	17.527	17.539
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	13.774	13.779	17.612	16.864	16.170	14.530	13.946
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	172	89	78	78	78	78	78
Begeleide participatie	40.479	37.373	40.952	38.580	37.081	35.597	34.221
Begraafplaatsen en crematoria	32	48	48	48	48	48	48
Beheer overige gebouwen en gronden	1.742	1.874	1.200	1.924	1.923	1.911	1.883
Belastingen overig	192	5	5	5	5	5	5
Bestuur	8.886	6.991	7.762	6.993	6.993	6.993	6.993
Burgerzaken	5.612	5.623	5.398	6.152	6.111	6.195	6.102
Crisisbeheersing en brandweer	12.039	12.064	12.416	13.093	13.080	13.072	13.069
Cultureel erfgoed	26.537	1.570	1.578	1.399	1.339	1.329	1.330
Cultuurpresentatie, -prod en -part	2.219	17.291	17.626	17.947	19.192	20.750	20.654
Economische havens en waterwegen	1.082	646	646	641	636	632	627
Economische ontwikkeling	4.391	3.369	2.902	3.994	2.991	2.988	2.984
Economische promotie (Arnhem promo)	4.917	2.218	2.856	2.484	2.484	2.483	2.482
Geëscaleerde zorg jeugd	6.031	4.987	5.059	5.264	5.264	5.264	5.264
Geëscaleerde zorg volwassenen	72.009	72.157	72.237	55.629	56.027	56.030	56.030
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	17.516	31.564	35.553	29.050	27.371	23.565	23.626
Inkomensregelingen	135.877	140.422	154.589	142.158	144.485	144.805	143.806
Maatwerkdienstverlening jeugd	46.915	44.688	45.472	50.072	47.919	47.312	47.312
Maatwerkdienstverlening volwassenen	44.708	47.101	47.192	49.985	50.117	50.269	50.120
Maatwerkvoorziening WMO	5.990	4.924	4.864	5.261	5.261	5.261	5.261
Media	668	8.806	8.890	9.086	9.086	9.086	9.086
Milieubeheer	9.064	9.786	15.415	8.627	8.110	5.034	4.990
Musea	4.442	4.235	4.309	4.756	4.756	4.756	4.756
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	15.477	16.603	17.892	17.062	16.956	16.964	16.954
Onderwijshuisvesting	19.243	18.332	18.992	19.455	20.491	22.172	22.116
Openb groen en (openlucht) recreatie	11.801	11.365	12.414	12.027	11.747	11.481	11.473
Openbaar vervoer	1.317	882	920	879	875	870	866
Openbare orde en veiligheid	4.733	4.301	5.258	5.056	5.030	5.030	5.030
Overhead	60.836	53.119	63.848	65.969	65.927	65.682	65.630
Overige baten en lasten	828	12.115	432	1.279	1.279	1.716	3.158
OZB Niet-Woningen	1.179	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	2.694	4.024	3.985	4.085	3.985	3.985	3.985
Parkeren	9.888	9.465	9.965	10.258	10.077	9.861	9.794
Riolering	12.609	12.765	12.778	13.336	13.506	13.090	13.166
Ruimtelijke ordening	2.292	1.162	803	1.510	1.510	1.460	710
Samenkracht en burgerparticipattie	18.290	17.220	17.532	18.099	16.531	16.275	15.574
Sportaccommodaties	4.683	3.150	3.752	3.402	4.166	4.258	4.016
Sportbeleid en activering	16.378	16.866	17.325	17.108	16.958	16.958	16.959
Treasury	-664	69	69	-1.449	-3.197	-4.100	-3.197
Vennootschapsbelasting VpB	853	600	600	600	600	600	600
Verkeer en vervoer	20.705	22.681	22.416	23.563	23.800	24.105	24.217
Volksgezondheid	6.543	6.287	6.785	6.819	6.781	6.764	6.767
Wijkteams	19.805	20.453	20.031	20.765	20.765	20.766	20.766
Wonen en bouwen	9.501	6.624	5.008	5.515	5.462	4.928	4.824
Eindtotaal	719.927	726.811	763.509	733.339	727.506	718.383	715.619

	Baten						
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	18.609	19.250	20.322	20.640	20.320	20.170	20.170
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	412.450	415.223	415.297	415.275	419.236	419.655	420.438
Arbeidsparticipatie	977	0	219	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	90	89	89	59	59	59	59
Begeleide participatie	528	0	0	0	690	690	690
Begraafplaatsen en crematoria	27	16	16	16	16	16	16
Beheer overige gebouwen en gronden	118	0	0	250	250	250	250
Belastingen overig	498	381	381	381	381	381	381
Bestuur	1.949	1.243	1.555	1.555	1.555	1.555	1.555
Burgerzaken	2.276	2.693	2.293	2.112	2.087	1.973	2.513
Crisisbeheersing en brandweer	1.317	1.207	1.234	1.234	1.234	1.234	1.234
Cultureel erfgoed	5.481	519	546	546	546	546	546
Cultuurpresentatie, -prod en -part	543	5.289	5.284	5.717	5.735	5.735	5.735
Economische havens en waterwegen	905	474	474	474	474	474	474
Economische ontwikkeling	254	0	137	137	137	137	137
Economische promotie (Arnhem promo)	3.359	894	1.568	739	794	894	894
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	2.094	1.612	1.612	1.612	1.612	1.612	1.612
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	36.245	32.628	33.761	32.565	28.397	24.341	24.386
Inkomensregelingen	107.577	111.226	125.425	112.773	115.185	116.537	116.537
Maatwerkdienstverlening jeugd	709	7	7	7	7	7	7
Maatwerkdienstverlening volwassenen	5.552	4.007	3.984	3.985	3.965	3.965	3.965
Maatwerkvoorziening WMO	24	50	50	50	50	50	50
Media	0	0	0	0	0	0	0
Milieubeheer	3.965	2.802	3.289	1.953	1.494	1.494	1.480
Musea	363	234	234	118	118	118	118
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	9.094	8.665	9.299	9.299	9.299	9.299	9.299
Onderwijshuisvesting	4.491	4.448	4.259	4.259	4.259	4.259	4.259
Openb groen en (openlucht) recreatie	943	692	692	692	692	692	692
Openbaar vervoer	1.902	1.292	1.292	1.292	1.292	1.292	1.292
Openbare orde en veiligheid	484	506	506	501	501	501	501
Overhead	8.866	3.261	3.990	4.121	3.671	3.671	3.671
Overige baten en lasten	112	49	49	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	27.884	28.349	28.706	28.706	28.706	28.706	28.706
OZB Woningen	26.115	26.916	27.238	27.739	27.901	27.955	27.986
Parkeren	14.589	14.170	14.402	14.635	14.541	14.448	14.356
Riolering	16.573	16.864	16.864	17.161	17.448	17.456	17.461
Ruimtelijke ordening	36	0	99	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	425	60	60	60	60	60	60
Sportaccommodaties	4.353	3.755	4.292	4.292	4.292	4.292	4.292
Sportbeleid en activering	-1	0	0	0	0	0	0
Treasury	3.105	2.687	2.687	2.537	2.390	2.390	2.390
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	2.176	551	551	586	586	586	586
Volksgezondheid	695	505	623	613	613	613	613
Wijkteams	1	18	18	18	18	18	18
Wonen en bouwen	9.823	4.498	4.498	4.515	4.476	4.436	4.401
Eindtotaal	737.575	717.128	737.899	723.221	725.083	722.563	723.827

	Exploitatieresultaat						
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	2.971	2.132	2.278	2.731	2.590	2.644	2.631
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	412.450	415.223	415.297	415.275	419.236	419.655	420.438
Arbeidsparticipatie	-12.797	-13.779	-17.393	-16.864	-16.170	-14.530	-13.946
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-81	0	11	-19	-19	-19	-19
Begeleide participatie	-39.952	-37.373	-40.952	-38.580	-36.391	-34.907	-33.531
Begraafplaatsen en crematoria	-5	-32	-32	-32	-32	-32	-32
Beheer overige gebouwen en gronden	-1.625	-1.874	-1.200	-1.674	-1.673	-1.661	-1.633
Belastingen overig	306	376	376	376	376	376	376
Bestuur	-6.937	-5.747	-6.207	-5.439	-5.438	-5.438	-5.438
Burgerzaken	-3.336	-2.930	-3.105	-4.040	-4.025	-4.222	-3.588
Crisisbeheersing en brandweer	-10.722	-10.857	-11.183	-11.860	-11.846	-11.838	-11.836
Cultureel erfgoed	-21.056	-1.051	-1.032	-853	-794	-783	-785
Cultuurpresentatie, -prod en -part	-1.676	-12.002	-12.342	-12.229	-13.457	-15.015	-14.919
Economische havens en waterwegen	-177	-172	-172	-167	-163	-158	-153
Economische ontwikkeling	-4.137	-3.369	-2.766	-3.857	-2.854	-2.851	-2.848
Economische promotie (Arnhem promo)	-1.558	-1.324	-1.288	-1.745	-1.690	-1.589	-1.589
Geëscaleerde zorg jeugd	-6.031	-4.987	-5.059	-5.264	-5.264	-5.264	-5.264
Geëscaleerde zorg volwassenen	-69.914	-70.545	-70.625	-54.016	-54.415	-54.418	-54.417
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	18.729	1.064	-1.792	3.515	1.026	776	760
Inkomensregelingen	-28.300	-29.196	-29.164	-29.385	-29.300	-28.268	-27.269
Maatwerkdienstverlening jeugd	-46.206	-44.681	-45.465	-50.065	-47.912	-47.305	-47.305
Maatwerkdienstverlening volwassenen	-39.157	-43.094	-43.208	-46.000	-46.152	-46.304	-46.156
Maatwerkvoorziening WMO	-5.966	-4.874	-4.814	-5.211	-5.211	-5.211	-5.211
Media	-668	-8.806	-8.890	-9.086	-9.086	-9.086	-9.086
Milieubeheer	-5.100	-6.985	-12.126	-6.674	-6.616	-3.540	-3.510
Musea	-4.079	-4.001	-4.076	-4.638	-4.638	-4.638	-4.638
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-6.383	-7.938	-8.593	-7.763	-7.657	-7.665	-7.655
Onderwijshuisvesting	-14.752	-13.883	-14.733	-15.196	-16.232	-17.913	-17.857
Openb groen en (openlucht) recreatie	-10.859	-10.673	-11.722	-11.335	-11.055	-10.789	-10.781
Openbaar vervoer	585	410	372	413	417	422	426
Openbare orde en veiligheid	-4.249	-3.795	-4.753	-4.556	-4.530	-4.530	-4.530
Overhead	-51.970	-49.858	-59.858	-61.848	-62.257	-62.011	-61.960
Overige baten en lasten	-715	-12.066	-383	-1.279	-1.279	-1.716	-3.158
OZB Niet-Woningen	26.705	28.349	28.706	28.706	28.706	28.706	28.706
OZB Woningen	23.421	22.892	23.253	23.655	23.916	23.970	24.001
Parkeren	4.700	4.705	4.436	4.377	4.464	4.587	4.562
Riolering	3.963	4.098	4.086	3.824	3.942	4.366	4.295
Ruimtelijke ordening	-2.256	-1.162	-704	-1.510	-1.510	-1.460	-710
Samenkracht en burgerparticipattie	-17.865	-17.160	-17.472	-18.039	-16.471	-16.215	-15.514
Sportaccommodaties	-330	605	540	889	125	34	276
Sportbeleid en activering	-16.379	-16.866	-17.325	-17.108	-16.958	-16.958	-16.959
Treasury	3.769	2.618	2.618	3.986	5.587	6.490	5.587
Vennootschapsbelasting VpB	-853	-600	-600	-600	-600	-600	-600
Verkeer en vervoer	-18.530	-22.131	-21.865	-22.977	-23.214	-23.519	-23.631
Volksgezondheid	-5.848	-5.782	-6.162	-6.206	-6.167	-6.151	-6.154
Wijkteams	-19.804	-20.436	-20.014	-20.747	-20.748	-20.748	-20.749
Wonen en bouwen	322	-2.126	-511	-1.000	-986	-492	-423
Eindtotaal	17.649	-9.682	-25.610	-10.118	-2.423	4.180	8.208

	Toevoeging aan reserves						
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	0	0	0	0	0	0	0
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	2.414	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	2.839	0	2.416	554	554	554	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	152	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	0
Bestuur	397	0	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	68	68	72	72	72	72	72
Cultureel erfgoed	1.979	190	209	209	209	209	209
Cultuurpresentatie, -prod en -part	190	1.001	957	999	1.120	1.154	1.188
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	292	0	0	0	0	0	0
Economische promotie (Arnhem promo)	139	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	230	0	0	0	0	0	0
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	7.572	700	-657	2.758	75	10	2
Inkomensregelingen	523	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening jeugd	3.179	0	678	628	528	528	528
Maatwerkdienstverlening volwassenen	457	290	290	0	0	0	0
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0	0	0
Milieubeheer	2.050	0	1	1	1	1	1
Musea	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	770	37	38	38	38	38	38
Onderwijshuisvesting	8.832	7.716	8.269	8.500	8.230	7.180	7.361
Openb groen en (openlucht) recreatie	1.814	0	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	120	0	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	111	0	0	0	0	0	0
Overhead	2.654	526	546	546	546	546	546
Overige baten en lasten	33.315	10.591	12.944	12.932	12.872	15.397	15.951
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	0	0	0
Parkeren	7.090	5.798	6.017	6.129	6.090	6.055	6.033
Riolering	395	157	203	227	537	541	542
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	2.789	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	536	535	518	518	518	518	518
Sportbeleid en activering	307	0	0	0	0	0	0
Treasury	0	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	1.756	844	821	921	3.921	821	821
Volksgezondheid	429	157	167	151	151	151	151
Wijkteams	43	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	369	158	-564	43	147	48	43
Eindtotaal	83.809	28.767	32.925	35.226	35.608	33.823	34.005

	Onttrekking aan reserves						
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	-173	385	385	0	0	0	0
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	1.195	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	978	0	4.895	554	554	554	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	50	0	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	1.575	1.110	2.262	790	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	0
Bestuur	285	21	414	21	21	21	21
Burgerzaken	0	0	0	671	599	303	0
Crisisbeheersing en brandweer	55	41	71	50	44	45	51
Cultureel erfgoed	804	143	404	226	171	166	172
Cultuurpresentatie, -prod en -part	415	577	1.069	561	598	617	582
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	172	100	158	100	100	100	100
Economische promotie (Arnhem promo)	218	15	15	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	0	1.100	1.193	0	0	0	0
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	379	0	523	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening jeugd	479	800	700	750	0	0	0
Maatwerkdienstverlening volwassenen	494	1.332	1.499	0	0	0	0
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	0	0	0
Media	50	50	50	50	50	50	50
Milieubeheer	1.834	3.063	6.591	3.200	3.111	34	10
Musea	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.232	24	574	18	18	27	18
Onderwijshuisvesting	7.508	6.275	6.833	7.131	7.710	7.913	8.058
Openb groen en (openlucht) recreatie	463	484	1.853	762	598	260	262
Openbaar vervoer	25	25	145	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	690	300	984	300	300	300	300
Overhead	2.154	165	1.300	1.167	1.072	421	187
Overige baten en lasten	27.839	12.939	13.695	18.674	10.626	10.936	8.255
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	0	0	0
Parkeren	5.430	4.539	4.927	4.849	4.722	4.547	4.582
Riolering	404	312	411	735	953	386	573
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	10.971	0	2.554	863	455	200	0
Sportaccommodaties	1.474	308	734	241	389	249	306
Sportbeleid en activering	309	85	85	85	85	85	85
Treasury	0	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	2.905	3.972	3.171	3.062	5.549	2.291	2.024
Volksgezondheid	230	136	397	67	91	80	89
Wijkteams	91	16	159	116	16	16	16
Wonen en bouwen	3.448	134	484	301	199	41	56
Eindtotaal	73.983	38.450	58.535	45.344	38.031	29.643	25.797

	Saldo Totaal						
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	2.798	2.517	2.663	2.731	2.590	2.644	2.631
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	411.231	415.223	415.297	415.275	419.236	419.655	420.438
Arbeidsparticipatie	-14.657	-13.779	-14.914	-16.864	-16.170	-14.530	-13.946
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-31	0	11	-19	-19	-19	-19
Begeleide participatie	-38.529	-36.263	-38.690	-37.790	-36.391	-34.907	-33.531
Begraafplaatsen en crematoria	-5	-32	-32	-32	-32	-32	-32
Beheer overige gebouwen en gronden	-1.625	-1.874	-1.200	-1.674	-1.673	-1.661	-1.633
Belastingen overig	306	376	376	376	376	376	376
Bestuur	-7.049	-5.726	-5.793	-5.418	-5.417	-5.417	-5.417
Burgerzaken	-3.336	-2.930	-3.105	-3.370	-3.426	-3.919	-3.588
Crisisbeheersing en brandweer	-10.735	-10.884	-11.183	-11.882	-11.874	-11.865	-11.857
Cultureel erfgoed	-22.231	-1.099	-837	-836	-831	-826	-821
Cultuurpresentatie, -prod en -part	-1.451	-12.426	-12.229	-12.667	-13.978	-15.552	-15.525
Economische havens en waterwegen	-177	-172	-172	-167	-163	-158	-153
Economische ontwikkeling	-4.256	-3.269	-2.607	-3.757	-2.754	-2.751	-2.748
Economische promotie (Arnhem promo)	-1.479	-1.309	-1.273	-1.745	-1.690	-1.589	-1.589
Geëscaleerde zorg jeugd	-6.031	-4.987	-5.059	-5.264	-5.264	-5.264	-5.264
Geëscaleerde zorg volwassenen	-70.144	-69.445	-69.432	-54.016	-54.415	-54.418	-54.417
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	11.157	365	-1.135	757	951	766	758
Inkomensregelingen	-28.444	-29.196	-28.641	-29.385	-29.300	-28.268	-27.269
Maatwerkdienstverlening jeugd	-48.906	-43.881	-45.443	-49.943	-48.440	-47.833	-47.833
Maatwerkdienstverlening volwassenen	-39.120	-42.052	-41.999	-46.000	-46.152	-46.304	-46.156
Maatwerkvoorziening WMO	-5.966	-4.874	-4.814	-5.211	-5.211	-5.211	-5.211
Media	-618	-8.756	-8.840	-9.036	-9.036	-9.036	-9.036
Milieubeheer	-5.315	-3.922	-5.537	-3.475	-3.507	-3.507	-3.501
Musea	-4.079	-4.001	-4.076	-4.638	-4.638	-4.638	-4.638
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-5.921	-7.951	-8.058	-7.783	-7.677	-7.676	-7.676
Onderwijshuisvesting	-16.075	-15.324	-16.169	-16.565	-16.752	-17.180	-17.159
Openb groen en (openlucht) recreatie	-12.210	-10.189	-9.869	-10.573	-10.457	-10.529	-10.519
Openbaar vervoer	490	435	517	413	417	422	426
Openbare orde en veiligheid	-3.670	-3.495	-3.769	-4.256	-4.230	-4.230	-4.230
Overhead	-52.471	-50.219	-59.103	-61.227	-61.731	-62.136	-62.319
Overige baten en lasten	-6.191	-9.718	368	4.463	-3.525	-6.177	-10.854
OZB Niet-Woningen	26.705	28.349	28.706	28.706	28.706	28.706	28.706
OZB Woningen	23.421	22.892	23.253	23.655	23.916	23.970	24.001
Parkeren	3.041	3.447	3.346	3.097	3.097	3.079	3.111
Riolering	3.972	4.253	4.294	4.332	4.358	4.211	4.327
Ruimtelijke ordening	-2.256	-1.162	-704	-1.510	-1.510	-1.460	-710
Samenkracht en burgerparticipattie	-9.682	-17.160	-14.918	-17.177	-16.016	-16.015	-15.514
Sportaccommodaties	608	377	756	612	-4	-235	63
Sportbeleid en activering	-16.377	-16.781	-17.240	-17.023	-16.873	-16.874	-16.874
Treasury	3.769	2.618	2.618	3.986	5.587	6.490	5.587
Vennootschapsbelasting VpB	-853	-600	-600	-600	-600	-600	-600
Verkeer en vervoer	-17.381	-19.002	-19.514	-20.836	-21.585	-22.048	-22.427
Volksgezondheid	-6.046	-5.803	-5.932	-6.290	-6.228	-6.222	-6.216
Wijkteams	-19.756	-20.420	-19.855	-20.631	-20.732	-20.732	-20.733
Wonen en bouwen	3.400	-2.150	538	-742	-933	-498	-410
Eindtotaal	7.823	0	0	0	0	0	1

Overzicht taakvelden per programma (lasten)

	S00 Bestuur, dienstver-lening en financië	S01 Veiligheid	S02 Bereik-baarheid	S03 Economie	S04 Onderwijs	S05 Cultuur	S06 Participatie en armoede-bestrij-ding
Bedrag x €1.000							
Taakvelden							
Afval	0	0	0	0	0	0	0
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0	7.761
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	78	0	0	0
Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0	31.251
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	1.924	0	0	0	0	0	0
Belastingen overig	5	0	0	0	0	0	0
Bestuur	6.993	0	0	0	0	0	0
Burgerzaken	6.152	0	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	0	13.093	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	1.399	0
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	0	17.791	0
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	3.994	0	0	0
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	2.484	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	0	0	0	0	0	0	0
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	0	0	0	0	0	0	129.312
Maatwerkdienstverlening jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening volwassenen	0	0	0	0	0	0	5.071
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0	8.724	0
Milieubeheer	51	0	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0	4.756	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	5.297	0	0
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	13.597	0	0
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	879	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	0	3.384	0	0	0	0	0
Overhead	65.931	0	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	1.279	0	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	4.085	0	0	0	0	0	0
Parkeren	0	0	7.166	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	0	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	0	0	0	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0	0
Treasury	-1.449	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	600	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	0	0	13.828	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0	0
Wijkteams	3	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0	0	0
Eindtotaal	85.575	16.477	21.873	6.556	18.895	32.670	173.395

	S07 Zorg	S08 Welzijn en Inclusie	S09 Gezond-heid en sport	S10 Klimaat, energie en milieu	S11 Ruimtelijke ontwikkeling	S12 Wonen en leef-omgeving	Totaal Stad
Bedrag x €1.000							
Taakvelden							
Afval	0	0	0	0	0	11.661	11.661
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	278	0	0	0	0	8.039
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	78
Begeleide participatie	128	0	0	0	0	0	31.379
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	48	0	0	0	48
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	1.924
Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	5
Bestuur	0	0	0	0	0	0	6.993
Burgerzaken	0	0	0	0	0	0	6.152
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0	13.093
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0	1.399
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	0	0	17.791
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	641	641
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	3.994
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	0	0	2.484
Geëscaleerde zorg jeugd	1.519	0	0	0	0	0	1.519
Geëscaleerde zorg volwassenen	17.674	16.606	0	0	0	0	34.279
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	29.050	0	29.050
Inkomensregelingen	0	0	0	0	0	0	129.312
Maatwerkdienstverlening jeugd	5.469	2	0	0	0	0	5.470
Maatwerkdienstverlening volwassenen	3.074	0	0	0	0	0	8.145
Maatwerkvoorziening WMO	-1.934	60	0	0	0	0	-1.874
Media	0	0	0	0	0	0	8.724
Milieubeheer	0	0	0	5.495	2.687	0	8.234
Musea	0	0	0	0	0	0	4.756
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0	0	5.297
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0	13.597
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0	7.898	7.898
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	879
Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0	3.384
Overhead	0	0	0	0	0	0	65.931
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	1.279
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	0	0	4.085
Parkeren	0	0	0	0	0	0	7.166
Riolering	0	0	0	0	0	13.336	13.336
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	1.510	0	1.510
Samenkracht en burgerparticipattie	7.350	2.914	0	0	0	0	10.264
Sportaccommodaties	0	0	2.029	0	0	0	2.029
Sportbeleid en activering	0	0	11.794	0	0	0	11.794
Treasury	0	0	0	0	0	0	-1.449
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	600
Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0	1.359	15.187
Volksgezondheid	0	0	6.286	0	0	0	6.286
Wijkteams	16.514	0	0	0	0	0	16.517
Wonen en bouwen	0	0	0	0	4.353	1.162	5.515
Eindtotaal	49.793	19.859	20.157	5.495	37.601	36.058	524.404

	GEB1 CSA	GEB2 Noordwest	GEB3 Noordoost	GEB4 Presikhaaf	GEB5 Malburgen
Bedrag x €1.000					
Taakvelden					
Afval	715	1.110	830	590	994
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	1.500	1.236	883	1.236	1.853
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	995	861	958	954	1.080
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, -prod en -part	58	29	2	24	26
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	297	684	285	455	824
Geëscaleerde zorg volwassenen	4.690	1.924	2.625	2.349	4.768
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	1.869	1.653	1.283	1.808	2.981
Maatwerkdienstverlening jeugd	3.842	7.359	4.558	3.872	6.425
Maatwerkdienstverlening volwassenen	6.478	5.891	4.629	5.129	6.976
Maatwerkvoorziening WMO	774	815	1.237	805	1.294
Media	45	45	45	45	45
Milieubeheer	49	46	45	43	40
Musea	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.322	1.183	1.178	1.543	3.105
Onderwijshuisvesting	7	864	127	792	1.181
Openb groen en (openlucht) recreatie	389	445	470	499	524
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	135	220	220	220	220
Overhead	37	0	0	0	1
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	0
Parkeren	3.048	3	2	1	2
Riolering	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	900	1.244	966	972	1.045
Sportaccommodaties	68	187	196	80	79
Sportbeleid en activering	435	1.097	1.042	595	410
Treasury	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	1.650	1.220	987	1.087	974
Volksgezondheid	11	17	287	63	112
Wijkteams	534	621	620	625	611
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Eindtotaal	29.846	28.754	23.475	23.787	35.570

	GEB6 Schuytgraaf/ Elderveld	GEB7 De Laar/ Elden	GEB8 RKV	Totaal Wijk	Totaal Lasten
Bedrag x €1.000					
Taakvelden					
Afval	628	575	806	6.248	17.909
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	530	618	971	8.825	16.864
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	78
Begeleide participatie	787	781	786	7.201	38.580
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	48
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	1.924
Belastingen overig	0	0	0	0	5
Bestuur	0	0	0	0	6.993
Burgerzaken	0	0	0	0	6.152
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	13.093
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	1.399
Cultuurpresentatie, -prod en -part	11	7	0	156	17.947
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	641
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	3.994
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	2.484
Geëscaleerde zorg jeugd	520	301	379	3.745	5.264
Geëscaleerde zorg volwassenen	2.986	744	1.264	21.349	55.629
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	29.050
Inkomensregelingen	926	915	1.411	12.846	142.158
Maatwerkdienstverlening jeugd	7.060	4.627	6.859	44.601	50.072
Maatwerkdienstverlening volwassenen	3.419	3.394	5.924	41.840	49.985
Maatwerkvoorziening WMO	713	641	855	7.135	5.261
Media	45	45	45	362	9.086
Milieubeheer	65	42	63	393	8.627
Musea	0	0	0	0	4.756
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.257	1.151	1.025	11.764	17.062
Onderwijshuisvesting	2.858	12	17	5.857	19.455
Openb groen en (openlucht) recreatie	628	485	688	4.128	12.027
Openbaar vervoer	0	0	0	0	879
Openbare orde en veiligheid	220	220	220	1.673	5.056
Overhead	0	0	0	38	65.969
Overige baten en lasten	0	0	0	0	1.279
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	4.085
Parkeren	26	1	9	3.093	10.258
Riolering	0	0	0	0	13.336
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	1.510
Samenkracht en burgerparticipattie	962	845	901	7.835	18.099
Sportaccommodaties	269	156	339	1.374	3.402
Sportbeleid en activering	578	292	867	5.314	17.108
Treasury	0	0	0	0	-1.449
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	600
Verkeer en vervoer	755	730	973	8.376	23.563
Volksgezondheid	15	19	9	533	6.819
Wijkteams	329	348	560	4.248	20.765
Wonen en bouwen	0	0	0	0	5.515
Eindtotaal	25.587	16.948	24.969	208.935	733.339

Overzicht taakvelden per programma (baten)

	S00 Bestuur, dienstver-lening en financië	S01 Veiligheid	S02 Bereik-baarheid	S03 Economie	S04 Onderwijs	S05 Cultuur	S06 Participatie en armoede-bestrij-ding
Bedrag x €1.000							
Taakvelden							
Afval	0	0	0	0	0	0	0
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	415.275	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	59	0	0	0
Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	250	0	0	0	0	0	0
Belastingen overig	381	0	0	0	0	0	0
Bestuur	1.555	0	0	0	0	0	0
Burgerzaken	2.112	0	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	0	1.234	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	546	0
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	0	5.717	0
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	137	0	0	0
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	739	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	0	0	0	0	0	0	0
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	0	0	0	0	0	0	112.313
Maatwerkdienstverlening jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening volwassenen	0	0	0	0	0	0	20
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0	0	0
Milieubeheer	17	0	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0	118	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	1.714	0	0
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	682	0	0
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	1.292	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	0	461	0	0	0	0	0
Overhead	4.121	0	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	28.706	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	27.739	0	0	0	0	0	0
Parkeren	0	0	6.355	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	0	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	0	0	0	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0	0
Treasury	2.537	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	0	0	36	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0	0
Wijkteams	0	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0	0	0
Eindtotaal	482.692	1.694	7.683	935	2.395	6.381	112.333

	S07 Zorg	S08 Welzijn en Inclusie	S09 Gezond-heid en sport	S10 Klimaat, energie en milieu	S11 Ruimtelijke ontwikkeling	S12 Wonen en leef-omgeving	Totaal Stad
Bedrag x €1.000							
Taakvelden							
Afval	0	0	0	0	0	20.640	20.640
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	415.275
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	59
Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	16	0	0	0	16
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	250
Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	381
Bestuur	0	0	0	0	0	0	1.555
Burgerzaken	0	0	0	0	0	0	2.112
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0	1.234
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0	546
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	0	0	5.717
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	474	474
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	137
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	0	0	739
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	918	694	0	0	0	0	1.612
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	32.565	0	32.565
Inkomensregelingen	0	0	0	0	0	0	112.313
Maatwerkdienstverlening jeugd	7	0	0	0	0	0	7
Maatwerkdienstverlening volwassenen	3.965	0	0	0	0	0	3.985
Maatwerkvoorziening WMO	50	0	0	0	0	0	50
Media	0	0	0	0	0	0	0
Milieubeheer	0	0	0	473	5	0	494
Musea	0	0	0	0	0	0	118
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0	0	1.714
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0	682
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0	692	692
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	1.292
Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0	461
Overhead	0	0	0	0	0	0	4.121
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0	0	28.706
OZB Woningen	0	0	0	0	0	0	27.739
Parkeren	0	0	0	0	0	0	6.355
Riolering	0	0	0	0	0	17.161	17.161
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	0	60	0	0	0	0	60
Sportaccommodaties	0	0	2.509	0	0	0	2.509
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0	0
Treasury	0	0	0	0	0	0	2.537
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0	494	530
Volksgezondheid	0	0	149	0	0	0	149
Wijkteams	0	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	4.162	353	4.515
Eindtotaal	4.940	755	2.674	473	36.731	39.814	699.499

	GEB1 CSA	GEB2 Noordwest	GEB3 Noordoost	GEB4 Presikhaaf	GEB5 Malburgen
Bedrag x €1.000					
Taakvelden					
Afval	0	0	0	0	0
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	0	0	0	0	0
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	76	63	46	64	98
Maatwerkdienstverlening jeugd	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening volwassenen	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0
Milieubeheer	255	291	166	123	179
Musea	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	837	610	686	1.077	2.424
Onderwijshuisvesting	0	525	97	562	926
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	5	5	5	5	5
Overhead	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	0
Parkeren	8.275	1	1	1	1
Riolering	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	52	247	381	98	161
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Treasury	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	38	3	3	3	3
Volksgezondheid	26	21	236	28	95
Wijkteams	2	2	2	2	2
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Eindtotaal	9.566	1.768	1.622	1.962	3.894

	GEB6 Schuytgraaf/ Elderveld	GEB7 De Laar/ Elden	GEB8 RKV	Totaal Wijk	Totaal Baten
Bedrag x €1.000					
Taakvelden					
Afval	0	0	0	0	20.640
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	415.275
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	59
Begeleide participatie	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	16
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	250
Belastingen overig	0	0	0	0	381
Bestuur	0	0	0	0	1.555
Burgerzaken	0	0	0	0	2.112
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	1.234
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	546
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	5.717
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	474
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	137
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	739
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	0	0	0	0	1.612
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	32.565
Inkomensregelingen	29	32	51	459	112.773
Maatwerkdienstverlening jeugd	0	0	0	0	7
Maatwerkdienstverlening volwassenen	0	0	0	0	3.985
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	50
Media	0	0	0	0	0
Milieubeheer	110	99	235	1.459	1.953
Musea	0	0	0	0	118
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	679	717	556	7.585	9.299
Onderwijshuisvesting	1.468	0	0	3.577	4.259
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	692
Openbaar vervoer	0	0	0	0	1.292
Openbare orde en veiligheid	5	5	5	40	501
Overhead	0	0	0	0	4.121
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	28.706
OZB Woningen	0	0	0	0	27.739
Parkeren	1	1	1	8.280	14.635
Riolering	0	0	0	0	17.161
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	0	0	0	0	60
Sportaccommodaties	231	344	270	1.783	4.292
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Treasury	0	0	0	0	2.537
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	3	3	3	56	586
Volksgezondheid	14	44	0	464	613
Wijkteams	2	2	2	18	18
Wonen en bouwen	0	0	0	0	4.515
Eindtotaal	2.541	1.246	1.123	23.721	723.221

Mutaties circulaires

Overzicht (mutaties in) decentralisatie- en integratie-uitkeringen gemeentefonds

Decentralisatie- uitkeringen en taakmutaties

DU Gezond in de Stad
In het actieprogramma Kansrijke Start van 12 september 2018 heeft de Minister van VWS aangegeven dat via een decentralisatie-uitkering middelen beschikbaar gesteld worden aan GIDS-gemeenten (Gezond in de stad) die een lokale coalitie willen vormen rondom de eerste 1000 dagen van kinderen. Arnhem ontvangt voor de jaren 2019, 2020 en 2021 een jaarlijks bedrag van € 44.000.

Voor een gezonde en veilige start van kinderen zijn de eerste 1000 dagen cruciaal. Met het landelijke actieprogramma Kansrijke Start stimuleert de rijksoverheid dat partijen rondom die eerste 1000 dagen van een kind lokaal de handen ineen slaan om meer kinderen een goede kans te bieden om gezond en veilig op te groeien. Via de DU Gezond in de Stad stelt het Rijk extra middelen beschikbaar voor het vormen van lokale coalities. De verantwoordelijkheid voor het opzetten van een dergelijke coalitie legt het Rijk bij gemeenten. Ook gemeente Arnhem wil een lokale coalitie realiseren, waarin partners - gemeenten, zorgverzekeraar en zorgprofessionals rondom de eerste 1000 dagen van een kind - afspraken maken om door goede samenwerking kwetsbare gezinnen effectief te ondersteunen, zodat meer kinderen een kansrijke start krijgen. Ingezet wordt op het vroegtijdig signaleren van risico's en het tijdig inzetten van passende ondersteuning.

DU Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren
De belangrijkste actie uit het Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren 2019 - 2021 betreft de organisatie van '100% ambitie pilots' in 13 gemeenten. Hierover is in het Actieprogramma het volgende opgenomen: 'Een aantal gemeenten dagen we, in afstemming met de partijen van Aanpak 16-27, uit om met ondersteuning vanuit het Actieprogramma het aantal dak- en thuisloze jongeren in de eigen gemeente met 100% te verminderen door middel van een aanpak op alle levensgebieden. Elke pilot ontvangt in totaal € 125.000, verspreid over 2,5 jaar. Doel van de pilots is dat de 'nieuwe werkwijze' die gemeenten gedurende de pilots ontwikkelen gaandeweg steeds meer wordt geborgd in de eigen werkwijze. Arnhem ontvangt in 2019 € 93.000, in 2020 € 12.000 en in 2021 € 20.000. Met deze middelen wordt een projectleider bij Interpactum ingehuurd. Hiermee is er ook aandacht voor de problematiek rondom de zwerfjongeren rondom Pactum en het Jonahuis.

DU Veilige Steden
Diverse gemeenten, waaronder Arnhem, participeren in het programma Veilige Steden van het Ministerie van OCW. Het programma richt zich op het vergroten van het gevoel van veiligheid van vrouwen in de publieke ruimte. Specifiek op het tegengaan van seksuele intimidatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Voor de lokale uitvoering is subsidie gevraagd en ontvangen ter hoogte van €26.000. Lokaal is dit vertaald in een aanpak voor de jaren 2020 t/m 2022. De aanpak is beschreven in de raadsbrief dd 24 maart 2020. De gemeente Arnhem heeft eenzelfde bedrag als cofinanciering ingebracht en zal waar nodig zich inspannen om extra middelen in te zetten om de ambities te realiseren.

DU LHBTI-emancipatiebeleid
Regenboogsteden zetten zich in voor de gezamenlijke doelstelling de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBTI (Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen, Transgenderpersonen en intersekse personen) verder te bevorderen. Over de periode 2019 tot en met 2022 ontvangen in totaal 54 gemeenten een bijdrage voor de samenhangende aanpak van de Regenboogsteden voor lokaal LHBTI-beleid. Voor de uitvoering van de nieuwe Regenboogagenda 2020-2022 zijn de Rijksmiddelen, € 20.000 per jaar, nodig. Dit wordt ook vermeld in de Regenboogagenda 2020-2022, zoals die recent naar de raad is doorgestuurd.

DU Versterking arbeidsmarktregio's
In de meicirculaire 2020 is bekend gemaakt dat Arnhem, als centrumgemeente voor onze arbeidsmarktregio, middelen ontvangt ten behoeve van de versterking van de arbeidsmarktregio (bijna 4 ton per jaar). De uitkering heeft als doel om de regiefunctie van de centrumgemeente voor de samenwerking en de gezamenlijke publieke werkgeversdienstverlening in de arbeidsmarktregio’s duurzaam te ondersteunen en versterken. De centrumgemeente van een arbeidsmarktregio treedt op als regievoerder en is de ontvanger van de decentralisatie-uitkering. Regievoeren houdt in: initiator zijn van de samenwerking in de arbeidsmarktregio en het faciliteren van de organisatie en de inrichting daarvan. Binnen onze arbeidsmarktregio willen we het budget onder

andere inzetten voor de bekostiging van de regionale secretaris. Daarnaast is het de wens om meer beleidscapaciteit in te zetten op regionale samenwerking. Hierover zal afstemming zijn met onze partners.

IU Inburgering
Per 1 juli 2021 treedt de Wet Inburgering in werking. Zowel de incidentele bijdrage in de invoeringskosten als de structurele bijdrage in de uitvoeringskosten wordt verstrekt via een integratie-uitkering. De benodigde middelen voor de kosten van inburgeringsvoorzieningen worden verstrekt via een specifieke uitkering van het Ministerie van SZW. Vanuit SBR en W&I wordt gewerkt aan de uitvoering van het actieplan nieuwkomers 'Meedoen en Thuis voelen' (d.d. 1 oktober 2019). Met het actieplan maken we een start in de verbetering van onze aanpak op nieuwkomers, hierbij maken we gebruik van de wijzigingen Wet Inburgering die per 1 juli 2021 ingaan.

IU Beschermd wonen: uitname psychische stoornis naar WLZ
De integratie-uitkering Beschermd Wonen wordt vanaf 2021 voor Arnhem met ruim € 20 miljoen verlaagd, vanwege de openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz) voor mensen met een psychische stoornis. Naar verwachting zullen landelijk 8.500 cliënten met een psychische stoornis een Wlz-indicatie krijgen. Vanaf 2021 krijgen zij dan de zorg vanuit de Wlz in plaats van de Wmo. De uitname wordt verrekend met het beleidsveld, omdat daar minder kosten worden gerealiseerd.

Ambulantisering in de Ggz (extra middelen IU Beschermd Wonen en taakmutatie via algemene uitkering)
Op 5 juni 2019 is op de Algemene Ledenvergadering van de VNG ingestemd met het hoofdlijnenakkoord GGZ. In het hoofdlijnenakkoord GGZ wordt ingezet op ambulantisering van de zorg. Dit leidt tot een groter beroep op zorg en begeleiding in het gemeentelijke domein. Het kabinet stelt financiële middelen beschikbaar voor het realiseren van de ambities uit het hoofdlijnenakkoord. Voor Arnhem komt dit neer op € 2 mln in 2020, € 2,5 mln in 2021 en € 3 mln vanaf 2022 als extra middelen in de IU Beschermd Wonen en via de algemene uitkering ontvangt Arnhem in 2020 € 170.000 en dit loopt in de jaren daarna op naar € 246.000 vanaf 2022.
In het hoofdlijnenakkoord GGZ wordt ingezet op ambulantisering van de zorg. Dit leidt tot een groter beroep op zorg en begeleiding in het gemeentelijke domein. Omdat meer mensen met (ernstige) psychische problemen eerder thuis komen te wonen is het noodzakelijk dat de zorg en ondersteuning op wijkniveau goed geborgd is, zodat persoonlijk leed en overlast zoveel mogelijk voorkomen worden. De extra middelen zijn nodig voor het kunnen opvangen van de verwachte extra kosten van de zorg op dit terrein. Er worden diverse concrete projecten en trajecten ingericht om de zorg en ondersteuning te regelen.

Taakmutatie Invoering verplichte Ggz
Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte GGZ in werking. Deze wet vervangt de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen en regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. In de septembercirculaire 2019 is aanvullend op de meicirculaire voor de gemeentelijke taken en bijbehorende kosten die volgen uit de Wet verplichte GGZ vanaf 2020 structureel € 20 miljoen toegevoegd aan het gemeentefonds. Arnhem ontvangt € 25.000 vanaf 2020. Met deze middelen kunnen de kosten in het beleidsveld gedekt worden.

Taakmutatie Bbz levensvatbaarheidsonderzoeken
Met ingang van 1 januari 2020 wordt de financieringssystematiek van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004) vernieuwd. Onderdeel van deze vernieuwing is dat de levensvatbaarheidsonderzoeken die worden uitgevoerd in het kader van het Bbz 2004 niet meer worden bekostigd via een specifieke uitkering, maar via het gemeentefonds. Toevoeging van de middelen voor de kosten van onderzoek aan het gemeentefonds past bij de gedachte dat het bij de onderzoekskosten in beginsel gaat om uitvoeringskosten. Gemeenten ontvangen voor de uitvoeringskosten van de Participatiewet c.s. reeds een bijdrage uit het gemeentefonds, waaraan nu dus de middelen voor de levensvatbaarheidsonderzoeken worden toegevoegd. Arnhem ontvangt vanaf 2020 circa € 163.000. Deze middelen zijn in het beleidsveld nodig ter dekking van de kosten die jaarlijks gemaakt worden.

Taakmutatie Toezicht en handhaving kinderopvang
De VNG en het Ministerie van SZW hebben afgesproken dat bovenop de eerder toegekende jaarlijkse middelen vanaf 2020 structureel € 3 miljoen extra beschikbaar komt (Arnhem ontvangt € 35.000 vanaf 2020). Deze extra middelen zijn bedoeld ter intensivering van het aantal inspecties bij gastouderopvang en kwaliteitsverbetering van gastouderbureaus en gastouders. In Arnhem zullen deze middelen worden ingezet ter intensivering van het toezicht, uitgevoerd door de VGGM. In 2020 kan deze intensivering nog bekostigd worden uit de reguliere begroting. Vanaf 2021 worden de extra Rijksmiddelen ingezet om de verdere toename van het aantal inspecties te kunnen bekostigen.

Taakmutatie Donorwet
In het kader van de invoering van de nieuwe donorwet krijgen gemeenten een bijdrage van € 3 miljoen in 2019 tot structureel € 6 miljoen vanaf 2020 voor de wettelijke verplichting om bij afgifte van paspoort en rijbewijs de aanvrager te informeren over orgaandonatie. Arnhem ontvangt € 28.000 in 2020 en € 55.000 vanaf 2021. De afdeling Burgerzaken zal hieraan bij de aanvraag van een reisdocument of rijbewijs tijd moeten besteden.

Bijlagen

Bijlage 1	:	Normenkader
Bijlage 2	:	Overzicht onderdelen stad/wijk
Bijlage 3	:	Portefeuilleonderdelen
Bijlage 4	:	Afkortingenlijst
Bijlage 5	:	Begrippenlijst

Normenkader

U heeft als raad aan Deloitte accountants de opdracht gegeven voor de controle van de jaarrekening voor het boekjaar 2020. In de overeenkomst met Deloitte accountants zijn onder meer de toleranties en de normen opgenomen die de accountant bij zijn onderzoek gebruikt.
Een onderdeel hierbij is de jaarlijkse lijst van de geldende wet- en regelgeving die relevant is voor het accountantsonderzoek naar de rechtmatigheid voor het specifieke controlejaar, aangeduid als het normenkader. Deze lijst bevat de relevante geldende wet- en regelgeving, waaruit financiële beheerhandelingen kunnen voortvloeien die bij niet-naleving kunnen leiden tot een onrechtmatigheid. Het normenkader wordt jaarlijks vastgesteld als onderdeel van de Begroting.

Proces	Programma	Externe wet- en regelgeving
Gemeentefonds (Financiën)	S00-S12	Circulaires gemeentefonds
Treasury (Financiën)	S00-S12	Wet financiering decentrale overheden (Fido) Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden (Bldo) Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo) Regeling schatkistbankieren decentrale overheden Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo)
Investeringen (Financiën)	S00-S12	Burgerlijk Wetboek Gemeentewet (artikel 212) Algemene wet bestuursrecht Besluit begroting en Verantwoording
Jaarrekening (Financiën)	S00-S12	Besluit Begroting en Verantwoording Wet Normering Topinkomens Kadernota rechtmatigheid (update in sept 2019) Wet markt en overheid Regeling beleidsindicatoren gemeenten Regeling vaststelling wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in begroting en jaarverslag provincies en gemeenten Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden
Relatiebeheer	S00-S12	Geen specifieke wet- en regelgeving
Verplichtingen administratie (Financiën)	S00-S12	
Begroting (MJPB) en budgetbeheer	S00-S12	Besluit Begroting en Verantwoording
Aanbestedingen (Financiën)	S00-S12	Aanbestedingsreglement Werken Europese aanbestedingsregels en -richtlijnen Aanbestedingswet en -besluit
Fiscaal, pensioen, personeel	S00-S12	Fiscale Wet- en regelgeving Wet op het BTW compensatiefonds Wet inkomstenbelasting 2001 Wet op de loonbelasting 1964 Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen Pensioenwetgeving (gericht op een juiste, volledige en tijdige inhouding en afdracht van pensioenpremies Pensioenreglement ABP Wet Normering Topinkomens Wet financiering sociale verzekeringen CAR/UWO Algemene Verordening Gegevensbescherming Wet minimumloon Wetboek burgerlijke rechtsvordering

Proces	Programma	Externe wet- en regelgeving
Verhuur accommodaties (o.a. sport, cultuur etc)	S00-S12	Gemeentewet (art. 160 lid 1 sub e en art. 171) Burgerlijk Wetboek deel 7, titel 4 (Huur) Algemene wet bestuursrecht
Subsidies	S00-S12	Algemene wet bestuursrecht (Awb) Wet Dwangsom en Beroep bij niet tijdig beslissen (2009)
Verhuur vastgoed	S00-S12	Burgerlijk Wetboek (deel 6 en 7) Gemeentewet (artikel 160 lid 1sub e en artikel 170) Leegstandswet Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte Besluit huurprijzen woonruimte
Opbrengsten parkeergelden	S00-S12	
WMO / Jeugd (Zorg)	S00-S12	Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 Burgerlijk Wetboek Boek 1 Algemene wet bestuursrecht (Awb) Wet langdurige zorg Zorgverzekeringswet Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 Wet op de Jeugdzorg, jeugdhulp bij gemeenten Jeugdwet Met bijbehorende regelingen en besluiten
Participatiewet	S00-S12	Participatiewet (Pw) IOAW IOAZ BUIG SUWI Algemene wet bestuursrecht (Awb) AOW Wet taaleis participatiewet Wijzigingswet participatiewet Met bijbehorende regelingen en besluiten
Belastingen - Riool	S00-S12	Gemeentewet (artikel 229) Wet Dwangsom en Beroep bij niet tijdig beslissen (2009)
Belastingen - afval	S00-S12	Gemeentewet (artikel 229) Wet Dwangsom en Beroep bij niet tijdig beslissen (2009)
Bouwleges, lokale heffingen (ODRA)	S00-S12	Gemeentewet (art. 229) Algemene termijnenwet
Aankoop gronden, Grex	S00-S12	Burgerlijk Wetboek Wet Voorkeursrecht Gemeenten Onteigeningswet Wet Ruimtelijke Ordening Gemeentewet Wet Inrichting Landelijk Gebied BTW Compensatiefonds Besluit Begroting en Verantwoording
Belastingen	S00-S12	Gemeentewet Wet WOZ Algemene wet bestuursrecht Algemene wet inzake rijksbelastingen Invorderingswet 1990 Algemene termijnenwet Kostenwet Wet Dwangsom en Beroep bij niet tijdig beslissen (2009) Besluit Begroting en Verantwoording; Faillissementswet.

Proces	Programma	Externe wet- en regelgeving
Waardebepaling woningen (WOZ proces)	S00-S12	Wet WOZ Hoofdstuk III artikel 16 t/m Art 29;
Belastingen – OZB (Financiën)	S00-S12	Gemeentewet (artikel 220). Gemeentelijke bevoegdheid tot het heffen van OZB
SiSa		Regeling informatieverstrekking SiSa Financiële verhoudingswet

Overzicht onderdelen stad/wijk

In onderstaande tabel staat is de verdeling opgenomen van de programma's naar onderdelen portefeuilleverdeling. In deze tabel is aangegeven welke budgetten onderdeel zijn van een stedelijk en wijkprogramma.

			STAD	WIJK	Totaal
Lasten			**584.186**	**208.935**	**793.121**
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	Automatisering	26.069	37	26.106
		Bedrijfsvoering	14.223	1	14.224
		College	1.836	0	1.836
		Financiën	5.019	0	5.019
		Herdenken	35	0	35
		Personeel en Organisatie	27.115	0	27.115
		Publieke dienstverlening	6.152	0	6.152
		Raad	2.371	0	2.371
		Regionale samenwerking	2.751	0	2.751
		Wijksturing en Wijkzaken	3	4.530	4.533
S01	Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	15.662	1.673	17.335
		Veiligheidshuis	815	0	815
S02	Bereikbaarheid	Mobiliteit: incl. duurzame mobiliteit	21.873	8.624	30.497
S03	Economie	Economische Zaken / Acquisitie	4.479	0	4.479
		Evenementen	637	0	637
		Toerisme en recreatie	1.440	0	1.440
S04	Onderwijs	Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	18.895	17.622	36.516
S05	Cultuur	Cultuur en erfgoed	32.670	518	33.187
S06	Participatie en armoedebestrijding	Armoedebeleid	5.604	12.486	18.090
		Schulddienstverlening	910	1.912	2.821
		Werk en Inkomen	166.881	9.185	176.066
S07	Zorg	Jeugd /Jeugdzorg	6.924	41.287	48.211
		Zorg	42.869	80.168	123.037
S08	Welzijn en inclusie	Asielzaken	878	14	892
		Inclusie	330	9	339
		Welzijn	18.651	10.036	28.687
S09	Gezondheid en sport	Publieke gezondheid	6.334	533	6.867
		Sport	13.823	6.687	20.510
S10	Klimaat, energie en milieu	Duurzaamheid	5.495	0	5.495
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	Grondzaken	88.832	0	88.832
		Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	8.551	393	8.944
S12	Wonen en leefomgeving	Dierenwelzijn	212	184	396
		Groen	7.660	3.368	11.028
		Openbare ruimte	27.024	9.670	36.694
		Wonen	1.162	0	1.162

			STAD	WIJK	Totaal
Baten			**759.282**	**23.721**	**783.003**
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	Automatisering	1.379	0	1.379
		Bedrijfsvoering	4.044	0	4.044
		Financiën	473.338	0	473.338
		Personeel en Organisatie	265	0	265
		Publieke dienstverlening	2.112	0	2.112
		Raad	0	0	0
		Regionale samenwerking	1.555	0	1.555
		Wijksturing en Wijkzaken	0	18	18
S01	Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	1.601	40	1.641
		Veiligheidshuis	93	0	93
S02	Bereikbaarheid	Mobiliteit: incl. duurzame mobiliteit	7.683	8.280	15.963
S03	Economie	Economische Zaken / Acquisitie	196	0	196
		Evenementen	35	0	35
		Toerisme en recreatie	704	0	704
S04	Onderwijs	Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	2.395	11.162	13.558
S05	Cultuur	Cultuur en erfgoed	6.381	0	6.381
S06	Participatie en armoedebestrijding	Armoedebeleid	760	100	860
		Schulddienstverlening	20	0	20
		Werk en Inkomen	111.553	359	111.912
S07	Zorg	Jeugd /Jeugdzorg	0	0	0
		Zorg	4.940	0	4.940
S08	Welzijn en inclusie	Asielzaken	0	0	0
		Welzijn	754	0	754
S09	Gezondheid en sport	Publieke gezondheid	165	464	629
		Sport	2.509	1.783	4.292
S10	Klimaat, energie en milieu	Duurzaamheid	473	0	473
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	Grondzaken	92.358	0	92.358
		Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	4.156	1.459	5.615
S12	Wonen en leefomgeving	Groen	692	0	692
		Openbare ruimte	38.768	56	38.824
		Wonen	353	0	353

			STAD	WIJK	Totaal
Toevoegingen aan reserves			**34.375**	**851**	**35.226**
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	Bedrijfsvoering	140		140
		Financiën	12.932		12.932
		Personeel en Organisatie	406		406
		Wijksturing en Wijkzaken	0		0
S01	Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	72		72
S02	Bereikbaarheid	Mobiliteit: incl. duurzame mobiliteit	6.950		6.950
S04	Onderwijs	Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	8.004	535	8.538
S05	Cultuur	Cultuur en erfgoed	1.208		1.208
S06	Participatie en armoedebestrijding	Armoedebeleid	0		0
		Schulddienstverlening	0		0
		Werk en Inkomen	554		554
S07	Zorg	Jeugd /Jeugdzorg	628		628
		Zorg	0		0
S08	Welzijn en inclusie	Inclusie	0		0
		Welzijn	0		0
S09	Gezondheid en sport	Publieke gezondheid	57	94	151
		Sport	298	220	518
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	Grondzaken	2.758		2.758
		Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet		1	1
S12	Wonen en leefomgeving	Groen	0		0
		Openbare ruimte	327		327
		Wonen	43		43

			STAD	WIJK	Totaal
Onttrekkingen aan reserves			**44.984**	**360**	**45.344**
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	Automatisering	55	0	55
		Bedrijfsvoering	1.111	0	1.111
		Financiën	18.674	0	18.674
		Publieke dienstverlening	671	0	671
		Raad	21	0	21
		Regionale samenwerking	0	0	0
		Wijksturing en Wijkzaken	16	0	16
S01	Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	350	0	350
		Veiligheidshuis	0	0	0
S02	Bereikbaarheid	Mobiliteit: incl. duurzame mobiliteit	7.911	0	7.911
S03	Economie	Economische Zaken / Acquisitie	100	0	100
		Evenementen	0	0	0
S04	Onderwijs	Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	6.922	227	7.149
S05	Cultuur	Cultuur en erfgoed	837	0	837
S06	Participatie en armoedebestrijding	Armoedebeleid	0	0	0
		Schulddienstverlening	0	0	0
		Werk en Inkomen	1.344	0	1.344
S07	Zorg	Jeugd /Jeugdzorg	750	0	750
		Zorg	762	0	762
S08	Welzijn en inclusie	Asielzaken	0	0	0
		Inclusie	0	0	0
		Welzijn	200	0	200
S09	Gezondheid en sport	Publieke gezondheid	25	43	67
		Sport	236	90	326
S10	Klimaat, energie en milieu	Duurzaamheid	3.200	0	3.200
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	0	1	1
S12	Wonen en leefomgeving	Groen	687	0	687
		Openbare ruimte	810	0	810
		Wonen	301	0	301

Portefeuilleonderdelen

Portefeuilleonderdeel	Omschrijving
BU00	Raad
BU01	College
BU02	Openbare orde en veiligheid
BU03	Veiligheidshuis
BU04	Regionale samenwerking
BU08	Herdenken
WA01	Duurzaamheid
WA02	Groen
WA03	Ruimtelijke ordening en omgevingswet
WA04	Openbare ruimte
WA05	Asielzaken
WA07	Dierenwelzijn
WB02	Grondzaken
WB03	Mobiliteit (inclusief duurzame mobiliteit)
WB04	Zorg
WB05	Publieke gezondheid
WC01	Cultuur en erfgoed
WC02	Onderwijs (inclusief bibliotheken en volksuniversiteit)
WC03	Jeugd en jeugdzorg
WC04	Evenementen
WC05	Toerisme en recreatie
WD01	Werk en inkomen
WD02	Wijksturing en wijkzaken
WD03	Schulddienstverlening
WD04	Inclusie
WD05	Welzijn
WE01	Financiën
WE02	Wonen
WE03	Armoedebeleid
WF01	Economische zaken
WF02	Sport
WF03	Publieke dienstverlening
WF04	Automatisering
WF05	Personeel en organisatie
WF06	Bedrijfsvoering

Afkortingenlijst

A.
APV – Algemene Plaatselijke Verordening
AR – Algemene Reserve
AST - Arnhemse standaard voor toegankelijkheid
ASV – Algemene Subsidieverordening Arnhem
AVG - Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB – Algemene Wet bestuursrecht

B.
B&W – Burgemeester & Wethouders
BBV – Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ - Bijstandsbesluit Zelfstandigen
BNG – Bank Nederlandse Gemeenten
BR – Bestemmingsreserve
BUIG – Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV – Besloten Vennootschap
BVO - Bedrijfsvoeringsorganisatie

C.
CAO – Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS – Centraal Bureau voor de Statistiek
COELO – Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPI - Consumentenprijsindex
CSA – Centrum, Spijkerkwartier en het Arnhemse Broek

D.
DB – Dagelijks Bestuur
DU - Decentralisatie Uitkering
DVO – Dienstverleningsovereenkomst

E.
EV – Eigen Vermogen
EN – Europese Norm
EMU – Economische en Monetaire Unie

F.
FIDO – Financiering Decentrale Overheden
FJP – Financiële Jaarrapportage Projecten
FTE – fulltime-equivalent (formatieplaats)

G.
GGZ - Geestelijke gezondheidszorg
GO – Georganiseerd Overleg
GR – Gemeenschappelijke Regeling
GRP – Gemeentelijk Rioleringsplan
G40 - Netwerk van 40 (middel)grote steden

H.
HAN - Hogeschool Arnhem Nijmegen
HHT - Huishoudelijkehulp toelage
HOV - Hoogwaardig Openbaar Vervoer

I.
ICT – Informatie- en communicatietechnologie
IHP - Integraal Huisvestingsplan
IPKW- Industriepark Kleefse Waard

J.
JGZ – Jeugdgezondheidszorg
JOGG – Jongeren Op Gezond Gewicht
JOP - Jongeren Ontmoetingsplek

L.
LAA - Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

M.
MBO – Middelbaar beroepsonderwijs
MFC – Multi Functioneel Centrum
MIP – Meerjareninvesteringsplanning
MJPB – Meerjarenprogrammabegroting
MKB - Midden- en Kleinbedrijf

N.
NEN – Nederlandse Norm
NF2- Nederlands als tweede taal
NV – Naamloze Vennootschap

O.
OAB - Onderwijsachterstandenbeleid
OAT – Ondergronds Afval Transport
ODRA – Omgevingsdienst Regio Arnhem
OCW – Ministerie Onderwijs Cultuur en Wetenschap
OGGz – Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OKA - OndernemersKontact Arnhem
OM - Openbaar Ministerie
OR – Openbare Ruimte
OV – Openbaar Vervoer
OZB – Onroerend Zaak Belasting
OZO - Overlast en Zorg Overleggen

P.
PAS - Programma Aanpak Stikstof
P&O – Personeel & Organisatie
PBA - Platform Binnenstad Arnhem
PGB - Persoonsgebondenbudget
PMD - Plastic-, metaalverpakkingen en drankenkartons
PO – Primair onderwijs
PvE - Programma van eisen

R.
RBL - Regionaal Bureau Leerlingzaken
RIEC - Regionale Informatie- en Expertise Centra
RKV – Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg
RMC – Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
ROC – Regionaal opleidingscentrum
RPW - Regionaal Programma Werklocaties

S.
SO – speciaal onderwijs
StAB - Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen
SW – Sociale Werkvoorziening
SWT - Sociale wijkteams
SWOA – Stichting Welzijn Ouderen Arnhem
SZW – Sociale Zaken en Werkgelegenheid

U.
UWV – Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen

V.

VGGM – Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden
VMBO – Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
Vpb - Vennootschapsbelasting
VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO – Voortgezet Onderwijs
VRI – Verkeersregeling installatie
VSO – Voortgezet Speciaal Onderwijs
Vsv – Voortijdig schoolverlaten
VV - Vreemd vermogen
VVE – Voor- en vroegschoolse educatie
VWO – Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
VWS – Volksgezondheid welzijn en sport

W.

Wabo – Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wet hof – Wet houdbare overheidsfinanciën
WGR – Wet gemeenschappelijke regelingen
Wlz - Wet langdurige zorg
Wmo – Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ – Wet waardering onroerende zaken
Wsp - Werkgeversservicepunt
Wsw – Wet sociale werkvoorziening
WSW - Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wvggz - Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

Z.

Zzp - Zelfstandige zonder personeel

Begrippenlijst

A.

Accress
Groei/daling van het gemeentefonds (zie ook trap-op-trap-afmethodiek).

Activa (vaste)
Bezittingen die langer dan één jaar meegaan en die in meerdere jaren worden afgeschreven (bijvoorbeeld gebouwen). Activa staan op de balans.

Afvalstoffenheffing
Betreft een heffing voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar gebruiker is van een woning (waarvoor een verplichting tot inzamelen geldt). De grondslag voor de heffing is het aantal inwoners (betreft twee categorieën: eenpersoons- of meerpersoonshuishouden). De heffing is een tijdvak-belasting en komt in aanmerking voor de ontheffingsregeling. Bij verhuizing naar een woning binnen of buiten Arnhem wordt ontheffing verleend voor de resterende volle maanden, dat de inwoner verhuisd is. Zodra er nieuwe bewoners ingeschreven worden, ontvangen deze bewoners een aanslag afvalstoffenheffing voor de resterende maanden.

Algemene dekkingsmiddelen
Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel. De gemeente kan deze vrij besteden. Het gaat om de uitkeringen vanuit het Gemeentefonds, om bepaalde gemeentelijke belastingen (zoals OZB-belasting) en deelnemingen/dividend.

Algemene uitkering
Uitkering uit het gemeentefonds van het Rijk dat de gemeente geheel vrij mag besteden.

Algemene reserve
Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.

Auditing
Het controleren van een organisatie.

B.

Balans
De balans toont een overzicht van de bezittingen, schulden en eigen vermogen van de gemeente op een bepaald moment.

Baten
Baten zijn zonder teken (positief) weergegeven in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten te ontvangen in het betreffende jaar.

Baten en lasten (stelsel van)
Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dit betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben (dat wil zeggen het jaar waarin de prestatie geleverd is).

Bedrijfsvoering
De beheersing van, het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie op basis van een bedrijfsvoeringsfilosofie.

Begroting
Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee gemoeid zijn en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

Begrotingsresultaat
Financieel verschil tussen het bedrag dat volgens de begroting is toegestaan en het te verwachten bestede bedrag.

Begrotingstekort
Een begrotingstekort treedt op wanneer de lasten hoger zijn dan de baten.

Beheersmaatregel
Een activiteit die zich richt op het elimineren, vermijden of verkleinen van de oorzaak of het gevolg van een ongewenste gebeurtenis.

Belastingcapaciteit
De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval de landelijk gemiddelde tarieven. Voor gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).
Benodigde weerstandscapaciteit
Het bedrag dat benodigd is om alle risico's in de begroting waarvoor geen maatregelen zijn getroffen, in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen.

Bestaand beleid
Beleid waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve
Naast de Algemene reserve zijn er buffers gevormd die niet worden meegerekend tot de weerstandscapaciteit. Het gaat hier om de bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn voor specifieke doeleinden gevormd op basis van een raadsbesluit. Bestemmingsreserves zijn gebonden aan de bestemmingen die door de raad zijn vastgesteld. Wanneer de nood echt hoog is kan er door de raad aan de betreffende bestemmingsreserve een andere bestemming worden gegeven. Aan een deel van de bestemmingsreserves hangen verplichtingen tot bestedingen waarbij er beperkte sprake is sprake is van beleidsvrijheid.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)
Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere begroting van een gemeente aan moet voldoen.

Bestuurlijk belang
Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.

BTW-compensatiefonds
Rijksfonds waaruit gemeenten een bepaald deel van de door hen betaalde BTW kunnen terugvorderen.

C.

Circulaire
Een circulaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen - inclusief die voor het sociaal domein - en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds.

Compabiliteitsvoorschriften
Dit zijn de wettelijke voorschriften voor de inrichting van de gemeentelijke begroting en rekening. Sinds 2004 zijn de nieuwe voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording van kracht.

D.

Deelneming
Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.

Dividend
Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.

Doeluitkering
Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar.

E.

EMU-saldo
Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften.

F.

Financieel belang
Van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen die ze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en/ of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Financiële kengetallen
Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente.

Financieringsmiddelen
Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van uitgaven te betalen.

G.

Gemeenschappelijke regeling
Is het publiekrechtelijk juridisch kader waarbinnen twee of meer gemeentebesturen kunnen samenwerken.

Gemeentefonds
Uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden.

Grondexploitatie
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

K.

Kans
De mogelijkheid dat een gebeurtenis zich voordoet uitgedrukt in een waarde tussen 0 en 1.

Kapitaalgoederen
Spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij levert aan inwoners te kunnen produceren. Daarbij gaat het om grotere zaken zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Kapitaallasten
Afschrijvingen en toegerekende rente op activa. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt. De rente betreft het eigen of geleende geld dat besteed wordt om de investering te financieren.

L.

Lasten
De lasten zijn weergegeven met een minteken (negatief) in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten uit te geven in het betreffende jaar.

Leges
Leges zijn vergoedingen voor het genot van diensten of producten, die de gemeente levert. Dat zijn bijvoorbeeld paspoorten, uittreksels uit registers, vergunningen e.d. Daarbij geldt dat de totale opbrengst van de leges niet hoger mogen zijn dan de kosten die de gemeente voor het geheel van de legesplichtige diensten of producten maakt. De leges worden in rekening gebracht bij de aanvrager van de dienst of het product. Voor sommige leges geldt een wettelijk maximum tarief (bijvoorbeeld voor paspoorten).

Lokale heffingen
Een type gemeentelijke belasting. Voorbeelden van heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. Het geld dat gemeenten met heffingen ophalen, moeten gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht.

M.

Meerjareninvesteringsplanning (MIP)
In de meerjareninvesteringsplanning wordt de planning van de investeringen voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt.

Meerjarenraming
Een prognose van de voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten baten en lasten alsmede mutaties in reserves.

N.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

O.

Onroerende zaakbelasting
Betreft een belasting voor het in eigendom hebben van onroerende zaken in de gemeente Arnhem.
De grondslag van de belasting is de WOZ-waarde van de woning of niet-woning. Het geldende tarief voor eigenaars van woningen of eigenaars en gebruikers van niet-woningen is gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde. De belasting wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar eigenaar of gebruiker is van een onroerende zaak.

Overhead
De kosten van de werkzaamheden of faciliteiten die slechts een indirecte relatie vertonen met de prestaties (bijvoorbeeld leidinggeven, afdelingsadministratie of huisvesting).

Overzicht lasten en baten
Lasten: De lasten zijn weergegeven met een minteken (negatief) in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten uit te geven in het betreffende jaar.
Baten: Baten zijn zonder teken (positief) weergegeven in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten te ontvangen in het betreffende jaar.
Toevoeging aan reserve: toevoegingen aan een reserve zijn weergegeven met een minteken (negatief). Hiermee laten we zien met hoeveel middelen we in het betreffende jaar aan deze reserve laten stijgen.

Onttrekkingen aan reserve: onttrekkingen aan een reserve zijn zonder teken (positief) weergegeven. Hiermee laten we zien met hoeveel middelen we in het betreffende jaar aan deze reserve laten dalen.
Saldo toevoegingen en onttrekkingen: Bij negatief saldo verwachten we een verhoging van de reserve binnen dit programma. Bij een positief saldo verwachten we een verlaging van de reserve binnen het programma.

P.

Paragrafen
Geven volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Parkeerbelasting
Betreft een belasting voor het parkeren van een voertuig op een plaats waar volgens de belastingverordening parkeerbelasting verschuldigd is. De grondslag is de duur van het parkeren. De parkeertijd maal het tarief bepaalt de hoogte van het bedrag. De belasting wordt geheven door in te loggen op een centrale computer via een GSM, het kopen van een parkeerticket of een parkeervergunning.

Planning- en controlcyclus
De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken, bijstellen en verifiëren van budgetten.

Prestatie-indicator
Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.

Programma
Is een samenhangende verzameling van activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten.

Programmabegroting
Dit is de typering voor de begroting waarin de programma's centraal staan. Een gemeente is vrij in de keuze van de programma's en het aantal.

R.

Reserve
Bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn. Reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en reserves met een specifieke bestemming (bestemmingsreserves).

Restrisico
De inschatting van het risico met medeneming van de effecten van beheersmaatregelen. Risico dat overblijft na risicobeheersing. (netto risico)

Risico
Gebeurtenis die zich al dan niet kan voordoen en die kan leiden tot schade met een financieel gevolg of afwijking van een te behalen beleidsdoel.

Risicobeheersing
Zijn activiteiten (beheersmaatregelen) die de kans op het optreden van risico's dan wel de gevolgen van risico's beïnvloeden (voorkomen of reduceren)

Risico-eigenaar
De persoon of het organisatieonderdeel aan wie het risico gealloceerd is.

Risico in relatie tot weerstandsvermogen
De kans op een gebeurtenis die leidt tot een directe financiële tegenvaller van materiële betekenis, die niet is afgedekt in de begroting.

Risicokaart
De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg.

Risicomanagement
Het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's.

Risicoparagraaf
Is een door het college verstrekt overzicht van alle bekende risico's tot het moment van aanbieden van de begroting.

Risicoprofiel
Overzicht van het geheel aan risico's van het betreffende proces, project, programma of beleidstraject.

Risicoscore
Per risico te bepalen score op basis van kans op voorkomen en gevolg.

Roerende zaakbelasting
Betreft een belasting voor het in eigendom van roerende zaken, zoals woonboten in de gemeente Arnhem. De grondslag van de belasting is een percentage van de RZB- waarde. De belasting wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar eigenaar of gebruiker is van de roerende zaak.

S.

Solvabiliteit
Is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.

Stelpost
Schatting van uitgaven, opgenomen in de begroting terwijl de werkelijke kosten nog niet exact bepaald kunnen worden.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

T.

Taakmutatie
Extra geld uit het gemeentefonds voor de uitvoering van nieuwe en/of bestaande taken.

Taakveld
Eenheid waarin de programma's zijn onderverdeeld.

Trap-op-trap-af systematiek/ accresmethode
Om het totaal beschikbare bedrag te bepalen dat aan de gemeenten wordt uitgekeerd, gebruikt het Rijk de accresmethode, ook wel de 'trap-op-trap-af systematiek' genoemd. Het accress is gekoppeld aan de ontwikkeling van rijksuitgaven (niet van alle uitgaven). Stijgen de uitgaven dan stijgt het accres, dalen de uitgaven dan daalt het accress.

Treasury
Is het geheel van activiteiten in verband met het beheren van de geldstromen.

V.

Verbonden partij
Is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft.

Voorziening
Dit is een reservering (geoormerkte gelden) met als doel het bedrag aan te wenden in de toekomst waar de voorziening oorspronkelijk voor is gecreëerd.

W.

Weerstandsfactor
= Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit. Bij een lagere factor dan 1 is aanzuivering van de algemene reserve vereist. Indien de factor uitkomt boven de 1,4 dan kunnen reserves worden aangewend voor nieuw beleid.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is de verhouding (ratio) tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit.

Z.

Zekerheidspercentage
Voor het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen moet met behulp van de risicosimulatie een keuze worden gemaakt met welke mate van zekerheid de geïdentificeerde risico's worden afgedekt. We noemen dit ook wel het zekerheidspercentage.

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	12 november 2020
Zaaknummer	504479

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 22 september 2020, Cluster Bedrijfsvoering nummer: 504479;

gezien de amendementen;

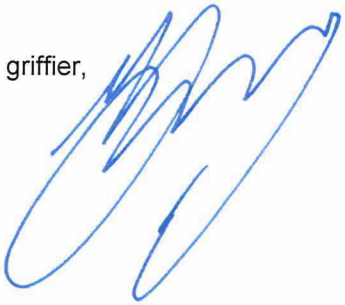
- "Actieplan voetganger" (20A74);
- "Aanvullend evacuatiemonument" (20A75);
- "Iedereen een startkwalificatie" (20A76);
- "Versterken lokale media" (20A79)
- "Investeren in een sociaal sterke stad" (20A80)
- "Huisvesting cultuur organisaties" (20A81)

gelet op artikel 190 en artikel 191 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Begroting 2021 vast te stellen
2. De volgende bestemmingsreserves ultimo 2020 op te heffen:
   a. Pakketmaatregelen WMO
   b. Huishoudelijk afval
3. De volgende bestemmingsreserves ultimo 2021 op te heffen:
   a. Beeldbepalende culturele manifestaties
   b. Beeldende en monumentale kunst
   c. Maatschappelijke opvang
   d. Herstructurering OGGz
   e. Noodfonds
   f. Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang
4. De bestemmingsreserve ICT ultimo 2022 op te heffen.
5. De bestemmingsreserve Buitengewoon Beter ultimo 2023 op te heffen.

De griffier,

De voorzitter,

Vaststellen: "Begroting 2021".

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.:	11 november 2019
Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	Dhr. R. Paping

Aanwezig: alle collegeleden en de raadskamerleden; mevrouw Manders, de heren Kraaijenbrink en van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Aydemir (Denk/ VA), mevrouw de Vries, de heren Bouma, Greving en Visser (PvdA), mevrouw Pape, de heren Van Es, Maref, Loos en Combée (VVD), mevrouw Andeweg en van Ommen, de heren van Iperen en Loor (D66), mevrouw van Dillen en de heer Hutten (CDA), de heren de Groot en Eliëns (PvdD), mevrouw Nede, de heren Jansen en Zijlstra (CU), de heren Coenders en Prinsen en de dames Simonis, Gemici en Dolsma (GroenLinks), de heer Elfrink (SP) en de heer Wiggers (AOP).
De fractie van de PVV was niet aanwezig.

Verloop:
De raadskamer heeft op 9 november in de meningsvorming 2 vergadert over de Begroting 2021 in samenhang met de m2 behandeling van de Belastingverordeningen 2021 en de Turap 2 2020. De eerste termijn van de raad is afgerond en heeft elke fractie haar wijzigingsvoorstellen kunnen toelichten. In de eerste termijn van het college hebben de wethouders Bouwkamp, Van der Zee, Paping en De Vroome hun pre-adviezen m.b.t. de wijzigingsvoorstellen, aan de raad kunnen meegeven. De raadskamer is omwille van de tijd, niet toegekomen aan de pre-advisering van de wethouders Louwers, Van Dellen en Burgemeester Marcouch.

Proces:
Op woensdag 11 november zal om 14.00 uur gestart worden met de Begrotingsraad, waarbij tevens de raad over de belastingverordeningen en Turap 2 2020 een besluit gaat nemen.

Toezeggingen:
Met betrekking tot de motie 20M231 "Vaste kraakdagen terug" heeft Wethouder Bouwkamp toegezegd om technisch te laten uit zoeken wat de kosten per ronde zijn. De informatie zal op dinsdag 10 november richting raad komen.

Met betrekking tot de motie 20M264 "Diftar PLUS; voorstel 5: meer pasjes levert meer op" heeft Wethouder Bouwkamp toegezegd om technisch te laten uitzoeken waarom VvE's geen pasjes kunnen krijgen. De informatie zal op dinsdag 10 november richting raad komen.

Met betrekking tot Amendement 20A77 "Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren" heeft Wethouder Paping toegezegd eerst langs de raad te gaan voordat er definitief een besluit wordt genomen m.b.t. de woonwagenplaatsen.

Met betrekking tot de motie 20M254 "Levensloop bestendige koopappartementen" heeft Wethouder Paping toegezegd dit onderdeel te laten zijn van de woon-zorg visie en in Q1 van 2021 naar de raad te komen.

Met betrekking tot de motie 20M272 "Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg" heeft Wethouder de Vroome toegezegd dat indien de kosten voor de jeugdzorg verder afnemen hij met de raad het gesprek zal voeren over de maatregelen die dan nog op tafel liggen.

Wethouder De Vroome heeft toegezegd dat als de BENG-norm leidt tot hogere kosten voor onze onderwijshuisvesting, hij ook het gesprek met de minister zal voeren over compensatie via het gemeentefonds.

Moties en Amendementen:
Voor de moties en amendementen verwijs ik u naar de bundel.

Conclusie
De voorzitter dankt allen aanwezigen en meldt dat de deadline voor het aanleveren van nieuwe amendementen en/of moties danwel wijzigingen op de reeds ingediende wijzigingsvoorstellen dinsdagavond 10 november 24.00 uur is.

De raadsadviseur,
K. Vons

De voorzitter,
K. Kalthoff

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel Amendement	Actieplan voetganger
Nummer Zaaknummer	**20A74** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

Toe te voegen bij paragraaf S09 Gezondheid en sport onder het kopje 'gezonde levensstijl' de volgende tekst:

Om een gezonde levensstijl laagdrempelig en toegankelijk te maken voor iedereen komt er een 'actieplan voetganger', met als doel wandelen en joggen door de gehele stad veiliger en aantrekkelijker te maken.

Toelichting

- Utrecht is de eerste stad in Nederland met een 'actieplan voetganger'. Met het plan wil Utrecht het aantrekkelijker en veiliger maken voor voetgangers met twee doelen: . Lopen/wandelen wordt aantrekkelijker. Utrecht wordt veiliger voor voetgangers. Veel acties hebben een verkennend en onderzoekend karakter, waarbij men probeert voetgangersnetwerken in de stad te inventariseren en de kwaliteit te beoordelen. In samenwerking met het Groenprogramma wordt onderzocht welke recreatieve wandelroutes verbeterd kunnen worden. We willen de voetganger gewicht geven in alle projecten door het handboek openbare ruimte aan te vullen met voetgangers kwaliteitseisen. Dit handboek beschrijft de kaders hoe wordt omgegaan met de openbare ruimte. Ook gaan we een aantal fysieke aanpassingen in de openbare ruimte uitvoeren. Om een goede werkwijze te ontwikkelen is gekozen om in het kader van dit actieplan voor de korte termijn een aantal hefboomprojecten te benoemen, zodat hiermee ervaringen opgedaan kunnen worden. De bedoeling is dat deze projecten in de komende vijf jaar worden uitgevoerd met zichtbare resultaten op straat. Tenslotte willen we een goede aanpak ontwikkelen om mensen te stimuleren meer te gaan lopen.

AANGENOMEN

- Wandelen is goed voor alles. Hart, bloedvaten, bloeddruk, holesterol, botten en spieren, gewicht en geheugen, ze gaan er allemaal op vooruit. In Arnhem wordt structureel meer aandacht aan de fiets gegeven en relatief weinig aan de voetganger, wandelaar en jogger. En dat terwijl deze groep groeit, o.a. doordat mensen steeds meer individueel willen sporten.
- In de meeste beleidsnota's en plannen worden "fietsers en voetgangers" als één groep beschouwd. Eigenlijk is de auto dan nog steeds de maat, want "fietsers en voetgangers" zijn gewoon de "niet-auto's". Dat klopt, maar dat perspectief maakt blind voor het gevaar dat fietsers op hun beurt weer opleveren voor de voetganger. Dit vereist naast fietsnetwerken ook **loopnetwerken.**
- Over ongevallen met voetgangers worden geen tellingen bijgehouden. Een voetgangersongeval is alleen een verkeersongeval als er een rijdend voertuig bij betrokken is. Tussen 2010 en 2019 zijn er per jaar gemiddeld 59 voetgangers overleden als gevolg van een verkeersongeval. Het ongevalsrisico van voetgangers en fietsers is ongeveer even hoog, dat van snor-/bromfietsers is een factor 3 à 4 hoger en dat van inzittenden van personen-/bestelauto's is een factor 7 à 8 lager.

Lea Manders - Arnhem Centraal

VOOR	25
TEGEN	12

"Actieplan voetganger" (20A74)

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Mark Coenders - GroenLinks Leendert Combée - VVD Eric Greving - PvdA Maarten Venhoek - D66 Daniël Becker - ChristenUnie Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem Klaartje van Dillen - CDA
Titel Amendement	Aanvullend evacuatiemonument
Nummer Zaaknummer	**20A75** 504479

De raadsleden stellen de volgende toevoeging voor:

Aan de vierde alinea van pagina 89 (na zin "Elk kroonjaar (…) extra activiteiten." toe te voegen:

- We realiseren een aanvullend monument ter herdenking van de evacuatie in 1944 te op een prominentere plek, bijvoorbeeld het park op het Velperplein, in overleg met betrokkenen. Hiervoor reserveren we eenmalig € 25.000,-. Dit dekken we uit de uitgaven voor herdenken in het kader van de Herstelagenda van € 0,2 miljoen. Daarnaast onderzoeken we met betrokkenen de wenselijkheid en haalbaarheid van verplaatsing van het bestaande monument naar de andere kant van de Apeldoornsestraat.

Aan de opsomming 'wat gaan we doen' als punt toe te voegen:

- Realiseren aanvullend evacuatiemonument.

AANGENOMEN

Toelichting:

De jaarlijkse herdenking van de evacuatie van Arnhem en omstreken krijgt de laatste jaren – terecht – steeds meer aandacht. De evacuatie had en heeft een ontzettend grote impact op heel veel Arnhemmers. De locatie van het evacuatiemonument is echter minder geschikt voor een passende herdenking en staat niet op een plek waar het verhaal door veel mensen wordt gezien. Daarom is er al langer het pleidooi om (bijvoorbeeld in het park op het Velperplein) een aanvullend monument te realiseren. Dit kan in de vorm van een representatieve plaquette. Op deze plek kan dan ook de jaarlijkse herdenking plaatsvinden. Het ontwikkelen en realiseren zal moeten gebeuren in overleg met betrokkenen zoals het Rode Kruis en voormalig evacués.

De geschatte kosten van een dergelijk aanvullend monument zijn € 25.000,-. Vanuit de Herstelagenda wordt € 0,2 miljoen geïnvesteerd in het versterken van het verhaal van de Slag om Arnhem. In de conceptbegroting 2021 (pagina 89) staat hierover: "We verbreden het verhaal rond de Slag om Arnhem en hebben meer aandacht voor de waarde van vrijheid." Een aanvullend evacuatiemonument past bij deze doelen.

Het bestaande evacuatiemonument staat aan de (van het Velperplein af gezien) linkerkant van de Apeldoornsestraat. Het monument is echter ontworpen om aan de andere kant van die straat te staan. Daarom is het voorstel te onderzoeken of het monument aan de andere kant van de Apeldoornsestraat geplaatst kan worden. Eventueel gelijk oplopend met het herstel van het Rembrandttheater.

Mark Coenders - GroenLinks
Leendert Combée - VVD
Eric Greving - PvdA
Maarten Venhoek - D66
Daniël Becker - ChristenUnie
Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Klaartje van Dillen - CDA

VOOR	35
TEGEN	2

"Aanvullend evacuatiemonument" (20A75)

GROENLINKS			VVD Arnhem			D66			PvdA		
	7	0		6	0		5	0		4	0
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	3	0	SP	3	0
			CDA Arnhem	2	0	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		

ChristenUnie			DENK Verenigd Arnhem			Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem			Partij voor de Vrijheid		
	2	0		2	0		0	2			
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Nathalie Nede - ChristenUnie
Titel Amendement	Iedereen een startkwalificatie
Nummer / zaaknummer	**20A76** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor in de Begroting 2021:

Op p. 109 "We geven hiermee invulling aan motie 20M175 Iedereen een startkwalificatie" te wijzigen in:

"We gaan monitoren hoeveel mensen zonder startkwalificatie in de bijstand zitten en instromen, hoeveel mensen er met startkwalificatie uitstromen en of het halen van een startkwalificatie bijdraagt aan een duurzame uitstroom uit de uitkering.
We evalueren deze cijfers jaarlijks en vergelijken die met landelijke cijfers en cijfers van vergelijkbare gemeenten. Deze evaluatie delen wij jaarlijks met de raad. Op basis van die evaluatie passen wij ons beleid ten aanzien van het bevorderen van het behalen van een startkwalificatie voor bijstandsgerechtigden aan."

Toelichting

De raad heeft de motie Iedereen een startkwalificatie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen om het halen van een startkwalificatie voor bijstandsgerechtigden als doelstelling op te nemen. Er is momenteel geen inzicht in de cijfers en over het effect van het behalen van een startkwalificatie. Daardoor is het momenteel niet mogelijk om een concrete en realistische doelstelling te formuleren. Het is nodig om deze gegevens te monitoren. Als er cijfers bekend zijn kan er naar aanleiding van de evaluaties zo nodig op gestuurd worden.

Nathalie Nede - ChristenUnie

VOOR	25
TEGEN	12

"Iedereen een startkwalificatie" (20A76)

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Mattijs Loor - D66
Titel Amendement	Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren
Nummer Zaaknummer	**20A77** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

Op pagina 156 van de begroting, onder 'Uitbreiden woonwagenlocaties', de tekst:

We geven uitwerking aan het plan van aanpak uitbreiden woonwagenlocaties (juli 2020). Na het opdoen van ervaringen uit de pilot voor uitbreidingen(en) en de uitwerking van de toewijzingsregels, kan de aanvulling van woonwagenbeleid op de Woonvisie in 2021 aan de raad worden voorgelegd.

Te wijzigen in:

We geven uitwerking aan het plan van aanpak uitbreiden woonwagenlocaties (juli 2020). De raad ontvangt zo spoedig mogelijk een voorstel voor het doen van een pilot op één of meer locaties, waarbij de verdeling van kosten en verantwoordelijkheden tussen de gemeente en de beoogde verhuurder(s)/ontwikkelaar(s) bij de aanleg/bouw en tijdens de exploitatie van de standplaatsen duidelijk wordt. Na vaststelling van het pilotvoorstel geven we samen met (toekomstige) woonwagenbewoners, omwonenden en de beoogde verhuurder/ontwikkelaar de concrete plannen vorm.
Na het opdoen van ervaringen uit de pilot voor uitbreidingen(en) en de uitwerking van de toewijzingsregels, kan de aanvulling van woonwagenbeleid op de Woonvisie in 2021 aan de raad worden voorgelegd.

VERWORPEN

Toelichting

Arnhem beschikt nog over enkele reserves die bedoeld zijn om de woningbouwproductie aan te jagen. Hiermee moeten we spaarzaam omgaan. Het is goed om nu eindelijk een impuls te geven aan het realiseren van woonwagenstandplaatsen. Het inzetten van 240.000 euro (zoals blijkt uit de mutatieoverzichten bij de technische vragen) vraagt echter wel om substantieel resultaat.
Om die reden willen we voordat deze bedragen volledig besteed worden aan de pilotprojecten helder hebben wat de verdeling van verantwoordelijkheden is en waaraan dit bedrag precies wordt besteed. Op basis van deze kaders kunnen de plannen in samenwerking tussen alle betrokkenen worden vormgegeven.

Mattijs Loor - D66

VOOR	18	*"Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren" (20A77)*
TEGEN	19	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK / Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Amendement van het lid	Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel Amendement	Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens
Nummer Zaaknummer	**20A78g** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

In de paragraaf Lokale heffingen op blz. 166 onder het kopje "Afvalstoffenheffing/ invoering Diftar " na zin "De financiële prikkel (.....) van de gemeente Arnhem" toe te voegen:

"Het basistarief per jaar als volgt te differentiëren op basis van 70% gelijke basiskosten per huishouden en 30% variabele kosten:
Eenpersoonshuishouden 144,36
Meerpersoonshuishouden 174,84".

Verder de tabellen in de Begroting 2021 overeenkomstig aan te passen.

Toelichting

- Een meerpersoonshuishouden vervuilt twee keer zo veel als een eenpersoons huishouden. Dat was het uitgangspunt bij de berekening voor het variabele tarief.
- In Arnhem worden de kosten volledig gedekt uit de afvalstoffen heffing. Een deel van de kosten voor het vaste tarief zit in het ophalen en andere basiskosten, die nu voor ieder huishouden gelijk berekend worden, terwijl een meerpersoonshuishouden meer gebruik maakt van voorzieningen.
- Een eenpersoonshuishouden betaalt daardoor dus naar verhouding meer mee aan die basiskosten.
- We hebben in 2021 72.766 huishoudens in Arnhem, die betalen nu 162,60 vast tarief per jaar dat is in totaal 11.831.751 euro. Van die huishoudens is 40% (29.085) eenpersoons en 60% (43.681) meerpersoons.

nodig	11.831.751
totaal huishoudens	72.766
Eenpersoons	29.085

VERWORPEN

Meerpersoons	43.681
totaal aantal huishouden som	116.447
% kosten ophalen e.d.	70%
kosten ophalen totaal	8.282.226
euro's ophalen e.d. per huishouden	113,82
kosten Papier, GFT en PBD	3.549.525
Kosten eenpersoons	***144,36***
Kosten meerpersoons	***174.84***
Totaalbedrag eenpersoons	4.198.737
Totaalbedrag Meerpersoons	7.637.154
Totaalbedrag na tariefwijziging	11.835.891

Lea Manders - Arnhem Centraal

VOOR	11	*"Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens" (20A78g)*
TEGEN	26	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3
Elfrink	
Çetintaş	
Dobbe	

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Amendement van het lid	Menno Loos - VVD Mark Coenders - GroenLinks Maarten Venhoek - D66 Ria de Vries - PvdA René Kraaijenbrink - Arnhem Centraal Hans Eliëns - Partij voor de Dieren Klaartje van Dillen - CDA Talip Aydemir - DENK - Verenigd Arnhem Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Nathalie Nede - ChristenUnie
Titel Amendement	Versterken lokale media
Nummer / zaaknummer	**20A79** 504479

De raadsleden stellen de volgende toevoeging voor:

In de begroting 2021 aan programma S.05 Cultuur de volgende paragraaf **toe te voegen** onder 'Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen':

Versterken lokale media

Sterke lokale media zijn essentieel voor het functioneren van de lokale democratie. Daarom investeren we hierin. We starten een tweejarige proef met een lokaal mediafonds van tenminste € 65.000,- per jaar. Daarbij hebben we als uitgangspunten dat een bepaald project van een mediapartner of zelfstandig journalist subsidie kan aanvragen. Per aanvraag mag er maximaal € 10.000,- verstrekt worden en geen enkele aanvrager mag meer dan 1/3 van het jaarlijks beschikbare budget verkrijgen. **We verlenen RTV Arnhem in 2021 eenmalig een extra subsidie van € 80.000,- tot maximaal € 125.000,-. Voor het einde van het jaar informeert het college de gemeenteraad of de ingezette verbetering van RTV Arnhem gestalte krijgen. Naar aanleiding hiervan wordt voorstel gedaan voor een structurele bijdrage.**

De kosten voor beide onderdelen betalen we uit het cultuurbudget. Het cultuurbudget verhogen we met eenzelfde bedrag door toevoeging van gelden die de gemeente krijgt van het Rijk voor compensatie van de gevolgen van de coronacrisis. De zoektocht naar structurele financiële

AANGENOMEN

middelen voor lokale media zetten we voort. Zdat we voor het einde van het eerste jaar RTV en voor het einde van de pilot met het lokaal mediafonds, bij gebleken succes, kunnen voorzetten.

Toelichting:

Sterke lokale media zijn essentieel voor het functioneren van de lokale democratie. Het verkrijgen, controleren en verspreiden van informatie enorm belangrijk is voor Arnhem, de politiek en inwoners. Nu maar ook zeker ook in de toekomst. Om allerlei uiteenlopende redenen staan diverse lokale media onder druk en komen nieuwe initiatieven moeilijk tot stand. Zo staat de debatfunctie binnen onze gemeente al langer onder druk. Met een lokaal mediafonds kan hier mogelijk een positieve bijdrage aan geleverd worden. Dit is eerder onderzocht, waarover het college de gemeenteraad op 28 mei 2019 informeerden. In de brief zegt het college onder meer: “Een groot deel van de Arnhemse lokale media pleit er voor om met een mediafonds te starten en praktijkervaring op te doen.” De kosten zouden zo’n € 65.000,- zijn. Het college pleitte voor een tweejarige proefperiode. Met dit voorstel wordt hier toch gevolg aan gegeven, ook vanuit het idee uit de brief: “Het zou gaan om het oprichten van een zelfstandige stichting met onafhankelijk bestuur, waarmee de gemeente een subsidierelatie aangaat.

Het fonds is voor losse onafhankelijke onderzoeksjournalistieke projecten en de gelden mogen niet voor algemene doeleinden worden gebruikt. De journalist moet het vertrouwen geven om tot een kwalitatieve journalistieke productie te komen. De gemaakte mediaproductie moet betrekking hebben tot Arnhem en openbaar toegankelijk zijn.”

De raad verzoekt het college zo snel mogelijk profiel schets op te stellen voor een bestuur, de competenties die daar in vertegenwoordigd moeten zijn en de richtlijnen die zij voornemens is mee te geven bij de subsidie verstrekking. In het bestuur moet logischerwijs actuele journalistieke en redactioneel ervaring aanwezig zijn.

Naast social media, blogs en meerdere kleine nieuwsmedia hebben we ook een stabiele professionele zendgemachtigde nodig. Die naast haar primaire taak ook zorgdraagt voor opleiding van vrijwilligers en media professionals. RTV Arnhem heeft de gemeenteraad op 22 juni 2020 op de hoogte gesteld van de (op handde staande) ontwikkelingen, en heeft de raad hier op 3 oktober 2020 een onderbouwing over gestuurd. RTV Arnhem heeft aangeven het gesprek met andere Arnhemse mediapartners te willen aangaan voor samenwerking en/of ondersteuning.

Juist ook ten tijden van de coronacrisis zijn sterke (lokale) media van groot belang om inwoners goed te informeren en de politiek goed te kunnen volgen. Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor ondersteuning van de cultuursector (waaronder media). Door een deel hiervan te reserveren ondersteunen we niet alleen de lokale media en de lokale democratie, maar geven we ook ruimte aan de vele zzp’ers in de mediasector.V

AANGENOMEN

Menno Loos - VVD
Mark Coenders - GroenLinks
Maarten Venhoek - D66
Ria de Vries - PvdA
René Kraaijenbrink - Arnhem Centraal
Hans Eliëns - Partij voor de Dieren
Klaartje van Dillen - CDA
Talip Aydemir - DENK - Verenigd Arnhem
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Nathalie Nede - ChristenUnie

VOOR	37
TEGEN	0

"Versterken lokale media" (20A79)

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 November 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Amendement van het lid	Daniël Becker - ChristenUnie Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Titel Amendement	Investeren in een sociaal sterke stad
Nummer Zaaknummer	**20A80** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor in de Begroting 2021:

Op p. 109 , onder paragraaf "Dichtbij de Arnhemmer en integraal"
En daarbij **toe te voegen**:

"Binnen het programma 'investeren in een sociaal sterke stad', gaan wij actief verbinding zoeken en het gesprek aan met sociaal maatschappelijke instellingen waaronder kerken, Leger des Heils, Moskeeën enz." Hiermee willen wij pro-actief invulling geven aan de motie 20M176 Investeren in een sociaal sterke stad.'

Daarmee kan de zinsnede die verwijst naar deze motie op pagina nr. 118 komen **te vervallen**.

Toelichting

De zinsnede die nu is opgenomen op pagina 118 van dit programma, doet volgens ons te weinig recht aan de zeggingskracht en intentie van deze motie. Tevens staat deze nu genoemd onder het kopje 'Armoede en schulddienstverlening'. Dat is wat ons betreft een te beperkte vertaling van de kracht en reikwijdte die deze sociaal maatschappelijke instellingen kunnen hebben.

Wat ons betreft kunnen deze instellingen worden gezien als integrale partners, die zeer dichtbij de Arnhemmers staan en weten wat er onder hen leeft'.

Daniël Becker - ChristenUnie
Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem

VOOR	26	*"Investeren in een sociaal sterke stad" (20A80)*
TEGEN	11	

GROENLINKS			VVD Arnhem			D66			PvdA		
7	0		0	6		5	0		4	0	
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo											

			CDA Arnhem			Arnhem Centraal			SP		
			2	0		3	0		0	3	
			Van Dillen			Manders			Elfrink		
						Van der Laak			Çetintaş		
									Dobbe		

Arnhemse Ouderen Partij											
1	0										
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink					

ChristenUnie			DENK Verenigd Arnhem			Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem			PARTIJ VOOR DE VRIJHEID		
2	0		2	0		0	2				
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 November 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Amendement van het lid	Daniël Becker - ChristenUnie
Titel Amendement	Huisvesting cultuur organisaties
Nummer Zaaknummer	**20A81** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor in de Begroting 2021:

Op p. 101 , onder paragraaf "Toekomstbestendige huisvesting van Museum Arnhem, onze Rijksgezelschappen Oostpool en Introdans en het Stadstheaterl"
En daarbij **op te nemen**:

"Wat betreft de huisvesting van onze rijkgezelschappen Oostpool, Introdans en het Stadstheater is de uitkomst van de raadsbehandeling 'Lauwersgrachtalliantie" na de zomer bepalend voor het vervolgproces".

Daarmee kan de volgende zinsnede op pagina nr. 101 komen **te vervallen**:

'Wat betreft de huisvesting van onze rijkgezelschappen Oostpool, Introdans en het Stadstheater is de uitkomst van de raadsbehandeling over de samenwoon- en standalone variant na de zomer bepalend voor het vervolgproces'.

Toelichting

Graag hechten wij aan een correcte weergave van de wijze waarop college dit raadsvoorstel naar de raad gaat brengen inzake het huisvesting vraagstuk van de Rijksgezelschappen en het Stadstheater. Dit voorstel is wat ons betreft zeer veel breder, dan alleen de twee varianten die nu in de zinsnede staan vernoemd. Tevens doet dat ook geen recht aan de wijze waarop de raad het gesprek met college hierover aan wil gaan. Het nu verwijzen naar 2 bepaalde varianten lijkt ons enigszins voorbarig en weinig creatief.

Daniël Becker - ChristenUnie

VOOR	34
TEGEN	3

"Huisvesting cultuur organisaties" (20A81)

GROENLINKS		VVD Arnhem		D66		PvdA	
7	0	6	0	5	0	4	0
Coenders		Combée		Andeweg		Greving	
Prinsen		Pape		Loor		Bouma	
Navis		Kalthoff		Venhoek		De Vries	
Dolsma		Van Es		Van Ommen		Visser	
Gemici		Maref		Van Iperen			
Simonis		Loos					
Van der Loo				Arnhem Centraal		SP	
		CDA Arnhem		3	0	3	0
Arnhemse Ouderen Partij		2	0	Manders		Elfrink	
0	1	Van Dillen		Van der Laak		Çetintaş	
Wiggers		Hutten		Kraaijenbrink		Dobbe	

ChristenUnie		DENK Verenigd Arnhem		Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem		PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
2	0	0	2	2	0	
Becker		Usta		De Groot		Verheij
Nede		Aydemir		Eliëns		

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Corona Noodplan
Nummer Zaaknummer	**20A82** 504479

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

Het volgende beslispunt wordt **toegevoegd** aan het raadsvoorstel Begroting 2021

-De begroting 2021 vast te stellen met dien verstande dat het Corona Noodplan* van de SP in de begroting wordt verwerkt.

Toelichting:

Met dit investeringsplan doet SP Arnhem concrete en sociale voorstellen om de gevolgen van de coronacrisis voor Arnhem aan te pakken. Daarmee willen we banen behouden en banen creëren, investeren in dat wat vitaal en cruciaal is en de tweedeling in Arnhem aanpakken. Niet stilletjes afwachten totdat de rekening van de crisis moet worden betaald, maar nu aan de slag. Dit is een plan voor een sociale toekomst voor Arnhem.

Elfrink - Dobbe - Cetintas - (allen SP)

* https://arnhem.sp.nl/sites/arnhem.sp.nl/files/attachments/arnhemscoronanoodplan.pdf

VOOR	3	*"Corona Noodplan" (20A82)*
TEGEN	34	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	
Verheij	

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Niet bezuinigen op de zorg maar juist anticyclisch investeren in de zorg, omdat het keihard nodig is
Nummer Zaaknummer	**20A83** 504479

De raadsleden stellen de volgende wijziging voor:

Toe te voegen aan de paragraaf 'meedoen in een socialer Arnhem' op pagina 11: de bezuinigingen op (jeugd)zorg en het sociaal domein worden geschrapt. 13 miljoen euro wordt toegevoegd om deze bezuinigingsmaatregelen op (jeugd)zorg en het sociaal domein terug te draaien. Dit wordt gedekt uit een coronataks voor vastgoedmagnaten (10 miljoen) en villabezitters, en reductie van externe inhuur (3 miljoen).

En dit in de begroting te verwerken.

Daarom investeren we twee miljoen euro in Scalabor, om extra productielijnen voor mondkapjes en andere beschermingsmiddelen op te zetten. Zo creëren we banen voor Arnhemmers én veiligheid voor onze zorgverleners en de Arnhemmers voor wie zij zorgen.

Tijdens de coronacrisis krijgt de zorg applaus. Zorgverleners hebben een enorme extra prestatie geleverd. In de ziekenhuizen. In de verpleeghuizen. Maar ook in de thuiszorg, de jeugdzorg en de gehandicaptenzorg. Zij zijn cruciaal voor ons allemaal. Maar nog steeds wordt er in Arnhem voor miljoenen bezuinigd op de zorg. En dat terwijl de werkdruk in de zorg voor de coronacrisis ook al enorm hoog was. Bezuinigen is het tegenovergestelde van waarderingvoor de cruciale rol van de zorg in Arnhem. De bezuinigingen draaien we daarom terug. Dit wordt financieel gedekt door een reductie in externe inhuur De externe inhuur is vorig jaar enorm gestegen bij de gemeente Arnhem. Van 13% naar 21% van de totale loonsom. Het college kan hiermee €5 miljoen per jaar besparen, waarvan 3 miljoen kan worden ingezet voor het terugdraaien van bezuinigingen op (jeugd) zorg en het sociaal domein. Ook voeren we een

coronataks in voor vastgoedmagnaten en villabezitters. De rekening van de crisis laten we betalen door degenen die dat kunnen betalen. Dit levert structureel 10 miljoen euro op.

Elfrink - Dobbe - Cetintas - (allen SP)

1) https://www.bnnvara.nl/kassa/videos/554508

VERWORPEN

VOOR	4
TEGEN	33

"Niet bezuinigen op de zorg maar juist anticyclisch investeren in de zorg, omdat het keihard nodig is" (20A83)

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Een coronafonds om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen ipv 10 miljoen euro weggooien op de blauwe golven
Nummer Zaaknummer	**20A84** 504479

De raadsleden stellen voor om toe te voegen aan de begroting: een Coronafonds van 26 miljoen euro.

Dit te dekken uit
Het schrappen van de facelift Blauwe Golven, en het terugbrengen van de gemeentelijke bijdrage aan de verbouwing / renovatie van het Stadstheater/ lauwersgracht tot meer realistische proporties.

En dit in de begroting te verwerken.

Om bezuinigingen te voorkomen op dat wat van waarde is voor Arnhemmersstellen we een coronafonds in. Dan kunnen we de financiële gevolgen door de coronacrisis opvangen. Met een financiële buffer is Arnhem voorbereid op eventuele kortingen vanuit Den Haag en kunnen we asociale bezuinigingen voorkomen.

Elfrink - Dobbe - Cetintas - (allen SP)

Toelichting, zie
https://arnhem.sp.nl/sites/arnhem.sp.nl/files/attachments/arnhemscoronanoodplan.pdf

https://arnhem.sp.nl/sites/arnhem.sp.nl/files/attachments/tegenbegroting_sp_arnhem_2020-2023.pdf hfdstk RECHTVAARDIGE LOKALE BELASTINGEN

VOOR	4	*"Een coronafonds om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen ipv 10 miljoen euro weggooien op de blauwe golven" (20A84)*
TEGEN	33	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Klimaatfonds op de best mogelijke manier in te zetten, en de slechtste huizen op te knappen
Nummer Zaaknummer	**20A85** 504479

De raadsleden stellen de volgende wijziging voor:

Toe te voegen aan de paragraaf 'Verlagen van de vaste lasten' op pagina 116:
Daarom zal het klimaatfonds worden ingezet om de slechtste huizen in Arnhem op te knappen en te verduurzamen.

En dit in de begroting te verwerken.

Toelichting

Acht procent van de Nederlanders is te arm om zijn energiekosten te betalen, aldus TNO op 2 november 2020[1]. Zij gaan de winter in zonder geld om hun huis te verwarmen. Ook kunnen zij energiebesparende maatregelen in hun huis niet betalen. Dat zijn 650 duizend huishoudens in Nederland en zal dus naar verwachting ook duizenden huishoudens in Arnhem betreffen. Volgens de Trias Energetica begint besparen bij het beperken van de energievraag. De goedkoopste stookkosten zijn als je nauwelijks hoeft te stoken in een comfortabel huis dat niet tocht. Maar in Arnhem zijn er nog vele slechte huizen die moeten worden worden opgeknapt. Ongezonde huizen met schimmel-, en vochtproblemen, met achterstallig onderhoud en slechte isolatie. Huizen waar mensen nu een torenhoge energierekening betalen. De inspanningen van de gemeente Arnhem zijn er nu op gericht om energiekosten te besparen door maatregelen die mensen zelf kunnen doen. Maar een tochtig huis met schimmel aanpakken en isoleren, en structureel aanpakken, dat krijgt daarin nog nauwelijks plek. Bij deze huizen red je het niet met maatregelen zoals waterbesparende kranen en een energiecoach. Die huizen moeten we isoleren en voorzien van collectieve zonnepanelen op de geschikte daken. Dan gaat de

energierekening en dus de lasten voor mensen omlaag, dan worden de huizen weer gezond om in te wonen. Het biedt ook een extra kans om banen te creëren in bouw en techniek. Samen met ROC's, Arnhemse aannemers kan een ambitieus plan worden gemaakt voor het bouwen en opknappen van Arnhemse huizen voor de mensen die daarvoor nodig zijn. Het Klimaatfonds ligt nog bijna in zijn volledigheid op de plank, en voorgestelde uitgaven zijn nog niet goedgekeurd door de gemeenteraad. Dit bedrag is dus nog beschikbaar om hiervoor in te zetten.

Elfrink - Dobbe - Cetintas - (allen SP)

[1]Https://www.trouw.nl/economie/geen-geld-om-je-huis-te-verwarmen-voor-650-000-huishoudens-in-ons-land-is-het-de-harde-werkelijkheid~b050fffe/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.bing.com%2F

VERWORPEN

VOOR	9
TEGEN	28

"Klimaatfonds op de best mogelijke manier in te zetten, en de slechtste huizen op te knappen" (20A85)

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN 7

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Investeren in banen bij Scalabor én investeren in voldoende veilige mondkapjes voor Arnhemmers
Nummer Zaaknummer	**20A86** 504479

De raadsleden stellen de volgende wijziging voor:

Toe te voegen aan de paragraaf 'doorontwikkelen Scalabor' op pagina 114: We zetten extra productielijnen op voor mondkapjes en andere beschermingsmiddelen door Scalabor. De kosten van 2 miljoen euro worden gedekt uit het schrappen van de kosten voor de visie Nieuwe Haven.

En dit in de begroting te verwerken.

Toelichting:
Goede beschermende mondkapjes zijn nog steeds keihard nodig.
-Ten eerste om de cruciale mensen in de frontlinie te beschermen. Nog steeds werken medewerkers in verpleeghuizen of thuiszorg zonder beschermingsmiddelen.
-Ook is op steeds meer plekken een mondkapje verplicht. Maar vaak beschermen de mondkapjes die beschikbaar zijn onvoldoende. 1)
-Door de coronacrisis staat het resultaat van Scalabor onder druk. Een extra investering kan hen, en de werkgelegenheid die zij bieden, te helpen om in deze crisis overeind te blijven.

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)

VOOR	5	*"Investeren in banen bij Scalabor én investeren in voldoende veilige mondkapjes voor Arnhemmers" (20A86)*
TEGEN	32	

GROENLINKS	0	7	VVD Arnhem	0	6	D66	0	5	PvdA	0	4
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	0	3	SP	3	0
			CDA Arnhem	0	2	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	0	1	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		
ChristenUnie	0	2	DENK Verenigd Arnhem	2	0	Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2	Partij voor de Vrijheid		
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Omscholingsfonds voor zorg, onderwijs en techniek
Nummer Zaaknummer	**20A87** 504479

De raadsleden stellen de volgende wijziging voor:

Het volgende beslispunt wordt toegevoegd aan het raadsvoorstel over de begroting 2021:

Besluit: aan de begroting 2021 worden de volgende structurele taakstellingen toegevoegd:

solidariteitstaakstelling op Raad en college van €0,5 mln
taakstelling op diverse gemeenschappelijke regelingen van €1,5 mln.

De structurele opbrengst van € 2 mln per jaar wordt aangewend om een omscholingsfonds voor zorg, onderwijs en techniek mee te financieren.

Toelichting:

We investeren in de lokale economie en in banen zodat we beter voorbereid zijn op de economische crisis die komt. We doen er alles aan zodat de armoede in Arnhem als gevolg van de crisis niet toe- maar afneemt, in lijn met de motie van de SP die gemeenteraad van Arnhem aannam

Solidariteitstaakstelling op Raad en College.

Raad en college leveren allemaal een klein % van hun salaris en onkostenvergoedingen in. Ook kan er worden bezuinigd op borrels, hapjes en buitenlandse reizen. In totaal wordt er een bedrag van 500.000 euro per jaar bespaard. College en de vice-voorzitter van de raad doen daarvoor een voorstel.

Taakstelling diverse gemeenschapelijke regelingen

Sommige zaken heeft de gemeente Arnhem uitbesteed aan gemeenschappelijke regelingen. Een voorbeeld is de ODRA. Deze blijven bij bezuinigingen vaak buiten schot terwijl er op hele belangrijke zaken die de gemeente zelf doet dan wel moet worden bezuinigd. Daarom kiezen we er voor om hier actief een bijdrage van in totaal €1,5 miljoen weg te halen. Het college doet daarvoor een voorstel

---

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)

VERWORPEN

VOOR	6	*"Omscholingsfonds voor zorg, onderwijs en techniek" (20A87)*
TEGEN	31	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	
Verheij	

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Leo de Groot - Partij voor de Dieren Lea Manders - Arnhem Centraal Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Vaste kraakdagen terug
Nummer Zaaknummer	**20M231** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 het college op te roepen om het proces in gang te zetten voor het (opnieuw) instellen van een aantal vaste ophaaldagen voor grof huisvuil, om illegaal achterlaten te beperken en reparatie en hergebruik te bevorderen.

We weten dat:

- Er veel grofvuil wordt achtergelaten bij ondergrondse containers, dat daar niet in past en waar deze ook niet voor bedoeld zijn;
- Handhaving hiertegen moeilijk is, en veelal beperkt blijft tot het aanbrengen van een waarschuwingssticker op het grofvuil;
- Het niet voor iedereen mogelijk is om met eigen vervoer grofvuil naar een afvalbrengstation te brengen;
- Bij vaste ophaaldagen voor grofvuil, er een deel van huisraad en materialen die aan de straat gezet worden, kan en zal worden opgehaald door derden voor reparatie en hergebruik, en dat dit bijdraagt aan het beperken van de afvalstroom.
- Dit bij afhalen op afspraak, veel minder het geval zal zijn waardoor mogelijk nog bruikbare goederen en materialen in de AVR verdwijnen
- Afhalen op afspraak niet kosteloos is

We vinden dat:

- Grofvuil een aantal maal per jaar kosteloos moet kunnen worden afgevoerd ook als men geen eigen vervoer heeft;
- Afvalbeleid gericht moet worden op reparatie en hergebruik van afgedankte materialen en goederen;

Daarom vraagt de raad aan het college om:

- Te onderzoeken op welke wijze het instellen van een aantal vaste ophaaldagen voor grofvuil kan bijdragen aan het beperken van illegaal achterlaten en aan het bevorderen van hergebruik door derden;
- Te onderzoeken of dit kan zonder gevolgen voor de afvalstoffenheffing;
- De raad te informeren over de resultaten en te komen tot een voorstel voor uitvoering.

AANGENOMEN

Raadsleden

Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Lea Manders - Arnhem Centraal
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

VOOR	28	*"Vaste kraakdagen terug" (20M231)*
TEGEN	9	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID		
Verheij		

Totaal	37

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Verbod dragen van gevaarlijke voorwerpen, zoals messen en slagwapens
Nummer Zaaknummer	**20M233** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- er een tendens is dat het dragen van een gevaarlijke voorwerp, zoals een mes of een slagwapen op de openbare weg en in voor publiek opengestelde gebouwen toeneemt;
- exacte cijfers ten aanzien van het bij zich dragen van gevaarlijke voorwerpen niet bekend zijn;
- mag worden aangenomen dat ook in Arnhem mensen zich voorzien een gevaarlijke voorwerp, zoals een mes of een slagwapen, op de openbare weg en in voor publiek toegankelijke gebouwen;
- de gemeente Zaanstad recent het dragen van gevaarlijke voorwerpen, zoals messen en slagwapens, heeft verboden;

Overwegende dat;
- het ongewenst is dat mensen zich preventief bewapenen door middel van het dragen van een mes;
- de raad van Arnhem al het mogelijk wil doen om de veiligheid en het gevoel van veiligheid te vergroten;
- de raad van Arnhem wil voorkomen dat het aantal steekincidenten in Arnhem toeneemt dan wel daartoe te kans bestaat, omdat het dagen van gevaarlijke voorwerpen niet verboden is;
- de gemeente Zaanstad het dragen van gevaarlijke voorwerpen zoals messen en slagwapens heeft verboden en dat bij overtreding het wapen in beslag wordt genomen en een boete van 2.500 euro volgt;

INGETROKKEN

Verzoekt het college respectievelijk de burgemeester;

- de raad een voorstel voor te leggen naar analogie van de gemeente Zaanstad zodat dragen van gevaarlijke voorwerpen zoals messen en slagwapens is verboden en dat bij overtreding het wapen in beslag wordt genomen en een boete van 2.500 euro volgt.

en gaat over tot de orde van de dag

Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Veilige fietspaden
Nummer Zaaknummer	**20M235** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- op de fietspaden gemotoriseerd verkeer rijdt (veel) harder dan 25 kilometer per uur;
- gemotoriseerd verkeer niet thuishoort op fietspaden die als zodanig zijn aangeduid (zie toelichting);
- aanwonenden van de fietspaden en recreanten van de natuurgebieden geluidsoverlast van brommers en scooters ondervinden;
- de fietsers op met name de fietspaden Malburgse Bandijk en Grote Griet het gemotoriseerde verkeer als onveilig ervaren en dat deze paden te smal zijn, waardoor scooters en fietsers elkaar niet veilig kunnen passeren;
- ook speedpedelecs daarom verboden zijn op deze onverplichte fietspaden;
- gewone e-bikes en elektrisch aangedreven snorfietsen (max. 25 km/u) wel zijn toegestaan;

Overwegende dat;
-wij het fietsverkeer willen stimuleren;
-het fietsen op fietspaden, waaronder de Malburgse Bandijk en Grote Griet, veilig mogelijk moet zijn;
- gemotoriseerd verkeer is voorzien van een kenteken op de achterzijde van het voertuig;
- de handhaving door politie en andere opsporingsambtenaren niet voldoende mogelijk is om wetsovertreders te beboeten, omdat deze opsporingsambtenaren andere belangrijke handhavingstaken uitvoeren;
- naar analogie van snelheids- en roodlichtovertredingen flitsapparatuur kan bijdragen om wetsovertreders elektronisch op te sporen en te beboeten;

VERWORPEN

Draagt het college op; - te onderzoeken of het installeren en gebruik van flitsapparatuur kan bijdragen om het gebruik van niet verplichte fietspaden door motorvoertuigen ontmoedigd kan worden; - de raad uiterlijk medio april 2021 te informeren over de mogelijkheden en de financiële en andere risico's.
en gaat over tot de orde van de dag Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

Deze borden worden grootschalig genegeerd.

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal 37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Passend materieel onderhoud
Nummer Zaaknummer	**20M237g** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- het onderhoud van parken, waaronder de Steenen Camer, is uitbesteed;
- aannemers niet altijd passend materieel inzetten, waardoor zij met te groot materieel schade veroorzaken aan paden en groenstroken;
- schade veroorzaken strijdt met beginsel van duurzaamheid;
- het herstel van deze schade niet direct plaatsvindt, maar vaak pas na vele weken of zelfs maanden;
- paden en groenstroken liggen er dientengevolge vele weken tot maanden bedroevend bij (modder).

Overwegende dat;
-de aannemers voor eigen rekening de schade zullen herstellen, neemt zulks niet weg dat het park gedurende een deel van het jaar als gevolg van te groot ingezet materieel er bedroevend bij ligt;
- wij trots zijn op onze parken en dat Arnhemmers en onze gasten onafgebroken moeten kunnen genieten van het betreffende park.

Verzoekt het college;
- inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn als wordt opgedragen om passend materieel in te zetten, opdat geen schade ontstaat aan paden en groen.

VERWORPEN

en gaat over tot de orde van de dag

Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

Beelden zeggen meer dan 1.000 woorden.
Twee plekken in Park de Steenen Camer.

VOOR	6	*"Passend materieel onderhoud" (20M237g)*
TEGEN	31	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Lea Manders - Arnhem Centraal Rebin Maref - VVD
Titel motie	Iedereen moet gewoon grofvuil weg kunnen brengen
Nummer Zaaknummer	**20M238** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende:

- Dat iedere Arnhemmer 6x per jaar zijn/haar grofvuil mag aanbieden.
- Dat er Arnhemmers zijn die geen particuliere auto maar alleen een bedrijfsauto hebben;
- Dat zij vanaf 1 juli huiswaarts worden gestuurd met grofvuil als zij een logo op hun auto hebben, terwijl zij hiervoor wel afvalstofheffing betalen.

Overwegende:

- Het vreemd is dat zzp'ers en anderen die in busjes of leaseauto's rijden met logo, geweerd worden van het afvalbrengstation met hun particuliere afval, ook al staat er nog saldo op hun pas;
- Niet iedereen bij zijn/haar buren een auto weg kan lenen om grofvuil weg te brengen.
- Mensen bedrijfsafval ook gewoon weg kunnen brengen met een auto zonder logo, bijvoorbeeld met de auto van de buren;
- Het een enorme bureaucratie is om elke keer als eenmanszaak een papiertje aan te moeten vragen als men wil storten;
- Aan de poort gecontroleerd wordt wat en hoe veel men komt brengen;
- Het nooit te voorkomen is dat er enig misbruik wordt gemaakt, welke regeling je ook instelt en dat bureaucratische maatregelen dit niet verhelpen.

AANGENOMEN

Roept het college op:
Het voor mensen met een auto met logo of (kleine) bedrijfsauto weer mogelijk te maken jaarlijks 6 keer hun particuliere grofvuil weg te brengen.

en gaat over tot de orde van de dag

Lea Manders - Arnhem Centraal
Rebin Maref - VVD

VOOR	28	*"Iedereen moet gewoon grofvuil weg kunnen brengen" (20M238)*
TEGEN	9	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

Partij voor de Vrijheid		
Verheij		

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Nathalie Nede - ChristenUnie Ria de Vries - PvdA Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Inclusie in relatie tot autisme binnen de gemeentelijke organisatie
Nummer Zaaknummer	**20M240g** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging en gelezen hebbende het raadsvoorstel Ontwerp Begroting 2021 en bijlagen,

Constaterende dat:
- Autisme veel voorkomt en waarbij begrip van wat het is kan helpen lekker in je vel te zitten en goed te functioneren;
- Het college van B&W in het kader van inclusie als focus heeft de positie van inwoners met beperking versterken;
- Het college van B&W ook gefocust is op een inclusieve gemeentelijke organisatie;
- er een netwerk Autisme Ambassadeurs bestaat waar werkgevers zich bij kunnen aansluiten;[i]

Overwegende dat:
- Naar schatting 1 op de 100 werknemers autisme heeft en maar liefst 1 op de 20 werknemers kenmerken van autisme;
- Autisme bespreekbaar maken op het werk heel belangrijk is;
- Laten zien wat autisme inhoudt de omgang met mensen met autisme gewoner maakt, met als resultaat: meer begrip en een betere werksfeer;
- Door openheid over autisme er meer bewustwording ontstaat over de betekenis van diversiteit én er ruimte ontstaat voor praktische aanpassingen en afspraken;
- Een werkgever als de gemeente Arnhem een goed begin kan maken door meer openheid over autisme op de werkvloer te stimuleren;

Verzoekt het college:
1. een raming van de kosten die gemoeid zijn met de onderstaande bullets te laten toekomen in een raadsbrief aan de raad;
2. een onderzoek te doen naar het diversiteitsbeleid binnen de gemeente, met autisme als graadmeter;[ii]

AANGENOMEN

3. actief binnen de gemeentelijke organisatie op zoek te gaan naar een medewerker of medewerkers die kunnen fungeren als Autisme Ambassadeur;
4. de noodzakelijke ruimte in zowel tijd als financiën beschikbaar te stellen, zodat deze medewerker(s) voldoende in staat zijn het ambassadeurschap uit te oefenen;
5. De uitkomsten van het onderzoek en de zoektocht naar autisme ambassadeurs binnen 6 maanden terug te koppelen met de gemeenteraad.

en gaat over tot de orde van de dag

Nathalie Nede - ChristenUnie
Ria de Vries - PvdA
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

Toelichting

1. Autisme, zoals opgenomen in het psychiatrisch handboek DSM-5, staat beschreven als *Autisme Spectrum Stoornis (ASS).* De huidige DSM-criteria voor autisme zijn onder meer: problemen op het gebied van sociale communicatie en sociale interactie; beperkte, repetitieve gedragspatronen, interesses of activiteiten en over- of ondergevoeligheid voor zintuiglijke prikkels. Daarin valt dus ook ADD/ADHD. In deze motie wordt autisme als gangbare term gebruikt, maar daaronder moet worden verstaan: mensen in het Autisme Spectrum Stoornis.

2. Autisme Ambassadeurs is een project van Vanuit autisme bekeken, https://www.vanuitautismebekeken.nl/autisme/autisme-in-het-dagelijks-leven/werk/autisme-ambassade

3. Voor een een onderzoek naar het diversiteitsbeleid binnen de gemeente, met autisme als graadmeter kan het college de checklist "aandachtspunten voor werkgevers" van Vanuit autisme bekeken gebruiken: https://www.vanuitautismebekeken.nl/sites/default/files/producten/Aandachtspunten%20voor%20werkgevers%2020181203.pdf

VOOR	21	*"Inclusie in relatie tot autisme binnen de gemeentelijke organisatie" (20M240g)*
TEGEN	16	

GROENLINKS		VVD Arnhem		D66		PvdA	
7	0	0	6	0	5	4	0
Coenders		Combée		Andeweg		Greving	
Prinsen		Pape		Loor		Bouma	
Navis		Kalthoff		Venhoek		De Vries	
Dolsma		Van Es		Van Ommen		Visser	
Gemici		Maref		Van Iperen			
Simonis		Loos					
Van der Loo							

		CDA Arnhem		Arnhem Centraal		SP	
		0	2	0	3	3	0
Arnhemse Ouderen Partij				Manders		Elfrink	
1	0	Van Dillen		Van der Laak		Çetintaş	
Wiggers		Hutten		Kraaijenbrink		Dobbe	

ChristenUnie		DENK Verenigd Arnhem		Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem		Partij voor de Vrijheid	
2	0	2	0	2	0		
Becker		Usta		De Groot		Verheij	
Nede		Aydemir		Eliëns			

Totaal	37

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021 / Vaststellen van de Turap 2 2020
Motie van	Patrick van Iperen - D66 Sabine Andeweg - D66 Eric Greving - PvdA
Titel van de motie	Zet Google in bij strijd tegen oplopende schulden
Nummer Zaaknummer	**20M243** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over de inzet van sociale media, waaronder Google bij de strijd tegen oplopende schulden.

De aanleiding is dat het aantal inwoners met schulden zal oplopen tijdens de coronacrisis en we alle vindplaatsen moeten benutten om inwoners te bereiken de weg naar schuldhulpverlening te vinden.

Door dit voorstel aan te nemen wordt het mogelijk om inwoners online beter hun weg te laten vinden naar schuldhulpverlening.

Omdat we weten dat

- het aantal inwoners met financiële problemen als gevolg van de coronacrisis zal oplopen;
- sinds de coronacrisis de trend dat meer mensen schulddienstverlening weten te vinden weer is afgevlakt[1];
- nog lang niet alle inwoners hun weg weten te vinden naar schulddienstverlening;
- de gemeente al op verschillende andere manieren probeert inwoners te bereiken om hun weg te vinden naar schulddienstverlening;
- met een gerichte online benadering inwoners sneller worden gevonden dan alleen berichten op de pagina's van de gemeente;
- het aantal keren dat online wordt gezocht naar 'leningen' en 'schulden' toeneemt;
- de gemeente Capelle als voorbeeld kan dienen om Google in te zetten in de strijd tegen schulden[2].

[1] Zie Turap-2 pagina 49
[2] https://capelsdagblad.nl/lokaal/capelle-zet-google-in-bij-strijd-tegen-schulden

INGETROKKEN

Omdat we vinden dat

- Arnhem schuldenvrij moet worden;
- zoveel mogelijk Arnhemmers met financiële problemen de weg naar schuldhulpverlening moeten kunnen vinden;
- we bij het vinden van mensen met financiële problemen manieren moeten vinden om aan te sluiten bij hun zoekgedrag;
- de drempel om mensen met financiële problemen te helpen zo laag mogelijk moet zijn voor hen.

Daarom roept de gemeenteraad het college op om

1. Sociale media breed in te zetten bij het vinden van mensen met financiële problemen;
2. Daarbij ook advertenties via Google en andere sociale media in te zetten om zo aan te sluiten bij het zoekgedrag van mensen met financiële problemen;
3. De kosten die het inzetten van advertenties met zich meebrengt te dekken vanuit de bestaande middelen voor schulddienstverlening en/of uit 'schulden voorkomen' behorende bij de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis,

Patrick van Iperen - D66
Sabine Andeweg - D66
Eric Greving - PvdA

20m243/P.2

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021 / Vaststellen van de Turap 2 2020
Motie van	Patrick van Iperen - D66 Sabine Andeweg - D66
Titel van de motie	Na coronacrisis geen schuldencrisis
Nummer Zaaknummer	**20M244** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over de inzet vanuit de gemeente en haar partners om oplopende schulden als gevolg van de coronacrisis te voorkomen.

De aanleiding is dat het aantal inwoners met schulden zal oplopen tijdens en als gevolg van de coronacrisis en dat de gevolgen hiervan jaren gaan door werken.

Door dit voorstel aan te nemen is de gemeente goed voorbereid op de noodzakelijke ondersteuning van inwoners met oplopende schulden als gevolg van de coronacrisis.

Omdat we weten dat

- het aantal inwoners met financiële problemen als gevolg van de coronacrisis zal oplopen, ondanks de trend dat meer mensen schulddienstverlening weten te vinden sinds de start van de coronacrisis is afgevlakt[1];
- door een verwacht hoger aantal aanvragen de personele bezetting tijdelijk tot 1 juli 2021 is uitgebreid[2];
- de schuldenproblematiek als gevolg van de coronacrisis niet op 1 juli 2021 zal zijn opgelost en dat de verwachting is dat dit een aantal jaar kan gaan duren;
- de huidige 'gedeeltelijke' lockdown ook extra negatieve financiële gevolgen gaat hebben voor groepen inwoners en volgende (gedeeltelijke) lockdowns ook;

Omdat we vinden dat

- Arnhem schuldenvrij moet worden;
- Arnhem voorbereidt moet zijn op meerjarige ondersteuning van inwoners die te maken hebben met forse negatieve financiële gevolgen van de coronacrisis.

[1] Zie Turap-2 pagina 49
[2] Zie Turap-2 pagina 52

INGETROKKEN

Daarom roept de gemeenteraad het college op om 1. inzichtelijk te maken welke extra (personele en andere) meerjarige inzet wordt verwacht voor schulddienstverlening om de verwachte toename als gevolg van de coronacrisis in de komende jaren aan te kunnen pakken, en de raad hierover in december 2020 te informeren,
Patrick van Iperen - D66 Sabine Andeweg - D66

20m244/P.2

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem Marie-José Navis - GroenLinks Nathalie Nede - ChristenUnie Ria de Vries - PvdA Sabine Andeweg - D66 Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Integrale Inclusievisie en actieplan
Nummer Zaaknummer	**20M245g** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

We weten dat:

- dat de premier tijdens zijn persconferentie over corona (2 juni 2020) heeft aangegeven dat mensen in Nederland worden beoordeeld op hun afkomst;[1]
- uit onderzoek blijkt dat discriminatie nog steeds wordt ervaren door 27% van de Nederlanders;[2]
- uit onderzoekt blijkt dat driekwart van de mensen die wordt gediscrimineerd hier geen melding van doet;[3]
- de Eerste Kamer voornemens is een parlementair onderzoek te openen naar geïnstitutionaliseerde discriminatie in Nederland;[4]
- de Nationale Ombudsman aangeeft dat etnisch profileren in alle lagen van de overheid voorkomt;[5]
- het jaarrapportage van het College voor de Rechten van de Mens weergeeft dat;
    - discriminerend gedrag in de openbare ruimte een omvangrijk, structureel en hardnekkig probleem vormt in Nederland,
    - bepaalde groepen in het bijzonder, vaak gediscrimineerd worden om wie zij zijn,

---

[1] 'De systemische problemen zitten ook in onze samenleving. Ook hier zijn mensen die niet worden beoordeeld op hun toekomst maar op hun afkomst.'
[2] https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2020/03/26/ruim-een-kwart-van-deinwoners-van-nederland-ervaart-nog-altijd-discriminatie
[3] https://bureaugelijkebehandeling.nl/campagne-meldingsbereidheid/
[4] https://www.nrc.nl/nieuws/2020/10/27/vvd-en-groenlinks-willen-parlementair-onderzoek-discriminatie-a4017555
[5] https://www.nrc.nl/nieuws/2020/05/14/nationale-ombudsman-ziet-etnisch-profileren-in-alle-lagen-van-de-overheid-a3999711

AANGENOMEN

zoals onder meer LHBTI's, vrouwen, mensen die (zichtbaar) gelovig zijn, mensen met een beperking en mensen met een migratie-achtergrond en een niet-westers uiterlijk;[6] en er nog steeds sprake is van discriminatie jegens Roma, Sinti (antiziganisme) en woonwagenbewoners, [7]

- uit onderzoekt blijkt dat er sprake is van discriminatie op de woningmarkt en arbeidsmarkt; [8] [9]
- het bevorderen emancipatie niet voorkomt in het Uitvoeringsplan Inclusief Arnhem.

We vinden dat:

- discriminatie onaanvaardbaar is;
- discriminatie gelijke kansen ernstig belemmert en bovendien een ontwrichtende werking heeft op onze samenleving;
- de Nederlandse Grondwet, in artikel 1, de basis is van gelijke behandeling;[10]
- het "Uitvoeringsplan Inclusief Arnhem" geen integraal (resultaatgericht) actieplan tegen discriminatie en racisme behelst;[11]
- achterblijvende emancipatie de sociaal culturele posities en groei van inwoners beperkt,
- voor een leefbare samenleving niet alleen het bieden van toegang tot een anti-discriminatievoorziening, maar ook actief beleid gevoerd moet worden om discriminatie en racisme tegen te gaan;
- discriminatie bespreekbaar gemaakt moet worden in alle lagen van de samenleving. Hiermee bevorderen we dat discriminatie en racisme wordt herkend en tegengegaan.

Verzoekt het college:

- een integrale visie en actieplan tegen discriminatie en racisme op te stellen als onderdeel van het Uitvoeringsplan Inclusief Arnhem, waarin het college;
  - kiest voor actief resultaatgericht beleid met betrekking tot emancipatie, anti-discriminatie en antiracisme, ter bevordering van gelijke kansen,
  - in deze visie plannen presenteert met betrekking tot maatregelen en activiteiten waarmee discriminatie en racisme wordt voorkomen en tegengegaan,
  - hierin in ieder geval een campagne voor permanente bewustwording over discriminatie, racisme en emancipatie opneemt,
  - prioriteit geeft aan het bevorderen van emancipatie en het tegengaan van discriminatie en racisme op de arbeids- en stagemarkt.
- deze integrale visie en actieplan uiterlijk voor het zomerreces 2021 aan de raad voor te leggen.
- de raming van de kosten van dit plan uit te zoeken en voor de perspectiefnota te delen met de raad.

[6] https://publicaties.mensenrechten.nl/file/9053346b-6477-4a79-a476-286bf0b10530.pdf
[7] https://mensenrechten.nl/nl/nieuws/roma-sinti-en-woonwagenbewoners-nog-altijd-slachtoffer-van-discriminatie
[8] https://www.ru.nl/law/cmr/@1240900/onderzoeksrapport-discriminatie-woningmarkt/
[9] https://www.bramlancee.eu/wp-content/uploads/2019/07/ThijssenCoendersLancee2019.pdf
[10] "Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."
[11] https://online.ibabs.eu/ibabsapi/publicdownload.aspx?site=Arnhem&id=b0e79380-34b8-4ba3-87ce-f5270eb7874d

AANGENOMEN

Raadsleden
Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Marie-José Navis - GroenLinks
Nathalie Nede - ChristenUnie
Ria de Vries - PvdA
Sabine Andeweg - D66
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

VOOR	37	*"Integrale Inclusievisie en actieplan" (20M245g)*
TEGEN	0	

GROENLINKS	7	0	VVD Arnhem	6	0	D66	5	0	PvdA	4	0
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	3	0	SP	3	0
			CDA Arnhem	2	0	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		

ChristenUnie	2	0	DENK Verenigd Arnhem	2	0	Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0	Partij voor de Vrijheid
Becker			Usta			De Groot			Verheij
Nede			Aydemir			Eliëns			

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Openbare sollicitatieprocedures openstellen
Nummer Zaaknummer	**20M246** 504479

Onderstaand raadslid stelt de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 het college te verzoeken om in geval van benoeming van een persoon in een openbare functie een transparante en dus openbare procedure te volgen, opdat de beste kandidaat wordt gevonden, het gevoel van "ons-kent-ons" wordt vermeden en daarmee een bijdrage wordt geleverd aan de noodzakelijke transparantie van het openbaar bestuur.

We weten dat;
- de betrokkenheid van burgers bij het openbaar bestuur te wensen overlaat;
- het openbaar bestuur een grotere betrokkenheid van burgers in dat bestuur voorstaat;
- binnen het openbaar bestuur functies zijn die dienen te worden vervuld middels een benoeming; zowel betaalde - als vrijwilligersfuncties;
- tot nu toe niet ongebruikelijk is dat personen worden gezocht voor bepaalde functies en derhalve geen sprake is van een open sollicitatieprocedure;
- daarmee niet alle functies binnen het openbaar bestuur openstaan;
- artikel 3 van onze Grondwet luidt: "Alle Nederlanders zijn op gelijke voet in openbare dienst benoembaar";

We vinden dat;
- het wenselijk is om alle in het openbaar bestuur voorhanden zijnde vacatures op een open en daarmee transparante wijze worden ingevuld;
- het wenselijk is om politiek actieve en recent politiek actieve personen niet (meer) zonder een open en transparante sollicitatieprocedure te benoemen in een functie, om te voorkomen dat de indruk wordt gewekt dat sprake is van een vriendendienst;
  zulks ook geldt voor de samenstelling van bij voorbeeld de commissie bezwaarschriften van de gemeente*) ;

Verzoekt het college:
- per direct uitsluitend middels een voorafgaande open en transparante sollicitatieprocedure tot benoeming te komen of voordracht aan de gemeenteraad of aan het college van burgemeester en wethouders;

AANGENOMEN

-indien een openbare procedure niet wenselijk is, vooraf over de afwijkende benoemingsprocedure het gevoelen van de raad te peilen en met dat gevoelen rekening te houden; - voor 1 juli 2021 met een voorstel te komen tot aanpassing van de Regeling voor de behandeling van bezwaarschriften voor de gemeente Arnhem, opdat de voorzitter en leden van die commissie conform de intentie van de motie worden geworven;
en gaat over tot de orde van de dag Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

*) Enkele andere voorbeelden, zonder sollicitatieprocedure:

- leden hoofdstembureau;
- plaatsvervangende leden hoofdstembureau zijn gemeentelijke ambtenaren;
- lid klankbordgroep Moscowa;
- leden Raad van Toezicht De Basis;
- voorzitter en leden Externe adviescommissie culturele subsidies;
- leden bestuur Stichting Eusebius Arnhem;
- 3 voorzitters en 20 leden Urgentiecommissie woonruimteverdeling;
- lid Stichting Archeologie en Historie Meinerswijk;

VOOR	37	*"Openbare sollicitatieprocedures openstellen" (20M246)*
TEGEN	0	

GROENLINKS	7	0	VVD Arnhem	6	0	D66	5	0	PvdA	4	0
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	3	0	SP	3	0
			CDA Arnhem	2	0	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		
ChristenUnie	2	0	DENK Verenigd Arnhem	2	0	Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0	Partij voor de Vrijheid		
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Nathalie Nede - ChristenUnie Susan van Ommen - D66
Titel motie	Democratische inclusie: live ondertiteling vergaderingen gemeenteraad
Nummer Zaaknummer	**20M247** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over 'Ontwerp Begroting 2021'.

De aanleiding is dat we gemerkt hebben dat de uitzendingen van de gemeenteraad niet live worden ondertiteld.

Door dit voorstel aan te nemen wordt ondertiteling van de live uitzendingen van de gemeenteraad mogelijk gemaakt, waardoor ook mensen met een auditieve beperking de vergaderingen live kunnen meekijken.

We weten dat:
- de vergaderingen van de gemeenteraad live worden uitgezonden via internet en achteraf worden gearchiveerd;
- deze uitzendingen bedoeld zijn om Arnhemmers in staat te stellen vanuit huis de vergaderingen van de gemeenteraad te volgen;
- de live uitzendingen nog niet van ondertiteling zijn voorzien;
- de gemeenteraad verantwoordelijk is voor de uitzendingen en de manier waarop dit wordt gedaan;
- het college zich sterk maakt voor een inclusieve samenleving, waarbij iedere Arnhemmer kan meedoen en zich thuis voelt in Arnhem;

Wij vinden dat:
- door het niet ondertitelen van de live uitzendingen van de vergaderingen van de gemeenteraad een deel van de Arnhemse bevolking wordt uitgesloten van een belangrijk democratisch principe, namelijk dat iedereen in staat moet zijn kennis te nemen van de beraadslagingen van de gemeenteraad;
- met name mensen met een auditieve beperking in Arnhem daarmee worden uitgesloten de live uitzendingen van de gemeenteraad te volgen;

INGETROKKEN

- deze bevolkingsgroep daarmee niet kan meedoen aan het politieke proces;
- de gemeenteraad als volksvertegenwoordigers alle Arnhemmers ten dienste staat;
- het inclusiebeleid van de gemeente ook voor deze doelgroep bedoeld is en daarom ook van toepassing is op de manier waarop de uitzendingen van de beraadslagingen van gemeenteraad worden vormgegeven;

Daarom verzoeken wij de gehele gemeenteraad:

- Budget vrij te maken om vanaf 1 januari 2021 de live uitzendingen van de gemeenteraad (zowel voorbereidend als besluitvormend) te ondertitelen;

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college:

- Te onderzoeken op welke wijze er binnen het beleidsveld van inclusie budgettaire ruimte is;
- De gemeenteraad te faciliteren om de ondertiteling mogelijk te maken;
- De antwoorden op deze vragen op een dusdanig termijn te geven, dat de invoering van de ondertiteling met ingang van 1 januari 2021 mogelijk gemaakt kan worden.

Nathalie Nede - ChristenUnie
Susan van Ommen - D66

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Mark Coenders - GroenLinks Daniël Becker - ChristenUnie Maarten Venhoek - D66 Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Voorrang voor fiets en ander emissievrijverkeer
Nummer Zaaknummer	**20M248** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

We weten dat:

- Er een rekenkundige bestedingsruimte is ontstaan in het bereikbaarheidsfonds doordat de parkeerinkomsten in 2019 hoger zijn uitgevallen dan begroot.
- Er veel plannen zijn rond bereikbaarheid zonder dekking.

We vinden dat:

- Investeren in voetganger en fiets goed is voor duurzaam gebruik van de buitenruimte.

Daarom vragen we het college:

De inmiddels ontstane bestedingsruimte en eventueel volgende bestedingsruimte in de bestemmingsreserve bereikbaarheidsfonds volledig in te zetten voor de fiets, voetganger en ander emissievrij verkeer.

en gaat over tot de orde van de dag

Mark Coenders - GroenLinks
Daniël Becker - ChristenUnie
Maarten Venhoek - D66
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

VOOR	24	*"Voorrang voor fiets en ander emissievrijverkeer" (20M248)*
TEGEN	13	

GROENLINKS		VVD Arnhem		D66		PvdA	
7	0	0	6	5	0	4	0
Coenders		Combée		Andeweg		Greving	
Prinsen		Pape		Loor		Bouma	
Navis		Kalthoff		Venhoek		De Vries	
Dolsma		Van Es		Van Ommen		Visser	
Gemici		Maref		Van Iperen			
Simonis		Loos					
Van der Loo							

		CDA Arnhem		Arnhem Centraal		SP	
		0	2	0	3	3	0
		Manders		Manders		Elfrink	
Arnhemse Ouderen Partij		Van Dillen		Van der Laak		Çetintaş	
1	0	Hutten		Kraaijenbrink		Dobbe	
Wiggers							

ChristenUnie		DENK Verenigd Arnhem		Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem		Partij voor de Vrijheid	
2	0	0	2	2	0		
Becker		Usta		De Groot		Verheij	
Nede		Aydemir		Eliëns			

Totaal	37

INGETROKKEN 7

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Marie José Navis - GroenLinks Jan Hutten - CDA Eric Greving - PvdA Sabine Andeweg - D66 Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Opvang diverse hulpvraag versterken
Nummer Zaaknummer	**20M249** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

We weten dat:

- 42% van de ondervraagde transgender volwassenen het afgelopen jaar huiselijk geweld mee maakte (tnn.nl);
- Bij geweldsdelicten tegen LHBTIQ++'er vaker een partner, familielid of buurtgenoot bij betrokken is, in vergelijking met heteroseksuelen (scp.nl, 2018);
- Tussen 2015 en 2018 747.000 mensen in Nederland slachtoffer zijn geweest van huiselijk geweld, waarvan 20% structurele mishandeling heeft ervaren, (veiligthuis.nl);
- Slachtoffer zijn van huiselijk geweld zich niet beperkt tot een vrouwelijk slachtoffer in een heteroseksuele relatie, (scp.nl);
- Mannen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld (40% van het totaal) vaak worstelen met een taboe en het geweld pas melden als zij er zelf echt niet meer uitkomen (veiligthuis.nl);
- Eergerelateerd geweld een vorm van huiselijk geweld kan zijn waar ook LHBTIQ+'ers mee te maken kunnen krijgen. Deze vorm van geweld zich in verschillende vormen voordoet. De familie kan de eer herstellen door het familielid dat de eer geschonden heeft op te sluiten, te mishandelen, te verstoten, in het land van herkomst achter te laten of uit te huwelijken;
- Vrouwen en mannen met homoseksuele, lesbische, biseksuele en/of transgendergevoelens (LHBTIQ+ indentiteit) kunnen gedwongen worden om 'genezingsprocessen', heropvoedingskampen of hormoonbehandelingen te ondergaan in het land van herkomst, (movisie.nl);

INGETROKKEN

- Daarmee hulpvragen vanuit LHBTIQ+'ers, zowel vrouwen als mannen anders tot uiting komen en een specifieke benadering vragen van hulpverleners;
- Veiligheid één van de speerpunten is van de Arnhemse Regenboogagenda.

We vinden dat:

- Alle slachtoffers van huiselijk geweld een veilige opvang verdienen;
- Het tegengaan van huiselijk geweld niet alleen opvang betreft, maar ook de begeleiding en voorlichting daarover;
- Goede aansluiting van opvang alleen te realiseren is als de hulpverlening goed aansluit op de diverse hulpvragen;
- Emancipatie van zowel (van LHBTIQ+'ers) vrouwen als mannen een onderdeel moet zijn van de visie op inclusie van de gemeente Arnhem;
- De extra gelden die voor de opvang en het tegengaan van huiselijk geweld beschikbaar zijn gesteld door het Rijk ingezet moeten worden om de diverse hulpvragen beter te kunnen bedienen.

Daarom vragen we het college:

- In gesprek te gaan met verschillende betrokken partners in de stad, om inzichtelijk te krijgen op welke manier het hulpaanbod (waaronder preventie en opvang) bij huiselijk geweld, voor slachtoffers (mannen en vrouwen) kan worden geoptimaliseerd;
- Daarmee ook het hulpaanbod af te stemmen op de diverse hulpvragen van slachtoffers van huiselijk geweld binnen de LHBTIQ+ gemeenschap;
- Dit als speerpunt mee te nemen in de Arnhemse Regenboogagenda.

en gaat over tot de orde van de dag

Marie José Navis - GroenLinks
Jan Hutten - CDA
Eric Greving - PvdA
Sabine Andeweg - D66
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Steffenie Pape - VVD Klaartje van Dillen - CDA Talip Aydemir - Denk Verenigd Arnhem Tulay Gemici - GroenLinks Giovanni Visser - PvdA Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Duidelijkheid voor het onderwijs
Nummer Zaaknummer	**20M252** 504479

Omdat we weten dat:

- De gemeenteraad al eerder heeft aangegeven gezonde scholen belangrijk te vinden;
- Een groot deel van de Arnhemse scholen niet voldoet aan de richtlijnen voor goede ventilatie;
- Het ontbreken van goede ventilatie het risico op het verspreiden van het coronavirus vergroot;
- Het ministerie van onderwijs 360 miljoen euro beschikbaar heeft gesteld om dit te verbeteren;
- Er nog steeds onduidelijkheid is over de bekostiging van de keuze bijna energie neutraal te bouwen (BENG) in het onderwijs.

Omdat we vinden dat:

- De gemeente een verantwoordelijkheid heeft om te zorgen dat nieuwbouwprojecten voor onderwijs voldoen aan de geldende wet- en regelgeving en een gezonde schoolomgeving moet bieden;
- Deze verantwoordelijkheid ook deels geldt voor bestaande gebouwen, terwijl bij onderhoud de verantwoordelijkheid in eerste instantie bij schoolbesturen ligt;
- De raadsbrief van 13-10-2020 te weinig urgentie laat zien als het gaat om het oplossen van ventilatieproblemen in combinatie met het coronavirus;
- Goede, gezonde onderwijshuisvesting een belangrijke voorwaarde is voor goed onderwijs en de gezondheid van leerlingen en personeel;
- Verdere vertraging van de plannen voor vernieuwing van onderwijshuisvesting daarom ongewenst is.

AANGENOMEN

Daarom roept de gemeenteraad het college op om:

1. Samen met schoolbesturen en met inachtneming van bovenstaande, er zorg voor te dragen dat Arnhemse scholen voldoen aan wet- en regelgeving, waaronder de BENG-normen, en een gezonde onderwijsomgeving bieden, ook in relatie tot COVID-19;
2. Voor 1 december met een overzicht te komen wat nodig is om de huidige schoolgebouwen aan te passen m.b.t. COVID-19, inclusief een financieel beeld waarin duidelijk wordt welke lasten terecht komen bij onderwijs, rijk en gemeente;
3. Ook voor de ambitie om BENG te bouwen met een financieel beeld te komen waar welke lasten terecht komen;
4. Hierbij rekening te houden met de wens van de raad om vernieuwing van onderwijshuisvesting niet verder te vertragen.

Mattijs Loor - D66
Steffenie Pape - VVD
Klaartje van Dillen - CDA
Talip Aydemir - Denk Verenigd Arnhem
Tulay Gemici - GroenLinks
Giovanni Visser - PvdA
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

VOOR	34	*"Duidelijkheid voor het onderwijs" (20M252)*
TEGEN	3	

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

Partij voor de Vrijheid
Verheij

Totaal	37

VOOR	15	*"Begroten op wijkniveau" (20M250)*
TEGEN	22	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Daniël Becker - ChristenUnie Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel van de motie	Inwoners betrekken bij wijkprogramma's
Nummer Zaaknummer	**20M251** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het betrekken van wijkbewoners bij de 'wijkprogramma's' in de gemeentebegroting.

De aanleiding is dat niet in alle wijken het gesprek met wijkbewoners over de doelen en prioriteiten in de wijk wordt gevoerd. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd alle Teams Leefomgeving op te dragen op een in die wijk passende manier inwoners te betrekken bij het opstellen van het wijkprogramma en aan inwoners terug te koppelen wat met hun input is gedaan.

We weten dat:

- Arnhem sinds 2017 "Van Wijken Weten" kent, waarbij een groot deel van de begroting op gebiedsniveau, in de 'wijkprogramma's' is vastgesteld;
- Ambtenaren in de wijken sturing geven middels deze programma's maar ook budgetten kunnen verschuiven op basis van per wijk verschillende prioriteiten en doelen;
- In sommige wijken inwoners worden betrokken bij het opstellen van het wijkprogramma, terwijl dit in andere wijken niet of nauwelijks gebeurt;
- Bij participatie niet altijd wordt teruggekoppeld waarom wel of niet iets met de inbreng van inwoners is gedaan.

We vinden dat:

- Het opstellen van een bij de wijk passend wijkprogramma een taak is van de deskundige ambtenaren in die wijk;
- Maar het hierbij betrekken van bewoners op een bij de wijk passende manier een plek moet hebben in het proces voordat het wijkprogramma aan de raad wordt aangeboden in de ontwerp-begroting.

INGETROKKEN

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. Met alle teams leefomgeving af te spreken dat zij op een bij de wijk passende manier inwoners betrekken bij het opstellen van de ontwerp-wijkprogramma's;
2. Hierbij terug te koppelen richting inwoners wat met hun inbreng wordt gedaan en waarom;
3. Bij ieder wijkprogramma vanaf de komende begroting in het kort op te nemen op welke wijze inwoners zijn betrokken bij het opstellen van het programma.

Mattijs Loor - D66
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Daniël Becker - ChristenUnie
Lea Manders - Arnhem Centraal

20m251/P.2

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Steffenie Pape - VVD Klaartje van Dillen - CDA Talip Aydemir - Denk Verenigd Arnhem Tulay Gemici - GroenLinks Giovanni Visser - PvdA Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Duidelijkheid voor het onderwijs
Nummer Zaaknummer	**20M252** 504479

Omdat we weten dat:

- De gemeenteraad al eerder heeft aangegeven gezonde scholen belangrijk te vinden;
- Een groot deel van de Arnhemse scholen niet voldoet aan de richtlijnen voor goede ventilatie;
- Het ontbreken van goede ventilatie het risico op het verspreiden van het coronavirus vergroot;
- Het ministerie van onderwijs 360 miljoen euro beschikbaar heeft gesteld om dit te verbeteren;
- Er nog steeds onduidelijkheid is over de bekostiging van de keuze bijna energie neutraal te bouwen (BENG) in het onderwijs.

Omdat we vinden dat:

- De gemeente een verantwoordelijkheid heeft om te zorgen dat nieuwbouwprojecten voor onderwijs voldoen aan de geldende wet- en regelgeving en een gezonde schoolomgeving moet bieden;
- Deze verantwoordelijkheid ook deels geldt voor bestaande gebouwen, terwijl bij onderhoud de verantwoordelijkheid in eerste instantie bij schoolbesturen ligt;
- De raadsbrief van 13-10-2020 te weinig urgentie laat zien als het gaat om het oplossen van ventilatieproblemen in combinatie met het coronavirus;
- Goede, gezonde onderwijshuisvesting een belangrijke voorwaarde is voor goed onderwijs en de gezondheid van leerlingen en personeel;
- Verdere vertraging van de plannen voor vernieuwing van onderwijshuisvesting daarom ongewenst is.

AANGENOMEN

Daarom roept de gemeenteraad het college op om:

1. Samen met schoolbesturen en met inachtneming van bovenstaande, er zorg voor te dragen dat Arnhemse scholen voldoen aan wet- en regelgeving, waaronder de BENG-normen, en een gezonde onderwijsomgeving bieden, ook in relatie tot COVID-19;
2. Voor 1 december met een overzicht te komen wat nodig is om de huidige schoolgebouwen aan te passen m.b.t. COVID-19, inclusief een financieel beeld waarin duidelijk wordt welke lasten terecht komen bij onderwijs, rijk en gemeente;
3. Ook voor de ambitie om BENG te bouwen met een financieel beeld te komen waar welke lasten terecht komen;
4. Hierbij rekening te houden met de wens van de raad om vernieuwing van onderwijshuisvesting niet verder te vertragen.

Mattijs Loor - D66
Steffenie Pape - VVD
Klaartje van Dillen - CDA
Talip Aydemir - Denk Verenigd Arnhem
Tulay Gemici - GroenLinks
Giovanni Visser - PvdA
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

VOOR	34	*"Duidelijkheid voor het onderwijs" (20M252)*
TEGEN	3	

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

Partij voor de Vrijheid
Verheij

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Giovanni Visser - PvdA Mark Coenders - GroenLinks Daniël Becker - ChristenUnie
Titel van de motie	Doelen en middelen voor Arnhem Oost Aanpak
Nummer Zaaknummer	**20M253** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het ontwikkelen van een beleid voor de aanpak van kwetsbare wijken in Arnhem Oost, zoals Malburgen, Immerloo en Presikhaaf.

De aanleiding is dat het college hiervoor een speciale, integrale aanpak voorstelt, maar daarvoor nog geen randvoorwaarden door de raad zijn vastgesteld. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd uiterlijk in mei een voorstel voor deze randvoorwaarden aan de raad te sturen.

We weten dat:

- Het college voorstelt middels de 'Arnhem Oost Aanpak', ook wel 'stadsvernieuwing 3.0' genoemd, integraal aan de slag te gaan met uiteenlopende problemen in een aantal wijken in Arnhem Oost;
- Voor deze aanpak door de raad geen integrale set van kaders of randvoorwaarden is vastgesteld;
- In de begroting voor deze aanpak geen concrete, meetbare doelen zijn opgenomen en er ook geen (delen van) budgetten aan deze aanpak zijn toegewezen.

We vinden dat:

- Een samenhangende aanpak van problemen – op het gebied van wonen, veiligheid, zorg, armoede, etc. - in Arnhems meest kwetsbare wijken van groot belang is;
- Deze aanpak een door de raad vastgesteld beleid met concrete, meetbare doelen en bijbehorende middelen verdient.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. In nauwe samenwerking met de teams leefomgeving en een brede vertegenwoordiging van bewoners uit deze wijken een integraal, samenhangend maar beknopt lange termijn beleid te formuleren voor de Arnhem Oost Aanpak;
2. Dit beleid, inclusief concrete, meetbare doelen en de daarvoor benodigde middelen, uiterlijk in mei 2021 aan de raad aan te bieden;

AANGENOMEN

3. In de periode tot de raad dit beleid vaststelt, binnen de bestaande, algemene kaders voortvarend aan de slag te gaan met de problemen op het gebied van wonen, veiligheid, zorg en armoede in deze wijken.
Mattijs Loor - D66 Giovanni Visser - PvdA Mark Coenders - GroenLinks Daniël Becker - ChristenUnie

VOOR	37	*"Doelen en middelen voor Arnhem Oost Aanpak" (20M253)*
TEGEN	0	

GROENLINKS			VVD Arnhem			D66			PvdA		
	7	0		6	0		5	0		4	0
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	3	0	SP	3	0
			CDA Arnhem	2	0	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		

ChristenUnie			DENK Verenigd Arnhem			Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem			Partij voor de Vrijheid		
	2	0		2	0		2	0			
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Menno Loos - VVD Klaartje van Dillen - CDA
Titel van de motie	Levensloopbestendige koopappartementen
Nummer Zaaknummer	**20M254** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het stimuleren van het levensloopbestendig renoveren van koopappartementen.

De aanleiding is dat Arnhem veel plannen heeft op het gebied van verduurzaming en op ontwikkelingen in de sociale woningbouw, maar dat er door de vergrijzing ook een uitdaging bestaat om meer levensloopbestendige koopwoningen te ontwikkelen. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd aan de slag te gaan om het levensloopbestendig renoveren van bestaande appartementengebouwen te stimuleren.

We weten dat:

- Er een grote behoefte is aan koopappartementen in Arnhem, die deels voortkomt uit de vergrijzing van de bevolking;
- Veel bestaande appartementengebouwen in Arnhem onvoldoende toegankelijk zijn voor ouderen en mensen met een beperking;
- De woningbouwproductie onvoldoende is om het tekort aan levensloopbestendige koopappartementen snel op te lossen door deze nieuw te bouwen.

We vinden dat:

- Het van belang is dat op korte termijn meer levensloopbestendige koopappartementen in Arnhem beschikbaar komen;
- Het levensloopbestendig renoveren van koopappartementen in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de eigenaren is, maar zij daarbij wel gestimuleerd en mogelijk zelfs geholpen kunnen worden.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. Verenigingen van Eigenaren, waarvan bijvoorbeeld vanuit duurzaamheidsadviezen bekend is dat zij grootschalig overwegen te gaan renoveren, te wijzen op de mogelijkheden om tegelijkertijd hun gebouw ook (meer) levensloopbestendig te maken;

AANGENOMEN

2. Te onderzoeken wat de beperkingen zijn in het levensloopgeschikt aanpassen van bestaande particuliere appartementen en wat de gemeente zou kunnen doen om die beperkingen weg te nemen; 3. De resultaten van dit onderzoek te betrekken bij de aan de raad aan te bieden jaarlijkse Woonagenda 2021.
Mattijs Loor - D66 Menno Loos - VVD Klaartje van Dillen - CDA

VOOR	37
TEGEN	0

"Levensloopbestendige koopappartementen" (20M254)

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

Partij voor de Vrijheid	
Verheij	

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Bas van Es - VVD
Titel van de motie	Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen
Nummer Zaaknummer	**20M255** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het weer opbouwen van de reserves na de extra uitgaves vanwege de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis.

De aanleiding is dat nu, vanuit het principe van 'anticyclisch investeren' (juist investeren als het minder goed gaat met de economie), veel geld wordt uitgegeven. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd om ook plannen te maken hoe na deze crisis weer gespaard kan worden voor een volgende periode waarin het minder goed gaat met de stad.

We weten dat:

- Arnhem de reserves maximaal benut om extra te investeren tijdens de coronacrisis;
- Een deel van deze investeringen zichzelf zeker niet in de gemeentebegroting terugverdient;
- De financiële positie van de gemeente er daardoor niet goed uitziet en we een volgende crisis niet zomaar aankunnen;
- Het college wel spreekt van 'anticyclisch investeren', maar nog geen doorzichten geeft hoe na het investeren de reserves weer worden opgebouwd.

We vinden dat:

- Anticyclisch investeren ook vraagt om anticyclisch sparen als de situatie gunstiger is.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. Zich tot doel te stellen dat na de coronacrisis de reserves weer worden opgebouwd tot een niveau waarbij deze een nieuwe grote crisis aankunnen en dan opnieuw ruimte bieden voor anticyclisch investeren als dat nodig mocht zijn;
2. Bij het proces rondom het in samenhang bekijken van solvabiliteit, schuldquote en weerstandsvermogen (naar aanleiding van motie 20M209g) ook te betrekken hoe de reserves na de coronacrisis weer worden opgebouwd;
3. Bij de komende perspectiefnota de raad inzicht te geven welke verbeteringen in de financiële positie er naar aanleiding van de tussenstand in dat proces verwacht kunnen

AANGENOMEN

worden voor de komende jaren, eventueel in de vorm van een aantal mogelijke scenario's.
Mattijs Loor - D66 Bas van Es - VVD

VOOR	34	*"Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen" (20M255)*
TEGEN	3	

GROENLINKS			VVD Arnhem			D66			PvdA		
	7	0		6	0		5	0		4	0
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	3	0	SP	0	3
			CDA Arnhem	2	0	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		

ChristenUnie			DENK Verenigd Arnhem			Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem			Partij voor de Vrijheid		
	2	0		2	0		2	0			
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Tulay Gemici - GroenLinks Daniël Becker - ChristenUnie Ria de Vries - PvdA
Titel van de motie	Ouderbijdrages beperken
Nummer Zaaknummer	**20M256** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het beperken van vrijwillige ouderbijdrages op Arnhemse scholen.

De aanleiding is dat sommige ouders deze vrijwillige bijdrage niet kunnen betalen, maar zich ook niet vrij voelen om hierover met de school het gesprek aan te gaan. Hierdoor kunnen niet alle kinderen aan de activiteiten die met de bijdrages betaald worden deelnemen. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd met scholen in gesprek te gaan over het beperken van de ouderbijdrages. Daar waar dit niet mogelijk is, vragen de indieners om vrijstelling mogelijk te maken en hierover te communiceren.

We weten dat:

- De initiatiefwet over de vrijwillige ouderbijdrage, die verbiedt kinderen uit te sluiten vanwege het niet betalen van de vrijwillige ouderbijdrage, in augustus 2020 is aangenomen, maar nog niet bekend is wanneer deze in werking treedt;
- Ook met in werking treden van deze wet, het voor ouders nog steeds lastig kan zijn om richting de school aan te geven dat zij de ouderbijdrage niet kunnen betalen;
- Ouderbijdrages soms worden ingezet om onderwijsinhoudelijke activiteiten, zoals vakinhoudelijke excursies en soms zelfs leermiddelen, te bekostigen;
- Ook niet-onderwijsinhoudelijke activiteiten die bekostigd worden met de vrijwillige ouderbijdrages essentieel kunnen zijn voor de ontwikkeling van kinderen.

We vinden dat:

- Kinderen zo veel mogelijk moeten kunnen deelnemen aan alle activiteiten die bekostigd worden met een vrijwillige ouderbijdrage;
- Normale schoolactiviteiten niet (mede) bekostigd zouden moeten worden via een vrijwillige ouderbijdrage, omdat dit de gelijke toegankelijkheid van onderwijs voor alle kinderen beperkt;
- De drempel voor ouders om aan te geven dat ze een ouderbijdrage niet kunnen betalen zo laag mogelijk moet zijn.

AANGENOMEN

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

1. Er bij de minister op aan te dringen de initiatiefwet ruim voor aanvang van het komende schooljaar in te laten gaan;
2. In gesprek te gaan met alle Arnhemse scholen, met als doel hen te bewegen vrijwillige ouderbijdrages zo veel mogelijk te beperken;
3. Alle scholen te vragen bij de ouderbijdrage actief te communiceren dat vrijstelling mogelijk is en dat kinderen ook als de bijdrage niet betaald kan worden aan alle activiteiten mogen deelnemen;
4. Jaarlijks bekend te maken tot welke resultaten de hierboven genoemde gesprekken hebben geleid:
    a. in welke mate ouderbijdrages zijn beperkt,
    b. in hoeverre door de scholen helder en proactief is gecommuniceerd over de mogelijkheid deze niet te betalen, en
    c. of uitzonderlijk hoge ouderbijdrages (meer dan 20% boven het gemiddelde) nog voorkomen.

Mattijs Loor - D66
Tulay Gemici - GroenLinks
Daniël Becker - ChristenUnie
Ria de Vries - PvdA

VOOR	29	*"Ouderbijdrages beperken" (20M256)*
TEGEN	8	

GROENLINKS			VVD Arnhem			D66			PvdA		
	7	0		0	6		5	0		4	0
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	3	0	SP	3	0
			CDA Arnhem	0	2	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		
ChristenUnie	2	0	DENK Verenigd Arnhem	2	0	Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID		
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor (D66) Giovanni Visser (PvdA) Mark Coenders (GroenLinks)
Titel van de motie	Stadsvernieuwing 4.0 voorkomen (gewijzigd)
Nummer Zaaknummer	20M257g

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het voorkomen dat er nieuwe kwetsbare wijken in Arnhem bij komen.

De aanleiding is dat het college voor wijken in Arnhem Oost het begrip 'stadsvernieuwing 3.0' introduceert, dat gaat over het in samenhang aanpakken van problemen in de meest kwetsbare wijken. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd een visie te ontwikkelen op hoe nieuwe kwetsbare wijken voorkomen kunnen worden.

We weten dat:

- Wijken met een weinig gevarieerd woningaanbod en daarmee weinig gevarieerde bevolkingsopbouw een groter risico lopen op het gelijktijdig ontstaan van een stapeling van problemen bij relatief veel wijkbewoners;
- Dit risico wordt vergroot als inwoners minder perspectief op een mooie toekomst hebben dan bewoners in andere wijken;
- Als de leefbaarheid in deze wijken eenmaal onder druk staat, deze in korte tijd fors achteruit kan gaan;
- En er vervolgens langdurige, intensieve projecten nodig zijn om deze achterstand weer in te lopen.

We vinden dat:

- We moeten proberen te voorkomen dat het nodig wordt om na 'stadsvernieuwing 3.0' ook 'stadsvernieuwing 4.0' in te zetten;
- Dat dit vraagt om een samenhangende visie op de leefbaarheid van wijken.

AANGENOMEN

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. In nauwe samenwerking met de teams leefomgeving en een brede vertegenwoordiging van bewoners uit deze wijken een analyse te maken van de aanleidingen voor het ontstaan van kwetsbare wijken en een visie te ontwikkelen op hoe Arnhem de komende 10 jaar het ontstaan van nieuwe kwetsbare wijken kan voorkomen;
2. Deze visie te baseren op leerpunten uit eerdere stadsvernieuwingsopgaven in wijken als Klarendal, Het Broek en Malburgen, en op goede voorbeelden elders in het land;
3. Deze visie uiterlijk in mei 2021 aan de raad aan te bieden.

Mattijs Loor (D66)
Giovanni Visser (PvdA)
Mark Coenders (GroenLinks)

VOOR	37	*"Stadsvernieuwing 4.0 voorkomen" (20M257g)*
TEGEN	0	

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Begroten, niet dromen
Nummer Zaaknummer	**20M258** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;

- in deze MJPB wordt uitgegaan van en begroting Lauwersgracht zoals deze in grove contouren nu door de raad is besproken bij informatieve behandeling;
- in de grofmazige begroting van de Lauwersgracht Alliantie (bij de samen-variant) wordt gerekend met een bijdrage van de provincie van 10 miljoen.

Overwegende dat;
- bij navraag, deze inschatting echt een eerste inschatting blijkt en deze niet stevig onderzocht is;
- de raad een afweging moet kunnen maken met volledige, juiste en voldoende informatie.

Verzoekt het college;
- op een zo kort mogelijke termijn met de provincie in gesprek te gaan over de Arnhemse inschatting van 10 miljoen provinciale bijdrage;
- deze Arnhemse inschatting aan de verwachtingen van de provincie te toetsen;
- de definitieve uitkomst hiervan zo snel als mogelijk, maar zeker voor de besluitvorming in de raad (Lauwersgracht), aan de raad aan te bieden middels een raadsinformatiebrief.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

VOOR	23	*"Begroten, niet dromen" (20M258)*
TEGEN	14	

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

Partij voor de Vrijheid
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Kaderstelling
Nummer Zaaknummer	**20M259** 504479
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
Constaterende dat; - Arnhem een rijke culturele infrastructuur heeft en deze waardeert; - cultuur in Arnhem wordt gekoesterd, maar dat de middelen beperkt zijn; - dat de instellingen in de cultuursector mede het karakter van Arnhem bepalen.	
Overwegende dat; - het behouden van grote culturele instellingen en gezelschappen binnen Arnhem, van groot belang is (voor onder andere de werkgelegenheid en instroom nieuwe Arnhemmers); - Arnhem nu vrijwel de hele 'keten' (conform kunstbeleid termen) in haar stad heeft en deze culturele rijkdom wil behouden; - de gemeente de kracht van het samenwerken van drie grote culturele spelers in Arnhem, ziet en omarmt; - het huidige voorstel (samen-variant) een goed voorstel is, maar de kosten momenteel niet in verhouding staan tot de grote opgaven in de stad.	

Verzoekt het college;
- het huidige voorstel Lauwersgracht Alliantie (de samen-variant) opnieuw tegen het licht te houden;
- samen met de partners, kritisch te kijken naar de huidige inschattingen en wensen;
- aan de raad een nieuw voorstel te doen toekomen, welke maximaal 65 miljoen kost (totaal);
- daarbij ook een plan ontwikkelt waarbij andere ook andere financiers (buiten de deelnemers, provincie en Arnhem) kunnen worden betrokken;
- dit voorstel zo spoedig mogelijk aan de raad aan te bieden, zodat deze variant als optie gewogen kan worden.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

VERWORPEN

VOOR	2	*"Kaderstelling" (20M259)*
TEGEN	35	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal 37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen (CDA)
Titel motie	Diftar PLUS, voorstel 1: hoogbouw en groenafval
Nummer/Zaaknummer	20M260 504479

De Raad,

Constaterende dat
- Bewoners van hoogbouw woningen (wooncomplexen of bovenwoningen) geen GFT bak (rolcontainer) kunnen ontvangen;
- Er aan deze bewoners een citybin voor GFT afval beschikbaar is;
- Enkel bij voldoende belangstelling in een wooncomplex, het ook mogelijk is om gebruik te maken van een gezamenlijke gf-container[1].

Overwegende dat
- er geen andere ophaal frequentie voor deze citybins geldt dan voor het reguliere GFT afval in de wijk;
- een citybin in de keuken, gang of woonkamer (in de zomermaanden) voor (grote stank) overlast kan zorgen;
- bewoners er derhalve vaak voor kiezen hun GFT afval bij het restafval weg te gooien;
- dit zeker gedurende de zomermaanden;
- bewoners daardoor met extra kosten opgezadeld worden.

---

1 https://www.arnhem.nl/Inwoners/wonen_en_milieu/afval/afval_abc/citybin#:~:text=De%20citybin%20is%20een%20afsluitbare,de%20ophaaldagen%20in%20de%20afvalkalender.

AANGENOMEN

Verzoekt het college om:

- bij alle hoogbouw of wooncomplexen, waar nu nog geen gezamenlijke gf-container is, deze in 2021 te plaatsen;
- daarvoor met een dekking naar de raad te komen, conform eerder aangenomen voorstel.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen (CDA)

VOOR	20
TEGEN	17

"Diftar plus voorstel 1: hoogbouw en groenafval (20M260)

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK / Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal 37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen (CDA)
Titel motie	Diftar PLUS, voorstel 2: extra compensatie goede scheiders
Nummer/Zaaknummer	20M261g 504479

De Raad,

Constaterende dat

- Diftar in basis een goed systeem is;
- een groot deel van Arnhem zeker haar best doet en afval goed aan het scheiden is.

Overwegende dat

- we graag willen dat “goede scheiders” beloond worden;
- het belonen van goed afval scheiden een extra stimulans is;
- veel aandacht uitgaat naar bewoners die het afval niet goed scheiden;
- een verzorgde omgeving, bijdraagt tot het “proper houden” van deze omgeving;
- niet enkel de overheid aan zet is, maar we ook willen dat inwoners elkaar willen aanspreken op gedrag;
- wijken belonen voor goed scheiden, daarmee een interessante prikkel kan zijn.

Verzoekt het college om:

- met een voorstel te komen voor een beloningssysteem, voor de wijken waar afval scheiden goed gebeurt en/of de wijken waar sprake is van goede initiatieven;
- bijvoorbeeld door groen en ontmoetingsplekken in de wijk te bewerkstelligen;

VERWORPEN

- **Bijvoorbeeld door middelen** uit het vrijgemaakte budget (herstel agenda) kwaliteit openbare ruimte te benutten.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen (CDA)

VOOR	4	*"Diftar PLUS, voorstel 2: extra compensatie goede scheiders" (20M261g)*
TEGEN	33	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen	2	0
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

Partij voor de Vrijheid
Verheij

Totaal 37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Diftar PLUS, voorstel 3: vergroot de opening
Nummer Zaaknummer	**20M262** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- containers veelal vastlopen omdat men de (verkleinde) opening te vol heeft gestopt;
- dat met zich mee kan brengen dat bewoners het afval dan naast de container plaatsen;
- de raad dit heeft willen doen, omdat zij van mening was dat zij daarmee tegemoet kwam aan de wens van (o.a.) APCG en oudere Arnhemmers.

Overwegende dat;
- er in een aantal wijken sprake is van meer dumpingen, sinds de openingen verkleind zijn;
- niet voor alle ouderen of chronisch zieken/gehandicapten geldt, dat zij niet in staat zijn een 60 liter zak weg te brengen;
- voor ouderen en mensen die medisch afval moeten wegbrengen, reeds een compensatie geldt;
- de noodzaak om over te gaan naar een 30 liter opening, mogelijk triviaal is.

VERWORPEN

Verzoekt het college om:

- indien het referendum hiertoe geen aanleiding biedt, toch over te gaan tot het vergroten van de openingen voor alle containers in Arnhem;
- dit te dekken uit het vrijgemaakte budget “investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte” binnen de herstel agenda.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

VOOR	8	*"Diftar PLUS, voorstel 3: vergroot de opening" (20M262)*
TEGEN	29	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal 37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Diftar PLUS, voorstel 4: handhaving omhoog
Nummer Zaaknummer	**20M263** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- de invoering en startjaren van diftar, vragen om stevige handhaving en voorbeeldgedrag;
- voorbeeldgedrag en handhaving hand in hand gaan.

Overwegende dat;
- bewoners zich gesteund voelen om mede-wijkbewoners aan te spreken, als zij op regelmatige basis handhaving zien (voorbeeldgedrag);
- hogere bekeuringen en een grotere pakkans, afvaldumping zullen verminderen.

Verzoekt het college om;
- extra handhaving (2 FTE per wijk) in te zetten in de wijken waar het aantal dumpingen hoog is;
- dit uit de wijkbudgetten (TLO) te bekostigen.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

VOOR	4
TEGEN	33

"Diftar PLUS, voorstel 4: handhaving omhoog" (20M263)

GROENLINKS		VVD Arnhem		D66		PvdA	
0	7	0	6	0	5	0	4
Coenders		Combée		Andeweg		Greving	
Prinsen		Pape		Loor		Bouma	
Navis		Kalthoff		Venhoek		De Vries	
Dolsma		Van Es		Van Ommen		Visser	
Gemici		Maref		Van Ipperen			
Simonis		Loos					
Van der Loo							

Arnhem Centraal		SP		CDA Arnhem		Arnhemse Ouderen Partij	
0	3	0	3	2	0	0	1
Manders		Elfrink		Van Dillen		Wiggers	
Van der Laak		Çetintaş		Hutten			
Kraaijenbrink		Dobbe					

ChristenUnie		DENK		Partij voor de Dieren		PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	
0	2	0	2	2	0		
Becker		Usta		De Groot		Verheij	
Nede		Aydemir		Eliëns			

Totaal 37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Diftar PLUS, voorstel 5: meer pasjes levert meer op
Nummer Zaaknummer	**20M264** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- Arnhem actieve VVE's kent, die hun directe leefomgeving (bijvoorbeeld straat of binnenplaats) schoon houden;
- Arnhem meerdere (maatschappelijke) verenigingen kent, die graag hun steentje aan afvalscheiding willen bijdragen (denk aan scouting en sportverenigingen) en willen helpen om de directe Spell/leef/werkomgeving schoon te houden.

Overwegende dat;
- zowel VVE's als verenigingen geen afvalpasje kunnen aanvragen omdat zij geen natuurlijk persoon zijn.

Verzoekt het college om;
- om voor VVE's de mogelijkheid in te richten een afvalpas aan te vragen, waarbij een factuuradres wordt ingeregeld (kosten brengen we in rekening bij VVE);
- om voor verenigingen in te richten dat zij een afvalpasje kunnen aanvragen om niet, indien zij aangeven te willen bijdragen aan de leefomgeving door afval te rapen of op te ruimen.

AANGENOMEN

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

VOOR	19	*"Diftar PLUS, voorstel 5: meer pasjes levert meer op" (20M264)*
TEGEN	18	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Leg geen hypotheek op de toekomst
Nummer Zaaknummer	**20M265** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- in deze begroting sprake is van een sterke toename van de netto schuld per inwoner;
- in deze begroting (conform herstel agenda) sprake is van een daling van de bestemmingsreserves;
- de weerstandsfactor in 2021 uitkomt op 1,0 (het minimaal vastgestelde niveau).

Overwegende dat;
- in de investeringsplanning er geen rekening gehouden is met ontwikkelingen in de uitvoering en handhaving van de wet Houdbare overheidsfinanciën (wet Hof);
- naar verwachting het EMU-tekort van Arnhem in 2020 en 2021 het toegestane maximum zal overschrijden;
- de algemene tendens van deze begroting robuust, maar door Corona en de landelijke economische gevolgen, zorgelijk is;
- een gedegen financiële buffer, juist in deze tijd, van groot belang is voor een stad van onze omvang.

VERWORPEN

Verzoekt het college om;

- de budgetten per wijk, met 1% te verkleinen;
- dit te doen in de jaren 2021, 2022, 2023 en 2024;
- het geld dat daarmee gemoeid gaat, in de Algemene Reserve op te nemen teneinde meer financiële weerbaarheid op te bouwen.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

VOOR	2	*"Leg geen hypotheek op de toekomst" (20M265)*
TEGEN	35	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Aanvalsplan leefbaarheid en veiligheid
Nummer Zaaknummer	**20M266** 504479

De Raad,

Constaterende dat;
- in deze wijken Centrum/Spijkerkwartier, Geitenkamp, Presikhaaf en Klarendal sprake is van bovengemiddeld gevoel van onveiligheid;
- in (het merendeel) deze wijken ook sprake is van sterke verloedering in de leefomgeving;
- mensen pas kunnen floreren, participeren, bijdragen en meedoen als hun leefomgeving veilig is en daartoe uitnodigt of stimuleert.

Overwegende dat;
- er onrust leeft in de maatschappij, specifiek in bovengenoemde wijken;
- die onrust het gevoel van welbevinden, veiligheid en leefbaarheid niet ten goede komen;
er een aanpak nodig is, om het tij te keren.

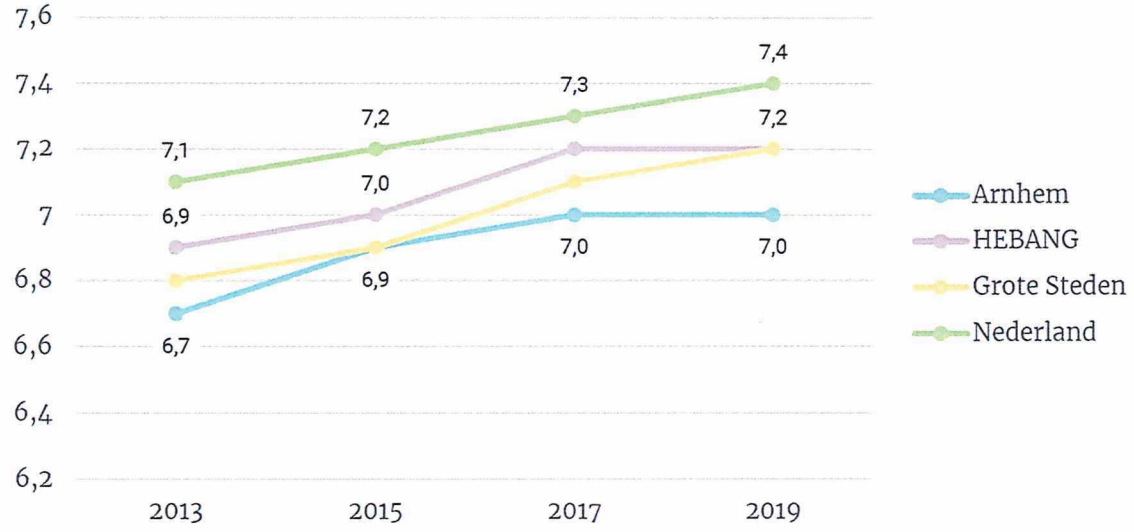
Verzoekt het college om;
- om met een Arnhems aanvalsplan leefbaarheid en veiligheid te komen, voor de bovengenoemde wijken;
- dit plan van een stevig integraal karakter te voorzien (Denk aan driehoek, handhaving, W&I, Zorg, leefbaarheid, verbinding binnen de wijk, ontmoeten);
- deze uiterlijk in februari 2021 aan de raad aan te bieden.

INGETROKKEN

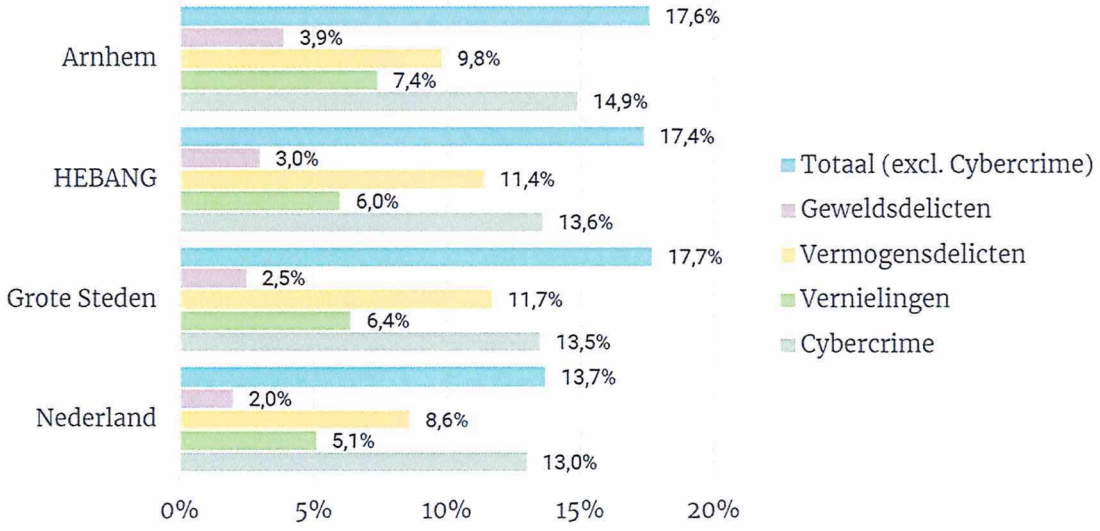
en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

Figuur 10.5
Rapportcijfer veiligheid in de buurt vergeleken, 2013 – 2019

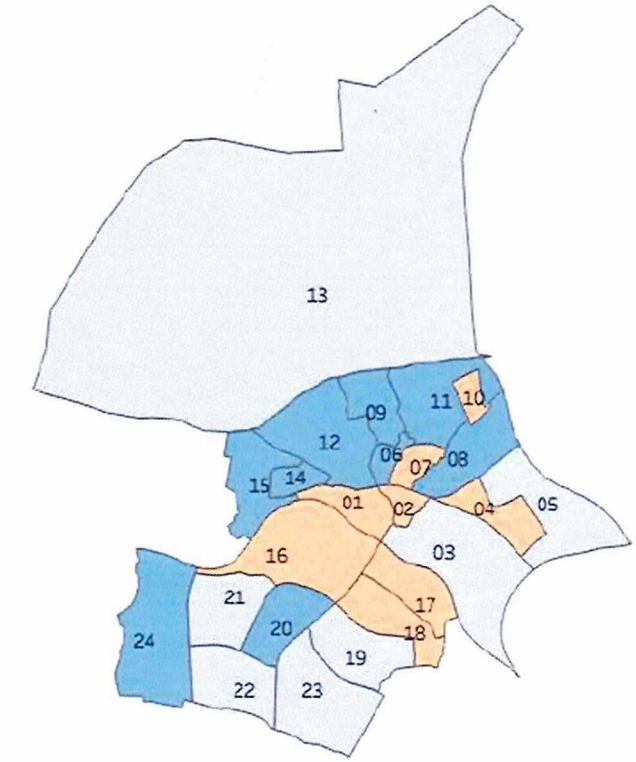

Figuur 10.8
Slachtofferschap delicten vergeleken, percentage slachtoffer in de afgelopen 12 maanden

INGETROKKEN

Figuur 6.2
Onveiligheidsgevoel in de woonbuurt (kaart)

WIJK	PERC.	ONTW.
01 Centrum	43%	
02 Spijkerkwartier	46%	
03 Arnhemse Broek	31%	
04 Presikhaaf-West	41%	
05 Presikhaaf-Oost	31%	
06 St. Marten / Sonsbeek	16%	
07 Klarendal	40%	
08 Velperweg e.o.	21%	
09 Alteveer en Cranevelt	9%	👍
10 Geitenkamp	35%	
11 Monnikenhuizen	20%	
12 Burgem.wijk / Hoogkamp	14%	
13 Schaarsbergen e.o.	24%	
14 Heijenoord / Lombok	16%	
15 Klingelbeek	12%	
16 Malburgen-West	38%	
17 Malburgen-Oost (Noord)	36%	
18 Malburgen-Oost (Zuid)	35%	
19 Vredenburg / Kronenburg	33%	
20 Elden	22%	
21 Elderveld	26%	
22 De Laar	27%	
23 Rijkerswoerd	24%	
24 Schuytgraaf	21%	
ARNHEM	**29%**	

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Jan Hutten - CDA Guus van der Laak - Arnhem Centraal Daniël Becker - ChristenUnie
Titel van de motie	Geef 'Boost' en daarmee veel Arnhemmers een boost!
Nummer Zaaknummer	**20M267** 504479

We weten dat:

- Op 1 juli 2021 de nieuwe Wet Inburgering in werking treedt. Een wet die uitgaat van maatwerk en dualiteit (het combineren van het leren van de taal en participatie). Gemeenten de regie krijgen over de inburgering.
- Nieuwkomers hierdoor vanaf het eerste moment goede begeleiding moeten ontvangen om zo snel als mogelijk mee te kunnen doen in de Arnhemse samenleving, het liefst via betaald werk.
- Doel van de nieuwe wet is dat inburgeringsplichtigen het voor hen hoogst haalbare taalniveau behaald in combinatie met kennis van de Nederlandse maatschappij. Dit in combinatie met gerichte inspanningen op participeren naar vermogen vanaf de start van het inburgeringstraject.
- Het voor veel nieuwkomers in Arnhem moeilijk is om te integreren binnen de Nederlandse (digitale) samenleving door gebrek aan kennis van de Nederlandse taal en het immense verschil in cultuur en gebruiken van waar de nieuwe Arnhemmers zijn opgegroeid.
- De relatief jonge organisatie Boost Arnhem als doel heeft vluchtelingen in Arnhem te verwelkomen, hen een zinvol bestaan en een snellere start te geven middels ondersteuning en bevordering van de zelfredzaamheid en met deze nieuwe Arnhemmers te bouwen aan een nog mooier Arnhem.
- Boost Arnhem is een "bottum up" initiatief: opgezet door vluchtelingen, in samenwerking met Nederlanders.
- Er inmiddels 70 vrijwilligers zijn, van wie velen multicultureel, zodat de diverse doelgroepen actief en aansluitend op gebruiken en cultuur ondersteund kunnen worden.
- Boost Arnhem laagdrempelig is en staat voor een veilige en informele ontmoetingsplek voor jong en oud, waar ontwikkeling centraal staat. Een plek waar vluchtelingen zich veilig, gehoord en gezien voelen.
- Inmiddels 600 nieuwe Arnhemmers (uit onder andere Eritrea, Syrië, het Midden Oosten) hun weg naar Boost hebben gevonden. Deze nieuwe Arnhemmers Boost zien als een

VERWORPEN

vertrouwde omgeving die hen op weg helpt om in contact te komen en te blijven met de gemeente Arnhem en andere (semi) overheidsorganisaties om te integreren en zich thuis te voelen in Arnhem. Boost Arnhem hierdoor een belangrijke signaleringsfunctie heeft.
- Bij Boost Arnhem vluchtelingen gestimuleerd worden om zich (verder) te ontwikkelen op het gebied van kennis van de structuur en cultuur van de Nederlandse maatschappij.
- Boost Arnhem actief de verbinding zoekt met andere organisaties om gesignaleerde problemen op te lossen. Boost Arnhem is daarbij een verbindende schakel tussen vluchtelingen en andere, formele en informele instanties zoals het onderwijs, de gemeente Arnhem Werk en Inkomen, Scalabor, Activerend Werk, SWOA / Financieel Café. Er waar nodig ook wordt samengewerkt met de Refugee Company, NewBees Arnhem en Buddy to Buddy.
- Boost Arnhem een actieve ondersteuning aan gemeente en nieuwkomer biedt bij multiproblematiek. Dit in 2019 en 2020 al heeft geresulteerd in de succesvolle afhandeling van 77 vragen m.b.t. boetes en schuld en 109 vragen met betrekking tot huisvesting en vaste lasten.
- Boost Arnhem een actieve rol speelt in de bevordering van instroom naar werk. Resultaat: in 2019 zijn 13 mensen naar een betaalde baan begeleid, 23 mensen ondersteund bij hun inburgeringsexamen, 12 mensen ondersteund bij hun ONA examen (Oriëntatie Nederlandse Arbeidsmarkt).
- Tot op heden Boost zich niet officieel heeft kunnen bezig houden met arbeidstoeleiding.

We vinden dat de resultaten van de dienstverlening van Boost laten zien dat:
- De gemeente Arnhem in nauwe afstemming met partners die dicht op onze inwoners/nieuwkomers zitten en hun vertrouwen genieten, zeker in de huidige economische omstandigheden, samen inzet moet leveren aan een actieve integratie van inwoners en de uitstroom naar vrijwilligerswerk en werk.
- De opzet, het draagvlak in de samenleving, de brug naar kennis tussen diverse culturen en de veiligheid die Boost aan nieuwe Arnhemmers biedt, succesvolle ondersteuning biedt ter bevordering van de integratie.
- De gerealiseerde resultaten van Boost ook in het belang zijn van de gemeente Arnhem en juist het gemeentelijke beleid rondom integratie, werk en inkomen versterken en zodoende financieel voordeel biedt.
- Door middel van een meerjarige pilot voor het jaar 2021 & 2022 Stichting Boost als een essentiële en erkende partner haar dienstverlening kan blijven aanbieden aan nieuwe Arnhemmers.
- Na een positieve evaluatie van de pilot deze wordt omgezet naar een structurele meerjarige samenwerking tussen Stichting Boost en de gemeente Arnhem.
-

Hiermee verzoeken wij het college:
Met Boost de komende maanden gesprekken aan te gaan over:
- Beoordeling van inzet van Boost binnen de keten van integratie en participatie en de meerwaarde van Boost ten opzichte van het huidige aanbod;
- Beoordeling van het realiteitsgehalte van de voorstellen van Boost* voor 2021 en verder;
- Bij een positieve beoordeling de organisatie een officiële positie toekennen binnen de keten van participatie en integratie;

VERWORPEN

- Bij een positieve beoordeling met Boost Arnhem voor de jaren 2021 en 2022 een pilot vorm te geven met smart geformuleerde doelen rondom zowel de thema's integratie als werk en inkomen. Dit resulteert in een resultaat- en informatieplicht vanuit betrokken partijen, zoals bijvoorbeeld tussentijdse evaluaties en aanleveren van rapportages van de gemaakte afspraken aan aangewezen contactpersonen.
- Bij een positieve waardering de gemeenteraad uiterlijk 1 februari 2021 informeren over de uitkomsten van de gesprekken. Hierbij ook het knelpunt van de huisvesting te betrekken;
- Bij een positieve beoordeling voor 2021 en 2022 zowel een budget voor integratie (= bestaand aanbod voortzetten) als participatie (ten laste van het Werkinvesteringsfonds**) beschikbaar te stellen zodat Boost conform begroting haar werkzaamheden kan uitvoeren;
- De uitkomsten van de pilot voor 2021 en 2022 aan de gemeenteraad te presenteren met tussentijdse rapportages.
- Bij succesvolle resultaten de pilot per 01-01-2023 om te zetten naar een structurele samenwerking tussen Stichting Boost en de gemeente Arnhem.

Jan Hutten - CDA
Guus van der Laak - Arnhem Centraal
Daniël Becker - ChristenUnie

** De inschatting is dat Boost jaarlijks 20 Arnhemmers zelfstandig kan begeleiden richting werk. Hierdoor wordt ten bate van de gemeentelijke uitgaven een aanzienlijk bedrag bespaard, zowel aan uitkering als begeleidingskosten (zie begroting 2021 Boost). Ander financieel belang is dat voor de deelnemende Arnhemmers ook hun schulden worden verlaagd, wat hen verder helpt bij hun integratie binnen Nederland. Afgezien van de financiële 'meerwaarde' zijn er ook vele elementen die de dagelijkse integratie van de honderden nieuwe Arnhemmers bevorderen (zoals in de motie genoemd) en meer dan de moeite van het borgen waard zijn.*

*** Beschikbare ruimte Werkinvesteringsfonds is € 1,2 miljoen.*

VOOR	9	*"Geef 'Boost' en daarmee veel Arnhemmers een boost!" (20M267)*
TEGEN	28	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Jan Hutten - CDA Marie José Navis - GroenLinks Leo de Groot - Partij voor de Dieren Susan van Ommen - D66
Titel van de motie	Homogenezing in kaart brengen en actief tegengaan
Nummer Zaaknummer	**20M268** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het in kaart brengen van homogenezing en deze waar aanwezig actief tegen te gaan.

De aanleiding is een artikel in de Gelderlander van 10 oktober jongstleden: 'Homogenezing' helaas nog steeds vrij baan heeft en een verbod op zich laat wachten.

Door dit voorstel aan te nemen wordt B&W opgeroepen om met partners in de stad in gesprek te gaan over Homogenezing, dit tegen te gaan als onderdeel van de Arnhemse Regenboogagenda.

We weten dat:

- 'Homogenezing' helaas nog steeds vrij baan heeft en een verbod op zich laat wachten, (de Gelderlander, 10 oktober 2020).
- Vrouwen en mannen met homoseksuele, lesbische, biseksuele en/of transgendergevoelens (LHBTIQ+ indentiteit) kunnen gedwongen worden om 'genezingsprocessen', heropvoedingskampen of hormoonbehandelingen te ondergaan in het land van herkomst, (movisie.nl).
- Daarmee hulpvragen vanuit LHBTIQ+'ers, zowel vrouwen als mannen anders tot uiting komen en een specifieke benadering vragen van hulpverleners.
- Veiligheid één van de speerpunten is van de Arnhemse Regenboogagenda.

We vinden dat:

- Iedere Arnhemmer met trots moet kunnen zijn en uitdragen wie hij/zij is.
- Homogenezing maximaal tegengegaan moet worden, vooruitlopend op het landelijk verbod.
- Emancipatie, meedoen en mogen zijn zoals je bent van LHBTIQ+'ers een onderdeel moet zijn van de visie op inclusie van de gemeente Arnhem.

AANGENOMEN

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Met kerken, moskeeën en betrokken hulporganisaties over homogenezing in gesprek te gaan.
- Beoordelen of deze praktijken ook in Arnhem voorkomen en hierop in een open dialoog tot afspraken (of vervolgstappen) te komen met als resultaat de homogenezing te stoppen.
- dit als speerpunt op te nemen in de Arnhemse Regenboogagenda.

Raadsleden

Jan Hutten - CDA
Marie Jose Navis - GroenLinks
Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Susan van Ommen - D66

VOOR	33	*"Homogenezing in kaart brengen en actief tegengaan" (20M268)*
TEGEN	4	

GROENLINKS			VVD Arnhem			D66			PvdA		
	7	0		6	0		5	0		4	0
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	3	0	SP	3	0
			CDA Arnhem	2	0	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		

ChristenUnie			DENK Verenigd Arnhem			Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem			Partij voor de Vrijheid		
	0	2		0	2		2	0			
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel van de motie	Sparen voor evenementen
Nummer Zaaknummer	**20M269** 504479

De aanleiding is het uitblijven van evenementen in Arnhem als gevolg van de Corona maatregelen. Door dit voorstel aan te nemen "sparen" wij om met de jaarwisseling van 2021-2022 een mooie vuurwerkshow voor de stad te realiseren.

We weten dat;
- verschillende evenementen niet doorgaan of niet gepland worden als gevolg van de corona crisis;
- eventuele kosten die annulering met zich meebrengen, gefinancierd kunnen worden uit het evenementenbudget;
- de gemeenteraad gekozen heeft voor een door de gemeente georganiseerde centrale vuurwerkshow.

We vinden dat;
- Doordat de gemeenteraad gekozen heeft voor het verzorgen van een centrale vuurwerkshow in de stad, er ook een gedegen budget moet zijn;
- Geld vanuit het evenementenbeleid, dat niet wordt uitgegeven, gereserveerd kan worden als aanvulling op het beschikbare budget voor (onder andere) de vuurwerkshow, nadat kosten voor geannuleerde evenementen zijn uitgekeerd;
- het goed is om het jaar na de corona perikelen, juist te kunnen inzetten op verbindende evenementen in de stad;
- het doorschuiven van de gelden naar 2021 daarbij helpend kan zijn omdat dit mogelijkheden biedt.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:
- De beschikbare gelden die overblijven door het uitblijven van evenementen in 20202, te reserveren voor evenementen in 2021 (waaronder de vuurwerkshow van de jaarwisseling van 2021 op 2022);
- de raad, zodra er weer evenementen kunnen worden gehouden, een planning en actielijst aan te bieden die inzichtelijk maakt hoe dit budget wordt ingezet.

AANGENOMEN

Klaartje van Dillen - CDA

VOOR	19	*"Sparen voor evenementen" (20M269)*
TEGEN	18	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN

De Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Titel motie	Bijdrage aanpak arbeidssectoren tekort
Nummer Zaaknummer	**20M270** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende, dat;

- Er landelijk én in de regio een structureel tekort is aan personeelsleden in verschillende arbeidssectoren als de (jeugd)zorg, groen (hoveniers), ICT en de techniek (bouw- en installatietechniek;
- Er een structureel woningtekort bestaat;
- Arnhem zich bevindt in de top 10 van steden met de hoogste woningnood.

Van mening zijnde, dat:

- beroepen in de sociale en maatschappelijke dienstverlening de pijlers zijn van de samenleving en stad;
- beroepen in deze sectoren pijlers zijn van de samenleving en de stad vanwege het grote belang van onze gezondheid en maatschappelijke ontwikkeling op digitalisering en bijvoorbeeld de energietransitie;
- door het gebrek aan beschikbare woningen mensen die werkzaam zijn in deze beroepsgroepen soms genoodzaakt zijn de stad en de regio te verlaten voor een passende woning;

Verzoekt het college:

- mogelijkheden te onderzoeken naar bemiddeling tussen woningaanbieders en belangenverenigingen van deze beroepssectoren voor een voorrangsregeling;
- De uitkomsten hiervan zo spoedig mogelijk aan de raad voor te leggen.

en gaat over tot de orde van de dag,

Klaartje van Dillen - CDA
Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem

VOOR	16	*"Bijdrage aanpak arbeidssectoren tekort" (20M270)*
TEGEN	21	

GROENLINKS			VVD Arnhem			D66			PvdA		
	0	7		6	0		0	5		0	4
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal			SP		
			CDA Arnhem				0	3		3	0
Arnhemse Ouderen Partij				2	0	Manders			Elfrink		
	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		
ChristenUnie			DENK Verenigd Arnhem			Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem			Partij voor de Vrijheid		
	2	0		2	0		0	2			
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

INGETROKKEN

De Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Inventarisatie schadeclaims vuurwerk ondernemers
Nummer Zaaknummer	**20M271** 504479

De Raadsleden stellen het volgende voor:

Constaterende dat:

- De gemeenteraad van Arnhem besloten heeft tot een **particulier vuurwerkverbod** *1);
- Het college heeft aangegeven vanwege de timing van het nemen van het besluit, bij het invoeren van het verbod in 2020 schadeclaims van de vuurwerkverkopers te verwachten;
- In Arnhem de schade aan ondergrondse containers in 2019 door toedoen van vuurwerk ruim €27.000 euro betrof;
- Andere vernielingen de gemeente Arnhem €45.000,- heeft gekost bij de jaarwisseling van 2019 *2);
- In bovenstaande nog niet is meegenomen - de kosten aan privé bezit, medische kosten en kosten van hulpdiensten. Dit zijn kosten waar de maatschappij als geheel de rekening voor moet betalen en die fors gereduceerd kunnen worden bij het direct invoeren van het particuliere vuurwerkverbod.

Van mening zijnde dat:

- de motie “vuurwerkverbod” aangenomen is vanwege de algemene veiligheid van mens en dier, zowel fysiek als mentaal, het tegengaan van milieuvervuiling en vernielingen aan openbaar en privé bezit en het ontzorgen van onze hulpverleners die al lang vragen om dit verbod;
- Het voor de indienende partij(en) erg belangrijk is een goed overwogen besluit te kunnen nemen op basis van álle factoren en hiervoor de te verwachten bedragen omtrent schadeclaims bekend moeten zijn.

Verzoekt het college:

- Te inventariseren wat de te verwachten financiële consequenties zijn van de schadeclaims en de raad hierover te informeren voor 1 december 2020.

INGETROKKEN

en gaat over tot de orde van de dag,

Klaartje van Dillen - CDA

*1) https://online.ibabs.eu/ibabsapi/publicdownload.aspx?site=Arnhem&id=56c93ab5-641c-46e3-a78f-9f1f6234bf1c

*2) https://www.omroepgelderland.nl/nieuws/2435166/Meer-schade-tijdens-jaarwisseling-door-vuurwerk-en-vandalisme

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Ria de Vries - PvdA Mark Coenders - Groen Links Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Titel van de motie	Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg
Nummer Zaaknummer	**20M272** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 te besluiten om, als het nadeel in de Jeugdzorg lager uitvalt dan nu is aangegeven in de MJPB, het verschil te behouden voor de Jeugdzorg en in te zetten ter verlichting van de maatregelen op jeugdzorg.

De aanleiding is dat bij de Perspectiefnota is gebleken dat het gerapporteerde nadeel structureel vanaf 2020 € 4,0 mln lager uitvalt. Het college is al behoedzaam geweest met het inboeken van dit voordeel. Mocht blijken dat de tekorten meevallen, los van de reeds besloten maatregelen, dan willen de indieners van deze motie dat de maatregelen op Jeugdzorg beperkt worden en de bijbehorende taakstellingen verminderd.

Het besluit heeft geen financiële consequenties, aangezien het niet gaat over de huidige te korten. Deze zijn reeds verwerkt in de huidige MJPB.

Omdat we weten dat;

- het college het huidige voordeel nu heeft verwerkt in de MJPB en deze niet is ingezet om de besproken maatregelen te beperken;
- de raad in de komende periode gaat praten over de visie op het sociaal domein en de nota jeugdzorg in het bijzonder.

Omdat we vinden dat;

- In de huidige tijd, waarbij er tekorten zijn op jeugdzorg, extra geld ingezet moet worden voor de jeugdzorg
- Extra geld mogelijk ook kan bijdragen aan de voorgestelde maatregelen

AANGENOMEN

Daarom spreekt de gemeenteraad uit;

- dat als het tekort op de jeugdzorg lager uitvalt dan in de begroting is aangegeven, dan worden de middelen die ter dekking van dit tekort beschikbaar zijn gesteld, behouden voor de jeugdzorg en gebruikt voor het verlichten van de nog niet ingevulde maatregelen op jeugdzorg.

Raadsleden

Ria de Vries - PvdA
Mark Coenders - Groen Links
Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem

VOOR	24	*"Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg" (20M272)*
TEGEN	13	

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Vincent Bouma - PvdA Marie José Navis - GroenLinks
Titel van de motie	TOZO en NOW verantwoording
Nummer Zaaknummer	**20M273** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over 'TOZO en NOW verantwoording'.

De aanleiding is de bespreking van de begroting.
Vanuit meerdere kanten horen we dat er vanuit het landelijk bestuur plannen zijn om richting gemeenten met een zeer uitgebreid pakket aan eisen te komen betreffende de goedkeuring van de TOZO en NOW gelden. En dan worden niet alleen de nog te verstrekken gelden bedoeld, maar ook de al verstrekte gelden. Wij vinden niet dat je gedurende de wedstrijd de regels kunt wijzigen dan wel aan kunt scherpen. Daarom willen wij het college oproepen de landelijke politiek te vragen dit niet te doen.

We weten dat;
- er in Arnhem veel TOZO en NOW gelden zijn uitgekeerd aan ondernemers.
- de landelijke overheid de gemeenten achteraf meer gegevens aan wil laten leveren dan vooraf bekend was.
- dit veel extra werk op gaat leveren voor de gemeenten die al deze gegevens achteraf op moeten vragen.
- als niet alle gevraagde gegevens aangeleverd kunnen worden de gemeente deze gelden terug moet betalen.

We vinden dat;
- de regels niet gedurende de wedstrijd veranderd mogen worden.
- het gevaar bestaat dat de ondernemers alsnog failliet gaan als zij de gelden terug moeten betalen, terwijl deze regeling bedoeld was om dat te voorkomen.

AANGENOMEN

Daarom roept de gemeenteraad het college op: - Om bij de landelijke overheid samen met de VNG aan te dringen op eerlijke en haalbare eisen voor de controle van de TOZO en NOW gelden.
Raadsleden Vincent Bouma - PvdA Marie José Navis - GroenLinks

VOOR	37	*"TOZO en NOW verantwoording" (20M273)*
TEGEN	0	

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID		
Verheij		

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Giovanni Visser - PvdA
Titel van de motie	Arnhems subsidieregister
Nummer Zaaknummer	**20M274** 504479

Onderstaand raadslid stelt de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over het publiceren van een subsidieregister op de gemeentelijke website.

De aanleiding is het feit dat Arnhem, in tegenstelling tot veel andere gemeenten, geen lijst met verleende subsidies per jaar publiceert op de website.

Omdat we weten dat:
- De gemeente Arnhem geen subsidieregister op de website publiceert
- Deze lijst wel beschikbaar is en in de jaarstukken wordt opgenomen
- Veel gemeenten deze lijst jaarlijks publiceren op een pagina op de gemeentelijke website
- Arnhem in 2019 voor bijna 85 miljoen euro subsidies heeft verstrekt aan verschillende organisaties
- Het college in juli een Plan van Aanpak Open Data heeft opgesteld en vanaf 2021 subsidies als open data gaat publiceren

Omdat we vinden dat:
- De gemeente transparant en toegankelijk dient te zijn
- Verleende subsidies voor iedereen makkelijk inzichtelijk moeten zijn
- Publiek inzicht en toezicht op subsidiegelden versterkt worden als bewoners een goed toegankelijk subsidieregister kunnen raadplegen

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college om:

- Vanaf 2021 jaarlijks een subsidieregister te publiceren op de gemeentelijke website en daarmee te beginnen na vaststelling van de jaarstukken 2020

Giovanni Visser - PvdA

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Guus van der Laak - Arnhem Centraal Cyriel Prinsen - GroenLinks
Titel van de motie	Actie voor bijzondere woonvormen
Nummer Zaaknummer	**20M275** 504479

We weten dat:

- Het college bezig is met de uitwerking van 20M160 "Wonen en zorg regelen in een woonzorgvisie"
- Er is steeds meer behoefte aan sociale woonvormen (zoals de Knarrenhof) gezien het grote aantal alleenwonenden en ouderen, die allemaal hun eigen wensen (en budget) hebben.
- Er door de Stichting Knarrenhof al pogingen gedaan zijn om grond te verwerven, maar dit steeds op onder andere de voor hen te hoge grondprijs vastliep
- Er inmiddels meer dan 250 geïnteresseerden zijn voor deze woonvorm.
- Er nog geen gezamenlijk overleg is geweest met de stichting, de wethouder, wooncorporaties en/of ontwikkelaars.

We vinden dat:

- Er al vaak is toegezegd actiever met deze wens aan de slag te gaan, maar er niet veel serieuze activiteiten op dit gebied zijn ontplooid.
- Andere gemeenten wel actief betrokken en ondersteunend zijn. In Gouda, Groningen, Zwolle en Den Haag wordt dit integraal aangepakt, samen met wonen, zorg en vastgoed.
- Dit soort initiatieven leiden ertoe dat in de toekomst minder dure zorg nodig is, omdat de bewoners elkaar ondersteunen. In Zwolle is berekend, dat de Knarrenhof de gemeente jaarlijks 320.000 euro bezuiniging op zorg oplevert.
- Er eindelijk actief naar een oplossing wordt gezocht.

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college om:

- Middels een raadsbrief te infomeren wanneer de raad een uitwerking kan ontvangen van de wonen en zorg visie.
- Indien het college dat nog niet van plan was wel rekening te houden met nieuwe woonvormen.

AANGENOMEN

- Het niet meer dan logisch is dat de wethouder in aanloop daarvan ook gesprekken heeft met initiatieven zoals Stichting Knarrenhof i.c.m. de Arnhemse woningcorporaties en projectontwikkelaar(s). Hierbij mee te nemen dat de grondprijs voor het sociale deel/doel mogelijk is.

Toelichting:

- Dergelijke concepten geven een antwoord op het bezuinigen op zorg, het verschralen van pensioen, de vergrijzing, de toename van eenpersoonshuishoudens en het risico op vereenzaming. Door het scheiden van wonen en zorg kon bijvoorbeeld nog maar een klein deel van de ouderen naar een tehuis.
- Binnen een dergelijke woonvorm kan bijvoorbeeld 33% sociale huur, 33% sociale koop en 33% duurdere huizen worden gerealiseerd. Dit past binnen het Arnhemse model waarbij over alle projecten 30% sociale huur wordt gerealiseerd.
- Binnen dergelijke woonvormen kan de vraag en behoeften van de toekomstige bewoner centraal staan.
- In Arnhem wonen veel ouderen in grote woningen, omdat zij geen passende of aantrekkelijke woning kunnen vinden.
  Er is veel behoefte aan goedkope en betaalbare woningen in Arnhem

Guus van der Laak - Arnhem Centraal
Cyriel Prinsen - GroenLinks

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Guus van der Laak - Arnhem Centraal
Titel van de motie	Een overzichtelijke begroting in de media
Nummer Zaaknummer	**20M276** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende:
- Dat veel Arnhemmers geen internet hebben of niet weten hoe dit te gebruiken.
- Dat we een informatieplicht hebben als gemeente naar onze inwoners.
- Dat andere gemeenten een samenvattend overzicht van de begroting huis aan huis laten bezorgen d.m.v. een flyer

Overwegende:
- Dat iedere Arnhemmer de mogelijkheid moet hebben iets van de begroting te vinden.
- Dat burgerparticipatie begint bij het goed informeren.

Roept het college op:
Om de begroting vanaf volgend jaar, naar Renkums voorbeeld (zie bijlage, 2 de pagina), af te drukken in de Arnhemse Koerier en/of te kiezen voor een huis aan huis flyer.

Guus van der Laak - Arnhem Centraal

Bijlage:

AANGENOMEN

INKOMSTEN

55,3 MILJOEN + 2,3 MILJOEN + 24,6 MILJOEN = 82,2 MILJOEN

Het grootste deel krijgen we van het Rijk.

Een klein deel onttrekken we uit bestaande reserves.

De rest krijgen we uit lokale heffingen en andere inkomstenbronnen.

De totale inkomsten in 2020 zijn begroot op € 82,2 miljoen.

17,5 MILJOEN lokale heffingen

Onroerendezaakbelasting	€ 7.506.000
Rioolheffing	€ 4.027.000
Afvalstoffenheffing	€ 3.865.000
Leges	€ 1.368.000
Toeristenbelasting	€ 466.000
Hondenbelasting	€ 186.000
Reclamebelasting	€ 60.000

7,1 MILJOEN overige inkomsten

Rente, dividend, huur, eigen bijdragen	€ 7.091.000

In de gemeente Renkum moet het prettig wonen zijn, in een prachtige groene omgeving en waar inwoners op zorg en ondersteuning kunnen rekenen als dat nodig is. Daarom is het belangrijk dat de basis op orde is.

De gemeenten krijgen meer taken maar minder geld. Daarom staan we voor een grote uitdaging met lastige keuzes. We willen zo veel mogelijk onze doelen voor onze inwoners blijven bereiken. Bijvoorbeeld als zij (jeugd)hulp of ondersteuning nodig hebben. We zijn daarom genoodzaakt meer van inwoners zelf te vragen. We stellen ambities bij en bezuinigen op de ambtelijke organisatie. Ook is het noodzakelijk om de Onroerend Zaak Belasting (OZB) te verhogen met 4% vanaf 2021. Geen gemakkelijke keuze, maar wel onvermijdelijk door de financiële uitdaging waar we voor staan. Alleen hiermee kunnen we de gewenste meerjarige stabiliteit bereiken zonder dat er - opnieuw - een noodzaak is om in te grijpen en kunnen we de gemeente blijven die we willen zijn. Bovendien zijn we op deze manier minder afhankelijk van de wisselingen in de financiële bijdrage van de Rijksoverheid en hebben we financiële armslag voor nieuwe uitdagingen die op ons afkomen, zoals beschermd wonen en de Omgevingswet.

Marinka Mulder, *Wethouder Financiën*

UITGAVEN

46,8 MILJOEN Samenleving

Inkomensvoorziening	€ 14.633.000
Maatwerkvoorzieningen Jeugd	€ 9.339.000
Maatwerkvoorzieningen Wmo	€ 9.031.000
Zorg en veiligheid	€ 3.785.000
Onderwijs	€ 3.697.000
Sport en bewegen	€ 2.141.000
Renkum voor Elkaar	€ 1.273.000
Gezondheid	€ 1.017.000
Minima	€ 487.000
Integratie en participatie nieuwkomers	€ 337.000
Transformatie Sociaal domein	€ 104.000

18,6 MILJOEN Omgeving

Wegen, straten en pleinen	€ 4.196.000
Afvalverwijdering en -verwerking	€ 3.322.000
Water en riolering	€ 3.282.000
Groenonderhoud	€ 2.727.000
Omgevingsvergunning	€ 1.429.000
Ruimtelijke ontwikkeling / Omgevingswet	€ 677.000
Verkeer	€ 610.000
Ondernemen en bedrijvigheid	€ 534.000
Kunst, cultuur en cultuurhistorie	€ 509.000
Wonen	€ 310.000
Bestemmingsplannen/ Omgevingsplannen	€ 272.000
Energie en klimaat	€ 202.000
Recreatie en toerisme	€ 164.000
Milieu en duurzaamheid	€ 133.000
Landschap, natuur en landgoederen	€ 111.000
Bos en natuurbeheer	€ 101.000
Dierenwelzijn	€ 21.000

17,4 MILJOEN Organisatie

Organisatie en bedrijfsvoering	€ 11.056.000
Goed bestuur	€ 1.292.000
Dienstverlening	€ 874.000
Huisvesting / Gemeentehuis	€ 345.000
Samenwerkingsverbanden	€ 148.000
Dorpsgericht werken	€ 57.000
Overig en Onvoorzien	€ 3.592.000

81,8 MILJOEN Totale uitgaven

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Mattijs Loor - D66 Daniël Becker - ChristenUnie Klaartje van Dillen - CDA
Titel van de motie	Voortaan wél meetbare doelen
Nummer Zaaknummer	**20M277** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het opnemen van meetbare doelen in de volgende begroting.

De aanleiding is dat de raad al meermalen gevraagd heeft om meetbare doelen op te nemen, om zodoende beter te kunnen volgen of doelen ook bereikt worden. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd aan te geven voor welke doelen ze dit mogelijk acht, en dit vanaf de volgende begroting ook te gaan doen.

We weten dat:

- De raad al bij de begroting 2018 heeft gevraagd doelen meer SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) te formuleren (motie 17M75);
- De raad met amendement 19A51 in het plan voor de doorontwikkeling van de cyclusdocumenten heeft opgenomen: *De voorkeur heeft om kwalitatief betere doelen te formuleren met daarbij heldere indicatoren en activiteiten (SMART) en waar mogelijk het aantal te beperken. In het jaarverslag wordt van ieder doel een resultaat benoemd*;
- Het college bij de M1-behandeling van de jaarstukken 2019 heeft aangegeven dat doelen *duidelijk en zo smart mogelijk* worden geformuleerd;
- De raad met motie 20M183 heeft aangegeven dat de doelen bij budgetten uit de herstelagenda dusdanig concreet geformuleerd te willen zijn, dat objectief vastgesteld kan worden in hoeverre het doel bereikt wordt;
- Bovengenoemde uitspraken van het college en besluiten van de raad in de begroting 2021 niet zijn uitgevoerd;
- Het college wel indicatoren opneemt in de ontwerpbegroting, waarmee vaststaat dat het betreffende aspect kwantitatief meetbaar is, maar de doelstellingen niet aan de indicatoren koppelt.

We vinden dat:

- Bij de besteding van gemeenschapsgeld in ieder geval geprobeerd moet worden om meetbaar te maken in hoeverre met de ingezette middelen het beoogde doel ook wordt bereikt;
- Het ontbreken van kwantitatief meetbare doelen in de begroting de controlerende rol van de raad bij tussen rapportages en het jaarverslag bemoeilijkt.

AANGENOMEN

Daarom spreekt de gemeenteraad uit:

Teleurgesteld te zijn in het ontbreken van (kwantitatief) meetbare doelen in de door het college aangeboden ontwerpbegroting.

En draagt de gemeenteraad het college op om:

1. Een lijst op te stellen van indicatoren die kwantitatief meetbaar zijn en gekoppeld kunnen worden aan beleidsdoelen van de gemeente;
2. Uit deze lijst een keuze te maken, welke doelen het college bij de volgende begroting kwantitatief meetbaar zou willen opnemen, en de raad uiterlijk bij de perspectiefnota 2022-2025 hierover te informeren;
3. Deze doelen op een kwantitatief meetbare wijze op te nemen in de komende begroting.

Mattijs Loor - D66
Daniël Becker - ChristenUnie
Klaartje van Dillen - CDA

VOOR	27	*"Voortaan wél meetbare doelen" (20M277)*
TEGEN	10	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Susan van Ommen - D66 Mattijs Loor - D66 Patrick van Iperen - D66 Ria de Vries - PvdA Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel van de motie	Met de regenboogdoelgroep samen werken aan de regenboogdoelen
Nummer Zaaknummer	**20M278** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over 'de regenboogaanpak' (het Arnhemse beleid rondom seksuele diversiteit).

De aanleiding is de begroting. Hierin staat dat 'we de zichtbaarheid van de gemeente bij de doelgroep verbeteren' en 'de samenwerking met partners in de stad versterken' (blz. 131 en 132).
Door dit voorstel aan te nemen, wordt er een samenwerking gestart met het GSA-netwerk[1] (Gender & Sexuality Alliance netwerk) en vergelijkbare initiatieven die in Arnhem actief zijn. Ook worden scholen zonder zo'n netwerk actief gestimuleerd om mee te doen.

Omdat we weten dat;

- beleid dat samen is gemaakt met de doelgroep het beste werkt
- de GSA een netwerk is van LHBTI+-leerlingen/studenten en niet-LHBTI+-leerlingen/studenten zelf, die samen op hun eigen school activiteiten en acties organiseren op het gebied van seksuele diversiteit
- er in Arnhem al GSA's of vergelijkbare initiatieven op verschillende scholen zijn
- LHBTI+-leerlingen/studenten zich meer thuis en geaccepteerd, en daarmee veiliger voelen op scholen met een GSA[2]
- er op scholen met een GSA minder verzuim is onder LHBTI+-leerlingen/studenten[3]

Omdat we vinden dat;

- de GSA een goed voorbeeld is van een bottom up initiatief dat werkt
- elke school een GSA of een vergelijkbaar initiatief zou moeten hebben
- het GSA-netwerk een belangrijke samenwerkingspartner moet zijn in de regenboogaanpak

[1] Zie ook www.gsanetwerk.nl
[2] Bron: www.gsanetwerk.nl
[3] Bron: www.gsanetwerk.nl

AANGENOMEN

- een samenwerking met de GSA en vergelijkbare initiatieven goed aansluit bij de doelen op het gebied van seksuele diversiteit en inclusie, zoals beschreven in de begroting
Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om; - contact te leggen met het GSA-netwerk in Arnhem en vergelijkbare initiatieven op Arnhemse scholen om met hen samen te werken aan het bereiken van de regenboogdoelen - in gesprek te gaan met scholen waar geen GSA of vergelijkbaar initiatief actief is, en hen actief te stimuleren om zich bij het GSA aan te sluiten of een dergelijk initiatief op te zetten - het GSA-netwerk en eventuele vergelijkbare initiatieven voortaan op te nemen als samenwerkingspartner in de Arnhemse regenboogaanpak - in het eerste kwartaal van 2021 aan de raad te laten weten welke concrete afspraken er zijn gemaakt, en daarna jaarlijks aan de raad te laten weten hoe het staat met de toegankelijkheid van dit soort initiatieven op de Arnhemse scholen
Raadsleden Susan van Ommen - D66 Mattijs Loor - D66 Patrick van Iperen - D66 Ria de Vries - PvdA Leo de Groot - Partij voor de Dieren

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Maarten Venhoek - D66 Muriël Simonis - GroenLinks Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel van de motie	Parkeren ook voor fietsen geregeld: fietsvlonders en fietskluisjes
Nummer Zaaknummer	**20M279** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november een besluit te nemen over het mogelijk maken van fietsparkeerplaatsen (fietsvlonders) en fietskluisjes op parkeervakken in Arnhemse wijken (met uitzondering van het centrumgebied).

De aanleiding is dat het autobezit onder jongvolwassenen afneemt en in veel wijken autoparkeren wel geregeld is, maar voor het veilig stallen van fietsen nauwelijks plek is. Zeker bij bovenwoningen is dat voor bewoners zonder auto maar met fiets lastig. Door dit voorstel aan te nemen wordt het college gevraagd om als bewoners dat willen parkeervakken in te ruilen voor fietsparkeerplaatsen.

We weten dat:

- Het autobezit onder jongvolwassenen afneemt, en deze trend in de stad sterker is dan in het buitengebied[1];
- Bij gebrek aan bergruimte in oudere wijken smalle stoepen soms ontoegankelijk worden voor rolstoelgebruikers, door de vele geparkeerde fietsen;
- Tevens door gebrek aan bergruimte bewoners van bovenwoningen lastig een fiets kunnen parkeren die geschikt is voor langere afstanden woon-werkverkeer (zoals een sportfiets, speed pedelec of e-bike);
- De ruimte in met name de oudere wijken zeer schaars is en op één autoparkeerplaats acht tot tien fietsen geparkeerd kunnen worden.

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/10/autopark-groeit-sterker-dan-bevolking en https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/03/autobezit-jongeren-in-stad-helft-van-dat-op-platteland

AANGENOMEN

7

We vinden dat:

- De gemeente fietsparkeren minstens zo goed moet faciliteren als autoparkeren;
- Bewoners de keuze moeten kunnen maken om parkeerplekken in hun straat om te zetten in fietsparkeerplekken om zo hun mobiliteitsmogelijkheden te vergroten en overlast van geparkeerde fietsen te verminderen.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. Een pilot te starten met fietsvlonders in Arnhemse wijken (met uitzondering van het centrumgebied);
2. In de pilot tenminste 20 fietsvlonders beschikbaar te stellen, te betalen vanuit het bereikbaarheidsfonds[2];
3. Aanvragen voor een fietsvlonder die voldoen aan de volgende voorwaarden te honoreren:
    a. Een aanvraag wordt ingediend door een huishouden samen met tenminste twee directe buren en twee andere huishoudens uit dezelfde straat;
    b. Er bestaat overlast door geparkeerde fietsen in de straat;
    c. Een deel van de bewoners in deze straat kan de fiets niet op eigen grond of in een berging stallen;
    d. Er zijn geen plannen om elders in de openbare ruimte van deze straat extra fietsparkeerplaatsen te realiseren;
    e. De fietsvlonder kan op een openbare parkeerplaats in de straat geplaatst worden.
4. Tevens te onderzoeken of er vraag is naar fietskluizen, die op parkeervakken zouden kunnen worden geplaatst;
5. De resultaten van het onderzoek en de pilot voor de begrotingsbehandeling van 2021 aan de raad aan te bieden.

Maarten Venhoek - D66
Muriël Simonis - GroenLinks
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

[2] Volgens een inventarisatie door bureau Goudappel Coffeng in opdracht van de gemeente Kampen, bedragen de kosten van een fietsvlonder ongeveer 4.000 euro.

VOOR	30	*"Parkeren ook voor fietsen geregeld: fietsvlonders en fietskluisjes" (20M279)*
TEGEN	7	

GROENLINKS		7	0
Coenders			
Prinsen			
Navis			
Dolsma			
Gemici			
Simonis			
Van der Loo			

VVD Arnhem		0	6
Combée			
Pape			
Kalthoff			
Van Es			
Maref			
Loos			

D66		5	0
Andeweg			
Loor			
Venhoek			
Van Ommen			
Van Iperen			

PvdA		4	0
Greving			
Bouma			
De Vries			
Visser			

Arnhemse Ouderen Partij		0	1
Wiggers			

CDA Arnhem		2	0
Van Dillen			
Hutten			

Arnhem Centraal		3	0
Manders			
Van der Laak			
Kraaijenbrink			

SP		3	0
Elfrink			
Çetintaş			
Dobbe			

ChristenUnie		2	0
Becker			
Nede			

DENK / Verenigd Arnhem		2	0
Usta			
Aydemir			

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem		2	0
De Groot			
Eliëns			

Partij voor de Vrijheid			
Verheij			

Totaal	37

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Maarten Venhoek - D66 Muriël Simonis - GroenLinks Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel van de motie	Laat de jaarwisseling een lichtpunt zijn
Nummer Zaaknummer	**20M280** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over het organiseren van een lichtshow.

De aanleiding is dat door de huidige corona maatregelen evenementen niet mogelijk zijn, en de verwachting is dat dit ook in December waarschijnlijk nog het geval zal zijn.
De raad heeft het college opgeroepen een vuurwerkshow te helpen organiseren, maar voor dit jaar zal dat nog niet plaats vinden.
Voor veel mensen is de jaarwisseling een moment van bezinning en hoop op een beter jaar dan 2020. We willen deze jaarwisseling voor de Arnhemmers een moment van vreugde en letterlijk een lichtpunt in het nieuwe jaar laten zijn. Door dit voorstel aan te nemen roept de raad het college op om nog voor dit jaar een evenement te bieden in de vorm van een lichtshow die voor veel mensen op afstand te beleven is.

Omdat we weten dat:

- De gemeenteraad een vuurwerkverbod voor de stad wil met daarbij een centrale vuurwerkshow als alternatief.
- De corona maatregelen impact hebben op de manier waarop onze inwoners de jaarwisseling kunnen vieren.

Omdat we vinden dat:

- De jaarwisseling voor veel mensen een symbolisch moment is om terug te kijken en vooruit te kijken
- Het weinig hoop biedt als de overheid niet in perspectief investeert en in onmogelijkheden in plaats van mogelijkheden denkt;
- Er veel Arnhemmers zijn die mogelijkheden zien voor alternatieve feesten binnen de corona regels;
- Het belangrijk is dat deze jaarwisseling niet verloren gaat;
- Een lichtshow een goed alternatief is voor een vuurwerkshow;

INGETROKKEN

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college om • Een alternatief te ontwikkelen in de vorm van een lichtshow • Hiervoor op hele korte termijn een voorstel te doen aan de raad.
Maarten Venhoek - D66 Muriël Simonis - GroenLinks Leo de Groot - Partij voor de Dieren

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Rene Kraaijenbrink - Arnhem Centraal
Titel van de motie	Tekort aan studieplekken voor studenten in Arnhem
Nummer Zaaknummer	**20M281** 504479

De Raad.

Gehoord de beraadslaging.

Constaterende dat:

- Er tijdens de corona crisis een tekort aan ruimtes is ontstaan voor scholieren en studenten om goed te kunnen studeren ;
- Deze leerlingen uit moeten wijken naar openbare gebouwen bv Rozet maar deze vaak mudvol zitten.
- Er voor vele leerlingen vooral door corona weinig of geen mogelijkheden om op school te kunnen studeren of dat de thuissituatie het niet toe laat.

Overwegende dat:

- Iedere leerling het recht zou moeten hebben op een goede rustige plek om te kunnen studeren.
- Jongeren al hard genoeg worden getroffen door de coronacrisis .
- Studieachterstand door gebrek aan een goede studieplek moet worden voorkomen.
- Het vaak de mensen zijn met een zwakker sociaaleconomische situatie die hier het grootste nadeel van ondervinden.
- Wij vernemen dat ongeveer 500 leerlingen met dit probleem kampen in Arnhem.

Verzoekt het college : Om op zo kort mogelijk termijn te gaan onderzoeken of het mogelijk is om leegstaande kantoren of op andere wijze tijdelijk studeerplekken te kunnen realiseren voor de studenten in Arnhem .
En gaat over tot de orde van de dag Rene Kraaijenbrink - Arnhem Centraal

AANGENOMEN

VOOR	22	*"Tekort aan studieplekken voor studenten in Arnhem" (20M281)*
TEGEN	15	

GROENLINKS		VVD Arnhem		D66		PvdA	
7	0	0	6	0	5	4	0
Coenders		Combée		Andeweg		Greving	
Prinsen		Pape		Loor		Bouma	
Navis		Kalthoff		Venhoek		De Vries	
Dolsma		Van Es		Van Ommen		Visser	
Gemici		Maref		Van Iperen			
Simonis		Loos					
Van der Loo							

Arnhem Centraal		SP	
3	0	3	0
Manders		Elfrink	
Van der Laak		Çetintaş	
Kraaijenbrink		Dobbe	

Arnhemse Ouderen Partij		CDA Arnhem	
1	0	0	2
Wiggers		Van Dillen	
		Hutten	

ChristenUnie		DENK Verenigd Arnhem		Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem		Partij voor de Vrijheid	
0	2	2	0	2	0		
Becker		Usta		De Groot		Verheij	
Nede		Aydemir		Eliëns			

Totaal	37

AANGENOMEN

De Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Bijdrage aan de regionale aanpak personeelstekort onderwijs
Nummer Zaaknummer	**20M282** 504479

De raad,
Gehoord de beraadslagingen:

Constaterende, dat:

- De gemeente en de regio werken in het onderwijs aantrekkelijk willen maken;
- Vanuit het kabinet is aangegeven dat het leraren tekort regionaal moet worden gecoördineerd en hier ook een programma voor heeft aangeboden (https://www.dus-i.nl/subsidies/regionale-aanpak-lerarentekort);
- Er momenteel een samenwerking is tussen de HAN, Flores, Delta Scholengroep en de Onderwijsspecialisten om de onderwijstekorten tegen te gaan;
- Arnhem in de top 10 steden staat met de hoogste woningnood.

Van mening zijnde, dat;

- de gemeente en haar partners op de woningmarkt een bijdrage wensen te leveren aan dit initiatief;
- beroepen in de sociale en maatschappelijke dienstverlening de pijlers zijn van de samenleving en stad;
- juist starters vaak een klein budget hebben doordat zij nog geen buffers hebben kunnen opbouwen;
- door het gebrek aan woningen jonge docenten Arnhem mogelijk minder makkelijk betrekken.

Verzoekt het college;

- in gesprek te gaan met de initiatiefnemers van "wordleraarinarnhem" (https://wordleraarinarnhem.nl/);
- mogelijkheden te onderzoeken naar bemiddeling tussen woningaanbieders en de initiatiefnemers voor een voorrangsregeling;
- in volgende woonopgaven extra aandacht te hebben voor laag- en middelduur segment koopwoningen, zodat er ruimte op de woningmarkt ontstaat voor deze beroepssector;
- De uitkomsten hiervan zo spoedig mogelijk aan de raad voor te leggen.

AANGENOMEN

en gaat over tot de orde van de dag,

Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Klaartje van Dillen - CDA

VOOR	25	*"Bijdrage aan de regionale aanpak personeelstekort onderwijs" (20M282)*
TEGEN	12	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

Partij voor de Vrijheid	
Verheij	

Totaal	37

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Maud Dolsma - GroenLinks Tulay Gemici - GroenLinks Steffenie Pape - VVD
Titel van de motie	De aansluiting tussen jeugdzorg en onderwijs maken
Nummer Zaaknummer	**20M283** 504479

De raad,

Gehoord de beraadslaging,

Omdat we weten dat

- Arnhem wil inzetten op de vroegsignalering en preventie van ontwikkelingsproblemen en andere fysieke en mentale problemen bij kinderen en jongeren.
- Het onderwijs een belangrijke vindplaats is voor kinderen en jongeren die extra ondersteuning nodig hebben op het gebied van ontwikkelingsproblemen en andere fysieke of mentale problemen.
- De aansluiting tussen jeugdzorg en onderwijs nog weinig is uitgewerkt en er sprake is van een 'grijs gebied' (pg 95, Begroting 2021).
- Arnhemse schoolbesturen (regulier en speciaal onderwijs) het contact over jeugdzorg en de afstemming hierover missen en graag een plek aan tafel willen.
- De contractering van jeugdzorgaanbieders reeds is afgerond.

Omdat we vinden dat

- Het tijd wordt dat er concrete stappen worden gezet om de samenwerking tussen jeugdzorg en onderwijs in Arnhem vorm te geven.
- De Arnhemse schoolbesturen hierbij een onmisbare partner zijn.
- De gemeente een regierol moet vervullen om de samenwerking tussen jeugdzorg en onderwijs zo veel mogelijk te stimuleren en faciliteren.
- De gemeente haar gecontracteerde partners hier actief toe aan moet zetten.

Daarom roept de gemeenteraad het college op om

- Samen met Arnhemse schoolbesturen een selectie te maken van de gecontracteerde jeugdzorgaanbieders die op basis van hun aanbod in aanmerking komen om de aansluiting met het onderwijs te maken.
- Met deze partijen nog dit jaar (2020) in gesprek te gaan over het vormgeven van de aansluiting tussen jeugdzorg en onderwijs in Arnhem.

INGETROKKEN

- De regierol te nemen in het begeleiden van dit proes.

- De raad te informeren over de vorderingen op het gebied van de samenwerking tussen jeugdzorgaanbieders en Arnhemse schoolbesturen, zodra dit concreet is of uiterlijk in het eerste kwartaal van 2021.

Raadsleden

Maud Dolsma - GroenLinks
Tulay Gemici - GroenLinks
Steffenie Pape - VVD

20m283/P.2

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP) Giovanni Visser - PvdA Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Marie José Navis - GroenLinks Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem Rebin Maref - VVD
Titel motie	Ook boa's verdienen waardering
Nummer Zaaknummer	**20M294** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat
-alle politiemedewerkers in Nederland een coronabonus van 300 euro krijgen voor hun inzet tijdens de coronacrisis, -boa's deze coronabonus niet krijgen,

Overwegende dat
-ook van boa's in deze coronacrisis enorm veel wordt gevraagd, -de vakbonden hebben aangegeven dat boa's ook deze blijk van waardering verdienen, -Hilversum, Haarlem, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Leiden en nu ook Schiedam de handhavers in de stad de eenmalige bonus gaan uitkeren aan boa's van 300 euro per persoon,

Draagt het college op om
Boa's in Arnhem een coronabonus van 300 euro te geven, en dit te dekken uit de extra coronagelden van het rijk,

En gaat over tot de orde van de dag.

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Giovanni Visser - PvdA
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Marie José Navis - GroenLinks
Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Rebin Maref - VVD

VOOR	36	*"Ook boa's verdienen waardering" (20M294)*
TEGEN	1	

GROENLINKS			VVD Arnhem			D66			PvdA		
7		0	6		0	5		0	4		0
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal			SP		
			CDA Arnhem			3		0	3		0
Arnhemse Ouderen Partij			2		0	Manders			Elfrink		
1		0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		

ChristenUnie			DENK Verenigd Arnhem			Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem			Partij voor de Vrijheid		
2		0	2		0	0		1			
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Titel motie	Belanghebbenden bij projecten
Nummer Zaaknummer	**20M295g** 504479

Onderstaand raadslid stelt de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 het college te verzoeken om in situaties waarin er sprake is van een fysieke wijziging of heroverweging van een situatie de belangen van om- en aanwonenden zeer uitdrukkelijk in de besluitvorming te betrekken en hun belangen uitdrukkelijk af te wegen, en te verwoorden, tegen de eventuele fysieke wijziging of heroverweging van de betreffende situatie.

We weten dat:
- een mogelijk fysieke wijziging of heroverweging van een situatie om- en aanwonenden zeer bezighouden;
- om- en aanwonenden zich blijkens hun reactie dikwijls amper gehoord voelen;
- fysieke wijziging en heroverweging van een situatie één van de verantwoordelijkheden is van het gemeentebestuur;

We vinden dat
- de belangen van om- en aanwonenden in geval van een fysieke wijziging of heroverweging bijzondere aandacht verdient;
- de belangen van om- en aanwonenden transparant in beeld moeten worden gebracht en dienen te worden afgewogen tegen de beoogde fysieke wijziging of heroverweging van een voorgenomen besluit;
- de belangenafweging ter kennis van om- en aanwonenden alsmede aan de raad wordt meegedeeld;
- om- en aanwonenden zijn mensen en instellingen die in gevolge de vaste jurisprudentie van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State als direct belanghebbenden kunnen worden aangemerkt;

VERWORPEN

- Daarom vraagt de raad aan het college om:
  in de besluitvorming bijzonder aandacht te hebben voor de belangen direct belanghebbenden en het betrokken project, althans dat hun belangen uitdrukkelijk worden betrokken in de afweging van belangen;

en gaat over tot de orde van de dag

Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

VOOR	11	*"Belanghebbenden bij projecten" (20M295g)*
TEGEN	26	

GROENLINKS			VVD Arnhem			D66			PvdA		
	0	7		0	7		0	5		0	4
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	3	0	SP	3	0
			CDA Arnhem	2	0	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		
ChristenUnie	0	2	DENK Verenigd Arnhem	2	0	Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID		
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP) Ria de Vries - PvdA Susan van Ommen - D66
Titel motie	Zorgen dat iedereen veilig kan stemmen
Nummer Zaaknummer	**20M296** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat:
- Minister Ollongren stelt dat veel locaties die voorheen werden gebruikt als stemlokaal waarschijnlijk niet geschikt zijn bij de komende Tweede Kamerverkiezingen in verband met coronamaatregelen. 'Het is van het grootste belang dat ook bij de komende verkiezingen het aantal stemlocaties op peil blijft. Om dat te realiseren zullen gemeenten de komende weken/maanden een grote inspanning moeten verrichten ',
- In de Tweede Kamer een motie van de SP is aangenomen dat bij de verkiezingen van 17 maart 2021 niet minder maar méér stembureaus zullen worden ingericht,
- De Minister in een Kamerbrief op 30 oktober heeft aangekondigd dat vervroegd stemmen op 15 en 16 maart 2021 mogelijk zal zijn en dat van Arnhem gevraagd zal worden een minimumaantal van 10 vervroegd stemlokalen in te richten,

Overwegende dat:
- Door de coronacrisis meer mensen, met name mensen die tot een kwetsbare groep behoren, zullen overwegen hun stem niet zullen uitbrengen omdat zij geen risico willen lopen,
- Afstand en een langere reistijd naar een stemlocatie daarbij ook een rol speelt, net zoals drukte op de stemlocatie,
- Barrières om te gaan stemmen zoveel mogelijk weggenomen moeten worden,
- Met meer toegankelijke stemlocaties het voor meer mensen mogelijk wordt om veilig hun stem uit te brengen,
- Dat dit niet alleen geldt voor het aantal veilige en toegankelijke stemlokalen op 17 maart, maar ook voor de locaties voor vervroegd stemmen op 15 en 16 maart 2021,

Roept het college op om:
- Een overzicht te maken van:

-locaties die voorheen gebruikt werden als stemlokaal die geschikt zijn om coronaproof in te richten en toegankelijk zijn voor mensen met een fysieke beperking, -mogelijke andere stemlocaties en daarbij ook te kijken naar de mogelijkheden voor mobiele stemlocaties bij (ouderen)zorginstellingen, Scalabor, tentopstellingen, en schoolgebouwen,

AANGENOMEN

- De stemlocaties zoveel als mogelijk ook in te zetten als locatie voor vervroegd stemmen, en daar ook te streven naar een zo groot mogelijk aantal stemlocaties en niet uit te gaan van het minimale vereiste aantal,
- Een voorstel voor stemlocaties in Arnhem voor de komende verkiezingen vóór het einde van 2020 te sturen aan de gemeenteraad,

En gaat over tot de orde van de dag.

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Ria de Vries - PvdA
Susan van Ommen - D66

VOOR	37
TEGEN	0

"Zorgen dat iedereen veilig kan stemmen" (20M296)

GROENLINKS	7	0	VVD Arnhem	6	0	D66	5	0	PvdA	4	0
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	3	0	SP	3	0
			CDA Arnhem	2	0	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		
ChristenUnie	2	0	DENK Verenigd Arnhem	2	0	Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0	Partij voor de Vrijheid		
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen Begroting 2021
Motie van	Patrick van Iperen - D66 Leo de Groot - Partij voor de Dieren Gerrie Elfrink – SP Nico Wiggers – Arnhemse Ouderen Partij
Titel van de motie	Laat EcoVrede niet vallen tijdens en na het lopende onderzoek
Nummer Zaaknummer	20M297g

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 een besluit te nemen over het ondersteunen van EcoVrede lopende het onderzoek naar de meerwaarde van EcoVrede.

De aanleiding is dat lopende het onderzoek naar de meerwaarde van EcoVrede, de stichting ook van groot belang is voor Arnhem en nu steeds meer moeite heeft om rond te komen.
Door dit voorstel aan te nemen kan EcoVrede lopende het onderzoek zich concentreren op het ondersteunen van kwetsbare inwoners, denken we mee in de oplossingen voor hun (financiële) problemen en geven we invulling aan de toezegging dat EcoVrede vooralsnog gehuisvest kan blijven op de huidige locatie.

We weten dat (overwegingen)

- de raad heeft op 25 september 2019 uitgesproken dat het van groot belang is om EcoVrede voor Arnhem te behouden;
- het college onafhankelijk onderzoek doet naar de meerwaarde van EcoVrede, welke huisvestingsbehoefte daarbij hoort en voor welke subsidie Ecovrede in aanmerking komt en dit onderzoek nog loopt;
- wethouder Paping heeft toegezegd, op basis van het lopende onderzoek naar EcoVrede, naar de raad een inventarisatie te sturen van de maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met armoede- en schuldenproblematiek, de status van de huisvestingsproblematiek van deze organisaties en denkrichtingen met oplossingen voor deze problemen;
- er inmiddels een huurbedrag van € 1.700,- open staat en EcoVrede de gevraagde huur aan Ad Hoc voor de huidige locatie van € 374,- per maand aan op dit moment niet kan betalen, zolang de stichting nauwelijks inkomsten heeft en deze ruimte eigenlijk al te beperkt is voor de uitvoering van hun taken;
- wethouder Louwers heeft toegezegd dat lopende het onderzoek EcoVrede gebruik kan blijven maken van de huidige huisvesting.

AANGENOMEN

We vinden dat (argumenten)

- EcoVrede lopende het onderzoek ook van groot belang is voor Arnhem en hun werk goed moet kunnen uitvoeren;
- het college zich lopende het onderzoek ook moet inspannen om EcoVrede te ondersteunen bij hun activiteiten en te behouden voor Arnhem.

Daarom verzoekt de gemeenteraad aan het college om:
1. er voor te zorgen dat Ecovrede gebruik kan maken van de huidige huisvesting totdat er een besluit is genomen over de huisvestingbehoefte en voor welke subsidie EcoVrede in aanmerking kan komen;
2. de huur sinds 8 juli 2020 voor de huidige huisvesting kwijt te schelden en niet te innen zolang het onderzoek naar de meerwaarde van EcoVrede loopt;
3. de inventarisatie naar de status van huisvestingsproblematiek van maatschappelijke organisaties, inclusief EcoVrede, met denkrichtingen en oplossingen voor deze problemen zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk medio februari 2021, naar de raad te doen komen.

Patrick van Iperen - D66
Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Gerrie Elfrink - SP
Nico Wiggers – Arnhemse Ouderen Partij

VOOR	26	*"Laat EcoVrede niet vallen tijdens en na het lopende onderzoek" (20M297g)*
TEGEN	11	

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	11 november 2020
Bij de bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Mark Coenders - GroenLinks Maud Dolsma - GroenLinks Ria de Vries - PvdA
Titel van de motie	Blijvend inzetten op welzijn
Nummer Zaaknummer	**20M298** 504479

De raad,

Gehoord in de beraadslaging,

We weten dat:

- Bij de Begroting 2021 door een andere manier van werken in het kader van de herijkingsopgave Welzijn een daling van de kosten wordt verwacht op Welzijn met € 0,2 miljoen.
- In de aanvullende coalitieafspraken van 2019 structureel € 328.000 beschikbaar wordt gesteld voor een transformatie van de zorg. De bestemmingsreserve transformatie zorg in 2025 € 965.000 bevat. En; dit budget jaarlijks wordt aangevuld met € 328.000.
- Het college een plan in voorbereiding heeft voor de besteding van deze structurele middelen, waarover de raad in het eerste kwartaal van 2021 middels een raadsbrief zal worden geïnformeerd.

We vinden dat:

- Welzijnswerk ontzettend belangrijk is voor een sterke sociale basis in onze stad.
- Arnhem blijvend moet investeren in voorliggende voorzieningen, collectieve ondersteuning en preventie, zodat inwoners op een laagdrempelige manier in hun wijk geholpen kunnen worden.
- Dit een voorwaarde is voor het slagen van de transformatie van de zorg.
- We ook uit financieel oogpunt moeten investeren in preventie, omdat dit op termijn een daling van de zorgkosten met zich meebrengt.

INGETROKKEN

Daarom vraagt de gemeenteraad het college om:

Inzetten op welzijn, preventie en voorliggende voorzieningen mee te nemen in het plan voor de besteding van de structurele middelen uit de Bestemmingreserve Transformatie Zorg en dit in het eerste kwartaal van 2021 aan te bieden aan de raad.

Mark Coenders - GroenLinks
Maud Dolsma - GroenLinks
Ria de Vries - PvdA

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Rene Kraaijenbrink - Arnhem Centraal Susan van Ommen - D66 Giovanni Visser - PvdA
Titel motie	Veilig klimaat voor seksuele diversiteit
Nummer Zaaknummer	**20M299** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;
- de minister van basis- en voortgezet onderwijs de uitspraak heeft gedaan dat scholen homoseksualiteit mogen afkeuren, zolang ze wel toezien op een veilig leefklimaat voor alle leerlingen.
- scholen aan ouders mogen vragen om een verklaring te ondertekenen waarin de homoseksuele leefwijze wordt afgekeurd

Overwegende dat;
- deze uitspraak op zijn minst controversieel is en voor veel ophef zorgt
- een veilig leefklimaat haaks staat op het afstand nemen van homoseksualiteit
- door het afkeuren van homoseksualiteit de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen in het geding is

Roept het college op:
- Afstand te nemen van de uitspraken van de minister van onderwijs;
- Een veilig leefklimaat in Arnhem te blijven bevorderen en nadrukkelijk uit te spreken dat seksuele diversiteit geaccepteerd moet worden in het onderwijs;
- Zeker te stellen dat er in Arnhem geen scholen zijn die gebruik maken van de verklaring die seksuele diversiteit afkeurt.

Rene Kraaijenbrink - Arnhem Centraal
Susan van Ommen - D66
Giovanni Visser - PvdA

VOOR	35	*"Veilig klimaat voor seksuele diversiteit" (20M299)*
TEGEN	2	

GROENLINKS			VVD Arnhem			D66			PvdA		
	7	0		6	0		5	0		4	0
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	3	0	SP	3	0
			CDA Arnhem	2	0	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		

ChristenUnie			DENK Verenigd Arnhem			Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem			Partij voor de Vrijheid		
	0	2		2	0		2	0			
Becker			Usta			De Groot			Verheij		
Nede			Aydemir			Eliëns					

Totaal	37

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Lea Manders - Arnhem Centraal Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Titel motie	Dubbel versterken: lokale media en lokale democratie
Nummer Zaaknummer	**20M300** 504479

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 raad en college te verzoeken de rol en positie van RTV Arnhem/lokale media te versterken.

We weten dat:
- RTV Arnhem meer kijkers en luisteraars zou kunnen trekken als de bekendheid groeit;
- Sterke lokale media essentieel zijn voor het functioneren van de lokale democratie.
- Het verkrijgen, controleren en verspreiden van informatie enorm belangrijk is voor Arnhem, de politiek en inwoners, nu en in de toekomst.

We vinden dat:
- De gemeente Arnhem op eenvoudige wijze bij zou kunnen dragen aan meer bekendheid van lokale media;
- De gemeentesite een laagdrempelige en vindbare plaats is;
- Gemeentelijke informatie breder en tevens digitaler verspreid mag worden dan via de Arnhemse Koerier en dat bijvoorbeeld lokale media hierin een rol kunnen vervullen.

Verzoekt het college:
- Lokale media een plek te geven op de site www.arnhem.nl om de reikwijdte van dit lokale medium te versterken
- De info die vanuit gemeente naar de Arnhemse Koerier gaat ook te verschaffen aan lokale media, zodat zij deze via hun kanalen kunnen verspreiden.

en gaat over tot de orde van de dag
Lea Manders - Arnhem Centraal
Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Dobbe - Elfrink - Cetintas (allen SP) Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem Patrick van Iperen - D66
Titel motie	Een fijne kerst voor gedupeerde ouders toeslagenaffaire
Nummer Zaaknummer	**20M301** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat:
• Een voorstel van de SP in de Tweede Kamer is aangenomen om vele ouders die getroffen zijn door de toeslagenaffaire en nog niet zijn geholpen, 750 euro uit te keren in de komende weken

Overwegende dat:
• Gemeenten geregeld ervoor kiezen om ten aanzien van de bijstandsuitkering bepaalde kosten met elkaar te verrekenen.
• De ouders al maandenlang wachten op enige vorm van compensatie voor de schade die ze is aangedaan door de belastingdienst ten aanzien van de toeslagenaffaire
• De gemeente een positieve rol kan innemen in het herstel van het vertrouwen in de overheid van deze ouders en kinderen en het hiervoor belangrijk is dat er niet wordt getornd aan het bedrag van 750 euro op enige manier
• Gemeenten altijd een keuze hebben in het niet te hoeven verrekenen van bepaalde kosten en posten

Verzoekt het college:
• De 750 euro uitkering die de getroffenen van de toeslagenaffaire dit jaar krijgen, op geen enkele manier te verrekenen met de bijstandsuitkering of andere gemeentelijke uitkeringen

En gaat over tot de orde van de dag

Dobbe - Elfrink - Cetintas (allen SP)
Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Patrick van Iperen - D66

INGETROKKEN

De Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Titel motie	Verbreek stedenband met Wuhan (Volksrepubliek China)
Nummer Zaaknummer	**20M302** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

We weten dat;

- volgens de rapporten van mensenrechtenorganisaties zoals Human Rights Watch en Amnesty International, Chinese ambtenaren in de provincie Xinjiang maatregelen uitvoeren die bedoeld zijn om de inheemse Oeigoeren en andere minderheden te controleren, indoctrineren en te assimileren[1] [2]
- één miljoen Oeigoeren vastzitten in Chinese strafkampen[3] [4];
- naast Oeigoerse moslims ook Oeigoerse christenen en moslims die geen Oeigoeren zijn gemarteld en gehersenspoeld worden in Chinese concentratiekampen[5];
- China de afgelopen jaren 380 detentiekampen heeft gebouwd voor Oeigoeren en andere islamitische minderheden in de Sinkiang-regio[6];
- Oeigoeren in China als dwangarbeiders worden gebruikt[7];
- Oeigoerse vrouwen in China gedwongen gesteriliseerd worden[8] [9];

---

[1] https://www.hrw.org/nl/news/2020/02/11/338769
[2] https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/china/report-china/
[3] https://www.trouw.nl/religie-filosofie/moeder-der-oeigoeren-niemand-geloofde-ons~bb95df4a/
[4] https://www.epochtimes.nl/het-risico-voor-de-chinese-oeigoeren-door-coronavirus-vereist-actie_10316.html
[5] https://www.trouw.nl/religie-filosofie/de-holocaust-van-xinjiang~b33d505b/
[6] https://www.nu.nl/buitenland/6079598/onderzoek-china-heeft-380-detentiekampen-gebouwd-voor-oeigoeren.html
[7] https://www.trouw.nl/economie/china-zet-oeigoeren-in-als-dwangarbeiders-voor-grote-merken-als-apple-en-nike~bb62f0b5/
[8] https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/gedwongen-sterilisatie-en-spiraaltjes-in-china-s-geboortebeleid-voor-oeigoeren-demografische-genocide~be2d1b29/
[9] https://www.kn.nl/china/china-pleegt-demografisch-genocide-vrouwen-gedwongen-tot-sterilisatie-of-abortus/

INGETROKKEN

- Oeigoerenin China gedwongen worden om organen af te staan[10] [11]
- Oeigoeren door de Chinese overheid met een zorgvuldig uitgedacht plan op systematische wijze onderdrukt worden[12]
- in China talloze gebedshuizen zijn gesloopt of veranderd in communistische propaganda-huizen, de koran is verboden en Oeigoeren verplicht zijn varkensvlees te eten[13];
- Oeigoeren nergens veilig zijn, zelfs niet in Nederland[14] [15];
- inmiddels een meerderheid van de partijen in de Tweede Kamer vindt dat moet worden nagedacht over hardere sancties tegen China en dat de onderdrukking, gevangenzetting en mishandelingen van Oeigoeren door de Chinese overheid, veel strenger veroordeeld moet worden[16];
- in een verklaring het mensenrechtencomité van de Verenigde Naties, China hebben opgeroepen te stoppen met de onderdrukking van de Oeigoeren en de vrijheden van Hong Kong te respecteren[17]

We vinden dat:

- er in China op massale schaal mensenrechtenschendingen plaatsvinden en de situatie van de Oeigoeren en van andere minderheden in China met de dag slechter wordt, het onder deze omstandigheden immoreel is om een stedenband met een stad in China in stand te houden;

Daarom verzoekt de raad het college:

- de stedenband tussen Arnhem en Wuhan per direct te verbreken;

en gaat over tot de orde van de dag,

Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem

[10] https://www.newscientist.nl/nieuws/15-studies-teruggetrokken-omdat-mogelijk-organen-van-gevangenen-zijn-gebruikt/
[11] https://amstelveenblog.nl/2020/06/22/china-alarm-betreurt-fout-antwoord-minister-blok-over-orgaanroof/
[12] https://nos.nl/artikel/2310816-gelekte-chinese-partijdocumenten-tonen-systematische-repressie-oeigoeren.html
[13] https://www.trouw.nl/religie-filosofie/hier-is-alles-oke-hoor-zegt-china-over-zijn-hersenspoel-kampen~b03624d2/
[14] https://www.amnesty.nl/actueel/oeigoeren-zijn-nergens-veilig-zelfs-niet-in-nederland
[15] https://www.rd.nl/vandaag/buitenland/china-achtervolgt-oeigoer-tot-in-nederland-1.1653144
[16] https://nos.nl/artikel/2320767-kamer-politieke-druk-op-china-verhogen-om-oeigoeren.html
[17] https://www.trouw.nl/buitenland/harde-kritiek-bij-vn-op-chinese-onderdrukking-van-oeigoeren~bee19234/

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Titel motie	Monument als eerbetoon voor gastarbeiders
Nummer Zaaknummer	**20M303** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

We weten dat:

- het dit jaar vijftig jaar geleden is dat Nederland de laatste wervingsovereenkomst voor gastarbeiders sloot. Dat was met Joegoslavië in 1970. Overeenkomsten met Italië (1960), Spanje (1961), Portugal (1963), Turkije en Malta (1964), Griekenland (1966) en Marokko (1969) gingen hier aan vooraf;
- het volgend jaar vijfenzestig jaar geleden is dat de eerste gastarbeiders zich vestigden in Arnhem;
- tegenwoordig meer dan 10% van de huidige inwoners van Arnhem een verleden als gastarbeider heeft of nazaat van is van hen die vroeger naar Nederland zijn gekomen onder de noemer 'gastarbeider';
- de gastarbeider heeft bijgedragen aan de naoorlogse wederopbouw en nauw betrokken is geweest bij de totstandkoming van beeldbepalende locaties in ons land;
- de gastarbeider een significante rol heeft gespeeld in de lokale economie van onze stad;
- ons land en inmiddels ook onze stad een traditie van monumenten en kunstwerken in de openbare ruimte kent;
- er in Rotterdam een monument ter ere van de gastarbeider staat en binnenkort ook in de stad Utrecht.

We vinden dat:

- een monument ter ere van de gastarbeiders recht zou doen aan de erkenning en waardering van deze groep;
- Arnhem niet een monument heeft dat reflecteert op de multiculturele identiteit van de stad en recht doet aan het harde werken van de gastarbeider.

VERWORPEN

Verzoekt het college:

- een beeldend kunstenaar de opdracht te geven een monument ter ere van de gastarbeider te realiseren;
- organisaties en bewoners uit de stad te betrekken bij de vorm en de locatie van dit monument;
- dit voorstel te dekken vanuit het budget voor beeldende en monumentale kunst.[1]

en gaat over tot de orde van de dag

Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem

[1] **Toelichting dekking:** Met de amendementen 20A64, 20A65 en 20A69 werd het college opgeroepen om een structurele oplossing te vinden voor het onderhoud van kunst in de openbare ruimte, het verstrekken van kunstopdrachten en het aankopen van kunst. Na de toezegging van het college om hier een voorstel voor te doen, zijn deze amendementen ingetrokken. Structureel wordt het budget voor beeldende en monumentale kunst met € 0,1 miljoen verhoogd vanaf 2021. In 2021 wordt eenmalig gedekt vanuit de algemene middelen en vanaf 2022 wordt dit gedekt binnen het programma cultuur.

VOOR	18
TEGEN	19

"Monument als eerbetoon voor gastarbeiders" (20M303)

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Titel motie	Vlaggen in de raadskamer
Nummer Zaaknummer	**20M304** 504479

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

We weten dat:

- de nationale driekleur in onze diverse samenleving het symbool is voor onze nationale eenheid, onze grondwettelijke vrijheden en de gemeenschappelijke identiteit;
- Arnhem de hoofdstad is van Gelderland;
- Arnhem een Euregio-gemeente is.

We vinden dat:

- de aanwezigheid van de Europese, de Nederlandse, Gelderse en een vlag met het stadswapen van Arnhem (zoals afgebeeld in dit voorstel) in de plenaire vergaderzaal, zal passen in het geheel van het huidig decorum van symbolen, zoals: de buste van Zijne Majesteit de Koning en de tekst van Artikel 1 uit de Grondwet.

Verzoekt het college:

- tot het aanschaffen van een Europese, Nederlandse, Gelderse en Arnhemse vlag (zoals afgebeeld in dit voorstel) van gedegen formaat en kwaliteit en deze een permanente, geschikte en zichtbare plek te doen toekomen in de Raadszaal en de kosten te betalen uit het raadsbudget.

en gaat over tot de orde van de dag

Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem

VOOR	3
TEGEN	34

"Vlaggen in de raadskamer" (20M304)

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	1	2
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Lea Manders, Arnhem Centraal
Titel motie	Na referendum trommelgrootte deels aanpassen als diftar blijft
Nummer Zaaknummer	**20M305** 504479

Onderstaand raadslid stelt de raad voor om in de vergadering van 11 november 2020 raad en college te verzoeken na het referendum over diftar de trommelgrootte deels aan te passen als diftar blijvend is.

We weten dat
- Er inwoners zijn, zoals veel ouderen, kwetsbaren en eenpersoonshuishoudens die graag een kleine trommelgrootte willen, omdat zij dan goedkoper kleinere zakken kunnen weggooien;
- Een kleine trommel veel beperkingen geeft, waardoor men voor relatief kleine gebruiksvoorwerpen, zoals plastic plantenbakken, stoffer en blik en allerlei andere zaken naar het afvalbrengstation moet;
- Daarmee wederom een keer grofvuil brengen moet aftikken op de afvalpas.

We vinden dat
- Deze situatie het de inwoner moeilijk maakt om wat omvangrijker afval kwijt te kunnen raken, hetgeen ongemak veroorzaakt en tot vervuiling van de omgeving leidt.

Verzoekt het college:
Indien diftar na het referendum blijvend is:
- Op plekken waar twee of meer containers staan ervoor te zorgen dat er één is met een opening van 60 liter;
- In alle wijken, bijvoorbeeld bij winkelcentra, er mogelijkheden komen om een 60 literzak weg te gooien.

AANGENOMEN

en gaat over tot de orde van de dag

Lea Manders - Arnhem Centraal

VOOR	26	*"Na referendum trommelgrootte deels aanpassen als diftar blijft" (20M305)*
TEGEN	11	

GROENLINKS	7	0	VVD Arnhem	6	0	D66	5	0	PvdA	4	0
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal	3	0	SP	0	3
			CDA Arnhem	1	1	Manders			Elfrink		
Arnhemse Ouderen Partij	0	1	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		

ChristenUnie	0	2	DENK Verenigd Arnhem	0	2	Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2	Partij voor de Vrijheid
Becker			Usta			De Groot			Verheij
Nede			Aydemir			Eliëns			

Totaal	37

INGETROKKEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Steffenie Pape - VVD Klaartje van Dillen - CDA Vincent Bouma - PvdA
Titel motie	Laat de jaarwisseling een feest zijn
Nummer Zaaknummer	20M306

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat

- De raad op 8 juli 2020 een besluit heeft genomen een centrale vuurwerkshow te onderzoeken

Overwegende dat

- Bij de begrotingsbehandeling deze vuurwerkshow zonder een meerderheid in de raad wordt omgezet naar een lichtshow

Verzoekt het college

- Naast de mogelijkheden voor een lichtshow ook de mogelijkheden voor een centrale vuurwerkshow te onderzoeken, zoals besloten in motie 19M186. Zodat de raad een afweging kan maken tussen lichtshow en vuurwerkshow en een overwogen besluit kan nemen.

Steffenie Pape - VVD
Klaartje van Dillen - CDA
Vincent Bouma - PvdA

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Begroting 2021
Motie van	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP) Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel motie	Bethaniënstraat; geen verdeeldheid zaaien, maar raadsbesluit uitvoeren
Nummer Zaaknummer	**20M307** 504479

De raad gehoord de beraadslagingen,

Constaterende dat
Op 27 mei door de gemeenteraad is aangenomen het besluit:
De verontreinigde grondwal rondom het woonwagenkamp Bethaniënstraat te verwijderen, het woonwagenkamp in principe uit te breiden naar minimaal 14 en maximaal 17 standplaatsen in een nieuwe opstelling en het terrein te saneren (scenario 3C) en daarvoor een definitief plan uit te werken;

Overwegende dat
Dit plan er nog steeds niet ligt, en deze mensen en kinderen nog steeds op een gifbelt wonen waarvan geconstateerd is dat deze een acuut humaan risico vormt voor de gezondheid;

Draagt het college op
Besluiten van de gemeenteraad te respecteren en uitvoering te geven aan dit besluit, waarbij de gemeente zich opstelt op een wijze die de onenigheid onder bewoners niet in de hand werkt,
En gaat over tot de orde van de dag

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Lea Manders - Arnhem Centraal

VOOR	16	*"Bethanienstraat; geen verdeeldheid zaaien, maar Raadsbesluit uitvoeren" (20M307)*
TEGEN	21	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

Partij voor de Vrijheid
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP) Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel motie	De raad voortaan direct informeren over alle gevolgen van het afvalbeleid
Nummer Zaaknummer	**20M308** 504479

De raad gehoord de beraadslagingen,

Overwegende dat de portefeuille aangeeft over actuele informatie te beschikken aangaande diftar,

De laatste informatie het eerste half jaar van 2020 betreft en deze informatie pas is verstrekt op herhaaldelijk navragen door de SP fractie,

Verzoekt het college voortaan alle actuele informatie omtrent de uitvoering van het afvalbeleid direct ter beschikking te stellen aan de raad

En gaat over tot de orde van de dag

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Lea Manders - Arnhem Centraal

VOOR	14
TEGEN	23

"De raad voortaan direct informeren over alle gevolgen van het afvalbeleid" (20M308)

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP) Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel motie	Reactie op uitzending van Hofbar
Nummer Zaaknummer	**20M309** 504479

De raad gehoord de beraadslagingen,

constaterende dat het door de portefeuillehouder gevoerde afvalbeleid en de gevolgen daarvan gisteren uitgebreid onderwerp waren op de nationale televisie bij het programma de Hofbar,

Overwegende dat er behoefte bestaat aan een reactie van de portefeuillehouder op deze uitzending van Hofbar,

overwegende dat de portefeuillehouder geen reactie kon geven omdat zij aangaf 'niet zo veel televisie te kijken',

verzoekt het college alsnog met een uitgebreide reactie te komen op de uitzending van de Hofbar en alle aspecten van de (plastic) verpakkingsindustie,afvalinzameling en verwerking die daarin naar voren kwamen. En daarbij expliciet in te gaan op de volgende zaken:

-Dat vooral de industrie profiteert en de mensen worden opgezadeld met kosten en moeite.
-Ingezameld plastic wordt opgeslagen en weglekt en het milieu vervuilt.
-Waar het Arnhems ingezamelde plastic naartoe gaat.
-van hoeveel ton door Arnhemse huishoudens correct aangeboden plastic kan niet worden gegarandeerd dat deze niet; weglekt in het milieu/ in de natuur wordt gedumpt/ wordt verbrand.

En gaat over tot de orde van de dag

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Lea Manders - Arnhem Centraal

VOOR	12	*"Reactie op uitzending van Hofbar" (20M309)*
TEGEN	25	

GROENLINKS			VVD Arnhem			D66			PvdA		
	0	7		0	6		5	0		0	4
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			De Vries		
Dolsma			Van Es			Van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			Van Iperen					
Simonis			Loos								
Van der Loo						Arnhem Centraal			SP		
			CDA Arnhem				3	0		3	0
Arnhemse Ouderen Partij				0	2	Manders			Elfrink		
	1	0	Van Dillen			Van der Laak			Çetintaş		
Wiggers			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		

ChristenUnie			DENK Verenigd Arnhem			Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem			Partij voor de Vrijheid
	0	2		0	2		0	2	
Becker			Usta			De Groot			Verheij
Nede			Aydemir			Eliëns			

Totaal	37

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 504479

Onderwerp: Ontwerp Begroting 2021

Voorstel

1. De ontwerp Begroting 2021 vast te stellen
2. De volgende bestemmingsreserves ultimo 2020 op te heffen:
   a. Pakketmaatregelen WMO
   b. Huishoudelijk afval
3. De volgende bestemmingsreserves ultimo 2021 op te heffen:
   a. Beeldbepalende culturele manifestaties
   b. Beeldende en monumentale kunst
   c. Maatschappelijke opvang
   d. Herstructurering OGGz
   e. Noodfonds
   f. Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang
4. De bestemmingsreserve ICT ultimo 2022 op te heffen.
5. De bestemmingsreserve Buitengewoon Beter ultimo 2023 op te heffen.

Inleiding

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient voor 15 november 2020 een door de raad vastgestelde, sluitende Begroting 2021 bij de toezichthouder op de gemeentefinanciën, Provincie Gelderland, te worden aangeleverd.

Zowel op inhoud als op de financiële kaders is de geschetste lijn van de Perspectiefnota 2021-2024 en de Arnhemse Herstelagenda coronacrisis gevolgd. De perspectiefnota is in de raad van 2 september ter kennisgeving aangenomen. De Herstelagenda is 2 september aangenomen. Op 8 juli is een tweetal moties aangenomen (19M186 'Centrale vuurwerkshow' en 20M01 'Gelijke stagevergoedingen') welke een effect hebben op het in de perspectiefnota gepresenteerde beeld. Bij de Herstelagenda is één amendement aangenomen (20A66 'Wel handhaven, maar taakstelling op inhuur') welke een effect heeft op het in de herstelagenda gepresenteerde financiële beeld. In het financieel meerjarige beeld in deze begroting is invulling gegeven aan deze moties en wordt dit toegelicht.

De volgende op 2 september 2020 aangenomen moties zonder financiële gevolgen zijn in de aangegeven programma's tekstueel in de begroting verwerkt:

20M174 Groene verkeersborden; zie programma S12
20M175 Iedereen een startkwalificatie; zie programma S06

GEMEENTE Arnhem

20M176	Investeren in een sociaal sterke stad; zie programma S06
20M179	Ruim budget voor preventieprogramma 'Nog vroeger erop af'; zie programma S06
20M180gg	Versnellen en realiseren van Woningbouw met partners; zie programma S12
20M181	Samen de coronacrisis door; zie programma S09
20M183	Meetbare doelen; Inleiding, alle programma's
20M184g	Eerst feiten, dan financiën; zie programma S06
20M187	Geef maatschappelijke beroepen voorrang bij corona-test; zie programma S09
20M189g	Gezonde scholen; zie programma S04
20M193	Pak groeiende economische ongelijkheid tussen mannen en vrouwen door coronacrisis aan; zie programma S06
20M205	Meer aandacht voor huiselijk geweld; zie programma S07

Aanvullend op de verwerking van motie 20M184g in programma S06:
Wij gaan snel na het eerste kwartaal van 2021 met de raad in gesprek over:

1. *Nieuwe prognoses van het CPB en de doorwerking op de arbeidsmarkt*
2. *Realisatie van doelen in afgelopen jaren en vooruitzichten ten aanzien van 2021.*
3. *Kwalitatieve beelden van onze partners op de arbeidsmarkt: welke mogelijkheden en onmogelijkheden zien zij.*
4. *Eventueel bijgestelde inschattingen over de benodigde inzet.*

Wij beschouwen hiermee bovengenoemde moties als afgedaan.

Beleidskaders
Per programma is aangegeven welke beleidskaders van toepassing zijn. In een aantal gevallen betreft die beleidskaders die wel zijn aangeboden aan de gemeenteraad, maar nog niet zijn vastgesteld. In die gevallen is dit expliciet aangegeven.

Doorontwikkeling cyclusdocumenten
Op 3 juli 2019 is het raadsvoorstel 'Plan van aanpak doorontwikkeling cyclusdocumenten' geamendeerd vastgesteld. Dit betreft het plan, om de in de MJPB 2019-2022 aangegeven ambitie, om de komende jaren tot leesbaarder en toegankelijker cyclusdocumenten te komen, te kunnen realiseren. De inzet is om de sturing en verantwoording te vereenvoudigen.

Geconstateerd is dat er op een viertal aandachtsvelden doorontwikkeling is te realiseren:
1. Opbouw programma's in cyclusdocumenten (jaarstukken en begroting);
2. Inzicht in doelen van beleid (overzicht doelen, inspanningen en middelen);
3. Financiële toelichting in cyclusdocumenten;
4. Grafische weergave/toelichting.

Op 22 juni 2020 is aan de auditcommissie gepresenteerd welke vervolgstappen zouden worden genomen in de verdere ontwikkeling. Hieraan is in de ontwerp Begroting 2021 invulling gegeven.

Beoogd effect

Het beleids-en het financiële kader van de gemeente Arnhem voor het jaar 2021 definitief en voor de volgende drie jaren indicatief vast te stellen.

Argumenten

1.1 *Dan kan de provincie Gelderland tijdig een begroting worden aangeboden, die voldoet aan de wettelijke vereisten*
Met de voorliggende begroting voldoen we aan de voorwaarden voor repressief provinciaal toezicht. De begroting is structureel in evenwicht. Daarmee komen we in aanmerking voor repressief (de minst belaste vorm van toezicht) provinciaal toezicht.

1.2 De bestemmingsreserves pakketmaatregelen WMO en Huishoudelijk afval worden in 2020 uitgeput. Voor 2021 en verder zijn geen mutaties op deze reserves begroot. Er is geen voornemen in de toekomst verder gebruik van deze reserves te maken. Daarmee kunnen deze reserves worden opgeheven.

1.3 De bestemmingsreserves beeldbepalende culturele manifestaties, beeldende en monumentale kunst, maatschappelijke opvang, herstructurering OGGz, noodfonds en toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang worden in 2021 uitgeput. Voor 2022 en verder zijn geen mutaties op deze reserves begroot. Er is geen voornemen in de toekomst verder gebruik van deze reserves te maken. Daarmee kunnen deze reserves worden opgeheven.

1.4 De bestemmingsreserve ICT wordt in 2022 uitgeput. Voor 2023 en verder zijn geen mutaties op deze reserves begroot. Er is geen voornemen in de toekomst verder gebruik van deze reserve te maken. Daarmee kan deze reserve worden opgeheven.

1.5 De bestemmingsreserve buitengewoon beter wordt in 2023 uitgeput. Voor 2024 en verder zijn geen mutaties op deze reserves begroot. Er is geen voornemen in de toekomst verder gebruik van deze reserve te maken. Daarmee kan deze reserve worden opgeheven.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Besluitvorming door de raad kan mogelijk het structurele begrotingsevenwicht negatief beïnvloeden*

Er bestaat een mogelijkheid dat er niet vóór 15 november a.s. een vastgestelde begroting aan de Provincie kan worden aangeboden. Wanneer het structureel evenwicht als gevolg van de vaststelling van de begroting niet wordt gerealiseerd, kan Arnhem onder preventief in plaats van repressief Provinciaal toezicht worden gesteld.

Financiën

In de volgende tabel is samengevat weergegeven hoe de Begroting 2021 zich ontwikkelt ten opzichte van de vorige begroting. In hoofdstuk 2 van de ontwerp Begroting 2021 worden de betreffende posten met uitzondering van de uitgangspositie (stand van begroting 2020-2023) verder uitgewerkt en toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Financieel beeld 2021-2024	2021	2022	2023	2024
Uitgangspositie Begroting 2020	0	0	0	0
Gemeentefonds en overige rijksontwikkelingen	17.368	19.716	16.674	17.454
Beleidsontwikkelingen				
Meedoen in een socialer Arnhem	-5.997	-4.413	-3.923	-1.049
Wonen in een duurzamer Arnhem	-1.060	-1.060	-750	0
Genieten van een nog mooier Arnhem	-264	-149	-835	-564
Open en verantwoord besturen	7.701	1.354	2.548	2.293
Impact corona	-2.145	-100	0	0
Herstelagenda	-6.035	-5.445	-3.845	-3.495
Jaarlijkse bijstellingen	-11.454	-12.354	-13.206	-12.771
Toevoeging (-) of onttrekking (+) aan de Algemene Reserve	1.887	2.450	3.337	-1.868
Totaal Financieel beeld	**0**	**0**	**0**	**0**

Na verwerking van de hierboven gepresenteerde verrekeningen voegen we vanaf 2024 structureel jaarlijks € 1,9 miljoen toe aan de algemene reserve. In het overzicht reserves en voorzieningen in deel 3 van deze begroting is de ontwikkeling van de algemene reserve over alle jaren in beeld gebracht. In de paragraaf weerstandsvermogen is te lezen dat de positieve ontwikkeling van de algemene reserve zorgt voor een groei van het beschikbare weerstandsvermogen. De groei van de bestemmingsreserve Solvabiliteit zorgt daarnaast voor een robuustere financiële positie.

Naast een reëel sluitende begroting, dient de (meerjaren)begroting ook structureel sluitend te zijn. Dit is het geval wanneer de structurele lasten in de begroting voor 2021 volledig worden gedekt door structurele baten of aannemelijk is gemaakt dat dit structurele evenwicht in later jaren (uiterlijk 2024) weer tot stand wordt gebracht. De structurele baten in deze begroting dekken de structurele lasten in alle jaren. Er is daarmee sprake van structureel evenwicht. We presenteren ook een reëel evenwicht, omdat de geraamde bedragen in het meerjarenbeeld volledig, realistisch en haalbaar zijn. De in de begroting opgenomen maatregelen zijn aannemelijk en hard of voorzien van dekking uit een bestemmingsreserve.

Uitvoering

Uitvoering van de vastgestelde begroting is aan het college van burgemeester en wethouders en de haar ondersteunende organisatie. Over de realisatie wordt zoals gebruikelijk in Arnhem gerapporteerd middels Turaps (tussenrapportages) en uiteraard zoals wettelijk verplicht door middel van een Jaarverslag en een Jaarrekening. Tussentijdse voorstellen voor wijziging van de begroting worden aan u voorgelegd. Aldus zijn uitvoering en evaluatie van de Begroting 2021 geborgd.

Communicatie

De Begroting 2021 wordt evenals vorig jaar ook in de vorm van een webbegroting gepresenteerd. Via een link op de website www.arnhem.nl wordt u doorverwezen naar de website financien.arnhem.nl

Om de toegankelijkheid van de begroting voor onze bewoners te vergroten is een infographic (begroting in 1 oogopslag) gemaakt. Deze is als homepage van de begroting op de website opgenomen (financien.arnhem.nl). Tevens is een korte animatie opgesteld die wordt gedeeld via social media.

Op deze webbegroting treft u meer informatie aan, dan in de door u vast te stellen ontwerp-Begroting 2021. U treft hier onder andere informatie aan over de taakvelden.
Na vaststelling van de ontwerp-Begroting 2021 wordt deze aan de toezichthouder op de Besluitvorming gemeentefinanciën, de Provincie Gelderland aangeboden.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad
- Raadsvoorstel
- Ontwerp-Begroting 2021

RAADSVOORSTEL

Besluit van

Zaaknummer 504479

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 22 september 2020, Cluster Bedrijfsvoering nummer: 504479;

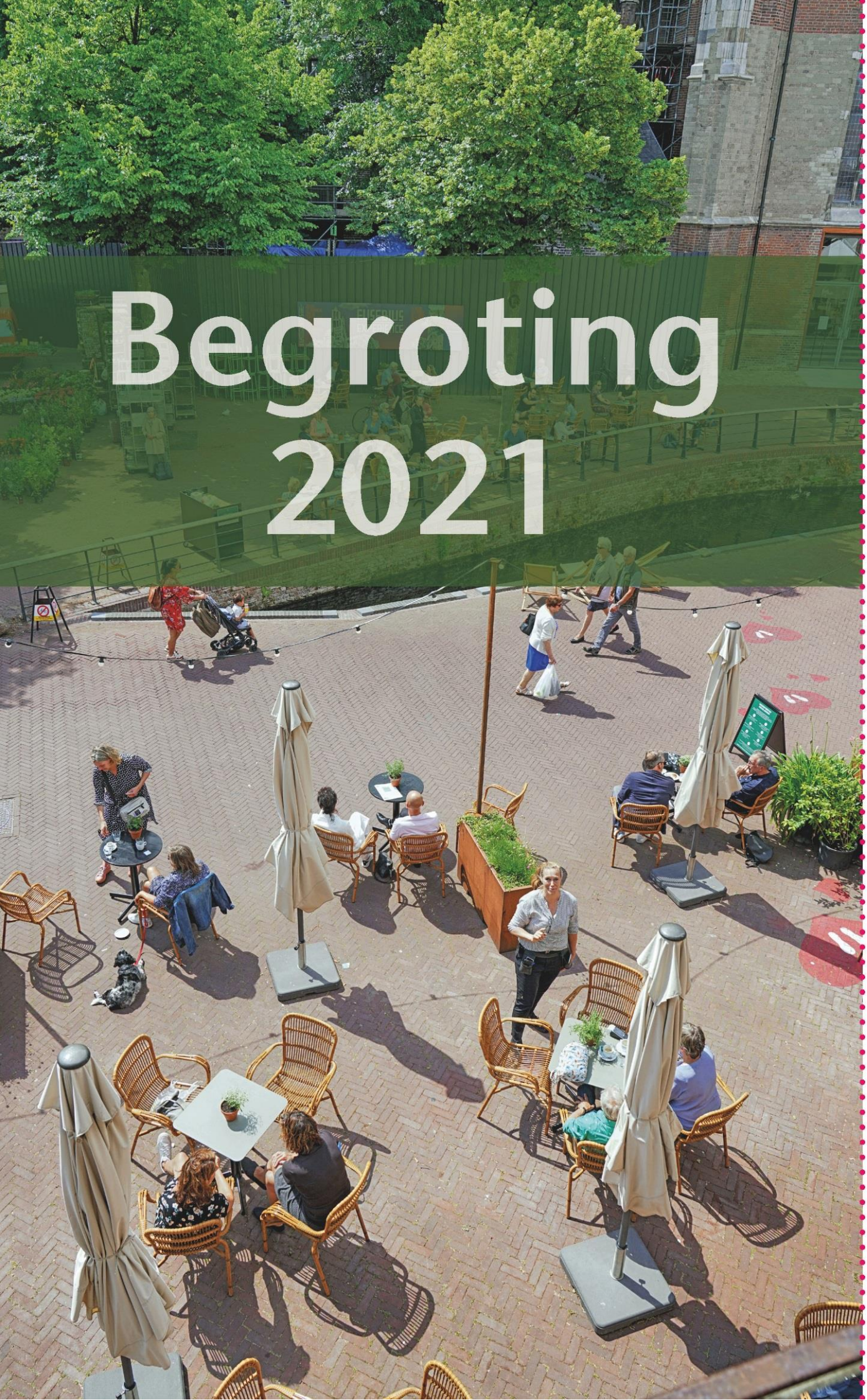
gelet op artikel 190 en artikel 191 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De ontwerp Begroting 2021 vast te stellen
2. De volgende bestemmingsreserves ultimo 2020 op te heffen:
   a. Pakketmaatregelen WMO
   b. Huishoudelijk afval
3. De volgende bestemmingsreserves ultimo 2021 op te heffen:
   a. Beeldbepalende culturele manifestaties
   b. Beeldende en monumentale kunst
   c. Maatschappelijke opvang
   d. Herstructurering OGGz
   e. Noodfonds
   f. Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang
4. De bestemmingsreserve ICT ultimo 2022 op te heffen.
5. De bestemmingsreserve Buitengewoon Beter ultimo 2023 op te heffen.

De griffier, De voorzitter,

Arnhem GEMEENTE

Begroting 2021

Begroting 2021

Gemeente Arnhem

Ontwerp Begroting 2021

Inhoudsopgave

Deel 1 Hoofdlijnen van beleid en financieel kader ... 1
Hoofdlijnen van beleid ... 2
Ontwikkelingen in het financieel kader ... 4
Leeswijzer ... 16

Deel 2 Beleidsbegroting ... 19
Wijkprogramma's ... 20
Wijken Algemeen ... 21
W1 Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek ... 25
W2 Noordwest ... 31
W3 Noordoost ... 36
W4 Presikhaaf ... 42
W5 Malburgen ... 47
W6 Schuytgraaf/Elderveld ... 51
W7 De Laar/Elden ... 55
W8 Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg ... 60

Stedelijke programma's ... 65
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën ... 66
S01 Veiligheid ... 74
S02 Bereikbaarheid ... 80
S03 Economie ... 86
S04 Onderwijs ... 95
S05 Cultuur ... 100
S06 Participatie en armoedebestrijding ... 107
S07 Zorg ... 120
S08 Welzijn en inclusie ... 130
S09 Gezondheid en sport ... 137
S10 Klimaat en energie ... 143
S11 Ruimtelijke ontwikkeling ... 149
S12 Wonen en leefomgeving ... 155

Paragrafen ... 165
Lokale heffingen ... 166
Risicomanagement en weerstandsvermogen ... 172
Onderhoud kapitaalgoederen ... 190
Financiering ... 200
Bedrijfsvoering ... 204
Verbonden partijen ... 209
Grondbeleid ... 228
Investeringen ... 232
Subsidies ... 238

Overig programmaplan ... 243

Deel 3 Financiële begroting ... 244
Overzicht van baten en lasten per programma ... 245
Overzicht van geraamde incidentele baten en lasten ... 251
Geprognoticeerde balans 2021-2024 ... 255
Reserves en voorzieningen ... 256
EMU-saldo 2021 ... 260
Overzicht geraamde lasten en baten per taakveld ... 261
Overzicht taakvelden per programma (lasten) ... 267
Overzicht taakvelden per programma (baten) ... 271
Mutaties circulaires ... 275

Bijlagen ... 278
Normenkader ... 279
Overzicht onderdelen stad/wijk ... 282
Portefeuilleonderdelen ... 286
Afkortingenlijst ... 287
Begrippenlijst ... 290

Deel 1 Hoofdlijnen van beleid en financieel kader

Deel 1 bestaat uit:

1. Bestuurlijke hoofdlijnen van beleid
2. Ontwikkelingen in het financieel kader
3. Leeswijzer

Hoofdlijnen van beleid

Arnhem staat de komende jaren voor grote uitdagingen. We willen meer mensen aan het werk helpen en de armoede terugdringen. We willen een groene aantrekkelijke stad voor onze inwoners en bezoekers. We hebben grote ambities op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie. We willen meer woningen bouwen, de bereikbaarheid van de stad verbeteren en een aantrekkelijk klimaat voor bedrijven en ondernemers creëren. We willen sport en cultuur stimuleren en goed onderwijs faciliteren. We werken aan een transformatie binnen het sociaal domein met meer nadruk op preventie en zetten bijvoorbeeld in op de transitie van opvang naar zelfstandig wonen. Tegelijk moeten we de kosten van de zorg en de jeugdzorg structureel beteugelen; deze liepen de afgelopen jaren veel meer op dan was voorzien.

In 2020 werden we vervolgens geconfronteerd met een crisis die zijn weerga niet kent. De coronacrisis heeft veel impact op Arnhem en de Arnhemmers. Natuurlijk richtten we als gemeente ons meteen op het beheersen en beperken van de effecten van deze crisis. We namen meer dan 100 maatregelen om de acute gevolgen van corona te bestrijden en verzachten. Tegelijk zijn we ervan doordrongen dat de coronacrisis niet zomaar voorbij is. Dat we verder moeten kijken dan de eerste maanden, dan dit jaar. Dat heeft gevolgen voor de begroting. Ook al zien we voorzichtig licht aan de horizon van de gezondheidscrisis, veel is en blijft onzeker. De impact van de coronacrisis op bijna alle onderdelen van het openbare leven is groot. Veel inwoners worden hard geraakt. Mensen raken in een sociaal isolement, of hebben plots minder inkomen. Ze raken hun onderneming kwijt of vrezen een faillissement.

We willen de bedrijvigheid, leefbaarheid, werkgelegenheid en aantrekkelijkheid van onze stad beschermen. Daarom kiezen we er juist nu voor om te investeren. In onze stad, onze mensen en in onze bedrijven. Met een herstel- en versterkingsplan dat investeringen laat zien, oplopend tot ruim € 19 miljoen. We investeren daar waar het bijdraagt aan grote transities en de opgaven die daarbij horen, zoals de energietransitie, duurzame mobiliteit, circulaire economie en klimaatadaptatie. Daarmee zorgen we lokaal voor werkgelegenheid en extra bedrijvigheid. We noemen dit de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis. Forse investeringen, waarmee we de stad een fikse steun in de rug geven om de gevolgen van de coronacrisis te verzachten.

Ruim € 5 miljoen is bestemd voor 'anticyclische investeringen'. Door te investeren in de stad willen wij bijdragen aan het herstel en de grote opgaven in de belangrijke transities in onze stad. Investeringen in wonen, leefomgeving, mobiliteit, energie en klimaat kunnen mogelijk geïntensiveerd en versneld worden. Investeringen die al gepland stonden, worden naar voren gehaald en we stimuleren ontwikkelingen door er nu geld in te steken. We blijven dicht bij ons economisch profiel, we zoeken versterking van de werkgelegenheid en een gerichte toeleiding naar banen voor Arnhemmers met minder kansen op de arbeidsmarkt.

Meer dan € 8 miljoen is bestemd voor een sociaal sterke stad. Voor een groot deel betekent dit dat we ons gaan inzetten om mensen te helpen werk te houden of te krijgen. Zo kunnen mensen die hun baan zijn verloren door de coronacrisis extra ondersteuning krijgen door middel van omscholing, begeleiding en coaching. Ook creëren we als gemeente extra banen door investeringen die worden gedaan. We zetten extra in op voorkomen van schulden bij inwoners die het financieel moeilijk hebben en geven gezinnen in langdurige armoede extra compensatie. Ook (sport)verenigingen, cultuurorganisaties, wijkinitiatieven en welzijnsorganisaties hebben het zwaar. We spannen ons in om ze voor Arnhem te behouden, door vinger aan de pols te houden en maatwerk te leveren als ze in acute financiële problemen komen. In een tijd van crisis is een gezonde leefomgeving van belang. Daarom trekken we ruim € 3 miljoen uit voor een leefbare en groene stad. We pakken probleemgebieden aan maar letten ook extra op de veiligheid in onze stad door in te zetten op de aanpak van ondermijning. € 2,7 miljoen gaan naar innovatie en vernieuwing. Dat draagt bij aan de economische kracht en de toekomst van de stad.

De coronacrisis maakt de bestaande uitdagingen groter. We monitoren en anticiperen op de crisis, maar kunnen de impact daarvan niet voorspellen. Dat vergt dus naast koers houden en investeren in de stad ook flexibiliteit en soliditeit om snel in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden. In de Begroting 2021 leest u hoe we met deze uitdagingen en opgaven om willen gaan en welke keuzes we daarbij maken. En hoe die financieel uitpakken.

Wat alle thema's in Arnhem verbindt, is dat we juist dáár aan de slag willen waar onze inwoners dat het hardste nodig hebben. Of het nu om het bestrijden van armoede en eenzaamheid gaat of het bouwen van meer woningen. Het duurzamer maken van de stad of het verbeteren van de veiligheid. Het vergroten van de leefbaarheid of zorgen voor een betere bereikbaarheid. Het creëren van extra banen of het stimuleren van sport

en cultuur. Het realiseren van meer groen en het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners. Daarnaast werken we samen met de raad aan een integrale visie op het sociaal domein. Al deze uitdagingen pakken we in samenhang op. Zodat we zoveel mogelijk bereiken, op zoveel mogelijk thema's voor zoveel mogelijk inwoners. Want er zijn kansen volop. Om onze stad aantrekkelijk te maken, moeten we die kansen alleen maar benutten.

Hoe we dat doen? Sommige wijken kennen complexe sociaal-maatschappelijke problemen: werk, onderwijs, jongeren, veiligheid, ondermijning, zorg en leefomgeving hebben allemaal, integraal, extra aandacht nodig. In Arnhem zijn dit vooral wijken aan de oostkant van de stad. Deze kennen vergeleken met de rest van de stad en regio maar ook landelijk gezien een hogere werkloosheid, een lager opleidingsniveau, kinderarmoede, radicalisering en een grotere gevoeligheid voor ondermijnende criminaliteit. Dat móeten we aanpakken. Daarom is een meerjarige samenhangende aanpak van stadsvernieuwing nodig waarbij het verbeteren van de leefbaarheid en de kansen van inwoners hand in hand gaat met nieuwe woningbouwplannen en de verduurzamingsopgave. Dat doen we samen met de inwoners, maar ook met buurt- en sportverenigingen.

Werk hebben betekent niet alleen financiële zekerheid, maar vaak ook een rijker sociaal leven. Meer banen leidt daarmee tot een betere leefbaarheid voor iedereen. Ook daarom wil Arnhem een bedrijvige, ondernemende, groene en aantrekkelijke stad zijn. Waar het voor ondernemers goed investeren is en voor de Arnhemmers goed wonen en werken is. Ook streven we naar een stad waar werkgevers én werknemers zich gehoord en bediend voelen in hun vraag naar goed opgeleide arbeidskrachten en passende arbeid, zodat steeds meer Arnhemmers de kans krijgen om mee te doen. Zowel ondernemers als inwoners hebben profijt van een sterke economie. Het gaat samen met leren, creativiteit en kansen creëren voor iedereen. Met innovatiekracht en goede onderwijs- en kennisorganisaties. Die aantrekkelijke stad zijn we ook door goede voorzieningen op het gebied van kunst, cultuur en sport. Door een bruisende binnenstad te zijn, door veel reuring in de stad, door fraaie openbare ruimtes met veel groen en bovendien een goede verbinding met de Veluwe en de omliggende omgeving.

We merken een steeds sterkere betrokkenheid van inwoners bij onderwerpen die in de stad spelen. Via social media krijgen we steeds vaker vragen en opmerkingen over wat we doen en waarom we dat doen. Soms gaat het om gebeurtenissen in de wijk, soms om Arnhem als één geheel. Deze enorme betrokkenheid is vooral een kans. Een kans om onze dienstverlening aan onze inwoners te verbeteren. Maar ook een kans om inwoners goed te betrekken en zorgvuldig en open te communiceren. Ook dit is soms een lastige klus. Niet omdat onderwerpen te complex zijn, maar omdat besturen vaak en vooral ook keuzes maken is. En keuzes maken, betekent ook mensen teleurstellen. Er zit nu eenmaal spanning tussen de politieke doelen en wensen, de wensen en eisen van onze inwoners en ondernemers en de middelen die we daarvoor beschikbaar hebben.

We staan er overigens niet alleen voor. We werken samen met instellingen, bedrijven en inwoners in onze stad. Maar ook met andere overheden: Europa, Rijk, Provincie en de Waterschappen. Deze partijen dragen vaak ook in financiële zin bij aan investeringen in onze stad. De budgetten die de gemeente op diverse beleidsterreinen te besteden heeft, dienen daarbij als cofinanciering. Bij bijvoorbeeld het Klimaatfonds, is cofinanciering expliciet opgenomen in de kaders voor de besteding van deze middelen. Een integrale aanpak van onze opgaven is daarom belangrijk. Wij zullen vaak per gebied of zelfs per wijk onze opgaven gaan realiseren. Door daarin breed samen te werken maken we meer mogelijk. Voor een mooier en beter Arnhem.

Ontwikkelingen in het financieel kader

Hoofdlijnen financiën

De coronacrisis kleurt de Begroting 2021 van Arnhem. De impact van de crisis is groot. Die impact wordt direct gevoeld door de Arnhemmers. De bedrijvigheid is afgenomen en het centrum is stiller geworden. Aan het begin van de crisis in maart was direct duidelijk dat deze een grote invloed zou hebben op de gemeentelijke financiën. Om die reden zijn we meteen begonnen met het in beeld brengen van de mogelijke gevolgen in de zogenaamde financiële impactanalyse. Begin mei heeft de gemeenteraad hier met de Perspectiefnota een eerste versie van ontvangen. Hierna is deze regelmatig geactualiseerd en gepubliceerd op het coronadashboard dat ook in het leven is geroepen.

De coronacrisis leidt tot diverse verschuivingen in de begroting. De gemeenteraad heeft op 2 september de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis aangenomen. Hiermee wordt in 2021 € 6,0 miljoen in de stad geïnvesteerd. Ook in de volgende jaren zijn de investeringen met respectievelijk € 5,4 miljoen, € 3,8 miljoen en € 3,5 miljoen fors. Om deze investeringen te kunnen dekken is niet benutte ruimte gezocht binnen de begroting. Hiervoor zijn bijvoorbeeld de bestemmingsreserves tegen het licht gehouden. Gekeken is of hieruit middelen beschikbaar konden worden gemaakt zonder dat de doelen waarvoor de reserves in het leven geroepen zijn daaronder zouden leiden. Het eerste deel hiervan van € 3,8 miljoen is reeds in de Perspectiefnota voorgelegd. Het tweede deel van € 7,9 miljoen wordt in deze begroting opgenomen.

Met de opbrengst van de actualisatie van de bestemmingsreserves en de tegemoetkomingen van het Rijk en de Provincie kunnen we de grootste klap van de coronacrisis opvangen waarbij we ons weerstandsvermogen op peil houden. Voor nu staan we er financieel goed voor met een structureel sluitende begroting en voldoende weerstandsvermogen. Ook de bestemmingsreserve Solvabiliteit draagt bij aan de robuustheid van de financiële positie. De begroting blijft echter wel kwetsbaar. Een 'tweede golf' zal een forse wissel trekken op de begroting. Dan zijn pijnlijke keuzes moeilijk te vermijden.

Reëel en structureel sluitende begroting

In onderstaande tabel is samengevat weergegeven hoe de Begroting 2021 zich ontwikkelt ten opzichte van de vorige begroting. Verder in dit hoofdstuk volgt de toelichting op de wijzigingen die zich hebben voorgedaan.

Financieel beeld 2021-2024	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Uitgangspositie Begroting 2020	0	0	0	0
Gemeentefonds en overige Rijksontwikkelingen	17.368	19.716	16.674	17.454
Beleidsontwikkelingen				
Meedoen in een socialer Arnhem	-5.997	-4.413	-3.923	-1.049
Wonen in een duurzamer Arnhem	-1.060	-1.060	-750	0
Genieten van een nog mooier Arnhem	-264	-149	-835	-564
Open en verantwoord besturen	7.701	1.354	2.548	2.293
Impact corona	-2.145	-100	0	0
Herstelagenda	-6.035	-5.445	-3.845	-3.495
Jaarlijkse bijstellingen	-11.454	-12.354	-13.206	-12.771
Toevoeging (-) of onttrekking (+) aan de Algemene Reserve	1.887	2.450	3.337	-1.868
Totaal Financieel beeld	**0**	**0**	**0**	**0**

Na verwerking van de hierboven gepresenteerde wijzigingen voegen we vanaf 2024 jaarlijks structureel € 1,9 miljoen toe aan de algemene reserve. In de onderstaande tabel zijn de totale toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserve na verwerking van het meerjarenbeeld opgenomen (negatieve mutatie betreft per saldo een

onttrekking aan de algemene reserve en een positieve mutatie per saldo een toevoeging). Hierin zitten dus ook de toevoegingen en onttrekkingen die in eerdere begrotingen zijn vastgesteld.

Mutatie Algemene Reserve	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Onttrekking	11.968	11.231	11.545	8.776
Toevoeging	9.807	10.043	10.975	13.817
Mutatie	**-2.162**	**-1.188**	**-570**	**5.041**

In de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen is te lezen dat de weerstandsfactor ondanks de coronacrisis niet onder de 1,0 zakt. De crisis heeft, zeker op de middellange termijn, wel een aanzienlijke invloed op de weerstandsfactor. De weerbaarheid van de Arnhemse begroting blijft dus op peil. De groei van de bestemmingsreserve solvabiliteit zorgt daarnaast voor een robuustere financiële positie.

Naast een reëel sluitende begroting, moet de begroting ook structureel sluitend zijn. Dit is het geval wanneer de structurele lasten, dus de lasten die langjarig doorlopen, voor 2021 volledig worden gedekt door structurele baten of aannemelijk is gemaakt dat dit structurele evenwicht in latere jaren (uiterlijk 2024) bereikt wordt.
In 2021 en 2022 is er sprake van een structureel tekort in deze begroting. vanaf 2023 ontstaat er structurele begrotingsruimte in de begroting die in 2024 oploopt tot 2%. Daarmee is er dus een structureel evenwicht. De begroting 2021 is reëel in evenwicht, omdat de opgenomen bedragen voor de komende jaren volledig, realistisch en haalbaar zijn. De in de begroting opgenomen maatregelen zijn aannemelijk hard of voorzien van dekking uit een bestemmingsreserve.

Gemeentefonds

In deze begroting is de raming van het gemeentefonds bijgesteld op basis van de meicirculaire 2020. In de Perspectiefnota zijn reeds de september- en decembercirculaire 2019 verwerkt. Ten opzichte van de MJPB 2020-2023 stijgt de gemeentefondsuitkering over alle jaren. Een groot deel daarvan betreft de nominale indexatie van de gemeentefondsuitkering en is reeds verwerkt in de Perspectiefnota.

In de meicirculaire is een forse daling van de gemeentefondsuitkering te zien van € 15,9 miljoen in 2021. Deze daling wordt veroorzaakt door een uitname van structureel € 20,3 miljoen uit de integratie-uitkering (IU) Beschermd Wonen. Dit bedrag wordt uitgenomen omdat de Wet langdurige zorg (Wlz) is opengesteld voor mensen met een psychische stoornis. Deze mensen krijgen vanaf 2021 zorg vanuit de Wlz in plaats van de Wmo waardoor de uitgaven van gemeenten dalen. Deze daling wordt daarom ook doorvertaald in een even grote daling van de lasten. De overige aanpassingen in het gemeentefonds die leiden tot aanpassingen in de lasten zijn toegelicht in deel 3 (Financiële begroting).

De stijging van het overig deel van de gemeentefondsuitkering wordt met name veroorzaakt door een positief accres als gevolg van grotere rijksuitgaven. Dit levert direct een voordeel voor de algemene middelen.

Gemeentefonds en overige rijksontwikkelingen	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Ontwikkelingen gemeentefonds sept.- en dec.circulaire	16.732	17.748	16.562	18.971
Doorgegeven mutaties decentralisatie-uitkeringen sept.- en dec.circulaire	-3.049	-3.512	-3.518	-3.522
Gemeentefonds totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*13.682*	*14.236*	*13.043*	*15.449*
Ontwikkelingen gemeentefonds meicirculaire	-15.927	-13.805	-15.613	-17.239
Doorgegeven mutaties decentralisatie-uitkeringen meicirculaire	19.612	19.285	19.244	19.244
Gemeentefonds totaal aanvullend op Perspectiefnota	*3.685*	*5.480*	*3.631*	*2.005*
Totaal ontwikkelingen gemeentefonds	**17.367**	**19.716**	**16.674**	**17.454**

Deze raming van de gemeentefondsuitkering kent een grote onzekerheid vanwege de aanstaande herijking van het gemeentefonds. In het najaar neemt de Tweede Kamer hierover een besluit. Het effect hiervan zal landen in

de meicirculaire 2021. Voor het nieuwe verdeelmodel van de algemene uitkering verwachten we een voordeel, maar voor het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen verwachten we een nadeel. In de risicoparagraaf is een risico opgenomen voor de herijking. Dit risico heeft een beperkte omvang omdat verwacht wordt dat het nadeel op Beschermd Wonen grotendeels zal wegvallen tegen het voordeel voor de algemene uitkering.

Financiële koers van de beleidsontwikkelingen

De financiële koers is in dit hoofdstuk in vier onderwerpen samengevat:

- Meedoen in een socialer Arnhem: Wmo & jeugdzorg, werk & inkomen, armoede & schulden en onderwijs, welzijn, sport en maatschappelijke opvang
- Wonen in een duurzamer Arnhem: wonen, ruimtelijke ontwikkeling, grondbeleid, openbare ruimte en klimaat & energie
- Genieten van een nog mooier Arnhem: cultuur, bruisende binnenstad en veiligheid
- Open en verantwoord besturen: samenwerking met burgers en organisaties, bedrijfsvoering en concernfinanciën

In onderstaande tabel wordt duidelijk wat de mutaties zijn op deze onderwerpen ten opzichte van de vorige begroting:

Beleidsontwikkelingen	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Meedoen in een socialer Arnhem	-5.997	-4.413	-3.923	-1.049
Wonen in een duurzamer Arnhem	-1.060	-1.060	-750	0
Genieten van een nog mooier Arnhem	-264	-149	-835	-564
Open en verantwoord besturen	7.701	1.354	2.548	2.293
Impact corona	-2.145	-100	0	0
Herstelagenda	-6.035	-5.445	-3.845	-3.495
Totaal beleidsontwikkelingen	**-7.800**	**-9.813**	**-6.805**	**-2.815**

In de volgende paragrafen worden per onderwerp de financiële ontwikkelingen ten opzichte van de vorige begroting toegelicht. Daarbij zijn in elke tabel telkens eerst de ontwikkelingen zoals vermeld in de Perspectiefnota benoemd en worden daaronder de ontwikkelingen die zich na de Perspectiefnota hebben voorgedaan.

Meedoen in een socialer Arnhem

Onder de noemer 'Meedoen in een socialer Arnhem' worden in deze paragraaf de wijzigingen in de begroting met betrekking tot Wmo & jeugdzorg, werk & inkomen, armoede & schulden en onderwijs, welzijn, sport en maatschappelijke opvang weergegeven.

Ontwikkelingen Meedoen in een socialer Arnhem	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Wmo en jeugdzorg				
Hogere uitgaven jeugdzorg	-12.100	-12.100	-12.100	-12.100
Maatregelen tbv terugdringen tekort: uit MJPB	900	1.700	1.700	1.700
Maatregelen tbv terugdringen tekort: raadsbrief januari	400	400	400	400
Opbrengst taskforce Jeugd	3.800	4.400	5.000	5.000
Hogere uitgaven doelgroepenvervoer	-575	-575	-575	-575
Wmo en jeugd totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*-7.575*	*-6.175*	*-5.575*	*-5.575*
Actualisatie uitgaven jeugdzorg	2.000	2.500	2.500	3.000
Woonvoorzieningen Wmo	-300	-300	-300	-300
Adviesraden Wmo, jeugd en participatie	-65	-65	-65	-65
Wmo en jeugd totaal aanvullend op Perspectiefnota	*1.635*	*2.135*	*2.135*	*2.635*
Werk & Inkomen				
Prognoge BUIG	-200	-500	-600	400
Werk en inkomen totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*-200*	*-500*	*-600*	*400*
Actualisatie WSW	168	166	163	1.539
Werk en inkomen totaal aanvullend op Perspectiefnota	*168*	*166*	*163*	*1.539*
Onderwijs, welzijn, sport en maatschappelijke opvang				
Uitbreiding Arnhemse Standaard Toegankelijkheid	-25	-39	-46	-48
Onderwijs, welzijn, sport en maatschappelijke opvang totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*-25*	*-39*	*-46*	*-48*
Totaal ontwikkelingen Meedoen in een socialer Arnhem	**-5.997**	**-4.413**	**-3.923**	**-1.049**

Wmo en jeugdzorg

In de Perspectiefnota is een tekort op de uitgaven voor de jeugdzorg van € 12,1 miljoen opgenomen. Met de maatregelen die in de Begroting 2020 zijn aangekondigd en in de raadsbrief van februari 2020 wordt een deel van dit tekort gecompenseerd. Daarnaast is een taskforce opgericht met de opdracht om voorstellen te doen voor verdere maatregelen. Bij de Perspectiefnota is in 2021 € 3,8 miljoen oplopend tot structureel € 5,0 miljoen vanaf 2023 als totale opbrengst van deze voorstellen ingeboekt.

In juli jongstleden is in de gemeenteraad een aantal voorstellen besproken. Met het amendement Visie voor maatregelen (20A58) heeft de gemeenteraad het college opdracht gegeven om onderstaande voorstellen verder uit te werken.

Voorstellen tot maatregelen jeugdzorg	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000				
Perspectiefoverleg	300	800		
Sociaal Hospitaal	200	300	300	300
Samenwerken aan veiligheid	100	100	100	100
Verkorten van de veiligheidsketen		100	100	100
Doorstroom jeugdwet naar de Wet langdurige zorg bevorderen		100	100	100
Praktijkondersteuner huisarts jeugd-GGZ				
Handhaven op zorgaanbieders				
Monitoring verbeteren	200	300	300	300
Totaal voorstellen tot maatregelen jeugdzorg	**800**	**1.700**	**900**	**900**

Hiermee moet dus nog gewerkt worden aan € 3,0 miljoen aan voorstellen voor 2021, € 2,7 miljoen voor 2022 en € 4,1 miljoen structureel vanaf 2023.

Na het verschijnen van de Perspectiefnota is een nieuwe raming van de ontwikkeling van de uitgaven voor jeugdzorg gemaakt. Conclusie hiervan was dat het in de Perspectiefnota gerapporteerde nadeel structureel vanaf 2020 € 4,0 miljoen lager uitvalt. Deze raming is echter gebaseerd op de drie maanden voorafgaand aan de coronacrisis. Daarom wordt een behoedzaamheidsmarge aangehouden en wordt uitgegaan van een kleiner nadeel van € 2,0 miljoen in 2021 oplopend tot 3,0 miljoen in 2024.

In de Perspectiefnota zijn ook hogere uitgaven voor doelgroepenvervoer opgenomen. Deze worden veroorzaakt door een hogere prijsindex, een duurdere aanbesteding en meer inwoners die van het doelgroepenvervoer gebruik maken. Voor de groei van het gebruik zijn in de MJPB 2020-2023 reeds maatregelen genomen die dit effect dempen. Daardoor blijft een totaal nadeel van € 0,6 miljoen over.

Het aantal aanvragen voor woonvoorzieningen in het kader van de Wmo is gestegen door de invoering van het abonnementstarief. Om verdere kostenstijgingen, los van autonome ontwikkelingen, te beperken zijn enkele procesaanpassingen gedaan. Hierdoor wordt het structurele effect beperkt tot een nadeel van € 0,3 miljoen.

Uit een evaluatie van het functioneren van de Adviesraden Sociaal Domein is gebleken dat deze versterkt moeten worden om te zorgen dat de werkbelasting van de leden past bij hun vrijwillige inzet. De adviesraden worden versterkt door een onafhankelijk en inhoudelijk ondersteuner/secretaris aan te stellen. Deze ondersteuner denkt actief mee hoe de leden van de adviesraden zichzelf kunnen ontwikkelen, hoe zij vanuit inwonersperspectief kunnen adviseren en welke manieren er zijn om de adviesfunctie vorm te geven. De uitgaven stijgen hierdoor vanaf 2021 met € 0,1 miljoen. De kwaliteit van de adviezen zal hierdoor groeien.

Werk en Inkomen
Bij de Perspectiefnota zijn de uitgaven voor de BUIG geactualiseerd door de landelijke groei toe te passen op de realisatie van vorig jaar. Hieruit volgt een nadeel van € 0,2 miljoen in 2021 oplopend tot € 0,6 miljoen in 2023 en een voordeel in 2024 van € 0,4 miljoen.

Sinds de Perspectiefnota is ook de WSW-raming geactualiseerd. Doordat de WSW is gesloten voor nieuwe instroom lopen de lasten daarvoor jaar op jaar stukje bij beetje terug. Dit effect is zichtbaar in 2024. Voor bestaande cliënten loopt de WSW nog wel jarenlang door. Op basis van geactualiseerde Rijksbijdrage en gewijzigde begroting van de MGR, ontstaat een beperkt voordeel vanaf 2021.

Onderwijs, welzijn, sport en maatschappelijke opvang
Aan de motie Maak werk van de Arnhemse Standaard Toegankelijkheid (19M143) is bij de Perspectiefnota invulling gegeven door een aantal budgetten uit te breiden. Het budget voor openbare ruimte wordt vanaf 2021 structureel met € 10 duizend uitgebreid en dat voor vastgoed met € 15 duizend. Om de standaard ook op schoolgebouwen toe te passen wordt in de begroting ruimte vrij gemaakt om extra te kunnen investeren. Vanaf 2022 is er € 14 duizend beschikbaar voor extra kapitaallasten oplopend naar € 23 duizend vanaf 2024.

Wonen in een duurzamer Arnhem

Ontwikkelingen Wonen in een duurzamer Arnhem	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Woonboten Nieuwe Haven	-800	-800	-750	
Woondeal Arnhem-Nijmegen: programmasturing en plankosten	-150	-150		
Plan van aanpak woningsplitsing en verkamering - handhaving	-110	-110		
Afval: ongunstige marktontwikkelingen oudpapier / aanbesteding nieuw contract (voorlopige raming)	-350	-350	-350	-350
Afval: loon- en prijsindexaties	-205	-205	-205	-205
Dekking via afvalstoffenheffing	555	555	555	555
Totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	-1.060	-1.060	-750	0
Totaal ontwikkelingen Wonen in een duurzamer Arnhem	**-1.060**	**-1.060**	**-750**	**0**

De gemeenteraad heeft 8 juli ingestemd met de visie Nieuwe Haven. Daarmee heeft Arnhem gekozen voor de economische ontwikkeling van de Nieuwe Haven. Het gebruik van de haven als ligplaats voor woonboten wordt beëindigd. In de Perspectiefnota is voor 2021 tot en met 2023 totaal € 2,4 miljoen bestemd voor de schadeloosstelling van woonbooteigenaren.

Daarnaast is in de Perspectiefnota zowel in 2021 als in 2022 voor de uitvoering van de Woondeal Arnhem-Nijmegen € 0,2 miljoen opgenomen voor programmasturing en plankosten. Dit om daarmee invulling te kunnen geven aan de samen met de gemeente Nijmegen, het Rijk en de Provincie gesloten Woondeal Arnhem-Nijmegen.

Voor de handhaving van woningsplitsing en verkamering is in de Perspectiefnota in 2021 en 2022 € 0,1 miljoen opgenomen. Hiermee wordt de handhavingscapaciteit van de ODRA uitgebreid en kan het aantal handhavingsacties worden uitgebreid naar 200.

De ongunstige marktontwikkelingen voor oud papier en de nieuwe aanbesteding voor het ophalen van het oud papier leiden tot een nadeel van € 0,4 miljoen. In de Perspectiefnota wordt voorgesteld dat dit wordt gedekt binnen de afvalstoffenheffing.

Genieten van een nog mooier Arnhem

Ontwikkelingen Genieten van een nog mooier Arnhem	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Blauwe golven		-3.350		
Dekking Blauwe Golven uit BR Zuidelijke Binnenstad		3.000		
Dekking Blauwe Golven uit middelen voor bereikbaarheid		350		
Dekking Blauwe Golven uit middelen urban sports		15	15	15
Blauwe golven: Kapitaallasten			-422	-416
Bomenbeleid	-390	-390	-390	-390
Bomenbeleid: dekking	390	390	390	390
Kunstgrasvelden	-29	-29	-29	-29
Sloopkosten Kermisland			-265	
Uitvoeringsagenda dierenwelzijn incl dierenartskosten minima	-110	-110	-110	-110
Totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*-139*	*-124*	*-810*	*-539*
Centrale vuurwerkshow	-25	-25	-25	-25
Kunst in de openbare ruimte	-100			
Totaal aanvullend op Perspectiefnota	*-125*	*-25*	*-25*	*-25*
Totaal ontwikkelingen Genieten van een nog mooier Arnhem	**-264**	**-149**	**-835**	**-564**

In de Perspectiefnota is invulling gegeven aan de financiële dekking van de Blauwe Golven. De kosten bedragen totaal € 9,6 miljoen. € 3,0 miljoen wordt gedekt vanuit de bestemmingsreserve Zuidelijke Binnenstad, € 0,4

miljoen uit middelen voor bereikbaarheid en € 0,2 miljoen uit middelen voor urban sports. Voor de overige € 6,0 miljoen worden de kapitaallasten vanaf 2023 in de begroting opgenomen. Op 26 mei 2020 is hierover een raadsvoorstel aan de gemeenteraad aangeboden.

Voor het bomenbeleid is bij de Perspectiefnota dekking aangedragen. De dekking is gevonden binnen het groenfonds, de bestemmingsreserve Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte en de ontstane ruimte bij investeringsbudgetten verkeersregelinstallaties.

Om de verspreiding van kunstgraskorrels tegen te gaan is in de Perspectiefnota een investering opgenomen waarvan de kapitaallasten gedurende zeven jaar € 29 duizend zullen bedragen. Voor de sloop van de gymzaal Kermisland, om de nieuwbouw van sporthal Middachtensingel mogelijk te maken, is in de Perspectiefnota € 0,3 miljoen opgenomen. Tot slot is in de Perspectiefnota ruimte gemaakt voor de structurele dekking voor het bevorderen van dierenwelzijn, waarbij dierenartskosten van minima een belangrijk onderdeel vormen.

Op 9 juli heeft de gemeenteraad motie 19M186 aangenomen waarin het college wordt verzocht onderzoek te doen naar de mogelijkheid om een centrale vuurwerkshow op de Rijn te organiseren tussen de John Frost brug en de Nelson Mandela brug. In deze begroting is een raming opgenomen voor het gemeentelijk aandeel in deze vuurwerkshow van € 25 duizend.

Met de amendementen 20A64, 20A65 en 20A69 werd het college opgeroepen om een structurele oplossing te vinden voor het onderhoud van kunst in de openbare ruimte, het verstrekken van kunstopdrachten en het aankopen van kunst. Na de toezegging van het college om hier een voorstel voor te doen, zijn deze amendementen ingetrokken. Structureel wordt het budget voor beeldende en monumentale kunst met € 0,1 miljoen verhoogd vanaf 2021. In 2021 wordt eenmalig gedekt vanuit de algemene middelen. vanaf 2022 wordt dit gedekt binnen het programma cultuur.

Open en verantwoord besturen

Onder de noemer 'Open en verantwoord besturen' worden de wijzigingen in de begroting met betrekking tot samenwerking met burgers en organisaties, bedrijfsvoering en concernfinanciën toegelicht.

Ontwikkelingen Open en verantwoord besturen	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Bestuur, dienstverlening en financiën				
Rente: aanpassen begrote verhoging rente	1.000	2.000	3.000	3.000
Rente: inzetten buffer in 2023, structureel behouden			903	
Burgerzaken	-180	-180	-732	-401
De Connectie: cao stijging	-755	-755	-758	-758
Actualisatie bestemmingsreserves	821	749	453	150
Bestuur, dienstverlening en financiën totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*886*	*1.814*	*2.866*	*1.991*
Gelijke stagevergoedingen	-50	-50	-50	-50
Taakstelling externe inhuur	400	400	400	400
Actualisatie bestemmingsreserves	6.465	-810	-668	-48
Bestuur, dienstverlening en financiën totaal aanvullend op Perspectiefnota	*6.815*	*-460*	*-318*	*302*
Totaal ontwikkelingen Open en verantwoord besturen	**7.701**	**1.354**	**2.548**	**2.293**

In de Perspectiefnota is voorgesteld om voor een langere periode van jaren ervan uit te gaan dat de rente op het huidige niveau blijft. Hiermee ontstaat in de begroting € 1,0 miljoen ruimte in 2021 oplopend tot structureel € 3,0 miljoen vanaf 2023. Daarbij kan ook de rentebuffer van € 0,9 miljoen voor 2023 ingezet worden. Structureel blijft deze wel in stand om een rentestijging op te vangen.

Voor de transformatie van burgerzaken is in de Perspectiefnota deels dekking gevonden door de stijging van de kosten die het Rijk ons berekent door te berekenen in de legestarieven, het aanpassen van bijzondere

legestarieven en dekking vanuit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering. Tevens zijn in de Perspectiefnota de effecten van de in de cao afgesproken loonsverhoging voor De Connectie ingeboekt.

In de Perspectiefnota is het eerste deel van de actualisatie van de bestemmingsreserves opgenomen in het jaar 2020. In deze begroting is het tweede deel opgenomen. De bestemmingsreserves zijn tegen het licht gehouden op basis van een aantal uitgangspunten die voortkomen uit de noodzaak om de begroting transparant, overzichtelijk en actueel te houden.

Zo weegt in het kader mee dat een bestemmingsreserve een actueel doel en bestedingsplan heeft dat al dan niet bij een nieuwe coalitieperiode wordt bevestigd. De horizon van een actueel doel bij een reserve is niet per definitie een coalitieperiode. Er zijn reserves die met name technisch van aard zijn, zoals de BR Kapitaallasten, die jaren lang met een zelfde doel functioneren. Daarnaast worden ook reserves gevormd voor specifieke doelen van een coalitie. Deze reserves worden doorgaans binnen de coalitieperiode volledig ingezet. Het kan gebeuren dat er net een restje middelen in een dergelijke reserve overblijft waarvoor ook geen bestedingsplan meer is omdat het doel waarvoor de reserve in het leven geroepen is, reeds is bereikt. De start van een nieuwe coalitieperiode kan een natuurlijk ijkpunt zijn om alle reserves tegen het licht te houden en dit soort zaken aan te passen.

Om de begroting overzichtelijk te houden, is het zaak om zoveel mogelijk dubbelingen te voorkomen. Er is sprake van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan een reserve, wanneer ieder jaar een bedrag aan een reserve wordt toegevoegd en in datzelfde jaar dit bedrag ook wordt onttrokken voor de dekking van bepaalde lasten in de begroting. Hiermee is er sprake van een dubbeltelling in de begroting. Terwijl er één euro wordt uitgegeven, staat deze drie keer in de begroting, één keer als toevoeging aan de reserve, één keer als onttrekking en één keer als last. Door deze euro niet via de reserve te laten lopen, maar alleen als last op te nemen, sluit de omvang van de begroting beter aan bij de totale bestedingen van de gemeente.

Het is inefficiënt om risico's afzonderlijk af te dekken. Wanneer risico's apart via een reserve worden afgedekt dient het gehele risicobedrag gereserveerd te worden. Door de risico's gemeenschappelijk via het weerstandsvermogen af te dekken, wordt aan risicospreiding gedaan en zijn er totaal minder middelen nodig om de risico's af te dekken, dan wanneer deze allemaal afzonderlijk worden afgedekt. Daarnaast helpt het centraal registreren van alle gemeentelijke risico's het risicomanagement om de risico's voor Arnhem te minimaliseren.

Aanvullend op de Perspectiefnota kan ruimte vrijvallen uit de onderstaande bestemmingsreserves. Met de actualisatie van de bestemmingsreserves is ruimte beschikbaar gekomen voor de dekking van de Arnhemse Herstelagenda voor de aanpak van de coronacrisis.

Uitkomsten onderzoek bestemmingsreserves	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Maatschappelijke opvang	179	0	0	0
Herstructurering OGGz	456	0	0	0
Noodfonds	9	0	0	0
Beeldbepalende culturele manifestaties	368	0	0	0
Beeldende en Monumentale Kunst	64	0	0	0
Cultureel Vastgoed	4.500	-500	-500	-500
Jongerenperspectieffonds Arnhem	749	-310	-310	-310
Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang	100	0	0	0
Vastgoed	40	0	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	142	762
Totaal	**6.465**	**-810**	**-668**	**-48**

Impact corona

In augustus is de impactanalyse geactualiseerd en gepubliceerd op het corona dashboard. Volgens dit beeld bedraagt de impact van de crisis € 2,1 miljoen in 2021. Omdat er veel onzekerheden zijn is het risicoprofiel verzwaard met € 4,8 miljoen. Dit is meegenomen in de paragraaf Risicobeheersing en weerstandsvermogen.

Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis

Op 7 juli heeft het college de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis naar de gemeenteraad gestuurd. Hierin heeft het college uiteengezet hoe zij de bedrijvigheid, leefbaarheid, werkgelegenheid en aantrekkelijkheid van de stad willen beschermen en het herstel wil bevorderen en versterken. Verdeeld over de vier thema's anticyclisch investeren, sociaal sterke stad, leefbare en groene stad en innovatie en vernieuwing wordt in 2021 € 6,0 miljoen, in 2022 € 5,4 miljoen, in 2023 € 3,8 miljoen en in 2024 € 3,5 miljoen in de stad geïnvesteerd. € 0,4 miljoen hiervan wordt, zoals aangeven in amendement 20A66, gedekt vanuit een taakstelling op de personele lasten. De agenda geeft een antwoord op de crisis die heerst in de stad en wapent de stad tegen de effecten daarvan. In onderstaand overzicht staat in welke programma's de maatregelen uit de Herstelagenda landen.

Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis	**Programma**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000					
anticyclisch investeren					
versnelde uitvoering LED verlichting	S02		-150	-250	-350
plancapaciteit	S00	-1.000	-800	-600	
kapitaallasten nog in te vullen projecten	S00		-400	-700	-1.000
Totaal anticyclisch investeren		*-1000*	*-1350*	*-1550*	*-1350*
sociaal sterke stad					
werk, werk, werk	S06	-2.200	-2.300	-600	-600
schulden voorkomen	Wijken	-150	-150	-150	
individuele inkomenstoeslag gezinnen	Wijken	-150	-150	-150	-150
pilot maatwerkbudget armoede	Wijken	-100	-100		
extra subsidie tbv huisvesting daklozen	S08	-150	-150	-150	-150
prenatale zorg	S09	-120	-120	-120	-120
Totaal sociaal sterke stad		*-2.870*	*-2.970*	*-1.170*	*-1.020*
leefbare en groene stad					
kwaliteit openbare ruimte	S12	-350	-350	-350	-350
verfraaien nutsvoorzieningen	S12	-40			
handhaving en veiligheid	S01	-400	-400	-400	-400
dekking: taakstelling personele lasten	S00	400	400	400	400
Totaal leefbare en groene stad		*-390*	*-350*	*-350*	*-350*
innovatie en vernieuwing					
Innovatielab	S03	-1.150	-150	-150	-150
herdenken	S03	-225	-225	-225	-225
Totaal innovatie en vernieuwing		*-1375*	*-375*	*-375*	*-375*
Totaal		**-5.635**	**-5.045**	**-3.445**	**-3.095**

Jaarlijkse bijstellingen

Voor elke begroting wordt een actualisatie gemaakt van de prijs- en volumeontwikkelingen, de belasting- en legesopbrengsten, en het gemeentelijk investeringsplan. In totaal leidt dit, zoals zichtbaar in de volgende tabel, tot een nadeel in het algemeen beeld.

Jaarlijkse bijstellingen	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bedragen x € 1.000				
Prijs- en volumeontwikkeling	-14.375	-14.375	-14.375	-14.375
Ontwikkeling belastingen en legesopbrengsten	0	0	0	0
Ontwikkelingen Meerjareninvesteringsplanning	2.921	2.021	1.169	1.604
Totaal jaarlijkse bijstellingen	*-11.454*	*-12.354*	*-13.206*	*-12.771*
Totaal jaarlijkse bijstellingen	**-11.454**	**-12.354**	**-13.206**	**-12.771**

Prijs- en volumeontwikkeling
Voor de prijs- en volumeontwikkeling is in de Perspectiefnota € 9,8 miljoen ingeboekt op basis van een stijging van de consumentenprijsindex (CPI) met 1,6 % en een ontwikkeling van het inwoneraantal met 0,9 %. In de begroting is loon- en prijsontwikkeling uitgesplitst naar de verschillende beleidsvelden en de daarbij behorende loon- en prijsontwikkeling. Doordat de afzonderlijke loon- en prijsontwikkeling van de beleidsvelden hoger uitvalt dan de ontwikkeling van de CPI ontstaat een nadeel van € 4,6 miljoen en komt de totale loon en prijsontwikkeling uit op € 14,4 miljoen. Het verschil wordt grotendeels veroorzaakt door de hogere prijscompensatie van de zorgcontracten (€ 2,9 miljoen). De overige ontwikkelingen zorgen voor een beperktere aanpassing.

Ontwikkeling belastingen en legesopbrengsten

Ontwikkeling onroerend zaak belasting OZB
Het college heeft besloten om kosteloze betalingsherinnering voor gemeentelijke belastingen in te voeren. De gemeenteraad is hier per brief op 19 mei over geïnformeerd. Dit leidt tot € 0,1 miljoen lagere inkomsten. We gaan er immers vanuit dat er minder aanmaningen en dwangbevelen zullen worden verzonden. Dat is positief voor onze inwoners. Op basis van de groei van het aantal inwoners kan een stijging van de belastinginkomsten worden verwacht van € 0,1 miljoen. Hiermee wordt de terugloop van de inkomsten opgevangen en ontstaat er per saldo geen nadeel.

Ontwikkeling afvalstoffenheffing
Ten opzichte 2020 zijn de volgende ontwikkelingen van invloed op het tarief voor de afvalstoffenheffing in 2021:
- een verwachte daling van de lasten voor restafval en hogere inkomsten door inzameling van herbuikbaar afvalstromen, totaal circa €460.000 (al verwerkt in de MJPB 2020-2023 als effect op de resultaten voor 2021 van invoering Diftar);
- extra kosten inzameling (€ 350.000) oud-papier als gevolg van ongunstige marktontwikkelingen voor oud papier en de nieuwe aanbesteding voor het ophalen;
- verwachting stijging van kosten als gevolg van loon- en prijsindexaties (€ 205.000);
- groei van het aantal huishoudens.

De hierboven genoemde kostenstijgingen kunnen in voldoende mate opvangen worden door de verwachte positieve effecten van Diftar en door de groei van het aantal huishoudens. Op basis van bovenstaande ontwikkelingen blijft zowel het vaste als variabele tarief van de afvalstoffenheffing voor 2021 gelijk aan het tarief dat vanaf 1/7/2020 gehanteerd wordt.

Ontwikkeling reinigingsrecht
Op dit moment maken 62 bedrijven in de binnenstad gebruik van reinigingsrecht. De verwachting is dat dit in de komende maanden geleidelijk zal doorgroeien naar 100 deelnemers in 2021. De kostentoerekening naar reinigingsrecht is aangepast op deze aantallen.
Voor 2021 wordt voorgesteld om de huidige twee staffels: 1 tot 5 en 6 tot 10 zakken per week te handhaven. De tarieven stijgen met een beperkte indexering en zijn kostendekkend en marktconform.

Ontwikkeling rioolheffing
De lasten van de riolering en de baten uit de rioolheffing zijn ook geactualiseerd. Een belangrijke aanname die hieraan ten grondslag ligt is de afspraak dat de rioolheffing jaarlijks mag groeien met 1,5%. De ontwikkeling van de lasten van de riolering groeien gemiddeld met een vergelijkbaar percentage. De voor- en nadelige verschillen vloeien in de algemene middelen.

Ontwikkelingen Meerjareninvesteringsplanning
De huidige Meerjareninvesteringsplanning (MIP) dat is opgenomen in de paragraaf Investeringen is een gedetailleerd plan waarin afzonderlijke investeringen per programma zijn gerangschikt. Hiermee heeft het gemeentebestuur een middel in handen om goed onderbouwde afwegingen te maken en de realisatie van investeringen door de tijd nauwgezet te volgen. Op basis van deze investeringsplanning is het voor de gemeenteraad mogelijk om investeringen over de programma's tegen elkaar af te wegen om, wanneer nodig, ruimte te scheppen voor de ambities met onze stad.

In de Investeringsplanning 2021 - 2024 zijn alle voorgenomen investeringen opgenomen met een onderscheid in programma- en bedrijfsvoeringinvesteringen. De bedrijfsvoeringsinvesteringen betreffen veelal de vervanging van bedrijfsmiddelen, zoals het vervangen van de computers, de ICT-infrastructuur, meubilair en dergelijke.

Ontwikkeling Meerjareninvesteringsplanning	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000				
Actualisatie MIP PPN	1.071	987	1.000	825
Op voorhand inramen planningsoptimisme MIP	1.560	1.547	1.154	
MIP totaal ontwikkelingen Perspectiefnota	*2.631*	*2.534*	*2.154*	*825*
Actualisatie MIP Begroting	880	-544	-827	899
Op voorhand inramen planningsoptimisme MIP	-540	-47	-38	0
MIP totaal aanvullend op Perspectiefnota	*341*	*-591*	*-864*	*899*
Totaal ontwikkeling Meerjareninvesteringsplanning	**2.972**	**1.942**	**1.290**	**1.725**

Bij de Perspectiefnota is op basis van de vorderingen van de investeringen in 2019 het MIP aangepast. Dit leidde tot een voordeel van € 1,1 miljoen in 2021 aflopend naar € 0,8 miljoen in 2024. Daarnaast is een reeks voor het planningsoptimisme opgenomen dat inherent aan het MIP is. Er is altijd een aantal projecten dat door onvoorziene omstandigheden vertraging in de uitvoering oploopt. Vooraf kan niet bepaald worden welke projecten dat gaan zijn. Daarom is op basis van de totale investeringssom in het MIP een stelpost opgenomen van € 1,6 miljoen in 2021 aflopend naar € 1,2 miljoen in 2023.

Voor de Begroting is het MIP geactualiseerd met nieuwe investeringsvoorstellen en is de planning van de reeds opgenomen investeringsvoorstellen bijgewerkt. Veel investeringen vinden later plaats dan waar voorheen rekening mee was gehouden. Hierdoor ontstaat een voordeel in 2021 en een nadeel in 2022 en 2023. Als gevolg van het doorschuiven van de investeringen wordt het planningsoptimisme ook beïnvloed. Deze wordt lager doordat een deel van het planningsoptimisme met het verschuiven van de investeringen als het ware al ingeboekt wordt.

Robuustheid van de begroting

De onderstaande tabel geeft op hoofdlijnen inzicht in de financiële weerbaarheid van de Arnhemse begroting. In de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen wordt dit uitgebreid toegelicht. De verrekeningen met de algemene reserve zoals die in de overzichten hiervoor staan zijn hierin verwerkt.

De weerstandscapaciteit bedraagt in 2021 € 42,6 miljoen. Dat betekent dat er € 42,6 miljoen beschikbaar kan worden gemaakt om financiële tegenvallers op te vangen. een belangrijk onderdeel hiervan is de algemene reserve. Het vermogen dat nodig is om alle gemeentebrede risico's met een zekerheid van 90 procent op te vangen bedraagt in 2021 € 42,7 miljoen, de benodigde weerstandscapaciteit. De buffers zijn daarmee € 48 duizend lager dan de opgetelde risico's, waarmee de weerstandsfactor in 2021 uitkomt op 1,0, het minimaal vastgestelde niveau. Vanaf 2021 neemt de weerbaarheid van de begroting jaarlijks toe tot een weerstandsfactor van 1,2. Hiermee is de Arnhemse begroting robuust genoeg om tegenvallers op te vangen.

Benodigd versus beschikbare weerstandscapaciteit	JV 2019	Prognose 2020	2021	2022	2023	2024
	90%	90%	90%	90%	90%	90%
Bedragen x € 1.000						
Benodigde weerstandscapaciteit	37.686	42.671	42.671	40.701	37.837	37.837
Beschikbare weerstandscapaciteit	44.223	40.989	42.623	41.511	40.951	45.994
Benodigde versus beschikbare ruimte irt aanzuivering	**6.537**	**-1.682**	**-48**	**810**	**3.114**	**8.157**
Verschil (> factor 1,4)	-8.537	-18.750	-17.116	-15.471	-12.021	-6.978
Weerstandsfactor	**1,2**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,1**	**1,2**

Een belangrijk doel naast een robuuste begroting en daarmee buffers om risico's op te vangen is een robuustere financiële positie. Hiervoor wordt gespaard in de bestemmingsreserve solvabiliteit. Doel is om deze reserve groot genoeg te laten zijn om in 20 jaar de voor investeringen aangegane leningen te kunnen aflossen. Daarmee worden toekomstige generaties niet opgezadeld met een forse schuldenlast. De ontwikkeling van deze bestemmingsreserve staat in de tabel hieronder.

Bestemmingsreserve solvabiliteit	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000				
Stand per 1-1	**11.082**	**13.617**	**16.078**	**20.179**
Toevoeging aan reserve o.b.v. MIP Begroting 2021	5.235	5.161	4.101	2.447
Inzetten t.b.v. financieel beeld	-2.700	-2.700		
Stand per 31-12	**13.617**	**16.078**	**20.179**	**22.626**

In 2021 en 2022 wordt de groei van de reserve geremd door de in het coalitieakkoord afgesproken inzet van een deel van deze middelen. Toch groeit de reserve door tot een stand van € 22,6 miljoen in 2024 waarmee de schulden eerder afgelost kunnen worden en de robuustheid van de financiële positie verbeterd.

Zoals gezegd wordt het brede beeld van de financiële positie beschreven in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen. Dit wordt verder toegelicht met financiële kengetallen en beoordeeld door de Provincie. De financiële positie wordt beïnvloed voor verschillende ontwikkelingen. Zoals bij alle gemeenten is de afhankelijkheid van de inkomsten van het Rijk groot. Door de schommelingen hierin zorgt dit voor een kwetsbaarheid van de financiële positie. De komende herijking van het gemeentefonds speelt hierin een belangrijke rol.
Ondanks de coronacrisis staat Arnhem er goed voor. Er wordt de komende jaren geïnvesteerd in het versterken van de stad met de Arnhemse Herstelagenda coronacrisis en ook wordt de financiële positie de komende jaren verstevigd. Wel blijft het belangrijk om hierop te blijven letten. Daarom zullen ook in de komende jaarrekening en de begroting volgend jaar deze kerngegevens weer in beeld worden gebracht en vooral sturen op de trends voor de langere termijn die we daarin zien.

Leeswijzer

Na het lezen van de hoofdlijnen van deze begroting, vindt u voor uw leesgemak een korte toelichting op de bouw van deze begroting. De begroting is een onderdeel uit de P&C-cyclus. In de begroting wordt het gemeentelijk beleid op hoofdlijnen toegelicht. Dit doen we aan de hand van de drie w-vragen:

- *wat willen we bereiken?*
- *wat gaan we doen?*
- *wat mag het kosten?*

Inleiding

Op 3 juli 2019 is het raadsvoorstel 'Plan van aanpak doorontwikkeling cyclusdocumenten' geamendeerd vastgesteld. Dit betreft het plan om in de komende jaren tot beter leesbare en toegankelijke cyclusdocumenten te komen. Deze ambitie is in de Begroting 2021 weer verder vertaald. We hebben onderstaande aanpassingen gedaan.

Programma's algemeen

- Onze inzet is om de doelstelling zo concreet en meetbaar mogelijk te formuleren. In het plan van aanpak doorontwikkeling was één van de aandachtsgebieden om de doelen en inspanningen centraal te stellen in de begroting en deze concreter en meetbaarder te formuleren. Hier is in de Begroting 2020 mee gestart en hier zullen we ook in de Begroting 2021 een vervolg aangeven. Hierin zal duidelijk de Herstelagenda in terug te zien zijn (motie 20M183 Meetbare doelen).

Wijkprogramma's

- In Wijken Algemeen is aangegeven welke thema's in de wijken centraal staan. Binnen de acht wijkprogramma's worden de belangrijkste thema's benoemd met de daarbij behorende doelen en inspanningen.
- In de wijkprogramma's geven we inzicht in de wijkspecifieke budgetten per thema en de ondergemandateerde budgetten per thema.
- We geven inzicht in de belangrijkste subsidies per programma.

Stedelijke programma's

- We geven in de tabel 'doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten' een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten. In deze tabellen is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Hierbij moet opgemerkt worden dat niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Dit onderdeel zal verder doorontwikkeld worden.
- We hebben een eerste inzicht gegeven in de koppeling tussen doelen en budgetten. Deze koppeling is niet sluitend, maar geeft een eerste beeld. Dit onderdeel zal verder doorontwikkeld worden.
- We geven in de toelichting bij de baten en lasten meer inzicht in de opbouw van de begroting. Er wordt niet zoals voorheen alleen een opsomming van de mutaties gegeven.
- We geven inzicht in de belangrijkste risico's, reserves en subsidies per programma.

Hoewel er meer inzicht in de budgetten binnen de programma's wordt gegeven, is dit indicatief. De financiële kaders die door de raad worden vastgesteld blijven hetzelfde. Baten, lasten, onttrekkingen aan reserves en toevoegingen aan reserves per programma.

Onderzoek rekenkamer en doorontwikkeling monitoring

In mei 2020 heeft de Rekenkamer een onderzoek gedaan naar de vraag of de jaarstukken 2019 de gemeenteraad in voldoende mate zicht geven op de financiële positie en de geleverde inhoudelijke prestaties. De Rekenkamer was positief over de ontwikkelingen bij de financiële indicatoren en de centralere plaats die deze gekregen hebben. De Rekenkamer geeft aan dat de mate waarin over het college de raad informeert over het realiseren van de doelen op inhoudelijk gebied beter zou kunnen, waarbij het sociaal domein als positieve uitzondering wordt genoemd. De Rekenkamer heeft het college en de raad geadviseerd om hiervoor een inhaalslag te doen.

Monitoring heeft binnen onze programma's van doelstellingen al veel aandacht en dit willen we nog verder versterken. Om beter te kunnen sturen op de doelstellingen, werken we aan heldere rapportages en inzichtelijke dashboards op basis van relevante indicatoren. Een voorbeeld hiervan is de realisatie van coronadashboard, waarin de effecten van de coronacrisis op onze stad worden weergegeven. In deze begroting is een koppeling

gemaakt met dit dashboard. De komende jaren zetten we in op de doorontwikkeling van programmamonitoring. Binnen het programma Zorg Dichterbij en Doorbraak naar Werk wordt al gewerkt aan de ontwikkeling van dashboards. Een ander voorbeeld is de nieuwe versie van Arnhem in cijfers 'Staat van de stad'. Uiteindelijk willen we toe naar een brede, overkoepelende monitor. Dit is een stapsgewijs proces die de komende jaren breed in de organisatie wordt opgepakt en we de gemeenteraad ook willen blijven betrekken.
In deze begroting zijn een aantal Arnhemse indicatoren in de programma's toegevoegd. Tevens is gezorgd voor de meest actuele data bij de BBV-indicatoren.

Hieronder wordt aangegeven hoe de indeling van de Begroting eruit ziet.

Opbouw van de Begroting 2021

Deel 1 - hoofdlijnen van beleid en ontwikkelingen in het financieel kader
In de stedelijke en wijkprogramma's worden de prioriteiten van het beleid aangegeven. Een samenvatting van de prioriteiten krijgt een plek in hoofdstuk 1.

In het hoofdstuk Ontwikkelingen in het financieel kader worden de belangrijkste financiële ontwikkelingen weergegeven. Ook wordt in dit hoofdstuk een verklaring van de mutaties gegeven.

Deel 2 - beleidsbegroting
De beleidsbegroting is opgebouwd uit vier onderdelen:

Acht wijkprogramma's (W)
Sinds 2017 zijn acht wijkprogramma's ingesteld. De 24 wijken zijn geclusterd in acht gebieden: Noord-West, Noord-Oost, Presikhaaf, Centrum/Spijkerkwartier/Arnhemse Broek, Malburgen, Rijkerswoerd/ Kronenburg/ Vredenburg, Elden/ De Laar en Schuytgraaf/ Elderveld.

Dertien stedelijke programma's (S)
In de stedelijke programma's zijn de ambities, doelen, inspanningen en de daarbij behorende budgetten op stedelijk niveau opgenomen.

Negen paragrafen
De paragrafen vormen een 'dwarsdoorsnede' van de begroting. Er worden kaderstellende beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. De paragrafen geven daarmee belangrijke aanvullende informatie over de meerjarige financiële positie van de gemeente. Een deel van de paragrafen zijn in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht voorgeschreven.

De volgende verplichte paragrafen vanuit het BBV zijn opgenomen:
1. Lokale heffingen - In deze paragraaf wordt stilgestaan bij de diverse gemeentelijke belastingen en heffingen en de consequenties daarvan voor de inwoners.
2. Risicomanagement en weerstandsvermogen - Het weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële positie van de gemeente is. In deze paragraaf zijn ook financiële kengetallen opgenomen, zoals het weerstandsvermogen, de solvabiliteit en de schuldquote
3. Onderhoud kapitaalgoederen - In deze paragraaf wordt toegelicht op welke wijze het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen (zoals wegen, riolering, gebouwen) gewaarborgd is.
4. Financiering - Hier wordt toegelicht op welke wijze met de financieringsbehoefte van de gemeente is omgegaan.
5. Bedrijfsvoering - In de paragraaf wordt gerapporteerd over de voortgang van interne ontwikkelingen binnen de gemeentelijke organisatie.
6. Verbonden partijen - De gemeente werkt samen met andere partijen om bepaalde doelen te bereiken. Als de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft bij een partij, is dit een zogenoemde verbonden partij. In deze paragraaf worden alle verbonden partijen toegelicht.
7. Grondbeleid - De gemeente speelt een rol in het kopen en verkopen van gronden. Hier wordt verder ingegaan op het gevoerde grondbeleid.

Op verzoek van uw raad zijn twee niet verplichte paragrafen in de begroting opgenomen:
8. Investeringen - In deze paragraaf wordt over de realisatie van de investeringen gerapporteerd.

9. Subsidies - De gemeente verstrekt subsidies aan instellingen die een bijdrage leveren aan gemeentelijke doelstellingen. In deze paragraaf wordt aangegeven welke instellingen subsidie hebben ontvangen inclusief de subsidiebedragen.

Overig programmaplan
Hierin wordt duidelijk gemaakt op welke wijze de overhead in het overzicht baten en lasten tot uitdrukking komt.

Deel 3 - Financiële begroting
In dit onderdeel wordt ingegaan op de ontwikkelingen in het financieel kader, mutaties circulaires van het gemeentefonds en de financiële begroting met de financiële tabellen.

Bijlagen
In de bijlagen is informatie te vinden over het normenkader, aanvullende financiële tabellen en informatie over de programma's en de afkortingen- en begrippenlijst.

Interactieve website jaarstukken
De Begroting is digitaal beschikbaar op: financien.arnhem.nl. Op deze website is ook de volgende extra informatie te vinden:

- Wijkprogramma's:
  - Verdeling budgetten in kostensoorten
  - Totaaloverzicht subsidies
  - Totaaloverzicht reserves
- Stedelijke programma's:
  - Verdeling budgetten in kostensoorten
  - Verdeling budgetten portefeuilleonderdelen
  - Totaaloverzicht subsidies
  - Totaaloverzicht reserves

Deel 2 Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit vier onderdelen:

1. Wijkprogramma's (W)
2. Stedelijke programma's (S)
3. Paragrafen
4. Overig programmaplan

Wijkprogramma's

De diverse taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en die op wijkniveau plaatsvinden, zijn opgenomen in de volgende 8 wijkprogramma's (bundeling van logisch samenhangende wijken):

W1 **Wijkprogramma Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek (CSA)**
Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek

W2 **Wijkprogramma Noordwest**
Burgemeesterswijk, Hoogkamp, Transvaal, Heijenoord, Lombok, Klarendal, Klingelbeek e.o., Schaarsbergen e.o., Sint Marten en Sonsbeekkwartier

W3 **Wijkprogramma Noordoost**
Alteveer, Cranevelt, Geitenkamp, Monnikenhuizen, Velperweg e.o.

W4 **Wijkprogramma Presikhaaf**
Presikhaaf West en Presikhaaf Oost

W5 **Wijkprogramma Malburgen**
Malburgen West, Malburgen Oost/Noord, Malburgen Oost/Zuid, waaronder Het Duifje en Immerloo

W6 **Wijkprogramma Schuytgraaf/Elderveld**
Schuytgraaf en Elderveld

W7 **Wijkprogramma De Laar/Elden**
De Laar en Elden

W8 **Wijkprogramma Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg (RKV)**
Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg

Wijken Algemeen

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Inleiding

Arnhem kent een lange geschiedenis van wijkgericht werken. In 2017 heeft de gemeente Arnhem, met de start van 'Van Wijken Weten' wijksturing als majeur sturingsprincipe omarmt. Daarmee sluiten we aan bij wat in de wijken leeft en samen met wijkbewoners kijken we wat nodig is. Zo hebben bewoners meer invloed op wat in de wijk gebeurt en waar de prioriteiten liggen. Behoeften worden door de teams Leefomgeving verbonden met de ontwikkelingen en op voorzieningen in de stad. Zo werken de bewoners, organisaties en de gemeente samen aan een aantrekkelijkere leefomgeving van de wijk waar iedereen mee kan doen!

Vanuit het perspectief van bewoners en professionals in de wijk betekent dit dat de gemeente wijkgericht werkt: de gemeente is dichtbij en bereikbaar, weet wat er speelt en biedt ruimte aan initiatieven en ideeën uit de wijk.

Vanuit het perspectief van de gemeentelijke organisatie betekent dit dat wijksturing als een uitgangspunt wordt gehanteerd. Processen, budgetten en bevoegdheden zijn zodanig ingericht dat de leefwereld van bewoners centraal staat. Ook hebben bewoners en professionals uit de wijken direct of indirect meer invloed op beslissingen.

Ontwikkelingen 2019-2020

Sinds de start in 2017 zijn in de wijken (nieuwe) netwerken opgebouwd en verstevigd. Jaarlijks zijn met inbreng van inwoners en professionals acht wijkprogramma's tot stand gekomen. Afgelopen jaar is door de teams Leefomgeving vanuit de opgaven en behoeften een vertaling gemaakt naar thema's die in meerdere gebieden spelen en aandacht vergen. Resultaat hiervan zijn acht stadsbrede thema's. De sturing vanuit teams Leefomgeving verloopt voor deze acht thema's via drie pijlers van leefbaarheid: sociale domein, fysiek domein en veiligheid.

Sociaal	Fysiek	Veiligheid
Meedoen	Openbare ruimte	Veiligheid
Kansengelijkheid	Duurzaamheid	
Gezondheid	Wonen	
	Wijkeconomie	

Voor elke wijkprogramma is deze begroting opgebouwd uit de in de wijk van toepassing zijnde acht stadsbrede thema's. Aan deze thema's zijn de inspanningen per team Leefomgeving geformuleerd.

Betekenis stadsbrede thema's

Meedoen	Inwoners zijn financieel en sociaal zelfredzaam.
Kansengelijkheid	Iedere inwoner heeft gelijke kansen.
Gezondheid	Inwoners kunnen voldoende bewegen en worden geholpen aan een gezond levenspatroon.
Openbare ruimte	De openbare ruimte is schoon, heel en veilig en draagt bij tot gebruik door de inwoners.
Duurzaamheid	De stad is beschermd tegen hitte, regenoverlast en is energie-neutraal.
Wonen	Inwoners hebben een veilig onderdak, wonen prettig in een huis, een buurt en een wijk die bij hen past.
Wijkeconomie	De bedrijven in de wijk krijgen ondersteuning die zij nodig hebben.
Veiligheid	Inwoners van Arnhem voelen zich prettig en veilig in Arnhem, binnenshuis en buitenshuis. Deze veiligheid zorgt voor ontspanning en vrijheid en laat inwoners onbelemmerd maatschappelijk deelnemen.

Onze ambities

Onderstaand worden de ambities van de teams Leefomgeving voor de komende jaren geschetst. Daaraan zijn de acht stadsbrede thema's gekoppeld.

Leefbare wijken

In sommige wijken staat de leefbaarheid meer onder druk dan in andere wijken. Deze buurten hebben extra aandacht nodig. Op plekken waar dit speelt, ontwikkelen we samen met bewoners en professionals een aanpak. Zo werd in Arnhem-Oost een buurtaanpak in combinatie met stadsvernieuwing 3.0, de Woondeal en de wijkveiligheidsagenda ontwikkeld. Daarnaast is - als onderdeel van prestatieafspraken van het college met woningcorporaties - in enkele wijken gestart met het opstellen van gezamenlijke en integrale handelingskaders. Het is de bedoeling deze werkwijze uit te breiden. We werken aan een set interventies die stadsbreed inzetbaar zijn, waarbij de vorm en uitvoering kan verschillen, omdat per buurt wordt gedaan wat nodig en passend is. Naast de aanpak van bestaande problemen willen we ook voorkomen dat de kwetsbaarheid van wijken en bewoners toeneemt. Daarom wordt er ingezet op kansengelijkheid, preventie en het doorbreken van generatiepatronen bij sociale problematiek. Met het programma Kansrijk Opgroeien wordt het perspectief van kinderen en jongeren (0-27 jaar) vergroot en wordt de sociale omgeving van deze kinderen en jongeren versterkt (onder andere ouders en verzorgers). Dit vanuit de gedachte 'It takes a village to raise a child'.

Gekoppelde thema's (7): meedoen, kansengelijkheid, gezondheid, openbare ruimte, duurzaamheid, wonen en veiligheid.

Stadsvernieuwing 3.0 (Woondeal)

De Woondeal kent twee delen, het gedeelte met woningbouwversnelling en verdichting en het onderdeel stadsvernieuwing 3.0. Stadsvernieuwing 3.0 is gericht op 5 wijken: Geitenkamp, Klarendal, het Arnhemse Broek, Malburgen en Presikhaaf West ("Arnhem-Oost"). Dit zijn wijken die vaak al jaren onderaan staan op lijstjes van cijfers van werkeloosheid, armoede, opleidingsniveau, veiligheid en leefbaarheid in de breedste zin van het woord. In een aantal wijken is een lichte opgaande lijn te bespeuren, maar veel minder sterk dan in de andere wijken in Arnhem. Teveel mensen hebben te weinig gemerkt van de jaren dat er sprake was van economische opleving en worden nu in deze periode van crisis harder getroffen. Er is dus nog veel te doen. We weten al enorm veel van deze wijken: ieder van ons kan de grootste problemen van de wijk benoemen. Arnhem Oost / stadsvernieuwing 3.0 biedt de kans om integraal bewoners- en gebiedsgericht te gaan kijken en werken om de opgaven van iedere wijk aan te pakken. Daarbij bouwen we voort op wat er al is: want er is al veel goeds. In Arnhem Oost willen we goede aanpakken versnellen en intensiveren. En wat niet werkt, anders gaan doen en/of anders gaan organiseren (door bijv. kritisch te kijken naar onze eigen regels/afspraken, maar ook landelijk). Als dat snel kan, dan willen we dat ook snel doen. Tegelijkertijd realiseren we ons dat problemen niet zo maar

opgelost zijn en vaak wel een generatie kost voordat er fundamentele veranderingen beklijven. Daarom hanteren we ook het perspectief van 18 jaar.

Gekoppelde thema's (4): meedoen, kansengelijkheid, wonen en veiligheid.

Ontmoeten en verbinden

In Arnhem bestaan al allerlei initiatieven in de wijken waarbij mensen elkaar tegenkomen. 'Ontmoeten' kan bijdragen aan het tegengaan van sociaal isolement en aan vergroting van zelfstandigheid van Arnhemmers. Gelijke kansen voor iedereen voor toegang tot voorzieningen in de wijk. In vrijwel alle wijkprogramma's is ontmoeten benoemd als speerpunt. Ook in de opdrachten aan welzijnsorganisaties komt het thema herhaaldelijk terug. Een belangrijke inspanning vanuit de teams Leefomgeving is het bevorderen van maatschappelijk vastgoed en het kwalitatief goede beheer van buurthuizen en MFC's. Vanaf 2020 is jaarlijks €500.000, - beschikbaar om fysieke voorzieningen, zoals een buurthuis of sportclub, te verbeteren of toe te voegen in wijken waar de behoefte het grootst is en de noodzaak het hoogst. Een ander belangrijk punt is de ondersteuning van initiatieven en draagkracht in de wijken voor programmering en de inzet van vrijwilligers. De ambitie is om de komende jaren een adequate, kwalitatieve spreiding van ontmoetingslocaties in de wijken te realiseren. Het gaat dan om buurthuizen en MFC's, maar ook om mogelijkheden voor ontmoeting in de publieke ruimte, onder andere in combinatie met sport en bewegen en particuliere locaties zoals cafés en (sport)verenigingen.

Gekoppelde thema's (3): meedoen, kansengelijkheid en openbare ruimte.

Netwerken en infrastructuur

Iedere Arnhemse wijk heeft netwerken en een (sociale) infrastructuur die passen bij de wijk en haar inwoners. In de ene wijk betekent dit dat diverse bewonersgroepen en -initiatieven elkaar weten te vinden, samenwerken en kennis delen. In een andere wijk wordt meer ingezet op een ketenaanpak van diverse maatschappelijke organisaties en vrijwilligersinzet. De gemeente heeft hierin een stimulerende en faciliterende rol. Ook stellen de teams Leefomgeving als opdrachtgever en subsidieverstrekker voorwaarden aan onderlinge samenwerking en samenhang in het aanbod. Netwerken worden versterkt in de wijken langs de pijlers sociaal, fysiek en veiligheid.

Gekoppelde thema's: alle acht thema's.

Invloed en betrokkenheid van bewoners

Inwoners hebben invloed op hun leefomgeving en wat daar gebeurt. Voor elk van de acht gebieden in Arnhem wordt een wijkprogramma opgesteld en uitgevoerd, waarin het bewonersperspectief en het perspectief van professionals en partners in de wijk is ingebracht. We verbinden (groepen) bewoners en partijen in de wijk aan elkaar. Daarnaast krijgen en nemen inwoners ruimte om zelf initiatieven in en voor hun wijk te organiseren. Ze kunnen daarbij indien nodig rekenen op advies en ondersteuning vanuit de gemeente. Beschikbare (openbare) data en kennis wordt gedeeld, zodat bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties daar gebruik van kunnen maken. Gemeentelijk beleid komt tot stand in samenspraak met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Burgerparticipatie is verankerd in gemeentelijke processen en projecten waarbij inwoners op verschillende manieren worden betrokken, door onder andere gebruik te maken van betrokkenheidsprofielen. In het projectvoorstel ‘Aan de slag met burgerparticipatie in Arnhem’ van maart 2020 heeft de gemeenteraad een beeld geschetst van (de toekomst van) burgerparticipatie in Arnhem.

Gekoppelde thema's: alle acht thema's.

De gemeente als wijkgerichte organisatie

Wijkgericht werken is herkenbaar in het handelen van de hele gemeentelijke organisatie. De wijkbudgetten van de gemeente worden ontschot ingezet, zodat maatwerk per wijk mogelijk is. Bij vraagstukken die in meerdere wijken spelen wordt gekeken naar combinaties en gezamenlijke inzet van budgetten. Ook bij stedelijke projecten, voorzieningen en oplossingen wordt zorg gedragen dat de uitvoering aansluit bij situaties en behoeften in de verschillende wijken.
Het wijkperspectief zal de komende jaren een onderdeel zijn bij de besluitvorming, beleidsontwikkeling en de uitvoering. Wijksturing zal zich verder ontwikkelingen tot een majeur sturingsprincipe en integraal met de stedelijke opgave een basis zijn voor de werkwijze van de gemeente Arnhem. Naar de toekomst toe is ook het opdrachtgeverschap naar externe partijen de invloed en het belang van inwoners en organisaties verankerd. Ambtenaren zijn in staat en bereid om in buurten en wijken in te spelen op maatschappelijke initiatieven, samen te werken rond gemeenschappelijke opgaven en ruimte te bieden aan eigen initiatief van bewoners.

Gekoppelde thema's: alle acht thema's.

Maatschappelijke effecten ten gevolg van Corona

Net als op alle andere plekken in Nederland en wereldwijd laten de gevolgen door Corona ook in de Arnhemse wijken maatschappelijke effecten zien. Inwoners die kampen met sociale en fysieke kwetsbaarheid en eenzaamheid zijn in een crisis als deze nog meer afhankelijk van overheid, welzijnsaanbieders en vrijwilligers voor contact, hulp en informatie. Financiële problematiek dreigt te ontstaan bij (kleine) ondernemers, flexwerkers, zzp'ers en mensen die net (weer) aan het werk waren en nu terugvallen op een uitkering. Vanuit de teams leefomgeving zijn we ons bewust van de grote opgave die er door de coronacrisis is ontstaan. We zien ook dat er kansen zijn ontstaan bijvoorbeeld: de sociale slagkracht van wijken en buurten zijn meer zichtbaar gemaakt. Bewoners kijken naar elkaar om, wijkinitiatieven en maatschappelijke organisaties werken intensiever samen. In Arnhem hebben honderden vrijwilligers zich gemeld om iets voor een ander te kunnen betekenen. We zetten ons in om deze sociale kracht in de wijken ook voor de toekomst te behouden en te versterken.

De Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis geeft ons antwoord hoe we de crisis en de effecten kunnen aanpakken. Vanuit het wijkperspectief werken we samen in de stedelijke opgave en de investering die in de Herstelagenda zijn opgenomen. We zien kansen op verschillende thema's bijvoorbeeld circulaire economie, duurzaamheid en energietransitie. Dit zijn onderwerpen die in verschillende wijkprogramma's worden genoemd. De investering in het sociaal domein in de stad zijn in de wijkprogramma's geïntegreerd in thema's als Meedoen en Kansengelijkheid.

Thema's (6): Meedoen, kansengelijkheid, gezondheid, openbare ruimte, wijkeconomie, en veiligheid

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Wijken Algemeen per thema *Wordt niet als afzonderlijk kader vastgesteld.*	**Lasten**	**Baten**	**Toevoe-gingen**	**Onttrek-kingen**
Bedragen x € 1.000				
Meedoen	16.250	359	0	0
Kansengelijkheid	26.162	7.685	0	0
Gezondheid	122.774	464	94	43
Openbare ruimte	19.208	1.480	1	1
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	9.302	11.852	535	227
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	1.673	40	0	0
Bedrijfsvoering	38	0	0	0
Totaal	**195.406**	**21.880**	**630**	**270**

W1 Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek

In het wijkprogramma Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek (CSA) bevinden zich de wijken Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Meer plekken in de wijk voor ontmoeting

De vraag naar plekken om in de wijk te ontmoeten komt vanuit bewoners en organisaties. De ontmoeting kan zowel georganiseerd als ongeorganiseerd zijn. De locaties zijn flexibel of vast, bijvoorbeeld een buurthuis/huiskamer of in de buitenruimte.

Inspanningen 2021

- Versterken van de Kansen.
- Verbeteren aanpassen van buurtcentrum de Symfonie.
- Ondersteunen organisatie van de Blokhut.
- Ondersteunen van de Blauwe tomaat.
- Borgen van het Toon Hermanshuis als voorziening.

Versterken van sociale cohesie

In samenwerking met het Sociale wijkteam wordt ingezet op de versterking van de sociale cohesie. Door het opzetten van buurtcommunity's rondom thema's ontstaan er onderlinge verbindingen in de buurt tussen bewoners. Deze verbinding zorgt voor zelfredzaamheid van de bewoners in hun eigen leefomgeving.

Inspanningen 2021

- Buurtschakels verder uitrollen.
- Samenwerking met de Sociale wijkteams verbeteren vanuit concrete onderwerpen.

Verbeteren ondersteuning op financiën

In CSA zijn buurten waar naar verhouding tot de andere wijken in Arnhem meer gezinnen leven in armoede. Zij kunnen zich, om diverse redenen, financieel zelf niet redden.

Inspanningen 2021

- 3de jaar project het Fort.
- Sturen op nauwere samenwerking van organisaties in de wijk/buurt.
- Ondersteuning Stichting Broekomhoog.
- Samenwerking met de Sociale wijkteams en Werk en Inkomen versterken.

Kansengelijkheid

Blijvend kansrijk

De inzet van verschillende projecten in krachtwijken op kwetsbare doelgroepen laat positieve resultaten zien. Het risico op terugval blijft aanwezig. Omdat we willen inzetten op een duurzame verandering en terugval van oude patronen willen voorkomen, sturen we sterk op het duurzaamheid van interventies. De nadruk ligt op de jongeren en volwassenen in het Arnhemse Broek.

Inspanningen 2021

- Versterken van het professionele netwerk.
- Investeringen/interventies moeten op duurzaamheid worden getoetst alvorens te worden uitgevoerd.

Minder onderwijs terugval

Er is een grote groep die na de overgang van Basisonderwijs (PO) naar Voortgezet onderwijs (VO) terugvalt in niveau. Dit komt omdat er met name gefocust wordt op de cognitieve vakken die belangrijk zijn voor de stap richting het VO. Hiermee hebben ze onvoldoende basis en een achterstand op de andere competenties die nodig is op het niveau van het VO.

Inspanningen 2021

Extra ondersteuning aan het basisonderwijs waar een terugval moet worden voorkomen. Samen met het basisonderwijs worden plannen ontwikkeld voor de juiste ondersteuning. Het team Leefomgeving is partner.

Gezondheid

Realiseren van faciliteiten voor sport en bewegen in de wijk van 0 - 100 jaar

In het gebied CSA zijn weinig sportfaciliteiten. Op de commerciële sportscholen na, is er geen actieve sportvereniging. We willen onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om extra sportfaciliteiten toe te voegen aan de wijk 't Arnhemse Broek, zodat ook sporten en bewegen voor de meeste bewoners mogelijk wordt in de wijk. In samenwerking met het Sportbedrijf Arnhem kijken wij naar een herijking van de inzet op sport en bewegen in de wijk breed zodat dit beter aansluit op behoefte en vraag van bewoners.

Inspanningen 2021

- Onderzoek faciliteren.
- Opdracht geven ten behoeve van uitvoeringsplan Sportbedrijf.

Integrale aanpak gezonde leefstijl

Het percentage kinderen met ernstig overgewicht ligt ruim boven het Arnhems gemiddelde in 't Arnhemse Broek. De redenen hiervoor zijn divers. De cijfers zijn de afgelopen jaren toegenomen en in het belang voor de toekomstige gezondheid van de kinderen zullen we hier op prioriteren.

Inspanningen 2021

- Inzet Go in samenwerking met het basisonderwijs.
- JOGG programma vanuit Sportbedrijf.
- Toezien op de integrale aanpak en monitoring.

Openbare Ruimte

Aantrekkelijkere buitenruimte door vergroening

In CSA is er veel verharding en verstening mede omdat het een centrumwijk is met weinig ruimte en veel bebouwing en belangrijk infrastructurele wegen. In afweging met de beschikbare ruimte kan vergroening zorgen voor een mooiere en aantrekkelijke buitenruimte. Dit gaat voor een belangrijk deel hand in hand met het thema Duurzaamheid waar CSA nadrukkelijk aansluit op de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis.

Inspanningen 2021

- We willen vergroeningswensen vanuit de wijk combineren met de ontwikkeling van de grotere projecten zoals de aanpak van de Ingenieur J.P. Van Muijlwijkstraat, het Rembrandt Theater (achterkant Spoorwegstraat) en de Hommelstraat.
- Ondersteuning van diverse groene bewonersinitiatieven.
- Inzet van het Buurtgroenbedrijf en de samenwerking met 'Broek Omhoog' activerend werk.

Duurzaamheid

Klimaatbestendiger wijk

Met name het Centrum en Spijkerkwartier hebben door de verstening en verharding een grote hittestress opgave. Ook de infrastructuur en de ringweg door het centrum zorgt voor een hoog percentage aan fijnstof. Door inzet vanuit de wijken en actief vergroeningsprojecten te stimuleren en ondersteunen dragen we bij aan de klimaatopgave van de gemeente Arnhem. In het Spijkerkwartier is wateroverlast een probleem door veel verharding en weinig groen in de straat, maar ook door de natuurlijke loop van regenwater dat vanuit het hogerliggende Klarendal het lager liggende Spijkerkwartier instroomt.

Inspanningen 2021

- Groen initiatieven stimuleren en ondersteunen.
- Slim verbinden in grote projecten met groen.
- Stimuleren en ondersteunen van het Buurtgroenbedrijf.

Energietransitie (Wijk van de toekomst)

Grotere opgave in de energie transitie is van het GAS af. Dit is een stedelijk programma ingegeven door landelijk beleid. Vanuit De Blauwe Wijk Economie (DBWE) wordt in samenwerking met de gemeente, naar alternatieven en mogelijkheden gekeken, omdat de wijk over het algemeen particuliere vastgoedbezitters heeft. Ook de ouderdom en het beschermd stadsgezicht van de wijk maakt dat er per woning maatwerk geleverd moet worden om concreet over te gaan naar stappen die zorgen voor een aardgasloze wijk. DBWE zorgt voor een platform en draagvlak onder bewoners. Vanuit het Sparkcentre draagt ook de HAN en WUR hier aan bij.

Inspanningen 2021

Ondersteuning van DBWE door verbinding vanuit de centrale organisatie met wijk.

Wonen

Ontwikkeling van levensbestendige woningen.

Veel ouderen moeten de wijk verlaten omdat de woning niet meer voldoet aan de behoefte. Zij worden hierdoor gedwongen de wijk te verlaten terwijl juist hun netwerk kan helpen bij het langer zelfstandig thuis en zelfredzaam blijven. Het voorkomt ook vereenzaming als mensen in hun vertrouwde netwerk kunnen blijven. Daarnaast is het belangrijk de diversiteit in de wijk te behouden en daar horen ouderen ook bij.

Inspanningen 2021

Meesturen en denken bij ontwikkeling van transitie van woningen en woningontwikkeling.

Wijkeconomie

Groter zelforganiserend vermogen buurtgroenbedrijf

Al voor de start van 'Van Wijken Weten' de ontwikkelingen van het Buurt Groenbedrijf in volle gang. Wat begon als klein burgerinitiatief is nu ontwikkeld tot een professioneel sociaal bedrijf dat vergroeningsprojecten oppakt, uitwerkt en uitvoert. Door het Buurtgroenbedrijf kunnen er veel meer vergroeningsinitiatieven worden uitgevoerd dan een gemeente zou kunnen aanpakken. Daarnaast gebeurt het door en met bewoners van de wijk. Het buurtgroenbedrijf draagt bij aan verschillende doelstellingen.

In relatie met de thema's meedoen en duurzaamheid:

- meer vergroening in de wijk is een wens van bewoners (meer groen, minder grijs in de wijk);
- klimaatadaptieve wijk, minder water overlast, minder hitte stress, aanpak fijnstof;
- ontwikkeling van de wijkeconomie;
- activerend werk door aanbod van werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Inspanningen 2021

- Ondersteuning als partner om het buurtgroenbedrijf maximaal zelfstandig te laten functioneren zowel organisatorisch als financieel. Meedenken in mogelijkheden en het grijpen van kansen die in relatie staan met de Arnhemse ambities.
- Schaalvergroting door kennisdeling met andere wijken.

Maximaal zelf organiserend wijkorganisatie De Blauwe Wijk Economie (DBWE).

De visie vanuit DBWE is in grote lijnen: het behouden en verzilveren van waarden die er in de wijk te vinden zijn. Vanuit deze gedachte worden er verschillende projecten opgezet. Een van de eerste was het buurtgroenbedrijf dat nu op zichzelf staat. Vanuit verschillende thema's worden initiatieven verder ontwikkeld en door andere verder gebracht. Deze projecten en ontwikkelingen dragen vanuit wijkperspectief aan de ambities voor de stad en staan in relatie met de thema's Meedoen en Duurzaamheid:

- Van afval naar grondstof; Oesterzwammen kweken op koffiedrap; Spijkerbikes, hergebruik van fietsenonderdelen, wormenhotel zijn initiatieven die tot wasdom komen in 2020.
- Activering; Buurtbaanbedrijf dat mensen uit de bijstand coached en matched met werk.
- Sparkcenter klaslokaal in de wijk; studenten wonen en leren in de wijk en schoolprojecten zijn gelieerd aan vragen uit de wijk.
- Collectieve energie inkoop.

Als team Leefomgeving ondersteunen we DBWE, omdat het vernieuwend is en zich richt op de toekomst. Het is een goed voorbeeld van hoe wijksturing vormgegeven kan worden vanuit actieve bewoners. Ze nemen verantwoordelijkheid en ruimte om vorm te geven aan de wijk en daarbij de ontwikkeling. Er wordt een andere en nieuwe koers gevaren en gezocht naar manieren om anders dan we gewend zijn eigen regie te voeren. DBWE is een livinglab voor heel Arnhem en begint in het Spijkerkwartier. Omdat het nieuw en experimenteel is, zit de weg vol hobbels, maar het werpt nu ook vruchten af.

Inspanningen 2021

- Ondersteuning als partner vanuit de gemeente.
- Meedenken in kansen en bemiddelen bij de mismatch tussen de systeemwereld en de leefwereld.
- Kennisdeling met andere wijken.

Verbeteren van de samenwerking in leefomgeving in relatie tot ondernemers en bewoners

In de wijk CSA zijn veel ondernemers te vinden en maken daardoor onderdeel uit van de wijk en de leefomgeving. Het centrum is de laatste jaren in het aantal bewoners enorm gegroeid daardoor vindt er een verschuiving plaats in de functionaliteit. Naast winkelen wordt het steeds meer ook een woonwijk en dan is een prettige woonomgeving belangrijk. In het Spijkerkwartier zoeken de ondernemers naar diversifiëring van het aanbod van winkels. Lokaal winkelen wordt extra aantrekkelijk en trekt andere ondernemers naar de Steenstraat. Er zijn grote zorgen met betrekking tot de veiligheid en leefbaarheid in de Steenstraat. Ondernemers en de bewoners zijn verenigd en pakken dit gezamenlijk op met stakeholders.

De belangen en wensen van ondernemers zijn soms anders dan die van bewoners. Maar er zijn ook veel overeenkomsten op de thema's veiligheid, openbare ruimte (vergroening) en duurzaamheid. Belangen raken elkaar maar kan worden versterkt door het verbeteren van de samenwerking.

Inspanningen 2021

- Het team Leefomgeving is partner vanuit de gedachte leefbaarheid wijksturing.
- Meedenken in kansen.
- Ontwikkeling van de Steenstraat gericht op veiligheid en diversiteit.
- Onderzoek naar de mogelijkheid doorstart keurmerk Veilig Ondernemen.

Veiligheid

Minder overlast

Na 3,5 jaar zien we dat een preventieve aanpak op overlast werkt. In de wijk zien we overlast van bezoekers en andere doelgroepen. Juist door korte lijnen te creëren met een netwerk van professionals en ervaringsdeskundigen kan veel leed en ellende worden voorkomen. In de wijk zien we een toename van psychisch kwetsbare mensen en dak- en thuislozen (volwassenen en jongeren).

Inspanningen 2021

- Uitbreiden Project Centrum naar het Spijkerkwartier.
- Uitbreiden inzet ervaringsdeskundige in de wijk.
- Toezien op een goede inbedding van Straatcoaches bij de afdeling handhaving en preventie.
- Versterken samenwerking met het Sociaal wijkteam.
- Uitvoering project wonen zonder stigma.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget CSA				
Meedoen	246	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	535	52	19	7
Openbare ruimte	-135	35	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	335	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	583	2	0	0
Totaal Wijkbudget CSA	*1.564*	*90*	*19*	*7*
Wijken Algemeen CSA				
Meedoen	2.437	61	0	0
Kansengelijkheid	3.397	852	0	0
Gezondheid	16.516	26	0	0
Openbare ruimte	2.897	258	1	1
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	2.863	8.274	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	135	5	0	0
Bedrijfsvoering	37	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen CSA	*28.282*	*9.476*	*1*	*1*
Totaal Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek	**29.846**	**9.566**	**20**	**8**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	13.436	35.462	31.707	29.846	29.673	29.677	29.598
Baten	2.777	9.410	8.938	9.566	9.524	9.482	9.439
Saldo lasten en baten	***-10.658***	***-26.052***	***-22.769***	***-20.280***	***-20.149***	***-20.195***	***-20.159***
Toevoegingen aan reserves	0	0	20	20	20	20	20
Onttrekkingen aan reserves	3.639	0	27	8	17	8	8
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***3.639***	***0***	***7***	***-12***	***-3***	***-12***	***-12***
Gerealiseerd resultaat	**-7.020**	**-26.052**	**-22.762**	**-20.292**	**-20.152**	**-20.207**	**-20.171**

Toelichting

Lasten

Voor gebied CSA is totaal € 29,8 miljoen aan lasten begroot. € 28,2 miljoen voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen en € 1,6 miljoen specifiek binnen CSA. Het grootste deel van de lasten (€ 17 miljoen) valt binnen het thema gezondheid. Daarnaast wordt voor de thema's meedoen (€ 2,7 miljoen), kansengelijkheid (€ 3,4 miljoen), openbare ruimte (€ 2,8 miljoen) en wonen (€ 3,1 miljoen) een bedrag groter dan € 2 miljoen begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 1,9 miljoen. In 2022 dalen de lasten met € 0,2 miljoen. Dit komt voornamelijk door een verlaging van de uitgaven voor het thema gezondheid (uitgaven voor jeugdzorg en WMO beschermd wonen).

Baten

Totaal is een bedrag van € 9,6 miljoen aan baten begroot, € 9,5 miljoen voor Wijken Algemeen en € 0,1 miljoen specifiek voor CSA. De grootste baten van 7,7 miljoen betreft inkomsten voor straatparkeren binnen het thema wonen. Voor kansengelijkheid is € 0,8 miljoen aan inkomsten begroot, waaronder een subsidie van het Rijk van € 0,6 miljoen voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Binnen het thema openbare ruimte is € 0,3 miljoen aan inkomsten uit vastgoed (huurinkomsten) naar CSA doorberekend.

Ten opzichte van 2020 stijgen de inkomsten met € 0,6 miljoen vanwege inkomsten straatparkeren.
De inkomsten vanaf 2021 voor CSA blijven over de jaren vrijwel gelijk.

Toevoegingen aan reserves

De toevoegingen aan de reserves binnen CSA bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen CSA bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- St. Rijnstad;
- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Pas;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W2 Noordwest

In het wijkprogramma Noordwest bevinden zich de wijken Klarendal, Burgemeesterswijk/ Hoogkamp, Schaarsbergen en omgeving, Sint Marten/ Sonsbeekkwartier, Heijenoord en Lombok, Hoogstede/Klingelbeek en omgeving.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen
Meedoen		
Meer passende ontmoetingsplekken		

Ontmoetingsplekken zijn van belang voor de sociale cohesie in de wijk. Ze vervullen als voorliggende voorziening een functie in het voorkomen van zorgkosten en het tegengaan van eenzaamheid. Het zijn plekken waar ook de mensen die minder sociaal zelfredzaam zijn, mogelijkheden vinden om deel te nemen aan activiteiten en ondersteuning krijgen bij hun ontwikkeling om hun maatschappelijke deelname te bevorderen. Daarnaast is voor 'meedoen' belangrijk dat mensen financieel zelfredzaam zijn of zoveel mogelijk worden.

De meeste buurthuizen in ons gebied worden geëxploiteerd en beheerd door een stichting met inzet en hulp van vrijwilligers. In de Burgemeesterswijk loopt een vergevorderd burgerinitiatief om in de voormalige Diaconessenkerk een buurthuis op te zetten.

Het blijkt voor meerdere buurthuizen lastig om alle aspecten die samenhangen met zelfbestuur en zelfbeheer van een buurthuis te organiseren. De druk op stichtingsbesturen en vrijwilligers is groot. Tegelijk is er het besef dat er onvoldoende middelen en mogelijkheden zijn om voor elk buurthuis professionele krachten aan te stellen om ondersteuning te bieden. Samenwerking van buurthuizen op gebied van programma en (facilitair) beheer is van belang en willen we daarom stimuleren. Hiermee is, mede door gevolgen van corona, in 2020 een start gemaakt.

Inspanningen 2021

- Realiseren van passende ontmoetingsplekken op basis van aantoonbare behoefte en op basis van eigen kracht en zelfbestuur door de bewoners.
- Ondersteuning burgerinitiatief om de Bakermat tot buurthuis te ontwikkelen.
- Ondersteuning bij de Nieuwe Hommel om tot zelfbestuur van het buurthuis te komen
- Met de Wasplaats naar aanleiding van het onderzoek 'Zin in de Wijk' te verkennen welke invloed en rol zij in Klarendal willen en kunnen hebben.
- Financiële en beleidsmatige/inhoudelijke ondersteuning van stichting de Bakermat en betrokken wijkpartijen rond De Nieuwe Hommel, om het buurthuis te ontwikkelen en het zelfbestuur op te zetten.

Meer samenwerking tussen buurthuizen

Meer samenwerking tussen buurthuizen stimuleren op het gebied van programma, beheer en exploitatie zodat schaarse middelen zo efficiënt mogelijk kunnen worden ingezet en de kwetsbaarheid van stichtingsbesturen en vrijwilligers vermindert en kennis en ervaring wordt uitgewisseld.

Inspanningen 2021

- Stimuleren en faciliteren samenwerking tussen de buurthuizen in het gebied.
- Inzet van bewonersondersteuning om samenwerkingsmogelijkheden te verkennen en uit te werken.
- Onderzoeken mogelijkheden inzet Scalabor voor beheer buurthuizen.

Meer zicht op voorliggende voorzieningen en activiteiten

Het voorliggende aanbod van voorzieningen en activiteiten is beter inzichtelijk voor bewoners en professionals/partners en beter passend bij de behoefte in het gebied.

Inspanningen 2021

- Uitbouwen samenwerking binnen kernteam Sociaal domein met wijkteam Arnhem en Werk en Inkomen. Inhoud geven aan een gezamenlijk (op inhoud) opdrachtgeverschap naar de professionele partijen
- Bevorderen dat professionele partijen een samenhangend aanbod van voorliggende voorzieningen aanbieden en daarin samenwerken.
- Bevorderen dat het aanbod deel uit maakt van de programmering in de ontmoetingslocaties.

Verbetering sociaal-economische situatie van gezinnen

Er is een verbetering van de sociaal-economische situatie van gezinnen met kinderen die een bijstandsuitkering of hoge schulden hebben en zij zijn meer financieel zelfredzaam. Dit doel sluit aan bij ons thema kansengelijkheid en de doelstelling om kinderen meer mogelijkheden te bieden voor zelfontplooiing.

Inspanningen 2021

- Uitbouwen samenwerking binnen kernteam Sociaal domein met het Sociaal wijkteam en Werk en Inkomen. Een gezamenlijke aanpak ontwikkelen voor deze gezinnen met kinderen.
- Daarbij sturen op een ontwikkelplan voor gezinnen met hoge schulden of afhankelijkheid van bijstand waarbij wordt gekeken naar en gewerkt aan de verschillende levensdomeinen.

Kansengelijkheid

Meer ontplooiingskansen voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben waaronder het verminderen overgewicht van kinderen.

In Noord-West willen we achterstanden bij kinderen voorkomen en aanpakken. We focussen daarbij op het verbeteren van de ontplooiingskansen van kinderen in Klarendal en St. Marten. Dit doen we door vroegtijdig achterstanden op te sporen en kinderen een ontwikkelingsprogramma aan te bieden. De ouderbetrokkenheid is van cruciaal belang voor de ontwikkeling van het kind en voor het boeken van resultaten met het programma.

Inspanningen 2021

We bieden voor de kinderen op het primair onderwijs een dagelijks naschools programma gericht op vier pijlers die belangrijk zijn bij de ontwikkeling van het kind. Onze focus ligt op de doelgroep van kinderen van 0-16, waarbij vanuit de samenwerkende partners meer aandacht is voor de problematiek rondom de leeftijdsgroep van 10-14 jarigen, zoals de overgang van primair naar vervolgonderwijs. De doelgroep breiden we op langere termijn uit naar 0-18 jaar.
De vier pijlers zijn:
1. Veiligheid
2. Zelfredzaamheid
3. Betrokkenheid
4. Gezondheid en Vitaliteit

Het dagelijks naschools programma bestaat uit diverse onderdelen die afhankelijk van de behoeften van het kind worden ingezet zoals: taalontwikkeling, huiswerkbegeleiding, sport, voeding en bewegen, creativiteit en muzikale ontwikkeling.

Begeleiden van kinderen met overgewicht door een kindergezondheidscoach die het kind begeleid naar een gezondere levenstijl (inzet van GO! Klarendal).

Openbare Ruimte

Meer inspraak voor bewoners bij besluiten in de openbare ruimte

De opvattingen en inbreng van bewoners worden meegewogen bij besluiten over de inrichting van de openbare ruimte.

Inspanningen 2021

- Organiseren inbreng inwoners bij herinrichting Hommelseweg en Dalweg.
- Met inwoners ontwikkelen plan parkeeroverlast in Klarendal Zuid (op basis van stadsbrede visie).
- Bespreken uitkomsten verkeersplan Arnhem-West met inwoners en nagaan welke acties nodig zijn.

Meer verbinding tussen wijkinitiatieven en plannen in de gemeentelijke organisatie

Ondersteunen /verbinden initiatieven vanuit de wijken en de gemeentelijke organisatie ten aanzien van vergroening.

Inspanningen 2021

Wij infomeren de bewoners actief over de mogelijkheden die er vanuit de stedelijke programma's zijn om de wijk te vergroenen en organiseren waar nodig ondersteuning om wijkinitiatieven te realiseren.

Duurzaamheid

Energietransitie Aardgasvrij en bewustwording en besparen

In diverse wijken van het gebied Noord-West wordt actief nagedacht over de energietransitie en worden door bewoners projecten opgezet en uitgevoerd in het kader van energieopwekking, elektrische deelauto's en verminderd gasverbruik. Arnhem West (buurten Hoogstede/Klingelbeek en Heijenoord Lombok is een kansrijke wijk waar mogelijk versneld kan worden in de energietransitie. Op dit moment wordt nader onderzocht of een deel hiervan voor 2030 van het aardgas af kan gaan. De buurt (Heijenoord/Lombok) maakt hiernaast deel uit van het provinciale programma "Wijk van de Toekomst". De energie-/duurzaamheidswerkgroep uit de buurten worden betrokken bij de onderzoeken en er is een participatieproces gestart met bewoners. In de buurt Hoogkamp is er door bewoners een initiatief gestart voor een duurzame wijk warmteoplossing. Hoogkamp is hierdoor één van de vier wijken van de toekomst. De wijk Sterrenberg is aangehaakt bij dit initiatief.

Inspanningen 2021

- Adviseren en ondersteunen op aanpak wijkgesprekken richting kernorganisatie en wijkbewoners.

Veiligheid

Bewoners hebben minder last van gevoelens van onveiligheid

In een deel van het gebied ervaren bewoners gevoelens van onveiligheid omdat zij met diverse problemen worden geconfronteerd. Het gaat dan om onderwerpen als drugsoverlast door dealen en gebruik op straat, overlast van verwarde personen, autobranden en vervuiling van de omgeving door dumping van afval naast containers. Deze problemen spelen met name in Klarendal en in mindere mate in Sint Marten.

Inspanningen 2021

- Instellen kernteam veiligheid waarin verschillende handhavingspartners vertegenwoordigd zijn.
- Vervolg geven aan de aanpak overlast Klarendal, met name op gebied van afval (onderzoeken mogelijkheden inzet buurt bedrijf).
- Actualiseren veiligheidsagenda op basis van data, input bewoners en ervaringen van professionals.
- Afspraken over uitvoering (onderwerp, fasering, aanpak en rolverdeling).
- Preventief inzetten van bemoeizorg bij overlastgevende personen door inkoop van deze voorziening.
- Organiseren doorgaande lijn van het voorkomen en het aanbieden van noodzakelijke zorg naar de inzet voorliggende voorzieningen en activering.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Noordwest per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget Noordwest				
Meedoen	291	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	1.310	247	23	8
Openbare ruimte	-32	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	50	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	650	2	0	0
Totaal Wijkbudget Noordwest	*2.270*	*250*	*23*	*8*
Wijken Algemeen Noordwest				
Meedoen	2.323	50	0	0
Kansengelijkheid	3.014	623	0	0
Gezondheid	17.182	21	4	2
Openbare ruimte	2.782	294	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	963	525	72	34
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen Noordwest	*26.484*	*1.518*	*77*	*36*
Totaal Noordwest	**28.754**	**1.768**	**100**	**44**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	20.022	31.631	29.120	28.754	28.218	28.242	28.197
Baten	2.508	2.032	1.766	1.768	1.769	1.770	1.770
Saldo lasten en baten	***-17.514***	***-29.599***	***-27.355***	***-26.986***	***-26.449***	***-26.472***	***-26.427***
Toevoegingen aan reserves	0	0	100	100	100	100	100
Onttrekkingen aan reserves	1.679	0	168	44	42	60	44
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***1.679***	***0***	***68***	***-56***	***-58***	***-40***	***-56***
Gerealiseerd resultaat	**-15.836**	**-29.599**	**-27.287**	**-27.042**	**-26.507**	**-26.512**	**-26.483**

Toelichting

Lasten

Voor gebied Noordwest is totaal € 28,8 miljoen aan lasten begroot. € 26,5 miljoen voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen en € 2,3 miljoen specifiek binnen Noordwest. Het grootste deel van de lasten (€ 18,5 miljoen) valt binnen het thema gezondheid waarvan € 16,9 miljoen voor de Sociale wijkteams. Daarnaast wordt voor de thema's kansengelijkheid (€ 3,0 miljoen), openbare ruimte (€ 2,7 miljoen) en meedoen (€ 2,6 miljoen) een bedrag groter dan € 2 miljoen begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 0,4 miljoen. Dit is verspreid over de verschillende thema's. In 2022 dalen de lasten met € 0,5 miljoen. Dit komt voornamelijk door een verlaging van de uitgaven voor het thema gezondheid.

Baten

Totaal is een bedrag van € 1,8 miljoen aan baten begroot, € 1,5 miljoen voor Wijken Algemeen en € 0,3 miljoen specifiek voor Noordwest. Voor kansengelijkheid is € 0,6 miljoen aan inkomsten begroot, waaronder een subsidie van het Rijk van € 0,5 miljoen voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Binnen het thema wonen is € 0,5 miljoen aan inkomsten uit vastgoed naar Noordwest doorberekend.

De inkomsten van Noordwest blijven over de jaren vrijwel gelijk.

Toevoegingen aan reserves

Totaal wordt € 0,1 miljoen aan de bestemmingsreserve onderhoud vastgoed toegevoegd. Dit blijft over de jaren gelijk.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen Noordwest bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Rijnstad;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- St. Pas;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W3 Noordoost

In het wijkprogramma Noordoost bevinden zich de wijken Geitenkamp, Monnikenhuizen, Velperweg e.o., Alteveer en Cranevelt.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Meer bewoners zijn sociaal zelfredzaam

Bewoners willen ontmoetingsplekken die beter passen bij hun behoefte: dichtbij, kleinschalig en laagdrempelig. Het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt is hoog. In de wijk Alteveer-Cranevelt en Plattenburg wonen relatief veel ouderen die behoefte hebben aan ontmoeting.

Samen met bewoners en partners in de wijk creëren, verbeteren of behouden we ontmoetingsplekken:

- Buurtfabriek in Alteveer-Cranevelt: door en voor bewoners.
- Koffie Kaffee de Beijer in Geitenkamp: door en voor bewoners.
- De Vlindertuin in Geitenkamp: sociaal ondernemerschap met leer-werkervaringsplekken en kunstenaars.
- Buurtmoestuin de Vlindertuin: door en voor bewoners.
- MFC De Wetering in Geitenkamp: ontmoeting ondersteund door professionals (Rijnstad en st. Stevig).
- Er worden verschillende speelplekken aangepast (plaatsen picknicktafels) en aantrekkelijker gemaakt om de ontmoeting op deze pleintjes te vergroten.
- In september starten 28 studenten van RijnIJssel met de praktijkleerroute in de wijk. In samenwerking met RijnIJssel, Rijnstad, Sportbedrijf, wijkteam en andere betrokkenen. Deze studenten worden onder andere ingezet op ontmoetingsactiviteiten voor ouderen in de wijk.

Ontmoeting draagt bij aan het algemene welbevinden en kan ervoor zorgen dat minder snel een appel wordt gedaan op specialistische voorzieningen.

Inspanningen 2021

- Wij ondersteunen en faciliteren de verschillende ontmoetingscentra.
- Wij zetten ons samen met andere gebruikers (wijkteam, Sportbedrijf Arnhem, Rijnstad, stichting Stevig in het MFC De Wetering in om het pand meer te (laten) gebruiken door bewoners uit de wijk.

Meer bewoners participeren in de vorm van (vrijwilligers)werk

Door schulden en werkloosheid verkeren te veel bewoners in de wijken Geitenkamp en Plattenburg in een uitzichtloze situatie. Van deze groep heeft een hoog percentage geen of onvoldoende opleiding, waardoor er onvoldoende aansluiting is op de arbeidsmarkt. Ook is er sprake van laaggeletterdheid. De werkloosheid en bijstandsdichtheid in de Geitenkamp zijn op het hoogste niveau van de gemeente Arnhem. Een kwart van de huishoudens heeft een inkomen lager dan 120% van het wettelijk minimum, twee keer zo veel als Arnhem gemiddeld. Er wordt ingezet op het creëren van werkervaringsplekken in een vertrouwde omgeving dichtbij huis, waar inwoners hun eerste stappen kunnen zetten op weg naar betaald werk. De focus ligt op ouders met kinderen tot en met 12 jaar.

Inspanningen 2021

- Doorstart van het buurtgroenbedrijf in de wijk Geitenkamp in samenwerking met de drie woningbouwcorporaties.
- Uitbreiden van het aantal sociaal ondernemers met leer-en werkervaringsplekken in de Vlindertuin.
- In samenwerking met het gebiedsteam Werk en Inkomen en Sociaal wijkteam inwoners met een PW-uitkering spreken en toe leiden richting (vrijwilligers)werk, focus op de doelgroep ouders met kinderen tot en met 12 jaar.
- Het (laten) ontwikkelen van een training basisvaardigheden voor onder andere laaggeletterden.
- Het onderzoeken van nieuwe mogelijkheden, zoals een basisbaan.

De zelfstandigheid en zelfredzaamheid van bewoners is vergroot

Het opzetten van social coin als experiment waarbij inwoners op vrijwillige basis schulden kunnen aflossen door maatschappelijke inzet / waardewisseling binnen de wijk met als doel:

- In beweging komen, stap-voor-stap weer regie nemen.
- Gezinsperspectief krijgen/ vergroten.
- Doorbreken van sociale isolatie.
- Ontwikkelen eigenwaarde.
- Verbeteren eigen woonomgeving.
- Laat motivatie zien / regie op eigen leven (her)pakken.

Inspanningen 2021

Het doorontwikkelen van de gezinsgerichte aanpak op basis van de methodiek mobility mentoring in samenwerking met Werk en Inkomen en het Sociaal wijkteam.

Kansengelijkheid

Meer kinderen hebben de mogelijkheid om hun talent te ontdekken en te ontwikkelen

In de wijk Geitenkamp en Plattenburg groeien veel kinderen in armoede op. Meer dan een derde van de huishoudens heeft een besteedbaar inkomen ≤ 120% van het minimumloon. Er is sprake van generatie-armoede. Het percentage kinderen tot 18 jaar met een toewijzing op grond van de Jeugdwet is hoger dan gemiddeld in Arnhem.

Inspanningen 2021

- Opstellen van een jaarlijks uitvoeringsprogramma Kansrijk Opgroeien in samenwerking met het wijknetwerk van basisscholen, jeugdverpleegkundigen, Sportbedrijf Arnhem, Rijnstad, Rozet en het Sociaal wijkteam. De vreedzame wijk methodiek is de kapstok. Het programma richt zicht op de onderdelen onderwijs, vrije tijd en thuis.
- Doorontwikkeling van in- en naschoolse sport- en cultuureducatie met basisschool de Witte Vlinder in samenwerking met Sportbedrijf Arnhem en Rozet.
- (Laten) oprichten van Jongerentoezichtteam Geitenkamp, trekker jongerenwerk Rijnstad. Jongerenwerk in samenwerking met wijkprofessionals (wijkagent, handhaving, wijkcoach en team Leefomgeving).
- (Financieel) ondersteunen oprichting Noord-Oost Academy. Een initiatief vanuit de basisscholen, met als trekker Live+. In de Noord-Oost Academy gaan jongeren (groep 7-8 basisonderwijs) samen met jongeren van het voortgezet onderwijs leren en ontwikkelen in een heterogene doelgroep uit de wijk Noordoost. Kinderen gaan brede vaardigheden ontwikkelen, van en met elkaar leren. De verwachting is dat hierdoor meer vertrouwen en begrip over en weer ontstaat.

Openbare ruimte

De wijk Geitenkamp is klimaatbestendiger

Door het veranderd klimaat is er wateroverlast tijdens hevige regenbuien en watertekort tijdens droge periodes. We spelen in op klimaatadaptatie, zoals wateroverlast maar ook steeds meer op mogelijkheden om water vast te houden in de wijk.

Inspanningen 2021

- Inzetten op vasthouden van water in de wijk door afkoppelen van regenwater als onderdeel van het rioleringsproject Geitenkamp.
- Onderzoek naar mogelijkheden om in samenwerking met de corporaties bewoners een regenreservoir (gemaakt van afvalplastic) aan te bieden om water vast te houden in de wijk.
- Tegengaan van hittestress door gevels en de openbare ruimte (pleintjes) in samenwerking met bewoners te vergroenen.
- Bewoners stimuleren met de actie: tegeltje eruit, plantje erin.
- Vergroenen van de wijk door 'oude ligusterhagen' terug te plaatsen in het straatbeeld samen met corporaties en afdeling Erfgoed.

Minder waterloverlast

Waterberging in Beekdal realiseren om water bij hevige regenval vast te houden en zo de wateroverlast benedenstrooms, onder andere op de Vondellaan, Bernardlaan en Velperweg, te beperken.

Inspanningen 2021

Ondersteunen van de initiatiefgroep Beek op de Paasberg bij realisering van haar plannen.

Wonen

De wijk Geitenkamp wordt vitaler

Eind 2019 is het handelingskader Geitenkamp opgesteld. Een praatplaat met de belangrijkste opgave voor de wijk: het doorbreken van generatiepatronen (afhankelijkheid van uitkering, werkloosheid, armoede, schulden). De wijk verloedert. Wijkprofessionals en -bewoners willen zich gezamenlijk inzetten om de leefbaarheid en de veiligheid in de wijk te vergroten en daarmee de wijk vitaler te maken.

We zetten in op vijf vliegwielen: 1. diversiteit, 2. aan het werk, 3. bruisend marktplein, 4. socialer en veiliger Geitenkamp en 5. 101 jaar Geitenkamp.

De Geitenkamp valt ook onder de stadsvernieuwing 3.0, dit kan de ingezette koers vanuit het Handelingskader versterken en een impuls geven.

Inspanningen 2021

- Onderzoeken van de mogelijkheden om diversiteit in de wijk te vergroten in samenwerking met woningbouwcorporaties.
- Focus op meer bewoners aan het werk (zie thema meedoen).
- Onderzoeken hoe uitvoeringsplan Marktplein kan worden gerealiseerd in samenwerking met woningbouwcorporaties, gemeente, ondernemers en provincie.
- Socialer en veiliger Geitenkamp (zie thema veiligheid).
- In samenwerking met bewoners, ondernemers en corporaties stil staan bij 101-jaar Geitenkamp (100 jaar).
- Inzetten op samenwerking met de provincie om de gestelde ambities te realiseren. Einddoel: een wijkendeal Geitenkamp met de provincie.

Wijkeconomie

Meer bruisend marktplein

Bewoners maken zich zorgen over het verschralen van het winkelaanbod en hebben behoefte aan een bruisend Marktplein met een gevarieerd winkel- en horeca-aanbod waar ook ruimte is om te verblijven. De wijk Geitenkamp is in het verleden opgezet om zelfvoorzienend te zijn, de wijk had een geïsoleerde ligging. De panden zijn corporatiebezit, maar het is voor hen geen kernactiviteit en het heeft geen prioriteit het Marktplein aantrekkelijker te maken met voldoende winkels.
Medio 2020 is een onderzoek gestart door een extern bureau dat een uitvoeringsplan moet gaan opleveren om te komen tot een meer bruisend Marktplein.

Inspanningen 2021

In samenwerking met bewoners, ondernemers, winkeliers, corporaties uitvoering geven aan het uitvoeringsplan Marktplein Geitenkamp.

Veiligheid

Bewoners ervaren minder parkeeroverlast

Een van de leefbaarheid- en veiligheidsthema's is parkeeroverlast dit is onderdeel van de veiligheidsagenda. Voor het gebied Noord-Oost ligt de focus op de Geitenkamp.
In de wijk Alteveer-Cranevelt is de verkeersdruk hoog (als gevolg van samenloop Rijnstate, Openluchtmuseum en Burgers' Zoo). In Velperweg e.o. is door herontwikkeling van het voormalig AKZO-terrein en omgeving, de transformatie van het oud ING-pand naar appartementen en komst van het RijnIJsselcollege zorg over toename van de verkeersintensiteit op de Velperweg.

Inspanningen 2021

- Onderzoeken hoe de aanbevelingen uit het verkeersonderzoek om de parkeerdruk rondom ziekenhuis Rijnstate kunnen worden gerealiseerd en aansluiten op het nieuwe parkeerbeleid gemeentebreed.
- Monitoren van verkeersintensiteit Velperweg e.o. als gevolg van allerlei ontwikkelingen.

Bewoners ervaren meer veiligheid in hun directe omgeving

Wij zien graag dat Arnhemmers zich veel vaker veilig gaan voelen in hun stad en in hun eigen woonwijk. Want veiligheid is, samen met een nette en schone omgeving, voorwaarde voor een prettig woon- en leefklimaat. Het gevoel veilig te zijn, maakt bewoners ook vaker sociaal betrokken met de buurt en met de buurtbewoners. In 2019 is er een veiligheidsagenda opgesteld. Voor het gebied Noord-Oost ligt de focus op de Geitenkamp.

Inspanningen 2021

- Continueren van de persoonsgerichte aanpak om ondermijning tegen te gaan.
- Continueren van het overleg zorg en overlast.
- Plan van aanpak maken om de leefbaarheid en veiligheid van een straat of plein te vergroten in samenwerking met de wijkprofessionals (wijkagent, woningbouwcorporatie, OZO-coördinator).
- Blijvend inzetten op vermindering jeugdoverlast in samenwerking met jongerenwerk, straathoekwerk, wijkagent, wijkteam door onder andere inzetten van het JTTG (Jongeren Toezicht Team Geitenkamp).

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Noordoost per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget Noordoost				
Meedoen	238	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	1.266	381	21	4
Openbare ruimte	-21	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	7	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	624	2	0	0
Totaal Wijkbudget Noordoost	*2.113*	*384*	*21*	*4*
Wijken Algemeen Noordoost				
Meedoen	1.765	36	0	0
Kansengelijkheid	2.636	696	0	0
Gezondheid	14.219	236	45	26
Openbare ruimte	2.323	169	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	199	97	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen Noordoost	*21.362*	*1.238*	*45*	*26*
Totaal Noordoost	**23.475**	**1.622**	**66**	**29**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	22.934	26.388	24.663	23.475	23.329	23.355	23.332
Baten	1.445	2.018	1.620	1.622	1.622	1.623	1.623
Saldo lasten en baten	***-21.489***	***-24.370***	***-23.043***	***-21.853***	***-21.707***	***-21.732***	***-21.708***
Toevoegingen aan reserves	0	0	66	66	66	66	66
Onttrekkingen aan reserves	1.027	0	137	29	34	26	29
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***1.027***	***0***	***71***	***-37***	***-32***	***-41***	***-37***
Gerealiseerd resultaat	**-20.462**	**-24.370**	**-22.972**	**-21.890**	**-21.739**	**-21.773**	**-21.746**

Toelichting

Lasten

Voor gebied Noordoost is totaal € 23,5 miljoen aan lasten begroot. € 21,4 miljoen voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen en € 2,1 miljoen specifiek binnen Noordoost. Het grootste deel van de lasten (€ 15,5 miljoen) valt binnen het thema gezondheid. Daarnaast wordt voor de thema's meedoen (€ 2,0 miljoen), kansengelijkheid (€ 2,6 miljoen) en openbare ruimte (€ 2,3 miljoen) een bedrag groter dan € 2 miljoen begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 1,2 miljoen. In 2022 dalen de lasten met € 0,14 miljoen. Dit komt voornamelijk door een verlaging van de uitgaven voor het thema gezondheid (uitgaven voor WMO beschermd wonen).

Baten

Totaal is een bedrag van € 1,6 miljoen aan baten begroot. € 1,2 miljoen voor Wijken Algemeen en € 0,4 miljoen specifiek voor Noordoost.
Voor kansengelijkheid is € 0,7 miljoen aan inkomsten begroot, waaronder een subsidie van het Rijk van € 0,6 miljoen voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Binnen het thema gezondheid is € 0,6 miljoen aan inkomsten uit vastgoed (huurinkomsten) naar Noordoost doorberekend.

De inkomsten voor Noordoost blijven over de jaren vrijwel gelijk.

Toevoegingen aan reserves

De toevoegingen aan de reserves binnen Noordoost bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen Noordoost bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.
Ten opzichte van 2020 wordt er € 0,1 minder onttrokken uit vastgoed publieke gezondheidszorg.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies:

- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Rijnstad;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- St. Pas;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W4 Presikhaaf

In het wijkprogramma Presikhaaf bevinden zich de wijken Presikhaaf West en Presikhaaf Oost.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Meer Presikhavers zijn sociaal zelf- en samenredzaam (er is meer sociale cohesie)

We willen meer Presikhavers die mee kunnen doen in de samenleving. Er wonen relatief veel alleenstaanden in Presikhaaf en vooral de buurten Elsweide en Over het Lange Water vergrijzen. Bewoners geven vaak aan dat zij hun buren niet kennen en/of nauwelijks contacten hebben in hun directe leefomgeving. Ze weten niet wat er wanneer te doen is en hoe dat te betalen, waar ze informatie en advies/hulp kunnen krijgen op het gebied van onder andere financiën en andere zorgen.

Inspanningen 2021

- Blijvend investeren in buurtplatforms voor ontmoeting en ontwikkeling.
- Bewonersinitiatieven ondersteunen, onderling en aan professioneel aanbod verbinden.
- Vanuit gedeelde kennis stadsbreed zoveel mogelijk samenwerken en optrekken op het gebied van ontmoeten, opdrachten voor gesubsidieerde instellingen daarin en maatschappelijk vastgoed.

Meer Presikhavers zijn financieel zelfredzaam: verantwoordelijkheid kunnen nemen voor eigen administratie en (tijdige) hulpvraag

In samenwerking met gebiedsteam Werk en Inkomen, Sociaal wijkteam en aanbieders op het gebied van financiële zelfredzaamheid.

Inspanningen 2021

- Opdracht geven voor gebiedsprofiel op basis van reeds beschikbare informatie.
- Op basis van gebiedsprofiel samen met gebiedsteam Werk en Inkomen, Sociaal wijkteam en uitvoeringspartners het bestaande aanbod herijken.
- Verder concretiseren van samenwerking gebiedsteam Werk en Inkomen, Sociaal wijkteam en bestuursadviseurs.

Meer Presikhavers hebben een gezonde leefstijl

Huisartsen worden veelvuldig bezocht, ook als er niet echt medische problemen zijn, maar er geen positieve gezondheid beleefd wordt door bijvoorbeeld eenzaamheid, een ongezonde leefstijl, armoede en het niet beheersen van de Nederlandse taal. Veel signalen komen binnen via sleutelfiguren die vaak overbelast zijn door het grote beroep wat op hen gedaan wordt.

Inspanningen 2021

- JOGG en GO! aanpak voortzetten en aan het Presikhaafse netwerk verbinden.
- Stimuleren gebruik van en programma op/voor speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte.
- Samen met Sportbedrijf Arnhem, Sociaal wijkteam en andere uitvoeringspartners het bestaande aanbod herijken en inzetten op structurele inbedding van de thema's goede voeding, bewegen, fysiek en geestelijk welbevinden.

Meer Presikhavers zijn voldoende zelfredzaam in de Nederlandse taal

In Presikhaaf wonen veel mensen met een anderstalige achtergrond en komt laaggeletterdheid veel voor. Het is belangrijk om kinderen met een goed taalniveau te laten starten op het basisonderwijs en te investeren in voorschoolse voorzieningen. Daarnaast is het streven om het (informele) taalaanbod dat er is verder door te ontwikkelen, passend bij de verschillende doelgroepen in Presikhaaf.

Inspanningen 2021

- Inventariseren van behoeften op het gebied van voorschoolse/ voorliggende voorzieningen voor kinderen tot 4 jaar.
- Investeren in nulmeting op taalniveau voor kinderen tot 4 jaar, opgebouwd uit bestaande informatie VVE en aangevuld met onderzoek naar kinderen die hier geen gebruik van maken.
- Evalueren en, indien wenselijk, aanpassen en uitbreiden van het bestaande ToTaalplan aanbod.

Kansengelijkheid

Meer ouders zijn in staat om hun rol en verantwoordelijkheid te nemen als het gaat om opvoedingsvraagstukken

We willen meer kansengelijkheid voor de jeugd in Presikhaaf. We zien dat er veel aandacht en inspanningen zijn direct met en voor kinderen, zeker rondom (vroeg)schoolse voorzieningen. Veel focus ligt vaak op jeugd in het primair onderwijs en op jongeren waar het al mee mis is gegaan (zoals schooluitval, jeugdzorg, dakloosheid). We zien vaak een hulpvraag van ouders bij pedagogische onmacht aan de professionals, die zaken met en voor de kinderen organiseren. Zij doen dit in samenwerking met jeugdprofessionals en bekende sleutelfiguren in de wijk.

Inspanningen 2021

- Netwerken voor/van ouders verstevigen en uitbreiden.
- Samenwerking met ouders verankeren in (subsidie)opdrachten.
- Behoeften van ouders op het gebied van ondersteuning in kaart brengen.

Presikhaafse kinderen worden meer ondersteund bij de ontwikkeling van sociaal-emotionele vaardigheden

In Presikhaaf wonen mensen met een enorme diversiteit in achtergronden, culturen en gewoonten. Vooral kinderen en jongeren ervaren veel verschillen in normen, waarden en regels tussen thuis, school en op straat/in de omgeving.

Inspanningen 2021

- Samen met partners en ouders beschrijven van ongewenst gedrag en wat we wel willen.
- Inzet op en aandacht voor gedrag in (subsidie)opdrachten verankeren.
- Pilot mediawijsheid uitvoeren onder professionals die met jeugd werken.

Presikhaafse jongeren zijn meer weerbaar ten behoeve van hun identiteitsontwikkeling

In samenwerking met het netwerk van jeugdprofessionals en bekende sleutelfiguren in de wijk zetten we in op het versterken van de weerbaarheid van Presikhaafse jongeren ter verbetering van hun identiteitsontwikkeling.

Inspanningen 2021

- Voorlichting en begeleiding door partners die met jongeren werken.
- Pilot mediawijsheid onder professionals die met jeugd werken uitvoeren.
- Jongeren bewust maken van wat zij kunnen betekenen voor de samenleving vanuit hun verschillende achtergronden.

Veiligheid

Er is minder fysieke verloedering in Presikhaaf

Op verschillende plaatsen in Presikhaaf is sprake van verloedering, er zijn veel bijplaatsingen en dumping van afval.

Inspanningen 2021

- Proactief adviseren op Presikhaafs maatwerk met betrekking tot communicatie bij Diftar.
- Onderzoek naar gedrag inwoners wat betreft bijplaatsen afval.
- Bewonersinitiatieven rondom verfraaiing openbare ruimte worden gestimuleerd en gefaciliteerd.

Er wordt minder hard gereden in Presikhaaf en de parkeeroverlast is verminderd

Bewoners klagen over snelheidsovertredingen, parkeeroverlast en ander grensoverschrijdend gedrag in het verkeer, waarop men elkaar niet durft aan te spreken.

Inspanningen 2021

- Samenwerken met mobiliteit om duidelijkheid over (on)mogelijkheden te krijgen en samen richting bewoners communiceren.
- Er worden beslissingen genomen over de aanpassing van snelheden en inrichting op de hoofdstructuur van wegen en buurtontsluitingswegen in Presikhaaf.
- Meer inzet handhaving op snelheidsovertredingen en parkeeroverlast.

Er wordt minder woonoverlast ervaren

We willen dat Presikhavers zich veiliger voelen in hun wijk. Dit verlangen raakt meerdere thema's, want als bewoners schulden hebben en eenzaam zijn, zal hun beleving van de woonomgeving slechter scoren, dan dat zij actief betrokken zijn in de wijk en hun buren kennen. Vandaar dat we dit thema vanuit meerdere disciplines aanvliegen en het meerdere raakvlakken heeft met stedelijke programma's zoals Meedoen in Arnhem, Doorbraak naar Werk, Zorg Dichterbij, Diftar en de Woondeal.
Het aantal woningen in de laagste klasse sociale huur is groot. Problematieken stapelen zich op; armoede, schulden, werkloosheid, mensen met verward gedrag, jongeren betrokken bij of op de rand van criminaliteit, woonoverlast.

Inspanningen 2021

- Wijkveiligheidsagenda voor Presikhaaf 3 wordt verder uitgewerkt en uitgevoerd, bijgewerkt, gemonitord en geëvalueerd samen met professionals en bewoners.
- Professionals in de wijk werken goed samen om de woonoverlast aan te pakken (onder andere via nog te concretiseren handelingskader en escalatiemodel vanuit het stedelijk programma Veiligheid).
- Proactieve advisering in thema's Stedelijke Vernieuwing en Woondeal, met betrekking tot het aandeel sociale huur en kwetsbare bewoners in Presikhaaf, Presikhaafse context meegeven.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Presikhaaf per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget Presikhaaf				
Meedoen	233	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	707	98	13	40
Openbare ruimte	261	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	22	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	708	2	0	0
Totaal Wijkbudget Presikhaaf	*1.931*	*101*	*13*	*40*
Wijken Algemeen Presikhaaf				
Meedoen	2.113	50	0	0
Kansengelijkheid	3.550	1.091	0	0
Gezondheid	13.175	28	18	4
Openbare ruimte	1.937	125	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	862	562	87	30
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen Presikhaaf	*21.856*	*1.862*	*105*	*34*
Totaal Presikhaaf	**23.787**	**1.962**	**117**	**74**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	31.692	26.898	24.380	23.787	23.613	23.687	23.610
Baten	14.798	2.551	1.970	1.962	1.963	1.964	1.964
Saldo lasten en baten	***-16.895***	***-24.346***	***-22.409***	***-21.825***	***-21.650***	***-21.722***	***-21.646***
Toevoegingen aan reserves	0	0	133	117	117	117	117
Onttrekkingen aan reserves	6.204	0	233	74	36	81	35
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***6.204***	***0***	***99***	***-43***	***-82***	***-37***	***-83***
Gerealiseerd resultaat	**-10.691**	**-24.346**	**-22.310**	**-21.868**	**-21.732**	**-21.759**	**-21.729**

Toelichting

Lasten
Voor gebied Presikhaaf is totaal € 23,8 miljoen aan lasten begroot. € 21,9 miljoen voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen en € 1,9 miljoen specifiek binnen Presikhaaf. Het grootste deel van de lasten (€ 13,9 miljoen) valt binnen het thema gezondheid. Daarnaast wordt voor de thema's meedoen (€ 2,3 miljoen), kansengelijkheid (€ 3,6 miljoen) en openbare ruimte (€ 2,2 miljoen) een bedrag groter dan € 2 miljoen begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 0,6 miljoen. In 2022 dalen de lasten met € 0,2 miljoen. Dit komt voornamelijk door een verlaging van het thema gezondheid (Wmo beschermd wonen).

Baten
Totaal is een bedrag van € 2,0 miljoen aan baten begroot. € 1,9 miljoen voor Wijken Algemeen en € 0,1 miljoen specifiek voor Presikhaaf.
Voor kansengelijkheid is € 1,0 miljoen aan inkomsten begroot, waaronder een subsidie van het Rijk van € 0,9 miljoen voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Binnen het thema wonen is € 0,6 miljoen aan inkomsten uit vastgoed (huurinkomsten en servicekosten) naar Presikhaaf doorberekend.

De inkomsten voor Presikhaaf blijven over de jaren vrijwel gelijk.

Toevoegingen aan reserves
De toevoegingen aan de reserves binnen Presikhaaf bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Onttrekkingen aan reserves
De onttrekkingen aan de reserves binnen Presikhaaf bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.
Ten opzichte van 2020 wordt er € 0,1 minder onttrokken uit vastgoed primair onderwijs.

Subsidies
Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:
- St. Rijnstad;
- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Pas;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W5 Malburgen

In het wijkprogramma Malburgen bevinden zich de wijken Malburgen West, Malburgen Oost/Noord, Malburgen Oost/Zuid, waaronder het Duifje en Immerloo.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Meer Malburgers doen mee door arbeidsparticipatie en/of maatschappelijke participatie.

Malburgers die drempels ervaren bij het meedoen worden aangemoedigd en zo nodig ondersteund om die drempels structureel te overwinnen. Malburgers die niet in staat zijn om de drempels bij het meedoen structureel te overwinnen vinden makkelijk en dichtbij de ondersteuning (hulp en informatie) om daarmee om te gaan.

Inspanningen 2021

Wij vragen voorzieningen in de wijk expliciet om problematiek bij bewoners te signaleren en te adresseren, al dan niet met inzet van andere partners in de wijk. Ook vragen we deze voorzieningen om in de ondersteuning die zij bieden bewoners zoveel als mogelijk te activeren richting maatschappelijke participatie en arbeidsparticipatie.
We geven inwoners een rol in buurthuizen, bijvoorbeeld door op te leiden tot gastheer/gastvrouw, helpen met de schoonmaak en koffie te schenken.

Meer Malburgers zijn (meer) financieel zelf- of samenredzaam

Malburgers die zichzelf financieel niet of onvoldoende kunnen redden worden aangemoedigd en zo nodig ondersteund om dit te verbeteren. Malburgers die structureel niet in staat zijn om zichzelf financieel voldoende te redden vinden makkelijk en dichtbij de hierbij noodzakelijke ondersteuning binnen het netwerk of wijk- en stedelijke voorzieningen.

Inspanningen 2021

- Wij vragen voorzieningen die zich in de wijk richten op financiële vragen van inwoners om zich gezamenlijk op een eenduidige, toegankelijke en samenhangende wijze te organiseren, waarbij deze voorzieningen de focus leggen op het (meer) financieel zelf- of samenredzaam maken van de inwoner.
- De outreachende aanpak van de achter-de-voordeur projecten in de wijk wordt voortgezet.
- Met het gebiedsteam Werk en Inkomen en het Sociaal wijkteam maken we een plan voor de aanpak van schuldenproblematiek en armoede in de wijk.

Malburgers voelen zich gezamenlijk meer verantwoordelijk voor elkaar en de wijk

Malburgers worden aangemoedigd en ondersteund om elkaar te ontmoeten en initiatieven te ontplooien.

Inspanningen 2021

Verbeteren sociale cohesie door inzet buurthuizen met aanbod aansluitend op behoeften in de wijk. Daarmee wordt de betrokkenheid vergroot.

Kansengelijkheid

De Malburgse jeugd heeft en krijgt, ook in het verdere leven, zoveel als mogelijk de kans om mee te doen.

- In Malburgse jeugd wordt op een dusdanige manier geïnvesteerd dat eventuele achterstanden in de kansen op meedoen tijdig worden bestreden.
- Extra aandacht voor (talent)ontwikkeling van kinderen uit arme gezinnen (lager dan 130% sociaal minimum).

Inspanningen 2021

- Basisactiviteiten als kinder- en jongerenwerk op orde brengen in samenwerking met gemeente en jongerenwerkorganisaties.
- De wijkprogramma's Kansrijk Opgroeien die in samenwerking met regiegroepen in de wijk zijn vormgegeven (moeilijke start in verband met corona) uitvoeren en volgen.

Volwassen Malburgers hebben, krijgen en pakken zoveel als mogelijk hun kans om mee te doen

Volwassen Malburgers worden aangemoedigd en zo nodig ondersteund om hun kansen op meedoen te verbeteren.

Inspanningen 2021

- Intensiveren samenwerking Sociaal wijkteam, Werk en Inkomen, Activeren Werk, Rijnstad om inwoners gerichter te laten participeren.
- Toegankelijke wijk(ontmoetings)voorzieningen.
- Voortzetten achter de voordeurprojecten.

Meer Malburgers met een migratieachtergrond hebben, krijgen en pakken zoveel als mogelijk hun kans om mee te doen

Malburgers met een migratieachtergrond worden aangemoedigd en zo nodig ondersteund om hun kansen op meedoen te verbeteren.

Inspanningen 2021

Passend informeel aanbod van NT2 taalactiviteiten (Nederlands als tweede taal) in de wijk en (door)verwijzing naar dit aanbod. Zie voorgaand doel, extra aandacht voor deze doelgroep.

Gezondheid

Meer Malburgers zijn gezond en maken minder gebruik van specialistische zorg

Malburgers zijn zich meer bewust van hun gezondheid en zijn meer zelfredzaam in het verbeteren van hun eigen gezondheid.

Inspanningen 2021

Stimuleren gebruik beweegopties openbare ruimte: beweegtuin en wandelroutes Malburgen West, openbare ruimte Olympusgebied, onder de aandacht brengen van gezonde voeding in buurthuizen en ontmoetingsplekken in de wijk.

Veiligheid

Meer Malburgers voelen zich veilig in hun buurt, in hun straat en in hun woning

Malburgers denken en werken mee aan het verbeteren van hun leefomgeving; bijvoorbeeld het melden van misstanden en ondermijning, zoeken naar (creatieve) oplossingen.

Inspanningen 2021

Overleg tussen werkgroepen Veiligheid en bijvoorbeeld de Wijkbeheergroepen- en Wijkplatforms organiseren om gebruik te maken van elkaars expertise.

Meer Malburgers voelen zich beschermd tegen het gevaar van (kwalijk) menselijk handelen in hun leefomgeving

In Malburgen is er meer aandacht voor een veilige thuissituatie, school en ontmoetingsplekken.

Inspanningen 2021

Actief in overleg met OZO (Overlast en Zorg Overleg), scholen en ontmoetingsplekken bij dreigende en/of ervaren onveiligheid voor het opstellen van een oplossingsgericht plan.

Meer Malburgers voelen zich veilig in de openbare ruimte

In Malburgen zijn specifieke plekken bekend en aangewezen waar de fysieke veiligheid verbeterd kan worden.

Inspanningen 2021

Voortzetten acties vanuit veiligheid met betrekking tot winkelcentrum De Drieslag, denk aan inzet straatcoaches. Daarnaast verder oppakken verkeerswijkschouw per wijkbeheergroep.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Malburgen per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget Malburgen				
Meedoen	280	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	526	161	11	2
Openbare ruimte	-118	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	51	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	638	2	0	0
Totaal Wijkbudget Malburgen	*1.377*	*164*	*11*	*2*
Wijken Algemeen Malburgen				
Meedoen	2.925	75	0	0
Kansengelijkheid	6.355	2.447	0	0
Gezondheid	20.839	95	16	5
Openbare ruimte	2.596	181	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	1.257	926	166	66
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	1	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen Malburgen	*34.193*	*3.730*	*182*	*71*
Totaal Malburgen	**35.570**	**3.894**	**193**	**73**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	50.731	39.600	37.585	35.570	35.406	35.520	35.405
Baten	1.622	4.242	3.891	3.894	3.895	3.896	3.896
Saldo lasten en baten	***-49.109***	***-35.357***	***-33.695***	***-31.676***	***-31.511***	***-31.624***	***-31.508***
Toevoegingen aan reserves	0	0	193	193	193	193	193
Onttrekkingen aan reserves	914	0	397	73	69	171	111
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***914***	***0***	***204***	***-120***	***-124***	***-22***	***-83***
Gerealiseerd resultaat	**-48.194**	**-35.357**	**-33.491**	**-31.796**	**-31.634**	**-31.646**	**-31.591**

Toelichting

Lasten

Voor gebied Malburgen is totaal € 35,6 miljoen aan lasten begroot. € 34,2 miljoen voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen en € 1,4 miljoen specifiek binnen Malburgen. Het grootste deel van de lasten (€ 21,4 miljoen) valt binnen het thema gezondheid. Daarnaast wordt voor de thema's meedoen (€ 3,2 miljoen), kansengelijkheid (€ 6,4 miljoen) en openbare ruimte (€ 2,5 miljoen) een bedrag groter dan € 2 miljoen begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 2,0 miljoen. In 2022 dalen de lasten met € 0,2 miljoen. Dit komt voornamelijk door een verlaging van het thema gezondheid (WMO beschermd wonen).

Baten

Totaal is een bedrag van € 3,9 miljoen aan baten begroot. € 3,7 miljoen voor Wijken Algemeen en € 0,2 miljoen specifiek voor Malburgen.
Voor kansengelijkheid is € 2,5 miljoen aan inkomsten begroot, waaronder een subsidie van het Rijk van € 2,2 miljoen voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Binnen het thema wonen is € 0,9 miljoen aan inkomsten uit vastgoed (huurinkomsten en servicekosten) naar Malburgen doorberekend.

Toevoegingen aan reserves

De toevoegingen aan de reserves binnen Malburgen bedragen € 0,2 miljoen en bestaan uit huurinkomsten vastgoed.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen Malburgen fluctueert maar schommelt rond de € 0,1 miljoen.
Ten opzichte van 2020 wordt er € 0,3 minder onttrokken uit vastgoed primair onderwijs (huurinkomsten).

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Pas;
- St. Rijnstad;
- Kinderopvang SKAR;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W6 Schuytgraaf/Elderveld

In het wijkprogramma Schuytgraaf/Elderveld bevinden zich de wijken Schuytgraaf en Elderveld.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Vergroten van samenwerking

Schuytgraaf:

- Wijkinitiatieven weten elkaar te vinden.
- Partijen in de wijk hebben zich verenigd en werken samen.
- Extra inzet van opbouwwerk.

Inspanningen 2021

Schuytgraaf: bewonersoverleg is ingericht.

Vergroten van ontmoetingsmogelijkheden

Schuytgraaf: vergroten van ontmoetingsmogelijkheden. Er zijn meer overdekte ontmoetingsplekken in de wijk.

Inspanningen 2021

Schuytgraaf:

- De kapschuur is gerealiseerd.
- De ontmoetingsruimte binnen de Omnibus is in gebruik. De aanleg van sociaal-maatschappelijke voorzieningen is bij het projectteam Schuytgraaf belegd.

Meer ontmoetingsplekken voor jongeren

Elderveld: meer ontmoetingsplekken voor jongeren. Jongeren boven de 10+ hebben een eigen overdekte plek in de wijk.

Inspanningen 2021

Elderveld: er is een JOP gerealiseerd.

Meer aandacht voor wensen en behoeften van ouderen op het gebied van wonen/zorg/welzijn

Elderveld: we streven naar een leeftijdsbestendige wijk, wijkbewoners wonen zo lang mogelijk thuis. Meer aandacht voor wensen en behoeften van ouderen op het gebied van wonen/zorg/welzijn en openbare ruimte.

Inspanningen 2021

Elderveld: het uitvoeringsplan "oud worden in Elderveld" is gereed.
Pilot Wijkmakers; Sluitende aanpak op eenzaamheid voor ouderen in Elderveld.

Meer bewoners hebben de mogelijkheid om te participeren

In Elderveld hebben meer bewoners dan in Schuytgraaf een bijstandsuitkering. Onderzoek wijst uit dat met name voor jongeren, gezinnen en alleenstaande ouders extra inzet nodig is. Ook het Sociale wijkteam geeft aan dat deze extra inzet wenselijk is. Samen met Werk en Inkomen en het aanpalende gebied De Laar/Elden wordt gekeken hoe deze inzet zo efficiënt mogelijk ingericht kan worden en hoe zo veel mogelijk inwoners met problemen op het snijvlak van zorg, werk en schulden bereikt en geholpen kunnen worden.

Elderveld: meer inwoners hebben de mogelijkheid om te participeren. Er zijn minder mensen met schulden in de wijk. Meer jongeren, alleenstaanden met kinderen en gezinnen vinden de weg naar werk of vergroten de kans hierop. Meer mensen weten waar ze met hun vragen op het gebied van Werk en Inkomen en Zorg terecht kunnen.

Inspanningen 2021

Elderveld:

- 30 jongeren, 20 gezinnen en 20 alleenstaanden met kinderen maken stappen op de participatieladder of zijn aan het werk.
- Er is een specifieke maatwerkaanpak gericht op de jongerenflat Schipholplein.
- Er wordt meer gebruik gemaakt van het gezamenlijke inloopspreekuur van professionals in de wijk. De frequentie van de inloopspreekuren wordt verhoogd van maandelijks naar wekelijks.

Kansengelijkheid

Meer kinderen maken gebruik van het voorzieningenaanbod

Gezien het grote kindertal in de wijk Schuytgraaf heeft het thema opvoeden en opgroeien de constante aandacht van zowel het team Leefomgeving als het Sociale wijkteam. Samen met de partners in de wijk zoals Rijnstad, Sportbedrijf, Pactum, de scholen wordt gewerkt aan een goed maatwerkaanbod waarin kinderen met minder kansen potentie geboden wordt. Voor met name de wat oudere jeugd wordt in beide wijken aan een passend en doorlopend aanbod gewerkt.

Schuytgraaf en Elderveld: kinderen hebben gelijke kansen. Meer kinderen maken gebruik van het voorzieningenaanbod. De ouderbetrokkenheid wordt vergroot. Er is een doorlopend maatwerkprogramma voor kinderen. Nieuwe partners in het wijknetwerk werken samen.

Inspanningen 2021

Schuytgraaf en Elderveld:

- Er worden maatwerktrainingen gegeven op het gebied van social media, sexting en KIES-trainingen. Run for Fun en Vitesse Hattrick worden aangeboden in Schuytgraaf.
- Er wordt een aanvullend aanbod op cultuurgebied geboden. Voor jonge kinderen en hun ouders is de speelmorgen in Schuytgraaf heringericht.

Openbare Ruimte

Meer bewegingsmogelijkheden in de openbare ruimte

Schuytgraaf: meer bewegingsmogelijkheden in de openbare ruimte. Bewoners hebben de gelegenheid gezonder te leven en meer te bewegen.

Inspanningen 2021

Schuytgraaf:

- Multifunctioneel sport- en speelveld is gerealiseerd en geprogrammeerd.
- Inzichtelijk maken welke speelplekken er voor welke leeftijdscategorie zijn.

Veiligere openbare ruimte

Schuytgraaf: veilige openbare ruimte, onder andere rondom station Arnhem Zuid.

Inspanningen 2021

Schuytgraaf:

- Opruimacties voor zwerffietsen rondom het station worden ingezet. Zwerfvuil en afval worden opgeruimd.
- Veiligheidsoverleg is ingericht.

Doel meer aandacht voor behoud van groen, inrichting van de openbare ruimte en veiligheid

Elderveld: inwoners zijn tevreden over de openbare ruimte. Er is aandacht voor behoud van groen, inrichting van de openbare ruimte en veiligheid.

Inspanningen 2021

Elderveld:

- De groenvisie Elderveld is gereed.
- Briellehof en Kaaghof zijn vergroend.
- Bewonersinitiatief Stoeterij is onderzocht.
- Veiligheidsoverleg is ingericht.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Schuytgraaf / Elderveld per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget Schuytgraaf / Elderveld				
Meedoen	204	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	868	231	30	6
Openbare ruimte	-149	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	-1	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	394	2	0	0
Totaal Wijkbudget Schuytgraaf / Elderveld	*1.315*	*234*	*30*	*6*
Wijken Algemeen Schuytgraaf / Elderveld				
Meedoen	1.276	22	0	0
Kansengelijkheid	2.353	686	0	0
Gezondheid	15.257	14	3	2
Openbare ruimte	2.213	113	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	2.954	1.468	210	96
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen Schuytgraaf / Elderveld	*24.272*	*2.308*	*213*	*98*
Totaal Schuytgraaf / Elderveld	**25.587**	**2.541**	**242**	**104**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	43.653	24.079	26.633	25.587	25.229	25.277	25.220
Baten	1.778	2.613	2.540	2.541	2.542	2.542	2.542
Saldo lasten en baten	***-41.875***	***-21.465***	***-24.093***	***-23.046***	***-22.688***	***-22.735***	***-22.678***
Toevoegingen aan reserves	0	0	242	242	242	242	242
Onttrekkingen aan reserves	3.213	0	256	104	75	150	175
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***3.213***	***0***	***13***	***-138***	***-168***	***-92***	***-67***
Gerealiseerd resultaat	**-38.661**	**-21.465**	**-24.080**	**-23.184**	**-22.855**	**-22.827**	**-22.745**

Toelichting

Lasten

Voor Schuytgraaf / Elderveld is totaal € 25,6 miljoen aan uitgaven begroot. € 24,3 miljoen wordt begroot voor taken die stadsbreed vanuit de wijken worden uitgevoerd. € 1,3 miljoen is begroot voor taken die apart in Schuytgraaf / Elderveld worden uitgevoerd. Voor het thema gezondheid is totaal € 16,1 miljoen begroot, waarvan € 15,1 miljoen voor de Sociale wijkteams. Daarnaast is voor de thema's wonen (€ 3,0 miljoen), kansengelijkheid (€ 2,4 miljoen) en openbare ruimte (€ 2,1 miljoen) meer dan € 2 miljoen aan uitgaven begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de uitgaven met € 1,0 miljoen. € 0,8 miljoen van deze daling valt binnen het thema gezondheid. Ook in 2022 dalen de uitgaven voor gezondheid met € 0,3 miljoen en de uitgaven totaal met € 0,4 miljoen. In 2023 en 2024 blijven de uitgaven op een vergelijkbaar niveau.

Baten

Totaal is voor Schuytgraaf / Elderveld € 2,5 miljoen aan inkomsten begroot. € 2,3 miljoen onder Wijken Algemeen en € 0,2 miljoen specifiek voor Schuytgraaf / Elderveld. Binnen het thema wonen wordt vanuit Wijken Algemeen € 1,4 miljoen aan inkomsten uit vastgoed doorberekend naar Schuytgraaf / Elderveld. € 0,6 miljoen aan inkomsten is begroot voor de Rijkssubsidie voor de aanpak van onderwijsachterstanden binnen het thema kansengelijkheid.

De inkomsten zijn vrijwel constant in de verschillende begrotingsjaren.

Toevoegingen aan reserves

Vanuit Schuytgraaf / Elderveld wordt jaarlijks € 0,2 miljoen toegevoegd aan de reserve onderhoud vastgoed.

Onttrekkingen aan reserves

in 2021 wordt € 0,1 miljoen onttrokken aan de reserve onderhoud vastgoed. Dit is € 0,1 miljoen minder dan in 2020 en loopt op tot € 0,2 miljoen in 2024.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma.

- Sportbedrijf Arnhem BV
- St. Rijnstad
- St. Welzijn Ouderen Arnhem
- St. Pas
- Kinderopvang SKAR

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W7 De Laar/Elden

In het wijkprogramma De Laar/Elden bevinden zich de wijken De Laar en Elden.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Sterkere onderlinge contacten in de buurt (sociale cohesie)

In De Laar zijn straten waar mensen elkaar nauwelijks kennen. Bewonersinitiatieven, verenigingen en ontmoetingsplekken zijn belangrijk voor de leefbaarheid en onderlinge betrokkenheid.

Inspanningen 2021

- Realisatie van het plan om de gebruiksmogelijkheden van de binnen- en buitenruimte van sporthal De Laar West te verbeteren.
- Ontwikkelen van de gemeenschappelijke ruimte in scholencomplex aan de Brabantweg tot een leer- en educatiecentrum en ontmoetingsplek voor de jeugd.
- Visie op speeltuinen opstellen.
- Werkgroepen en bewonersinitiatieven worden waar nodig ondersteund (door bijvoorbeeld het bieden van ondersteuning of het toe leiden naar subsidieregelingen).

Meer mensen voelen zich prettig en kunnen meedoen in hun omgeving (sociaal zelfredzaam)

Alle mensen moeten mee kunnen doen in de samenleving. Veel mensen willen zich ontwikkelen en ervaringen op kunnen doen. Ook ouderen willen langer zelfstandig kunnen wonen. Een goed netwerk is daarbij belangrijk.

Inspanningen 2021

- In samenwerking met het Sociaal wijkteam kansen in de eigen omgeving vergroten door het versterken van voorzieningen, zoals het opzetten van buurtschakels en het ondersteunen van taalgroepen. Zie ook thema Kansengelijkheid Volwassenen.
- Het initiatief Elden met Elkaar ondersteunen. Bewoners hebben dit initiatief opgezet zodat ouderen langer actief blijven en langer thuis kunnen wonen.

Sterker zelforganiserend vermogen van bewoners (financieel zelfredzaam)

In De Laar-Elden is een relatief grote groep t/m 45 jaar met een uitkering. Mensen zijn vaak wel gemotiveerd om iets te kunnen betekenen of willen aan het werk. Het is belangrijk dat dit actief wordt opgemerkt en opgepakt.

Inspanningen 2021

- Inzet op intensieve samenwerking in de wijk tussen Werk en Inkomen en Sociaal wijkteam. Vorm geven aan de driegesprekken (Inwoner - Sociaal wijkteam - Werk en Inkomen).
- Inloopspreekuur Participatie in boerderij de Kroon blijven faciliteren.

Kansengelijkheid

Bewoners de mogelijkheid bieden om zelfstandiger en steviger in de maatschappij te staan en indien nodig meer zelf de regie te kunnen voeren over hun leven.

In samenwerking met het Sociale wijkteam, Werk en Inkomen en andere partners in de wijk kansengelijkheid bevorderen en ondersteuning bieden voor wie dit nodig heeft. Onze partners hebben een goed inzicht in wie ondersteuning kan gebruiken en wat de behoeftes zijn. Deze ondersteuning vindt zoveel mogelijk plaats in de eigen wijk/omgeving.

Inspanningen 2021

- In samenwerking met de partners in de wijk kansen in de eigen omgeving vergroten.
- Het organiseren van buurtschakels.
- Het faciliteren van allerlei cursussen om bovengenoemde doelstellingen te bereiken zoals bijvoorbeeld taalvaardigheidstrainingen maar ook op het gebied van gezondheid (zowel fysiek als mentaal).

Zo veel mogelijk kinderen bereiken die extra ondersteuning kunnen gebruiken in hun ontwikkeling en hier een goed en passend programma voor aan te bieden.

Het continueren van het programma kansrijk opgroeien. Dit is in 2019 uitgerold en wordt uitgevoerd door de basisscholen (4 tot 12 jarigen) en Motion (Rijnstad) zorgt voor een programma voor de kinderen van 12-18 jaar.

4-12 jarigen
Vanuit de basisscholen is er vanaf begin 2019 een programma opgesteld om kinderen in De Laar gelijke kansen te bieden. De scholen hebben zicht op de behoeftes van de leerlingen en stemmen zaken af met de gemeente en de partners in de wijk zoals Rijnstad, Sportbedrijf en het wijkteam. Binnen beide brede scholen is een projectleider aangesteld en zij zijn verantwoordelijk voor het programma.

12+
Focusz Academy is de plek voor kinderen van 12--18 jaar die steun kunnen gebruiken in hun persoonlijke ontwikkeling en groei. Focusz Academy is opgezet door de jongerenwerkers van Rijnstad in De Laar. Focusz Academy richt zich op buitenschoolse onderwijsactiviteiten (bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding, weekendschool), talentontwikkeling & ondernemerschap en sport & healthy lifestyle.

Inspanningen 2021

- Het ondersteunen van de coördinatoren om ervoor te zorgen dat het programma "kansrijk opgroeien" zo optimaal mogelijk wordt uitgevoerd en benut.

Openbare ruimte

Meer bewoners zijn tevreden over hun leefomgeving

Een veilige en leefbare openbare ruimte is belangrijk om prettig te kunnen wonen (cijfers uit De Laar geven aan dat bewoners het gevoel hebben dat de kwaliteit van de leefomgeving achteruit gaat én verwachten niet dat het beter wordt).
Elden wil het dorpse karakter behouden en dit wordt in de dorpsvisie van Elden uitdrukkelijk zo benoemd. Werkgroepen zoals de Historische Kring en Eldense Parels zijn daarin actief.
In De Laar en Elden zijn veel bewonersinitiatieven die zich richten op de kwaliteit en het (gezamenlijk) gebruik van de openbare ruimte en in het verlengde daarvan de sociale cohesie. Bewoners, werkgroepen, buurtconciërge (groenaannemer) en gemeente trekken veel samen op.
Meer bewoners zijn tevreden over hun leefomgeving.

Inspanningen 2021

- Adequaat reageren op meldingen en ideeën van bewoners (onder andere social media) en eigen initiatieven ondersteunen.
- Extra aandacht voor spelen/ speelplekken.
- Inzetten op goede samenwerking met de diverse werkgroepen (onder andere wijk- en dorpsplatform).
- Aandacht voor de verdere verbetering van het winkelcentrum De Laar Oost.

Duurzaamheid

Meer aandacht voor het onderwerp duurzaamheid in de wijk

Een thema dat tot voor kort nog niet zichtbaar speelde in het gebied De Laar en Elden. De Tuin van Elden wordt binnen de gemeentelijke organisatie aangemerkt als een kansrijke wijk. Dit betekent dat deze wijk versneld af zou kunnen van het gas. Het programma "New Energy made in Arnhem" zal vanuit de gemeente zorgen voor allerlei vormen van ondersteuning. In De Laar is de bewonersgroep "De Laar Energie Bewust" gestart om bewoners meer bewust te maken van mogelijkheden omtrent energiegebruik en energiebesparingen.

Inspanningen 2021

- Het ondersteunen van bewonersinitiatieven op het gebied van duurzaamheid.

Wonen

Meer passende woningen voor de diverse doelgroepen

- Er is speciaal aandacht voor jongerenhuisvesting, levensloopbestendige woningen en huisvesting van arbeidsmigranten. Ouderenhuisvesting is weinig voorhanden terwijl het aantal ouderen (met name in Elden) ver boven gemiddeld ligt. Jongeren uit Arnhem-Zuid krijgen de mogelijkheid in dit gebied zelfstandig te kunnen wonen.
- Passend woningaanbod voor de diverse doelgroepen.

Inspanningen 2021

- In samenwerking met instellingen en partners in de wijk onderzoek doen naar de huisvestingsmogelijkheden voor jongeren.
- Samen met bewoners en partners in de wijk goed aansluiten op de stedelijke aanpak huisvesting arbeidsmigranten.
- Bewoners betrekken bij gebiedsontwikkelingen waarbij sprake is van nieuwbouw of het omvormen van bestaande gebouwen.

Veiligheid

Meer bewoners voelen zich veilig en zijn betrokken in hun buurt.

Op meerdere punten wordt in de wijk onveiligheid ervaren. De speerpunten voor het gebied De Laar/Elden zijn: verkeer/parkeren, verloedering van de leefomgeving, buurtoverlast en jeugdoverlast.
Bewoners in De Laar/Elden zijn op diverse fronten actief. Buurtveiligheid, zwerfvuil of AED zijn onderwerpen waar bewoners zich voor inzetten.
Meer bewoners voelen zich veilig en zijn betrokken in hun buurt.

Inspanningen 2021

- In samenwerking met bewoners worden verkeersknelpunten in beeld gebracht en wordt naar oplossingen gezocht.
- Bewonersgroepen die zich actief inzetten voor de diverse thema's worden ondersteund.
- Adequate aanpak van buurtoverlast en jeugdoverlast.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 De Laar / Elden per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget De Laar / Elden				
Meedoen	183	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	463	344	44	11
Openbare ruimte	-90	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	4	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	373	2	0	0
Totaal Wijkbudget De Laar / Elden	*933*	*347*	*44*	*11*
Wijken Algemeen De Laar / Elden				
Meedoen	1.293	25	0	0
Kansengelijkheid	2.156	724	0	0
Gezondheid	10.363	44	8	5
Openbare ruimte	1.892	102	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	92	0	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen De Laar / Elden	*16.015*	*900*	*8*	*5*
Totaal De Laar / Elden	**16.948**	**1.246**	**52**	**15**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	3.546	19.437	17.313	16.948	16.861	16.886	16.860
Baten	3.456	1.700	1.245	1.246	1.247	1.247	1.247
Saldo lasten en baten	***-90***	***-17.736***	***-16.067***	***-15.701***	***-15.614***	***-15.638***	***-15.612***
Toevoegingen aan reserves	0	0	52	52	52	52	52
Onttrekkingen aan reserves	2.298	0	136	15	61	37	23
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***2.298***	***0***	***84***	***-37***	***9***	***-15***	***-29***
Gerealiseerd resultaat	**2.208**	**-17.736**	**-15.983**	**-15.738**	**-15.605**	**-15.653**	**-15.641**

Toelichting

Lasten

Voor De Laar / Elden is een lastentotaal van € 16,9 miljoen begroot. € 16,0 miljoen hiervan is begroot voor taken zoals opgenomen in Wijken Algemeen. € 0,9 miljoen is begroot voor taken specifiek voor De Laar / Elden. Van de totale lasten is € 10,8 miljoen begroot voor het thema gezondheid, waarvan € 10,2 miljoen voor de Sociale wijkteams. Hiernaast is € 2,2 miljoen begroot voor uitgaven voor kansengelijkheid, € 1,8 miljoen voor openbare ruimte en € 1,5 miljoen voor meedoen. Voor de overige thema's is € 0,6 miljoen aan lasten begroot.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 0,4 miljoen, vooral door de daling van de uitgaven op het thema openbare ruimte (€ 0,3 miljoen). In de volgende begrotingsjaren blijven de uitgaven op een vergelijkbaar niveau.

Baten

De totale baten voor De Laar / Elden bedragen € 1,2 miljoen. € 0,9 voor Wijken Algemeen en € 0,3 miljoen voor De Laar / Elden specifiek. Onder Wijken Algemeen is binnen het thema kansengelijkheid € 0,6 miljoen begroot voor de Rijkssubsidie voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Voor De Laar / Elden specifiek is € 0,3 miljoen binnen het thema gezondheid begroot voor doorberekende inkomsten vanuit sportaccommodaties.

De baten blijven over de jaren heen vrijwel gelijk.

Toevoegingen aan reserves

Vanuit De Laar / Elden wordt jaarlijks € 0,1 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderhoud vastgoed.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen De Laar / Elden bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Subsidies

Hieronder is een overzicht te vinden van de vijf grootste subsidieontvangers in 2021, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Rijnstad;
- St. Pas;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

W8 Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg

In het wijkprogramma RKV bevinden zich de wijken Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg.
Een beknopte beschrijving van de wijkkenmerken per wijk is in Staat van de stad opgenomen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We maken samen met bewoners een keuze welke van de acht thema's belangrijk zijn voor de wijk. Hieronder wordt aangegeven welke thema's dit zijn. Vervolgens worden per thema de doelen en inspanningen voor het jaar 2021 benoemd. Per thema bestaat de mogelijkheid meerdere doelen te formuleren. En per doel kunnen meerdere inspanningen wenselijk zijn.

Thema's	Doelen	Inspanningen

Meedoen

Meer aandacht voor kwetsbare bewoners

Zelfstandig wonen is voor sommige wijkbewoners moeilijk door geldproblemen, een taalachterstand of door een lichamelijke of psychische beperking. Soms is het gevolg hiervan dat we elkaar niet meer kennen en de buren te weinig helpen als het even tegenzit.

Inspanningen 2021

Samen met onze netwerkpartners zichtbaar maken welke mogelijkheden er zijn om zelfstandig te blijven wonen. waar en met wie.

Minder inwoners zijn eenzaam

Steeds vaker krijgen we signalen over eenzame inwoners. Vaak is er sprake van onderliggende problemen zoals armoede, werk(e)loosheid of laaggeletterdheid. Hierdoor ontstaat vermijdingsgedrag dat het isolement versterkt. Er is behoefte aan initiatieven die het mogelijk maken dat mensen uit hun isolement kunnen komen, voorzieningen waardoor mensen makkelijker de deur uitgaan en het opzetten van informele netwerken en kringen dicht bij huis. Meedoen en meemaken staat centraal.

Inspanningen 2021

- Ansichtkaart actie (vraag en aanbod bij elkaar brengen).
- Samen met onze netwerkpartners voor iedereen zichtbaar maken welke mogelijkheden er zijn dat willen wij bereiken door:
    - Passend wonen met zorg op maat Croydonplein (Sociale wijkteam, team Leefomgeving en bewoners), te beginnen met huishoudelijke hulp.
    - Sociale basis transparanter maken.
- Realiseren van een ontmoetingsplek in Immerloopark door Stichting Immerloopark: Immerlokaal.
- Realiseren van buurthuis in Kronenburg met programma samen met bewoners en welzijnpartners.
- Lokale ondernemers en bestuur Vredenburcht om de tafel om Wijkcentrum Vredenburcht nieuw leven in blazen.

Meer mensen zijn gezond door te bewegen en te ontmoeten

Beweegmogelijkheden in de wijk zijn onvoldoende bekend en/of geven onvoldoende aanleiding om te bewegen. Door bewegen ontmoet je anderen en vergroot het netwerk.
Onderzoek toont aan dat door ontmoeten de gezondheid van mensen verbetert, een neveneffect is dat de medische kosten omlaag gaan.

Inspanningen 2021

Samen met bewoners inventariseren waar de openbare mogelijkheden biedt om bewegen beter te faciliteren, dit willen we doen door:

- Met variatie in inrichting uit te dagen, te prikkelen en te stimuleren om meer en vaker naar buiten te gaan om te spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte.
- Stimuleren van de ontwikkeling en programmering van ontmoetingsplekken.

Kronenburg en Vredenburg zijn gezonde en gewilde wijken

In deze wijken zijn problemen op fysiek en sociaal terrein. Ervaring heeft geleerd dat we het grootste effect behalen als deze in combinatie worden opgepakt. Bewoners willen een leefbare wijk.

Inspanningen 2021

Netwerken en organisaties aan elkaar verbinden waardoor een gedeelde visie op het gebied Kronenburg en Vredenburg ontstaat.

Openbare ruimte

Een groene en gezonde wijk

Bepaalde plekken in het gebied zijn aangemerkt als hitteplekken. De temperatuur is daar meetbaar hoger. Het aanbrengen van groen en water helpt bij het verlagen van de temperatuur en verbeteren van het leefklimaat.

Inspanningen 2021

- Bewoners stimuleren tot vergroening.
- Rijkerswoerd: Gefaseerd bomen vervangen in straten volgens plan in samenwerking met bewoners en werkgroep openbare ruimte.
- Het belang van groen op de kaart zetten bij onze netwerkpartners.
- Aansluiting op de vergroening van het Croydonplein en de busbaan als navolging van de Herstelagenda.

Meer bloemrijke plekken in de wijk

De wens van bewoners is meer bloemrijke plekken en moestuinen. De leefomgeving van bewoners wordt daardoor groener en aantrekkelijker.

Inspanningen 2021

- Op basis van bewonersinitiatieven bloemrijke plekken aanleggen.
- Ondersteunen bij de aanleg van moestuinen.

Meer verantwoordelijkheid voor een veilige en aantrekkelijke leefomgeving

We zien en horen dat privaat bezit en openbare ruimte in rap tempo achteruitgaan en verloederen. Het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving is nodig, specifiek in de openbare ruimte. Dit is een samenwerking tussen gemeente en bewoners.

Inspanningen 2021

- Stimuleren van gezamenlijke activiteiten die gericht zijn op een schone (eigen) omgeving.
- Schouw op de kwaliteit van de openbare ruimte samen met de gemeente en huiseigenaren ter bevordering van de samenwerking en een plan tevens bijdraagt aan gezamenlijke bewustwording van een gedeeld belang zijnde het tegen gaan van de verloedering van de wijk.

Veiligheid

Vermindering sociale problematiek

Overlast en onbegrepen gedrag tegengaan: de sociale kwaliteit van de wijk verbetert, de wijk wordt een gedifferentieerde, aantrekkelijke woonwijk voor verschillende huishoudens en de wijk wordt een vernieuwde wijk voor de huidige en nieuwe bewoners.

Inspanningen 2021

Samenwerking tussen netwerkpartners op het gebied van sociale problematiek. Een goede analyse is nodig om te achterhalen wat is er precies aan de hand en wat heeft de wijk nodig om prettig te kunnen leven? Hoe voorkomen we verder afglijden?

Rijnlandflat leefbaar maken in samenwerking met de woningcoöperatie, bewoners en welzijnspartners.

Verminderen van onveilige verkeerssituaties

Bewoners ervaren hinderlijke en gevaarlijke verkeersknelpunten.

Inspanningen 2021

Samen met bewoners inventariseren en prioriteren van onveilige verkeerssituaties.

Minder overlast door dealers op straat

Problemen rondom dealen en gebruiken van soft- en harddrugs. Kinderen/jongeren komen in contact met drugs.

Inspanningen 2021

Bijeenkomsten met verantwoordelijke netwerkpartners voor actieplan.

Thema's en budgetten

Begroting 2021 Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg per thema	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Wijkbudget RKV				
Meedoen	312	0	0	0
Kansengelijkheid	0	0	0	0
Gezondheid	1.233	270	60	12
Openbare ruimte	-51	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	-28	1	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	560	2	0	0
Totaal Wijkbudget RKV	*2.026*	*273*	*60*	*12*
Wijken Algemeen RKV				
Meedoen	2.118	40	0	0
Kansengelijkheid	2.703	567	0	0
Gezondheid	15.223	0	0	0
Openbare ruimte	2.568	238	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Wonen	111	0	0	0
Wijkeconomie	0	0	0	0
Veiligheid	220	5	0	0
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Wijken Algemeen RKV	*22.943*	*850*	*0*	*0*
Totaal Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg	**24.969**	**1.123**	**60**	**12**

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	21.144	30.592	25.391	24.969	24.766	24.797	24.798
Baten	2.594	1.627	1.121	1.123	1.124	1.124	1.124
Saldo lasten en baten	***-18.550***	***-28.964***	***-24.270***	***-23.846***	***-23.642***	***-23.673***	***-23.674***
Toevoegingen aan reserves	0	0	60	60	60	60	60
Onttrekkingen aan reserves	3.074	0	243	12	17	17	56
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***3.074***	***0***	***183***	***-48***	***-43***	***-42***	***-4***
Gerealiseerd resultaat	**-15.476**	**-28.964**	**-24.087**	**-23.893**	**-23.685**	**-23.715**	**-23.677**

Toelichting

Lasten

Voor Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg (RKV) is een totaal van € 25,0 miljoen aan lasten begroot in 2021. € 22,9 miljoen hiervan heeft betrekking om Wijken algemeen en € 2,0 miljoen betreft specifiek RKV. Gezondheid (€ 16,5 miljoen) met daarbinnen de Sociale wijkteams (€ 14,9 miljoen) is het thema met het grootste aandeel in de lasten binnen RKV. Daarnaast hebben de thema's kansengelijkheid (€ 2,7 miljoen), openbare ruimte (€ 2,5 miljoen) en meedoen (€ 2,4 miljoen) een aandeel groter dan € 2 miljoen.

Ten opzichte van 2020 dalen de lasten met € 0,4 miljoen, met name als gevolg van een daling van de uitgaven voor openbare ruimte (€ 0,2 miljoen). In 2022 dalen de lasten met € 0,2 miljoen als gevolg van een daling van het budget voor gezondheid.

Baten

Totaal is een bedrag van € 1,1 miljoen aan baten begroot, € 0,9 miljoen voor Wijken Algemeen, waarvan € 0,4 miljoen van de Rijkssubsidie voor de aanpak van onderwijsachterstanden binnen het thema kansengelijkheid. € 0,3 miljoen aan inkomsten is specifiek voor RKV begroot, voornamelijk voor de verhuur van sportaccommodaties.

Toevoegingen aan reserves

Totaal wordt € 0,1 miljoen aan de bestemmingsreserve onderhoud vastgoed toegevoegd. Dit blijft over de jaren gelijk.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves binnen RKV bedragen minder dan € 0,1 miljoen en worden daarom niet apart toegelicht.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- St. Rijnstad;
- Sportbedrijf Arnhem BV;
- St. Welzijn Ouderen Arnhem;
- St. Pas;
- Kinderopvang SKAR.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Stedelijke programma's

De diverse taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en die op stedelijk niveau plaatsvinden, zijn opgenomen in 13 stedelijke programma's:

S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

S01 Veiligheid

S02 Bereikbaarheid

S03 Economie

S04 Onderwijs

S05 Cultuur

S06 Participatie en armoedebestrijding

S07 Zorg

S08 Welzijn en inclusie

S09 Gezondheid en sport

S10 Klimaat en energie

S11 Ruimtelijke ontwikkeling

S12 Wonen en leefomgeving

S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

Wat we ook doen, we doen het voor onze inwoners, voor onze bedrijven. Voor mensen die de stad bezoeken. Het is niet meer dan logisch dan dat we bij het verwezenlijken van onze ambities zoveel mogelijk de samenwerking zoeken. Met inwoners en bedrijven en met de regio Arnhem-Nijmegen. De wereld houdt immers niet op bij de gemeentegrens. We willen goed bereikbaar zijn. Dat betekent niet alleen een gastvrij stadhuis, maar ook goede digitale dienstverlening, zodat mensen zoveel mogelijk en makkelijk op afstand dingen kunnen regelen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhem is een dienstverlenende en herkenbare netwerkgemeente, die open staat voor maatschappelijke initiatieven in het publieke domein zowel vanuit de stad als vanuit de wijken

Samen met de stad
We willen bereiken dat inwoners en ondernemers eerder betrokken raken bij beleidsinitiatieven in de stad, in wijken en buurten. We hebben er vertrouwen in dat daarmee de kwaliteit van de uitvoering van beleidsinitiatieven toeneemt. Of het nu gaat om een nieuw parkje met mooie bomen of om een heringericht industrieterrein.

Samen met de regio
Arnhem wil haar ambities samen met haar partners in de regio bereiken. Arnhem versterkt haar positie in bestuurlijke organen in regionaal -, landelijk - en Europees verband en maakt de stad en regio sterker door verder te bouwen aan een partnerschap met provincie Gelderland (onder meer via de investeringsagenda) en bij te dragen aan het werken aan een sterkere regionale samenwerking Arnhem-Nijmegen.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar
Arnhemmers kunnen rekenen op een laagdrempelige en betrouwbare publieke dienstverlening die steeds meer gericht is op digitale dienstverlening. Bij contacten met inwoners en ondernemers ligt de focus op een klantvriendelijke benadering. Wij gaan met inwoners en ondernemers in gesprek over hun vragen (of klachten) om daarmee sneller tot een oplossing te komen. Wij zijn als bestuurders en ambtenaren voor inwoners en ondernemers herkenbaar in de stad.

Samen met de stad - Arnhem heeft een transparant, democratisch bestuur dat zich richt op samenwerking met inwoners en bedrijven

Raad
De raad wil zijn kaderstellende rol versterken, mede door in te zetten op een begroting die smart vorm gegeven is. De raad streeft naar een positieve, constructieve samenwerking tussen de raadsfracties onderling en tussen raad en college. De raad zet in op betekenisvolle burgerparticipatie op basis van een raadsbrede, eensgezinde opvatting over het belang hiervan en de wijze waarop hieraan uitvoering dient te worden gegeven. Gegeven het dynamische politieke karakter van de gemeenteraad blijft de raad aandacht besteden aan een respectvolle wijze van het omgaan met elkaar en aan het investeren in de persoonlijke relaties.

Rekenkamer
De rekenkamer ondersteunt vanuit een onafhankelijke positie de gemeenteraad door elk jaar enkele grote en kleine onderzoeken uit te (laten) voeren op basis van gesprekken met de raadsfracties en de politieke actualiteit.

College
Het college heeft de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis opgesteld waarin de plannen staan benoemd om een antwoord te geven op de crisis die heerst en onze stad wapent tegen de effecten daarvan. We willen de bedrijvigheid, leefbaarheid, werkgelegenheid en aantrekkelijkheid van onze stad beschermen. In de Arnhemse aanpak van de coronacrisis spelen de volgende uitgangspunten steeds een rol: we hebben oog voor kwetsbare groepen en ondernemers in de stad, we willen onze stedelijke infrastructuur overeind houden en we zijn altijd in verbinding met de stad. De contacten in de stad zijn geïntensiveerd. Er is veel creativiteit los gekomen in de stad, samenwerkingsvormen zijn verdiept, verbreed en verstevigd door de 'crisismentaliteit'. Dat willen we graag vasthouden.

In het kader van bewonersparticipatie gaan we bij beleidsvoornemens vroegtijdig in gesprek met inwoners en ondernemers in de stad, in buurten en wijken. In raadsvoorstellen wordt nadrukkelijk en transparant stilgestaan bij de wijze waarop de betrokkenheid van inwoners en ondernemers is vormgegeven. Hierbij wordt aangesloten op het projectplan 'Aan de slag met burgerparticipatie' welke door de raad is aangenomen in het voorjaar 2020. Daarnaast willen wij meer inzetten op betrouwbare dienstverlening aan inwoners en ondernemers.

Rekenkamer: Uitvoeren onderzoeksprogramma

In 2021 worden onderzoeken naar Grijze economie, Onderwijshuisvesting en Van wijken weten afgerond en aan de raad aangeboden. Voor 2021 staan daarnaast momenteel nog op het programma: de jaarstukken van 2020, het uitgestelde onderzoek naar zorgfraude/pgb-fraude en een onderzoek naar armoede. Voor 2022 staan Afval, Klimaat en de Sociale wijkteams op het programma. Tussentijdse aanpassingen zijn mogelijk.

College: Vroegtijdig in gesprek gaan met de raad, bewoners en verschillende partijen

In de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis staat de agenda opgenomen voor de komende jaren om de crisis het hoofd te bieden. we kiezen er voor om juist nu te investeren in onze stad, onze mensen en onze bedrijven. De plannen uit de Herstelagenda zijn in deze begroting opgenomen.
De verbinding die ontstaan is tussen organisaties in de coronacrisis willen we verstevigen. We houden vinger aan de pols bij buurthuizen, verenigingen en wijkinitiatieven en leveren maatwerk indien acute financiële problemen ontstaan als gevolg van de coronacrisis (motie 20M186 Is uitstel ook afstel).

We willen meer inwoners en ondernemers betrekken bij plannen van de gemeente en hen in de gelegenheid stellen om meer invloed te hebben op wat er in een buurt of wijk nodig is. Onder andere door vroegtijdig in gesprek te gaan met de raad, bewoners en verschillende partijen, door vooraf heldere kaders te stellen over samenwerking en door het ondersteunen van bewoners in hun participatie en het opzetten van initiatieven. Om helder te maken hoe inwoners en organisaties zijn betrokken komt er een aparte participatieparagraaf in raadsvoorstellen. Ook zal met de raadswerkgroep burgerparticipatie het komende jaar verder samengewerkt worden op basis van het door de raad vastgestelde projectplan 'Aan de slag met burgerparticipatie'.

Samen met de regio - Arnhem speelt een relevante en betekenisvolle rol in de regionale, landelijke en grensoverschrijdende netwerken

Met het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) regio Arnhem-Nijmegen als samenwerkingsvorm werkt Arnhem samen met 17 regiogemeenten op de thema's economie, mobiliteit, duurzaamheid, ruimte en wonen aan opgaven die de gemeentegrenzen overschrijden. Onder meer werkt Arnhem aan duurzaam openbaar vervoer, het verbeteren van verbindingen en bereikbaarheid, energietransitie en het regionaal programma werklocaties. In 2021 wordt verder gewerkt aan de regionale mobiliteitsagenda en de ontwikkeling van een regionale energiestrategie (RES). In de betreffende programma's in deze begroting is hier aandacht voor. Via Bureau Brussel werkt de regio aan profilering, belangenbehartiging en fondsenwerving in Europa.

Arnhem speelt een rol in landelijke netwerken als de G40 en de VNG. Door deelname in verschillende werkgroepen en commissies dragen Arnhemse bestuurders bij aan kennisontwikkeling en diverse lobbytrajecten, onder andere met betrekking tot gemeentefinanciën en specifieke dossiers in de pijlers Fysiek, Sociaal en Economie & Werk. Arnhem werkt in netwerken van steden intensief samen waar nodig en nuttig, bijvoorbeeld op het gebied van beleidsafstemming, subsidies en verordeningen, lobby richting het Rijk en kennisdeling.

We versterken de grensoverschrijdende samenwerking via de Euregio Rijn-Waal. Evenzo geldt dat voor de relatie met de grote steden in Noordrijn-Westfalen (NRW) via het Euregionale stedennetwerk van 100.000+ steden (Arnhem, Nijmegen, Ede, Duisburg, Düsseldorf, Moers) dat sinds 2017 bestaat. In 2021 wordt verder gewerkt aan de gezamenlijke duurzaamheidsagenda.

Arnhem draagt in 2021 bij aan het proces versterking regio Arnhem-Nijmegen

De regio Arnhem-Nijmegen is in ontwikkeling. In 2019 is door de 18 regiogemeenten een proces ingezet om te komen tot een sterkere regio Arnhem-Nijmegen. Dit proces richt zich op de ontwikkeling tot een sterkere regio met een stevige ambitie, met een samenhangende agenda, een duidelijk gezicht naar buiten, en een daarbij passende besturing en werkwijze. De regiogemeenten trekken in dit proces samen op met partners als provincie Gelderland en de Economic Board. Daarbij wordt voortgebouwd op de huidige regionale programma's en projecten. Voorbeelden daarvan zijn: de verstedelijkingsstrategie regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley; regionaal uitvoeringsprogramma Woondeal; regionale energiestrategie (RES), routekaart energietransitie met onder meer verduurzaming woningvoorraad, gemeentelijke inkoop energie, verduurzaming bedrijventerreinen; regionaal programma Werklocaties (RPW); versterking MKB (voorstel MKB-deal); regionale uitvoeringsagenda recreatie en toerisme in samenwerking met Toerisme Veluwe-Arnhem-Nijmegen; ambitiedocument regionale agenda mobiliteit met onder andere gedragsaanpak, grote spoordossiers (ICE, SUN-corridor), groene concessie, snelfietsroutes, versterking en ontwikkeling HUBS en knooppunten.

De versterkte regionale samenwerking moet enerzijds meer slagkracht opleveren in de aanpak van grote maatschappelijke opgaven, daar waar de regionale schaal en aanpak meerwaarde biedt. Ook moet het leiden tot meer transparantie en invloed voor lokale colleges en raden.

Arnhem werkt in netwerken van steden in Nederland en de Euregio én in belangenorganisaties als VNG en G40 samen aan beleidsafstemming en -beïnvloeding en draagt bij aan lobbydossiers richting het Rijk en Europa

Door deelname aan deze organisaties versterkt Arnhem haar netwerk met de andere grote steden in Nederland en in Den Haag. In het Nederlands - Duitse stedennetwerk werkt Arnhem samen met 3 Duitse steden in Noordrijn-Westfalen: Duisburg, Dusseldorf en Meurs. Dit is nuttig vanwege gezamenlijke belangenbehartiging en kennisdeling; Arnhem kan samen met andere steden optrekken in specifieke lobbytrajecten. Arnhem krijgt daarnaast toegang tot kennis en nieuwe ontwikkelingen bij het Rijk, deze worden vaak via de sporen VNG en G40 met de steden en regio's opgepakt. De Kernboodschappen uit de Strategische Agenda 2019 - 2022 van de G40 die met oog op de Tweede Kamerverkiezingen gestuurd zijn naar de Tweede Kamerfracties zijn daar een voorbeeld van.
Wethouder Bouwkamp zal zich als lid van de VNG commissie Europa en Internationaal richten op de portefeuille klimaat, water en weerbaarheid. Wethouder Louwers is lid van de VNG commissie Participatie, Schulden en Inburgering. Wethouder van Dellen is lid van het college van dienstverleningszaken. Hiernaast zijn een vijf collegeleden lid van themagroepen van de G40, wethouder Bouwkamp van de themagroep Duurzaamheid, wethouder Van der Zee van de themagroep Zorg, Jeugd en Onderwijs, wethouder Louwers van de themagroep Sterke keten van participatie, leren, werken en ondernemen, wethouder Paping van de themagroep Financiën en wethouder Van Dellen van de themagroep Vitale Binnensteden.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Arnhem blijft zich inzetten voor verbetering van de (digitale) dienstverlening aan haar inwoners en ondernemers

We zorgen ervoor dat informatie online beschikbaar is en waar wettelijk mogelijk producten digitaal kunnen worden aangevraagd. De afhandeling van deze aanvragen gaan we steeds verder automatiseren. Voor minder digitaal vaardige inwoners en ondernemers wordt met partners in de stad ondersteuning georganiseerd of worden alternatieve kanalen geboden. Het streven is te voldoen aan de kwaliteitsnormen van het Rijk en dat inwoners en ondernemers tevreden zijn over deze dienstverlening.

Digitaliseren van het klantproces

We verkennen de mogelijkheden om burgers meer regie over hun persoonlijke gegevens te geven en alleen gegevens te verstrekken en te vragen, die echt nodig zijn. Arnhem neemt bijvoorbeeld deel aan de pilot digitale aanvraag rijbewijs. Daarnaast worden de voorbereidingen getroffen voor verdere digitalisering, in afwachting van verruiming van de wettelijke mogelijkheden (bijvoorbeeld digitale geboorteaangifte). Het beveiligen van informatie heeft daarbij onze bijzondere aandacht. Wij zetten verder in op datagedreven dienstverlening: het volgen en sturen van het klantproces van begin tot eind. Met het invoeren van de Omgevingswet en het digitaal stelsel zal de dienstverlening aan inwoners en ondernemers verder worden verbeterd. De concrete plannen vanuit publieke dienstverlening voor 2021 zijn:

- We gaan klantreizen in beeld brengen.
- We gaan meer inzetten op kanaalsturing en betere klantgeleiding, onder andere met een nieuwe applicatie waarmee inwoners afspraken kunnen maken met de gemeente.
- We starten met de eerste eDiensten voor burgerzaken.
- We helpen inwoners om hun DigiD te upgraden om in het digitale verkeer hun persoonsgegevens beter te beschermen.
- We houden een klanttevredenheidsonderzoek en voeren naar aanleiding daarvan verbeteringen door, bijvoorbeeld in de informatievoorziening aan laaggeletterden of aan dak- of thuislozen.
- Arnhemmers geregistreerd in BRP met 'nationaliteit onbekend' wordt een vreemde nationaliteit (gelijk aan nationaliteit bekend bij IND) of staatloosheid toegekend.

Innoveren met data

We zijn toe aan een volgende stap in het ontwikkelen van een informatiegedreven organisatie. Vanuit succesvolle projecten is het nu noodzakelijk een structurele inbedding te realiseren. We bouwen hiervoor het dataplatform en we investeren in het vergroten van kennis en vaardigheden. Dit stelt ons in staat om steeds meer vraagstukken van meerwaarde te voorzien, door methoden en technieken met kunstmatige intelligentie en geavanceerde analyses, Internet of Things en datawarehousing toe te passen.
In diverse trajecten op het gebied van (onder meer) energie en klimaat, armoede en schulden, ruimte en in het sociaal domein worden data, kennis en menskracht gebundeld. We bouwen mee aan het landelijk kennisnetwerk door te participeren in samenwerkingsverbanden en vanuit eigen initiatieven samenwerking op te zoeken.

In het kader van de publieke dienstverlening zijn de plannen voor 2021:

- We participeren in een pilot voor ID-contact, samen met onder andere Nijmegen, Drechtsteden, HAN en Radboud Universiteit.
- We verkennen de mogelijkheden voor een chatbot.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Een inclusieve organisatie

Arnhem gaat verdere stappen zetten om een inclusieve organisatie te realiseren. Wij willen een zo divers mogelijk samengesteld personeelsbestand waar iedereen op gelijkwaardige wijze kan deelnemen, zijn talenten kan inzetten en zich welkom voelt. Op die manier willen wij onze dienstverlening naar de inwoners optimaliseren en voor hen een herkenbare organisatie zijn.

Bewust worden

Wij gaan verder op de ingeslagen weg door het verzorgen van trainingen, workshops, lezingen, 'Diversity Day', ontmoetingen met diverse doelgroepen en het formuleren van meetbare doelstellingen. Eén van de trainingen is de training ‘selecteren zonder vooroordelen’ die aangeboden wordt aan leidinggevenden in onze organisatie.

Aantrekken nieuw personeel

Wij blijven investeren in arbeidsmarktcommunicatie, sociale media en het doorontwikkelen van de nieuwe website www.werkenvoorarnhem.nl.

Instroom jongeren

Naast het stimuleren van instroom van jongere medewerkers wordt de aandacht gericht op het binden en boeien van jonge collega's die al bij ons aan het werk zijn. Het Jong-Arnhem-netwerk (voor en door jonge collega's onder de 35 jaar) speelt daarbij een belangrijke rol, evenals het investeren in opleiden en ontwikkelen van onze medewerkers.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Flexibele werkomgeving voor personeel

Een flexibele werkomgeving is geen doel op zich maar onderdeel van het nieuwe werken. We investeren de komende periode verder in het mobiele werken. We richten werkplekken dusdanig functioneel in dat deze nog beter aansluiten bij tijd en plaats onafhankelijk werken aan (dienstverlenings)processen, diensten of producten.

Modernisering van de digitale werkplek

De werkplek van de gemeente moet zich in korte tijd sterk ontwikkelen. Vanwege de coronacrisis zal onze manier van werken langdurig en wellicht voor altijd veranderen. Mensen zullen veel meer vanuit huis werken. We voorzien werknemers van middelen die dit mogelijk maken. Op individueel niveau met laptops en telefoons en op kantoor zullen voor bijvoorbeeld vergaderingen met mensen op kantoor én mensen thuis voorzieningen worden aangebracht. Zo blijft de gemeente ook op afstand in staat om in- en extern effectief (samen) te werken.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[1].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhem is een dienstverlenende en herkenbare netwerkgemeente, die open staat voor maatschappelijke initiatieven in het publieke domein zowel vanuit de stad als vanuit de wijken		**80.517**	**9.354**	**546**	**1.858**
Samen met de stad - Arnhem heeft een transparant, democratisch bestuur dat zich richt op samenwerking met inwoners en bedrijven	BU01, BU02	4.208	0	0	21
Samen met de regio - Arnhem speelt een relevante en betekenisvolle rol in de regionale, landelijke en grensoverschrijdende netwerken	BU04	2.751	1.555	0	0
Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Arnhem blijft zich inzetten voor verbetering van de (digitale) dienstverlening aan haar inwoners en ondernemers	WF03, WF04	32.221	3.491	0	726
Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Een inclusieve organisatie	WF05	27.115	265	406	0
Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Flexibele werkomgeving voor personeel	WF06	14.223	4.044	140	1.111
Overig	BU08, WD02, WE01	**5.058**	**473.338**	**12.932**	**18.690**
Totaal		**85.575**	**482.692**	**13.478**	**20.549**

1 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	108.876	84.438	83.315	85.575	83.643	82.168	84.339
Baten	507.621	481.155	482.212	482.692	486.192	486.551	487.906
Saldo lasten en baten	***398.745***	***396.717***	***398.897***	***397.116***	***402.549***	***404.383***	***403.566***
Toevoegingen aan reserves	36.780	11.116	13.490	13.478	13.418	15.943	16.497
Onttrekkingen aan reserves	24.373	13.141	15.468	20.549	12.333	11.698	8.479
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-12.407***	***2.024***	***1.978***	***7.071***	***-1.085***	***-4.246***	***-8.018***
Gerealiseerd resultaat	**386.338**	**398.741**	**400.875**	**404.187**	**401.464**	**400.137**	**395.548**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 85,6 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- € 39,1 miljoen voor kosten ICT en facilitaire zaken;
- € 26,8 miljoen voor kosten personeel en organisatie;
- € 6,0 miljoen voor kosten burgerzaken en publieke dienstverlening;
- € 4,6 miljoen voor kosten voor het heffen van belastingen en heffingen;
- € 4,4 miljoen voor kosten raad, griffie, rekenkamer, verkiezingen en college van burgemeester en wethouders;
- € 1,0 miljoen uitbreiding plancapaciteit voor anticyclische investeringen in het kader van de herstelagenda;
- € 1,0 miljoen voor een opgenomen stelpost kapitaallasten MIP;
- € 0,9 miljoen voor onvoorzien en strikt onvermijdbaar;
- € 1,8 miljoen overige kosten.

De lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 2,3 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een stijging van de kosten voor personeel en organisatie met € 1,0 miljoen als gevolg van de cao loonstijging en de uitgaven voor burgerzaken en publieke dienstverlening die met € 0,8 miljoen stijgen. De taakstelling op de personeelslasten van € 0,4 miljoen voor het dekken van de investering in handhaving en veiligheid, zoals opgenomen in amendement 20A66 Wel handhaven, maar taakstelling op inhuur, is in dit programma opgenomen. Ook is € 0,1 miljoen aan het budget toegevoegd voor de uitvoering van motie 20M01 Gelijke stagevergoedingen om de stagevergoedingen van MBO-, HBO-, en WO-studenten gelijk te trekken.

Baten

De baten voor 2021 zijn totaal begroot op € 482,7 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- € 415,3 miljoen gemeentefonds;
- € 56,8 miljoen OZB belastingen;
- € 2,1 miljoen ontvangsten burgerzaken en publieke dienstverlening;
- € 8,5 miljoen overige inkomsten (onder andere verzekeringen, beleggingen, geldleningen, ICT en facilitaire zaken).

Op totaalniveau verschilt het saldo van de baten nauwelijks ten opzichte van 2020. Er zijn minder inkomsten begroot voor het gemeentefonds (€ 0,8 miljoen), maar meer inkomsten begroot voor OZB eigenaar-woningen (€ 0,5 miljoen) en huisvesting en facilitaire zaken (€ 0,3 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

De toevoegingen aan reserves voor 2021 zijn totaal begroot op € 13,5 miljoen. De grootste toevoegingen zijn:

- € 9,6 miljoen algemene reserve;
- € 2,8 miljoen bestemmingsreserve kapitaallasten;
- € 0,8 miljoen bestemmingsreserve bedrijfsvoering.

Onttrekkingen aan reserves
De onttrekkingen aan reserves voor 2021 zijn totaal begroot op € 20,8 miljoen. De belangrijkste onderdelen hierbinnen zijn:

- € 11,0 miljoen algemene reserve;
- € 7,4 miljoen aan onttrekkingen in het kader van het onderzoek naar de bestemmingsreserves zoals ook toegelicht in de raadsbrief van 11 augustus 2020.

Indicatoren

Op dit moment zijn er geen specifieke Arnhemse indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma. Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Woonlasten éénpersoonshuishouden	2020	707	700	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO, Groningen
Woonlasten meerpersoonshuishouden	2020	750	773	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO, Groningen
WOZ-waarde woningen	2019	204	248	De gemiddelde WOZ waarde van woningen, x €1.000.	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Formatie	2021	5,6		Toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van eigen organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. In fte per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens gemeente
Bezetting	2021	5,6		Werkelijk aantal fte dat werkzaam is binnen eigen organisatie. In fte per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens gemeente
Apparaatskosten per inwoner	2019	490		De noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor het uitvoeren van de organisatorische taken.	Eigen gegevens gemeente
Kosten inhuur externen als % van de loonsom	2021	2%		Inzet van uitzendkrachten, zzp'ers of detacheringsovereenkomsten.	Eigen gegevens gemeente
Overhead % van totale lasten	2019	5%		Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.	Eigen gegevens gemeente

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO De Connectie
Dataland
Euregio Rijn-Waal
GO Arnhem Nijmegen City Region
NV Bank Nederlandse Gemeenten
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Regionale en andere bovenlokale lichamen

- Economic Board;
- Euregio RijnWaal.

Publieke dienstverlening

- Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude (WTI);
- Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA);
- Samenwerking met Vreemdelingenketen in de BRP-straat Zevenaar.

Subsidies

Binnen dit programma zijn geen partijen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Bestuur, dienstverlening en financiën. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's

Bedrijfsvoering
De Connectie
Herijking gemeentefonds
Overhead-dekking
Fiscale risico's
Beëindiging BRP straat Zevenaar

Beleidskaders

- Coalitieakkoord 2018-2022:
- Evaluatie van de Rekenkamer Arnhem 2015;
- nota Arnhem, stad op de kaart in internationaal perspectief/Beleidskader voor internationaal beleid tot 2020;
- MIRT Agenda stedelijk netwerk Arnhem Nijmegen;
- Discussienotitie Regionale Samenwerking samen steviger en sterker;
- Contourennotitie regio Arnhem-Nijmegen via raadsbrief d.d.21-01-2020;
- Concept-visie Groene metropoolregio via raadsbrief d.d. 26-05-2020;
- Concept Contouren Regionale Agenda via raadsbrief d.d. 26-05-2020;
- Concept Gemeenschappelijke Regeling regio Arnhem-Nijmegen via raadsbrief d.d. 26-05-2020;
- Concept Bedrijfsplan versterkte regio Arnhem-Nijmegen via raadsbrief d.d. 26-05-2020.

S01 Veiligheid

Veiligheid is de grond onder onze voeten en een basiswaarde om je te kunnen ontwikkelen. Iedereen moet in Arnhem prettig kunnen leven, wonen en werken en zich daarbij veilig kunnen voelen. Waar misdaad niet loont en criminaliteit en ondermijning geen kans maken. Arnhemmers moeten zich veilig voelen in hun wijk en buurt. Dit draagt bij aan sociale betrokkenheid en verheft de wijk. We zetten dus volop in op het aanpakken van criminaliteit als diefstal en overval. Ook in de digitale wereld neemt de criminaliteit toe: hacken, phishing, identiteitsfraude. Er ligt in Arnhem een forse opgave, want we scoren als het gaat om veiligheid simpelweg niet goed genoeg.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhem: een veilige stad!

Iedereen moet in Arnhem prettig kunnen leven, wonen en werken en zich daarbij veilig kunnen voelen. In een stad waar iedereen zich kan ontwikkelen zonder buitengesloten te worden; door vrij te zijn in denken en te mogen zijn wie je bent zonder te worden gediscrimineerd. In een stad waar misdaad niet loont en slachtoffers worden gesteund. In een stad waarin veiligheid een bijdrage levert aan een prettig woon- en leefklimaat voor bewoners, aan een prettig verblijf van bezoekers en aan een florerende economie zonder oneerlijke concurrentie. En waar adequaat wordt gehandeld bij het voorkomen en bestrijden van calamiteiten waaronder aandacht voor risicobeheersing en veiligheid bij grote evenementen om schade te beperken.
De veiligheidsagenda zoals die is vastgelegd in de kadernota veiligheid 2018-2022 is hierin leidend. En de voorstellen in de Arnhemse Herstelagenda zijn een extra stimulans om de veiligheid in Arnhem naar het gewenste niveau te brengen. Met de extra investering voor aanpak ondermijning (Bibob) en inzet handhaving wordt hiermee een belangrijke stap gezet. Met name de extra inzet op handhaving komt ten goede aan de wijkveiligheid en diverse overige toezichthoudende en controlerende taken waaronder het nog in de APV te regelen lokaal afsteekverbod van vuurwerk (motie M187 Inspanning lokaal vuurwerkverbod).

Criminaliteit maakt geen kans

Arnhem staat per 2019 hoog op de lijst van 100.000+ gemeenten met de meeste delicten per 1000 inwoners. Ondanks een daling van het aantal in de afgelopen jaren. Het aantal in Arnhem (73) lijkt meer op het aantal dat past bij een gemeente van 300.000+ (81,4) dan bij het landelijke gemiddelde van gemeenten met 100.000 - 300.000 inwoners (54,6). Deze situatie is niet te koppelen aan één of twee veiligheidsincidenten maar ontstaat door een breed scala aan misdrijven. Voor de komende jaren zetten we in op een daling van het aantal delicten naar een niveau dat aansluit bij het landelijke gemiddelde van steden met de omvang van 100.000 - 300.000 inwoners. Tegen ondermijnende criminaliteit wordt stevig opgetreden en worden barrières opgeworpen. Er wordt een norm gesteld door handhavend op te treden. In preventieve zin door het regelmatig en structureel controleren van kwetsbare branches maar ook bij speciale integrale acties naar aanleiding van signalen en onderzoek. Bewoners worden betrokken door omwonenden te informeren bij de ontmanteling en sluiting van drugsproductie locaties. Zij worden gewezen op de gevaren en het vermoeden van drugsproductie en -handel in de woon- en leefomgeving (amendement 19A60 Niet in mijn wijk).

Omvang criminaliteit in verhouding tot centrumstad van 100.000+

Er zijn in Arnhem nog ruim elfduizend slachtoffers van een misdrijf per jaar. De inzet is gericht op het verder terugdringen van het aantal delicten per 1000 inwoners, door middel van voorlichting en door het in gezamenlijkheid met politie en OM prioriteit te geven aan het oplossen en vervolgen. Daarbij is vooral aandacht voor het voorkomen en oplossen van de High Impact Crime delicten (inbraak, overval). Cameratoezicht, waaronder de inzet van mobiel/tijdelijk cameratoezicht, wordt ingezet als onderdeel van de aanpak om de openbare orde te handhaven en incidenten en delicten te voorkomen of tijdig hierop te acteren.

Misdaad mag niet lonen

Witwassen, drugshandel in welke vorm dan ook, illegaal gokken, mensenhandel en illegale prostitutie zijn vormen van criminaliteit die direct of indirect de openbare orde aantasten en de samenleving ontwrichten. Met het intrekken van vergunningen en sluiting van (horeca)panden wordt een norm gesteld om te voorkomen dat criminelen voet aan de grond krijgen in Arnhem. Bij de horeca- en exploitatievergunningen worden ondernemers gescreend. Het ruimer toepassen van de mogelijkheden die de wet Bibob biedt werpt een extra barrière op voor criminelen. Voor de uitvoering zijn in de Herstelagenda van het college een Bibob-coördinator en een Bibob-onderzoeker voorgesteld om dit ook vorm te geven. De aandacht voor ondermijning wordt vanuit de praktijk doorontwikkeld en doorgezet. Onder de regie van de gemeente wordt in het Interventieteam Ondermijning Arnhem samen met justitie, politie, handhaving en andere relevante partners de strijd aangebonden tegen ondermijnende activiteiten. Voor kennisdeling op fenomenen voor een effectieve aanpak op ondermijning neemt Arnhem neemt deel aan het landelijke platform 'Citydeal'. Jeugdcriminaliteit krijgt de aandacht met het project 'ondermijnende drugscriminaliteit onder jeugdigen'. De aanpak overlast Korenkwartier is onderdeel van de aanpak tegen ondermijning. Het bestrijden van mensenhandel, gericht op preventie, signalering, zorg en opvang wordt voortgezet. De nieuwe Wet regulering sekswerk, die mede dient ter bestrijding van mensenhandel, wordt naar verwachting in 2020 aan de Kamer aangeboden. Dit heeft consequenties voor het lokale prostitutiebeleid. Het experiment gesloten coffeeshopketen, waaraan Arnhem deelneemt, bevindt zich in de opstartfase en zal in 2021 tot uitvoering komen.

Online criminaliteit voorkomen

In toenemende mate verschuift de criminaliteit naar de digitale wereld. Hacken, phishing, afpersing en identiteitsfraude zijn enkele verschijningsvormen. Sexting en grooming zijn vormen die kunnen leiden tot seksuele uitbuiting. Om inwoners en bedrijven te wapenen, worden zij bewust gemaakt van de risico's en geïnformeerd over de mogelijkheden om te voorkomen dat ze slachtoffer worden.

Crisisbeheersing op orde

In het belang van onze inwoners is er aandacht voor het voorkomen van rampen en calamiteiten. Bij activiteiten en stedelijke ontwikkelingen is veiligheid onderdeel van de planvorming en uitvoering. Mocht er ondanks de voorzorgsmaatregelen toch een calamiteit zijn, dan staat er een crisisorganisatie paraat om de risico's en schade voor mens en natuur zo veel mogelijk te beperken. Vanzelfsprekend heeft de coronacrisis een grote impact op de totale crisisorganisatie en we zullen deze op een later moment evalueren.

Beschermd tegen calamiteiten en rampen

In samenwerkingsverband van de Veiligheidsregio Gelderland Midden worden maatregelen getroffen om calamiteiten en rampen te voorkomen en zo nodig snel en juist te handelen. De basis voor een effectieve en efficiënte uitvoering zijn het Beleidsplan Brandweer 2020-2023 en het Beleidsplan Veiligheidsregio Gelderland Midden 2020-2023. Lokaal zijn de risicolocaties in beeld en deze worden opgenomen in de nieuw op te stellen Omgevingsplannen. De inzet voor bevolkingszorg (opvang, registratie, nazorg) bij calamiteiten door de gemeente is geborgd. Door de brandweer wordt ingezet op brandveiligheid door aandacht te vragen voor preventieve woningaanpassingen. Er blijft aandacht voor het op een juiste manier ruimen van aangetroffen niet-ontplofte explosieven.

Veiligheid voor de wijk en als persoon

Arnhemmers moeten zich veilig voelen in hun wijk en buurt. Dit draagt bij aan sociale betrokkenheid en verheft de wijk. Het gevoel van veiligheid per wijk loopt uiteen van matig tot zeer goed. De inzet is gericht op wijken die achterblijven bij het gemiddelde Arnhemse niveau. Ook persoonlijk moet men zich veilig voelen om deel te nemen aan de Arnhemse samenleving. Daarom wordt ingezet op het tegengaan van discriminatie en geweld in afhankelijkheidsrelaties en wordt er aandacht geschonken aan personen met verward gedrag met een veiligheidsrisico voor zichzelf of de omgeving. Jeugdcriminaliteit kan jonge levens in hun ontwikkeling remmen en verdient tijdig ingrijpen. In dat kader gaan we drie jaar een stedelijke aanpak vorm geven die in die wijken invulling krijgt die hiervan het meeste hinder ervaren. De aanpak 'Ondermijnende drugscriminaliteit onder jeugdigen' heeft de steun van diverse lokale, provinciale en landelijke partners.

Steun bij aanpak woonoverlast

Woonoverlast geeft een onveilig gevoel en belemmert een prettig woonklimaat. Het bestrijden van woonoverlast vindt plaats door de inzet van het wijkgerichte Overlast- en Zorgoverleg, integrale handhaving op overlastgevende panden en door gebruik te maken van de Wet aanpak woonoverlast (gedragsaanwijzing). Er wordt projectmatig en integraal ingezet op het aanpakken van 'wijkkoningen en windhappers' om de leefbaarheid in een buurt te verbeteren en een heldere norm te stellen.

Veiligheid als basis voor persoonlijke ontwikkeling

Discriminatie, polarisatie en radicalisering dragen bij aan vijandigheid, bedreiging en geweld en maken dat mensen zich niet welkom voelen in onze samenleving. Met het meldpunt Discriminatie en Pesten en het vergroten van de aangiftebereidheid en een professionele afhandeling bij politie en OM worden slachtoffers gehoord en gesteund. We bestrijden seksuele intimidatie en bieden steun aan slachtoffers. We blijven inzetten op tegengaan van radicalisering met preventieve maatregelen. Hiervoor wordt wederom een uitvoeringsplan opgesteld. Slachtoffers van geweld in een afhankelijkheidsrelatie kunnen op steun rekenen door zorg, opvang en het toepassen van het 'tijdelijk huisverbod'. In het Veiligheidshuis wordt met ketenpartners in zorg en justitie in een persoonsgerichte aanpak toegewerkt naar een duurzame oplossing voor onder meer risicojeugd met crimineel gedrag en plegers van High Impact Crime delicten. Criminele jeugdgroepen worden geprioriteerd in de lokale driehoek voor een aanpak op maat. Voor de aanpak van personen met verward gedrag wordt ingezet op een sluitende aanpak van zorg en veiligheid. Vanaf 2020 wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden van de nieuwe Wvggz (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg).

Iedere wijk heeft evenveel recht op veiligheid

De wijkaanpak is een concrete uitwerking in de oproep om een beschavingsoffensief door te laten zien wat we met elkaar normaal gedrag vinden, juist ook door zichtbaar het niet-normale gedrag aan te pakken. De uitkomsten van de gepubliceerde Veiligheidsmonitor 2019 (april 2020) heeft de urgentie voor de wijkaanpak bekrachtigd. De wijkbezoeken van de burgemeester in het kader van de wijkveiligheid hebben een inventarisatie opgeleverd van een veelheid aan veiligheidsonderwerpen. Deze worden omgezet in activiteiten en initiatieven om de veiligheid en het veiligheidsgevoel van bewoners te verbeteren. Het veiligheidsgevoel van de bewoners wordt door meer dan criminaliteit en misdaad bepaald. Ook verloedering van de openbare ruimte en aanwezige sociale problematiek is hierop van invloed. In nauwe samenwerking met de teams Leefomgeving wordt met relevante partners en met de bewoners de problematiek aangepakt en gaan we periodiek in gesprek om te bezien of we ook daadwerkelijk de gewenste voortgang boeken en welke bijstelling of extra aandacht nodig is. Dit heeft al geresulteerd in projecten in Malburgen, Klarendal en Geitenkamp. Onder aansturing van Veiligheid en teams Leefomgeving komt er een wijkveiligheidsoverleg per gebied om de agenda om te zetten naar actie. Begin 2021 doen we een vergelijkbare ronde langs de wijken om samen met de burgemeester en de bewoners te kijken of we de goede voortgang bereiken. De druk en roep vanuit de wijken voor handhaving om normerend op te treden blijft onverminderd aanwezig. Beperkte capaciteit vraagt om scherpe prioritering en optimale samenwerking met relevante partners om verschil te kunnen maken in het leefbaarheid- en veiligheidsniveau in de wijken. Op detailniveau kennen wij de overlastplekken en de overlastgezinnen en die gaan we op een treffende wijze van een aanpak voorzien.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[(2)].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhem: een veilige stad!		**16.477**	**1.694**	**72**	**350**
Crisisbeheersing op orde	BU03	815	93	0	0
Criminaliteit maakt geen kans	BU02	15.662	1.601	72	350
Veiligheid voor de wijk en als persoon	BU02				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**16.477**	**1.694**	**72**	**350**

2 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	15.692	14.692	16.002	16.477	16.437	16.430	16.427
Baten	2.262	1.673	1.699	1.694	1.694	1.694	1.694
Saldo lasten en baten	***-13.430***	***-13.019***	***-14.303***	***-14.783***	***-14.743***	***-14.735***	***-14.733***
Toevoegingen aan reserves	179	68	72	72	72	72	72
Onttrekkingen aan reserves	745	341	1.055	350	344	345	351
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***566***	***273***	***983***	***278***	***272***	***273***	***279***
Gerealiseerd resultaat	**-12.865**	**-12.747**	**-13.320**	**-14.505**	**-14.471**	**-14.462**	**-14.454**

Toelichting

Lasten
De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 16,5 miljoen. Dit is grotendeels als volgt opgebouwd:

- VGGM: € 12,9 miljoen;
- Kosten personeel (loonkosten en inhuur): € 3,2 miljoen;
- Uitgaven voor handhaving en veiligheid in het kader van de Herstelagenda: € 0,4 miljoen.

De totale lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 0,5 miljoen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de eenmalig vanuit het gemeentefonds ontvangen versterkingsgelden lokale aanpak radicalisering (€ 0,5 miljoen) en de middelen in het kader van aanpak mensenhandel (0,2 miljoen) in 2020.
Anderzijds door verhoging kostenbudgetten voor openbare veiligheid en handhaving met € 0,5 miljoen en brandbestrijding met € 0,7 miljoen wordt er een stijging in de lasten verwacht.

Baten
Totaal is voor 2021 € 1,7 miljoen aan baten begroot. Dit is opgebouwd uit:

- Verhuur brandweerkazerne: € 1,3 miljoen;
- Opbrengst leges en vergunningen: € 0,4 miljoen.

De totale baten zijn ten opzichte van 2020 nagenoeg gelijk gebleven.

Toevoegingen aan reserves
In 2021 wordt voor totaal € 72 duizend toegevoegd aan de reserves voor de dekking van onderhoudskosten aan het vastgoed.

Onttrekkingen aan reserves
In 2021 wordt voor € 0,4 miljoen onttrokken aan de bestemmingsreserves.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Onveiligheidsgevoel	2019	36%	Niet bekend	% dat zich wel eens onveilig voelt	L&V monitor gemeente
Buurt onveiligheidsgevoel	2019	29%	Niet bekend	% dat zich wel eens onveilig voelt in eigen buurt	L&V monitor gemeente
Misdrijven	2019	74	47,3	Het aantal misdrijven per 1.000 inwoners	CBS
Tijdelijk huisverbod	2018	17	Niet bekend	Het aantal opgelegde huisverboden	VT/gemeente

Om de gevolgen van het Covid-19 virus voor de gemeente Arnhem in kaart te brengen, zijn de meest relevante indicatoren van verschillende onderdelen samengevat in een dashboard. Hierbij zijn ook indicatoren opgenomen die een relatie hebben met dit programma.

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. De gegevens van deze website zijn waar mogelijk aangevuld met de meest recente data vanuit de gemeente Arnhem.
Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Winkeldiefstal	2019	5,7	2,3	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS - Diefstallen
Diefstal uit woning	2018	2,8	2,3	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	CBS - Diefstallen
Geweldsmisdrijven	2019	7,7	4,9	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling).	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
Vernieling	2019	11,6	6,3	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
Verwijzingen Halt	2019	101	132	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	Bureau Halt
Jongeren met delict voor rechter	2018	1	1	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

- Politie;
- Brandweer;
- Openbaar Ministerie;
- Veiligheidshuis regio Arnhem;
- Veilig Thuis.

Subsidies
Binnen dit programma zijn geen partijen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing
Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend uit het programma Veiligheid. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's
Experiment gesloten Coffeeshopketen
VGGM continuering paraatheid
VGGM indexatie budget

Beleidskaders
- Kadernota veiligheid 2018-2022;
- Meerjarenbeleidsplan politie 2019-2022;
- Uitvoeringsplan aanpak radicalisering Arnhem 2019;
- Een evaluatie van de Arnhemse radicaliseringsaanpak;
- APV wijziging bevoegdheid inzet mobiel cameratoezicht;
- Experiment gesloten coffeeshopketen;
- Regionaal beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2020-2023.

S02 Bereikbaarheid

Een van de voorwaarden van een leefbare en gezonde stad is dat die bereikbaar is. Voor inwoners én voor bezoekers. Of het nu met de auto, met het openbaar vervoer, met de fiets of te voet is. Het busvervoer is op orde: schoon, frequent, comfortabel en inclusief. Daar blijven we naar streven en dat is ook onze inzet bij de nieuwe concessie voor het openbaar vervoer in deze regio. Daarnaast krijgt de autobereikbaarheid extra aandacht. We onderzoeken de parkeervoorzieningen voor nu en in de toekomst en hoe we met slimme verkeerslichten de doorstroming op de ring kunnen verbeteren. Schone, elektrische auto's faciliteren we door meer laadpunten in de stad te realiseren, mogelijk gekoppeld aan tijdelijke opslag van energie.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhem is beter bereikbaar

Mobiliteit heeft betrekking op toegankelijke, economische en duurzame mobiliteit. Mobiliteit moet voor alle doelgroepen toegankelijk en bereikbaar zijn. We streven immers naar een inclusieve, sociale, gewilde en leefbare stad. Mobiliteit moet daarnaast de economische hotspots/kerngebieden in de stad en de regio met elkaar verbinden. Mobiliteit dient daarbij zoveel mogelijk slim en schoon vorm te worden gegeven om de stad leefbaar en duurzaam te houden.

We geven in 2021 vorm aan deze ambitie door een integraal mobiliteits- en ruimtelijk beleid te voeren en door te ontwikkelen met oog voor een evenwichtige inzet op voetgangers, fiets, openbaar vervoer, auto en parkeren. De bereikbaarheid van de stad in de regio als geheel, en van de binnenstad in het bijzonder, is van groot belang. Integraal mobiliteits- en ruimtelijk beleid gaat over het faciliteren van parkeervoorzieningen voor fiets en auto en een mix van maatregelen voor voetgangers, fiets, OV en auto met behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteiten. Sterkere positionering van duurzame vervoerswijzen zijn randvoorwaardelijk voor de bereikbaarheid van de stad.

Realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit

We willen een comfortabele, toegankelijke en inclusieve mobiliteit bewerkstelligen, een vervoersysteem voor alle inwoners, gebruikers en bezoekers van Arnhem. Het vervoersysteem is er voor iedereen en reistijden zijn betrouwbaar. Hiervoor is nodig dat het verkeer dat in Arnhem moet zijn, goed kan doorstromen en dat we van het verkeer dat hier niet moet zijn zo weinig mogelijk last hebben. Het veiligheidsgevoel op de weg en in het openbaar vervoer moet omhoog. We gaan voor ‘nul’ verkeersslachtoffers, onder andere door het aanpakken van plekken waar veel ongelukken gebeuren. Voor belangrijke locaties in de stad (zoals winkelcentra, evenemententerreinen en parkeerlocaties) maken we expliciet met welke vervoermiddelen en via welke routes deze bereikbaar zijn. We willen meer mensen het openbaar vervoer of de fiets laten nemen of laten gaan lopen door deze alternatieven aantrekkelijker te maken: een herkenbaar, betrouwbaar en vooral concurrerend aanbod aan voorzieningen.

Lobbyen met betrekking tot het spoordossier

Voor een betrouwbaar netwerk dat vooral ook alternatieve vervoerwijzen mogelijk maakt, gaan we lobbyen voor een robuust spoornetwerk rondom de Knoop-Oost en de ICE/Berlijnlijn (met Arnhem als halteplaats), kritisch kijken naar de vereisten in de integrale OV-concessie, een actieplan hoogwaardig openbaar vervoer maken en snelfietsroutes ontwikkelen.
Het lobbywerk gaat echter verder dan alleen het spoordossier, ook op het gebied van schone en slimme mobiliteit wordt uiteraard lobbywerk verricht (regionaal en landelijk).

Maatregelenpakket voor alternatieven: fiets en openbaar vervoer

De afgelopen jaren is er beleid opgesteld voor zowel de fiets als het openbaar vervoer. We gaan nu aan de slag met het voorbereiden en uitvoeren van concrete fiets- en hoogwaardig openbaar vervoer projecten. Hiermee geven wij deze infrastructuur een impuls en worden deze modaliteiten aantrekkelijker.

Opstellen automaatregelenpakket

Het gebruik van de auto en de impact die dat heeft op de stad gaan we systematisch aanpakken. We gaan binnen de regio, en waar nodig in samenspraak met provincie en Rijkswaterstaat, plannen maken om gericht onnodig autoverkeer uit Arnhem te weren. Daarbij richten we ons op de drie typen verkeersdoelgroepen: intern (de Arnhemmers zelf), extern (bezoekers aan Arnhem) en doorgaand verkeer (verkeer zonder herkomst of bestemming in Arnhem). Onderdeel daarbij is de regionale aanpak met betrekking tot slim benutten van de infrastructuur (SSO = Slim & Schoon Onderweg). Het automaatregelenpakket vraagt nauwe afstemming met parkeren in de (binnen)stad.

Parkeercapaciteit Centrum (Singelgarage)

Het verkeerskundige onderzoek naar de Singelgarage wordt verder uitgewerkt naar een financieel haalbaarheidsonderzoek. Hierbij wordt naar alle kosten en opbrengsten van die garage gekeken en wordt slim dubbelgebruik van garages meegenomen.

Visie op mobiliteitshubs

Een goede aansluiting van de verschillende vormen van mobiliteit (auto, trein, bus en (deel)fiets) op elkaar wordt steeds belangrijker. Hubs spelen bij deze overgang een belangrijke rol. Een (mobiliteits)hub kan het beste worden gedefinieerd als een fysieke plek waar verschillende vormen van vervoer en vervoersaanbod samenkomen. We gaan een visie op de Arnhemse hubs opstellen. Wat voor hubs onderscheiden we, hoe zien ze eruit en waar moeten ze komen te liggen zodat ze samen een goed netwerk vormen van plekken waar reizigers eenvoudig naar en door de stad kunnen reizen met verschillende modaliteiten.

Opstellen bereikbaarheidsprofielen

Het opstellen van zogenaamde bereikbaarheidsprofielen (profiel vanuit het perspectief van de gebruiker: een automobilist, een fietser, een OV-reiziger) maakt beter inzichtelijk wat de reiziger (gebruiker) vraagt om daadwerkelijk gebruik te gaan maken van alternatieve vervoerwijzen. Om deze profielen in relatie te brengen met de verschillende gebieden en functies van de stad en doelgroepen is het nodig meer (kosten)efficiënte en effectieve vervoerswijzen te ontwikkelen en te stimuleren.

Verkeersveiligheid

We bekijken de top 10 meest verkeersonveilige punten op het Arnhemse wegennet. Deze locaties worden geanalyseerd en er worden verbetervoorstellen gedaan om de locaties veiliger te maken. Indien technisch en financieel haalbaar worden deze locaties aangepast. Er wordt hierbij zowel gekeken naar de objectief verkeersonveilige locaties als de subjectief verkeersonveilige locaties. Daarnaast gaan we schoolomgeving verkeersveiliger maken en leveren we een bijdrage aan de verkeerseducatie.

Taxi

De taxiverordening wordt geïmplementeerd. Tegelijkertijd gaan we aan de slag met de verduurzaming van de taxibranche. We gaan samen met de taxibranche, Stichting Kwaliteitstaxi Arnhem (SKTA) en haar chauffeurs stappen zetten richting de inzet van zero emissie voertuigen.

Realiseren van veilige, logische en betrouwbare mobiliteit

Dit doel behelst het bereiken van een optimaal veilige, logische en betrouwbare mobiliteit, een vervoersysteem dat meer geënt is op het economische perspectief en functioneren van de stad. De economie als motor voor de stad. De hotspots, voorname werk- en voorzieningenlocaties (bedrijventerrein, grote kantoorlocaties, campuslocaties, zorginstellingen, winkelcentra), dienen op een veilige, logische en betrouwbare bereikbaarheid te kunnen rekenen.

Zie de inspanningen benoemd bij het vorige doel 'realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit'.

Inzetten van schone, slimme en duurzame mobiliteit

We willen de impact van verkeer en vervoer verkleinen door in te zetten op schone, slimme en duurzame mobiliteit. Daar waar het bij de eerste twee doelen vooral om het doelgroepen- en gebruikersperspectief gaat, draait het bij dit doel om het maatschappelijke perspectief. Het beperken van de uitstoot van fijnstof en CO2 en van de geluidhinder is fundamenteel bij schone, slimme en duurzame mobiliteit. Ook maakt de technologie alternatieve vervoermiddelen en -systemen mogelijk, denk aan de e-bike, elektrische auto's en voertuigen op waterstof. Het sturen van gedrag is minstens zo belangrijk: bewustwording van effecten en alternatieven. Dit draagt bij aan het behouden en verbeteren van een leefbare stad. We willen de impact van verkeer en vervoer verkleinen door in te zetten op schone, slimme en duurzame mobiliteit. Hoe we dit exact gaan doen staat beschreven in hoofdstuk S10 (klimaat en energie).

Ontwikkelen integrale laadinfrastructuur

We gaan een netwerk maken voor het elektrisch laden van voertuigen, eventueel gekoppeld aan de opslag van duurzame energie. Daarbij wil Arnhem dankbaar gebruik maken van het aanwezig trolleynetwerk, een netwerk dat in deze tijd van elektrificering een prachtige kans biedt. Daarbij ontwikkelen we en haken we tevens aan op de zogenaamde E-hubs in regionaal verband.

Opstellen mobiliteits-communicatieplan

Naast alle fysieke maatregelen is inzet van gedragsbeïnvloeding een voornaam aandachtspunt, om bezoekers betere en gerichte communicatie aan te bieden zodat de potentiële bezoekers aan Arnhem meer in de verleiding worden gebracht om op een andere manier dan per auto naar Arnhem te komen. Meer communicatie over alternatieven die voorhanden zijn zoals met het openbaar vervoer (trein, bus) of gebruikmakend van transferia, draagt bij aan een meer evenwichtige en duurzame bereikbaarheid van Arnhem.

De infrastructuur is op orde

Goed onderhoud van de infrastructuur is een belangrijke voorwaarde voor goede bereikbaarheid. In de paragraaf kapitaalgoederen wordt nader ingegaan op het onderhoud aan wegen, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties en kunstwerken. Bij de planning van het beheer en onderhoud zoeken we zo veel mogelijk afstemming met de bovengenoemde bereikbaarheidsambities maar houden we ook rekening met doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie. Ook de in de wijkvisies opgenomen wensen geven sturing aan de beheeropgave.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[3].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhem is beter bereikbaar		**21.873**	**7.683**	**6.950**	**7.911**
Realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit	WB03	21.873	7.683	6.950	7.911
Realiseren van veilige, logische en betrouwbare mobiliteit	WB03				
Inzetten van schone, slimme en duurzame mobiliteit	WB03				
Infrastructuur is op orde	WB03				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**21.873**	**7.683**	**6.950**	**7.911**

3 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	21.254	21.269	20.805	21.873	22.020	22.209	22.363
Baten	8.963	7.843	8.076	7.683	7.632	7.582	7.533
Saldo lasten en baten	***-12.292***	***-13.425***	***-12.729***	***-14.190***	***-14.388***	***-14.626***	***-14.830***
Toevoegingen aan reserves	8.966	6.642	6.838	6.950	6.911	6.876	6.854
Onttrekkingen aan reserves	8.330	8.537	8.243	7.911	7.272	6.839	6.606
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-636***	***1.895***	***1.405***	***961***	***361***	***-37***	***-248***
Gerealiseerd resultaat	**-12.927**	**-11.530**	**-11.324**	**-13.229**	**-14.027**	**-14.664**	**-15.078**

Toelichting

Lasten

De begrote lasten bedragen in 2021 € 21,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit de volgende onderwerpen:

- Beheer wegen: € 10,4 miljoen;
- Parkeren: € 6,8 miljoen;
- Mobiliteit en openbaar vervoer: € 4,7 miljoen.

Onder het onderwerp mobiliteit en openbaar vervoer valt ook het bestedingsplan mobiliteit. Voor dit bestedingsplan is in 2021 € 1.105.000 beschikbaar. Besteding van deze middelen is primair gekoppeld aan het beleidsvoornemen om de bereikbaarheid van Arnhemse (binnen)stad in de regio te verbeteren. Vanuit dit bestedingsplan worden bestedingen gedaan die de drie doelen dienen:

- realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit;
- realiseren van veilige, logische en betrouwbare mobiliteit;
- inzetten van schone, slimme en duurzame mobiliteit.

In 2021 is € 630.000 begroot voor de verbetering van de (auto)bereikbaarheid van de binnenstad. Het gaat hierbij om het verbeteren van de autobereikbaarheid in algemene zin, het ontwikkelen van een visie op hubs en het verbeteren van de parkeervoorzieningen. Daarnaast is er in het bestedingsplan in 2021 € 355.000 begroot voor de maatregelpakketten voor HOV en fiets en € 120.000 voor projecten om de stad schoner en veiliger te maken.

De totale lasten van programma S02 Bereikbaarheid zijn in 2021 € 1,1 miljoen hoger dan in 2020. Dit komt voornamelijk door een toename van de kapitaallasten.

Baten

De baten in 2021 zijn in totaal begroot op € 7,7 miljoen. Dit is opgebouwd uit de volgende onderwerpen:

- Parkeren: € 6,4 miljoen;
- Beheer wegen: € 1,3 miljoen.

De totale baten zijn in 2021 € 0,3 miljoen lager dan in 2020. Dit heeft te maken met de bijdrage aan het project Ebus 2020. Dit project loopt in 2020 ten einde.

Toevoegingen aan reserves

De toevoegingen aan reserves voor 2021 zijn in totaal begroot op € 6,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- BR Bereikbaarheidsfonds: € 6,2 miljoen;
- BR Onderhoud parkeergarage Arnhem centraal: € 0,3 miljoen;
- BR Onderhoud vastgoed: € 0,2 miljoen;
- BR Onderhoud parkeergarage Rozet: € 0,1 miljoen;
- BR Onderhoud parkeergarage Musis: € 0,1 miljoen.

Onttrekkingen aan reserves
De onttrekkingen aan reserves voor 2021 zijn totaal begroot op € 7,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- BR Bereikbaarheidsfonds: € 6,3 miljoen;
- BR Buitengewoon Beter: € 1,0 miljoen;
- BR Onderhoud parkeergarage AC: € 0,2 miljoen;
- BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte: € 0,1 miljoen;
- BR Onderhoud parkeergarage Musis: € 0,1 miljoen;
- BR Onderhoud vastgoed: € 0,1 miljoen;
- Overige € 0,1 miljoen uit de BR onderhoud parkeergarage Rozet en BR kapitaallasten.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Waardering bereikbaarheid binnenstad auto	2018	6,3	Niet bekend	Gemiddelde waardering bereikbaarheid van de binnenstad op een schaal van 0 tot 10	Binnenstads-monitor
Waardering bereikbaarheid binnenstad ov	2018	8,2	Niet bekend	Gemiddelde waardering bereikbaarheid van de binnenstad op een schaal van 0 tot 10	Binnenstads-monitor
Waardering bereikbaarheid binnenstad fiets	2018	8,4	Niet bekend	Gemiddelde waardering bereikbaarheid van de binnenstad op een schaal van 0 tot 10	Binnenstads-monitor
Energieverbruik vervoermodaliteiten/ co2 uitstoot	2018	4.500	7.200	CO2-uitstoot autoverkeer exclusief auto(snel)wegen. Ton per 1.000 inwoners	RWS klimaatmonitor
Aantal electrische voertuigen	2019	7	11,8	Elektrische personenauto's per 1.000 inwoners	RDW
Aantal personenauto's	2019	64.950	8.530.584	Aantal motorvoertuigen voor personenvervoer over de weg, exclusief brom- en motorfietsen	CBS
Aantal ongevallen/ verkeersdoden	2018	1	64	Aantal verkeersongevallen, dodelijke afloop	Bestand geregistreerde ongevallen in Nederland

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van de indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GO Arnhem Nijmegen City Region
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

- Provincie Gelderland;
- Rijkswaterstaat;
- Regio Arnhem-Nijmegen;
- Wijkplatforms en wijkteams;
- Gecontracteerde partijen.

Subsidies

Binnen dit programma zijn geen partijen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Vanuit het programma Bereikbaarheid zijn geen risico's met een grote financiële impact op de begroting. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Beleidskaders

- Toekomstbeeld stedelijk OV Arnhem en Nijmegen;
- Accentnota fiets, fietsambitie Arnhem 2019-2024;
- De Arnhemse Binnenstad 2015;
- Visie "Ruimte voor beleving in de Arnhemse binnenstad";
- Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)-Actieplan.

S03 Economie

In het voorjaar van 2020 staat de wereld op z'n kop. Een wereldwijd verspreid virus remt de economie sterk af en het is afwachten wat de structurele consequenties zijn. Voor Arnhem betekent dit samen de schouders eronder en werken aan een krachtig herstel. De uitdagingen op het vlak van economie en maatschappij waren voor de coronacrisis al stevig, maar vandaag de dag nog urgenter. Alles moet uit de kast worden gehaald voor het behoud van werkgelegenheid en het voorzieningenniveau. Een uitdaging die we in Arnhem gezamenlijk moet oppakken met de ondernemers, het onderwijs, de gemeente en andere overheden.

Een duurzame en vitale economie is cruciaal in relatie tot de andere uitdagingen die de stad kent zoals het welzijn van haar inwoners, mobiliteit en bereikbaarheid, woningbouw en ruimtelijke kwaliteit en verduurzaming. Dat vraagt in zijn integraliteit om een standvastige inzet en een centrale positie van de economie in het beleid van Arnhem. De aanwezigheid van banen, innovaties en investeringen in de stad is een impuls voor de ontwikkeling van de welvarendheid van de stad als geheel.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Vol energie zetten wij in op een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat om maximale werkgelegenheid in Arnhem en de regio te creëren, waarbij iedereen zijn talenten benut

We willen Arnhem op de kaart zetten als aantrekkelijke stad voor inwoners, studenten en bezoekers. Waar bedrijven zich uitgenodigd voelen, kansen zien en investeren. En waar partners samen meerwaarde creëren, passend bij de ambities van Arnhem. We zetten in op verschillende soorten werkgelegenheid en op bedrijven met een duurzaam en innovatief karakter. Dynamische werklocaties en -clusters nodigen nieuwe bedrijven uit om zich in Arnhem te vestigen, met nieuwe werkgelegenheid tot gevolg. Arnhem als Hotspot Energy versterken is een belangrijke kans en uitdaging, zeker met de komst van een universiteit. Met de Bruisende Binnenstad, het vele groen in de stad, de verbinding met de Veluwe en de regio, de historie (herinneringstoerisme), het kunst- en culturele aanbod en de vele evenementen hebben we een aantrekkelijk toeristisch en recreatief aanbod. We zetten in op de versterking van de samenwerking van bedrijven en kennisinstellingen rondom human capital, zodat we samen met hen kunnen anticiperen op wat de maatschappij 'straks' nodig heeft.

Toekomstbestendiger vestigingsklimaat voor bedrijven en kennisinstellingen

Vanuit de gemeente zijn we ondersteunend aan bedrijven en instellingen om hen zoveel mogelijk te laten groeien in werkgelegenheid. Om groei en creativiteit te ondersteunen en te versnellen, benutten we de kracht van sterke Arnhemse clusters, bestaande competenties en uitstekende werk- en kennislocaties. Hierbij nemen de clusters energie, zakelijke dienstverlening en zorg een belangrijke positie in. Voor cross-overs op met name het innovatieve gebied ligt een belangrijke link met de creatieve sector in de stad.
In dit netwerk heeft de Arnhemse binnenstad, met haar belangrijke basis voor werkgelegenheid en voorzieningen en de smeeroliefunctie van de creatieve sector, een speciale positie naast de andere werklocaties in de stad.

Versterken ondernemersklimaat en optimaliseren dienstverlening aan ondernemers

In het werken aan een betere dienstverlening voor ondernemers implementeren we de resultaten uit de pilot 'Van Bedrijven Weten'. We zetten in op het blijvend optimaliseren van de dienstverlening aan bedrijven, door de vraag van ondernemers centraal te stellen en drempels weg te nemen. Daarnaast werken we samen met het georganiseerd bedrijfsleven aan een krachtig ondernemersklimaat waarin bedrijven en starters gefaciliteerd worden in hun ontwikkeling. Dit wordt ondersteund door actief accountmanagent en gerichte acquisitie.

Voldoende aanbod en kwaliteit van werklocaties

Voor een toekomstbestendig vestigingsklimaat is het van belang om voldoende en kwalitatief aanbod van werklocaties te hebben in de stad en de regio. Om lokale bedrijven te behouden en nieuwe bedrijven aan te trekken is het van belang dat de werklocaties (kantorenlocaties, bedrijventerreinen en detailhandelclusters) aansluiten bij de vraag van ondernemers. We werken hieraan op drie thema's: fysiek/ruimtelijk, klimaat en duurzaamheid en sociaal-economisch.
Vanuit het thema fysiek/ruimtelijk werken we aan de ruimtelijk-economische aspecten. Hiervoor zal in 2021 een visie werklocaties opgesteld worden. Hierin wordt de herijking van het kantorenbeleid, hotelbeleid en detailhandelsbeleid meegenomen, alsmede het implementatieplan Nieuwe Haven. Ook zal een verkenning starten van de mogelijkheden voor herstructurering van de bedrijventerreinen Rijnpark en Het Broek. Daarbij kijken we naar concepten en innovaties die leiden tot extra zuinig ruimtegebruik voor alle soorten bedrijvigheid, zowel in nieuwe als te herstructureren werklocaties. Tevens wordt deelgenomen aan het Intergemeentelijk Overleg Werklocaties (IOW) waarin onder andere gewerkt wordt aan het Regionaal Programma Werklocaties (RPW).
Onder het thema klimaat & duurzaamheid wordt vanuit het onderwerp verduurzamen met ondernemers getracht zoveel mogelijk energie te besparen en vormen van opwek te stimuleren binnen hun bedrijf en op de werklocaties. Dit is belangrijk voor toekomstbestendige bedrijvigheid. Ook wordt gewerkt aan vergroenen van werklocaties. Dit draagt bij aan het verminderen van hittestress, maar zorgt ook voor een beter werkmilieu voor werknemers. Dit laatst valt onder het thema sociaal-economisch. Tevens wordt vanuit sociaal-economisch oogpunt gewerkt aan de onderwerpen schoon, heel en veilige werklocaties. Ondermijning door criminaliteit is hierbij één van de aandachtspunten.

Een betere bereikbaarheid van de stad

We streven een optimale OV-bereikbaarheid van werklocaties na en stimuleren fietsverkeer/-gebruik op de werklocaties (zowel woon-werkverkeer als werkgerelateerde verkeersbewegingen). Ook hier is aandacht voor stimuleren van duurzaam vervoer. Daarnaast blijft parkeren (van personenwagens en vrachtwagens) een aandachtspunt op werklocaties. Zie ook het programma S02 Bereikbaarheid.

Aantrekkelijk woon- en leefklimaat

Voldoende woningen voor (potentiële) werkgevers en werknemers zijn van belang willen bedrijven zich in deze regio vestigen en studenten na hun studie hier blijven. Dit betekent onder andere voldoende woningen voor studenten die in de stad studeren, woningen voor medewerkers en hun gezinnen en werknemers die tijdelijk in Arnhem komen werken (expats). Huisvesting van arbeidsmigranten vraagt ook om aandacht. Daarnaast is het van belang dat het leefklimaat in Arnhem behouden blijft. Veel mensen komen in Arnhem wonen vanwege het aanbod van voorzieningen en de groene omgeving. Zie ook het programma S12 Wonen en leefomgeving.

Aantrekkelijker stad in en voor de regio

Met een aantrekkelijke stad en regio zorgen we voor een sterk en competitief vestigingsklimaat voor (nieuwe) bewoners, studenten en bedrijven. Die aantrekkelijke stad zijn we door een hoogwaardig voorzieningenniveau op het gebied van sport, kunst en cultuur, door een bruisende binnenstad, door veel reuring in de stad en door een goede verbinding met de Veluwe en de omliggende omgeving. Daarmee zijn we ook positief in beeld voor toeristen en bezoekers. We positioneren Arnhem als stevig merk op grond van onze kernwaarden (ondernemend, creatief en groen), en door ons verleden levend te houden maken we verbinding met de toekomst.

Bruisende Binnenstad

We werken aan de transformatie van de binnenstad van place to buy naar place to meet. De binnenstad is een plek die naast winkelen ook een plek is om te ontmoeten, te wonen en te werken. Daarbij werken we aan de ruimtelijke kwaliteit met groen, zorgen we voor een gastvrije en bereikbare binnenstad en zetten we in op een creatieve en aantrekkelijke programmering.

Het winkelhart moet compacter zijn. Aan de randen van de binnenstad is ruimte voor een nieuw programma, zoals andere vormen van bedrijvigheid, wonen, en combinaties van wonen en werken. Met Nijmegen en de provincie wordt samengewerkt in het kader van versterking van de centrumgemeenten; met het oog op complementariteit van beide steden. Voor een aantrekkelijke binnenstad zijn bereikbaarheid, een goede openbaar vervoersverbinding en voldoende en goede parkeervoorzieningen belangrijke randvoorwaarden.

De coronacrisis en de daarmee samenhangende maatregelen hebben een enorme impact gehad op de positie, werkgelegenheid en aantrekkelijkheid van de binnenstad. We zetten in op behoud van de aantrekkelijkheid van de binnenstad, behoud van werkgelegenheid en het tegengaan van leegstand door extra in te zetten op binnenstadsmanagement en herstructurering van het winkelgebied.

We zien tegelijk als gevolg van de grote fysieke investeringen momentum ontstaan om door te pakken op diverse marktontwikkelingen en gezamenlijk te investeren in het functioneren van de binnenstad en de omliggende rand. Dit vraag veel energie van betrokken partijen en daarbij is samenwerking en een gedegen organisatiegraad en -vermogen onontbeerlijk. Die sterke organisatiegraad maakt dat initiatieven van stakeholders snel opgepakt en uitgevoerd kunnen worden in vitale coalities. Dat is een belangrijke voorwaarde om de beweging te kunnen maken van place to buy naar place to meet en de binnenstad te laten bruisen.

Arnhem positioneren voor bewoners en bezoekers

Samen met de stad en in verbinding met de belangrijke stakeholders wordt verder gebouwd aan een professionele citymarketing organisatie. De kernwaarden van Arnhem, Groen, Creatief en Ondernemend, zijn hierin leidend. De doelgroepen zijn bewoners, studenten, bedrijven en bezoekers. Het merk Arnhem wordt altijd ingezet op maat voor de verschillende doelgroepen en altijd in het perspectief van het verhaal van de stad en regio.

Stimuleren van herhaalbezoek, langer verblijf en meer besteding

De toeristische sector is een belangrijke sector voor de werkgelegenheid en voor bestedingen in de regio Arnhem. Er zijn drie speerpunten om herhaalbezoek, langer verblijf en meer bestedingen te stimuleren:

1. Gastvrij Arnhem: Welkom in Arnhem!
2. Veluwe op 1
3. Herinneringstoerisme

We werken aan een goede balans tussen recreatiemogelijkheden en gezonde natuur. We zetten in op de belevingsgebieden Veluwezoom en Bevochten Veluwe. Via de regiodeal Veluwe proberen we een duurzame verbinding te leggen naar de Veluwe, we ronden het wandelknooppuntennetwerk af en geven met onze partners uitvoering aan de Veluwe 2030-agenda (Veluwe Alliantie). We maken een uitvoeringsagenda Toerisme en Recreatie samen met de regio Arnhem-Nijmegen.

We werken aan de inbedding van een jaarrond, duurzaam programma op herinneringstoerisme, breder dan alleen de Slag om Arnhem. Dit doen we door de verbinding te versterken binnen de Airborneregio en tussen de Airborneregio en de Veluwe. We zetten in op belangstelling vanuit binnen- en buitenland, en we sluiten ook aan bij de internationale route van LRE (Liberation Route Europe). Met als doel het beleefbaar, zichtbaar en tastbaar maken van het verleden, en het aantrekken van bezoekers die langer verblijven, meer besteden en vaker terugkomen.

We verbreden het verhaal rond de Slag om Arnhem en hebben meer aandacht voor de waarde van vrijheid. Educatie, activiteiten met Arnhemmers in de wijken en marketing krijgen een vaste plek. We ontwikkelen de herdenkingsavond (vrijdag) in Arnhem toekomstbestendig door. We zetten onze samenwerking in de Airborneregio voort. Elk kroonjaar (dus weer in 2024) geven we extra aandacht met een internationale uitstraling en extra activiteiten.

Wat gaan we doen:

- Ontwikkelen routes/verhalen Airborneregio en digitaal ontsluiten en vermarkten ervan.
- Vervolg programma Gelderland Herdenkt: Airborne en Veluwe Remembers.
- Uitvoering Masterplan Airborne.
- Doorontwikkeling Veluwe Remembers.
- Verkennen mogelijkheden en potentie militair erfgoed noordzijde Arnhem.
- Opdrachtgeverschap B2L.
- Opdrachtgeverschap Airborne at the Bridge.
- Uitvoering geven aan visie Toekomst Herdenken. In de Herstelagenda is aangegeven dat we extra investeren in herdenken.

Hoogwaardig voorzieningenniveau

Met evenementen creëren we economische en maatschappelijke spin-off (welzijn, plezier, ontmoeten, sport, gezondheid) en zetten we de Arnhemse kernwaarden en ons profiel op de kaart. We onderscheiden beeldbepalende, sfeerbepalende, springplank-, economische en sportevenementen voor zowel bezoekers als voor Arnhemmers.

Vooralsnog staan voor 2021 weer veel sfeerbepalende evenementen op het programma, maar mogelijk nog beperkt door RIVM-maatregelen. Daarnaast kent Arnhem in 2021 enkele grote internationale beeldbepalende evenementen: de Sonsbeek Beeldententoonstelling (die is doorgeschoven) en het WK BMX. Tevens gaan we onderzoek uitvoeren naar een jaarlijkse vuurwerkshow (motie 19M186 Centrale vuurwerkshow) met een relatie naar de inspanning van een lokaal vuurwerkverbod (motie 19M187 Inspanning lokaal vuurwerkverbod).

Creatieve Industrie

Belangrijk is dat kunst en cultuur niet alleen van buiten worden ingebracht, maar ook ter plaatse worden geproduceerd. Een stad van makers kenmerkt zich door een innovatief klimaat, direct persoonlijk contact en door ruimtelijke clustering van gelijksoortige bedrijvigheid in creatieve milieus. Dat bevordert ook crossovers met andere industrieën. Er wordt gezorgd dat Arnhem een gunstig woon- en werkklimaat voor kunstenaars en creatieve ondernemers heeft. Arnhem beschikt over de gehele keten (van educatie, productie en presentatie). Binnen de creatieve industrie neemt mode een bijzondere positie in.

In 2021 zetten we in op een goede aansluiting van de creatieve sector bij de kernwaarden van het merk Arnhem (citymarketing). We zetten in op de ondersteuning van het versterken van een verbeterde organisatiegraad bij ondernemersorganisaties en stimuleren en faciliteren kansrijke coalities en ondernemerschap. Het onderwerp huisvesting van de creatieve industrie agenderen we permanent bij vastgoedeigenaren en woningbouwcorporaties.

Optimaler human capital aanwezig voor werkgevers

Aanwezigheid van voldoende en goed gekwalificeerd personeel, human capital, op het juiste moment is een cruciale randvoorwaarde voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Vanwege diverse maatschappelijke, demografische en technologische ontwikkelingen is urgente aandacht noodzakelijk voor de balans tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De coronacrisis heeft daarbij gezorgd voor een grotere opgave om de match van werk (in de ene sector) naar werk (in de andere sector) te realiseren.
Hierbij zetten we in op de versterking van de samenwerking van bedrijven en kennisinstellingen: samen met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen anticiperen op wat de maatschappij 'straks' nodig heeft. Daarin wordt nadrukkelijker de verbinding met het programma Doorbraak naar Werk gelegd.

Regionale Human Capital Aanpak op kansrijke sectoren

Vanuit de samenwerking in de economische regio wordt gewerkt aan de regionale Human Capital Aanpak voor kansrijke sectoren. De resultaten van de verkenning naar een regionaal 'House of Skills' leveren daarvoor belangrijke bouwstenen om die aanpak in de praktijk te brengen. Beoogd wordt om hiermee een bijdrage te leveren aan wendbaarheid van werknemers op de arbeidsmarkt (omscholing naar / ontwikkeling van vaardigheden in kraptesectoren) en daarmee aan een optimaler human capital voor werkgevers (= meer en beter toegeruste werknemers). We leggen in deze aanpak de verbinding naar de investeringsagenda's met de provincie en inspanningen van The Economic Board.

Aantrekken en binden van studenten

Via samenwerkingsverband 'Arnhem studiestad' werken we aan het aantrekken en binden van studenten. Daarnaast dragen we via evenementen voor scholieren en studenten bij aan het interesseren van jongeren voor (een unieke opleiding in) Arnhem. Het gaat hier bijvoorbeeld om evenementen om scholieren kennis te laten maken met het thema techniek en de opleidingen die Arnhem hierin te bieden heeft. Daarnaast willen we het onderwijs aantrekkelijker maken door steeds meer onderwijs te verbinden aan maatschappelijke opgaven. Hiervoor wordt samengewerkt door de Arnhemse kennisinstellingen binnen de City Deal Kennis Maken. Verder participeren we in een visievormingstraject met kennisinstellingen (onder andere HAN en Van Hall/Larenstein) op de kenniscampus in Presikhaaf.

Het bieden van faciliteiten en een gebundelde kennisinfrastructuur voor het adequaat opleiden van studenten en professionals in de energiesector

Vanuit het energiecluster in (regio) Arnhem zetten wij onder de noemer Hotspot Energy in op onderwijsinnovatie, praktijkgericht onderzoek en kennisontwikkeling in de driehoek van onderwijs, ondernemers en overheid. Connectr en de komst van universitaire opleidingen zijn mooie voorbeelden hiervan. Hier zijn onder andere de HAN, het centre of expertise SEECE, Kiemt en energiegerelateerde bedrijvigheid in de regio bij betrokken. Er liggen relaties met de Hotspot Energy aanpak en de wijkgerichte energietransitie / aardgasvrije wijken vanuit NEmiA. Waar relevant leggen we de verbinding met de provincie en inspanningen vanuit The Economic Board. Het in ontwikkeling zijnde Innovatielab heeft ook een centrale rol in deze inspanning. In de Herstelagenda wordt hier extra op ingezet.

Arnhem beter op de kaart als energiestad

Voor Arnhem vormen de maatschappelijke opgaven op het gebied van energietransitie, duurzaamheid en circulaire economie niet alleen uitdagingen, maar ook economische kansen.
De gemeente heeft zich daarom als doel gesteld om een groeiend en elkaar versterkend energiecluster voor de stad en de regio te ontwikkelen. Een sterker cluster zorgt voor grotere concurrentiekracht en een aantrekkelijk vestigingsklimaat.
Arnhem stimuleert onderlinge samenwerking, netwerkvorming, innovaties, vergroting van zichtbaarheid en lobby, acquisitie van nieuwe bedrijven, en de monitoring en ontwikkeling van diverse projecten. Daarbij nemen we soms als trekker zelf het initiatief en andere keren moedigen we vooral aan. Daarbij is ook het stimuleren van innovaties die de energietransitie versnellen en het aantrekken en opleiden van technisch talent voor de energiesector belangrijk voor onze stad.

Het creëren van inspirerende en innovatieve energiegerelateerde kennis- en werklocaties

De focus ligt op de drie energie hotspots in de stad, te weten Industriepark Kleefse Waard (IPKW), Arnhems Buiten en kenniscampus HAN/Van Hall Larenstein. Voor alle locaties geldt dat zal worden ingezet op het vergroten van bereikbaarheid en ruimtelijke kwaliteit waar werkgevers, werknemers en studenten graag verblijven en zich uitgedaagd voelen.

Innovatie stimuleren

Als gemeente kunnen we een bijdrage leveren aan het stimuleren van innovatie op het gebied van (duurzame) energie. De gemeente kan met het cofinancieren van haalbaarheidsstudies en procesgeld bijdragen aan de voorbereiding in de vroege of experimenteerfase van innovaties. We richten ons vooral op het stimuleren van projecten op een drietal Arnhemse energie-innovaties: waterstof- en brandstoftechnologie, batterij- en laadinfratechnologie en ICT/smartgrids.

Bouwen aan een groeiend energie ecosysteem

Als gemeente spannen we ons in om een dynamisch en groeiend energiecluster te realiseren waarin ondernemers, onderwijs en overheid samenwerken en waar verschillende spelers in het netwerk elkaar snel weten te vinden. We steunen en faciliteren samenwerkingsinitiatieven, netwerkorganisaties en bijeenkomsten op het gebied van energie. Ook zetten we in op acquisitie van bedrijven die passen binnen dit ecosysteem. Dit doen we samen met partners uit het energienetwerk.

Betere (inter)nationale positionering van Arnhem als energiestad

In onze communicatie en lobby over de kracht van het Arnhemse energiecluster, richten we ons op bedrijven, investeerders, (inter)nationale beleidsmakers, politici en kennisinstellingen. We werken samen met partners als The Economic Board, Stichting Kiemt en provincie Gelderland aan een structurele communicatie over wat Arnhem te bieden heeft en bouwen ons landelijk netwerk uit.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[4].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Vol energie zetten wij in op een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat om maximale werkgelegenheid in Arnhem en de regio te creëren, waarbij iedereen zijn talenten benut		**6.556**	**935**	**0**	**100**
Aantrekkelijker stad in en voor de regio	WC05	2.077	739	0	0
Toekomstbestendiger vestigingsklimaat voor bedrijven en kennisinstellingen	WF01	4.479	196	0	100
Optimaler human capital aanwezig voor werkgevers	WF01				
Arnhem beter op de kaart als energiestad	WF01				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**6.556**	**935**	**0**	**100**

4 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	9.501	5.676	5.836	6.556	5.553	5.549	5.545
Baten	3.704	983	1.794	935	990	1.090	1.090
Saldo lasten en baten	***-5.798***	***-4.693***	***-4.043***	***-5.622***	***-4.563***	***-4.459***	***-4.455***
Onttrekkingen aan reserves	441	115	173	100	100	100	100
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***441***	***115***	***173***	***100***	***100***	***100***	***100***
Gerealiseerd resultaat	**-5.357**	**-4.578**	**-3.870**	**-5.522**	**-4.463**	**-4.359**	**-4.355**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 6,6 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Uitgaven voor het Innovatielab in het kader van de Herstelagenda: € 1,2 miljoen;
- Uitgaven voor kosten personeel: € 1,0 miljoen;
- Uitgaven in het kader van het Fonds Bedrijfsleven: € 0,9 miljoen;
- Subsidies: € 0,7 miljoen;
- Uitgaven voor evenementen: € 0,7 miljoen;
- Uitgaven voor herdenken in het kader van de Herstelagenda: € 0,2 miljoen;
- Overige kosten: € 1,9 miljoen.

De totale lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 0,7 miljoen. Dit komt met name door uitgaven in het kader van de Herstelagenda van € 1,4 miljoen. Daar tegenover staat een daling van de kosten voor Gelderland Herdenkt van 0,7 miljoen.

Baten

De baten voor 2021 zijn totaal begroot op € 0,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Toeristenbelasting: € 0,5 miljoen;
- Bijdragen en subsidies van derden: € 0,2 miljoen;
- Overige opbrengsten: € 0,2 miljoen.

De totale opbrengsten dalen ten opzichte van 2020 met € 0,9 miljoen. Dit komt met name door een daling van de te ontvangen subsidie voor Gelderland Herdenkt van 0,7 miljoen.

Onttrekkingen aan reserves

Aan de Algemene Reserve wordt € 0,1 miljoen onttrokken voor de uitvoering van het amendement Extra Middelen Accountmanagement.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Waardering binnenstad	2018	7	Niet bekend	Gemiddelde waardering van bezoekers voor de binnenstad op een schaal van 0 tot 10	Binnenstads-monitor
Snelgroeiende bedrijven	2018	23,1	19	Snelgroeiende bedrijven (10% autonome groei aantal werknemers per jaar, over een periode van drie jaar)	CBS - Lokale economie
Oprichting bedrijven	2018	115,9	100,6	Oprichtingen per 1.000 vestigingen	CBS - Lokale economie
Aantal bezoekers binnenstad	2018	328	Niet bekend	Aantal bezoekers binnenstad x1.000	Binnenstads-monitor

Om de gevolgen van het Covid-19 virus voor de gemeente Arnhem in kaart te brengen, zijn de meest relevante indicatoren van verschillende onderdelen samengevat in een dashboard. Hierbij zijn ook indicatoren opgenomen die een relatie hebben met dit programma.
Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Demografische druk	2019	58,1	69,8	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (%).	CBS - Bevolkingsstatistiek
Banen	2019	974,8	792,1	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	LISA
Vestigingen	2019	148	151,6	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	LISA
Functiemenging	2019	58,6	53,2	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (%).	LISA

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

B.V. Recreatiemaatschappij Overbetuwe
Euregio Rijn-Waal
Facility Point
GO Arnhem Nijmegen City Region
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners
- Economic Board regio Arnhem Nijmegen;
- Ondernemers Kontakt Arnhem (OKA);
- Platform Binnenstad Arnhem (PBA);
- Stichting Arnhemse bedrijventerreinen (StAB);
- Industriepark Kleefse Waard (IPKW);
- GreenBusinessclub Gelderse Poort (GbcGP)
- Overige werklocaties;
- OostNL;
- Provincie;
- VNO NCW;
- Onderwijs- en kennisinstellingen; HAN - Van Hall Larenstein, ROC Rijn IJssel;
- Stichting Kiemt;
- Stichting Made in Arnhem (Citymarketing);
- Stichting Ondernemersfonds Arnhem;
- Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (het voormalige RBT KAN).

Subsidies
Hieronder zijn de partijen opgenomen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:
- Stichting Ondernemersfonds Arnhem;
- Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen;
- Stichting Airborne Museum.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing
Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Economie. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Corona risico's
Uitstel Huurindexatie

Beleidskaders
- Economische Koers Arnhem;
- Investeringsagenda Arnhem-Nijmegen;
- Evenementenbeleid;
- Detailhandelsvisie;
- Mise-en place - de Arnhemse Horecavisie;
- Arnhem, stad op de kaart in internationaal perspectief/ Beleidskader voor internationaal beleid tot 2020;
- New Energy made in Arnhem;
- Standplaatsenbeleid.

S04 Onderwijs

Goed onderwijs is de basis. Wie gemotiveerd naar school gaat en een goede opleiding kan afronden, heeft later zoveel meer kansen. Vandaar dat we extra inzetten op het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. Zonder diploma op zak krijgen jongeren het zoveel moeilijker. Dat begint al bij de kinderopvang en de peuterspeelzaal. Kinderen maken een goede start en hebben daar hun leven lang profijt van. Vroegtijdig schoolverlaten staat nooit op zichzelf. Vandaar dat we zorgen voor een goede afstemming tussen jeugdhulp en onderwijs en het tijdens en naschools leren.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Onderwijs: Arnhemmers met dezelfde talenten hebben dezelfde kansen (inclusief onderwijshuisvesting)

Alle kinderen in Arnhem kunnen het onderwijs volgen dat past bij hun mogelijkheden en talenten. Passend onderwijs is op ieder niveau beschikbaar, te beginnen bij de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk. Kinderen maken een goede start en hebben daar hun leven lang profijt van. Preventieve maatregelen worden ontwikkeld en ingezet voor vroegsignalering en later om schooluitval te voorkomen en jongeren een goede aansluiting te bieden op de arbeidsmarkt.

Een goede startpositie op school

Investeringen in de eerste levensjaren van een kind zijn cruciaal voor de verdere ontwikkeling.
Kinderen met een achterstand worden zo vroeg mogelijk gesignaleerd en goed voorbereid op het reguliere onderwijs. Dit gebeurt in de voorschoolse periode in de peuterspeelzalen en de kinderopvang. Deze locaties zijn verder inclusieve locaties, alle kinderen zijn welkom en krijgen er een passend aanbod.
Als kinderen onverhoopt toch met een achterstand aan het onderwijs beginnen, wordt extra ondersteuning geboden om de onderwijskansen van deze kinderen te vergroten. Zo kent Arnhem twee locaties in de stad waar de mogelijkheid is voor asielzoekerskinderen en kinderen van arbeidsmigranten om onderwijs te volgen. Op meerdere scholen zijn er taalschakelklassen. Daarnaast kent Arnhem een Zomer- en Weekendschool en zet Arnhem extra in, met het plan Arnhemse Aanpak Onderwijs, om de gevolgen van de lockdown door corona te herstellen.

Doorontwikkeling passende kinderopvang, ontwikkelrecht en onderwijsachterstandenbeleid (OAB)

Voor VVE (Voor- en vroegschoolse educatie) en het ontwikkelrecht kunnen begin 2021 alle peuters 16 uur per week komen. We lopen hiermee voor op landelijke ontwikkelingen. Speerpunten voor komende jaren zijn dat nog meer peuters gebruik maken van het ontwikkelrecht en de kwaliteit van de VVE-opvang verder wordt versterkt.
Met Passende Kinderopvang werken we aan inclusieve kinderopvang in de stad. Een stad waar kinderen met een ondersteuningsbehoefte niet naar een specialistisch kinderdagverblijf gaan, maar in hun eigen wijk naar een reguliere kinderopvang kunnen en de specialistische ondersteuning daar wordt geboden. Dit willen we verder uitbreiden naar de buitenschoolse opvang.
Onderwijsachterstandenbeleid op de scholen wordt uitgebreid, in 2020 zijn we gestart met een aangepaste verdeling van de OAB-middelen over de scholen en zijn er 25 in plaats van 12 OAB-scholen.

Aansluiting passend onderwijs en jeugdhulp

Ieder kind heeft recht op een passende plek in het onderwijs. Sommige kinderen hebben hier extra ondersteuning en zorg bij nodig. In 2020 zijn afspraken gemaakt tussen onderwijs en wijkcoaches over de inzet van jeugdhulp op school. Er blijf aandacht nodig voor de afstemming tussen onderwijs en jeugdhulp. Er is sprake van een grijs gebied.

Goede toekomstbestendige (onderwijs)huisvesting

Na bestuurlijke vaststelling van het Integraal HuisvestingsPlan voor het basisonderwijs en het vastgestelde jaarprogramma primair onderwijs 2020 loopt de uitvoering van de huisvestingsprojecten gestaag door. De projecten bevinden zich in verschillende fasen. De inzet op onderwijshuisvesting draagt optimaal bij aan kwalitatief goed en toekomstgericht onderwijs. Volgens planning zal in 2021 de nieuwbouw van Confetti in Schuytgraaf gereed zijn. Daarnaast zal in hetzelfde jaar de uitbreiding van de Pieter Jongelingschool, Jozef Sarto en Panorama gereed komen. Tevens zal volgend jaar een aantal nieuwbouw- en uitbreidingsprojecten (KC Vredenburg, Piramide, Jozefschool, Ibn-i Sina en Parkschool, Mozaïek en Johannes) worden opgestart. Goede luchtkwaliteit is, zeker in tijden van corona, van belang. We staan in nauw contact met de scholen en zullen samen met scholen zoeken naar een oplossing als scholen hun verantwoordelijkheid voor goede luchtkwaliteit niet op zich kunnen nemen (motie 20M189g Gezonde scholen).

Kansen voor de toekomst

We willen schooluitval verder terugbrengen. Voor jongeren in kwetsbare posities ontwikkelen we een sluitende aanpak tot 27 jaar, zodat voorkomen wordt dat jongeren tussen wal en schip vallen. Voor volwassenen pakken we laaggeletterdheid aan. Jongeren worden eigentijds en betekenisvol opgeleid voor de arbeidsmarkt van morgen en als burgers die bijdragen aan de maatschappij. Via de Citydeal Kennismaken bieden we jongeren bijvoorbeeld innovatief onderwijs middenin de maatschappij aan en benutten we de kennis van studenten bij het oplossen van maatschappelijke problemen. We zetten in op een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, zodat jongeren het beste uit zichzelf kunnen halen.

Nieuw plan voorkomen voortijdig schoolverlaten (VSV)

Met ingang van 2021 gaat het nieuwe plan van aanpak voorkomen voortijdig schoolverlaten in.
De doelstelling van het nieuwe plan is om de recente (voorlopige) daling van het VSV-cijfer door te laten zetten maar ook stevigere kwalitatieve afspraken te maken met andere betrokken partijen in het VSV-netwerk. De school krijgt binnen de aanpak een centrale plek toebedeeld in het VSV-netwerk. Daarnaast wordt er meer aandacht besteed aan de integraliteit van de inzet, samenhang met andere programma's en de verschillende leefgebieden van jongeren (school, thuis, leefomgeving).
Om de doelstellingen te bereiken zetten we de Subsidieregeling aanpak voorkomen voortijdig schoolverlaten Arnhem 2021-2024 in. In deze subsidieregeling nemen we criteria op die betrekking hebben op de doelgroep die we met de aanpak willen bereiken en op de samenwerking met ouders en netwerkpartners. Ook zetten we in op de evaluatie en monitoring van projecten die worden gefinancierd uit het VSV-budget.
De subsidieregeling is het instrument van de gemeente Arnhem om meer grip te krijgen op deze complexe problematiek. Ook maken we met de subsidieregeling inzichtelijk en transparant op welke wijze de beschikbare middelen worden ingezet.
We zetten in op het verstevigen van het VSV-netwerk. Twee maal per jaar vindt er een VSV-netwerkbijeenkomst plaats met alle betrokken partijen in de stad. Naast de kwantitatieve VSV-analyse ontvangt de gemeenteraad met ingang van 2021 jaarlijks ook een kwalitatieve analyse van de lokale VSV-aanpak.

Ontwikkelen van integrale aanpak kwetsbare jongeren tot 27 jaar

Jongeren in een kwetsbare positie willen we zo optimaal mogelijk begeleiden naar zelfstandigheid. Voor hen ontwikkelen we een sluitende aanpak tot 27 jaar. Zodat de jongeren niet tussen wal en schip vallen.
We bieden de ondersteuning die nodig is, ondersteuning die niet begint of eindigt bij het 18e levensjaar.
Zo ontwikkelen we bijvoorbeeld met partners een doorlopende lijn van school naar werk voor deze jongeren en ontwikkelen we een intensieve maatwerkaanpak werkloze jongeren om hen toe te leiden naar school of werk.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[5].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhemmers met dezelfde talenten hebben dezelfde kansen		**18.895**	**2.395**	**8.004**	**6.922**
Een goede startpositie op school	WC02	18.895	2.395	8.004	6.922
Kansen voor de toekomst	WC02				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**18.895**	**2.395**	**8.004**	**6.922**

5 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	19.075	17.958	18.342	18.895	20.033	21.582	21.654
Baten	3.051	3.045	2.395	2.395	2.395	2.395	2.395
Saldo lasten en baten	***-16.024***	***-14.912***	***-15.947***	***-16.499***	***-17.638***	***-19.186***	***-19.259***
Toevoegingen aan reserves	9.602	7.753	7.773	8.004	7.734	6.683	6.864
Onttrekkingen aan reserves	8.740	6.299	6.611	6.922	7.547	7.559	7.766
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-862***	***-1.454***	***-1.162***	***-1.082***	***-187***	***875***	***902***
Gerealiseerd resultaat	**-16.886**	**-16.367**	**-17.108**	**-17.581**	**-17.825**	**-18.311**	**-18.357**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn begroot op € 18,9 miljoen. De verdeling van deze post is als volgt:

- Onderwijshuisvesting: € 13,6 miljoen;
- Bovenwettelijk onderwijs (voornamelijk Natuurcentrum): € 2,0 miljoen;
- Onderwijsachterstandenbeleid: € 1,5 miljoen;
- Volwasseneneducatie: € 1,5 miljoen;
- Overige lasten: € 0,3 miljoen.

Het totale budget stijgt ten opzichte van 2020 met € 0,5 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een hoger budget voor kapitaallasten (rente en afschrijving), voor het basisonderwijs, als gevolg van extra investeringen die opgenomen zijn in het meerjareninvesteringsplan.

Baten

Voor de baten is (evenals in 2020) een budget geraamd van € 2,4 miljoen. Dit bedrag bestaat uit:

- Rijksinkomsten voor volwasseneneducatie: € 1,5 miljoen;
- Opbrengsten verhuur panden: € 0,8 miljoen;
- Overige opbrengsten: € 0,1 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

In 2021 wordt voor € 7,9 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor de dekking van kapitaallasten voor onderwijshuisvesting en voor € 47.000 aan de bestemmingsreserve onderhoud vastgoed.

Onttrekkingen aan reserves

In 2021 wordt voor € 6,9 miljoen onttrokken aan de bestemmingsreserve voor de dekking van kapitaallasten voor onderwijshuisvesting en voor € 28.000 aan de bestemmingsreserve onderhoud vastgoed.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Toelichting	Bron
Het percentage (doelgroep)peuters dat gebruik maakt van VVE of ontwikkelrecht	2019	90%	Doel is om alle peuters met een risico op een taalachterstand (deze kinderen krijgen een VVE- indicatie) te bereiken. Het totaal aantal peuters in Arnhem met deze indicatie is gemiddeld 550.	

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	2019	2,7	2	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat (%). De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019".	DUO
Absoluut verzuim	2018	1,1	1,9	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	2018	26	23	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".	DUO/Ingrado

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Op alle gebieden wordt nauw samengewerkt met besturen en medewerkers van onderwijs (primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO), (voortgezet) speciaal onderwijs (V)SO, middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en hoger beroepsonderwijs (HBO, voorschoolse voorzieningen, kinderopvang, maatschappelijke partners en sociaal ondernemers.
In de uitvoering worden maatschappelijke partners betrokken.

Subsidies

Hieronder zijn de partijen opgenomen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Stichting Natuurcentrum Arnhem;
- Stichting Peutercentra Arnhem;
- Rijn IJssel ROC;
- IVIO-opleidingen.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Onderwijs. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's
BENG-eisen Onderwijshuisvesting

Beleidskaders

- Subsidieregeling Voorschools Aanbod Arnhem.
- Raadsvoorstel en -besluit Verzelfstandiging Natuurcentrum Arnhem
- Raadsbesluit om gemeentelijke leerplichttaken regionaal uit te voeren;
- Raadsbesluit om RMC-taken / Team VSV onder te brengen bij het RBL;
- Raadsbesluit d.d. 6 november 2017 wijziging MGR sociaal domein;
- Integraal huisvestingsplan primair onderwijs Arnhem 2017-2026.

S05 Cultuur

Een stad met een rijk cultureel aanbod is aantrekkelijker om te wonen, te werken en te verblijven. Onze inzet is daarom dat we blijven werken aan de verdere ontwikkeling van ons culturele aanbod. We stimuleren culturele instellingen om meer mensen in aanraking te brengen met kunst en cultuur, om zoveel mogelijk mensen te laten meedoen. Cultuur is er immers voor iedereen. En we stimuleren cultuurmakers te innoveren en nieuwe dingen uit te proberen. Daar hoort bij dat we zorgen voor voldoende ateliers, oefenruimtes en presentatiemogelijkheden in de stad. Daarnaast moet cultuurhistorisch erfgoed een prominente plek hebben in de stad. Mensen moeten het kunnen zien, er meer over te weten kunnen komen en het kunnen beleven.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Kunst en cultuur verlevendigt de stad en verbindt Arnhemmers met elkaar

Cultuur prikkelt de verbeelding en zet aan tot denken. We blijven de ontwikkeling en vernieuwing van ons culturele aanbod en de vele makers in de stad stimuleren, proberen meer mensen in aanraking te brengen met kunst en cultuur en er voor te zorgen dat meer mensen gaan participeren. Dat staat centraal in de cultuurnota Stroom (2012), de tussentijdse evaluatie Arnhem Stroomt Door (2016) en de actualisatie van Stroom: STROOMversnelling (2020). Met deze actualisatie is aangesloten op actuele ontwikkelingen die van invloed zijn op het culturele klimaat in Arnhem en willen we de makers en de culturele organisaties in staat stellen deze uitdagingen aan te gaan en zich nog krachtiger en diverser te manifesteren in de stad. Daarvoor zijn in 2020 en worden 2021 negen actiepunten uitgevoerd. Deze spitsen zich toe op: versterking van het makersklimaat (meer budget, voldoende speelplekken, ateliers en repetitie- en oefenruimten, een gezonde arbeidsmarkt); kunst in de openbare ruimte; de verbinding van cultuur en welzijn; cultuur in de wijken; de culturele samenwerking tussen Arnhem en Nijmegen (025) en de codes Fair Practise, Diversiteit & Inclusie en Governance. Op deze manier willen we kunst en cultuur nog meer laten bijdragen aan de sociaal-maatschappelijke, economische en ruimtelijke opgaven én ontwikkeling van Arnhem.

De actualisatie is tot stand gekomen in een tijd waarin corona nog ver weg was. Met de uitvoering van de actiepunten blijven we investeren in kunst en cultuur. De gevolgen van de coronacrisis zullen ook in 2021, en mogelijk verder, voelbaar zijn. Door de restricties van het RIVM zijn er minder bezoekers mogelijk, hetgeen grote effecten heeft op bezoekers- en horeca inkomsten. Daarnaast kunnen bijdragen uit sponsoring langere tijd minder zijn. Het toont de kwetsbaarheid van de sector. En heeft tegelijkertijd in de periode dat we een groot deel van het aanbod hebben moeten missen ook het belang van kunst en cultuur voor onze samenleving aangetoond. In het najaar van 2020 starten we met de fase van herstel/wederopbouw. Hoe maken we de sector weerbaar en wendbaar? Wat betekent dit voor onze culturele infrastructuur? Naar verwachting kunnen we binnen het huidige financiële kader voor de langere termijn niet onze hele culturele infrastructuur overeind houden en moeten er keuzes worden gemaakt. Dit wordt zowel op het niveau van de stad als regionaal in 025-verband bezien (mede in het kader van de wederopbouwfase van de provincie), waarbij het uitgangspunt is om het culturele aanbod voor onze inwoners en publiek zoveel mogelijk te borgen.
Voor 2021 willen we, in navolging van het Rijk, onze coulancemaatregel op het gebied van subsidies voortzetten. Dit betekent dat uitgangspunt is dat onze subsidies op hetzelfde niveau blijven, en we met onze basis- en meerjarenvoorzieningen op basis van ingediende jaarplannen en -begroting in overleg treden over minder, of andere, prestaties.

Verbreding van cultuurbereik en participatie

Cultuur is van en voor iedereen. We streven ernaar de toegankelijkheid en bereikbaarheid van kunst en cultuur in de breedte te vergroten en daarmee actieve en passieve cultuurdeelname te stimuleren. Dit komt de persoonlijke ontwikkeling van mensen ten goede, maar is ook voor de ontwikkeling van de lokale en regionale samenleving belangrijk.

Cultuur is van en voor iedereen

We blijven samen met partners uitvoering geven aan het Convenant Cultuureducatie Primair Onderwijs met ondersteuning door het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit en bezien ook hoe dit te verbreden naar het secundair onderwijs. Het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit zal voor de periode 2021-2024 voortgezet worden. De gemeente Arnhem blijft in het programma participeren. De financiële dekking van het aandeel van de gemeente is structureel begroot binnen de cultuurbegroting (in de subsidie voor Rozet).
We blijven gebruik maken van de landelijke regeling combinatiefunctionarissen om deelname aan cultuur voor iedereen mogelijk te maken en cultuuraanbieders te ondersteunen en duurzaam te versterken. Activiteiten in de wijken van onder andere Rozet worden in reguliere contactmomenten vooraf afgestemd en achteraf geëvalueerd met de teams Leefomgeving.

Versterking van de culturele infrastructuur

Arnhem onderscheidt zich van andere steden door een complete keten educatie-productie-presentatie in nagenoeg alle kunstvormen. Daarin blijven we investeren. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor de doorstroming en vernieuwing van talent, van amateur tot professional.

Stimulering van het makersklimaat en van nieuwe verbindingen, ook met andere domeinen

Arnhem is een stad van makers waar talent zich kan ontwikkelen, kan doorgroeien en professionaliseren. Arnhem kent een subsidiegebouw dat zowel laagdrempelig is als groei stimuleert, en we zorgen voor voldoende voorzieningen (podia en presentatiemogelijkheden) en randvoorwaarden als ateliers, repetitieruimte en regelgeving. Daar hoort bij dat we ondernemerschap en professionalisering zoveel mogelijk stimuleren. Daartoe is Schakel 025 al enige tijd actief: een platform dat het culturele veld in de volle breedte ondersteunt en verbindt door het delen van kennis over de beroepspraktijk. Dit wordt de komende tijd verder ontwikkeld, ook in 025-verband in samenwerking met Cultuur Academy in Nijmegen.

Zorg voor voldoende ateliers, oefenruimtes en presentatiemogelijkheden in de stad

De culturele en creatieve sector is van grote toegevoegde waarde voor onze stad. De werkgelegenheid in de sector groeit, waardoor de wachtlijsten voor huisvesting oplopen. Het tijdelijke aanbod neemt tegelijkertijd af, en de groei van nieuw aanbod vlakt af. We geven samen met partners in de stad uitvoering aan de aanbevelingen van het in het voorjaar van 2019 uitgevoerde onderzoek naar de huisvestingssituatie van de culturele en creatieve sector en geven uitvoering aan de motie 'Plan voor creatieve werkruimten (20M39)' die de raad op 8 juli 2020 heeft aangenomen.

Profilering en vitalisering van het culturele klimaat

We zetten in op het versterken en behouden van de toppositie die Arnhem heeft als cultuur- en creatieve stad en dragen zo bij aan werkgelegenheid, innovatie en een aantrekkelijk vestigings- en woonklimaat. Daarbij is ook onze rol, positie en samenwerking in de brede regio van belang.

Toekomstbestendige huisvesting van Museum Arnhem, onze Rijksgezelschappen Oostpool en Introdans en het Stadstheater

Toekomstbestendige huisvesting van onze belangrijke culturele instellingen is van groot belang zodat zij kunnen inspelen op de veranderende samenleving en zo relevant blijven voor hun bestaande en toekomstige publiek. De vernieuwbouw van Museum Arnhem is naar verwachting eind 2021 gereed en het museum kan begin 2022 haar deuren openen.
Wat betreft de huisvesting van onze rijkgezelschappen Oostpool, Introdans en het Stadstheater is de uitkomst van de raadsbehandeling over de samenwoon- en standalone variant na de zomer bepalend voor het vervolgproces.

Versterking van de (samenwerking in de) cultuurregio 025 Arnhem Nijmegen

Er wordt in samenwerking met de aangestelde 025-makelaar verder gewerkt aan een sterke cultuurregio die aantrekkelijk is voor talent en voor een groeiend publiek vanuit zowel de regio als daarbuiten. Dat gebeurt via vijf hoofdlijnen: versterken van de samenwerking tussen de 025 partners (onder andere door middel van proeftuinen), faciliteren van een groot onderling netwerk in de breedte van de culturele sector, verbinden van cultuur met andere sectoren, aansluiting regiogemeenten en vergroten van de zichtbaarheid.
Daarnaast wordt er binnen de regio Arnhem en Nijmegen hard gewerkt aan versterking van de regionale samenwerking; 025 en inzet van cultuur zijn belangrijk voor de regionale opgaven, waaronder de ‘ontspannen regio’.

Erfgoed levert een bijdrage aan een aantrekkelijke stad om in te wonen, te werken, te winkelen en te recreëren

Het Arnhem van nu is het resultaat van een lange ontwikkelingsgeschiedenis. Deze geschiedenis is dagelijks en vrijwel overal te ervaren en bepaalt voor een belangrijk deel het aanzien van de stad. Het aanwezige erfgoed is in meerdere opzichten betekenisvol en waardevol. In cultuurhistorisch opzicht weerspiegelt het erfgoed de geschiedenis van de stad. Dit erfgoed is niet reproduceerbaar en van onvervangbare waarde. Erfgoed vertegenwoordigt daarnaast identiteitswaarde. Het karakter van een buurt of stad maakt dat mensen zich er thuis of mee verbonden voelen. Vaak gaat dat om plekken en/of gebouwen, maar ook de verhalen die hierbij horen en eigen belevingen zorgen hiervoor. Erfgoed is ook van belang voor de stadseconomie. Het historische karakter van de binnenstad is een belangrijke basis voor het aantrekkelijke winkel- en verblijfsklimaat. Bezoek aan de binnenstad leidt tot bestedingen. Monumentale parken worden intensief gebruikt en trekken mensen en bedrijven aan die zich graag in de buurt van zo'n park willen vestigen. Erfgoed draagt kortom bij aan een aantrekkelijk klimaat voor bewoners, ondernemers en bezoekers van de stad.
Het is de ambitie om goede erfgoedzorg, behalve door bescherming van cultuurhistorisch waardevolle objecten, vooral ook vorm te geven door kennisoverdracht, enthousiasmering en behoud door ontwikkeling. Dit om de cultuurhistorische factor een zichtbare en samenhangende rol te geven in stedelijke ontwikkeling.

Beschermen, herbestemmen en zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed

Het Arnhemse erfgoedbeleid richt zich op behoud en versterking van cultuurhistorische waarden en helpt hiermee bij te dragen aan een aantrekkelijke stad om in te wonen, te werken, te winkelen en te recreëren. Dit wordt bereikt door:

- Cultuurhistorie als inspiratiebron op te nemen in ontwerpopgaven en gebiedsprocessen, hier vorm aan te geven in (ruimtelijke) plannen en projecten waardoor cultuurhistorie zichtbaar en beleefbaar wordt gemaakt. Een voorbeeld is Kamp Koningsweg Noord waarvoor het militair verleden een belangrijk uitgangspunt is.
- (Her-)bestemming van cultuurhistorisch erfgoed, door dit erfgoed een duurzame bestemming te geven en daardoor voor de stad te behouden. Te denken valt aan de Eusebiuskerk. De restauratie is mede bekostigd door rijkssubsidie en bij de verlening hiervan speelden herbestemmingsplannen een belangrijke rol. Als 'huiskamer' van de stad is een gerestaureerde Eusebiuskerk klaar voor de toekomst. Andere voorbeelden zijn de transformaties van de Lutherse kerk (Spoorwegstraat) en de Ambachtsschool (Boulevard Heuvelink) naar respectievelijk een horecagelegenheid en wooncomplex.
- Het cultuurhistorische erfgoed duurzaam te beschermen, waar de kwetsbaarheid dit noodzakelijk maakt, bijvoorbeeld door plantoetsing en vergunningverlening. Te denken valt hierbij aan de restauratie van het Bio-Herstellingsoord en renovaties van wederopbouwarchitectuur.
- Kennis over het Arnhemse erfgoed toegankelijk te maken en daarmee het publieksbereik en draagvlak voor het behoud van cultuurhistorische erfgoed te vergroten, bijvoorbeeld door advisering, erfgoedpublicaties, organiseren van lezingen en tentoonstellingen en het vullen van Planon, een extern te raadplegen monumentendatabase.

Bescherming en herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed

Bescherming van cultuurhistorisch erfgoed maakt deel uit van het dagelijkse werk en wordt doorlopend vormgegeven door vergunningverlening en kennisoverdracht, het leveren van bijdragen aan bestemmingsplannen en deelname in projectgroepen ter voorbereiding op de Omgevingswet. Herbestemmingen worden eveneens afgewogen binnen het kader van de vergunningverlening, met oog voor kansen die deze kunnen bieden. In de monumentenzorg is grote aandacht voor verduurzaming. Hierbij is het van belang duurzaamheidsmaatregelen te treffen zonder dat cultuurhistorische waarden wezenlijk worden aangetast. Hiervoor wordt landelijk kennis ingewonnen en worden adviezen verstrekt. Bovendien zal het komende jaar een beleidskader voor verduurzaming van cultuurhistorisch erfgoed worden opgesteld. Inspanningen vinden ook plaats om archeologie van de Tweede Wereldoorlog binnen toetsingskaders onder te brengen.

Zichtbaar en beleefbaar maken van erfgoed

- Erfgoed wordt waar mogelijk zichtbaar en beleefbaar gemaakt in de stad.
- In projecten gaan wij ontwikkelkansen in projecten agenderen, stakeholders enthousiasmeren en kennis overdragen. Projecten waar dit speelt of op korte termijn kan gaan spelen zijn Meinerswijk fase 2, het Cobercoterrein en De Hes.
- In 2020 wordt aan UNESCO het nominatiedossier voor de Limes aangeboden, met als doel deze aan te laten wijzen als werelderfgoed. Castellum Meinerswijk maakt hier deel van uit en aan de projectorganisatie die de voordracht voorbereidt, wordt ambtelijke ondersteuning gegeven. In het najaar van 2020 vindt de beoordeling door UNESCO plaats en is Castellum Meinerswijk geselecteerd als één van de te bezoeken locaties.
- De historische kelders worden momenteel niet geëxploiteerd en extensief benut. Samen met Museum Arnhem en Rozet wordt een externe verkenning uitgevoerd naar mogelijke functie-scenario's voor de kelders.
- Er wordt Arnhems vondstmateriaal voor archeologische tentoonstellingen geleverd.
- De Open Monumenten Dag wordt ondersteund, onder meer door het geven van rondleidingen en ambtelijk advies.

Ontsluiting van kennis over erfgoed

- Planon, de monumentendatabase die raadpleegbaar is voor monumenten- en andere erfgoedgegevens, wordt verder gevuld met informatie.
- Ondersteuning van Stichting Monuscript die jaarlijks boeken uitbrengt in de Arnhemse Monumenten Reeks.
- De archeologische rapporten van de zuidelijke binnenstad zijn gereed. Er wordt begonnen met vertaling hiervan naar een publieksboek.
- Rapporten van het archeologische onderzoek in Hoogstede-Klingelbeek en op het Kerkplein komen ook gereed. Hieraan zijn lezingen gekoppeld. Het organiseren van lezingen vormt een doorlopend proces.
- Met Rozet als trekker wordt de archeohotspot weer opengesteld voor publiek en gaat fungeren als plek waar informatie over de Arnhemse archeologie kan worden opgehaald en aan projecten kan worden deelgenomen. De gemeentelijke archeologie levert onder andere vondstmateriaal en kennis.

Regisseren en uitvoeren van archeologisch onderzoek en archeologisch depotbeheer

- In Schuytgraaf veld 1 wordt een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd naar de Romeinse Limesweg.
- Naar de kwaliteit van het Romeinse grafveld in Schuytgraaf wordt een monitoringsonderzoek uitgevoerd.
- Depotbeheer: er wordt verder gewerkt aan het digitaliseren van vondstgegevens met het oog op ontsluiting van het depot.

Regioadvisering archeologie

De gemeente Arnhem werkt met zeven omliggende gemeenten samen in regionaal verband. De regio-archeoloog adviseert de gemeenten doorlopend over het meenemen van archeologie in ruimtelijke ontwikkelingen en het beleefbaar maken ervan, formuleert beleid en toetst rapporten en overige adviesdocumenten. De regio-archeologie wordt gefinancierd door de omliggende gemeenten en provinciale subsidie.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[6].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Kunst en cultuur verlevendigt de stad en verbindt Arnhemmers met elkaar		**32.670**	**6.381**	**1.208**	**837**
Verbreding van cultuurbereik en participatie	WC01	32.670	6.381	1.208	837
Versterking van de culturele infrastructuur	WC01				
Profilering en vitalisering van het culturele klimaat	WC01				
Erfgoed levert een bijdrage aan een aantrekkelijke stad om in te wonen, te werken, te winkelen en te recreëren.					
Beschermen, herbestemmen en zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed	WC01				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**32.670**	**6.381**	**1.208**	**837**

6 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	33.320	31.395	31.893	32.670	33.856	35.403	35.308
Baten	6.488	6.042	6.064	6.381	6.399	6.399	6.399
Saldo lasten en baten	***-26.831***	***-25.353***	***-25.830***	***-26.289***	***-27.457***	***-29.004***	***-28.910***
Toevoegingen aan reserves	2.169	1.191	1.165	1.208	1.328	1.363	1.397
Onttrekkingen aan reserves	1.269	770	1.523	837	820	833	804
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-900***	***-421***	***357***	***-370***	***-509***	***-530***	***-593***
Gerealiseerd resultaat	**-27.731**	**-25.774**	**-25.472**	**-26.659**	**-27.966**	**-29.534**	**-29.502**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 32,7 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Cultuursubsidies: € 23,4 miljoen;
- Kapitaallasten: € 3,7 miljoen;
- Uitgaven voor vastgoed: € 2,0 miljoen;
- Kosten personeel (loonkosten en inhuur): € 0,7 miljoen;
- Overige kosten: € 2,9 miljoen.

De totale lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 0,8 miljoen.

De amendementen 20A64, 20A65 en 20A69 zijn naar toezegging van het college om tot een structurele oplossing voor de onderhoud van kunst in de openbare ruimte, het verstrekken van kunstopdrachten en het aankopen van kunst te komen, ingetrokken. In de begroting is dit verwerkt en wordt er € 0,1 miljoen structureel toegevoegd aan Beeldende en Monumentale kunst. In 2021 wordt dit eenmalig vanuit de algemene middelen gedekt en vanaf 2022 structureel vanuit de cultuurbegroting.
De financiële gevolgen van de aangenomen motie 20M39, plan huisvesting creatieven is verwerkt in de begroting. In de begroting is structureel € 0,1 miljoen binnen cultuur voor dit doel gereserveerd.

Baten

De baten voor 2021 zijn totaal begroot op € 6,4 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Verhuur panden en accommodaties: € 6,3 miljoen;
- Overige opbrengsten: € 0,1 miljoen.

De totale opbrengsten stijgen ten opzichte van 2020 met 0,3 miljoen. Dit komt met name door de huuropbrengst van het nieuwe Museum Arnhem (0,5 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

In 2021 wordt voor totaal € 1,2 miljoen toegevoegd aan de reserves.

- € 0,9 miljoen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Onderhoud Vastgoed;
- € 0,2 miljoen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Cultureel Vastgoed;
- € 0,2 miljoen wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Onttrekkingen aan reserves

In 2021 wordt voor totaal € 0,8 miljoen onttrokken aan de reserves.

- € 0,5 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Onderhoud Vastgoed;
- € 0,3 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Cultureel Vastgoed;

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Toelichting	Bron
Rapportcijfer culturele voorzieningen	2018	7,4		Binnenstads-monitor
% (helemaal) eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende voorzieningen voor culturele activiteiten	2019	41%		L&V monitor gemeente

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van de indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Cultuur
De culturele basis- en meerjarenvoorzieningen, het culturele middensegment en makers tot aan de amateurkunstverenigingen.

Erfgoed

- Provincie Gelderland;
- Rozet;
- Museum Arnhem;
- Stichting Monuscript;
- Stichting Open Monumenten Dag;
- Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland (AWN), afdeling 17;
- deelnemende gemeenten regio-archeologie (Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Westervoort, Zevenaar).

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 benoemd, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma.

- Stichting Rozet;
- Stichting stadstheater Musis;
- Stichting Museum Arnhem;
- Het Gelders Archief;
- Stichting Focus filmtheater.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Cultuur. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's

Stadstheater / Lauwersgrachtalliantie

Beleidskaders

- Kadernota ‘STROOM – cultuurbeleid Arnhem’;
- Tussenevaluatie 'Arnhem, Stroomt Door', 2016;
- STROOMversnelling: actualisatie cultuurbeleid, 2020;
- Cultuurprofiel 025 Arnhem Nijmegen.

S06 Participatie en armoedebestrijding

De beste manier om mee te kunnen doen is het hebben van betaald werk. Wanneer je werkt en in je eigen onderhoud kunt voorzien, ben je niet meer afhankelijk van anderen en kun je zelf beslissen hoe je leven er uit ziet. Voor veel Arnhemmers is dat geen gemakkelijke opgave. Zij hebben, naast armoede, een afstand tot werk. Zij kunnen geen werk vinden of behouden, hebben geen of niet de juiste opleiding of hebben een fysieke of sociale beperking waardoor het moeilijker is een passende baan te vinden. Wij vinden het belangrijk dat meer Arnhemmers werk vinden en kunnen behouden. Het liefst een betaalde baan, maar om daar te komen zetten we ook in op werkervaringsplaatsen, leerbanen, activerend werk of begeleid werk. Zodat iedereen de kans krijgt om mee te doen en op termijn zo zelfstandig mogelijk kan leven. Nu is deze inzet belangrijker dan ooit: de coronacrisis zorgt er voor dat de komende tijd nog meer Arnhemmers onze hulp nodig hebben. Juist nu moeten we investeren in werk, werk en nog eens werk. En investeren in opleiding, trainingen, werkervaring, stages, belemmeringen opheffen, werkgevers ontlasten en zo meer. Voor diegenen die een klein duwtje in de rug nodig hebben, maar we moeten juist nu ook zeker investeren in die Arnhemmers die langduriger begeleiding nodig hebben om duurzaam aan het werk te kunnen gaan. Werkgevers spelen een belangrijke rol bij het bieden van deze kansen. Daarom ondersteunen we hen bij het inrichten van hun werk zodat meer werkzoekenden op de arbeidsmarkt een plek vinden. Met advies, met het vinden van geschikte kandidaten voor hun vacatures, met ondersteuning om werk passend te maken, of met tijdelijk werkgeverschap. Zo zorgen wij er voor dat er meer Arnhemmers kunnen uitstromen uit de uitkering en dat het voor steeds minder mensen nodig is om van een uitkering afhankelijk te zijn.

Armoede is meer dan ‘geen geld hebben’. Armoede betekent vaak niet meer mee kunnen doen. Met sporten, met evenementen, met de buurt. Armoede zorgt voor veel problemen, van stress tot sociale uitsluiting. Het is een negatieve spiraal waaraan het lastig is je te ontworstelen. Daarnaast is 'Arnhemmers schuldenvrij' onze ambitie. Dat is een bijzonder uitdagende opgave. Zeker nu, in een tijd waar door corona mensen voor het eerst in de schulden raken of de schulden vergroot worden. Iedere Arnhemmer heeft recht op een perspectiefrijke toekomst. Dit doen we door te zorgen dat hun financiële basis op orde is en dat ook de ouders uit deze situatie komen. Vroegtijdig signaleren van een langdurig laag inkomen en schulden, kan zorg dragen dat mensen sneller bereikt en geholpen worden. We richten ons er daarbij op dat voorzieningen niet alleen een vangnet zijn, maar ook worden ingezet als een springplank en activering voor onze inwoners. Tegelijkertijd zetten we in op het creëren van een kansrijk netwerk om deze mensen heen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Doorbraak naar werk

De ambitie van Doorbraak naar Werk blijft de komende jaren onveranderd: Arnhem wil de landelijke trend qua uitstroom volgen, en daarnaast in ieder geval 500 Arnhemmers minder in een uitkeringssituatie hebben. Hiermee komen we als stad in een andere positie. Door de coronacrisis zien wij ons nu wel geconfronteerd met een toename van Arnhemmers die tijdelijk of voor langere tijd aangewezen zijn op ondersteuning. Het gaat dan om jongeren in een kwetsbare positie, startende werkende jongeren, vaak met een flexcontract en (startende) zelfstandig ondernemers. Daarnaast zien we dat mensen die al langer aan de kant van de arbeidsmarkt staan, nu nog minder kansrijk zijn. Er is veel concurrentie in kandidaten en niet alle werkgevers kunnen nu ruimte maken of werk overeind houden. Dit heeft effect op de inspanningen die wij plegen. We weten dat het meer dan ooit van belang is juist nu te investeren in werk, zodat we Arnhemmers in een kwetsbare positie zo veel mogelijk en zo goed als mogelijk weer een snelle (door)start kunnen geven op de arbeidsmarkt.
We zien dat het noodzakelijk is de komende tijd, specifiek om de effecten van corona het hoofd te bieden, langs verschillende lijnen in te zetten. Allereerst extra ondersteuning, (om)scholing, begeleiding en coaching van Arnhemmers die hun baan kwijtraakten of door de crisis nu minder kansrijk zijn. Daarbij ook extra (snelle) korte termijn-inzet voor risicogroepen, zoals zelfstandig ondernemers, jongeren en statushouders. We zien ook dat het belangrijk is om werkgelegenheid vast te houden, ontwikkelingen rond tijdelijk semipubliek werkgeverschap als overbrugging juist in deze crisis zijn daarbij belangrijk. Net als het extra inzetten op ondersteuning van werkgevers om mensen die al langer aan de kant staan een kans te geven. Juist nu is ook de langdurige begeleiding van de Arnhemmers die niet makkelijk zelfstandig aan de slag komen, zoals jongeren in het speciaal onderwijs, om hen de mogelijkheid te bieden duurzaam aan het werk te gaan belangrijk.

We investeren zeker in 2021 en 2022 fors extra om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen. We constateren dat het verloop van de crisis geen vaststaand feit is. Dat vraagt voortdurend beoordelen waar we staan, wat de verwachte prognoses op de arbeidsmarkt zijn, wat mogelijk en noodzakelijk is in inzet naar Arnhemmers en naar werkgevers, om werk te behouden en mensen zo duurzaam mogelijk in beweging te krijgen en te houden.

Investeren in voorkomen

Wij willen, zeker nu, voorkomen dat nog meer Arnhemmers afhankelijk worden van inkomensondersteuning. We investeren daarom de komende tijd, ook in regionaal verband, in het aan het werk houden van mensen en in het doorgeleiden van mensen van de ene naar de andere baan. Het platform 'MiddenGelderlandwerktdoor' is daarvoor neergezet, helemaal gericht op begeleiden van werk naar werk. Voor jongeren is het belangrijk dat zij een stage en aansluitend een baan kunnen vinden, zodat zij geen uitkering hoeven aan te vragen. Zeker in het speciaal onderwijs en in het praktijkonderwijs is het van groot belang dat we de komende tijd oplossingen creëren voor het wegvallen van stages als gevolg van een verslechterde economie.

Doorontwikkelen sluitende aanpak jongeren in kwetsbare posities

Het herijkte lokale en regionale VSV-beleid wordt vanaf 2021 van kracht. De beproefde aanpak van de leerlingnetwerken wordt ook doorontwikkeld voor het Entree-onderwijs en MBO-2 niveau. Het Schakelpunt heeft daarin een belangrijke rol. Speciale aandacht hebben we voor jongeren die door de verslechterde arbeidsmarkt geen stage of leerbaan kunnen vinden en begeleiding nodig hebben om de aansluiting met de arbeidsmarkt te kunnen maken. Daar is, naast onze Arnhemse investering, ook extra geld voor beschikbaar gesteld door de provincie Gelderland en wordt in regionaal verband invulling aan gegeven. Ook de inzet op het voorkomen van schulden en de inzet van schulddienstverlening is bij deze jongeren is komende tijd een belangrijk punt.

Herijken aanpak statushouders en nieuwkomers

De nieuwe Wet Inburgering is in juli 2021 van kracht. We sorteerden al voor op deze nieuwe wet en de ondersteuning vanuit werk en inkomen. Voor statushouders en nieuwkomers wordt de aanpak herijkt. Daarbij is specifiek aandacht voor gezinsmigranten, zodat ook zij volwaardig mee kunnen doen in Arnhem. Daar komt nu bij dat het juist nu van belang is in nieuwkomers te blijven investeren, zodat ook zij klaar zijn voor de arbeidsmarkt, op het moment dat deze de komende jaren weer zal aantrekken. De komende tijd worden duale trajecten ingericht om statushouders taal en werk te bieden.

Samenwerken met UWV, SVB en Justitie

Als gevolg van de coronacrisis zijn veel Arnhemmers werkloos geworden. Zij hebben een WW-uitkering aangevraagd en zullen (op termijn) mogelijk doorstromen naar een bijstandsuitkering. De komende tijd is het daarom extra van belang om samen met het UWV in te zetten op preventie van deze doorstroom door gezamenlijk te werken aan toeleiding naar werk direct vanuit de WW en het wegnemen van belemmeringen zoals schulden.

Dichtbij de Arnhemmer en integraal

Arnhemmers die al langere tijd afhankelijk zijn van een uitkering verliezen we niet uit het oog. Dit is in lijn met de adviezen van onder meer de werkgroep sociale impact van de coronacrisis. Voor deze mensen blijft het onverminderd van belang om weer op weg te gaan naar werk. Ons uitgangspunt is om hen actief en op maat te begeleiden bij het zetten van stappen naar zelfstandigheid en werk. We kijken daarbij naar de individuele leefsituatie en pakken belemmeringen voor meedoen in Arnhem integraal op. We kijken naar de financiële situatie, de gezinssituatie, de gezondheid en de sociale omgeving. Als bijvoorbeeld blijkt dat er bovenmatig veel vrouwen instromen zal het college haar aanpak, beschikbare instrumenten en middelen op gepaste wijze in zetten om te begeleiden naar (betaalde) arbeid (conform motie 20M193 Pak groeiende economische ongelijkheid tussen mannen en vrouwen door coronacrisis aan). De nieuw ingerichte gebiedsteams van Werk en Inkomen hebben daar samen met de Sociale wijkteams een belangrijke rol in, maar ook onze ketenpartners, scholen en maatschappelijke organisaties, die Arnhemmers dagelijks ontmoeten, helpen daarbij.

Doorontwikkelen gebiedsagenda's

De recent ingerichte gebiedsteams bij Werk en Inkomen ontwikkelen samen met de teams Leefomgeving en de Sociale wijkteams een gebiedsagenda. Hiermee sluiten we beter aan op de wensen en behoeften van een gebied of wijk in onze stad. Vanaf 2021 zullen deze gebiedsagenda's leidend zijn voor de aanpak en inzet per gebied.

Transformatie cluster Werk en Inkomen

Per juni 2020 is de transformatie van het cluster Werk en Inkomen ingezet. Gebiedsgericht werken is daarbij leidend, evenals de integrale aanpak. Concreet betekent dit dat we meer contact en aandacht hebben voor de Arnhemmers op weg naar werk en kijken naar wat er nodig is om dit te realiseren. We voeren de regie op wat er nodig is om sociale, maatschappelijke en economische zelfredzaamheid te organiseren en sluiten daarbij aan bij de wensen en behoeften van de Arnhemmers die een beroep op ons doen. De transformatie van Werk en Inkomen is een forse opgave waar de komende jaren verder aan gewerkt zal worden.

Werken loont

Financiële stabiliteit als basis waarop verder gebouwd kan worden! In het kader van 'Werken loont' maken we onze dienstverlening rond sleutelmomenten meer passend, gericht op het bieden van financiële stabiliteit. Uitgangspunten zijn een eenvoudig proces, zorgen voor een voorspelbaar inkomen en extra ondersteuning bij financieel beheer. Daarnaast verkennen wij mogelijkheden hoe we stappen naar werk ook zoveel mogelijk lonend kunnen laten zijn. De pilot ondersteuning op maatwerk zoals in de herstelagenda voorgesteld kan hier ook een rol in spelen.

Perspectief bieden

Wij willen Arnhemmers die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet zo snel mogelijk helpen op weg naar zelfredzaamheid. Werk is daarbij cruciaal. Ons motto is dan ook 'aan het werk, tenzij…' Dit is sinds de coronacrisis belangrijker dan ooit, maar ook een grote uitdaging, omdat er minder werk voorhanden is en er een verschuiving heeft plaatsgevonden in de werkgelegenheid die geschikt is om in te stappen op de arbeidsmarkt. Samen met onze ketenpartners moeten we dus slim en creatief op zoek naar de mogelijkheden, en dat betekent flexibiliteit. We denken perspectief te kunnen gaan bieden door Arnhemmers te faciliteren bij het (om)scholen naar vraagsectoren, door korte trainingen en coaching bij het vinden van ander werk, maar ook door tijdelijk werkgeverschap te bieden zodat arbeidsvaardigheden niet verdwijnen, maar mensen aan de slag kunnen blijven tot de economie weer verbetert en werkgelegenheid behouden blijft.

Een startkwalificatie kan een belangrijk tussendoel zijn om te komen tot een (betaalde) baan. Daarom sturen wij bij jongeren tot 27 jaar aan op het behalen van een startkwalificatie mede door het herijkte VSV programma en het schakelpunt. Voor de leeftijdsgroep daar boven leert de ervaring dat een startkwalificatie niet het enige middel is om te komen tot (duurzame) uitstroom. Soms is andere ondersteuning ook nog veel belangrijker. Door de inzet op bijvoorbeeld kleinere, praktische opleidingen (eventueel met praktijkcertificaat) lukt het om mensen richting een (betaalde) baan te begeleiden. Denk hierbij aan het behalen van een heftruck certificaat, taxipas, VCA veiligheidscertificaat, MBO niveau 1 in de zorg (thuiszorg en woonassistent). Ook is voor mensen soms het behalen van een startkwalificatie het juiste maatwerk dat van toepassing is. Stuk voor stuk inzet die de kansen vergroot voor mensen op de arbeidsmarkt. Scalabor, het Leer-Werk-Loket en verschillende opleidingsinstituten kunnen ons hier bij helpen. We geven hiermee invulling aan motie 20M175 Iedereen een startkwalificatie.

Doorontwikkelen (Centrum voor) Activerend Werk

Het Centrum voor Activerend Werk heeft zijn bestaansrecht inmiddels bewezen. Activerend werk is zowel vanuit zorg als vanuit participatie een belangrijke stap naar meedoen en zelfstandigheid geworden in Arnhem. Als belangrijke aanbieder van de eerste stap naar werk werkt het Centrum voor Activerend Werk nauw samen met de andere ketenpartners, maatschappelijke organisaties en de wijkteams.
Recent zijn nieuwe meerjarige afspraken gemaakt met honderden aanbieders van Activerend werkplekken. Dit geeft aan hoe betrokken organisaties en ondernemers zijn om Arnhemmers weer mee te laten doen in de stad. De komende jaren zal Activerend werk ook een belangrijke schakel zijn en blijven op de Arnhemse participatierotonde. In 2021 zal de nadruk liggen op behoud van de kwaliteit en het financieel bestendigen van Activerend Werk.

Doorontwikkelen Scalabor

Scalabor heeft in de beweging naar volwaardig arbeidsontwikkelbedrijf grote stappen gezet. In 2021 verwachten we vanuit de regierol van Werk en Inkomen voor iedere Arnhemmer met arbeidspotentie een aanbod te kunnen doen voor intakes, assessments en arbeidstraining bij het arbeidsontwikkelbedrijf van Scalabor.
Wanneer een tijdelijke of permanente vorm van begeleid of beschut werk nodig is, zal Scalabor als aanbieder van werkgelegenheid een steeds duidelijkere rol kunnen gaan vervullen in het doorgeleiden naar of (tijdelijk) bieden van passend werk. De brugfunctie naar de reguliere arbeidsmarkt zal in 2021 e.v. dan ook een belangrijk aandachtspunt zijn in de doorontwikkeling van Scalabor.

Doorontwikkelen Werkgeversservicepunt Midden Gelderland

Als gevolg van de coronacrisis was in de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland de behoefte groot om op regionaal niveau in te zetten op behoud van werkgelegenheid en het zo veel als mogelijk voorkomen van werkloosheid. Het Werkgeversservicepunt Midden-Gelderland vervult met de inrichting en uitvoering van het platform 'Middengelderlandwerktdoor' hierin een belangrijke rol in onze regio en zal dat in 2021 voortzetten. In 2020 is de regionale opdracht van het Werkgeversservicepunt herijkt op basis van de ervaringen van de afgelopen vijf jaar. De nadruk van de dienstverlening zal vanaf 2021 liggen op het adviseren van werkgevers in onze arbeidsmarktregio over inclusief ondernemen, het faciliteren van werkgevers bij het vervullen van de banenafspraak en het verwerven van vacatures en arbeidsmogelijkheden voor mensen met een afstand tot werk.

Doorontwikkelen Leerwerkloket Midden Gelderland

Het leerwerkloket zal meer dan voorheen een belangrijke rol krijgen in het schakelen tussen werken en leren in een veranderende arbeidsmarkt. Her-, om- en bijscholing, alsmede het vinden en vervullen van leerwerkmogelijkheden zijn nog meer nodig dan voorheen. Het leerwerkloket, met een regionale functie, is bij uitstek geschikt om hierin een spilfunctie te hebben. Dit zal de komende tijd verder worden vormgegeven. De samenwerking met de andere ketenpartners, met name het Werkgeversservicepunt, maar ook het onderwijs, zijn in 2021 belangrijke aandachtspunten.

Inclusief werk

Wij willen werkgevers motiveren om hun werk inclusiever te organiseren en een vruchtbare bodem van en voor inclusief werkgeverschap in onze stad en regio stimuleren. Daarom stimuleren wij sociaal ondernemerschap, zetten wij in op het lokaal, duurzaam en sociaal aanbesteden van onze gemeentelijke opdrachten, vragen wij onze ketenpartners om gezamenlijk (verder) te bouwen aan een brede werkgeversdienstverlening en voorzien wij een intensivering van de inzet van Participatiewet-instrumenten zoals loonkostensubsidie en jobcoaching.

Ondersteunen netwerk Inclusief Gelderland

Wij willen het mee mogelijk maken dat inclusieve werkgevers elkaar en ondersteunende organisaties ontmoeten tijdens speciaal voor dit doel georganiseerde bijeenkomsten. Doel is dat werkgevers (meer) arbeidsplaatsen bieden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, door inspiratie door werkgevers zelf, betere contacten met uitvoeringsorganisaties en mede-werkgevers ten behoeve van ketensamenwerking en kennisbevordering over wet- en regelgeving, stimuleringsmaatregelen en -instrumenten. Tevens is zo een netwerk bij uitstek een bron voor praktijksignalen ter verbetering van beleid en uitvoering, zoals bijvoorbeeld de behoefte aan certificering of specifieke ondersteuning. Arnhem ondersteunt en stimuleert verbindingen.

Herijken Social Return On Investment-aanpak

In 2020 is gestart met het herzien van het beleid en de uitvoering van social return on investment. De sociale component van ons inkoopbeleid zal tegelijk met lokaal en duurzaam inkopen worden ingericht in het gehele inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente Arnhem. Per 2021 is het dan mogelijk om als gemeente het verschil te maken met de inzet van overheidsgeld en meer maatschappelijke impact te gaan maken. We verwachten de komende jaren zo meer inclusief werkgeverschap te kunnen creëren in Arnhem en de arbeidsmarktregio, zodat meer Arnhemmers een plek vinden op de arbeidsmarkt.

Gemeente Arnhem als inclusieve werkgever

Wij willen minimaal voldoen aan onze banenafspraak en het passende werk voor de doelgroep verduurzamen. Wij doen mee aan 'Talenttraject: werken zonder te beperken'. Wij hebben een actief stagebeleid voor alle onderwijsniveaus en bieden werkervaringsplaatsen.

Samen sterk

Wij willen de haalbaarheid en realiseerbaarheid van onze lokale doelen en ambities vergroten. Dit doen we door samen met de (verander)programma's Zorg Dichterbij, Meedoen in Arnhem en Vitale Economie meer samenhang en wisselwerking aan te brengen in de afzonderlijke inspanningen en op (boven)regionaal niveau rondom het arbeidsmarktbeleid verbinding en afstemming te zoeken, te vinden en te borgen met de belangen en agenda's van onze partners in het Regionaal Werkbedrijf en The Economic Board (werkgevers, werknemers, onderwijs en regiogemeenten). Ook streven wij naar een gezamenlijke positionering en lobby richting het Rijk. Het lidmaatschap van de bestuurder aan de VNG Commissie Integratie, Participatie en Schulden levert hier ook een bijdrage aan.

Gezamenlijke lobby

Nog meer dan al het geval was zien we het belang van gezamenlijk optrekken op regionaal en bovenregionaal arbeidsmarktbeleid en het beleid op human capital. De reeds bestaande samenwerking in de Economic Board (Arnhem-Nijmegen), met de provincie Gelderland op het vlak van onderwijs en arbeidsmarkt en de recent gezochte samenwerking met de zes arbeidsmarktregio's in onze provincie, als gevolg van de coronacrisis, vragen om voortzetting de komende jaren. Gezamenlijke positionering en lobby richting het Rijk worden hierdoor sterker en resulteren effect.

Ontwikkelen en uitvoeren Strategische Agenda Arbeidsmarkt Midden Gelderland

Met onze partners in het Regionaal Werkbedrijf en de regiogemeenten werken wij aan een Strategische Agenda Arbeidsmarkt Midden Gelderland. Dit is het afgelopen jaar vertaald in een dynamische uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt Midden Gelderland. Een aantal daarin benoemde actielijnen en de verbinding met de landelijke regeling Perspectief op Werk is in het licht van de coronacrisis geïntensiveerd. We zetten ook in 2021 onverminderd actief in op de benoemde actielijnen, maar verwachten met name extra in te zetten op stages en leerbanen voor jongeren (in een kwetsbare positie), het blijven investeren in de toeleiding van mensen met een grote afstand tot werk en het faciliteren van werkgevers om mensen die langdurig aan de kant staan een kans te kunnen bieden. Dit is in lijn met de uitdrukkelijke wens die landelijk vanuit Perspectief op Werk is geuit, om de komende jaren juist te blijven investeren in mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Meer Arnhemmers zijn financieel zelfredzaam

Een belangrijk uitgangspunt is dat we willen dat zoveel mogelijk Arnhemmers zo zelfstandig mogelijk kunnen meedoen in de maatschappij. We streven ernaar dat zoveel mogelijk inwoners voldoende inkomen hebben om in de basisbehoeften te kunnen voorzien. Het is belangrijk dat inwoners deze inkomsten zo zelfstandig mogelijk kunnen verwerven (zoveel als mogelijk vanuit betaald werk) en dat inkomsten en uitgaven in balans zijn. Hierbij bieden wij hen ondersteuning waar nodig. We willen (langdurige) armoede voorkomen en beperken en streven naar een betere uitgangspositie voor de participatie van kinderen die in een armoedesituatie opgroeien.
We zetten nog nadrukkelijker in op preventie, vroegsignalering en activering. Het tijdig vinden en bereiken van deze groep inwoners staat hoog op de agenda. Als er schulden zijn ontstaan, is het doel die zo snel en effectief mogelijk op te lossen. Gericht op financiële zelfredzaamheid is een pakket van samenhangende acties benoemd die we deels vanuit diverse beleidsterreinen gezamenlijk oppakken en deels vanuit de armoedeportefeuille uitvoeren. Een deel van de acties voeren we stedelijk uit, andere acties vragen om een wijkgerichte uitvoering.

De recente coronacrisis maakt het belang van een effectief beleid gericht op financiële zelfredzaamheid nog meer duidelijk. De gevolgen van het coronavirus raakt vele Arnhemmers. We verwachten meer werkloosheid en een toenemende instroom in de bijstand. Dit raakt de Arnhemmers die al kwetsbaar waren. Het raakt ook nieuwe groepen: mensen die ineens hun baan kwijt raakten, een inkomensval maken, hun onderneming kwijt raken of ernstige zorgen hebben over een dreigend faillissement. De afgelopen maanden zijn diverse acties ondernomen. Het college zet ook de komende periode extra in op de aanpak van dit vraagstuk door extra te investeren in betaald werk en op onderdelen de financiële ondersteuning van inwoners met een risico op armoede nog meer te versterken.

Financiële basis op orde

Arnhem kent een ruimhartig pakket aan inkomensondersteunende regelingen en dat blijft zo. Zelfstandig financieel rondkomen, kan alleen als de financiële basis op orde is. Dat betekent een inkomen dat voldoende is om de noodzakelijke kosten om van te leven te kunnen betalen, zonder geldstress en zonder dat hiervoor schulden gemaakt moeten worden. Ons grootste streven is armoedesituaties en problematische schulden voorkomen en inwoners ondersteunen bij activering, waar mogelijk tot (meer) betaald werk. Een tijdelijk goed vangnet blijft echter hard nodig. Door omstandigheden kan de financiële basis (tijdelijk) niet op orde zijn. Deze situatie mag geen reden zijn om niet mee te doen. Daarom zetten we ons ervoor in dat alle Arnhemmers met een laag inkomen op alle leefdomeinen voldoende kunnen meedoen. Arnhemmers die tijdelijk of structureel afhankelijk zijn van hulp bieden we een basis voor hun levensonderhoud.

Vergroten toegang tot en gebruik van (inkomens)ondersteuning en voorzieningen

We vereenvoudigen de toegang en het gebruik van de Arnhemse voorzieningen. We zorgen ervoor dat ook de landelijke regelingen bij inwoners goed in beeld zijn. Inkomensondersteuning wordt namelijk als ingewikkeld en versnipperd ervaren.

GelrePas 2.0

Met ingang van begin 2021 is er een nieuwe GelrePas. Het gebruik en de uitvoering van de pas is hiermee grotendeels gedigitaliseerd en geautomatiseerd. Tegelijkertijd laten we het aanbod op de GelrePas meer aansluiten op de behoefte van onze inwoners. We hebben daarbij ook specifiek oog voor kinderen, jongeren en gezinnen met kinderen. De GelrePas is beschikbaar voor gezinnen met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm en overige inwoners met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm. We willen meer gebruik van de pas en optimale efficiency. We onderzoeken ook welke regelingen voor participatie we kunnen onderbrengen in de pas. Dat maakt het geheel van regelingen voor de inwoner overzichtelijker.

Inzet op resultaten van het convenant Beschermingsbewind

We hebben inmiddels een samenwerkingsconvenant opgesteld en zijn dit aangegaan met een aantal bewindvoerders waarmee we de kwaliteit, continuïteit en samenwerking van beschermingsbewind naar een hoger niveau tillen. Daarnaast zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over verwijzing richting schulddienstverlening bij schuldenbewinden. Wij verstrekken de verwijzers in de stad een lijst met onze convenantpartners en doen een dringend beroep op hen om deze kantoren onder de aandacht te brengen bij de inwoners, in geval dat beschermingsbewind geïndiceerd is. We bereiden ons voor op de uitvoering van het adviesrecht dat waarschijnlijk vanaf januari 2021 wordt ingevoerd.

Verlagen van de vaste lasten

Naast het verlagen van de kosten voor de afvalstoffenheffing, richten we ons op de kosten voor de energierekening. Het zijn vanuit de opgave van energietransitie vaak juist de groepen met een lager inkomen die minder snel de stappen (kunnen) zetten naar verduurzamingsmaatregelen. Voor de aanpak energie-armoede richten we op huishoudens die meer dan 10% van hun inkomen kwijt zijn aan de energierekening.

Pilot: ondersteuning op maat

We maken, zoals in de Herstelagenda aangegeven, middelen vrij voor een pilot voor inkomensondersteuning op maat, gericht op tijdelijke extra ondersteuning bij bepaalde levensgebeurtenissen. Een belangrijke gebeurtenis ook in relatie tot de economische en financiële gevolgen van de coronacrisis, is het aangaan van (meer) betaald werk, waarbij in sommige situaties een armoedeval optreedt. Met de maatwerkvoorziening zorgen we er onder andere voor dat werken loont. Inwoners kunnen te maken krijgen met gebeurtenissen die een grote verandering met zich meebrengen en (tijdelijk) impact hebben op hun financiële situatie. Juist op die momenten is het belangrijk om inwoners gericht te ondersteunen, te zorgen voor financiële rust, zodat de inwoner zijn of haar financiële situatie (zo nodig met hulp) aan kan passen aan de nieuwe omstandigheden.

Gerichte aanvulling voor gezinnen met kinderen in het VO

We gaan gezinnen met kinderen op het Voortgezet onderwijs en met een laag inkomen van 3 jaar of langer extra compenseren via de Individuele Inkomens Toelage (IIT) zoals in de Herstelagenda is opgenomen.
Voor veel gezinnen die langdurig een laag inkomen hebben, brengt de coronacrisis veel onzekerheid en financiële onrust met zich mee. Uit de Arnhemse Minimaeffectrapportage (Nibud) blijkt dat tweeoudergezinnen met een laag inkomen en met kinderen in het voortgezet onderwijs, vaak te maken met een langdurig maandelijks financieel tekort, waardoor een zeer kwetsbare situatie ontstaat. Via een individuele inkomenstoeslag voor gezinnen gaan we deze gezinnen extra ondersteunen, zodat ook het risico op verdere schulden kleiner wordt.

Voorkomen en beperken (langdurige) armoede

Steeds meer Arnhemmers leven langdurig in armoede (4 jaar of langer). Een lang tekort werkt door op alle leefgebieden en op het hebben van beperkte financiële reserves. In Arnhem zetten we in op een verkorting van de periode waarin onze inwoners langdurig moeten rondkomen van een laag inkomen door inwoners perspectief te bieden. Om langdurige armoede te doorbreken, zetten we vol in om onze inwoners richting (betaald) werk te krijgen; mee te laten doen in de samenleving (sociale activering); schulden te voorkomen en te bestrijden; en de samenhang met andere vraagstukken in beeld te krijgen en op te lossen (bijvoorbeeld zorg).

Inkomensondersteuning gericht op perspectief en activering

Ons grootste streven is armoedesituaties voorkomen dan wel doorbreken. We doen voorstellen hoe we inkomensondersteuning meer flexibel, op maat en gerichter in kunnen zetten en beter afgestemd op de situatie en ambitie van de inwoner. Om Arnhemmers met een laag inkomen meer perspectief te bieden is versterking van de inkomensondersteunende regelingen nodig. We willen dat onze regelingen naast een vangnet ook zoveel als mogelijk een weg uit armoede gaan stimuleren.

Gebiedsgerichte sturing en wijkgerichte integrale aanpak

Onze wijken zijn erg belangrijk in de aanpak van de armoedevraagstukken. Werk en Inkomen, Sociale wijkteams en teams Leefomgeving vormen gezamenlijk de eerste schil in onze armoedeaanpak. We gaan de samenwerking tussen hen verder versterken. Zij kunnen inwoners op diverse leergebieden integraal ondersteunen. De ondersteuning richt zich op het borgen van de financiële basis én op het activeren van inwoners. Op gebiedsniveau worden doelstellingen, die aansluiten bij wat Arnhem wil bereiken, geformuleerd en vertaald naar de wijkgerichte aanpak. Op deze wijze zetten wij in op een integrale dienstverlening voor inwoners waarin we de verbinding leggen tussen armoede, schulden, zorg en werk.

Vergroten van de gezamenlijke kracht met onze maatschappelijke partners

We zetten ons actief in om de samenwerking in de stad bij de bestrijding van armoede en schulden te versterken. Zo spelen wij een inhoudelijke en adviserende rol bij het verder ontwikkelen van de Arnhemse Dialoog, met als kern het betrekken van het bedrijfsleven bij de aanpak van de problematiek. Ook kijken we naar de toekomst van de rol van het Armoedepact in het licht van het actuele beleid en beleidsvoornemens.

Een inwonerspanel (met jong en oud) als belangrijke voedingsbron voor koers

We ontwikkelen een inwonerspanel zodat inwoners structureel meer ruimte krijgen om samen de beste oplossingen te vinden. Op die manier wegen we praktijkervaring in onze keuzes.

Doorbreken Generatiearmoede

Ouders geven armoede ongemerkt en onbedoeld door op hun kinderen. Door armoede in gezinnen aan te pakken, maar bovenal kinderen een kans te geven om zich persoonlijk en vrij te ontwikkelen op hetzelfde niveau als andere kinderen, kunnen we latere (financiële) problemen voorkomen. Extra aandacht voor kinderen/jeugdigen die in armoede opgroeien is essentieel bij het bestrijden dan wel voorkomen van armoede in de toekomst. Daarom streven we ernaar dat ook Arnhemse kinderen en jeugdigen die in armoede opgroeien voldoende ontwikkelkansen hebben binnen onderwijs, gezin, in hun vrije tijd en op het gebied van gezondheid. We zetten in op het realiseren van minder maatschappelijke achterstand en een betere uitgangspositie voor participatie voor kinderen die in een armoedesituatie opgroeien.

Doorontwikkeling Kansrijk Opgroeien bij inzet op gelijke kansen

We blijven investeren in onze wijkgerichte aanpak Kansrijk Opgroeien. We gaan verkennen of programma-onderdelen die zich op wijkniveau bewezen hebben zich lenen voor een bredere wijkoverstijgende inzet. We zetten in op het realiseren van minder maatschappelijke achterstand en een betere uitgangspositie voor participatie voor kinderen die in een armoedesituatie opgroeien. Meer onderwijskansen voor kinderen en jongeren; stimuleren van een gezonde leefstijl; investeren in laagdrempelig aanbod sport en cultuur; begeleiding van ouders waar nodig.

Aanpassen Schoolkostenregeling

We gaan de huidige schoolkostenregeling omvormen naar een meer individuele regeling binnen de mogelijkheden van de nieuwe GelrePas (met ingang van het schooljaar 2021-2022). Op deze manier krijgen ouders meer keuzevrijheid waar ze het budget voor de schoolkosten aan uit kunnen geven. Het budget van de huidige Schoolkostenregeling voegen wij toe aan het budget GelrePas. Waar nodig adviseren wij gezinnen in samenwerking met Stichting Leergeld om een goede keuze te maken bij de inzet. Tegelijkertijd gaan we in gesprek met de schoolbesturen over het thema armoede en de gevolgen voor gelijke kansen in het onderwijs.

Gerichte aanvulling voor gezinnen met kinderen in het VO

We gaan gezinnen met kinderen op het Voortgezet onderwijs en met een laag inkomen van 3 jaar of langer extra compenseren via de Individuele Inkomens Toelage (IIT). Zie Inkomensondersteuning.

Inkomen en uitgaven in balans: minder financiële problemen en problematische schulden bij inwoners

Armoede en schulden hangen sterk met elkaar samen. We willen bereiken dat meer Arnhemmers uit kunnen komen met hun inkomen; uitgaven hebben die in balans zijn met hun inkomsten. Alle inwoners die dat nodig hebben, krijgen de passende ondersteuning. We willen financiële problemen en problematische schulden zoveel mogelijk voorkomen of in een zo vroeg mogelijk stadium signaleren en aanpakken. Inwoners die te maken hebben met problematische schulden willen we zo snel en effectief mogelijk helpen.

Intensiveren van preventie; voorkomen van financiële problemen

Door corona krijgen meer inwoners financiële problemen. Daarom blijven we zeker nu, zoals ook in de Herstelagenda staat opgenomen, ons inzetten op het vroegtijdig signaleren van financiële problemen en schulden. Dit doen we onder andere door het continueren van Vroeg Eropaf en Erop Af en het uitwerken van een passend (preventie) aanbod. Met een gericht communicatieplan benaderen we onze inwoners actief met ons hulpaanbod. Om inwoners beter en sneller te vinden en bereiken maken we gebruik van vindplaatsen en ervaringsdeskundigen. We zetten daarbij alle middelen in die mogelijk zijn en maken scherp wanneer preventiebudgetten niet toereikend zijn (zie motie 20M179 Ruim budget voor preventie programma ‘Nog vroeger eropaf’). Daarnaast bekijken we de mogelijkheden tot een betere verbinding en inzet van de algemene voorzieningen.

Versterken activerende schulddienstverlening, hulp bij financiële problemen

Het blijft noodzakelijk om inwoners met problematische schulden zo goed mogelijk te bereiken en zo effectief mogelijk te helpen. Dit doen we met onze nieuwe schulddienstverlening en samenwerking met ketenpartners. Het belang van inwoners staat hierbij voorop. Al onze inzet op preventie en schulddienstverlening hebben we in concrete acties vertaald in onze Uitvoeringsagenda 2020-2021.

Slim monitoren en sturen

Wij willen doen wat nodig is. Wij willen instroom voorkomen en uitstroom bevorderen, inwoners ondersteunen in hun arbeidsontwikkeling, hen naar vermogen (en loonwaarde) aan werk helpen of hen ondersteunen bij activering en participatie en hen tijdig de juiste ondersteuning bieden bij vragen rondom inkomen, schulden en armoede. Wij willen ook weten wat werkt. Wij willen deze kerntaken binnen het domein Werk en Inkomen dan ook beter monitoren en er slimmer op bijsturen en handhaven. Daarom zetten wij in op een beweging van sturen op input naar sturen op (maatschappelijke) impact, toetsen wij onze inspanningen voortdurend op 'bedoeling' en 'eenvoud' en investeren wij, parallel aan de transformatie van het cluster Werk en Inkomen en het zorgdomein, in handhaving.

Inrichten monitor programma Doorbraak Naar Werk

Wij willen de rechtmatigheid, rechtvaardigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeentelijke inzet in het kader van het programma Doorbraak Naar Werk goed kunnen volgen. Daarom hebben we per 2020 de monitoring van het programma in de vorm van een project ingericht. Jaarlijks brengen we op drie momenten een bestuursrapportage uit. Op de volle breedte van resultaten en inspanningen op werk, schulddienstverlening en straks ook armoedebestrijding. De rapportages brengen we parallel uit aan die van Zorg Dichterbij. Om op die manier steeds meer naar samenhang toe te werken. Op inhoud en kwaliteit blijven we schaven aan de resultaten. Dit wordt de komende jaren doorontwikkeld. We streven naar de best bruikbare informatie om onze inspanningen te kunnen meten en te sturen. De komende tijd zal daarbij de nadruk liggen op het digitaliseren van interne processen, maar ook op het genereren van input van onze ketenpartners. Zo komen we steeds dichter bij onze gezamenlijke ambitie.
In 2021 komen we na het eerste kwartaal met een extra moment. Geen compleet nieuwe bestuursrapportage maar vooral ook focus op doelen, resultaten en inspanningen in het perspectief van corona. Goed om, mede op basis van aanvullende informatie zoals ook de nieuwste CPB-prognoses, inzet voor de komende tijd te bespreken. We komen daarmee tegemoet aan motie 20M184g Eerst feiten, dan financiën.

Doorontwikkelen Kritische Prestatie-indicatoren (KPI's)

Voor de verschillende niveaus (beleid en uitvoering) en perspectieven (kandidaat werknemers, werkgevers, financieel, methodisch en organisatorisch) worden daarbij passende KPI's ontwikkeld. In lijn met de gefaseerde ontwikkeling van de monitor worden de KPI's doorontwikkeld en aangescherpt.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[7].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Doorbraak naar werk		**166.881**	**111.553**	**554**	**1.344**
Investeren in voorkomen	WD01	166.881	111.553	554	1.344
Dichtbij de Arnhemmer en integraal	WD01				
Perspectief bieden	WD01				
Inclusief werk	WD01				
Samen sterk	WD01				
Slim monitoren en sturen	WD01				
Meer Arnhemmers zijn financieel zelfredzaam		**6.514**	**780**	**0**	**0**
Financiële basis op orde	WE03	5.604	760	0	0
Voorkomen en beperken (langdurige) armoede	WE03				
Doorbreken Generatiearmoede	WE03				
Inkomen en uitgaven in balans: minder financiële problemen en problematische schulden bij inwoners	WD03	910	20	0	0
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**173.395**	**112.333**	**554**	**1.344**

7 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	168.119	169.996	188.570	173.395	173.159	170.429	167.469
Baten	108.935	110.722	125.218	112.333	115.408	116.754	116.754
Saldo lasten en baten	***-59.184***	***-59.273***	***-63.353***	***-61.062***	***-57.751***	***-53.675***	***-50.716***
Toevoegingen aan reserves	3.971	290	2.706	554	554	554	0
Onttrekkingen aan reserves	3.126	2.142	8.709	1.344	554	554	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-845***	***1.852***	***6.003***	***790***	***0***	***0***	***0***
Gerealiseerd resultaat	**-60.028**	**-57.421**	**-57.350**	**-60.272**	**-57.751**	**-53.675**	**-50.716**

Toelichting

Lasten

De begrote lasten bedragen in 2021 € 173,4 miljoen, onderverdeeld in de volgende onderwerpen:

- Bijstandsverstrekking (waaronder BUIG en uitvoeringskosten): € 128,0 miljoen;
- Participatie (waaronder, WSW, re-integratiebudget en uitvoeringskosten): € 38,9 miljoen.
- Armoedebeleid: € 5,6 miljoen;
- Schulddienstverlening: € 0,9 miljoen.

De totale lasten van programma S06 Participatie en armoedebestrijding zijn in 2021 € 15,2 miljoen lager dan in 2020. Dit komt door:

- De lasten van de reorganisatie Werk en Inkomen die grotendeels in 2020 zijn begroot (€ 4,5 miljoen in 2020 ten opzichte van € 0,5 miljoen in 2021);
- De begroting van circa € 1,0 miljoen aan incidentele lasten in het kader van regionale samenwerking in 2020;
- Per saldo zijn er € 12,1 miljoen minder uitkeringsverstrekkingen begroot in 2021 dan in 2020. Dit komt grotendeels doordat de begrote lasten in 2021 € 16,1 miljoen lager zijn dan in 2020 omdat er geen Tozo uitkeringen zijn begroot. Daarnaast zijn de begrote lasten in 2021 € 3,8 miljoen hoger dan in 2020 door een verwachte stijging van de overige uitkeringslasten (landelijke ontwikkeling).
- Er is per saldo in 2021 € 0,3 miljoen aan overige lasten minder begroot dan in 2020.
- Tot slot is er een stijging in 2021 begroot van € 2,2 miljoen aan investering in werk, in het kader van de Herstelagenda. Deze investering is geoormerkt voor de groep inwoners die tijdens de coronacrisis hun baan is verloren of dreigen te verliezen.

De lasten in 2022 zijn vergelijkbaar met 2021. Vanaf 2023 zijn de lasten lager doordat de investeringen in het kader van de herstelagenda voor het merendeel plaatsvinden in 2021 en 2022.

Baten

De begrote baten van programma S06 Participatie en armoedebestrijding zijn in 2021 € 112,3 miljoen, onderverdeeld in de volgende onderwerpen:

- Bijstandsverstrekking: € 111,5 miljoen;
- Armoedebeleid: € 0,8 miljoen;
- Schulddienstverlening: € 20 duizend.

In totaal zijn de begrote baten in 2021 circa € 12,9 miljoen lager dan in 2020. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de incidentele bijdrage 2020 van het Rijk voor de Tozo uitkering, begroot voor € 16,1 miljoen. Daar tegenover wordt de komende jaren een stijging van de bijdrage van de gebundelde uitkering (BUIG) verwacht van € 3,4 miljoen in 2021 ten opzichte van 2020, € 2,4 miljoen in 2022 ten opzichte van 2021 en € 1,7 miljoen in 2023 ten opzichte van 2022.

Toevoegingen aan reserves
In 2021 zijn de begrote toevoegingen aan reserves € 0,6 miljoen ten opzichte van € 2,7 miljoen in 2020. Dit komt hoofdzakelijke door de begrote toevoeging van € 2,4 miljoen in 2020 en € 0,6 miljoen in 2021 aan de bestemmingsreserve (BR) Bedrijfsvoering in het kader van de reorganisatie Werk en Inkomen. De daaropvolgende jaren tot en met 2023 blijft de begrote toevoeging aan de BR Bedrijfsvoering € 0,6 miljoen.

Onttrekkingen aan reserves
In 2021 zijn de begrote onttrekkingen aan reserves € 1,3 miljoen. Dit is opgebouwd uit:
- BR Bedrijfsvoering in het kader van de reorganisatie Werk en Inkomen: € 0,6 miljoen;
- BR Transitie Presikhaaf Scalabor voor de transitie Presikhaaf bedrijven / Scalabor: € 0,8 miljoen.

De onttrekkingen zijn € 7,4 miljoen lager dan in 2020. Dit komt door:
- Een € 4,0 miljoen lagere onttrekking uit de BR Bedrijfsvoering voor de reorganisatie Werk en Inkomen;
- In 2020 is € 2,9 miljoen onttrekking begroot aan de BR Taakmutaties Overloop in verband met de budgetoverheveling vanuit 2019. Voor 2021 is nog geen onttrekking begroot.
- Een € 0,3 miljoen lagere onttrekking aan de BR Transitie Presikhaaf Scalabor;
- € 0,2 miljoen onttrekkingen op overige reserves.

In 2022 en 2023 worden alleen de onttrekkingen aan de BR Bedrijfsvoering van € 0,6 miljoen gedaan.

Indicatoren
In de bestuursrapportage Doorbraak naar Werk zijn de indicatoren opgenomen die bij dit programma gemonitord worden.
Om de gevolgen van het Covid-19 virus voor de gemeente Arnhem in kaart te brengen, zijn de meest relevante indicatoren van verschillende onderdelen samengevat in een dashboard. Hierbij zijn ook indicatoren opgenomen die een relatie hebben met dit programma.
Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Netto arbeidsparticipatie	2019	66,4	68,8	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	CBS - Arbeidsdeelname
Personen met een bijstandsuitkering	2e halfjaar 2019	750,9	373,9	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.	CBS - Participatiewet
Lopende re-integratievoorzieningen	1e halfjaar 2018	71,9	305,2	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	CBS - Participatiewet
Werkloze jongeren	2018	3	2	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	2018	11	7	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Met wie werken we samen
Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
Scalabor B.V.
Werkvoorziening Midden-Gelderland (Presikhaaf Bedrijven)
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Participatie

- Werkgeversorganisaties;
- Werknemersorganisaties;
- Onderwijsorganisaties;
- Regionaal Werkbedrijf;
- Economic Board;
- Regiogemeenten;
- UWV;
- Stichting Inclusief Midden Gelderland;
- Inclusief Werkgeven Midden Gelderland;
- Woningbouwcorporaties;
- Leerwerkloket Midden Gelderland;
- Werkgeversservicepunt Midden Gelderland;
- Scalabor;
- Centrum voor Activerend Werk;
- Stichting Sociale wijkteams Arnhem.

Armoede en schulddienstverlening

- Dullertsstichting;
- Arnhemse Dialoog;
- Partners van Vroeg Erop Af (woningcorporaties, energiebedrijven, zorgverzekeraars, waterbedrijven);
- Stichting Sociale wijkteams Arnhem;
- Stichting Rijnstad, Humanitas, SWOA;
- PLANgroep;
- Opr€cht;
- Bewindvoerders aangesloten bij het convenant;
- Stichting Leergeld en andere partners Armoedepact;
- Zuidweg en Partners;
- Overrood;
- Landelijke partners (Schuldenlab, Schouders Eronder;
- Maatschappelijke instellingen: kerken, moskeeën en Leger des Heils (conform motie 20M176 Investeren in een sociaal sterke stad).

Subsidies

Hieronder zijn de partijen opgenomen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Stichting Leergeld Arnhem;
- Stichting Rijnstad.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Participatie en armoedebestrijding. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's

Scalabor Afwaarderingsrisico
Participatiebudget - Beschut werk en banenafspraak
Inkomensregelingen (BUIG); verhoogde instroom, vertraagde uitstroom
Volumegroei Armoederegelingen
BUIG: Budgetbijstelling door het Rijk
Volumegroei aantal inwoners met schuldregeling

Corona risico's
Omzetderving Scalabor
Schulddienstverlening
Invordering (W&I)
Armoede; toename gebruik inkomensondersteunende maatregelen

Beleidskaders
Participatie

- Programmaplan Doorbraak Naar Werk.

Armoede en schulddienstverlening

- Doorontwikkeling Armoedeagenda en schulddienstverlening;
- Zij aan zij: schuldenvrij De Arnhemse visie op schulddienstverlening.

S07 Zorg

Wanneer inwoners door een beperking of chronische ziekte er (tijdelijk) niet in slagen zichzelf te redden in het dagelijks leven biedt de gemeente Arnhem hen ondersteuning, begeleiding en zorg. Deze zorg willen we zo dicht mogelijk bij huis in de eigen woonomgeving of zo thuis mogelijk aanbieden. Om dit te bereiken werken we intensief samen met de Sociale wijkteams, zorgaanbieders, huisartsen en welzijnsorganisaties.
Tijdens de coronaperiode hebben aanbieders veel aandacht gegeven aan het voortzetten van de ondersteuning en zorg aan onze inwoners en zijn alternatieven gevonden om de zorg zoveel mogelijk te continueren. In veel gevallen is gebruik gemaakt van digitale vormen van ondersteuning. Zo kregen inwoners bijvoorbeeld begeleiding via beeldbellen. Digitale zorgverlening zal, los van corona, in de toekomst meer worden ingezet omdat het een waardevolle aanvulling is gebleken op de al bestaande zorg en ondersteuning en door veel inwoners wordt gewaardeerd.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhem is een inclusieve stad waarin alle inwoners, ook met een beperking of chronische ziekte, zo zelfstandig als mogelijk leven in de wijk en meedoen aan de samenleving

Wij vinden het belangrijk dat alle Arnhemmers zo zelfstandig mogelijk kunnen leven, ook wanneer zij daarbij, vanwege beperkingen of chronische ziekte, een steuntje in de rug nodig hebben. We richten ons op een 'Inclusieve stad". We bieden passende zorg en ondersteuning, zodat inwoners zoveel mogelijk zelf regie houden over hun leven en de kwaliteit daarvan kunnen verbeteren of op peil kunnen houden. Daarbij zetten we in op het versterken van de eigen kracht, het sociaal netwerk van inwoners en het benutten van algemene voorzieningen in de wijken. We werken preventief en normaliseren de zorg waar dat kan. Inwoners met zorg, jong en oud, blijven zoveel mogelijk thuis wonen met de nodige begeleiding, of maken eerder de stap van een instelling naar zelfstandig wonen in de wijk. Wanneer inwoners zorg met verblijf nodig hebben zoeken we naar oplossingen die zoveel mogelijk op de thuissituatie lijken; uit huis maar zo thuis mogelijk. Zo bieden we onze inwoners duurzame, passende, effectieve en efficiënte ondersteuning op maat, zo tijdig mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis. Ook stimuleren we daarmee de actieve deelname van inwoners aan de Arnhemse samenleving.
We zorgen ervoor dat de toegang naar ondersteuning en zorg transparant en laagdrempelig is ingericht. Om kwalitatief goede zorg beschikbaar te hebben en te houden zetten we, met name in de jeugdzorg, extra maatregelen in.

Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis

Wanneer inwoners door een beperking of chronische ziekte er (tijdelijk) niet in slagen zichzelf te redden in het dagelijks leven bieden we hen ondersteuning, begeleiding en zorg. We bereiken steeds meer Arnhemmers en uit het inwonerservaringsonderzoek blijkt dat veel Arnhemmers tevreden zijn over de geboden zorg. Tegelijkertijd is de ervaring van met name wijkteams dat inwoners vaak langdurig afhankelijk blijven van deze zorg en ondersteuning. We gaan ons inspannen om deze inwoners zo zelfredzaam mogelijk te maken, zodat zijzelf de regie over hun leven hebben, waarmee de kwaliteit van leven verbetert. We zetten in op het versterken van de eigen kracht en het sociaal netwerk van inwoners en stimuleren het gebruik van algemene voorzieningen in de wijken. Daarbij streven we ernaar dat inwoners weer zelfstandig verder kunnen en niet afhankelijk worden van zorg en ondersteuning.

We versterken de (veer)kracht van onze inwoners thuis en in instellingen met een integrale aanpak

We lichten onze inwoners beter voor hoe ze hun zelfstandigheid kunnen behouden; dit met inzet van het eigen netwerk en een betere benutting van algemene voorzieningen in de wijk. We stimuleren het gebruik van algemene voorzieningen en we zorgen dat het aanbod bekend is. Er is een website ontwikkeld waarop de algemene voorzieningen staan vermeld. Deze website ontwikkelen we verder door.

Er is veel samenhang in de opgaven waarvoor we staan. In de jeugdzorg bijvoorbeeld, zien we relaties tussen het opgroeien in armoede, schulden, schooluitval en de inzet van jeugdzorg. Daarnaast heeft een groot deel van de zwerfjongeren een verleden in de jeugdzorg. Redenen om een goed samenhangend jeugdbeleid te ontwikkelen, als onderdeel van een integrale visie op het sociaal domein.

Ook gaan we gezinnen waar meerdere problemen bestaan helpen vanuit de doorbraakmethode, dit samen met het Instituut voor Publieke Waarden. Deze methode houdt in dat we de problemen in samenhang benaderen. Hiermee hopen we tot duurzamere oplossingen te komen voor alle gezinsleden. We starten met die gezinnen, waarbij de jeugdigen veel zorg nodig hebben.

Voor jeugdigen en volwassenen die vanuit een zorginstelling zelfstandig gaan wonen, moeten voldoende, passende en betaalbare woningen beschikbaar zijn. Om dit te bereiken leggen we verbinding met andere programma's en werken we samen om voor verschillende doelgroepen een eigen woonruimte te realiseren.

We versterken de zorgtoewijzing

De Sociale wijkteams vormen de toegang naar de Wmo en Jeugdzorg. Wijkcoaches beoordelen welke ondersteuning onze Arnhemmers nodig hebben om zelfstandig te kunnen wonen en participeren. Daarbij wordt altijd gekozen voor de meest passende, effectieve en efficiënte zorg, vanuit de gedachte dat inwoners zoveel mogelijk zelf de regie houden over hun eigen leven.
We hebben beleidsregels opgesteld die de wijkcoaches gebruiken om te kunnen bepalen welke vorm van ondersteuning of zorg passend is. In 2021 evalueren we de beleidsregels, die deels in februari 2020 en deels medio 2020 zijn ingegaan. Waar nodig passen we deze beleidsregels aan om nog beter passende, effectieve en efficiënte zorg te kunnen bieden.

Bij de toegang naar de Jeugdzorg richten we ons op samenwerking met geautoriseerde verwijzers en aanbieders. We zetten de Praktijk Ondersteuner Huisartsen Jeugd (POH-Jeugd) in bij huisartspraktijken om de samenwerking tussen Sociale wijkteams, huisartsen (geautoriseerde verwijzers) en aanbieders te versterken. Afhankelijk van het succes van deze maatregelen breiden we in 2021 deze werkwijze uit naar meer huisartspraktijken.
We verbeteren de samenhang tussen het onderwijs- en het zorgdomein door betere afstemming te realiseren tussen wijkteams, onderwijs en het samenwerkingsverband.

We bakenen de inzet van de Wmo en Jeugdwet beter af door vaker te kijken naar de inzet van voorliggende voorzieningen zoals de Wet langdurige zorg (Wlz), Zorgverzekeringswet (Zvw) en Passend Onderwijs.

We sturen op kwaliteit en resultaat

In 2020 zijn via de aanbesteding de kwaliteitseisen voor zorgaanbieders verhoogd. Er zijn minder aanbieders en er is een overzichtelijker aantal producten. Gecontracteerde aanbieders kennen het lokale speelveld, waardoor zij zorg kunnen afschalen naar voorzieningen dicht bij de inwoner. Aanbieders die bijdragen aan de transformatie van zorg en kwalitatief goede zorg leveren, krijgen meer toewijzingen dan aanbieders die dit niet doen. Uiteraard houden we rekening met de keuzevrijheid van onze inwoners. We stimuleren preventief werken, samenwerking tussen aanbieders en bevorderen innovatie.
In samenwerking met de regionale inkooporganisatie (Inkoop-SDCG) en Sociale wijkteams zullen we monitoren of aanbieders goede kwaliteit van zorg leveren en de gewenste resultaten realiseren. Het toezicht op rechtmatigheid en kwaliteit van de geleverde zorg wordt verder geïntensiveerd. Niet alleen op basis van signalen, maar ook via een steekproef zullen aanbieders worden getoetst. Daarbij werken we nauw samen met de Inkoop-SDCG, VGGM (toezicht op kwaliteit), afdeling Handhaving (toezicht rechtmatigheid) en de partners in het RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra, gericht op bestrijding ondermijnende criminaliteit).

We vergroten het inzicht of passende zorg wordt ingezet (monitoring)

We verbeteren het inzicht in de ontwikkeling van de zorg. We gebruiken een goed ontsloten zorgmonitor waarin we de ingezette zorg lokaal en op wijkniveau kunnen volgen. Periodiek leveren we rapportages op, om de gewenste transformatie van zorg te monitoren. Dit biedt mogelijkheden om, waar nodig, bij te sturen. Op wijkniveau ondersteunen we sociale wijkteams bij het analyseren van de ontwikkelingen in toegewezen zorg en het uitzetten van acties.
We voeren het inwonerservaringsonderzoek uit om meer inzicht te krijgen in het resultaat van en tevredenheid met de geleverde zorg. Met de verbeterde monitoring kunnen we volgen of aanbieders met de ingezette zorg de doelen van de inwoner halen.

We ontschotten zorgsystemen en verkrijgen toereikend Rijksbudget

We dragen via de G-40, VNG en de NDSD (Netwerk directeuren sociaal domein) bij aan een actieve lobby om voldoende rijksmiddelen te krijgen om de Wmo en Jeugdwet goed uit te kunnen voeren.
We agenderen bestuurlijk de ontoereikende middelen voor de jeugdzorg, doen mee aan landelijk onderzoek naar de kosten van jeugdzorg dat de basis vormt voor het mogelijk compenseren van de tekorten.

Landelijk wordt gewerkt aan een nieuw verdeelmodel voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang (voorlopig uitgesloten) en begeleiding uit de Wmo. Inzet is een verdeelmodel van middelen op basis van objectieve criteria. De implementatie van het nieuwe model gaat naar verwachting in per 2022. De effecten zijn nog onduidelijk maar we verwachten dat onze regio Centraal Gelderland een ‘nadeelregio’ is. Wij monitoren deze ontwikkeling en lobbyen voor een redelijke uitkomst.

We werken met de zorgverzekeraar aan een meer gezamenlijk beleid voor de GGZ-doelgroep.
We onderzoeken hoe we een betere aansluiting kunnen realiseren tussen de forensische zorg en de Wmo-zorg. Dit doen we samen met het Sociaal wijkteam, het Veiligheidshuis, de reclasseringsorganisaties en de Dienst Justitiële Inrichtingen.

We werken aan het krijgen van meer inzicht in de herkomst van inwoners die in onze regio een beroep doen op beschermd wonen. Dat is van belang om bij het Rijk aan te kunnen tonen hoeveel budget Arnhem in de toekomst nodig heeft.

Meer kwetsbare Arnhemmers nemen actief deel aan de maatschappij

We bieden Arnhemmers die niet participeren als gevolg van persoonlijke omstandigheden de mogelijkheid om deel te nemen aan de maatschappij, bij voorkeur via betaald werk, maar als dit niet haalbaar blijkt via vrijwilligerswerk of activerend werk. Steeds meer Arnhemmers participeren via activerend werk. We bevorderen de doorstroming vanuit activerend werk richting betaald werk/opleidingen of vrijwilligerswerk. Hier ligt een nauwe samenhang en samenwerking met het programma Doorbraak naar werk.

Zie de inspanningen benoemd bij het doel 'Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis'

Meer jeugdigen ontwikkelen zich naar zelfredzaamheid en ontvangen waar nodig passende zorg

We willen een beweging inzetten van problematiseren en specialiseren naar normaliseren en zo regulier mogelijk. 'Wat past bij normaal opgroeien en opvoeden?' en 'Wanneer zetten we specialistische zorg in om de ontwikkeling van een kind te ondersteunen?'. We leggen daarbij meer verbinding met preventieve-, welzijns- en onderwijsactiviteiten.
We willen opname in verblijfsinstellingen zoveel mogelijk voorkomen en, in plaats daarvan, alternatieven inzetten zoals pleegzorg, groepswonen of passende, ambulante ondersteuning van kind en verzorgers in de eigen woon- en leefomgeving. De woon- en leefomgeving van het kind moet meer centraal komen te staan bij het bieden van oplossingen.

Meer jeugdigen kunnen meedoen aan het dagelijks leven

Als kinderen of gezinnen ondersteuning nodig hebben, is het in het belang van het kind dat deze dichtbij, zo vroeg mogelijk en zo thuis mogelijk wordt geboden.

Versterken eigen kracht van jeugdigen, sociaal netwerk en inzet algemene voorzieningen

Samen met onze inwoners en met professionals uit onderwijs, zorg en welzijn ontwikkelen we een samenhangend beleid en aanbod aan voorzieningen dat past bij de fases die kinderen (en hun ouders) doorlopen bij het opgroeien en opvoeden.
We stimuleren een passend aanbod van algemene voorzieningen dat preventief op, of in combinatie met specialistische jeugdzorg ingezet kan worden. Denk bijvoorbeeld aan 'steungezinnen', waarbij ouders een kind tijdelijk opvangen zodat de biologische ouders op adem kunnen komen of een ondersteuningsplan waarin interventies in onderwijs en zorg logisch samenhangen.
De Sociale wijkteams gaan zelf kinderen en hun ouders begeleiden en, waar nodig, wordt aanvullend specialistische jeugdzorg ingezet.

Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis

Veel jeugdigen hebben helaas te maken met een onveilige thuissituatie. Dit komt onder andere voort uit vechtscheidingen of andere huiselijke problemen. We willen onveilige situaties sneller signaleren (vroegsignalering) en meer jeugdigen in een kwetsbare situatie een veilige woon- en leefomgeving bieden.

- We werken mee aan de uitvoering van de Gelderse verbeteragenda Jeugdbescherming, gericht op het verbeteren van de veiligheid van kinderen in kwetsbare, onveilige gezinssituaties.
- Samen met de wijkteams werken we aan een beter perspectief voor gezinnen met meervoudige problematiek en veiligheidsproblemen.
- We willen uithuisplaatsing vaker voorkomen, door de inzet van een multidisciplinair team, dat snel en flexibel bij kwetsbare gezinnen ingezet kan worden en escalatie helpt te voorkomen.
- We verminderen het aantal jongeren in verblijf, door casuïstiek tijdig te bespreken op het Perspectiefoverleg en tijdig ambulante zorg in te zetten om zo uithuisplaatsing te voorkomen.
- We werven ouders voor pleegzorg en zetten groepswonen in als alternatieven voor verblijf.
- We sturen op integrale samenwerking tussen wijkteams, Veilig Thuis, jeugdbescherming en Raad voor de Kinderbescherming, waardoor we de veiligheidsketen inkorten waar dat kan.
- We dragen bij aan de regionale transformatieagenda Jeugdzorg en zetten activiteiten in ter ondersteuning van jeugdigen in complexe echtscheidingssituaties. We bieden informatie via een website en bieden ondersteuning met een lokale vraagbaak waarin verschillende zorg- en welzijnsaanbieders samenwerken. Ook het onderwijs wordt hierbij betrokken.

Veilig Thuis

Arnhem is centrumgemeente voor de regio Arnhem-Achterhoek. De prioriteiten uit de regioaanpak zijn gebaseerd op 1) meer inzetten op vroegsignalering en preventie van huiselijk geweld onder andere door het gebruik van de verbeterde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling 2) huiselijk geweld stoppen en duurzaam oplossen en 3) het hebben van aandacht voor specifieke aanpakken (denk bijvoorbeeld aan eergerelateerd geweld en ouderenmishandeling). Om te kunnen ontwikkelen op deze prioriteiten is samenwerking met regionale en lokale partners cruciaal. Denk hierbij aan regiogemeenten, de Sociale wijkteams, Veilig Thuis, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorgaanbieders en Moviera. In de uitvoering van de regioaanpak is de subsidie aan Moviera (vrouwenopvang) daarom van belang.
We brengen in kaart welke gevolgen de coronacrisis heeft op huiselijk geweld en zorgen dat we de resultaten verwerken in een passende aanpak (motie 20M205 Meer aandacht voor huiselijk geweld). Daarbij blijven de prioriteiten en acties uit de bestaande regioaanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 'Samen Veilig' 2019-2023, zoals vastgesteld op 17 september 2019, van kracht maar wordt de regio aanpak zo nodig aangepast met de uitkomsten van het onderzoek naar de gevolgen van de coronacrisis.

Minder jeugdigen zijn van zorg afhankelijk

- We bakenen de inzet van de Jeugdwet beter af en houden zo de zorg beschikbaar voor de jeugdigen die het nodig hebben.
- De wijkteams gaan zelf begeleiding bieden waardoor minder jeugdigen van specialistische jeugdzorg afhankelijk worden.
- We onderzoeken de mogelijkheden om, in combinatie met bijvoorbeeld onderwijs en kinderopvang, zorg zo vroeg mogelijk en zo licht mogelijk preventief in te zetten.

Zie de inspanningen bij de doelen 'meer jeugdigen kunnen meedoen aan het dagelijks leven' en 'Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis'

Een meer inclusief Arnhem, waarbij meer kwetsbare Arnhemmers (blijven) wonen in de wijk

Arnhemmers die dat nodig hebben bieden we een Beschermd Thuis. Dit doen we lokaal en regionaal, op grond van het Transformatieplan Beschermd Thuis 2019-2021. We zetten in op doorstroom vanuit beschermde woonvormen naar zelfstandig wonen en op goede GGZ-zorg in de wijken. Daarmee voorkomen we zwaardere instellingszorg. Met de inkoop van zorg en ondersteuning hebben we rekening gehouden met de mogelijkheid flexibel op en af te schalen.
De transformatie geven we samen met de regio Centraal Gelderland verder vorm. Alle betrokken gemeenten zorgen voor een breed palet aan (basis)voorzieningen; lichte vormen van zorg voor wie daarmee toe kan en gespecialiseerde opvang en beschermd wonen voor wie dit (tijdelijk) nodig is. We doen dit in nauwe samenwerking met en tussen gemeenten, met woningcorporaties, zorgaanbieders en de zorgverzekeraar.

Er zijn voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare Arnhemmers

We willen voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare inwoners, zodat zij kunnen uitstromen uit beschermd wonen, maatschappelijke opvang en jeugdvoorzieningen. Om dit te bereiken intensiveren we de samenwerking met de Arnhemse woningbouwcorporaties.

We koppelen zorg(behoeften) aan wonen

We voeren de woonafspraken met woningcorporaties uit, waarvoor jaarlijks maximaal 120 woningen beschikbaar worden gesteld voor uitstroom uit Beschermd wonen (BW), Maatschappelijke opvang (MO) en intramurale jeugdvoorzieningen. De gemeente coördineert deze aanvragen, zodat Arnhemmers die niet zelfstandig aan een woning kunnen komen, toch uit kunnen stromen. Daarnaast blijven we met corporaties in gesprek over huisvesting van doelgroepen.
We gebruiken daarvoor het doelgroepenonderzoek 'wonen en zorg', waarin de behoefte en het aanbod aan zorggerelateerd wonen in Arnhem gekwantificeerd is. We komen samen met partners in de stad tot een visie op wonen, welzijn en zorg.

Zorggerelateerde woonoverlast wordt minder

We pakken zorggerelateerde overlast in de stad adequaat aan. Het meldpunt woonoverlast is uitgebreid, zodat inwoners hier ook zorggerelateerde woonoverlast kunnen melden. We blijven, mede op basis van deze meldingen, in gesprek met zorgaanbieders over het treffen van maatregelen om woonoverlast door hun bewoners te beperken. Indien nodig treffen we maatregelen bijvoorbeeld via de inkoop en contractering van aanbieders. We werken hierbij samen met de teams Leefomgeving.
Van zorgaanbieders die intensief Beschermd Wonen bieden verwachten we dat zij ook mensen met een intensieve zorgvraag de noodzakelijke zorg kunnen bieden. Daarvoor richten we een casusoverleg in met zorgaanbieders. Zo nodig nemen we maatregelen via de toewijzing, de inkoop en contractering.

Meer bewoners met een kwetsbaarheid kunnen in grotere mate in hun eigen woonomgeving zelfstandig (begeleid) wonen

We gaan meer mensen in staat stellen om met ondersteuning, zelfstandig te wonen en mee te doen in onze samenleving. Uitgangspunt is zoveel mogelijk een beschermd thuis te bieden door zorg en ondersteuning zo flexibel mogelijk op- en af- te kunnen schalen, in plaats van wonen in een instelling. Tegelijkertijd zorgen we ervoor dat er een regionaal vangnet van intramurale zorg in stand blijft voor wie dat toch nodig heeft.

We ontwikkelen meer preventieve activiteiten

Iedere gemeente in de regio Centraal Gelderland werkt aan het op orde brengen van de lokale basisinfrastructuur. We zorgen voor buurtpunten voor ontmoeting en steun (zoveel mogelijk gespreid over de stad), voldoende aanbod voor zinvolle daginvulling en wonen op een passende plek (de woonafspraken met corporaties).
We zorgen voor lokale samenwerking (een inwoner moet zo min mogelijk last hebben van verschillende organisaties of financieringen) en werken samen met andere gemeenten en aanbieders, zorgverzekeraars en woningcorporaties.
We breiden de inzet van Buurtcirkels (wonen met een steuntje in de rug) uit. Hiermee kunnen inwoners met een psychische kwetsbaarheid die vanuit een intramurale instelling zelfstandig gaan wonen, een sociaal netwerk in de wijk opbouwen. Met de inzet van buurtcirkels voorkomen we naar verwachting terugval.

Er zijn regionaal sluitende afspraken Beschermd Thuis

De komende jaren (2022-2031) worden de middelen voor Beschermd Wonen overgeheveld van centrumgemeenten naar de afzonderlijke gemeenten. Daarmee krijgt elke gemeente vanaf 2022 zelf de wettelijke verantwoordelijkheid Beschermd Wonen te regelen voor nieuwe cliënten.
De gemeenten in de regio Centraal Gelderland hebben in 2019 het Transformatieplan Beschermd Thuis (met alle stakeholders) vastgesteld. De ontwikkellijnen hierin zijn:

- preventie,
- toegang,
- wonen en
- de regionale ondersteuningsstructuur inclusief financiële afspraken.

Er zijn gezamenlijke uitgangspunten opgesteld en een uitvoeringsagenda.
Samen met de regio Centraal Gelderland werken we aan een breed palet aan voorzieningen: van lichte vormen van begeleiding tot gespecialiseerde opvang en beschermd wonen.
In 2021 zullen nieuwe regionale afspraken worden gemaakt over de inkoop van Beschermd Wonen vanaf 1-1-2022, de toegang en de regionale ondersteuningsstructuur inclusief financiële afspraken.

Er is een integrale aanpak voor mensen met verward gedrag

- Er wordt een scan gemaakt van de gemeentelijke zorg- en veiligheidsstructuur (Sociale wijkteams, Overlast en Zorg overleggen, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en het Veiligheidshuis). Op basis van aanbevelingen zullen verbeteringen worden doorgevoerd.
- We werken verder aan de aansluiting tussen acute en niet acute zorg: het realiseren van voldoende bereikbare en beschikbare opvolgende Wmo-opvang, zorg en ondersteuning (eventueel 24/7).
- We werken met partners aan het verbeteren van de werkprocessen van de Wet verplichte GGZ en de Wet Zorg & Dwang.
- We voeren een aantal pilots uit met onze partners: Welkom in je wijk! (tegen stigma), Samen voor Herstel (met Menzis, betrekken netwerk bij EPA-doelgroep), ontwikkeling van een noodbed voor mensen met verward gedrag.
- We stimuleren de aansluiting van GGz-behandelzorg op de Sociale wijkteams, doordat we samen met de zorgverzekeraar een FACT-medewerker inzetten die expertise voor en verbinding naar de Sociale wijkteams creëert.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[8].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Port. ond.	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhem is een inclusieve stad waarin alle inwoners, ook met een beperking of chronische ziekte, zo zelfstandig als mogelijk leven in de wijk en meedoen aan de samenleving		**42.869**	**4.940**	**0**	**762**
Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis	WB04	42.869	4.940	0	762
Meer kwetsbare Arnhemmers nemen actief deel aan de maatschappij	WB04				
Een meer inclusief Arnhem, waarbij meer kwetsbare Arnhemmers (blijven) wonen in de wijk					
Er zijn voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare Arnhemmers	WB04				
Meer bewoners met een kwetsbaarheid kunnen in grotere mate in hun eigen woonomgeving zelfstandig (begeleid) wonen	WB04				
Meer jeugdigen krijgen passende zorg gericht op ontwikkelen van zelfredzaamheid		**6.924**	**0**	**628**	**750**
Meer jeugdigen kunnen meedoen aan het dagelijks leven	WC03	6.924	0	628	750
Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis	WC03				
Minder jeugdigen zijn van zorg afhankelijk	WC03				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**49.793**	**4.940**	**628**	**1.512**

8 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	57.921	30.808	52.043	49.793	48.702	48.346	47.845
Baten	6.639	918	4.939	4.940	4.940	4.940	4.940
Saldo lasten en baten	***-51.282***	***-29.891***	***-47.104***	***-44.853***	***-43.762***	***-43.406***	***-42.905***
Toevoegingen aan reserves	4.393	0	678	628	528	528	528
Onttrekkingen aan reserves	2.823	1.100	2.496	1.512	255	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-1.569***	***1.100***	***1.818***	***884***	***-273***	***-528***	***-528***
Gerealiseerd resultaat	**-52.852**	**-28.791**	**-45.286**	**-43.969**	**-44.035**	**-43.934**	**-43.433**

Toelichting

Lasten

De totale lasten voor 2021 voor het stedelijk programma zijn begroot op € 49,8 miljoen. De overige lasten voor zorg van € 121,5 miljoen worden vermeld in de wijkbudgetten. De lasten zijn te verdelen in de volgende categorieën:

- € 27,8 miljoen wordt besteed aan zorg in natura en persoonsgebonden budgetten, verdeeld over Beschermd wonen (€ 19,4 miljoen), Jeugdzorg (€ 5,7 miljoen), Wmo (€ 1,5 miljoen) en Huishoudelijke hulp toelage (€ 1,2 miljoen);
- € 18,5 miljoen wordt besteed aan uitbestede taken, zoals Stichting Sociale wijkteams (€ 16,5 miljoen), Zorg-lokaal (€ 1,1 miljoen) en Inkoop Sociaal Domein Centraal Gelderland (€ 0,5 miljoen) en Sociaal Hospitaal kosten (€ 0,4 miljoen);
- € 1,9 miljoen wordt besteed aan begrote subsidies, zoals aan Stichting Veilig Thuis (€ 1,1 miljoen)
- Hiernaast zijn er € 1,6 miljoen overige lasten.

De begroting is in 2021 ten opzichte van 2020 € 2,2 miljoen lager.
Het budget specialistische zorg daalt met in totaal € 2,6 miljoen. Dat hangt vooral samen met de daling van het budget Beschermd Wonen in verband met de uitname psychische stoornis. De rijksvergoeding voor deze cliënten wordt overgeheveld naar de Wet langdurige zorg (Wlz). Daarnaast daalt het budget Regionaal Transformatieplan Jeugdzorg met € 0,9 miljoen. Deze middelen waren tijdelijk door het Rijk beschikbaar gesteld voor de periode 2018-2020.
Tegenover deze lagere budgetten staat een hoger geraamd budget ten behoeve van het Sociaal Hospitaal (€ 0,25 miljoen) en ten behoeve van uitvoeringskosten Sociale wijkteam (€ 0,7 miljoen) en overige verschillen (€ 0,3 miljoen).

Baten

De totale baten voor 2021 zijn begroot op € 4,9 miljoen. De baten zijn te verdelen in de volgende categorieën:

- € 4,0 miljoen betreft de inning van de eigen bijdrage bij de Wmo en Beschermd wonen.
- € 0,9 miljoen betreft de bijdrage LVB (Licht Verstandelijke Beperkten) die we als centrumgemeente voor Beschermd wonen ontvangen vanuit de regio.

De baten blijven in 2021 gelijk aan 2020.

Toevoegingen aan reserves

De totale toevoegingen aan de reserves 2021 is € 0,6 miljoen. Het betreft hier toevoegingen aan de bestemmingsreserve Transformatie Zorgbudgetten (€ 0,4 miljoen) en de bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg (€ 0,2 miljoen).

Onttrekkingen aan reserves
In 2021 wordt er aan de bestemmingsreserve Transformatie zorgbudgetten en bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg € 1,5 miljoen onttrokken. Hiervan wordt € 0,9 miljoen ingezet om de kostenbesparende maatregelen op Jeugdzorg en Stichting Sociale wijkteams Arnhem uit de MJPB 2020-2023 te mitigeren respectievelijk ongedaan te maken. € 0,4 miljoen wordt ingezet om het Sociaal hospitaal (één van de kostenbesparende maatregelen op Jeugdzorg) te realiseren, € 0,2 miljoen wordt ingezet om de samenwerking tussen welzijnsorganisaties in Arnhem te verbeteren.

Indicatoren
Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Score Arnhem 2018	Score Arnhem 2019	Toelichting	Bron
Jeugdwet, aantal inwoners met verblijf	571	606	Aantal inwoners met declaratie in het betreffende jaar, Gezinshuizen, Leef- en behandelgroepen, Pleegzorg en verblijf op eigen terrein.	Afdeling Informatie/F&C
Beschermd wonen, aantal inwoners met verblijf	1071	1013	Aantal inwoners met declaratie in het betreffende jaar, intramuraal	Afdeling Informatie/F&C
Gemiddelde stijging op participatieladder bij activerend werk			Centrum Activerend Werk heeft i.o.v. gemeente Arnhem een systeem ontwikkeld om vanaf aanmelding voor Activerend Werk de stappen op de participatieladder vast te leggen. Vanaf 2021 zal aangegeven kunnen worden hoeveel treden inwoners gemiddeld stijgen op de participatieladder in een periode van een jaar.	Afdeling Informatie/F&C
Gemiddelde zorgkosten per inwoner	€ 829	€ 885	Gedeclareerde zorgkosten m.b.t. het jaar, gedeeld door het aantal inwoners aan het einde van het jaar.	Afdeling Informatie/F&C
Inwonerstevredenheid over kwaliteit geboden ondersteuning		79%	De vraagstelling in het inwonerstevredenheidsonderzoek m.b.t. 2018 was anders dan m.b.t. 2019, daarom is geen score voor 2018 opgenomen.	Inwoner-tevredenheids-onderzoek

Om de gevolgen van het Covid-19 virus voor de gemeente Arnhem in kaart te brengen, zijn de meest relevante indicatoren van verschillende onderdelen samengevat in een dashboard. Hierbij zijn ook indicatoren opgenomen die een relatie hebben met dit programma.

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	2e halfjaar 2019	720	630	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.	CBS - Monitor Sociaal Domein Wmo
Jongeren met jeugdhulp	2e halfjaar 2019	11,1	10,5	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	2e halfjaar 2019	0,5	0,3	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	2e halfjaar 2019	1,2	1,1	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	CBS - Beleidsinformatie Jeugd

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen
MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

- Stichting Sociale Wijkteams;
- Aanbieders, die bijdragen aan de transformatie van zorg en kwalitatief goede zorg bieden;
- Adviesraden Sociaal Domein;
- Zorgbelang Gelderland;
- Inkoop Sociaal Domein Centraal Gelderland;
- VGGM;
- BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

- Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden;
- Centrum voor Activerend Werk;
- Zorgbelang Inclusief;
- Stichting Vitale Verbindingen;
- Stichting IrisZorg.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Zorg. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's
Sociaal domein - Maatregelen
Opbrengst Taskforce jeugd
Volumegroei 2021
Woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet
Doelgroepenvervoer - volumegroei

Corona risico's
Grotere zorgvraag na crisis
Gevolgen beperktere toetsing nieuwe contracten zorgaanbieders

Beleidskaders
- Kadernota De veerkrachtige samenleving Arnhem;
- Beleidsregels WMO (2019);
- Beleidsregels Jeugd (2019);
- Beleidsplan Jeugd Wmo;
- Uitvoeringsplan deel Wmo;
- Inrichtingsplan Jeugdhulp;
- Regionaal Transformatieplan Jeugd;
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Arnhem 2019;
- Verordening Jeugdzorg Arnhem 2019;
- Verordening doelgroepenvervoer 2020;
- Raadsbrief Ontwikkelingen zorgdomein (december 2018);
- Transformatieplan Beschermd Thuis 2019-2021;
- Raadsbrief bestuurlijke uitgangspunten doordecentralisatie beschermd wonen (maart 2020);
- Raadsbrief kwaliteit, toezicht en handhaving (juni 2019).

S08 Welzijn en inclusie

In Arnhem is iedereen gelijk en krijgt iedereen gelijke kansen. Dat is onze ambitie. We willen een stad zijn waar inwoners kunnen zijn wie ze willen zijn en een ieder zijn identiteit en eigenheid met trots kan uitdragen. In veiligheid en vrijheid. Een stevige sociale basis is nodig. Een sociale basis waarin iedereen gelijkwaardige kansen heeft om zich te ontwikkelen en om mee te doen. We hebben daarbij speciale aandacht voor het voorkomen en tegengaan van discriminatie en willen de positie van inwoners met een beperking versterken. We ondersteunen burgerinitiatieven, zetten in op jeugdpreventie en geven ondersteuning bij opgroei- en opvoedvragen. Mantelzorgers verdienen onze bijzondere aandacht en ondersteuning, net als mensen die informele zorg en vrijwilligerswerk doen. We zorgen voor goede algemene voorzieningen, zoals ontmoetingsplekken. We bieden statushouders en vluchtelingen een nieuw thuis en toekomstperspectief. En zetten stevig in op de beweging van maatschappelijke opvang naar wonen. We stimuleren Arnhemmers om open te staan voor elkaar en elkaar te helpen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhemmers voelen zich thuis en kunnen meedoen in hun stad

We vinden het belangrijk dat iedere Arnhemmer, ongeacht afkomst, kan meedoen en zich thuis voelt in Arnhem. Dat kinderen zich goed kunnen ontwikkelen. Dat ouderen zo lang mogelijk gezond blijven en actief meedoen. Dat nieuwkomers snel hun plek vinden en hun leven opbouwen. Dat er een vangnet wordt geboden als het even niet vanzelf gaat. We zetten in op jeugdpreventie, ondersteuning en algemene voorzieningen, duurzame inburgering en een passend vangnet.
Meer specifiek zetten we in op het bestrijden van discriminatie en acceptatie van seksuele diversiteit, op Arnhem als toegankelijke gemeente voor mensen met een beperking en op nieuwkomers die hun plek moeten vinden. De gemeente draagt actief uit dat samenleven in diversiteit niet kan zonder gemeenschappelijkheid, wederzijds vertrouwen en respect waarbij eenieder zichzelf moet kunnen zijn. Er wordt ingezet op bewustwording, en activering in de eigen organisatie, de stad en in de wijken.

Veilig en positief opgroeien

Een goede ontwikkeling van kinderen vraagt een veilig, gezond en positief opvoedklimaat, thuis, op de opvang, op school en op straat. Een sterk netwerk waarop ouders en kinderen terug kunnen vallen. Dat ouders en kinderen tijdig handvatten of passende hulp aangeboden krijgen als ze vragen hebben of vastlopen. Opgroeien en opvoeden is een belangrijk inhoudelijk thema binnen de herijking van de welzijnsopgave (een sterke sociale basis).

Sluitende aanpak ketenpartners voor vroegsignalering

Kinderen zijn goed en zo vroeg mogelijk in beeld zodat tijdig een eventuele hulp- of ondersteuningsvraag duidelijk wordt. Met ketenpartners organiseren we een gezamenlijke aanpak om het kind en ouders heen. Ouders hoeven zo niet van de ene naar de andere instantie. We zijn gestart bij de voorschoolse locaties.

Ontwikkelen van voorliggende voorzieningen

De aanwezigheid van een voorliggend aanbod is een onderdeel voor een verandering van inzet van jeugdhulp. De voorliggende voorziening moet van goede kwaliteit zijn om vroegtijdig te signaleren en snel passende hulp of ondersteuning aan te kunnen bieden. Hierop blijven we inzetten en ontwikkelen hiervoor nieuwe of hernieuwde producten.

Meedoen en openstaan voor elkaar

Specifieke aandacht gaat uit naar mensen bij wie 'meedoen' niet vanzelf gaat, zoals mensen die de zorg voor naasten nog amper kunnen dragen, mensen die eenzaam zijn, mensen die kampen met verward gedrag of mensen die hun draai nog niet gevonden hebben in de Arnhemse samenleving. We willen Arnhemmers stimuleren open te staan voor elkaar en elkaar te helpen.
De verbinding en samenwerking die ontstaan is tussen organisaties in de coronacrisis willen we verstevigen.

Netwerkaanpak eenzaamheid

In aansluiting op het landelijke programma 'Een tegen eenzaamheid' hebben we een lokale aanpak van eenzaamheid ontwikkeld, ook versterkt door de gevolgen van de coronacrisis. We zetten in op netwerkverbinding in wijken en pilots in Arnhemse wijken. We gebruiken het landelijk ontwikkelde instrumentarium. In de opdrachten aan onze welzijnspartners hebben we eenzaamheid ook expliciet als thema meegenomen. We werken samen met het Ministerie van VWS en met de organisaties en initiatieven in de wijken.

Bestendigen regenboogaanpak

De bestaande aanpak is in 2020 herzien en geactualiseerd. De vernieuwing van beleid rond seksuele diversiteit hebben we gelijk op laten gaan met de herijking van de totale welzijnsopdracht (een sterke sociale basis). We verbeteren de zichtbaarheid van de gemeente Arnhem bij de doelgroep. We hebben goed zicht op de doelgroep. We versterken de samenwerking met partners in de stad. De tien punten uit de verklaring van Dordrecht bieden een concreet handvat. Hiermee gaan we onder andere samen met de partners in de stad in gesprek over het doorontwikkelen van een transgendervriendelijke werkvloer bij werkgevers en een toegankelijke arbeidsmarkt.

Herformuleren welzijnsopdrachten

De welzijnsopdracht is herijkt, in de richtinggevende notitie 'samen werken aan een sterke sociale basis' zijn de uitgangspunten voor de Arnhemse manier van werken beschreven. De inhoudelijke thema's waarop het welzijnswerk zich in de sociale basis richt zijn:

1. Opgroeien en opvoeden;
2. Maatschappelijke verbinding (ontmoeten, eenzaamheid voorkomen, leefbaarheid, voorkomen overlast, bewonersondersteuning, vrijwilligersondersteuning);
3. Zelf- en samenredzaamheid (lichte vormen van begeleiding en ondersteuning, mantelzorg en informele zorg, langer thuis wonen en financiële kwetsbaarheid);
4. Specifieke thema's en actuele ontwikkelingen. Er moet ruimte blijven voor specifieke thema's waarop door het welzijnswerk moeten worden ingespeeld, zoals seksuele diversiteit, ggz-problematiek en dementie.

Ondersteuning mantelzorgers

Met verschillende partners is een mantelzorgakkoord gesloten. We ondersteunen mantelzorgers op maat, zetten in op (h)erkenning van en bewustwording over mantelzorg en de kwetsbare positie van mantelzorgers bij inwoners, professionals en intermediairs en faciliteren ontmoeting in de wijken tussen mantelzorgers. Arnhemmers zorgen vaak voor hun geliefden, voor familie, voor buren. Deze informele zorg is van groot belang voor de Arnhemmers die hulp nodig hebben en het helpt bij het beperken van het beroep op maatwerkvoorzieningen. Daarom willen wij informele zorg stimuleren en helpen waar dat kan. Niet alleen door informele zorgverleners direct te ondersteunen, maar ook door bijvoorbeeld de professionele zorgverleners en de Sociale wijkteams te helpen bij de manier waarop je het beste met informele zorg om kunt gaan. Mantelzorgers en informele zorg verdienen een expliciete 'plek' aan de zorgtafel.

Duurzame inburgering

Nieuwkomers voelen zich welkom in Arnhem. Ze kunnen zo snel mogelijk een zelfstandig leven opbouwen. Werk wordt gezien als de beste manier om mee te doen in de maatschappij. We combineren begeleiding naar werk met het leren van taal, persoonlijke ontwikkeling en de juiste zorg en ondersteuning.

Voorbereiden op de nieuwe inburgeringswet en ontwikkelen nieuwe werkwijze

Per 1 juli 2021 worden de nieuwe taken uit de Wet Inburgering van kracht. De voorbereidingen zijn in volle gang en per 1 juli staat alles klaar om te starten: de begeleiding, zoals een brede intake en een persoonlijk plan inburgering en participatie. Het nieuwe inburgeringsaanbod, waarbij werken en leren met elkaar gecombineerd wordt. Een belangrijk onderdeel hierbij is nog steeds de maatschappelijke begeleiding bij het huisvesten, het contact in de buurt en de praktische ondersteuning. Daarnaast gaan we de komende periode investeren op de ketensamenwerking tussen de partijen op taalonderwijs, welzijn en werk.

Een passend vangnet

Niemand hoeft op straat te slapen of in een onveilige thuissituatie te leven. Onze focus ligt bij het zoveel mogelijk voorkomen dat opvang nodig is en het bieden van een perspectief. Als opvang nodig is, wordt snel opvang en persoonsgerichte ondersteuning geboden, gericht op duurzame uitstroom. Nazorg is belangrijk om terugval te voorkomen. Dit geldt voor iedereen die opvang behoeft: dak- en thuislozen, slachtoffers van huiselijk en eergerelateerd geweld, uitgeprocedeerde asielzoekers en alleenstaande minderjarige vluchtelingen.
De komende jaren zetten we extra in op de transitie van maatschappelijke opvang naar wonen. Voor dak- en thuislozen gaan we extra woonplekken realiseren.

Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren

Arnhem is een van de veertien pilotgemeentes in het landelijke Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren. De ambitie is om het aantal dak- en thuisloze jongeren eind 2021 te minimaliseren. Als opvang toch nodig is, dan zo kort mogelijk. Om de ambitie te realiseren wordt maximaal gebruik gemaakt van de regelruimte in de wet, en wordt gewerkt met de doorbraakmethode. Knellende regels worden zowel landelijk als op lokaal niveau zoveel mogelijk aangepast. De sleutel ligt bij preventie: het voorkomen van dak- en thuisloosheid.

Uitvoeren regiovisie 2019-2022 huiselijk geweld en kindermishandeling

Arnhem is centrumgemeente voor de regio Arnhem-Achterhoek. De prioriteiten uit de regioaanpak zijn gebaseerd op 1) meer inzetten op vroegsignalering en preventie van huiselijk geweld, 2) huiselijk geweld stoppen en duurzaam oplossen en 3) het hebben van aandacht voor specifieke aanpakken (denk bijvoorbeeld aan eergerelateerd geweld en ouderenmishandeling). Om te kunnen ontwikkelen op deze prioriteiten is samenwerking met regionale en lokale partners cruciaal. Denk hierbij aan regiogemeenten, de Sociale wijkteams, Veilig Thuis, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorgaanbieders en Moviera. In de uitvoering van de regioaanpak is de subsidie aan Moviera (vrouwenopvang) daarom van belang.

Versterken ketensamenwerking OGGz-partners

In de OGGz-structuur werken heel veel partners samen. De regie ligt bij VGGM en is gericht op professionele en naadloze samenwerking waarbij de cliënt centraal staat. Doel is het bieden van een passend vangnet.

Aanpak terugdringing dakloosheid

De brede- landelijke- aanpak terugdringing dakloosheid richt zich op drie sporen:

- preventie (voorkomen dakloosheid);
- vernieuwing opvang (afbouw capaciteit opvang; opvang in 1- of 2 persoonskamers);
- zelfstandig wonen (eventueel met begeleiding).

Arnhem zet, met de coronacrisis als versneller en zoals opgenomen in de Herstelagenda, maximaal in op het creëren van woonplekken, uitstroom uit de (nood)opvang en ombouw en afbouw capaciteit van de maatschappelijke opvang. De ombouw en afbouw van de capaciteit van de maatschappelijke opvang is afhankelijk van de realisatie van het aantal woonplekken. Lukt dit niet tijdig of onvoldoende, dan wordt ingezet op tijdelijke en/of permanente uitbreiding van de bestaande opvangcapaciteit.

Verder wordt onverminderd ingezet op preventie. Dit krijgt vorm in en in nauwe samenwerking met het programma Doorbraak naar Werk (armoede en schulden, werk en inkomen), het programma Zorg Dichterbij (voorkomen uitval).

Inclusief Arnhem

Als gemeente hebben we een hoog ambitieniveau op het thema inclusie. Het uitgangspunt is dat Arnhem een stad is van en voor alle inwoners, ongeacht afkomst, religie, beperking, geslacht of geaardheid. We richten ons op een vijftal focuspunten, waarop we zelf en in samenwerking met de stad invloed kunnen uitoefenen om deze te realiseren. We kijken ook nadrukkelijk naar onszelf als gemeente en werkgever: waarop kunnen wij het beter doen en de stad en onze partners inspireren om mee te doen? Wij vatten onze opdracht samen in de volgende focuspunten:

1. Voorkomen en tegengaan van discriminatie;
2. Positie inwoners met beperking versterken;
3. Diversiteit in organisaties;
4. Inclusieve gemeentelijke organisatie;
5. Inclusieve gemeentelijke communicatie.

Voorkomen en tegengaan van discriminatie

Discriminatie keuren wij af en wordt niet getolereerd in Arnhem. Dit dragen we ook actief uit. We zorgen ervoor dat mensen die discriminatie ervaren, zich gehoord voelen en we ondernemen actie tegen instanties die discrimineren. Vizier speelt hierin een centrale rol. De jaarlijkse rapportage van klachten op het terrein van discriminatie geeft ons inzicht op welke terreinen extra actie nodig is.

Positie inwoners met een beperking versterken

Als koplopergemeente VN-verdrag Handicap hebben we ons de opdracht gegeven om passende maatregelen te nemen, zodat personen met een beperking zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven. De Arnhemse Standaard Toegankelijkheid is hiervoor een belangrijk instrument. Uiteraard voeren we aanpassingen en inrichting uit in nauwe samenspraak met belanghebbenden en ervaringsdeskundigen (onder wie het Arnhems Platform Chronisch Zieken en Gehandicapten).

Diversiteit in organisaties

Als gemeente gaan we invulling geven aan de rol van 'matchmaker'. Met het delen van goede voorbeelden stimuleren we Arnhemse bedrijven om mensen, die normaal buiten het blikveld blijven, een kans te geven. Zelf hebben we hierin als werkgever een belangrijke voorbeeldrol.

Inclusieve gemeentelijke organisatie

We zetten in op het zijn van een inclusieve organisatie. Een werkplek waar medewerkers zichzelf kunnen zijn, zich gewaardeerd voelen en waar voor alle werknemers een mogelijkheid is om zorgen over uitsluiting of discriminatie op de werkvloer aan te kaarten. Een divers personeelsbestand waar verschillende perspectieven en achtergronden bij elkaar komen, voorkomt dat stereotyperingen en vooroordelen over een specifieke groep (onbewust) leidend zijn in het maken en uitvoeren van beleid.

Inclusieve gemeentelijke communicatie

Communicatie die begrijpelijk is en waarbij iedereen zich gezien en begrepen voelt, is van groot belang. Daarom hebben we ons deze doelen gesteld die ook opgenomen zijn in Uitvoeringsplan Inclusief Arnhem.
Als gemeente spreken we één inclusieve taal en zorgen we voor duidelijke richtlijnen hierin. Dat betekent dat we zorgen voor:

- begrijpelijke taal voor iedereen in onze algemene communicatie. Dit komt tot uiting door de Direct Duidelijk Deal te implementeren. Denk hierbij aan het toepassen van taalniveau B1, meer inzet van afbeeldingen/video's en gesproken tekst. Hierbij gaan we ook een klankbordgroep(en) betrekken. Dit draagt bij aan de uitvoering van de motie 20M115 Begrijpelijke taal voor iedereen.

Ook extern gaan we meer inclusief communiceren en daarmee in de communicatie niemand uitsluiten. Hierbij gaan we:

- onderzoek uitvoeren hoe de huidige communicatie vanuit de gemeente bij inwoners overkomt en aan de hand van de resultaten bekijken welke acties nodig zijn om dit eventueel te verbeteren;
- onderzoeken hoe we genderneutraliteit kunnen toepassen bij het aanspreken van inwoners in brieven;
- bekijken we hoe we onze gemeentelijke websites digitaal toegankelijker kunnen maken en zetten we daar acties op uit.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[9].

Begroting 2021 per ambitie en doel		Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhemmers voelen zich thuis en kunnen meedoen in hun stad		**19.859**	**754**	**0**	**200**
Veilig en positief opgroeien	WD04, WD05	18.981	754	0	200
Meedoen en openstaan voor elkaar	WD04, WD05				
Een passend vangnet	WD04, WD05				
Inclusief Arnhem	WD04, WD05				
Duurzame inburgering	WA05	878	0	0	0
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**19.859**	**755**	**0**	**200**

9 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	17.700	18.236	19.572	19.859	19.514	19.564	19.366
Baten	1.230	755	755	755	755	755	755
Saldo lasten en baten	***-16.470***	***-17.481***	***-18.817***	***-19.105***	***-18.759***	***-18.810***	***-18.612***
Toevoegingen aan reserves	1.744	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	362	1.100	2.351	200	200	200	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-1.382***	***1.100***	***2.351***	***200***	***200***	***200***	***0***
Gerealiseerd resultaat	**-17.852**	**-16.381**	**-16.466**	**-18.905**	**-18.559**	**-18.610**	**-18.612**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 19,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- uitgaven en subsidies voor maatschappelijke opvang/verslavingszorg/OGGz: € 10,5 miljoen;
- uitgaven en subsidies voor vrouwenopvang en huiselijke geweld incl. Veilig Thuis: € 6,1 miljoen;
- uitgaven en subsidies voor welzijn incl. preventief jeugdbeleid: € 1,9 miljoen;
- uitgaven en subsidies voor asiel-vluchtelingenzaken: € 0,9 miljoen;
- uitgaven en subsidies voor integratie, anti-discriminatie en inclusie: € 0,3 miljoen;
- extra subsidie ten bate van de huisvesting van daklozen in het kader van de Herstelagenda: € 0,2 miljoen.

De totale lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 0,3 miljoen. Dat is grotendeels als volgt te verklaren:

- In het kader van de herijkingsopgave Welzijn dalen de kosten op Welzijn met € 0,2 miljoen. In 2020 is ter voorbereiding een eenmalig budget van € 0,2 miljoen beschikbaar gesteld.
- De uitgaven voor de Maatschappelijke opvang-daklozen stijgen per saldo met € 0,3 miljoen. Behalve de huisvesting van daklozen in het kader van de Herstelagenda, betreft dat meer budget voor de centrale toegang MO en voor de reguliere opvang;
- De uitgaven voor Vrouwenopvang/huiselijk geweld stijgen met € 0,2 miljoen. Het betreft hier onder andere hogere rijksmiddelen die aan het budget zijn toegevoegd in verband met de verbeterde meldcode Veilig Thuis.

Baten

De totale baten voor 2021 zijn begroot op € 0,8 miljoen. Deze baten hebben grotendeels betrekking op de Maatschappelijke opvang/verslavingszorg en betreffen de specifieke rijksvergoeding voor de Heroïne-unit (€ 0,6 miljoen) en overige opbrengsten waaronder eigen bijdragen (€ 0,1 miljoen).

Onttrekkingen aan reserves

In 2021 (en voor 2022 en 2023) is een onttrekking aan de bestemmingsreserve Transformatie Zorg begroot van € 0,2 miljoen in het kader van de herijkingsopgave Welzijn.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Toelichting	Bron
Kengetal sociale cohesie	2019	5,7	Het kengetal sociale cohesie geeft aan in hoeverre er sprake is van binding met de buurt en buurtbewoners.	L&V monitor gemeente
% Actief als vrijwilligers	2019	33%	Aandeel inwoners Arnhem actief als vrijwilliger	L&V monitor gemeente
% Mantelzorg	2019	15%	Aandeel inwoners actief als mantelzorger	L&V monitor gemeente
% Eenzaamheid	2019	14%	Inwoners die van mening zijn dat zij te weinig contacten hebben	L&V monitor gemeente
% Eens met de stelling voldoende voorzieningen voor ouderen	2019	27%	Het percentage inwoners dat (helemaal) eens is met de stelling: in de buurt zijn voldoende voorzieningen voor ouderen (55+)	L&V monitor gemeente
% Eens met de stelling voldoende voorzieningen voor jongeren	2019	22%	Het percentage inwoners dat (helemaal) eens is met de stelling: in de buurt zijn goede voorzieningen voor jongeren	L&V monitor gemeente

Om de gevolgen van het Covid-19 virus voor de gemeente Arnhem in kaart te brengen, zijn de meest relevante indicatoren van verschillende onderdelen samengevat in een dashboard. Hierbij zijn ook indicatoren opgenomen die een relatie hebben met dit programma.
Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van de indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Met wie werken we samen

Partners

Passend Vangnet: Naast subsidiepartners werken we vooral samen met VGGM, Veilig Thuis, COA en Sociale Wijkteams, woningcorporaties

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers in 2021 opgenomen, die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Stichting IrisZorg;
- Stichting Moviera;
- Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden;
- Pactum;
- Stichting Rijnstad.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Welzijn en inclusie. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Corona risico's

Extra locaties beschermd wonen en maatschappelijke opvang voor inwoners zonder corona.

Beleidskaders

- Eindevaluatie Minder Opvang Beter Leven;
- Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren;
- Kamerbrief over Een (t)huis, een toekomst, De aanpak van dak- en thuisloosheid;
- Herijking welzijnsopdracht. Samen werken aan een sterke sociale basis. Richtinggevende notitie;
- Meedoen en Thuis voelen, een nieuw bestaan in Arnhem;
- Arnhemse standaard toegankelijkheid.

S09 Gezondheid en sport

Er zijn tientallen redenen waarom je gezonder wilt leven. Je voelt je fitter, je zit lekkerder in je vel en samen sporten levert je sociale contacten op. Maar de gezondheidsverschillen in onze stad zijn groot. Dat komt met name door ongezond gedrag, zoals roken, te weinig bewegen, ongezonde voeding en problematisch alcoholgebruik. Deze verschillen hangen vaak samen met de sociaaleconomische status en de omgeving waarin het moeilijk is gezonde keuzes te maken. Dat willen we veranderen. Met verschillende programma's helpen we onze inwoners een gezonde leefstijl eigen te maken. We stimuleren bewegen voor iedereen, bijvoorbeeld door activiteiten te organiseren en sportaccommodaties te realiseren.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhemmers gezonder en fitter

Een goede gezondheid vormt de basis voor een gelukkig leven en is daarmee ook de basis voor deelname van inwoners aan onze samenleving. We vinden het belangrijk dat kinderen een goede en gezonde start maken en daar hun leven lang profijt van hebben en dat ouderen zo lang mogelijk gezond en actief blijven.
Alle Arnhemmers moeten gelijke kansen krijgen om hun gezondheidspotentieel optimaal te benutten, zeker ook in tijden van corona. Een gezonde leefstijl en een goed ingerichte woonomgeving, met oog voor gezondheid en bewegen, zijn daarvoor belangrijke voorwaarden.
Dit is de kern van het plan 'Gezond en Fit; Aanpak voor een gezonde leefstijl in Arnhem' (mei 2020) waarin we als gemeente Arnhem onze ambities voor gezondere en fittere Arnhemmers presenteren. De aandacht gaat daarbij vooral uit naar die inwoners voor wie een goede gezondheid niet vanzelfsprekend is.

De coronacrisis heeft gevolgen voor de gezondheid van Arnhemmers en heeft gevolgen voor verenigingen. Tijdens de coronacrisis geven we, samen met onze partners, expliciet aandacht aan de gevolgen van de crisis op de gezondheid van de meest kwetsbare Arnhemmers en bieden we waar nodig extra ondersteuning (20M181, Samen de coronacrisis door). Daarnaast zijn verenigingen het cement van onze samenleving, we houden vinger aan de pols, handelen proactief en leveren maatwerk als verenigingen in acute financiële problemen komen als gevolg van de coronacrisis. Gezond blijven betekent ook voldoende testcapaciteit, als er een tekort ontstaat dan treden we in overleg met VGGM om testcapaciteit voor cruciale beroepen te borgen (20M187, Geef maatschappelijke beroepen voorrang bij corona-test). We houden de raad op de hoogte van de ontwikkelingen en interventies zodat we samen de coronacrisis doorkomen.

Met de acties en maatregelen beschreven in het plan Gezond en Fit willen we bewerkstelligen dat:
1. kinderen rond en na hun geboorte een kansrijke start hebben;
2. minder inwoners overgewicht hebben;
3. meer Arnhemmers voldoen aan de beweegnorm;
4. problematisch alcohol- en middelengebruik worden teruggedrongen;
5. kinderen en jongeren rookvrij kunnen opgroeien.

De gezondheidsverschillen in onze stad zijn groot. Veelal is ongezond gedrag - zoals roken, te weinig bewegen, ongezonde voeding en problematisch alcoholgebruik - verantwoordelijk voor deze verschillen. De verschillen hangen doorgaans ook samen met de sociaaleconomische status en de omgeving waarin het moeilijk is gezonde keuzes te maken.
Achter een verminderde gezondheid van (groepen) inwoners gaan vaak problemen schuil die zich manifesteren buiten het gezondheidsdomein. Armoede en schulden, problemen rondom huisvesting, een lage opleiding, werkloosheid en ook de kwaliteit en inrichting van de woonomgeving kunnen van invloed zijn op de gezondheid. Dit vraagt om een aanpak die beleidsdomeinen overstijgt. Om die reden betrekken we bij onze plannen diverse partijen in de stad: beheerders openbare ruimte, zorginstellingen, het Sportbedrijf en sportaanbieders, wijkteams, onderwijs en het bedrijfsleven.

We sluiten aan bij het Nationaal Preventieakkoord (2018) en kiezen ervoor te investeren vooral in preventieve maatregelen, ook omdat dit op lange termijn ertoe kan bijdragen dat minder inwoners gebruik (moeten) maken van zorg. We bouwen voort op de stappen die in het verleden al zijn gezet en continueren de interventies op het vlak van bewegen en publieke gezondheid die effectief zijn gebleken in het bevorderen van een gezonde leefstijl van onze inwoners.

Met het sluiten van het Arnhems Lokaal Sportakkoord zetten we in op samenwerking met betrokken partijen om bewegen te stimuleren en toegankelijk blijft voor alle Arnhemmers. De uitvoeringsfase loopt door in de komende jaren.
Daarnaast blijven we inzetten op Urban Sports. Breder dan voor de doelgroep die Urban Sport interessant vindt (10-30 jaar), zetten we in op het beter benutten van de openbare ruimte voor bewegen. Een voorbeeld hiervan zijn de beweegroutes die in de Arnhemse parken gerealiseerd gaan worden.

Gezonde levensstijl

Iedere Arnhemmer moet in staat zijn zichzelf een gezonde leefstijl eigen te maken en zich deze vaardigheden zo jong mogelijk aan te leren, zoals gezond eten en drinken. Onze focus ligt op een rookvrije generatie, het voorkomen en verminderen van overgewicht en problematisch alcoholgebruik tegengaan.

Kinderen hebben rond en na hun geboorte een kansrijke start

Voor een gezonde en veilige start van kinderen zijn de eerste 1000 dagen cruciaal. Met een sluitende aanpak rondom die eerste 1000 dagen zetten we in op het vroegtijdig signaleren van sociale risicofactoren en het tijdig bieden van passende ondersteuning aan (jonge) ouders en gezinnen. Dit is essentieel om kinderen in de eerste fase van hun bestaan, ook al tijdens de zwangerschap van de moeder, een optimale kans op een goede toekomst te geven. De aanpak omvat onder meer prenatale huisbezoeken en programma's als Samen Starten, Voorzorg, Stevig Ouderschap en Nu Niet Zwanger. In de Herstelagenda is hiervoor extra inzet opgenomen.

Minder inwoners hebben overgewicht

Het programma GO! (Gezond Onderweg), een wijkgericht behandelprogramma met als component een passend sport- en beweegaanbod voor de doelgroep, is effectief gebleken in de aanpak van overgewicht bij kinderen. Het programma wordt, na een pilot in de wijken Malburgen en Presikhaaf, uitgebreid naar nog drie aandachtswijken: Geitenkamp, Klarendal en het Arnhemse Broek.
Het programma JOGG richt de aandacht op een gezonde leefstijl bij kinderen in het algemeen en een gezond gewicht in het bijzonder. Het programma stimuleert gezonder eten en drinken in de omgeving waarin kinderen dagelijks verkeren, zoals op scholen, in kindercentra, bij sportverenigingen, en bevordert een leefomgeving die uitnodigt tot activiteit en tot sportief bewegen.

Meer (jonge) Arnhemmers voldoen aan de beweegnorm

De grootste bijdrage die de gemeente levert aan dit doel is nog steeds door middel van het faciliteren van bewegen. Dit gebeurt door middel van subsidie aan het Sportbedrijf Arnhem, dat voor de gemeente de sportparken, wijkvoorzieningen en zwembaden beheert en exploiteert.

Daarnaast volgen uit het plan Gezond en Fit de volgende speerpunten:
In samenspraak met het primair onderwijs in Arnhem is de 2+1+2 aanpak ontwikkeld, met het oogmerk dat meer kinderen in de leeftijd van de basisschool gaan voldoen aan de landelijke beweegnorm, namelijk 5 uur per week bewegen. De aanpak behelst dat kinderen 2 uur per week bewegingsonderwijs ontvangen op school, 1 uur per week onder schooltijd bewegen op en rond school en 2 uur bewegen direct na school, bijvoorbeeld in de naschoolse opvang of bij een sportvereniging.

De afgelopen twee jaar heeft de gemeente meer aandacht voor Urban Sport gehad. Door middel van de pilot 'Urban Sports Coalition' is de doelgroep en haar behoeften in kaart gebracht. Dit heeft onder andere geleid tot een 'Urban Sports hal' in Klarendal, waar meer dan tien verschillende urban sport initiatieven verenigd zijn op één locatie. In de nabije toekomst zullen twee BMX pumptracks gerealiseerd worden als ook een nieuwe skatebaan. Ten slotte werken we aan een app die de doelgroep, de voorzieningen en de behoeften beter in beeld brengt.

Problematisch alcohol- en druggebruik terugdringen/ Kinderen en jongeren kunnen rookvrij opgroeien

We sluiten aan op de landelijke campagne NIX-18, en willen voorkomen dat jongeren onder 18 jaar gaan roken en alcohol drinken. Bij jongeren ouder dan 18 jaar en volwassenen willen we alcohol- en middelengebruik ontmoedigen. Hiervoor maken we afspraken met onze contractpartners over niet-roken bij jeugdactiviteiten en het beperken van de zichtbaarheid van alcoholmarketing en de schenktijden tijdens dagen dat de jeugd sport. We willen bevorderen dat kinderen opgroeien in een rookvrije omgeving: sportaccommodaties in Arnhem zijn rookvrij. We geven voorlichting aan zwangere vrouwen en jongeren in het voortgezet onderwijs over de risico's van roken. Met relevante partijen sluiten we een convenant voor een rookvrije generatie. Zo willen we het vanzelfsprekend maken dat kinderen en jongeren geheel rookvrij kunnen opgroeien.

Voor zover in het voorgaande nog niet benoemd, gaan we in 2021 ook aan de slag met de opgaven en de ambities die het Rijk formuleert in de recent verschenen Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024 ‘Gezondheid breed op de agenda’ (mei 2020), die het kabinet in de komende beleidsperiode met voorrang wil aanpakken:

- gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving;
- gezondheidsachterstanden verkleinen;
- druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen;
- vitaal ouder worden.

Wij geven uitvoering aan het vastgestelde Initiatiefvoorstel Arnhems preventieplan mondzorg voor kinderen in onze rol als aanjager en verbinder tussen betrokken partijen, onder meer VGGM, Sociale wijkteams, scholen en zorgverzekeraar.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[10].

Begroting 2021 per ambitie en doel	Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000				
Arnhemmers gezonder en fitter	**20.157**	**2.674**	**354**	**260**
Gezonde levensstijl	20.157	2.674	354	260
Overig	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**20.157**	**2.674**	**354**	**260**

10 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	21.728	18.141	19.963	20.157	20.852	20.936	20.708
Baten	5.003	2.161	2.674	2.674	2.674	2.674	2.674
Saldo lasten en baten	***-16.725***	***-15.980***	***-17.289***	***-17.483***	***-18.178***	***-18.262***	***-18.034***
Toevoegingen aan reserves	1.271	693	354	354	354	354	354
Onttrekkingen aan reserves	2.013	528	589	260	398	246	311
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***742***	***-164***	***234***	***-94***	***44***	***-109***	***-43***
Gerealiseerd resultaat	**-15.983**	**-16.144**	**-17.055**	**-17.577**	**-18.134**	**-18.370**	**-18.077**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 20,2 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Subsidie Sportbedrijf: € 10,7 miljoen;
- Kosten voor collectieve preventie volksgezondheid: € 2,6 miljoen;
- Uitgaven aan het uniforme deel van de jeugdgezondheidszorg: € 2,1 miljoen;
- Kapitaallasten: € 1,2 miljoen;
- Overige subsidies sport: € 0,9 miljoen;
- Uitgaven aan Prenatale zorg in het kader van de Herstelagenda: € 0,1 miljoen;
- Overige lasten: € 2,6 miljoen.

De totale lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 0,2 miljoen.

Baten

De baten voor 2021 zijn totaal begroot op € 2,7 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Verhuur panden en accommodaties: € 2,6 miljoen;
- Overige opbrengsten: € 0,1 miljoen.

De opbrengsten blijven in 2021 gelijk ten opzichte van 2020.

Toevoegingen aan reserves

In 2021 wordt voor totaal € 0,4 miljoen toegevoegd aan de reserves.

- € 0,3 miljoen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Onderhoud Vastgoed;
- € 15 duizend wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Onttrekkingen aan reserves

In 2021 wordt voor totaal € 0,3 miljoen onttrokken aan de reserves.

- € 0,2 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Kapitaallasten;
- € 0,1 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Onderhoud Vastgoed.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
% voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen	2016	51	52	Percentage volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijnen van de Gezondheidsraad	GGDmonitor
% roken	2016	25,3	20,5	Zie hierboven.	GGDmonitor
% voldoet aan alcoholrichtlijn	2016	42	40	Percentage dat voldoet aan de alcohol richtlijn (drink niet of maximaal 1 glas per dag)	GGDmonitor
% kinderen eet minstens elke dag fruit	2017	70	Niet bekend	Percentage kinderen (0 t/m 11 jaar) dat elke dag fruit eet	GGDmonitor
% lid van sportvereniging	2018	19,7	24,9	Het aantal inwoners in een gemeente dat een lidmaatschap heeft bij één of meer sportbonden	KISS
% eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende sportvoorzieningen	2019	61%	Niet bekend	Het percentage inwoners dat (helemaal) eens is met de stelling: in de buurt zijn voldoende sportvoorzieningen	L&V monitor gemeente
% eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende speelplekken voor kinderen	2019	60%	Niet bekend	Het percentage inwoners dat (helemaal) eens is met de stelling: in de buurt zijn voldoende speelplekken voor kinderen	L&V monitor gemeente
% eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende mogelijkheden om te bewegen	2019	73%	Niet bekend	Het percentage inwoners dat (helemaal) eens is met de stelling: Mijn buurt biedt voldoende mogelijkheden om te bewegen in de openbare ruimte.	L&V monitor gemeente

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Niet-sporters	2016	47,2	48,7	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD's, CBS en RIVM

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Sportbedrijf Arnhem
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners
- Sportbedrijf Arnhem;
- Eerstelijnsgezondheidszorg (onder andere huisartsen);
- Rijnstate;
- Onderwijsinstellingen;
- Sociale Wijkteams;
- Menzis;
- Iriszorg verslavingspreventie;
- Indigo;
- Provincie Gelderland;
- Sportaanbieders;
- Partners uit het Verloskundig Samenwerkingsverband Kracht (Arnhem e.o.).

Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere partijen die een preventief aanbod hebben in Arnhem.

Subsidies
Hieronder zijn de partijen opgenomen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:
- Sportbedrijf Arnhem BV;
- Stichting Sportcentrum Rijkerswoerd;
- Stichting Zwembad Klarenbeek;
- VGGM.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing
Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Gezondheid en sport. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Corona risico's
Wegvallen inkomsten sportverenigingen

Beleidskaders
- Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024 ‘Gezondheid breed op de agenda’ (mei 2020);
- Nationaal Preventieakkoord;
- Sport- en beweegakkoord Gemeente Arnhem (juni 2020);
- Sportvisie (2011) , in afwachting behandeling visie 'Gezond en fit' (2020) door gemeenteraad.

S10 Klimaat en energie

Arnhem heeft de ambitie om in 2050 een klimaatneutrale gemeente te zijn. Hoe we dat gaan doen, hebben we vastgelegd in het programma New Energy Made in Arnhem. We streven naar een fikse CO2-reductie en energiebesparing in de bebouwde omgeving en bij bedrijven, aardgasvrije wijken en steeds meer zonnepanelen. Maar ook schone mobiliteit zoals zero emissie openbaar vervoer en elektrische deelauto's en fietsen. Bewustwording en gedrag spelen daarbij een belangrijke rol. Met 'Arnhem Aan' willen we mensen enthousiasmeren en motiveren om aan de slag te gaan met energie besparen en hernieuwbare energie opwekken.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

In 2030 61% CO2-reductie t.o.v. 2017, dit is 572 kT CO2, verdeeld: 130 kT autonome ontwikkelingen, 191 kT (in)direct binnen actieprogramma NemiA, 5 kT (in)direct binnen andere programma's Arnhem en 246 kT buiten de gemeentegrens (in de regio)

Arnhem volgt in haar ambities internationale afspraken, het klimaatakkoord en het Gelders Energieakkoord. Arnhem werkt toe naar een klimaatneutrale gemeente in 2050. Om dit te bereiken moet de komende jaren veel gebeuren. De doelstelling van het actieprogramma New energy made in Arnhem (NemiA) 2020-2030 is 61% CO2-reductie ten opzichte van 2017, met als tussendoelstelling 25% in 2023. Deze reductie wordt grotendeels gerealiseerd door het actieprogramma NemiA 2030 en overige programma's binnen de gemeente. Een deel van de reductie komt van autonome ontwikkeling, de resterende opgave zullen wij van buiten de gemeentegrens moeten halen of hier in de komende jaren aanvullende ambities op formuleren.

Gebouwde omgeving: 77 kT CO2-reductie in 2030

Binnen de gebouwde omgeving werken wij met een wijkgerichte aanpak aan het transitiegereed maken van woningen en overige gebouwen. We gaan werken aan besparing door energiebewustwording en door bewoners aan te zetten om te isoleren. Hiernaast stimuleren wij woningeigenaren met collectieve inkoopacties voor het plaatsen van zonnepanelen. Met corporaties maken wij in de Prestatieafspraken wederom afspraken over de opwek met zonnepanelen op daken van corporatiebezit. In de kansrijke wijken en buurten gaan wij samen met bewoners onderzoek doen naar de kansen om voor 2030 van het aardgas af te gaan door middel van duurzame decentrale bronnen met restwarmte of een all-electric oplossing.

Transitievisie Warmte opgesteld in 2021, elke 5 jaar herijken

Tot medio 2021 worden in alle wijken gesprekken gevoerd over energie besparen, opwekken van hernieuwbare energie en wanneer we verwachten dat die wijk van het aardgas af gaat. De ideeën, vragen en zorgen die we ophalen bij inwoners en ondernemers in de wijk vormen input voor de Transitievisie Warmte.
Na de zomer van 2021 zal de Transitievisie Warmte worden voorgelegd aan de raad. Hierin komt te staan welke wijken als eerste aan bod komen om de transitie naar een duurzame warmteoplossing te maken. Dit zijn de wijken waar technisch de meeste kansen liggen, slimme koppelingen gelegd kunnen worden met andere opgaven in de wijk en waar bewoners bereid zijn om aan de slag te gaan. Voor de wijken die vóór 2030 van het aardgas af gaan, moeten in 2021 ook de potentiële energiebronnen en -infrastructuren bekend zijn.

Uitvoeringsplan per wijk opstellen (8 jaar voor aardgasvrij)

In 2021 gaat het onderzoek naar het meest aannemelijke alternatief voor aardgas/energieconcept door in de kansrijke wijken/buurten. Bewoners worden hierbij betrokken. In een tweetal wijken/buurten, Elderveld-Noord en Vredenburg/Kronenburg, zal dit leiden tot een integrale businesscase waarin de verschillende investeringen die gedaan moeten worden vanuit de diverse stakeholders (corporaties, provincie/BZK, gemeente, netbeheerder en bewoners) samen komen. Het participatieproces is een essentieel onderdeel van het uitvoeringsplan. De eerste uitvoeringsplannen worden naar verwachting medio 2022 ter vaststelling aangeboden aan de raad.

15% energiebesparing in gebouwde omgeving in 2030

In 2021 worden in vervolg op 2020 op diverse manieren gesprekken gevoerd in alle wijken over verduurzaming en wat bewoners zelf kunnen doen om energie te besparen. Om bewoners hiertoe aan te zetten zijn verschillende financiële, adviserende en actie-instrumenten beschikbaar, zoals het Aanjaagfonds om duurzame wijkinitiatieven te ondersteunen, een duurzaamheidslening en het energieloket. We dragen goede voorbeelden uit die een grote groep Arnhemmers inspireren om aan de slag te gaan om energie te besparen en op te wekken. In de kansrijke wijken werken wij aan de aardgasvrije opgave waarbij het 'transitiegereed' maken van de woningen en gebouwen een belangrijk onderdeel is.

250.000 zonnepanelen op daken in 2030

In 2021 worden er gesprekken gevoerd in de wijken over onder andere het opwekken van hernieuwbare energie, en stimuleren we met instrumenten waardoor het voor bewoners en ondernemers makkelijker en aantrekkelijker wordt om zonnepanelen te plaatsen. Ook met corporaties zijn er doorlopende prestatieafspraken rondom de opwek van energie op daken van corporatiebezit.

6.500 woningen en publieke gebouwen aardgasvrij in 2030

Naar aanleiding van de warmteverkenning hebben wij 12 wijken/buurten benoemd die wij kansrijk achten om voor 2030 van het aardgas af te gaan. De onderzoeken en het participatieproces in deze wijken is in 2021 in volle gang. Op basis hiervan wordt een wijk wel of niet opgenomen in de Transitievisie Warmte, als wijk die voor 2030 van het aardgas af kan. Voor de wijken waarvan de conclusie is dat dit kan, wordt een uitvoeringsplan uitgewerkt en voorgelegd aan de raad.

1.000 huishoudens in energiearmoede geholpen

Met de Arnhemse aanpak energiearmoede, die in 2020 aan de raad wordt voorgelegd, zullen in 3 jaar tijd minimaal 2.500 huishoudens in energiearmoede worden geholpen om hun energierekening te verlagen. Een netwerk van partijen, waaronder de Energiebank, zal gaan helpen om dit doel te halen.

10 Arnhemse innovaties in wijken getest

In het traject 'om Arnhemse innovaties naar de wijken te brengen' maken we onderscheid tussen het proces ernaartoe en daadwerkelijke projecten.
Het proces van 'de weg ernaartoe' heeft in 2020 vorm gekregen. Er is inzicht verkregen in wat er al is en het bouwen van een netwerk waarin kennis wordt gedeeld.
De voorbereidingen voor het eerste project 'Buurtbatterijen in Arnhem' zullen in 2021 hun vervolg krijgen. Dit project kent twee mijlpalen 1) het opleveren van een set randvoorwaarden voor de inzet van een buurtbatterij en 2) het plaatsen van een buurtbatterij in een daarvoor geschikte wijk.

Bedrijven en Industrie: 38kT CO2-reductie in 2030

De doelstelling bij bedrijven en industrie is reductie van minimaal 38KT CO2 uitstoot tot 2030. Om tot deze reductie te komen, wordt gewerkt in twee sporen: stimuleren en handhaven. Bedrijven worden aangespoord om vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid en/of kostenbesparing duurzaamheidsmaateregelen door te voeren. Voor bedrijven gelden al enkele verplichtingen. Door inzet van (extra) handhaving wordt hierop gecontroleerd en worden bedrijven aangespoord om actie te ondernemen.

Communicatie en bewustwording intensiveren: 100% van bedrijven bekend met verduurzamingsmaatregelen

In 2021 voeren we het communicatieplan verder uit, waarbij we ons richten op communicatie over energie besparen en energie opwek, en stimuleren we met behulp van financiële en adviserende instrumenten.

Energiebesparing bevorderen: 15% energiebesparing bij bedrijven en industrie

- Project energiescans wordt voortgezet in 2021.
- Verkennen en opzetten financieringsconstructie voor financiering verduurzamingsmaatregelen bij bedrijven.
- Voortzetten extra handhaving energiecontroles bij bedrijven.
- Communicatie starten over label C voor kantoren, Split incentive en Open winkeldeuren binnenstad.
- Starten Green Deal scholen, naast lopende Green Deal zorg 2.0.
- Samen met de ODRA verkennen en uitvoeren wat mogelijkheden zijn voor ‘afdwingen’ duurzaamheidsmaatregelen bij (gedeeltelijk)nieuwbouw van bedrijfspanden en tevens bij actualisatie milieuvergunning.

Opwek en hergebruik van energie bevorderen: 75.000 zonnepanelen op daken bij bedrijven en industrie en 2 pilots met gebruik restwarmte

- Benaderen bedrijven met toegekende en nog niet benutte SDE+-subsidie ten behoeve van zon op dak.
- Stimuleren zon op bedrijfsdaken door verkennen van behoeften bij ondernemers en pandeigenaren en hiervoor aanbod opstellen.
- Voorbereiden van een pilot restwarmte.
- Met Arnhemse bedrijven die in de RES benoemd zijn als kansrijk qua restwarmte, in gesprek treden over hun mogelijkheden.

Meer bedrijven en industrie aardgasvrij maken: 500 extra bedrijven aardgasvrij

Met Arnhemse bedrijven die in de RES benoemd zijn als kansrijk qua restwarmte, in gesprek over mogelijkheden voor deze bedrijven om van aardgas af te gaan. Bijvoorbeeld door slim gebruik van restwarmte en andere innovaties.

Grootschalige opwek: 34 KT CO2-reductie in 2030

Zon op dak is niet voldoende om aan de Arnhemse elektriciteitsvraag te voldoen. We hebben daarom ook grootschalige opwek op land nodig. De focus hierbij ligt, in ieder geval voor de komende 10 tot 20 jaar, op grondgebonden zonnevelden en windmolens. Dit zijn bewezen technologieën die binnen een afzienbare termijn veel elektriciteit kunnen opwekken. Doel is dus het realiseren van windmolens en zonnevelden. Voor een deel van de elektriciteitsopwekking die we nodig hebben, zijn we afhankelijk van de regio, omdat we een gemeente zijn met een stedelijk karakter en een beperkte beschikbare ruimte in het buitengebied.

5 windmolens in Arnhem in 2030 gerealiseerd

In 2021:

- Verwachte oplevering en start exploitatie van windpark Koningspleij noord - 4 windmolens (circa 12 kT CO2 reductie).
- Voorbereiding windmolen Drielsedijk met stakeholders.

42 MWp (circa 45 ha) zonnevelden gerealiseerd

In 2021:

- Verwachte oplevering en start exploitatie van zonneveld Koningspleij noord - 8,5 ha (circa 4 kT CO2-reductie).
- Voorbereiding diverse zonneveld/zonnecarport locaties.
- Uitwerking haalbaarheid zoeklocatie zon Deelen.

Definitief bod Regionale energiestrategie en structuur warmte in juli 2021

Oplevering definitief bod Regionale energiestrategie 1.0 en vaststelling door de raad.

Duurzame mobiliteit: reductie van 42 kT CO2 in 2030

De focus van de CO2-reductie bij duurzame mobiliteit ligt op twee vlakken: gedragsverandering en zero emissie voertuigen. Gedragsverandering speelt een rol bij de werkgeversaanpak, aanpak mobiliteitsbewegingen stadslogistiek en het stimuleren van deelvervoer. Daarnaast zet Arnhem in op zero emissie mobiliteit op een breed vlak: van opladen en tanken van waterstof tot en met de nul emissie OV-concessie. Met name op het gebied van laden en tanken wordt in de eerste jaren veel vooruitgang geboekt.

Werkgevers aanpak modalshift: doelstelling voor 2023 25 % minder autogebruik bij 10 bedrijven

In 2021 worden ondernemers benaderd: we starten met de bedrijven die al hebben aangegeven hieraan te willen meewerken (netwerk NEmiA). De voorzieningen die in 2020 al geïnstalleerd zijn in het kader van het eHubs-project (elektrische deelfietsen bij station Arnhem-Zuid, GelreDome en Arnhem Centraal) worden in 2021 uitgebreid met stallingen bij station Velperpoort en station Arnhem Presikhaaf, en bij de bedrijventerreinen Gelderse Poort, IJsseloord I en IJsseloord II.

Uitbreiden gebruik zero emissie deelmobiliteit: in 2030 1000 deelauto's en 2000 deelfietsen

In 2021 wordt de plaatsing van elektrische deelauto's en elektrische deelfietsen verder uitgebreid, conform de Visie deelvervoer en plaatsingsplan. In 2021 worden elektrische bakfietsen geplaatst en op verschillende locaties elektrische deelscooters.

Vergroten aandeel elektrische voertuigen: in 2023 1000 laadpunten en 20 snelladers

In 2020 is een begin gemaakt met de plaatsing van laadvoorzieningen volgens het strategische laadplan (aanbodgestuurd plaatsen). In 2021 wordt deze aanpak toegepast in de wijken die in 2020 nog niet aan de beurt zijn geweest en wordt het aantal nieuwe snelladers vastgesteld en de locaties gekozen, nu 5 snellaadstations (stand eind 2020).

Verduurzamen/verminderen mobiliteitsbewegingen stadslogistiek: doel 2025 100 % zero emissie bestelvoertuigen in de binnenstad en 25 % minder stadslogistieke bewegingen.

Op basis van het besluit in 2020 over de zero emissie zone (binnenstad), wordt in 2021 een begin gemaakt met de voorbereiding van de handhavingstechniek (camera's met kentekenherkenning). Ook wordt in 2021 in samenwerking met de HAN Logistiek, de provincie Gelderland, de Rechtbank en de politie gezocht naar een samenwerking in de vorm van een goederenhub voor deze launching customers.

Taxibeleid verduurzamen: doel 2030 is 100 % zero emissie taxi's in de binnenstad

In 2021 wordt gewerkt aan een plan van aanpak.

Zero emissie concessie doelgroepenvervoer: doel in 2030 is 100 % zero emissie doelgroepenvervoer

In 2021 wordt de nieuwe aanbesteding voorbereid. Dit betekent het uitvoeren van een marktonderzoek en gesprekken voeren met alle potentiële aanbieders.

Vergroten aandeel zero emissie voertuigen leveranciers gemeente: doel 2023 is 100 % van nieuw in te zetten bestel- en personenauto's moet zero emissie zijn.

In 2021 bepalen we bij welke aanbestedingen we zero emissie vervoer kunnen eisen. Deze actie sluit aan bij de stadslogistieke aanpak (launching customer goederenhub).

Zero emissie openbaar vervoer concessie: doel in 2023 is een volledig zero emissie OV concessie

In overleg met de provincie Gelderland zorgen we in 2021 voor een pakket van eisen voor de volgende concessie, waarin de zero emissie eisen zijn opgenomen. Dit doen we samen met de andere regiogemeenten en op basis van een haalbaarheidsonderzoek.

Stimulering waterstofmobiliteit: in 2022 90 waterstof-elektrische personenwagens in Arnhem

In 2020 ronden we de aanpak af voor het werven van de inzet van waterstof-elektrische voertuigen, waaronder de subsidieregeling die in 2020 gestart is. In 2021 verkennen we de mogelijkheden voor aanvullende voertuigen (bussen, huisvuiltrucks) en zetten we onze ondersteuning bij het Interreg NWE project HECTOR voort.

Meer bewustwording en gedragsverandering

Energie besparen, het opwekken van hernieuwbare energie en het afkoppelen van het aardgas zijn grote opgaven. Het zijn opgaven die we alleen maar succesvol kunnen uitvoeren als we dit samen doen met alle Arnhemmers: inwoners, ondernemers, instellingen, overheden en bezoekers. Met de communicatiecampagne Arnhem Aan bieden we zoveel mogelijk handelingsperspectief voor al deze doelgroepen.

Voortzetten communicatiecampagne Arnhems AAN

Arnhem Aan is de communicatie-campagne voor het programma New energy made in Arnhem. Met Arnhem Aan willen we mensen enthousiasmeren en motiveren om aan de slag te gaan met energie besparen en hernieuwbare energie opwekken. Dit doen wij doelgroep gericht met een aanpak voor bedrijven, woningeigenaren en -huurders waaronder ook specifiek voor huishoudens met (energie)armoede en huishoudens met een migratieachtergrond. In de Arnhem Aan campagne gaan we in 2021 twee grote acties en meerdere kleinere acties uitvoeren, goede voorbeelden uitdragen, aanhaken op natuurlijke momenten en samenwerken met diverse partijen. De campagne Arnhem Aan zal in navolging op de lancering van de nieuwe website na de zomer van 2020 verder geladen worden en bij de Arnhemmers onder de aandacht worden gebracht.

Communicatie en bewustwordingsactiviteiten per thema

Bij alle thema's van het programma New energy made in Arnhem (gebouwde omgeving, duurzame mobiliteit, bedrijven en industrie, en grootschalige opwek) zijn communicatie- en bewustwordingsacties en inspanningen nodig. Al deze communicatie activiteiten worden onder de vlag van Arnhem AAN gelanceerd.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[11].

Begroting 2021 per ambitie en doel		Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
In 2030 61% CO2-reductie t.o.v. 2017, dit is 572 kT CO2, verdeeld: 130 kT autonome ontwikkelingen, 191 kT (in)direct binnen actieprogramma NemiA, 5 kT (in)direct binnen andere programma's Arnhem en 246 kT buiten de gemeentegrens (in de regio)		**5.495**	**473**	**0**	**3.200**
Gebouwde omgeving: 77 kT CO2-reductie in 2030	WA01	5.495	473	0	3.200
Bedrijven en Industrie: 38kT CO2-reductie in 2030	WA01				
Grootschalige opwek: 34 KT CO2-reductie in 2030	WA01				
Duurzame mobiliteit: reductie van 42 kT CO2 in 2030	WA01				
Meer bewustwording en gedragsverandering	WA01				
Overig		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**5.495**	**473**	**0**	**3.200**

11 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	5.046	6.124	7.593	5.495	4.976	1.902	1.859
Baten	1.807	974	1.809	473	13	13	0
Saldo lasten en baten	***-3.239***	***-5.150***	***-5.784***	***-5.022***	***-4.963***	***-1.889***	***-1.859***
Onttrekkingen aan reserves	1.149	3.063	4.255	3.200	3.108	34	9
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***1.149***	***3.063***	***4.255***	***3.200***	***3.108***	***34***	***9***
Gerealiseerd resultaat	**-2.090**	**-2.087**	**-1.529**	**-1.823**	**-1.855**	**-1.855**	**-1.850**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 5,5 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Uitgaven in het kader van het klimaatfonds: € 3,0 miljoen;
- Lasten voor reguliere werkzaamheden New Energy Made in Arnhem: € 1,3 miljoen;
- Uitgaven voor meerjarige project CleanMobilEnergy: € 0,4 miljoen;
- Overige kosten: € 0,8 miljoen.

De totale lasten dalen ten opzichte van 2020 met € 2,1 miljoen. Dit komt onder andere doordat het budget met betrekking tot het amendement Prioriteit geven aan duurzaamheid een looptijd heeft tot en met 2020 (€ 0,4 miljoen) en door het aflopen van een aantal incidentele projecten in 2020 (€ 1,1 miljoen).

Baten

De baten voor 2021 zijn totaal begroot op € 0,5 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- Europese subsidie CleanMobilEnergy: € 0,4 miljoen;
- Provinciale subsidie: € 0,1 miljoen.

De totale opbrengsten dalen ten opzichte van 2021 met € 1,3 miljoen. Dit komt door lager bedrag aan te ontvangen subsidies.

Onttrekkingen aan reserves

In 2021 wordt voor totaal € 3,2 miljoen onttrokken aan de reserves.

- € 3,0 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Duurzaam Arnhem (Klimaatfonds);
- € 0,2 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Klimaat en Energie**.**

Indicatoren

In het programmaplan New energy made in Arnhem zijn in deel 2 per inspanning indicatoren opgenomen, die worden gemonitord.
Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Hernieuwbare elektriciteit	2018	2,90%	18,50%	Deel van de energie die afkomstig is uit natuurlijke hulpbronnen die constant worden aangevuld, zoals uit wind, zon en waterkracht (%)	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO De Connectie
Dataland
Euregio Rijn-Waal
GO Arnhem Nijmegen City Region
NV Bank Nederlandse Gemeenten
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Triple helix partners uit het netwerk Energy made in Arnhem, zoals: woningbouwcorporaties, Alliander, Firan, Vattenfall, Provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Waterschappen, Rijksvastgoedbedrijf, Rijn- en IJssel energiecoöperatie, VNO/NCW, HAN, RijnIJssel College, wijkinitiatieven, Clean Mobility Centre, Stichting KiemT, Ondernemersverenigingen, Allego, stichting E-laad, Oost Nederland Energiek, Natuur- en Milieu Gelderland, regiogemeenten, G40 gemeenten.

Subsidies

Binnen dit programma zijn geen partijen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Vanuit het programma Klimaat en energie zijn geen risico's met een grote financiële impact op de begroting. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Beleidskaders

- Luchtagenda gemeente Arnhem;
- De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie;
- Kaders voor besteding van het klimaatfonds;
- Concept startnotitie RES Regio Arnhem Nijmegen;
- Programmaplan New Energy Made in Arnhem 2020-2030.

S11 Ruimtelijke ontwikkeling

De regio Arnhem Nijmegen groeit sterk. Vooral de steden Arnhem en Nijmegen zijn relatief sneller gegroeid dan andere steden in het land. Daarom hebben Rijk, provincie en deze regio een woondeal gesloten. Het doel daarvan is het structureel verbeteren van de woningmarkt, op een duurzame en circulaire manier. De regio Arnhem-Nijmegen en regio Foodvalley vormen samen de groenste metropoolregio van het land. Om naast de groei van deze regio ook het groene profiel te versterken zijn er met het Rijk en provincie eveneens afspraken gemaakt om een verstedelijkingsstrategie op te stellen met als doel een integrale visie op de relatie tussen leefomgeving, wonen, economie en bereikbaarheid. De verstedelijkingsstrategie geeft richting aan de ruimtelijke ontwikkeling in breder regionaal verband en wordt voor Arnhem vertaald in onder andere de Omgevingsvisie en gebiedsgerichte ontwikkelperspectieven voor versnellingslocaties zoals benoemd in de woondeal.
De wetgeving, en het bijbehorende instrumentarium in het ruimtelijke domein gaat met de invoering van de Omgevingswet (per 1 januari 2022) veranderen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Voor een stad die ruimte geeft aan nieuwe initiatieven en waarden in stand houdt of verbetert

Het motto van de Omgevingswet is: 'ruimte voor ontwikkeling, waarborgen van kwaliteit'. We grijpen de toekomstige Omgevingswet aan om onze leefomgeving te verbeteren, de dienstverlening aan Arnhemmers te verbeteren en bij te dragen aan het behoud van een leefbare en groene stad. We zorgen dat Arnhemmers van het begin af aan kunnen meedenken in de ontwikkeling van onze ruimtelijke plannen en dat deze gemakkelijk digitaal raadpleegbaar zijn.

Conform het plan van aanpak werken we aan de invoering van de Omgevingswet langs 5 lijnen:
- ontwikkelen Omgevingsvisie en - programma's;
- ontwikkelen Omgevingsplan;
- wat mag waar digitaal;
- verandering organiseren;
- het gesprek voeren.

Door met ketenpartners stappen te zetten op deze lijnen geven we samen invulling aan het motto van de wet en zijn we klaar voor de implementatie van de Omgevingswet.

Er ligt een belangrijke verbinding tussen de Herstelagenda en de invoering van de Omgevingswet. Met de omgevingsvisie en het omgevingsplan brengen we meer samenhang en focus in ons beleid voor de fysieke leefomgeving. Samen met een sterkere "ja, mits" houding draagt dit bij aan betere en snellere besluitvorming en ondersteuning van onze ondernemers en initiatiefnemers in de stad. Omdat we vergunningen straks sneller kunnen verlenen kunnen de fysieke investeringen in de stad voor onder andere wonen, mobiliteit, energie en klimaat eerder realiseren.

Arnhem geeft richting

We willen ruimte bieden aan de ontwikkeling van de stad vanuit de unieke kwaliteiten van Arnhem. We bepalen kaders en geven richting aan grote stedelijke opgaven, gebiedsontwikkelingen en initiatieven vanuit de stad. Dit doen we door het opstellen van de Omgevingsvisie 2040 en gebiedsgerichte ontwikkelperspectieven die richting geven aan de ontwikkeling en versterking van deze gebieden waar belangrijke transities samen komen. Denk aan: duurzame mobiliteit, circulaire economie, energietransitie en klimaatadaptatie.

Door in te zetten op een integrale gebiedsgerichte aanpak voor de versnellingslocaties bundelen we onze doelen, inspanningen en investeringsmogelijkheden met die van het Rijk, provincie en andere partners in de stad. Daarmee versnellen we de gewenste stedelijke ontwikkeling in het licht van onze ambities.

We bepalen een streefbeeld voor Arnhem 2040, waar we samen met de stad naartoe willen ontwikkelen. Dit is een strategische langetermijnvisie, waar opgaven en ambities voor de fysieke leefomgeving samenkomen. In dit streefbeeld wordt aangegeven waar de stad zich verder kan ontwikkelen waarbij functiemenging en het bijdragen aan een gezonde, veilige en groene leefomgeving voorop staat.

De Omgevingsvisie stellen we vast voor een langere periode maar het is geen statisch verhaal, want deze maakt onderdeel uit van de beleidscyclus en kan periodiek worden aangepast. De visie omvat de koers voor Arnhem 2040. Tempo, (politiek) accent, en factoren als conjunctuur en (technologische) ontwikkelingen bepalen de exacte invulling bij de uitvoering. Bij het opstellen van de omgevingsvisie wordt de stad intensief betrokken.

Ontwikkelen omgevingsvisie

De Omgevingsvisie Arnhem 2040 omvat het integrale toekomstbeeld voor Arnhem 2040 en de koers ernaartoe. De visie kan gezien worden als een integrale kop op sectoraal beleid en als kader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven.
De omgevingsvisie voor Arnhem wordt inhoudelijk opgebouwd vanuit:

1. de ruimtelijke kwaliteiten van Arnhem, ook wel DNA genoemd,
2. de opgaven en ambities voor de leefomgeving, samengebracht in kansenkaarten per thema,
3. een globaal wenselijk toekomstbeeld, verkregen uit de 2 bovengenoemde bouwstenen,
4. input vanuit het participatieproces.

Gesprek met de stad
In het gesprek proberen we aan de hand van het koersdocument aan te sluiten bij wat Arnhemmers belangrijk vinden voor de toekomst van hun stad: Hoe ziet Arnhem er dan uit?
In het koersdocument, dat voor de zomer ter informatie naar de raad is opgestuurd, zijn scenario's opgenomen die prikkelend bedoeld zijn en helpen een gesprek te voeren over keuzes en prioriteiten voor Arnhem 2040.
De uitkomsten van het gesprek nemen we mee bij het opstellen van de omgevingsvisie, als advies aan het bestuur. De omgevingsvisie is alleen bindend voor het eigen bestuur.

Gebiedsgerichte Ontwikkelperspectieven
Dit betreffen kaderstellende ambitienota's welke richting geven en ontwikkelingen mogelijk maken. Het kan gaan om strategische gebieden of beeldbepalende locaties. Door vooraf ambities te bepalen willen we met de ontwikkeling bijdragen aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor iedereen. Dit gaat altijd gepaard met participatie door de directe omgeving.
De recent gesloten Woondeal met Rijk en provincie betekent een extra impuls. Door de gebiedsgerichte aanpak willen we niet alleen fysieke verbeteringen (kwalitatief en kwantitatief) realiseren maar ook maatschappelijke problematiek aan pakken. Deze visies worden in nauwe samenwerking met de directe bewoners, eventuele eigenaren en onze partners in de stad ontwikkeld. Dit zijn voorbeelden van een integrale gebiedsgerichte aanpak in de gedachte van de Omgevingswet en waarvoor de Omgevingsvisie het kader biedt, de Omgevingsprogramma's de uitwerking en het omgevingsplan het juridisch direct bindend instrument is.

Arnhem is fysiek op orde

We werken de komende jaren toe naar één integraal omgevingsplan voor het hele grondgebied van de gemeente. Het omgevingsplan bevat alle regels over de fysieke leefomgeving en geeft invulling aan de maatschappelijke opgaven uit de omgevingsvisie. Het omgevingsplan richt zich niet alleen op functies en bouwmogelijkheden maar ook op andere aspecten van de fysieke leefomgeving, zoals welstand, erfgoed, milieu, duurzaamheid en grote delen van de APV. Naast onze eigen regels bevat het omgevingsplan regels die het Rijk overhevelt naar gemeenten, zoals bijvoorbeeld vergunningsvrij bouwen en delen van het Activiteitenbesluit.

De samenhangende en gebiedsgerichte benadering van het omgevingsplan gaat bijdragen aan het verbeteren van onze dienstverlening. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kunnen regelgeving, die nu nog verspreid is over verschillende plannen en verordeningen, straks op één digitale locatie raadplegen. Op die manier geven we sneller inzicht in de haalbaarheid van een initiatief. We bieden meer maatwerk en ruimte in onze regels zodat initiatieven die bijdragen aan onze maatschappelijke doelen sneller gerealiseerd kunnen worden.

Toewerken naar integraal omgevingsplan

De ontwikkeling van het Arnhemse omgevingsplan beschouwen we als een transitieproces waarin we gefaseerd onze bestemmingsplannen en andere regels die zich richten op de fysieke leefomgeving omvormen tot één omgevingsplan voor het hele gemeentelijke grondgebied.

Bestaande plannen en verordeningen gereedmaken voor het omgevingsplan (2019-2021)
In 2019 en 2020 brengen we het totaal aantal (beheergerichte) plannen terug tot een behapbaar aantal met een hoge(re) mate van uniformiteit. Daarnaast doen we ervaring op met het maken van een integraal omgevingsplan. Dit door met toepassing van de Crisis- en herstelwet regels uit verordeningen nu al toe te voegen aan onze bestemmingsplannen. Een ander belangrijk onderdeel van de voorbereidingsfase is het gebiedsgericht digitaliseren van alle regels zodat we deze straks eenvoudig in het omgevingsplan kunnen integreren.

Integreren van regels en vertalen omgevingsvisie in het omgevingsplan (vanaf 2021)
Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking en gaan we verder met het integreren van verordeningen en Rijksregels in het omgevingsplan. Daarnaast geven we sturing aan onze doelen door de ambities uit de omgevingsvisie te vertalen in het omgevingsplan.

Arnhem maakt mogelijk

Een initiatiefnemer vindt op één (digitale) plek snel en makkelijk duidelijkheid. Waar overleg noodzakelijk is, vindt dit integraal en met de initiatiefnemer aan tafel plaats, vanuit het credo: ja, mits…

We gaan de dienstverlening aan inwoners en bedrijven verbeteren. Dit doen we door het inrichten van één digitaal loket. Hierdoor is de informatie over de wettelijke kaders en besluiten met betrekking tot fysieke leefomgeving digitaal goed vindbaar, betrouwbaar en volledig, voor een initiatiefnemer en het desbetreffende bevoegd gezag. De digitale werkwijze met betrekking tot de omgevingswet is geborgd in de organisatie en de mogelijkheid is gecreëerd dat ketenpartners kunnen samenwerken.

Inrichting van de aansluiting op de Landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet

We werken stapsgewijs aan de Arnhemse aansluiting op de Landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) met de volgende inspanningen:

- we richten onze aansluiting op het DSO verder in;
- het inrichten van onze softwaresystemen;
- we organiseren overleg en afstemming met ketenpartners om elkaar beter te leren kennen om ons voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet, onder andere ook met de ODRA;
- de processen onder de omgevingswet brengen we in kaart en implementeren we;
- het doorontwikkelen van het initiatievenproces (onder andere door het in stand houden van de werkwijze van het transformatieteam);
- we passen de Arnhemse website aan zodat de inwoners snel en makkelijk hun nieuwe weg kunnen vinden.

Milieubeheer en -handhaving leveren een bijdrage aan gezonde leefbare wijken en openbare ruimte

Milieubeheer en -handhaving (externe veiligheid, duurzaamheid, lucht, bodem en grondwater, geluid, geur, energie en klimaat) leveren een bijdrage aan gezonde leefbare wijken en openbare ruimte.

Activiteiten energie, duurzaamheid en luchtkwaliteit uitvoeren

De ambities voor energie, duurzaamheid en luchtkwaliteit zijn vastgelegd in het programmaplan New energy made in Arnhem 2015-2020 (september 2015). De focus hierin ligt primair op versterking van de Energie- en Milieutechnologiesector (EMT), energiebesparing, een toename van het aandeel duurzame energie en de voorbeeldige gemeente.
Een nieuw programmaplan New energy made in Arnhem 2020-2030 is in januari 2020 door de raad vastgesteld. Zie voor meer informatie het programma S10 Klimaat en Energie.
In februari 2019 is de uitvoeringsagenda luchtkwaliteit (Luchtagenda) door de raad vastgesteld. De Luchtagenda geeft invulling aan het verlagen van stikstof en fijnstof in de stad, en heeft impact op de uitstoot van CO2, met onder andere een milieuzone, het stimuleren van elektrisch (deel)vervoer en duurzame stadslogistiek.

Activiteiten bodem en ondergrond uitvoeren

Het is een gemeentelijke taak vanuit de Wet bodembescherming (Wbb) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) te zorgen voor de instandhouding en het verbeteren van een bodem die geschikt is om op te wonen en om op te werken. Ook draagt de Wbb bij aan de bescherming van kwetsbare gebieden in verband met natuur en drinkwaterwinning. Arnhem is bevoegd gezag Wbb en voert namens het Rijk de wettelijke taken uit (onderzoek, beschikkingen, toezicht en handhaving). We acteren op nieuwe ontwikkelingen in lood- en PFAS-regelgeving door de verontreinigingssituatie binnen de gemeente in kaart te brengen, lokaal beleid op te stellen en indien nodig te saneren. Naast deze wettelijke taken is er de ambitie om de ondergrond in te zetten bij de klimaatadaptatie en als duurzame bron van energie.

Activiteiten externe veiligheid uitvoeren

Externe veiligheid gaat over het beheersen van risico's die mensen lopen door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen in hun omgeving. Arnhem heeft de risicovolle activiteiten in beeld en bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt er rekening gehouden met het aspect externe veiligheid.

Activiteiten geluidshinder uitvoeren

Geluidshinder wordt steeds meer via een programmatische aanpak onder controle gehouden. Het lopende Actieplan Omgevingslawaai voor bestaande woningen en wegen was daar de eerste stap in. De volgende stap is het aanpassen van het geluidbeleid aan deze aanpak en het veranderen van de saneringsopdracht aan de ODRA. De aanpak van nieuwe situaties bestaat uit het voorkomen van nieuwe geluidgehinderden, door maatregelen te nemen zoals aanleg stil asfalt. Deze maatregelen worden nu uit incidentele middelen gedekt.

Activiteiten milieuhandhaving uitvoeren

Vergunningverlening en handhaving dragen bij aan het behalen van de landelijke doelstellingen op het gebied van milieu en gezondheid. Deze taken worden uitgevoerd door de ODRA. De prioriteit ligt op een actueel vergunningenbestand en goed naleefgedrag van bedrijven. Het handhavingsbeleid voor de fysieke leefomgeving wordt in 2020 geactualiseerd en in 2021 verwerkt in het werkprogramma van de ODRA.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[12].

Begroting 2021 per ambitie en doel		Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Voor een stad die ruimte geeft aan nieuwe initiatieven en waarden in stand houdt of verbetert		**8.551**	**4.156**	**0**	**0**
Arnhem geeft richting	WA03	8.551	4.156	0	0
Arnhem is fysiek op orde	WA03				
Arnhem maakt mogelijk	WA03				
Milieubeheer en -handhaving leveren een bijdrage aan gezonde leefbare wijken en openbare ruimte	WA03				
Overig	WB02	**29.050**	**32.575**	**2.758**	**0**
Totaal		**37.600**	**36.731**	**2.758**	**0**

12 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	44.166	41.514	47.947	37.600	36.010	32.027	31.254
Baten	48.219	36.790	38.026	36.731	32.564	28.507	28.552
Saldo lasten en baten	***4.053***	***-4.725***	***-9.920***	***-869***	***-3.446***	***-3.520***	***-2.702***
Toevoegingen aan reserves	5.620	814	-1.265	2.758	178	14	2
Onttrekkingen aan reserves	3.922	30	2.603	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-1.698***	***-784***	***3.868***	***-2.758***	***-178***	***-14***	***-2***
Gerealiseerd resultaat	**2.355**	**-5.509**	**-6.053**	**-3.627**	**-3.624**	**-3.534**	**-2.704**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn totaal begroot op € 37,6 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- kosten voor bouwgronden in ontwikkeling, waaronder civiele werken, plankosten, verwerving- en rentekosten: € 25,0 miljoen (inclusief overboeking van het onderhanden werk ultimo 2021 naar de balans);
- kosten van de gemeenschappelijke regelingen waaronder ODRA: € 6,3 miljoen;
- kosten civiele werken en plankosten van jaarschijf 2021 op de overige meerjarige projecten € 3,7miljoen;
- kosten voor schadeloosstellen woonbooteigenaren De Nieuwe Haven € 0,8 miljoen. De totale begrote kosten van € 3,5 miljoen zijn als volgt in de begroting opgenomen € 1,15 miljoen in 2020, € 0,8 miljoen in 2021, € 0,8 miljoen in 2021 en € 0,75 miljoen in 2022;
- resultaat afgesloten grondexploitatieprojecten -/- € 2,7 (voordeel begroot als negatieve last);
- overige lasten € 4,5 miljoen.

De lasten dalen in 2021 ten opzichte van 2020 met € 10,3 miljoen. Dit bestaat voornamelijk uit een daling op de uitgaven 2021 in de grondexploitatieprojecten van € 5,3 miljoen. Dit heeft te maken met de fasering binnen de projecten, waarbij de uitgaven de planning binnen de projecten volgen. Daarnaast stond in 2020 een eenmalig budget geraamd voor de sanering van het woonwagenkamp Bethaniënstraat. Dit geeft een daling van 3,8 miljoen.

Baten

De baten voor 2021 zijn in totaal begroot op € 36,7 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- verkopen en bijdragen voor bouwgronden in ontwikkeling: € 25,0 miljoen (inclusief overboeking van het onderhanden werk ultimo 2021 naar de balans);
- bijdragen en overige baten op de overige meerjarige projecten; € 3,7 miljoen (inclusief overboeking van het onderhanden werk ultimo 2021 naar de balans);
- baten uit bouwvergunningen en andere leges € 4,2 miljoen;
- canons erfpachten € 1,5 miljoen;
- overige baten € 2,3 miljoen.

De baten dalen in 2021 ten opzichte van 2020 met € 1,3 miljoen. Het grootste deel hiervan wordt veroorzaakt omdat de baten 2021 in de grondexploitatie als overige projecten hoger zijn dan in 2020. Dit heeft te maken met de fasering binnen de projecten.

Toevoegingen aan reserves

In 2021 wordt € 2,7 gedoteerd aan de BR Grondexploitatie. Dit is het resultaat van de in 2021 af te sluiten grondexploitatieprojecten (BIE)

Indicatoren
Op dit moment zijn er geen specifieke Arnhemse indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma. Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van de indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Met wie werken we samen
Verbonden partijen

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners
Ruimte
- ODRA;
- Provincie Gelderland;
- regio gemeenten;
- Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden(VGGM);
- VNG (Vereniging Nederlandse gemeenten);
- Ministerie van BZK;
- CASA;
- Groenforum.

Milieu
- Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA);
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden.

Subsidies
Binnen dit programma zijn geen partijen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma. Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing
Vanuit het programma Ruimtelijke ontwikkeling zijn geen risico's met een grote financiële impact op de begroting. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Beleidskaders
Ruimte
- Structuurvisie Arnhem 2020;
- Groenvisie 2017-2035;
- Welstandsnota;
- De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie.

Milieu
- Luchtagenda gemeente Arnhem;
- Actieplan Omgevingslawaai;
- Rapportage geluidskaarten;
- Beleidsnota bodem 2012, Provincie Gelderland, gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen;
- Nota Bodembeheer;
- Actualisatie Nota Bodembeheer;
- Beleidsplan externe veiligheid.

S12 Wonen en leefomgeving

Onze stad is een groene, levendige, ondernemende en inclusieve stad waar Arnhemmers fijn en betaalbaar kunnen wonen. Grote 'nieuwe' overstijgende opgaven, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid, zijn uitdagingen waar Arnhem voor staat. In de Arnhemse woonprincipes 2016-2025 wil Arnhem haar positie als aantrekkelijke woonstad, onderscheidend in de regio, versterken. Arnhem is een groene stad met een unieke ligging aan de Rijn. Zij geeft prioriteit aan ontmoetingsruimte in stadsparken, wijkparken en buurtgroen. Dit programma omvat de volgende onderdelen: wonen en een aantal aspecten van de openbare ruimte, zoals water, havenbeheer, stadsreiniging, bossen, parken en ecologie, stedelijk groen, spelen, dierenwelzijn, afval en riolering. Daarbij is klimaatadaptatie een belangrijk aandachtspunt. Met klimaatadaptatie bereiden we Arnhem voor op de effecten van de klimaatverandering, op heviger weer. We passen de stad aan zodat deze minder kwetsbaar is voor hoog en laag water, extreme regenval, hitte en langdurige droogte. We willen het Arnhemse groen versterken. Dat levert een prettige buurt op, maar draagt bijvoorbeeld met verkoeling en wateropname bij aan klimaatadaptatie.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Ambities	Doelen	Inspanningen

Arnhem biedt woonruimte

De regio Arnhem-Nijmegen groeit op dit moment snel. Sneller dan andere steden in het land. Mocht de groei doorzetten, dan moeten we zorgen dat we daarvoor klaar zijn. Alle inspanningen die hiervoor nodig zijn, staan in het Plan van Aanpak Woningbouwontwikkeling. Dat is onder meer de woondeal die we in de regio Arnhem Nijmegen samen met het Rijk hebben gesloten. We weten niet of deze groei zich op eenzelfde manier zal doorzetten. De impact van de coronacrisis onderzoeken we samen met onze partners in de stad. Daarbij kijken wij ook naar het effect van de coronacrisis op de woningbehoefte. In het woonbehoefteonderzoek staat bijvoorbeeld een berekening bij de economische groei zoals die was voordat de crisis startte en een berekening bij een lagere groei. We verwachten dat de behoefte niet zal afnemen, mogelijk heeft de situatie wel effect op het type woningen dat wij moeten realiseren.

Prioriteit geven wij aan acties en initiatieven die niet alleen woningbouw mogelijk maken, maar die ook verbonden zijn met de sociale opgaven in onze wijken, die de leefomgeving verbeteren, die bijdragen aan lokale werkgelegenheid en de economische kracht van onze stad versterken. Wij zien daarbij mogelijkheden voor 'stadsvernieuwing 3.0'. Dat is meer dan alleen maar sneller meer woningen bouwen. We willen daarmee vooral de leefbaarheid van de wijken en de kansen van de inwoners vergroten. Dat doen we door in te zetten op het bouwen van betaalbare, duurzame en energiezuinige woningen. Daarnaast streven we naar een zo circulair mogelijke woningbouw, kijken we hoe we de leefomgeving groen houden of groener maken en hoe we de sociale structuur van wijken kunnen verbeteren. Daarbij is goede bereikbaarheid belangrijk.

Beschikbare en betaalbare woningen

Iedereen moet goed kunnen wonen in onze stad. Om beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen in Arnhem op peil te houden moeten er meer woningen worden gerealiseerd in de komende jaren. Dit geldt voor alle soorten woningen. In de woningbouwplannen wordt rekening gehouden met de werkelijke vraag en behoefte van de Arnhemse woonconsument. Dat betekent: aantrekkelijke, levensloopbestendige woningen voor ouderen, woningen voor kleine huishoudens, sociale woningbouw en koopwoningen in de verschillende segmenten. Het vergt een inspanning van de gemeente om samen met de ontwikkelaars en corporaties te zorgen voor een evenwichtig aanbod dat enerzijds aansluit bij de woningbehoefte de komende jaren en anderzijds bij het streefbeleid en de gewenste ruimtelijke kwaliteiten uit de omgevingsvisie. Wij kunnen dit niet alleen.

Versnellen en doorprogrammeren van (betaalbare) woningen

De woningmarkt van Arnhem staat onder druk. Versnellen van productie en meer woningen programmeren is daarom noodzakelijk. Het Plan van Aanpak woningbouwontwikkeling dat in juli 2020 is vastgesteld in de Raad is hierbij het vertrekpunt. We sturen op een evenwichtig aanbod van woningen. Belangrijk daarbij is dat we streven naar meer gemengde wijken, waarbij er meer spreiding ontstaat van kwetsbare mensen over de stad. We doen dit door:

1. Stimuleren van het realiseren van koop- en huurwoningen in de verschillende categorieën: hierbij zal 50% van de zachte plancapaciteit uit betaalbare woningen moeten bestaan (sociale huurwoningen, middenhuurwoningen tot € 1000 en koopwoningen tot de NHG grens). We sturen daarbij op minimaal 30% sociale huurwoningen over de te realiseren projecten waarbij gekeken wordt naar differentiatie in de wijken en monitoren de nieuwbouw en de behoefte.
2. We onderzoeken de mogelijkheden om projecten te versnellen en zoeken naar locaties voor doorprogrammeren. We nemen deel aan de regionale versnellingstafel. Binnen het thema versnellen en realiseren van de bestaande woningbouwprogramma's, gaan we actief op zoek te gaan naar - maatschappelijke - partners en buurgemeenten, om dit te verbreden (motie 20M180 Versnellen en realiseren van Woningbouw met partners).
3. We onderzoeken de mogelijkheden van een stadsakkoord met ontwikkelaars en corporaties.
4. We stellen een uitvoerbaar plan op voor passende huisvesting voor arbeidsmigranten.

Uitbreiden woonwagenlocaties

We geven uitwerking aan het plan van aanpak uitbreiden woonwagenlocaties (juli 2020). Na het opdoen van ervaringen uit de pilot voor uitbreiding(en) en de uitwerking van toewijzingsregels, kan de aanvulling van woonwagenbeleid op de Woonvisie in 2021 aan de raad worden voorgelegd.

Voldoende woningen voor alle Arnhemmers

Met corporaties en andere stakeholders maken we afspraken over woningen voor mensen die nu gebruik maken van daklozenopvang, van beschermd wonen, jongeren en alleenstaanden. Inzet is dat we meer dan 40 woonplekken realiseren.

Collectieven, zelfbouw en flexwonen bevorderen

Er is een vraag naar collectieven, zelfbouw en flexwonen. Voor deze concepten pakt de markt nieuwbouwontwikkeling niet automatisch op. Het vergt een inspanning van de gemeente om samen met ontwikkelaars en corporaties te komen tot aanbod voor deze groepen en praktische belemmeringen voor wooninitiatieven zoveel mogelijk weg te nemen. In 2021 bevorderen we de realisatie van twee CPO-locaties. Dit levert een bijdrage aan leefbare en heterogene wijken. We organiseren in samenwerking met de provincie en CPO-groepen een bijeenkomst over samenbouw.

Duurzame en levensloopgeschikte woningen

Naast de betaalbaarheid van de woning is de juiste kwaliteit belangrijk voor de woonbeleving van de inwoners van Arnhem. Onder woonkwaliteit verstaan we een duurzame woning die levensloopgeschikt is en de juiste omvang heeft voor de doelgroep die erin woont en voor de plek waar de woning staat.

Woningen verduurzamen

Met woningcorporaties maken we afspraken over verduurzamen van woningen en het aansluiten bij de aanpak van de wijkgerichte energietransitie.

Levensloopgeschikte woningen ontwikkelen en bestaande woningen levensloopgeschikter maken

Bij nieuwbouwontwikkelingen maken we afspraken over levensloopgeschikte woningen in een levensloopgeschikte omgeving. Samen met corporaties proberen we doorstroming te bevorderen en maken we afspraken over de juiste portefeuille in de stad die aansluit bij de doelgroep.

Leefbare woonomgeving

Arnhem staat voor het versterken van identiteit van wijken en het vergroten van de verscheidenheid binnen wijken. Een zekere differentiatie en variatie in huishoudens, inkomens en woningen biedt ruimte aan het maken van een wooncarrière in de wijken. Onze focus ligt op verminderen van de druk op de kwetsbare wijken en voorkomen dat wijken afnemen in leefbaarheid.

Uitvoeringsplan Arnhem Oost

We stimuleren gedifferentieerde wijkopbouw door woonbeleid. In 2021 geven we uitvoering aan het Uitvoeringsplan Arnhem Oost uit de woondeal waarin wonen onderdeel is van de totaal opgave op het verbeteren van de leefbaarheid in de wijken in Arnhem Oost.

Beleid op splitsen en verkameren van woningen

Om beter te kunnen sturen op de effecten van woningsplitsing en verkamering en om de leefbaarheid in de wijken te beschermen en grip te houden op de drukte in wijken, geven we uitvoering aan de activiteiten uit het Plan van Aanpak woningsplitsing en verkamering.

Een schone, groene én klimaatbestendige openbare ruimte

Een aantrekkelijke openbare ruimte vormt een belangrijke basis voor een leefbare stad waarin je prettig kunt wonen, werken en recreëren. Vanwege de mooie landschappelijke ligging en de ontstaansgeschiedenis van de stad beschikt Arnhem over fraaie openbare ruimtes waarvan de vele parken natuurlijk toonaangevend zijn. Tijdens de coronacrisis en de hittegolf van augustus 2020 is opnieuw duidelijk geworden dat het vele groen essentieel is om de stad ook in moeilijke tijden leefbaar te houden.
Vertrekpunt voor de openbare ruimte is dat deze in ieder geval schoon, heel en veilig moet zijn. Het onderhoud is daar in de eerste plaats op gericht. Maar ook toezicht, controle en handhaving leveren daaraan een belangrijke bijdrage. Daarnaast zijn leefbaarheid, klimaatadaptatie en groen leidende thema's voor inrichting en beheer van de openbare ruimte.
We zien dat in sommige wijken de leefbaarheid onder druk staat. Dit uit zich onder andere in een sleetse openbare ruimte. Daarnaast lopen we er tegen aan dat het aanleggen van extra groen ook leidt tot jaarlijks terugkerende hogere beheerkosten. Om deze problemen het hoofd te bieden zijn extra middelen vanuit de Herstelagenda in de begroting opgenomen. Hiermee kan het dagelijks onderhoud op sleetse plekken worden geïntensiveerd en kan extra groen op een gewenst niveau in stand worden gehouden. Daarnaast is er incidenteel budget beschikbaar gesteld voor 'extra' is in de openbare ruimte die kunnen bijdragen aan het vergroten van de leefbaarheid en beleving. Hiermee onderzoeken we hoe we op een creatieve manier kwaliteit kunnen toevoegen aan de openbare ruimte, naast schoon, heel en veilig. Het kan bijvoorbeeld gaan om extra groen, kunst of een spelaanleiding.
Met klimaatadaptatie bereiden we Arnhem voor op de effecten van de klimaatverandering, op meer en heviger weersextremen. Het gaat dan om het (ruimtelijk) aanpassen van de stad en het dusdanig ontwerpen van nieuw stedelijk gebied dat dit minder kwetsbaar is voor hoog en laag water, extreme regenval, hitte en langdurige droogte. Dit is verwoord in de strategie Klimaatadaptatie die we onlangs hebben opgesteld. In samenhang met de klimaatadaptatie hebben we de ambitie om het Arnhemse groen te versterken. Deze ambitie is verder uitgewerkt in de groenvisie.
Voor de openbare ruimte geldt dat de gemeente direct invloed kan uitoefenen op inrichting en beheer. De ambities die we daarbij nastreven verschillen per type gebied en per aspect. Een nadere uitwerking daarvan is terug te vinden in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Naar een klimaatadaptieve stad

Ook in 2020 heeft Arnhem de gevolgen van de klimaatverandering ondervonden. Waren het in het verleden vooral de wolkbreuken die opvielen, de laatste jaren werd duidelijk dat ook droogte een ernstig probleem kan vormen. Daarnaast beleefden we opnieuw een hittegolf met daarin de heetste week ooit gemeten en op enkele dagen temperaturen van meer dan 35 graden. Gedurende de zomer is de 'Strategie Klimaatadaptatie' afgerond. Deze strategie beschrijft op welke manier we Arnhem willen aanpassen aan het veranderende klimaat. De strategie omvat een groot aantal acties waarbij een belangrijk uitgangspunt is dat de gemeente de klimaatadaptatie samen met haar partners realiseert.

Actualisatie van de stresstest

Er is een redelijk compleet beeld van de gevolgen die de klimaatverandering in Arnhem kan hebben en waar aanpassingen nodig zijn. Op het gebied van droogte is dit inzicht nog niet volledig, daarnaast vragen ook andere aspecten (hitte, wateroverlast en waterveiligheid) om een actualisatie. In een actualisatie van de stresstest gaan we een compleet en actueel beeld geven van de risico's en knelpunten voor Arnhem.

Gezamenlijke uitvoeringsagenda voor Arnhem

De gemeente intensiveert het overleg met belangrijke partners zoals corporaties, ontwikkelaars, onderwijsinstellingen, waterschappen. We streven naar één gemeenschappelijke uitvoeringsagenda voor klimaatadaptatie waarin we alle maatregelen van gemeente en partners samenvoegen en afstemmen.

Stimuleren en faciliteren

De gemeente stimuleert particuliere partijen bij het nemen van maatregelen. Dit gebeurt door voorlichting, het beschikbaar stellen van kennis en de subsidieregeling klimaatadaptatie. Het platform Arnhem Klimaatbestendig vervult daarin een belangrijke rol. De subsidieregeling is met ingang van de zomer fors uitgebreid en vereenvoudigd.

Gebiedsgerichte maatregelen

Klimaatadaptatie moet een vast onderdeel gaan vormen van gebiedsontwikkelingen en aanpassingen van de openbare ruimte. We streven daarbij naar meer groen en waterberging en minder verharding.
Ook worden vanuit klimaatadaptatie enkele projecten geïnitieerd. Voor de Van Muijlwijkstraat en de omgeving van Kronenburg liggen voorstellen die de komende tijd uitgewerkt zullen worden. Daarbij wordt ook gezocht naar aanvullende financieringsmogelijkheden.

Meer bomen

Bomen vormen een belangrijk middel om de hitte in de stad te matigen. In het kader van het Bomenplan zullen we daarom extra bomen planten, met bijzondere aandacht voor de zogenaamde 'hitteplekken'. Dit is ook van belang voor de diversiteit van de stad.

Minder verharding

Veel verharding leidt tot een grotere opwarming en meer wateroverlast. In de Strategie Klimaatadaptatie is daarom de ambitie afgesproken om de hoeveelheid verharding in Arnhem met 10% terug te dringen. Bij maatregelen aan de hoofdinfrastructuur en woonomgeving zullen we daarom steeds kijken welke mogelijkheden er zijn om de hoeveelheid verharding terug te dringen.

Arnhems groen versterken

Arnhem is één van de groenste steden van Nederland en dat willen we ook zo houden. Meer dan ooit blijkt hoe belangrijk het groen is om de stad leefbaar en aantrekkelijk te houden. Het beleid voor het Arnhemse groen is geformuleerd in de Groenvisie. Het beleid voor bomen is onlangs uitgewerkt in het Bomenplan. De komende jaren zullen we ons vooral richten op de volgende thema's:

Herkenbare stad: Vergroten van de waarden van bossen en parken
Kenmerkend voor Arnhem zijn de bossen, de natuurterreinen en de vele parken. En ook de lanen en de grote groenzones in en om de wijken, bijvoorbeeld moeraszone Schuytgraaf, ecozones Presikhaaf of de Huissensedijk.

Natuurvriendelijke stad: Vergroten van de biodiversiteit
Onze stad is ook een natuurvriendelijke stad. Sinds 2019 zijn we bijvriendelijke gemeente. Door een natuurlijke manier inrichting en het beheer van het groen houden we rekening met dier- en plantensoorten die kenmerkend zijn voor Arnhem. Het verbinden van groengebieden is eveneens belangrijk voor de migratie van dieren en ook van planten. Natuurinclusief bouwen hoort daar ook bij. Zo komt de natuur tot diep in de stad en vergroten we de biodiversiteit en verbeteren we de ecosystemen in de stad (bijvoorbeeld bos, bloemrijk grasland, poel, moeras en tuin).

In 2020 werken we aan een uitvoeringsagenda Biodiversiteit, om specifieke opgaven te benoemen die nodig zijn om de biodiversiteit in de stad te meten en vandaar uit te vergroten.

Groene gezonde stad: Vergroenen van de stad
Groen zorgt ervoor dat bewoners zich prettiger en gezonder voelen. Het nodigt ook uit tot bewegen en sporten. Dit voorkomt wateroverlast, hittestress en zorgt voor een schonere lucht. En zorgt voor meer biodiversiteit.

Duurzaam beheerde stad: Toekomstbestendig beheer
Ons groen wordt toekomstbestendig beheerd. We willen het groen langdurig in stand te houden. Bomen moeten vitaal oud kunnen worden. Ook het beperken en voorkomen van verspreiding van soorten die de biodiversiteit verstoren (onder andere Japanse duizendknoop) hoort daar bij.

Samenwerkende stad: Samen de stad vergroenen
Het vergroenen van de stad kunnen we niet alleen. We doen dat samen met onze groene partners in de stad en ook onze inwoners.

Herkenbare stad: Verhogen kwaliteit van onze bossen, natuurterreinen, parken en boomstructuren

We willen de kwaliteit van onze waardevolle landschappen op orde houden en verbeteren. Jaarlijks wordt groot onderhoud uitgevoerd aan parken op basis van de beheervisies parken, bossen en natuurterreinen. Maatregelen die we niet in het kader van groot onderhoud kunnen uitvoeren, financieren we met het groenfonds.

Herkenbare stad: Alle (verpachte) agrarische gronden in eigendom van gemeente Arnhem kennen biologische landbouw / veeteelt, met een SKAL certificering

We willen dat onze verpachte agrarische gronden biologische landbouw en veeteelt kennen. Dat vergroot de waarde van het landschap voor mens (gezondheid), dier en plant (biodiversiteit). En het draagt bij aan het toekomstbestendig houden van de stad op het gebied van klimaat: verbeteren van de ecosystemen (bijvoorbeeld bos, heide, hooiland, beek, poel), voorkomen van wateroverlast, hittestress en vervuilde lucht.

Herkenbare stad: Verhogen aandeel bomen en bos in Arnhem

We gaan meer bomen, bomenlanen en bos aanplanten, met voldoende ondergrondse en bovengrondse groeiruimte op basis van Bomenplan Arnhem. Dit wordt verder uitgewerkt via de uitvoeringsagenda van het Bomenplan Arnhem.

Natuurvriendelijke stad: Bij ruimtelijke project is natuurinclusief bouwen en ontwerpen de norm

Natuurinclusief bouwen en ontwerpen wordt nu standaard meegenomen in projecten. Dit is ook benoemd in de woondeal. Op welke wijze en in welke mate dat moet, wordt nu onderzocht.

Natuurvriendelijke stad: Kennis van de biodiversiteit en verbeteren leefgebieden kenmerkende soorten

Of het goed gaat met de biodiversiteit kunnen we meten aan de hand van voorkomen van kenmerkende diersoorten (doelsoorten), benoemd in de Groenvisie. Ook kunnen we specifieke groengebieden (bos, natuur, park) volgen op basis van ' Meetlat biodiversiteit' van IPC. Hiervoor wordt een biodiversiteitsagenda ontwikkeld. Wanneer we weten hoe het staat met de biodiversiteit, weten we gerichter welke maatregelen we moeten uitvoeren.

Natuurvriendelijke stad: Verbeteren van het natuurvriendelijke beheer en inrichting ons van groen

Arnhem heeft ten opzichte van veel andere gemeenten een koppositie op het gebied van ecologisch beheer. Bij de inrichting van onze terreinen gebruiken we inheemse en biologische zaaimengsels en inheemse bomen en struiken. En ook soorten die dracht- en waardplant zijn voor insecten, waaronder vlinders en bijen.
We willen deze koppositie behouden. Daarom zijn we continue bezig om ons te verbeteren, door ons natuurvriendelijk beheer uit te breiden, te versterken en te verfijnen. Denk aan meer maatwerk in het gefaseerd maaibeheer van de bermen, graslanden en het gebruik van duurzaam materieel en materiaal. En we zoeken kansen om nog meer terreinen natuurvriendelijk te beheren. Zo zullen we de mogelijkheden en effecten voor het plaatselijk toepassen van duurzame verkeersborden (bijvoorbeeld bamboe verkeersborden met insectenhotels, motie 20M174 Groene verkeersborden) onderzoeken. Daarbij werken we samen met stichting Arnhem Zoemt en de Imkersvereniging Arnhem, Velp.

Groene en gezonde stad: Verhogen aandeel bomen en bos in Arnhem

We gaan meer bomen, bomenlanen en bos aanplanten, met voldoende ondergrondse en bovengrondse groeiruimte op basis van Bomenplan Arnhem. Dit wordt gecombineerd met maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie.

Samenwerkende stad: Het vergroten van het bewustzijn onder de inwoners voor groen en vergroenen (onder andere tuinen)

Samen met onze groene partners in de stad willen we de inwoners van Arnhem kennis en ervaring op laten doen over de waarden van ons groen. Er wordt ingezet op beleving. Dit maakt de kans groter dat inwoners meer zorg hebben voor hun eigen groene omgeving en hun tuin willen gaan vergroenen. Stichting Natuurcentrum Arnhem, inclusief de Molenplaats, en Arnhem Klimaatbestendig spelen daarbij een belangrijke rol.

Samenwerkende stad: Stimuleren van inwoners om hun eigen terrein en omgeving te vergroenen

Middels subsidieregelingen en bijzondere acties voor particulieren gaan we stimuleren dan zij hun eigen terrein vergroenen.

Aandacht voor dierenwelzijn

In onze stad leven ook dieren. Wij vinden dierenwelzijn belangrijk. Als gemeente zijn wij medeverantwoordelijk voor dieren in Arnhem. Daarnaast verhogen dieren het welzijn van inwoners. We hebben daarom een visie en uitvoeringsagenda opgesteld.

Het voorkomen van dierenleed en waar nodig het verbeteren van de leefomstandigheden van zowel huisdieren als in het wild levende dieren

In sommige situaties is sprake van leefomstandigheden voor dieren die we niet voldoende vinden en in een enkel geval is zelfs sprake van dierenleed. In de uitvoeringsagenda dierenwelzijn hebben we de belangrijkste knelpunten geïnventariseerd. Hieruit vloeien een aantal inspanningen voort die erop gericht zijn om de leefomstandigheden van dieren te verbeteren en dierenleed te voorkomen (zowel op stad als op wijkniveau). Daarbij vinden we het ook belangrijk dat dieren geen overlast veroorzaken.

De opvang van huisdieren waarvoor niet (meer) wordt gezorgd goed regelen

Voor de opvang van zwerfdieren hebben we een overeenkomst met de Stichting Dierentehuis Arnhem e.o. Het asielgebouw is echter verouderd en bouwkundig slecht. Wij ondersteunen het Dierentehuis bij het vinden van een betere oplossing. Daarnaast willen we de pilot ‘Arnhemse minimaregeling dierenartskosten’ voortzetten. In deze begroting is hier € 60.000 per jaar voor gereserveerd. Verder willen we huisdiereigenaren met een kleine beurs, die door omstandigheden tijdelijk de zorg voor het huisdier niet of niet volledig zelf aankunnen, helpen. We gaan hiertoe netwerken, die mensen ondersteunen bij de tijdelijke opvang van hun huisdier, onder de aandacht brengen. En we gaan in gesprek met zorginstellingen en maatschappelijke organisaties om samen naar oplossingen te zoeken voor de huisdieren van ouderen wanneer ouderen naar een zorginstelling verhuizen.

Dierenwelzijn van op onze grond gehouden dieren bevorderen

Wij vinden het welzijn van op gemeentegrond door derden gehouden dieren (denk aan paardenweides en landbouwgrond) belangrijk. Wij gaan onderzoeken of de paarden op onze paardenweides voldoende ruimte hebben. Wij willen verder het welzijn van de dieren op onze verpachte landbouwgronden waarborgen. We hebben een aantal pachters gevraagd om in het najaar 2020 met gezamenlijke plannen te komen voor verduurzaming van de bedrijven en de bedrijfsvoering en wij bieden ondersteuning bij het opstellen van de plannen. Voor onze kuddes Konikpaarden en Galloway-koeien op Meinerswijk is het belangrijk dat zij door bezoekers met rust worden gelaten. We bekijken of de recent bij de ingangen geplaatste informatieborden voldoende effect hebben. Zo niet dan overwegen wij andere middelen om dit doel te realiseren.

Op diervriendelijke wijze voorkomen of bestrijden van schade, overlast en gevaar door dieren

Gehouden dieren, zoals honden, maar ook in het wild levende dieren, zoals ganzen, ratten en duiven kunnen schade, gevaar en overlast opleveren. Dit willen wij op een zo diervriendelijke wijze voorkomen.

Zoveel mogelijk voorkomen, beperken en bestraffen van door mensen toegebracht dierenleed

Problemen met dierenwelzijn komen vooral voort uit onwetendheid. Daarom gaan we de voorlichting over dierenwelzijn op arnhem.nl verbeteren. Daarnaast gaan we in gesprek met maatschappelijke organisaties om stichtingen als Blijf van mijn Dier onder de aandacht te brengen bij zorgverleners.

Natuurlijk gedrag van en een gezonde leefomgeving voor in het wild levende dieren bevorderen

We blijven voortdurend kijken wat we kunnen doen om een gezonde leefomgeving te waarborgen voor in het wild levende dieren. Zo hebben we in het buitengebied bijvoorbeeld poelen aangelegd waarvan vele diersoorten, insecten tot aan grofwild, profiteren, blijven we meewerken aan het realiseren van een gezonde populatie grofwild en hebben we ruiterpaden ingezaaid met bloemrijke kruidenmengsels.

Een milieu- en gebruiksvriendelijke afvalinzameling

Een milieu- en gebruiksvriendelijke afvalinzameling is een essentieel onderdeel van een duurzame woon- en leefomgeving. De ambitie is om afval zoveel mogelijk te hergebruiken en de hoeveelheid restafval verder te verkleinen, dit in combinatie met gebruiksvriendelijkheid en aanvaardbare kosten.

Minder restafval

Het is de ambitie om de hoeveelheid restafval die verbrand moet worden naar beneden te brengen. Deze doelstelling sluit aan bij de landelijke doelstellingen. Dit willen we in Arnhem bereiken met een betere afvalscheiding door inwoners en het voorkomen van import van afval van bedrijven en inwoners uit andere gemeenten. Daarnaast hebben we ook een financiële prikkel ingevoerd die de inwoners stimuleert om hun afval zoveel mogelijk te scheiden.

Implementatie Diftar

Met de invoering van Diftar per 1 juli 2020 brengen we de kosten voor afvalinzameling meer in rekening bij de gebruikers: als je meer restafval aanbiedt, ga je ook meer betalen. Daarnaast zet deze financiële prikkel inwoners aan tot betere afvalscheiding van herbruikbare fracties zoals papier, GFT-afval en plastic, blik en drankenverpakkingen (PBD). De voorzieningen die nodig zijn voor optimale afvalscheiding van de overige fracties zijn op peil gebracht.
De invoering van Diftar ondersteunen we met communicatie en waar nodig handhaving. Met communicatie informeren en motiveren we de bewoners om hun afval zoveel mogelijk te scheiden. Daarnaast is soms handhaving nodig om het verkeerd aanbieden van afval tegen te gaan.

Doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten

Hieronder geven we een eerste inzicht van de relatie tussen doelen en budgetten zoals in de doorontwikkeling P&C-cyclus is aangegeven[13].

Begroting 2021 per ambitie en doel		Lasten	Baten	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen
Bedragen x € 1.000					
Arnhem biedt woonruimte		**1.162**	**353**	**43**	**301**
Beschikbare en betaalbare woningen	WE02	1.162	353	43	301
Duurzame en levensloopgeschikte woningen	WE02				
Leefbare woonomgeving	WE02				
Een schone, groene én klimaatbestendige openbare ruimte		**7.660**	**692**	**0**	**687**
Naar een klimaatadaptieve stad	WA02	7.660	692	0	687
Arnhems groen versterken	WA02				
Aandacht voor dierenwelzijn		**212**	**0**	**0**	**0**
het voorkomen van dierenleed en waar nodig het verbeteren van de leefomstandigheden van zowel huisdieren als in het wild levende dieren	WA07	212	0	0	0
Een milieu- en gebruiksvriendelijke afvalinzameling					
Minder restafval					
Overig	**WA04**	**27.024**	**38.768**	**327**	**810**
Totaal		**36.058**	**39.814**	**371**	**1.799**

13 In deze tabel is te zien welke doelen zijn gekoppeld aan welke portefeuilleonderdelen. Niet alle werkzaamheden die we uitvoeren (met name 'going concern'-werkzaamheden) zijn opgenomen in de doelstellingen. Hierdoor is er op dit moment nog geen sluitende koppeling tussen doelen en budgetten. Daarnaast vallen sommige doelen onder hetzelfde portefeuilleonderdeel. In dat geval is het totaal van het portefeuilleonderdeel één keer in de tabel opgenomen. Zie voor een overzicht van de portefeuilleonderdelen bijlage 3.

Wat mag het kosten

	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Meerjarenraming		
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000							
Middelen							
Lasten	31.806	32.478	34.835	36.058	35.658	34.399	34.463
Baten	39.109	37.873	39.147	39.814	39.742	39.561	39.530
Saldo lasten en baten	***7.302***	***5.395***	***4.312***	***3.756***	***4.084***	***5.161***	***5.067***
Toevoegingen aan reserves	2.284	200	247	371	3.680	584	585
Onttrekkingen aan reserves	934	1.286	2.864	1.799	4.750	687	892
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-1.350***	***1.085***	***2.617***	***1.428***	***1.070***	***103***	***307***
Gerealiseerd resultaat	**5.952**	**6.480**	**6.929**	**5.184**	**5.154**	**5.264**	**5.374**

Toelichting

Lasten

De lasten voor 2021 zijn in totaal begroot op € 36,1 miljoen. Dit is opgebouwd uit de volgende onderwerpen:

- Riolering: € 13,3 miljoen;
- Afval: € 11,7 miljoen;
- Stedelijk groen: € 4,5 miljoen;
- Parken, bossen en ecologie: €2,4 miljoen;
- Wonen: €1,2 miljoen;
- Overige lasten: € 3,0 miljoen.

De totale begrote lasten zijn in 2021 € 1,2 miljoen hoger dan in 2020. Vanuit de Herstelagenda wordt in 2021 € 0,4 miljoen geïnvesteerd in de kwaliteit van de openbare ruimte. En daarnaast € 40 duizend in 2021 om de openbare ruimte aantrekkelijker te maken met bijvoorbeeld kunst en groen (motie 20M117 Merlijn Schrijvers). Ten opzichte van 2020 zijn er extra middelen begroot voor het plan van aanpak woonwagenlocaties (€ 0,2 miljoen in 2021 en € 0,1 miljoen in 2022) welke gedekt worden uit de bestemmingsreserves op gebied van wonen. En er zijn extra middelen begroot voor de woondeal (€ 0,2 miljoen in 2021 en 2022). Tevens zijn de lasten voor dierenwelzijn met ruim € 0,1 miljoen toegenomen.

Baten

De begrote baten bedragen in 2021 € 39,8 miljoen. Dit is opgebouwd uit de volgende onderwerpen:

- Afval: € 20,6 miljoen;
- Riolering: €17,2 miljoen
- Parken, bossen en ecologie: € 0,7 miljoen;
- Havenbeheer: € 0,5 miljoen;
- Kabels en leidingen: € 0,4 miljoen;
- Wonen: € 0,4 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

De toevoeging aan de reserves bedraagt in 2021 € 0,3 miljoen, verdeeld over de reserves BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte, BR Onderhoud vastgoed en BR Volkshuisvesting.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan reserves voor 2021 zijn totaal begroot op € 1,9 miljoen. Dit is opgebouwd uit:

- BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte: € 1,3 miljoen;
- BR Groenfonds: € 0,2 miljoen;
- BR Volkshuisvesting: € 0,1 miljoen voor het plan van aanpak woonwagenlocaties;
- BR Stimulering woningbouw: € 0,1 miljoen voor het plan van aanpak woonwagenlocaties;
- Overig: € 0,2 miljoen totaal aan de Algemene reserve, BR startersleningen en BR Onderhoud vastgoed.

De onttrekkingen zijn in 2021 € 1,0 miljoen lager dan in 2020. Dit heeft voornamelijk te maken met een verschuiving van werkzaamheden over de jaargrenzen heen.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen in dit programma opgenomen.

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Toelichting	Bron
Leefbaarheid in eigen buurt	2019	7,2		L&V monitor gemeente
Woonomgeving	2019	7,4		L&V monitor gemeente

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website waarstaatjegemeente. Op de webversie van de begroting zijn ook de trends van deze indicatoren voor Arnhem te zien (financien.arnhem.nl).

Indicator	Jaar	Score Arnhem	Score Nederland	Toelichting	Bron
Nieuw gebouwde woningen	2018	11,1	8,6	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	ABF - Systeem Woningvoorraad
Omvang huishoudelijk restafval	2018	210	172	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval (kg per inwoner).	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GO Arnhem Nijmegen City Region
Lingezegen
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Wonen

- Woningcorporaties;
- Particuliere verhuurders;
- Beleggers/ontwikkelaars;
- Zorgpartijen.

Openbare ruimte

- Wijkteams;
- Schouwgroepen en belangengroepen;
- Waterschappen;
- Grondeigenaren (onder andere woningcorporaties, Provincie, Hoge Veluwe, Gelders Landschap, Staatsbosbeheer);
- Groen Forum;
- Klimaatbestendig Arnhem;
- Triple Helix partners.

Subsidies

Hieronder is de partij opgenomen die in 2021 meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit dit programma:

- Stichting Natuurcentrum Arnhem.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Risicobeheersing

Hieronder zijn de risico's genoemd met de grootste financiële impact op de begroting komend vanuit het programma Gezondheid en sport. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande risico's en de risico's als gevolg van de coronacrisis. In de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen wordt een integraal beeld van de risico's gegeven.

Gemeentebrede risico's

Planschade plan van aanpak woningsplitsing en verkamering

Beleidskaders

Wonen

- Arnhemse woonprincipes (Woonvisie);
- Volkshuisvestelijk kader;
- Volkshuisvestelijk kader 2019-2022;
- Huisvestingsverordening.

Openbare ruimte

- Structuurvisie 2020-2040;
- Groenvisie 2017-2035;
- Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2016-2020;
- Nota Ruimte voor de Jeugd (Spelennota) 2010 - 2020;
- Initiatiefvoorstel Groene Speelplaatsen;
- Aanpak wateroverlast Arnhem Noord 2015;
- Bomenplan Arnhem;
- De Visie en Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2021-2030 (voorstel aangeboden aan de gemeenteraad);
- Strategie klimaatadaptatie Arnhem 2020 - 2030 (voorstel aangeboden aan de gemeenteraad).

Paragrafen

De paragrafen vormen een 'dwarsdoorsnede' van de begroting, bezien vanuit een bepaald perspectief. Een aantal paragrafen is in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht voorgeschreven.

In de paragrafen worden kaderstellende beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. De paragrafen geven daarmee belangrijke aanvullende informatie over de meerjarige financiële positie van de gemeente. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan de paragrafen verschilt per onderwerp.

De volgende paragrafen zijn opgenomen:

1. Lokale heffingen
2. Risicomanagement en weerstandsvermogen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Investeringen
9. Subsidies

Lokale heffingen

Uitgangspunten van beleid

Afspraken uit het Coalitieakkoord 2018-2022

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is de afspraak gemaakt dat alle belastingen, heffingen, leges en parkeertarieven met ingang van 2019 niet verhoogd zullen worden. In 2019 zijn aanvullende afspraken op dit coalitieakkoord gemaakt. Hierbij is afgesproken om in 2020 de OZB eenmalig te verhogen met 1,25% (Amendement 19A66). Voor de begroting van 2021 wijzigen deze afspraken niet. Als algemene regel is afgesproken dat alle belastingen, heffingen, leges en parkeertarieven niet verhoogd zullen worden.

Aanvullend op deze afspraken geldt voor de OZB dat ieder jaar een herwaarderingsjaar is. Dat betekent dat de WOZ-waarden gebaseerd worden op een nieuwe waardepeildatum (in 2021 is dat 1 januari 2020).
Het gemiddelde herwaarderingscijfer leidt tot een tariefaanpassing zodat de herwaardering geen lastenontwikkeling tot gevolg heeft. Om te voorkomen dat de opbrengst OZB te hoog of te laag wordt, wordt de gemiddelde waarde-ontwikkeling gecompenseerd door een tariefswijziging. Uiteraard kan de werkelijke waardestijging per individueel object afwijken van de gemiddelde waardestijging, met als gevolg een andere individuele ontwikkeling van de lasten dan hier gepresenteerd.

Afvalstoffenheffing/ invoering Diftar

Met ingang van 1 juli 2020 is in de gemeente Arnhem Diftar ingevoerd. Met een Diftar-systeem krijgen inwoners meer invloed op de hoogte van hun afvalstoffenheffing. De financiële prikkel die hiermee gegeven wordt, zal leiden tot betere afvalscheiding, minder restafval en past daarmee volledig in het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Arnhem.

Parkeerbelasting

Het betaald parkeergebied zal de komende jaren alleen worden vergroot, wanneer hier draagvlak voor bestaat binnen de buurt/wijk. De verwachting is dat in de wijken initiatieven worden ontwikkeld om betaald parkeren te gaan invoeren. Wanneer het betaald parkeergebied wordt vergroot, dan zal dat een positief effect hebben op de belastinginkomsten.

Bedrijveninvesteringszones

Hoogstwaarschijnlijk zal de gemeenteraad nog voor januari 2021 een verordening vaststellen, waarmee het voor ondernemers van het Korenkwartier mogelijk wordt om een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) op te richten. Een BIZ betreft een afgebakend gebied binnen de gemeente, waarin ondernemers samen zorgen voor een veilige en leefbare bedrijfsomgeving. De gemeente int van de ondernemers in de BIZ een bijdrage en keert deze vervolgens als subsidie uit aan de BIZ als uitvoeringsorganisatie. In de verordening kan worden opgenomen dat de perceptiekosten op de subsidie in mindering worden gebracht; in dat geval is de BIZ-bijdrage voor de gemeente volledig budgetneutraal.
De verordening treedt pas in werking bij voldoende draagvlak onder de ondernemers in de BIZ. Plannen voor oprichten van een BIZ zijn er voor de Korenmarkt (Korenkwartier). De verwachting is dat de draagvlakmeting in februari 2021 zal plaatsvinden.

Ontwikkelingen gemeentelijk belastinggebied

Er zijn op dit moment landelijk beleidsvoorstellen in ontwikkeling met betrekking tot verbetering van het belastingstelsel, inclusief de lokale belastingen. Het is echter op dit moment nog te prematuur om daarover te kunnen rapporteren.

Geraamde inkomsten en een overzicht op hoofdlijnen

	2020	2021
Bedragen x € 1.000		
Belastingsoorten		
Onroerend zaakbelasting	54.905	55.190
Afvalstoffenheffing	17.511	17.554
Rioolheffing	16.864	17.117
Toeristenbelasting	625	625
	89.905	***90.486***
Overige heffingssoorten		
Parkeerbelasting	7.649	8.186
Leges burgerlijke stand	2.113	2.115
Bouw- en sloopvergunningen (Wabo)	3.933	4.037
	13.695	***14.338***
Totaal	**103.600**	**104.824**

Lokale lastendruk en kwijtscheldingsbeleid

Ontwikkeling lokale lastendruk in Arnhem

Gemiddelde lastenontwikkeling per woning (eigenaar)	2020	2021	%
Onroerend zaakbelasting	€ 342	€ 342	0,00%
Rioolheffing	€ 174	€ 177	1,5%
Afvalstoffenheffing	€ 242	€ 241	-0,1%
	€ 758	**€ 760**	**0,31%**

Gemiddelde lastenontwikkeling per woning (gebruiker/huurder)	2020	2021	%
Onroerend zaakbelasting	€ 0	€ 0	0,0%
Rioolheffing	€ 87	€ 89	1,5%
Afvalstoffenheffing	€ 242	€ 241	-0,1%
	€ 329	**€ 330**	**0,32%**

Ontwikkelingen lokale lastendruk in landelijk perspectief

Het Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden (Coelo) meet jaarlijks de lokale lastendruk van de Nederlandse gemeenten. De indicator 'Woonlasten meerpersoonshuishouden' geeft inzicht in de ontwikkeling van de Arnhemse woonlasten in relatie tot die van de overige gemeenten. De indicator bestaat uit de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Uit een analyse is gebleken dat bij de berekening van de waarde van een gemiddelde woning in Arnhem andere aannames worden gehanteerd dan waarmee door het Coelo wordt gerekend. Bij de berekening van de gemiddelde WOZ-waarde van een woning in Arnhem wordt ook de categorie recreatiewoningen en overige woningen betrokken, terwijl deze categorie bij de berekening van het Coelo buiten beschouwing blijft. Omdat deze categorie een lagere gemiddelde WOZ-waarde heeft dan de overige categorieën, heeft dit een verlagend effect op de berekende gemiddelde WOZ-waarde voor een woning in Arnhem. Een vergelijking met de gegevens van het Coelo levert hierdoor een afwijking op.

Kwijtscheldingsbeleid

Inwoners van Arnhem komen in aanmerking voor kwijtschelding als onder andere het zogenaamde gecorrigeerde inkomen lager uitvalt dan 100% van het bijstandsniveau. Arnhem kiest met het hanteren van een bovengrens van 100% van het bijstandsniveau voor de maximale invulling van het kwijtscheldingsbeleid die de wet biedt.

Kostendekkendheid leges en heffingen

Afvalstoffenheffing

Ten opzichte 2020 zijn de volgende ontwikkelingen van invloed op het tarief voor de afvalstoffenheffing in 2021:

- een verwachte daling van de lasten voor restafval en hogere inkomsten door inzameling van herbruikbaar afvalstromen, totaal circa € 0,5 miljoen (al verwerkt in de begroting 2020 als effect op de resultaten voor 2021 van invoering Diftar);
- extra kosten inzameling (€ 0,4 miljoen) oud-papier als gevolg van ongunstige marktontwikkelingen voor oud papier en de nieuwe aanbesteding voor het ophalen;
- verwachting stijging van kosten als gevolg van loon- en prijsindexaties (€ 0,2 miljoen);
- groei van het aantal huishoudens.

De hierboven genoemde kostenstijgingen kunnen in voldoende mate opvangen worden door de verwachte positieve effecten van Diftar en door de groei van het aantal huishoudens. Op basis van bovenstaande ontwikkelingen blijft zowel het vaste als variabele tarief van de afvalstoffenheffing voor 2021 gelijk aan het tarief dat vanaf 1/7/2020 gehanteerd wordt. In lijn met voorgaande jaren is het tarief niet volledig kostendekkend.

Berekening kostendekkenheid t.b.v. Afvalstoffenheffing	
Bedragen x € 1.000	
Kosten Taakveld(en),incl. (omslag) rente	20.486
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-2.949
Netto kosten taakvelden	***17.537***
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	644
BTW	2.775
Totale kosten	***20.956***
Opbrengst heffingen	17.554
Dekkingspercentage	**84%**

Rioolheffing

Beleidsuitgangspunten:

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken om de heffingen kostendekkend te maken. Dit betekent voor de rioolheffing een jaarlijkse groei van 1,5%.

Berekening kostendekkenheid t.b.v. Rioolheffing	
Bedragen x € 1.000	
Kosten Taakveld(en),incl. (omslag) rente	15.120
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-
Netto kosten taakvelden	***15.120***
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	1013
BTW	1.566
Totale kosten	***17.699***
Opbrengst heffingen	17.161
Dekkingspercentage	**97%**

Leges

Legesverordening	Lasten 2021	Baten 2021	Kosten-dekkendheid
Bedragen x € 1.000			
Algemene dienstverlening			
PD-Burgerlijke stand	3.415	2.115	62%
Parkeren	106	88	83%
Overige APV	100	97	97%
Subtotaal Algemene dienstverlening	**3.621**	**2.300**	**64%**
Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning			
Huisvesting en Wabo	4.581	4.037	88%
Kabels/leidingen	413	352	85%
Subtotaal Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	**4.994**	**4.389**	**88%**
Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn			
Drank- en Horeca	218	191	88%
Prostitutiebedrijven	8	7	88%
Winkeltijden	-	-	0%
Subtotaal Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	**417**	**328**	**79%**
Totaal	**9.032**	**7.017**	**78%**

Overzicht lokale heffingen

Onroerendzaakbelasting

2020	Tarieven			WOZ-waarde	Begroot 2019		
	gebruiker	eigenaar	totaal	totaal	gebruiker	eigenaar	totaal
Bedragen x € 1.000							
Woningen		0,1587%	0,1587%	16.275.846		26.122	26.122
Niet-woningen	0,1963%	0,5890%	0,7853%	3.664.103	7.193	21.582	28.774
Totaal				**19.939.949**	**7.193**	**47.703**	**54.896**

2021	Tarieven			Stijgings-perc. tarief	WOZ-waarde	Begroot 2021		
	gebruiker	eigenaar	totaal		totaal	gebruiker	eigenaar	totaal
Bedragen x € 1.000								
Woningen		0,1466%	0,1466%	-7,65%	17.820.596		26.122	26.122
Niet-woningen	0,2060%	0,6180%	0,8240%	4,93%	3.527.414	7.267	21.801	29.067
Totaal					**21.348.009**	**7.267**	**47.923**	**55.190**

Onroerend zaakbelasting	gemiddelde woning	gemiddelde niet-woning
Lasten 2020	342	4.856
Indexatie 0%	*0*	*0*
Lasten 2021	**342**	**4.856**

Afvalstoffenheffing

	Vast tarief	Vast		Aantal huishoudens		Begroot	
	per 1-7-2020	Tarief	2021	2020	2021	2020	2021
Bedragen x € 1.000							
Afvalstoffenheffing vast	81,30		162,60	72.226	72.766	17.511	11.832
Afvalstoffenheffing variabel*			78,64				5.722
Totaal			**241,24**	**-**	**-**	**17.511**	**17.554**
Variabel tarief per 30-liter zak	0,80		0,80				

Afvalstoffenheffing	Gemiddeld per huishouden
Lasten 2020	**€ 242**
waarvan vast	*€ 163*
*waarvan variabel**	*€ 79*
ontwikkeling tarief	€ -
Lasten vast tarief 2021	**€ 241**
Variabel tarief per 30-liter zak	0,80

** op basis van het gebruik van een gemiddeld huishouden*

Rioolheffing

Rioolheffing	Tarieven	Tarieven		aansluiting op riool	Begroot 2020		
2020	**eigenaar**	**gebruiker**	**Totaal**	**totaal**	**gebruiker**	**eigenaar**	**totaal**
Bedragen x € 1.000							
Woningen	0,0384%	0,0384%	0,0767%	16.225.846	6.225	6.225	12.449
Niet-woningen	0,0615%	0,0615%	0,1230%	3.589.103	2.208	2.208	4.415
Totaal				**19.814.949**	**8.432**	**8.432**	**16.864**

Rioolheffing	Tarieven	Tarieven		Stijgings-perc. tarief	Aansluiting op riool	Begroot 2021		
2021	**eigenaar**	**gebruiker**	**Totaal**		**totaal**	**gebruiker**	**eigenaar**	**totaal**
Bedragen x € 1.000								
Woningen	0,0356%	0,0356%	0,0711%	-7,32%	17.770.596	6.318	6.318	12.636
Niet-woningen	0,0644%	0,0644%	0,1289%	4,76%	3.477.414	2.241	2.241	4.481
Totaal					**21.248.009**	**8.559**	**8.559**	**17.117**

Rioolheffing		gemiddelde woning		gemiddelde niet-woning	
Lasten 2020		**€ 174**		**€ 779**	
	Indexatie 1,5%	€ 2,6	1,50%	€ 11,69	1,50%
Lasten 2021		**€ 176,99**		**€ 791**	

De opgenomen tarieven OZB en rioolheffing zijn gebaseerd op de waardeontwikkeling zoals die bij het opstellen van de Begroting bekend was. Medio oktober vindt een verbijzondering van de verwachte waardeontwikkeling plaats ten aanzien van de lokale markt. Indien dit gevolgen heeft voor de opgenomen tarieven, zullen deze tarieven worden bijgesteld. Een wijziging van de tarieven heeft echter geen gevolgen voor de belastingopbrengsten en de te betalen lasten, die blijven ongewijzigd. De tarieven worden ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden in de betreffende verordeningen.

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Samenvatting financiële positie

In hoofdstuk 1 van deze begroting zijn de hoofdlijnen van beleid en financiën voor de begroting 2021 en volgende jaren opgenomen. In deze paragraaf staan we uitgebreider stil bij de financiële positie van onze gemeente.
In vorige begrotingen was de vergelijking opgenomen hoe iemand naar zijn of haar eigen financiële positie kijkt. Als iemand bijvoorbeeld een goed en zeker inkomen heeft om zijn huur of hypotheek te betalen, verder geen grote schulden heeft en ook nog over een spaarsaldo beschikt kan worden geconcludeerd dat de financiële positie robuust en solide is.
Zo is het ook bij gemeenten. Heeft de gemeente Arnhem geen of weinig schulden, een goed gevulde 'bankrekening' (algemene reserve) en zijn de baten vrijwel ieder jaar even hoog of iets hoger dan de lasten, dan staat Arnhem er over het algemeen goed voor.
Het weerstandsvermogen geeft daarnaast aan in welke mate de gemeente Arnhem in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering hiervan in gevaar komt. Door in samenhang te kijken naar een aantal kengetallen kunnen we de financiële positie van de gemeente Arnhem beoordelen. Dat is ook wat in deze paragraaf gebeurt.

Sinds maart 2020 ziet de wereld er door de coronacrisis heel anders uit. De lockdown en aansluitende beperkingen hebben grote impact op de samenleving en de overheidsfinanciën. Om de economische en maatschappelijke gevolgen te beperken kwam er een omvangrijk pakket steunmaatregelen van het Rijk, deels ook uitgevoerd door gemeenten. Arnhem trof ook zelf als gemeente tal van maatregelen. Ook besprak de raad de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis met een heel pakket aan stimuleringsmaatregelen voor onze stad, waarvoor geld wordt vrijgemaakt.
Vanaf het begin van de crisis werd steeds nagegaan wat de financiële impact voor Arnhem is. Zo was en is 2020 een jaar met niet of nauwelijks te voorziene ontwikkelingen. Maar hoe gaat het nu verder? Wat voor consequenties heeft dit voor de financiële positie van de stad? Hoe kijken we vanuit deze ontwikkelingen naar de kengetallen die belangrijk zijn voor de financiële positie van onze stad? Wat betekent het voor de mate van financiële robuustheid van de gemeente?

Kenmerk van de situatie van de afgelopen maanden is geweest dat er sprake is van grote onzekerheid. De onzekerheid over het verdere verloop van de crisis duurt voort. Er is niemand die echt goed kan voorspellen hoe de komende maanden en jaren er precies uit gaan zien. Komen er nieuwe beperkende maatregelen of worden maatregelen na enige tijd weer versoepeld? Hebben die een landelijk of vooral regionaal karakter? Komt er een vaccin en wanneer dan?
Omdat dit soort vragen niet te beantwoorden zijn wordt voor de impact zoveel mogelijk aangesloten bij inschattingen en scenario's die door het Centraal Plan Bureau (CPB) worden opgesteld. Eerder waren dat de ramingen van het CPB van maart en juni 2020. Op het moment dat deze begroting wordt opgesteld is de augustusraming 2020 beschikbaar. In grote lijnen komen de twee basisramingen van juni en augustus overeen. De augustusraming is iets positiever. Wel presenteert het CPB een zgn. tweede-golfscenario met substantiële herinvoering van contact beperkende maatregelen, vraaguitval en verder oplopende werkloosheid. In dit tweede-golf scenario loopt de overheidsschuld verder op, maar blijft onder de niveaus die als riskant worden gezien, zo geeft het CPB aan. Gezien de conjuncturele situatie is het advies van het CPB om ook dan geen maatregelen te treffen om het tekort te beperken. Het advies is dus om niet te bezuinigen of lasten te verhogen. Op het moment dat deze begroting wordt opgesteld is de verwerking van de adviezen in de Rijksbegroting nog niet bekend.
De komende maanden en wellicht jaren wordt het zaak de ontwikkelingen zo goed mogelijk te blijven volgen en daarop in te spelen en wanneer dat mogelijk en noodzakelijk is maatregelen te nemen. Wanneer daartoe aanleiding is zal de raad hierover geïnformeerd worden.

Gemeenten zijn voor hun financiële positie voor hun inkomsten in grote mate afhankelijk van het Rijk. Gemeenten hebben een relatief klein eigen belastinggebied en kunnen beperkt eigen inkomsten verwerven. Ook om die reden kon het niet anders dan dat het Rijk gemeenten in belangrijke mate compensatie biedt voor de gevolgen van de coronacrisis.
De 'grenzen' van het financieel speelveld voor de gemeente en de manier waarop de gemeente daarin opereert liggen vast in de gemeentewet en de begrotingsvoorschriften (BBV). Anders dan het Rijk moet het gemeentelijke huishoudboekje van de gemeente altijd in evenwicht zijn. De raad moet erop toezien dat de begroting 'structureel en reëel in evenwicht is' dan wel er voor zorgen dat dit evenwicht in de daarop volgende jaren wordt vastgesteld (art. 189 lid 2 gemeentewet). De begroting moet vervolgens worden goedgekeurd door Gedeputeerde Staten

(GS). Is de begroting niet sluitend dan komt een gemeente onder toezicht van GS en moet de gemeente maatregelen nemen om de begroting sluitend te maken.

In voorgaande begrotingen en in de nieuwe Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen zijn de mate van robuustheid van de begroting, de mate van robuustheid van de buffers om risico's op te vangen als die zich voordoen en de mate van robuustheid van de balans genoemd als beoordelingspunten voor onze financiële positie. Bij het samenstellen van de begroting geeft dit het volgende beeld:

1. De robuustheid van de begroting. De begroting is over de jaren 2021-2024 in evenwicht. Daarbij is uitgegaan van de laatst beschikbare informatie over de inkomsten van het Rijk op basis van de meicirculaire. In de begroting is rekening gehouden met de lasten van de Herstelagenda.
2. De mate van robuustheid om risico's op te vangen. De gevolgen voor het gemeentelijk risicoprofiel zijn geïnventariseerd en hebben geleid tot een verhoging van de benodigde buffers voor risico's. Om ruimte te maken om investeringen in de stad via de Herstelagenda mogelijk te maken, zijn de bestemmingsreserves onderzocht waardoor ruimte hieruit is vrijgemaakt. Dit zorgt ervoor dat de algemene reserve als belangrijkste onderdeel van de buffers om risico's op te vangen maar in beperkte mate daalde. Dit zorgt er voor dat ondanks de coronacrisis de weerstandsfactor nog steeds voldoet aan de minimumnorm van 1,0.
3. De mate van robuustheid van de balans. Hierbij gaat het onder andere om de omvang van de schulden van de gemeente. De verhouding tussen eigen en vreemd vermogen. Door de vorige economische crisis kwam de robuustheid van de balans onder druk te staan. Door de afspraken die zijn vastgelegd in art. 11, lid 6 van de verordening Financieel beleid en beheer worden jaarlijks bedragen toegevoegd aan de bestemmingsreserve solvabiliteit, waardoor deze meerjarig toeneemt. De BR solvabiliteit is een extra buffer voor onvoorziene tegenvallers. Het kengetal met betrekking tot solvabiliteit is lager dan de norm die de provincie hanteert en is afgenomen ten opzichte van het jaarverslag 2019. Dit wordt vooral veroorzaakt door de onttrekkingen uit de bestemmingsreserves en de hogere investeringen in 2021 en 2022.

Op basis van de begroting die nu voorligt en de informatie die daaraan ten grondslag ligt, is de gemeente Arnhem er in geslaagd is om op dit moment een begroting te presenteren die zowel voorziet in het uitvoeren van de Herstelagenda zonder al te zeer op de robuustheid van de begroting in te leveren. Robuustheid van de begroting is uiteraard in tijden van crisis geen hoofddoel van de gemeente. Maar dat de gemeente op dit moment redelijk robuust is, kan helpen de stad de komende jaren door de crisis heen te loodsen. Ook als er nieuwe ontwikkelingen op de stad afkomen.

Zoals aangegeven is de onzekerheid groot en zijn de verdere effecten van de crisis voor de financiële positie onzeker. Belangrijk is daarbij vooral hoe het Rijk om zal gaan met de uitkeringen aan de gemeenten. Van grote invloed kan ook zijn hoe het Rijk in september van dit jaar besluit over de verdeling van de middelen Buig (bijstand). Om het financieel effect voor gemeenten te beperken is er een zgn. vangnetregeling. Niet duidelijk is ook of de verschillende mate van impact van corona voor wat betreft aantallen bijstandscliënten tussen gemeenten invloed gaat hebben op de omvang van de middelen die Arnhem hiervoor van het Rijk ontvangt.
Los van de coronacrisis kunnen ook twee mogelijke herverdeeleffecten van middelen die de gemeente Arnhem van het Rijk ontvangt van invloed zijn op de financiële positie. Een positief effect kan optreden door een andere verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds waarbij de grotere gemeenten, zoals Arnhem, meer middelen ontvangen. In negatieve zin door een andere verdeling van de middelen voor beschermd wonen. Over deze herverdelingen van middelen over gemeenten is nog geen besluit genomen.

Tot op dit moment heeft het Rijk er voor gekozen met maatregelen de economie en het op peil houden van de werkgelegenheid te steunen. De belastingen zijn niet verhoogd en ook aanvullende bezuinigingen op het gemeentefonds zijn op dit moment niet bekend. Mocht het Rijk besluiten dit wel te gaan doen dan zullen daar ook de gemeenten de negatieve gevolgen van ondervinden. De gemeente Arnhem zou in die situatie tegenvallers tijdelijk nog op kunnen vangen via de aanwezige buffers. Als eventuele bezuinigingen van het Rijk een structureel karakter zouden dragen zouden ook in Arnhem bezuinigingen noodzakelijk zijn.
Hoe de uitkeringen van het Rijk zich op de wat langere termijn zullen ontwikkelen is onduidelijk. Meer zicht hierop komt wellicht pas na de Tweede Kamer verkiezingen in maart 2021, de vorming van een nieuw Kabinet en een nieuw regeerakkoord.
De vaste financiële adviseurs van de minister van Financiën, de Studiegroep Begrotingsruimte, hebben in juli 2020 een advies uitgebracht over de begrotingssystematiek tijdens een volgende kabinetsperiode 2021-2025. Daarin is aangegeven dat het op korte termijn te risicovol zou zijn om, zolang er sprake is van economische neergang, te bezuinigen of lasten te verhogen. Dat zou de economie verder afremmen en de crisis verdiepen.

Door het huidige beleid met een pakket aan steunmaatregelen kan er sprake zijn van tijdelijk effect op de schulden, waarna deze weer worden afgebouwd. De Studiegroep benoemt ook een andere situatie, waarbij er geen sprake is van een tijdelijk effect. In dat geval heeft het Rijk ook na deze crisis maatregelen op zich genomen, waardoor de schulden van het Rijk blijven oplopen. Dit negatieve scenario zou op termijn geen houdbare situatie opleveren, waardoor de budgettaire opgaven op lange termijn zouden worden vergroot, zo geven ze aan. Ze bepleiten ook een beleid gericht op de lange termijn met structurele oplossingen op het gebied van economie, duurzaamheid, ecologie en het welzijn van mensen. De Arnhemse Herstelagenda met daarin opgenomen maatregelen sluit aan bij de deze laatste denklijn.
Al met al een onzekere situatie, zowel voor wat betreft het verloop van de coronacrisis als voor de uitkeringen van het Rijk voor de begrotingsjaren 2021-2024 van de gemeente. College en raad zullen hierin hun weg moeten vinden en steeds weer anticiperen op nieuwe ontwikkelingen. Vinger aan de pols houden en sturen en bijsturen zal naar verwachting de komende periode van groot belang blijven. Zoals aangegeven zal ook de raad daarover steeds worden geïnformeerd en betrokken.

Slotconclusie van onze financiële positie is dat deze nog gezond is en voldoende robuust is. De gemeente bezit nog buffers die, mocht de crisis langer duren, incidenteel ruimte bieden om tegenvallers op te vangen. Onze gemeente is kwetsbaar wanneer de crisis langer duurt en dit zou leiden tot bezuinigingen op inkomsten van het Rijk. Daarnaast zijn we kwetsbaar voor mogelijke herverdeeleffecten van middelen van het Rijk.

Samenvatting financiële kengetallen

Voor de beoordeling van de financiële positie van gemeenten worden kengetallen gebruikt. Door deze kengetallen in onderlinge samenhang te bekijken is het mogelijk het beeld van de financiële positie te verdiepen. In onderstaand plaatje zijn deze opgenomen:

Deze financiële kengetallen geven het volgende beeld:

Netto schuldquote	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	89%	88%	107%	108%	104%	100%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	78%	80%	98%	99%	97%	93%

Solvabiliteitsratio	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	17%	15%	12%	12%	13%	14%

Weerstandsvermogen (factor)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	1,2	1,0	1,0	1,0	1,1	1,2

Kengetal grondexploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	7%	6%	7%	6%	6%	5%

Structurele exploitatieruimte	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	2%	-3%	-3%	-1%	1%	2%

Woonlasten meerpersoonshuishouden	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	104%	102%	98%	98%	98%	98%

De uitkomsten van deze kengetallen sluiten aan bij de ontwikkelingen, zoals ook in de jaarstukken 2019 uitvoerig toegelicht. De ervaring leert dat de uitkomsten van deze kengetallen bij de jaarrekening een betrouwbaarder beeld geven dan bij de begroting. De onzekerheden rondom de financiële positie versterken dit gegeven nog. Met inachtneming daarvan is mogelijk een aantal kanttekeningen te plaatsen en conclusies te trekken:

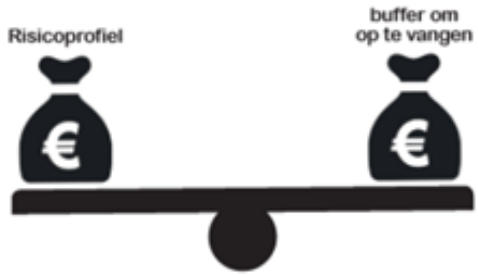
- De omvang van de schulden en solvabiliteit hadden zich tijdens de vorige economische crisis negatief ontwikkeld. Sinds die tijd is herstel opgetreden ook door de maatregelen tijdens de vorige en deze raadsperiode. De solvabiliteit laat nu een verslechtering zien tot 2021 als gevolg van de onttrekkingen uit de bestemmingsreserves en de hogere investeringen in 2021 en 2022. Dit heeft ook een negatief effect op de ontwikkeling van de netto schuldquote.
- De gemeente valt volgens de norm voor de solvabiliteit van de provincie nog steeds in de meest risicovolle categorie. De provincie hanteert voor de solvabiliteit een grens van 20%. De solvabiliteitsratio is bij de Jaarrekening aanmerkelijk hoger dan in de komende jaren. Dit is mede het gevolg van de budgetoverhevelingen van 2019 naar 2020 inclusief gemeentefondsmiddelen uit de decembercirculaire. Bij de jaarrekening zijn deze budgetten toegevoegd aan de reserve taakmutaties gemeentefonds - overloop. Hierdoor stijgt het eigen vermogen en daarmee de solvabiliteitsratio. In 2020 zijn deze budgetten onttrokken aan de reserves en aan de betreffende programma's toegevoegd.
- De weerstandsfactor bevindt zich voor de begroting 2020-2024 nog in de afgesproken bandbreedte van 1,0-1,4. Daarnaast is als extra buffer de BR solvabiliteit aanwezig.
- Tijdens de vorige raadsperiode moesten door de vorige economische crisis grote verliezen worden genomen bij de grondexploitaties. Doordat Arnhem de problemen van het grondbedrijf niet voor zich heeft uitgeschoven, maar opgevangen heeft uit reserves en door te bezuinigen, staat de gemeente er op dit onderdeel ten opzichte van een aantal andere gemeenten goed voor. De afboekingen in het grondbedrijf moeten ook worden meegewogen bij de beoordeling van de solvabiliteit.
- Voor alle jaren is er sprake van een structureel sluitende begroting wat wil zeggen dat de langjarige lasten worden gedekt door langjarige inkomsten.

- De woonlasten voor een gemiddeld Arnhems gezin stijgen minder snel dan het Nederlands gemiddelde. Hierbij gaat het om de OZB-lasten, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Het gemiddelde Arnhemse gezin is vanaf 2021 minder aan deze lasten kwijt dan een gemiddeld Nederlands gezin.

In aansluiting op de bovenstaande samenvatting worden in het vervolg van deze paragraaf nog aantal onderdelen nader toegelicht.

Uitgangspunten van beleid bepaling weerstandsvermogen voor risico's

Na de robuustheid van de begroting zelf vormen de buffers voor risico's de tweede vorm van zekerheid.
Het centrale uitgangspunt van het gemeentelijk beleid voor risico's is dat de gemeente voldoende buffers heeft om risico's die financiële impact kunnen hebben als die zich voordoen op te kunnen vangen. Het doel is daarbij om niet iedere tegenvaller direct van invloed te laten zijn op het lopende beleid, waardoor de reguliere dienstverlening niet meteen in het gedrang komt. Dat we als gemeente risico's moeten inventariseren en een buffer moeten aanhouden is vastgelegd in art. 11 van de begrotingsvoorschriften van het Rijk (BBV).
Het onderstaande plaatje laat zien wat we daarbij feitelijk aan het doen zijn. De omvang van de buffers moeten voldoende groot zijn om het risicoprofiel te kunnen dekken.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt twee keer per jaar bepaald door de omvang en impact van de risico's te bepalen. Het gemeentelijk risicoprofiel voor de Begroting 2021 is opnieuw geïnventariseerd, waarbij ook de risico's van corona zijn betrokken. Tijdens de corona crisis monitoren we de risico's vaker en houden zo de vinger aan de pols.
Onder de beschikbare weerstandscapaciteit wordt verstaan de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om risico's te kunnen dekken. De hoogte van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt bepaald door de reserves van de gemeente, de algemene reserve en de bestemmingsreserves grondexploitatie.
De weerstandsfactor is de verhouding tussen het beschikbare weerstandsvermogen en de benodigde weerstandscapaciteit. In de verordening Financieel beleid en beheer is hierover het volgende vastgelegd:
'Voor een robuuste financiële positie mag de weerstandsfactor niet lager zijn dan 1. Indien de weerstandsfactor lager is dan 1 is aanzuivering van de algemene reserve vereist. Indien de factor hoger is dan 1,4 dan kunnen reserves worden aangewend voor (nieuw) beleid.'
In Arnhem is de oorsprong voor het beleid op dit punt de nota 'Weerstandsvermogen en risicomanagement 2006'. Wijzigingen in het beleid sinds 2006 zijn steeds in dit deel van de begroting/jaarrekening opgenomen. Beleidswijzigingen zijn ook steeds verwerkt in de verordening door middel van besluitvorming van de gemeenteraad.

Beleidsnota Risicomanagement en weerstandsvermogen

In 2019 en 2020 is een aantal keren met de auditcommissie gesproken over het thema risicomanagement en weerstandsvermogen. Inmiddels is het concept van een nieuwe nota Risicomanagement en weerstandsvermogen in de eerste helft van 2020 met de auditcommissie besproken. Naar aanleiding daarvan heeft het college van B&W een raadsvoorstel met daarbij de nieuwe nota ter behandeling aan de raad voorgelegd. In de nota wordt het weerstandsvermogen gepresenteerd in de samenhang van de financiële robuustheid van de financiële positie van de gemeente als geheel samen met de robuustheid van de begroting en de robuustheid van de balans. Voor wat betreft de spelregels voor de berekening van het weerstandsvermogen sluiten deze aan bij de spelregels, zoals al vastgelegd in de Verordening Financieel Beleid en Beheer. Voor meer informatie over de werking risicomanagement, spelregels weerstandsvermogen e.d. verwijzen wij naar deze nota.

Bij de voorbereiding van de nota Risicomanagement, onder andere tijdens een onderzoek waar ook raadsleden bij betrokken waren, is onderkend dat niet alle risico's voorspeld kunnen worden. Tegenvallers kunnen een veel

grotere en niet te voorspellen impact hebben op de financiële positie dan in het risicoprofiel voorzien. Dit worden ook wel de zogenaamde 'zwarte zwanen' genoemd. Om de 'zwarte zwanen' het hoofd te kunnen bieden wordt de solvabiliteit van de gemeente Arnhem versterkt. Hiervoor zijn afspraken gemaakt over de vorming en voeding van de bestemmingsreserve solvabiliteit die zijn verwerkt in de verordening.

Aanvullende financiële kengetallen

In de samenvatting van deze paragraaf zijn de voorgeschreven kengetallen vanuit de begrotingsvoorschriften van het Rijk opgenomen. Als aanvulling op de hiervoor genoemde vijf financiële kengetallen heeft de gemeente Arnhem in aansluiting op de zogenaamde stresstesten van de 100.000+ gemeenten op vijf aandachtsvelden nog een aantal andere kengetallen doorgerekend. Bij elk kengetal wordt door middel van een kleur aangegeven hoe hierop wordt gescoord: rood is kwetsbaar, oranje is punt van aandacht en groen is voldoende:

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav schuldquote	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
a Netto schuld per inwoner	€ 3.615	€ 3.967	€ 4.316
b Schuldevolutie	-20%	10%	9%
c Netto rentelasten/exploitatie	1,73%	1,67%	1,61%
d Aanwezigheid rentereserve/buffer	ja	ja	ja
e Zekerheden leningen, garantstellingen en waarborgen	94,57%	94,91%	94,9%

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav solvabiliteit	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
a Weerstandsfactor	1,2	1,0	1,0
b Mogelijkheden om weerstandscapaciteit te verbeteren	ja	ja	ja

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav grondexploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
a Afhankelijkheid van grondexploitatie voor sluitende begroting	nee	nee	nee
b Winstverwachting grondexploitatie	14.084	14.084	13.868
c Toekomstig nog te realiseren baten en lasten in relatie tot de BIE	1,9	1,9	1,5

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav structurele exploitatieruimte	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
a Toereikenheid onderhoudsbudgetten openbare ruimte	0,34%	0,36%	0,30%
b Ombuigingen, taakstellingen	0%	0,05%	0,05%
c Meerjarig sluitende begroting	ja	ja	ja

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav woonlasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
a Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0,25%	0,24%	0,21%
b Derving OZB i.v.m. leegstand	2,03%	1,77%	2,06%

Uit deze kengetallen blijkt dat Arnhem op veel onderdelen goed scoort (in groen weergegeven). De eerste rode score wordt zichtbaar op de indicator 'netto schuld per inwoner'. Deze hoge score was mede aanleiding om afspraken te maken over de verbetering van de solvabiliteit die een positief effect hebben op dit kengetal.

Risicoprofiel en weerstandsvermogen

Benodigde- en beschikbare weerstandscapaciteit - totaalbeeld

In dit deel van de paragraaf is in onderstaande tabel het totaal beeld opgenomen van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit bestaat uit de omvang van de statistische berekeningen met het risicoprofiel.
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de reserves waarover is afgesproken dat deze als risicobuffer dienen. Zoals gebruikelijk wordt hiervan ook een meerjarig beeld gegeven van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit. Gelet op alle onzekerheden zal duidelijk zijn dat de betekenis hiervan beperkt is.

In onderstaande tabel is het totaalbeeld opgenomen:

Benodigd versus beschikbare weerstandscapaciteit	MJPB 2020-2023	JV 2019	Prognose 2020	Begroting 2021-2024	2022	2023	2024
	90%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
Bedragen x € 1.000							
Benodigde weerstandscapaciteit							
1. Gemeentebrede risico's	25.550	26.266	26.417	26.417	26.417	26.417	26.417
2. Corona risico's			4.834	4.834	2.864	0	0
Gemeentebrede risico's totaal	**25.550**	**26.266**	**31.251**	**31.251**	**29.281**	**26.417**	**26.417**
3.. Risico's grondexploitatie	**4.880**	**11.420**	**11.420**	**11.420**	**11.420**	**11.420**	**11.420**
Totaal	**30.430**	**37.686**	**42.671**	**42.671**	**40.701**	**37.837**	**37.837**
Beschikbare weerstandscapaciteit							
1. Algemene reserve	**22.767**	**29.878**	**27.301**	**25.139**	**23.952**	**23.382**	**28.423**
2. Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	**6.868**	**14.345**	**13.688**	**16.445**	**16.520**	**16.530**	**16.532**
3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar	**1.039**			**1.039**	**1.039**	**1.039**	**1.039**
Totaal	**30.674**	**44.223**	**40.989**	**42.623**	**41.511**	**40.951**	**45.994**
Benodigd versus beschikbaar ruimte irt aanzuivering	**244**	**6.537**	**-1.682**	**-48**	**810**	**3.114**	**8.157**
Verschil (> factor 1,4)	**-11.928**	**-8.537**	**-18.750**	**-17.116**	**-15.471**	**-12.021**	**-6.978**
Weerstandsfactor	**1,0**	**1,2**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,1**	**1,2**

De weerstandsfactor bevindt zich daarmee binnen de bandbreedte van 1,0 - 1,4, zoals die in de verordening is opgenomen. Wel is de weerstandsfactor lager dan de 1,2 die in het jaarverslag 2019 was opgenomen.
Zowel de noodzaak om op grond van de verordening de algemene reserve aan te vullen omdat de weerstandsfactor beneden de 1,0 is als de mogelijkheid financiële ruimte boven een weerstandsfactor van 1,4 aan te wenden voor nieuw beleid zijn niet aan de orde.
De toelichting op de verschillende onderdelen die de weerstandsfactor bepalen is opgenomen in volgende onderdelen van deze paragraaf.

Zoals al in de Herstelagenda aangegeven is het risicoprofiel verzwaard door het extra opnemen van risico's voor corona. Dit heeft uiteraard een dempend effect op de weerstandsfactor. Het risicoprofiel is ten gevolge van de coronacrisis hoger. Daarnaast heeft de coronacrisis op andere onderdelen impact gehad op het financieel beeld. Wanneer alleen de ontwikkeling op de weerstandsfactor met of zonder de risico's van corona wordt vergeleken geeft dit het volgende beeld:

Benodigd versus beschikbare weerstandscapaciteit	Prognose 2020	Begroting 2021-2024	2022	2023	2024
	90%	90%	90%	90%	90%
Weerstandsfactor	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,1**	**1,2**
Weerstandsfactor zonder coronarisico's	**1,1**	**1,1**	**1,1**	**1,1**	**1,2**

Toelichting benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel)

Het risicoprofiel wordt bepaald door te inventariseren welke risico's, wanneer ze zich voor zouden doen, nadelige financiële effecten voor onze gemeente zouden kunnen hebben. Om te kunnen bepalen wat de financieel nadelige gevolgen van deze risico's zijn, wordt van ieder risico een schatting gemaakt van de kans dat een risico zich voordoet en van het mogelijk financieel gevolg. Daarbij wordt voor de risico's in de exploitatie gebruik gemaakt van de volgende indeling:

Risicoscore				
Klasse	Kans		Klasse	Geldgevolg
1	< of 1 x per 10 jaar	10%	1	< € 50.000
2	1 x per 5-10 jaar	30%	2	€ 50.000 - € 200.000
3	1 x per 2-5 jaar	50%	3	€ 200.000 - € 500.000
4	1 x per 1-2 jaar	70%	4	€ 500.000 - € 1.000.000
5	1 x per jaar of >	90%	5	> € 1.000.000

Door voor alle risico's een kans en een mogelijk financieel gevolg in te schatten wordt het mogelijk met behulp van statistische kansberekeningen een inschatting te maken van de mogelijke financiële gevolgen van het risicoprofiel van de gemeenten in totaliteit. Die kansberekeningen zijn een hulpmiddel om te bepalen wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Met andere woorden welk bedrag moeten we als buffer aanhouden om onze risico's te kunnen afdekken.
Het grote voordeel van deze rekenmethodiek is dat gebruik gemaakt kan worden van het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voor zullen doen. Daardoor is het bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit lager dan de optelsom van alle risicobedragen bij elkaar. Deze berekeningen zijn in combinatie met de beschikbare weerstandscapaciteit (de buffers voor risico's) de basis voor de hoogte van de weerstandsfactor.
Bij de bespreking van de begroting is het de gewoonte om grote betekenis toe te kennen aan de hoogte van de weerstandsfactor. Dat is ook logisch, omdat het een belangrijke indicator vormt voor de financiële positie. Hierbij past wel een duidelijk kanttekening. Het inschatten van risico's met daarbij behorende bedragen en kansen is per definitie geen exacte wetenschap. Ook de berekeningen die op basis daarvan plaats vinden zijn dat dus niet. Ze zijn een hulpmiddel om in totaliteit een bedrag te bepalen om als buffer voor risico's aan te houden. Enige relativering van de waarde van dit gegeven zeker tijdens deze coronacrisis is op zijn plaats.

Dat neemt niet weg dat ook voor deze begroting de risico's zijn geïnventariseerd om op die manier een beeld te krijgen van het risicoprofiel en benodigde buffer. In aanvulling op de gemeentebrede risico's en risico's van het grondbedrijf is daaraan een extra categorie toegevoegd namelijk de risico's die samenhangen met corona.

In de volgende tabel is het totale beeld van de benodigde weerstandscapaciteit opgenomen:

Benodigde weerstandscapaciteit	**MJPB 2020-2023**	**JV 2019**	**Prognose 2020**	**Begroting 2021-2024**
	90%	90%	90%	90%
Bedragen x € 1.000				
Benodigde weerstandscapaciteit				
1. Gemeentebrede risico's	**25.550**	**26.266**	**26.417**	**26.417**
2. Corona risico's			**4.834**	**4.834**
Gemeentebrede risico's totaal	**25.550**	**26.266**	**31.251**	**31.251**
Conjuncturele (marktrisico) en project specifieke risico's grondexploitatie		9.810	9.810	9.810
Strategisch bezit (mva)		1.480	1.480	1.480
Anterieure overeenkomsten		130	130	130
3. Risico's grondexploitatie	**4.880**	**11.420**	**11.420**	**11.420**
Totaal	**30.430**	**37.686**	**42.671**	**42.671**

Onderstaand worden deze drie onderdelen van het risicoprofiel doorgelopen.

Gemeentebrede risico's
De gemeentebrede risico's zijn ter voorbereiding van de begroting 2021 opnieuw geïnventariseerd en geactualiseerd ten opzichte van het risicoprofiel uit het Jaarverslag 2019. Dit leverde het volgende beeld op:

- het risicoprofiel voor de begroting 2021 bestaat uit 90 risico's;
- het risicoprofiel in het Jaarverslag 2019 bestond uit 98 risico's;
- de verschillen zijn daarbij als volgt:
    - er is 1 nieuw risico;
    - 8 risico's zijn vervallen;
    - 1 risico is als corona risico meegenomen.
- voor de begroting 2021 zijn er 66 financiële risico's die een effect hebben op de omvang van het weerstandsvermogen;
- van 21 risico's is geen financieel gevolg ingeschat, omdat dit nog niet duidelijk is of omdat beheersmaatregelen ervoor zorgen dat het financieel effect 0 is;
- 23 risico's hebben op basis van de inschatting van de kansklasse en financiële risicoscore en risicoscore van 15 of hoger en/of een invloedpercentage van minimaal 2% op de benodigde weerstandscapaciteit van de gemeentebrede risico's;
- een overzicht van de grootste risico's die met name bepalend zijn voor de financiële omvang van de benodigde weerstandscapaciteit is opgenomen aan het einde van deze paragraaf.

Coronarisico's
Bij de Perspectiefnota was een overzicht opgenomen van de impact van de coronacrisis. Ter voorbereiding van de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis en deze begroting is nagegaan op welke onderdelen in het risicoprofiel rekening gehouden moet worden met extra risico's ten gevolge van corona. Een geactualiseerd overzicht van de financiële impact van corona is op 20 augustus 2020 aan de raad toegestuurd.
Naast de directe financiële impact voor 2020 en 2021 is ook via het risicoprofiel rekening gehouden met de financiële impact van corona. Het gemeentelijk risicoprofiel wordt hierdoor hoger. Het risicoprofiel bestaat uit 37 risico's. Een overzicht van de grootste coronarisico's is aan het einde van deze paragraaf opgenomen.
Van deze risico's is ingeschat dat deze zich naar alle waarschijnlijkheid incidenteel zullen voordoen. Om die reden is het berekende risicobedrag alleen voor 2021 in het risicoprofiel opgenomen. Daar waar deze risico's mogelijkerwijs een meer structureel karakter hebben zijn deze zekerheidshalve ook voor 2022 in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit opgenomen.
Het zal duidelijk zijn dat de onzekerheden rondom het verdere verloop van de corona crisis ook de inschatting van een meerjarig risicoprofiel voor corona lastig maken.

Grondexploitatie risico's
In het Jaarverslag 2019 en de Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP) 2019 is ingegaan op de wijzigingen in de regelgeving voor de grondexploitaties mede in relatie tot de verplichte tussentijdse winstnemingen. Dit zorgt ervoor dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen conjuncturele risico's (marktrisico's) en specifieke risico's per project. Om dit op een verantwoorde manier te doen wordt gebruik gemaakt van een checklist die aansluit bij de landelijke regelgeving van de Commissie BBV en het Handboek van de accountant.
Zoals gebruikelijk wordt het risicoprofiel van de grondexploitaties geactualiseerd bij de voorbereiding van het Jaarverslag 2020 en de FJP 2020. Het risicoprofiel, zoals opgenomen in deze begroting sluit aan bij het Jaarverslag 2019.
In relatie tot corona zijn er geen signalen dat er negatieve gevolgen zijn voor reeds gesloten overeenkomsten. Mochten zich tegenvallers voordoen dan is er voldoende weerstandsvermogen om deze daaruit op te vangen.
Voor een uitgebreidere omschrijving en verklaring van de risico’s, de financiële positie, de ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit en scenario’s van het grondbedrijf wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Conclusies gemeentelijk risicoprofiel
Als onderdeel van de voorbereiding van de begroting 2021 zijn de risico's opnieuw geïnventariseerd en is het risicoprofiel aangevuld met risico's die betrekking hebben op corona. Aan de hand van inschattingen van mogelijke financiële gevolgen van deze risico's en de kans dat deze zich voor zullen doen is de benodigde weerstandscapaciteit met behulp van statistische berekeningen bepaald. De onzekerheden zijn op dit moment groot, waardoor ook de waarde van de meerjarige presentatie van het risicoprofiel beperkt is.

Toelichting beschikbare weerstandscapaciteit

Na de toelichting op de benodigde weerstandscapaciteit is in dit onderdeel van de paragraaf een korte toelichting opgenomen op de beschikbare weerstandscapaciteit. Met andere woorden onze buffers die beschikbaar zijn voor risico's met financiële impact, om als deze zich voordoen op te kunnen vangen.

Beschikbare weerstandscapaciteit	**MJPB 2020-2023**	**JV 2019**	**Prognose 2020**	**Begroting 2021-2024**
	90%	90%	90%	90%
Bedragen x € 1.000				
Beschikbare weerstandscapaciteit				
Stand Algemene reserve per 1-1	27.543	41.738	29.878	27.301
+ Toevoegingen	7.473	23.049	11.300	9.807
- Onttrekkingen	-7.790	-27.570	-13.877	-11.968
FJP 2018 verwerking	-34			
- Resultaat 2019		-7.339		
Financieel beeld	-4.425		0	0
1. Algemene reserve per 31-12	**22.767**	**29.878**	**27.301**	**25.139**
BR Grondexploitatie	5.368	12.562	11.905	14.662
BR Strategische posities	1.500	1.500	1.500	1.500
BR Voorstudies	0	283	283	283
2. Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	**6.868**	**14.345**	**13.688**	**16.445**
3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar	**1.039**			**1.039**
Totaal	**30.674**	**44.223**	**40.989**	**42.623**

Algemene reserve

Bij de verwachte stand van de algemene reserve is de prognose van de uitkomst van het jaarresultaat voor 2020, zoals opgenomen in Turap-2 verwerkt.

De verwachte stand van de algemene reserve is in 2020 afgenomen met € -2,6 miljoen.
De afname van de AR is tot stand gekomen door een veelheid aan mutaties van toevoegingen en onttrekkingen aan de AR. De totale afname is voornamelijk tot stand gekomen door:

- De algemene reserve is afgenomen met € -4,8 miljoen door de meerjarige doorwerking van besluitvorming uit vorige begrotingsjaren.
- De verwachte financiële afwijking in Turap-2 komt uit op een voordeel voor de algemene reserve van € 4,6 miljoen; Voor het totale beeld van alle afwijkingen binnen de programma's en wijken wordt verwezen naar Turap-2.
  In dit beeld van de financiële afwijking zijn de onder andere de volgende onderdelen verwerkt:
  Programma's:
  - de nadelen van de gevolgen van de financiële impactanalyse van de coronacrisis;
  - een voordeel op de uitkering uit het Gemeentefonds;
  - een voordeel door compensatie coronacrisis van het Rijk via gemeentefonds;
  - een nadeel bij Werk en Inkomen betreffende de BUIG uitkeringen;
  - een nadeel ten aanzien van kostenbeperkende maatregelen zorgdomein en vertraging voorgenomen zorgmaatregelen Jeugdwet.

  Wijken:
  - een nadeel door tekorten op de jeugdzorg.
- Door het verwerken van begrotingswijzigingen en verzamelbesluiten: een onttrekking uit de algemene reserve voor de Grondwal en uitbreiding woonwagenkamp Bethaniënstraat met € -1,7 miljoen; en een onttrekking voor de Herziening GREX 20-26 in de FJP 2019 met € -0,7 miljoen.

De verwachte stand van de algemene reserve neemt in 2021 af met € -2,2 miljoen door meerjarige doorwerking van besluitvorming uit vorige begrotingsjaren en het sluitend maken van de begroting.

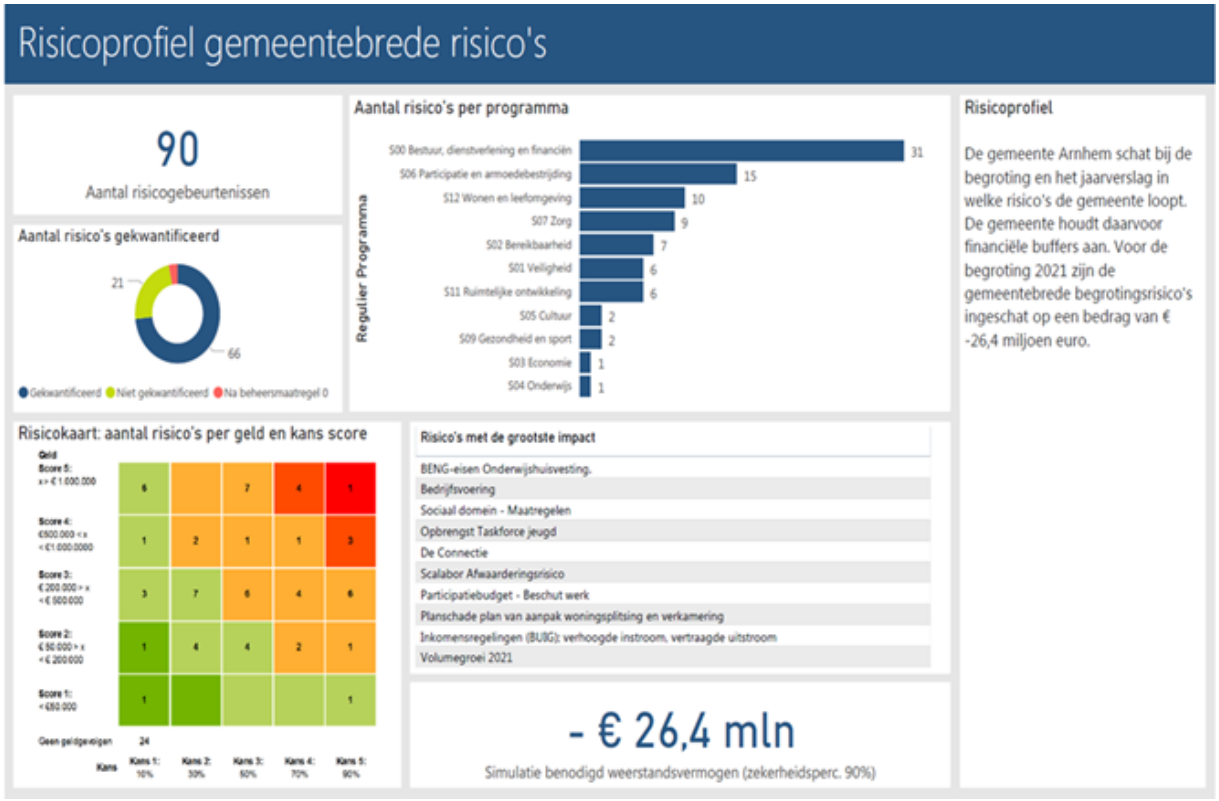
Reserves grondexploitaties
In het verloop van de BR grondexploitatie zijn herziene ramingen van de grondexploitaties conform de Financiële Jaarrapportage Projecten verwerkt.

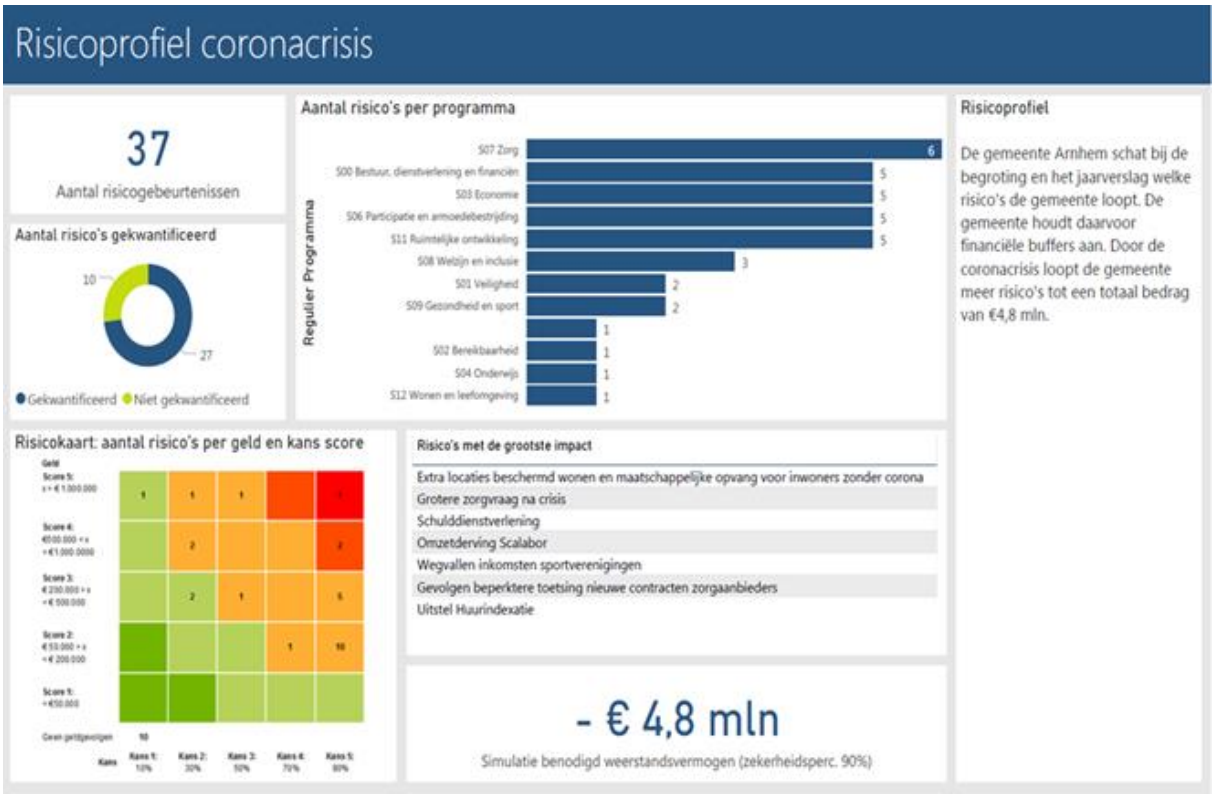
Onvoorzien en strikt onvermijdbaar
De post onvoorzien en strikt onvermijdbaar van € 1,0 miljoen is in 2020 ingezet als dekking voor de Bethaniënstraat/Grondwal.

Conclusies beschikbare weerstandscapaciteit
De totale beschikbare weerstandscapaciteit is bij deze begroting licht gedaald ten opzichte van de vorige stand bij het jaarverslag maar is voldoende om het gestegen risicoprofiel mee op te vangen.

Overzicht belangrijke risico's

In onderstaande afbeeldingen worden de gegevens van het gemeentebrede risicoprofiel en het risicoprofiel coronacrisis samengevat weergegeven:

Hieronder worden de belangrijkste risico's gepresenteerd en toegelicht, die samen ongeveer 70% uitmaken van de totale omvang van de benodigde weerstandscapaciteit van € 31,3 miljoen voor het risicoprofiel.

Er wordt een onderverdeling gemaakt van de belangrijkste risico's per programma:

Risicogebeurtenis	Kans	Geld	Geld (Max)	Risico score	Invloed (%)	Gewijzigd t.o.v. Jaarverslag 2019
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën						
Bedrijfsvoering						
begrotingsrisico: Voor het opvangen van resultaten in de Bedrijfsvoering is de BR Bedrijfsvoering ingericht. Met deze BR moeten incidentele afwijkingen op personeel worden opgevangen. Het risico bestaat dat onvoorziene tegenvallers binnen bedrijfsvoering niet kunnen worden opgevangen binnen de BR Bedrijfsvoering. Daarnaast doet het risico zich voor dat de reeds ingeboekte taakstelling op De Connectie niet wordt gerealiseerd.	3	5	€ 5.000.000	15	7,6%	Ongewijzigd
De Connectie						
begrotingsrisico: De begroting van de BVO De Connectie kent een aantal onzekerheden dat een risico vormt: •overige risico's die samenhangen met de Connectie (maximaal financieel gevolg € 2.000.000); •BTW: het risico op kostprijsverhogende BTW als gevolg van de verzelfstandiging van De Connectie (maximaal financieel gevolg €170.000); •frictie: risico op frictiekosten als gevolg van: boventalligheid; wegvallen dienstverlening aan De Connectie; afbouw formatie door harmonisering (ongekwantificeerd); •desintegratie huisvesting: risico als gevolg van leegstaande panden doordat De Connectie een andere vestigingsplaats kiest (ongekwantificeerd); •outputfinanciering: risico dat de invoering van outputfinanciering een hogere bijdrage voor Arnhem tot gevolg heeft. (ongekwantificeerd)	4	5	€ 2.200.000	20	3,8%	Gewijzigd (-)
Overhead-dekking						
begrotingsrisico: Minder overhead-dekking als gevolg van marktconforme tarieven voor verzelfstandigde onderdelen en derden.	5	3	€ 480.000	15	1,7%	Gewijzigd (-)

S01 Veiligheid

Experiment gesloten Coffeeshopketen

begrotingsrisico:

Het Rijk experimenteert met een aantal gemeenten waaronder Arnhem met een gesloten coffeeshopketen, nog niet duidelijk is of de middelen van het Rijk toereikend zijn.

5	3	€ 500.000	15	1,2%	Ongewijzigd

S03 Economie

Uitstel Huurindexatie

coronarisico:

Normaal gesproken worden de meeste huurcontracten per 1 mei geïndexeerd. Uitstel van de indexering met een half jaar naar 1 november kost € 138.000. Het risico bestaat dat ook per 1 november niet kan worden geïndexeerd. Dat zou betekenen dat de huuropbrengsten structureel met rond de € 280.000 worden verlaagd.

5	3	€ 280.000	15	0,5%	Nieuw

S04 Onderwijs

BENG-eisen Onderwijshuisvesting

begrotingsrisico:

Vanuit het rijk is aangegeven dat per 1-1-2021 het bouwbesluit zal worden aangepast met daarin de definitieve BENG-eisen. De verwachting is dat hierdoor de bouwkosten van schoolgebouwen zullen gaan toenemen. Een eerste grove schatting is dat dit een stijging van de investeringsbedragen vanaf 2022 met circa 10% betekent. Dat betekent een stijging van het investeringsvolume met ongeveer € 5 miljoen. Eind juni zal er een exactere berekening beschikbaar komen.

5	5	€ 5.000.000	25	15,3%	Gewijzigd (+)

S05 Cultuur

Stadstheater/Lauwersgracht alliantie

begrotingsrisico:

Mogelijk extra kosten van onderhoud om de Schouwburg langer in de lucht te houden zolang nog niet is gebouwd, en/of eventuele financiële gevolgen in de exploitatie indien voorstellingen door slechte staat van onderhoud gebouw geannuleerd moeten worden.

4	5	€ 1.500.000	20	2,1%	Gewijzigd (+)

S06 Participatie en armoedebestrijding

Scalabor Afwaarderingsrisico

begrotingsrisico:

Het risico bestaat dat de gemeente de deelneming Scalabor als gevolg van een toekomstig negatief resultaat zal moeten afwaarderen.
Mogelijke oorzaken:
•onvoldoende verandervermogen binnen het werkbedrijf leidt tot onvoldoende resultaten op het punt van arbeidsontwikkeling, doorstroming naar werk en financiële resultaten;
•onvoldoende benutting SW-werkplekken en onvoldoende rendabel maken van een SW-werkplek;
•onvoldoende inkoop P-wet trajecten (inwoners met een bijstandsuitkering) door gemeenten. Het bedrijfsplan Scalabor biedt arbeidsontwikkeldiensten aan voor inwoners die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet;
•onvoldoende aanbod van werk, oorzaken: 1. gemeente koopt groen en schoonmaak liever elders in, 2. mogelijke beperkingen in het aanbestedingsrecht;
•overige gemeenten zouden ervoor kunnen kiezen om na 5 jaar geteld vanaf de start in 2018 geen nieuwe DVO af te sluiten met Scalabor. Ook op dit onderdeel zal de gemeente de feitelijke ontwikkelingen volgen.

3	5	€ 3.500.000	15	3,5%	Ongewijzigd

Re-integratiebudget - Beschut werk en banenafspraak

begrotingsrisico:
In de afgelopen jaren heeft het rijk de gemeenten verplicht om een faciliteit beschut werk aan te bieden. Arnhem voert deze wet uit, echter er is voor gekozen om hier niet actief op in te zetten (we hebben een alternatief: activerend werk). Het risico is dat Arnhem meer toekenningen beschut werk ontvangt en/of dat de keuze wordt gemaakt om actief in te zetten op beschut werk. Hiervoor is momenteel geen ruimte binnen het re-integratiebudget. Volledig meebewegen met de theoretische taakstelling van het Rijk betekent:
2020: taakstelling 156; gerealiseerd circa 30. Een risico van 126 beschut werkers voor € 16.500 per beschut werker resulteert in een risico van ongeveer € 2 miljoen. Taakstelling neemt de komende jaren toe.
Daarnaast is er een banenafspraak met het rijk. De realisatie hiervan staat onder druk. De komende jaren zal het aantal mensen dat hiervoor in aanmerking komt toenemen om de afgesproken doelstelling te halen. Het risico is dat ook hiervoor geen ruimte is in het re-integratiebudget. Op dit moment nog een pro memorie post maar het zal zeer waarschijnlijk de komende jaren oplopen.

4	5	€ 2.000.000	20	2,9%	Gewijzigd (-)

Inkomensregelingen (BUIG); verhoogde instroom, vertraagde uitstroom

begrotingsrisico:
We zien het aantal bijstandsaanvragen fors toenemen. Samen met een vertraging in de uitstroom leidt dit tot een hoger bijstandsbestand. Dit leidt, afhankelijk van wat het Rijk doet met de financiering, mogelijk tot een groter tekort op de BUIG. Het oplopen van het bestand komt zowel voort uit een verhoging van de instroom (Jongeren/Schoolverlaters; instroom vanuit WW; ondernemers die na het gebruik van de Tozo regeling structureel afhankelijk worden van bijstand) als op dit moment een vertraging van de uitstroom (minder geschikt werk; vertraging in werkfit maken inwoners; op afstand werken waardoor onder andere minder fysieke handhavingscontroles kunnen worden uitgevoerd).
Op de langere termijn is onduidelijk wat de effecten zullen zijn. Wat zijn de gevolgen van het virus voor de economie en daarmee werkgelegenheid? In hoeverre zijn bedrijven bereid mensen met een afstand tot de arbeidmarkt aan te nemen? Moeten we vanuit de gemeente het beleid aanpassen?
De hoogte van het risico is onzeker. Op BUIG geldt, middels de vangnetregeling, wel een maximaal eigen risico van 10% (gekoppeld aan de hoogte van het budget). Op basis van het huidige BUIG budget bedraagt het maximaal eigen risico voor 2020 € 10,5 miljoen. Omdat in de begroting reeds rekening wordt gehouden met een tekort bestaat er nog een financieel risico van € 1,8 miljoen.

4	5	€ 1.800.000	20	2,6%	Gewijzigd (-)

Omzetderving Scalabor

coronarisico:
Door de huidige ontwikkelingen staat het resultaat en daarmee de dividenduitkeringen van Scalabor de komende jaren onder druk. Hiervoor kan de compensatie van het rijk gebruikt worden (€ 1,3 mln). Daarnaast staat Arnhem garant voor een krediet van Scalabor van € 750 duizend. Mogelijk wordt hierop in komende jaren een beroep gedaan.

3	5	€ 1.350.000	15	1,4%	Gewijzigd (+)

Schulddienstverlening

coronarisico:
Er waren nog geen signalen dat er meer inwoners in de schulden zijn gekomen door Corona. Het aantal aanvragen was zelfs door Corona afgenomen, omdat gesprekken nu telefonisch gaan i.p.v "live".
Verwacht wordt dat komende periode meer aanvragen zullen komen, onder andere vanuit ondernemers. De kosten van mogelijke trajecten vallen niet allemaal in 2020, daarom is een risico opgenomen van 0 tot € 250.000. Voor 2021 bedraagt het risico € 500.000, omdat we verwachten dat het merendeel van de kosten pas in 2021 zal komen.

5	4	€ 750.000	20	1,4%	Nieuw

Invordering (W&I)

coronarisico:
Doordat er een groter beroep wordt gedaan op onze (bestaande) regelingen en we ook "makkelijker" verstrekken, neemt het risico op oninbaarheid toe. Aanvullend kunnen als gevolg van het verstrekken van de (voorschotten voor) Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo) ook vorderingen ontstaan.
Op basis van bovenstaande neemt de kans op oninbaarheid toe. Wat de omvang hiervan is, is nog niet goed in te schatten (mede omdat voor de Tozo regeling nog niet bekend is of dit voor risico van de gemeenten komt of van het Rijk). Tevens is voor 2020 een nieuwe vorm van debiteurenbeleid ingesteld met nieuwe kwijtscheldingstermijnen. Ook dit effect zal invloed hebben, waardoor het maken van een inschatting lastig is.

5	3	€ 250.000	15	0,5%	Nieuw

Armoede; toename gebruik inkomensondersteunende maatregelen

coronarisico:

Aangezien de coronacrisis tot economische teruggang leidt, neemt het aantal bijstandsuitkeringen, de instroom vanuit WW en dus ook het gebruik van armoederegelingen toe. De omvang van de toename is zeer afhankelijk van de verdere economische ontwikkelingen. De scenario's lopen hierin uiteen. Effecten zullen zich voor doen vanaf de tweede helft van 2020, met een doorwerking in 2021. Er zijn nog geen signalen dat er al meer aanvragen voor armoederegelingen binnenkomen. In het risicoprofiel hebben we opgenomen dat er wel een grotere vraag wordt verwacht, impact voor 2020 en 2021 tot € 250.000.

5	3	€ 250.000	15	0,5%	Nieuw

S07 Zorg

Sociaal domein - Maatregelen

begrotingsrisico:

Er zijn maatregelen vastgesteld om de oplopende zorgkosten te beperken en waar mogelijk terug te dringen. Deze maatregelen gaan als vanzelfsprekend gepaard met een bepaalde mate van onzekerheid. Daarbij is de implementatiedatum vertraagd van 1 januari naar 1 februari, dit heeft effect op de realisatie van de taakstelling.

3	5	€ 4.900.000	15	5,0%	Ongewijzigd

Opbrengst Taskforce jeugd

begrotingsrisico:

Ondanks de maatregelen die genomen zijn, stijgen de kosten van de jeugdzorg meer dan we hadden voorzien. Om deze reden is een taskforce opgericht die de opdracht heeft om aanvullende maatregelen te formuleren ter hoogte van € 5 miljoen. Er is echter een risico dat dit bedrag niet wordt gehaald. Dit komt doordat er bestuurlijk nog geen besluitvorming is over de maatregelen en de maatregelen nog niet volledig zijn uitgewerkt, o.a. wat betreft financiële effecten. Daarnaast weten we niet of de effecten van de maatregelen worden gerealiseerd.

3	5	€ 4.000.000	15	4,1%	Ongewijzigd

Volumegroei 2021

begrotingsrisico:

Alhoewel we beter in staat zijn de volume ontwikkeling te monitoren en te prognosticeren, gaan prognoses altijd gepaard met een bepaalde onzekerheid. Gelet op deze onzekerheid wordt de volumestijging zorg als risico verdisconteerd in het weerstandsvermogen.

5	4	€ 1.000.000	20	2,4%	Ongewijzigd

Woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet

begrotingsrisico:

Het Rijk bereidt een aanpassing van het huidige woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet voor per 1 januari 2022. Het woonplaatsbeginsel bepaalt welke gemeente inhoudelijk en financieel verantwoordelijk is voor de jeugdzorg van een jeugdige. Uitgangspunt in de nieuwe definitie van het woonplaatsbeginsel wordt de gemeente waar de jeugdige zijn woonadres heeft volgens de Basisregistratie Personen (de BRP). Dit vervangt het huidige woonplaatsbeginsel, waarbij verblijfsregistratie van het (ouderlijk) gezag incl. voogdij bepalend is voor de verantwoordelijke gemeente.
De nieuwe definitie wordt van toepassing op jeugdhulp zonder verblijf. Bij jeugdhulp met verblijf wordt het uitgangspunt dat als woonplaats geldt de gemeente waar de jeugdige onmiddellijk voorafgaande aan zijn verblijf zijn woonadres in de zin van de Wet basisregistratie personen had. De gemeente waar de jeugdige vandaan komt, blijft daardoor verantwoordelijk voor de jeugdige en voor de kosten van de jeugdhulp voor deze jeugdige.
Deze aanpassing heeft een omvangrijke eenmalige (administratieve) overdracht van jeugdige cliënten tussen gemeenten tot gevolg, benevens financiële herverdeeleffecten, zowel qua verdeelmodel als qua zorglasten. Eerste en voorlopige doorrekeningen van het CBS van de herverdeeleffecten van deze zorgbudgeten en -lasten zijn voor gemeenten beschikbaar gekomen. Arnhem zou er op basis van deze eerste berekeningen per saldo (dus budgettaire en zorgeffecten tezamen genomen) afgerond € 1,7 miljoen op achteruit gaan.

3	5	€ 1.700.000	15	1,7%	Ongewijzigd

Doelgroepenvervoer - volumegroei

begrotingsrisico:
Er is sprake van een volumegroei binnen het doelgroepenvervoer. Analyses van dit gebruik laten vanaf de start van AVAN over de gehele linie een toename zien. Uit landelijke analyses volgt de verwachting dat deze toename zich vanaf 2020 door blijft zetten. Gelet op de resultaten in 2019 volgt AVAN deze landelijke ontwikkelingen.
Ter bepaling van de hoeveelheid wordt door de BVO DRAN als basis het gemiddelde genomen van de laatste 4 maanden van het voorgaande jaar. De ervaring leert dat dit gemiddelde een goede indicatie is voor de eerste 6 maanden van het nieuwe jaar. Vanaf de 7e maand van het nieuwe jaar wordt rekening gehouden met een verdere toename ten opzichte van het eerste half jaar van het gebruik van vervoer in het kader van Jeugdwet (+15%), Dagbesteding (+5%), Leerlingenvervoer (+5%) en Vraagafhankelijk vervoer (+10%). Ondanks de genomen beleidsmaatregelen wordt verwacht dat ook in Arnhem het volume blijft stijgen en daarom moet er rekening gehouden worden met een stijging van de vervoerskosten.

5	4	€ 800.000	20	1,5%	Ongewijzigd

Grotere zorgvraag na crisis

coronarisico:
Na de coronacrisis ontstaat mogelijk een toename in zorgvraag. Bv. door verergering van hulpvragen die niet konden worden opgepakt, een stuwmeer aan achterstallige hulpvragen, maar ook terugval van cliënten. Conform het advies van de VNG worden de zorgaanbieders doorbetaald, maar dat betekent niet dat de zorgvraag minder wordt of verdwijnt. Mogelijk wordt deze dus nog 'ingehaald' na deze crisis, waardoor de totale kosten alsnog hoger uitkomen.
Compensatie hiervoor wordt nog nader uitgewerkt en is onzeker. Het genoemde bedrag gaat uit van een tijdelijke toename van 10% van ambulante zorgproducten (begeleiding Wmo en Jeugdwet en behandeling Jeugdwet) in de drie tot zes maanden vanaf juni. We kunnen nog niet voorzien welke periode reëel is. Het kan ook langer zijn.

5	5	€ 2.100.000	20	1,1%	Nieuw

Gevolgen beperktere toetsing nieuwe contracten zorgaanbieders

coronarisico:
Er loopt een inkooptraject om tot een nieuwe contractering van zorgaanbieders per 1 juli 2020 te komen. Producteisen en -omschrijvingen zijn aangescherpt en het is de bedoeling dat er minder aanbieders dan nu worden gecontracteerd. Dit moet leiden tot een overzichtelijker aanbiederslandschap en lagere kosten. Het lijkt erop dat het inkooptraject geen vertraging oploopt. Er vinden wel discussies plaats over de mate waarin onder de huidige coronamaatregelen aanbieders voldoende kwalitatief getoetst kunnen worden. Dit kan een negatieve impact hebben op de voorziene besparing.

5	3	€ 300.000	15	0,5%	Nieuw

S08 Welzijn en inclusie

Extra locaties beschermd wonen en maatschappelijke opvang voor inwoners zonder corona

coronarisico:
Naast de huidige voorzieningen zijn andere locaties geopend om opvang en hulpverlening conform de richtlijnen van RIVM te verlenen en extra locatie geopend voor de opvang van daklozen met ziekteverschijnselen. Het gaat om opvang in een passagiersschip en het klooster in Huissen. Het Rijk heeft toegezegd gemeenten hiervoor te compenseren voor 2020. Het is nog onduidelijk welke kosten doorlopen naar 2021. Opvang moet anders georganiseerd worden, zodat afstand 1,5 meter handhaven en 1 of 2 persoonskamers voor daklozen mogelijk is. Inzet is op het versneld realiseren van geschikte woningen voor daklozen, zodat met minder opvangcapaciteit (maar ruimer opgezet) volstaan kan worden. Lukt dit niet tijdig of helemaal niet, dan is - tijdelijk of permanent - uitbreiding van de bestaande opvangcapaciteit nodig.

5	5	€ 2.000.000	25	3,7%	Nieuw

S09 Gezondheid en sport

Wegvallen inkomsten Sportverenigingen

coronarisico:
Sportverenigingen met een eigen accommodatie zien hun inkomsten sterk teruglopen. De helft van de inkomsten zoals onder andere baromzet, ophalen oud papier en sponsorgeld valt weg.
Om een goed beeld van de consequenties te krijgen is de Arnhemse Sportfederatie gevraagd een inventarisatie te doen bij de Arnhemse verenigingen en sportaanbieders.
Sportverenigingen die bij de gemeente (bij ons Sportbedrijf) hun accommodatie huren, krijgen kwijtschelding vanaf moment sluiting tot 1 juni. Hiervoor is door minister Van Rijn een compensatieregeling in het leven geroepen. Deze compensatieregeling voorziet ook in een tegemoetkoming voor sportverenigingen met een eigen accommodatie. Doordat de huisvestingskosten (deels) worden gecompenseerd voor de tijd van sluiting, zal de druk op de exploitatie van de sportverenigingen er grotendeels af zijn

5	3	€ 300.000	15	0,7%	Nieuw

S12 Wonen en leefomgeving

Planschade plan van aanpak woningsplitsing en verkamering

begrotingsrisico:
Het college heeft een voorbereidingsbesluit genomen voor het spijkerkwartier.
Het onderhavige voorbereidingsbesluit loopt vooruit op het facetbestemmingsplan.
Dit facetbestemmingsplan zal de in het huidige bestemmingsplan geldende bouw- en gebruiksmogelijkheden van eigenaren beperken. Dit kan na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan leiden tot planschadeclaims van eigenaren en andere rechthebbenden.

3	5	€ 2.700.000	15	2,7%	Ongewijzigd

Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen bestaan uit wegen en civiele kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten), de openbare verlichting, de verkeersregelinstallaties en -voorzieningen, de riolering, het water en het groen in de stad gemeentelijk vastgoed. Met het onderhoud van deze kapitaalgoederen is een aanzienlijke deel van de begroting gemoeid. De kosten worden deels gedekt uit exploitatiebudgetten en deels uit investeringsbudgetten.

Samenvattend beeld

De paragraaf geeft voor de verschillende kapitaalgoederen inzicht in geldende kaders, ambitieniveau van het onderhoud, feitelijke onderhoudssituatie en geplande inzet voor de komende jaren.
Met uitzondering van het centrum en de winkelcentra is het onderhoud sober en doelmatig te noemen waarbij met zo weinig mogelijk middelen de stad schoon heel en veilig wordt gehouden.
Er is sprake van toename van het te onderhouden areaal, waarvoor extra onderhoudsmiddelen noodzakelijk zijn. Daarom wordt in deze begroting een bedrag gereserveerd voor areaal-ontwikkeling.
Bij het uitvoeren van groot onderhoud is er steeds meer aandacht voor klimaatadaptatie, duurzaamheid en circulair inkopen. Hoe dit wordt ingevuld is te vinden in het stedelijk programma Wonen en leefomgeving (S12).
De beleidsmatige invulling voor de kapitaalgoederen die een relatie hebben met mobiliteit (zoals verhardingen, verkeersvoorzieningen openbare verlichting en kunstwerken) is te vinden in programma Bereikbaarheid (S02).
Met gerichte en integrale programmering van het groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte worden de beschikbare middelen zo goed, duurzaam en efficiënt mogelijk ingezet.
Door het organiseren van ontwerpateliers bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij beheerders meedenken over de te realiseren inrichting, komt er op een zo vroeg mogelijk moment zicht op de kosten van het beheer en onderhoud van de (ver)nieuw(d)e openbare ruimte (beheerbewust ontwerpen).
In 2021 zullen alle beheerplannen die betrekking hebben op de openbare ruimte volgens een nieuwe uniforme systematiek worden geactualiseerd.

Overzicht basisniveaus onderhoudsobjecten

	centrum	*winkel centra*	*wijken*	*bedrijfs terreinen*	*bossen/ parken*	*hoofdinfra*	*fietspaden*
groen	A	A	B/C	B/C	B		
speelvoorzieningen	B	B	B	B	B		
recreatievoorzieningen	A	A	B	B	B		
verhardingen	A	A	C/D *	B	B	B	A/B
verkeersvoorzieningen	B	B	B	B	B	B	B
kunstwerken	B	B	B	B	B	B	B
beeldende kunst	B	B	B	B	B	B	B
zwerfvuil en onkruid	A	A	C	C	B	C	C
overige stadsreiniging	A	A	C	C	B	C	C
openbare verlichting	B	B	B	B	B	B	B
riolering	B	B	B	B	B	B	B
water	B	B	B	B	B		

In deze begroting zijn structureel middelen gereserveerd om lokaal van deze tabel af te kunnen wijken wanneer daarmee kansen gepakt kunnen worden om de leefbaarheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit te verbeteren.

Herstelagenda coronacrisis

Gezien de grote impact van de coronacrisis is in deze begroting ruimte gezocht om gericht een aantal herstel- en versterkingsinvesteringen mogelijk te maken die de verwachte effecten van de coronacrisis kunnen verzachten, vermijden of tegengaan. Eén van deze maatregelen is het anticyclisch investeren. Hierbij worden de gemeentelijke investeringen die bijdragen aan grote opgaven, zoals energietransitie en klimaatadaptatie, in deze periode van economische recessie juist vergroot. Dit geeft ook sturing aan het inzetten van middelen voor de reguliere onderhoudsopgaven.

Wegen

Actuele beleidskaders

- Beleidsnota Wegenonderhoud (raadsbesluit 2008);
- Besluitvorming bezuinigingen (raadsbesluiten 2012, 2013);
- Beheerplan wegen 2017/18, actualisatie gepland voor najaar 2020

Ambitie

De huidige ambities liggen na verschillende bezuinigingen op het volgende niveau:

- niveau A voor vrij liggende fietspaden;
- niveau B voor hoofdwegen (hoofdwegen zijn gedefinieerd in de structuurvisie 2020, doorkijk 2040), fietsstroken die onderdeel uitmaken van de hoofdrijbaan en busbanen;
- niveau C voor wijkwegen, met parkeervakken op niveau D.

Uitgangssituatie

In de afgelopen jaren is steeds aangegeven dat extra middelen voor wegenonderhoud nodig zijn om hoge meerkosten in de toekomst te voorkomen. Hier is in de actuele begroting ten dele in voorzien. Dit betekent dat het wegenonderhoud wordt geprogrammeerd binnen het huidige financiële kader waarbij kapitaalvernietiging zo veel mogelijk wordt voorkomen door als eerste die wegen aan te pakken waar dit dreigt. Het zorgen voor goede fietsvoorzieningen heeft hoge prioriteit. Het ambitieniveau voor het onderhoud van fietspaden ligt daarom op het hoogste niveau.

Planning

Het beheerplan, dat wordt opgesteld op basis van jaarlijkse weg inspecties, is qua planning bepalend voor het groot onderhoud. Waar mogelijk wordt samenloop gecreëerd met ander groot onderhoud en de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het onderhoud van wijkwegen gebeurt in samenspraak met de teams Leefomgeving.
Voor 2021 staat onder andere onderhoud op de planning voor: Oude Zevenaarseweg, Velperweg, Westervoortsedijk, Dr. C. Lelyweg. Waar zinvol en (financieel) mogelijk worden kansen voor het beperken van wateroverlast meegenomen in het groot onderhoud.

Openbare Verlichting

Actuele beleidskaders

Nota uitrol LED-verlichting (2015) - Alle openbare verlichting zal in LED-verlichting worden uitgevoerd (nieuwe aanleg en groot onderhoud).

Ambitie

Met het oog op de sociale veiligheid en verkeersveiligheid voldoet de openbare verlichting in het algemeen aan de verlichtingsklassen van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV). Voor de kwaliteit van de verlichting in woonwijken gaat het om de laagste verlichtingsklassen van de NSVV, die overeenkomen met het Politiekeurmerk Veilig Wonen).
Uit duurzaamheidsoverwegingen wordt bij vervanging of nieuwe aanleg voor LED-verlichting gekozen. Met behulp van LED-verlichtingsarmaturen wordt gestreefd naar een reductie van 50% op de energiekosten. Hiermee wordt bijgedragen aan de duurzaamheidsambities.

Uitgangssituatie

Vervangingen worden gefinancierd uit een investeringsbudget. De in de Meerjareninvesteringsplanning (MIP) gereserveerde budgetten zijn toereikend voor de verwachte vervangingen.

De vervanging van masten, armaturen en kabels vindt planmatig plaats, omdat uitstel van planmatige vervanging na enige jaren leidt tot incidentele vervanging tegen hogere vervangingskosten. De vervanging van armaturen met elektronische apparatuur vindt plaats aan het einde van hun (elektronisch) technische levensduur van 20 jaar. Voor masten wordt een technische levensduur van 40 jaar aangehouden. De vervanging van oude kabels vindt plaats bij de vervanging van masten of bij het herstel van verhardingen.

Planning

De planning voor de vervanging van de masten, armaturen en kabels wordt zo mogelijk afgestemd op samenloop met overige werkzaamheden voor groot onderhoud in de openbare ruimte.
Volgens het huidige investeringsschema loopt de uitrol van LED- armaturen nog 10 jaar door. In het kader van anticyclisch investeren is in deze begroting een versnelling hiervan opgenomen. Hierbij is uitgegaan van een uitrol in de komende 3 jaar (2021, 2022 en 2023). Hierdoor worden de huidige armaturen voor het einde van de

levensduur vervangen maar kan eerder bespaard worden op energie en onderhoudskosten. De extra kapitaallasten die dit met zich mee brengt zijn in deze begroting verwerkt.

Verkeersinstallaties

Actuele beleidskaders

- Licht op groen'/ over de exploitatie (raadsbesluit 2004);
- 'Het Groen Goed Verdeeld' (collegebesluit 2006).

Ambitie

- Doelmatige inzet en beheer van verkeersregelinstallaties (VRI) en andere verkeersmanagementinstallaties zoals het parkeerverwijssysteem en het DBSA (Dynamisch Busstation Systeem Arnhem).
- Een goede technische staat en functionaliteit, vooral gericht op het handhaven van de verkeersveiligheid en doorstroming.
- Bijdrage aan leefbaarheid en bereikbaarheid, met een nadruk op het bevorderen van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer.

Uitgangssituatie

Het huidige areaal is zowel technisch als functioneel (verkeerskundig) op orde. Vervangingen worden gefinancierd uit een investeringsbudget. De in de Meerjareninvesteringsplanning (MIP) gereserveerde budgetten zijn toereikend voor de verwachte vervangingen. Bij vervangingen wordt direct gekozen voor de laatste technologie (iVRI) om voorbereid te zijn op verdergaande data uitwisseling tussen verkeerslicht en voertuigen.

Planning

Bij reguliere vervangingen worden vanaf 2018 altijd verkeersregelautomaten geplaatst die via de landelijke standaard kunnen communiceren met voertuigen en smartphones.
Vooralsnog staan voor 2021 de volgende locaties op het programma:

- Burg. Matsersingel - station Arnhem Zuid;
- Burg. Matsersingel - Hollandweg;
- Burg. Matsersingel - Rotterdamsingel;
- Burg. Matsersingel - Batavierenweg;
- Burg. Matsersingel - Mr. Stickerstraat;
- Burg. Matsersingel - Rijksweg-West;
- Burg. Matsersingel - A325;
- Westervoortsedijk - Driepoortenweg (3 jaar vervroegd afgeschreven in verband met reconstructie Westervoortsedijk);
- Westervoortsedijk - Simon Stevinweg (3 jaar vervroegd afgeschreven in verband met reconstructie Westervoortsedijk).

Civieltechnische kunstwerken

Actuele beleidskaders

- Beheerplan civieltechnische kunstwerken 2018-2019;
- Beheerplan beeldende kunstwerken 2017-2021.

Ambitie

Ambitie is de civieltechnische kunstwerken op basisniveau (kwaliteitsniveau B) te brengen en te houden.

Uitgangssituatie

Alle kunstwerken worden jaarlijks functioneel geïnspecteerd (schoon en netjes, heel en veilig). Elke vijf jaar worden alle kunstwerken vervolgens technisch geïnspecteerd. Uit deze inspecties blijkt dat de objecten een redelijke staat van onderhoud hebben.
Er zijn op dit moment ruim 1450 civieltechnische kunstwerken (bijvoorbeeld trappartijen, bruggen, tunnels en viaducten). Door stadsuitbreiding neemt dit aantal verder toe.
Het onderhoud wordt deels gefinancierd uit een investeringsbudget en deels uit een exploitatiebudget.
Het meerjarig investeringsbudget (MIP) voor het groot onderhoud Civiele Kunstwerken voor de periode 2019-2029 is op basis van de nu bekende opgaven voldoende om op basis van de huidige ramingen het groot onderhoud te kunnen uitvoeren.

Planning

In het najaar 2020 zal worden gestart met de technische inspectie van het gehele areaal. Op basis hiervan zal in 2021 een nieuw beheerplan worden opgesteld. In voorbereiding is groot onderhoud viaduct Cattepoelseweg

waarvan de werkzaamheden doorlopen in 2021. Daarnaast staat groot onderhoud aan de Matsertraverse, viaduct Wagnerlaan en wellicht aan de brug over de groene rivier (Eldenseweg) in de planning.

Riolering

Actuele beleidskaders

- Het in de MJPB 2018-2022 verlengde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP5) 2014-2018 en aanpak wateroverlast Arnhem-Noord (raadsbesluit 2015).
- Strategie Klimaatadaptatie 2020-2030.

Ambitie

De kwaliteit van het rioolstelsel wordt bepaald aan de hand van rioolinspecties. Jaarlijks wordt een deel van het riool geïnspecteerd.
Het herstel- en vervangingsprogramma is er op gericht de risico's van bezwijkende riolen te minimaliseren. Alleen riolen met een levensduur van minder dan vijf jaar worden vervangen. Riolen met een levensduur minder dan 10 jaar worden alleen vervangen als ze in een projectgebied liggen.

Naar aanleiding van de wateroverlast in de zomer van 2014 is de aanpak wateroverlast Arnhem-Noord opgesteld en door de raad vastgesteld (2015). De aanpak van wateroverlast maakt ook onderdeel uit van de strategie Klimaatadaptatie 2020-2030. De aanpak is nadrukkelijk een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid (gemeente en waterschap) en de particulieren (bewoners, bedrijven, instellingen). Daarbij geldt als uitgangspunt dat de opgave ten aanzien van wateroverlast in de openbare ruimte en op particulier terrein moet worden opgelost en niet in het rioolstelsel. Binnen het in de begroting beschikbare budget zijn middelen beschikbaar voor het optimaal mee koppelen van klimaatadaptatie bij het uitvoeren van groot onderhoud en het concreet verminderen van de gevolgen van extreme wateroverlast.

Uitgangssituatie

De rioolvervanging wordt gefinancierd uit een investeringsbudget en het dagelijks onderhoud en de reiniging en inspecties uit een exploitatiebudget. Over een groot deel van het gehele rioolstelsel zijn inspectiegegevens beschikbaar.

Bij de uitvoering wordt gestreefd naar zoveel mogelijk samenloop met noodzakelijke bovengrondse werkzaamheden. Dit vraagt om een goede samenwerking met de teams Leefomgeving per gebied.

Planning

In 2021 t/m 2023 loopt de grootschalige rioolvervanging in de Geitenkamp en het Spijkerkwartier nog door. Daarnaast zal een start gemaakt worden met de rioolvervanging in Sterrenberg en de Kroonsewal. Verder worden op verschillende plekken in de stad kleine rioolrenovaties uitgevoerd.

Water

Actuele beleidskaders

- Aanpak Wateroverlast Arnhem-Noord (2015);
- Fonteinenvisie;
- Gemeentelijke Rioleringsplan 2014-2018 (in 2018 verlengd);
- Waterbeheerplannen van beide Waterschappen;

Ambitie

Het beleidsveld 'Water' omvat onder meer beheer en onderhoud van afkoppelvoorzieningen (deze voorzieningen zorgen er voor dat regenwater niet in het riool terecht komt maar in de bodem zakt), ecozones, moerassen, sloten, paddenpoelen én oppervlaktewater(bodems) zoals de Immerlooplas, Nieuwe haven, Defensiehaven, haven van Coers, Rijnkade, Nieuwe kade en de dijkdoorbraakkolken. Ook het onderhoud aan civieltechnische watergerelateerde werken, zoals beekriolen, duikers, beschoeiingen en fonteinen hoort in deze categorie. De ambitie is:

- het watersysteem op orde brengen en houden;
- met de (water)partners de watergerelateerde opgaven oplossen door zoveel mogelijk voor ruimtelijke oplossingen te kiezen waarbij het water tegelijk een rol kan spelen in het vergroenen en verkoelen van de stad.

Uitgangssituatie
In de afgelopen periode is veel energie gestoken in het controleren en waar nodig corrigeren van de bestaande beheergegevens van de duikers en beekriolen. De locatie, de ouderdom en de onderhoudstoestand van bijna alle duikers en beekriolen onder de hoofdstructuur zijn de afgelopen jaren in kaart gebracht. Daar waar nodig is inmiddels ook groot onderhoud uitgevoerd. Het beheer van de waterbodems wordt nu nog projectgewijs vormgegeven en wordt, na deze inhaalslag, omgevormd tot een systematische aanpak.
Aan de fonteinen op het Willemsplein (AKU) en het Roermondsplein (Blauwe golven) is geen groot onderhoud geprogrammeerd en gebudgetteerd gezien de verwachte herinrichting van deze locaties.

Planning
In de periode 2021-2022 zullen alle nog niet gebaggerde havens uitgebaggerd worden.
Het baggeren van Onderlangs wat voor 2020 op de planning stond heeft vertraging opgelopen en zal doorschuiven naar 2021. Vervolgens zullen in 2021/2022 de Praets en Rosandapolder worden aangepakt. Bij de uitvoering van de baggerwerkzaamheden in de Praets zal aansluiting gezocht worden bij de te graven nevengeul als gevolg van werkzaamheden inzake de ontwikkeling van Meinerswijk.
Het benodigde onderhoud zoals hierboven omschreven wordt gefinancierd uit het exploitatiebudget.
Na deze baggerwerkzaamheden zijn de havens weer op orde voor de komende 20 jaar en kan het jaarlijks baggeronderhoud worden gerealiseerd uit het regulier beschikbare jaarlijkse budget.

Wijkgroen

Actuele beleidskaders
- Groenvisie 2017-2035 (raadsbesluit 2018);
- Bomenplan;
- Stadslandbouw.

Ambitie
De Groenvisie bevat een visie op ontwikkeling, inrichting en beheer van al het grote groen in en om de stad en geeft kaders mee voor het groen in en om Arnhem.
Wijkgroenbeheer is gericht op instandhouding van de gewenste streefbeelden en de gebruiksfunctie van een groengebied. Op de ene plaats leidt dit tot natuurlijk groen en op een andere tot meer cultuurlijk groen. De onderhoudsniveaus zijn als volgt:
- wijkgroen: technisch beheer (snoeien e.d.) op B niveau en onkruidbeheersing op minimaal C-niveau, er kan lokaal hiervan afgeweken worden als dit bijdraagt aan de verbetering van de leefbaarheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit;
- groen in de binnenstad en winkelcentra: A-niveau.

Daarnaast streven we er naar het areaal reuzenbalsemien, reuzenbereklauw en Japanse duizendknoop terug te dringen conform het plan van aanpak Bestrijding invasieve exoten 2019 - 2021.

Uitgangssituatie
Voor het onderhoud van het wijkgroen zijn per wijk exploitatiebudgetten gereserveerd. De teams Leefomgeving hebben een sturende rol bij de inzet van deze middelen.
Het dagelijks onderhoud van het groen in en om de wijken resulteert in een beeld op C- niveau. Het gaat dan om het onderhoud van heesters, hagen, boomspiegels, struwelen en gazons. Het onderhoud van het groen in de binnenstad en winkelcentra gebeurt op A-niveau. De droge zomers van 2018, 2019 en 2020 hebben een negatief effect op de instandhouding van de heesterbeplanting. Er gaat meer dood en er moet meer vervangen worden. Waar nodig wordt het reguliere vervangingsbudget ingezet om de schade te herstellen (inboet).
De bestrijding van de invasieve exoten loopt goed, er is een afname zichtbaar.

Planning
- Dagelijks onderhoud wordt uitgevoerd op het vastgestelde onderhoudsniveau.
- Vervangingen: er staan enkele kleinschalige vervangingen in verschillende wijken op de planning. Waar mogelijk worden deze integraal opgepakt met andere projecten. Vervangingen worden in overleg met de teams Leefomgeving uitgevoerd.
- Invasieve exoten: doelstelling is om deze zeer terug te dringen. Op basis van het bestrijdingsplan wordt in 2021 de bestrijding voortgezet.

Speelvoorzieningen

Actuele beleidskaders

- Nota Ruimte voor de Jeugd (Spelennota) 2010-2020 (raadsbesluit 2009);
- Initiatiefvoorstel Groene Speelplaatsen (raadsbesluit 2013);
- Speelvoorzieningen in de (semi-) openbare ruimte moeten voldoen aan de normen van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS).

Ambitie

De ambitie die binnen de huidige kaders nagestreefd wordt is:

- behoud van de 10% (groene) veilige gebruiksruimte;
- waar mogelijk grote natuurlijke speel- en ontmoetingsruimtes voor alle leeftijden in de wijken;
- de onderhoudsambitie voor speelvoorzieningen is niveau B.

Uitgangssituatie

Voor speelvoorzieningen zijn per wijk exploitatiebudgetten gereserveerd. De teams Leefomgeving hebben een sturende rol bij de inzet van deze middelen. Uitgangspunt hierbij is:

- Vervangingen: versleten speeltoestellen worden verwijderd of in afstemming met de teams Leefomgeving vervangen of anders ingevuld naar de wensen van de wijk.
- Dagelijks onderhoud: wordt uitgevoerd om de huidige speeltoestellen in stand en veilig bespeelbaar te houden. Het wordt grotendeels op B-niveau uitgevoerd, behalve voor het onderdeel beplakking en graffiti dat op C-niveau wordt uitgevoerd.
- Inspectie: alle speelvoorzieningen in de openbare ruimte worden 2 keer per jaar op functionaliteit geïnspecteerd en 1 keer per jaar op technische kwaliteit. Dit is conform de normen van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS). Geconstateerde gebreken worden hersteld of anderszins opgelost.

Planning

- Versleten speeltoestellen en speeltoestellen die niet meer veilig bespeelbaar zijn worden verwijderd.
- Vervangen of plaatsen van speeltoestellen wordt afgestemd met de teams Leefomgeving.
- Dagelijks onderhoud en inspectie worden uitgevoerd op vastgesteld onderhoudsniveau.
- In 2021 zal een grote natuurlijke speel- en ontmoetingsplek worden ingericht in de Laar-West in samenwerking met teams Leefomgeving en de buurt.

Bomen

Actuele beleidskaders

- Groenvisie 2017-2035 (raadsbesluit 2018);
- Bomenplan 2019 (raadsbesluit februari 2020).

Ambitie

Beheer- en onderhoudsmaatregelen zijn gericht op duurzame instandhouding van een gezond bomenbestand en bomenstructuur. We willen meer bomen en meer groenmassa in onze stad, daarvoor moeten de bomen voldoende plek hebben om te kunnen groeien. Samen met goed beheer en onderhoud kunnen de bomen uitgroeien tot volwassen bomen. De oude bomen krijgen extra aandacht in beheer en onderhoud zodat ze langer kunnen blijven staan. Bijzondere bomen worden waar nodig extra beschermd. Vervanging van bomen in lanen is maatwerk. In 2021 zal een lijst met lanen die in aanmerking komen voor vervanging worden opgesteld samen met het Boom Kwaliteitsteam Arnhem. Het ambitieniveau voor het onderhoud aan vrijstaande (straat)bomen is B.

Uitgangssituatie

- Voor het onderhoud aan bomen is een exploitatiebudget gereserveerd dat deels op wijkniveau is begroot. Met het vaststellen van het nieuwe bomenplan is ook het budget voor bomenbeheer aangepast.
- Dagelijks onderhoud: de vrijstaande (straat)bomen worden op B-niveau onderhouden.
- Zorgplicht: alle bomen in de openbare ruimte worden periodiek vooral op veiligheid gecontroleerd door visuele boomcontrole.
- Zieke en dode bomen worden vervangen, waardevolle bomen krijgen extra zorg, ziektes worden gemonitord en preventief bestreden.

Planning

Dagelijks onderhoud van de vrijstaande bomen wordt op het vastgestelde onderhoudsniveau uitgevoerd. De visuele boomcontrole en de daaruit voortvloeiende maatregelen worden uitgevoerd. Dode en zieke bomen zijn waar nodig verwijderd en vervangen. Ziektes en plagen zijn bestreden.

In 2021 krijgen een aantal bijzondere bomen extra bescherming en krijgen een aantal oude bomen extra aandacht in beheer en onderhoud (levensduur verlengend onderhoud). In de periode tot en met 2021 wordt samen met het Boom Kwaliteitsteam Arnhem de vervangingslijst met lanen opgesteld.

Parken en bossen

Actuele beleidskaders

- Bomenplan 2019 (raadsbesluit 2020);
- Groenvisie 2018-2035(raadsbesluit 2018);
- Beheervisie uiterwaarden Neder Rijn Arnhem 2019- 2029/2039;
- Gebiedsvisie Moscowa 2007-2030 (raadsbesluit 2007);
- Beheervisie Park Angerenstein 2006 -2016 (2005);
- Beheervisie Park Klarenbeek, Braamberg en 't Hazegrietje 2007-2017 (2007);
- Beheervisie Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem 2008-2018(2008);
- Beheervisie Park Sacre Coeur 2008-2018 (2008);
- Beheervisie Park Presikhaaf 2010-2019 (2010);
- Beheervisie Polderlinten (dijken, oude lintwegen en zeegen) 2011-2020 (2012);
- Beheervisie Park Immerloo- De Wheme 2014 -2023 (2013);
- Beheervisie Arnhem Veluwe 2015-2024 (2015).

Ambitie

Wij streven er naar om:

- voor alle parken een actuele beheervisie te hebben;
- ruimte te bieden voor recreatie, sport en samenleven in combinatie met de instandhouding en verbetering van erfgoed en ecologische systemen. Dit is onder meer aan de orde bij de instandhouding van de rijksmonumenten Moscowa, Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem;
- onderhoud gebeurt tenminste op B-kwaliteitsniveau.

Daarnaast streven we er naar het areaal reuzenbalsemien, reuzenbereklauw en Japanse duizendknoop terug te dringen conform het plan van aanpak Bestrijding invasieve exoten 2019 - 2021.

Uitgangssituatie

Voor het onderhoud aan bossen en parken is er een exploitatiebudget en een klein investeringsbudget (zie tabel onder aan deze paragraaf).
De bossen en parken hebben een robuuste basis. Desalniettemin zijn er ontwikkelingen op gebied van klimaat, verzuring en gebruik die aandacht vragen. Vooral de droogtes van 2018, 2019 en 2020 zorgden en zorgen voor meer sterfte van bomen en beplantingen op de drogere gronden. Met name naaldhout, eiken en Rhododendrons gaan achteruit in conditie of sterven af. Of deze trend zich doorzet is onzeker, maar waarschijnlijk.
Het ouder wordend bomenbestand vraagt meer zorg en aandacht op gebied van veiligheid en onderhoud.
Verschillende parken van Arnhem waaronder Park Sonsbeek en Musispark worden intensief gebruikt er is ook een veelheid aan evenementen. Intensiever gebruik leidt tot meer slijtage van de beplanting en inrichting van de parken.

Planning

- De actualisering van de beheervisie Sonsbeek/ Zijpendaal en Gulden Bodem. Bij het beheer van de parken wordt ieder jaar een aantal parken systematisch op alle beheeronderdelen beoordeeld en uitvoering binnen de beschikbare middelen aangepakt.
- De bestrijding invasieve exoten voortzetten.
- Verbinden grote eenheden natuur van Meinerswijk met de Bakenhof: fase 2 verbinden natuurgebied Meinerswijk met de natuurgebied van de Groene Rivier in 2021 (fase 1 beheer Groene Rivier en de Bakenhof omzetten naar jaarrond begrazing is gereed).
- Uitvoeren onderzoek om de weerbaarheid van de bossen en parken op de huidige veranderingen te vergroten en maatregelen te formuleren om de negatieve effecten van klimaat en verzuring tegen te gaan.
- Migratieroutes voor het wild vergroten.

Inzamelvoorzieningen voor afval- en grondstoffen

Actuele beleidskaders

- Afvalplan 2012-2020 (raadsbesluit 2012);
- Uitrol omgekeerd inzamelen (raadsbesluit juni 2015);
- Overeenkomst voor het Ondergronds Afval Transportsysteem bij Arnhem Centraal (OAT);
- Raadsbesluit invoering van Diftar (systeem met gedifferentieerde tarieven, waarbij de hoogte van de afvalstoffenheffing is gekoppeld aan de hoeveelheid aangeboden restafval) en aangenomen amendement 'Kaders voor uitwerking van Diftar' (september 2017);
- Raadsbesluit "Begrotingswijziging Diftar 1-7-2020" (november 2019);
- Raadsbesluit "Verordening afvalstoffenheffing 2020" (november 2019).

Ambitie

In het Afvalplan is de ambitie opgenomen om in 2020 te komen tot meer hergebruik van het huishoudelijk afval. Arnhem heeft daarvoor de systeemkeuze van Omgekeerd Inzamelen gemaakt in 2015. Om een extra impuls aan afvalscheiding te geven is besloten om door middel van een heffingssysteem van gedifferentieerde tarieven, ook een prijsprikkel te gaan geven.

Met betrekking tot de inzamelvoorzieningen geldt:

- Zorg voor een geborgde functionaliteit (geen storingen aan de voorzieningen).
- Te allen tijde een veilige situatie bij de inzamelvoorzieningen voor gebruikers en passanten.
- Hoogwaardige infrastructuur van inzamelmiddelen, collectief en individueel, waarmee afvalscheiding op elke locatie in Arnhem mogelijk is.

Uitgangssituatie

- Omgekeerd Inzamelen is ingevoerd in de hele stad. De toegangscontrole is 2019 weer operationeel gemaakt na het laten vervallen van de ongeoorloofde registratie van persoonsgegevens.
- Zowel preventief als correctief onderhoud zijn uitbesteed.
- Staat van onderhoud van de ondergrondse containers is voldoende tot goed.
- Systemen zijn voorzien van een veiligheidskeurmerk. Er worden periodiek controles uitgevoerd.

Planning

- Jaarlijkse beoordeling op basis van de controles of de onderhoudsovereenkomst nog voldoende actueel is of aangevuld moet worden.
- Noodzakelijk onderhoud aan het OAT zijn voorzien in de exploitatie en worden in 2021 opnieuw beoordeeld.
- Noodzakelijke infrastructurele aanpassingen op de afvalbrengstations in Noord en Zuid worden in 2021 opnieuw beoordeeld.

Vastgoed

Actuele beleidskaders

- Het uitvoeringsbeleid vastgoedbedrijf.
- Voor alle panden in permanent beheer zijn er 40-jarige onderhoudsplannen die jaarlijks worden geactualiseerd en opgenomen in de meerjarenprogrammabegroting.
- Bij het vastgoed gelden als deelportefeuilles onderwijsgebouwen, culturele-, erfgoed- en sportvoorzieningen, welzijnsvoorzieningen, gemeentelijke huisvesting, bijzonder vastgoed en vastgoed in de openbare ruimte.

Ambitie

De ambitie voor de technische staat van het vastgoed is een NEN2767-conditie score van 3 of beter. NEN 2767 is een methode voor het objectief en uniform meten van de fysieke kwaliteit van bouw- en installatiedelen van gebouwen en/of infrastructuur. De score loopt van 1 tot 6, daarbij is 1 zeer goed en 6 zeer slecht. Conditiescore 3 staat gelijk aan een redelijke conditie. Het door de gemeente aangekochte vastgoed voor stedelijke ontwikkelingsprojecten wordt niet op een conditiegerichte manier onderhouden, omdat deze panden tijdelijk in beheer zijn.
Het gemeentelijk vastgoed wordt fasegewijs verduurzaamd met de Trias Energetica (eerst energie besparen, restbehoefte zoveel mogelijk duurzaam invullen) als kompas.

Uitgangssituatie

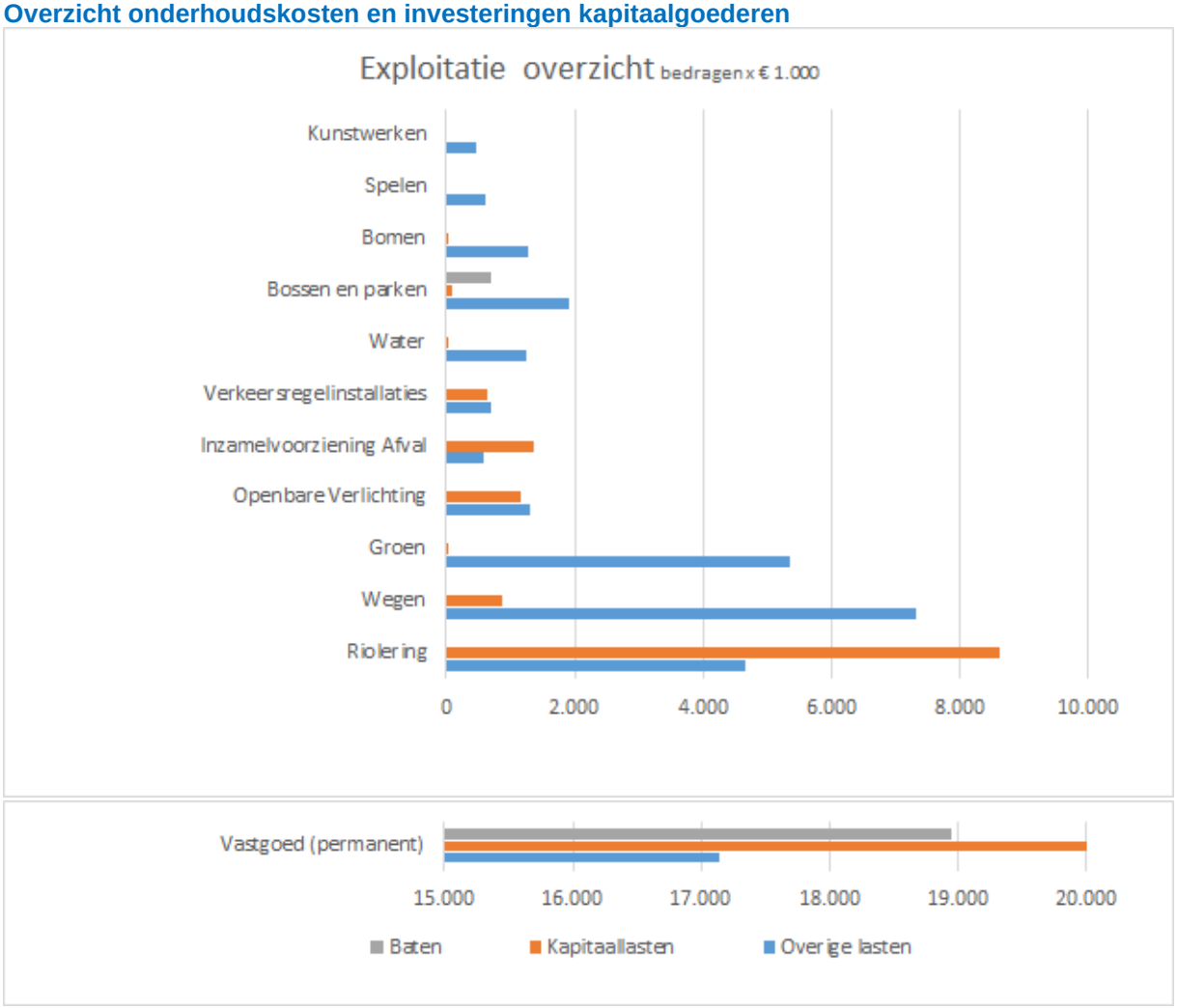
Het gemeentelijk vastgoed voldoet aan het gewenste kwaliteitsniveau, met uitzondering van gebouwen die op korte termijn hun functie verliezen of gebouwen die op korte termijn gerenoveerd worden.

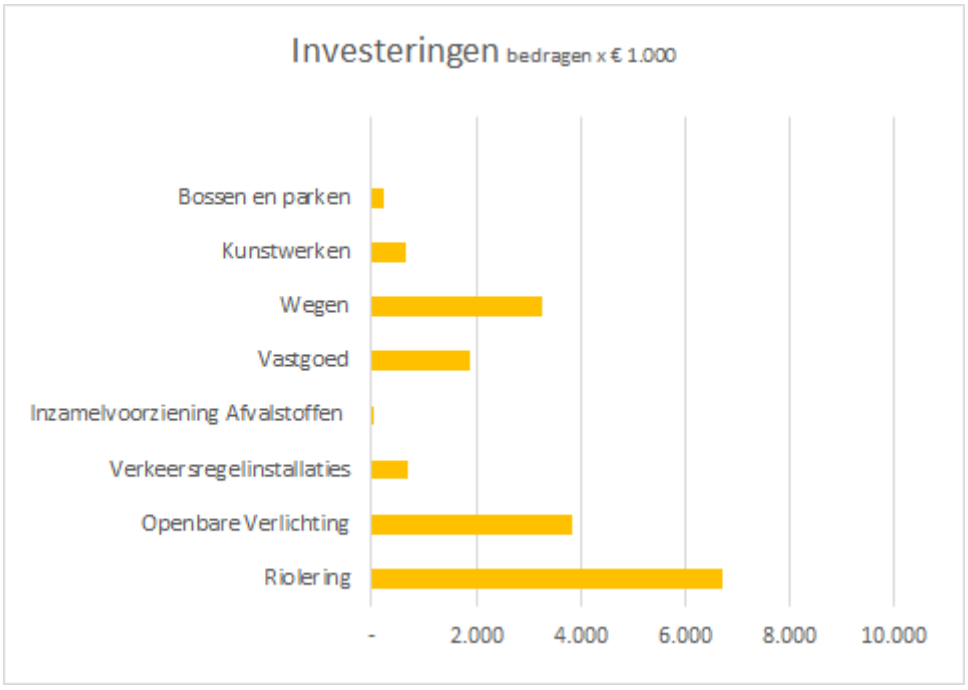
Planning

Lasten en baten voor beheer en onderhoud van het permanente vastgoed maken onderdeel uit van diverse programma's in de gemeentebegroting. Jaarlijks wordt er gemiddeld € 1,4 miljoen geïnvesteerd in vervangingsonderhoud en verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.
Daarnaast staat er een investeringsbedrag van jaarlijks € 800.000 begroot voor het verduurzamen van het gemeentelijke vastgoed welke volledig moeten worden terugverdiend door een besparing te realiseren op de energielasten. De praktijk is echter dat veel van dergelijke investeringen niet volledig kunnen worden terugverdiend met als gevolg dat de investeringen in duurzaamheid dan niet plaatsvinden. Vanaf de begroting van 2021 is het de bedoeling dat in het kader van de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis deze investeringen niet meer volledig hoeven worden terugverdiend maar slechts voor 60%. Daarmee worden ze een stuk haalbaarder en zullen ze sneller worden uitgevoerd. De klimaatdoelstelling wordt eveneens eerder bereikt.

Daarnaast wordt er in de periode 2021-2024 gemiddeld € 4,6 miljoen uitgegeven aan planmatig en storingsonderhoud. Met ingang van 2020 wordt er jaarlijks een bedrag van € 15.000 aan toegevoegd om kleinere aanpassingen in het kader van AST(Arnhemse Standaard Toegankelijkheid) in bestaande gebouwen te kunnen doorvoeren.

Overzicht onderhoudskosten en investeringen kapitaalgoederen

Financiering

Voor de financieringsfunctie worden de missie en de doelstellingen beschreven in het treasurystatuut gemeente Arnhem. In dit statuut wordt ingegaan op de kaderstelling van de werkorganisatie (taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, mandatering) en op het instrumentarium om de doelstellingen te realiseren.

Deze paragraaf richt zich op de uitwerking van het treasurystatuut naar de begroting voor 2021 en te hanteren normeringen. Hierbij komen de onderstaande onderwerpen aan de orde:

- Risicomanagement financiering;
- Financieringsvolume (inclusief delegatie / mandatering);
- Kasgeldlimiet;
- Renterisiconorm;
- Overige risico's.

Risicomanagement financiering

Voor wat betreft de financiering wordt onderscheid gemaakt tussen:
a. Eigen gemeentelijke financieringsbehoefte;
b. Financiering van de sociale woningbouw;
c. Financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen.

Eigen gemeentelijke financieringsbehoefte (a)

Bij de eigen gemeentelijke financieringsbehoefte gaat het om de financiering van de investeringen van de gemeente Arnhem, de financiering van geprivatiseerde onderdelen van de gemeente en de exploitatie van lasten en baten. Bij de investeringen moet naast de reguliere financieringen van de gemeentelijke taken worden gedacht aan grote stedelijke projecten, zoals Arnhem Centraal, stadsvernieuwing in de binnenstad, grondexploitatie en onderhoud in de infrastructurele sfeer. Als 'inkoop' van geld (de funding) wordt gebruik gemaakt van de volgende financieringsmiddelen (stand per 31-12-2021):

- de kapitaalmarkt voor langlopende financieringsmiddelen: € 763,5 miljoen. Het betreft hier de leningenportefeuille opgenomen gelden (O/G);
- de geldmarkt voor kortlopende financiering (< 1 jaar): Naar verwachting zal per ultimo 2021 maar voor een bedrag van € 6,6 miljoen een beroep op kasgeld nodig zijn voor de financiering van investeringen en projecten. Het grootste deel van de ruimte binnen het beschikbare kasgeld kan worden aangewend voor de (goedkope) financiering van de dagelijkse activiteiten van de gemeente: het werkkapitaal;
- de binnen Arnhem beschikbare reserves en voorzieningen met een volume van € 134,1 miljoen.

Binnen de gemeente wordt voor de financiering een omslagrente van 1,7% in rekening gebracht bij de investeringen en de projecten.

De portefeuille door de financieringsfunctie uitgezette gelden (U/G), heeft per 31-12-2021 een volume van € 46,9 miljoen. Het betreft hier leningen aan instellingen en verzelfstandigde organisatie-onderdelen.

Arnhem en de wereldeconomie

Nadat Nederland en Noord-Europa de recessie na de kredietcrisis achter zich hadden gelaten en de economie zich herstelde is de wereld getroffen door een nieuwe crisis, de COVID-19 pandemie. De onzekerheden en angsten voor de economische gevolgen hebben ertoe geleid dat in april en mei de rente op de kapitaalmarkt is gestegen, maar deze stijging was maar kortstondig. De rente ligt inmiddels weer op het (lage) niveau van voor de pandemie.
De verwachting van velen is dat de economie mogelijk al in 2020 en verder in 2021 zich weer zal versterken. Waar een aantrekkende economie normaal gesproken ervoor zorgt dat de rente gaat oplopen, is dat nu geen zekerheid. Naast een toename in de vraag naar nieuwe leningen, wat de rente kan opdrijven, zien we de verruiming van het opkoopprogramma van staatsobligaties door de ECB (de zogeheten kwantitatieve verruiming) sinds 2019 met een verdere intensivering in mei 2020 ter bestrijding van de coronacrisis. Deze kwantitatieve verruiming zorgt ervoor dat er meer geld beschikbaar komt op de kapitaalmarkt, wat als doel heeft dat de rente gaat dalen. De praktijk zal moeten uitwijzen welke van deze twee factoren de doorslag zal gaan geven. Alle analisten en economen zijn van mening dat het huidige lage renteniveau voor de kapitaalmarkt op termijn onhoudbaar is, maar voor de gemeente betekent dit dat financiering goedkoop blijft.

Financiering van de sociale woningbouw (b)
Voor de financiering van de woningbouw wordt door de corporaties nadrukkelijk gekeken naar het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), waarmee de gemeente Arnhem een achtervangovereenkomst heeft gesloten. Dit landelijke fonds fungeert als waarborg ten aanzien van risico's van wanbetaling en vervult daarmee de garantstellende rol die gemeenten van oudsher hadden. Het bestaan van het WSW samen met ontwikkelingen op het gebied van schaalvergroting en regionalisering van de woningcorporaties verklaart waarom de rol van de gemeente op het terrein van de financiering van woningbouw de afgelopen jaren kleiner is geworden en nu zo goed als uitgespeeld is. In 2021 heeft de gemeente nog maar één lening van € 9.000 aan de woningcorporatie Omnia Wonen op de balans.

Financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen (c)
Bij de financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen gaat het om activiteiten die nauw grenzen aan het beleid van de gemeente Arnhem. Het gaat hier vooral om instellingen in de sectoren zorg, sport en cultuur. Ook bij deze financiering wordt de laatste jaren een terughoudend beleid gevoerd.
Bij de directe (eigen) financiering van de activiteiten van de instellingen heeft de gemeente Arnhem een gericht toezicht op het reilen en zeilen van de betreffende instellingen. Door aan de te verstrekken leningen waarborgen te verbinden kan bij calamiteiten direct worden gereageerd (voorbeeld: executie bij recht van eerste hypotheek). Tevens bestaan er bij de sectoren zorg en sport waarborgfondsen. Met borgstelling door deze waarborgfondsen kunnen instellingen bij banken een lagere rente bedingen en hoeft de gemeente zelf geen lening te verstrekken. Het waarborgfonds voor de sport (SWS) garandeert maximaal de helft van de lening en eist een garantie van de gemeente voor het resterende deel van de lening.
In 2020 heeft de economie harde klappen gekregen, maar zal naar verwachting in 2021 weer aantrekken. Dat zal niet op alle fronten in een gelijk tempo gebeuren, waardoor het mogelijk is dat de ene instelling langer geconfronteerd zal worden met de gevolgen van de recessie dan de andere en alsnog in moeilijkheden komt en bij de gemeente aan moet kloppen voor ondersteuning. Dat risico wordt substantieel verkleind door de garanties van de waarborgfondsen.

Financieringsvolume (delegatie/mandaat)
Bij het vaststellen van de Begroting neemt de gemeenteraad een besluit over de omvang van de gemeentelijke activiteiten en daarmee over het financieringsvolume. Afgezien van de eigen middelen in reserves en voorzieningen wordt in de financieringsbehoefte voorzien door middel van leningen voor de lange termijn (vaste financiering) en voor de korte termijn (vlottende financiering).

Lange termijn financiering (vaste financiering)
Zoals reeds toegelicht gaat het hier om de benodigde geldmiddelen voor de eigen gemeentelijke investeringen en projecten; de financiering van sociale woningbouw en de verstrekking van geldleningen aan instellingen, gelieerd aan het beleid van de gemeente Arnhem.

Korte termijn financiering (vlottende financiering)
Bij de kortlopende financiering gaat het om de financiering van de lopende activiteiten en werkzaamheden van de gemeente. Hiervoor wordt geld geleend of (in geval van een tijdelijk overschot) uitgezet bij de schatkist voor een periode van maximaal een jaar. Als een extra zekerheid, bijvoorbeeld voor het opvangen van onverwachte fluctuaties in de behoefte aan kasgeld, is een arrangement afgesloten met de Bank Nederlandse Gemeenten waarbij tot een beperkt bedrag (€ 4 miljoen) de gemeente een negatief saldo mag hebben. Insteek is hiervan zo weinig mogelijk gebruik te maken, een kasgeldlening is goedkoper dan rood staan bij de bank.
In voorkomende situaties zal een deel van de opgenomen kas-/callgelden (O/G) worden omgezet in langlopende financiering, de zogenoemde consolidatie. Een en ander past binnen de regels, zoals vastgelegd in het treasurystatuut.

Financieringsbehoefte per 31-12-2021
Onderstaand schema geeft inzicht in de benodigde geldmiddelen voor de langlopende financiering en de manier waarop deze beschikbaar komen (de funding).

Het totaalvolume van de benodigde financieringen bedraagt € 907 miljoen. Vanuit de beschikbare aanwezige middelen (reserves en voorzieningen en obligo's en waarborgsommen) en de leningenportefeuille voor de vaste financiering is een bedrag van € 902,8 miljoen beschikbaar. Dit betekent dat per ultimo 2021 voor een bedrag van € 4,2 miljoen een beroep moet worden gedaan op kortlopende leningen op de geldmarkt.
De financieringsfunctie is ruimschoots in staat om voldoende middelen aan te trekken en beschikbaar te stellen voor dekking van de reeds gepleegde investeringen, de kosten in de grondexploitatie en voor de in 2021 begrote investeringen.

Benodigd voor	Bedrag	Financiering middels	Bedrag
Bedragen x € 1.000			
Activa gemeente Arnhem en grondexploitatie	826.524	Reserves en voorzieningen	136.546
Uitgezette gelden aan gelieerde instellingen en woningcorporaties (kapitaalverstrekking en leningen u/g)	45.089	Opgenomen gelden in de kapitaalmarkt (leningen o/g)	763.479
		Obligo's en waarborgsommen	2.831
Overige uitgezette middelen (o.a. nog te ontvangen erfpacht en bijdragen aan activa van derden)	35.395	Rekening courant BNG en kasgeldleningen	4.152
Totaal langlopend te financieren	**907.008**	**Totaal financiering**	**907.008**

Leningenportefeuille 2021

Onderstaand schema geeft inzicht in de samenstelling van de volumes in het jaar 2021 van de huidige leningenportefeuille van de financieringsfunctie. Het betreft leningen opgenomen gelden (O/G) en leningen uitgezette gelden (U/G).

Leningen portefeuille	Stand 01.01.2021	Opname	Aflossing	Stand 31.12.2021
Bedragen x € 1.000				
Leningen O/G				
Leningen portefeuille	670.421	106.567	-48.892	728.096
Nog aan te trekken financiering in 2020	35.375			35.375
Leningen t.b.v. woningcorporaties	9		-1	8
Totaal leningen O/G	**705.805**	**106.567**	**-48.893**	**763.479**
Leningen U/G				
Vaste leningen uitstaand	46.522		-6.183	40.339
Woningcorporaties	9		-1	8
Totaal leningen U/G	**46.531**	**0**	**-6.184**	**40.347**

Rentevisie

In recente jaren is als gevolg van de lage rentestand de gemiddeld te betalen rente voor de gemeente gestaag gedaald. Als gevolg van gewijzigde wetgeving in het BBV moet de omslagrente binnen marges de gemiddelde marktrente volgen en is de gemeente niet meer vrij in het bepalen van deze intern in rekening te brengen rente. Een omslagrente van 4%, zoals de gemeente hanteerde voor het jaar 2018, is niet meer toegestaan. Deze bedroeg in 2020 2% en daalt in 2021 naar 1,7%.

Om meerjarig gebruik te blijven maken van de lage marktrente kiest de gemeente ervoor om nu en in de komende jaren leningen met lange looptijden aan te trekken waarvan de rente nog steeds laag is (momenteel onder de 1%). Wanneer de rente ook na 2021 zo laag blijft is het bijna een zekerheid dat de omslagrente in 2022 verder verlaagd moeten worden om te voldoen aan de eisen uit het BBV.

De gemeente heeft al een aantal jaren leningen aangetrokken met lange looptijden van 20 à 30 jaar. Hiermee is ruimte gecreëerd om in toekomstige jaren - wanneer de rente voor nieuwe leningen mogelijk weer op een hoger niveau terecht zal komen - met behulp van nieuwe leningen met kortere looptijden toch een lage gemiddelde rente te realiseren binnen de wettelijke mogelijkheden.

Als gevolg van de renterisiconorm (zie hieronder) mag de gemeente geen leningenportefeuille hebben met een gemiddelde looptijd van leningen van korter dan ongeveer vijf jaar. De gemeente zou dan in een jaar meer leningen moeten herfinancieren dan is toegestaan.

Mandaat (voor nieuw aan te trekken financieringsmiddelen)

Met het vaststellen van deze MJPB 2021 – 2024 inclusief de paragraaf financiering mandateert de gemeenteraad het college om voor de financieringsbehoefte per onderscheiden categorie in 2021 leningen aan te gaan tot de volgende maximumtotalen:

Maximaal toegestane leningen 2021	**Maximaal**
Bedragen x € 1.000	
Eigen gemeentelijke financieringsbehoefte	250.000
Financieringsbehoefte sociale woningbouw	100.000
Financieringsbehoefte aan gemeente gelieerde instellingen	50.000

Kasgeldlimiet

De Wet FIDO geeft concrete richtlijnen voor gemeenten voor het beheersen van het renterisico in verband met de korte termijn financiering. De kasgeldlimiet is een wettelijk maximum (plafond) voor het volume geldleningen in de vorm van zogenaamde call- en kasgeldtransacties.
De bovengrens is bij ministeriële regeling voor het jaar 2021 vastgesteld op 8,5 % van het lastentotaal van de gemeentelijke begroting. De begroting van de gemeente Arnhem voor het jaar 2021 heeft een omvang van € 733,3 miljoen en daarmee komt de kasgeldlimiet uit op € 62,3 miljoen.
Het Rijk geeft gemeenten veel ruimte om maximaal gebruik te maken van (goedkope) financiering met kasgeld. Hoewel het gemeenten formeel niet is toegestaan de kasgeldlimiet te overschrijden (Wet FIDO, art. 4, lid 1), hoeven deze pas aan de toezichthouder te rapporteren wanneer de kasgeldlimiet drie kwartalen op rij wordt overschreden (art. 4, lid 2). Hiermee wordt gedoogd de kasgeldlimiet twee kwartalen op rij te overschrijden.
De gemeente Arnhem stuurt er desondanks op onder de kasgeldlimiet te blijven en deze niet te overschrijden.

Renterisiconorm

Het renterisico betreft het risico dat de begroting van de gemeente geconfronteerd wordt met een verzwaring van de rentelasten als gevolg van herfinancieringen van bestaande activa of van herziening van rente van bestaande leningen.
Het doel van de renterisiconorm is om dit risico te beperken tot een handelbaar niveau. Bij een gelijkmatig opgebouwde leningenportefeuille blijft het renterisico binnen verantwoorde marges en zullen de renteaanpassingen zich geleidelijk voordoen en binnen de begroting opgevangen kunnen worden.
In de Wet FIDO is vastgelegd dat jaarlijks een volume ter grootte van 20 % van het lastentotaal van de gemeentelijke begroting (peildatum 1 januari) mag worden geherfinancierd of een renteherziening mag ondergaan. Omdat de gemeente voor de eigen financiering geen leningen heeft aangetrokken waarvan periodiek de rente wordt herzien, heeft voor Arnhem de renterisiconorm alleen betrekking op herfinanciering van aflopende leningen. Op basis van het begrote lastentotaal voor 2021 van € 733,3 miljoen mogen leningen tot een bedrag van € 146,7 miljoen worden geherfinancierd.
Voor het jaar 2021 komt de prognose van het renterisico uit op 6,0 %. (vergelijk: JV2019 4,1 %).

Schatkistbankieren

Sinds het najaar van 2013 kennen gemeenten en andere decentrale overheden verplicht schatkistbankieren. Decentrale overheden dienen banktegoeden, die een vooraf bepaalde drempelwaarde te boven gaan, af te storten naar een rekening-courant bij het ministerie van Financiën. Voor de gemeente Arnhem bedraagt de drempelwaarde in 2021 € 4,22 miljoen.
Omdat inkomende en uitgaande kasstromen niet op elkaar zijn afgestemd, kunnen hoge positieve of negatieve kassaldi ontstaan. Om enigszins ruimte te bieden voor zulke bewegingen moet het gemiddelde van de banksaldi van de gemeente in een kwartaal worden afgezet tegen deze drempelwaarde, niet de dagelijkse stand. Het banksaldo hoeft dus niet continu beneden de drempelwaarde te blijven. Een banksaldo boven de drempelwaarde kan binnen het kwartaal worden gecompenseerd met banksaldi, die lager zijn dan de drempelwaarde.
Om de drempelwaarde niet te overschrijden wordt in 2021 beperkt gebankierd bij de schatkist.
Bij de controle van de jaarrekening neemt de accountant de verplichting tot schatkistbankieren mee.

Overige risico's

Gezien de samenstelling van de gemeentelijke leningenportefeuille en de kaderstelling vanuit de wet en het treasurystatuut (leningen worden alleen afgesloten in euro’s) is binnen de gemeente Arnhem geen sprake van valutarisico en/of koersrisico.

Bedrijfsvoering

Voor de gemeentelijke bedrijfsvoering zijn bedrijfsmiddelen nodig om de geformuleerde doelen van de verschillende programma's te kunnen bereiken. Het gaat met name om de uitgaven voor personeel en organisatie, informatie en automatisering, auditing en risicomanagement.

Personeel en organisatie

Personeel

Het streven naar een divers samengesteld personeelsbestand en een inclusieve organisatie, waar iedereen op gelijkwaardige wijze kan deelnemen, zijn talenten kan inzetten en zich welkom voelt, staat hoog op de agenda. Wij gaan verder op de ingeslagen weg van door het verzorgen van trainingen, workshops, ontmoetingen met diverse doelgroepen (Meet & Greet) en het formuleren van meetbare doelstellingen. De trainingen 'selecteren zonder vooroordelen' is vooral bedoeld voor leidinggevenden om bij hen meer bewustzijn te creëren over gelijke behandeling en in het selecteren van diverse kandidaten. Met behulp van de Inclusiviteitsmonitor brengen wij in beeld hoe onze inspanningen en resultaten zich verhouden tot die van andere organisaties. Hiernaast blijven wij investeren in arbeidsmarktcommunicatie, social media, versterken van netwerken en het door ontwikkelen van de nieuwe website www.werkenvoorarnhem.nl.

Ondanks de uitstroom door pensionering en instroom van jongeren is de gemiddelde leeftijd in onze organisatie bijna 50 jaar. Dit is voor ons aanleiding om steviger te investeren in strategische personeelsplanning en te zorgen dat op tijd jongere medewerkers worden aangenomen voor vervanging van de uitstroom. Bovendien wordt de aandacht gericht op het binden en boeien van jonge collega's die al bij ons aan het werk zijn. Het Jong Arnhem netwerk (voor en door jonge collega's onder de 35 jaar) speelt daarbij een belangrijke rol, evenals het investeren in opleiden en ontwikkelen van onze medewerkers.

Het verzuimcijfers is, organisatie breed gezien, dalende en het is belangrijk om dit in het komende jaar vast te houden. Verzuimmanagement en verzuimpreventie blijven heel belangrijke instrumenten. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het verzuimproces gaan we nog beter definiëren en beleggen, zodat tijdig en gericht actie kan worden ondernomen.
De meldingsfrequentie en het kortdurend verzuim zijn prima op orde en zelfs aan de lage kant. Dit duidt op een grote bevlogenheid en betrokkenheid bij medewerkers. Vooral het langdurig, psychisch verzuim in de organisatie blijft het komende jaar onze aandacht houden.

Vitaliteit onder medewerkers verlaagt de kans op burn-out en andere psychische klachten. Van medewerkers wordt hierin een grote mate van eigen verantwoordelijkheid verwacht. Mede door de coronacrisis en signalen uit het medewerkersonderzoek gaan wij acties zetten op een gezonde levensstijl en een goed werk-privébalans. Ook blijven we trainingen en activiteiten voor fysiek en mentaal welzijn aanbieden, waarmee we werknemers handvatten geven om 'de bal' op te pakken.

De coronacrisis heeft laten zien dat diverse aspecten van 'Het Nieuwe Werken' aan urgentie hebben gewonnen. Online samenwerken, hybride vergaderen, flexibel en meer plaats- en tijdonafhankelijk werken zijn noodzakelijk geworden als de 1,5meter organisatie blijft voortbestaan. Vanuit P&O wordt samen met de directie en de andere betrokken organisatie-onderdelen een plan gemaakt. Hierin staat op welke wijze en met welke aanpassingen en ondersteuning medewerkers zo optimaal als mogelijk intern en ook samen met de stad moeten kunnen blijven samenwerken.

De Rijksoverheid laat per 1-1-2020 de stagevergoedingen niet langer afhankelijk zijn van het niveau van de opleiding. De gemeente Arnhem heeft stageplaatsen beschikbaar voor een groot aantal opleidingen in het WO, HBO en MBO. Met ingang van het schooljaar 2020-2021 worden bij de gemeente Arnhem de stagevergoedingen voor MBO, HBO en WO studenten gelijkgetrokken. De stagevergoeding bedraagt met ingang van het nieuwe schooljaar 2020-2021 voor alle stagiaires € 350 per maand.

Totaal aantal FTE Arnhem	Realisatie Bezetting 31.12.2019	Begroting Formatie 2020	Begroting Formatie 2021	Begroting Formatie 2022	Begroting Formatie 2023	Begroting Formatie 2024
Bestuur						
Aantal FTE Raad	42	39	39	39	39	39
Aantal FTE College B&W	7	7	7	7	7	7
Personeel						
Aantal FTE ambtelijke organisatie formatie	908	935	916	912	912	912
Totaal personeel gemeente Arnhem	**908**	**935**	**916**	**912**	**912**	**912**

Verloop formatie

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Aantal FTE ambtelijke organisatie MJPB 2020-2023	***914***	***903***	***901***	***901***	***901***
Bij: sr businesscontroller klimaat en energie en medewerker bedrijfsvoering NEMIA	1	1	0	0	0
Bij: 3,3 fte centraliseren en automatiseren inhuurbalie	3	3	3	3	3
Bij: trainees uit jongerenbudget	9	2	0	0	0
Bij: extra formatie veiligheidshuis, procesregisseur en informatiecoördinatoren	3	4	4	4	4
Bij: toezicht en preventie Diftar, 8,0 fte	8	8	8	8	8
Bij: 6,0 fte, 4,0 fte handhavers en 2,0 fte Bibob, als gevolg van de 4 ton intensivering uit de herstelagenda		6	6	6	6
Af: te realiseren taakstellling 6,0 fte als gevolg van de 4 ton intensivering uit de herstelagenda		-6	-6	-6	-6
Af: reorganisatie W&I, budgetneutraal	-3	-5	-4	-4	-4
Aantal FTE ambtelijke organisatie Begroting 2021	**935**	**916**	**912**	**912**	**912**

	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Aantal FTE ambtelijke organisatie	**908**	**935**	**916**	**912**	**912**	**912**
Saldo personeelsbudget loonsom (in € 1.000)	**70.545**	**75.613**	**75.493**	**75.181**	**75.166**	**75.167**
Gemiddelde loonsom (in €)	**77.671**	**80.870**	**82.416**	**82.435**	**82.418**	**82.420**

De formatie van de afdeling Financiën & Control is uitgebreid met een senior businesscontroller voor Klimaat en Energie en de Omgevingswet. In 2020 en 2021 wordt deze formatie uitbreiding gedekt uit programmabudget Klimaat en Energie (0,3 fte), uit programmabudget Omgevingswet (0,3 fte) en uit vacatureruimte op de afdeling (0,4 fte).

In mei 2019 is door de directies van de gemeente Arnhem en De Connectie besloten om de inkoop van inhuur te centraliseren en te automatiseren. Hiervoor is 3,3 fte formatie structureel ter beschikking gesteld.

Gedurende de periode 1 maart 2020 t/m 1 maart 2021 zijn er 11 trainees aan de formatie toegevoegd. Omgerekend op jaarbasis is dit 9 fte in 2020 en 2 fte in 2021. Dekking hiervoor vindt plaats uit het jongerenbudget.

Vanaf 1 april 2020 is de formatie van het Veiligheidshuis verhoogd met 4 fte. Deze capaciteit was al langere tijd aanwezig in de vorm van inhuur. Deze inhuur is nu omgezet naar vaste formatie. Gemiddeld op jaarbasis is dit 3 fte in 2020 en vanaf 2021 is dit 4 fte (1.0 procesregisseur en 3 fte informatiecoördinator).

Conform het raadsbesluit van 25/9/2017 wordt de formatie met in totaal 8,0 fte verhoogd in verband met de invoering van Diftar: 2 fte coördinator toezicht en preventie en 6 fte toezichthouder afval.

Zoals in de Herstelagenda is opgenomen is de druk op handhaving hoog en neemt het aantal beleidsvelden dat een beroep doet op handhaving toe. Om deze reden wordt de handhavingscapaciteit uitgebreid. Daarnaast wordt formatie ingezet om georganiseerde criminaliteit (Bibob) tegen te gaan. Conform motie 20A66 Wel handhaven, maar taakstelling personeel is een taakstelling op de totale personeelslasten daarbij opgenomen (zie ook programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën).

Het nieuwe functiehuis van Werk en Inkomen past binnen het kader van de personeelsbegroting. De hogere salariskosten worden opgevangen door een lagere formatie van 3 fte in 2020 en 4 fte vanaf 2021 (1,0 procesregisseur en 3,0 fte informatiecoördinator).

Organisatie
Er worden deze komende begrotingsperiode geen grote structuurwijzigingen in de organisatie verwacht, maar we zullen ons er vooral op blijven richten om te verbeteren in onze werkwijzen en processen om zo ook op de vragen van de toekomst een antwoord te kunnen geven. Zo is het noodzakelijk om de komende jaren te gaan investeren in de publieke dienstverlening (burgerzaken). De toenemende complexiteit in het werk en de digitalisering vragen om een transformatie en daarmee ook om investeringen in de dienstverlening. Ook de ontwikkelingen en veranderingen bij andere onderdelen die al zijn ingezet, zoals bijvoorbeeld bij Werk en Inkomen, zijn niet klaar en zullen ook het komende jaar om veel aandacht vragen.

Een heel belangrijk speerpunt voor de hele organisatie is om het hybride werken met alle voordelen die dat in zicht heeft, ook na corona voort te zetten.
Dat vraagt om een fundamentele herijking van de manier waarop nu wordt gewerkt. Natuurlijk moeten de randvoorwaarden (zoals huisvesting, ICT) in orde zijn, maar zaken als sturing, werkwijzen en houding en gedrag moeten hierin als de belangrijkste kritische succesfactoren worden gezien.

Informatie en automatisering
Vanuit het vakgebied informatie wordt gewerkt aan drie thema's: informatiegestuurde organisatie, uitbreiding digitale dienstverlening en modernisering van de werkplek. Dit alles vanuit een robuuste basis, met bijzondere aandacht voor informatieveilgheid, privacy en auditing.

Uitbreiding digitale dienstverlening
De gemeentelijke informatievoorziening, een belangrijke basis voor de dienstverlening, wordt blijvend gemonitord en bijgesteld met het oog op continuïteit, kwaliteitsverbetering én meer doelmatigheid. Dit omvat onder andere:
- We werken aan optimale dienstverlening met effectieve processen en informatiestromen.
- Informatiehuishouding met betrekking tot het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Hiermee sorteren we ook voor op de beoogde ondernemers-dienstverlening binnen het Programma Vitale Economie onder de noemer 'van bedrijven weten'.
- Sturing op de kwaliteit van archivering en duurzame bewaring om de preservering en toegankelijkheid van de analoge en digitale informatie te waarborgen.
- Aangesloten wordt bij landelijke innovaties waaronder de 'Common Ground' van VNG realisatie.
- Om de primaire processen in de toekomst goed en veilig uit te kunnen blijven voeren is het van belang dat de processen bij ICT die de dienstverlening aan de gemeenten vormgeven beter op orde komen. Er worden hierin aanvullende investeringen gedaan. Afdeling Informatie werkt hierin samen met ICT.

Informatiegestuurde organisatie
Er wordt, naast de informatieproducten en onderzoeken die al regulier plaatsvinden zoals Staat van de Stad, gewerkt aan digitale innovaties om maatschappelijke opgaven uit onze veranderprogramma's te realiseren.

- Het leveren, onderhouden en door ontwikkelen van monitoring (door middel van rapportages en dashboards) ten behoeve van sturing in de lijn en programmasturing.
- Meer Open Data.
- Nieuwe methoden en technieken in het kader van onderzoek & statistiek worden verkend; te denken aan kunstmatige intelligentie en geavanceerde analyses.
- Werken met bijvoorbeeld sensoren en de mogelijkheden met betrekking tot het verwerken van grote hoeveelheden gegevens worden verder verkend. Waar zinvol, wordt er mee geëxperimenteerd, bijvoorbeeld op het gebied van duurzame energieproductie, verbetering van de luchtkwaliteit, armoedepreventie en arbeidsstimulering.

Modernisering werkplek
- Tijd- en plaats onafhankelijk en toch samen. Al jaren is het een ambitie. De coronacrisis zorgt voor een acute noodzaak vanuit thuis te kunnen werken en vanaf daar toch alles te kunnen doen, met collega’s en met partners van buiten de gemeente. De ontwikkeling van vaste naar geïntegreerde telefonie hoort hier ook bij.
- De inrichting van de vaste plekken zal ook wijzigen: naast de anderhalvemeterwerkplek zal een werkplek gerealiseerd worden die naadloos aansluit op de mobiele werkplek.

Informatieveiligheid, privacy & auditing
De gemeente heeft steeds meer gegevens. Enerzijds gaat het hier om persoonsgegevens. Inwoners mogen erop vertrouwen dat hun privacy bij ons geborgd is: we gaan goed om met gegevens en vragen alleen wat nodig is. Anderzijds hebben we veel informatiestromen die belangrijk zijn voor de continuïteit van onze bedrijfsvoering en dus veilig moeten zijn. De veranderende wetgeving zorgt ook voor aanpassingen in ons informatiebeleid. Met auditing wordt aantoonbaar gemaakt dat de gemeente hierop in control is.

Financiën en control
In 2020 heeft Financiën en Control haar ambitie en koers bepaald in samenspraak met de afdeling en onze stakeholders en dit heeft geleid tot een ambitieus plan voor de toekomst.
" Wij brengen Arnhem verder, met betrokkenheid, onafhankelijk advies en ondersteuning, met kennis en met innovaties."
In 2021 zullen wij verder vormgeven aan de belangrijkste ontwikkelingen uit ons ambitieus plan. Wij zullen blijven investeren in de ontwikkeling van kennis en expertise op gebied van business intelligence zodat we de focus op analyseren leggen en minder op data maken.
Verder zullen wij zichtbaar invulling geven aan soft closure gedurende het jaar voor een actuele en betrouwbare administratie.
Medewerkers ontwikkelen zich door. Leren van en met elkaar door middel van trainingen, casuïstiek behandelingen, feedback en gerichte opleidingen waar gewenst en nodig.

Innovatie en financieel beleid
In 2021 wordt doorgepakt op innovaties en vernieuwingen die in 2020 zijn ingezet. Innovaties die gericht zijn op het optimaliseren van onze processen en verder verbeteren van onze informatievoorziening aan inwoners, bedrijven, raad, college en management. Daarbij kan gedacht worden aan het robotiseren van processen, het doorontwikkelen van de maandelijkse afsluiting (soft closure), het gebruik van de Lokale Lastenmeter en het verbeteren van het inkoop- en betaalproces. Dit alles vanuit onze I-visie (visie op informatievoorziening).

Auditing en risicomanagement
De nieuwe nota Risicomanagement en weerstandsvermogen is als concept in de auditcommissie besproken. Het college heeft deze nota nu na verwerking van de reactie van de auditcommissie aan de raad voorgelegd met het voorstel de uitgangspunten hierin vast te stellen. Vanaf vaststelling is de wijze waarop auditing en risicomanagement werkt voor het grootste deel hier op gebaseerd. Vanaf 2020 wordt er gewerkt aan trainingen, zal het gemeentelijke risicoprofiel doorlopend worden geactualiseerd, zal de nieuwe systematiek voor risico's van het grondbedrijf worden uitgevoerd, wordt de risicogerichte benadering van de Verbonden Partijen begeleid en zullen risicosessies, risicoanalyses en evaluaties worden uitgevoerd.

Rechtmatigheid en financial audits
De financial audits worden in het kader van de jaarrekening uitgevoerd door de externe accountant. Ter ondersteuning hiervan voert de gemeente interne controles (IC) uit zoals opgenomen in het IC-plan. In het IC-plan wordt rekening gehouden met het toekomstig invoeren van de rechtmatigheidsverklaring die het college van B&W gaat afgeven. Hiervoor worden de werkwijzen aangescherpt in afstemming met de externe accountant.

Juridische zaken
Het specifieke terrein van de burgemeestersbevoegdheden Openbare Orde en Veiligheid zal, gezien maatschappelijke ontwikkelingen zoals ondermijning, veel prioriteit vragen. Temeer nu de gemeente Arnhem zal deelnemen aan het Experiment gesloten coffeeshopketen (wietexperiment).
Veel aandacht zal blijven gaan naar de, weliswaar iets vertraagde invoering van de nieuwe Omgevingswet, die in samenwerking met beleidsafdelingen en ICT uitgewerkt wordt. Ook zullen de energietransitie en ondersteuning van wijkinitiatieven de nodige aandacht vragen.
De advisering vanuit Juridische zaken zal op een toegankelijke en verbindende wijze plaatsvinden.
Tenslotte zal de afdeling Juridische zaken een verbeterprogramma Heldere taal opnemen. Daarmee wordt communicatie met onze omgeving waar mogelijk minder formeel en meer toegankelijk voor degenen tot wie wij ons richten.

Communicatie

Inclusieve communicatie
Arnhem is een zeer diverse stad. We staan hoog in de lijst van gemeenten met veel verschillende nationaliteiten. De inkomens-, gezondheids- en opleidingsverschillen zijn groot. In zo'n diverse stad is het belangrijk dat we elkaar begrijpen en dat de inwoners snappen wat de gemeente bedoelt of van hen vraagt. Maar ook vice versa: voelen inwoners zich gehoord? Communicatie waarbij iedereen zich gezien en begrepen voelt, is daarom van groot belang. Zo kunnen we voorkomen dat onbedoeld gevoelens van uitsluiting of het versterken van vooroordelen tussen (groepen) inwoners ontstaan. Taal is constant in ontwikkeling. Woorden evolueren en het gebruik ervan moet meebewegen. Genderneutraal en onbevooroordeeld taalgebruik is een manier om afstand te nemen van verouderde opvattingen over mannen, vrouwen, personen met een handicap en andere groepen in de samenleving. De taal (en het niveau) die je als organisatie 'spreekt' is daarom van groot belang.

Inclusiever communiceren en het kiezen van het juiste medium is een proces dat mogelijk maakt dat belanghebbenden zich erkend, gerespecteerd en deelgenoot voelen van de kwestie waar de communicatie zich op richt.

Inclusieve communicatie binnen de gemeentelijke organisatie
Werken aan een inclusieve organisatie betekent dat we ook naar onze communicatie kijken en bepalen hoe we inclusiever kunnen communiceren als gemeente.
We hebben binnen de ambtelijke organisatie te maken met diverse clusters, programma's, afdelingen en projecten en met een diverse samenstelling van medewerkers. Iedereen communiceert op zijn eigen manier, via de eigen kanalen en vertaalt dat door in documentatie, zoals visie-, project- en programmaplannen, nota's, besluiten, brieven en e-mails. Door medewerkers meer bewust te maken van de wijze waarop je kunt communiceren en de richtlijnen die de organisatie hiervoor hanteert, sluit de communicatie beter aan bij medewerkers en daardoor ook bij inwoners en/of partners.

Inclusieve communicatie naar inwoners
Op dit moment communiceren we op diverse manieren en via verschillende media naar inwoners en andere doelgroepen. Het gaat hierbij om alle vormen van communicatie: online, maar ook in schrift, over de telefoon, via de e-mail en face-to-face.
Een gezonde, inclusieve werkplek begint met een inclusief gebruik van taal en beeldmateriaal waaruit diversiteit spreekt, zonder (onbedoelde) vooroordelen. Via onze woord- en beeldkeuze kunnen we helpen ervoor te zorgen dat geen enkele groep zich uitgesloten, gediscrimineerd of niet welkom voelt.

Verbonden partijen

De gemeente neemt deel in diverse rechtsvormen zowel publiek als privaat. Wanneer de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft in een andere partij, is dat voor de gemeente een verbonden partij. Samenwerking met andere partijen is een manier om publieke taken uit te voeren, die bijdragen aan het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen. Deelnemingen in andere partijen brengen risico's met zich mee zowel bestuurlijk, maatschappelijk als financieel.

Verbonden partijen twee gemeentelijke rollen

De gemeente vervult twee rollen richting de verbonden partijen: de rol van opdrachtgever en van eigenaar. Tussen beide rollen en de belangen die daaruit voortvloeien, kan een spanningsveld bestaan.

In de eigenaarsrol beslist de gemeente over de oprichting, de missie, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij. Het gemeentebestuur is mede-eigenaar van de verbonden partij en draagt bestuurlijke verantwoordelijkheid (de gemeente neemt deel aan het bestuur). De eigenaarsrol richt zich vooral op de continuïteit en de levensvatbaarheid van de (samenwerking-)organisatie.

De gemeente is daarnaast ook opdrachtgever van de verbonden partij. De verbonden partij levert diensten of producten of is uitvoerder van gemeentelijk beleid. Veelal in de vorm van een basispakket dat door alle deelnemers in de samenwerking wordt afgenomen met daarnaast een aanvullend (maatwerk-)pakket dat voor afzonderlijke deelnemers op maat wordt afgesproken.

Het financieel belang is gekoppeld aan beide rollen. Als opdrachtgever heeft de gemeente belang bij een zo goed mogelijke prijs-/kwaliteitsverhouding voor de afgesproken dienstverlening en deze moet passen binnen de kaders van de gemeentebegroting. Als eigenaar draagt de gemeente het 'ondernemersrisico' van de samenwerking. Als de financiële resultaten tegenvallen, zal de gemeente afhankelijk van de aard van de samenwerking de tekorten moeten aanvullen.

Actuele kaders

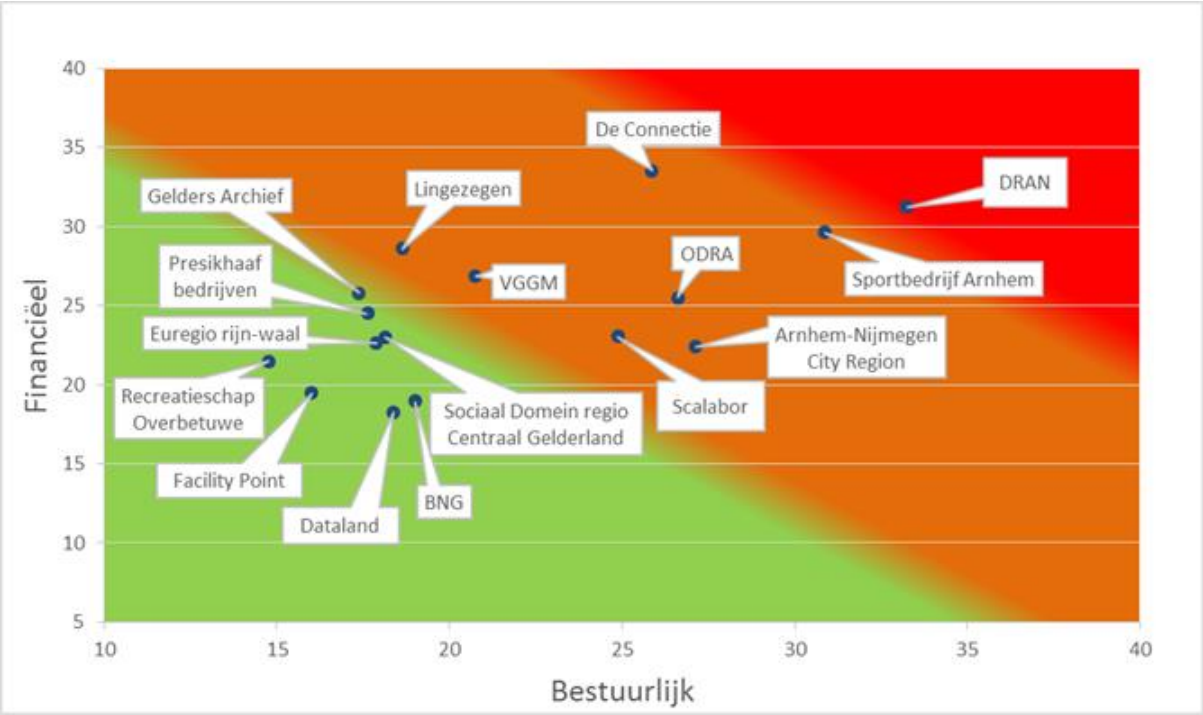
In 2016 is de visie van de gemeente Arnhem op de verbonden partijen vastgelegd in de kadernota Verbonden partijen 2016 gemeente Arnhem met daarin uitvoeringsrichtlijnen over de wijze van sturen en beheersen. Uitgangspunt is om hierbij uit te gaan van een risicogerichte aanpak, onder andere door het instellen van een governance code en het toepassen van een 'risicokompas'.

Ook de Notitie verbonden partijen van de Commissie BBV uit oktober 2016 geeft verplichte en aanbevolen kaders ten aanzien van verbonden partijen. In deze notitie wordt uiteengezet wanneer sprake is van een financieel en bestuurlijk belang. Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen zoals vermogen of leningen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij of indien financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald bij de gemeente. Bij een bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap van de gemeente in een derde partij, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen.

Tenslotte is op 1 januari 2015 is de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) gewijzigd. Hiermee is een aantal wijzigingen doorgevoerd die erop gericht zijn de invloed van de raad op het samenwerkingsverband te versterken.

Ontwikkelingen risicovolle verbonden partijen

Niet alle verbonden partijen vragen om even veel betrokkenheid. Om de aandacht te geven aan die verbonden partijen die voor de gemeente van het grootste belang zijn, dan wel een belangrijk risico vormen (beleidsmatig of financieel) is het risicokompas toegepast. Het risicokompas is een risicoanalyse die bestaat uit de beoordeling op acht maatstaven. Deze acht maatstaven geven vorm aan de bestuurlijke en financiële verbondenheid met de partij. Door alle verbonden partijen op dezelfde wijze te beoordelen, is het mogelijk de verbonden partijen onderling te vergelijken en te bepalen welke verbonden partijen in verhouding tot elkaar een hoog risicoprofiel hebben. In de aanloop naar de Begroting 2021 heeft een actualisatie plaatsgevonden van het risicokompas. Dit heeft geresulteerd in de volgende risicokaart:

Voor de verbonden partijen, die op basis van de risicokaart in onderlinge vergelijking het hoogste scoren is een beheersstrategie opgesteld. Het betreft de volgende vijf partijen:

- BVO DRAN (Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen);
- Sportbedrijf Arnhem B.V.;
- GR Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA);
- Arnhem-Nijmegen City Region;
- BVO De Connectie.

In het hierna volgende overzicht met verbonden partijen wordt aangegeven in welke verbonden partijen de gemeente Arnhem deelneemt en aan welke programma's hiermee een bijdrage wordt geleverd. De hierboven genoemde partijen maken onderdeel uit van dit overzicht. De beheersstrategie op deze partijen wordt in het overzicht nader toegelicht.

Relatie met paragraaf Weerstandsvermogen

De risico's die samenhangen met de verbonden partijen zijn meegewogen in de bepaling van de gewenste weerstandscapaciteit (zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Toelichting bij overzicht verbonden partijen

Hierna wordt per verbonden partij gegevens weergegeven. Naast stamgegevens zijn dit, het bestuurlijke en financiële belang, financiële gegevens over het vermogen en resultaat (indien beschikbaar uit de begroting 2021 van de verbonden partij en anders uit de jaarrekening 2019 van de verbonden partij), actuele ontwikkelingen en de weergave van het risicoprofiel (laag, middel, hoog).

Facility Point

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Programma	S03 Economie		
Doel verbonden partij	Voor de ontwikkeling van het bedrijvenpark IJsseloord 2 is destijds Facility Point Arnhem opgericht, een onderneming die (al dan niet tijdelijke) kleinschalige huisvesting en facilitaire diensten biedt aan startende en kleine bedrijven.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem, N.V. Gelderse Ontwikkelingsmaatschappij en Klaassen Vastgoed Ontwikkeling B.V.		
Bestuurlijk belang	De concerntreasurer is gemachtigd als aandeelhouder.		
Financieel belang	De gemeente bezit 37,5% van de aandelen in Facility Point.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	1.998.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	1.745.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen			
Risico profiel			
Risico's	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Scalabor B.V.

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Programma	S06 Participatie en armoedebestrijding		
Doel verbonden partij	Scalabor B.V. is een arbeidsontwikkelbedrijf dat inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt uit de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland ondersteunt bij het overbruggen van die afstand. Scalabor begeleidt inwoners die dat nodig hebben - in opdracht van gemeenten - naar passend en zo regulier mogelijk werk. Scalabor richt zich op het ontdekken en ontwikkelen van talenten van mensen in een werksituatie. Een belangrijke dienstverlening is het begeleiden van SW-medewerkers van de gemeenschappelijke regeling Presikhaaf Bedrijven.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem is 100% aandeelhouder van Scalabor B.V. De gemeenschappelijke regeling Presikhaaf Bedrijven detacheert SW-medewerkers, in opdracht van de deelnemende gemeenten, bij Scalabor B.V. Daarnaast koopt gemeente Arnhem (als klant) ook ontwikkeltrajecten in bij Scalabor B.V. voor inwoners die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet.		
Bestuurlijk belang	De concerndirecteur van gemeente Arnhem is gemachtigd om namens de gemeente Arnhem stemrecht uit te oefenen in de vergadering van aandeelhouders. De Gemeente Arnhem heeft een borgstelling afgegeven van € 4.000.000 voor een financieringsovereenkomst tussen Scalabor en de Bank Nederlandse Gemeenten lopende tot 26 februari 2021.		
Financieel belang	100%		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	5.202.847
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	5.313.153
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen	Voor 2021 en verder zien wij de volgende ontwikkeling: • aflopen van de termijn van het huidige aanwijsbesluit van gemeenten voor de SW-medewerkers en nieuwe besluitvorming daarop; • snelle terugloop van het aantal SW-medewerkers (door pensionering e.d.); • mogelijke invloed van corona op het behouden van het werk.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	Bij start van het bedrijf hebben gemeenten Scalabor aangewezen als begeleider van de SW-medewerkers. Het aanwijsbesluit had een looptijd van 5 jaar, waarbij een jaar voor afloop bekend moet zijn hoe gemeenten verder gaan. Dit is een onzekere factor voor het bedrijf, waarbij eventueel risico in geval van het niet verlengen van de aanwijzing (en de dan benodigde afbouw van het bedrijf) volledig bij het bedrijf / de aandeelhouder ligt. Vanuit de module WGSW van MGR, waar het feitelijk werkgeverschap voor de SW-medewerkers is belegd is reeds nu gestart met de zorgvuldige voorbereiding van het besluitvormingsproces. Om op die manier gemeenten te begeleiden in een tijdig en goed afgewogen besluit, waar mogelijk vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het aantal SW-medewerkers loopt komende jaren flink terug. Als Arnhem - conform de uitgangspunten bij de oprichting - de werkgelegenheid die het bedrijf biedt zoveel mogelijk wil benutten voor het ondersteunen van mensen die anders niet of moeilijk aan het werk komen, zal een doorontwikkeling gemaakt moeten worden in de samenwerking met Scalabor. Dit betekent naast het inzetten op arbeidsontwikkeltrajecten ook inzetten op het volgens de mogelijkheden van de participatiewet andere vormen van werk. De werkbrigade zoals nu voorgesteld in herstelplan en begroting is een eerste essentiële stap die richting op. Inzet is hiermee werkgelegenheid te behouden en Arnhemmers voor langere tijd perspectief op (doorstroom naar) werk te bieden.		

Sportbedrijf Arnhem

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Programma	S09 Gezondheid en sport		
Doel verbonden partij	Het sportbedrijf voert het sportbeleid uit. Arnhem stimuleert en faciliteert bewegen en sporten en Arnhem benut de kracht van beide, voor een beter welzijn van de stad.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem		
Bestuurlijk belang	De gemeente Arnhem is 100% aandeelhouder van de BV Sportbedrijf Arnhem. Als aandeelhouder is de gemeente Arnhem lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het mandaat om als aandeelhouder op te treden is door het college neergelegd bij de concerndirecteur.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft het volledige eigendom.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	450.000
	Per 31-12-2020	€	1.800.000
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	1.959.000
	Per 31-12-2020	€	1.688.600
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen			
Risico profiel			
Risico's	Hoog		

Beheersstrategie

Het Sportbedrijf is de grootste uitvoerder is van het sportbeleid van de gemeente Arnhem. Bij de verzelfstandiging van het Sportbedrijf, zijn vanuit de gemeente als opdrachtgever en eigenaar van het Sportbedrijf, afspraken gemaakt over de informatie- en stuurmogelijkheden voor de gemeente. Om de verwachtingen over en weer beter in beeld te hebben voeren de gemeente als eigenaar en opdrachtgever en het sportbedrijf gezamenlijk, buiten de kwartaalgesprekken om, gedurende 2021, 4 maal per jaar overleg.

De organisatie van het Sportbedrijf en de samenwerking met de gemeente Arnhem moet de komende jaren nog verder professionaliseren. In navolging van 2020 waar we stappen hebben gezet in werkwijze en gezamenlijk opdrachtgeverschap wordt hier in 2021 vervolg aan gegeven. De afstemming tussen de teams Leefomgeving en het Sportbedrijf komt op gang, het opdrachtgeverschap wordt meer gestroomlijnd. De financiële functie binnen het Sportbedrijf moet zich nog steeds ontwikkelen, het vraagt nog nadere aandacht met betrekking tot de kwartaalrapportages in relatie tot het jaarresultaat. Ook het inzicht in de kostprijs van de producten is nog nihil. Zowel in de beschikking subsidieverlening 2019 als in de kwartaalrapportages is er nadruk gelegd op de financiële functie en rapportages van het sportbedrijf. In het tweede kwartaal 2019 is het sportbedrijf gekomen met een eerste aanzet ten aanzien van de kostprijs van de verschillende producten. Dit is echter nog niet volgens verwachting. In 2020 hebben we helaas weinig voortgang kunnen boeken op dit onderdeel. Voor 2021 zal de focus komen te liggen bij, inhoudelijk logische product/dienstgroepen met bijhorende activiteiten en daaraan gekoppelde financieel inzicht, ter verbetering van de sturing door de opdrachtgever.

Er zijn geen risicomanagement- of kwaliteitssystemen opgezet binnen het Sportbedrijf.

De financiële ratio's van het Sportbedrijf, gebaseerd op de jaarrekeningen waren onvoldoende. Inmiddels is mede door het resultaat van 2018 de algemene reserve van het Sportbedrijf vergroot tot het afgesproken en gewenste niveau. In dit opzicht staat het Sportbedrijf er een stuk beter voor dan voorgaande jaren.

Ondanks dat het financiële resultaat beter is over 2019 dan begroot, is met name inzicht in de financiële ontwikkeling een aandachtspunt. Een groot deel van de verstrekte subsidie zit 'vast' in (meer jaren)contracten. Zoals hiervoor al aangegeven, zijn de financiën een vast punt op de agenda in de onderlinge overleggen.

De informatievoorziening van het Sportbedrijf aan de gemeente Arnhem als opdrachtgever, is in ontwikkeling. Het betreft hier een samenspel van vraagstelling in combinatie met beantwoording van de vragen. Het sportbedrijf heeft in de kwartaalrapportages steeds conform afgesproken format gerapporteerd. Over de kwaliteit en met name over de (on-)mogelijkheden van rapportage over effectiviteit en efficiëntie van interventies in de stad wordt nog met elkaar gesproken, alsmede wensen voor de toekomst op wijkniveau. Dus ook na drie jaar als zelfstandige organisatie, is ook de informatievoorziening nog in ontwikkeling. Dit zal zoals hierboven vermeld, de nadrukkelijke aandacht hebben in 2021.

Er is gebleken dat de verwachtingen en opvattingen van de gemeente en het sportbedrijf op een aantal punten redelijk ver uit elkaar liggen. Ook zijn op een aantal thema's in het verleden onvoldoende duidelijke afspraken gemaakt. In 2019/2020 is van buiten de gemeente Arnhem een tijdelijk opdrachtgever aangetrokken met als opdracht om deze verwachtingen naar elkaar op één lijn te krijgen en waar nodig aanvullende afspraken te maken. Dit proces heeft geleid tot een aantal verbeterpunten en aanbevelingen. In 2021 zetten we dit proces voort.

B.V. Recreatiemaatschappij Overbetuwe

Vestigingsplaats	Kerk - Avezaath		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Programma	S03 Economie		
Doel verbonden partij	Ontwikkeling, exploiteren en onderhouden van toeristische dag recreatieve infrastructuur in het rivierengebied.		
Deelnemers in samenwerking	Natuur- en Recreatieschap Lingengebied, recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal, Recreatieschap Overbetuwe en Gemeente Arnhem		
Bestuurlijk belang	Vanuit gemeente Arnhem participeren wethouder De Vroome en raadslid Manders in het Algemeen bestuur van Recreatieschap Overbetuwe		
Financieel belang			
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	27.000.000
	Per 31-12-2020	€	27.000.000
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	

Ontwikkelingen

In 2021 zijn de belangrijkste ontwikkelingen de volgende:
Rijkerswoerdse Plassen:
- De lodges; het plan om lodges te plaatsen bij de Rijkerswoerdse Plassen loopt in 2020 en 2021 door. Er is gewerkt aan de wijziging van het bestemmingsplan (Overbetuwe). Dit zal in 2020 vastgesteld moeten worden waarna de ontwikkeling verder kan.

Zeegbos:
- Het onderhoud wordt op basisniveau gehouden.
- Een deel van de erfpacht ligt bij het recreatieschap. Het andere deel ligt bij Staatsbosbeheer.
- Vanuit bewoners bestaat de wens om meer betrokken te zijn bij het bos.

Risico: bij de verzelfstandiging is er een vermogen meegegeven, waar uit het rendement ervan de jaarlijkse exploitatielasten moeten worden bekostigd.
het risico is dat het rendement lager is dan de benodigde gelden voor de exploitatie en dus dat een deel van de exploitatielasten ongedekt blijft.

Risico profiel

Risico's Laag

Beheersstrategie Niet van toepassing.

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën		
Doel verbonden partij	De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden', waaronder voor gemeenten.		
Deelnemers in samenwerking	De gemeente heeft minder dan 1% van de aandelen. De andere aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden (50%), provincies en gemeenten.		
Bestuurlijk belang	De concerntreasurer is gemachtigde voor de aandeelhoudersvergadering.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft 496.470 aandelen van de BNG in bezit (bijna 1%) en is daarmee een van de grootste gemeentelijke aandeelhouders van de BNG		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	4.887.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	144.801.998
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	-1.300
Ontwikkelingen			
Risico profiel			
Risico's	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing		

Dataland

Vestigingsplaats	Gouda		
Rechtsvorm	Stichting		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën		
Doel verbonden partij	Het ontzorgen, ondersteunen en faciliteren van gemeenten op het gebied van geo-, WOZ- en vastgoedinformatie, oftewel objectinformatie. Deze worden in de komende tijd ondergebracht bij andere overheidsinstellingen zoals kadaster en KOOP.		
Deelnemers in samenwerking	(Op 7 na) alle Nederlandse gemeenten. De rol van Dataland neemt toe: bijna alle gemeenten zijn inmiddels toegetreden.		
Bestuurlijk belang	Certificaathouders participeren in DataLand en hebben invloed op het beleid van DataLand via het bestuur. Het afdelingshoofd van de afdeling Informatie is gemachtigd voor deze rol.		
Financieel belang	De gemeente heeft certificaten van aandelen DataLand B.V. Deze inkomsten worden door DataLand gebruikt om de kerntaken uit te voeren: ontzorgen, ondersteunen en faciliteren van gemeenten.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	751.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	522.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen	Dataland zal zich per 1-1-2022 opheffen. De huidige activiteiten hebben tot doel om de werkzaakheden over te zetten naar andere overheidsinstellingen. Dit vindt in 2020 en 2021 plaats.		
Risico profiel			
Risico's	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

BVO De Connectie

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën		
Doel verbonden partij	De Connectie is een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Rheden en Renkum op het gebied van bedrijfsvoering.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem, gemeente Renkum en gemeente Rheden		
Bestuurlijk belang	Opdrachtgever is de concerndirecteur, wethouder Jan van Dellen is lid van het bestuur.		
Financieel belang	Het Arnhems aandeel in De Connectie bedraagt 72%		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	1.102.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	16.452.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	-21.000
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	28.840.000

Ontwikkelingen

In de 2e helft van 2018 zijn een tweetal onderzoeken uitgevoerd om de stand van zaken binnen De Connectie en de informatievoorzieningsketen als geheel in kaart te brengen. Beide onderzoeken onderschrijven elkaars resultaten en plaatsen de doelen uit het bedrijfsplan in een andere context. Uit onderzoek blijkt onder andere dat bij samenwerking binnen de gemeentelijke context het 3 tot 5 jaar kost (afhankelijk van de beginsituatie) om weer op het startniveau te komen in termen van opbrengsten, klanttevredenheid, organisatie-volwassenheid en medewerkertevredenheid. Bij de start van De Connectie is geen rekening gehouden met deze zogenaamde ‘servicedip’. In afstemming met de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden heeft De Connectie het ontwikkelperspectief 2020-2024 opgesteld. Het ontwikkelperspectief is vertaald naar de programma’s uit deze meerjarenbegroting 2021-2024. Hierdoor wordt het onderdeel van de beleidscyclus van De Connectie. Het ontwikkel-perspectief is een stip op de horizon. Het beschrijft de richting en geeft inzicht in welke stappen De Connectie neemt om de komende jaren een volwassen organisatie te worden. Dit gebeurt op basis van drie fases. De eerste fase is de basis op orde krijgen, deze fase is volop bezig. Er zijn bijvoorbeeld al flinke stappen gezet in de verbetering van de ICT-dienstverlening. Dit wordt de komende jaren voortgezet.

Risico profiel

Risico's

Hoog

Beheersstrategie

De Connectie is een organisatie in die volop in ontwikkeling is en waar de komende jaren veel moet gebeuren. Het is evident dat beheersing en control hierin belangrijk zijn. De beheersing is vooral gericht op het actief verbinden van de gemeentelijke belangen met de belangen van een goede bedrijfsvoeringsorganisatie. Op verschillende niveaus en vanuit verschillende perspectieven wordt er actief samengewerkt. Het bestuur, het OGO (opdrachtgeversoverleg) en de demandorganisatie zijn hierin belangrijke gremia waarin sturing en beheersing nadrukkelijk terugkomen. Het controllersoverleg vervult hierin een belangrijke adviesrol ten aanzien van de P&C-producten van De Connectie.
In de verschillende gremia worden ook de risico's die gepaard gaan met de transitie van De Connectie besproken. Arnhem zet in op een actieve betrokkenheid en een open communicatie met De Connectie. Dit om zicht te hebben op het ontstaan van risico's alsmede de beheersing van de risico's door De Connectie zelf.

Er wordt in de begroting een aantal risico's beschreven die significant zijn in financiële termen, maar ook voor de dienstverlening. De beschreven risico's hebben voor een deel te maken met de uitgevoerde onderzoeken naar de totale ICT-keten van De Connectie. In samenspraak met de drie gemeenten zijn er negen verbeterpaden opgesteld die ertoe moeten leiden dat: 1. Het gewenste niveau van de informatievoorziening wordt bereikt (basis op orde). 2. De governancestructuur verder wordt ingericht waarbij afspraken worden vastgelegd over rollen, verantwoordelijkheden en de wijze van samenwerking.
De in 2020 opgestelde en voor een groot deel ingevoerde verbetermaatregelen hebben een risico verlagend effect tot gevolg, zoals de uitvoering van het programma 1!Connect om de basis bij ICT op orde te krijgen en de herziening van de governancestructuur. In 2021 ligt de focus naast het op orde krijgen van de basis op het doorgroeien naar een servicegerichte organisatie, waarbij de klant centraal staat centraal. Om die reden zijn de welbekende 4K’s uitgebreid met een extra K. De ‘K’ van klant. Alle medewerkers worden de komende jaren professionals die denken en handelen vanuit de klant.

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S07 Zorg		
Doel verbonden partij	Het Doelgroepenvervoer werd voorheen uitgevoerd door de Stadsregio Arnhem Nijmegen die van rechtswege in 2015 is komen te vervallen. In april 2016 is de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen opgericht ten behoeve van het aanvullend vervoer Arnhem Nijmegen (Avan). Het is een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie. Eén van de taken van deze Vervoersorganisatie is het regelen van het doelgroepenvervoer, waarbij sprake is van een bundeling van het doelgroepenvervoer (Wmo-vervoer, leerlingenvervoer en instellingsvervoer). Gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.		
Deelnemers in samenwerking	Regio Arnhem en regio Nijmegen		
Bestuurlijk belang	Wethouder R. van der Zee is lid van het bestuur		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt volgens een verdeelsleutel bij aan de exploitatie. De kosten van de bedrijfsvoeringsorganisatie worden bepaald op basis van het inwoneraantal. De vervoerskosten op basis van rekeneenheden van het vervoer.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	7.037.811
Ontwikkelingen	Eind 2018 heeft er een (regionale) onderzoek naar de toekomst van Avan plaatsgevonden. Daarvan zijn in het eerste en tweede kwartaal van 2019 de resultaten en de adviezen gedeeld met alle gemeenten. Alle gemeenten hebben inmiddels besloten om deel te blijven nemen aan de BVO DRAN en een aantal gemeenten hebben tevens besloten om extra vervoer in te brengen bij de BVO DRAN. Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de nieuwe aanbesteding in volle gang en de verwachting is dat in het derde kwartaal van 2019 de aanbesteding gepubliceerd kan worden. In augustus 2020 zullen de nieuwe contracten ingaan.		
Risico profiel			
Risico's	Hoog		
Beheersstrategie	De risico's waarmee BVO DRAN te maken heeft zijn een veranderende relatie met de Provincie, een zeer dynamische omgeving, kwetsbare burgers en daarmee politieke gevoeligheid, aanbesteding voor vervoer en callcenter en krapte op de arbeidsmarkt. Structureel ontvangen we van de BVO DRAN managementinformatie en zogenaamde rittenbakken. Er is ongeveer tien keer per jaar ambtelijk en 6 keer per jaar bestuurlijk overleg. Het in 2018 verschenen knoppenplan heeft ertoe geleid dat de kostenbesparingen die mogelijk waren in regionaal verband inmiddels zijn doorgevoerd (voor zover de huidige contracten dit ook toelaat), daarnaast is een aantal zaken meegenomen in de huidige aanbesteding. Een aantal knoppen kunnen enkel door de gemeente zelf beleidsmatig worden opgepakt.		

Euregio Rijn-Waal

Vestigingsplaats	Kleve (D)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S03 Economie		
Doel verbonden partij	De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam waarbij ca 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten. De bevordering van de integratie van Europa en het slechten van nationale grenzen zijn centrale doelen van deze samenwerking (sinds 1 november 1993). De Euregio Rijn-Waal zet in op verbetering en intensiveren van grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij. In het werkgebied van de Euregio bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten. De Euregio verzorgt het programmamanagement voor het EU-programma INTERREG Duitsland-Nederland.		
Deelnemers in samenwerking	55 leden, te weten 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten, 3 regionale instanties en 2 Kamers van Koophandel		
Bestuurlijk belang	In de Euregio Raad zitten namens de gemeente Arnhem burgemeester A. Marcouch en raadsleden V. Bouma, mw. K. Kalthoff, Y. Usta en M. Venhoek.		
Financieel belang	Beperkt. De leden betalen een (inwoneraantal gerelateerde) contributie.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	1.650.555
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	3.614.739
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	28.000

Ontwikkelingen

2020 is het laatste jaar van de strategische Agenda 2020. Het proces is gestart om te komen tot een nieuwe Strategische Agenda 2025 die volgens planning in het 4e kwartaal van 2020 wordt vastgesteld. Vier grensuitdagingen zijn geformuleerd op basis van het interactieve proces:
- Economie en klimaatadaptatie,
- Arbeidsmarkt en onderwijs,
- Leefbaarheid,
- Euregionale identiteit.

De Euregio levert en actieve bijdrage aan de grensoverschrijdende samenwerking en het ontstaan van sociaaleconomische grensallianties. Dit vraagt een actieve betrokkenheid van alle partners; zowel overheden als kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.
Door ondertekening van een 'Memo of Understanding" hebben de burgemeesters van de 6 100.000+ gemeenten binnen de Euregio uitgesproken extra inzet te plegen op grensoverschrijdende en bovenregionale uitdagingen. Dit aantal is door het recente lidmaatschap van Apeldoorn uitgebreid tot 7.

De grens overstijgende samenwerking mag zich in toenemende mate verheugen op een actievere betrokkenheid van de Nederlandse regering en de regering van Noordrijn-Westfalen (GROS governance NRW-NL). De Stuurgroep GROS-governance bestaat uit Noordrijn-Westfaalse minister Holthoff-Pförtner, staatsecretaris Knops en gouverneur Bovens. De 2e Grenzlandconferentie vindt plaats op 2 december 2020. De thema's zijn arbeidsmarkt, onderwijs, mobiliteit en veiligheid.

Risico profiel

Risico's Laag

Beheersstrategie Niet van toepassing.

GO Arnhem Nijmegen City Region

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S02 Bereikbaarheid; S03 Economie; S10 Klimaat en energie; S12 Wonen en leefomgeving		
Doel verbonden partij	Binnen het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem - Nijmegen werken 18 gemeenten samen aan goed wonen, werken en leven in de regio Arnhem-Nijmegen. Vanuit de ambitie 'Gezonde groei' zet de regio Arnhem-Nijmegen in op duurzame en gezonde keuzes voor wonen, werken en mobiliteit, op weg naar een circulaire economie. De regio werkt met Bureau Brussel aan belangenbehartiging, lobby en het binnen halen van Europese subsidies in Brussel.		
Deelnemers in samenwerking	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Marcouch is voorzitter van het bestuurlijk overleg van de regio Arnhem-Nijmegen. Wethouder Van Dellen is voorzitter van het portefeuillehoudersoverleg Economie. De wethouders van der Zee, Bouwkamp en Paping nemen deel aan respectievelijk de portefeuillehoudersoverleggen Mobiliteit, Duurzaamheid en Wonen.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt naar rato van inwonertal bij aan de exploitatie van de gemeenschappelijke regeling. In de begroting 2021 van het GO is deze bijdrage gesteld op €1,88. Voor 2019 wordt uitgegaan van 157.243 inwoners.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	1.470.646
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	303.300

Ontwikkelingen

In 2019 is door het bestuur van de regio Arnhem-Nijmegen - met instemming van de colleges van de 18 regiogemeenten - een proces ingezet om te komen tot een sterkere regio Arnhem-Nijmegen, met een gedeelde integrale visie en agenda en een bijbehorende besturing en werkwijze. In oktober 2020 wordt over dit proces besluitvorming verwacht in de raden. Ten behoeve van de beoogde nieuwe gemeenschappelijke regeling wordt een verhoging van 1,62 van de inwonersbijdrage voorgesteld. Hiermee zou de Arnhemse bijdrage per jaar voor de regio Arnhem-Nijmegen komen op €3,50 x 161.368 inw. = €564.788. Dit is inclusief de bijdrage van €1 per inwoner voor de Economic Board. Deze financiële gevolgen zijn nu nog niet zeker, immers er moet nog een raadsbesluit komen.
De versterkte regionale samenwerking moet enerzijds meer slagkracht opleveren in de aanpak van grote maatschappelijke opgaven(op het gebied van energie en duurzaamheid, wonen, bereikbaarheid en werkgelegenheid), daar waar de regionale schaal en -aanpak meerwaarde biedt. En tegelijkertijd qua besturing meer transparantie en invloed bieden voor lokale colleges en raden.

(Stand van zaken juli 2020) De plannen voor de versterkte regionale samenwerking zijn in concept gereed en zijn reeds ter kennis gebracht van de colleges en raden in de regio. Er ligt een conceptvisie Groene metropoolregio; een concept regionale agenda 2021; een concept Gemeenschappelijke Regeling regio Arnhem-Nijmegen met bedrijfsplan.
Besluitvorming hierover vindt in oktober/november 2020 plaats. Pas dan zal ook de financiële doorwerking in de MJPB 2021 duidelijk zijn. Ten behoeve van de beoogde nieuwe gemeenschappelijke regeling wordt een verhoging van 1,62 van de inwonersbijdrage voorgesteld. Hiermee zou de Arnhemse bijdrage per jaar voor de regio Arnhem-Nijmegen komen op €3,50 x 161.368 inw. = €564.788. Dit is inclusief de bijdrage van €1 per inwoner voor de Economic Board. Deze financiële gevolgen zijn zoals gezegd nu nog niet zeker, immers er moet nog een raadsbesluit komen.

Risico profiel

Risico's Middel

Beheersstrategie

Het versterkingsproces regionale samenwerking kan tot gevolg hebben dat de bijdrage voor de regio hoger wordt. Voorstellen en besluitvorming hierover worden dit najaar verwacht. De ontwikkelingen en de voorbereiding van de besluitvorming hierover worden nauwgezet gevolgd en gemonitord. Als het nu begrote bedrag niet toereikend is om eventuele nieuwe kosten te dekken, dan wordt dit zo spoedig gemeld. Ook zal dan een voorstel worden voorgelegd over hoe hier mee om te gaan.

Lingezegen

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S12 Wonen en leefomgeving		
Doel verbonden partij	De realisatie en coördinatie van het beheer van Park Lingezegen op basis van het Masterplan, Intergemeentelijke structuurvisie, het Uitvoeringsprogramma en het AB-besluit 2015-004 over de Afronding van de basisuitrusting en de doorontwikkeling (AB, 04 12 2015).		
Deelnemers in samenwerking	Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland, gemeenten Lingewaard, Overbetuwe en Arnhem		
Bestuurlijk belang	Wethouder R. Paping is lid van het Algemeen bestuur		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt voor 25% bij aan de gemeenschappelijke regeling		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	5.176.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	654.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	-217.008
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	240.000
Ontwikkelingen	In 2020 wordt de realisatiefase van park Lingezegen afgerond, de basisuitrusting is gerealiseerd en de laatste investeringen in het park zijn gedaan. De begroting van 2021 is de eerste begroting van het park die volledig is gericht op het beheer van park Lingezegen. Vanaf 2020 zal voor het beheer van het park een beroep gedaan worden op het beheerfonds van het park. Het beheerfonds is volgens de laatste berekeningen voldoende gevuld om, met de jaarlijkse bijdrage van de deelnemende gemeenten, het beheer voor de komende 28 jaar te kunnen bekostigen.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S04 Onderwijs; S06 Participatie en armoedebestrijding; S07 Zorg		
Doel verbonden partij	De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Centraal Gelderland is opgericht voor de uitvoering van taken op het terrein van het sociaal domein. In 2017 is alleen gebruik gemaakt van de samenwerkingsmodule "Inkoop van specialistische zorg". Dit betreft inkoop (aanbesteding), contractmanagement en -beheer binnen het zorgdomein (Jeugdzorg en WMO). In 2018 zijn hieraan twee modules toegevoegd: Werkgeversservicepunt (samenwerking UWV en regiogemeenten) en Onderwijszaken (grotendeels de voormalige GR Onderwijszaken). Als laatste is hieraan in 2019 de module Werkgeverschap SW toegevoegd.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar (niet alle gemeenten doen aan alle modules mee).		
Bestuurlijk belang	Wethouder R. Paping is lid van het bestuur. In de bestuurscommissies zitten wethouders mw. M. Louwers (Werkgeversservicepunt), R. van der Zee (Inkoop zorg) en H. de Vroome (Onderwijszaken).		
Financieel belang			
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	656.000
	Per 31-12-2020	€	586.000
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	3.406.000
	Per 31-12-2020	€	4.514.000
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	32.466.061
Ontwikkelingen	In 2021 zijn geen nieuwe modules voorzien. De MGR-organisatie werkt aan het verder vormgeven van de toegevoegde waarde onder andere door kennisdeling en samenwerking tussen de modules. Bij de module inkoop vinden kwaliteitsonderzoeken plaats.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	In de MGR werken 11 gemeenten in Centraal Gelderland sinds 2017 samen in het sociaal domein. Vanaf 2019 bestaat de MGR uit vier modules met daarboven een kleine beheerorganisatie, die efficiënt en kostenbewust opereert. Arnhem neemt deel aan alle modules en is in verhouding een grote 'klant' van de uitvoeringsorganisatie. De arbeidsovereenkomsten van medewerkers met een indicatie voor de WSW zijn per 1-1-2019 bij de module van Werkgeverschap SW ondergebracht. De financiële bijdrage, die eerder via Presikhaaf Bedrijven liep, is toen in de begroting van de MGR ingebracht. In de verschillende bestuurscommissies, waarvan Arnhemse wethouders deel uitmaken, wordt inhoudelijk gesproken en gestuurd op de modules. Ook in het DB en AB van deze gemeenschappelijke regeling heeft Arnhem een stevige stem. De MGR beschikt over een meerjarig uitvoeringsplan 2020-2023, een Meerjarenraming 2022-2024 en een uitvoeringsprogramma 2021. Over de voortgang daarvan wordt bestuurlijk periodiek gerapporteerd waardoor ook de uitvoeringsafspraken, die in dienstverleningsovereenkomsten zijn vastgelegd, kunnen worden gemonitord.		

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S11 Ruimtelijke ontwikkeling		
Doel verbonden partij	Goede en efficiënte vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieu, bouwen, natuur en water.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar en provincie Gelderland.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Bouwkamp is lid van dagelijks bestuur en algemeen bestuur		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt bij aan de exploitatiebegroting van deze gemeenschappelijke regeling. De jaarlijkse bijdrage afhankelijk van afgesproken werkprogramma. Deze is circa € 5,5 miljoen		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	711.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	891.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	5.563.035
Ontwikkelingen	Landelijke ontwikkelingen: invoering omgevingswet, invoering particulier bouwtoezicht. Outputsturing per 2020. Vervanging zaaksysteem in 2020.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	De impact van de Omgevingswet is nu nog niet in te schatten maar mogelijk groot effect op takenpakket ODRA. Effect van de Wet kwaliteitsborging bouwen lijkt vooralsnog beperkt. De wet heeft een gefaseerde invoering. De invoering outputgericht sturen en betalen per 2020 geeft een risico op onverwachte financiële effecten. De bij omgevingsdienst ODRA onderkende risico's voor gemeente Arnhem worden op de volgende wijzen beheerst. Allereerst is er regelmatig werkoverleg tussen de accounthouders van beide partijen. Relevante ontwikkelingen kunnen daar als eerste gesignaleerd worden. ODRA levert maandelijks productiecijfers. Realisatie van producten en uren kan zo getoetst worden aan planning en budget, zo nodig kan worden bijgestuurd en zullen relevante ontwikkelingen gemeld worden in de financiële cyclus van de gemeente. De portefeuillehouder heeft zitting in het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur van ODRA. Meerdere keren per jaar worden financiële tussenrapportages van ODRA in de bestuursvergaderingen besproken. De businesscontroller Arnhem adviseert de portefeuillehouder op deze rapportages en kan risico's vroegtijdig signaleren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan oplopende personeelskosten door schaarste op de arbeidsmarkt of bevindingen van de accountant. ODRA heeft een verbeterplan voor de controlfunctie opgesteld. ODRA rapporteert de voortgang hiervan regelmatig in het bestuurlijk overleg. Belangrijkste verbeterpunten zijn het beter laten aansluiten van de P&C cyclus bij die van de gemeenten en het op orde brengen van de administratieve organisatie en bedrijfsvoering, waardoor betere sturing mogelijk is. Landelijke ontwikkelingen in wet- en regelgeving kunnen grote invloed hebben op de taakomvang en -inhoud van de omgevingsdienst. ODRA is samen met de deelnemende gemeenten actief bezig met de invoering van de Omgevingswet en rapporteert hier geregeld over. Door actief met komende ontwikkelingen bezig te zijn kan beter geanticipeerd worden op eventuele grote consequenties voor het personeelsbestand van ODRA. De omvang van het takenpakket van ODRA op het gebied van bouw, vergunningverlening en toezicht is direct afhankelijk van initiatieven van particulieren en bedrijven in de stad. Er kunnen grote verschillen zitten tussen jaren. Om hierop te anticiperen houdt ODRA een flexibele schil met personeel aan. Met de invoering van outputfinanciering en een prognose van de gemeente op de bouwontwikkelingen wordt het beter mogelijk om de kosten voor de gemeente vooraf in te schatten.		

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S05 Cultuur		
Doel verbonden partij	Het gezamenlijk vorm en inhoud geven aan het Gelders Archief, een samenwerking van de gemeentelijke archieven van Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal, Provincie en het Rijksarchief Gelderland. Aanvullend zijn taken afgesproken op het terrein van het beheer, het behoud, de presentatie en informatieverstrekking van de historie van de stad Arnhem en de omgeving daarvan.		
Deelnemers in samenwerking	De gemeenten Renkum, Rheden en Rozendaal en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Met de Provincie Gelderland vinden onderhandelingen plaats over toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling.		
Bestuurlijk belang	Wethouders J. van Dellen en H. de Vroome maken deel uit van het bestuur		
Financieel belang	De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling is in 2018 een bedrag van € 1.111		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	200.000
	Per 31-12-2020	€	215.000
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	19.799.998
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen	Vanaf 2020 vindt er een nieuwe verdeling van de lumpsum plaats. Voor Arnhem betekent dit een verlaging van de bijdrage.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S01 Veiligheid; S07 Zorg; S09 Gezondheid en sport		
Doel verbonden partij	In deze regeling participeren (inclusief Arnhem) 15 gemeenten. Het betreft hier een wettelijk aangewezen organisatie met taken op het terrein van de brandweer (hulpverlening), volksgezondheid en rampenbestrijding. Veiligheid en gezondheid zijn in de regio de kerntaken.		
Deelnemers in samenwerking	15 gemeenten (inclusief Arnhem) participeren in de gemeenschappelijke regeling.		
Bestuurlijk belang	Burgemeester A. Marcouch en wethouder R. van der Zee maken deel uit van het (dagelijks) bestuur.		
Financieel belang	Gemeentelijke bijdrage Brandweer 2018: € 11,0 mln. Gemeentelijke bijdrage Volksgezondheid 2019: € 3,8 mln.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	7.368.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	43.158.999
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	16.729.000
Ontwikkelingen	GGD Gelderland Midden is een centrale partij in de uitvoering van maatregelen ter bestrijding van het coronavirus. De extra inzet, vooral in het kader van bron- en contactonderzoek, vraagt een grote inspanning van de organisatie en zal ook in 2021 nog aanpassingen met zich meebrengen in de gebruikelijke dienstverlening. Met VNG en GGD GHOR Nederland is het Rijk overeengekomen dat de extra kosten die door GGD's en Veiligheidsregio's worden gemaakt volledig worden gecompenseerd. Voor Brandweer en Crisisbeheersing (inclusief de gemeentelijke taak voor de Bevolkingszorg) zijn voor de komende jaren beleidsplannen vastgesteld die worden geïmplementeerd. Er vindt een verkenning plaats naar een actualisatie van de verdeelsleutels waar het de gemeentelijke bekostiging betreft voor VGGM.		
Risico profiel			
Risico's	Middel		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Werkvoorziening Midden-Gelderland (Presikhaaf Bedrijven)

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S06 Participatie en armoedebestrijding		
Doel verbonden partij	Deze regeling was in het leven geroepen voor het uitvoeren van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). De kernactiviteit was het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden aan personen die (nog) niet kunnen re-integreren in een reguliere baan. De bedrijfsactiviteiten zijn per 1 januari 2018 overgedragen aan Scalabor B.V. (Scalabor). Het overdragen van de bedrijfsactiviteiten heeft een zeer grote impact op organisatie en financiën van Presikhaaf Bedrijven. Presikhaaf Bedrijven houdt de dienstverbanden van alle SW-medewerkers onder haar hoede en draagt zorg voor de uitbetaling en financiering, door middel van de gemeentelijke bijdragen, van de loonlasten en hiermee samenhangende kosten.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.		
Bestuurlijk belang	Het raadslid M. Coenders en wethouders mw. M. Louwers, R. Paping en R. van der Zee in het Algemeen Bestuur (AB) en de wethouders mw. M. Louwers en R. Paping in het Dagelijks Bestuur (DB).		
Financieel belang	Circa 52%		
Eigen vermogen	Per 01-01-2020	€	1.509.000
	Per 31-12-2020	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2020	€	4.231.000
	Per 31-12-2020	€	
Financieel resultaat	Begroot voor 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Begroot voor 2021	€	
Ontwikkelingen	Liquidatie van de GR Presikhaaf Bedrijven is in voorbereiding.		
Risico profiel			
Risico's	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Grondbeleid

In de paragraaf Grondbeleid geeft de gemeente aan hoe het grondbeleid wordt ingezet om de bestuurlijke doelstellingen te realiseren. Per locatie wordt een afweging gemaakt tussen doelstellingen en (financiële) risico's.

Zicht op gegronde keuzes

Het beleidsmatige kader voor het Grondbeleid is verwoord in de nota Zicht op Gegronde Keuzes. Belangrijk uitgangspunt van de nota is situationeel grondbeleid. Dit betekent dat de keuzes voor de inzet van het grondbeleid afhankelijk worden gesteld van dat wat nodig is om gewenste ruimtelijke ontwikkelingen in concrete situaties mogelijk te maken. Per locatie wordt maatwerk geboden, ofwel actief grondbeleid door de gemeente of via het ondersteunen van private ontwikkelingen (faciliterend grondbeleid).

Het genoemde maatwerk komt tot uitdrukking bij de vaststelling van bestemmingsplannen of bestemmingsplanwijzigingen – waarbij de raad via de achterliggende (deels vertrouwelijke) exploitaties deelgenoot wordt gemaakt van mogelijke financiële implicaties. Het openen van een nieuwe grondexploitatie moet door de raad worden vastgesteld.

Inbedding en dienstbaarheid aan de programma's

Voor het grondbeleid gelden de volgende doelstellingen:

- het tijdig kunnen realiseren van ruimtelijke ontwikkelingen;
- het bevorderen van maatschappelijk gewenst ruimtegebruik;
- het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, exploitanten, eigenaren en overheid;
- het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik, de zeggenschap voor de burger en de marktwerking op de grondmarkt;
- het realiseren van nieuwe ontwikkelingen tegen aanvaardbare maatschappelijke offers en kosten.

Deze doelen staan niet op zich. Het grondbeleid is gericht op het bereiken van publieke doelstellingen, zoals verwoord in bijvoorbeeld de visie Structuurvisie Arnhem 2020 / 2040 doorkijk, het concept Koersdocument Omgevingsvisie en dienstbaar aan het gemeentelijk beleid vanuit de programma’s.

Binnen het grondbeleid wordt onderscheid gemaakt tussen een tweetal soorten projecten:

- Grondexploitaties (vastgestelde en in voorbereiding zijnde), waarbij risicodragende investeringen worden gedaan in de productie van bouwgrond.
- Investeringsprojecten, grote projecten die mogelijk worden gemaakt door bijdragen van de gemeente zelf of van derden (denk onder andere aan Rijk of provincie), waarbij de (afgedekte) risico's vooral zitten op de kosten.

Daarnaast faciliteert de gemeente in het kader van het grondbeleid initiatieven van derden. De kosten die de gemeente hiervoor maakt verhaalt zij op initiatiefnemers van het bouwplannen, bij voorkeur via anterieure overeenkomsten.

Ontwikkelingen op de grondmarkt/ de grondexploitatie

De woningmarkt van Arnhem staat onder druk. Versnellen van productie en meer woningen programmeren is daarom noodzakelijk. Het Plan van Aanpak woningbouwontwikkeling dat in juli 2020 is vastgesteld in de Raad is hierbij het vertrekpunt. We sturen op een evenwichtig aanbod van woningen. Belangrijk daarbij is dat we streven naar meer gemengde wijken, waarbij er meer spreiding ontstaat van kwetsbare mensen over de stad. We doen dit door:

1. Stimuleren van het realiseren van koop- en huurwoningen in de verschillende categorieën: hierbij zal 50% van de zachte plancapaciteit uit betaalbare woningen moeten bestaan (sociale huurwoningen, middenhuurwoningen tot 1000 euro en koopwoningen tot de NHG grens). We sturen daarbij op minimaal 30% sociale huurwoningen over de te realiseren projecten waarbij gekeken wordt naar differentiatie in de wijken en monitoren de nieuwbouw en de behoefte.
2. We onderzoeken de mogelijkheden om projecten te versnellen en zoeken naar locaties voor doorprogrammeren. We nemen deel aan de regionale versnellingstafel.
3. We onderzoeken de mogelijkheden van een stadsakkoord met ontwikkelaars en corporaties.

De commerciële vastgoedmarkt is nog steeds dynamisch. Zowel op de kantorenmarkt als bedrijfsruimtemarkt zijn in 2019 de opnamevolumes verder gestegen en daalde het beschikbare aanbod. Vooral in de buurt van openbaarvervoersknooppunten is de grootste vraag naar kantoorruimte.

Eventuele effecten op de vastgoedmarkt als gevolg van covid-19 zijn op dit moment nog niet merkbaar. Verkopen en prijzen van woningen blijven op peil, mede als gevolg van hoge vraag door tekorten aan (goede) woningen. Voor de commerciële vastgoedmarkt zijn de effecten nu nog niet zichtbaar, maar is de verwachting dat voor de winkel- en kantorenmarkt de situatie op termijn wijzigen. Vooral meer thuiswerken zal een effect hebben op deze vastgoedmarkt. Arnhem heeft echter weinig eigen grondposities waar deze functies op gepland zijn, dus is de verwachting dat de financiële effecten beperkt zijn.

We verwachten ook op dit moment ook nog (financiële) bijstelling op de resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties.

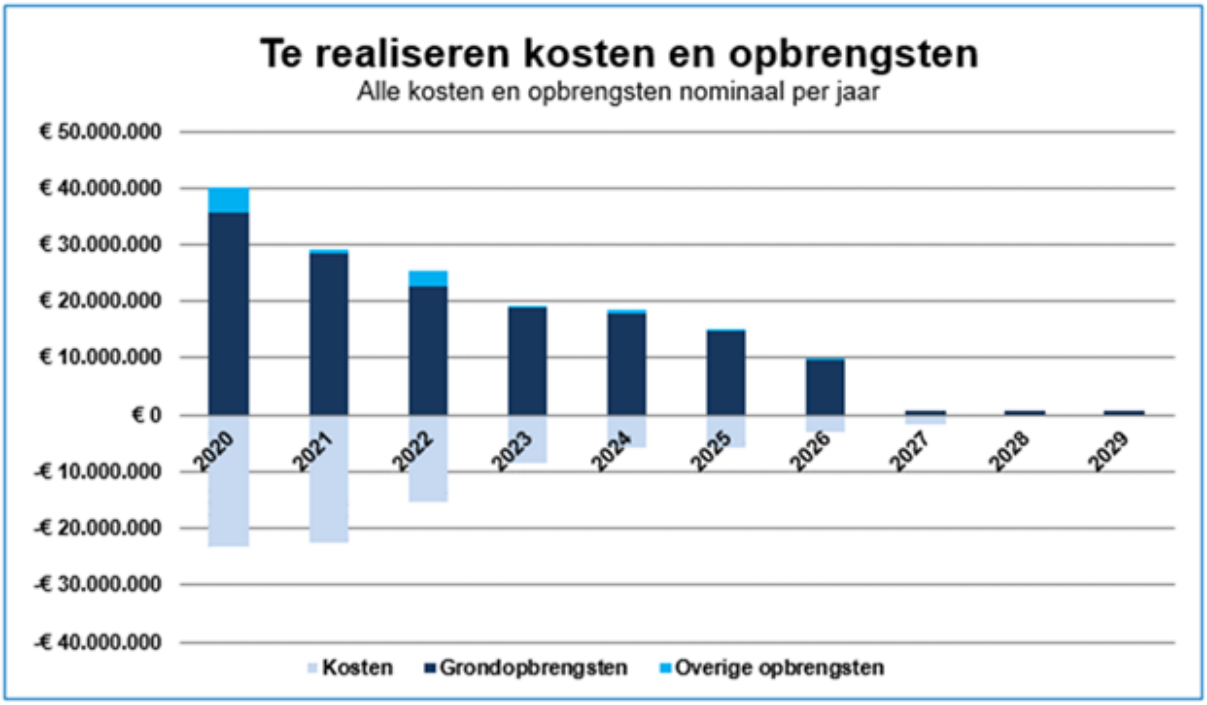
Strategisch aankopen in het kader van een actief grondbeleid

Bij strategische aankopen kunnen de budgettaire consequenties aanzienlijk zijn en hierdoor het financiële beeld van de gemeente raken. Op basis van de nota ‘Zicht op gegronde keuzes" is dan ook besloten om jaarlijks een kaderstellend bedrag vast te stellen voor het doen van strategische aankopen. Bij het doen van strategische aankopen is een snelheid van handelen vereist. Door vooraf een budget ter beschikking te stellen, kan snel worden gehandeld. De koopsommen van de strategische verwervingen worden geactiveerd en worden opgenomen in de boekwaarde op de balans. Voor zover het tijdelijke beheer een tekort oplevert (kosten van beheer zijn hoger dan de opbrengsten, bijvoorbeeld huuropbrengsten) komt dit ten laste van het budget binnen de grondexploitatie voor het aanhouden van strategische posities.
Voorgesteld wordt om voor jaarschijf 2021 als financieel kader een maximum van € 10 mln. voor strategische aankopen vast te stellen.

Het strategisch bezit betreft voor een bedrag van circa € 4,1 miljoen bebouwde gronden. Deze panden (inclusief ondergrond) zijn gewaardeerd tegen een bedrag van maximaal 80% van de oorspronkelijke aanschafprijs of, indien lager, de getaxeerde marktwaarde. De panden zijn destijds aangekocht met het oog op toekomstige ontwikkelingen;
Naast de gebouwen heeft de gemeente ook nog voor circa € 11,1 miljoen aan onbebouwde terreinen als strategisch bezit. Deze gronden hebben een boekwaarde van gemiddeld € 18 per m2.

Ontwikkelingen in financiële positie van het grondbeleid/ de grondexploitatie

In onderstaande grafiek zijn de kosten en opbrengsten (een optelling van grondopbrengsten en overige opbrengsten / subsidies) weergegeven. Per saldo wordt er in totaal nog voor circa € 86 geïnvesteerd in de lopende grondexploitaties en investeringsprojecten en komt er nog voor circa € 160 miljoen aan opbrengsten binnen. Ter vergelijking: vorig jaar bedroeg het totaal aan nog te realiseren investeringen circa € 96 miljoen en de nog te realiseren opbrengsten circa € 180 miljoen. De wijzigingen zijn terug te voeren op gerealiseerde kosten en opbrengsten in 2019 en eventuele mutaties in grondexploitatieprojecten (programma, planning, afboekingen) en investeringsprojecten.

Vermogenspositie van het grondbedrijf

De vermogenspositie van het Grondbedrijf kan worden beoordeeld op basis van de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit, het zogenaamde weerstandsvermogen. De beschikbare weerstandscapaciteit wordt bepaald door de mogelijkheden om risico's binnen het positieve saldo van een grondexploitatie (winstpotentie) op te vangen en de reservepositie van het grondbedrijf.
De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door een risicosimulatie uit te voeren op het totaal van de begrote kosten- en opbrengst binnen de vastgestelde grondexploitaties. Er wordt gewerkt met aannames voor onzekerheden rond uitgaven, inkomsten en fasering in de tijd van te realiseren inkomsten. Op een zelfde wijze is het benodigde weerstandsvermogen voor de aankoop van het strategische bezit bepaald. Indien de herontwikkeling niet of gedeeltelijk doorgaat, moeten de panden (het gaat voornamelijk om panden) worden verkocht of herontwikkeld. Het risico bestaat dat de gemeentelijke investering niet geheel kan worden terugverdiend.

Uitgangspositie

Afgelopen jaren zijn er positieve resultaten behaald op de grondexploitaties. De bestemmingsreserve grondexploitaties is daardoor aangevuld tot het niveau dat gelijk is aan de benodigde weerstandscapaciteit (c.q. het berekende risico). Daarmee kan het berekende risico volledig binnen de Bestemmingsreserve grondexploitaties worden opgevangen. Eventuele financiële tegenvallers in de toekomst worden eerst ten laste van de bestemmingsreserve grondexploitatie opgevangen, alvorens de Algemene reserve wordt belast.

Winstpotentie van grondexploitaties

Daarnaast resteert er ook nog een winstpotentie van circa € 11 miljoen. Aangezien deze middelen pas in de toekomst beschikbaar komen en dienen als buffer om risico's binnen projecten op te kunnen vangen, worden deze vanuit het voorzichtigheidsprincipe niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. De winstpotentie kan daarmee niet worden ingezet op de risico's op andere grondexploitaties op te vangen.

Reserve grondbedrijf

Ontwikkeling bestemmingsreserves grondbedrijf		
Bedragen x € 1.000	*Saldo per 31-12-2018*	*Saldo per 31-12-2019*
Bestemmingreserve grondexploitaties	5.368	12.562
Bestemmingreserve voorstudies	0	283
Bestemmingreserve strategische posities	1.500	1.500
Totaal bestemmingsreserves grondbedrijf	**6.868**	**14.345**

Voorzieningen

Voor grondexploitaties met een verwacht negatief eindresultaat wordt een voorziening getroffen ter grootte van het voorziene resultaat. De voorziening voor grondexploitaties bedraagt op dit moment ongeveer € 62,6 miljoen. De voorzieningen worden niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend.

De benodigde weerstandscapaciteit

Ruimtelijke projecten zoals grondexploitaties, grote infrastructurele werken en herontwikkeling van stadsdelen zijn altijd omgeven met risico's. Risico's van operationele aard, strategische risico's maar zeker ook systeemrisico's, zoals economische ontwikkelingen, die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn.
Jaarlijks worden de ramingen van de nog te realiseren inkomsten en uitgaven van deze projecten geactualiseerd om een solide basis voor de projectbegrotingen te verkrijgen. Maar projecten verlopen soms anders dan op voorhand wordt verondersteld.
Risico's die optreden kunnen het financiële beeld ten opzichte van die basis aanmerkelijk beïnvloeden. Daarom heeft de gemeente een risicobuffer nodig om die onzekerheden in financieel opzicht het hoofd te bieden.
Op de lopende projecten worden regelmatig risicoanalyses uitgevoerd om risico's te identificeren, te beoordelen en beheersmaatregelen te treffen.
Daarnaast worden risico's en onzekerheden rond de begrote inkomsten en uitgaven, maar ook rond de projectplanningen binnen bandbreedtes op basis van simulatie gekwantificeerd. Het resultaat van de risicosimulatie wordt in de volgende tabel weergegeven.

Weerstandscapaciteit grondbedrijf		
Bedragen x € 1.000	*FJP 2019*	*FJP 2018*
Conjuncturele risico's (marktrisico)	5.430	
Project specifieke risico's	11.470	
Strategisch bezit (mva)	1.480	
Anterieure overeenkomsten	130	
Totaal risico's	18.510	
Af: zelfdragend risico's vermogen positieve grex.	-7.090	
Benodigd weerstandscapaciteit grondbedrijf	**11.420**	**4.880**
BR grondexploitatie (=110% van weerstandscapaciteit))	**12.562**	**5.368**

Vermogenspositie grondbedrijf

De beschikbare weerstandscapaciteit binnen het grondbedrijf is voldoende om het berekende risico op de grondexploitaties, het strategisch bezit en de grote projecten niet zijnde grondexploitaties op te kunnen vangen. Daarmee legt het risico op het grondbedrijf geen beslag op de algemene weerstandscapaciteit van de gemeente.

Investeringen

De raad autoriseert op grond van zijn budgetrecht de middelen voor de beleidsuitvoering. Hieronder vallen ook de investeringen. Investeringen vragen – anders dan reguliere begrotingsposten – meerjarig budgetruimte en dienen afzonderlijk te worden vastgesteld door de raad. In de Verordening financieel beleid en beheer van de gemeente Arnhem is opgenomen dat de raad de investeringsruimte autoriseert met het vaststellen van de meerjarenprogrammabegroting.

Inleiding

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) wordt expliciet aandacht gevraagd voor de investeringen. In artikel 20 van het BBV staat dat de uiteenzetting van de financiële positie een raming moet bevatten voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen. Afzonderlijke aandacht moet hierbij worden besteed aan de investeringen. Naast de wettelijke taak om specifiek aandacht te besteden aan de investeringen is er ook bestuurlijk veel behoefte aan transparantie rond de gemeentelijke investeringsportefeuille. In deze paragraaf wordt de investeringsplanning 2021 – 2024 toegelicht.

Beleid

Het huidige meerjarig investeringsplan is een gedetailleerd plan waarin afzonderlijke investeringen per programma zijn gerangschikt. Hiermee hebben gemeentebestuur en management een middel in handen om goed onderbouwde afwegingen te maken en de realisatie van investeringen door de tijd nauwgezet te volgen.
In deze investeringsplanning is het voor de gemeenteraad mogelijk om investeringen over de programma's tegen elkaar af te wegen om – wanneer nodig – ruimte te creëren voor de ambities met onze stad. De gemeente beschikt daarnaast over een gedetailleerde afschrijvingstabel met daarbij een aangescherpte set van regels rond activering van investeringen.

In de investeringsplanning 2021 - 2024 zijn alle voorgenomen investeringen opgenomen, zowel de programma- als de bedrijfsvoeringsinvesteringen. Bedrijfsvoeringsinvesteringen betreffen veelal de vervanging van bedrijfsmiddelen, zoals het vervangen van de computers, de ICT-infrastructuur, meubilair en dergelijke. Investeringen in de grondexploitatie en in grootschalige projecten zijn in de meerjarenprogrammabegroting niet opgenomen. Hierover vindt besluitvorming plaats in de gemeenteraad op basis van afzonderlijke raadsvoorstellen.

Investeringen 2020-2024

De tabel aan het einde van deze paragraaf bevat naast de geplande investeringen in de periode 2021 - 2024 de geactualiseerde jaarschijf 2020 uit het MIP 2020 - 2023. Omdat het geactualiseerde overzicht leidt tot andere kapitaallasten in 2021 dan oorspronkelijk begroot in de MJPB 2020 - 2023, wordt ook deze jaarschijf ter goedkeuring en vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd.

- In het kader van de Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis is ruimte gemaakt voor extra investeringen met een anticyclisch karakter om de stad te versterken. Voor de dekking van de kapitaallasten van deze investeringen zijn middelen vrijgemaakt oplopend van € 0,4 miljoen in 2022 tot € 1,0 miljoen structureel vanaf 2024. De concrete plannen voor deze investeringen zijn in ontwikkeling. Het totale bedrag dat geïnvesteerd kan worden is afhankelijk van de afschrijvingstermijn en staat daarmee dus nog niet vast. Deze investeringssom zal bovenop de hier toegelichte investeringen komen.
- Voor het geactualiseerde begrotingsjaar 2020 zijn kredieten beschikbaar tot een bedrag van € 62,6 miljoen. Voor de jaren 2021 t/m 2024 worden in deze Begroting kredieten aangevraagd van € 194,5 miljoen. De nadruk ligt op het jaar 2021 met geplande investeringen van € 89,3 miljoen. Dit relatief hoge niveau wordt verklaard door het doorschuiven van de investeringen in zwembad Valkenhuizen van 2019 naar 2021 voor een bedrag van € 12,7 miljoen.
- Voor de hele planperiode van deze Begroting inclusief 2020 wordt uitgegaan van investeringen tot een totaalbedrag van € 257 miljoen. In het MIP 2019 - 2023 was dit € 234,4 miljoen.
- Bij een vergelijking tussen deze investeringsplanningen valt op dat na de oorspronkelijke nadruk op het jaar 2019 nu een piek wordt verwacht in 2020 en 2021. De oorspronkelijk in 2019 geplande investeringen in en aan Museum Arnhem worden vanuit 2019 doorgeschoven naar 2021 en tevens zijn in 2020 en 2021 grote investeringen voorzien in onderwijsaccommodaties.
- In de voorliggende investeringsplanning is geen rekening gehouden met ontwikkelingen in de uitvoering en handhaving van de wet Houdbare overheidsfinanciën (wet Hof), die het niveau van investeringen kan gaan

beperken. Zie voor een nadere toelichting op de gevolgen van deze wet voor de gemeente Arnhem de paragraaf over het EMU-saldo van de gemeente.

Toelichting investeringen in gebouwen

In de nota waarderen en afschrijven is als gemeentelijke regel vastgesteld dat van voornemens tot investeren in een gebouw van meer dan € 2 miljoen in de paragraaf Investeringen een tekstuele toelichting wordt gegeven, zo ook in deze Begroting 2021 – 2024. De hier toegelichte investeringen zijn alle reeds door de gemeenteraad vastgesteld.

Kentalis Hommelseweg	
Programma	Koninklijke Kentalis verzorgt in Arnhem aan de Dr. P.C.M. Bosschool en De Stijgbeugel onderwijs voor kinderen en jongeren met een auditieve en/of communicatieve beperking. Daarnaast heeft zij voorzieningen voor diagnostiek, behandeling en begeleiding. Om haar activiteiten optimaal af te kunnen stemmen op de behoeften van de doelgroep heeft zij besloten tot het ontwikkelen van brede regionale Zorg Onderwijs Combinaties (ZOC) op verschillende locaties in Nederland, onder andere in Arnhem.
Betrokkenen	Kentalis
Planning	Realisatie in 2021
Raming	Bruto investering: € 8,7 miljoen; Netto investering € 7,8 miljoen.
Beschikbare middelen	Investeringskrediet van € 7,8 miljoen
Randvoorwaarden	Bijdrage van Kentalis voor renovatie Dr. Bosschool/De Stijgbeugel en tevens bijdrage in kader van frisse scholen

Briant College / De Ommezwaai	
Programma	Renovatie van locatie Briant college (Voortgezet speciaal onderwijs) en nieuwbouw daarnaast ten behoeve van de Ommezwaai (speciaal onderwijs). Tussen beide scholen in wordt een gezamenlijke sportvoorziening gebouwd.
Betrokkenen	De onderwijsspecialisten en Sportbedrijf Arnhem
Planning	Realisatie in 2020/ 2021
Raming	Bruto investering: € 14,3 miljoen. Netto investering: € 13,3 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 13,3 miljoen is beschikbaar in het totale financieringspakket toekomstige huisvesting (V)SO. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallasten.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbestuur voor frisse scholen en renovatie Briant college

Nieuwbouw Prisma Heijenoordseweg	
Programma	Het vervangen van de huidige verouderde school voor Speciaal onderwijs op een naastgelegen perceel, inclusief sportvoorziening.
Betrokkenen	De onderwijsspecialisten
Planning	Realisatie in 2021
Raming	Bruto investering: € 10,6 miljoen. Netto investering: € 10,2 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 10,2 miljoen is beschikbaar in het totale financieringspakket toekomstige huisvesting (V)SO. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbestuur voor frisse scholen

Renovatie Mariëndaal aan de Middachtensingel	
Programma	Deze locatie was oorspronkelijk slechts tijdelijk. Nu is besloten om deze school voor Voortgezet speciaal onderwijs te renoveren zodat deze weer een groot aantal jaren mee kan. Bestaande sporthal aan de Kinderkamp wordt vervangen door nieuwbouw en zal ook worden gebruikt door basisscholen uit de omgeving.
Betrokkenen	De onderwijsspecialisten en Sportbedrijf Arnhem
Planning	Realisatie in 2020/ 2022
Raming	Bruto investering: € 15,2 miljoen. Netto investering: € 14,2 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 14,2 miljoen is beschikbaar in het totale financieringspakket toekomstige huisvesting (V)SO. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbestuur voor frisse scholen en renovatie

Uitbreiding in wijk Schuytgraaf met 3e schoollocatie	
Programma	De bestaande schoollocaties (MFC Omnibus en MFC De Salamander) zullen op korte termijn de verwachte leerlingaantallen niet binnen de huidige beschikbare ruimte kunnen opvangen. Ook zullen de nu in gebruik zijnde noodlokalen naast het MFC Salamander binnen enkele jaren moeten worden afgebroken. Op de nieuwe locatie is tevens ruimte gereserveerd voor een verdere uitbreiding die wordt verwacht in 2021. Deze uitbreiding is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	Delta, De Basis, Fluvius
Planning	Realisatie in 2020/ 2021
Raming	Bruto investering: € 5,8 miljoen. Netto investering: € 5,8 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 5,8 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	-

Vervangende nieuwbouw De Krakeling in Vredenburg	
Programma	Vervanging op bestaande locatie voor een drietal basisscholen (Ommelander, Aletta Jacobs en de Troubadour) Deze vervanging is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	Delta, De Basis, Fluvius
Planning	Realisatie in 2022
Raming	Bruto investering: € 8,1 miljoen. Netto investering: € 7,4 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 7,4 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Renovatie scholen Breezandpad	
Programma	Vervangende nieuwbouw van tweetal scholen (Blinkert en de Troubadour) in aansluiting op de vervangende nieuwbouw van De Kringloop. Door de raad in februari 2018 i.h.k.v. het jaarprogramma 2018 van het Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen besloten om niet te renoveren maar nieuw te bouwen
Betrokkenen	De Basis, Fluvius
Planning	Realisatie in 2020
Raming	Bruto investering: € 4,6 miljoen. Netto investering: € 4,3 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 4,3 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Vervangende nieuwbouw De Piramide	
Programma	Vervangende nieuwbouw voor De Piramide op de locatie aan de Groningensingel Deze vervanging is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	De Basis, Delta
Planning	Realisatie in 2022
Raming	Bruto investering: € 3,5 miljoen. Netto investering: € 3,2 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 3,2 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Vervangende nieuwbouw voor drietal scholen in Presikhaaf Oost	
Programma	Vervangende nieuwbouw voor een drietal scholen (Willem Drees, John F. Kennedy en IBN- i Sina) Deze vervanging is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	De Basis, Fluvius en Simon
Planning	Realisatie in 2021
Raming	Bruto investering: € 7,5 miljoen. Netto investering: 6,8 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 5,9 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Vervangende nieuwbouw voor tweetal scholen in Eimersingel-Oost	
Programma	Vervangende nieuwbouw voor een tweetal scholen (Mozaïk en Johannes) Deze vervanging is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	De Basis, Delta
Planning	Realisatie in 2022
Raming	Bruto investering: € 6,4 miljoen. Netto investering: € 5,7 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 5,7 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Nieuwbouw voor scholen Alteveer	
Programma	Vervangende nieuwbouw voor Pieter Breughel school Deze vervanging is opgenomen in het door de raad in juli 2017 goedgekeurde Integraal Huisvestingsplan voor basisscholen
Betrokkenen	De Basis
Planning	Realisatie in 2023
Raming	Bruto investering: € 4,3 miljoen. Netto investering: € 3,8 miljoen.
Beschikbare middelen	€ 3,8 miljoen is beschikbaar binnen het IHP primair onderwijs. De dekking bestaat uit reeds beschikbaar investeringskrediet en exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallast.
Randvoorwaarden	Bijdrage van schoolbesturen

Renovatie en uitbreiding Museum Arnhem	
Programma	De ingrepen in Museum Arnhem richten zich op een uitbreiding en renovatie van het monumentale deel (o.a. publieksfaciliteiten) en realisatie van een nieuw depot.
Planning	Realisatie in 2021
Raming	Bruto investering: € 22,5 miljoen. Netto investering: € 22,5 miljoen.
Beschikbare middelen	Het benodigde krediet voor het Museum is beschikbaar gesteld door de gemeenteraad bij vaststelling van het MIP in de MJPB 2017 - 2020. Voor het depot is het benodigde krediet beschikbaar gesteld in het MIP in de MJPB 2018 - 2021.
Randvoorwaarden	-

Zwembad Valkenhuizen	
Programma	Het huidige zwembad Valkenhuizen is aan het einde van de economische en technische levensduur. Het zwembad wordt onder meer gebruikt voor onderwijs door ROC Rijn IJssel (voorheen CIOS), div. zwem- en waterpoloverenigingen, school- en recreatiezwemmen. Door middel van nieuwbouw van het zwembad houden de inwoners in Arnhem-Noord de gelegenheid om overdekt te zwemmen. Door het nieuwe zwembad aan de bestaande sporthallen te bouwen, wordt een upgrade van Valkenhuizen tot hét breedtesportcentrum van Oost-Nederland gerealiseerd.
Betrokkenen	Gemeente Arnhem, CIOS, diverse overige gebruikers, omwonenden
Planning	Realisatie in 2021
Raming	Bruto investering: € 12,7 miljoen Netto investering: € 12,7 miljoen
Beschikbare middelen	€ 12,7 miljoen is als krediet beschikbaar gesteld voor het traject vanaf de architectenselectie tot en met de oplevering. De dekking bestaat uit het beschikbaar gestelde investeringskrediet als ook exploitatiemiddelen ter dekking van de kapitaallasten.
Randvoorwaarden	-

Meerjareninvesteringsplanning (MIP) gemeente Arnhem 2020-2024

In de Herstelagenda zijn kapitaallasten opgenomen voor anticyclische investeringen om de stad te versterken. Doordat deze kapitaallasten oplopen van € 0,4 miljoen in 2022 tot € 1,0 miljoen structureel vanaf 2024 komt in 2021, 2022 en 2023 een investeringsbedrag beschikbaar. De hoogte van het investeringsbedrag is afhankelijk van de afschrijvingstermijn. De investeringen in het kader van de Herstelagenda worden nog ingevuld en ontbreken daardoor in onderstaande tabel.

Programma		Omschrijving investering	E / M	Investeringsbedragen				
Nr.	Omschrijving		nut ')	2020 geactualiseerd	2021	2022	2023	2024
Bedragen x €1.000								
S00	**Bestuur, dienstverlening en financiën**	Overige Huisvesting en facilitaire zaken	E	1.548	1.705	1.801	2.933	4.410
		Overige ICT	E	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
S01	**Veiligheid**	Overige Brandbestrijding	E	9	9	9	9	9
S02	**Bereikbaarheid**	Overige huisvesting	E	494	10	228	118	31
		Wegen ontwikkeling	M	1.772	2.658	997	986	986
		Wegen groot onderhoud	M	2.884	2.750	2.750	2.750	2.750
		Verkeersregelinstallaties	M	647	705	731	700	700
		Overige Mobiliteit & OR beheer	M	200	205	205	205	205
		Wegen beheer	M	425	293	0	49	49
		Openbare verlichting	M	1.800	3.840	2.100	1.400	1.600
		Overige Kunstwerken	M	2.347	650	650	650	650
		Parkeerexploitatie	E	4.577	876	775	1.017	433
S04	**Onderwijs**	Overige huisvesting onderwijs	E	280	600	600	600	600
		Huisvesting Primair onderwijs	E	594	13	128	100	24
		Huisvesting Speciaal onderwijs	E	26.956	28.784	28.848	3.853	11.906
S05	**Cultuur**	Culturele activiteiten	E	1.393	91	196	857	26
		Museum Arnhem	E	0	22.503	0	0	0
		Eusebiuskerk	E	260	0	0	0	0
S09	**Gezondheid en sport**	Overige Zwembaden en huisvesting	E	315	0	0	0	0
		Overige Binnensport en huisvesting	E	4.357	198	101	194	106
		Overige Buitensport	E	663	0	0	0	0
		Zwembad Valkenhuizen	E	0	12.693	0	0	0
S12	**Wonen en leefomgeving**	Overige Oppervlaktewater en Havenbeheer	M	200	0	0	0	0
		Parken & bossen	E	0	230	50	50	50
		Overige Afval	E	50	300	20	55	55
		Afvalbeheer	E	188	1.525	33	320	320
		GRP Initatieffase	E	8.165	6.711	5.711	5.711	5.711
		Klimaatfonds	E	250	0	0	0	0
		Energy Made in Arnhem (EMIA) - Luchtagenda	E	181	0	0	0	0
				62.555	**89.349**	**47.933**	**24.557**	**32.621**

') *Economisch- / Maatschappelijk nut*

Subsidies

De gemeente Arnhem heeft per programma haar doelstellingen met de daarbij behorende beoogde effecten en resultaten geformuleerd. Deze doelen kunnen op verschillende manieren worden bereikt. Eén van deze manieren is het verlenen van subsidies. Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers en/of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van de -door de gemeenteraad vastgestelde- beleidsdoelen van de gemeente.

Inleiding

Subsidies kunnen op twee manieren worden verleend:

1. Subsidies op basis van subsidieregelingen
Volgens de Algemene wet bestuursrecht (Awb) mag een bestuursorgaan alleen subsidie voor activiteiten verstrekken op grond van een wettelijk voorschrift. Dat kan een rijksregeling, provinciale regelen of een gemeentelijke (subsidie)verordening zijn. Op basis van de Algemene Subsidieverordening Arnhem 2016 (ASV) zijn in Arnhem verschillende subsidieregelingen vastgesteld. Hiermee is een wettelijke en rechtmatige grondslag gecreëerd voor de subsidies. Op basis van vooraf bepaalde criteria worden de subsidies verdeeld en toegewezen aan betrokken instellingen.

2. Begrotingssubsidies
Het is niet altijd zinvol om een aparte regeling op te zetten voor het verstrekken van een subsidie. Bijvoorbeeld wanneer er maar één instelling is die een bepaalde gesubsidieerde activiteit kan voeren. Voor die gevallen is in de Algemene wet bestuursrecht een uitzondering gemaakt. Wanneer in de begroting een subsidieontvanger vermeld staat én het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, is geen nader wettelijk voorschrift nodig. Met name de subsidies aan de 'grote' instellingen worden op deze wijze verstrekt.

Subsidieregelingen

In Arnhem wordt een deel van de subsidies verleend op basis van een subsidieregeling. Op basis van de ASV heeft Arnhem verschillende subsidieregelingen. Subsidieregelingen creëren een wettelijke en rechtmatige grondslag voor subsidies. Op basis van vooraf bepaalde criteria worden de subsidies verstrekt aan betrokken instellingen. De volgende subsidieregelingen zijn actueel:

1. Amateurkunst;
2. Producties, Evenementen, Festivals;
3. Stroomversneller Cultuur;
4. Burgerkracht Sociaal Domein;
5. Vrijwillig jeugdwerk;
6. Sport;
7. Voorschools aanbod gemeente Arnhem;
8. Subsidieregeling No-Riskpolis.
9. Demontage Diesel personenauto's 2019;
10. Hitteplekken en stadslandbouw;
11. Stimulering inzet conciërges basisscholen;
12. Voorschoolse aanbod;
13. Wijkinitiatieven.

Indicatieve subsidiebedragen 2021 met de grondslag begroting

In 2021 wordt naar verwachting voor een bedrag van in totaal € 80,8 miljoen aan subsidie met de grondslag 'begroting' verstrekt. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de instellingen, het te subsidiëren bedrag per instelling en de beleidsgrondslag. Door het vaststellen van de begroting en deze tabel wordt de maximale subsidie per vermelde instelling voor 2021 vastgesteld.

	Begroting		Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
STAD	**59.405**	**59.411**	**59.260**	**59.220**	**59.220**
Arnh Platf Chronisch zieken Gehand	121	124	124	124	124
Arnhems Fed van Muziekgezelschappen	6	6	6	6	6
Arnhemse Sport Federatie	0	0	0	0	0
Centrum voor Activerend Werk	265	128	128	88	88
De Helling Exp.Werkplaats	89	91	91	91	91
De Nieuwe Oost	118	82	82	82	82
De Opgroeiwinkel	11	11	11	11	11
Diverzo, COC Midden-Gelderland	11	11	11	11	11
GGNet Voortgezette Behandeling	19	19	19	19	19
Het Gelders Archief	1.073	1.073	1.073	1.073	1.073
Indigo	3	3	3	3	3
IVIO-Opleidingen	175	175	175	175	175
Kinderopvang Twins	87	87	87	87	87
Kunstwerk! Cultur voorz. de Liemers	19	19	19	19	19
Leger des Heils Gelderland	125	128	128	128	128
Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp	13	13	13	13	13
Pactum	1.010	1.035	1.035	1.035	1.035
Partou BV	67	67	67	67	67
Pro Persona Arnhem	30	31	31	31	31
Radboud Universiteit Nijmegen	3	3	0	0	0
RBT KAN	0	0	0	0	0
Reg Opleids.centr Graafschap College	41	41	41	41	41
RIBW. Arnhem & Veluwe Vallei	253	264	264	264	264
Rijn Ijssel Roc	1.073	1.073	1.073	1.073	1.073
Rooms Kathol Parochie St. Eusebius	31	31	31	31	31
Scalabor	272	279	279	279	279
Slachtofferhulp Nederland, Reg Oost	32	33	33	33	33
Sportbedrijf Arnhem BV	10.895	10.745	10.645	10.645	10.645
St Economic Board GO	0	0	0	0	0
ST Toneelgroep Oostpool	66	68	68	68	68
St. Airborne Herdenkingen	7	7	7	7	7
St. Airborne Museum	250	249	250	250	250
St. Arnh Stadsprijs v. Vrijwilligers	10	10	10	10	10
St. Beheer Wijk Sportac Vredenburcht	51	52	52	52	52
St. Bezoekerscent Sonsbeek-Molenplts	-138	-138	-138	-138	-138
St. Bibliotheek Veluwezoom	41	41	41	41	41
St. CASA	20	20	20	20	20
St. Catharina	1	1	1	1	1
St. Culturele Evenementen Arnhem	35	36	36	36	36
St. De Innovatiefabriek Arnhem	50	50	50	50	50
St. De Instap	43	44	44	44	44
St. De Klup	16	16	16	16	16
St. de Lindenberg	38	0	0	0	0
St. Die Blide Incomst Sinterniclaesz	3	3	3	3	3
St. Eusebius	210	210	210	210	210
St. Fashion Festival Arnhem	50	50	50	50	50

St. Focus Filmtheater	672	688	688	688	688
St. Halt, team Gelderland	20	20	20	20	20
St. Het Gelderse Orkest	66	68	68	68	68
St. Het Huis van Puck	208	213	213	213	213
St. Het Huurdershuis	1	1	1	1	1
St. Humanitas	36	37	37	37	37
St. Introdans	114	117	117	117	117
St. IrisZorg	4.582	4.697	4.697	4.697	4.697
St. Jacobiberg	218	223	223	223	223
St. Jeugdland	65	66	66	66	66
St. Jumelage Arnhem	5	5	5	5	5
St. KAB Posttheater	194	198	198	198	198
St. Kruispunt	203	208	208	208	208
St. Leergeld Arnhem	239	239	239	239	239
St. Luxor Live	400	409	409	409	409
St. Mikado	19	19	19	19	19
St. Moviera	3.195	3.275	3.275	3.275	3.275
St. Museum Arnhem	2.950	3.513	3.513	3.513	3.513
St. Musis en Stadstheater	6.933	7.093	7.093	7.093	7.093
St. Natuurcentrum Arnhem	2.021	2.021	2.021	2.021	2.021
St. Omars Gym	22	22	22	22	22
St. Ome Joop's Tour	21	22	22	22	22
St. Ondernemersfonds Arnhem	380	380	380	380	380
St. Peutercentra Arnhem	1.265	1.265	1.265	1.265	1.265
St. Platform Binnenstad Arnhem	52	52	52	52	52
St. PRAGO	89	89	89	89	89
St. Productiehuis Plaatsmaken	178	182	182	182	182
St. Rijnstad	1.470	1.548	1.548	1.548	1.548
St. Rijnstate Ziekenhuis	14	15	15	15	15
St. Rozet	8.090	8.279	8.279	8.279	8.279
St. RTV Arnhem	125	127	127	127	127
St. School's cool Arnhem	31	31	31	31	31
St. SLAK	197	201	201	201	201
St. Sonsbeek & State of Fashion	413	422	422	422	422
St. Sportcentrum Rijkerswoerd	496	502	502	502	502
St. Stoelenproject De Duif	220	225	225	225	225
St. TaalOase	23	23	23	23	23
St. Toneelgroep Oostpool	0	0	0	0	0
St. VanHarte	71	72	72	72	72
St. Veilig Thuis Gelderland Midden	2.123	2.353	2.353	2.353	2.353
St. Viering Nat Feest en Gedenkdagen	19	19	19	19	19
St. Vitale Verbindingen	174	177	177	177	177
St. Vitesse Betrokken	59	59	59	59	59
St. Vluchtelingenwerk Oost-Ned	277	287	287	287	287
St. Welzijn Lingewaard	37	37	37	37	37
St. Welzijn Ouderen Arnhem	61	62	62	62	62
St. Zwembad Klarenbeek	318	326	326	326	326
Subsidies Alg	3.790	2.544	2.496	2.496	2.496
Toerisme veluwe arnhem nijmegen	325	351	351	351	351
VGGM	123	126	126	126	126
VMBO 'T Venster	10	10	10	10	10
Youth for Christ Nederland	2	2	2	2	2
Zorgbelang Inclusief	197	198	198	198	198

WIJK	**21.828**	**21.432**	**21.383**	**21.383**	**21.383**
B.S. Cosmicus Arnhem	2	2	2	2	2
BS de Madelief	2	2	2	2	2
Indigo	118	121	121	121	121
Kinderopvang SKAR	1.498	1.498	1.498	1.498	1.498
Kinderopvang Twins	26	26	26	26	26
Kluppluz BV	215	215	215	215	215
LeukOmteLeren Weekendschool Arnhem	24	24	24	24	24
Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp	350	358	358	358	358
MEE Gelderse Poort	134	139	139	139	139
Nederlandse Vereniging voor Autisme	8	8	8	8	8
Pactum	793	806	806	806	806
Partou BV	10	10	10	10	10
Rijn Ijssel Roc	80	80	80	80	80
Sportbedrijf Arnhem BV	5.262	5.191	5.143	5.143	5.143
St. 2GetThere Arnhem	366	366	366	366	366
St. BBA	100	102	102	102	102
St. Bouwspeelplaats De Leuke Linde	144	148	147	147	147
St. Catharina	36	37	37	37	37
St. De Basis	139	139	139	139	139
St. Delta Kath.- en prot onderwijs	101	101	101	101	101
St. Fluvius	76	76	76	76	76
St. Gym & Turnen Arnhem	90	90	90	90	90
St. Het Huurdershuis	43	43	43	43	43
St. Humanitas	13	14	14	14	14
St. Pas	2.683	2.683	2.683	2.683	2.683
St. Peutercentra Arnhem	658	658	658	658	658
St. Peuterspeelzaal Klein Duimpje	20	20	20	20	20
St. Rijnstad	5.747	5.320	5.320	5.320	5.320
St. Rijnstate Ziekenhuis	1	2	2	2	2
St. Rozet	441	449	449	449	449
St. VanHarte	7	8	8	8	8
St. Vrijwillige Terminale Zorg Arnh	2	2	2	2	2
St. WALHALLAb Nederland	25	25	25	25	25
St. Welzijn Ouderen Arnhem	2.098	2.149	2.149	2.149	2.149
Subsidies Alg	356	359	359	359	359
VMBO 'T Venster	14	14	14	14	14
Wijkvereniging Elderveld	16	16	16	16	16
Wijkvereniging Schuytgraaf	16	16	16	16	16
Youth for Christ Nederland	80	82	82	82	82
Zorgbelang Inclusief	30	32	32	32	32
Gerealiseerd resultaat	**81.234**	**80.842**	**80.643**	**80.603**	**80.603**

Indicatieve subsidiebedragen 2021 per programma

De omvang van de subsidies in 2021 bedraagt € 80,8 miljoen. In onderstaande tabel is de verdeling per programma zichtbaar. De niveau van subsidies blijft ongeveer gelijk. Het accres moet nog toebedeeld worden.

		Begroting		Meerjarenraming		
		2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000						
Middelen						
GEB1	CSA	2.326	2.275	2.272	2.272	2.272
GEB2	Noordwest	3.276	3.228	3.217	3.217	3.217
GEB3	Noordoost	2.993	2.943	2.933	2.933	2.933
GEB4	Presikhaaf	2.588	2.537	2.531	2.531	2.531
GEB5	Malburgen	3.611	3.555	3.552	3.552	3.552
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	2.270	2.220	2.215	2.215	2.215
GEB7	De Laar/Elden	1.748	1.710	1.707	1.707	1.707
GEB8	RKV	3.017	2.964	2.956	2.956	2.956
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	39	39	39	39	39
S01	Veiligheid	78	78	78	78	78
S03	Economie	2.354	1.702	1.703	1.703	1.703
S04	Onderwijs	5.615	5.615	5.615	5.615	5.615
S05	Cultuur	23.628	24.462	24.459	24.459	24.459
S06	Participatie en armoedebestrijding	466	466	466	466	466
S07	Zorg	1.988	1.901	1.901	1.861	1.861
S08	Welzijn en inclusie	12.552	13.084	13.084	13.084	13.084
S09	Gezondheid en sport	12.007	11.878	11.777	11.777	11.777
S10	Klimaat, energie en milieu	540	48	0	0	0
S12	Wonen en leefomgeving	138	138	138	138	138
Gerealiseerd resultaat		**81.234**	**80.842**	**80.643**	**80.603**	**80.603**

Ontwikkelingen

Wijksturing

Er zijn veel gesubsidieerde organisaties werkzaam in de wijken. Het kan zijn dat deze organisaties voor dezelfde doelgroep werken en de gemeente en/of de organisaties onvoldoende van deze mogelijk overlappende inzet weten. Vanuit de gemeente wordt ingezet om de overlap van dienstverlening in de wijken te inventariseren. In 2019 is voor de subsidieaanvraag 2020 is aan de subsidiepartners expliciet de opdracht meegeven inzicht te geven in de uitvoering en afstemming te zoeken in de samenwerking met andere organisaties en initiatieven. Bij de beoordeling van de aanvragen en het toekennen van de subsidies is de verbinding versterkt tussen de kernorganisatie, teams Leefomgeving en de Sociale wijkteams. Hierdoor zal een betere sturing in de wijk en een meer doelmatige inzet van subsidies worden gerealiseerd.

Welzijnsopgave

In het najaar van 2019 is gestart met de herijking van de welzijnsopgave. Vanuit een analyse wordt onder andere het gemeentelijk subsidiebeleid op welzijn vernieuwd. We kijken onder meer naar de gewenste regierol van de gemeente, professionaliseren het opdrachtgeverschap aan organisaties en vertalen dit vanaf 2021 in concrete opdrachten aan partners in de stad of aan netwerken van organisaties. Na consultatie van alle betrokken partijen is de herijkingsopgave halverwege 2020 definitief vertaald in een raadsbrief.

Overig programmaplan

Overzicht lastenontwikkeling gemiddelde woning	2020	2021	% Lasten-ontwikkeling
Onroerend zaakbelasting	€ 342	€ 342	0,0%
Rioolheffing	€ 174	€ 177	1,5%
Afvalstoffenheffing	€ 242	€ 241	-0,1%
Totaal	**758**	**760**	**0,31%**

Algemene dekkingsmiddelen	2021		
	Lasten	Baten	Saldo
Bedragen x € 1.000			
Treasury	1.449	2.537	1.089
OZB-woningen	0	27.421	27.421
OZB niet-woningen	4.085	29.024	24.940
Belastingen overig	5	381	376
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	415.275	415.275
Totaal	**5.538**	**474.638**	**469.100**

Overhead	2021		
	Lasten	Baten	Saldo
Bedragen x € 1.000			
Overhead	65.969	4.121	-61.848
Totaal	**65.969**	**4.121**	**-61.848**

Heffing VPB	2021		
	Lasten	Baten	Saldo
Bedragen x € 1.000			
Vennootschapsbelasting	649	0	-649
Totaal	**649**	**0**	**-649**

Onvoorzien	2021		
	Lasten	Baten	Saldo
Bedragen x € 1.000			
Onvoorzien	1.039	0	-1.039
Totaal	**1.039**	**0**	**-1.039**

Deel 3 Financiële begroting

De financiële begroting is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

1. Overzicht van baten en lasten per programma
   In het overzicht van baten en lasten wordt aangegeven tot welke bedragen de raad het college autoriseert door middel van het vaststellen van de begroting per programma.

2. Overzicht van geraamde incidentele baten en lasten
   Tot de incidentele baten en lasten worden de lasten en baten gerekend die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Ook de post onvoorzien wordt tot de incidentele lasten gerekend.

3. Financiële Staten
   - Geprognosticeerde balans;
   - Verloop van reserves en voorzieningen;
   - EMU-saldo 2021;
   - Overzicht van geraamde baten en lasten per taakveld.

   Vanuit het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten voorgeschreven om een taakveldenbegroting op te stellen.

4. Mutaties circulaires Gemeentefonds

Overzicht van baten en lasten per programma

		Lasten						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000								
Wijkprogramma's								
GEB1	CSA	31.213	35.462	31.707	29.846	29.673	29.677	29.598
GEB2	Noordwest	27.182	31.631	29.120	28.754	28.218	28.242	28.197
GEB3	Noordoost	22.434	26.388	24.663	23.475	23.329	23.355	23.332
GEB4	Presikhaaf	26.627	26.898	24.380	23.787	23.613	23.687	23.610
GEB5	Malburgen	32.338	39.600	37.585	35.570	35.406	35.520	35.405
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	25.509	24.079	26.633	25.587	25.229	25.277	25.220
GEB7	De Laar/Elden	16.958	19.437	17.313	16.948	16.861	16.886	16.860
GEB8	RKV	26.011	30.592	25.391	24.969	24.766	24.797	24.798
Totaal		208.272	234.085	216.792	208.935	207.094	207.441	207.019
Stadsprogramma's								
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	82.432	84.438	83.315	85.575	83.643	82.168	84.339
S01	Veiligheid	15.219	14.692	16.002	16.477	16.437	16.430	16.427
S02	Bereikbaarheid	21.230	21.269	20.805	21.873	22.020	22.209	22.363
S03	Economie	9.473	5.676	5.836	6.556	5.553	5.549	5.545
S04	Onderwijs	18.784	17.958	18.342	18.895	20.033	21.582	21.654
S05	Cultuur	33.319	31.395	31.893	32.670	33.856	35.403	35.308
S06	Participatie en armoedebestrijding	168.032	169.996	188.570	173.395	173.159	170.429	167.469
S07	Zorg	57.876	30.808	52.043	49.793	48.702	48.346	47.845
S08	Welzijn en inclusie	17.624	18.236	19.572	19.859	19.514	19.564	19.366
S09	Gezondheid en sport	19.607	18.141	19.963	20.157	20.852	20.936	20.708
S10	Klimaat, energie en milieu	5.041	6.124	7.593	5.495	4.976	1.902	1.859
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	31.260	41.514	47.947	37.600	36.010	32.027	31.254
S12	Wonen en leefomgeving	31.758	32.478	34.835	36.058	35.658	34.399	34.463
Totaal		511.656	492.726	546.717	524.403	520.412	510.943	508.601
Eindtotaal		719.928	726.811	763.510	733.338	727.507	718.383	715.619

		Baten						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1000								
Wijkprogramma's								
GEB1	CSA	9.649	9.410	8.938	9.566	9.524	9.482	9.439
GEB2	Noordwest	1.724	2.032	1.766	1.768	1.769	1.770	1.770
GEB3	Noordoost	1.720	2.018	1.620	1.622	1.622	1.623	1.623
GEB4	Presikhaaf	2.008	2.551	1.970	1.962	1.963	1.964	1.964
GEB5	Malburgen	3.802	4.242	3.891	3.894	3.895	3.896	3.896
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	2.574	2.613	2.540	2.541	2.542	2.542	2.542
GEB7	De Laar/Elden	1.277	1.700	1.245	1.246	1.247	1.247	1.247
GEB8	RKV	1.348	1.627	1.121	1.123	1.124	1.124	1.124
Totaal		24.102	26.195	23.092	23.721	23.686	23.649	23.606
Stadsprogramma's								
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	484.002	481.155	482.212	482.692	486.192	486.551	487.906
S01	Veiligheid	1.789	1.673	1.699	1.694	1.694	1.694	1.694
S02	Bereikbaarheid	8.938	7.843	8.076	7.683	7.632	7.582	7.533
S03	Economie	3.689	983	1.794	935	990	1.090	1.090
S04	Onderwijs	3.051	3.045	2.395	2.395	2.395	2.395	2.395
S05	Cultuur	6.388	6.042	6.064	6.381	6.399	6.399	6.399
S06	Participatie en armoedebestrijding	108.854	110.722	125.218	112.333	115.408	116.754	116.754
S07	Zorg	6.599	918	4.939	4.940	4.940	4.940	4.940
S08	Welzijn en inclusie	1.159	755	755	755	755	755	755
S09	Gezondheid en sport	2.882	2.161	2.674	2.674	2.674	2.674	2.674
S10	Klimaat, energie en milieu	1.802	974	1.809	473	13	13	0
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	45.261	36.790	38.026	36.731	32.564	28.507	28.552
S12	Wonen en leefomgeving	39.060	37.873	39.147	39.814	39.742	39.561	39.530
Totaal		713.473	690.934	714.807	699.499	701.398	698.914	700.221
		737.575	717.128	737.899	723.220	725.084	722.563	723.827

		Exploitatieresultaat						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1000								
Wijkprogramma's								
GEB1	CSA	-21.565	-26.052	-22.769	-20.280	-20.149	-20.195	-20.159
GEB2	Noordwest	-25.458	-29.599	-27.355	-26.986	-26.449	-26.472	-26.427
GEB3	Noordoost	-20.714	-24.370	-23.043	-21.853	-21.707	-21.732	-21.708
GEB4	Presikhaaf	-24.620	-24.346	-22.409	-21.825	-21.650	-21.722	-21.646
GEB5	Malburgen	-28.536	-35.357	-33.695	-31.676	-31.511	-31.624	-31.508
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	-22.934	-21.465	-24.093	-23.046	-22.688	-22.735	-22.678
GEB7	De Laar/Elden	-15.681	-17.736	-16.067	-15.701	-15.614	-15.638	-15.612
GEB8	RKV	-24.663	-28.964	-24.270	-23.846	-23.642	-23.673	-23.674
Totaal		-184.170	-207.891	-193.700	-185.213	-183.409	-183.792	-183.412
Stadsprogramma's								
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	401.570	396.717	398.897	397.116	402.549	404.383	403.566
S01	Veiligheid	-13.430	-13.019	-14.303	-14.783	-14.743	-14.735	-14.733
S02	Bereikbaarheid	-12.292	-13.425	-12.729	-14.190	-14.388	-14.626	-14.830
S03	Economie	-5.785	-4.693	-4.043	-5.622	-4.563	-4.459	-4.455
S04	Onderwijs	-15.733	-14.912	-15.947	-16.499	-17.638	-19.186	-19.259
S05	Cultuur	-26.931	-25.353	-25.830	-26.289	-27.457	-29.004	-28.910
S06	Participatie en armoedebestrijding	-59.178	-59.273	-63.353	-61.062	-57.751	-53.675	-50.716
S07	Zorg	-51.277	-29.891	-47.104	-44.853	-43.762	-43.406	-42.905
S08	Welzijn en inclusie	-16.465	-17.481	-18.817	-19.105	-18.759	-18.810	-18.612
S09	Gezondheid en sport	-16.725	-15.980	-17.289	-17.483	-18.178	-18.262	-18.034
S10	Klimaat, energie en milieu	-3.239	-5.150	-5.784	-5.022	-4.963	-1.889	-1.859
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	14.000	-4.725	-9.921	-869	-3.446	-3.520	-2.702
S12	Wonen en leefomgeving	7.302	5.395	4.312	3.756	4.084	5.161	5.067
Totaal		201.818	198.208	168.090	175.096	180.986	187.971	191.620
		17.647	-9.682	-25.611	-10.118	-2.423	4.180	8.208

		Toevoeging aan reserves						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1000								
GEB1	CSA	0	0	20	20	20	20	20
GEB2	Noordwest	0	0	100	100	100	100	100
GEB3	Noordoost	0	0	66	66	66	66	66
GEB4	Presikhaaf	0	0	133	117	117	117	117
GEB5	Malburgen	0	0	193	193	193	193	193
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	0	0	242	242	242	242	242
GEB7	De Laar/Elden	0	0	52	52	52	52	52
GEB8	RKV	0	0	60	60	60	60	60
Totaal		0	0	866	851	851	851	851
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	38.883	11.116	13.490	13.478	13.418	15.943	16.497
S01	Veiligheid	179	68	72	72	72	72	72
S02	Bereikbaarheid	8.966	6.642	6.838	6.950	6.911	6.876	6.854
S03	Economie	431	0	0	0	0	0	0
S04	Onderwijs	9.602	7.753	7.773	8.004	7.734	6.683	6.864
S05	Cultuur	2.169	1.191	1.165	1.208	1.328	1.363	1.397
S06	Participatie en armoedebestrijding	3.971	290	2.706	554	554	554	0
S07	Zorg	4.393	0	678	628	528	528	528
S08	Welzijn en inclusie	1.744	0	0	0	0	0	0
S09	Gezondheid en sport	1.271	693	354	354	354	354	354
S10	Klimaat, energie en milieu	1.406	0	0	0	0	0	0
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	8.510	814	-1.265	2.758	178	14	2
S12	Wonen en leefomgeving	2.284	200	247	371	3.680	584	585
Totaal		83.809	28.767	32.059	34.375	34.757	32.972	33.154
		83.809	28.767	32.925	35.226	35.608	33.823	34.005

		Onttrekking aan reserves						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1000								
	Wijkprogramma's							
GEB1	CSA	1.213	0	27	8	17	8	8
GEB2	Noordwest	560	0	168	44	42	60	44
GEB3	Noordoost	514	0	137	29	34	26	29
GEB4	Presikhaaf	2.068	0	233	74	36	81	35
GEB5	Malburgen	305	0	397	73	69	171	111
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	1.071	0	256	104	75	150	175
GEB7	De Laar/Elden	1.149	0	136	15	61	37	23
GEB8	RKV	1.537	0	243	12	17	17	56
Totaal		8.416	0	1.596	360	351	550	480
	Stadsprogramma's							
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	31.712	13.141	15.468	20.549	12.333	11.698	8.479
S01	Veiligheid	745	341	1.055	350	344	345	351
S02	Bereikbaarheid	8.330	8.537	8.243	7.911	7.272	6.839	6.606
S03	Economie	441	115	173	100	100	100	100
S04	Onderwijs	8.740	6.299	6.611	6.922	7.547	7.559	7.766
S05	Cultuur	1.269	770	1.523	837	820	833	804
S06	Participatie en armoedebestrijding	3.126	2.142	8.709	1.344	554	554	0
S07	Zorg	2.823	1.100	2.496	1.512	255	0	0
S08	Welzijn en inclusie	362	1.100	2.351	200	200	200	0
S09	Gezondheid en sport	2.013	528	589	260	398	246	311
S10	Klimaat, energie en milieu	1.149	3.063	4.255	3.200	3.108	34	9
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	3.923	30	2.603	0	0	0	0
S12	Wonen en leefomgeving	934	1.286	2.864	1.799	4.750	687	892
Totaal		65.567	38.450	56.939	44.984	37.680	29.093	25.318
		73.983	38.450	58.535	45.344	38.031	29.643	25.797

		Saldo Totaal						
		Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1000								
Wijkprogramma's								
GEB1	CSA	-20.352	-26.052	-22.762	-20.292	-20.152	-20.207	-20.171
GEB2	Noordwest	-24.899	-29.599	-27.287	-27.042	-26.507	-26.512	-26.483
GEB3	Noordoost	-20.200	-24.370	-22.972	-21.890	-21.739	-21.773	-21.746
GEB4	Presikhaaf	-22.552	-24.346	-22.310	-21.868	-21.732	-21.759	-21.729
GEB5	Malburgen	-28.231	-35.357	-33.491	-31.796	-31.634	-31.646	-31.591
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	-21.863	-21.465	-24.080	-23.184	-22.855	-22.827	-22.745
GEB7	De Laar/Elden	-14.532	-17.736	-15.983	-15.738	-15.605	-15.653	-15.641
GEB8	RKV	-23.126	-28.964	-24.087	-23.893	-23.685	-23.715	-23.677
Totaal		-175.754	-207.891	-192.971	-185.704	-183.909	-184.093	-183.784
Stadsprogramma's								
S00	Bestuur, dienstverlening en financ	394.399	398.741	400.875	404.187	401.464	400.137	395.548
S01	Veiligheid	-12.865	-12.747	-13.320	-14.505	-14.471	-14.462	-14.454
S02	Bereikbaarheid	-12.927	-11.530	-11.324	-13.229	-14.027	-14.664	-15.078
S03	Economie	-5.774	-4.578	-3.870	-5.522	-4.463	-4.359	-4.355
S04	Onderwijs	-16.595	-16.367	-17.108	-17.581	-17.825	-18.311	-18.357
S05	Cultuur	-27.831	-25.774	-25.472	-26.659	-27.966	-29.534	-29.502
S06	Participatie en armoedebestrijding	-60.023	-57.421	-57.350	-60.272	-57.751	-53.675	-50.716
S07	Zorg	-52.847	-28.791	-45.286	-43.969	-44.035	-43.934	-43.433
S08	Welzijn en inclusie	-17.847	-16.381	-16.466	-18.905	-18.559	-18.610	-18.612
S09	Gezondheid en sport	-15.983	-16.144	-17.055	-17.577	-18.134	-18.370	-18.077
S10	Klimaat, energie en milieu	-3.495	-2.087	-1.529	-1.823	-1.855	-1.855	-1.850
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	9.413	-5.509	-6.053	-3.627	-3.624	-3.534	-2.704
S12	Wonen en leefomgeving	5.952	6.480	6.929	5.184	5.154	5.264	5.374
Totaal		183.576	207.891	192.970	185.704	183.908	184.092	183.784
		7.822	0	-1	0	0	0	0

Overzicht van geraamde incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Algemene Reserve	11.968	11.231	11.545	8.776	In de mutaties van de Algemene Reserve zijn alle begrote dotaties en onttrekkingen verwerkt. De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn meegenomen in het gerealiseerd resultaat. De Algemene Reserve staat vrij te besteden door de gemeente en vormt een buffer voor financiële tegenvallers.
Buitengewoon Beter	1.050	400	300	0	Het bestedingsplan van deze reserve loopt tot en met 2023. Het resterende budget zal worden ingezet voor de afronding van de projecten Geitenkamp en Spijkerkwartier en een bijdrage aan het project Gele Rijdersplein.
Bereikbaarheid	6.291	6.210	5.965	6.054	Deze bestemmingsreserve is ingesteld ten behoeve van het verhogen van de bereikbaarheid van de binnenstad, het ontwikkelen van parkeervoorzieningen en het onderhoud van de hoofdwegen die betrekking hebben op de bereikbaarheid van het stadscentrum.
Groot onderhoud en vervanging Openbare Ruimte	1.393	1.542	645	832	Deze bestemmingsreserve wordt gebruikt voor het flexibeler inzetten van exploitatiebudgetten voor groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte. Met name op de onderwerpen riolering, wegen en fietspaden, groen, spelen, bomen, verkeersregelinstallaties, civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting en water.
Evenementen	150	400	0	0	De uitgaven voor het WK BMX en het WK Volleybal worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve evenementen.
Onderwijs	6.875	7.518	7.495	7.739	De bestemmingsreserve zal ingezet worden ter dekking van de kapitaallasten voor de nieuwbouwprojecten basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaalonderwijs.
Beeldbepalende culturele manifestaties	368	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve beeldbepalende culturele manifestaties komt incidenteel vrij te vallen. De doelen van deze reserve worden structureel in de begroting gedekt.
Beeldende en Monumentale Kunst	64	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve beeldende en monumentale kunst komt incidenteel vrij te vallen.
Cultureel Vastgoed	5.244	261	256	252	In 2021 valt incidenteel € 5,0 miljoen uit de reserve cultureel vastgoed vrij die gereserveerd was voor onderhoud. Voor het onderhoud worden structurele middelen opgenomen. Overige vrijval dient ter dekking van de kapitaallasten van cultureel vastgoed.
Groenfonds	100	0	0	0	In 2021 wordt € 0,1 miljoen uit het Groenfonds ingezet voor de dekking van het bomenbeleid.

Incidentele baten	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Maatschappelijke opvang	179	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve maatschappelijke opvang komt incidenteel vrij te vallen. De reserve wordt opgeheven.
Herstructurering OGGz	456	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve herstructurering OGGz komt incidenteel vrij te vallen. De reserve wordt opgeheven.
Noodfonds	799	0	0	0	De BR Noodfonds is bedoeld voor het handhaven van het zorgniveau met betrekking tot Jeugd en Wmo. Het primaire doel is daarmee het borgen van de zorg(continuïteit) van klanttrajecten.
WMO en Jeugdzorg	1.238	226	0	0	In 2019 wordt ten laste van het geprognosticeerde resultaat € 2,7 miljoen toegevoegd aan een nieuw te creëren BR Wmo en Jeugdzorg. Deze middelen zijn beschikbaar om de zorgmaatregelen zoals aangekondigd in de Perspectiefnota te mitigeren, indachtig de motie (19M98) Zorgmaatregelen. Doel van deze reserve is om het negatief effect van de zorgmaatregelen tijdelijk opvangen of reduceren
Transformatie Zorg	475	229	200	0	Arnhem is actief met de transformatie van zorg, deze bestemmingsreserve heeft tot doel om initiatieven die leiden tot transformatie van zorg te financieren.
Jongerenperspectieffonds Arnhem	1.059	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve jongerenperspectieffonds komt incidenteel vrij te vallen. De doelen van deze reserve worden structureel in de begroting gedekt.
Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang	100	0	0	0	Het saldo van de bestemmingsreserve Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang komt incidenteel vrij te vallen. De reserve wordt opgeheven.
Klimaat en energie	150	99	25	0	De bestemmingsreserve dient ter dekking van het bereiken van de doelen van New energy made in Arnhem 2015-2020 en het dekken van fluctuaties in het uitgavenpatroon die voortvloeien uit de veranderopgave Klimaat en Energie.
Duurzaamheidsleningen	9	9	9	9	Het ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal, aardgasvrij en klimaatadaptief Arnhem. Met deze BR worden onder meer de doelstellingen van NEMiA ondersteund.
Duurzaam Arnhem	3.040	3.000	0	0	De bestemmingsreserve duurzaam Arnhem wordt ingezet voor het ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal, aardgasvrij en klimaatadaptief Arnhem. Met de bestemmingsreserve worden onder meer de doelstellingen van NEMiA ondersteund.
Zuidelijke Binnenstad	0	3.000	0	0	Uit de reserve zuidelijke binnenstad wordt € 3,0 miljoen ingezet voor de restauratie van de blauwe golven en de herinrichting van het gebied er omheen.
Volkshuisvesting	125	125	0	0	De reserve volkshuisvesting is het uitvoeringsinstrument van de Nota Wonen. Overeenkomstig besluit van de raad d.d. 30 juni 2014, wordt deze reserve deels ingezet om een redelijke compensatie te bieden voor de gedupeerden van de WOS-fraude. De reserve wordt jaarlijks gevoed met het renteresultaat dat wordt behaald op de uit te zetten Startersleningen.

Incidentele baten	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Stimulering woningbouw	115	0	0	0	De reserve stimulering woningbouw wordt ingezet voor projecten met prioriteit voor de gemeente alsmede die van groot belang zijn voor de stedelijke ontwikkeling en grootschalige herstructurering.
Vastgoed	1.934	1.915	1.881	1.868	Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van onvoorziene uitgaven bij onderhoud vastgoed. Voeding van de bestemmingsreserve kan de komende jaren door toevoeging uit verkoopopbrengsten en eventuele positieve resultaten op het onderhoudsbudget als gevolg van gunstige aanbestedingen.
Bedrijfsvoering	2.180	1.946	1.054	0	In de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering kunnen voor- en nadelen op de totale bedrijfsvoering worden verwerkt. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan resultaten op de formatie en bezetting, de inhuur en frictiekosten voor afbouw formatie.
ICT	55	15	0	0	De middelen uit de bestemmingsreserve ICT worden ingezet om de ICT-omgeving up-to-date en stabiel te houden.
Totaal	**45.417**	**38.126**	**29.375**	**25.530**	

Incidentele lasten	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Algemene Reserve	9.807	10.043	10.975	13.817	zie baten
Bereikbaarheid	6.232	6.192	6.158	6.136	zie baten
Groot onderhoud en vervanging Openbare Ruimte	194	504	508	508	zie baten
Evenementen	120	120	0	0	zie baten
Onderwijs	7.920	7.648	6.599	6.778	zie baten
Cultureel Vastgoed	232	230	264	299	zie baten
WMO en Jeugdzorg	200	200	200	200	zie baten
Transformatie Zorg	428	328	328	328	zie baten
Grondexploitatie	2.757	75	10	2	De reserve grondexploitatie is de beschikbare weerstandscapaciteit van het grondbedrijf. Deze bestemmingsreserve is conform raadsbesluit 30 juni 2014 niet opgeheven, maar zal blijven bestaan om toekomstige schommelingen in de grondexploitatie op te vangen (voor zover er weer sprake is van een positief saldo).
Vastgoed	3.035	3.035	3.035	3.035	zie baten
Fictiekosten en Organisatie-ontwikkeling	406	406	406	406	Deze bestemmingreserve dient ter egalisatie van de frictiekosten als gevolg van de reorganisatie in 2012.
Bedrijfsvoering	1.316	1.316	1.174	0	zie baten
Post onvoorzien	272	272	272	272	
Totaal	**32.919**	**30.369**	**29.929**	**31.781**	
Saldo	**-12.498**	**-7.757**	**555**	**6.251**	

Geprognoticeerde balans 2021-2024

Activa	2021	2022	2023	2024
Vaste Activa				
Immateriële vaste activa	**9.483**	**8.783**	**8.083**	**7.383**
Materiële vaste activa	**784.018**	**801.497**	**793.811**	**793.152**
Investeringen met een economisch nut	718.042	735.521	727.835	727.176
Investeringen met een maatschappelijk nut	65.976	65.976	65.976	65.976
Financiële vaste activa	**71.000**	**64.731**	**59.414**	**53.458**
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	4.741	4.741	4.741	4.741
Financiële vaste activa: Leningen	57.847	52.028	47.161	41.655
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	8.412	7.962	7.512	7.062
Totaal Vaste Activa	**864.501**	**875.011**	**861.308**	**853.993**
Vlottende Activa				
Gereed product en handelsgoederen	**326**	**326**	**326**	**326**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	**42.506**	**33.909**	**23.075**	**10.103**
Uitzettingen < 1 jaar	**50.000**	**50.000**	**50.000**	**50.000**
Liquide middelen	**1.000**	**1.000**	**1.000**	**1.000**
Overlopende activa	**50.000**	**50.000**	**50.000**	**50.000**
Totaal Vlottende Activa	**143.832**	**135.235**	**124.401**	**111.429**
Totaal Activa	**1.008.333**	**1.010.246**	**985.709**	**965.422**

Passiva	2021	2022	2023	2024
Vaste Passiva				
Eigen vermogen	**125.546**	**119.739**	**123.916**	**132.121**
Voorzieningen	**11.000**	**11.000**	**11.000**	**11.000**
Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	**767.060**	**781.775**	**761.699**	**737.516**
Totaal Vaste Passiva	**903.605**	**912.514**	**896.615**	**880.637**
Vlottende Passiva				
Netto vlottende schulden < 1 jaar	**59.727**	**52.733**	**44.094**	**39.784**
Overlopende passiva	**45.000**	**45.000**	**45.000**	**45.000**
Totaal Vlottende Passiva	**104.727**	**97.733**	**89.094**	**84.784**
Totaal Passiva	**1.008.333**	**1.010.246**	**985.709**	**965.422**

In deze balansen houden we rekening met de in de begroting meegenomen mutaties in de investeringen, reserves en voorzieningen, grondexploitatie en als resultante daarvan de vaste schuld van de gemeente. Mutaties in de vlottende activa en passiva begroten we niet, deze posten blijven in de geprognosticeerde balansen constant. De reden hiervoor is dat deze balansposten vooral voortvloeien uit het ritme van doen van betalingen en ontvangen van geldmiddelen. Hierop wordt in de begroting niet expliciet gestuurd.

Reserves en voorzieningen

Hieronder worden de reserves en voorzieningen weergegeven. Bij reserves worden de toevoegingen en onttrekkingen in de begroting vastgelegd. Deze werkwijze wordt niet voor de voorzieningen gehanteerd, daar wordt alleen de realisatie geboekt.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	JV 2019	Begroot 2020			Begroot 2021			Begroot 2022			Begroot 2023			Begroot 2024			
	Stand per 01-01-2020	Toe-voeging	Ont-trekking	Stand per 31-12-2020 / 01-01-2021	Toe-voeging	Ont-trekking	Stand per 31-12-2021 / 01-01-2022	Toe-voeging	Ont-trekking	Stand per 31-12-2022 / 01-01-2023	Toe-voeging	Ont-trekking	Stand per 31-12-2023 / 01-01-2024	Toe-voeging	Ont-trekking	Stand per 31-12-2024 / 01-01-2025
Algemene Reserve (AR)	29.878	11.300	13.877	27.301	9.807	11.968	25.140	10.043	11.231	23.952	10.975	11.545	23.382	13.817	8.776	28.423
Bestemmingsreserves (BR's)	130.724	25.460	47.478	108.706	25.418	33.718	100.406	22.558	27.177	95.787	22.826	18.079	100.534	20.182	17.018	103.698
Totaal Reserves	**160.602**	**36.760**	**61.355**	**136.007**	**35.225**	**45.686**	**125.546**	**32.601**	**38.408**	**119.739**	**33.801**	**29.624**	**123.916**	**33.999**	**25.794**	**132.121**
Totaal Voorzieningen	**11.000**	**300**	**300**	**11.000**	**300**	**300**	**11.000**	**300**	**300**	**11.000**	**300**	**300**	**11.000**	**300**	**300**	**11.000**

Bedragen x € 1.000

Verloop Bestemmingsreserves		Begroot 2020			Begroot 2021			Begroot 2022			Begroot 2023			Begroot 2024		
Omschrijving	**JV 2019**			**Stand per**			**Stand per**			**Stand per**			**Stand per**			**Stand per**
	Stand per 01-01-2020	**Toe-voeging**	**Ont-trekking**	**31-12-2020 / 01-01-2021**	**Toe-voeging**	**Ont-trekking**	**31-12-2021 / 01-01-2022**	**Toe-voeging**	**Ont-trekking**	**31-12-2022 / 01-01-2023**	**Toe-voeging**	**Ont-trekking**	**31-12-2023 / 01-01-2024**	**Toe-voeging**	**Ont-trekking**	**31-12-2024 / 01-01-2025**
Onderzoek Rekenkamer	271	0	0	271	0	0	271	0	0	271	0	0	271	0	0	271
Raad	12	0	0	12	0	0	12	0	0	12	0	0	12	0	0	12
Fractie-ondersteuning	21	0	0	21	0	0	21	0	0	21	0	0	21	0	0	21
Buitengewoon Beter	2.198	0	448	1.750	0	1.050	700	0	400	300	0	300	0	0	0	0
Bereikbaarheid	3.708	6.563	6.513	3.758	6.232	6.291	3.699	6.192	6.210	3.681	6.158	5.965	3.874	6.136	6.054	3.956
Groot onderhoud en vervanging Openbare Ruimte	4.490	171	1.793	2.868	194	1.393	1.669	504	1.542	631	508	645	494	508	832	170
Sociaal Economisch Fonds	609	0	75	534	0	0	534	0	0	534	0	0	534	0	0	534
Evenementen	306	120	90	336	120	150	306	120	400	26	0	0	26	0	0	26
Onderwijs	21.866	7.901	5.865	23.902	7.920	6.875	24.947	7.648	7.518	25.077	6.599	7.495	24.181	6.778	7.739	23.220
Beeldbepalende culturele manifestaties	368	0	0	368	0	368	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beeldende en Monumentale Kunst	64	0	0	64	0	64	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cultureel Vastgoed	12.319	189	313	12.195	232	5.244	7.183	230	261	7.152	264	256	7.160	299	252	7.207
Groenfonds	646	0	546	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Participatie	492	0	0	492	0	0	492	0	0	492	0	0	492	0	0	492
Maatschappelijke opvang	179	0	0	179	0	179	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wijkfondsen	275	0	0	275	0	0	275	0	0	275	0	0	275	0	0	275
Pakketmaatregelen WMO	23	0	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beschermd en Weerbaar	3.573	0	1.410	2.163	0	0	2.163	0	0	2.163	0	0	2.163	0	0	2.163
Herstructurering OGGz	456	0	0	456	0	456	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Noodfonds	1.909	0	1.110	799	0	799	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
WMO en Jeugdzorg	3.179	200	2.082	1.297	200	1.238	259	200	226	233	200	0	433	200	0	633
Transformatie Zorg	0	478	21	457	428	475	410	328	229	509	328	200	637	328	0	965

Verloop Bestemmingsreserves		Begroot 2020			Begroot 2021			Begroot 2022			Begroot 2023			Begroot 2024		
Omschrijving	JV 2019			Stand per			Stand per			Stand per			Stand per			Stand per
	Stand per 01-01-2020	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2020 / 01-01-2021	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2021 / 01-01-2022	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2022 / 01-01-2023	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2023 / 01-01-2024	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2024 / 01-01-2025
Inburgering, Integratie en asiel	1.379	0	487	892	0	0	892	0	0	892	0	0	892	0	0	892
Burgerinitiatieven sociaal Domein	538	0	0	538	0	0	538	0	0	538	0	0	538	0	0	538
Jongerenperspectieffonds Arnhem	1.246	0	0	1.246	0	1.059	187	0	0	187	0	0	187	0	0	187
Werk-Investeringsfonds	2.461	0	0	2.461	0	0	2.461	0	0	2.461	0	0	2.461	0	0	2.461
Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang	390	0	290	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Huishoudelijk afval	385	0	385	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Klimaat en energie	1.613	0	1.016	597	0	150	447	0	99	348	0	25	323	0	0	323
Duurzaamheidsleningen	412	0	11	401	0	9	392	0	9	383	0	9	374	0	9	365
Revolverend fonds (duurzaam)	703	0	23	680	0	0	680	0	0	680	0	0	680	0	0	680
Duurzaam Arnhem	10.422	0	2.920	7.502	0	3.040	4.462	0	3.000	1.462	0	0	1.462	0	0	1.462
Omgevingslawaai	412	0	0	412	0	0	412	0	0	412	0	0	412	0	0	412
Risicobeheer Arnhem Centraal	3.469	0	0	3.469	0	0	3.469	0	0	3.469	0	0	3.469	0	0	3.469
Grondexploitatie	12.562	-657	0	11.905	2.757	0	14.662	75	0	14.737	10	0	14.747	2	0	14.749
Voorstudies	283	0	0	283	0	0	283	0	0	283	0	0	283	0	0	283
Strategische posities	1.500	0	0	1.500	0	0	1.500	0	0	1.500	0	0	1.500	0	0	1.500
Zuidelijke Binnenstad	4.505	0	100	4.405	0	0	4.405	0	3.000	1.405	0	0	1.405	0	0	1.405
Volkshuisvesting	535	43	228	350	43	168	225	43	168	100	43	43	100	43	43	100
Startersleningen	1.514	0	61	1.453	0	18	1.435	0	31	1.404	0	-2	1.406	0	13	1.393
Stimulering woningbouw	432	0	300	132	0	115	17	0	0	17	0	0	17	0	0	17
Vastgoed	2.795	3.051	4.240	1.606	3.035	1.934	2.707	3.035	1.915	3.827	3.035	1.881	4.981	3.035	1.868	6.148
Taakmutaties Gemeentefonds-Overloop	9.988	290	10.278	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fictiekosten en Organisatie-ontwikkeling	102	406	0	508	406	0	914	406	0	1.320	406	0	1.726	406	0	2.132
Bedrijfsvoering	6.481	3.247	6.590	3.138	1.316	2.180	2.274	1.316	1.946	1.644	1.174	1.054	1.764	0	0	1.764

Verloop Bestemmingsreserves		Begroot 2020			Begroot 2021			Begroot 2022			Begroot 2023			Begroot 2024			
Omschrijving	JV 2019			Stand per			Stand per			Stand per			Stand per				Stand per
	Stand per 01-01-2020	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2020 / 01-01-2021	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2021 / 01-01-2022	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2022 / 01-01-2023	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2023 / 01-01-2024	Toe-voeging	Ont-trekking	31-12-2024 / 01-01-2025
ICT	125	0	55	70	0	55	15	0	15	0	0	0	0	0	0	0
Kapitaallasten	1.884	0	205	1.679	0	208	1.471	0	208	1.263	0	208	1.055	0	208	847
Solvabiliteit	7.624	3.458	0	11.082	2.535	0	13.617	2.461	0	16.078	4.101	0	20.179	2.447	0	22.626
Totaal	**130.724**	**25.460**	**47.478**	**108.706**	**25.418**	**33.718**	**100.406**	**22.558**	**27.177**	**95.787**	**22.826**	**18.079**	**100.534**	**20.182**	**17.018**	**103.698**

EMU-saldo 2021

Sinds 1999 bestaat de Economische en Monetaire Unie (EMU), die in Europa verantwoordelijk is voor het gezamenlijke monetaire beleid van de deelnemende landen. Deze EMU-landen zijn gehouden aan de –met elkaar afgesproken- eis om het begrotingstekort van de overheid niet te laten stijgen boven de 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Deze grens van 3% geldt voor de gehele overheid, dus inclusief de gemeenten, provincies en waterschappen.
Europese afspraken over de realisatie van genoemde 3% zijn in Nederland vertaald in de wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet Hof). Hierin is benadrukt dat Rijk en decentrale overheden gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de beheersing van het Nederlandse EMU-tekort. Eén van de uitwerkingen van de wet Hof is de verplichting voor decentrale overheden, waaronder gemeenten, in de begroting het EMU-saldo te presenteren, dat voortvloeit uit die begroting.
In Europees verband is afgesproken dat in verband met de uitzonderlijke omstandigheden, de bestrijding van de gevolgen van de coronacrisis, de afspraken over het EMU-saldo en de maximale EMU-schuld van landen (60% van het BBP) tijdelijk buiten werking worden gesteld. De verplichting uit de wet Hof voor gemeenten om het EMU-saldo te presenteren valt daar niet onder. Deze blijft overeind staan.
Het EMU-saldo wordt berekend op een manier die afwijkt van de manier waarop bij gemeenten het begrotingsresultaat wordt bepaald. Decentrale overheden zijn gehouden aan de regelgeving in het BBV, dat uitgaat van een stelsel van baten en lasten. Het zogenaamde EMU-saldo is een saldo van inkomsten en uitgaven (dus op kasbasis) en om dat te kunnen bepalen is bovenop het begrote saldo van lasten en baten een aanvullende berekening nodig.
In het overzicht is het EMU-saldo berekend voor de jaren 2020 tot en met 2022, zoals dat voortvloeit uit deze begroting.

	Omschrijving	2020 x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2020	2021 x € 1000,- Volgens begroting 2021	2022 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2021
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-25.611	-10.118	-2.423
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	38.205	59.576	7.779
3.	Mutatie voorzieningen			
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)			
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo		**-63.816**	**-69.694**	**-10.202**

Voor de jaren 2019 tot en met 2022 is voor de decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) een zogeheten macronorm vastgesteld van 0,4% van het BBP. De decentrale overheden hebben in overleg bepaald dat de norm voor gemeenten 0,272% bedraagt. Deze macronorm is nader vertaald naar maximale EMU-saldi per gemeente. Voor de gemeente Arnhem is het toegestane EMU-tekort vastgesteld op € 28,209 miljoen. Naar verwachting zal het EMU-tekort van de gemeente in 2020 en 2021 het toegestane maximum overschrijden. Deze relatief grote overschrijdingen worden naast het begrote tekort op de begroting (voor reservemutaties) verklaard door de begrote piek in investeringen in deze jaren. Dat in 2022 geen overschrijding wordt voorzien is toe te schrijven aan het feit dat in dat jaar de raming van investeringen meer dan € 40 miljoen daalt ten opzichte van 2021. Dit is bijna geheel toe te schrijven aan de grote investeringen aan Museum Arnhem en Valkenhuizen in 2021.

Overzicht geraamde lasten en baten per taakveld

	Lasten						
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	15.638	17.118	18.045	17.909	17.730	17.527	17.539
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	13.774	13.779	17.612	16.864	16.170	14.530	13.946
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	172	89	78	78	78	78	78
Begeleide participatie	40.479	37.373	40.952	38.580	37.081	35.597	34.221
Begraafplaatsen en crematoria	32	48	48	48	48	48	48
Beheer overige gebouwen en gronden	1.742	1.874	1.200	1.924	1.923	1.911	1.883
Belastingen overig	192	5	5	5	5	5	5
Bestuur	8.886	6.991	7.762	6.993	6.993	6.993	6.993
Burgerzaken	5.612	5.623	5.398	6.152	6.111	6.195	6.102
Crisisbeheersing en brandweer	12.039	12.064	12.416	13.093	13.080	13.072	13.069
Cultureel erfgoed	26.537	1.570	1.578	1.399	1.339	1.329	1.330
Cultuurpresentatie, -prod en -part	2.219	17.291	17.626	17.947	19.192	20.750	20.654
Economische havens en waterwegen	1.082	646	646	641	636	632	627
Economische ontwikkeling	4.391	3.369	2.902	3.994	2.991	2.988	2.984
Economische promotie (Arnhem promo)	4.917	2.218	2.856	2.484	2.484	2.483	2.482
Geëscaleerde zorg jeugd	6.031	4.987	5.059	5.264	5.264	5.264	5.264
Geëscaleerde zorg volwassenen	72.009	72.157	72.237	55.629	56.027	56.030	56.030
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	17.516	31.564	35.553	29.050	27.371	23.565	23.626
Inkomensregelingen	135.877	140.422	154.589	142.158	144.485	144.805	143.806
Maatwerkdienstverlening jeugd	46.915	44.688	45.472	50.072	47.919	47.312	47.312
Maatwerkdienstverlening volwassenen	44.708	47.101	47.192	49.985	50.117	50.269	50.120
Maatwerkvoorziening WMO	5.990	4.924	4.864	5.261	5.261	5.261	5.261
Media	668	8.806	8.890	9.086	9.086	9.086	9.086
Milieubeheer	9.064	9.786	15.415	8.627	8.110	5.034	4.990
Musea	4.442	4.235	4.309	4.756	4.756	4.756	4.756
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	15.477	16.603	17.892	17.062	16.956	16.964	16.954
Onderwijshuisvesting	19.243	18.332	18.992	19.455	20.491	22.172	22.116
Openb groen en (openlucht) recreatie	11.801	11.365	12.414	12.027	11.747	11.481	11.473
Openbaar vervoer	1.317	882	920	879	875	870	866
Openbare orde en veiligheid	4.733	4.301	5.258	5.056	5.030	5.030	5.030
Overhead	60.836	53.119	63.848	65.969	65.927	65.682	65.630
Overige baten en lasten	828	12.115	432	1.279	1.279	1.716	3.158
OZB Niet-Woningen	1.179	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	2.694	4.024	3.985	4.085	3.985	3.985	3.985
Parkeren	9.888	9.465	9.965	10.258	10.077	9.861	9.794
Riolering	12.609	12.765	12.778	13.336	13.506	13.090	13.166
Ruimtelijke ordening	2.292	1.162	803	1.510	1.510	1.460	710
Samenkracht en burgerparticipattie	18.290	17.220	17.532	18.099	16.531	16.275	15.574
Sportaccommodaties	4.683	3.150	3.752	3.402	4.166	4.258	4.016
Sportbeleid en activering	16.378	16.866	17.325	17.108	16.958	16.958	16.959
Treasury	-664	69	69	-1.449	-3.197	-4.100	-3.197
Vennootschapsbelasting VpB	853	600	600	600	600	600	600
Verkeer en vervoer	20.705	22.681	22.416	23.563	23.800	24.105	24.217
Volksgezondheid	6.543	6.287	6.785	6.819	6.781	6.764	6.767
Wijkteams	19.805	20.453	20.031	20.765	20.765	20.766	20.766
Wonen en bouwen	9.501	6.624	5.008	5.515	5.462	4.928	4.824
Eindtotaal	719.927	726.811	763.509	733.339	727.506	718.383	715.619

	Baten						
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	18.609	19.250	20.322	20.640	20.320	20.170	20.170
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	412.450	415.223	415.297	415.275	419.236	419.655	420.438
Arbeidsparticipatie	977	0	219	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	90	89	89	59	59	59	59
Begeleide participatie	528	0	0	0	690	690	690
Begraafplaatsen en crematoria	27	16	16	16	16	16	16
Beheer overige gebouwen en gronden	118	0	0	250	250	250	250
Belastingen overig	498	381	381	381	381	381	381
Bestuur	1.949	1.243	1.555	1.555	1.555	1.555	1.555
Burgerzaken	2.276	2.693	2.293	2.112	2.087	1.973	2.513
Crisisbeheersing en brandweer	1.317	1.207	1.234	1.234	1.234	1.234	1.234
Cultureel erfgoed	5.481	519	546	546	546	546	546
Cultuurpresentatie, -prod en -part	543	5.289	5.284	5.717	5.735	5.735	5.735
Economische havens en waterwegen	905	474	474	474	474	474	474
Economische ontwikkeling	254	0	137	137	137	137	137
Economische promotie (Arnhem promo)	3.359	894	1.568	739	794	894	894
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	2.094	1.612	1.612	1.612	1.612	1.612	1.612
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	36.245	32.628	33.761	32.565	28.397	24.341	24.386
Inkomensregelingen	107.577	111.226	125.425	112.773	115.185	116.537	116.537
Maatwerkdienstverlening jeugd	709	7	7	7	7	7	7
Maatwerkdienstverlening volwassenen	5.552	4.007	3.984	3.985	3.965	3.965	3.965
Maatwerkvoorziening WMO	24	50	50	50	50	50	50
Media	0	0	0	0	0	0	0
Milieubeheer	3.965	2.802	3.289	1.953	1.494	1.494	1.480
Musea	363	234	234	118	118	118	118
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	9.094	8.665	9.299	9.299	9.299	9.299	9.299
Onderwijshuisvesting	4.491	4.448	4.259	4.259	4.259	4.259	4.259
Openb groen en (openlucht) recreatie	943	692	692	692	692	692	692
Openbaar vervoer	1.902	1.292	1.292	1.292	1.292	1.292	1.292
Openbare orde en veiligheid	484	506	506	501	501	501	501
Overhead	8.866	3.261	3.990	4.121	3.671	3.671	3.671
Overige baten en lasten	112	49	49	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	27.884	28.349	28.706	28.706	28.706	28.706	28.706
OZB Woningen	26.115	26.916	27.238	27.739	27.901	27.955	27.986
Parkeren	14.589	14.170	14.402	14.635	14.541	14.448	14.356
Riolering	16.573	16.864	16.864	17.161	17.448	17.456	17.461
Ruimtelijke ordening	36	0	99	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	425	60	60	60	60	60	60
Sportaccommodaties	4.353	3.755	4.292	4.292	4.292	4.292	4.292
Sportbeleid en activering	-1	0	0	0	0	0	0
Treasury	3.105	2.687	2.687	2.537	2.390	2.390	2.390
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	2.176	551	551	586	586	586	586
Volksgezondheid	695	505	623	613	613	613	613
Wijkteams	1	18	18	18	18	18	18
Wonen en bouwen	9.823	4.498	4.498	4.515	4.476	4.436	4.401
Eindtotaal	737.575	717.128	737.899	723.221	725.083	722.563	723.827

	Exploitatieresultaat						
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	2.971	2.132	2.278	2.731	2.590	2.644	2.631
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	412.450	415.223	415.297	415.275	419.236	419.655	420.438
Arbeidsparticipatie	-12.797	-13.779	-17.393	-16.864	-16.170	-14.530	-13.946
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-81	0	11	-19	-19	-19	-19
Begeleide participatie	-39.952	-37.373	-40.952	-38.580	-36.391	-34.907	-33.531
Begraafplaatsen en crematoria	-5	-32	-32	-32	-32	-32	-32
Beheer overige gebouwen en gronden	-1.625	-1.874	-1.200	-1.674	-1.673	-1.661	-1.633
Belastingen overig	306	376	376	376	376	376	376
Bestuur	-6.937	-5.747	-6.207	-5.439	-5.438	-5.438	-5.438
Burgerzaken	-3.336	-2.930	-3.105	-4.040	-4.025	-4.222	-3.588
Crisisbeheersing en brandweer	-10.722	-10.857	-11.183	-11.860	-11.846	-11.838	-11.836
Cultureel erfgoed	-21.056	-1.051	-1.032	-853	-794	-783	-785
Cultuurpresentatie, -prod en -part	-1.676	-12.002	-12.342	-12.229	-13.457	-15.015	-14.919
Economische havens en waterwegen	-177	-172	-172	-167	-163	-158	-153
Economische ontwikkeling	-4.137	-3.369	-2.766	-3.857	-2.854	-2.851	-2.848
Economische promotie (Arnhem promo)	-1.558	-1.324	-1.288	-1.745	-1.690	-1.589	-1.589
Geëscaleerde zorg jeugd	-6.031	-4.987	-5.059	-5.264	-5.264	-5.264	-5.264
Geëscaleerde zorg volwassenen	-69.914	-70.545	-70.625	-54.016	-54.415	-54.418	-54.417
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	18.729	1.064	-1.792	3.515	1.026	776	760
Inkomensregelingen	-28.300	-29.196	-29.164	-29.385	-29.300	-28.268	-27.269
Maatwerkdienstverlening jeugd	-46.206	-44.681	-45.465	-50.065	-47.912	-47.305	-47.305
Maatwerkdienstverlening volwassenen	-39.157	-43.094	-43.208	-46.000	-46.152	-46.304	-46.156
Maatwerkvoorziening WMO	-5.966	-4.874	-4.814	-5.211	-5.211	-5.211	-5.211
Media	-668	-8.806	-8.890	-9.086	-9.086	-9.086	-9.086
Milieubeheer	-5.100	-6.985	-12.126	-6.674	-6.616	-3.540	-3.510
Musea	-4.079	-4.001	-4.076	-4.638	-4.638	-4.638	-4.638
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-6.383	-7.938	-8.593	-7.763	-7.657	-7.665	-7.655
Onderwijshuisvesting	-14.752	-13.883	-14.733	-15.196	-16.232	-17.913	-17.857
Openb groen en (openlucht) recreatie	-10.859	-10.673	-11.722	-11.335	-11.055	-10.789	-10.781
Openbaar vervoer	585	410	372	413	417	422	426
Openbare orde en veiligheid	-4.249	-3.795	-4.753	-4.556	-4.530	-4.530	-4.530
Overhead	-51.970	-49.858	-59.858	-61.848	-62.257	-62.011	-61.960
Overige baten en lasten	-715	-12.066	-383	-1.279	-1.279	-1.716	-3.158
OZB Niet-Woningen	26.705	28.349	28.706	28.706	28.706	28.706	28.706
OZB Woningen	23.421	22.892	23.253	23.655	23.916	23.970	24.001
Parkeren	4.700	4.705	4.436	4.377	4.464	4.587	4.562
Riolering	3.963	4.098	4.086	3.824	3.942	4.366	4.295
Ruimtelijke ordening	-2.256	-1.162	-704	-1.510	-1.510	-1.460	-710
Samenkracht en burgerparticipattie	-17.865	-17.160	-17.472	-18.039	-16.471	-16.215	-15.514
Sportaccommodaties	-330	605	540	889	125	34	276
Sportbeleid en activering	-16.379	-16.866	-17.325	-17.108	-16.958	-16.958	-16.959
Treasury	3.769	2.618	2.618	3.986	5.587	6.490	5.587
Vennootschapsbelasting VpB	-853	-600	-600	-600	-600	-600	-600
Verkeer en vervoer	-18.530	-22.131	-21.865	-22.977	-23.214	-23.519	-23.631
Volksgezondheid	-5.848	-5.782	-6.162	-6.206	-6.167	-6.151	-6.154
Wijkteams	-19.804	-20.436	-20.014	-20.747	-20.748	-20.748	-20.749
Wonen en bouwen	322	-2.126	-511	-1.000	-986	-492	-423
Eindtotaal	17.649	-9.682	-25.610	-10.118	-2.423	4.180	8.208

	Toevoeging aan reserves						
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	0	0	0	0	0	0	0
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	2.414	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	2.839	0	2.416	554	554	554	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	152	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	0
Bestuur	397	0	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	68	68	72	72	72	72	72
Cultureel erfgoed	1.979	190	209	209	209	209	209
Cultuurpresentatie, -prod en -part	190	1.001	957	999	1.120	1.154	1.188
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	292	0	0	0	0	0	0
Economische promotie (Arnhem promo)	139	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	230	0	0	0	0	0	0
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	7.572	700	-657	2.758	75	10	2
Inkomensregelingen	523	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening jeugd	3.179	0	678	628	528	528	528
Maatwerkdienstverlening volwassenen	457	290	290	0	0	0	0
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0	0	0
Milieubeheer	2.050	0	1	1	1	1	1
Musea	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	770	37	38	38	38	38	38
Onderwijshuisvesting	8.832	7.716	8.269	8.500	8.230	7.180	7.361
Openb groen en (openlucht) recreatie	1.814	0	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	120	0	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	111	0	0	0	0	0	0
Overhead	2.654	526	546	546	546	546	546
Overige baten en lasten	33.315	10.591	12.944	12.932	12.872	15.397	15.951
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	0	0	0
Parkeren	7.090	5.798	6.017	6.129	6.090	6.055	6.033
Riolering	395	157	203	227	537	541	542
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	2.789	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	536	535	518	518	518	518	518
Sportbeleid en activering	307	0	0	0	0	0	0
Treasury	0	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	1.756	844	821	921	3.921	821	821
Volksgezondheid	429	157	167	151	151	151	151
Wijkteams	43	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	369	158	-564	43	147	48	43
Eindtotaal	83.809	28.767	32.925	35.226	35.608	33.823	34.005

	Onttrekking aan reserves						
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	-173	385	385	0	0	0	0
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	1.195	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	978	0	4.895	554	554	554	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	50	0	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	1.575	1.110	2.262	790	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	0
Bestuur	285	21	414	21	21	21	21
Burgerzaken	0	0	0	671	599	303	0
Crisisbeheersing en brandweer	55	41	71	50	44	45	51
Cultureel erfgoed	804	143	404	226	171	166	172
Cultuurpresentatie, -prod en -part	415	577	1.069	561	598	617	582
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	172	100	158	100	100	100	100
Economische promotie (Arnhem promo)	218	15	15	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	0	1.100	1.193	0	0	0	0
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	379	0	523	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening jeugd	479	800	700	750	0	0	0
Maatwerkdienstverlening volwassenen	494	1.332	1.499	0	0	0	0
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	0	0	0
Media	50	50	50	50	50	50	50
Milieubeheer	1.834	3.063	6.591	3.200	3.111	34	10
Musea	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.232	24	574	18	18	27	18
Onderwijshuisvesting	7.508	6.275	6.833	7.131	7.710	7.913	8.058
Openb groen en (openlucht) recreatie	463	484	1.853	762	598	260	262
Openbaar vervoer	25	25	145	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	690	300	984	300	300	300	300
Overhead	2.154	165	1.300	1.167	1.072	421	187
Overige baten en lasten	27.839	12.939	13.695	18.674	10.626	10.936	8.255
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	0	0	0
Parkeren	5.430	4.539	4.927	4.849	4.722	4.547	4.582
Riolering	404	312	411	735	953	386	573
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	10.971	0	2.554	863	455	200	0
Sportaccommodaties	1.474	308	734	241	389	249	306
Sportbeleid en activering	309	85	85	85	85	85	85
Treasury	0	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	2.905	3.972	3.171	3.062	5.549	2.291	2.024
Volksgezondheid	230	136	397	67	91	80	89
Wijkteams	91	16	159	116	16	16	16
Wonen en bouwen	3.448	134	484	301	199	41	56
Eindtotaal	73.983	38.450	58.535	45.344	38.031	29.643	25.797

Saldo Totaal							
	Rekening	Begroting 2020		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	Geamendeerd	Juli	2021	2022	2023	2024
Bedrag x € 1.000							
Taakvelden							
Afval	2.798	2.517	2.663	2.731	2.590	2.644	2.631
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	411.231	415.223	415.297	415.275	419.236	419.655	420.438
Arbeidsparticipatie	-14.657	-13.779	-14.914	-16.864	-16.170	-14.530	-13.946
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-31	0	11	-19	-19	-19	-19
Begeleide participatie	-38.529	-36.263	-38.690	-37.790	-36.391	-34.907	-33.531
Begraafplaatsen en crematoria	-5	-32	-32	-32	-32	-32	-32
Beheer overige gebouwen en gronden	-1.625	-1.874	-1.200	-1.674	-1.673	-1.661	-1.633
Belastingen overig	306	376	376	376	376	376	376
Bestuur	-7.049	-5.726	-5.793	-5.418	-5.417	-5.417	-5.417
Burgerzaken	-3.336	-2.930	-3.105	-3.370	-3.426	-3.919	-3.588
Crisisbeheersing en brandweer	-10.735	-10.884	-11.183	-11.882	-11.874	-11.865	-11.857
Cultureel erfgoed	-22.231	-1.099	-837	-836	-831	-826	-821
Cultuurpresentatie, -prod en -part	-1.451	-12.426	-12.229	-12.667	-13.978	-15.552	-15.525
Economische havens en waterwegen	-177	-172	-172	-167	-163	-158	-153
Economische ontwikkeling	-4.256	-3.269	-2.607	-3.757	-2.754	-2.751	-2.748
Economische promotie (Arnhem promo)	-1.479	-1.309	-1.273	-1.745	-1.690	-1.589	-1.589
Geëscaleerde zorg jeugd	-6.031	-4.987	-5.059	-5.264	-5.264	-5.264	-5.264
Geëscaleerde zorg volwassenen	-70.144	-69.445	-69.432	-54.016	-54.415	-54.418	-54.417
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	11.157	365	-1.135	757	951	766	758
Inkomensregelingen	-28.444	-29.196	-28.641	-29.385	-29.300	-28.268	-27.269
Maatwerkdienstverlening jeugd	-48.906	-43.881	-45.443	-49.943	-48.440	-47.833	-47.833
Maatwerkdienstverlening volwassenen	-39.120	-42.052	-41.999	-46.000	-46.152	-46.304	-46.156
Maatwerkvoorziening WMO	-5.966	-4.874	-4.814	-5.211	-5.211	-5.211	-5.211
Media	-618	-8.756	-8.840	-9.036	-9.036	-9.036	-9.036
Milieubeheer	-5.315	-3.922	-5.537	-3.475	-3.507	-3.507	-3.501
Musea	-4.079	-4.001	-4.076	-4.638	-4.638	-4.638	-4.638
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-5.921	-7.951	-8.058	-7.783	-7.677	-7.676	-7.676
Onderwijshuisvesting	-16.075	-15.324	-16.169	-16.565	-16.752	-17.180	-17.159
Openb groen en (openlucht) recreatie	-12.210	-10.189	-9.869	-10.573	-10.457	-10.529	-10.519
Openbaar vervoer	490	435	517	413	417	422	426
Openbare orde en veiligheid	-3.670	-3.495	-3.769	-4.256	-4.230	-4.230	-4.230
Overhead	-52.471	-50.219	-59.103	-61.227	-61.731	-62.136	-62.319
Overige baten en lasten	-6.191	-9.718	368	4.463	-3.525	-6.177	-10.854
OZB Niet-Woningen	26.705	28.349	28.706	28.706	28.706	28.706	28.706
OZB Woningen	23.421	22.892	23.253	23.655	23.916	23.970	24.001
Parkeren	3.041	3.447	3.346	3.097	3.097	3.079	3.111
Riolering	3.972	4.253	4.294	4.332	4.358	4.211	4.327
Ruimtelijke ordening	-2.256	-1.162	-704	-1.510	-1.510	-1.460	-710
Samenkracht en burgerparticipattie	-9.682	-17.160	-14.918	-17.177	-16.016	-16.015	-15.514
Sportaccommodaties	608	377	756	612	-4	-235	63
Sportbeleid en activering	-16.377	-16.781	-17.240	-17.023	-16.873	-16.874	-16.874
Treasury	3.769	2.618	2.618	3.986	5.587	6.490	5.587
Vennootschapsbelasting VpB	-853	-600	-600	-600	-600	-600	-600
Verkeer en vervoer	-17.381	-19.002	-19.514	-20.836	-21.585	-22.048	-22.427
Volksgezondheid	-6.046	-5.803	-5.932	-6.290	-6.228	-6.222	-6.216
Wijkteams	-19.756	-20.420	-19.855	-20.631	-20.732	-20.732	-20.733
Wonen en bouwen	3.400	-2.150	538	-742	-933	-498	-410
Eindtotaal	7.823	0	0	0	0	0	1

Overzicht taakvelden per programma (lasten)

	S00 Bestuur, dienstver-lening en financië	S01 Veiligheid	S02 Bereik-baarheid	S03 Economie	S04 Onderwijs	S05 Cultuur	S06 Participatie en armoede-bestrij-ding
Bedrag x €1.000							
Taakvelden							
Afval	0	0	0	0	0	0	0
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0	7.761
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	78	0	0	0
Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0	31.251
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	1.924	0	0	0	0	0	0
Belastingen overig	5	0	0	0	0	0	0
Bestuur	6.993	0	0	0	0	0	0
Burgerzaken	6.152	0	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	0	13.093	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	1.399	0
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	0	17.791	0
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	3.994	0	0	0
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	2.484	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	0	0	0	0	0	0	0
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	0	0	0	0	0	0	129.312
Maatwerkdienstverlening jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening volwassenen	0	0	0	0	0	0	5.071
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0	8.724	0
Milieubeheer	51	0	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0	4.756	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	5.297	0	0
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	13.597	0	0
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	879	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	0	3.384	0	0	0	0	0
Overhead	65.931	0	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	1.279	0	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	4.085	0	0	0	0	0	0
Parkeren	0	0	7.166	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	0	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	0	0	0	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0	0
Treasury	-1.449	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	600	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	0	0	13.828	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0	0
Wijkteams	3	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0	0	0
Eindtotaal	85.575	16.477	21.873	6.556	18.895	32.670	173.395

	S07 Zorg	S08 Welzijn en Inclusie	S09 Gezond-heid en sport	S10 Klimaat, energie en milieu	S11 Ruimtelijke ontwikkeling	S12 Wonen en leef-omgeving	Totaal Stad
Bedrag x €1.000							
Taakvelden							
Afval	0	0	0	0	0	11.661	11.661
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	278	0	0	0	0	8.039
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	78
Begeleide participatie	128	0	0	0	0	0	31.379
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	48	0	0	0	48
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	1.924
Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	5
Bestuur	0	0	0	0	0	0	6.993
Burgerzaken	0	0	0	0	0	0	6.152
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0	13.093
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0	1.399
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	0	0	17.791
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	641	641
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	3.994
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	0	0	2.484
Geëscaleerde zorg jeugd	1.519	0	0	0	0	0	1.519
Geëscaleerde zorg volwassenen	17.674	16.606	0	0	0	0	34.279
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	29.050	0	29.050
Inkomensregelingen	0	0	0	0	0	0	129.312
Maatwerkdienstverlening jeugd	5.469	2	0	0	0	0	5.470
Maatwerkdienstverlening volwassenen	3.074	0	0	0	0	0	8.145
Maatwerkvoorziening WMO	-1.934	60	0	0	0	0	-1.874
Media	0	0	0	0	0	0	8.724
Milieubeheer	0	0	0	5.495	2.687	0	8.234
Musea	0	0	0	0	0	0	4.756
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0	0	5.297
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0	13.597
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0	7.898	7.898
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	879
Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0	3.384
Overhead	0	0	0	0	0	0	65.931
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	1.279
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	0	0	4.085
Parkeren	0	0	0	0	0	0	7.166
Riolering	0	0	0	0	0	13.336	13.336
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	1.510	0	1.510
Samenkracht en burgerparticipattie	7.350	2.914	0	0	0	0	10.264
Sportaccommodaties	0	0	2.029	0	0	0	2.029
Sportbeleid en activering	0	0	11.794	0	0	0	11.794
Treasury	0	0	0	0	0	0	-1.449
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	600
Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0	1.359	15.187
Volksgezondheid	0	0	6.286	0	0	0	6.286
Wijkteams	16.514	0	0	0	0	0	16.517
Wonen en bouwen	0	0	0	0	4.353	1.162	5.515
Eindtotaal	49.793	19.859	20.157	5.495	37.601	36.058	524.404

	GEB1 CSA	GEB2 Noordwest	GEB3 Noordoost	GEB4 Presikhaaf	GEB5 Malburgen
Bedrag x €1.000					
Taakvelden					
Afval	715	1.110	830	590	994
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	1.500	1.236	883	1.236	1.853
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	995	861	958	954	1.080
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, -prod en -part	58	29	2	24	26
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	297	684	285	455	824
Geëscaleerde zorg volwassenen	4.690	1.924	2.625	2.349	4.768
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	1.869	1.653	1.283	1.808	2.981
Maatwerkdienstverlening jeugd	3.842	7.359	4.558	3.872	6.425
Maatwerkdienstverlening volwassenen	6.478	5.891	4.629	5.129	6.976
Maatwerkvoorziening WMO	774	815	1.237	805	1.294
Media	45	45	45	45	45
Milieubeheer	49	46	45	43	40
Musea	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.322	1.183	1.178	1.543	3.105
Onderwijshuisvesting	7	864	127	792	1.181
Openb groen en (openlucht) recreatie	389	445	470	499	524
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	135	220	220	220	220
Overhead	37	0	0	0	1
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	0
Parkeren	3.048	3	2	1	2
Riolering	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	900	1.244	966	972	1.045
Sportaccommodaties	68	187	196	80	79
Sportbeleid en activering	435	1.097	1.042	595	410
Treasury	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	1.650	1.220	987	1.087	974
Volksgezondheid	11	17	287	63	112
Wijkteams	534	621	620	625	611
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Eindtotaal	29.846	28.754	23.475	23.787	35.570

	GEB6 Schuytgraaf/ Elderveld	GEB7 De Laar/ Elden	GEB8 RKV	Totaal Wijk	Totaal Lasten
Bedrag x €1.000					
Taakvelden					
Afval	628	575	806	6.248	17.909
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	530	618	971	8.825	16.864
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	78
Begeleide participatie	787	781	786	7.201	38.580
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	48
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	1.924
Belastingen overig	0	0	0	0	5
Bestuur	0	0	0	0	6.993
Burgerzaken	0	0	0	0	6.152
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	13.093
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	1.399
Cultuurpresentatie, -prod en -part	11	7	0	156	17.947
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	641
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	3.994
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	2.484
Geëscaleerde zorg jeugd	520	301	379	3.745	5.264
Geëscaleerde zorg volwassenen	2.986	744	1.264	21.349	55.629
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	29.050
Inkomensregelingen	926	915	1.411	12.846	142.158
Maatwerkdienstverlening jeugd	7.060	4.627	6.859	44.601	50.072
Maatwerkdienstverlening volwassenen	3.419	3.394	5.924	41.840	49.985
Maatwerkvoorziening WMO	713	641	855	7.135	5.261
Media	45	45	45	362	9.086
Milieubeheer	65	42	63	393	8.627
Musea	0	0	0	0	4.756
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.257	1.151	1.025	11.764	17.062
Onderwijshuisvesting	2.858	12	17	5.857	19.455
Openb groen en (openlucht) recreatie	628	485	688	4.128	12.027
Openbaar vervoer	0	0	0	0	879
Openbare orde en veiligheid	220	220	220	1.673	5.056
Overhead	0	0	0	38	65.969
Overige baten en lasten	0	0	0	0	1.279
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	4.085
Parkeren	26	1	9	3.093	10.258
Riolering	0	0	0	0	13.336
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	1.510
Samenkracht en burgerparticipattie	962	845	901	7.835	18.099
Sportaccommodaties	269	156	339	1.374	3.402
Sportbeleid en activering	578	292	867	5.314	17.108
Treasury	0	0	0	0	-1.449
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	600
Verkeer en vervoer	755	730	973	8.376	23.563
Volksgezondheid	15	19	9	533	6.819
Wijkteams	329	348	560	4.248	20.765
Wonen en bouwen	0	0	0	0	5.515
Eindtotaal	25.587	16.948	24.969	208.935	733.339

Overzicht taakvelden per programma (baten)

	S00 Bestuur, dienstver-lening en financië	S01 Veiligheid	S02 Bereik-baarheid	S03 Economie	S04 Onderwijs	S05 Cultuur	S06 Participatie en armoede-bestrij-ding
Bedrag x €1.000							
Taakvelden							
Afval	0	0	0	0	0	0	0
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	415.275	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	59	0	0	0
Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	250	0	0	0	0	0	0
Belastingen overig	381	0	0	0	0	0	0
Bestuur	1.555	0	0	0	0	0	0
Burgerzaken	2.112	0	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	0	1.234	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	546	0
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	0	5.717	0
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	137	0	0	0
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	739	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	0	0	0	0	0	0	0
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	0	0	0	0	0	0	112.313
Maatwerkdienstverlening jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening volwassenen	0	0	0	0	0	0	20
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0	0	0
Milieubeheer	17	0	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0	118	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	1.714	0	0
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	682	0	0
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	1.292	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	0	461	0	0	0	0	0
Overhead	4.121	0	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	28.706	0	0	0	0	0	0
OZB Woningen	27.739	0	0	0	0	0	0
Parkeren	0	0	6.355	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	0	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	0	0	0	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0	0
Treasury	2.537	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	0	0	36	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0	0
Wijkteams	0	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0	0	0
Eindtotaal	482.692	1.694	7.683	935	2.395	6.381	112.333

	S07 Zorg	S08 Welzijn en Inclusie	S09 Gezond-heid en sport	S10 Klimaat, energie en milieu	S11 Ruimtelijke ontwikkeling	S12 Wonen en leef-omgeving	Totaal Stad
Bedrag x €1.000							
Taakvelden							
Afval	0	0	0	0	0	20.640	20.640
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	415.275
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	59
Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	16	0	0	0	16
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	250
Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	381
Bestuur	0	0	0	0	0	0	1.555
Burgerzaken	0	0	0	0	0	0	2.112
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0	1.234
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0	546
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	0	0	5.717
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	474	474
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	137
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	0	0	739
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	918	694	0	0	0	0	1.612
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	32.565	0	32.565
Inkomensregelingen	0	0	0	0	0	0	112.313
Maatwerkdienstverlening jeugd	7	0	0	0	0	0	7
Maatwerkdienstverlening volwassenen	3.965	0	0	0	0	0	3.985
Maatwerkvoorziening WMO	50	0	0	0	0	0	50
Media	0	0	0	0	0	0	0
Milieubeheer	0	0	0	473	5	0	494
Musea	0	0	0	0	0	0	118
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0	0	1.714
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0	682
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0	692	692
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	1.292
Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0	461
Overhead	0	0	0	0	0	0	4.121
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0	0	28.706
OZB Woningen	0	0	0	0	0	0	27.739
Parkeren	0	0	0	0	0	0	6.355
Riolering	0	0	0	0	0	17.161	17.161
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	0	60	0	0	0	0	60
Sportaccommodaties	0	0	2.509	0	0	0	2.509
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0	0
Treasury	0	0	0	0	0	0	2.537
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0	494	530
Volksgezondheid	0	0	149	0	0	0	149
Wijkteams	0	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	4.162	353	4.515
Eindtotaal	4.940	755	2.674	473	36.731	39.814	699.499

	GEB1 CSA	GEB2 Noordwest	GEB3 Noordoost	GEB4 Presikhaaf	GEB5 Malburgen
Bedrag x €1.000					
Taakvelden					
Afval	0	0	0	0	0
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	0	0	0	0	0
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	76	63	46	64	98
Maatwerkdienstverlening jeugd	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening volwassenen	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0
Milieubeheer	255	291	166	123	179
Musea	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	837	610	686	1.077	2.424
Onderwijshuisvesting	0	525	97	562	926
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	5	5	5	5	5
Overhead	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	0
OZB Woningen	0	0	0	0	0
Parkeren	8.275	1	1	1	1
Riolering	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	52	247	381	98	161
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Treasury	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	38	3	3	3	3
Volksgezondheid	26	21	236	28	95
Wijkteams	2	2	2	2	2
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Eindtotaal	9.566	1.768	1.622	1.962	3.894

	GEB6 Schuytgraaf/ Elderveld	GEB7 De Laar/ Elden	GEB8 RKV	Totaal Wijk	Totaal Baten
Bedrag x €1.000					
Taakvelden					
Afval	0	0	0	0	20.640
Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	0	0	0	415.275
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	59
Begeleide participatie	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	16
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	250
Belastingen overig	0	0	0	0	381
Bestuur	0	0	0	0	1.555
Burgerzaken	0	0	0	0	2.112
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	1.234
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	546
Cultuurpresentatie, -prod en -part	0	0	0	0	5.717
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	474
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	137
Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	739
Geëscaleerde zorg jeugd	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg volwassenen	0	0	0	0	1.612
Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	32.565
Inkomensregelingen	29	32	51	459	112.773
Maatwerkdienstverlening jeugd	0	0	0	0	7
Maatwerkdienstverlening volwassenen	0	0	0	0	3.985
Maatwerkvoorziening WMO	0	0	0	0	50
Media	0	0	0	0	0
Milieubeheer	110	99	235	1.459	1.953
Musea	0	0	0	0	118
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	679	717	556	7.585	9.299
Onderwijshuisvesting	1.468	0	0	3.577	4.259
Openb groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	692
Openbaar vervoer	0	0	0	0	1.292
Openbare orde en veiligheid	5	5	5	40	501
Overhead	0	0	0	0	4.121
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0
OZB Niet-Woningen	0	0	0	0	28.706
OZB Woningen	0	0	0	0	27.739
Parkeren	1	1	1	8.280	14.635
Riolering	0	0	0	0	17.161
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipattie	0	0	0	0	60
Sportaccommodaties	231	344	270	1.783	4.292
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Treasury	0	0	0	0	2.537
Vennootschapsbelasting VpB	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	3	3	3	56	586
Volksgezondheid	14	44	0	464	613
Wijkteams	2	2	2	18	18
Wonen en bouwen	0	0	0	0	4.515
Eindtotaal	2.541	1.246	1.123	23.721	723.221

Mutaties circulaires

Overzicht (mutaties in) decentralisatie- en integratie-uitkeringen gemeentefonds

Decentralisatie- uitkeringen en taakmutaties

DU Gezond in de Stad
In het actieprogramma Kansrijke Start van 12 september 2018 heeft de Minister van VWS aangegeven dat via een decentralisatie-uitkering middelen beschikbaar gesteld worden aan GIDS-gemeenten (Gezond in de stad) die een lokale coalitie willen vormen rondom de eerste 1000 dagen van kinderen. Arnhem ontvangt voor de jaren 2019, 2020 en 2021 een jaarlijks bedrag van € 44.000.

Voor een gezonde en veilige start van kinderen zijn de eerste 1000 dagen cruciaal. Met het landelijke actieprogramma Kansrijke Start stimuleert de rijksoverheid dat partijen rondom die eerste 1000 dagen van een kind lokaal de handen ineen slaan om meer kinderen een goede kans te bieden om gezond en veilig op te groeien. Via de DU Gezond in de Stad stelt het Rijk extra middelen beschikbaar voor het vormen van lokale coalities. De verantwoordelijkheid voor het opzetten van een dergelijke coalitie legt het Rijk bij gemeenten. Ook gemeente Arnhem wil een lokale coalitie realiseren, waarin partners - gemeenten, zorgverzekeraar en zorgprofessionals rondom de eerste 1000 dagen van een kind - afspraken maken om door goede samenwerking kwetsbare gezinnen effectief te ondersteunen, zodat meer kinderen een kansrijke start krijgen. Ingezet wordt op het vroegtijdig signaleren van risico's en het tijdig inzetten van passende ondersteuning.

DU Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren
De belangrijkste actie uit het Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren 2019 - 2021 betreft de organisatie van '100% ambitie pilots' in 13 gemeenten. Hierover is in het Actieprogramma het volgende opgenomen: 'Een aantal gemeenten dagen we, in afstemming met de partijen van Aanpak 16-27, uit om met ondersteuning vanuit het Actieprogramma het aantal dak- en thuisloze jongeren in de eigen gemeente met 100% te verminderen door middel van een aanpak op alle levensgebieden. Elke pilot ontvangt in totaal € 125.000, verspreid over 2,5 jaar. Doel van de pilots is dat de 'nieuwe werkwijze' die gemeenten gedurende de pilots ontwikkelen gaandeweg steeds meer wordt geborgd in de eigen werkwijze. Arnhem ontvangt in 2019 € 93.000, in 2020 € 12.000 en in 2021 € 20.000. Met deze middelen wordt een projectleider bij Interpactum ingehuurd. Hiermee is er ook aandacht voor de problematiek rondom de zwerfjongeren rondom Pactum en het Jonahuis.

DU Veilige Steden
Diverse gemeenten, waaronder Arnhem, participeren in het programma Veilige Steden van het Ministerie van OCW. Het programma richt zich op het vergroten van het gevoel van veiligheid van vrouwen in de publieke ruimte. Specifiek op het tegengaan van seksuele intimidatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Voor de lokale uitvoering is subsidie gevraagd en ontvangen ter hoogte van €26.000. Lokaal is dit vertaald in een aanpak voor de jaren 2020 t/m 2022. De aanpak is beschreven in de raadsbrief dd 24 maart 2020. De gemeente Arnhem heeft eenzelfde bedrag als cofinanciering ingebracht en zal waar nodig zich inspannen om extra middelen in te zetten om de ambities te realiseren.

DU LHBTI-emancipatiebeleid
Regenboogsteden zetten zich in voor de gezamenlijke doelstelling de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBTI (Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen, Transgenderpersonen en intersekse personen) verder te bevorderen. Over de periode 2019 tot en met 2022 ontvangen in totaal 54 gemeenten een bijdrage voor de samenhangende aanpak van de Regenboogsteden voor lokaal LHBTI-beleid. Voor de uitvoering van de nieuwe Regenboogagenda 2020-2022 zijn de Rijksmiddelen, € 20.000 per jaar, nodig. Dit wordt ook vermeld in de Regenboogagenda 2020-2022, zoals die recent naar de raad is doorgestuurd.

DU Versterking arbeidsmarktregio's
In de meicirculaire 2020 is bekend gemaakt dat Arnhem, als centrumgemeente voor onze arbeidsmarktregio, middelen ontvangt ten behoeve van de versterking van de arbeidsmarktregio (bijna 4 ton per jaar). De uitkering heeft als doel om de regiefunctie van de centrumgemeente voor de samenwerking en de gezamenlijke publieke werkgeversdienstverlening in de arbeidsmarktregio’s duurzaam te ondersteunen en versterken. De centrumgemeente van een arbeidsmarktregio treedt op als regievoerder en is de ontvanger van de decentralisatie-uitkering. Regievoeren houdt in: initiator zijn van de samenwerking in de arbeidsmarktregio en het faciliteren van de organisatie en de inrichting daarvan. Binnen onze arbeidsmarktregio willen we het budget onder

andere inzetten voor de bekostiging van de regionale secretaris. Daarnaast is het de wens om meer beleidscapaciteit in te zetten op regionale samenwerking. Hierover zal afstemming zijn met onze partners.

IU Inburgering
Per 1 juli 2021 treedt de Wet Inburgering in werking. Zowel de incidentele bijdrage in de invoeringskosten als de structurele bijdrage in de uitvoeringskosten wordt verstrekt via een integratie-uitkering. De benodigde middelen voor de kosten van inburgeringsvoorzieningen worden verstrekt via een specifieke uitkering van het Ministerie van SZW. Vanuit SBR en W&I wordt gewerkt aan de uitvoering van het actieplan nieuwkomers 'Meedoen en Thuis voelen' (d.d. 1 oktober 2019). Met het actieplan maken we een start in de verbetering van onze aanpak op nieuwkomers, hierbij maken we gebruik van de wijzigingen Wet Inburgering die per 1 juli 2021 ingaan.

IU Beschermd wonen: uitname psychische stoornis naar WLZ
De integratie-uitkering Beschermd Wonen wordt vanaf 2021 voor Arnhem met ruim € 20 miljoen verlaagd, vanwege de openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz) voor mensen met een psychische stoornis. Naar verwachting zullen landelijk 8.500 cliënten met een psychische stoornis een Wlz-indicatie krijgen. Vanaf 2021 krijgen zij dan de zorg vanuit de Wlz in plaats van de Wmo. De uitname wordt verrekend met het beleidsveld, omdat daar minder kosten worden gerealiseerd.

Ambulantisering in de Ggz (extra middelen IU Beschermd Wonen en taakmutatie via algemene uitkering)
Op 5 juni 2019 is op de Algemene Ledenvergadering van de VNG ingestemd met het hoofdlijnenakkoord GGZ. In het hoofdlijnenakkoord GGZ wordt ingezet op ambulantisering van de zorg. Dit leidt tot een groter beroep op zorg en begeleiding in het gemeentelijke domein. Het kabinet stelt financiële middelen beschikbaar voor het realiseren van de ambities uit het hoofdlijnenakkoord. Voor Arnhem komt dit neer op € 2 mln in 2020, € 2,5 mln in 2021 en € 3 mln vanaf 2022 als extra middelen in de IU Beschermd Wonen en via de algemene uitkering ontvangt Arnhem in 2020 € 170.000 en dit loopt in de jaren daarna op naar € 246.000 vanaf 2022.
In het hoofdlijnenakkoord GGZ wordt ingezet op ambulantisering van de zorg. Dit leidt tot een groter beroep op zorg en begeleiding in het gemeentelijke domein. Omdat meer mensen met (ernstige) psychische problemen eerder thuis komen te wonen is het noodzakelijk dat de zorg en ondersteuning op wijkniveau goed geborgd is, zodat persoonlijk leed en overlast zoveel mogelijk voorkomen worden. De extra middelen zijn nodig voor het kunnen opvangen van de verwachte extra kosten van de zorg op dit terrein. Er worden diverse concrete projecten en trajecten ingericht om de zorg en ondersteuning te regelen.

Taakmutatie Invoering verplichte Ggz
Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte GGZ in werking. Deze wet vervangt de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen en regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. In de septembercirculaire 2019 is aanvullend op de meicirculaire voor de gemeentelijke taken en bijbehorende kosten die volgen uit de Wet verplichte GGZ vanaf 2020 structureel € 20 miljoen toegevoegd aan het gemeentefonds. Arnhem ontvangt € 25.000 vanaf 2020. Met deze middelen kunnen de kosten in het beleidsveld gedekt worden.

Taakmutatie Bbz levensvatbaarheidsonderzoeken
Met ingang van 1 januari 2020 wordt de financieringssystematiek van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004) vernieuwd. Onderdeel van deze vernieuwing is dat de levensvatbaarheidsonderzoeken die worden uitgevoerd in het kader van het Bbz 2004 niet meer worden bekostigd via een specifieke uitkering, maar via het gemeentefonds. Toevoeging van de middelen voor de kosten van onderzoek aan het gemeentefonds past bij de gedachte dat het bij de onderzoekskosten in beginsel gaat om uitvoeringskosten. Gemeenten ontvangen voor de uitvoeringskosten van de Participatiewet c.s. reeds een bijdrage uit het gemeentefonds, waaraan nu dus de middelen voor de levensvatbaarheidsonderzoeken worden toegevoegd. Arnhem ontvangt vanaf 2020 circa € 163.000. Deze middelen zijn in het beleidsveld nodig ter dekking van de kosten die jaarlijks gemaakt worden.

Taakmutatie Toezicht en handhaving kinderopvang
De VNG en het Ministerie van SZW hebben afgesproken dat bovenop de eerder toegekende jaarlijkse middelen vanaf 2020 structureel € 3 miljoen extra beschikbaar komt (Arnhem ontvangt € 35.000 vanaf 2020). Deze extra middelen zijn bedoeld ter intensivering van het aantal inspecties bij gastouderopvang en kwaliteitsverbetering van gastouderbureaus en gastouders. In Arnhem zullen deze middelen worden ingezet ter intensivering van het toezicht, uitgevoerd door de VGGM. In 2020 kan deze intensivering nog bekostigd worden uit de reguliere begroting. Vanaf 2021 worden de extra Rijksmiddelen ingezet om de verdere toename van het aantal inspecties te kunnen bekostigen.

Taakmutatie Donorwet
In het kader van de invoering van de nieuwe donorwet krijgen gemeenten een bijdrage van € 3 miljoen in 2019 tot structureel € 6 miljoen vanaf 2020 voor de wettelijke verplichting om bij afgifte van paspoort en rijbewijs de aanvrager te informeren over orgaandonatie. Arnhem ontvangt € 28.000 in 2020 en € 55.000 vanaf 2021. De afdeling Burgerzaken zal hieraan bij de aanvraag van een reisdocument of rijbewijs tijd moeten besteden.

Bijlagen

Bijlage 1	:	Normenkader
Bijlage 2	:	Overzicht onderdelen stad/wijk
Bijlage 3	:	Portefeuilleonderdelen
Bijlage 4	:	Afkortingenlijst
Bijlage 5	:	Begrippenlijst

Normenkader

U heeft als raad aan Deloitte accountants de opdracht gegeven voor de controle van de jaarrekening voor het boekjaar 2020. In de overeenkomst met Deloitte accountants zijn onder meer de toleranties en de normen opgenomen die de accountant bij zijn onderzoek gebruikt.
Een onderdeel hierbij is de jaarlijkse lijst van de geldende wet- en regelgeving die relevant is voor het accountantsonderzoek naar de rechtmatigheid voor het specifieke controlejaar, aangeduid als het normenkader. Deze lijst bevat de relevante geldende wet- en regelgeving, waaruit financiële beheerhandelingen kunnen voortvloeien die bij niet-naleving kunnen leiden tot een onrechtmatigheid. Het normenkader wordt jaarlijks vastgesteld als onderdeel van de Begroting.

Proces	Programma	Externe wet- en regelgeving
Gemeentefonds (Financiën)	S00-S12	Circulaires gemeentefonds
Treasury (Financiën)	S00-S12	Wet financiering decentrale overheden (Fido) Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden (Bldo) Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo) Regeling schatkistbankieren decentrale overheden Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo)
Investeringen (Financiën)	S00-S12	Burgerlijk Wetboek Gemeentewet (artikel 212) Algemene wet bestuursrecht Besluit begroting en Verantwoording
Jaarrekening (Financiën)	S00-S12	Besluit Begroting en Verantwoording Wet Normering Topinkomens Kadernota rechtmatigheid (update in sept 2019) Wet markt en overheid Regeling beleidsindicatoren gemeenten Regeling vaststelling wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in begroting en jaarverslag provincies en gemeenten Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden
Relatiebeheer	S00-S12	Geen specifieke wet- en regelgeving
Verplichtingen administratie (Financiën)	S00-S12	
Begroting (MJPB) en budgetbeheer	S00-S12	Besluit Begroting en Verantwoording
Aanbestedingen (Financiën)	S00-S12	Aanbestedingsreglement Werken Europese aanbestedingsregels en -richtlijnen Aanbestedingswet en -besluit
Fiscaal, pensioen, personeel	S00-S12	Fiscale Wet- en regelgeving Wet op het BTW compensatiefonds Wet inkomstenbelasting 2001 Wet op de loonbelasting 1964 Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen Pensioenwetgeving (gericht op een juiste, volledige en tijdige inhouding en afdracht van pensioenpremies Pensioenreglement ABP Wet Normering Topinkomens Wet financiering sociale verzekeringen CAR/UWO Algemene Verordening Gegevensbescherming Wet minimumloon Wetboek burgerlijke rechtsvordering

Proces	Programma	Externe wet- en regelgeving
Verhuur accommodaties (o.a. sport, cultuur etc)	S00-S12	Gemeentewet (art. 160 lid 1 sub e en art. 171) Burgerlijk Wetboek deel 7, titel 4 (Huur) Algemene wet bestuursrecht
Subsidies	S00-S12	Algemene wet bestuursrecht (Awb) Wet Dwangsom en Beroep bij niet tijdig beslissen (2009)
Verhuur vastgoed	S00-S12	Burgerlijk Wetboek (deel 6 en 7) Gemeentewet (artikel 160 lid 1sub e en artikel 170) Leegstandswet Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte Besluit huurprijzen woonruimte
Opbrengsten parkeergelden	S00-S12	
WMO / Jeugd (Zorg)	S00-S12	Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 Burgerlijk Wetboek Boek 1 Algemene wet bestuursrecht (Awb) Wet langdurige zorg Zorgverzekeringswet Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 Wet op de Jeugdzorg, jeugdhulp bij gemeenten Jeugdwet Met bijbehorende regelingen en besluiten
Participatiewet	S00-S12	Participatiewet (Pw) IOAW IOAZ BUIG SUWI Algemene wet bestuursrecht (Awb) AOW Wet taaleis participatiewet Wijzigingswet participatiewet Met bijbehorende regelingen en besluiten
Belastingen - Riool	S00-S12	Gemeentewet (artikel 229) Wet Dwangsom en Beroep bij niet tijdig beslissen (2009)
Belastingen - afval	S00-S12	Gemeentewet (artikel 229) Wet Dwangsom en Beroep bij niet tijdig beslissen (2009)
Bouwleges, lokale heffingen (ODRA)	S00-S12	Gemeentewet (art. 229) Algemene termijnenwet
Aankoop gronden, Grex	S00-S12	Burgerlijk Wetboek Wet Voorkeursrecht Gemeenten Onteigeningswet Wet Ruimtelijke Ordening Gemeentewet Wet Inrichting Landelijk Gebied BTW Compensatiefonds Besluit Begroting en Verantwoording
Belastingen	S00-S12	Gemeentewet Wet WOZ Algemene wet bestuursrecht Algemene wet inzake rijksbelastingen Invorderingswet 1990 Algemene termijnenwet Kostenwet Wet Dwangsom en Beroep bij niet tijdig beslissen (2009) Besluit Begroting en Verantwoording; Faillissementswet.

Proces	Programma	Externe wet- en regelgeving
Waardebepaling woningen (WOZ proces)	S00-S12	Wet WOZ Hoofdstuk III artikel 16 t/m Art 29;
Belastingen – OZB (Financiën)	S00-S12	Gemeentewet (artikel 220). Gemeentelijke bevoegdheid tot het heffen van OZB
SiSa		Regeling informatieverstrekking SiSa Financiële verhoudingswet

Overzicht onderdelen stad/wijk

In onderstaande tabel staat is de verdeling opgenomen van de programma's naar onderdelen portefeuilleverdeling. In deze tabel is aangegeven welke budgetten onderdeel zijn van een stedelijk en wijkprogramma.

			STAD	WIJK	Totaal
Lasten			**584.186**	**208.935**	**793.121**
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	Automatisering	26.069	37	26.106
		Bedrijfsvoering	14.223	1	14.224
		College	1.836	0	1.836
		Financiën	5.019	0	5.019
		Herdenken	35	0	35
		Personeel en Organisatie	27.115	0	27.115
		Publieke dienstverlening	6.152	0	6.152
		Raad	2.371	0	2.371
		Regionale samenwerking	2.751	0	2.751
		Wijksturing en Wijkzaken	3	4.530	4.533
S01	Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	15.662	1.673	17.335
		Veiligheidshuis	815	0	815
S02	Bereikbaarheid	Mobiliteit: incl. duurzame mobiliteit	21.873	8.624	30.497
S03	Economie	Economische Zaken / Acquisitie	4.479	0	4.479
		Evenementen	637	0	637
		Toerisme en recreatie	1.440	0	1.440
S04	Onderwijs	Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	18.895	17.622	36.516
S05	Cultuur	Cultuur en erfgoed	32.670	518	33.187
S06	Participatie en armoedebestrijding	Armoedebeleid	5.604	12.486	18.090
		Schulddienstverlening	910	1.912	2.821
		Werk en Inkomen	166.881	9.185	176.066
S07	Zorg	Jeugd /Jeugdzorg	6.924	41.287	48.211
		Zorg	42.869	80.168	123.037
S08	Welzijn en inclusie	Asielzaken	878	14	892
		Inclusie	330	9	339
		Welzijn	18.651	10.036	28.687
S09	Gezondheid en sport	Publieke gezondheid	6.334	533	6.867
		Sport	13.823	6.687	20.510
S10	Klimaat, energie en milieu	Duurzaamheid	5.495	0	5.495
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	Grondzaken	88.832	0	88.832
		Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	8.551	393	8.944
S12	Wonen en leefomgeving	Dierenwelzijn	212	184	396
		Groen	7.660	3.368	11.028
		Openbare ruimte	27.024	9.670	36.694
		Wonen	1.162	0	1.162

			STAD	WIJK	Totaal
Baten			**759.282**	**23.721**	**783.003**
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	Automatisering	1.379	0	1.379
		Bedrijfsvoering	4.044	0	4.044
		Financiën	473.338	0	473.338
		Personeel en Organisatie	265	0	265
		Publieke dienstverlening	2.112	0	2.112
		Raad	0	0	0
		Regionale samenwerking	1.555	0	1.555
		Wijksturing en Wijkzaken	0	18	18
S01	Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	1.601	40	1.641
		Veiligheidshuis	93	0	93
S02	Bereikbaarheid	Mobiliteit: incl. duurzame mobiliteit	7.683	8.280	15.963
S03	Economie	Economische Zaken / Acquisitie	196	0	196
		Evenementen	35	0	35
		Toerisme en recreatie	704	0	704
S04	Onderwijs	Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	2.395	11.162	13.558
S05	Cultuur	Cultuur en erfgoed	6.381	0	6.381
S06	Participatie en armoedebestrijding	Armoedebeleid	760	100	860
		Schulddienstverlening	20	0	20
		Werk en Inkomen	111.553	359	111.912
S07	Zorg	Jeugd /Jeugdzorg	0	0	0
		Zorg	4.940	0	4.940
S08	Welzijn en inclusie	Asielzaken	0	0	0
		Welzijn	754	0	754
S09	Gezondheid en sport	Publieke gezondheid	165	464	629
		Sport	2.509	1.783	4.292
S10	Klimaat, energie en milieu	Duurzaamheid	473	0	473
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	Grondzaken	92.358	0	92.358
		Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	4.156	1.459	5.615
S12	Wonen en leefomgeving	Groen	692	0	692
		Openbare ruimte	38.768	56	38.824
		Wonen	353	0	353

			STAD	WIJK	Totaal
Toevoegingen aan reserves			**34.375**	**851**	**35.226**
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	Bedrijfsvoering	140		140
		Financiën	12.932		12.932
		Personeel en Organisatie	406		406
		Wijksturing en Wijkzaken	0		0
S01	Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	72		72
S02	Bereikbaarheid	Mobiliteit: incl. duurzame mobiliteit	6.950		6.950
S04	Onderwijs	Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	8.004	535	8.538
S05	Cultuur	Cultuur en erfgoed	1.208		1.208
S06	Participatie en armoedebestrijding	Armoedebeleid	0		0
		Schulddienstverlening	0		0
		Werk en Inkomen	554		554
S07	Zorg	Jeugd /Jeugdzorg	628		628
		Zorg	0		0
S08	Welzijn en inclusie	Inclusie	0		0
		Welzijn	0		0
S09	Gezondheid en sport	Publieke gezondheid	57	94	151
		Sport	298	220	518
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	Grondzaken	2.758		2.758
		Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet		1	1
S12	Wonen en leefomgeving	Groen	0		0
		Openbare ruimte	327		327
		Wonen	43		43

			STAD	WIJK	Totaal
Onttrekkingen aan reserves			**44.984**	**360**	**45.344**
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	Automatisering	55	0	55
		Bedrijfsvoering	1.111	0	1.111
		Financiën	18.674	0	18.674
		Publieke dienstverlening	671	0	671
		Raad	21	0	21
		Regionale samenwerking	0	0	0
		Wijksturing en Wijkzaken	16	0	16
S01	Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	350	0	350
		Veiligheidshuis	0	0	0
S02	Bereikbaarheid	Mobiliteit: incl. duurzame mobiliteit	7.911	0	7.911
S03	Economie	Economische Zaken / Acquisitie	100	0	100
		Evenementen	0	0	0
S04	Onderwijs	Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	6.922	227	7.149
S05	Cultuur	Cultuur en erfgoed	837	0	837
S06	Participatie en armoedebestrijding	Armoedebeleid	0	0	0
		Schulddienstverlening	0	0	0
		Werk en Inkomen	1.344	0	1.344
S07	Zorg	Jeugd /Jeugdzorg	750	0	750
		Zorg	762	0	762
S08	Welzijn en inclusie	Asielzaken	0	0	0
		Inclusie	0	0	0
		Welzijn	200	0	200
S09	Gezondheid en sport	Publieke gezondheid	25	43	67
		Sport	236	90	326
S10	Klimaat, energie en milieu	Duurzaamheid	3.200	0	3.200
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	0	1	1
S12	Wonen en leefomgeving	Groen	687	0	687
		Openbare ruimte	810	0	810
		Wonen	301	0	301

Portefeuilleonderdelen

Portefeuilleonderdeel	Omschrijving
BU00	Raad
BU01	College
BU02	Openbare orde en veiligheid
BU03	Veiligheidshuis
BU04	Regionale samenwerking
BU08	Herdenken
WA01	Duurzaamheid
WA02	Groen
WA03	Ruimtelijke ordening en omgevingswet
WA04	Openbare ruimte
WA05	Asielzaken
WA07	Dierenwelzijn
WB02	Grondzaken
WB03	Mobiliteit (inclusief duurzame mobiliteit)
WB04	Zorg
WB05	Publieke gezondheid
WC01	Cultuur en erfgoed
WC02	Onderwijs (inclusief bibliotheken en volksuniversiteit)
WC03	Jeugd en jeugdzorg
WC04	Evenementen
WC05	Toerisme en recreatie
WD01	Werk en inkomen
WD02	Wijksturing en wijkzaken
WD03	Schulddienstverlening
WD04	Inclusie
WD05	Welzijn
WE01	Financiën
WE02	Wonen
WE03	Armoedebeleid
WF01	Economische zaken
WF02	Sport
WF03	Publieke dienstverlening
WF04	Automatisering
WF05	Personeel en organisatie
WF06	Bedrijfsvoering

Afkortingenlijst

A.
APV – Algemene Plaatselijke Verordening
AR – Algemene Reserve
AST - Arnhemse standaard voor toegankelijkheid
ASV – Algemene Subsidieverordening Arnhem
AVG - Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB – Algemene Wet bestuursrecht

B.
B&W – Burgemeester & Wethouders
BBV – Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ - Bijstandsbesluit Zelfstandigen
BNG – Bank Nederlandse Gemeenten
BR – Bestemmingsreserve
BUIG – Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV – Besloten Vennootschap
BVO - Bedrijfsvoeringsorganisatie

C.
CAO – Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS – Centraal Bureau voor de Statistiek
COELO – Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPI - Consumentenprijsindex
CSA – Centrum, Spijkerkwartier en het Arnhemse Broek

D.
DB – Dagelijks Bestuur
DU - Decentralisatie Uitkering
DVO – Dienstverleningsovereenkomst

E.
EV – Eigen Vermogen
EN – Europese Norm
EMU – Economische en Monetaire Unie

F.
FIDO – Financiering Decentrale Overheden
FJP – Financiële Jaarrapportage Projecten
FTE – fulltime-equivalent (formatieplaats)

G.
GGZ - Geestelijke gezondheidszorg
GO – Georganiseerd Overleg
GR – Gemeenschappelijke Regeling
GRP – Gemeentelijk Rioleringsplan
G40 - Netwerk van 40 (middel)grote steden

H.
HAN - Hogeschool Arnhem Nijmegen
HHT - Huishoudelijkehulp toelage
HOV - Hoogwaardig Openbaar Vervoer

I.
ICT – Informatie- en communicatietechnologie
IHP - Integraal Huisvestingsplan
IPKW- Industriepark Kleefse Waard

J.
JGZ – Jeugdgezondheidszorg
JOGG – Jongeren Op Gezond Gewicht
JOP - Jongeren Ontmoetingsplek

L.
LAA - Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

M.
MBO – Middelbaar beroepsonderwijs
MFC – Multi Functioneel Centrum
MIP – Meerjareninvesteringsplanning
MJPB – Meerjarenprogrammabegroting
MKB - Midden- en Kleinbedrijf

N.
NEN – Nederlandse Norm
NF2- Nederlands als tweede taal
NV – Naamloze Vennootschap

O.
OAB - Onderwijsachterstandenbeleid
OAT – Ondergronds Afval Transport
ODRA – Omgevingsdienst Regio Arnhem
OCW – Ministerie Onderwijs Cultuur en Wetenschap
OGGz – Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OKA - OndernemersKontact Arnhem
OM - Openbaar Ministerie
OR – Openbare Ruimte
OV – Openbaar Vervoer
OZB – Onroerend Zaak Belasting
OZO - Overlast en Zorg Overleggen

P.
PAS - Programma Aanpak Stikstof
P&O – Personeel & Organisatie
PBA - Platform Binnenstad Arnhem
PGB - Persoonsgebondenbudget
PMD - Plastic-, metaalverpakkingen en drankenkartons
PO – Primair onderwijs
PvE - Programma van eisen

R.
RBL - Regionaal Bureau Leerlingzaken
RIEC - Regionale Informatie- en Expertise Centra
RKV – Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg
RMC – Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
ROC – Regionaal opleidingscentrum
RPW - Regionaal Programma Werklocaties

S.
SO – speciaal onderwijs
StAB - Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen
SW – Sociale Werkvoorziening
SWT - Sociale wijkteams
SWOA – Stichting Welzijn Ouderen Arnhem
SZW – Sociale Zaken en Werkgelegenheid

U.
UWV – Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen

V.

VGGM – Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden
VMBO – Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
Vpb - Vennootschapsbelasting
VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO – Voortgezet Onderwijs
VRI – Verkeersregeling installatie
VSO – Voortgezet Speciaal Onderwijs
Vsv – Voortijdig schoolverlaten
VV - Vreemd vermogen
VVE – Voor- en vroegschoolse educatie
VWO – Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
VWS – Volksgezondheid welzijn en sport

W.

Wabo – Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wet hof – Wet houdbare overheidsfinanciën
WGR – Wet gemeenschappelijke regelingen
Wlz - Wet langdurige zorg
Wmo – Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ – Wet waardering onroerende zaken
Wsp - Werkgeversservicepunt
Wsw – Wet sociale werkvoorziening
WSW - Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wvggz - Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

Z.

Zzp - Zelfstandige zonder personeel

Begrippenlijst

A.

Accress
Groei/daling van het gemeentefonds (zie ook trap-op-trap-afmethodiek).

Activa (vaste)
Bezittingen die langer dan één jaar meegaan en die in meerdere jaren worden afgeschreven (bijvoorbeeld gebouwen). Activa staan op de balans.

Afvalstoffenheffing
Betreft een heffing voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar gebruiker is van een woning (waarvoor een verplichting tot inzamelen geldt). De grondslag voor de heffing is het aantal inwoners (betreft twee categorieën: eenpersoons- of meerpersoonshuishouden). De heffing is een tijdvak-belasting en komt in aanmerking voor de ontheffingsregeling. Bij verhuizing naar een woning binnen of buiten Arnhem wordt ontheffing verleend voor de resterende volle maanden, dat de inwoner verhuisd is. Zodra er nieuwe bewoners ingeschreven worden, ontvangen deze bewoners een aanslag afvalstoffenheffing voor de resterende maanden.

Algemene dekkingsmiddelen
Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel. De gemeente kan deze vrij besteden. Het gaat om de uitkeringen vanuit het Gemeentefonds, om bepaalde gemeentelijke belastingen (zoals OZB-belasting) en deelnemingen/dividend.

Algemene uitkering
Uitkering uit het gemeentefonds van het Rijk dat de gemeente geheel vrij mag besteden.

Algemene reserve
Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.

Auditing
Het controleren van een organisatie.

B.

Balans
De balans toont een overzicht van de bezittingen, schulden en eigen vermogen van de gemeente op een bepaald moment.

Baten
Baten zijn zonder teken (positief) weergegeven in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten te ontvangen in het betreffende jaar.

Baten en lasten (stelsel van)
Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dit betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben (dat wil zeggen het jaar waarin de prestatie geleverd is).

Bedrijfsvoering
De beheersing van, het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie op basis van een bedrijfsvoeringsfilosofie.

Begroting
Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee gemoeid zijn en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

Begrotingsresultaat
Financieel verschil tussen het bedrag dat volgens de begroting is toegestaan en het te verwachten bestede bedrag.

Begrotingstekort
Een begrotingstekort treedt op wanneer de lasten hoger zijn dan de baten.

Beheersmaatregel
Een activiteit die zich richt op het elimineren, vermijden of verkleinen van de oorzaak of het gevolg van een ongewenste gebeurtenis.

Belastingcapaciteit
De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval de landelijk gemiddelde tarieven. Voor gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).
Benodigde weerstandscapaciteit
Het bedrag dat benodigd is om alle risico's in de begroting waarvoor geen maatregelen zijn getroffen, in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen.

Bestaand beleid
Beleid waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve
Naast de Algemene reserve zijn er buffers gevormd die niet worden meegerekend tot de weerstandscapaciteit. Het gaat hier om de bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn voor specifieke doeleinden gevormd op basis van een raadsbesluit. Bestemmingsreserves zijn gebonden aan de bestemmingen die door de raad zijn vastgesteld. Wanneer de nood echt hoog is kan er door de raad aan de betreffende bestemmingsreserve een andere bestemming worden gegeven. Aan een deel van de bestemmingsreserves hangen verplichtingen tot bestedingen waarbij er beperkte sprake is sprake is van beleidsvrijheid.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)
Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere begroting van een gemeente aan moet voldoen.

Bestuurlijk belang
Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.

BTW-compensatiefonds
Rijksfonds waaruit gemeenten een bepaald deel van de door hen betaalde BTW kunnen terugvorderen.

C.

Circulaire
Een circulaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen - inclusief die voor het sociaal domein - en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds.

Compabiliteitsvoorschriften
Dit zijn de wettelijke voorschriften voor de inrichting van de gemeentelijke begroting en rekening. Sinds 2004 zijn de nieuwe voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording van kracht.

D.

Deelneming
Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.

Dividend
Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.

Doeluitkering
Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar.

E.

EMU-saldo
Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften.

F.

Financieel belang
Van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen die ze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en/ of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Financiële kengetallen
Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente.

Financieringsmiddelen
Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van uitgaven te betalen.

G.

Gemeenschappelijke regeling
Is het publiekrechtelijk juridisch kader waarbinnen twee of meer gemeentebesturen kunnen samenwerken.

Gemeentefonds
Uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden.

Grondexploitatie
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

K.

Kans
De mogelijkheid dat een gebeurtenis zich voordoet uitgedrukt in een waarde tussen 0 en 1.

Kapitaalgoederen
Spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij levert aan inwoners te kunnen produceren. Daarbij gaat het om grotere zaken zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Kapitaallasten
Afschrijvingen en toegerekende rente op activa. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt. De rente betreft het eigen of geleende geld dat besteed wordt om de investering te financieren.

L.

Lasten
De lasten zijn weergegeven met een minteken (negatief) in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten uit te geven in het betreffende jaar.

Leges
Leges zijn vergoedingen voor het genot van diensten of producten, die de gemeente levert. Dat zijn bijvoorbeeld paspoorten, uittreksels uit registers, vergunningen e.d. Daarbij geldt dat de totale opbrengst van de leges niet hoger mogen zijn dan de kosten die de gemeente voor het geheel van de legesplichtige diensten of producten maakt. De leges worden in rekening gebracht bij de aanvrager van de dienst of het product. Voor sommige leges geldt een wettelijk maximum tarief (bijvoorbeeld voor paspoorten).

Lokale heffingen
Een type gemeentelijke belasting. Voorbeelden van heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. Het geld dat gemeenten met heffingen ophalen, moeten gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht.

M.

Meerjareninvesteringsplanning (MIP)
In de meerjareninvesteringsplanning wordt de planning van de investeringen voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt.

Meerjarenraming
Een prognose van de voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten baten en lasten alsmede mutaties in reserves.

N.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

O.

Onroerende zaakbelasting
Betreft een belasting voor het in eigendom hebben van onroerende zaken in de gemeente Arnhem.
De grondslag van de belasting is de WOZ-waarde van de woning of niet-woning. Het geldende tarief voor eigenaars van woningen of eigenaars en gebruikers van niet-woningen is gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde. De belasting wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar eigenaar of gebruiker is van een onroerende zaak.

Overhead
De kosten van de werkzaamheden of faciliteiten die slechts een indirecte relatie vertonen met de prestaties (bijvoorbeeld leidinggeven, afdelingsadministratie of huisvesting).

Overzicht lasten en baten
Lasten: De lasten zijn weergegeven met een minteken (negatief) in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten uit te geven in het betreffende jaar.
Baten: Baten zijn zonder teken (positief) weergegeven in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten te ontvangen in het betreffende jaar.
Toevoeging aan reserve: toevoegingen aan een reserve zijn weergegeven met een minteken (negatief). Hiermee laten we zien met hoeveel middelen we in het betreffende jaar aan deze reserve laten stijgen.

Onttrekkingen aan reserve: onttrekkingen aan een reserve zijn zonder teken (positief) weergegeven. Hiermee laten we zien met hoeveel middelen we in het betreffende jaar aan deze reserve laten dalen.
Saldo toevoegingen en onttrekkingen: Bij negatief saldo verwachten we een verhoging van de reserve binnen dit programma. Bij een positief saldo verwachten we een verlaging van de reserve binnen het programma.

P.

Paragrafen
Geven volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Parkeerbelasting
Betreft een belasting voor het parkeren van een voertuig op een plaats waar volgens de belastingverordening parkeerbelasting verschuldigd is. De grondslag is de duur van het parkeren. De parkeertijd maal het tarief bepaalt de hoogte van het bedrag. De belasting wordt geheven door in te loggen op een centrale computer via een GSM, het kopen van een parkeerticket of een parkeervergunning.

Planning- en controlcyclus
De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken, bijstellen en verifiëren van budgetten.

Prestatie-indicator
Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.

Programma
Is een samenhangende verzameling van activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten.

Programmabegroting
Dit is de typering voor de begroting waarin de programma's centraal staan. Een gemeente is vrij in de keuze van de programma's en het aantal.

R.

Reserve
Bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn. Reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en reserves met een specifieke bestemming (bestemmingsreserves).

Restrisico
De inschatting van het risico met medeneming van de effecten van beheersmaatregelen. Risico dat overblijft na risicobeheersing. (netto risico)

Risico
Gebeurtenis die zich al dan niet kan voordoen en die kan leiden tot schade met een financieel gevolg of afwijking van een te behalen beleidsdoel.

Risicobeheersing
Zijn activiteiten (beheersmaatregelen) die de kans op het optreden van risico's dan wel de gevolgen van risico's beïnvloeden (voorkomen of reduceren)

Risico-eigenaar
De persoon of het organisatieonderdeel aan wie het risico gealloceerd is.

Risico in relatie tot weerstandsvermogen
De kans op een gebeurtenis die leidt tot een directe financiële tegenvaller van materiële betekenis, die niet is afgedekt in de begroting.

Risicokaart
De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg.

Risicomanagement
Het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's.

Risicoparagraaf
Is een door het college verstrekt overzicht van alle bekende risico's tot het moment van aanbieden van de begroting.

Risicoprofiel
Overzicht van het geheel aan risico's van het betreffende proces, project, programma of beleidstraject.

Risicoscore
Per risico te bepalen score op basis van kans op voorkomen en gevolg.

Roerende zaakbelasting
Betreft een belasting voor het in eigendom van roerende zaken, zoals woonboten in de gemeente Arnhem. De grondslag van de belasting is een percentage van de RZB- waarde. De belasting wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar eigenaar of gebruiker is van de roerende zaak.

S.

Solvabiliteit
Is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.

Stelpost
Schatting van uitgaven, opgenomen in de begroting terwijl de werkelijke kosten nog niet exact bepaald kunnen worden.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

T.

Taakmutatie
Extra geld uit het gemeentefonds voor de uitvoering van nieuwe en/of bestaande taken.

Taakveld
Eenheid waarin de programma's zijn onderverdeeld.

Trap-op-trap-af systematiek/ accresmethode
Om het totaal beschikbare bedrag te bepalen dat aan de gemeenten wordt uitgekeerd, gebruikt het Rijk de accresmethode, ook wel de 'trap-op-trap-af systematiek' genoemd. Het accress is gekoppeld aan de ontwikkeling van rijksuitgaven (niet van alle uitgaven). Stijgen de uitgaven dan stijgt het accres, dalen de uitgaven dan daalt het accress.

Treasury
Is het geheel van activiteiten in verband met het beheren van de geldstromen.

V.

Verbonden partij
Is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft.

Voorziening
Dit is een reservering (geoormerkte gelden) met als doel het bedrag aan te wenden in de toekomst waar de voorziening oorspronkelijk voor is gecreëerd.

W.

Weerstandsfactor
= Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit. Bij een lagere factor dan 1 is aanzuivering van de algemene reserve vereist. Indien de factor uitkomt boven de 1,4 dan kunnen reserves worden aangewend voor nieuw beleid.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is de verhouding (ratio) tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit.

Z.

Zekerheidspercentage
Voor het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen moet met behulp van de risicosimulatie een keuze worden gemaakt met welke mate van zekerheid de geïdentificeerde risico's worden afgedekt. We noemen dit ook wel het zekerheidspercentage.

VASTGESTELD DOOR DE AGENDACOMMISSIE OP 2 SEPTEMBER

GEMEENTE Arnhem

Notitie

Voorstel betreffende behandeling Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen

Datum	:	2 september 2020
Aan	:	Agendacommissie
Van	:	K. Vons tel. 377 4087
Betreft	:	Voorstel betreffende behandeling Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen.

Inleiding en doel notitie

Deze notitie behandelt de planning en procedure van behandeling van de Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen. De Begroting, die voorheen MJPB werd genoemd, is een uitwerking van de Perspectiefnota en de Herstelagenda. Het inspreken heeft daar uitgebreid plaatsgevonden. Bij dit proces is het inspreken nog steeds mogelijk, maar op minder uitgebreide wijze.
Bij de uitwerking van onderdelen van het onderstaande proces zal met zorg naar de inachtneming van de maatregelen rondom Corona gekeken worden.

Chronologische planning

Streefdatum woensdag 23 september, uiterlijk vrijdag 25 september

De Begroting verschijnt en wordt digitaal en op papier (indien gewenst) aan fracties beschikbaar gesteld.

Woensdag 23 september t/m zondag 4 oktober

Periode van indiening van *schriftelijke technische* vragen. Vragen ingediend vóór maandag 5 oktober 09.00 uur worden z.s.m. beantwoord en zijn gegarandeerd beantwoord op uiterlijk maandag 12 oktober. Schriftelijke technische vragen die na afloop van deze periode worden gesteld, worden zoveel als mogelijk beantwoord, doch de termijn waarop is onzeker.

Woensdag 7 oktober

Raadsleden en fractievolgers stellen *mondelinge technische* vragen aan beleids- en financiële ambtenaren. De accountant zal ook aanwezig zijn om vragen te kunnen beantwoorden. Deze mogelijkheid wordt geboden om druk op het aantal schriftelijke technische vragen te verminderen. Er zijn geen leden van het college betrokken, het is technisch van aard. De technische briefing neemt niet de hele avond in beslag, zodat er ruimte is voor het behandelen van overige onderwerpen.

Woensdag 14 oktober

Bespreking Begroting, in raadskamers geordend per wethouder. Er zal begonnen worden met het inspreekmoment, waarbij insprekers 5 minuten het woord krijgen en daarna kan de raadskamer vragen stellen. Nadat alle insprekers gehoord zijn, zal de raadskamer starten met de meningsvorming 1. Deze behandeling wijkt af van de meningsvorming 1 orde, in die zin dat er geen pitch van de fracties zal zijn en ook geen korte reactie van de wethouder. De behandeling zal plaatsvinden in twee termijnen, waarbij woordvoerders in hun termijn vragen kunnen stellen en standpunten kunnen

uitspreken. Interrupties zijn toegestaan. In de tweede termijn kunnen woordvoerders nog reageren op de eerste termijn van het college en daarnaast aangeven of en zo ja op welke onderwerpen zij moties en/of amendementen overwegen in te dienen. Ruime vergadertijd is noodzakelijk om de M1 af te kunnen ronden.

Maandag 19 oktober tot vrijdag 23 oktober
Herfstreces

Donderdag 15 oktober tot en met vrijdag 30 oktober
De fracties dienen hun concept moties en amendementen in voor de Meningsvorming 2 bespreking.

Woensdag 28 oktober
Eventuele uitloop bespreking Begroting in meningsvorming 1 / eventuele bespreking andere onderwerpen in raadskamers,
Besluitvormingsmoment voor onderwerpen die zijn voorbereid in raadskamers.

Woensdag 4 november
Bespreking Begroting in fase meningsvorming 2. Volledige avond. Plenair.
Spreektijden 12 minuten per fractie, 60 minuten voor het college. Geen uitloop mogelijk. Meerdere woordvoerders zijn toegestaan.

Donderdag 5 november tot en met maandag 9 november 09.00 uur
Periode waarin fracties hun definitieve moties en amendementen indienen en/of aangeven of zij de door hen reeds ingediende concept moties en amendementen handhaven danwel intrekken.

Woensdag 11 november
Begrotingsraad. Aanvang 17.00 uur. Stamppotmaaltijd. Spreektijden: + 5 min voor fracties, + 20 min voor college. Spreekvolgorde: grootste oppositie fractie, grootste coalitiefractie etc.
Twee woordvoerders per fractie zijn toegestaan waarbij één algemeen en één financieel.

Voorstel:
Instemmen met het in deze notitie geschetste agendering/besluitvormingsproces van de Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen.

Bundel technische vragen Begroting 2021

Versie: 3-11-2020

GroenLinks 2
VVD 13
D66 20
PvdA 38
Arnhem Centraal 43
CDA 49
Denk 61
Christenunie 64

GroenLinks

Fractie:	**GL-1**
Pagina:	5
Vraag:	Wat betekent het meerekenen van de BR Solvabiliteit voor de weerstandsfactor de komende jaren?
Antwoord:	Zie onderstaande tabel. Deze tabel laat zien dat de toevoegingen aan de BR solvabiliteit voor extra robuustheid in de financiële positie zorgen.

Benodigd versus beschikbare weerstandscapaciteit	Prognose 2020	Begroting 2021-2024	2022	2023	2024
	90%	90%	90%	90%	90%
Weerstandsfactor	1,0	1,0	1,0	1,1	1,2
Weerstandsfactor met meetelling BR solvabiliteit	1,2	1,3	1,4	1,6	1,8

Fractie:	**GL-2**
Pagina:	5
Vraag:	Wat zijn de gevolgen van de septembercirculaire 2020 voor Arnhem?
Antwoord:	Dinsdag 13 oktober wordt de raad middels een raadsbrief geïnformeerd over de gevolgen van de septembercirculaire 2020. Daarbij is ook de impactanalyse corona geactualiseerd. We verwijzen u graag naar deze brief.

Fractie:	**GL-3**
Pagina:	11
Vraag:	Op pagina 11 staat dat het risicoprofiel met €4,8 miljoen extra is verzwaard. Wat valt hier dan precies onder? Want alle coronarisico's samen zijn ruim €7,5 miljoen. Welke mogelijkheden zijn er dat bepaalde risico's in de loop van het jaar vrijvallen?
Antwoord:	Ons is niet exact duidelijk hoe het bedrag van €7,5 miljoen is berekend. De uitleg van het bedrag waarmee het risicoprofiel voor de coronarisico's met €4,8 miljoen is verzwaard is als volgt: Het benodigd weerstandsvermogen voor de coronarisico's is net als dat voor de overige risico's berekend met behulp van een simulatie in het risicomanagementsysteem Naris. Voor het totale coronarisicoprofiel bestaande uit 37 risico's zijn berekeningen gemaakt via een zogenaamde monte carlo methodiek van 100.000 trekkingen van kansen en gevolgen. Dit resulteert in een totaal bedrag aan benodigd weerstandsvermogen voor het totale coronarisicoprofiel van € 4,8 mln. De veronderstelling daarbij is dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voor zullen doen waardoor de benodigde weerstandscapaciteit lager is dan de optelsom van alle risico's afzonderlijk. In de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen zijn in het overzicht op bladzijde 184-189 de belangrijkste risico's opgenomen, waaronder de 9 belangrijkste coronarisico's. Op bladzijde 184 is het risicoprofiel van corona ook grafisch weergegeven. Alle risico's in het gemeentelijk risicoprofiel worden bij de voorbereiding van het jaarverslag en de begroting geactualiseerd. Dan wordt ook nagegaan of er nieuwe risico's zijn, de inschatting van bestaande risico's moet worden gewijzigd en of risico's uit het risicoprofiel kunnen verdwijnen. Op basis van deze actualisatie wordt het risicoprofiel/de benodigde weerstandscapaciteit opnieuw berekend. De impact van corona is de afgelopen maanden periodiek in beeld gebracht en geactualiseerd. Zowel de feitelijk verwachte financiële impact en de compensatie daarvan voor het Rijk als de gevolgen van de coronarisico's voor het risicoprofiel en de doorrekening van de benodigde weerstandscapaciteit zijn steeds in beeld gebracht. Wijzigingen in de coronarisico's kunnen net als bij de overige risico's betrekking hebben op het toevoegen van nieuwe risico's, aanpassing van eerder ingeschatte coronarisico's en het laten vervallen van risico's. Nieuwe ontwikkelingen in de coronacrisis kunnen aanleiding zijn om opnieuw de impact te bezien. De raad wordt hierover geïnformeerd door toezending van een geactualiseerde impactanalyse.

Fractie:	**GL-4**
Pagina:	15
Vraag:	In hoeverre lossen we bestaande schulden ook echt eerder af met de BR Solvabiliteit?

Antwoord:	Er is geen sprake van het eerder aflossen van bestaande schulden vanuit de BR Solvabiliteit. De BR Solvabiliteit dient om meer eigen vermogen op te bouwen, waarbij op basis van een rekenregel de jaarlijkse dotatie aan de bestemmingsreserve wordt bepaald.

Fractie:	**GL-5**
Pagina:	53
Vraag:	Een veelvoorkomende klacht in Schuytgraaf is de verkeersveiligheid en overzichtelijkheid. Vallen er hiervoor ook maatregelen in ' Veiligere openbare ruimte'?
Antwoord:	Ja, de verkeersveiligheid valt ook onder een 'Veiliger openbare ruimte'. Regelmatig doet Team Leefomgeving samen met de wijkagenten, adviseur verkeer en een ontwerper van het ontwikkelteam Schuytgraaf een ronde door de wijk op verbeterpunten voor de verkeersveiligheid. Indien een situatie ook als een verkeersonveilige situatie wordt beoordeeld, wordt dit, indien mogelijk, opgelost. Zo is onlangs op aangeven van de wijkagenten een voor automobilisten en fietsers onoverzichtelijke t-splitsing veiliger gemaakt. Er gebeurden met regelmaat ongelukken. Het was onoverzichtelijk door een grote haag, die het zicht wegnam. Er zijn verschillende opties besproken, maar we hebben het kunnen oplossen door de haag voor een deel in te korten. Een ander voorbeeld is het laten aanbrengen van een oversteek met verkeerslichten aan de Marasingel, ook mede op aangeven van de inwoners. Dit heeft zeker een veiligere situatie opgeleverd, ook met name voor ouders en kinderen voor het halen en brengen naar de basisscholen bij het MFC.

Fractie:	**GL-6**
Pagina:	95
Vraag:	Met de komst van Passende Kinderopvang komt er inclusieve kinderopvang op de buitenschoolse opvang. Hoe gaat dit in de praktijk? Gaat dit invloed hebben op de huisvesting? Wat is de verwachte prognose van het aantal kinderen dat niet langer naar een specialistische kinderopvang (bso) hoeft te gaan? In hoeverre zijn pedagogische medewerkers hiertoe opgeleid?
Antwoord:	Passende Kinderopvang is al een aantal jaar ingevoerd op alle 50 VVE- locaties (voorschools) in Arnhem. De betrokken pedagogisch medewerkers zijn geschoold en worden begeleid door coaches Passende Kinderopvang. Ook de sociaal wijkteams, jeugdgezondheidszorg, Driestroom, Kentalis en Lindenhout zijn hier voorliggend bij betrokken. We monitoren de extra ondersteuning die wordt geboden, door wie en wanneer een kind niet naar specialistische kinderopvang doorstroomt. Dat aantal ligt boven de 80%. De mogelijk effecten voor huisvesting worden meegenomen.

Fractie:	**GL-7**
Pagina:	95
Vraag:	Onderwijsachterstandenbeleid is aangepast waardoor er 25 scholen ipv 12 scholen over OAB-middelen gaan beschikken. Hoe werkt de verdeling van OAB-middelen en wat is het gewenste effect voor leerlingen? Wat voor onderwijsachterstandenveranderingen kunnen de scholen verwachten met de spreiding van de middelen?
Antwoord:	De verdeling van de gemeentelijke OAB-middelen sluit vanaf 2020 aan bij de verbeterde landelijke methodiek. Alle scholen die Rijksmiddelen krijgen vanwege de achterstandsscore van hun leerlingen krijgen daarnaast gemeentelijke OAB-middelen. Deze middelen staan in verhouding tot hoogte van de achterstandsscore van de leerlingen op de school volgens de meeste recente cijfers. Het gewenste effect voor leerlingen is dat onderwijsachterstanden effectief bestreden worden. De scholen kunnen verwachten dat zij middelen naar verhouding krijgen om de onderwijsachterstanden te voorkomen of aan te pakken. Wij volgen de ontwikkeling van de onderwijsachterstanden en sturen zo nodig en waar mogelijk bij.

Fractie:	**GL-8**
Pagina:	95
Vraag:	In 2020 zijn er afspraken gemaakt tussen het onderwijs en wijkcoaches voor het beter inzetten van jeugdhulp op school. Welke vorm van jeugdhulp op school betreft het, welke kaders heeft de wijkcoach en naar welke doelstellingen wordt er toegewerkt?

Antwoord:	Het betreft 'basisbegeleiding'. Er is een stappenplan opgesteld waarbij de wijkcoach samen met het onderwijs kijkt wat de leerling nodig heeft en wat door onderwijs wordt opgepakt en wat vanuit jeugdhulp. De doelstellingen waaraan wordt gewerkt zijn per leerling verschillend; afhankelijk van wat de leerling nodig heeft. De doelstelling worden gemonitord en worden bijgesteld waar nodig.

Fractie:	**GL-9**
Pagina:	96
Vraag:	Nieuwe plan voorkomen VSV; wat heeft het plan voorkomen VSV uit 2019 concreet opgeleverd? En wat is beoogde verbetering aan de hand van dit nieuwe plan?
Antwoord:	In 2019 werd er nog uitvoering gegeven aan het oude VSV-plan dat stamt uit 2016 en dat in 2020 definitief afloopt. In 2019 is er ingezet op een breed en gevarieerd aanbod van projecten dat tot doel had om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. In totaal is er aan 19 partijen subsidie verleend. De meest recente (voorlopige) VSV-cijfers beslaan het schooljaar 2018/19 en laten een daling zien in het VSV-cijfer van de gemeente Arnhem, in oktober wordt de definitieve voortgangsrapportage VSV over dat schooljaar verwacht. Zodra deze cijfers bekend zijn worden deze ter informatie voorgelegd aan de gemeenteraad. Vanaf 2021 gaat het nieuwe 'plan van aanpak voortijdig schoolverlaten 2021 tot en met 2024' in. De beoogde verbetering is dat er meer vanuit de vraag van het onderwijs (de school) gewerkt wordt in plaats van vanuit het aanbod van aanbieders. Ook is er een subsidieregeling verbonden aan het plan van aanpak. Met de nieuwe subsidieregeling wordt er meer grip verkregen op de aanvragen op het VSV-budget en worden er duidelijkere criteria verbonden worden aan de inzet.

Fractie:	**GL-10**
Pagina:	96
Vraag:	Is er een post gereserveerd voor laaggeletterdheid? Hoe groot is deze post?
Antwoord:	Ja, er is in de begroting een structureel budget van €200.000 opgenomen voor de lokale aanpak van laaggeletterdheid.

Fractie:	**GL-11**
Pagina:	107 e.v.
Vraag:	In de jaarstukken 2019 (pg.16) werd gesproken over een voorbereiding van een businesscase voor basiswerk/-banen. Op welke manier is dit opgenomen in de begroting?
Antwoord:	In de begroting heeft bij de investering in werk het initatief voor de werkbrigade een plek gekregen. Dit is weer een stap verder in de ontwikkeling. Een verdere uitwerking van het vraagstuk volgt nog.

Fractie:	**GL-12**
Pagina:	117
Vraag:	Hoe is het grote verschil in lopende re-integratievoorzieningen tussen Arnhem en Nederland te verklaren?
Antwoord:	Wij signaleren hetzelfde verschil en stellen ons daar vragen bij. Wij kunnen op dit moment nog niet duiden of het verschil vooral voortkomt uit verschillen in aanlevering van data of in een feitelijk andere inzet. Of een combinatie van beiden. We zegden uw raad toe door een externe partij in beeld te laten brengen hoe onze middelen inzet zich verhoudt tot die van andere steden. Relevant omdat we ons ook op de resultaten vergelijken met andere steden. Wij verwachten hierbij ook een verklaring voor het verschil in de lopende reintegratievoorzieningen zoals gepresenteerd bij mijngemeente waarstaatjegemeente.nl te krijgen.

Fractie:	**GL-13**
Pagina:	120
Vraag:	We lichten onze inwoners beter voor hoe ze hun zelfstandigheid kunnen behouden. Hoe worden (met name oudere) inwoners voorgelicht, naast de website?
Antwoord:	Zorginstellingen, sociale wijkteams, huisartsen e.a. geven voorlichting hierover en verwijzen door. Dit kan bijv. via folders of door het verwijzen naar relevante websites. Daarnaast bieden welzijnsinstellingen diverse voorliggende voorzieningen, ondersteuning, gesprekken, bijv. via vrijwilligers en cursussen/trainingen e.d.. Op diverse wijzen vindt er dus ondersteuning plaats.

Fractie:	**GL-14**
Pagina:	120
Vraag:	Voldoende betaalbare en passende woningen voor jeugdigen en volwassenen uit een zorginstelling. Wat is de woningbehoefte van deze doelgroep en wat is het aanbod?
Antwoord:	Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan het Doelgroepenonderzoek. Dit onderzoek verdiept de uitkomsten van het woningmarktonderzoek met de woningvraag onder kwetsbare groepen inwoners (doelgroepen): ouderen, volwassenen én jongeren met een hulpvraag. Deze groepen blijven steeds langer zelfstandig wonen of maken eerder de stap vanuit instellingszorg richting zelfstandig wonen. Om een conclusie te kunnen trekken over de uiteindelijke opgave voor Arnhem zal deze vraag moeten worden afgezet tegen het huidige aanbod. Hiervoor zal de komende maanden worden gesproken met de corporaties, met zorgaanbieders, met sociale partners in de wijk. Daarnaast zal ook met de regio worden gesproken over het bieden van passende woningen voor jeugdigen en volwassenen die doorstromen vanuit een zorginstelling. Het is een regionale opgave om in de woonbehoefte te voorzien.

Fractie:	**GL-15**
Pagina:	121
Vraag:	Verbeteren samenhang tussen onderwijs. Hoe wordt dit gedaan, welke concrete plannen liggen er?
Antwoord:	Er is een stappenplan opgesteld waarbij de wijkcoach samen met het onderwijs kijkt wat de leerling nodig heeft en wat door onderwijs wordt opgepakt en wat vanuit jeugdhulp. De doelstellingen waaraan wordt gewerkt zijn per leerling verschillend; afhankelijk van wat de leerling nodig heeft. De doelstelling worden gemonitord en worden bijgesteld waar nodig. Er is regelmatig overleg met het samenwerkingsverband.

Fractie:	**GL-16**
Pagina:	122
Vraag:	De sociale wijkteams gaan zelf kinderen en ouders begeleiden. Gebeurt dit binnen de huidige formatie van de wijkteams?
Antwoord:	Voor de aankomende twee jaar heeft SWT middelen gereserveerd om uitvoering te geven aan deze opdracht (5 FTE per jaar extra gedurende 2 jaar). Na 2 jaar moet vastgesteld worden of en hoe de inzet van het personeel SWT verder gaat.

Fractie:	**GL-17**
Pagina:	130
Vraag:	Is inzichtelijk welke voorliggende voorzieningen er zijn per wijk, ofwel heeft Arnhem een sociale kaart?
Antwoord:	Sinds begin 2020 is de website https://arnhem.socialekaartnederland.nl operationeel. Deze website is in eerste instantie bedoeld voor professionals (o.a. wijkcoaches). Op dit moment brengt het college in beeld wat de mogelijkheden zijn voor doorontwikkeling, bedere communicatie (o.a. bewonersr) en de mogelijkheid het beheer van de website extern te beleggen. In verschillende wijken zijn ook voorbeelden van sociale kaarten actief gewerkt wordt met inbreng van bewoners, zowel digitaal als op papier, zie bijvoorbeeld: https://inmalburgen.nl .

Fractie:	**GL-18**
Pagina:	130
Vraag:	Lokale aanpak van eenzaamheid. Wat betekent de input die tijdens de week van de eenzaamheid wordt opgehaald bij ouderen (lunchbijeenkomsten) voor de lokale aanpak tegen eenzaamheid?
Antwoord:	Voor de aanpak eenzaamheid is een uitvoeringsplan opgesteld. De week van de eenzaamheid is elk jaar een belangrijk ijkpunt. Ook in Arnhem zijn diverse activiteiten georganiseerd samen met de welzijnspartners in de stad. We verzamelen de informatie en zetten dit waar mogelijk om in actie. Eenzaamheid is een van de speerpunten van de herijking welzijn. In juli is een raadsvoorstel over de sociale basis naar de raad gestuurd.

Fractie:	**GL-19**
Pagina:	131
Vraag:	“Per 1 juli 2021 worden de nieuwe taken uit de Wet Inburgering van kracht.” Voor een aantal nieuwkomers zal de nieuwe inburgeringswet niet gelden. Op welke manier is de inburgeringsondersteuning voor de ‘tussengroep’ opgenomen in de begroting? Hoeveel nieuwkomers behoren tot die ‘tussengroep’.
Antwoord:	De ondertussen groep zijn nieuwkomers die in 2019 en 2020 inburgeringsplichtig werden (ca. 70 statushouders). De inburgeringskosten voor de ondertussengroep dekken we uit de reguliere middelen die in de begroting beschikbaar zijn voor integratie en asielzaken. Eventuele meerkosten dekken we uit de bestemmingsreserve Integratie, inburgering en asiel.

Fractie:	**GL-20**
Pagina:	132
Vraag:	De door de raad aangenomen motie ‘…’ verzoekt het college met een voorstel te komen voor een bewustwordingscampagne om meldingsbereid te vergroten. Op welke manier is deze motie opgenomen in de begroting? Is dit eenmalig of wordt hier structureel op ingezet?
Antwoord:	We hebben voor dit jaar dekking voor de eerste acties voor uitvoering van deze motie. We hebben al contact met Vizier over de mogelijkheden van de bewustwordingscampagne over het tegengaan en melden van discriminatie. Er ligt een offertevoorstel. Volgende stap is onderzoeken hoe we hier vorm en invulling aan gaan geven en wie we hierbij betrekken. Eventuele meerkosten voor structurele inzet op dit onderwerp brengen we in beeld en hier komen we, indien nodig, op terug bij de behandeling van de volgende perspectiefnota.

Fractie:	**GL-21**
Pagina:	132
Vraag:	Heeft de vernieuwde Regenboogagenda geleid tot een aanpassing van het budget? Is het budget toereikend of moet de gemeente hier actiepunten voor laten?
Antwoord:	De budgettaire kaders die door de raad zijn gesteld zijn leidend. Het huidige budget is toereikend. Met de reguliere middelen, aangevuld met de Regenbooggelden kunnen we alle voorgenomen activiteiten tot uitvoering brengen. Dit komt mede doordat we in toenemende mate activiteiten financieren door middel van cofinanciering met de provincie.

Fractie:	**GL-22**
Pagina:	137/138
Vraag:	In hoeverre komt de subsidie van 10,7 miljoen voor het sportbedrijf ten goede aan het Plan Gezond & Fit?
Antwoord:	Vrijwel de gehele subsidie aan het sportbedrijf komt ten goede aan het plan Gezond en Fit. Gezond en fit is de leidraad voor de subsidieopdracht aan het Sportbedrijf. Daarmee zijn zij een van de belangrijke uitvoeringsorganisaties voor de uitvoering van het plan.

Fractie:	**GL-23**
Pagina:	150
Vraag:	Momenteel wordt het aantal (beheergerichte) plannen teruggebracht tot een een behapbaar aantal. Wat valt er dan weg en waarom?
Antwoord:	Het terugbrengen van het aantal beheergerichte plannen is het resultaat van het samenvoegen van verschillende bestemmingsplannen. Er vallen dus geen plannen/regelingen weg, maar deze brengen we onder in een groter plan. Door plannen/gebieden samen te voegen zorgen we voor meer uniformiteit tussen de beheergerichte plannen en hoeven we minder procedures te doorlopen bij de actualisatie van die plannen. Op die manier kunnen we nu alvast goede stappen zetten in de voorbereiding naar het toekomstige omgevingsplan.

Fractie:	**GL-24**
Pagina:	151
Vraag:	De aanpak nieuwe situaties: is het doel om het tegengaan van geluidshinder uit structurele middelen te gaan dekken? Zo ja, om welk bedrag gaat het dan?

Antwoord:	Op dit moment werken we aan het actualiseren van het geluidbeleid als uitvloeisel van het Actieplan Omgevingslawaai. Het is mogelijk dat we op basis van deze actualisatie een voorstel gaan indienen om maatregelen ter voorkoming van nieuwe geluidgehinderden, zoals het gebruik van stil asfalt, te dekken uit structurele middelen. Dit voorstel zal dan op een later moment, bijvoorbeeld bij de perspectiefnota 2022, worden gedaan.

Fractie:	**GL-25**
Pagina:	156
Vraag:	De tekst gaat alleen over afspraken met woningcorporaties. Welke mogelijkehden hebben we bij particuliere woningeigenaren?
Antwoord:	Op 1 juli 2015 is de Woningwet 2015 in werking getreden. Hoeksteen van deze hervorming is de lokale verankering van het volkshuisvestelijk beleid. De gemeentelijke woonvisie vormt de basis voor prestatieafspraken die gemeenten, huurders en corporaties met elkaar gaan maken over bijvoorbeeld het verduurzamen van woningen. Dit is niet geregeld voor particulier woningeigenaren. Voor woningeigenaren werken we actief aan energiebewustwording en besparing. Dit doen we o.a. door het voeren van wijkgesprekken in alle wijken en met onze duurzaamheidscampagne Arnhem Aan.

Fractie:	**GL-26**
Pagina:	157
Vraag:	Wanneer wordt de actualisatie van de stresstest verwacht?
Antwoord:	Medio 2021.

Fractie:	**GL-27**
Pagina:	157/158
Vraag:	Als er meer bomen en meer groen komt, in hoeverre stijgt het onderhoudsbudget dan mee?
Antwoord:	De stijging van het onderhoudsbudget staat los van de toename van het aantal bomen/groen in de stad. Wel is in de begroting rekening gehouden met een algemene compensatie voor prijsstijgingen en volumegroei/volume-indexatie van de stad. Een deel van dit budget is beschikbaar voor openbare ruimte om o.a. in te zetten voor stijgende onderhoudskosten als gevolg van de toename van het aantal bomen/groen in de stad.

Fractie:	**GL-28**
Pagina:	158
Vraag:	Hoeveel verpachte gronden zijn er in totaal? Op hoeveel daarvan vindt al biologische landbouw/veeteelt plaats? En op welke termijn kunenn alle verpacht grinden omgezet zijn?
Antwoord:	zie ook D66-50 We hebben circa 405 hectare landbouw waarvan ongeveer 305 hectare is verpacht aan agrarisch ondernemers. De meeste van onze pachters hebben in bescheiden mate al maatregelen doorgevoerd gericht op het stimuleren van biodiversiteit, natuur en landschap. Ongeveer 10 hectare pachtgrond wordt biologisch (SKAL) gecertificeerd beheerd. De resterende 100 hectare beheren wij zelf biologisch (SKAL) gecertificeerd. Voor de overige circa 295 hectare pachtgrond doorlopen wij met onze pachters een traject om te komen tot een gecertificeerde en toetsbare vorm van natuurinclusieve en duurzame landbouw. Dat traject kan – vanwege de complexiteit ervan plus het gegeven dat de pachtwet vereist dat dit in samenwerking gebeurt – nog zeker enkele jaren duren.

Fractie:	**GL-29**
Pagina:	171
Vraag:	In hoeverre is het mogelijk en/of gebruikelijk om de verhouding eigenaar/gebruiker anders te leggen dan nu het geval is bij de rioolheffing?
Antwoord:	De laatste jaren heeft een beperkt aantal gemeenten de heffingsgrondslag voor de rioolheffing gewijzigd, zo blijkt uit onderzoek van COELO (2017). Het rapport van COELO maakt tevens inzichtelijk hoe de verdeling van de grondslag voor de rioolheffing in de Nederlandse gemeenten is onderverdeeld. Volgens COELO was deze verdeling in 2017 als volgt:

	27% van de gemeenten hanteert een eigenarenheffing; 50% hanteert een gebruikersheffing; 23% van de gemeenten kent een zogenoemde ‘gecombineerde heffing’ waarbij de kosten worden verhaald op zowel de eigenaar als op de gebruiker.

Fractie:	**GL-30**
Pagina:	178
Vraag:	Hoe komt de toename van het percentage dekking OZB in verband met leegstand?
Antwoord:	Het percentage Derving OZB i.v.m. leegstand geeft de verhouding aan tussen enerzijds de leegstand niet-woningen (winkels, kantoren e.d.) en anderzijds de totale opbrengst OZB niet-woningen. Ten opzichte van 2020 verwachten we in 2021 onder andere als gevolg van de coronacrisis een lichte stijging van de leegstand. Dit uit zich in een lichte stijging van het percentage.

Fractie:	**GL-31**
Pagina:	205
Vraag:	Waar gaan de 6 FTE weg die als taakstelling zijn opgenomen?
Antwoord:	Om de extra personele kosten (€ 400.000) voor Handhaving te dekken is in de begroting die nu voorligt voor eenzelfde bedrag een taakstelling opgenomen binnen het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën. Er zal na de uitwerking van de wijze waarop de taakstelling kan worden ingevuld, nog een begrotingswijziging volgen.

Fractie:	**GL-32**
Pagina:	213
Vraag:	Wat zouden de kosten zijn van het weer gemeentelijk maken van het Sportbedrijf?
Antwoord:	Hierop is geen antwoord te geven zonder hier een uitvoerig onderzoek naar te doen. De ontvlechting van de gemeente is inmiddels zo ver gevorderd dat hierop geen schatting is te geven.

Fractie:	**GL-33**
Pagina:	218
Vraag:	Wat zouden de kosten zijn van het stoppen met de Connectie?
Antwoord:	Dit is een heel complexe vraag waar gedegen onderzoek voor nodig is om op z'n minst een indicatie te kunnen geven. Daarbij is het ook van belang om te weten op welke wijze er dan wordt gestopt en hoe de taken die DC nu uitvoert in een nieuwe situatie worden georganiseerd.

Fractie:	**GL-34**
Pagina:	257
Vraag:	Zowel de BR Bereikbaarheidsfonds als het Sociaal Economisch Fonds hebben nog flinke bedragen in 2024. Waarom zijn deze niet als dekking ingezet en wat is het bestedingsplan voor beide bestemmingsreserves?
Antwoord:	De parkeerinkomsten vormen de belangrijkste factor die leidt tot de bestedingsruimte voor nieuwe plannen. Het is nog onzeker wat de impact van corona op (middel)lange termijn zal zijn op de parkeerinkomsten 2021 e.v. dus er is ook behoedzaamheid vereist in het vastleggen van de ruimte in de reserve met bestedingen. Er zijn voldoende plannen (zoals accent nota fiets) waarvoor nog middelen nodig zijn, zodra deze voldoende concreet zijn, zal een begrotingswijziging met een onttrekking aan de reserve voorgelegd worden aan de raad. De bestemmingsreserve Bereikbaarheid heeft tevens een bufferfunctie, mee- en tegenvallers in de kosten en opbrengsten van parkeren worden met de reserve verrekend. Het bestedingsplan van de bestemmingsreserve Sociaal Economisch Fonds betreft onttrekkingen tbv WK's Volleybal en BMX. Ook de verplaatsing van de warenmarkt valt onder de bestemmingsreserve SEF. Hiermee wordt de bestemmingsreserve volledig uitgenut.

Fractie:	**GL-35**
Pagina:	
Vraag:	In begroting wordt ingezet op het stimuleren van ontmoeting. Is er voor het stimuleren van ontmoeting één subsidiebudget georganiseerd? Hoeveel budget is er in totaal beschikbaar gesteld voor ontmoeting?
Antwoord:	Het budget bedraagt jaarlijks 500.000,- Op 22 januari 2020 en op 23 juni 2020 heeft het college hierover de raad geïnformeerd door middel van raadsbrieven (Zaaknummer 404393)

Fractie:	**GL-36**
Pagina:	121
Vraag:	P.121: de zorgmonitor. Wanneer kunnen we deze verwachten? Hoe ziet de monitor er uit? Welke waarden worden precies gemeten? Hoe wordt de monitor gekoppeld aan de visie op de herijking van de Welzijnsopdracht, de visie jeugdzorg en de visie op het Sociaal Domein?
Antwoord:	Uw raad ontvangt de rapportages o.b.v. de zorgmonitor al; dit betreft de Bestuursrapportages Zorg Dichterbij die u drie maal per jaar krijgt. Zoals toegelicht in de Bestuursrapportage, ontwikkelen we deze steeds verder door om u te ondersteunen in uw kaderstellende en controlerende rol. Het doel van deze rapportage is om u inzicht te geven in: 1. De ontwikkeling in de WMO-, Beschermd Wonen- & Jeugdzorg a) Ontwikkeling van de zorgverlening b) Financiën 2. Monitoring van de maatregelen die genoemd staan in de MJPB en de transformatie van zorg Wanneer de visie op de herijking van de Welzijnsopdracht, de visie jeugdzorg en de visie op het Sociaal Domein leiden tot nieuwe beleidsdoelstellingen en/of maatregelen, worden in de Bestuursrapportage Zorg Dichterbij indicatoren opgenomen om u te informeren over de realisatie hiervan. Tegelijkertijd vergroten we het inzicht of passende zorg wordt ingezet. Op welke wijze wordt 'passendheid' beoordeeld, hoe wordt over de maatstaf 'passendheid' aan de raad gerapporteerd en op welke wijze kunnen individuele wijkcoaches van deze monitoring leren? Sociale wijkteams werken sinds 1 juli met een nieuw systeem, waarin het mogelijk is om vast te leggen of de beoogde doelen (die door inwoner en sociaal wijkteam zijn bepaald) worden gerealiseerd. De mate van doelbereiking geeft inzicht aan de inwoner/wijkcoach of de ingezette zorg passend is en of deze aangepast moet worden. We doen nu de eerste ervaringen op met dit nieuwe systeem. Zodra er voldoende data beschikbaar is en deze kwalitatief goed is, willen we deze ook een plek geven in de periodieke bestuursrapportages aan de raad.

Fractie:	**GL-37**
Pagina:	
Vraag:	P.100: de activiteiten van Rozet worden vooraf afgestemd en achteraf geëvalueerd met teams Leefomgeving. Wat zou dit concreet voor de wijken moeten opleveren? Op welke wijze is Rozet met al haar functies bekend op de basisscholen? Hoe betrekt Rozet basisscholen bij activiteiten zoals onder andere de kinderboekenweek?
Antwoord:	Rozet werkt met verschillende programma's zoals Rozet Onderwijs, Rozet Bieb, Rozet Meedoen. Voor Rozet Meedoen voeren de teams Leefomgeving (TLO's) het gesprek met Rozet over de invulling en afstemming van de activiteiten op wijkniveau. Hierover zijn procesafspraken gemaakt opdat Rozet: -vraaggericht werkt zodat zijn aanbod aansluit op de behoeften in de wijken op de wijkprogramma's van de teams Leefomgeving; -inplugt op het bestaande netwerk en actief samenwerkt met andere organisaties in de wijk. Rozet Onderwijs zet taal, kunst en erfgoed bij het onderwijs in om deze competenties bij kinderen en jongeren te ontwikkelen en werkt daarbij nauw samen met Rozet Bieb en Rozet Meedoen. Er zijn contacten met alle scholen via het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK), waarbij

	o.a. ondersteuning bij taal-, lees- en mediaeducatie voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en Primair Onderwijs (PO) geboden wordt. Dit gebeurt in de vorm van projecten als onder meer BoekStart, de Bibliotheek op School, Tel mee met Taal, Taalrijke Thuisomgeving, Kunst, Taal en Rekenen, Onontdekt Kleuren Zien en Verteltassen. Specifiek voor de kinderboekenweek organiseert Rozet jaarlijks een conferentie voor leerkrachten van alle Arnhemse basisscholen rondom het thema van de kinderboekenweek. Dit jaar is het – wegens corona- een online editie geworden met inspirerende filmpjes voor alle leerkrachten. Tevens krijgen alle basisscholen een nieuwsbrief waarin creatieve werkvormen worden toegelicht waarmee leerkrachten aan de hand van een boek met groepen aan de slag kunnen.

Fractie:	**GL-38**
Pagina:	
Vraag:	GL-34: Welke concrete acties zijn er nu gekoppeld aan het budget van het bereikbaarheidsfonds? Welke onttrekkingen staan nu al gereserveerd en voor welk bedrag is nog geen concrete reservering?
Antwoord:	In de begroting worden jaarlijks de parkeerinkomsten aan de BR toegevoegd, en de exploitatie- en kapitaallasten die samenhangen met het parkeren aan de BR onttrokken. Daarnaast wordt voor specifieke projecten die bijdragen aan de bereikbaarheid van de stad in de begroting 2021 € 1,5 mln onttrokken aan de BR Bereikbaarheid. Dit is voor de fietsenstalling CS (€ 110.000), het parkeerplan spijkerkwartier (€ 278.000) en voor het bestedingsplan bereikbaarheid (€ 1,1 mln). Voor de bestedingsruimte in de bestemmingsreserve is de meerjarige doorrekening van de parkeerinkomsten bepalend. Deze wordt gebaseerd op het jaarresultaat van het jaar ervoor (nu 2019). De parkeerinkomsten zijn in 2019 hoger uitgevallen dan begroot. Hierdoor ontstaat een rekenkundige bestedingsruimte. Daar tegenover staan echter ook extra plannen die nu worden voorbereid of verkend, waarvoor nog geen dekking is. Wij zullen u nog tijdens de behandeling van de Begroting een overzicht van deze plannen presenteren. Deze plannen willen wij vanuit deze bestedingsruimte financieren. We zullen hierbij adaptief handelen, waarbij we de investeringen aanpassen op de parkeeropbrengsten. Een belangrijke kanttekening hierbij is namelijk dat het effect van corona niet is meegenomen in de berekening van de bestedingsruimte (zie de impactanalyse). Als de vermindering van de parkeerinkomsten die we nu zien als gevolg van corona de komende jaren zich (deels) voortzet, dan zal de hier berekende bestedingsruimte er minder of in het geheel niet zijn.

Fractie:	**GL-39**
Pagina:	
Vraag:	Reserve Rekenkamer: Er staat standaard € 271.00 in de reserve zonder onttrekkingen en toevoegingen. Waar wordt deze reservering voor gebruikt?
Antwoord:	In het jaarbudget van de Rekenkamer is ruimte voor het uitvoeren van ongeveer twee grote onderzoeken per jaar. Echter de rekenkamer is in de afgelopen jaren, mede door een actieve gemeenteraad, op ad-hoc basis verzocht aanvullende onderzoeken uit te voeren Het karakter van dit soort onderzoeken in combinatie met de gewenste korte doorlooptijd noodzaken inhuur van externen. Toevoeging van onderbestedingen op het reguliere onderzoeksbudget en eventueel positief saldo op het product Rekenkamer geven Raad en Rekenkamer iets meer ruimte om snel en adequaat onderzoeken op te pakken.

Fractie:	**GL-40**
Pagina:	
Vraag:	CDA-42: Het antwoord op vraag CDA-42 is dezelfde als eerder dit jaar. Welke stappen zijn er gezet om meer duidelijkheid van het Waterschap te krijgen? Is de Jansbeek-noord nu sowieso definitief van de baan? Het Waterschap geeft aan dat zij middelen voor Arnhem beschikbaar zouden hebben (niet zijnde Jansbeek). In hoeverre is dit gekoppeld aan de gemeentelijke middelen (verplichting cofinanciering) die al gereserveerd waren voor de Jansbeek?

Antwoord:	Wij hebben het waterschap een brief hierover gestuurd. We hebben een ambtelijke reactie gehad dat er nog een inhoudelijke mail volgt. Nee, de Jansbeek Noord is formeel nog niet definitief van de baan De middelen van het waterschap zijn niet aan de gemeentelijke middelen gekoppeld.

Fractie:	**GL-41**
Pagina:	
Vraag:	We hebben nog een aanvullende (kleine) technische vraag op onze vraag GL-38 voor bij de MJPB 2021-2024: Daar staat: "Voor de bestedingsruimte in de bestemmingsreserve is de meerjarige doorrekening van de parkeerinkomsten bepalend. Deze wordt gebaseerd op het jaarresultaat van het jaar ervoor (nu 2019). De parkeerinkomsten zijn in 2019 hoger uitgevallen dan begroot. Hierdoor ontstaat een rekenkundige bestedingsruimte." Hoe groot is deze rekenkundige bestedingsruimte exact?
Antwoord:	De rekenkundige bestedingsruimte op basis van de doorrekening van de bestemmingsreserve gemaakt voor de begroting 2021 is € 3 mln. Hierbij dienen wel twee opmerkingen te worden gemaakt: 1. Het corona effect is hier nog niet in meegenomen (zie de impactanalyse). 2. De bestemmingsreserve heeft een bufferfunctie voor het opvangen van mee- en tegenvallers in de kosten en opbrengsten van parkeren. Bijgevoegd is ook een overzicht van projecten die wij gaan realiseren en die wij willen realiseren. Uiterlijk volgende week dinsdag komen wij met een memo over de financiën van deze projecten en het bestedingsplan mobiliteit.

Fractie:	**GL- 42**
Pagina:	
Vraag:	In de aanvullende coalitieafspraken is structureel € 328.000 beschikbaar gesteld voor een transformatiebudget zorg. Een deel van dat budget wordt in 2021, 2022 ingezet om de besparing op welzijn te verzachten (herijkingsopgave welzijn, zie pagina 134). Ik zie echter dat de bestemmingsreserve transformatie zorgbudgetten in 2025 € 965.000 bevat. En; als het goed is wordt dit budget ook jaarlijks aangevuld met € 328.000. Naar aanleiding hiervan paar vragen: - Op pagina 252 staan voor 2021, 2022 en 2023 'baten' voor de BR Transformatie Zorg. Moet ik dat lezen als het gebruik van de BR voor de doelen zoals herijkingsopgave welzijn? Of als geld wat over is en richting de AR gaat? En hoe verhoudt zich dit tot de lasten (pagina 254)? - De toevoegingen en onttrekkingen lopen, met name na 2021, wat uiteen (minder onttrekking dan toevoeging). Betekent dit (zoals ik verwacht) dat er dus ruimte is (structureel en/of incidenteel) in deze bestemmingsreserve? En; is dit in te zetten voor een structurele dekking (van doelen die passen bij de BR natuurlijk)?
Antwoord:	Aan de BR Transformatiebudgetten Zorg wordt in de begroting structureel een bedrag gedoteerd (vanaf 2022 jaarlijks € 328.000). Het saldo van deze reserve stijgt daarmee structureel. Dit is boekhoudkundig niet wenselijk. De incidentele baten en lasten (p. 252 en p. 254) vanuit de BR Transformatie Zorg komen overeen met de onttrekkingen en toevoegingen zoals weergegeven op pagina 257. Er vloeit geen geld van deze reserve naar de AR. Incidentele onttrekkingen en dotaties, passend bij het bestedingsdoel van de reserve, zijn voor de komende jaren al begroot: De incidentele baten van € 475 duizend, € 229 duizend en € 200 duizend worden ingezet als dekking in de programma's. • € 275 duizend in 2021 en € 29 duizend in 2022 in programma S07 (zie pagina 127) • € 200 duizend in 2021 t/m 2023 in programma S08 (zie pagina 134) Het gaat dan om inzet van budget om de kostenbesparende maatregelen op Jeugdzorg en Stichting Sociale Wijkteams Arnhem uit de MJPB 2020-2023 te mitigeren respectievelijk ongedaan te maken, inzet ten behoeve van Sociaal Hospitaal, inzet op verbetering van de samenwerking tussen welzijnsorganisaties in Arnhem en tot slot om de herijkingsopgave Welzijn.

	De structurele dotaties, die nu inderdaad nog leiden tot een stijging van het saldo van deze reserve, worden vertaald naar structurele besteding in de exploitatie, passend bij het doel van de BR. Het college heeft een plan voor besteding van deze structurele middelen in voorbereiding. In het eerste kwartaal 2021 zal de Raad hierover middels een raadsbrief worden geïnformeerd.

VVD

Fractie:	**VVD-1**
Pagina:	4/16
Vraag:	Pagina 4/16 ontwikkelingen in het financieel kader Financiën algemeen De begroting is structureel sluitend omdat in 2023 en vooral in 2024 weer groei verwacht wordt die voor balans zorgt in de vier boekjaren. Deze balans wordt echter voornamelijk veroorzaakt door een behoorlijke groei in 2024 terwijl in de jaren daarvoor er sprake is van een structureel tekort. Daarnaast vertonen de solvabiliteit en de schuldquote t/m 2013 een negatieve ontwikkeling. (p. 5 & p. 175) Hoe kijkt de toezichthouder hier tegenaan en bestaat er een kans dat de gemeente Arnhem door deze onzekere jaren onder verscherpt toezicht wordt geplaatst?
Antwoord:	In een eerste mondelinge terugkoppeling heeft de toezichthouder aangegeven dat hij op grond van de concept-begroting geen reden ziet om af te wijken van een ander oordeel dan voorheen. De begroting voldoet aan de eisen voor repressief toezicht (de lichtste vorm). De netto schuldquote en de solvabiliteit verbeteren zich vanaf 2022 en daarnaast is de begroting vanaf 2024 structureel en reëel in evenwicht. Daarbij heeft de provincie de concept-begroting beoordeeld op onrealistische taakstellingen en de opgave van incidentele en structurele baten en lasten.

Fractie:	**VVD-2**
Pagina:	
Vraag:	In het boekjaar 2021 daalt de AR met EUR. 1.187.000,- (p. 5 & p. 179) Hoe is deze daling tot stand gekomen en waar is dit in de begroting terug te vinden?
Antwoord:	De daling is uit verschillende elementen opgebouwd en bouwt voort op mutaties uit het verleden. Hieronder geven we deze elementen weer en waar deze worden toegelicht. De stand van de algemene reserve daalt in 2022 met € 1.188 duizend, zoals weergegeven in de tabel op pagina 5. Een handmatige berekening op basis van de standen van de algemene reserve op p. 179 leidt tot 23.952 - 25139 = -1.187. Het verschil wordt verklaard door afronding. • In de begroting van vorig jaar was op p. 8 een stijging van de algemene reserve begroot van € 1.375 duizend. • In Verzamelbesluit II dat 8 juli jl. is vastgesteld is € 97 duizend aan grondopbrengsten toegevoegd aan de algemene reserve in lijn met het FJP. • In de Perspectiefnota 2021-2024 is op p. 12 toegelicht dat € 210 duizend dekking voor het bomenbeleid gevonden is door middel van het vrijspelen van investeringsbudget voor verkeersinrichtingen. Zoals toegelicht op p. 10 van de Begroting 2021. Deze werden vanuit de AR gedekt. • In de tabel op pagina 4 zijn de opgetelde mutaties met effect op de algemene reserve in 2022 weergegeven. Deze tellen op tot € 2.450 duizend. De opsomming hierboven telt op een verlaging van de onttrekking met € 1.188 duizend. (1.375 + 97 - 210 - 2.450)

Fractie:	**VVD-3**
Pagina:	
Vraag:	WMO & Jeugdzorg ‘Met de maatregelen die in de begroting 2020 zijn aangekondigd en in de raadsbrief van februari 2020 wordt een deel van dit tekort gecompenseerd’ (p. 7) Hoe groot (in €) is het deel dat gecompenseerd wordt?
Antwoord:	In de tabel op deze pagina staat aangegeven wat deze maatregelen aan kostenbesparingen moeten opleveren cq . bijdragen aan compensatie van het tekort volgens de begroting en de raadsbrief, namelijk Begroting 2020 raadsbrief februari 2020 (x € 1.000) 2021 900 400 2022 1.700 400

	2023	1.700	400
	2024	1.700	400
	NB: De verwachte opbrengst van de taskforce jeugd staat ook in de tabel op blz. 7 weergegeven.		

Fractie:	**VVD-4**
Pagina:	
Vraag:	WMO&Jeugdzorg 'Daarnaast is een taskforce opgericht met een opdracht om voorstellen te doen voor verdere maatregelen' (p. 7) Wanneer is het bekend wat de voorgestelde maatregelen zijn?
Antwoord:	Begin 2020 heeft de Taskforce maatregelen voorbereid. Uw raad heeft op 8 juli jongstleden besloten over de voorgestelde maatregelen. Uw raad is met de uitvoering van 11 maatregelen akkoord gegaan. 4 maatregelen worden in samenhang met de te ontwikkelen integrale visie sociaal domein en jeugdbeleid uitgewerkt en aan u aangeboden.

Fractie:	**VVD-5**
Pagina:	
Vraag:	Ontwikkelingen belastingen en lege opbrengsten In de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing staat niks vermeld over de meerkosten voor het verwijderen van bij plaatsingen en het ruimen van dumpingen (p. 13). Waar zijn deze kosten wel te vinden en hoe worden deze extra kosten verwerkt in de begroting?
Antwoord:	Deze kosten zijn geraamd en op basis van een verwachte inschatting opgenomen in de reguliere doelbelasting.

Fractie:	**VVD-6**
Pagina:	Pagina 95/100 Onderwijs
Vraag:	Goede toekomstbestendige (onderwijshuisvesting) (p. 95) Wanneer kunnen we het in motie20m189g beloofde overzicht verwachten m.b.t. gezonde scholen?
Antwoord:	De raad zal via een raadsinformatiebrief ventilatie schoolgebouwen en MFC's op de hoogte worden gebracht van de stand van zaken van de ventilatie in schoolgebouwen. Het betreft een tussenrapportage omdat het onderzoek naar ventilatiesystemen nog loopt. Op eventuele financiële gevolgen is lopende het onderzoek nog onvoldoende zicht.

Fractie:	**VVD-7**
Pagina:	Pagina 107/120 Participatie en armoedebestrijding
Vraag:	Gemeente Arnhem als inclusieve werkgever 'We willen minimaal voldoen aan onze banenafspraak' (p. 110) Wat is de stand van zaken m.b.t. nakomen banenafspraak dit kalenderjaar.
Antwoord:	We voldoen nu aan de taakstelling 2020 van de banenafspraak. Eind 2020 moeten wij minimaal 30,7 banen (van 25,5 uur) hebben ingevuld. Op dit moment zijn er 40,2 banen gerealiseerd, waarvan 13,2 banen bij de kernorganisatie, op MBO+/HBO-niveau. De andere zijn via SW detachering gerealiseerd. Verwachting is dat een aantal van deze kandidaten potentie hebben om door te groeien binnen hun vakgebied

Fractie:	**VVD-8**
Pagina:	
Vraag:	Doorbreken Generatiearmoede Hele alinea. (p. 113)

	Dit is iets wat we al jaren horen. Wat gaat het college nu anders doen waardoor dit wel doorbroken wordt?
Antwoord:	We willen generationele armoede doorbreken door over een langere periode vanuit verschillende invalshoeken, stedelijk en wijkgericht, beter op elkaar afgestemd te investeren in de volgende generatie. Zo zorgen we ervoor dat de financiële basis van alle gezinnen beter op orde is (o.a. verhoging van de IIT). We zetten in op meer kansen op (meer) betaald werk ook voor ouders. Met een nieuwe GelrePas verwachten we dat meer kinderen en jongeren gaan sporten, meedoen aan cultuur en andere activiteiten. Ook stimuleren we meer perspectief voor kinderen en jongeren in armoede vanuit de wijken (Kansrijk Opgroeien). Vanuit Kansrijk Opgroeien bouwen lokale partners (zoals school, sport en welzijnswerk) samen dicht bij de kinderen en jongeren stap voor stap aan meer perspectief. Afgestemd op de behoeften en kansen ter plaatse. We gaan nu, nu Kansrijk Opgroeien goed op stoom is, kijken welke lessen we voor onszelf, de wijken en de hele stad kunnen leren uit de opgedane ervaringen. Tenslotte noemen we twee initiatieven die naar onze verwachting bijdragen aan het doorbreken van generationele armoede. Ten eerste het Sociaal Hospitaal waarmee we investeren in multiprobleemgezinnen met interventies die de bestaanszekerheid van deze gezinnen verhogen. Daarnaast de Arnhem Oost aanpak, waar we in vijf kwetsbare wijken met een stapeling van sociaal-maatschappelijke problematiek waaronder kinderarmoede, innovatieve interventies gaan plegen. Hiermee versterken we de leefbaarheid en het perspectief van bewoners.

Fractie:	**VVD-9**
Pagina:	Pagina 120/130 Zorg
Vraag:	We versterken de zorgtoewijzing ‘We bakenen de inzet van de Wmo en jeugdwet beter af door vaker te kijken naar de inzet van voorliggende voorzieningen…. ’ (p. 121) (waarom) gebeurde dat voorheen niet?
Antwoord:	In de toegang wordt al gekeken naar voorliggende voorzieningen zoals algemeen gebruikelijke voorzieningen, voorzieningen die vanuit onderwijs toegekend kunnen worden en de toepassing van andere wetten b.v. de Wet langdurige zorg. Onder andere door de invoering van de beleidsregels jeugd wordt daar nu met nog meer nadruk door coaches naar gekeken. Tegelijkertijd willen we ook meer algemene voorzieningen ontwikkelen zodat deze ingezet kunnen worden voordat tot toekenning van specialistische jeugdzorg wordt overgegaan.

Fractie:	**VVD-10**
Pagina:	
Vraag:	Minder jeugdigen zijn van de zorg afhankelijk ‘De wijkteams gaan zelf begeleiding bieden’ (p. 123) Gaat er in de wijkteams dan meer gewerkt worden met specialisten i.p.v. generalisten?
Antwoord:	De wijkcoaches gaat kortdurende begeleiding zelf uitvoeren. De wijkcoaches met jeugd expertise en SKJ registratie gaan deze begeleiding vorm geven. De wijkcoaches die de begeleiding bieden zijn breed inzetbaar en hebben kennis van opvoed- en gedragsvragen.

Fractie:	**VVD-11**
Pagina:	Pagina 137/143 Gezondheid en sport
Vraag:	De inkomsten van het Sportbedrijf bestaan naast de jaarlijkse subsidie voor een groot deel uit de inkomsten uit verhuur van accommodaties. Door de Covid-19 pandemie zijn vrijwel alle sportclubs in financiële moeilijkheden gekomen. Het college heeft aangegeven dat het sportbedrijf hiervoor per huurder/vereniging gaat kijken wat de problemen zijn en wat er nodig is om hulp te bieden. (maatwerk) Deze maatwerk benadering is grotendeels gestart na het uitbrengen van deze begroting en de herstelagenda (p 137/140).

	In hoeverre zijn de kosten verbonden aan deze maatwerk benadering meegenomen en is er inmiddels meer bekend over de overheidssteun (naast de vergoeding voor huur- en huisvestingslasten)
Antwoord:	Vanuit het Rijk zijn er behalve de TVS en de TASO tot zover geen sportspecifieke regelingen bekend gemaakt. In de impactanalyse corona is een risico opgenomen voor sportverenigingen Over een eventuele extra compensatie van het rijk is afgesproken dat hierover vanaf oktober gesprekken plaats zullen vinden tussen VWS directie sport en Vereniging Sport en Gemeenten in nauw overleg met VNG.

Fractie:	**VVD-12**
Pagina:	Pagina 143/149 Klimaat en energie
Vraag:	Hoe staat het met het doel om in 2023 1000 laadpalen en 20 snelladers te plaatsen? En is dit doel nog steeds voldoende om aan de toekomstige vraag te voldoen? (p. 145)
Antwoord:	In de doelstelling van NEmiA 2030 staat genoemd dat wij in 2023 naar 1000 laadpunten willen en 20 snelladers Omdat wij momenteel 236 laadpalen in de stad hebben staan, hebben we wat normaal (alles onder de 50 kW) laden betreft nu 472 laadpunten. In Arnhem staan op vier locaties snelladers en is een vijfde in ontwikkeling. Deze vier locaties hebben samen 10 snelladers. Deze locaties zijn: Gelredome (4), Hotel Westend (1), Westervoortsedijk 73 (1) en bij Motel Arnhem (4). In ontwikkeling: carpoolplaats Apeldoornseweg. Daarmee liggen we op schema voor onze doelstelling voor 2023. Parallel aan de uitvoering van de projecten onderzoeken we blijvend trends en ontwikkelingen. Indien hieruit aanpassing van doelstelling volgt komen we bij de raad terug.

Fractie:	**VVD-13**
Pagina:	Pagina 155/165 Wonen en leefomgeving
Vraag:	Hoe en waar is in S12 hier de motie 20M88 “Bredere aanpak is goed voor alle Arnhemmers” verwerkt? (p. 155)
Antwoord:	In de aangenomen motie roepen de inbrengers het college op: Bij de uitwerking van deze plannen wel evenveel aandacht te geven aan het realiseren van koopwoningen (van goedkoop, midden tot duur) ten opzichte van de aandacht die gaat naar sociale huurwoningen. Op blz. 155 en blz. 156 kun u de aandacht voor koopwoningen terugvinden. Iedereen moet goed kunnen wonen in onze stad. Om beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen in Arnhem op peil te houden moeten er meer woningen worden gerealiseerd in de komende jaren. Dit geldt voor alle soorten woningen. In de woningbouwplannen wordt rekening gehouden met de werkelijke vraag en behoefte van de Arnhemse woonconsument. Dat betekent: aantrekkelijke, levensloopbestendige woningen voor ouderen, woningen voor kleine huishoudens, sociale woningbouw en koopwoningen in de verschillende segmenten. Het vergt een inspanning van de gemeente om samen met de ontwikkelaars en corporaties te zorgen voor een evenwichtig aanbod dat enerzijds aansluit bij de woningbehoefte de komende jaren en anderzijds bij het streefbeleid en de gewenste ruimtelijke kwaliteiten uit de omgevingsvisie. Wij kunnen dit niet alleen. Versnellen en doorprogrammeren van (betaalbare) woningen De woningmarkt van Arnhem staat onder druk. Versnellen van productie en meer woningen programmeren is daarom noodzakelijk. Het Plan van Aanpak woningbouwontwikkeling dat in juli 2020 is vastgesteld in de Raad is hierbij het vertrekpunt. We sturen op een evenwichtig aanbod van woningen. Belangrijk daarbij is dat we streven naar meer gemengde wijken, waarbij er meer spreiding ontstaat van kwetsbare mensen over de stad. We doen dit door: 1. Stimuleren van het realiseren van koop- en huurwoningen in de verschillende categorieën: hierbij zal 50% van de zachte plancapaciteit uit betaalbare woningen moeten bestaan (sociale huurwoningen, middenhuurwoningen tot € 1000 en koopwoningen tot de NHG grens). We sturen daarbij op minimaal 30% sociale

	huurwoningen over de te realiseren projecten waarbij gekeken wordt naar differentiatie in de wijken en monitoren de nieuwbouw en de behoefte.

Fractie:	**VVD-14**
Pagina:	Pagina 172/190 Risicomanagement en weerstandsvermogen
Vraag:	Er wordt aangegeven dat er mogelijkheden zijn om in de boekjaren 2020 en 2021 de weerstandsfactor te verbeteren (p. 178) Welke mogelijkheden worden hiermee bedoeld en kan/gaat het college hier een actieve rol in spelen?
Antwoord:	Op genoemde pagina 178 staat dat er mogelijkheden zijn om de weerstandscapaciteit te verbeteren en niet de weerstandsfactor, zoals in de vraagstelling wordt gesuggereerd. Concreet gaat het daarbij om de beschikbare weerstandscapaciteit, welke in de berekening van de weerstandsfactor wordt afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit. Mogelijkheden om de beschikbare weerstandscapaciteit te verbeteren zijn vooral meer toevoegen of minder onttrekken aan de algemene reserve. De raad kan daarover onder andere bij de behandeling van de begroting en bij de bestemming van een resultaat van de Jaarrekening een besluit nemen. Omdat in de vraagstelling ook de relatie met de weerstandsfactor (de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit) wordt genoemd geven wij ook aan op welke manier de benodigde weerstandscapaciteit kan worden verbeterd. Dit is in beperkte mate mogelijk door geen activiteiten/projecten te starten waaraan risico's zijn verbonden die leiden tot een hoger risicoprofiel. Voor een groot deel van het huidige risicoprofiel is het niet mogelijk hierop te sturen, omdat het gaat om zogenaamde externe risico's. Externe risico's zijn bijvoorbeeld op dit moment de coronarisico's. Voor nadere informatie omtrent sturing op de weerstandsfactor wordt voor de volledigheid verwezen naar pagina 29 van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen.

Fractie:	**VVD-15**
Pagina:	Pagina 204/209 Bedrijfsvoering
Vraag:	Bij Informatie gestuurde organisatie staat onder andere open data. (p. 207) Zijn de doelstellingen hierbij SMART en zijn er voldoende middelen beschikbaar om dit te halen?
Antwoord:	Hiervoor is in juli 2020 een plan Open Data aan de raad aangeboden waarin dit SMART is uitgewerkt. Hiervoor zijn geen extra financiële middelen nodig en de nodige capaciteit is intern beschikbaar.

Fractie:	**VVD-16**
Pagina:	Pagina 204/209 Bedrijfsvoering
Vraag:	Hoe verhouden de bij – Informatie gestuurde organisatie - genoemde punten zich tot (de voorbereiding van) de omgevingswet en de daarbij vereiste transpiratie en toegankelijkheid?
Antwoord:	Ten behoeve van de vereiste transparantie wordt het voor inwoners mogelijk om alle, aan één locatie gebonden beschikbare informatie, eenvoudig toe te passen. Bijvoorbeeld doordat juridische regels plaatsgebonden toepasbaar worden gemaakt. Voor interne sturingsdoeleinden is informatie zo ook beter bruikbaar, dit sluit aan bij de sturingsdoelen van informatie gestuurde organisatie. Onder informatie gestuurde organisatie gaat het onder andere om open data en om sturing. De Omgevingswet draagt op beide punten bij. Door de geografische ordening wordt de informatie beter toegankelijk én open.

Fractie:	**VVD-17**
Pagina:	
Vraag:	Pagina 238/243 Subsidies Bij diverse subsidiepartners staat meerjarig (2019-2024) nul euro als subsidie (Arnhemse sport federatie, RBT Kan, Economic board) (p. 238/241). Waarom blijven deze instanties wel in de lijst staan?

Antwoord:	Dit zijn organisaties die eerder subsidie kregen, maar nu of niet meer of onder een andere titel een bijdrage ontvangen van de gemeente Arnhem. Deze zullen uit de lijst worden verwijderd.

Fractie:	**VVD-18**
Pagina:	
Vraag:	St. Bezoekerscentrum Sonsbeek Molenplaats staat krijgt een negatieve subsidie van EUR. 138.000,- (p. 238/241) Hoe moet dit negatieve getal worden geïnterpreteerd en hoe verhoudt zich dit tot de doorstart die er, met behoud van subsidie, heeft plaatsgevonden?
Antwoord:	Deze stichting is in beheer overgegaan naar het Natuurcentrum Arnhem. Het subsidiebudget is ook aan het Natuurcentrum toegevoegd. Daarmee kan St. Bezoekerscentrum Sonsbeek Molenplaats uit de lijst verwijderd worden. Het negatieve bedrag geeft de overheveling weer van het subsidiebedrag naar het Natuurcentrum toe.

Fractie:	**VVD-19**
Pagina:	
Vraag:	Media Bij de behandeling van de perspectief nota heeft het college onderstaande schriftelijke antwoord gegeven. Kan er aangeven worden of hier sindsdien voortgang is geweest? Zo ja, wat? Zo nee, waarom niet? *Vraag: VVD - 8 Open en verantwoord besturen* *Hoe staat het met de door de college voorgenomen media impuls en de plannen rond RTV Arnhem?* *Antwoord: Het college heeft de raad op 28-05-2019 via een raadsbrief geïnformeerd over de voorgenomen media-impuls. Daar waar het om een mediafonds gaat heeft het college aangegeven een beroep te willen doen op andere overheden om hier middelen beschikbaar voor te stellen. Die middelen zijn er niet gekomen. Met Streekomroep Midden Gelderland (voormalig RTV Arnhem) en Omroep Gelderland is de gemeente in gesprek. Streekomroep Midden Gelderland heeft een toekomstplan ingediend waarin zij nauw samenwerkt met Omroep Gelderland. Dit plan kan alleen gerealiseerd worden indien er extra financiële middelen komen. Wegens de coronacrisis staan beide ontwikkelingen on hold*.
Antwoord:	*Aangepast antwoord n.a.v. contact met VVD:* Met Streekomroep Midden Gelderland (voormalig RTV Arnhem) zijn gesprekken gevoerd. De omroep heeft een duidelijke ontwikkeling laten zien en om verder te professionaliseren heeft zij aangegeven structureel meer subsidie (€125.000) nodig te hebben. Er zijn geen additionele middelen gevonden om dit verzoek te honoreren. Dit geldt zowel voor het verzoek van Streekomroep Midden Gelderland als het mediafonds. De mogelijkheden voor een incidentele ondersteuning worden onderzocht. *Antwoord 12-10-2020* Nee, er zijn nog geen extra financiële middelen.

Fractie:	**VVD-20**
Pagina:	
Vraag:	Pagina 245/251 Overzicht baten en lasten per programma In 2021 en 2022 wordt het exploitatie tekort aangevuld uit het saldo van de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves (p. 245/250). Zijn de vrijgevallen gelden uit de afroming van de bestemmingsreserves (p. 11) onderdeel van deze aanvulling?
Antwoord:	Ja

Fractie:	**VVD-21**
Pagina:	
Vraag:	Aanvullend op het antwoord van de technische vraag VVD-5: Antwoord: “Deze kosten zijn geraamd en op basis van een verwachte inschatting opgenomen in

	de reguliere doelbelasting”. Aanvullend: Wanneer is deze inschatting gemaakt en zijn de actuele stijgingen van bijplaatsingen en dumpingen hierin meegenomen?
Antwoord:	

Fractie:	**VVD-22**
Pagina:	
Vraag:	Naar aanleiding van de memo van 21 oktober jl (beantwoording technische vraag D66-1) heeft de VVD-fractie de volgende aanvullende vraag: Bij het mutatieoverzicht onder bestuur, dienstverlening en financien staat “ambtelijke ondersteuning college-raad” voor een bedrag van €300.000. Waar is dit bedrag exact voor bedoeld en hoe/waaruit is het bedrag opgebouwd?
Antwoord:	

D66

Fractie:	**D66-1**
Pagina:	
Vraag:	We hebben afgelopen week geconstateerd dat een volledige toelichting van de financiële mutaties per programma, zoals tot vorig jaar wel opgenomen in de MJPB, in de begroting 2021 e.v. ontbreekt. We willen vragen om zo snel mogelijk het overzicht, in het format zoals tot vorig jaar gebruikelijk, per programma beschikbaar te maken. Dit om te voorkomen dat de voorbereiding van de begrotingsbehandeling onnodige vertraging oplevert.
Antwoord:	Zoals in de Auditcommissie van 22 juni jl. in het kader van de doorontwikkeling van de begroting is toegelicht, zijn de financiële toelichtingen in de Begroting 2021 meer inhoudelijk ingestoken (zie bijlage). Aangegeven is dat in de toelichting zou worden aangegeven hoe de totalen per programma zijn opgebouwd en hoe zich dat de komende jaren ontwikkelt[1]. Zoals in de leeswijzer op pagina 16 aangegeven geven we in de financiële toelichting meer inzicht in de opbouw van de begroting en wordt er niet zoals voorheen alleen een opsomming van mutaties gegeven. Afzonderlijk wordt aangegeven waaruit de totale som van 2021 van de lasten, baten, toevoegingen aan reserves en onttrekkingen aan reserves bestaat, om vervolgens in te gaan op de belangrijkste ontwikkelingen ten opzichte van 2020 en de ontwikkeling voor de komende jaren. Door de volledige lasten, baten, toevoegingen aan reserves en onttrekkingen aan reserves inhoudelijk toe te lichten, in plaats van uitsluitend een technische uitsplitsing per onderwerp van de mutatie ten opzichte van het voorgaande jaar, is de informatiewaarde van de financiële toelichtingen vergroot. De toelichting is hierbij op een hoger aggregatieniveau geschreven dan in de voorgaande begrotingen. Er blijft sprake van een sluitende toelichting op de financiële ontwikkeling. Hiermee wordt volledig voldaan aan het voorschrift uit het BBV voor een overzicht van de baten en lasten en een toelichting hierop. Tevens past dit binnen het Plan van aanpak doorontwikkeling cyclusdocumenten. Dit, in combinatie met de grotere informatiewaarde van de huidige opzet en de werklast die het alsnog opstellen van de mutatie-overzichten met zich meebrengt, maakt dat het college geen aanleiding ziet de financiële toelichtingen uit te breiden. ---------- [1] De doorontwikkeling van de financiële toelichtingen is tijdens de Auditcommissie van 22 juni jl. als volgt toegelicht: "De financiële toelichtingen willen we verbeteren, daar echt een inhoudelijke toelichting aan geven. Dat als er ergens in een programma staat "er wordt € 30 miljoen uitgegeven" dat er toegelicht wordt, waar gaat dat concreet naar toe en hoe gaat dat de komende jaren zich ontwikkelen."

Fractie:	**D66- 1 aanvullend**
Pagina:	
Vraag:	De D66-fractie heeft behoefte aan een helder overzicht van de wijzigingen in ieder programma die leiden tot de in de begroting genoemde gewijzigde totaalbedragen. Dit is nodig om ons een beeld te vormen welke in de begroting genoemde teksten leiden tot welke wijziging in programmabudgetten. Als we die informatie hebben, kunnen we beoordelen of we een bepaalde inzet in relatie tot de daarmee gepaard gaande kosten politiek wenselijk vinden en ons dus een oordeel vormen over het totaal van het betreffende programma en daarmee van de begroting. In de eerste technische beantwoording wordt verwezen naar de toezegging meer in tekst toe te lichten hoe bedragen tot stand komen. Dat is vanzelfsprekend een goede zaak. Maar er is nooit voorgesteld de mutatie-overzichten uit de begroting te schrappen. De begroting 2020-2023 volgde een nieuwe, door de raad vastgestelde systematiek en bevatte wel de gebruikelijke mutatieoverzichten.

1 De doorontwikkeling van de financiële toelichtingen is tijdens de Autditcommissie van 22 juni jl. als volgt toegelicht: "De financiële toelichtingen willen we verbeteren, daar echt een inhoudelijke toelichting aan geven. Dat als er ergens in een programma staat "er wordt € 30 miljoen uitgegeven" dat er toegelicht wordt, waar gaat dat concreet naar toe en hoe gaat dat de komende jaren zich ontwikkelen."

	Met een beroep op de informatieplicht van het college (Gemeentewet art. 169 lid 3: Het college geeft de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang), verzoeken wij nogmaals om in ieder geval bij van stedelijke programma's een volledig overzicht van de mutaties na te zenden.
Antwoord:	Het overzicht zal begin volgende week naar de gemeenteraad gestuurd worden (conform de toezegging van wethouder Paping tijdens M1 14 oktober).

Fractie:	**D66-2**
Pagina:	
Vraag:	(infographic digitale begroting) De infographic bij de digitale begroting, op financiën.arnhem.nl, is bedoeld om inwoners en andere belangstellenden eenvoudig meer inzicht te geven in de uitgaven en inkomsten van de gemeente. Deze geeft echter een flinke onduidelijkheid, doordat sommige beleidsterreinen grotendeels onder de kop 'wijkprogramma's' staan. Waarom is hiervoor gekozen, en welke verdeling over de onderwerpen zou eruit komen als de overzichten op pagina's 282 e.v. hiervoor zouden worden gebruikt? Is het mogelijk de infographic daaropaan te passen?
Antwoord:	In de infographic worden de bestuurlijke kaders weergegeven, dit zijn de budgetten per programma. We hebben we de acht wijkprogramma's samen onder één tegel geplaatst. De reden hiervoor is dat we totaal 21 programma's (8 wijkprogramma's en 13 stedelijke programma's) hebben. Als we 21 afzonderlijke tegels op de infographic plaatsen, dan zal dit veel ruimte in beslag nemen en zal er veel 'gescrold' moeten worden hetgeen het inzicht van en de gebruiksvriendelijkheid voor de burger niet ten goede komt.

Fractie:	**D66-3**
Pagina:	
Vraag:	Op welke wijze is uitvoering gegeven aan de wens van de raad, op basis van de herstelagenda en eerder al, om meetbare doelen te formuleren? Waar vinden we de meetbare parameters op basis waarvan we bij het jaarverslag objectief vast kunnen stellen in welke mate doelen bereikt zijn?
Antwoord:	In de Begroting 2021 hebben we de thema's vanuit de Herstelagenda, en de daarbij aangenomen moties en amendementen, binnen de doelen en inspanningen van de programma's opgenomen. Hiermee zijn de thema's uit de Herstelagenda een integraal onderdeel van de begroting. Onze begroting is opgebouwd vanuit ambities, doelen en inspanningen. Zoals opgenomen in de aanbevelingen in het onderzoek jaarstukken 2019 van de rekenkamer werken we aan een verbeterslag met inhoudelijke indicatoren. We doen dit vanuit onze huidige aanpak van de doorontwikkeling van de begroting, waarbij we langzaam maar zeker verbeteringen doorvoeren. In de begroting 2021 hebben we gebruik gemaakt van meer indicatoren en recentere data. Hierbij moeten we wel opmerken dat niet altijd actuele data beschikbaar is (denk aan cijfers uit het onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn dat elke twee jaar wordt gehouden) en dat (de effecten van) inspanningen niet altijd eenvoudig kwantitatief meetbaar zijn. In het jaarverslag zal over de voortgang van de doelen en inspanningen (waaronder de thema's Herstelagenda) gerapporteerd worden. Hierbij zullen we zowel aandacht besteden aan ontwikkeling in cijfers ('tellen') en kwalitatieve duiding ('vertellen').

Fractie:	**D66 -4**
Pagina:	3,22
Vraag:	Er wordt in de begroting gesproken over 'een meerjarige samenhangende aanpak van stadsvernieuwing', van de Arnhem Oost Aanpak en van 'stadsvernieuwing 3.0'. Deze aanpak vindt plaats over verschillende beleidsterreinen en in verschillende wijken. Kan de raad op dit punt nog een samenhangend voorstel verwachten, bijvoorbeeld opgesteld door de Teams Leefomgeving in de betrokken gebieden), waarin de prioriteiten, urgentie, integraliteit en bijbehorende middelen van gemeente en andere overheden zichtbaar worden? Wanneer is een concreet voorstel op dat punt te verwachten? Welke rol krijgen de Teams Leefomgeving in de betrokken gebieden in deze aanpak? Is het op grond van de begroting denkbaar om middelen vanuit de nog niet gelabelde investeringsbudgetten uit de herstelagenda in te zetten voor investeringen in deze wijken?
Antwoord:	De wijkmanagers van TLO uit de betrokken gebieden worden meegenomen in de Arnhem Oost aanpak. Hiervoor zijn o.a. per wijk workshops gehouden waarbij de input van TLO(en diverse

	wijkprofessionals, Vivare, enz.) is gevraagd en wordt meegenomen in de uitwerking. TLO blijft ook betrokken bij het verdere proces om haar input te kunnen blijven leveren. Inzet vanuit de herstelagenda is denkbaar.

Fractie:	**D66 -5**
Pagina:	5
Vraag:	De uitname van € 20,3 miljoen structureel vanwege overheveling van beschermd wonnen naar de Wlz wordt doorvertaald in een even grote daling van de lasten. Graag ontvangen wij de onderbouwing waaruit blijkt dat de afname van de baten inderdaad overeenkomt met de te verwachten afname van de lasten.
Antwoord:	Als gevolg van de openstelling van de Wlz voor mensen met een psychische stoornis, vindt vanaf 2021 een uitname uit het gemeentefonds plaats van € 495 miljoen (landelijk) . De uitname is in de meicirculaire 2020 voorlopig verdeeld naar rato van het aandeel van een centrumgemeente in het huidige budget beschermd wonen (integratie-uitkering Beschermd wonen). Afgesproken is dat het uitgangspunt bij de uitname het principe ‘geld volgt cliënt’ is. Er moeten nog nadere afspraken gemaakt over de wijze van nacalculatie van deze uitname. Daarom is landelijk bestuurlijk (BO VWS, BZK, VNG dd. 09-07-2020) besloten dat een onafhankelijk kostenonderzoek gaat plaatsvinden om per centrumgemeente zoveel mogelijk recht te doen aan het principe 'geld volgt cliënt', waarbij uitgegaan wordt van gemiddelde kosten per client. Eind dit jaar moeten dan nog nadere afspraken worden gemaakt over zaken als de te hanteren volumes en indexering. Dit kan pas als de realisatiegegevens van het CIZ over het jaar 2020 bekend zijn.

Fractie:	**D66 -6**
Pagina:	7,8
Vraag:	Kunnen we de raming ontvangen die leidt tot het bedrag oplopend naar 48.000 euro aan kapitaallasten voor de uitvoering van de AST?
Antwoord:	€ 48.000 in 2024 is opgebouwd uit: € 10.000 AST onderhoudsbudget Openbare Ruimte t.b.v. kleine aanpassingen door het jaar heen € 15.000 AST onderhoudsbudget Vastgoed t.b.v. kleine aanpassingen door het jaar heen € 23.000 extra investeringsruimte 2024 AST schoolgebouwen. De laatste component (t.w.v. € 23.000) betreft de extra kapitaallasten voor hogere investeringen in onderwijsgebouwen t.g.v. de AST. Het gaat om een aanname van 0,08% bovenop de investeringen. Deze investeringen zijn doorgerekend en afgeschreven over 30 jaar.

Fractie:	**D66 - 6 aanvullend**
Pagina:	
Vraag:	We begrijpen de opbouw in drie deelbedragen, maar zien nog geen onderbouwing van het bedrag in de beantwoording. Hoe groot zijn de benodigde extra investeringen en waar bestaan deze uit? En hoe leiden deze bedragen vervolgens tot de genoemde kapitaallasten? Een onderbouwing van de verwachte extra investeringen is nodig om ons een beeld te kunnen vormen van op welke termijn we daadwerkelijk stappen zetten richting een meer toegankelijk Arnhem. Als er geen raming is gemaakt van de benodigde extra investeringen maar slechts een geschat budget is opgenomen in de begroting, dan mag dat uiteraard ook worden aangegeven. We vernemen dan wel graag welke omvang aan investeringen met deze kapitaallasten kan worden gedekt en hoe de schatting tot stand is gekomen.
Antwoord:	Er is een schatting gemaakt dat het doorvoeren van de AST-maatregelen voor investeringen in scholen 0,08% extra gaat kosten. Deze bedragen komen dus bovenop het reeds bestaande en door de raad goedgekeurde MIP onderwijshuisvesting. Deze extra investeringen leiden tot de eerder vermelde kapitaallasten. De structurele (2020 t/m 2024) budgetten voor kleine aanpassingen voor Vastgoed (€ 15.000) en Openbare Ruimte (€ 10.000) zijn gebaseerd op inschattingen van deze afdelingen.

	Zie voor nadere omschrijving en een overzicht van verrichte aanpassingen ook de raadsbrief (incl. bijlage) van 13 oktober 2020: Voortgang invoering AST: https://ris2.ibabs.eu/Reports/ViewListEntry/Arnhem/07827378-9bbb-4b5e-99e7-b39e9946138e

Fractie:	**D66-7**
Pagina:	9
Vraag:	Tabel “Genieten van een nog mooier Arnhem”. Genoemd wordt een kapitaallast voor de Blauwe Golven van 433 en 416. In het collegevoorstel daarentegen wordt een kapitaallast genoemd van 670. Graag een uitleg/verklaring van dit verschil.
Antwoord:	Het bedrag van € 670.000,= is de "bruto" kapitaallast die hoort bij de totale investering voor de Blauwe golven van € 9,6 miljoen. Doordat er op een aantal plekken binnen de huidige begroting middelen beschikbaar zijn voor in totaal € 3,85 miljoen (Bestemmingreserve Zuidelijke binnenstad, Mobilteit, Urban sports en Openbare ruimte) resteert er nog een bedrag van € 5,7 miljoen dat moet worden gefinancierd in de nieuwe begroting. Dit bedrag resulteert in een "netto" kapitaallast van € 422.000,= in 2023 en € 416.000,= in 2024. (433 in de vraagstelling is vermoedelijk een verschrijving van de vraagsteller. In de begroting is 422.000 als kapitaallast opgenomen).

Fractie:	**D66-8**
Pagina:	10
Vraag:	Voor de dekking van het bomenbeleid wordt verwezen naar de perspectiefnota. Daar (blz 12 en 13) wordt aangegeven dat voor het bomenbeleid slechts incidenteel geld bij elkaar gesprokkeld kan worden. Klopt het dat voor het bomenbeleid geen structureel budget beschikbaar is en dat na 2024 het budget nog niet geregeld is?
Antwoord:	Voor het bomenbeleid is wel structurele dekking beschikbaar. Alleen in de eerste jaren (met name 2021 en 2022) wordt incidenteel een deel van de beschikbare budgetten uit de BR Groenfonds en BR Groot Onderhoud ingezet.

Fractie:	**D66-9**
Pagina:	10
Vraag:	De transformatie van burgerzaken wordt bekostigd door een stijging van legestarieven bij burgerzaken. Kunnen we een overzicht ontvangen van de huidige tarieven en de verwachte tarieven per product? En kunt u aangeven hoeveel dekking er nodig was, en in hoeverre die dekking bestaat uit verhogen van legestarieven en in hoeverre uit een bijdrage uit de BR bedrijfsvoering?
Antwoord:	Doorbelasting van de rijksleges leidt tot de volgende tariefswijzigingen:

	Tarief 2020	Tarief 2021*
Paspoort		
>18 jaar	€ 65,30	€ 71,75
<18 jaar	€ 52,00	€ 53,90
NIK		
>18 jaar	€ 51,05	€ 57,15
<18 jaar	€ 29,05	€ 29,60
Spoedaanvraag	€ 47,55	€ 49,85

* Tarief 2021 zal nog aangepast worden, indien de rijksleges voor 2021 verhoogd worden ten opzichte van 2020

Actualisering van de bijzondere tarieven leidt tot de volgende wijzigingen:

	Tarief 2020	Tarief 2021
Rijbewijs	€ 39,45	€ 40,65
Vermissingsleges	€ 63,00	€ 34,10
Spreekkamerhuwelijk	€ 100,00	€ 200,00
NIK >18	€ 27,35	Nvt
NIK < 18	€ 5,30	Nvt

Niet aanpassen van de leges levert in 2021 een tekort op van € 119K. Uit de BR Bedrijfsvoering komt voor 2021 € 671K aan dekking.

Fractie:	**D66-10**
Pagina:	11
Vraag:	Tabel ontwikkelingen open en verantwoord besturen. De cao-stijging van de Connectie. Had dit niet gedekt moeten worden uit het beschikbare budget voor de prijs- volumestijgingen? Zo ja, waarom is dit dan niet gedaan? Wat is de consequentie als dit alsnog gedekt moet worden uit dat budget?
Antwoord:	De tegenvaller als gevolg van de cao-stijging bij De Connectie komt voort uit een hogere loonontwikkeling dan waar vooraf rekening mee werd gehouden zoals toegelicht in de Perspectiefnota 2021-2024 op pagina 16.

Fractie:	**D66 -11**
Pagina:	13
Vraag:	Prijs- en volumeontwikkeling Het college geeft hier aan dat naast het budget dat op basis van de in de financiële verordening aangegeven berekening nog 4,6 miljoen extra beschikbaar wordt gesteld voor prijs- en volumeontwikkelingen. Klopt onze conclusie dat dit niet in overeenstemming is met de financiële verordening?
Antwoord:	In lijn met de financiële verordening is bij de Perspectiefnota op basis van de consumentenprijsindex (CPI) een raming van de loon- en prijsontwikkeling gemaakt. In de verordening wordt niet gesteld dat deze raming normatief of limitatief is. Voor de toedeling aan de loon- en prijscompensatie aan de verschillende beleidsvelden wordt met meer specifieke gegevens gerekend, zoals de OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling) voor het zorgdomein omdat de meeste zorgcontracten op basis van de OVA worden geïndexeerd en de cao-ontwikkeling voor de salariskosten. Doordat de loon- en prijsontwikkeling van de afzonderlijke beleidsvelden hogere uitvalt dan de CPI worden hier extra middelen voor bestemd.

Fractie:	**D66 -12**
Pagina:	13
Vraag:	Ontwikkeling afvalstoffenheffing Wanneer zijn de cijfers in de MJPB die hier gebruikt worden geactualiseerd? In hoeverre zijn deze bedragen gegeven de huidige afvalproblematiek (bij plaatsingen), nog realistisch? Wat zouden de bedragen moeten zijn als we uitgaan van de cijfers per 1 september 2020?
Antwoord:	De cijfers zijn in augustus 2020 geactualiseerd en op basis van de huidige inschattingen en bekende gegevens nog realistisch.

Fractie:	**D66 -13**
Pagina:	13
Vraag:	Door minder aanmaningen en dwangbevelen bij de OZB verwachten we een ton minder aan inkomsten. Mogen we hieruit concluderen dat in voorgaande jaren de gemeente 100.000 euro aan extra inkomsten binnenkreeg, bovenop de OZB-opbrengsten, vanuit boetes en vordering verhogende kosten? Zo nee, dan graag uitleggen waar dit bedrag vandaan komt.

Antwoord:	Naast inkomsten uit de aanslagoplegging houden we in de begroting ook rekening met inkomsten uit invordering. Door de invoering van een kosteloze betalingsherinnering is de verwachting dat het aantal te versturen aanmaningen en dwangbevelen afneemt en de hiermee gepaard gaande inkomsten met € 100.000 zullen dalen.

Fractie:	**D66 - 14**
Pagina:	22
Vraag:	Leefbare wijken. Er wordt gememoreerd aan de Arnhem-Oost aanpak in combinatie met stadsvernieuwing 3.0 uit de woon-deal. De woondeal is van begin maart 2020. Daarin is gemeld dat er een samenwerkingstafel Arnhem-Oost komt. Is deze inmiddels van start en zijn er al eerste resultaten die met de raad gedeeld kunnen worden?
Antwoord:	Deze samenwerkingstafel wordt op dit moment gevormd en de eerste bijeenkomst voorbereid. Er zijn nog geen resultaten die met de Raad gedeeld kunnen worden.

Fractie:	**D66 -15**
Pagina:	23
Vraag:	In de wijkprogramma's wordt het bewonersperspectief en perspectief van professionals gecombineerd. Op welke wijze is geborgd dat in alle gebieden ieder jaar de input van bewoners t.b.v. de wijkprogramma's wordt opgehaald? Hoe wordt ervoor gezorgd dat hiervoor breed in de samenleving inbreng wordt gevraagd en gezamenlijk met bewoners en organisaties in de wijken prioriteiten worden gesteld? Als er verschillende aanpakken/ manieren van borgen per gebied zijn, graag een toelichting per gebied.
Antwoord:	De teams leefomgeving verbinden initiatieven, mensen en organisaties in de wijk en sturen op gemeentelijke taken. Ten aanzien van de gemeentelijke taken worden er afwegingen en besluiten genomen op basis van behoefte in de wijken. De wijze waarop dit is geborgd is dat de teams leefomgeving zich laten bijpraten door haar bewoners en professionals. Door veel in de wijk te zijn en persoonlijke contacten te leggen, weten de teams leefomgeving beter wat bewoners en bedrijven bezig houdt en hoe zij met elkaar kunnen samenwerken. De input van bewoners is in iedere wijk maatwerk. Op basis van alle informatie, van wat ze zien en horen van bewoners, sociale wijkteams en organisaties stelt het team leefomgeving een wijkprogramma met prioriteiten op, zoveel mogelijk in overleg met bewoners en organisaties. Met inwoners, organisaties en collega's wordt invulling gegeven aan de te behalen resultaten. Elke jaar wordt gekeken of de behoeftes in lijn liggen met de vastgestelde lijnen in eerdere wijkprogramma's .

Fractie:	**D66 -16**
Pagina:	24
Vraag:	Hier wordt een koppeling gemaakt tussen de wijkaanpak en de herstelagenda. Kunnen de Teams Leefomgeving een beroep doen op de nog niet gelabelde middelen voor investeringen uit de herstelagenda? Zo ja, binnen welke kaders c.q. hoe maakt het college hierin een afweging en wordt de raad hierbij betrokken?
Antwoord:	Nee de middelen uit de herstelagenda kunnen door TLO niet zelfstandig worden ingezet. Vanuit wijkperspectief kijkt TLO wat er nodig is in de diverse wijken. Bij de middellange en lange termijn aanpak in de herstelagenda zal dit als input worden gegeven zodat gericht kan worden ingezet.

Fractie:	**D66 -17**
Pagina:	75, 78
Vraag:	Het veilig voelen in de wijk wordt hier als doel vermeld. Op pagina 78 staat hiervoor een indicator vermeld (29% van de Arnhemmers voelt zich weleens onveilig in de eigen wijk). Welke streefwaarde van deze indicator op welke termijn hoort bij het doel op pagina 75?
Antwoord:	Doel is dat Arnhemmers zich in hun eigen wijk veilig voelen. Dit is verwoord in de kadernota Veiligheid 2018-2022 'Arnhem; veilige stad'. Er is voor de aanpak van de wijkveiligheid in algemene zin geen streefwaarde (indicator) vastgesteld. In het bijzonder is in de kadernota

	aangegeven dat voor de wijken Malburgen, Klarendal, Centrum en Presikhaaf de wijkoverlast teruggebracht dient te worden tot gemiddeld Arnhems niveau.

Fractie:	**D66 -18**
Pagina:	80
Vraag:	Lobbyen met betrekking tot spoordossier Het college geeft aan kritisch te willen kijken naar de vereisten in de integrale OV-concessie. Echter, de eisen en wensen vanuit de raad voor de nieuwe OV-concessie zijn inmiddels aangeleverd naar de provincie. Hoe wil het college nu dan nog kijken naar eisen voor de integrale OV-concessie?
Antwoord:	Het klopt dat de wensen en eisen van de raad voor de concessie RijnWaal bij de provincie zijn neergelegd. Omdat het een belangrijk dossier is zal het college de voortgang en alle ontwikkelingen rond de concessie nauwlettend blijven volgen. Daarnaast voert het college in samenwerking met de regio Arnhem-Nijmegen een actieve lobby in de spoordossiers. Daarbij gaat het om de beleidsontwikkelingen die spelen op het hoofd- en regiospoor. Hierbij lobbyen we als Oost-Nederland op nationaal niveau.

Fractie:	**D66 -19**
Pagina:	80
Vraag:	Maatregelen voor alternatieven: fiets en openbaar vervoer Het college geeft aan nu aan de slag te gaan met het voorbereiden. Er ligt nog een motie van 29 januari 2020 (20M05) waarin het college is opgedragen direct na het zomerreces met een voorstel naar de raad te komen voor het ombouwen van wegen naar fietsstraten. Inmiddels is het zomerreces alweer een paar maanden achter ons. Wat is de status van de uitvoering van deze motie en komt dit voorstel nog voor de begrotingsbehandeling naar de raad zodat eventueel budget voor deze plannen nog kan worden meegenomen?
Antwoord:	Deze motie is nog onbeantwoord, daar wordt aan gewerkt. Het antwoord kan daarom niet voor de begrotingsbehandeling naar de raad worden toegestuurd.

Fractie:	**D66 -20**
Pagina:	80
Vraag:	Opstellen automaatregelenpakket Dit gaat over het weren van het onnodige autoverkeer in de binnenstad. Tegelijkertijd geeft het college hier aan “dit vraagt nauwe afstemming met parkeren in de (binnen)stad”. Ons ontgaat deze samenhang. Autoverkeer dat geweerd wordt hoeft toch niet meer te parkeren in onze (binnen)stad? Graag een nadere verklaring van deze relatie.
Antwoord:	De afstemming tussen automaatregelen en parkeren speelt specifiek in relatie tot intern (Arnhem zelf) en extern (bezoekers Arnhem) verkeer. Het klopt dat er geen relatie is voor doorgaand verkeer.

Fractie:	**D66-21**
Pagina:	81
Vraag:	Opstellen bereikbaarheidsprofielen Het college geeft aan “meer (kosten)efficiënte en effectieve vervoerswijzen” te gaan ontwikkelen en stimuleren. Bij het vaststellen van de accentnota fiets is door het college aangegeven dat de fiets en het OV de te prefereren vervoerswijzen in onze stad zijn. Waarom is dit dan nog nodig? Wat is de consequentie van deze activiteit van het college voor de eerder bij de accentnota fiets vastgestelde keuze?
Antwoord:	Er wordt gedoeld op fiets en OV als er wordt gesproken over het ontwikkelen van “meer (kosten)efficiënte en effectieve vervoerswijzen”. De Accentnota geeft ook de urgentie aan voor fiets, o.a. het ontwikkelen en versnellen van een netwerk van snelfietsroutes door de stad.

Fractie:	**D66-22**
Pagina:	81
Vraag:	Taxi

	Ongeveer een jaar geleden is de taxiverordening vastgesteld. Wat is dan nu de status van de implementatie en de uitvoering van de moties 19M81 en 19M80? Graag een kort overzicht en tijdslijn van de ondernomen acties en waar we nu staan met de implementatie. Wanneer is het doel dat de taxiverordening (met de bijbehorende regelingen uit de moties) van kracht zijn?
Antwoord:	In de taxiverordening is opgenomen dat deze op een nader te bepalen moment ingaat. De reden hiervoor is dat de implementatie in nauwe samenwerking met de branche plaatsvindt. Zowel de gemeente als de branche hebben hun taken. De gemeente zorgt voor de verbetering van de openbare ruimte waar noodzakelijk, de nadere regelingen, uitgifte van de vergunningen en de handhaving daarvan. De branche zorgt voor de opleidingen en uitgifte van het keurmerk en de controle op de kwaliteitsaspecten. In het najaar van 2019 is gestart met de voorbereidingen van deze zaken. Door de branche is een planning gemaakt aan de hand waarvan gezamenlijk de focus was op 1 september 2020 als invoeringsdatum. Door de Coronacrisis zijn de voorbereidingen echter tijdelijk gestaakt. Zowel de branche als de gemeente vonden het niet het juiste moment om te starten met de invoering. Taxichauffeurs die actief zijn op de straattaximarkt hebben bijna geen werk door drastische vermindering van het aantal OV-reizigers, het wegvallen van evenementen en de beperkte opening van de horeca. Het invoeren van een verordening heeft daarom nu geen zin. Daar komt bij dat we in die crisis, waar veel chauffeurs gebruik moeten maken van een bijstandsuitkering, de chauffeurs niet willen opzadelen met extra kosten om het keurmerk te kunnen halen. Ook is de handhavingscapaciteit in Coronatijd niet voldoende om te kunnen starten met de verordening. We richten ons nu op 2021, onder voorbehoud van de ontwikkelingen omtrent Corona en de ontwikkelingen in de taximarkt.

Fractie:	**D66 -23**
Pagina:	82
Vraag:	Tabel Doelen portefeuille onderdelen en budgetten In de tabel staan 3 doelen genoemd maar de budgetten staan alleen geaggregeerd op “Arnhem is beter bereikbaar”. Graag een uitsplitsing van dit budget naar de 3 genoemde doelen. De uitsplitsing van de 21,9 miljoen op blz. 83 (onder toelichting) hanteert weer 3 andere onderdelen. Graag een eenduidige relatie tussen de tabel op blz. 82 en de toelichting op blz. 83.
Antwoord:	Zoals beschreven in de leeswijzer (p.16) geven de tabellen 'doelen, portefeuilleonderdelen en budgetten' een eerste inzicht in de koppeling tussen de doelen en de budgetten. Hierbij is opgemerkt dat deze koppeling niet sluitend is. Dit onderdeel wordt verder doorontwikkeld. Vanwege in de leeswijzer genoemde redenen is de uitsplitsing van de tabel (p.82) niet te maken.

Fractie:	**D66-24**
Pagina:	83
Vraag:	Baten Er wordt een bate gevonden bij “beheer wegen: 1,3 miljoen”. Welk wegenonderhoud wordt dan uitgesteld/niet gedaan?
Antwoord:	Deze baten betreffen vergoedingen die we van de provincie ontvangen voor het beheren en onderhouden van het trolley-net. Dit wordt dus niet veroorzaakt door uitgesteld wegenonderhoud zoals in de vraag wordt aangenomen.

Fractie:	**D66 -25**
Pagina:	84
Vraag:	Onttrekking aan reserves Er wordt een onttrekking gedaan aan de BR BGB. Wat is de status van het programma BGB. Welke wijken zijn in het kader van BGB opgeknapt, welke niet, en is er nog een planning voor deze laatste wijken?
Antwoord:	Met de invoering van wijkgericht werken is de BGB aanpak, waarbij het groot onderhoud zich concentreerde in een aantal door de raad aangewezen gebieden, losgelaten. Hiervoor is de integrale programmering van het groot onderhoud in de plaats gekomen. Hierbij wordt gestreefd naar een optimale bundeling van beheeropgaven mede gestuurd door de input uit de wijken. Dit is een doorgaand proces en nooit klaar omdat er steeds weer nieuwe plekken in de stad aan onderhoud toe zijn. In de begroting is ook geen apart BGB budget meer opgenomen. De budgetten voor groot onderhoud zijn ondergebracht bij de verschillende producten zoals wegen en groen etc.

	De genoemde onttrekking uit de BR BGB betreft de afronding van een laatste vertraagd project uit de BGB aanpak te weten Spijkerbuurt. Met de afronding van dit project zal de BR BGB leeg zijn en worden opgeheven.

Fractie:	**D66-26**
Pagina:	81,84
Vraag:	Inzetten van schone mobiliteit wordt hier als doel vermeld. OP pagina 84 staat hiervoor een indicator vermeld (7 op de duizend auto's is elektrisch, tegen 12 op de duizend landelijk). Welke streefwaarde van deze indicator op welke termijn hoort bij het doel op pagina 81?
Antwoord:	De streefwaarden die hierbij horen zijn 1.000 openbare laadpalen en 20 snellaadpunten in 2023 in Arnhem en 6.000 openbare laadpalen en 100 snellaadpunten in 2030 in Arnhem. Gedachte daarbij is dat de aanleg van voldoende laadinfrastructuur randvoorwaardelijk om is de groei van electrische voertuigen te faciliteren.

Fractie:	**D66-27**
Pagina:	89
Vraag:	Stimuleren van herhaalbezoek, langer verblijf en meer besteding. Wanneer komt de genoemde uitvoeringsagenda “Toerisme en Recreatie” naar de raad?
Antwoord:	De uitvoeringsagenda maakt integraal onderdeel uit van de vernieuwde samenwerking in de regio Arnhem Nijmegen, en is specifiek gekoppeld aan de opgave 'ontspannen regio'. De concept uitvoeringsagenda 'Toerisme en Recreatie' wordt naar verwachting in 2020 ter kennisgeving aan de raad aangeboden.

Fractie:	**D66-28**
Pagina:	89
Vraag:	Stimuleren van herhaalbezoek, langer verblijf en meer besteding. Er wordt gesproken over “herinneringstoerisme, breder dan alleen de Slag om Arnhem”. Er wordt verder echter juist alleen maar gesproken over activiteiten rondom de Slag om Arnhem. Welke ander historische gebeurtenissen buiten de Slag om Arnhem maken onderdeel uit van het door het college genoemde “duurzaam programma herinneringstoerisme, breder dan de Slag om Arnhem”?
Antwoord:	De Slag om Arnhem is meer dan de militaire gebeurtenis. Het gaat in het programma ook om de gebeurtenissen die vanuit breder WO2 perspectief met de Slag samenhangen. Zoals onder meer de (gevolgen van de) evacuatie, het verzet, de positie van de Joodse gemeenschap, de wederopbouw en de betekenis daarvan voor individuele Arnhemmers. De verhalen van toen vertalen wij door naar nu. Naar onderwerpen als vrijheid, verdraagzaamheid, gastvrijheid en samenleven. Voor bezoekers positioneren we de Slag om Arnhem als onderdeel van Liberation Route Europe.

Fractie:	**D66-29**
Pagina:	99 ,185
Vraag:	De BENG-eisen voor Onderwijshuisvesting staan als risico (met bijna 100% waarschijnlijkheid en ca. 5 miljoen aan kosten ons grootste risico) in de begroting vermeld. Reeds enige tijd is bekend met welke eisen en op welk moment (1-1-2021) dit van toepassing zou worden. Gezien het feit dat de definitieve BENG-eisen bekend zijn, zijn de kostenconsequenties hiervan te berekenen. Waarom is dit opgenomen als risico in plaats van begroot binnen onderwijshuisvesting? Welke extra middelen voor onderwijshuisvesting zijn er nodig om de kosten van BENG, conform de aangenomen motie 20M67, op te nemen in de begroting (uitgaande van de 5 miljoen zoals nu becijferd) zonder het huisvestingsprogramma verder te temporiseren?
Antwoord:	Er is sprake van een risico omdat op dit moment nog niet duidelijk is wat de consequentie is van BENG voor de kostenverdeling tussen gemeente en schoolbesturen. Op basis van een onderzoek naar recente scholenbouwprojecten zal deze verdeling in goed overleg met de schoolbesturen worden gemaakt. De verwachting is dat het onderzoek eind oktober beschikbaar is.

Fractie:	**D66-30**
Pagina:	104
Vraag:	Er wordt structureel 0,1 miljoen begroot voor Beeldende en Monumentale kunst, vanaf 2022 vanuit de cultuurbegroting. En er wordt structureel binnen de cultuurbegroting 0,1 miljoen gereserveerd voor de uitvoering van het plan huisvesting creatieven. Wat wordt er binnen cultuur niet meer/ minder gedaan om deze 200.000 euro structureel vrij te maken?
Antwoord:	Er wordt feitelijk niet minder gedaan. We rekenen in 2021 en in 2022 0,5% minder accres door in de subsidie aan de culturele basisvoorzieningen ten gunste van het makersklimaat. Dit zoals vastgelegd in de actualisatie van het cultuurbeleid Stroomversnelling (collegebesluit 28 april 2020). Dat betekent dat er zowel in 2021 als in 2022 ca € 100.000,-- structureel per jaar beschikbaar is om de voorstellen op het gebied van Beeldende Kunst en plan huisvesting creatieven uit te voeren.

Fractie:	**D66 - 30 aanvullend**
Pagina:	
Vraag:	In de beantwoording staat dat er 100.000 euro structureel beschikbaar komt, terwijl in totaal 200.000 euro extra benodigd is. Kunnen jullie toelichten hoe dit kan?
Antwoord:	In 2021 komt er € 100.000 structureel beschikbaar door 0,5% minder accres door te rekenen in de subsidie van de culturele basisvoorzieningen en in 2022 doen we dit nogmaals en komt er aanvullend €100.000 structureel beschikbaar. Dat betekent vanaf 2022 dat er €200.000 structureel besteed kan worden voor het makersklimaat. In 2021 wordt er eenmalig € 100.000 vrij gemaakt vanuit de algemene middelen voor dit doel. Schematisch ziet het er zo uit.

	2021	2022
Verschuiving cultuurbegroting 2021	€ 100.000	€ 100.000
Verschuiving cultuurbegroting 2022	n.v.t.	€ 100.000
Algemene middelen	€ 100.000	n.v.t
totaal	€ 200.000	€ 200.000

Fractie:	**D66-31**
Pagina:	113
Vraag:	De schoolkostenregeling wordt omgevormd. Ouders krijgen hierdoor meer keuzevrijheid. Welke keuzevrijheid krijgen deze ouders? Kan het budget ook voor andere doeleinden binnen de Gelrepas worden ingezet? Zoals bijv. Sport en cultuur. Graag nadere toelichting.
Antwoord:	Met het voorstel om het stimuleren van meedoen op school binnen de GelrePas vorm te gaan geven, is meer maatwerk mogelijk in de ondersteuning van ouders en leerlingen. Zij kunnen dan zelf bepalen waar zij ondersteuning op inzetten. Nu is het zo dat een grote meerderheid van de scholen de schoolkostenregeling gebruikt om ‘af te boeken’ op de ‘Vrijwillige Ouderbijdrage’. Echter de meeste middelbare scholen vragen ouders daarnaast nog vrijwillig bij te dragen aan diverse niet verplichte onderdelen van onderwijsprogramma. Deze kosten variëren en kunnen hoog oplopen. Met de nieuwe opzet hebben ouders/leerlingen een basisbedrag dat zij naar eigen inzicht kunnen inzetten, bijvoorbeeld voor excursies. Of het bedrag ook voor andere doeleinden (sport, cultuur, recreatie) ingezet kan worden dan meedoen op school hebben we nog in overweging. We gaan nog in gesprek met het onderwijsveld over de schoolkosten en de ondersteuning van leerlingen en ouders hierbij. We zien en horen dat het stimuleren van meedoen op school voor leerlingen uit gezinnen met een laag inkomen zeer nodig is; dit pleit ervoor het bedrag dan ook voor dit doel te reserveren.

Fractie:	**D66-32**
Pagina:	117
Vraag:	In 2021 wordt € 0,6 miljoen toegevoegd aan de BR Bedrijfsvoering in het kader van de reorganisatie Werk en Inkomen. Hetzelfde bedrag wordt ook onttrokken aan de reserve BR

	bedrijfsvoering Werk en Inkomen. Wat is de verklaring dat eenzelfde bedrag wordt toegevoegd als onttrokken aan deze BR?
Antwoord:	De raad heeft, over een looptijd van meerdere jaren, incidenteel circa € 6 miljoen beschikbaar gesteld voor de reorganisatie Werk en Inkomen. De middelen zijn, op basis van de inschatting van dat moment, verdeeld over meerdere jaren beschikbaar gesteld en worden in de betreffende jaren gedoteerd aan de BR bedrijfsvoering. In 2021 gaat het om een dotatie van € 0,6 mln. Daarnaast worden ook lasten begroot met als tegenhanger (dekking) een onttrekking aan de reserve. Zijn de lasten in enig jaar lager dan begroot dan onttrekken we ook minder aan de reserve. Middels deze constructie blijven de middelen, bij een eventuele verschuiving in looptijd, beschikbaar voor het doel dat de raad heeft vastgesteld. Voor 2021 geldt dat in de begroting rekening wordt gehouden met € 0,6 miljoen aan uitgaven (en dus ook onttrekking aan de reserve).

Fractie:	**D66-33**
Pagina:	120 en 123
Vraag:	Er moet meer ruimte komen voor mensen die vanuit een zorginstelling zelfstandig gaan wonen. Het doel is 'voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare Arnhemmers'. De begroting spreekt van maximaal 120 woningen voor uitstroom uit Beschermd Wonen. Hoeveel moeten dit er naar verwachting minimaal zijn om het doel te bereiken? Waar vinden we het genoemde "Doelgroepenonderzoek 'wonen en zorg'?
Antwoord:	De 120 woningen zijn bedoeld voor de huisvesting van kwetsbare bewoners die uitstromen, breder dan allen beschermd wonen. Het Doelgroepenonderzoek wordt momenteel afgerond. Dit onderzoek gaat over ontwikkeling van de vraag naar huisvesting van verschillende doelgroepen (ouderen, verstandelijk en lichamelijk gehandicapten, uitstroom uit jeugdzorg, beschermd wonen en maatschappelijke opvang). Om een conclusie te kunnen trekken over de uiteindelijke opgave voor Arnhem zal deze vraag moeten worden afgezet tegen het huidige aanbod. Hiervoor zal de komende maanden worden gesproken met de corporaties, met zorgaanbieders, met sociale partners in de wijk. Daarna zal het rapport worden aangeboden aan de raad. Daarnaast zal ook met de regio worden gesproken over het bieden van passende woningen voor jeugdigen en volwassenen die doorstromen vanuit een zorginstelling. Het is een regionale opgave om in de woonbehoefte te voorzien.

Fractie:	**D66-34**
Pagina:	121
Vraag:	We vergroten het inzicht of passende zorg wordt ingezet. Op welke wijze wordt 'passendheid' beoordeeld, hoe wordt over de maatstaf 'passendheid' aan de raad gerapporteerd en op welke wijze kunnen individuele wijkcoaches van deze monitoring leren?
Antwoord:	Sociale wijkteams werken sinds 1 juli met een nieuw systeem, waarin het mogelijk is om vast te leggen of de beoogde doelen (die door inwoner en sociaal wijkteam zijn bepaald) worden gerealiseerd. De mate van doelbereiking geeft inzicht aan de inwoner/wijkcoach of de ingezette zorg passend is en of deze aangepast moet worden. We doen nu de eerste ervaringen op met dit nieuwe systeem. Zodra er voldoende data beschikbaar is en deze kwalitatief goed is, willen we deze ook een plek geven in de periodieke bestuursrapportages aan de raad.

Fractie:	**D66-35**
Pagina:	122
Vraag:	“Om Arnhemmers met een laag inkomen meer perspectief te bieden is versterking van de inkomensondersteunende maatregelen nodig. We willen dat onze regelingen naast een vangnet ook zoveel als mogelijk een weg uit armoede stimuleren.” Wanneer kan de raad een plan van aanpak verwachten op welke wijze uitvoering gegeven gaat worden aan deze ambitie. En wat wordt precies verstaan onder versterking van inkomensondersteunende maatregelen? Graag een toelichting welke maatregelen hier wel en niet in gaan vallen.
Antwoord:	Zoals in de nieuwe Armoede-agenda is beschreven gaan we gemeentelijke inkomensondersteuning op diverse onderdelen stapsgewijs versterken.

	• Nog betere bekendheid en verdere optimalisering van de toegang.
	• Versterking van enkele afzonderlijke regelingen:
	  ○ Modernisering van de GelrePas;
	  ○ verhoging van de Individuele Inkomens Toeslag voor gezinnen met oudere kinderen.
	  ○ omvorming van de Schoolkostenregeling.
	• Meer overzicht aanbrengen in alle gemeentelijke regelingen voor huishoudens met een laag inkomen.
	• Ervoor zorgen dat de regelingen meer dan nu het geval is het activeren van inwoners helpen stimuleren. Onderdeel hiervan is een `pilot maatwerkvoorziening gericht op tijdelijke financiële ondersteuning in specifieke situaties/levensgebeurtenissen, zoals een armoedeval.
	
	Op onderdelen, zoals bijvoorbeeld de verhoging van de van de IIT, is een raadsbesluit nodig en zullen wij tijdig een raadsvoorstel voorleggen. Op andere onderdelen zullen wij raad informeren over de voortgang.

Fractie:	**D66 -36**
Pagina:	123
Vraag:	De transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis geven we samen met de regio verder vorm. In 2021 worden nieuwe regionale afspraken gemaakt, waaronder financiële afspraken. Op welke wijze heeft de raad een rol in de totstandkoming van deze afspraken?
Antwoord:	Het college zal de uitkomst van de voorbereiding van de regionale samenwerkingsafspraken, waaronder de financiële afspraken, voorleggen aan de raad. Het moment is afhankelijk van de definitieve besluitvorming van het landelijke objectieve verdeelmodel waaraan o.a. wordt gewerkt door het Ministerie van BZK. Het streven is om het voorstel in Q2 2021 aan uw raad te kunnen voorleggen ter besluitvorming.

Fractie:	**D66-37**
Pagina:	131
Vraag:	Onder S08 Welzijn en Inclusie - Bestendigen regenboogaanpak, staat: "We hebben goed zicht op de doelgroep en versterken de samenwerking met partners in de stad". Is het GSA-netwerk ook een van de doelgroepen/partners die zijn betrokken?
Antwoord:	Het GSA-netwerk is op dit moment geen samenwerkingspartner, niet omdat we daar geen kansrijke samenwerkingspartner in zien, maar eenvoudigweg omdat er tot op heden geen contact met dit netwerk is geweest. Wanneer blijkt dat we iets voor elkaar kunnen betekenen, zullen we de samenwerking zeker aangaan.

Fractie:	**D66-38**
Pagina:	131
Vraag:	In 2020 vindt de herijking van de Welzijnsopdrachten plaats. Uiterlijk april 2020 zou dit volgens de raadsbrief (dec. 2019) geleid hebben tot een implementatieplan. Mogen wij dit implementatieplan ontvangen?
Antwoord:	Uw raad heeft begin juli de richtinggevende notitie Herijking welzijnsopdracht 'Samen werken aan een sterke sociale basis' ontvangen. De raad moet eerst besluiten over de richtinggevende notitie voordat het implementatieplan definitief kan worden op- en vastgesteld. Met de besluitvorming over de richtinggevende notitie stelt de raad de kaders vast. Het implementatieplan geeft invulling aan de uitvoering daarvan en is de bevoegdheid van het college. We informeren de raad over het implementatieplan zo gauw dat definitief is.

Fractie:	**D66-39**
Pagina:	132
Vraag:	Op blz. 132 en verder, onder Inclusief Arnhem (S08 Welzijn en Inclusie): hoe zie ik de vertaling van de motie 'Inclusiviteitsmonitor' in dit gedeelte terug?
Antwoord:	De vertaling van de motie 'inclusiviteitsmonitor' kan als volgt gezien worden: deze monitor gaat ons helpen om een beter beeld te krijgen op de vraag of onze acties op gebied van diversiteit en inclusie effectief zijn en geeft antwoord op de vraag het diversiteitsbeleid het beoogde effect heeft op de werkvloer.

Fractie:	**D66-40**
Pagina:	137
Vraag:	Motie 20M181 vraagt om een plan van aanpak bij de behandeling van het plan gezond & fit. Op dit moment is deze nog niet toegevoegd aan het plan gezond & fit. Wanneer volgt dit plan van aanpak?
Antwoord:	Zo spoedig mogelijk.

Fractie:	**D66-41**
Pagina:	139
Vraag:	Zijn bij de baten al rekening gehouden met de (mogelijke) extra inkomsten vanuit het uitvoeringsbudget lokale preventieakkoorden?
Antwoord:	Nee

Fractie:	**D66-42**
Pagina:	141
Vraag:	De cijfers vanuit de GGD-monitor komen uit 2016/2017. Zijn er meer recente cijfers over het percentage de Nederlandse Norm Gezond Bewegen, roken, de alcoholrichtlijn en kinderen dat minstens elke dag fruit eet?
Antwoord:	VGGM voert in opdracht van de gemeenten elke vier jaar een onderzoek uit naar de gezondheid van de inwoners. Momenteel vindt in alle 25 GGD-regio's in het land de uitvraag plaats voor de komend voorjaar te verschijnen nieuwe gezondheidsmonitor Volwassenen. VGGM publiceert voorts elke vier jaar een Kindermonitor (0-12 jr.) en jaarlijks een Integrale Jeugdrapportage, welke een beeld geeft van de gezondheid en het welzijn van de kinderen in de regio Gelderland-Midden in de leeftijd van 0 tot 19 jaar. De publicaties zijn te vinden op de site van VGGM.

Fractie:	**D66-43**
Pagina:	144
Vraag:	Energiebesparing bevorderen Het college geeft aan “voortzetten extra handhaving energiecontroles bij bedrijven”. Hoeveel controles zijn er in 2018, 2019 en tot nu toe in 2020 uitgevoerd en wat zijn de resultaten daarvan. In hoeveel gevallen is een besparingsactie opgezet en tot hoeveel CO2-reductie heeft dit geleid.
Antwoord:	Aantal uitgevoerde energiecontroles bij bedrijven: 2018: 104 2019: 101 2020: 29 van de geplande 120 (stvz per juli 2020) In 2020 zijn in verband met Corona tot augustus relatief weinig fysieke energiecontroles uitgevoerd. De ODRA heeft na de zomer een versnelling ingezet en verwacht daarmee voor het einde van het jaar toch deze 120 fysieke energiecontroles uit te kunnen voeren. Daarnaast waren in 2020 ook 200 administratieve gevelcontroles en 25 fysieke energiecontroles gepland in het kader van het versterkt toezicht vanuit EZK; in verband met Corona zijn deze omgezet naar ca 750 administratieve controles bij bedrijven die nog niet hebben voldaan aan de Informatieplicht. Deze bedrijven ontvingen een brief waarin zij geattendeerd worden op de Informatieplicht en waarin zij verzocht worden om de energiegegevens aan te leveren om daarmee vast te kunnen stellen of het bedrijf onder een klein/midden/grootverbruiker valt. Hiermee kan in 2021 het energietoezicht gerichter worden uitgevoerd. Resultaten: Uit de energiecontroles blijkt dat de meeste bedrijven bezig zijn met energiebesparing, maar dat weinig bedrijven alle energiebesparende maatregelen al hebben uitgevoerd. Bij ca 70% van de bedrijven is er sprake van 1 of meer tekortkomingen. De tekortkomingen zijn zeer divers en hebben betrekking op het gebouw, de faciliteiten en/of de processen. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld het ontbreken van een energieregistratiesysteem of de juiste verlichting, het goed inregelen verwarming/koeling/ventilatie, het aanbrengen van isolatie of tijdschakelingen, toepassen energiezuinigere machines, ed. Ook wordt gecontroleerd of is voldaan aan de

	Informatieplicht. De bedrijven krijgen een reactietermijn van 4 weken tot 12 maanden. Na de controle door de ODRA blijkt dat de bedrijven versneld aan de slag gaan; tot op heden zijn er nog geen dwangsommen opgelegd. CO2-reductie: De totale energiebesparing in kWh elektriciteit, m3 gas of CO2 die is gerealiseerd met toezicht en handhaving op energiebesparing is lastig in cijfers uit te drukken, omdat de bedrijven daarover geen rapportageplicht hebben. Verschillende externe factoren kunnen het verbruik omhoog of omlaag stuwen, waar je als gemeente of omgevingsdienst geen invloed op hebt: - De conjunctuur van de economie – machines draaien meer of juist minder; - Verandering of uitbreiding van bedrijfsactiviteiten; - Schommelingen in het weer. Daarnaast is het lastig om vanuit de energiecontroles een inschatting te maken van de bespaarde energie per maatregel, aangezien dit per branche sterk kan verschillen. Wel weten we de aantallen bedrijven die worden bezocht. Deze bedrijven voldoen na het initiële bezoek of na een eventuele hercontrole allen aan de wettelijke minima voor energiebesparing uit de Erkende Maatregelen Lijst (EML).

Fractie:	**D66-44**
Pagina:	144
Vraag:	Meer bedrijven en industrie aardgasvrij maken Het college geeft aan 500 Arnhemse bedrijven aardgasvrij te willen maken. Welk tijdspad heeft het college hierbij voor ogen en welke kosten zijn hiermee gemoeid? Hoe wordt hierbij samengewerkt met vertegenwoordigende organisaties zoals VNO/NCW?
Antwoord:	Uiterlijk eind 2021 moet de transitievisie warmte worden vastgesteld door uw raad. Hierin wordt het tijdspad vastgelegd waarop wijken van het aardgas gaan en welke alternatieve duurzame oplossingen voorhanden zijn. Op dit moment worden hiervoor verschillende onderzoeken uitgevoerd, zowel regionaal als stadsbreed. Een globale inventarisatie naar de warmte- en koudevraag van bedrijventerreinen maakt hiervan onderdeel uit. Op basis van deze uitkomsten zullen we in overleg met bedrijven(koepels) en andere stakeholders een strategie moeten bepalen. Tijdspad en kosten zullen daarin worden meegenomen. Voor wat betreft de ondernemersvertegenwoordigers bouwen we daarbij voort op de reeds gestarte samenwerking vanuit de energiescans voor bedrijven. Daarnaast worden er op dit moment al wijkgesprekken gevoerd over en studies gedaan naar warmteopties in wijken en buurten. Naast inwoners worden hier ook de bedrijven in de wijk bij betrokken.

Fractie:	**D66-45**
Pagina:	145
Vraag:	Uitbreiden gebruik zero emissie mobiliteit Wij ontvangen graag de genoemde “Visie deelvervoer en plaatsingsplan”.
Antwoord:	Het college heeft onlangs beleidsregels vastgesteld om de toelating van aanbieders op het gebied van deelvervoer te reguleren. De visie deelvervoer, inclusief plaatsingsplan is nog niet vastgesteld. Na vaststelling zal u daarover worden geïnformeerd.

Fractie:	**D66-46**
Pagina:	155
Vraag:	Onder de ambitie 'Arnhem biedt voldoende woonruimte' wordt vooral gesproken over het realiseren van nieuwe woningen. Waar in de begroting vinden we de concrete ambities en doelen waar het gaat op de bestaande woningvoorraad in Arnhem in de verschillende segmenten, en de transformatie daarvan in het kader van levensloopbestendigheid en duurzaamheid?
Antwoord:	Onder het kopje duurzame en levensloop geschikte woningen op blz. 160 en onder het programma S10, Klimaat en energie.

Fractie:	**D66-47**
Pagina:	156
Vraag:	Onder 'Versnellen en doorprogrammeren van (betaalbare) woningen vinden we bij '1.' een verdeling van de programmering over verschillende categorieën. Op welke wijze hangt deze verdeling samen met de uitkomsten van het Woningmarktonderzoek uit 2019, en in het bijzonder de daarin aangegeven "Kwalitatieve behoefte naar segmenten 2019-2030"? Graag toelichten.
Antwoord:	Het, in juli 2020 door de Raad vastgestelde, Plan van Aanpak woningbouwontwikkeling, waarbij het gehele woningmarktonderzoek uit 2019 een belangrijke onderligger is, is het vertrekpunt bij de verdeling over de categorieën. In dit PvA beschrijven we de uitkomsten van het woningmarktonderzoek 2019 inclusief De kwalitatieve behoefte maar segmenten 2019-2030 (blz 4). In hoofdstuk 4 worden conclusies getrokken voor de Arnhemse woningmarkt, in hoofdstuk 5 maatregelen. Programmering over de verschillende categorieën gebeurt op basis van d uitkomsten van het onderzoek en de vastgestelde maatregelen.

Fractie:	**D66-48**
Pagina:	157
Vraag:	Actualisatie van de stresstest Wanneer ontvangt de raad deze actualisatie?
Antwoord:	De verwachting is medio 2021.

Fractie:	**D66-49**
Pagina:	157
Vraag:	Meer bomen Bij het bomenplan zou ook een uitvoeringsplan worden gemaakt. Wanneer komt dit uitvoeringsplan naar de raad?
Antwoord:	Het uitvoeringsplan is in afrondende fase en zal dit jaar naar de raad worden gestuurd.

Fractie:	**D66- 50**
Pagina:	158
Vraag:	Herkenbare stad: (verpachte) agrarische gronden Graag een overzicht van de huidige status van de agrarische gronden in bezit van de gemeente Arnhem v.w.b. status biologische teelt, SKAL-certificering. Het overzicht graag per perceel.
Antwoord:	Van onze landbouwgronden (totaal circa 405 hectare) wordt ongeveer 10 hectare door een pachter SKAL gecertificeerd beheerd en circa 100 hectare beheren wij zelf SKAL gecertificeerd. De betreffende percelen liggen vooral in of grenzen aan onze parken en/of aan ecologisch belangrijke zones. Het format waarin deze vragen worden beantwoord leent zich niet voor het uitwisselen van een gedetailleerd kaartbeeld waarin een overzicht per perceel kan worden gegeven. Mocht daarvoor interesse zijn, dan kan dat uiteraard in een later stadium alsnog beschikbaar worden gesteld.

Fractie:	**D66-51**
Pagina:	159
Vraag:	De opvang van huisdieren Is er nu in de begroting een bedrag gereserveerd voor vervanging/verbetering van de huisvesting van St Dierentehuis Arnhem e.o.? Zo ja, waar had ik dit kunnen lezen?
Antwoord:	In de begroting is een (bestaand) budget aanwezig voor het ophalen en opvangen van zwerfdieren. Er wordt per opgehaald dier een vergoeding betaald aan Stichting Dierentehuis Arnhem e.o., in deze vergoeding zitten ook de kosten voor huisvesting. Voor eventuele nieuwe huisvesting/verbetering bestaande huisvesting zijn vanuit de gemeente geen aanvullende financiële middelen gereserveerd. Stichting Dierentehuis Arnhem e.o. is een zelfstandige stichting die ook op financieel gebied haar eigen verantwoordelijkheid draagt. Wel staan we positief tegenover het verstrekken van een garantie voor de lening die stichting Dierentehuis Arnhem e.o. afsluit met een financier indien een garantie nodig blijkt, waarbij het aandeel van de gemeenten aangesloten bij het Dierentehuis evenredig wordt verdeeld. Het bestuur van de stichting heeft overigens al meermalen aangekondigd dat een verbouwing kan

	leiden tot een tariefsverhoging. Dit is in een regionaal overleg met bestuurders gedeeld en dat werd niet onredelijk gevonden.

Fractie:	**D66-52**
Pagina:	162
Vraag:	Uitnames uit de BR Volkshuisvesting en BR Stimulering Woningbouw: graag ontvangen wij een onderbouwing van welke uitnames worden voorgesteld en hoe deze zich verhouden tot het door de raad vastgestelde doel van de genoemde reserves. BR Volkshuisvesting: Deze reserve is het uitvoeringsinstrument van de Nota Wonen. Overeenkomstig besluit van de raad d.d. 30 juni 2014, wordt deze reserve deels ingezet om een redelijke compensatie te bieden voor de gedupeerden van de WOS-fraude. De reserve wordt jaarlijks gevoed met het renteresultaat dat wordt behaald op de uit te zetten Startersleningen. BR Stimulering Woningbouw: De kredietcrisis heeft geleid tot een forse economische recessie, met grote gevolgen voor de vastgoedmarkt. Om de bouwproductie door te laten gaan op het gewenste niveau stimuleringsmaatregelen voorzien. Voor de dekking daarvan is deze reserve gevormd. De bedragen zijn vooral bedoeld voor projecten met prioriteit voor de gemeente alsmede die van groot belang zijn voor de stedelijke ontwikkeling en grootschalige herstructurering.
Antwoord:	- Uitname BR Volkshuisvesting: € 125.000 in 2021 en € 125.000 voor uitbreiding van woonwagenstandplaatsen. Deze reserve wordt ook ingezet voor de WOS fraude afhandeling maar die compensatie is afgehandeld, we zullen nog wel beperkt gelden ontvangen uit de fraudevorderingen. Tav de startersleningen; er wordt jaarlijks een bedrag aan de BR toegevoegd uit het destijds vastgestelde rentevoordeel op de startersleningen, dat is dus een toevoeging, geen onttrekking. De BR Volkshuisvesting wordt nu dus nog alleen ingezet voor de nota wonen. - Uitname BR Stimulering Woningbouw: € 115.000 in 2021 voor programma-aansturing en nadere uitwerking van het plan van aanpak woonwagenstandplaatsen. Het onderzoek naar de woonwagenstandplaatsen is onderdeel is van de beleidsdoelen op gebied van wonen (nota Wonen). De te maken kosten en de dekking uit de bestemmingsreserve Stimulering Woningbouw en bestemmingsreserve Volkshuisvesting zullen wij in de begroting 2021 opnemen. (Zie raadsbrief 23 juni 2020, Plan van aanpak uitbreidingwoonwagenlocaties Arnhem).

Fractie:	**D66-53**
Pagina:	173
Vraag:	Er staat: "De BR Solvabiliteit is een extra buffer voor onvoorziene tegenvallers." De raad heeft in de begroting 2020-2023 een ander doel aan deze reserve meegegeven: "Een belangrijke doelstelling is naast een robuuste begroting en buffers voor risico's ook het streven naar een robuustere financiële positie. Hiervoor wordt structureel gespaard in de bestemmingsreserve Solvabiliteit." In het raadsvoorstel waarin de systematiek van de BR Solvabiliteit werd geïntroduceerd stond mede als doel vermeld "Schulden door investeringen binnen één generatie (20 jaar) aflossen". Op grond van welk raadsbesluit is het opvangen van onvoorziene tegenvallers ook een doel van deze bestemmingsreserve?
Antwoord:	De BR Solvabiliteit zorgt voor een gezondere begroting. Met de vorming van de BR Solvabiliteit is een tegenhanger gevormd voor de schuldenlast, waardoor deze in theorie binnen één generatie afgelost kan worden. Bij de vaststelling van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen is dit door ge raad bekrachtigd met het volgende uitgangspunt: 'De gemeente heeft een extra buffer voor niet voorspelbare gebeurtenissen in de vorm van de bestemmingsreserves Solvabiliteit. De rekenregels daarvoor liggen vast in de verordening Financieel beleid en beheer.' In art.11, lid 6 onder c. is ook geregeld dat de gemeenteraad een besluit kan nemen over 'een of meerdere onttrekkingen aan de BR solvabiliteit'. De gemeente beschikt overigens over meer buffers voor het opvangen van tegenvallers. In de begroting zijn daarvoor posten opgenomen bijvoorbeeld de post onvoorzien. Daarnaast vormen de algemene reserve en een drietal bestemmingsreserve van het grondbedrijf de belangrijkste

	buffers als onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit om risico's als die zich voordoen op te vangen.

Fractie:	**D66-54**
Pagina:	173
Vraag:	De verdeling van de middelen in de BUIG, zoals door het Rijk in september besloten, kan van grote invloed zijn op de financiële positie. Graag ontvangen we een doorrekening van de BUIG-middelen zoals in september vastgesteld en een overzicht van de gevolgen daarvan voor de begroting danwel de risicoparagraaf.
Antwoord:	Onlangs heeft het ministerie van SZW de definitieve BUIG budgetten voor 2020 en de voorlopige BUIG budgetten voor 2021 op gemeente niveau bekend gemaakt. Daarnaast is in de rijksbegroting een nieuwe raming afgegeven voor de macrobudgetten 2022 tot en met 2025. Conform afgesproken systematiek, vastgesteld bij het programmaplan Doorbraak naar Werk op 03 juli 2019, wordt de begroting van Arnhem geactualiseerd naar aanleiding van aanpassingen vanuit het Rijk. Op dit moment zijn wij aan het berekenen welke effecten eerder genoemde bijstellingen hebben op de Arnhemse begroting. Wij streven er naar u eind oktober te informeren via een aparte raadsinformatiebrief. De verwerking in de begroting zal, conform gemaakte afspraak, plaatsvinden in het eerstvolgende cyclusproduct, verzamelbesluit 1 van 2021 zijn.

Fractie:	**D66-55**
Pagina:	187
Vraag:	Volumegroei 2021 Is dit niet iets dat uit het budget voor prijs- en volumeontwikkeling moet komen, en dus niet als een risico kan worden opgevoerd?
Antwoord:	De volumeontwikkeling van het doelgroepenvervoer ligt vele malen hoger dan de ontwikkeling van het aantal inwoners van Arnhem dat de volumeontwikkeling van de begroting bepaalt. Daarmee biedt de volumeontwikkeling van de begroting zoals voorgeschreven in de financiële verordening geen ruimte om de volumeontwikkeling van het doelgroepenvervoer op te vangen wanneer deze zich voordoet. Daarom is dit als risico opgenomen.

Fractie:	**D66-56**
Pagina:	188
Vraag:	Wanneer wordt de inventarisatie verwacht van de Arnhemse Sportfederatie over de consequenties van de coronacrisis voor Arnhemse verenigingen?
Antwoord:	Het Mulier instituut is eind september gestart met het onderzoek, de resultaten worden begin november verwacht.

Fractie:	**D66-57**
Pagina:	188
Vraag:	Het Sportbedrijf berekent bruto tarieven voor de velden. Vervolgens zijn er compensatiemogelijkheden voor onderhoud en investeringen, waardoor het netto tarief per veld lager is voor een vereniging. Bij het Rijk wordt compensatie aangevraagd voor de huren. Zijn de bruto tarieven huur aangevraagd als compensatie bij het Rijk of de bedragen na compensatie? En worden de compensaties aan de verenigingen voor onderhoud en investeringen wel uitbetaald aan verenigingen?
Antwoord:	De verenigingen die hiervoor in aanmerking komen hebben deze compensatie ontvangen. We hebben in samenwerking met het sportbedrijf de mogelijkheden bekeken die de Rijksregeling biedt. Het lijkt erop dat de regeling ruimte biedt om de investeringscompensatie eveneens aan te vragen. De exploitatiecompensatie die verenigingen krijgen is niet aan te vragen bij het Rijk, aangezien er geen sprake was van exploitatie in deze periode. Een voorwaarde voor het aanvragen van de investeringscompensatie is dat de verenigingen dit bedrag kwijtgescholden hebben gekregen (of dat zij hiervan schriftelijk in kennis gesteld zijn).

Fractie:	**D66-58**
Pagina:	198
Vraag:	In het kader van de Herstelagenda hoeven investeringen in verduurzaming van vastgoed niet meer volledig maar slechts voor 60% te worden terugverdiend. Om welke bedrag aan investeringen gaat het hier, wat is de onderbouwing van de 60% en op welke termijn dienen deze voor 60% te worden terugverdiend?
Antwoord:	Deze tekst in de begroting is wat te voorbarig. In het onderdeel anticyclische investeringen van de herstelagenda zijn vele projectvoorstellen aangedragen, verbouwing en duurzaamheidsinvesteringen in de gemeentewerf aan de Snelliusweg is er een van. Een ander voorstel is om terugverdienen van duurzaamheidsmaatregelen van 100 naar 60% te zetten. Uit de projectvoorstellen moet nog een keuze worden gemaakt.

Fractie:	**D66-59**
Pagina:	204, 205
Vraag:	We willen investeren in jonge medewerkers. Tegelijkertijd loopt het traineeprogramma volgens de tabel op pagina 205 in 2021 af. Worden trainees vanaf dat moment bekostigd uit de reguliere budgetten? Of eindigt het traineeprogramma en wordt op een andere wijze invulling gegeven aan de ambitie om jonge mensen te interesseren voor werk bij de gemeente en aan de organisatie te binden?
Antwoord:	Het traineeprogramma dat in maart 2020 is gestart, met 11 trainees, loopt 2 jaar door. Evenals bij de vorige twee traineeprogramma sturen wij er op dat deze trainees zo veel mogelijk op reguliere vacatures instromen. Dat is tot nu toe goed gelukt. Enkele trainees hebben zelf gekozen om een andere weg in te slaag en een enkeling vonden wij minder geschikt om in te laten stromen. Gemiddeld 7 van de 10 trainees zijn ingestroomd. Eind volgend jaar wordt opnieuw overwogen in welke vorm er een vervolg wordt gegeven aan een nieuw traineeprogramma. Het is en blijft de bedoeling om te investeren in jonge medewerkers. Naast ons eigen traineeprogramma gebeurt dat ook deelname aan een regionaal traineeprogramma (met 1 plek), door actief stagebeleid en de mogelijkheid van werkervaringsplekken.

Fractie:	**D66-60**
Pagina:	207
Vraag:	We missen bij 'financiën en control" de uitvoering van motie 20M209g. Graag vernemen we met welk tijdpad de verschillende stappen die in die motie worden genoemd gedurende 2021 doorlopen worden en hoe dit een plek krijgt in de activiteiten zoals hier in de conceptbegroting genoemd.
Antwoord:	Met de Auditcommissie zal worden overlegd over de in 2021 te doorlopen stappen met betrekking tot de op 16 september jl. aangenomen motie 'Realistisch inschatten en bewuster beleid'. In ieder geval zijn wij voornemens de volgende punten onderdeel te laten zijn van deze stappen: • Bepaling van de omvang van de structurele risico's; • Actualisatie/vergelijking van de omvang van het risicoprofiel van de gemeente Arnhem met gemeenten die risico's op structurele budgetten zwaarder meewegen; • Aansluiten bij de laatste informatie van de commissie BBV met name de notitie 'Meerjarig Financieel inzicht voor de raad' van september 2020; • Consultatie van enkele experts op het gebied van de gemeentefinanciën; • Overleg met de auditcommissie en financiële woordvoerders over suggesties voor mogelijke aanpassingen in de spelregels; • Voorbereiding van een voorstel, zoals in de motie gevraagd.

PvdA

Fractie:	**PvdA-1**
Pagina:	68
Vraag:	Wat wordt bedoeld met ‘klantreizen’ (p. 68)?
Antwoord:	Een klantreis is een manier om in kaart te brengen welke stappen de burger doorloopt bij de aanvraag van een product of dienst, om duidelijk te krijgen hoe we dit proces voor de burger (en daarmee de klanttevredenheid) kunnen verbeteren.

Fractie:	**PvdA-2**
Pagina:	68
Vraag:	Wanneer komt de nieuwe applicatie voor afspraken? Hoe gaat deze eruitzien? (p. 68)
Antwoord:	De nieuwe applicatie wordt in de zomer van 2021 ingevoerd. Deze biedt de mogelijkheid om efficiënter te plannen, gerichter informatie uit te vragen vóór een afspraak, en de klantgegevens beter te beschermen.

Fractie:	**PvdA-3**
Pagina:	68
Vraag:	Welke eDiensten voor burgerzaken staan op de rol? (p. 68) Wanneer worden deze gelanceerd?
Antwoord:	De e-diensten die in de tweede helft van 2021 als eerste worden ingevoerd, zijn doorgeven vermissing reisdocument, overlijdensaangifte, naamskeuze en geheimhouding.

Fractie:	**PvdA-4**
Pagina:	68
Vraag:	Worden de resultaten van het klanttevredenheidsonderzoek gedeeld met de raad? (p. 68). Wanneer wordt dit onderzoek uitgevoerd?
Antwoord:	Ja, de resultaten zullen met de raad worden gedeeld. Het onderzoek wordt in het laatste kwartaal van 2021 uitgevoerd.

Fractie:	**PvdA-5**
Pagina:	76
Vraag:	Wat is ‘periodiek’ in gesprek? Worden er jaarlijks gesprekken georganiseerd (p. 76)?
Antwoord:	In 2019 heeft de burgemeester de gesprekken met de bewoners gevoerd in de 8 TLO-gebieden. Daaruit zijn de wijkveiligheidsagenda's vastgesteld. De opzet is om 2021 te gebruiken om terug te gaan naar de bewoners om met hen de vraag te beantwoorden of we de goede onderwerpen hebben opgepakt en welke aandacht / aanscherping er vervolgens gewenst is. In de tussentijd wordt er in de gebieden gewerkt via wijkveiligheidsoverleggen aan het daadwerkelijk oppakken van de door de bewoners aangegeven prioriteiten en daarover zijn we continu in overleg met de buurt (bewonersverenigingen, ondernemersverenigingen en de diverse partners in de wijk).

Fractie:	**PvdA-6**
Pagina:	76
Vraag:	Zijn overlastplekken (hotspots) al in kaart gebracht? Is er al een gerichte aanpak voor deze plekken? (p. 76)
Antwoord:	De overlastplekken zijn per gebied in kaart gebracht. We zijn vanuit de wijkveiligheidsoverleggen ook actief bezig met de aanpak van overlast. Daarnaast krijgen wij ook veel meldingen binnen op veiligheid@arnhem.nl en pakken we diverse vormen van jeugdoverlast, woonoverlast concreet aan. Tegelijkertijd hebben we ook onze totaalaanpak omtrent bestrijding overlast inzichtelijk gemaakt (en het instrumentarium dat we hiervoor hebben) en daarin willen we de komende jaren ook echt nog verbeterslagen maken.

Fractie:	**PvdA-7**
Pagina:	80
Vraag:	Is er al een verkeerskundig onderzoek Singelgarage? (p. 80)? Welke plannen zijn voorgenomen voor de garage?

Antwoord:	Ja, er is al een verkeerskundig onderzoek. Er wordt momenteel gekeken of dubbelgebruik bij de nieuwe, nog te bouwen, garage van het Bestuurskwartier mogelijk is. Zodra die mogelijkheden bekend zijn wordt verder onderzoek gedaan.

Fractie:	**PvdA-8**
Pagina:	
Vraag:	Wat is de top-10 met meest verkeersonveilige punten op het Arnhemse wegennet (p. 81)? Is er een planning met voorgenomen verbetervoorstellen en de uitwerking daarvan?
Antwoord:	Deze top 10 staat beschreven in de BLIQ rapportage. Momenteel loopt het onderzoek naar de top 10 locaties en worden de verbetervoorstellen uitgewerkt. Planning van verdere uitwerking hangt af van de complexiteit en kosten van de oplossingen.

Fractie:	**PvdA -9**
Pagina:	
Vraag:	Welke acties worden ondernomen om het parkeren (van personenwagens en vrachtwagens) bij werklocaties ordentelijk te organiseren met inachtneming van het behoud van bereikbaarheid en voorkomen van overlast? (p. 87)
Antwoord:	Op dit moment zijn er nauwelijks signalen bekend rond overlast van parkeren (van persoonswagens en vrachtwagens) op werklocaties. Enkel bedrijventerrein Rijnpark geeft aan druk op parkeren van personen auto's te ervaren vanuit het feit dat zij gelegen zijn aan de zone voor betaald parkeren en bij hen deze zone ophoudt waardoor veel medewerkers die werkzaam zijn bij in de binnenstad en bij de diverse overheidsinstellingen ook in deze omgeving willen parkeren. Bij nieuwbouw op werklocaties passen we onze parkeernormen toe. Deze zorgen ervoor dat er aan de voorkant in principe voldoende parkeerplaatsen worden gerealiseerd. Om parkeeroverlast in de toekomst te voorkomen, neemt de gemeente Arnhem deel aan een ambtelijk regio overleg over truckparking in de regio. Dit overleg is geïnitieerd vanuit de provincie en komt voort uit parkeerdruk vanuit vrachtwagens in omliggende gemeenten. Verkend wordt wat goede faciliteiten en locaties zijn (regionale) truckparking-voorzieningen. Daarnaast wordt voor enkele werklocaties bekeken of deze aan de pilot voor de eHUBS/ elektrische fietsen toegevoegd kunnen worden (o.a, Gelderse Poort en open bedrijventerreinen) Vanuit de doelstellingen van het NEMIA programma wordt gewerkt aan Werkgevers Modal shift. Hierin wordt bij werkgevers gewerkt aan bewustwording en gedragsverandering en aangestuurd op het stimuleren van gebruik van Openbaar vervoer en fiets voor hun medewerkers.

Fractie:	**PvdA-10**
Pagina:	
Vraag:	“Het winkelhart moet compacter zijn. Aan de randen van de binnenstad is ruimte voor een nieuw programma (…)” Zijn er concrete plannen voor de ontwikkeling van een compacter stadshart, al dan niet met combinaties tussen wonen en bedrijvigheid? Wordt/is hierover overlegd met betrokkenen in de binnenstad? (p. 88). Komt hier een voorstel of visie voor naar de gemeenteraad?
Antwoord:	De ontwikkeling van een compact(er) stadshart is beleidsmatig verankerd in de Rapportage De Arnhemse Binnenstad mei 2016, de Rapportage De Arnhemse Binnenstad maart 2018 en Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021. Hier is dus geen nader voorstel of visiedocument nodig. Hierover wordt intensief overleg gevoerd met het Platform Binnenstadsmanagement Arnhem. Dit overleg vindt plaats met haar bestuur maar ook binnen de PBA werkgroep Ruimtelijke Ontwikkeling die gevormd wordt door PBA, gemeenten, makelaars, ontwikkelaars, horeca en bewonersplatform 6811. In het nieuwe concept omgevingsplan van de Binnenstad is na overleg met PBA en genoemde werkgroep geopteerd voor een bestemmingsplan dat ruim van opzet is. Door flexibel te zijn qua functies stel je de markt optimaal in staat hier invulling aan te geven. Binnenstedelijk wonen is een gezamenlijke ambitie dus ook hier is ruimte voor.

	Tot slot heeft PBA een kwartierenplan opgesteld met stakeholders. De binnenstad in Arnhem is opgedeeld in acht kwartieren met elk een eigen karakter. Er is onderzoek gedaan naar de wijkidentiteit van deze acht kwartieren. Hierbij is ook over de grens van de binnenstad gekeken om verbinding te leggen met de zogenaamde eerste schil rondom de binnenstad. Denk hierbij aan het Spijkerkwartier, Modekwartier, Stadsblikken Meinerswijk en de Melkfabriek.

Fractie:	**PvdA-11**
Pagina:	
Vraag:	Hoe vindt de samenwerking plaats tussen de provincie en de gemeente Nijmegen inzake het versterken van de centrumgemeenten/complementariteit? (p. 88)
Antwoord:	Er is een regionale agenda in maak. Samen met de gemeente Nijmegen voert Arnhem hierover de gesprekken met de provincie Gelderland. Bruisende Binnensteden (Arnhem/Nijmegen) en Krachtige Kernen (de kleinere dorpskernen) is één programmalijn van deze regionale agenda. Zodra deze gereed is zal de raad hierover bericht worden. Daarnaast gaat de Regio Arnhem Nijmegen voor een MKB-deal. De 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen hebben samen met de provincie Gelderland en diverse belangen- en ondernemersverenigingen een voorstel ingediend bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) om honderden midden- en kleinbedrijven in de regio te helpen bij vragen en investeringen in digitalisering. In totaal willen de samenwerkende partijen dat er 1,6 miljoen euro beschikbaar komt via een MKB-Deal voor de periode 2021-2023.

Fractie:	**PvdA-12**
Pagina:	
Vraag:	Komt er een plan voor het in ontwikkeling zijnde Innovatielab? Wat is de planning? (p. 90). In de Herstelagenda werd het Innovatielab niet toegelicht.
Antwoord:	De initiatiefnemers van het Innovatielab en -programma Connectr zijn bezig met het opstellen van een businessplan met de vier onderdelen van Connectr: organisatie, innovatieprogramma, innovatielab en shared facilities. De organisatie en innovatieprogramma gaan naar verwachting in het eerste kwartaal van 2021 van start. In het vierde kwartaal van 2021 zal naar verwachting het fysieke innovatielab gerealiseerd zijn.

Fractie:	**PvdA-13**
Pagina:	110
Vraag:	Het college schrijft dat zij werkgevers willen motiveren om hun werk inclusiever te organiseren . Wat doet de gemeente Arnhem zelf als werkgever om werk inclusiever te organiseren? Hoeveel mensen met een beperking en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt heeft de gemeente zelf in dienst? Hoe verhoudt zich dit tot de aantallen van de banenafspraak?
Antwoord:	De gemeente als werkgever heeft inclusie en diversiteit hoog op de agenda staan. De gemeente heeft o.a. aandacht besteed aan Diversity Day (6 oktober). Op 7-10-2020 heeft onze directie een intern charter 'Diversiteit en Inclusie' getekend. Daarnaast is en wordt de training 'selecteren zonder vooroordelen' door veel leidinggevenden en P&O-adviseurs gevolgd. In vacatureteksten benadrukken we diversiteit en ook bij werving en selectie en het behouden van medewerkers hebben we hiervoor speciale aandacht. Het exacte aantal mensen, dat bij ons in dienst is, met een beperking en/of een afstand tot de arbeidsmarkt, is (nog) niet bekend. Binnenkort hopen wij dat, via een anonieme en vrijwillige enquête onder het personeel in beeld te krijgen. Eerder is dat, om privacyredenen, niet geregistreerd. Het aantal mensen dat onder de banenafspraak valt is wel bekend. We voldoen nu aan de taakstelling 2020 van de banenafspraak. Eind 2020 moeten wij minimaal 30,7 banen (van 25,5 uur) hebben ingevuld. Op dit moment zijn er 40,2 banen gerealiseerd, waarvan 13,2 banen bij de kernorganisatie, op MBO+/HBO-niveau. De andere zijn via SW detachering gerealiseerd. Verwachting is dat een aantal van deze kandidaten potentie hebben om door te groeien binnen hun vakgebied.

Fractie:	**PvdA-14**
Pagina:	113
Vraag:	Aanpassen schoolkostenregeling waarbij het budget wordt toegevoegd aan de gelrepas Dit voorstel komt uit de Armoedeagenda . Die is echter nog niet in de raad geweest . Betekent dit dat als de raad hier ja tegen zegt in de begroting , dit onderdeel in de armoede agenda niet meer gewijzigd kan worden?
Antwoord:	De begroting regelt het financieel kader. De raad kan bij de armoede agenda anders besluiten over de inzet

Fractie:	**PvdA-15**
Pagina:	
Vraag:	“We onderzoeken de mogelijkheden van een stadsakkoord met ontwikkelaars en corporaties” (p. 156). In het door de raad vastgestelde Plan van Aanpak: Woningbouwontwikkeling staat het instellen van een stadsakkoord gepland voor Q4 2020. Lopen er al gesprekken met ontwikkelende partijen? Wordt de raad dit jaar nog geïnformeerd over de ontwikkeling van het stadsakkoord?
Antwoord:	In het kader van het PvA woningbouwontwikkeling, de woondeal, de verstedelijkingstrategie en de omgevingsvisie Arnhem lopen er gesprekken met corporaties en andere ontwikkelende partijen over de gezamenlijk (woningbouw opgave in Arnhem en het instellen van een (regionale) versnellingstafel samen met de Rijksoverheid, gemeenten, provincie en ontwikkelaars. Gesprekken over een Stadsakkoord volgt uit deze gesprekken. Het college zal de Raad dit jaar informeren over de voortgang van deze gesprekken.

Fractie:	**PvdA -16**
Pagina:	
Vraag:	P9/10 Hoeveel geld is er vanuit Urban sports beschikbaar voor de blauwe golven? In de tabel op p9 staat €15.000,- in de tekst op p10 €200.000,-?
Antwoord:	Er is €200.000,- beschikbaar. Dit wordt gedekt uit het structurele budget voor Urban Sports en komt neer op €15.000 aan lasten per jaar.

Fractie:	**PvdA -17**
Pagina:	92
Vraag:	Op p92 staat te lezen dat we €700.000,- minder subsidie krijgen en daarom ook het zelfde bedrag minder uit geven aan Gelderland herdenkt, wat kunnen we hierdoor niet meer doen in vergelijk met voorgaande jaren?
Antwoord:	De extra Gelderland Herdenkt middelen ontvingen wij eenmalig van provincie in verband met de extra activiteiten die de regio uitvoerde in het kader van het regioprogramma Airborne Region en Veluwe Remembers. In de Airborneregio is onder meer geïnvesteerd in renovatie van het Airbornemuseum, digitaal ontsluiten van routes en verhalen, impuls informatiecentrum Driel en extra programmering in het kader van 75 jaar Slag om Arnhem (Arnhem Lights, Airborne by Night, Nacht van de Eusebius). Op de Veluwe is onder meer een impuls gegeven aan informatiecentrum Apeldoornse Bosch, het Westerborkpad en Informatiecentrum Putten.

Fractie:	**PvdA -18**
Pagina:	
Vraag:	Is er onderzocht waarom in Arnhem maar zo weinig kinderen lid zijn van een sportvereniging? Zo ja, wat zijn hier de uitkomsten van?
Antwoord:	Er is niet specifiek voor Arnhem onderzocht waarom weinig kinderen lid zijn van een sportvereniging. Er is wel onderzoek gedaan naar waarom kinderen in het algemeen afhaken bij sportverenigingen (vooral vanaf 11-12 jaar). Dat heeft niet te maken met dat kinderen sporten niet leuk vinden, maar valt onder andere samen met het gaan naar de middelbare school. Kinderen krijgen een drukker leven en tegelijkertijd vaak andere interesses. Het effect wordt versterkt indien een vereniging niet aantrekkelijk genoeg is voor deze doelgroep en/of geen rekening houdt met hun behoeften. Dit kan liggen aan onvoldoende niveau van trainers, te veel verplichtingen

	etc. etc. Uit dat onderzoek blijkt dat deze kinderen vaker aansluiting vinden bij een lossere vorm van sport.

Fractie:	**PvdA -19**
Pagina:	
Vraag:	De gemeente heeft gedurende de corona crisis een tijd lang de sportverenigingen vrij gesteld van de huursom voor de accommodaties. De gemeente is hiervoor gecompenseerd door het rijk. Welk bedrag heeft de gemeente ontvangen van het rijk?
Antwoord:	De gemeente heeft nog niets ontvangen, de sluiting van de aanvraagtermijn is 15 oktober. De compensatie aan de verenigingen is inmiddels, vooruitlopend op compensatie van het Rijk, uitgekeerd.

Fractie:	**PvdA - 20**
Pagina:	
Vraag:	Verenigingen betalen een netto huur bedrag (ze zorgen zelf voor zaken zoals belijning, verlichting, kantines en kleedgelegenheden, en krijgen hiervoor een vermindering van de huurkosten). Klopt het dat de gemeente meer ontvangen heeft dan dit netto bedrag?
Antwoord:	Nee. Het volledige bedrag dat de gemeente danwel sportbedrijf Arnhem zal ontvangen, is reeds uitgekeerd aan de sportverenigingen.

Fractie:	**PvdA - 21**
Pagina:	
Vraag:	Welke kosten vallen er onder het vaste tarief van de afvalstoffen heffing?
Antwoord:	Bij de onderverdeling van de heffing naar een vast en variabel deel is gekozen om de variabele kosten voor inzameling en verwerking van restafval in het variabel tarief te dekken. Met de inkomsten uit het vaste deel van het tarief wordt de basisinfrastructuur voor het uitvoeren van de afvalinzameling gedekt: inrichting containers en afvalbrengstation, uitvoeringsorganisatie, handhaving en inzameling en verwerking van herbruikbare afvalstromen.

Arnhem Centraal

Fractie:	**AC-1**
Pagina:	
Vraag:	In het hoofdstuk S02 Bereikbaarheid blz. 80 - 85 zie wij nergens iets terug over de aanpak m.b.t. de stadsdistributie. Is dit niet opgenomen in de begroting of staat dit niet vermeld?
Antwoord:	Dit valt onder S10 Klimaat en energie en wordt daar dus beschreven.

Fractie:	**AC-2**
Pagina:	
Vraag:	Op blz. 156 staat: uitbreiden woonwagenkamplocaties. Om als pilot te beginnen zou het woonwagenkamp aan de Bethaniënstraat daarvoor het meest geschikt in aanmerking komen, aangezien daar het terrein nog steeds gifvrij moet worden gemaakt. Zou dat alsnog meegenomen kunnen worden in de begroting?
Antwoord:	De woonwagenlocatie aan de Bethaniënstraat is één van de pilotlocaties; een mogelijk tweede pilotlocatie is de locatie Frieslandsingel of de locatie Gelderse Rooslaan. Dit is benoemd in de raadsbrief van 23 juni 2020 over het plan van aanpak voor uitbreiding van woonwagenlocaties. De dekking van een uitbreiding van de locatie Bethaniënstraat is financieel al geregeld via een apart raadsbesluit (27 mei 2020).

Fractie:	**AC-3**
Pagina:	
Vraag:	Arnhem Centraal heeft al zeker een jaar geleden vragen gesteld over de bewonersbudgetten en de gevolgde systematiek, die ooit gebaseerd was op een bedrag per inwoner. De hoogte daarvan werd bepaald door het type wijk. Echter, al jaren zijn er volgens onze informatie geen verhogingen of herzieningen van de bewonersbudgetten opgetreden, terwijl Arnhem qua inwonertal is gegroeid en zeker een wijk als Schuytgraaf een enorme groei heeft doorgemaakt. Ook zijn er wijken die meer of minder een krachtwijkkarakter hebben gekregen, maar dat heeft de budgetten naar ons weten niet beïnvloed. Is dit correct? Betekent dit na eventuele herrekening een verhoging van het bedrag aan bepaalde bewonersbudgetten of worden de bedragen verlaagd om binnen budget te blijven?
Antwoord:	De aanname dat de budgetten voor de bewonersoverleggen al jaren niet meer gecorrigeerd zijn voor de toe- of afname van het aantal inwoners in een wijk en/of voor wijziging van het type wijk, is correct. Op basis van de input van de meedenkgroep voor herijking van de spelregels komt er ook een nieuwe grondslag voor de toedeling van de budgetten. Mocht dan blijken dat meer budget nodig is het huidige budget dat daarvoor in de begroting is gereserveerd, dan zal daarvoor een voorstel aan de raad worden voorgelegd.

Fractie:	**AC-4**
Pagina:	
Vraag:	Op blz. 257 is er sprake van € 275.000 voor wijkfondsen. Waar is dit geld voor bestemd?
Antwoord:	De € 275.000 heeft betrekking op de opbouw van de reserve uit de jaarlijkse niet bestede budgetten van bewonersoverleggen/wijkplatforms. Volgens de huidige spelregels mogen bewonersoverleggen maximaal een jaarbedrag meenemen naar het volgende jaar. De reserve is derhalve bestemd voor activiteiten vanuit de bewonersoverleggen/wijkplatforms voor de komende jaren. Op dit moment is TLO samen met de bewonersoverleggen/wijkplatforms bezig met de herijking van de spelregels voor de Arnhems wijkaanpak. Dit kan leiden tot een wijziging van de grondslag voor de toedeling van de budgetten, afspraken rondom het meenemen van niet-besteed budget en vervolgens aanpassingen in de hoogte van de budgetten.

Fractie:	**AC - 4 aanvullend (mondeling)**
Pagina:	
Vraag:	Er wordt in de beantwoording van vragen AC-3 en AC-4 gesproken over een herijking van de bewonersbudgetten.

	Kan er een overzicht gegeven worden van de ontwikkeling van de wijkbudgetten per Wijk in vergelijking met de ontwikkeling van de inwonersaantallen per wijk sinds de instelling van de wijkbudgetten?
Antwoord:	Nee dit is niet gebeurd en hier ligt nog een duidelijke taak om de inwonersaantallen te herijken samen met de spelregels in de gerichte aanpak per wijk waarna de budgetten worden verdeeld.

Fractie:	**AC-5**
Pagina:	
Vraag:	De AKUfontein staat er jaar na jaar meer verloederd bij. Welk bedrag is jaarlijks voor onderhoud gereserveerd? Is dat onderhoud ook gepleegd? Zo nee, welk bedrag staat in totaal open voor jarenlang niet gepleegd onderhoud? Wij lezen dat er 5 miljoen is vrijgevallen bij de post 'cultureel vastgoed'. Is het ensemble AKUfontein onder deze post te vatten, waardoor een bedrag vrij kan komen voor dit onderhoud?
Antwoord:	Met het raadsbesluit van 13 april 2017 is besloten om de gereserveerde middelen voor groot onderhoud (80.000) toe te voegen aan het project ter dekking van het project, Daarmee zijn er geen vrij besteedbare middelen meer beschikbaar om tussentijds onderhoud te verrichten. In 2018 zijn vanwege technische noodzaak de pompen van de fontein vervangen. Dit valt onder groot onderhoud. Dit is uit het project betaald. Voor de rest vindt in afwachting van een besluit over de toekomst van het AKU monument alleen dagelijks onderhoud aan het AKU monument plaats (fontein in gebruik stellen, chloorinstallatie, veilig houden, etc..). Wel zijn met het projectbesluit uit 2017 de financiële middelen voor een renovatie en opknap van de fontein en het beeld van Tajiri beschikbaar. Dit is nog niet tot uitvoering gebracht in afwachting van de keuze die voor de pergola wordt gemaakt (en waarvoor nog geen middelen beschikbaar zijn). Het ensemble AKUfontein is niet onder de post 'cultureel vastgoed' te vatten, het vrijgevallen bedrag is niet beschikbaar voor onderhoud aan de AKUfontein. Het vrijgevallen bedrag had uitsluitend betrekking op de culturele vastgoedobjecten Musis, Focus, Rozet en Museum Arnhem. Het vrijgevallen bedrag is in het totale financiële beeld van de begroting verwerkt en ook daarom niet meer beschikbaar voor andere doeleinden.

Fractie:	**AC- 5 aanvullend (mondeling)**
Pagina:	
Vraag:	In de beantwoording van vraag AC-5 wordt € 80.000 aan beschikbaar budget genoemd voor onderhoud aan de AKU-fontein en in de beantwoording van vraag AC-6 een budget van € 500.000 vanuit de reserve voor het Gele Rijdersplein en de fontein. Maakt de € 80.000 deel uit van de € 500.000 of kunnen deze bedragen opgeteld worden?
Antwoord:	Ja, die kunnen worden opgeteld. Het raadsbesluit uit 2017 kent de volgende dekking: • Bijdrage Provincie (Steengoed Benutten) € 912.000 • Reservering fonteinonderhoud € 80.000 • Reservering fietsenstalling mobiliteit € 100.000 • Bestemmingsreserve BGB € 500.000 • Marktinvesteringen € 233.000 • Totaal: €1.825.000 Dit budget is beschikbaar voor de investeringen waar u bij raadsbesluit van 2017 toe heeft besloten, te weten in het kort: vergroening luwte deel (oostzijde plein), renovatie fontein en beeld, placemakingstraject en onderzoek roomdivider.

Fractie:	**AC-6**
Pagina:	
Vraag:	Op blz. 251 staat het budget van Buitengewoon Beter van € 1.050.000 voor 2021 dat mede ingezet gaat worden 'voor een bijdrage aan het project Gele Rijdersplein'. Over welke bijdrage gaat het hier en is dat bedrag (ook) gereserveerd voor het Ensemble AKUfontein?

Antwoord:	Het bestedingsplan van deze bestemmingsreserve loopt tot en met 2023. Het resterende budget zal worden ingezet voor de afronding van de projecten Geitenkamp en Spijkerkwartier en een bijdrage aan het project Gele Rijdersplein. Het raadskader waarbinnen het project Gele Rijders Plein/ AKU-fontein uitgevoerd wordt is het raadsbesluit van 13 april 2017. Ter dekking van dit raadsvoorstel is een bedrag van 500.000 euro beschikbaar gesteld uit de bestemmingsreserve Buiten Gewoon Beter.

Fractie:	**AC-7**
Pagina:	
Vraag:	Op blz. 254 staat voor jeugdzorg 4 jaar lang € 200.000 incidenteel. Wat is de reden dat dit incidenteel wordt begroot?
Antwoord:	Het betreft de jaarlijkse toevoeging van € 200.000 aan de bestemmingsreserve WMO en Jeugdzorg. Deze toevoeging vindt plaats conform het amendement Aanvullende coalitieafspraken zorg (19A66) dat de Raad vorig jaar bij de vaststelling van de MJPB 2020-2023 heeft aangenomen.

Fractie:	**AC-8**
Pagina:	
Vraag:	Is er regelgeving voor gemeenten om kleine vergunningsvrije biomassacentrales te kunnen weren?
Antwoord:	Er is nu geen regelgeving voor gemeenten om kleine vergunningsvrij biomassacentrales te kunnen weren. Alleen voor grote (meer dan 15 Mwth) en middelgrote (5-15 MWth) centrales geldt respectievelijk een vergunningplicht en een meldingsplicht op grond van de Wet milieubeheer. In de brief van 26 mei 2020 in de beantwoording van de 'schriftelijke vervolgvragen art 44 RvO over warmtesysteem Klingelbeek' is aangegeven dat het college bezig is met het onderzoeken naar de juridische mogelijkheden om kleine biomassacentrales (zoals pelletkachels) op een andere wijze tegen te gaan. Over de mogelijkheden zal de gemeenteraad nog worden geïnformeerd.

Fractie:	**AC-9**
Pagina:	
Vraag:	Gezonde oude ouderen (75 plus en ouder) zijn gelukkiger, minder eenzaam en hebben minder zorg nodig. Nu zijn er ongeveer 10.000. In 2040 kunnen dat er 20.000 zijn volgens de prognose. Dementie, beroerte en artrose zorgen in 2040 voor een hogere ziektelast. Toch wordt deze groeiende zorgbehoevende groep niet genoemd in paragraaf S09 Gezondheid en sport. Juist voor deze groep is sport en preventie essentieel om gezond te blijven. Is er wel een budget gereserveerd voor deze groep?
Antwoord:	Het is een doelgroep die in de subsidieopdracht aan het sportbedrijf expliciet aandacht heeft. Het sportbedrijf heeft een uitvoerig plan van aanpak op deze doelgroep, waar ook middelen en FTE aan gekoppeld zijn.

Fractie:	**AC-10**
Pagina:	
Vraag:	Stichting Ziekenhuis Rijnstate krijgt subsidie van de gemeente. Voor welk doel is dit bedrag van €14.000?
Antwoord:	Dit is subsidie met betrekking tot het project GO (Gezond Onderweg).

Fractie:	**AC-11**
Pagina:	
Vraag:	De Radboud Universiteit Nijmegen krijgt € 3000,-. Voor welk doel?
Antwoord:	Dit betreft een onderzoekstraject van 4 jaar. Het project is erop gericht meer duidelijkheid te krijgen over het functioneren van Hanzenetwerken tussen ca 1400 en 1650. Het heeft een wetenschappelijke kant (kennis verwerven) maar is ook gericht op participatie en publieksbereik (vrijwilligers betrekken en resultaten delen). Dit levert kennis op over de positie van Arnhem in het Hanzenetwerk in de periode 1400-1650. 2021 is het laatste jaar dat subsidie verstrekt wordt.

Fractie:	**AC-12**
Pagina:	
Vraag:	In 2021 wordt voor totaal € 0,4 miljoen toegevoegd aan de reserves uit het onderdeel gezondheid en sport en € 0,3 onttrokken aan de reserves. Betekent dit dat € 0,1 overblijft, hetgeen te reserveren zou zijn voor de groeiende groep ouderen? “€ 0,3 miljoen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Onderhoud Vastgoed; € 15 duizend wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve. Onttrekkingen aan reserves. In 2021 wordt voor totaal € 0,3 miljoen onttrokken aan de reserves. € 0,2 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Kapitaallasten; € 0,1 miljoen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Onderhoud Vastgoed.”
Antwoord:	Nee, er wordt meer aan de reserves toegevoegd dan er onttrokken wordt, dus er wordt voor € 0,1 miljoen meer aan reserves toegevoegd. Daardoor blijft er dus geen saldo over om te besteden aan initiatieven.

Fractie:	**AC-13**
Pagina:	
Vraag:	Voor huishoudelijk afval is vanaf 2021 geen geld meer gereserveerd. Gaat men er vanuit dat alle kosten: BOA’s, opruimen dumpingen, opruimen bijplaatsingen, overvolle straatvuilnisbakken, vervuiling (afkeuring) restmateriaal, afvalcoaches, cameratoezicht, ambtelijke uren voor het extra uitleggen betaald worden uit de reguliere doelbelasting?
Antwoord:	Ja, alle genoemde kosten zijn op basis van een verwachte inschatting geraamd en opgenomen in de reguliere doelbelasting.

Fractie:	**AC-14**
Pagina:	
Vraag:	Waar kunnen we terugvinden welk bedrag er in de zorg is gereserveerd voor het opsporen van de zorgfraude. Dit is een groot probleem door het groeiende aantal zorgcowboys?
Antwoord:	Dit is niet expliciet in de begroting terug te vinden omdat het hier gaat om personele kosten. Voor toezicht en handhaving Wmo en Jeugdwet is € 202.000 structureel beschikbaar. Deze lasten drukken op de personeelsbegroting van Werk en Inkomen. Hier worden 3 toezichthouders van bekostigd, conform een aangenomen raadsmotie. Samen met de toezichthouders houden ook andere collega's zich bezig met het bestrijden van zorgfraude. Bijvoorbeeld door het voeren van gesprekken met aanbieders, het uitvoeren van datanalyses of het ontwikkelen van beleid. In de eerstvolgende bestuursrapportage informeren wij uw raad over de aanpak en resultaten t.a.v. kwaliteit, toezicht en handhaving.

Fractie:	**AC-15**
Pagina:	
Vraag:	Bij de wijkbudgetten zie ik nergens staan hoe de wijkplatforms hierin zijn meegenomen en/of welke bedragen er voor hun zijn gereserveerd. Klopt dit?
Antwoord:	De budgetten voor de bewonersoverleggen/wijkplatforms liggen al jaren vast in de begroting. De budgetten van de wijkplatforms komen vanuit het programma S00 (bestuur, dienstverlening en financiën) en vallen onder het product wijksturing en wijkzaken.

Fractie:	**AC-16**
Pagina:	
Vraag:	Bij wonen en leefomgeving staat er € 7,6 miljoen gereserveerd voor “ schone, groene en klimaatbestendige openbare ruimte”. Wat is er van dat bedrag gereserveerd voor de bewoners zelf? Of kan er aangegeven worden hoe zij hierover mee kunnen beslissen?
Antwoord:	De genoemde € 7,6 mln wordt gebruikt voor wijkoverstijgend grootschalig groenbeheer dat op stadsniveau plaatsvindt. Bij de inzet van deze middelen worden bewoners betrokken zoals bijvoorbeeld d.m.v. schouwgroepen voor de parken en bij het bomenplan. Bij het meer kleinschalig beheer van het wijkgroen worden bewoners betrokken via de teams leefomgeving.

Fractie:	**AC-17**
Pagina:	
Vraag:	Bij het kwijtscheldingsbeleid is een bedrag van € 242.000 gereserveerd voor kwijtschelding afvalstoffenheffing. Waar is dat op gebaseerd
Antwoord:	Het genoemde bedrag komt ons niet bekend voor. Wellicht bedoelt u het bedrag van € 242 op pagina 167? Indien dit het geval is, betreft het hier geen kwijtschelding maar de ontwikkeling van de gemiddelde lastendruk van de afvalstoffenheffing per woning in 2020.

Fractie:	**AC-18**
Pagina:	
Vraag:	In het verleden werd de begroting op papier beschikbaar gesteld aan geïnteresseerde inwoners. Dit zullen geen grote aantallen (wij gaan uit van 100) zijn. Kunt u aangeven welke kosten daarmee gemoeid zouden zijn?
Antwoord:	De begroting is via financien.arnhem.nl voor iedereen te raadplegen. Hier is ook de complete begroting als pdf te downloaden. De pure afdrukkosten van een papieren begroting zijn in de huidige vorm, zoals raadsleden die ook ontvangen, beperkt met circa € 1000,- voor het afdrukken van 100 begrotingen. In verband met de capaciteit kunnen deze echter niet allemaal in de eerste week na publicatie worden opgeleverd. Aangezien we van te voren niet weten wat de behoefte is, is het lastig een inschatting te maken hoeveel extra afdrukken van de begroting nodig zijn. Hierdoor is de kans op het te veel afdrukken, en dus verspilling, groot.

Fractie:	**AC-19**
Pagina:	
Vraag:	De burgemeester heeft aangegeven behoefte te hebben aan extra (2 Fte) hoog opgeleid opsporingspersoneel. Tijdens de behandeling van de Herstelagenda is amendement 20A66 waarin is aangegeven dat deze kosten (€ 400.000,-) gevonden moesten worden in de vermindering van ingehuurd personeel. Waar (en hoe) kunnen we dit terugvinden in de begroting in 2021 en verder?
Antwoord:	Om de extra personele kosten (€ 400.000) voor Handhaving te dekken is in de begroting die nu voorligt voor eenzelfde bedrag een taakstelling opgenomen binnen het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën. Er zal na de uitwerking van de wijze waarop de taakstelling kan worden ingevuld, nog een begrotingswijziging volgen.

Fractie:	**AC-20**
Pagina:	
Vraag:	In het projectvoorstel Burgerparticipatie (besluit 29 april) is de volgende tekst opgenomen bij het werkplan: “Op basis van bovenstaande activiteiten hebben we jaarlijks een regulier budget van ca. € 15.000 nodig voor procesbegeleiding en organisatie tot maart 2022. In het jaarbudget voor de gemeenteraad zijn hiervoor de middelen beschikbaar. Daarnaast voorzien we extra benodigde ondersteuning en begeleiding door de griffie. Voor het eerste jaar is voor de opzet en uitvoering een bedrag van ca. € 30.000, - geraamd”. Kunt u aangeven waar en of deze bedragen in de begroting zijn vastgelegd?
Antwoord:	Dit is geraamd door de werkgroep zelf in samenspraak met de griffie. Het gaat hierbij om een uitbreiding van het budget voor de griffie, daar is in deze begroting niet in voorzien.

Fractie:	**AC-21**
Pagina:	
Vraag:	Op pagina 185 wordt € 1.500.000 opgenomen voor onderhoudskosten en annuleringen i.v.m. het risico dat het Stadstheater later wordt opgeleverd dan eind 2021. Na oplevering wordt een investering geactiveerd en gaan de kapitaallasten in. Waar zijn deze kapitaalasten hiervan terug te vinden? In de BR Kapitaallasten of wordt dit binnen het cultuurbudget opgevangen? En welk bedrag is hiervoor opgenomen in de begroting vanaf 2022 tot 2024?
Antwoord:	Het staat vast dat oplevering van het Stadstheater later zal zijn dan eind 2021. Daarmee ontstaat een risico op kosten. De op p. 185 genoemde EUR 1,5 mln. is een kwantificering van dat risico, deze kosten zijn nog niet gemaakt of zullen niet planmatig gemaakt worden. Indien dit risico zich voordoet zal bekeken worden wat de aard van de kosten zijn (exploitatielasten of

	investeringslasten) en afhankelijk hiervan als dan wel of niet geactiveerd worden. De lasten zijn nu dus nog niet terug te vinden in de begroting, maar zullen pas zichtbaar worden als deze zich daadwerkelijk voordoen. Dit risico wordt net als alle andere risico's meegewogen in het algemene risicoprofiel van de gemeente. De dekking van deze risico's is voorzien in de buffer van de algemene reserve.

Fractie:	**AC-22**
Pagina:	
Vraag:	Op blz. 256 staat in de onderste regel Totaal voorzieningen € 11.000,- en een onttrekking van € 300,- En dat is elk jaar hetzelfde. Kunt u aangeven en specificeren welke voorzieningen dit betreft en waarom de bedragen elk jaar hetzelfde blijven?
Antwoord:	Zoals op pagina 256 is toegelicht worden voorzieningen niet afzonderlijk begroot, maar alleen in de realisatie geboekt. De € 11,0 miljoen is daarmee een raming voor het totaal aantal voorzieningen. In de Jaarrekening 2019 bedroeg het totaal bedrag aan voorzieningen € 10,2 miljoen.

CDA

Fractie:	**CDA- 1**
Pagina:	7
Vraag:	Wmo en Jeugdzorg. Kan de gemeenteraad per kwartaal de voortgang en bereikte resultaten van de Taskforce opbrengsten ontvangen?
Antwoord:	Wij hebben de rapportage over de voortgang en bereikte resultaten van de door uw raad vastgestelde maatregelen uit de taskforce jeugdzorg opgenomen in de reguliere P&C-cyclus. Dat betekent dat wij u hierover drie keer per jaar zullen informeren in de Bestuursrapportage Zorg Dichterbij. Zoals afgesproken met uw Auditcommissie, verschijnt de bestuursrapportage in de maanden januari, mei en september.

Fractie:	**CDA - 2**
Pagina:	8
Vraag:	er moet nog “ gewerkt worden aan 3 miljoen aan voorstellen” . Wanneer kan het college een SMART plan van aanpak verwachten?
Antwoord:	Op 8 juni heeft de raad een amendement ingediend waarbij zij akkoord is gegaan met de uitwerking van een aantal maatregelen uit de taskforce jeugdzorg. Bij de maatregelen waarvoor geen akkoord werd gegeven is, conform uw verzoek, het volgende afgesproken (zie ook amendement nr. 20A58, visie voor maatregelen): "*De overige maatregelen uit te werken in de voorbereiding van de visie op het sociaal domein en de jeugdnota en als besluitvorming mee te nemen in de visie en jeugdnota, indien uit de visie en jeugdnota blijkt dat de maatregelen nog nodig en wenselijk zijn".* De omvang van deze overige maatregelen bedraagt 3 miljoen euro (zie ook beantwoording vraag 3 van de VVD).

Fractie:	**CDA -3**
Pagina:	9
Vraag:	Er wordt voor handhaving van woningsplitsing en verkamering in 2021 en 2022 een extra bedrag van 0,1 miljoen opgenomen voor extra handhaving ODRA. Dit budget is dus niet structureel?
Antwoord:	Klopt, dit bedrag is niet structureel. In het 'Plan van Aanpak: Verkamering en Woningsplitsing' is opgenomen dat dit bedrag ongeveer 600 handhavingsacties over drie jaar dekt. In dit plan is ook benoemd waarom het niet gaat om een structureel bedrag: Met de 600 acties kunnen de komende drie jaren alle reeds gemelde kamerverhuurbedrijven integraal worden gecontroleerd, en houdt de ODRA nog acties in reserve om bijvoorbeeld te reageren op meldingen. Door deze grote actieslag over de volle breedte van kamerverhuurbedrijven kunnen tekortkomingen worden gecorrigeerd, maar ontstaat ook binnen afzienbare tijd een compleet beeld van de verkamerde panden. Hierop kan de ODRA en de gemeente vervolgens een afgewogen beslissing maken over wat er structureel nodig is.

Fractie:	**CDA - 4**
Pagina:	9/10
Vraag:	Wanneer is de uitwerking blauwe golven klaar voor besluitvorming door de Raad?
Antwoord:	De uitwerking van de blauwe golven ligt sinds 26 mei 2020 als raadsvoorstel bij de raad.

Fractie:	**CDA - 5**
Pagina:	9
Vraag:	Aanvullend: opgeschaald wordt naar 200 handhavingsacties. Is BW van mening dat dit aantal afdoende werking heeft (zowel preventief als curatief naar de wijken/pandeigenaren) om het verschil te maken of is extra ureninzet van ODRA hiervoor noodzakelijk?
Antwoord:	De gemeente Arnhem kent ongeveer 420 kamerverhuurbedrijven (volgens de definitie van het Bouwbesluit 2012). Voor deze panden geldt een meldingsplicht en al deze panden zullen integraal worden gecontroleerd op brandveilig gebruik, maar bijvoorbeeld ook op overbewoning en op strijdigheden met bestemmingsplannen. Het opschalen naar 200 handhavingsacties betekent uiteraard ook dat de ODRA hiervoor meer uren zal inzetten de komende jaren. We zijn van mening dat deze acties een verschil kunnen maken omdat de acties bijdragen aan het in lijn brengen van de panden met vigerende wet- en regelgeving.

Fractie:	**CDA - 6**
Pagina:	12
Vraag:	Sociaal Sterke stad. Er wordt veel geïnvesteerd in werk, werk, werk. Maakt een startersfonds voor 'Corona-werklozen' hier ook onderdeel vanuit? Zo niet, zou dit niet juist nu kans van slagen hebben doordat nieuwe wegen bewandeld moeten worden?
Antwoord:	Bij de investering in werk heeft de groep zelfstandig ondernemers onze bijzondere aandacht. Op verschillende manieren achterhalen wij nu waar hun behoeften aan ondersteuning liggen en welke mogelijkheden er al zijn die wij beter onder de aandacht kunnen brengen. Waar blijkt dat dat wenselijk is zullen wij zeker extra initiatief nemen en uw raad hierin meenemen.

Fractie:	**CDA - 7**
Pagina:	13
Vraag:	“ door de groei van het aantal huishoudens” Verwacht het college kostenstijgingen te kunnen opvangen. Hoe wordt dit bedoeld? Deze huishoudens produceren immers ook weer afval.
Antwoord:	De verwachte opbrengsten door groei van het aantal huishoudens zijn hoger dan de extra kosten die gepaard gaan met deze groei doordat wel de variabele kosten zullen stijgen maar de vaste kosten niet of nauwelijks.

Fractie:	**CDA -8**
Pagina:	14
Vraag:	Robuustheid van de begroting. De weerstandsfactor staat door onvoorziene omstandigheden en extra uitgaven (Sociaal domein, economische neergang onder druk). Vanaf 2026 heeft Arnhem amper tot geen inkomsten meer vanuit het grondbedrijf. Dit terwijl de winsten de afgelopen jaren hoog waren. Geeft deze combinatie van inkomsten en uitgaven de volgende raadsperiode extra financiële risico's? Wordt hier inhoudelijk en financieel al op geanticipeerd?
Antwoord:	Bij de vaststelling van de begroting 2021 - 2024 is op een bedrag van €50.000 na geen rekening gehouden met de winsten van het grondbedrijf. Dat betekent dat de financiële positie niet afhankelijk is gemaakt van inkomsten uit het grondbedrijf en is er van (extra) risico's uit hoofde hiervan geen sprake. In het risicoprofiel is rekening gehouden met de risico's van lopende projecten en conjuncturele risico's (zie blz. 231 van de begroting 2021). Voor de grondexploitaties met een verwacht negatief eindresultaat is in het verleden een voorziening getroffen tot een bedrag van ongeveer €62,6 mln. De gemeente Arnhem heeft daarmee financiële problemen in het grondbedrijf niet voor zich uit geschoven, maar ingegrepen, waardoor de gemeente Arnhem er ten opzicht van een aantal andere gemeente goed voorstaat. Bij de beoordeling van het risicoprofiel van het grondbedrijf en de gemeente als geheel zal ook in de toekomst worden nagegaan of veel lagere of geen inkomsten uit het grondbedrijf zullen moeten leiden tot een aanpassing van het risicoprofiel en/of wijziging van toekomstige begrotingen.

Fractie:	**CDA-9**
Pagina:	22
Vraag:	Stadvernieuwing 3.0 (Woondeal). In 5 kwetsbare wijken van Arnhem wordt terecht actie ondernomen. Op welke wijze worden inwoners betrokken/geënthousiasmeerd zodat zij ook voelen dat er positieve ontwikkelingen in hun wijk gaande zijn en er mogelijk meer trots en betrokkenheid ontstaat?
Antwoord:	Er wordt in alle 5 kwetsbare wijken al stevig gewerkt aan de opgaven die er in die wijken liggen. Dat doen we met onze inwoners: concrete voorbeelden hiervan zijn Presikhaaf University, Broek Omhoog, aanpakken van verloedering en vervuiling in de wijken en aanpak van energie-armoede. Hierbij zijn we voortdurend op zoek naar inwoners die rolmodel zijn voor hun wijk. In stadvernieuwing 3.0 Arnhem Oost sluiten we aan op deze aanpak en willen we dat wat goed werkt, versterken en intensiveren en daar waar nodig nieuwe aanpakken ontwikkelen. Dat doen we door gesprekken te voeren met inwoners, met wijkprofessionals en dat moet gezamenlijk leiden tot een uitvoeringsprogramma Arnhem oost dat eind van dit jaar gereed is.

Fractie:	**CDA-10**
Pagina:	22
Vraag:	welke resultaten willen we in 2021 en 2022 vanuit de woondeal in de 5 genoemde wijken realiseren?
Antwoord:	We werken momenteel samen met het ministerie aan een gezamenlijk integraal stadsvernieuwingsprogramma. Het betreft een urgente en gebiedsgerichte aanpak waarbij de sociale en fysieke stadsvernieuwing hand in hand gaan en waarbij de energietransitie en de woningbouwopgave als motor kunnen dienen. Dit doen we door het uitvoeren van een impactanalyse voor de 5 wijken en in gesprek met betrokkenen in de wijk. We verwachten een gezamenlijk uitvoeringsprogramma voor de 5 wijken einde van dit jaar gereed te hebben waarin resultaten langjarig benoemd worden.

Fractie:	**CDA-11**
Pagina:	24
Vraag:	Thema's en budgetten. Arnhem investeert veel in zowel de gezondheid van inwoners als kansengelijkheid. De huidige economische omstandigheden in combinatie met Corona zorgen ervoor dat de kloof tussen inwoners die meedoen en niet meedoen, een baan hebben of werkloos zijn en gezond en ziek dreigen toe te nemen. In diverse programma's is hier uiteraard aandacht voor (oa. Corona dashboard). Welke specifieke parameters zijn voor de gemeenteraad beschikbaar (of zouden ontwikkeld moeten worden) waardoor we als raad periodiek kunnen volgen hoe het met onze inwoners in de wijken gaat of bent u van mening dat hiervoor afdoende informatie beschikbaar is. Zo ja: om welke objectieve parameters gaat het dan?
Antwoord:	In de onderzoeken en rapportages welke aan u als raad zijn voorgelegd zoals 'Veiligheid, leefbaarheid en welzijn', onderzoeken van de GGD, bestuursrapportage Zorg Dichterbij, bestuursrapportage Doorbraak naar werk en het corona dashboard. Op arnhem.incijfers.nl staat een deel van de onderzoeksresultaten op wijkniveau gepubliceerd.

Fractie:	**CDA-12**
Pagina:	25
Vraag:	de wijk Spijkerkwartier ervaart ernstige overlast door de veelheid kamerbewoners aldaar. Waar vinden we dit in de MJPB? Of is hier geen aanpak voor, die zich laat vertalen in de begroting?
Antwoord:	Om de overlast rondom de verkamering aan te pakken sluiten we aan op de Stedelijke programma's S01 'Veiligheid' en S12 'Wonen en leefomgeving'. S01 'Veiligheid' De wijkveiligheidsoverleg in de wijk zorgen voor een integrale gerichte aanpak van overlast in de wijk, waaronder ook de overlast van kamerbewoning. Om extra overlast te voorkomen sluiten we nauw aan op S12 'Wonen en Leefomgeving', en zorgt het raadsbesluit 'plan van aanpak splitsen en verkamering' voor een helder handelingskaders en biedt het handvatten om verdere uitbreiding van de verkamering in het Spijkerkwartier te voorkomen. De Werkgroep 'Verkamering' vanuit de wijk heeft een eigen actieplan dat we als TLO ondersteunen waar nodig.

Fractie:	**CDA-13**
Pagina:	29
Vraag:	W1: Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek icm pg 74/75 (Criminaliteit maakt geen kans/Misdaad mag niet lonen). Voor het thema veiligheid lijkt in deze wijken, waar het overgrote deel van de Arnhemse middenstand zit laag. Thema's als ondermijning en witwassen (via belwinkels/horeca/bruidszaken/etc) spelen ook een grote rol in Arnhem. Bestaat hiervoor een gecoördineerde aanpak/actieplan in nauwe afstemming met politie en justitie?
Antwoord:	Arnhem bestrijdt samen met (justitiële en andere relevante) partners de ondermijning in de stad. Een speciaal hiervoor onder regie van de gemeente, opgericht Interventieteam Ondermijning richt zich op branches en fenomenen die vatbaar zijn voor ondermijning. In gezamenlijkheid met de partners worden de doelen van en de acties bepaald en uitgevoerd en pakt eenieder vanuit haar verantwoordelijkheid haar rol. Alle acties gaan in samenspraak met politie en OM.

Fractie:	**CDA-14**
Pagina:	29 aanvullend
Vraag:	is er specifiek voor ondermijning en het tegengaan van witwassen afdoende budget beschikbaar om tijdig en actief te kunnen ingrijpen, voorkomen en sanctioneren? Zo nee, wat is hiervoor (wijkgericht of stadsbreed) noodzakelijk?
Antwoord:	Voor ondermijning is geen geoormerkt budget. Vooralsnog wordt gewerkt met reguliere middelen. Voortschrijdend inzicht leert dat meer specialistische kennis nodig is voor een doelgerichte aanpak. Daarvoor is onder andere aanvullende middelen in deze begroting gevraagd voor Bibob-specialisten. Het ligt in de lijn van de verwachting dat er in de komende jaren meer middelen nodig zullen zijn om de strijd tegen ondermijning te winnen.

Fractie:	**CDA-15**
Pagina:	37
Vraag:	u geeft aan dat ook in Plattenburg relatief veel ouders wonen die behoefte hebben aan ontmoeting. U geeft echter geen ontmoetingsplekken aan in Plattenburg, in de opsomming onder deze alinea. Betekent dit dat er al voldoende ontmoetingsplekken zijn in Plattenburg?
Antwoord:	Ja, er zijn voldoende plekken in Plattenburg aanwezig om deze behoefte in te vullen. Er zijn bestaande ontmoetingsplekken voor ouderen in de directe woonomgeving zoals de verschillende verzorgingstehuizen aan de Velperweg (Vreedenhof etc) en SWOA locatie de Weldam in Presikhaaf. In de buurt Plattenburg is ook een eigen buurthuis aan de Johan van Arnhemstraat.

Fractie:	**CDA-16**
Pagina:	38
Vraag:	Kansengelijkheid (geldt ook voor overige wijken): er wordt actief geïnvesteerd in kinderen, kansrijk opgroeien, sport en cultuur. Op welke wijze wordt structureel een relatie gelegd met leerplicht, RMC en budgetten die via Werk en Inkomen beschikbaar zijn. Dit zodat preventief budget wordt geïnvesteerd (bijvoorbeeld passende scholing voor banen die er zijn). In plaats van studies/opleidingen met weinig kans op werk. En wordt aan talentontwikkeling gedaan voordat jongeren moeten solliciteren. Dit zodat we als stad tijdig in jongeren investeren, in plaats van pas nadat ze werkloos in gemeentelijke bestanden zitten en al vele teleurstellingen rondom opleiding en een baan hebben moeten verwerken.
Antwoord:	TLO is in gesprek met basisscholen en instanties, als Rozet en het sportbedrijf, om kinderen passend onderwijs aan te bieden. In het uitvoeringsplan wat team leefomgeving op gaat stellen met gebiedsteam werk en inkomen wordt specifiek aandacht gevraagd voor activering ouders met een PW-uitkering met kinderen van basisschoolleeftijd en jongeren 16 tot 21 jaar.

Fractie:	**CDA-17**
Pagina:	38
Vraag:	er zou gericht door een projectmanager gekeken worden naar beekdal icm wonen. Wanneer wordt de raad hierover geinformeerd?
Antwoord:	Betreffende projectleider is bezig met het opstellen van een bevindingenrapportage en deze wordt voorgelegd aan B&W. Wanneer de opties duidelijk zijn worden deze voorgelegd aan de raad.

Fractie:	**CDA-18**
Pagina:	41
Vraag:	W4 Presikhaaf (geldt ook voor overige wijken). Zelfredzaamheid Nederlandse taal. De inspanningen voor 2021 melden inventarisatie, nulmetingen, evaluaties en aanpassingen. Maar welk doel stellen we ons als Arnhem (SMART vertaald). Wanneer is onze inzet en beleid geslaagd? Moet ieder Arnhems kind de Nederlandse taal beheersen en binnen hoeveel jaar. Welke acties zetten we in op de (jonge) ouders van deze kinderen?
Antwoord:	Kinderen met een (risico op een taalachterstand) krijgen van 2 jaar een VVE- indicatie en krijgen zo op de VVE-peuteropvang een intensief taalaanbod. Met als doel de taalachterstand in te lopen om zo een goede start op school te maken. De ouders van deze kinderen krijgen eenzelfde programma aangeboden vanuit VVE. Dit programma loopt door op de OAB- basisschool.

	Met het programma Samen voor Taal wordt daarnaast lezen en voorlezen thuis gestimuleerd. Vanuit de wijken wordt dit aanbod aangevuld met extra taallessen voor ouders (zoals Taalhuis). In de aanpak laaggeletterdheid wordt aangesloten op het onderwijsachterstandenbeleid. Onder andere door professionals die werken met kinderen en hun ouders te ondersteunen bij het signaleren van laaggeletterdheid en vervolgens het doorverwijzen naar educatieaanbod. Waar nodig ontwikkelen we educatietrajecten die (beter) aansluiten op de behoefte van deze ouders. De aanpak van laaggeletterdheid voor 2021/2022 is op dit moment in ontwikkeling en wordt aan het einde van het jaar aan de raad aangeboden. De essentie van de verandering is dat meer wordt aangesloten op integraliteit met andere beleidsterreinen (armoede, huisvesting, werk en inkomen).

Fractie:	**CDA-19**
Pagina:	61
Vraag:	W8 Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg: veilige en aantrekkelijke leefomgeving. Ook bij het CDA komen meldingen binnen dat wijken zoals deze 3 achteruitgaan in uitstraling en beleving. Waardoor inwoners/gezinnen vertrekken en een straat of wijk verder afzakt. Met de genoemde inspanningen van 'slechts' een schone leefomgeving en een schouw van de openbare ruimte verbeter je niet de uitstraling van de wijk in zijn totaliteit. Een schone leefomgeving is wel een belangrijke randvoorwaarde. Het CDA is benieuwd of er voor een aantal wijken in Arnhem geen masterplan wijkverbetering moet worden opgezet. Of is uw college van mening dat er afdoende acties lopen en zijn ingezet?
Antwoord:	Deze signalen zijn ook bij ons binnengekomen. Daarom is naast het doel 'veilige en aantrekkelijke leefomgeving' ook het speerpunt 'Versterken Kronenburg / Vredenburg' benoemd. Voor dit gebied wordt gewerkt aan een ontwikkelperspectief. De verwachting is dat het ontwikkelperspectief er in de eerste helft van 2021 zal liggen. Voor de wijken in de Stadsvernieuwing 3.0 aanpak in de woondeal wordt een uitvoeringsplan gemaakt. Ook voor diverse versnellingslocaties worden ontwikkelperspectieven gemaakt.

Fractie:	**CDA-20**
Pagina:	67
Vraag:	college geeft aan vroegtijdig in gesprek te gaan met de raad. Hoe wil zij dit vormgeven?
Antwoord:	Deze vraag sluit aan bij de intentie van het college die het college heeft met alle beleidsvoorstellen. Voor inwoners is het uitgewerkt in het beleid voor burgerparticipatie. Voor de raad is het gebaseerd op het algemene principe van tijdige en volledige informatievoorziening.

Fractie:	**CDA-21**
Pagina:	76
Vraag:	kan de raad een overzicht krijgen van de wijkbezoeken van de burgemeester? In welke wijken is hij in 2020 geweest?
Antwoord:	De burgemeester is in 2019 in alle 8 de TLO-gebieden geweest en daarin de focus gelegd op de wijken per gebied waarin de veiligheidsproblematiek het grootst is. In de Raadsinformatiebrief over wijkveiligheid (maart 2020) hebben we hier verslag van gedaan en daarin ook aangegeven dat de burgemeester in 2021 een vervolgronde doet door de wijken om te kijken of we de 'goede dingen doen en de dingen goed doen'. Daarnaast is de burgemeester nagenoeg wekelijks in de wijken actief om met Arnhemse bewoners te spreken over initiatieven, inzicht in buurten te krijgen en steun te betuigen nav ingrijpende incidenten. Daarbij spreekt hij ook in de wijken met de maatschappelijke partners om te stimuleren dat de partijen actief inzetten op de door de bewoners aangegeven veiligheidsproblemen.

Fractie:	**CDA-22**
Pagina:	80
Vraag:	het opstellen van het auto maatregelenpakket moet in nauwe afstemming met parkeren in de binnenstad. Waar vinden we de te verwachten daling van de parkeerinkomsten terug?
Antwoord:	De verwachting is dat het auto maatregelenpakket geen effect heeft op het gebruik van betaalde parkeerplaatsen. De bereikbaarheid van de binnenstad blijft gelijk. Die daling is dus niet terug te vinden.

Fractie:	**CDA-23**
Pagina:	81
Vraag:	bereikbaarheid/schone en slimme mobiliteit. Wat zijn de laatste ontwikkelingen en uitkomsten rondom de luchtgezondheid op Arnhems belangrijkste verkeersaders (singel en in/uitgaande verkeersradialen)? Is een intensivering van de huidige inzet noodzakelijk of wordt inmiddels aan wettelijke criteria voldaan?
Antwoord:	De Luchtagenda , die door de raad is vastgesteld, geeft duidelijk aan dat we in Arnhem verder gaan dan alleen de wettelijke norm. Op dit moment schommelt de concentratie stikstofdioxide op de meest kritische plek rondom de wettelijke grenswaarde.

Fractie:	**CDA -24**
Pagina:	86-94
Vraag:	SO3 Economie. Arnhem heeft een breed aanbod aan onderwijs, bedrijven, culturele en kennisinstellingen. Met elkaar dragen zij bij aan een aantrekkelijk en leefbaar Arnhem. Op welke wijze profileert Arnhem zich nationaal en Euregionaal om nieuwe werkgelegenheid richting Arnhem te behalen. De ontsluiting via de snelwegen en OV is goed en Arnhem is een zeer groene stad om in te wonen. Worden deze kwaliteiten afdoende uitgedragen en wordt hierop actief acquisitie gepleegd?
Antwoord:	Vanuit het programma Vitale Economie werken we aan een optimaal vestigingsklimaat voor bestaande en nieuwe bedrijvigheid. De kwaliteiten van het Arnhemse vestigingsklimaat dragen we op verschillende wijze uit. In onze acquisitie aanpak richten we ons rechtstreeks tot potentiële vestigers en werken we met OostNL samen om de regio als vestigingsplaats voor (inter)nationale bedrijven te presenteren. Daarbij focussen we uiteraard op de sterke ruimtelijke-economische punten van de stad en ook op de onderscheidende economische clusters en bedrijvigheid. Zo wordt er nu samen met partners (zoals de HAN en The Economic Board) ingezet op het vestigen en verbinden van Energy gerelateerde bedrijven aan het innovatielab Connectr. Daarnaast richten we ons op Noord-Rhein Westfalen waarin we Arnhem en de Regio Arnhem Nijmegen als innovatieve samenwerkingspartner en vestigingslocatie onder de aandacht brengen. En ook Citymarketing profileert Arnhem, vanuit de waarden groen, creatief en vrijheid, onder andere via haar website en social media als stad waar je als ondernemer uitstekend kan starten en vestigen.

Fractie:	**CDA-25**
Pagina:	90
Vraag:	kan de raad een overzicht krijgen met de uitnutting (mutaties) van het klimaatfonds? Inclusief korte onderbouwing van de uitgaven?
Antwoord:	Binnen de door de raad vastgestelde spelregels heeft het college een aantal besluiten genomen over de inzet van het klimaatfonds, waarover de raad dmv een raadsbrief is geïnformeerd of bij de raad ligt als voorstel, te weten: - Bijdrage regeling reductie energiegebruik: €133.000: Raadsbrief RRE (hyperlink) - Subsidie energiebank: €150.000 Raadsbrief energiebank (hyperlink) - Aanjaagfonds: €400.000 Raadsbrief Aanjaagfonds (hyperlink) - Terrasverwarming: € 114.000 Raadsbrief duurzame terrasverwarming (hyperlink) - Toekomstig bestendig lenen: €325.000 Raadsvoorstel Toekomstbestendig wonen (hyperlink) - Arnhemse aanpak energiearmoede: €1.000.000 Raadsvoorstel Energiearmoede (hyperlink) - Bijdrage proeftuin BZK Elderveld Noord: €490.000 Raadsbrief bijdrage proeftuin BZK (hyperlink) - Initiatieven klimaatadaptatie: €300.000 Raadsbrief initiatieven klimaatadaptatie (hyperlink)

Fractie:	**CDA-26**
Pagina:	95
Vraag:	S05 Onderwijs. Is de scheidslijn Jeugdhulp en Passend Onderwijs voor de sociale wijkteams én het onderwijs inmiddels duidelijk genoeg afgebakend? Dit zodat jongeren niet onnodig in jeugdhulp zitten (met bijkomende kosten), terwijl de ondersteuning feitelijk via het Passend Onderwijs gevonden moet worden?
Antwoord:	Er is sprake van een grijs gebied tussen onderwijs en jeugdhulp. Er is een werkwijze ontwikkeld waarbij school en wijkcoach in een zo vroeg mogelijk stadium afspraken maken over de inzet die nodig is en wie hier een bijdrage aan levert (primair onderwijs).

	Er wordt op landelijk niveau (G40) aandacht gevraagd voor de rol van gemeenten (jeugdhulp) binnen passend onderwijs.

Fractie:	**CDA-27**
Pagina:	96
Vraag:	SO5 Onderwijs: voortijdig schoolverlaten/kwetsbare jongeren tot 27 jaar. Hier zijn geen smart doelstellingen verwoord. Zijn via leerplicht en RMC onze jongeren afdoende in beeld, worden zij actief gevolgd en gestimuleerd om tot een diploma te komen? Zijn er voldoende positieve prikkels en/of waar nodig sancties om voor ieder kind de goede basis van de startkwalificatie te realiseren? Zo nee: wat is hiervoor nodig?
Antwoord:	Jongeren tot 23 jaar worden gemonitord door het Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL). Zij voeren de Leerplichtwet en de gemeentelijke RMC-taken uit. Als een jongere het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie doet de school een melding bij het RBL. Er wordt dan contact opgenomen met de jongere en deze wordt gestimuleerd en gemotiveerd om weer te starten met een nieuwe opleiding. Het RBL ondersteunt deze jongere in deze zoektocht. Schoolverzuim wordt ook gemeld bij het RBL om uitval te voorkomen. Het RBL is daarom vaak al eerder betrokken bij de jongere. Niet alleen de reguliere voortijdig schoolverlaters worden gemonitord, bij alle oud vsv'ers tot 23 jaar wordt elk jaar gecheckt of zij op school zitten, een startkwalificatie hebben gehaald, werk of een uitkering hebben. Wanneer dit niet het geval is dan worden deze jongeren actief benaderd en wanneer nodig ondersteund. Voor de doelgroep 23-27 jaar is er op dit moment minder preventieve inzet. Deze groep behoeft op meerdere fronten aandacht. Er worden op dit moment verschillende mogelijkheden verkend. Bijvoorbeeld de aansluiting met andere beleidsvelden zoals armoede en schulden en een warme overdracht van RBL naar W&I voor jongere die 23 jaar worden.

Fractie:	**CDA-28**
Pagina:	978
Vraag:	wat voor kosten betreft de post van 0,3m “ overige lasten”?
Antwoord:	De genoemde €0.3 miljoen bestaat uit: - een begrotingspost voor areaal en prijsindexatie van afgerond € 0,1 miljoen die ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet toegewezen was aan de afzonderlijke budgetten. - het budget voor de lokale aanpak van laaggeletterdheid van € 0,2 miljoen.

Fractie:	**CDA-29**
Pagina:	98
Vraag:	ontvangen de schoolbesturen, dan wel st Pas niet meer dan 100k? Wat is de reden dat zij niet genoeg zijn hier?
Antwoord:	In dit overzicht staan de gesubsidieerde partijen genoemd die meer dan €100.000 subsidie ontvangen vanuit het stedelijk budget. De schoolbesturen en st Pas ontvangen de subsidie evenwel vanuit het budget dat over de wijken verdeeld is. Binnen de wijkprogramma's wordt de st Pas benoemd in het rijtje met grootste subsidieontvangers (zie bijv op pag. 30 van de begroting voor wijkprogramma CSA).

Fractie:	**CDA-30**
Pagina:	98
Vraag:	de wh heeft toegezegd uiterlijk oktober de raad te informeren over de hoeveelheid “ niet teruggekeerde kinderen”. (In het onderwijs, nav thuisblijven corona). Wanneer is dit overzicht klaar?
Antwoord:	Het antwoord is opgenomen in de raadsbrief van 26 september 2020 (raadsbrief voortgang crisismaatregelen tegen corona 12). Er zijn 3 leerplichtige leerlingen in de leeftijd van 5 - 18 jaar die momenteel geen onderwijs volgen, 2 jongeren van 18 - 23 jaar die niet op school zijn en er is melding geweest van een jongere die te maken heeft gehad met achterlating/huwelijksdwang.

Fractie:	**CDA-31**
Pagina:	113
Vraag:	waarom wordt de schoolkostenregeling niet direct bij Leergeld belegd?
Antwoord:	De uitvoering van de huidige schoolkostenregeling is belegd bij Stichting Leergeld. Een scenario waarbij alle ouders met een laag inkomen rechtstreeks bij Stichting Leergeld een aanvraag voor ondersteuning van schoolkosten kunnen doen, achten wij niet wenselijk. Het zou voor de Stichting te veel extra uitvoeringscapaciteit en dus uitvoeringskosten met zich meebrengen. Ook denken wij dat we via de GelrePas meer gezinnen bereiken. Wel zullen wij intensief met Stichting Leergeld blijven optrekken rondom de schoolkosten. Zowel bij het vormgeven en inzetten van de GelrePas als in de dialoog met de scholen om er voor te zorgen dat ook leerlingen uit gezinnen met weinig geld volwaardig kunnen meedoen aan het schoolprogramma. We gaan nog in gesprek met het onderwijsveld over de schoolkosten en de ondersteuning van leerlingen en ouders hierbij.

Fractie:	**CDA-32**
Pagina:	120
Vraag:	S07 Zorg: veel jonge en oudere inwoners in Arnhem wonen in instellingen. Juist zij ervaren de gevolgen van Corona en zijn of voelen zich opgesloten. Ook ver tot in 2021 zullen zij de consequenties van de pandemie ervaren. Wordt er vanuit de gemeente actief afgestemd met onderwijs- en zorginstellingen. Dit met het doel ten eerste de volksgezondheid van een ieder te waarborgen en aanvullend maximaal het kunnen meedoen van inwoners te stimuleren? Kunnen vrijwilligersorganisaties en/of SWOA hierin een extra rol vervullen
Antwoord:	Ja, er wordt actief contact gezocht en gehouden met onze onderwijs- en zorginstellingen. Met het onderwijs geven we uitvoering aan het Arnhemse Plan Onderwijs (raadsbrief 07-07-2020). Bij zorgaanbieders wordt gevraagd hoe de zorgverlening verloopt en of extra ondersteuning noodzakelijk is. Daarbij ontstaat het beeld dat sommige bewoners baat hebben van de coronamaatregelen, dit door de toename van rust en structuur van de bijkomende leefregels. Er is ook een groep inwoners die onrustig wordt van de maatregelen en meer ontregeld raakt. De zorg wordt hierop afgestemd. In diverse zorginstellingen wordt al gewerkt met vrijwilligers. SWOA heeft actief contact met de zorginstellingen en neemt deel aan "Voorelkaarinarnhem.nl" (VEIA) om coronahulpvragen en vrijwilligers met elkaar te verbinden. VEIA wordt doorontwikkeld door SWOA, Rijnstad en Meldpunt Vrijwillige Thuiszorg (MVT) naar een bredere voordeur voor informele zorg en inzet van vrijwilligers. Wij zijn daarover in overleg

Fractie:	**CDA-33**
Pagina:	123
Vraag:	“ we bakenen de inzet van de Jeugdwet beter af” . Kan inzicht gegeven worden hoeveel potentieel onnodige inzet er is geweest in 2019 en 2020?
Antwoord:	Kinderen met een lichamelijke of geestelijke beperking of chronische ziekte krijgen zorg vanuit de Jeugdwet. Bij situaties waar intensieve zorg structureel nodig is kan de Wet Langdurige Zorg mogelijk meer aan de orde zijn dan de Jeugdwet. Dat geldt ook, daar waar het gaat om het grijze gebied tussen Jeugdzorg en Passend Onderwijs, waar mogelijk onderwijs voorliggend is aan de Jeugdwet. Het is dus niet zozeer de vraag of er onnodig zorg is ingezet, maar of de zorg vanuit de juiste wet is geleverd

Fractie:	**CDA-34**
Pagina:	126
Vraag:	SO7 Zorg: per 2022 gaat het 'woonplaatsbeginsel' naar verwachting in. Welke financiële consequenties heeft dit voor onze begroting? Zijn deze reeds verwerkt?
Antwoord:	Op basis van voorlopige berekeningen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) uit het najaar van 2019, heeft de wettelijke aanpassing van het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet voor de gemeente Arnhem een verwacht nadelig financieel effect tot gevolg van in totaal € 1,7 miljoen. Het betreft hier een gecombineerd effect van budgettaire consequenties (minder rijksinkomsten) alsook gevolgen voor de kosten (toename kosten).

	Wij hebben deze verwachte financiële gevolgen verwerkt in de risicoparagraaf van de begroting, in afwachting van meer actuele, nieuwe berekeningen van het CBS.

Fractie:	**CDA-35**
Pagina:	131
Vraag:	S08 Welzijn en inclusie: actieprogramma dak- en thuisloze jongeren. Juist jongeren worden in deze tijd geraakt door werkloosheid. Is er extra en voldoende alertheid en formatie beschikbaar voor een kwetsbare groep jonge inwoners die inkomsten vanuit werk verliest, met toenemende kans op dak- en thuisloosheid?
Antwoord:	Veel jongeren hebben door Corona hun (bij)baan verloren. Voor kwetsbare jongeren die niet kunnen terugvallen op hun ouders, zoals dak- en thuisloze jongeren, betekent dit meteen een risico om schulden op te bouwen. Daarom werkt W&I samen met onderwijs (Voortgezet Speciaal Onderwijs, MBO 1 en 2 en het Praktijkonderwijs), wijkcoaches en trajectbegeleiders (bijv. van het Jonahuis, onze jongerenopvang) om ervoor te zorgen dat jongeren vroegtijdig in beeld zijn. Er wordt gezorgd voor voldoende inkomen voor de jongere zodat die in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien en zodat schulden worden voorkomen. Ook wordt de 4 weken zoekperiode, die geldt voor jongeren, door W&I niet toegepast. Daarnaast zal dit najaar gestart worden met een communicatiecampagne over de huidige schuldenaanpak, o.a. over de rol van de buddy's van Opr€cht. Zij ondersteunen jongeren met financiële problemen.

Fractie:	**CDA-36**
Pagina:	132
Vraag:	voorkomen en tegengaan discriminatie. De samenleving staat door diverse ontwikkelingen en discussies stevig onder druk. Daarbij kun je denken aan: Me to, Black-lives-matters en de Zwarte Piet discussie. Groepen komen hierdoor tegenover elkaar te staan. Juist hierdoor kan afstand ontstaan en discriminatie kan toenemen. De inzet zoals in de begroting vermeld is uiterst vaag. Welke concrete acties worden vanuit de gemeente ondernomen (binnen de wijken, in het onderwijs en rondom werk en inkomen)? Dit zodat de gemeenteraad dit actief kan volgen op inzet en succes.
Antwoord:	Het focuspunt 'Voorkomen en tegengaan discriminatie' krijgt nog verdere invulling met acties. We gaan dat samen met partners uit de stad oppakken. Nav een bijeenkomst met een klankbordgroep, waarin partners vertegenwoordigd zijn, dit najaar, wordt een werkgroep samengesteld om invulling te geven en acties te bespreken. We verwachten voor het zomerreces 2021 met een actieplan te komen en de raad hierover te informeren. Binnen de gemeentelijke organisatie is veel aandacht voor o.m. het voorkomen en tegengaan van discriminatie. Parallel hieraan zijn we met Vizier aan het onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor het ontwikkelen van een bewustwordingscampagne mbt tegengaan en melden van discriminatie (zie ook motie 20M138). Hier ligt al een offerte voor. Wat betreft onderwijs kunnen scholen op eigen initiatief aanvragen doen voor lessen over discriminatie en pesten. Deze worden veelal door Vizier gedaan.

Fractie:	**CDA-37**
Pagina:	138
Vraag:	S09 Gezondheid en Sport: veel Arnhemmers hebben overgewicht en voldoen niet aan de beweegnorm (zowel jong als oud). Juist door Corona is de bewegingsvrijheid, de kans om te sporten afgenomen. Sportscholen waren tijdelijk gesloten, veel lidmaatschappen zijn opgezegd. Sportverenigingen hebben veel beperkingen, wat de sportiviteit van velen belemmerd. Velen hebben extra 'Corona-kilo's wat risico's rondom de volkgsgezondheid en meedoen met zich meebrengt. Kan als onderdeel van het Corona Dashboard en in samenhang met het plan Gezond en Fit actief worden gevolgd wat de consequentie van Corona is op de Arnhemse volksgezondheid?
Antwoord:	Aangezien Gezond en fit nog moet worden behandeld door de raad, hebben we de monitoring hiervan nog niet ingericht. Zodra deze is vastgesteld wordt een monitoring opgesteld.

	De verwachting is echter dat de kernindicatoren die van belang zijn voor Gezond en Fit reeds grotendeels gemeten worden. Zo beschikken wij, veelal via de GGD, al over cijfers met betrekking tot de beweegnorm, het overgewicht, het aantal rokers etc. Dit zijn veelal geen 'live' cijfers, maar jaarlijkse cijfers, de vraag is welke data geschikt is.

Fractie:	**CDA-38**
Pagina:	144
Vraag:	wij missen in dit hoofdstuk de financiële koppeling naar de Klimaatadaptatie agenda. Waar vinden we die?
Antwoord:	Het onderwerp klimaatadaptatie is ondergebracht in S12 vanwege de sterke relatie met openbare ruimte. In 2019 heeft de raad regels vastgesteld voor de besteding van het klimaatfonds. De middelen die in het klimaatfonds zijn gereserveerd zullen zowel voor energietransitie als voor klimaatadaptatie ingezet worden.

Fractie:	**CDA-39**
Pagina:	158
Vraag:	S12 Leefomgeving: Arnhems groen versterken. Onlangs is de groenvisie en het Bomenplan vastgesteld. Wanneer wordt als uitvoering hiervan de boomstructuur in de Jansbinnensingel/Jansbuitensingel hersteld. Waardoor tussen de bestaande gezonde bomen nieuwe jonge aanplant wordt toegevoegd. Dit waardoor de stad met trots over 5 of 10 jaar weer een omsloten singel heeft die past bij de groenambities van onze stad.
Antwoord:	Eén van de opgaven in het uitvoeringsprogramma van het Bomenplan is het aanplanten van meer bomen. Kansrijke plekken voor extra boomaanplant worden momenteel in kaart gebracht. Hierbij wordt ook naar haalbaarheid gekeken in relatie tot ondergrondse infrastructuur (Kabels &Leidingen). Aanplant in genoemde singels lijkt na een eerste quick scan haalbaar. Indien dit wordt bevestigd uit nader onderzoek dan is aanplant mogelijk in plantseizoen 2021.

Fractie:	**CDA-40**
Pagina:	178
Vraag:	Risicomanagement en weerstandsvermogen. De netto schuld per inwoner in Arnhem neemt tussen rekening 2019 en begroting 2021 met maar liefst 19,4% toe. Per inwoner is de toename € 701 keer 161.000 = maar liefst € 112 miljoen extra schuld! Het CDA vindt dit een meer dan zorgelijke ontwikkeling. Dit geeft wat ons betreft aan dat we financieel niet in evenwicht zijn. Dus technisch wel kunnen spreken over een sluitende begroting, maar in de praktijk steken we 'de stad' steeds dieper in de schulden. Welke acties onderneemt B&W of deze netto schuld per inwoner weer aanzienlijk te laten dalen?
Antwoord:	De ontwikkeling van de schuld per inwoner en schuldquote wordt nauwlettend gevolgd. Naast de gemelde ontwikkeling op bladzijde 178, waarnaar in deze vraag wordt verwezen, is op bladzijde 175 een meerjarige doorrekening van de schuldquote tot en met 2024 opgenomen. Hieruit blijkt dat de netto-schuldquote eerst stijgt in 2021/2022 en daarna daalt tot 100% in 2024. Ten aanzien van hetgeen u stelt met betrekking tot het financieel niet in evenwicht zijn, is het belangrijk om de verschillende kengetallen in onderlinge samenhang te zien. In deze kan worden gewezen op het feit dat jaarlijks middelen worden toegevoegd aan de BR solvabiliteit op grond van de spelregels, zoals vastgelegd in ar. 11, lid 6 van de verordening Financieel beleid. Hierdoor verbetert de solvabiliteit / het vermogen om in de toekomst tegenvallers op te vangen als tegenhanger van de schuldpositie. Tegenover de schulden staan op de balans ook de investeringen met economisch en maatschappelijk nut die de gemeente heeft gedaan. De ontwikkelingen van het beeld voor 2021 worden dan ook mede bepaald door een aantal grotere investeringen in 2021 (huisvesting speciaal onderwijs, Museum Arnhem en zwembad Valkenhuizen.

Fractie:	**CDA-41**
Pagina:	179
Vraag:	de Corona risico's worden niet doorgezet in 2023 en 2024. Dit terwijl de Arnhemse economie voor vele jaren geraakt zal zijn door de consequenties van Corona. Zijn deze negatieve gevolgen elders opgenomen (Werk en Inkomen/Sociaal domein).

Antwoord:	De negatieve gevolgen van corona worden voor wat betreft Buig opgevangen via de middelen van het Rijk en de vangnetconstructie. Daarnaast was in het reguliere risicoprofiel al rekening gehouden met dit risico, zie blz. 186. Het verdere verloop van de corona-crisis is onzeker. Om die reden worden de risico's van corona nauwlettend gevolgd. Ook het reguliere risicoprofiel wordt twee keer per jaar in geactualiseerde vorm bij het Jaarverslag en de Begroting gepresenteerd. Mochten de veronderstellingen voor 2023 en 2024 niet juist zijn dan zal hierop worden bijgestuurd.

Fractie:	**CDA-42**
Pagina:	
Vraag:	Algemeen: doortrekking Jansbeek. Is het correct dat het budget van het Waterschap beschikbaar is voor andere 'wateractiviteiten' ter verfraaiing van onze (binnenstad)? Zo ja, is B&W bezig om hiervoor plannen te ontwikkelen en waaraan wordt dan gedacht?
Antwoord:	Wij hebben van het waterschap mondeling begrepen dar zij hun financiële medewerking aan de Jansbeek 2e fase niet gestand willen doen. Zij hebben ons gemeld dat zij wel middelen (1,2 miljoen) voor Arnhem beschikbaar zouden hebben (niet zijnde de Jansbeek). Wij hebben het waterschap gevraagd om hierover het gesprek aan te gaan, zodat hier duidelijk over komt. Daar hebben wij tot op heden niets over vernomen.

Fractie:	**CDA-43**
Pagina:	
Vraag:	Algemeen: bij de inzet 2021 bij de wijken struikel je over woorden als: stimuleren, inzetten op, intensiveren, uitvoeren, volgen van, aanmoedigen en ondersteunen. In de basis prima. Maar voor zowel gemeenteraad, ketenpartners als inwoners geeft dit geen enkel beeld wat het concrete doel is én wanneer is geslaagd of mislukt is. Kunnen toekomstige stukken binnen de P&C-cyclus SMARTer worden opgezet, zodat in ieder geval het hoofddoel is verwoord. Waarover ook richting raad en samenleving concreet en met cijfers verantwoord kan worden?
Antwoord:	De doelen in de wijkprogramma's zijn zo concreet mogelijk geformuleerd en sluiten aan op de doelstellingen van de stedelijke programma's. de feedback om SMARTer te formuleren nemen we mee. In turap 1 en 2 en middels het jaarverslag geven we aan of de plannen op koers liggen. Bij afwijkingen volgt een toelichting. De wijkbewoners kunnen op de site van de gemeente de publieksversie van begroting 2021 voor hun wijk inzien.

Fractie:	**CDA-44**
Pagina:	
Vraag:	Algemeen: de budgetten vanuit 'Van wijken weten' zijn over de wijken in Arnhem verdeeld. Is voor 2021 of 2022, mede in relatie tot de uitgaven sociaal domein en de betrokkenheid vanuit de sociale wijkteams, een gedegen analyse over investeringen en effect voorzien of is er geen onafhankelijke evaluatie in de planning opgenomen
Antwoord:	*Aangepast antwoord n.a.v contact met dhr. Hutten* Een overall financiële analyse van de effecten is door het college niet voorzien en niet in de bestuurlijke planning opgenomen. Er is inhoudelijke samenhang tussen de wijkbudgetten en de budgetten sociaal domein. Voorbeelden zijn het participatiebudget, het welzijnsbudget en het budget Kansrijk Opgroeien (Klijnsma middelen voor armoede kinderen) Bij de besteding van de middelen worden door de Teams Leefomgeving ook de sociale wijkteams betrokken. Gezamenlijk worden opdrachten verstrekt en wordt er periodiek geëvalueerd en bijgestuurd. Teams Leefomgeving investeren bijvoorbeeld in algemene voorzieningen die bijdragen aan de afschaling van specialistische zorg. *Antwoord 13-10-2020* De budgetten vanuit 'Van wijken weten' en het budget vanuit sociaal domein zijn niet aan elkaar gekoppeld. Op het vlak van welzijn en leefbaarheid wordt de integrale samenwerking gevonden met het sociaal domein.

Fractie:	**CDA-44 a**
Pagina:	
Vraag:	Van Wijken Weten. Ruim 100 miljoen. Hoe loopt dit: wat kan er anders en beter. Het is het budget voor preventie. De fysieke wijkteams zijn hierin actief. Relatie leefbaarheid/verloedering.
Antwoord:	Het totale budget, inmiddels 85 miljoen, van de teams leefomgeving wordt besteed aan onder andere onderwijs, handhaving, groen, wegen, participatie en welzijn. Er wordt hier intensief op geïnvesteerd. Door de teams leefomgeving worden verschillende overleggen in de wijk georganiseerd onder andere op het gebied van sociale vraagstukken waarbij ze met wijkpartners inventariseren wat er speelt en bespreken welke stappen er moeten worden gezet. Door samen met het sociale wijkteams meerdere partners erbij te betrekken is het doel dat partijen meer en beter samenwerken en de juiste dingen doen. Voor fysieke vraagstukken zijn soortgelijke overleggen tot stand gekomen. Vanuit het kabinet zijn samen met de teams leefomgeving wijkveiligheidsoverleggen in de wijken ingericht. Afhankelijk van de thema's en problematiek worden in de overleggen verloedering en leefbaarheid besproken. Verloedering is in belangrijke mate bepalend voor de ontwikkeling van de leefbaarheid.

Fractie:	**CDA - 44 b**
Pagina:	
Vraag:	Sociale Wijkteams. Zij vormen de sleutel tot succes irt uitgaven sociaal domein. Zij indiceren voor ongeveer 50% jeugdhulp en 100% Wmo. De vraag is: loopt dit goed. Is men afdoende getraind, wordt men goed begeleid. Weet men afdoende waar de gemeente van is en waarvan niet. Dus ook of normaliseren en afschalen naar voorliggend veld/vrijwilligers beter kan. Moet namelijk wel om miljoenen bezuinigingen te behalen. Oprecht benieuwd of hier een actieplan aan ten grondslag ligt.
Antwoord:	Doorlopend is de gemeente Arnhem samen met sociale wijkteams bezig om de toegang naar zorg te verbeteren en zorg zo snel, licht en dichtbij als mogelijk in te zetten. In de afgelopen periode zijn belangrijke stappen gezet, zoals het ontwikkelen en vaststellen van beleidsregels; het geven van voorlichting hierover aan alle wijkcoaches; het vergroten van inzicht bij sociale wijkteams over de ingezette zorg en ondersteuning. Hierdoor sturen we meer en beter op toewijzingen voor specialistische zorg. Voor meer ingewikkelde zorgvormen, zoals doelgroepenvervoer en beschermd wonen, zijn specifieke teams van wijkcoaches aangewezen om deze zorg in te zetten zodat voldoende deskundigheid geborgd is. Daarnaast verbeteren we inzicht in algemene voorzieningen door middel van een website. Ook verwachten we dat de integrale visie sociaal domein nieuwe inzichten zal geven over de mogelijkheden tot "normaliseren". Hierdoor kunnen sociale wijkteams hierover nog beter het gesprek voeren met inwoners.

Denk

<table>
<tr><td>Fractie:</td><td>Denk-1</td></tr>
<tr><td>Pagina:</td><td></td></tr>
<tr><td>Vraag:</td><td>Specificatie van de parkeerinkomsten op dag niveau en dagdeelniveau in het centrum van Arnhem, Steenstraat en Hommelstraat.</td></tr>
<tr><td>Antwoord:</td><td>De begrote parkeerinkomsten kort parkeren in het centrum bedragen € 3.327.812 voor 2021. De inkomsten worden niet op straatniveau begroot. Voor informatie over de werkelijk gerealiseerde parkeerinkomsten zijn wel de gegevens van de parkeerautomaten uit te lezen echter een groot deel van de parkeerders gebruik maakt gebruik van belparkeren in plaats van een parkeerautomaat. Belparkeren wordt niet op niveau van straat vastgelegd maar per zone. Hierdoor kunnen wij geen absolute gegevens op straatniveau leveren.

Wel kunnen we voor de verschillende genoemde gebieden/straten een verdeling van de parkeerinkomsten over de week maken. Deze staan in onderstaand overzicht.

<table>
<tr><td></td><td>Centrum</td><td>Hommelstraat</td><td>Steenstraat</td></tr>
<tr><td>Maandag</td><td>15%</td><td>14%</td><td>14%</td></tr>
<tr><td>Dinsdag</td><td>13%</td><td>12%</td><td>13%</td></tr>
<tr><td>Woensdag</td><td>13%</td><td>12%</td><td>14%</td></tr>
<tr><td>Donderdag</td><td>16%</td><td>16%</td><td>15%</td></tr>
<tr><td>Vrijdag</td><td>15%</td><td>18%</td><td>16%</td></tr>
<tr><td>Zaterdag</td><td>16%</td><td>16%</td><td>16%</td></tr>
<tr><td>Zondag</td><td>12%</td><td>13%</td><td>12%</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Fractie:</td><td>Denk-2</td></tr>
<tr><td>Pagina:</td><td></td></tr>
<tr><td>Vraag:</td><td>Specificatie van de parkeerinkomsten op dag niveau en dagdeelniveau in het centrum van Arnhem, Steenstraat en Hommelstraat.</td></tr>
<tr><td>Antwoord:</td><td>De begrote parkeerinkomsten kort parkeren in het centrum bedragen € 3.327.812 voor 2021. De inkomsten worden niet op straatniveau begroot. Voor informatie over de werkelijk gerealiseerde parkeerinkomsten zijn wel de gegevens van de parkeerautomaten uit te lezen echter een groot deel van de parkeerders gebruik maakt gebruik van belparkeren in plaats van een parkeerautomaat. Belparkeren wordt niet op niveau van straat vastgelegd maar per zone. Hierdoor kunnen wij geen gegevens op straatniveau leveren.

Wel kunnen we voor de verschillende genoemde gebieden/straten een verdeling van de parkeerinkomsten over de week maken. Deze staan in onderstaand overzicht.

<table>
<tr><td></td><td>Centrum</td><td>Hommelstraat</td><td>Steenstraat</td></tr>
<tr><td>Maandag</td><td>15%</td><td>14%</td><td>14%</td></tr>
<tr><td>Dinsdag</td><td>13%</td><td>12%</td><td>13%</td></tr>
<tr><td>Woensdag</td><td>13%</td><td>12%</td><td>14%</td></tr>
<tr><td>Donderdag</td><td>16%</td><td>16%</td><td>15%</td></tr>
<tr><td>Vrijdag</td><td>15%</td><td>18%</td><td>16%</td></tr>
<tr><td>Zaterdag</td><td>16%</td><td>16%</td><td>16%</td></tr>
<tr><td>Zondag</td><td>12%</td><td>13%</td><td>12%</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Fractie:	**Denk-3**
Pagina:	
Vraag:	Verzoek tot Specificatie van de subsidies op wijkniveau van: Youth For Christ Nederland Subisidies Algemeen

Antwoord:	Hierbij de specificatie op wijkniveau van de bovengenoemde subsidies. Onder subsidies algemeen worden initiatieven op wijkniveau, die in de loop van het jaar vanuit de wijken worden geïnitieerd, gefinancierd. Admistratief is er voor Youth for Christ een verdeling over de wijken gemaakt, maar in de praktijk voert Youth for Christ het jongerenwerk in Schuytgraaf Elderveld uit.

	Subsidies Alg	*Youth for Christ Nederland*
Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek	75.342	17.924
Noordwest	48.624	8.387
Noordoost	48.605	8.141
Presikhaaf	40.953	9.291
Malburgen	94.771	12.086
Schuytgraaf/Elderveld	16.089	5.262
De Laar/Elden	28.970	4.111
Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg	5.763	17.019
	359.117	82.221

Fractie:	**Denk-4**
Pagina:	
Vraag:	Verzoek tot Specificatie van de subsidies op stadsniveau van: Subisidies algemeen
Antwoord:	Bij deze een specificatie van bovengenoemde subsidie naar programma's: Dit zijn op programmaniveau gelden waaruit in de loop van het jaar flexibel subsidies uit verstrekt kunnen worden, naar gelang de vraag en/of actualiteit.

Bestuur, dienstverlening en financiën	4.556
Veiligheid	
Bereikbaarheid	
Economie	570.445
Onderwijs	820.963
Cultuur	1.032.286
Participatie en armoedebestrijding	
Zorg	
Welzijn en inclusie	63.250
Gezondheid en sport	4.670
Klimaat en energie	48.094
Ruimtelijke ontwikkeling	
Wonen en leefomgeving	
	2.544.264

Fractie:	**Denk-5**
Pagina:	
Vraag:	Waar vinden we in de begroting de extra baten(vanaf 2020) van het bijschrijven op de vergunning van een leidinggevende bij een horecazaak in Arnhem. € 72,- per persoon. (voorheen kosteloos)

Antwoord:	De opbrengsten van vergunningen zijn begroot bij het stedelijk programma S01 Veiligheid als baten Vergunningen Horeca e.a.

Fractie:	**Denk-6**
Pagina:	
Vraag:	Hoe frequent zijn de controlebezoeken van handhaving aan horecaondernemers in diverse wijken van Arnhem? Krijgen bepaalde wijken 'standaard' meer bezoeken dan anderen? Graag een specificatie hiervan.
Antwoord:	Controles vinden onder andere plaats door de ODRA, politie en gemeente. Er wordt op basis van meldingen gecontroleerd. Meldingen van burgers, politie of andere partijen. Er wordt ook spontaan gecontroleerd (men is toevallig in de buurt) en er wordt gericht gecontroleerd (i.v.m. specifieke controles of acties). De Odra streeft er naar eens in de 6 jaar een zaak te bezoeken, de gemeentelijke Handhaving streeft naar eens in de 2 jaar alle zaken bezocht te hebben. Zaken waar vaker meldingen over binnen komen of waar overtredingen zijn geconstateerd zullen vaker bezocht worden voor (her-)controles.

Fractie:	**Denk-7**
Pagina:	
Vraag:	Heeft de gemeente exploitatie vergunningen afgegeven in 2019 en 2020 voor bestemmingen waar geen horecabestemming voor was? Zo ja hoe vaak en in welke wijken?
Antwoord:	Nee, tenzij er sprake is van een situatie waar het overgangsrecht van toepassing is of er een Omgevingsvergunning voor planologische afwijking is verleend door de Omgevingsdienst Regio Arnhem.

Fractie:	**Denk-8**
Pagina:	
Vraag:	Welke subsidies krijgen sportverenigingen direct vanuit de gemeente?
Antwoord:	Subsidie wordt indirect verleend aan sportverenigingen door middel van een gesubsidieerd huurtarief. Directe subsidies worden verstrekt in het kader van de 'Subsidieregeling Sport' . Sportverenigingen kunnen een bijdrage krijgen voor projecten gericht op het activeren van een specifieke doelgroep, organisatie van sportactiviteiten, oprichten van een vereniging, aangepast sporten en voor talentontwikkeling. Afhankelijk van de categorie is het maximum €2500,- dan wel €5000,- per jaar. Daarnaast kunnen incidentele subsidies verstrekt worden op basis van de Algemene Subsidie Verordening.

Christenunie

Fractie:	**CU-1**
Pagina:	109
Vraag:	Hoeveel procent van de mensen met een bijstandsuitkering heeft geen startkwalificatie?
Antwoord:	Ongeveer 69% van de Arnhemmers uit de bijstand heeft geen startkwalificatie.

Fractie:	**CU-2**
Pagina:	109
Vraag:	Voor hoeveel procent van de mensen met een bijstandsuitkering is het halen van een startkwalificatie waarschijnlijk niet haalbaar?
Antwoord:	Wij registreren dit niet. Als een startkwalificatie voor een werkzoekende de juiste stap is om geheel of gedeeltelijk aan het werk te raken zetten wij hier op in. Andere vormen van opleiding of certificering behoren ook tot de mogelijkheden.

Fractie:	**CU-3**
Pagina:	109
Vraag:	Hoeveel mensen zijn er, in de afgelopen 3 jaren, ingestroomd zonder startkwalificatie en uitgestroomd met startkwalificatie? (Graag een overzicht per jaar)
Antwoord:	Het succes van onze inzet bepalen wij aan de hand van (duurzame en/of gedeeltelijke) uitstroom uit de uitkering. Daarbij registreren wij niet specifiek op welke wijze dit gelukt is. Een startkwalificatie wordt gezien als 'instrument' dat kan helpen bij het aan het werk komen. Overigens behalen mensen ook deelcertificaten of een startkwalificatie terwijl zij aan het werk zijn. Naast onze inzet zijn er meerdere partijen die zich inzetten voor scholing en opleiding van werkenden en werkzoekenden. Het Leerwerkloket Midden Gelderland zet zich in op een leven lang leren. Op de site middengelderland.lerenenwerken.nl is informatie te vinden op de mogelijkheden die daar beschikbaar zijn evenals een indicatie hoe vaak zij bijvoorbeeld diverse soorten opleidingstrajecten inzetten.

Fractie:	**CU-4**
Pagina:	109
Vraag:	Wat zijn de gemiddelde kosten voor het halen van een startkwalificatie?
Antwoord:	Het lesgeld voor een studiejaar op het MBO bedraagt 1202 euro per jaar. Een opleiding op niveau 2 duurt 1 tot 2 jaar. Daarnaast is een inkomen nodig om in de kosten van levensonderhoud te voorzien. Dat kan inkomen vanuit werk zijn, vanuit een uitkering of studiefinanciering. De studiefinanciering voor niveau 1 en 2 is een gift. Je hebt recht op studiefinanciering als je bij de aanvraag jonger dan 30 jaar oud bent.

Fractie:	**CU-5**
Pagina:	109
Vraag:	Hoeveel heeft u de afgelopen 3 jaren uitgegeven aan het halen van startkwalificaties? (Graag een overzicht per jaar)
Antwoord:	Wij registreren dit niet separaat. De gedachte is dat een startkwalificatie een belangrijk tussendoel is om te komen tot een (betaalde) baan. Daarom sturen wij bij jongeren tot 27 jaar aan op het behalen van een startkwalificatie mede door het herijkte VSV programma en het schakelpunt. Voor de leeftijdsgroep daar boven leert de ervaring dat een startkwalificatie niet het enige middel is om te komen tot (duurzame) uitstroom. Soms is andere ondersteuning ook nog veel belangrijker. Door de inzet op bijvoorbeeld kleinere, praktische opleidingen (eventueel met praktijkcertificaat) lukt het om mensen richting een (betaalde) baan te begeleiden. Denk hierbij aan het behalen van een heftruck certificaat, taxipas, VCA veiligheidscertificaat, MBO niveau 1 in de zorg (thuiszorg en woonassistent). Ook is voor mensen soms het behalen van een startkwalificatie het juiste maatwerk dat van toepassing is. Stuk voor stuk inzet die de kansen

	vergroot voor mensen op de arbeidsmarkt. Scalabor, het Leer-Werk-Loket en verschillende opleidingsinstituten kunnen ons hier bij helpen.

Fractie:	**CU-6**
Pagina:	109
Vraag:	Welk budget heeft u voor de komende 3 jaar gereserveerd voor de inzet op het halen van startkwalificaties?
Antwoord:	Er worden geen specifieke budgetten geraamd voor het behalen van een startkwalificatie. Binnen het reintegratiebudget is ruimte om trajecten in te kopen die bijdragen aan de re-integratie van Arnhemmers. Soms gaat dat om het behalen van een startkwalificatie, maar in andere gevallen gaat het om opdoen van praktijkervaring, of het inzetten van een jobcoach, een deelcertificaat of een andere vorm van opleiding. Bijvoorbeeld: • Heftruck certificaat • Vrachtwagenchauffeursdiploma • Buschauffeursdiploma • Taxipas • VCA veiligheids certificaat • DAV (Deskundig Asbest Verwijderaar) opleiding • Certificaat werken in het groen • Project MBO niveau 1 in de zorg (thuiszorg en woonassistent) • Project MBO niveau 1 in de schoonmaak • Verkeersregelaar • MBO basisopleiding Jeugdzorg • Opleiding tot Bewindvoerder Zoals gesteld is dit soms bij een werkgever, soms in een traject in samenwerking met Scalabor, Rijn Ijssel of een ander instituut.

Memo

Datum : maandag 2 november 2020

Aan : Wethouder R. van der Zee

Kopie aan : Vakgroep Mobiliteit en F&C

Van : Maarten Bulsink

Betreft : Overzicht Mobiliteitsprojecten

Overzicht mobiliteitsprojecten

We onderscheiden 3 categorieën projecten:

- **Categorie 1: Lopende projecten (Uitvoeringsfase).** Dit zijn projecten die in voorbereiding op uitvoering zijn of al daadwerkelijk in uitvoering zijn. Voor deze projecten zijn de subsidiebijdrage en de begroting helemaal rond.
- **Categorie 2: Projecten in voorbereiding (Definitie- en Ontwerpfase).** Dit zijn projecten waarvan een eerste verkenning is gedaan en die ter voorbereiding op een begrotingsvoorstel en subsidieaanvraag verder worden uitgewerkt.
- **Categorie 3: Projecten in beeld (Initiatieffase).** Dit zijn projecten waarvan we de voorbereiding en uitvoering willen gaan starten. Ook projecten waarvan een eerste verkenning of uitwerking is gedaan (initiatieffase) vallen in deze categorie.

Categorie 1: lopende projecten

Navolgende tabel toont de categorie 1 projecten die vanuit de discipline mobiliteit worden voorbereid of gerealiseerd. De tabel bestaat uit de naam van het project, een korte omschrijving en het verwachte jaar van realisatie. Daarnaast is investering vanuit de het investeringskrediet weergegeven en zijn de totale kosten van het project weergegeven. Het verschil tussen de laatste 2 kolommen bestaat uit de bijdrage van andere partijen (subsidie), maar ook de bijdrage vanuit andere afdelingen binnen de gemeente.

Categorie 1 projecten (lopende projecten)				
Naam	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Investering vanuit gemeente	Totale kosten
Fietsoversteek Pieter Calandweg	Aanpassing fietspad Oude Zevenaarseweg ter hoogte van P. Calandweg	2020	€ 155.000	Deel van project Oude Zevenaarseweg
Monnikensteeg	Vrijliggend fietspad	2020	€ 245.000	€ 450.000
Robuust Trolleynetwerk Moncheyplein	Onderstation Moncheyplein	2020	€ 160.000	€ 660.000
HOV Abri station-Zuid	Duurzame Abri bij station zuid	2020	€ 110.000	€ 110.000
Trolley 2.0 E-bus	Ontwikkeling Trolley 2.0 techniek	2020	€ 466.000	€ 8.657.000
Kemperbergerweg	Bijdrage bij groot onderhoud om de weg duurzaam veilig (60 km/h) in te richten	2020	€ 90.000	€ 220.000
Oude Zevenaarseweg/Westervoortsedijk/ Oversteek Pleyroute	Optimalisatie weg, OV en fietsstructuur rondom aansluiting Oude Zevenaarseweg bij Pleyroute	2021	€ 1.350.000	€ 7.180.000
Snelfietsroute HAN - Larenstein	Snelfietsroute tussen HAN en Larenstein, onderdeel Arnhem - Dieren	2021	€ 176.000	€ 775.000
Snelfietspad Verschuerstraat-Vlijtweg	Aanpassingen snelfietspad op tracédeel Verschuerstraat-Vlijtweg (tussen Eusebiusbuitensingel en De Rijpstraat), onderdeel van snelfietsroute Arnhem-Dieren,	2021	€ 52.000	€ 223.000
Fietsstraat Hugo de Grootstraat	Realisatie van tracédeel Fietsstraat Hugo de Grootstraat-Valckenierstraat, (tussen Vosdijk en Stadhoudersstraat), onderdeel van snelfietsroute Arnhem-Dieren,	2021	€ 115.000	€ 484.000
Oversteek snelfietsroute Laan van Presikhaaf	Realisatie oversteek snelfietsroute Laan van Presikhaaf ter hoogte van Station Velperpoort) als onderdeel van de snelfietsroute Arnhem - Dieren	2021	€ 60.000	€ 267.000
Veilige schoolomgevingen	Bijdrage veilige schoolomgevingen	2021	€ 20.000	€ 40.000

HOV IJssellaan-Voetiuslaan	Aanleg busstroken ten behoeve doorstroming OV en verkeersveiligheid	2021	€ 119.000	€ 950.000
HOV Hollandweg-Metamorfoseallee	Reconstructie kruispunt en verleggen trolleyinfra ten behoeve van doorstroming voor Auto en OV	2021	€ 130.000	€ 1.514.000
Hommelseweg tot Dalweg	Bijdrage bij groot onderhoud om de weg duurzaam veilig in te kunnen richten. Hiervoor loopt ook een landelijke SPV-aanvraag	2021	€130.000	€4.300.000
Knooppunt Kronenburg	Herontwikkeling bussenplein Kronenburg en directe omgeving	2022	€ 500.000	€ 4.100.000
Snelfietspad Merwedestraat	Realisatie van het snelfietspad Merwedestraat, als onderdeel van de snelfietsroute Arnhem - Dieren.	2022	€ 135.000	€ 570.000
Gele rijdersplein	Realisatie fietsenstalling en Pergola als onderdeel grootschalige aanpassing	2022	€130.000	€ 4.200.000
HUB Rozet	Realisatie HUB rozet met onder andere een nieuw parkeerconcept, fietsparkeren, deelmobiliteit en openbaar vervoer	2023	€750.000	€ 9.400.000

Categorie 2: Projecten in voorbereiding

Navolgend tabel toont de categorie 2 projecten: projecten in voorbereiding. Deze projecten, die ook in de komende 3 worden gerealiseerd, vergen vanuit de gemeente een investering van € 930.000,- Dit aantal projecten is een tussenstand en zal in de komende periode verder uitgebreid worden als er projecten van categorie 3 naar 2 zullen gaan.

Categorie 2 projecten (projecten in voorbereiding)		
Naam	Omschrijving	Investering vanuit gemeente
Snelfietsroute Arnhem Wageningen- Entree Arnhem	Snelfietsroute Onderlangs - OudeKraan - Boterdijk	€100.000
Bushalte Rijnstraat	Verbeteren kwaliteit en toegankelijkheid bushalte Rijnstraat	€100.000
Westervoortsedijk-Lelyweg	Aanleg busbanen ten behoeve doorstroming OV en auto	€250.000
Westervoortsedijk- Eusebiusbuitensingel	Optimalisatie route Westervoortsedijk - Eusebiusbuitensingel ten behoeve van de doorstroming van auto en HOV	€250.000
Snelfietspad Johan de Wittlaan	Realisatie van het snelfietspad Johan de Wittlaan (Calandweg - Stadhouderstraat), als onderdeel van de snelfietsroute Liemers	€230.000

Categorie 3: Projecten in beeld

Categorie 3 projecten (projecten in beeld)	
Naam	Omschrijving
Velperweg A12	Herinrichting Velperweg tussen de Raapopseweg en de A12
Herinrichting ir J.P. van Muijlwijkstraat	Herinrichting ir J.P. van Muijlwijkstraat om te vergroenen en ten behoeve van betere doorstroming auto, fiets en OV
Hub Willemsplein	Realisatie HUB om overstap modaliteiten beter te faciliteren
Hub Gelredome	Realisatie HUB om overstap modaliteiten beter te faciliteren
Hub station Arnhem-Zuid	Realisatie HUB om overstap modaliteiten beter te faciliteren
Hub Musispark	Realisatie HUB om overstap modaliteiten beter te faciliteren
HOV Burgemeester Matsersingel, busstrook	Aanleg busstrook ten behoeve betere afwikkeling
HOV Nijmeegseweg, busstrook	Aanleg busstrook ten behoeve betere afwikkeling
HOV Batavierenweg, ongelijkvloerse bus- fietsoversteek	Aanleg ongelijkvloerse kruising ten behoeve betere afwikkeling
HOV Apeldoornseweg-Braamweg, kruispunt aanpassing	Aanpassing kruispunt ten behoeve van betere doorstroming verkeer
Fietsstraat Klarendal Hommelseweg Fase 3 (Sonsbeeksingel- Van Muijlwijkstraat)	Realisatie fietsstraat Hommelseweg tussen Sonsbeeksingel- en Van Muijlwijkstraat
RijnWaalpad Fase I tracédelen, quickwins 2022,	Verbetering RijnWaalpad, quickwins
RijnWaalpad Fase II tracédelen, quickwins 2023	Verbetering RijnWaalpad, quickwins
RijnWaalpad Fase III overig	Overige verbeteringen aan het RIjnwaalpad
SFR Schuytgraaf fase 1	Realisatie snelfietsroute Schuytgraaf Grote Griet - Gelderserooslaan tot Drielsedijk
Snelfietsroute Schuytgraaf fase 2	Realisatie snelfietsroute Schuytgraaf (Drielsedijk - Achterstraat)
Snelfietsroute Westflank westtak	Realisatie regionale snelfietsroute Westflank (Marasingel-Utrechtseweg)
Snelfietsroute Westflank oosttak	Realisatie regionale snelfietsroute Westflank (Kerkstraat-Eldenseweg)
Snelfietsroute Arnhem-Huissen Graslaan-Hofsingel	Realisatie regionale snelfietsroute Arnhem-Huissen (Graslaan-Hofsingel)
Snelfietsroute Over de Noord Mariendaal-Schaapdijk	Realisatie regionale snelfietsroute Over de Noord Mariendaal-Schaapdijk
Rijnkruisingen fiets	Nieuwe fietskruising over de Rijn

De projecten in categorie 3 kunnen sterker dan projecten in andere fasen verschillen in concreetheid ten opzichte van elkaar. Er zitten in deze categorie projecten waarnaar al een eerste verkenning of uitwerking is gedaan, maar ook projecten die in beeld zijn maar verder nog niet onderzocht zijn. Het is voor projecten in deze fase nog niet te zeggen of ze met zekerheid doorgaan, in welk jaar ze in realisatie gaan, wat de exacte scope wordt, wat de kosten worden en wat daarmee per project de kosten/bijdrage van de gemeente zal worden. Dit zal namelijk afhangen van die verdere uitwerking, de kosten maar ook de subsidiemogelijkheden die er voor deze projecten zijn. Op basis van een hele globale inschatting (waar gezien de genoemde onzekerheden geen status aan mag worden verleend) is de verwachting dat hier tussen de €5.000.000 en €10.000.000 voor nodig is vanuit de gemeente. Het gaat hierbij dus om een bijdrage van de gemeente. De totale investering zal veel hoger zijn, maar grotendeels vanuit subsidies worden betaald.

Financieel overzicht

Op basis van voorgaande overzichten kan inzichtelijke worden gemaakt of het investeringskrediet voor de komende jaren voldoende is om alle projecten te realiseren. Navolgende tabel toont tot en met 2023 wat het jaarlijkse krediet is, wat de voorziene investeringen in categorie 1 en 2 projecten is en hoeveel er vervolgens nog beschikbaar blijft voor categorie 3 projecten. De getallen komen niet één op één overeen met de sommatie van de lossen projecten. Reden daarvan is dat het project Rozet ook deels vanuit het bestedsingsplan mobiliteit wordt betaald en dat aan de andere kant vanuit het investeringskrediet ook enkele relatief kleine bijdragen aan beheerprojecten worden gedaan (om aanvullende beleidswensen te realiseren) die niet in de tabel met projecten staan.

Jaar	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Krediet	*€ 1.772.000*	*€ 2.658.000*	*€ 977.000*	*€ 986.000*
Categorie 1 projecten	€ 1.392.500	€ 2.202.000	€ 765.000	€ 0
Categorie 2 projecten	€ 0	€ 750.000	€ 480.000	€ 230.000
Resterend krediet voor categorie 3 projecten	***€ 379.500***	***- € 294.000***	***- € 248.000***	***€ 756.000***

Op basis van deze tabel kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- In 2020 is er (veroorzaakt door de COVID-19- en de Stikstofcrisis) nog investeringsruimte
- In zowel 2021 en 2022 zijn de voorziene investeringen groter dan het beschikbare krediet
- Vanaf 2023 is er daarom pas ruimte voor investeringen in categorie 3 projecten. In dat jaar is er een krediet van €756.000 beschikbaar. Daarvan blijft €593.000 van over als de tekorten en het overschot van de jaren ervoor worden opgeteld. De wens is toch om een aanzienlijk deel van deze projecten al in de periode tot en met 2023 te realiseren. Het doorschuiven van projecten is hierbij geen optie, omdat het realiseren van de ambities dan te lang duurt.
- Voorstel is om meevallers, zoals de hogere parkeerinkomsten in 2019, te gebruiken om het investeringskrediet te verhogen om zo de komende jaren ook de ambities uit de categorie 3 projecten te realiseren.

Overzicht Toezeggingen Begrotingsbehandeling Meningsvormend 1, 14 en 28 oktober 2020

Toezeggingen Louwers
1. Wethouder Louwers (Wijksturing en Wijkzaken) zegt toe begin volgende week een memo naar de Raad te sturen met een terugkoppeling van haar gesprek met het stedelijk jongerenwerk Madser.
2. Wethouder Louwers (Wijksturing en Wijkzaken) zegt toe de raad binnen enkele weken te informeren over de herijking van de wijkbudgetten.
3. Wethouder Louwers (Inclusie) zegt toe nog nadrukkelijker met Arnhemmers in gesprek te gaan over racisme en discriminatie. Ze koppelt dat aan de reeds vastgestelde agenda en als dat niet lukt of als er iets meer nodig is komt ze daarover terug bij de raad.
4. Wethouder Louwers (Inclusie) zegt toe de samenwerking op te zoeken met LGBTQ-netwerken zoals de Gay-Straight Alliance en kijkt of ze dat kan uitbreiden.

Toezeggingen Bouwkamp
1. Wethouder Bouwkamp (Duurzaamheid) zegt toe de raad voor het einde van het jaar te berichten over het onderzoek naar regulering van mini-biomassacentrale's of als dat niet lukt een tussenbericht te sturen.
2. Wethouder Bouwkamp (Groen) zegt toe dat bij het aanbieden van de biodiversiteitagenda een lijst met gesprekspartners wordt gevoegd.
3. Wethouder Bouwkamp (Groen) zegt toe dat het memo over nascheiding van afval dit jaar naar de raad wordt verstuurd.

Toezeggingen Burgemeester Marcouch
1. Burgemeester Marcouch (Openbare orde en veiligheid) zegt toe te kijken naar verklaringen voor de ondergemiddelde verwijzingen naar Halt, zodat ook bekeken kan worden hoe het instrument beter benut kan worden.
2. Burgemeester Marcouch (Openbare orde en veiligheid) zegt toe de veiligheidswebsite onder de loep te nemen en te kijken of de informatievoorziening, ook van fysieke en digitale loketten, op orde is.
3. Burgemeester Marcouch (Openbare orde en veiligheid) zegt toe de raad schriftelijk te informeren over de lopende acties ten aanzien van digitale criminaliteit.

Toezeggingen Van der Zee
1. Wethouder Van der Zee (Mobiliteit) zegt toe om met het SKTA (stichting kwaliteitstaxi Arnhem) te gaan praten over de stand van zaken en de raad hierover te berichten.
2. Wethouder Van der Zee (Mobiliteit) zegt toe dat hij de 10-puntenlijst in het kader van de meest onveilige plekken in de stad eind november naar de raad zal sturen.
3. Wethouder Van der Zee (Mobiliteit) zegt toe dat, de aangenomen motie 'Fietser te gast' (17M88) in januari 2021 zal zijn uitgevoerd.
4. Wethouder Van der Zee (Zorg) zegt toe dat het voorstel/uitnodiging voor een werksessie met de raad over de visie op het Sociaal Domein, begin november naar de raad wordt gestuurd.

Toezeggingen Van Dellen
1.Wethouder Van Dellen (Sport) zegt toe om ook de andere (landelijke) coronasteunmaatregelen onder de aandacht van de verenigingen te brengen.
2.Wethouder Van Dellen (Economie) zegt toe in de raadsinformatiebrief over de coronamaatregelen nadrukkelijk aandacht te besteden aan de financiële risico's voor de gemeente via o.a. het delen van de economische monitor.

Toezeggingen De Vroome
1.Wethouder De Vroome (Onderwijs) zegt toe de raad regelmatig te informeren over de voortgang van de VSV-aanpak(Voortijdig Schoolverlaten).
2. Wethouder De Vroome (onderwijs) zegt toe scholen en culturele instellingen met elkaar aan tafel te brengen, als blijkt dat er bij scholen behoefte bestaat aan het uitbreiden van het fysieke onderwijs.
3. Wethouder De Vroome (Onderwijs) zegt toe om met het Rijn/IJssel en andere scholen in Arnhem in gesprek te gaan over de behoefte aan (leen)laptops; en de raad hierover te informeren.
4. Wethouder De Vroome (Cultuur) zegt toe dat, zodra hij meer en breder zicht heeft op de financiële risico's bij de culturele instellingen, hij de raad hierover zal informeren.

Toezeggingen Paping
1. Wethouder Paping (Wonen) zegt toe om vóór 31 december het eerste gesprek te hebben met stedelijke partijen en vervolgens met een terugkoppeling (up date) naar de raad te komen over dit eerste gesprek en hoe het nu verder gaat in het proces om te komen tot een stadsakkoord.
2. Wethouder Paping (Armoedebeleid) zegt toe dat het college geen onomkeerbare besluiten m.b.t. 'Schoolkostenregeling' zal nemen totdat het raadsvoorstel is vastgesteld door de raad.
3. Wethouder Paping (Wonen) zegt toe de cijfers van de provincie over het aantal afgegeven bouwvergunningen te verifiëren en daarover de raad te informeren.
4. Wethouder Paping (Wonen) zegt toe de motie "Bredere aanpak is goed voor alle Arnhemmers" (20M88) uit te voeren.

Afspraken*
1. Wethouder Paping (Wonen) zegt toe op de vraag van Elfrink (SP), om een overzicht van alle gerealiseerde projecten van woningbouw van afgelopen 2,5 jaar, schriftelijk te beantwoorden.
2. Wethouder Paping (Financiën) zegt toe om met een schriftelijke uitleg en overzicht te komen van de marktrente in de Begroting 2021 en de Herstelagenda (m.b.t. kapitaallasten).
3. Wethouder Paping (Financiën) zegt toe om met een technische beantwoording (schriftelijk) terug te komen op de Emu cijfers (Emu norm).
4. Wethouder Paping (Financiën) zegt toe om volgende week de mutatietabellen aan te leveren.

* Afspraken zijn kortlopende toezeggingen die omwille van de omlooptijd niet in Ibabs worden opgenomen.

Memo

Datum : woensdag 21 oktober 2020

Aan : Gemeenteraad

Van : Ronald Paping

Betreft : Beantwoording technische vraag D66-1

In beantwoording van technische vraag D66-1 stuur ik u het mutatieoverzicht van de stedelijke programma's in de Begroting 2021. De mutaties zijn onderverdeeld in 'Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021' en 'Bestaand beleid'. De mutaties onder de tussenkop 'Bestaand beleid' sluiten aan bij de op 8 juli jl. vastgestelde "Geautoriseerde stand Begroting 2020-2023 tot en met de raadsvergadering van 8 juli 2020". De indeling onder deze tussenkop volgt de indeling zoals die ook in de op 8 juli geautoriseerde stand is opgenomen, waarbij:

- 'MJPB 2020-2023' de in de begroting van vorig jaar opgenomen mutatie betreft;
- 'Structureel effect vorig dienstjaar' de mutaties betreft die volgen uit begrotingswijzigingen met een structureel effect die in 2019 na vaststelling van de MJPB 2020-2023 zijn vastgesteld. In bijlage 1 bij het raadsvoorstel van 8 juli zijn deze individueel benoemd;
- Begrotingswijzigingen die in 2020 zijn vastgesteld bij naam worden genoemd.

De mutaties onder de tussenkop 'Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021' zijn op dezelfde wijze als in de MJPB 2020-2023 uitgesplitst. Mutaties kleiner dan € 100.000 zijn samengebracht onder de naam 'Overig'.

Mutatieoverzicht stedelijke programma's Begroting 2021

S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Mutaties kapitaallasten	-1.783
Impact corona, minder belasting inkomsten agv faillisementen	100
Ambtelijke ondersteuning college-raad gedekt vanuit BR Bedrijfsvoering	300
Correctie dekking structurele lasten uit BR Bedrijfsvoering	1.890
Loon- en prijsontwikkeling 2021	2.573
Planningsoptimisme MIP	-1.021
Herstelagenda, uitbreiding plancapaciteit	1.000
Versnelde afschrijving investeringen stadskantoor	509
Aanpassing rente	-1.000
Transformatie Burgerzaken	667
Cao stijging De Connectie	755
Herstelagenda, taakstelling personele lasten	-400
Overig	105
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-2.580
Structureel effect vorig dienstjaar	-1.652
Verzamelbesluit 1 2020	582
Grondwal/uitbreiding woonwagenkamp Bethanienstraat	1.740
Verzamelbesluit 2 2020	474
Totaal Lasten	2.260
Baten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Gemeentefonds obv meicirculaire	805
Legesopbrengsten burgerzaken	-221
Overig	-50
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-274
Structureel effect vorig dienstjaar	410
Verzamelbesluit 1 2020	-123
Verzamelbesluit 2 2020	-67
Totaal Baten	479

Toevoegingen	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Actualisatie BR Solvabiliteit	-217
Correctie dekking structurele lasten uit BR Bedrijfsvoering	-2.040
Uitkomst onderzoek BR, toevoeging AR risico Vastgoed	160
Sluitend maken begroting AR	19
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	3.388
Verzamelbesluit 1 2020	-1.322
Totaal Toevoegingen	-12
Onttrekkingen	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Sluitend maken begroting AR	1.906
Uitkomst onderzoek BR Maatschappelijke opvang	179
Uitkomst onderzoek BR Herstructurering OGGz	456
Uitkomst onderzoek BR Noodfonds	9
Uitkomst onderzoek BR Beeldbepalende culturele manifestaties	368
Uitkomst onderzoek BR Beeldende en Monumentale Kunst	64
Uitkomst onderzoek BR Cultureel Vastgoed	5.000
Uitkomst onderzoek BR Jongerenperspectieffonds Arnhem	1.059
Uitkomst onderzoek BR Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang	100
Uitkomst onderzoek BR Vastgoed	200
Dekking BR Bedrijfsvoering	1.642
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-3.570
Structureel effect vorig dienstjaar	-1.803
Verzamelbesluit 2 2020	-530
Totaal Onttrekkingen	5.080

S01 Veiligheid

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Loon- en prijsontwikkeling 2021	906
Herstelagenda, handhaving en veiligheid	400
Overig	26
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-182
Structureel effect vorig dienstjaar	-169
Verzamelbesluit 1 2020	2
Verzamelbesluit 2 2020	-508
Totaal Lasten	475
Baten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Overig	-5
Totaal Baten	-5
Onttrekkingen	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	3
Structureel effect vorig dienstjaar	-200
Verzamelbesluit 1 2020	-
Verzamelbesluit 2 2020	-508
Totaal Onttrekkingen	-705

S02 Bereikbaarheid

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Mutaties kapitaallasten	-405
Loon- en prijsontwikkeling 2021	198
Dekking Blauwe Golven	-100
Overig	49
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-972
Structureel effect vorig dienstjaar	-147
Verzamelbesluit 1 2020	2.388
Verzamelbesluit 2 2020	57
Totaal Lasten	1.068
Baten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Overig	-94
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-533
Structureel effect vorig dienstjaar	-232
Verzamelbesluit 2 2020	466
Totaal Baten	-393
Toevoegingen	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Actualisering parkeren	442
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-87
Verzamelbesluit 1 2020	-243
Totaal Toevoegingen	112
Onttrekkingen	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Overig	83
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-1.642
Structureel effect vorig dienstjaar	-220
Verzamelbesluit 1 2020	1.796
Verzamelbesluit 2 2020	-349
Totaal Onttrekkingen	-332

S03 Economie

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Herstelagenda, herdenken	225
Herstelagenda, innovatielab	1.150
Overig	68
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-20
Verzamelbesluit 1 2020	-703
Totaal Lasten	720
Baten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Terugloop toeristenbelasting	-155
Overig	-30
Bestaand beleid	
Verzamelbesluit 1 2020	-674
Totaal Baten	-859
Onttrekkingen	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-15
Verzamelbesluit 1 2020	-58
Totaal Onttrekkingen	-73

S04 Onderwijs

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Actualisatie kapitaallasten Onderwijs	-767
Structurele financiering laaggeletterdheid	200
Overig	2
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	1.322
Structureel effect vorig dienstjaar	-533
Verzamelbesluit 1 2020	566
Verzamelbesluit 2 2020	-236
Totaal Lasten	553
Baten	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-250
Verzamelbesluit 2 2020	250
Totaal Baten	0
Toevoegingen	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Actualisatie kapitaallasten Onderwijs	757
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	29
Verzamelbesluit 1 2020	-556
Totaal Toevoegingen	231
Onttrekkingen	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	1.068
Structureel effect vorig dienstjaar	-550
Verzamelbesluit 2 2020	-207
Totaal Onttrekkingen	311

S05 Cultuur

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Loon- en prijsontwikkeling 2021	527
Uitkomst onderzoek BR, structurele lasten Cultuur	500
Kunst in de openbare ruimte	100
Overig	3
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	412
Structureel effect vorig dienstjaar	-74
Verzamelbesluit 1 2020	55
Verzamelbesluit 2 2020	-747
Totaal Lasten	776
Baten	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	368
Verzamelbesluit 1 2020	-50
Totaal Baten	318
Toevoegingen	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	42
Totaal Toevoegingen	42
Onttrekkingen	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Overig	1
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	62
Verzamelbesluit 1 2020	-1
Verzamelbesluit 2 2020	-748
Totaal Onttrekkingen	-686

S06 Participatie en armoedebestrijding

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Loon- en prijsontwikkeling 2021	716
Hogere kosten re-integratie als gevolg van coronacrisis	1.000
Herstelagenda, werk, werk, werk	2.200
Uitkomst onderzoek BR, structurele lasten Jongerenperspectieffonds	310
WSW actualisatie	-168
Taakmutatie levensvatbaarheidsonderzoeken Bbz	162
Actualisatie BUIG	200
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-2.942
Structureel effect vorig dienstjaar	2.836
Verzamelbesluit 1 2020	-2.088
Verzamelbesluit 2 2020	-17.402
Totaal Lasten	-15.176
Baten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Omzetderving Scalabor	-690
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	1.235
Structureel effect vorig dienstjaar	2.912
Verzamelbesluit 2 2020	-16.341
Totaal Baten	-12.885
Toevoegingen	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-290
Verzamelbesluit 1 2020	-1.862
Totaal Toevoegingen	-2.152
Onttrekkingen	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-1.352
Structureel effect vorig dienstjaar	-940
Verzamelbesluit 1 2020	-3.962
Verzamelbesluit 2 2020	-1.111
Totaal Onttrekkingen	-7.365

S07 Zorg

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Actualisatie groeicijfers Jeugdzorg	-499
Hogere uitgaven Jeugdzorg	874
Inhaalvraag zorg ivm coronacrisis	2.000
Inzetten op samenwerken	225
Loon- en prijsontwikkeling 2021	2.120
Gemeentefonds uitname Wlz mensen met psychische stoornis	-8.351
Gemeentefonds Beschermd Wonen	2.497
Gemeentefonds taakmutatie ambulante ggz	212
Overig	100
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-1.672
Structureel effect vorig dienstjaar	-139
Verzamelbesluit 1 2020	9
Verzamelbesluit 2 2020	375
Totaal Lasten	-2.249
Baten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Overig	1
Totaal Baten	1
Toevoegingen	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-50
Totaal Toevoegingen	-50
Onttrekkingen	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
BR Transformatie zorgbudgetten samenwerking welzijnsorganisaties	225
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-250
Structureel effect vorig dienstjaar	-1.224
Verzamelbesluit 2 2020	265
Totaal Onttrekkingen	-984

S08 Welzijn en inclusie

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Herstelagenda, huisvesting daklozen	150
Extra inzet statushouder / inburgering	200
Gemeentefonds Inburgering	277
Loon- en prijsontwikkeling 2021	402
Herijkingsopgave welzijn	200
Overig	124
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-246
Structureel effect vorig dienstjaar	-70
Verzamelbesluit 2 2020	-750
Totaal Lasten	287
Onttrekkingen	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
BR Transformatie Zorg Herijkingsopgave welzijn	200
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-1.100
Structureel effect vorig dienstjaar	-651
Verzamelbesluit 2 2020	-600
Totaal Onttrekkingen	-2.151

S09 Gezondheid en sport

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Loon- en prijsontwikkeling 2021	499
Herstelagenda, prenatale zorg	120
Overig	109
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-1
Structureel effect vorig dienstjaar	185
Verzamelbesluit 1 2020	43
Verzamelbesluit 2 2020	-762
Totaal Lasten	194
Toevoegingen	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-15
Verzamelbesluit 2 2020	15
Totaal Toevoegingen	0
Onttrekkingen	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-199
Structureel effect vorig dienstjaar	-105
Verzamelbesluit 2 2020	-25
Totaal Onttrekkingen	-328

S10 Klimaat en energie

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Overig	52
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-325
Structureel effect vorig dienstjaar	-789
Verzamelbesluit 2 2020	-1.036
Totaal Lasten	-2.098
Baten	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-569
Structureel effect vorig dienstjaar	-173
Verzamelbesluit 2 2020	-595
Totaal Baten	-1.336
Onttrekkingen	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	1
Structureel effect vorig dienstjaar	-616
Verzamelbesluit 2 2020	-440
Totaal Onttrekkingen	-1.056

S11 Ruimtelijke ontwikkeling

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Woonboten Nieuwe Haven	800
Correctie verzamelbesluit 2	-29.942
Overig	50
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-9.095
Structureel effect vorig dienstjaar	-973
Verzamelbesluit 1 2020	-11
Grondwal/uitbreiding woonwagenkamp Bethanienstraat	-3.400
Verzamelbesluit 2 2020	32.225
Totaal Lasten	-10.347
Baten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Correctie verzamelbesluit 2	-29.942
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-5.838
Structureel effect vorig dienstjaar	-60
Verzamelbesluit 2 2020	34.545
Totaal Baten	-1.296
Toevoegingen	
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	1.702
Verzamelbesluit 2 2020	2.320
Totaal Toevoegingen	4.022
Onttrekkingen	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Overig	-30
Bestaand beleid	
Structureel effect vorig dienstjaar	-913
Grondwal/uitbreiding woonwagenkamp Bethanienstraat	-1.660
Totaal Onttrekkingen	-2.603

S12 Wonen en leefomgeving

Toelichting mutaties 2021 t.o.v. 2020	
Lasten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Mutaties kapitaallasten	-231
Loon- en prijsontwikkeling 2021	721
Afval: loon- en prijsindexaties	205
Ongunstige marktontwikkelingen oudpapier	350
Herstelagenda, kwaliteit openbare ruimte	350
Aanpak woonwagenlocaties	240
Bomenbeleid	290
Dierenarts minima	110
Plan van aanpak woningsplitsing en verkamering	110
Woondeal Arnhem-Nijmegen	150
Overig	-58
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	183
Structureel effect vorig dienstjaar	-500
Verzamelbesluit 1 2020	-588
Verzamelbesluit 2 2020	-110
Totaal Lasten	1.223
Baten	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Dekking Afval: loon- en prijsindexaties en oudpapier	555
Overig	35
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	409
Structureel effect vorig dienstjaar	-333
Totaal Baten	667
Toevoegingen	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Dekking Blauwe Golven BR Kapitaallasten	100
Overig	44
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	27
Verzamelbesluit 1 2020	-47
Totaal Toevoegingen	124

Onttrekkingen	
Bestedings- en bezuinigingsvoorstellen Begroting 2021	
Dekking bomenbeleid BR Groenfonds	100
Dekking bomenbeleid BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte	190
Dekking aanpak woonwagenlocaties BR Volkshuisvesting	125
Dekking aanpak woonwagenlocaties BR Stimulering woningbouw	115
Overig	-98
Bestaand beleid	
MPJB 2020-2023	-188
Structureel effect vorig dienstjaar	-350
Verzamelbesluit 1 2020	-849
Verzamelbesluit 2 2020	-110
Totaal Onttrekkingen	-1.064

Van: Bram van Oudheusden
Verzonden: woensdag 28 oktober 2020
Onderwerp: Toezegging wethouder: Gerealiseerde projecten

Beste raadsleden en fractievolgers,

In het behandeladvies over de voorzetting van 'meningsvorming 1' op 28-10 over *Vaststellen van de Begroting 2021, de Turap 2 2020 en de Belastingverordeningen en kwijtscheldingsregeling 2021* is de volgende toezegging genoteerd:

"Wethouder Paping (Wonen) zegt toe op de vraag van Elfrink (SP), om een overzicht van alle gerealiseerde projecten van woningbouw van afgelopen 2,5 jaar, schriftelijk te beantwoorden".

Ter afdoening van deze toezegging vindt u als bijlage bij deze mail in het pdf-bestand een lijst met opgeleverde woningen - naar project - van de jaren 2018-2019.
In het excel-bestand zijn de toevoegingen naar wijk opgenomen.
Gegevens over de gerealiseerde woningen in 2020 zullen we uiteraard aan u raad mededelen als wij over de juiste en volledige informatie beschikken.

Met vriendelijke groet,

GEMEENTE Arnhem
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Bram van Oudheusden
Bestuursadviseur Wonen

Afdeling Fysiek

Cluster Strategie, Beleid en Regie

OPGELEVERDE WONINGEN 2018-2019

Wijknr	Locatie	sociale huur	markt	onbekend	2018	2019
	Centrum stedelijk	**-**	**137**	**-**	**102**	**35**
centrum	Zuidelijke Binnenstad		74		62	12
Arnhemse Broek	Boulevard Heuvelink 48		40		40	
centrum	Zuidelijke Binnenstad Kerkplein		5			5
Sint Marten en Sonsbeek-Zuid	St. Marten / HKA		18			18
	Stedelijk vooroorlogs	**-**	**64**	**-**	**-**	**64**
Velperweg	Rappardstraat		28			28
Velperweg	AKZO/Velperparc (Bella Vista)		36			36
	Stedelijk naoorlogs compact	**142**	**52**	**8**	**134**	**68**
Presikhaaf West	Presikhaaf 2 (Deltakwartier) fase 6a	14	20			34
Presikhaaf West	Presikhaaf 2, fase 5a + b	75			75	
Presikhaaf West	Presikhaaf 2, fase 5c + d	19	32		51	
Presikhaaf West	Presikhaaf 2 (Deltakwartier) fase 6b	34				34
Rijkerswoerd	Dr. Willem Dreessingel			8	8	
	Stedelijk naoorlogs grondgebonden	**128**	**4**	**-**	**77**	**55**
Schuytgraaf	Schuytgraaf veld 13	55				55
Schuytgraaf	Schuytgraaf veld 15 E (kavels)		4		4	
Malburgen-Oost (Noord)	Malburgen Stadseiland-Zuid Bw3 vlek 6	73			73	
	Groen stedelijk	**281**	**711**	**6**	**587**	**411**
Alteveer en Cranevelt	Van Ockeghemlaan e.o. (Craneveld)	9			9	
Alteveer en Cranevelt	Braamweg		6			6
Malburgen oost-zuid	Malburgen Wheme Eimersweide Whw2	68			68	
Malburgen oost-zuid	Malburgen Het nieuwe A Ww3 + Dijkzone	50	58			108
Schuytgraaf	Schuytgraaf veld 3 Zd	26	141		71	96
Schuytgraaf	Schuytgraaf veld 5 New Parklane		1			1
Schuytgraaf	Schuytgraaf veld 17 b-1		68		28	40
Schuytgraaf	Schuytgraaf veld 22	52	187		178	61
Elden	Tuin van Elden 4	20		6	6	20
Elden	Tuin van Elden 5	21			15	6
Elden	Tuin van Elden 6		1			1
Monnikenhuizen	Saksen Weimar fase 6		26		26	
Monnikenhuizen	Saksen Weimar fase 7		25		25	
Malburgen-West	Malburgen Dijkzone DW 1 West (Gelderse Roos)		116		116	
Malburgen-West	Malburgen Het nieuwe A Ww4	19	15		34	
Schuytgraaf	Schuytgraaf veld 16-3 kavels		5		5	
Schuytgraaf	Schuytgraaf veld 14 kavels		2			2
Schuytgraaf	Schuytgraaf veld 15 E		58		4	54
Klingelbeek	Hoogstede Klingelbeek		2		2	
Malburgen-West	Stadsblokken/ Meinerswijk	16				16
	Transformatie	**249**	**47**	**555**	**296**	**555**
centrum	kantoor naar wonen	41	30	177	71	177
kronenburg	kantoor naar wonen	114	15	228	129	228
velperweg	kantoor naar wonen		2	104	2	104
elders	kantoor naar wonen	94		46	94	46
		800	**1.015**	**569**	**1.196**	**1.188**
	overig / niet onderverdeeld in projecten			237	178	59
	Totaal	**800**	**1.015**	**806**	1374	1247[1]
		30,5%	38,7%	30,8%		

[1] Cijfers totaal toegevoegde woningen bron CBS

Woningmutaties				
	door nieuwbouw		overig	
	2018	2019	2018	2019
Centrum	62	17	99	115
Spijkerkwartier	12	27	24	90
Arnhemse Broek			13	10
Presikhaaf-West	122	67	1	1
Presikhaaf-Oost			5	12
St.Marten/Sonsbeek		18	6	6
Klarendal		28	9	17
Velperweg e.o.		40	11	160
Alteveer/Cranevelt	15	6	2	4
Geitenkamp			7	
Monnikenhuizen	84	1		1
Burgemeesterswijk/Hoogkamp			20	15
Schaarsbergen e.o.	3	15	31	11
Heijenoord/Lombok			6	3
Klingelbeek e.o.	4	1		
Malburgen-West	138	50	3	14
Malburgen-Oost (Noord)	94	73	3	4
Malburgen-Oost (Zuid)				2
Vredenburg/Kronenburg			274	80
Elden	15	26	6	1
Elderveld			3	
De Laar			2	2
Rijkerswoerd	8	9	26	7
Schuytgraaf	266	314		

jaar per 1-1	Totale woningvoorraad	Koopwoninger	Corporatiebezit	Overige verhuur
	74.416	32.363	27.043	14.335
	75.632	33.134	27.180	14.757

Eigendom onbekend
675
561

Memo

Datum : Dinsdag 20 oktober 2020

Aan : Gemeenteraad

Van : Wethouder Ronald Paping

Betreft : Vragen raadskamer met betrekking tot reken- en marktrente in relatie tot begroting

Ten tijde van de bespreking van de Arnhemse Herstelagenda is middels motie 20M185 besloten om nog niet in te stemmen met toepassing van marktrente op de projecten in genoemde herstelagenda. Middels raadsbrieven d.d. 25 augustus 2020 en 22 september 2020 is uw raad hieromtrent nader geïnformeerd. Desondanks bleek tijdens de meningsvormende raadsvergadering op 14 oktober 2020 dat sprake was van vragen. In dit memo volgt een nadere toelichting. Uw raad wordt geadviseerd kennis te nemen van de inhoud van dit memo in combinatie met met de inhoud van de eerder genoemde raadsbrieven.

Financiering en rente in de begroting

De financiering van investeringen en projecten van de gemeente Arnhem staat toegelicht in het hoofdstuk Financiering (pagina's 200 t/m 203) van de begroting. Hier staat onder andere toegelicht dat in de begroting 2021 rekening is gehouden met een omslag (=reken) rente van 1,7%. Op grond van het BBV dient deze omslagrente binnen marges de ontwikkeling van de marktrente te volgen. Hiermee is een eerste vraag uit de raadskamer beantwoord: in de begroting wordt enkel rekening gehouden met omslag-/rekenrente en niet met marktrente. Toepassing van deze omslag-/rekenrente leidt, op het moment dat nieuwe investeringen worden gefinancierd met de huidige lage rentestanden, tot een positief treasuryresultaat. Wanneer deze resultaten optreden, vallen ze in de algemene middelen.

Toepassing markt- en rekenrente in individuele projecten en investeringen

Investeringen en projecten leiden tot kapitaallasten die in z'n algemeenheid bestaan uit rente en afschrijvingen. Bij de berekening van deze kapitaallasten wordt voor wat betreft rente rekening gehouden met de omslag-/rekenrente. In 2021 wordt dat 1,7%, zoals eerder toegelicht. De daadwerkelijke financiering kan momenteel echter tegen een lagere rente worden aangetrokken. Doordat daarmee de werkelijke rentelasten lager zijn dan waarmee wordt gerekend, ontstaat een positief treasuryresultaat dat, zoals eerder vermeld, tot de algemene middelen behoort. In de afgelopen periode is in een tweetal situaties, namelijk realisatie van de Lauwersgrachtalliantie en projecten vallende onder anticyclische investeringen in de herstelagenda, voorgesteld om in de berekening van de kapitaallasten uit te gaan van de actuele marktrente in plaats van de omslag-/rekenrente. In feite wordt hiermee op voorhand rekening gehouden met een positief treasuryresultaat. Gevolg hiervan is een verlagende impact op de kapitaallasten waardoor een hoger investeringsbedrag mogelijk wordt.

Randvoorwaarden en criteria

De vraag is gesteld in welke gevallen het college de eerder beschreven systematiek wil toepassen en welke criteria en voorwaarden hierbij van toepassing zijn. Concreet: "waarom een dergelijke systematiek toepassen op de Lauwersgrachtalliantie en niet op de Blauwe Golven?" Onderstaand volgt een uiteenzetting van de belangrijkste randvoorwaarden en criteria:

Conform de raadsbrieven van 25 augustus en 22 september 2020:

- We zijn terughoudend in het toepassen van marktrente en het vooraf op projectniveau inboeken van treasuryvoordelen. Hiermee wordt voorkomen dat voordelen (zoals die van een dalende rente) als regel tot extra uitgaven zouden leiden en daardoor niet meer kunnen dienen om nadelen elders in de begroting op te vangen.
- Randvoorwaarde is in alle gevallen dat de betreffende investering nog niet in het Meerjarig Investerings Plan (MIP) is opgenomen, waardoor in de begroting ook nog geen rekening is gehouden met het voordeel van lagere rente.
- Het betreft een duidelijk afgebakende investering.

Bij welke investeringen zal dan met de marktrente rekening worden gehouden?

- Bij alle nog in te vullen projecten in het licht van anti-cyclische investeringen uit de herstelagenda (met kapitaallasten oplopend tot € 1 miljoen). We doen dit vanwege de noodzaak om juist nu in de stad te investeren. De lage marktrente maakt het mogelijk om maximaal te investeren. Uw raad zal middels een afzonderlijke raadsbrief worden geïnformeerd over de in dit licht voorgestelde projecten.
- In toekomstige projecten alleen in heel specifieke gevallen, als daar zwaarwegende redenen voor zijn. Hieromtrent zal de raad vooraf worden geïnformeerd.
- Eén van die projecten betreft de Lauwersgrachtalliantie waarbij het inzetten van het voordeel van de lagere marktrente substantieel bijdraagt aan de haalbaarheid van het project. In het raadsvoorstel over Lauwersgracht maakt het inzetten van het voordeel van lagere marktrente expliciet onderdeel uit van de besluitvorming. Dit staat los van besluitvorming over de begroting.
- Tijdens de meningsvormende vergadering op 14 oktober 2020 werd, ten slotte, gerefereerd aan het projecht Blauwe Golven. Hoewel kan worden beargumenteerd dat dit een anti-cyclische investering betreft, werd echter in de perspectiefnota en begroting al de noodzakelijke dekking gevonden. Hier past het college dan ook de eerder genoemde terughoudendheid omtrent het inzetten van marktrente toe, en wordt bij dit project de rekenrente toegepast.

Memo

Datum : Donderdag 22 oktober 2020

Aan : Gemeenteraad

Van : Wethouder Ronald Paping

Betreft : Vragen raadskamer met betrekking tot EMU saldo in relatie tot begroting

Tijdens de meningsvormende raadsvergadering op 14 oktober 2020 werden vragen gesteld met betrekking tot het EMU saldo 2021 en de duiding van de gepresenteerde bedragen in de begroting (pagina 260). In antwoord op deze vragen volgt onderstaand een inhoudelijke uiteenzetting.

Sinds 1999 bestaat de Economische en Monetaire Unie (EMU), die in Europa verantwoordelijk is voor het gezamenlijke monetaire beleid van de deelnemende landen. De EMU-landen zijn gehouden aan de, met elkaar afgesproken, eis om het begrotingstekort van de overheid niet te laten stijgen boven de 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Deze grens van 3% geldt voor de gehele overheid, dus inclusief de gemeenten, provincies en waterschappen. Van de norm van 3% wordt in 2021 0,4% als macro-norm beschikbaar gesteld aan decentrale overheden, wat voor Arnhem een toegestaan EMU-tekort betekent van € 27,7 miljoen in 2021.

Wanneer een gemeente bij een sluitende begroting jaarlijks evenveel investeert als afschrijft (en geen tekorten in de grondexploitatie bijschrijft op de balans), is de begroting van die gemeente ook EMU-technisch in evenwicht. Dan is het EMU-saldo € 0.
In Arnhem is de afgelopen tijd jaarlijks (veel) meer geïnvesteerd dan afgeschreven en daardoor ontstonden EMU-tekorten groter dan de genoemde referentiewaarde van € 27,7 miljoen. Hiervoor waren/zijn vooral grote investeringen in de onderwijssfeer verantwoordelijk en in 2021 investeringen in Museum Arnhem en Zwembad Valkenhuizen. De kapitaallasten van deze investeringen zijn opgenomen in de structureel sluitende MJPB; er zijn geen investeringen begroot waarvoor geen dekking aanwezig is. Naast de omvang van de investeringen speelt de huidige corona-crisis een rol in het EMU-saldo, zowel op totaalniveau als binnen individuele gemeenten. In de situatie van de gemeente Arnhem hebben, naast het hoge investeringsniveau, ook de onttrekkingen aan bestemmingsreserves ten gunste van de Herstelagenda een verhogend niveau op het EMU-tekort.

Door deze investeringen is de uitgaande geldstroom groter dan de inkomende geldstroom en daarvoor worden nieuwe leningen aangetrokken. Die leningen mogen niet meegenomen worden bij de berekening van het EMU-saldo (ze moeten immers worden terugbetaald) en dus is er sprake van een negatief EMU-saldo.

In het stelsel van baten en lasten -voor gemeenten wettelijk verplicht- was en is de begroting van de gemeente Arnhem meerjarig gezond. Volgens de regels waarop het Rijk begroot en de administratie voert, zijn er jaarlijks tekorten, zoals gezegd.
Het feit dat de gemeente een EMU-tekort heeft is het gevolg van boekhoudregels, niet meer en niet minder. Met de grote investeringsprogramma's van Arnhem is een EMU-tekort onvermijdelijk, maar omdat de kapitaallasten van de investeringen in de MJPB zijn gedekt is dat tekort uit financieel oogpunt verantwoord.

Een vervolgvraag is of de overschrijding van de referentiewaarde van € 27,7 miljoen schadelijk is in politiek / bestuurlijk opzicht. Bij de beantwoording van deze vraag is het belangrijk om in ogenschouw te nemen het feit dat voor het nemen van maatregelen door het Rijk bepalend is een overschrijding van de macro-norm voor alle decentrale overheden gezamenlijk. In de praktijk betekent dit dat een tekort van de ene gemeente opgevangen kan worden door een overschot van een andere gemeente. De VNG adviseert gemeenten daarom niet actief te sturen op de individuelele referentiewaarde. Wanneer alle decentrale overheden een EMU-saldo realiseren beneden de individuele referentiewaarde, wordt de macronorm op geen stukken na gehaald en worden minder investeringen gerealiseerd dan waaraan decentrale bestuurders/politici en inwoners van gemeenten behoefte hebben.
Daarnaast geldt dat het toegestane EMU-tekort politiek is bepaald en geen wortels heeft in economische overwegingen. Overigens is het beleid in europees verband dat EMU-regelgeving tijdelijk wordt versoepeld in de periode van coronacrisis en het noodzakelijke herstel dat hierop volgt.

Samengevat:

- Het EMU saldo is een grootheid die is ontstaan uit Europese regelgeving en primair is gericht op de financiële huishouding van een overheid als geheel.
- Tegenover overschrijdingen door bepaalde gemeenten, staan onderschrijdingen van andere gemeenten.
- Actieve sturing op het saldo binnen een individuele gemeente wordt door de VNG niet geadviseerd.
- Tegelijkertijd zijn gemeenten wel verplicht om in hun begroting melding te maken van de omvang van het EMU-saldo in het begrotingsjaar.
- Het feit dat het EMU-saldo van de gemeente Arnhem de individuele referentiewaarde overstijgt, kent z'n oorzaak in het hoge investeringsniveau, zowel in het verleden als de toekomst en is daarmee direct gerelateerd aan de (realisatie van) ambities.

Arnhem, 4 november 2020

Beste raadsleden en fractievolgers,

Vorige week heeft de griffie bij de behandeling over de begroting 2021 (wonen) de volgende toezegging genoteerd:
''Wethouder Paping (Wonen) zegt toe de cijfers van de provincie over het aantal afgegeven bouwvergunningen te verifiëren en daarover de raad te informeren.'

Tijdens de behandeling van de begroting verwees de heer Loos (VVD) naar een brief aan Provinciale Staten, met daarin aantallen afgegeven bouwvergunningen per gemeente. Hieruit bleek dat in Arnhem naar verhouding weinig bouwvergunning waren verleend. De provincie heeft zich hierbij gebaseerd op een dataset van het CBS.

Sinds maart van dit jaar zijn wij als gemeente op de hoogte dat er iets niet goed verloopt met het doorzetten van cijfers tussen ODRA en CBS. De ODRA is hierover sindsdien veelvuldig in contact met het CBS. In juli van dit jaar zijn door de ODRA de juiste cijfers aangeleverd aan het CBS. Deze zijn echter nog niet door het CBS verwerkt. De CBS-dataset over aantallen afgegeven vergunningen klopt daardoor *niet*. Als gevolg daarvan is de data in de provinciale brief eveneens niet juist.

Daarbij heeft het CBS aangegeven alleen nog correcties te plegen tot juni 2019, maar niet van de periode daarvoor. De ODRA is dan ook nog steeds in overleg met het CBS, over het corrigeren van de data.

In onderstaande tabel vindt u de juiste aantallen afgegeven bouwvergunningen, afkomstig van de ODRA.

JAAR	*NIEUWBOUW*	*VERBOUW/TRANSFORMATIE*
2017	*1036*	*492*
2018	*800*	*527*
2019	*568*	*636*

(Ter verduidelijking in de provinciale brief werd gesproken over 461 vergunningen over 2019).

Zoals eerder dit jaar toegezegd werken wij ook als gemeente aan het in overeenstemming brengen van gemeentelijke cijfers en CBS-data. Het zorgdragen voor correcte gegevensaanlevering van ODRA naar CBS heeft hierbij onze aandacht.

Met vriendelijke groet,

GEMEENTE Arnhem

Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Bram van Oudheusden
Bestuursadviseur Wonen

Afdeling Fysiek

Cluster Strategie, Beleid en Regie

Verzonden: woensdag 4 november 2020

Onderwerp: standplaatsen woonwagens

Geachte heer Paping, raadsleden en fractievolgers,

Wij, de Huurdersvereniging WoonwagenBewoners Arnhem, HV WBA, hebben kennis genomen van het ingediende amendement “Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren” van D66 (20A77).
Dit amendement lijkt te zeggen dat er door de gemeente Arnhem maximaal €5000,= per standplaats beschikbaar kan worden gesteld.

Daar maken we ons zorgen over.
Naast de investeringen door de wooncorporaties is dit bedrag à 5000 euro in het geheel niet voldoende om het beoogde aantal standplaatsen te realiseren.
Wat gaat er gebeuren als het toch meer gaat kosten? Komt er dan geen locatie standplaatsen?
Zo hebben we nog meerdere vragen.

We kijken uit naar de uitwerking van het Plan van Aanpak, gemeente Arnhem, juni 2020 welke zegt dat er op zeer korte termijn met de realisatie van 3 proeflocaties gestart kan worden. De werkelijke kosten kunnen dan pas bekend worden en eventueel aangepast worden.

NB;Tenslotte willen wij u verzoeken om deze mail op te nemen in de agendabundel van de politieke avond van vandaag.

Met vriendelijke groeten,
namen de HV WBA,

Mw. Tonnie Bosvelt
secretaris

Toezeggingen wethouder Bouwkamp tijdens begrotingsbehandeling M2 op 9/11/2020

Toezegging bij motie 20M264 mbt afvalpas voor VVE's

Afvalpassen worden verstrekt aan huishoudens (op adres), niet aan een organisatie of vereniging. De huishoudens vormen immers de grondslag waarop de afvalstoffenheffing wordt gebaseerd. Een VVE is geen huishouden, valt niet onder de afvalstoffenheffing en krijgt daarom geen afvalpas.

Als de wens van een VVE is om rondslingerend afval rondom een wooncomplex op te ruimen, dan bestaat daarvoor al de mogelijkheid van een zwerfafvalpas.

Als aanvullend daaraan toch een "reguliere" afvalpas voor VVE's wordt gewenst, kan worden verkend of de invoering van reinigingsrecht voor niet-huishoudens die gebruik willen maken van het huishoudelijk afvalsysteem , hiervoor een mogelijkheid biedt. Zoals nu al voor ondernemers in de binnenstad is geregeld. De invoering van zo'n reinigingsrecht vraagt een raadsbesluit.

Toezegging bij motie 20M231 mbt onderbouwing kosten kraakpersrondes

Uitgangspunt 4 x per jaar, in alle wijken

Op basis van ervaringen in de pilots houden we rekening met 18.000 aanbiedingen per jaar, met gemiddeld 100kg (1m3) per aanbieding.
De verwachte hoeveelheid is daarmee1800 ton grofvuil.

De **kosten voor het inzamelen** van deze hoeveelheden bedraagt obv de huidige tarieven **€ 450.000**
De verwerkingskosten bedragen ruim **€ 300.000**

Totaal **€ 750.000**

Bij de verwerkingskosten van € 300.000 hanteren we de aanname dat de helft daarvan (€ 150.000) extra kosten betreffen. De andere helft zou naar verwachting anders via ABS of bijplaatsingen of dumping ook in de verbranding terechtkomen en in dat geval ook tot verwerkingskosten leiden.

Totaal meerkosten per saldo: **€ 600.000**

Memo

Aan: Gemeenteraad van Arnhem
Van: Hans de Vroome
Dd.: 11 november 2020
Betreft: Overleg Provincie inzake Alliantie

Op de politieke avond van maandag 9 november 2020 zijn mij - bij de behandeling van de MJPB - ook vragen gesteld over het overleg met Provincie inzake de Lauwersgrachtalliantie. Mij is gevraagd over de beantwoording een memo op te stellen. Daar wil ik graag aan voldoen.

Eind 2019 kreeg ik zicht op het financiële totaalplaatje voor de Lauwersgrachtalliantie. Ik heb toen contact gezocht met de gedeputeerde, ook partner in de alliantie, om hem te informeren en hem tevens te vragen na te denken over een provinciale bijdrage voor het realiseren van de huisvesting van het Stadstheater, Introdans en Oostpool. Dit is immers cruciaal voor cultuur, de instellingen, het publiek, bewoners en bezoekers van Arnhem, de Regio en de Provincie. Tevens zijn de plannen in het bijzonder van belang voor de afronding van de culturele infrastructuur, de gebiedsontwikkeling en de bruisende binnenstad. We hadden een constructief gesprek over deze onderwerpen. In eerste instantie heb ik een bedrag gevraagd van tussen de € 8 mln. en € 12 mln. De gedeputeerde heeft aangeven dit een hoog bedrag te vinden, waarvoor hij naar de Gedeputeerde en de Provinciale Staten moet.

Toen begin 2020 het college besloot om naast de samenwoonvariant ook de stand alonevariant uit te werken, is dit ook met de Gedeputeerde gedeeld. Ik heb gevraagd wat zijn bijdrage zou kunnen zijn voor de stand alonevariant. De Gedeputeerde heeft aangegeven hiervoor maximaal een eventuele ruimte van € 3 mln. te zien (met alle voorbehouden). In het overleg heb ik ook aangegeven de marge voor de samenwoonvariant te verkleinen naar tussen de € 9 mln. en € 11 mln. De voorkeur van de Provincie gaat, vanwege de kansen in relatie tot de gebiedsontwikkeling, uit naar de samenwoonvariant. Ik heb in het gesprek aangegeven dat de bedragen (resp. 3 en 10 mln.) in een concept-raadsvoorstel voor college en raad zouden worden verwerkt. Dit is ook zo uitgevoerd.

Kortom, over de huisvesting van de culturele partners van de Lauwersgrachtalliantie hebben gemeente en Provincie, zowel bestuurlijk als ambtelijk regelmatig met elkaar gesproken.
Op basis van die gesprekken is een inschatting van de bijdrage van de Provincie opgenomen. In het raadsvoorstel is aangegeven dat wij overleg voeren met de Provincie over die bijdrage.

Tot slot heeft de Provincie tijdens het overleg aangegeven dat zij - alvorens zij een goede interne behandeling (GS en PS) kunnen starten - een duidelijke keuze tussen de varianten van de Raad van Arnhem nodig hebben. Met een duidelijke keuze van de Raad kan het overleg worden vervolgd. Zoals in het Raadsvoorstel is aangegeven is er een risico dat er een lagere bijdrage vanuit de Provincie komt. In dat geval zullen wij opnieuw een voorstel doen aan de Raad.

Memo

Datum : Dinsdag 10 november 2020

Aan : De gemeenteraad

Kopie aan :

Van : Roeland van der Zee

Betreft : Financiën en projecten mobiliteit

Inleiding

Naar aanleiding van een technische vraag van raadslid Coenders van de fractie GroenLinks bij de MJPB 2021-2024 en eerdere mondelinge vragen stuur ik deze memo over de financiën en de daaraan gekoppelde projecten binnen het domein mobiliteit.

Binnen het domein van mobiliteit zijn er verschillende budgetten beschikbaar om Arnhem beter bereikbaar te maken. Vanuit deze verschillende budgetten wordt een groot aantal onderzoeken en projecten gerealiseerd. Dit memo beschrijft:

- Een overzicht en omvang van de beschikbare middelen
- Besteding van de middelen

Overzicht middelen

Voor het verbeteren van de bereikbaarheid zijn de volgende middelen beschikbaar.

- **Verkeerskrediet.** Voor investeringen in verkeersinfrastructuur is in de begroting een jaarlijks investeringskrediet van € 986.000 beschikbaar. Door het doorschuiven van projecten en daarmee ook het doorschuiven van het krediet, kan het bedrag afwijken. Zo is er in 2020 € 1.772.000 en in 2021 € 2.658.000 krediet beschikbaar. Tegenover dit hogere krediet staan ook projecten gepland.
- **Bestedingsplan mobiliteit.** Vanaf 2019 is jaarlijks een exploitatiebudget van € 700.000,- beschikbaar voor autobereikbaarheid. Daarnaast is er vanuit de uitvoeringsagenda ‘Bereikbaarheid binnenstad’ tot en met 2022 in totaal € 1.175.000 incidenteel beschikbaar. Deze beide budgetten samen vormen de basis voor het bestedingsplan mobiliteit. De besteding van de middelen uit het Bestedingsplan Mobiliteit is primair gekoppeld aan het beleidsvoornemen om de *bereikbaarheid van Arnhemse (binnen)stad in de regio* te verbeteren waarbij *duurzame mobiliteit* (schoon & slim) en *regionale bereikbaarheid* voorname componenten zijn. Vanuit het bestedingsplan worden voornamelijk onderzoeken en beleidsontwikkeling betaald.
- **Bestemmingsreserve Bereikbaarheid.** De bestemmingsreserve bereikbaarheid is ingesteld met als doel bij te dragen aan het vergroten van de bereikbaarheid van de binnenstad en het ontwikkelen van parkeervoorzieningen. De reserve wordt gevoed met het netto exploitatieresultaat van parkeren. De doorrekening reserve wordt jaarlijks bij het opstellen van de begroting geactualiseerd. De reserve heeft een bufferfunctie (verrekenen mee- en tegenvallers in parkeerexploitatie, maar ook voor onverwachte uitgaven ten gevolge van bijvoorbeeld schades) en een bestedingsfunctie (uitgaven t.b.v. verbetering bereikbaarheid). In 2021 is de

begrote omvang van de Bestemmingsreserve bereikbaarheid ongeveer € 3,4 mln. Rekening houdende met enige marge is de bestedingsruimte € 3 miljoen (eenmalig). Dit is exclusief de impact van corona (zie impactanalyse) en tevens gebaseerd op de realisatie van de parkeeropbrengsten in 2019. Deze rekenkundige bestedingsruimte is nu nog niet direct gekoppeld aan een uitgave/investering. De volgende paragraaf beschrijft waar we deze middelen voor gaan inzetten de komende jaren.

Onderstaande tabel 1 toont een overzicht van de beschikbare middelen tot en met 2023. De bedragen uit het verkeerskrediet en het bestedingsplan mobiliteit zijn bedragen die jaarlijks beschikbaar zijn. De bestemmingsreserve is een bedrag dat één keer kan worden uitgegeven. Daarom staat dit bedrag alleen bij het totaal weergegeven.

	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**Totaal**
Verkeerskrediet	€ 1.772.000	€ 2.658.000	€ 997.000	€ 986.000	€ 6.413.000
Bestedingsplan mobiliteit	€ 1.355.000	€ 1.105.000	€ 1.005.000	€ 700.000	€ 4.165.000
Bestemmingsreserve bereikbaarheid (gemiddelde omvang in 2020 t/m 2023)					€ 3.400.000

Tabel 1: Beschikbare middelen

Bestedingen

Aan de middelen, die in de voorgaande paragraaf in beeld zijn gebracht, zijn ook bestedingen gekoppeld. In deze paragraaf wordt inzichtelijk gemaakt waar deze middelen voor nodig zijn.

Projecten

Projecten in de infrastructuur zijn veelal investeringsprojecten die worden gedekt uit het beschikbare investeringskrediet verkeersinfrastructuur. Bijlage 1 bevat een overzicht van de projecten die we de komende jaren willen realiseren. Uit die bijlage blijkt dat we de komende jaren ruim € 6 miljoen nodig hebben voor de categorie 1 projecten (projecten in uitvoering) en categorie 2 projecten (projecten in voorbereiding). Op basis van een globale inschatting (waar gezien de onzekerheden geen status aan mag worden verleend) is de verwachting dat hiernaast nog tussen de € 5.000.000 en € 10.000.000 nodig is vanuit de gemeente om ook de overige ambities te realiseren.

In onderstaande tabel zijn de benodigde middelen per jaar voor projecten afgezet tegen het beschikbare budget, te weten het investeringskrediet verkeersinfrastructuur.

Jaar	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Krediet	*€ 1.772.000*	*€ 2.658.000*	*€ 977.000*	*€ 986.000*
Begroting categorie 1 projecten	€ 1.407.500	€ 2.202.000	€ 765.000	€ 0
Begroting categorie 2 projecten	€ 0	€ 700.000	€ 0	€ 980.000
Resterend krediet voor categorie 3 projecten	***€ 364.500***	***- € 244.000***	***€ 212.000***	***€ 6.000***

Op basis van die tabel kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Voor categorie 1 projecten (projecten in uitvoering) en categorie 2 projecten (projecten in voorbereiding) is de komende jaren voldoende geld beschikbaar vanuit het investeringskrediet.
- Voor de derde categorie (projecten in beeld) is de komende jaren te weinig geld beschikbaar vanuit het investeringskrediet. Er is een duidelijke wens om deze projecten wel de komende jaren voor te bereiden en te realiseren. Het benodigde bedrag voor de categorie 3 projecten (tussen de € 5.000.000 en € 10.000.000) is veel hoger dan het beschikbare bedrag, Het doorschuiven van projecten is hierbij geen optie, omdat het realiseren van de ambities dan te lang duurt.

Het voornemen is om waar mogelijk, bestedingsruimte in de bestemmingsreserve bereikbaarheid, te gebruiken om de komende jaren ook de ambities uit de categorie 3 projecten te realiseren

Onderzoeken en beleidsontwikkeling

Onderzoeken en beleidsontwikkeling worden voornamelijk vanuit het bestedingsplan betaald. In 2020 worden deze middelen vrijwel geheel besteed. In het kader van het bestedingsdoel 'Verbeteren autobereikbaarheid binnenstad' zijn onder andere diverse onderzoeken rondom garage Rozet uitgevoerd (kwaliteit parkeren in stappen omhoog te krijgen), is er een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van transferia, is de pilot flitsparkeren voorbereid en uitgevoerd en zijn diverse onderzoeken uitgevoerd om de (auto)bereikbaarheid lokaal te verbeteren.

In het kader van het bestedingsdoel 'Duurzame en regionale bereikbaarheid' zijn voorbereidingen op de nieuwe OV-concessie gedaan, diverse vervolgonderzoeken in het kader van de Accentota fiets en verschillende onderzoeken in het kader van het HOV-actieplan uitgevoerd. Tot slot is een aanzienlijk deel van deze middelen besteed aan de voorbereiding van mobiliteitsprojecten, met name fiets en OV-projecten.

Voor de jaren tot en met 2023 zijn deze middelen ook gekoppeld aan deze bestedingsdoelen. Het verbeteren van de autobereikbaarheid, parkeren en het voorbereiden van mobiliteitsprojecten blijven ook in die jaren belangrijke zaken die vanuit het bestedingsplan worden betaald. De exacte besteding van de middelen is jaarlijks aanpasbaar. Hierbij is het wel belangrijk de continuïteit en voortgang van reeds ingezette plannen mee te nemen in de overwegingen.

Conclusie

Op basis van dit memo kunnen de volgende zaken worden geconcludeerd:

- Vanuit het investeringskrediet kunnen alleen de categorie 1 en 2 projecten worden gerealiseerd. Dat zijn de projecten die al in uitvoering zijn, of de projecten die in voorbereiding zijn.
- Er zijn echter nog veel beleidsambities waarvoor de komende jaren geen budget is vanuit het investeringskrediet . Deze projecten moeten op een andere manier worden gefinancierd. Voornemen is dan ook om de bestedingsruimte in de bestemmingsreserve bereikbaarheid te gebruiken om de komende jaren de categorie 3 projecten te gaan voorbereiden en realiseren.

- Het bestedingsplan mobiliteit wordt komende jaar vrijwel helemaal besteed en ook voor de komende jaren zijn de middelen al gekoppeld aan een bestedingsdoel. Hier is dus op dit moment geen ruimte voor nieuwe bestedingsdoelen. Een belangrijk bestedingsdoel daarbij is de voorbereiding voor de mobiliteitsprojecten.

Overzicht mobiliteitsprojecten

Er wordt de komende jaren, naast de reguliere onderhoudsopgave, fors geïnvesteerd in de infrastructuur van de gemeente Arnhem. Dit wordt betaald vanuit het investeringskrediet verkeersinfrastructuur. Deze memo geeft een overzicht van de verschillende projecten. Daarbij worden ook de financiën in beeld gebracht. Doel van deze memo is dan ook tweeledig:

1. Inzicht geven in de mobiliteitsprojecten die de komende jaren voorbereid en gerealiseerd gaan worden.
2. Inzicht geven in de bijbehorende financiën. Hoe verhouden de benodigde investeringen zich tot de beschikbare middelen?

We onderscheiden 3 categorieën projecten:

- **Categorie 1: Lopende projecten (Uitvoeringsfase).** Dit zijn projecten die in voorbereiding op uitvoering zijn of al daadwerkelijk in uitvoering zijn. Voor deze projecten zijn de subsidiebijdrage en de begroting helemaal rond.
- **Categorie 2: Projecten in voorbereiding (Definitie- en Ontwerpfase).** Dit zijn projecten waarvan een eerste verkenning is gedaan en die ter voorbereiding op een begrotingsvoorstel en subsidieaanvraag verder worden uitgewerkt.
- **Categorie 3: Projecten in beeld (Initiatieffase).** Dit zijn projecten waarvan we de voorbereiding en uitvoering willen gaan starten. Ook projecten waarvan een eerste verkenning of uitwerking is gedaan (initiatieffase) vallen in deze categorie.

Categorie 1: lopende projecten

Navolgende tabel toont de categorie 1 projecten die vanuit de discipline mobiliteit worden voorbereid of gerealiseerd. De tabel bestaat uit de naam van het project, een korte omschrijving en het verwachte jaar van realisatie. Daarnaast is de investering vanuit het investeringskrediet verkeersinfrastructuur weergegeven en zijn de totale kosten van het project weergegeven. Het verschil tussen de laatste 2 kolommen bestaat uit de bijdrage van andere partijen (subsidie), maar ook de bijdrage vanuit andere afdelingen binnen de gemeente.

Categorie 1 projecten (lopende projecten)				
Naam	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Investering vanuit mobiliteit	Totale kosten
Fietsoversteek Pieter Calandweg	Aanpassing fietspad Oude Zevenaarseweg ter hoogte van P. Calandweg	2020	€ 155.000	Deel van project Oude Zevenaarseweg
Monnikensteeg	Vrijliggend fietspad	2020	€ 245.000	€ 450.000

Robuust Trolleynetwerk Moncheyplein	Onderstation Moncheyplein	2020	€ 160.000	€ 660.000
HOV Abri station-Zuid	Duurzame Abri bij station zuid	2020	€ 100.000	€ 110.000
Trolley 2.0 E-bus	Ontwikkeling Trolley 2.0 techniek	2020	€ 466.000	€ 8.657.000
Kemperbergerweg	Bijdrage bij groot onderhoud om de weg duurzaam veilig (60 km/h) in te richten	2020	€ 90.000	€ 220.000
Oude Zevenaarseweg/Westervoortsedijk/ Oversteek Pleyroute	Optimalisatie weg, OV en fietsstructuur rondom aansluiting Oude Zevenaarseweg bij Pleyroute	2021	€ 1.350.000	€ 7.180.000
Snelfietsroute HAN - Larenstein	Snelfietsroute tussen HAN en Larenstein, onderdeel Arnhem - Dieren	2021	€ 176.000	€ 775.000
Snelfietspad Verschuerstraat-Vlijtweg	Aanpassingen snelfietspad op tracédeel Verschuerstraat-Vlijtweg (tussen Eusebiusbuitensingel en De Rijpstraat), onderdeel van snelfietsroute Arnhem-Dieren,	2021	€ 52.000	€ 223.000
Fietsstraat Hugo de Grootstraat	Realisatie van tracédeel Fietsstraat Hugo de Grootstraat-Valckenierstraat, (tussen Vosdijk en Stadhoudersstraat), onderdeel van snelfietsroute Arnhem-Dieren,	2021	€ 115.000	€ 484.000
Oversteek snelfietsroute Laan van Presikhaaf	Realisatie oversteek snelfietsroute Laan van Presikhaaf ter hoogte van Station Velperpoort) als onderdeel van de snelfietsroute Arnhem - Dieren	2021	€ 60.000	€ 267.000
Veilige schoolomgevingen	Bijdrage veilige schoolomgevingen	2021	€ 20.000	€ 40.000
HOV IJssellaan-Voetiuslaan	Aanleg busstroken ten behoeve doorstroming OV en verkeersveiligheid	2021	€ 119.000	€ 950.000
HOV Hollandweg-Metamorfoseallee	Reconstructie kruispunt en verleggen trolleyinfra ten behoeve van doorstroming voor Auto en OV	2021	€ 130.000	€ 1.514.000
Hommelseweg tot Dalweg	Bijdrage bij groot onderhoud om de weg duurzaam veilig in te kunnen richten. Hiervoor loopt ook een landelijke SPV-aanvraag	2021	€200.000	€4.300.000
Knooppunt Kronenburg	Herontwikkeling bussenplein Kronenburg en directe omgeving	2022	€ 500.000	€ 4.100.000
Snelfietspad Merwedestraat	Realisatie van het snelfietspad Merwedestraat, als onderdeel van de snelfietsroute Arnhem - Dieren.	2022	€ 135.000	€ 570.000
Gele rijdersplein	Realisatie fietsenstalling en Pergola als onderdeel grootschalige aanpassing	2022	€130.000	€ 4.200.000
Diverse kleine bijdragen	Fietspad Amsterdamseweg, Dr. Lelylaan, voetpad kruisstraat, Velperbinnensingel)\	2020	€171.400	€171.400
Subtotaal			**€ 4.374.400**	**€ 34.871.400**

Er zijn momenteel 19 projecten in voorbereiding op uitvoering zijn, of al daadwerkelijk in uitvoering. De investering vanuit de gemeente voor deze projecten bedraagt De totale projectomvang is € 34.871.400,- Naast deze projecten worden er vanuit het investeringskrediet ook nog bijdragen gedaan.

Categorie 2: Projecten in voorbereiding

Navolgende tabel toont de categorie 2 projecten: projecten in voorbereiding. Deze projecten, die ook in de komende 3 jaar worden gerealiseerd, vergen vanuit de gemeente een investering van € 1.680.000,- Dit aantal projecten is een tussenstand en zal in de komende periode verder uitgebreid worden als er projecten van categorie 3 naar 2 zullen gaan.

Categorie 2 projecten (projecten in voorbereiding)		
Naam	Omschrijving	Investering vanuit gemeente
Snelfietsroute Arnhem Wageningen- Entree Arnhem	Snelfietsroute Onderlangs - OudeKraan - Boterdijk	€100.000
Bushalte Rijnstraat	Verbeteren kwaliteit en toegankelijkheid bushalte Rijnstraat	€100.000
Westervoortsedijk-Lelyweg	Aanleg busbanen ten behoeve doorstroming OV en auto	€250.000
Westervoortsedijk- Eusebiusbuitensingel	Optimalisatie route Westervoortsedijk - Eusebiusbuitensingel ten behoeve van de doorstroming van auto en HOV	€250.000
Snelfietspad Johan de Wittlaan	Realisatie van het snelfietspad Johan de Wittlaan (Calandweg - Stadhouderstraat), als onderdeel van de snelfietsroute Liemers	€230.000
Hub Rozet	Realisatie HUB rozet met onder andere een nieuw parkeerconcept, fietsparkeren, deelmobiliteit en openbaar vervoer	€750.000
Subtotaal		1.680.000

Categorie 3: Projecten in beeld

Categorie 3 projecten (projecten in beeld)	
Naam	Omschrijving
Velperweg A12	Herinrichting Velperweg tussen de Raapopseweg en de A12
Herinrichting ir J.P. van Muijlwijkstraat	Herinrichting ir J.P. van Muijlwijkstraat om te vergroenen en ten behoeve van betere doorstroming auto, fiets en OV

Hub Willemsplein	Realisatie HUB om overstap modaliteiten beter te faciliteren
Hub Gelredome	Realisatie HUB om overstap modaliteiten beter te faciliteren
Hub station Arnhem-Zuid	Realisatie HUB om overstap modaliteiten beter te faciliteren
HUB Musispark	Realisatie HUB om overstap modaliteiten beter te faciliteren
HOV Burgemeester Matsersingel, busstrook	Aanleg busstrook ten behoeve betere afwikkeling
HOV Nijmeegseweg, busstrook	Aanleg busstrook ten behoeve betere afwikkeling
HOV Batavierenweg, ongelijkvloerse bus- fietsoversteek	Aanleg ongelijkvloerse kruising ten behoeve betere afwikkeling
HOV Apeldoornseweg-Braamweg, kruispunt aanpassing	Aanpassing kruispunt ten behoeve van betere doorstroming verkeer
Fietsstraat Klarendal Hommelseweg Fase 3 (Sonsbeeksingel-Van Muijlwijkstraat)	Realisatie fietsstraat Hommelseweg tussen Sonsbeeksingel- en Van Muijlwijkstraat
RijnWaalpad Fase I tracédelen, quickwins 2022,	Verbetering RijnWaalpad, quickwins
RijnWaalpad Fase II tracédelen, quickwins 2023	Verbetering RijnWaalpad, quickwins
RijnWaalpad Fase III overig	Overige verbeteringen aan het RIjnwaalpad
SFR Schuytgraaf fase 1	Realisatie snelfietsroute Schuytgraaf Grote Griet - Gelderserooslaan tot Drielsedijk
Snelfietsroute Schuytgraaf fase 2	Realisatie snelfietsroute Schuytgraaf (Drielsedijk - Achterstraat)
Snelfietsroute Westflank westtak	Realisatie regionale snelfietsroute Westflank (Marasingel-Utrechtseweg)
Snelfietsroute Westflank oosttak	Realisatie regionale snelfietsroute Westflank (Kerkstraat-Eldenseweg)
Snelfietsroute Arnhem-Huissen Graslaan-Hofsingel	Realisatie regionale snelfietsroute Arnhem-Huissen (Graslaan-Hofsingel)
Snelfietsroute Over de Noord Mariendaal-Schaapdijk	Realisatie regionale snelfietsroute Over de Noord Mariendaal-Schaapdijk
Rijnkruisingen fiets	Nieuwe fietskruising over de Rijn

De projecten in categorie 3 kunnen sterker dan projecten in andere fasen verschillen in concreetheid ten opzichte van elkaar. Er zitten in deze categorie projecten waarnaar al een eerste verkenning of uitwerking is gedaan. Maar ook projecten die in beeld zijn maar verder nog niet onderzocht zijn. Het is voor projecten in deze fase nog niet te zeggen of ze met zekerheid doorgaan, in welk jaar ze in realisatie gaan, wat de exacte scope wordt, wat de kosten worden en wat daarmee per project de kosten/bijdrage van de gemeente zal worden. Dit zal namelijk afhangen van die verdere uitwerking, de kosten maar ook de subsidiemogelijkheden die er voor deze projecten zijn. Op basis van een hele globale inschatting (waar gezien de genoemde onzekerheden geen status aan mag worden verleend) is de verwachting dat hier tussen de €5.000.000 en €10.000.000 voor nodig is vanuit de gemeente. Het gaat hierbij dus om een bijdrage van de gemeente. De totale kosten zullen veel hoger zijn, maar grotendeels vanuit subsidies worden betaald.

Financieel overzicht

Op basis van voorgaande overzichten kan inzichtelijke worden gemaakt of het investeringskrediet voor de komende jaren voldoende is om alle projecten te realiseren. Navolgende tabel toont tot en met 2023 wat het jaarlijkse krediet is, wat de voorziene investeringen in categorie 1 en 2 projecten is en hoeveel er vervolgens nog beschikbaar blijft voor categorie 3 projecten.

Voor investeringen in verkeersinfrastructuur is in de begroting een jaarlijks investeringskrediet van € 986.000 beschikbaar. De afgelopen jaren zijn er minder projecten gerealiseerd vanuit het investeringskrediet, doordat projecten zijn doorgeschoven. De reden van het doorschuiven van projecten is dat door de COVID-19- en de Stikstofcrisis er veel vertraging is opgelopen in projecten. De verwachting is dat in 2021 een deel van de vertraging zal worden ingelopen. In het jaar 2021 zullen een aantal grote projecten in uitvoering gaan. Door het doorschuiven van die projecten en daarmee ook het doorschuiven van het krediet, is er de komende jaren meer krediet beschikbaar. Zo is er in 2020 € 1,77 miljoen, in 2021 € 2,66 miljoen en in 2022 € 997.000 krediet beschikbaar.

Jaar	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Krediet	*€ 1.772.000*	*€ 2.658.000*	*€ 977.000*	*€ 986.000*
Categorie 1 projecten	€ 1.407.500	€ 2.202.000	€ 765.000	€ 0
Categorie 2 projecten	€ 0	€ 700.000	€ 0	€ 980.000
Resterend krediet voor categorie 3 projecten	***€ 364.500***	***- € 244.000***	***€ 212.000***	***€ 6.000***

Op basis van deze tabel kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- In 2020 is er (veroorzaakt door de COVID-19- en de Stikstofcrisis) nog investeringsruimte
- In 2021 zijn de voorziene investeringen groter dan het beschikbare krediet
- In 2022 is er nog investeringsruimte. Dat is ook in 2023 het geval, maar dat bedrag is zeer klein.
- Wanneer de resterende kredieten van deze vier jaar bij elkaar op worden geteld is er € 338.500 beschikbaar. De wens is toch om een aanzienlijk deel van de categorie 3 projecten al in de periode tot en met 2023 te realiseren. Het benodigde bedrag voor de categorie 3 projecten (tussen de €5.000.000 en €10.000.000) is veel hoger dan het beschikbare bedrag, Het doorschuiven van projecten is hierbij geen optie, omdat het realiseren van de ambities dan te lang duurt.
- Voorstel is om meevallers, zoals de hogere parkeerinkomsten in 2019 (dit geeft bestedingsruimte in de bestemmingsreserve bereikbaarheid), te gebruiken om de komende jaren ook de ambities uit de categorie 3 projecten te realiseren.

Vaststellen: "Turap 2 2020"

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.:	11 november 2020
Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	Dhr. R. Paping

Aanwezig: alle collegeleden en de raadskamerleden; mevrouw Manders, de heren Kraaijenbrink en van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Aydemir (Denk/ VA), mevrouw de Vries, de heren Bouma, Greving en Visser
(PvdA), mevrouw Pape, de heren Van Es, Maref, Loos en Combée (VVD), mevrouw Andeweg en van Ommen, de heren van Iperen en Loor (D66), mevrouw van Dillen en de heer Hutten (CDA), de heren de Groot en Eliëns (PvdD), mevrouw Nede, de heren Jansen en Zijlstra (CU), de heren Coenders en Prinsen en de dames Simonis, Gemici en Dolsma (GroenLinks), de heer Elfrink (SP) en de heer Wiggers (AOP).
De fractie van de PVV was niet aanwezig.

Verloop:
De raadskamer heeft op 9 november in de meningsvorming 2 vergadert over de Turap 2 2020 in samenhang met de m2 behandeling van de Begroting 2021 en de belastingverordeningen 2021. De eerste termijn van de raad is afgerond en heeft elke fractie haar wijzigingsvoorstellen kunnen toelichten. In de eerste termijn van het college hebben de wethouders Bouwkamp, Van der Zee, Paping en De Vroome hun preadviezen m.b.t. de wijzigingsvoorstellen, aan de raad kunnen meegeven. De raadskamer is omwille van de tijd, niet toegekomen aan de pre-advisering van de wethouders Louwers, Van Dellen en Burgemeester Marcouch.
Er zijn op de Turap 2 2020 geen wijzigingsvoorstellen ingediend door de raad en het college heeft geen toezeggingen gedaan.

Proces:
Op woensdag 11 november zal om 14.00 uur gestart worden met de Begrotingsraad, waarbij tevens de raad over dit onderwerp een besluit gaat nemen.

Conclusie
De voorzitter dankt allen aanwezigen en meldt dat de deadline voor het aanleveren van nieuwe amendementen en/of moties danwel wijzigingen op de reeds ingediende wijzigingsvoorstellen dinsdagavond 10 november 24.00 uur is.

De raadsadviseur,
K. Vons

De voorzitter,
K. Kalthoff

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 12 november 2020

Zaaknummer 502865

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 22 september 2020, nummer: 502865;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Turap 2 2020 vast te stellen;
2. De bijgevoegde begrotingswijziging met betrekking tot de Turap 2-2020 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

Begrotingswijziging Exploitatie

Nr. : 20-015
Onderwerp : Turap-2 2020
Raad d.d. :
Zaaknr. : 592865
Toelichting: : Begrotingswijziging behorend bij Turap-2 2020

Programma's	2020						2021						2022						2023						2024						2025						2026					
	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo
Wijkprogramma's																																										
Geb 0 Gebied nader te verdelen																																										
Geb 1 CSA	388	670	282			282																																				
Geb 2 Noordwest	842		-842			-842																																				
Geb 3 Noordoost	548		-548			-548																																				
Geb 4 Presikhaaf	418		-418			-418																																				
Geb 5 Malburgen	756		-756			-756																																				
Geb 6 Schuytgraaf/Elderveld	859		-859			-859																																				
Geb 7 De Laar/Elden	554		-554			-554																																				
Geb 8 RAV	758		-758			-758																																				
	5.124	**670**	**-4.454**			**-4.454**																																				
Stedelijke programma's																																										
S00 Bestuur, dienstverlening en financ	1.691	23.070	22.009	-509	1.322	23.820																																				
S01 Veiligheid	623	-100	-723			-723																																				
S02 Bereikbaarheid	376	-3.296	-3.672	691	250	-4.113																																				
S03 Economie	-54	-55	29			29																																				
S04 Onderwijs	136		-136			-136																																				
S05 Cultuur	64		-64			-64																																				
S06 Participatie en armoedebestrijding	9.028	8.650	-377		750	373																																				
S07 Zorg	2.821	195	-2.626		1.000	-1.626																																				
S08 Welzijn en inclusie	3.255		-3.255		410	-2.845																																				
S09 Gezondheid en sport	602		-602		120	-482																																				
S10 Klimaat, energie en milieu																																										
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	189		-189			-189																																				
S12 Wonen en leefomgeving	1.410		-1.410	600	925	-1.085																																				
	19.502	**28.485**	**8.983**	**782**	**4.757**	**12.958**																																				
Totaal	24.625	29.155	4.530	782	4.757	8.505																																				

GEMEENTE Arnhem

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 502865

Onderwerp: Turap 2 2020

Voorstel

1. De Turap 2 2020 vast te stellen;
2. De bijgevoegde begrotingswijziging met betrekking tot de Turap 2-2020 vast te stellen.

Inleiding

Als regulier onderdeel van de beleidscyclus 2020 is een tweede tussenrapportage (Turap 2-2020) opgesteld. De Turap 2-2020 bevat informatie over de verwachte majeure afwijkingen over het jaar 2020 in de beleidsuitvoering, het geprognosticeerde financiële resultaat en de voortgang op een aantal andere issues, zoals de coronacrisis, investeringen en beheersing van belangrijke verbonden partijen.

We streven er naar om de Turap en de bestuursrapportages steeds meer op elkaar af te stemmen. In deze Turap is dan ook de inhoudelijke voortgang binnen de programma's opgenomen en niet alleen de afwijkingen. Concreet betekent dit dat in de bijlage, naast de doelen die 'gedeeltelijk op koers' en 'niet op koers liggen', de doelen die 'op koers lopen (groen bolletje)' met een toelichting zijn opgenomen.

De rapportage is opgesteld op basis van ontwikkelingen in de eerste helft van 2020, waarbij ook rekening is gehouden met de structurele componenten in de resultaten van voorgaand jaar. Bij deze rapportage is een begrotingswijziging opgenomen. De afwijkingen in de turap welke zijn opgenomen in de begrotingswijziging moeten namelijk in het kader van de begrotingsrechtmatigheid in de begroting verwerkt worden. Een aantal van deze begrotingswijzigingen komt voort uit voorstellen die in de voor kennisgeving aangenomen Perspectiefnota zijn benoemd en reeds in Turap-1 zijn opgenomen. Een beperkt deel daarvan is het gevolg van gewijzigd beleid. Op de eerste plaats de voorgestelde vrijval van een aantal bestemmingsreserves op basis van het geactualiseerde technische beoordelingskader. Daarnaast betreft het de inzet uit het plan van aanpak Woningsplitsing - en verkamering; dit voorstel wordt gelijktijdig met de Turap aan de raad aangeboden.

Omschrijving	Programma	Bedrag turap 1 en 2
Diverse bestemmingsreserves	S00	+ € 1.002.000
Plan van aanpak woningsplitsing	S11	- € 110.000

Beoogd effect

Een prognose geven van de afwijkingen en het resultaat over 2020, zowel beleidsmatig als financieel.

Arnhem GEMEENTE

Argumenten

1.1 Turap 2 2020 vaststellen

Op basis van de gepresenteerde majeure afwijkingen in beleid en financiën verkrijgt u inzicht in de voortgang van het bereiken van de doelen in 2020 en de financiële afwijkingen die zich daar bij voor doen.

2.1 De raad voorstellen de begrotingswijziging vast te stellen

Afwijkingen worden meegenomen in een begrotingswijziging omdat dit vanwege de begrotingsrechtmatigheid noodzakelijk is.

Van een groot deel van de in de Turap genoemde afwijkingen wordt voorgesteld deze in de bijgevoegde begrotingswijziging te verwerken. Een beperkt aantal afwijkingen verwerken we nog niet bij deze Turap. Dit betreft een aantal verwachte afwijkingen uit de impactanalyse corona. Hiervan is de onzekerheid over de afwijking nog dermate groot of moet er nog besluitvorming over plaatsvinden, dat het te voorbarig is om dit reeds in de begroting te vertalen. Concreet betreft het de volgende afwijkingen:

Omschrijving	Programma	Bedrag turap 1 en 2
Bedrijfsvoering P&O (impactanalyse)	S00	- € 150.000
Uitstel huurbetalingen (gewijzigde impactanalyse)	S00	- € 19.000
Inzet ODRA op handhaving noodverordening en voor jeugd- en jongerenwerk / straatwerk (impactanalyse)	S01	- € 200.000
Rozet en andere culturele instellingen (gewijzigde impactanalyse)	S05	- € 500.000
Grotere zorgvraag na crisis/meerkosten en inhaalzorg (impactanalyse)	S07	- € 1.700.000
Niet realiseren kostenbeperkende maatregelen zorgdomein	S07	- € 1.200.000
Inzet statushouders / inburgering (impactanalyse)	S08	- € 50.000
Inzet VGGM-GGD (impactanalyse)	S09	- € 230.000

Kanttekeningen en risico's

Er is met de best mogelijke inschattingen gewerkt op het moment van opmaken van de Turap, maar deze inschattingen kunnen aan het einde van het jaar mogelijk afwijken van de daadwerkelijke realisatie.

Financiën

De prognose over 2020 laat een voordelig resultaat van **€ 4,6 miljoen** zien ten opzichte van de begroting tot en met juli 2020. Hiervan wordt voorgesteld om een groot deel van alle verwachte afwijkingen met bijgaande begrotingswijziging op grond van de begrotingsrechtmatigheid in de begroting te verwerken.

In de bijlagen bij Turap-2 is per programma een uitputtend overzicht gegeven van alle verwachte afwijkingen. In een aantal gevallen is een afwijking op één programma benoemd, maar vindt de

vertaling in de administratie plaats door de begrotingswijziging plaats over diverse (wijk)programma's te verdelen. Voor een uitvoerige toelichting wordt verwezen naar de Turap 2-2020 en de bijlagen.

Uitvoering

Na vaststelling door de raad wordt de begroting gewijzigd met de bijgevoegde wijziging.

Communicatie

Niet van toepassing

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Raadsvoorstel Turap 2 2020
- Turap 2 2020
- Bijlagen bij Turap-2
- Begrotingswijziging 20-015

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

- Niet van toepassing

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	502865

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 22 september 2020, nummer: 502865;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Turap 2 2020 vast te stellen;
2. De bijgevoegde begrotingswijziging met betrekking tot de Turap 2-2020 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Turap 2 2020

Inhoudsopgave

Hoofdlijnen Turap 2 3
Totaalbeeld financiën 4
Bijlagen 6
Bijlage 1 - Per programma voortgang doelen en financiële afwijkingen 7
Bijlage 2 - Investeringen 86
Bijlage 3 - Beheersing verbonden partijen 87
Bijlage 4 - Stand van zaken amendementen en moties 90

Hoofdlijnen Turap 2

Doelenboom

In de MJPB 2020-2023 is de doelenboom centraal gesteld bij de onderdelen 'wat willen we bereiken' en 'wat gaan we doen'. In deze Turap wordt de status van de doelen en inspanningen aangegeven.

We streven er naar om de Turap en de bestuursrapportages steeds meer op elkaar af te stemmen. In deze Turap is dan ook de inhoudelijke voortgang binnen de programma's opgenomen en niet alleen de afwijkingen. Concreet betekent dit dat in de bijlage 1, naast de doelen die 'gedeeltelijk op koers' en 'niet op koers liggen', de doelen die 'op koers lopen (groen bolletje)' met een toelichting zijn opgenomen.

In de bijlage zijn de doelen die 'op koers' (groen bolletje), 'gedeeltelijk op koers' (oranje bolletje), 'niet op koers (rood bolletje) en 'gerealiseerd' zijn (grijs bolletje) weergegeven.

Hoofdlijnen

Uit de bijlage 1 blijkt dat de realisatie van het merendeel van de doelen (gedeeltelijk) op koers ligt. Ondanks de coronacrisis blijven we doen wat nodig is. Of het nu gaat om het realiseren van duurzame mobiliteit en het uitbouwen van de laadinfrastructuur voor elektrische auto's. Of het ontwikkelen van de Omgevingsvisie en het toewerken naar het integraal omgevingsplan. Deze inzet zetten we door en werpt haar vruchten af.

Soms is bijstelling nodig in de wijze waarop we onze inzet plegen. Zo wordt door zorgaanbieders op alternatieve manieren zorg en ondersteuning geboden, krijgt beschermd wonen anders vorm en krijgen kinderen die dat nodig hebben in de zomervakantie en komend schooljaar extra ondersteuning. Hierbij helpt het dat coronamaatregelen zijn versoepeld waardoor veel van de reguliere werkzaamheden weer zijn hervat.

De impact van de coronacrisis blijft natuurlijk voelbaar, vooral in de economie, de werkgelegenheid en cultuur. Het CPB voorziet in de augustusraming een krimp van de economie in 2020 met 5%, gevolgd door 3% groei in 2021. De werkloosheid loopt op richting 7% in 2021. Sectoren als de cultuur, de horeca en de evenementenbranche worden hard geraakt. Het risico op een toename van huishoudens met problematische schulden en een verzwaring van de armoedeproblematiek is realistisch. Dit vertaalt zich in deze Turap met name in de programma's economie, cultuur en participatie en armoedebestrijding. Binnen deze programma's staan meerdere doelen op oranje en is de impact van de coronacrisis zichtbaar.

Met de maatregelen uit onze Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis zetten wij in op het tegengaan van deze negatieve gevolgen van de coronacrisis. Zo helpen we ondernemers, verenigingen en (cultuur)instellingen om gebruik te maken van de landelijke en provinciale ondersteuningsmaatregelen. Zo krijgen huidige BIS-instellingen ter ondersteuning een extra subsidie van het Rijk en hebben Musis en Stadstheater Arnhem, Luxor Live en Focus Arnhem met ondersteuning van provincie en gemeente een landelijke bijdrage ontvangen. Ook helpen we sportverenigingen bij het beroep dat kunnen doen op de NOC*NSF en Stichting Waarborgfonds Sport.

Tegelijkertijd investeren we met de herstelagenda als gemeente ook zelf in het tegengaan van de gevolgen van de coronacrisis. De herstelagenda is verwerkt in de begroting 2021-2024. We investeren bijvoorbeeld in het werk houden en krijgen van Arnhemmers door hen extra (om)scholing, begeleiding en coaching te bieden. We investeren met het bedrijfsleven, het onderwijs en andere overheden ook in bijvoorbeeld de Economische agenda van Arnhem, een meerjarig Energy Innovatieprogramma een Energy Innovatielab ter versterking van de werkgelegenheid en het vestigingsklimaat van Arnhem. Net als dat we extra investeren in het voorkomen van schulden en bieden we extra compensatie voor gezinnen in langdurige armoede.

Deze Turap laat zien dat we erin slagen te blijven doen wat nodig is. Met de prioriteiten uit de herstelagenda spelen we in op die onderdelen van de programma's waar de coronacrisis zich vooral laat voelen.

Totaalbeeld financiën

De verwachte financiële afwijking in deze tweede Turap wijkt per saldo niet veel af van de prognose uit Turap 1. Op basis van de realisatie over de eerste 6 maanden met een doorkijk naar het gehele jaar, verwachten we nog steeds op een voordeel voor de algemene reserve uit te komen. Ten opzichte van het gemelde voordeel in Turap 1 van € 2,5 miljoen, verwachten we nu iets hoger uit te komen op € 4,6 miljoen. Deze prognose ligt ook weer in lijn met de raming zoals in juni aan de basis voor de nieuwe Begroting en Herstelagenda heeft gelegen. Van een groot deel van de in deze Turap genoemde afwijkingen wordt voorgesteld deze in de bijgevoegde begrotingswijziging te verwerken. De afwijkingen in de Turap welke zijn opgenomen in de begrotingswijziging moeten namelijk in het kader van de begrotingsrechtmatigheid in de begroting verwerkt worden. Een beperkt aantal afwijkingen verwerken we nog niet bij deze Turap. Dit betreft een aantal verwachte afwijkingen binnen de impactanalyse corona. Hiervan is de onzekerheid over de afwijking nog dermate groot of moet er nog besluitvorming over plaatsvinden, dat het te voorbarig is om dit reeds in de begroting te vertalen.

In deze Turap zijn bij diverse programma's verrekeningen met bestemmingsreserves opgenomen. Net als in Turap 1 is de voorgestelde vrijval aan bestemmingsreserves op grond van de Perspectiefnota opgenomen.
In deze Turap is de prognose van het gemeentefonds op basis van de meicirculaire 2020 verwerkt (programma S00). Daarin zijn ook nieuwe decentralisatie-uitkeringen opgenomen, die als dekking dienen voor de lasten die op de betreffende beleidsvelden in andere programma's worden gemaakt.

Tot slot over de effecten in bestaand beleid: in aantal zijn er meer afwijkingen gemeld dan in Turap 1, maar per saldo ontstaat geen majeur financieel effect. In bijlage 1 zijn alle verwachte afwijkingen per programma inzichtelijk gemaakt.

Toelichting verwerkingswijze impactanalyse Corona

In deze Turap is de meest actuele prognose wat betreft de impactanalyse corona-crisis opgenomen. Op een beperkt aantal issues is de impact aangepast. De wijzigingen in de Turap als gevolg van de laatste actualisatie zijn zichtbaar door de aanduiding 'gewijzigde impactanalyse' achter de omschrijving. De totale impact in het jaar 2020 wordt nu ingeschat op € 12,1 miljoen. We verwachten daarvoor nog steeds circa € 9 miljoen compensatie van het Rijk te ontvangen en circa € 5 ton van de Provincie. Op 28 augustus is een nieuw compensatiepakket aangekondigd, dit wordt in de septembercirculaire 2020 verwerkt. In de raadsbrief van 1 september is toegezegd dat half oktober de volledige duiding en vertaling aan de raad wordt gegeven.

Leeswijzer tabellen

Onderstaand is het totaalbeeld financiën opgenomen. In de kolom 'Begroting Primitief 2020' is de begroting opgenomen zoals deze in november 2019 is vastgesteld. De gewijzigde begroting (als gevolg van de reeds door u vastgestelde begrotingswijzigingen) is opgenomen in de kolom 'begroting Juli 2020'. De afwijkingen die in Turap 1 al gemeld zijn maar nog niet in een begrotingswijziging zijn verwerkt, zijn opgenomen in kolom 'Afwijking Turap 1'. Alle aanvullende wijzigingen hierop zijn opgenomen in de kolom 'Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)'. De kolom 'Prognose Turap 2' geeft weer hoe de verwachte realisatie aan het einde van het jaar er met de huidige inschatting uitziet.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-726.810	-793.348	-824.743	-18.766	-12.629
Baten	717.129	767.741	800.340	20.960	11.639
Saldo lasten en baten	-9.681	-25.607	-24.403	2.194	-990
Toevoegingen aan reserves	-28.767	-32.924	-33.706	-782	0
Onttrekkingen aan reserves	38.452	58.536	62.693	668	3.489
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	9.685	25.612	28.987	-114	3.489
Prognose resultaat	4	5	4.584	2.080	2.499

Eerdere begrotingswijzigingen

In bovenstaande tabel is zichtbaar dat wijzigingen hebben plaatsgevonden tussen de begroting primitief en de begroting Juli 2020. De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op de herziening van de grondexploitaties in het FJP 2019, de grondwal Bethaniënstraat, de actualisatie van de begroting vastgoed en de budgetoverhevelingen.

Bijlagen

Bijlage 1 - Per programma voortgang doelen en financiële afwijkingen

In deze bijlage zijn alle verwachte afwijkingen per programma inzichtelijk gemaakt. Ook is daarbij in beeld gebracht welke afwijkingen reeds in Turap 1 (kolom Turap 1) zijn opgenomen en welke daar in deze Turap 2 bij zijn gekomen dan wel aangepast zijn (kolom Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)).

Wijken algemeen

Algemeen

In dit onderdeel van de Turap presenteren we de financiële afwijkingen op de begroting van de wijken. Deze afwijkingen hebben grotendeels betrekking op de sociale wijkteams en worden enkel toegelicht in hoofdstuk Wijken algemeen. In de jaarrekening zullen de afwijkingen verdeeld worden over de wijkprogramma's W1 t/m W8.
Er zijn geen materiële wijk specifieke afwijkingen geconstateerd.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-234.085	-216.792	-219.720	5.072	-8.000
Baten	26.195	23.092	23.092	0	0
Saldo lasten en baten	-207.890	-193.700	-196.628	5.072	-8.000
Toevoegingen aan reserves	0	-866	-866	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	1.596	1.596	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	0	730	730	0	0
Prognose resultaat	-207.890	-192.970	-195.898	5.072	-8.000

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-2.928	N			
Armoedebeleid	453	V	Inkomensondersteunende regelingen	I	AR
Jeugd /Jeugdzorg	5.100	V	Tekort jeugdzorg	S	AR
Zorg	-500	N	Woonvoorzieningen	S	AR
Openbare ruimte	19	V	MIP 2020	I	AR
Turap 1					
Jeugd /Jeugdzorg	-8.000	N	Tekort jeugdzorg	S	AR
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Inkomensondersteunende regelingen

Er wordt minder gebruik gemaakt van Inkomensondersteunende (open einde) regelingen. Dit heeft als resultaat dat er een overschot is van € 453.000. In het programma S06 is toegelicht dat er meer gebruik gemaakt wordt van beschermingsbewind. Armoede heeft daarom in totaal een overschot van € 220.000.

Tekort jeugdzorg

Het totale tekort bij Jeugdzorg voor zorg in natura en PGB is € 5.1 miljoen. Het nadeel van (- € 8 miljoen + € 5,1 miljoen =) € 2,9 miljoen is opgenomen bij Wijken algemeen (Sociale wijkteams). Het overige nadeel van € 2.2 miljoen staat op programma S07 Zorg. Een nadere toelichting op het tekort is gegeven in de raadsbrief van 16 juni 2020 en bij de toelichting op programma S07 Zorg.

Woonvoorzieningen

We verwachten voor 2020 een overschrijding op het budget van woonvoorzieningen van € 500.000. De oorzaken hiervan liggen (naast vergrijzing) in het toegenomen aantal aanvragen door invoering van het abonnementstarief. Ook hebben we dit jaar een onvoorzien groot aantal complexe en prijzige woningaanpassingen moeten laten uitvoeren. Om verdere kostenstijgingen los van autonome ontwikkelingen te beperken worden enkele procesaanpassingen gedaan. Deze moeten vanaf juli 2020 effect hebben. Hierdoor komt het structurele effect lager uit.

W1 Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek

Voortgang doelen

Prestatiedoelen

Leefbaarheid en preventie

In de verschillende wijken zijn nieuwe netwerken opgezet, versterkt en vergroot. De samenwerking tussen zorg, veiligheid en welzijn is tot stand gekomen.

Veilig en leefbaar

De integraliteit van onderwerpen is verder uitgewerkt en opgepakt. De borging van de straatcoaches is gerealiseerd net als de werkwijze van project 't Centrum. Dit heeft geleid tot de aanpak van overlast in de openbare ruimte. Politie, handhaving, zorg en welzijn werken steeds beter samen en weten elkaar steeds beter te vinden.

Circulaire Economie

De acties benoemd in de begroting zijn in uitvoering.

Kansrijk opgroeien

Alle acties benoemd in de begroting zijn gerealiseerd of zijn nog in uitvoering.

Burgerparticipatie

De acties benoemd in de begroting zijn in uitvoering.

Ontmoeten

Het versterken van ontmoetingsplekken in CSA loopt en zal medio 2021 worden uitgevoerd. De implementatie van de wijkkringen (Buurtschakels) heeft vertraging opgelopen door de coronacrisis en start oktober 2020. De Buurtschakel is een algemene voorliggende voorziening en is opgezet i.s.m. het sociale wijkteam.

Gezond en fit

Het onderzoek heeft plaatsgevonden en verder ontwikkeling van een integrale aanpak wordt gemaakt.

Vergroenen en energietransitie

Veel projecten in het groen worden in samenspraak met bewoners ontwikkeld. Door de coronacrisis heeft dit voor enige vertraging gezorgd. Als partner vanuit de wijken zijn we nauw aangesloten op het project een gasloos eilandje Urk. In het kader van de energietransitie volgen we hierbij de stedelijke ambitie.

W2 Noordwest

Voortgang doelen

Prestatiedoelen

Kansrijk opgroeien

Het naschoolsprogramma loopt naar tevredenheid. Het programma wordt door 95 kinderen gevolgd. De indicatie loopt vanuit het wijkteam. De belangstelling voor het volgen van het programma is groot. Binnen het programma wordt intensief samengewerkt met de diverse partners. Het vergroten van de ouderbetrokkenheid is dit jaar een specifiek aandachtspunt.

Ontmoeten

We zijn actief met verschillende burgerinitiatieven die er lopen met betrekking tot het ontwikkelen van ontmoetingsplekken in de wijk.

- Vanuit de Burgemeesterswijk is op basis van de behoefte die in de wijk leeft, het initiatief ontstaan om in de wijk in de voormalige Diaconessekerk een buurtcentrum te ontwikkelen. De Stichting wordt door ons ondersteund in het ontwikkelen van haar plannen voor het ontmoetingscentrum. Concreet betekent dit onder andere dat de gemeente een bod heeft uitgebracht om de kerk aan te kopen en door te verhuren aan de Stichting zodat zij hun plannen kunnen verwezenlijken.
- Ten aanzien van de nieuwe Hommel doorlopen we met de meest betrokken wijkpartijen een traject om tot zelfbestuur en zelfbeheer van het bestaande buurtcentrum te komen.

Burgerparticipatie

- Het ontwikkelen van een parkeerplan in Klarendal heeft enige vertraging opgelopen. Naar aanleiding van de evaluatie van het parkeerplan SintMarten/Sonbeek is besloten eerst een stadsbreed kader te ontwikkelen voor parkeren in de wijken. Een concept daarvan is inmiddels gereed. Op basis daarvan gaan we verder met het parkeerplan voor Klarendal- Zuid. De ontwikkeling van het plan voor Klarendal wordt in het derde kwartaal weer opgepakt.
- Voor de herinrichting van de Hommelseweg wordt op korte termijn (voor de zomer) een subsidie-aanvraag bij de Provincie ingediend. De start van het participatietraject met de bewoners is voorzien voor het 4e kwartaal 2020.
- Overlast Klarendal: gezamenlijk met de afdeling Veiligheid is een aanjager aangesteld om snel concrete acties in gang te zetten. Bewoners en professionals hebben gezamenlijk diverse wijkschouwen gehouden. Dit heeft tot een betere samenwerking tussen professionals onderling en met betrokken bewoners geleid en tot een beter beeld van de problematiek in de wijk. Er zijn diverse acties in het kader van het opruimen afval gestart. We kijken hoe we dit structureel en duurzaam kunnen inpassen in het staande beleid.
- Voor SintMarten/Sonsbeek is met de bewoners vastgesteld op welke locaties in de wijk wij de voor de periode 2020-2025 laadpalen willen plaatsen.
- In Schaarsbergen zijn de bouwstenen voor groot onderhoud vastgesteld.
- Samen met de buurt is in Transvaal een nieuwe speelplek op het Bhotaplein ontwikkeld.

Vergroenen en verduurzamen

In het gebied Noord-West is een aantal wijken op verschillende wijze actief op het gebied van energiebesparing. De wijkinitiatieven worden ondersteund door verbindingen te leggen met de kernorganisatie dan wel het koppelen van initiatieven.

Werk

Het team Leefomgeving heeft het initiatief genomen om een sociaal kernteam op te richten. Het Sociaal wijkteam en Werk & Inkomen maken daar deel van uit. In het sociaal kernteam zijn afspraken gemaakt over de inzet voor het komende half jaar. Er wordt gestart met driegesprekken met specifieke groepen bewoners in de bijstand en het integraal oppakken van de gezinnen in de bijstand vanuit de verschillende levensdomeinen.

W3 Noordoost

Voortgang doelen

Prestatiedoelen

Ontmoeten

Samen met koffeekaffee de Beijer, Buurtfabriek en Rijnstad en stichting Stevig (ten behoeve van MFC de Wetering) is op basis van een businessplan een aanvraag voor extra ontmoetingsgelden ingediend. Deze is toegekend. Voor marktplein Geitenkamp wordt in samenwerking met de corporaties en de provincie Gelderland een onderzoek naar een "meer bruisend" marktplein gestart.

Sociale- en fysieke veiligheid

Ten aanzien van woonoverlast wordt via het overlast- en zorgoverleg naar bevind van zaken acties uitgezet. Als extra impuls is een polarisatiebijeenkomst georganiseerd waarbij de professionals uit de wijk samen gekeken hebben naar een specifieke straat in de wijk om gezamenlijk stappen te kunnen zetten naar een leefbaardere woonomgeving. Alhoewel de buurtwoning als gevolg van de coronacrisis dicht is geweest, is door extra rondes lopen door de medewerkers van Rijnstad contact gehouden. De aanpak van jeugdgroepen heeft ook als gevolg van de coronacrisis extra aandacht gehad. In het maandelijks overleg met alle professionals jeugd worden in gezamenlijkheid, en met in achtneming van ieders rol, afspraken gemaakt om de bestaande overlast terug te dringen/ niet verder te laten escaleren.

Werk

Als gevolg van de coronacrisis is de Vlindertuin gesloten geweest en heeft een herstart gemaakt met inachtneming van de RIVM-maatregelen. Dat heeft een impact gehad op de bestaande sociaal ondernemers. Wel is een nieuwe sociaal ondernemer gestart per 1 juli 2020. Ook het buurtgroenbedrijf heeft de activiteiten moeten staken als gevolg van de coronacrisis en zal opnieuw worden opgestart.
In het kader van de aanpak laaggeletterdheid wordt een specifieke training basisvaardigheden later gestart (1 oktober 2020) dan gepland. De gebiedsteams van Werk & Inkomen zijn formeel per 1 juni 2020 gestart. Met de nieuwe gebiedsteammanager en teamleider bestuurder Sociaal wijkteam is een maandelijks sociaal domein overleg gestart met als doel om vanuit een gezamenlijke opgave in goede samenwerking aan de slag te gaan.

Kansrijk Opgroeien

Het in-schools cultuureducatieprogramma is gestart in samenwerking met Rozet op de Witte Vlinder. Door de coronacrisis heeft het programma stil gelegen en wordt zo snel als het kan weer opgepakt. Het in-schoolsprogramma wordt na de zomervakantie weer opgestart op de Witte Vlinder. De naschoolse activiteiten worden door Rozet, Sportbedrijf en Rijnstad opgestart zodra dat dit weer mogelijk is en dit is voor een aantal zaken begin juni het geval geweest.

De gezinsgerichte aanpak is helemaal op koers en in ontwikkeling. Medio april is een eerste evaluatie geweest en is de koers voor de 2e helft 2020 uitgezet.

Vergroening en verduurzaming

Onderdeel van vergroening en verduurzaming is het rioleringsproject Geitenkamp. Naast het vervangen van de riolering zetten we in op klimaatadaptatie: meer water infiltreren en opvangen om wateroverlast en droogte te verminderen. In dit project zetten we ook in om per straat door middel van het vergroenen van tuinen en openbare ruimte de sociale problematiek in beeld te krijgen en aan te pakken. Het project liep volgens planning, is vertraagd door de coronacrisis en wordt in augustus weer opgepakt.

In Geitenkamp en Monnikenhuizen wordt een groenbedrijf opgericht samen met 3 woningcorporaties. Zij gaan het groen beheren met vrijwilligers uit de wijk. Dit is tevens een initiatief om mensen van de bank te krijgen en meer perspectief te bieden in de vorm van het behalen van certificaten. Dit project is vertraagd door de coronacrisis en wordt in augustus weer opgepakt.

Op de Paasberg ondersteunt het team Leefomgeving de initiatiefgroep Beek op de Paasberg. We stimuleren bewonersinitiatieven zoals vergroening daken in Molenbeke. Verder is Noord-Oost aangesloten bij de pilot Energiearmoede. In deze pilot promoten we energiebesparende maatregelen met name voor de kapitaalarmere bewoners. Deze pilot is afgerond.

De wijk Alteveer/Cranevelt is één van de wijken die meedoet aan de 'wijk van de toekomst'. Saksen Weimar maakt momenteel een plan van aanpak voor de energietransitie. Saksen Weimar komt naar voren als een wijk die geschikt is voor een all-electric oplossing collectief dan wel individueel. Dit initiatief loopt op koers.

W4 Presikhaaf

Voortgang doelen

Prestatiedoelen

Kansrijk opgroeien

- Er wordt gewerkt volgens een samen opgesteld en vastgesteld samenwerkingskader en er worden pilots op een aantal inhoudelijke thema's uitgewerkt. Tijdens de coronacrisis is digitaal contact en samenwerking met elkaar in stand gehouden.
- Er ligt een concept speel-, beweeg- en ontmoetingsvisie voor Presikhaaf, die door de coronacrisis later dan gepland in de wijk teruggelegd en vastgesteld zal worden.

Buurtlocaties

- In verschillende buurten worden locaties ondersteund, zowel financieel als inhoudelijk.
- Er wordt in verschillende wijkgerichte organisaties geïnvesteerd, die zich (mede) richten op ontmoeten. Door de coronacrisis zijn locaties een tijd dicht geweest. Activiteiten zijn veelal op een andere (digitale) manier georganiseerd, waardoor bewoners toch met elkaar in contact zijn gebleven.

Ouderenwelzijn

De opdracht is gegund aan stichting Rijnstad na een aanbesteding. Vanwege de coronacrisis zijn de voorgenomen activiteiten beperkt uitgevoerd.

W5 Malburgen

Voortgang doelen

Prestatiedoelen

Sociale en fysieke veiligheid

Winkelcentrum De Drieslag: onderdeel van de aanpak zijn de straatcoaches, hun inzet wordt pas eind 2020/begin 2021 verwacht. Daarnaast verdere invulling naar aanleiding van de Raadsbrief Veiligheid; inzet is betere- en meer samenwerking tussen de verschillende disciplines.

Verkeersveiligheid: door de coronacrisis zijn de wijkschouwen uitgesteld en worden opnieuw ingepland inclusief de acties die daaruit volgen. Rondom scholen is de verkeerswerkgroep nog actief. De afdeling Verkeer werkt aan uitvoeringsvoorstel veiligheid rondom scholen.

Ontmoeten

- Huis voor de wijk en Huiskamer 't Duifje draaien volop en zijn zich aan het doorontwikkelen. Hierdoor verwerven zij zich steeds meer positie.
- Veerpolderstraat en de Hobbit zitten nog in de oriëntatie/initiatieffase.
- Voor MFC De Spil wordt bekeken hoe de bewonersinitiatieven die er momenteel plaatsvinden, een plek kunnen krijgen in het nieuwe model van dit MFC.

Werk

Zowel de inzet op taal- en laaggeletterdheid als de achter-de-voordeur projecten lopen op dit moment, zij het binnen de kaders van de geldende corona-maatregelen. De gebiedsteams Werk & Inkomen zijn recentelijk gestart. Met de teamleider van het gebiedsteam Werk & Inkomen zijn, samen met de teamleider van het Sociaal wijkteam, periodieke overleggen gepland voor de rest van het jaar om de samenwerking op wijkniveau verder uit te werken.

Gezonde levenstijl

- Beweegtuin Malburgen West wordt juli 2020 aangelegd.
- Olympusgebied: wordt de zogenaamde 'blauwe baan' aangelegd (multigebruik voor bijvoorbeeld fiets, skaten, steppen).
- Formupgrade voldoet aan doelstellingen subsidiebeschikking, met een gedeeltelijk gewijzigde invulling gedurende de coronacrisis.
- De doelgroep allochtone vrouwen is tijdens de crisis minder bereikbaar gebleken en de verwachting is dat de aansluiting van deze groep ook na de crisis moeizaam op gang komt, daar waar deze groep voor de crisis een goede aansluiting had gevonden.

Kansrijk opgroeien

- Door de coronacrisis is er vertraging opgetreden in de uitvoering van de programma's. Deze konden niet uitgevoerd worden in de periode maart t/m mei.
- De integrale aanpak jeugd is vertraagd door een herprioritering tijdens de coronacrisis waarbij er dus op een alternatieve, ambulante manier gewerkt is gericht op veiligheid en zorg.

Armoede

Achter de voordeur (ADV): Ondanks de Corona-perikelen heeft ADV veel telefonisch opgevangen en opgelost. Ze starten nu (volgens planning) met het laatste gedeelte van de Drieslag (locaties ADV: Immerloo, Vissenbuurt en Drieslag).

W6 Schuytgraaf/ Elderveld

Voortgang doelen

Prestatiedoelen

Ontmoeten

- De ontwikkeling Wijkcentrum Elderveld is in verband met de coronacrisis gestagneerd.
- Het pand "Joy" is inmiddels toegewezen aan het Sportbedrijf. We onderzoeken of er in de toekomst hier ook een plek voor jongeren kan zijn.
- De beide JOP's in Schuytgraaf worden inmiddels intensief gebruikt. Jongeren hebben zelf van de MOP afgezien.
- De financiering voor aanpassing van de ruimte voor bewonersactiviteiten in de Omnibus is toegekend en aanpassingen worden in gang gezet.
- De huiskamer is inmiddels niet meer in handen van bewoners maar wordt commercieel uitgebaat. Echter wordt op de verbinding met de wijk hierbij wel ingezet.
- Het multifunctioneel Sportveld staat nog voor realisatie in 2020 op de agenda.

Verkeersveiligheid

Met komst van het winkelcentrum in Schuytgraaf is de parkeeroverlast en druk in Elderveld afgenomen.
Parkeeroverlast halen en brengen bij de scholen (Brezandpad) is neergelegd bij projectleider nieuwbouw scholen Elderveld.
Er zijn minder signalen over overlast rondom Station-Zuid, handhaving is inmiddels ingeschakeld en fietsenstallingen zijn geplaatst.

Kansrijk opgroeien

- Uitrol Kansrijk Opgroeien Elderveld is vanwege de coronacrisis vertraagd.
- Kansrijk Opgroeien in Schuytgraaf is succesvol uitgerold.
- Er vinden extra activiteiten gedurende de coronaperiode plaats. Tevens zijn er extra vakantieactiviteiten (19) in de zomer, dit in verband met de coronacrisis en het feit dat veel kinderen en families thuis blijven.

Schulden

Er is een kernteam Zuid- West Schuytgraaf-Elderveld actief (participerend hierin is Werk & Inkomen, Sociaal wijkteam en team Leefomgeving) en is een maatwerkaanbod in ontwikkeling.
De inzet op ZZP-ers met schuldenproblematiek is stedelijk opgepakt.

Netwerkverbindingen

De opbouwwerker is inmiddels ingezet in Schuytgraaf om bewoners meer te betrekken bij hun leefomgeving.
De wijkgidsen 'Verbonden in Schuytgraaf 'en 'Verbonden in Elderveld' zijn huis-aan-huis verspreid, hierin staan alle bewonersinitiatieven en wijkactiviteiten vermeld.

W7 De Laar/ Elden

Voortgang doelen

Prestatiedoelen

Sociale samenhang

Ontmoetingsplekken waren de laatste maanden niet beschikbaar. Er zijn wel diverse activiteiten in de wijk ondernomen om de sociale cohesie te versterken. De buurtkeuken heeft bijvoorbeeld maaltijden verzorgd tijdens coronatijd (april-mei) en er zijn diverse matches ontstaan via arnhemvoorelkaar.nl.
De plannen voor het versterken van ontmoetingsplek Sporthal De Laar West hebben vertraging opgelopen. In dit gebied wordt in september wel begonnen (door inzet van ontmoetingsgelden) om in het schoolgebouw een leer-educatie-ontmoetingscentrum voor de jeugd in te richten.
Bewonersgroepen hebben wel via andere (digitale) mogelijkheden hun activiteiten kunnen voortzetten. Zo heeft het dorpsplatform Elden hun plannen verder ontwikkeld en heeft de kunstgroep De Laar een brochure met kunstroutes gemaakt.

Participatie

Sommige activiteiten hebben vertraging opgelopen door de coronacrisis. Het project Buurtschakel wordt in september geïmplementeerd. De Buurtschakel is een algemene voorliggende voorziening en is opgezet i.s.m. het sociale wijkteam.
Het programma Kansrijk opgroeien is in 2020 voortgezet. De programma's op de basisscholen en 12+ lopen goed, waar nodig worden kleine aanpassingen gedaan.
Op het gebied van (arbeids-)participatie hebben de driehoek Werk & Inkomen, Sociaal wijkteam en team Leefomgeving samenwerkingsafspraken gemaakt. Dit betekent dat Werk & Inkomen ook wijkgericht gaat werken.

Sociale en fysieke veiligheid

Bewoners in De Laar zijn minder positief over hun leefomgeving. Dit jaar worden diverse projecten opgepakt in de openbare ruimte. Zo zijn diverse plantvakken verbeterd, heeft er in het Jubileumpark groot onderhoud plaatsgevonden en heeft het winkelcentrum in De Laar Oost een opknapbeurt gekregen.
Bewonersinitiatieven om de directe leefomgeving beter te maken worden actief ondersteund. Door de coronacrisis zijn een aantal groepen wat minder actief (geweest).
Verschillende verkeersknelpunten zijn in samenwerking met bewoners en de afdeling Verkeer opgelost.

Verduurzamen

Het thema is in De Laar opgepakt. Er is een grote bijeenkomst georganiseerd door bewonersgroep De Laar Energiebewust. Het team wijkgerichte energietransitie (gemeente Arnhem) is hierbij aangesloten.

W8 Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg

Prestatiedoelen

Bewegen en ontmoeten

Het Sportbedrijf heeft een naschoolsprogramma opgezet waarbij de Urban Sportscontainers ingezet worden. Op de 3 grote sportvelden is een programma voor kinderen in armoede. De sportcontainer is een groot succes. Op dit moment wordt daarom een 2e container gevuld, zodat deze permanent op de locatie kunnen blijven staan.

In Kronenburg leeft bij bewoners al jaren de wens voor een ontmoetingsruimte. Daar hebben we in 2019 een projectleider voor aangetrokken. Parallel is er actie uitgezet op het verkrijgen van een locatie en het opzetten van een programma.
Vanwege de coronacrisis is het wijkcentrum in Vredenburg gesloten. Wij hebben signalen van bewoners en professionals ontvangen dat er grote behoefte is om weer te ontmoeten. In overleg met het bestuur en de vrijwilligers wordt nu gekeken naar mogelijkheden om binnen de RIVM-voorschriften ontmoeting weer op te starten.
En in Rijkerswoerd wordt hard gewerkt aan de herinrichting van de sportpark Rijkerswoerd. De toestellen voor de buitenfitness zijn al geplaatst. De plannen voor de skatebaan bij de Pythagorasstraat worden steeds concreter.
Vanuit het wijkplatform Rijkerswoerd zijn we bezig ommetjes te realiseren. Bewoners van Rijkerswoerd wachten al lang op een bruggetje naar park Lingezegen. De onderhandelingen hierover zijn in volle gang. We zijn voorzichtig optimistisch dat we tot overeenstemming komen met de grondeigenaren.

Vergroening

We ondersteunen diverse bewonersinitiatieven in het gebied, zoals de werkgroep die het pleintje bij de Kronenburgbusbaan wil vergroenen, het buurtinitiatief Wessel Couzijnhof, het wijkverzoek meer bloemrijke bermen en de aanschaf van regentonnen. Samen met de vrijwilligers/bewoners van de stadslandbouw zijn er 2 plekken vergroend en er zullen er nog een paar volgen in Rijkerswoerd. Ook zijn we met een buurtinitiatief bezig voor het herinrichten van de Ekamphof in Vredenburg. Daarnaast worden plannen gemaakt voor het vergroenen van het Croydonplein, waarbij ook gekeken wordt naar de mogelijkheid om 'kwarrende' bomen op de parkeerplaats op de Schepen van Ommerenstraat te vervangen.

Bij stedelijke projecten die zich aandienen in het gebied wijzen wij steeds op de voorwaarde dat ontwikkelingen niet ten koste mogen gaan van het groen in het gebied. En bij voorkeur zelfs een uitbreiding van het groen realiseren. Vanuit het bomenplan zijn slechte bomen in het gebied geïnventariseerd.

Aantrekkelijke woonomgeving

We zien door de coronacrisis dat bewoners tijd hebben geïnvesteerd in hun omgeving.
Ook hebben we in ons gebied een groot aantal vrijwilligers die zwerfafval ruimen. In samenhang met het thema vergroenen wordt enkele pleinen en straten kleurrijker door initiatieven vanuit bewoners en werkgroepen.

Versterken Kronenburg en Vredenburg

Afgelopen maanden is gebleken dat Kronenburg/Vredenburg bij veel partijen, onder andere de provincie, op het netvlies staan. De urgentie wordt door alle partijen erkend en op basis daarvan worden stappen gezet in het ontwikkelperspectief.

S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status
Samen met de stad - Arnhem heeft een transparant, democratisch bestuur dat zich richt op samenwerking met inwoners en bedrijven	

Zie voor een toelichting de inspanningen 'Rekenkamer: uitvoeren onderzoeksprogramma' en 'College: Vroegtijdig in gesprek gaan met de raad, bewoners en verschillende partijen'.

Samen met de regio - Arnhem speelt een relevante en betekenisvolle rol in de regionale, landelijke en grensoverschrijdende netwerken

De acties benoemd in de begroting worden uitgevoerd.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Arnhem blijft zich inzetten voor verbetering van de (digitale) dienstverlening aan haar inwoners en ondernemers

Gedurende de coronacrisis heeft de dienstverlening in aangepaste vorm doorgang kunnen vinden. Om de continuïteit van de meest kritische processen te kunnen borgen, is waar mogelijk actief gestuurd op digitale en telefonische alternatieven voor balieafspraken en is de fysieke dienstverlening geconcentreerd op het stadhuis. Sinds juni wordt de fysieke dienstverlening weer stapsgewijs uitgebreid, rekening houdend met de anderhalvemeterregel. Bij Klantenservice is de capaciteit van het callcenter gedurende de lockdown sterk uitgebreid om alle extra telefoontjes van bezorgde inwoners en ondernemers te kunnen afhandelen. Voor ondernemers is een Loket Geldzaken & Ondernemers opgezet. Arnhem werkt samen met onder andere Nijmegen, Belastingdienst, HAN en Radboud Universiteit om inwoners de optie te bieden zich met de telefoon te identificeren om via telefoon, chat of videobellen zaken te regelen met de overheid.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Een inclusieve organisatie

Het realiseren van een inclusieve organisatie kost tijd. Het is een proces dat gericht is op het creëren van een cultuur waar iedereen op gelijkwaardige wijze kan deelnemen, zijn talenten kan inzetten en zich welkom voelt. Sociale veiligheid op de werkvloer speelt daarbij een grote rol. Uit het onlangs gehouden medewerkers onderzoek blijkt dat onze organisatie daar over het geheel genomen goed op scoort. Sociale veiligheid (3 vragen) score van 7,6 (benchmark; 7,4).

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Flexibele werkomgeving voor personeel

Door de coronacrisis en de situatie dat medewerkers grotendeels thuis moesten werken, zijn een aantal ontwikkelingen sneller gegaan dan gepland.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Samen met de stad - Arnhem heeft een transparant, democratisch bestuur dat zich richt op samenwerking met inwoners en bedrijven	
Rekenkamer: Uitvoeren onderzoeksprogramma	

Onderzoeken naar Jeugdzorg en de jaarstukken zijn afgerond en aangeboden. Het vooronderzoek naar Van wijken weten is uitgevoerd, het vervolgonderzoek wordt aan de organisatie zelf overgelaten, in de eindfase onderzoekt de rekenkamer de rol en informatiepositie van de raad. Naar de omgevingswet is vanwege uitstel geen onderzoek gedaan. Na vooronderzoek naar zorgfraude is vanwege de nieuwe aanbesteding per 1 juli gekozen voor uitstel van minimaal 1 jaar. Het onderzoek naar kapvergunningen bleek door nieuw beleid overbodig en is niet opgestart. Het toetsingskader Verbonden Partijen wordt in de zomerperiode aan de raad aangeboden. Het onderzoek naar Onderwijshuisvesting stond op het programma voor 2021. Inmiddels (zomer 2020) is een vooronderzoek gestart. Ook loopt er momenteel een vooronderzoek naar grijze economie / ondermijning in het Spijkerkwartier. Dit onderzoek zal na de zomer worden opgestart. Na de zomer neemt de Rekenkamer Arnhem ook deel aan een DoeMee-onderzoek 'meldingen openbare ruimte'.

College: Vroegtijdig in gesprek gaan met de raad, bewoners en verschillende partijen

Na de zomer wordt het projectplan van de raadswerkgroep (Aan de slag met burgerparticipatie) verder met de raadswerkgroep opgepakt vanuit het programma Burgerparticipatie. De onderdelen die door de gemeente opgepakt kunnen worden, zullen verder uitgewerkt worden. Zo zal na de zomer 2020 ook in de raadsvoorstellen door middel van een toegevoegd onderdeel Participatie nadrukkelijk en transparant stilgestaan worden bij de wijze waarop de betrokkenheid van inwoners en ondernemers is vormgegeven.

Samen met de regio - Arnhem speelt een relevante en betekenisvolle rol in de regionale, landelijke en grensoverschrijdende netwerken

Arnhem draagt in 2020 bij aan het proces versterking regio Arnhem-Nijmegen

Besluitvorming over de versterkte regionale samenwerking was gepland voor april/mei. De stuurgroep versterking regionale samenwerking heeft de planning van het proces vanwege de coronacrisis enkele maanden opgerekt om de voorbereiding/communicatie met colleges, raden en externe partijen zorgvuldig te kunnen uitvoeren. De besluitvorming over de visie, regionale agenda en de nieuwe gemeenschappelijke regeling door de colleges en raden van de 18 regiogemeenten is nu voorzien voor september/oktober 2020.

Arnhem werkt in netwerken van steden in Nederland en de Euregio én in belangenorganisaties als VNG en G40 samen aan beleidsafstemming en -beïnvloeding en draagt bij aan lobbydossiers richting het Rijk en Europa

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Arnhem blijft zich inzetten voor verbetering van de (digitale) dienstverlening aan haar inwoners en ondernemers

Digitaliseren van het klantproces

Burgerzaken heeft, met de introductie van Portaal Burgerzaken, de eerste stappen gezet in de fasegewijze vervanging van de vakapplicatie voor de Basistregistratie Personen. Dit vormt de basis voor eDiensten waarmee burgers en ondernemers in de toekomst digitaal aanvragen en aangiften kunnen indienen. Het meerjaren-implementatietraject heeft door de coronacrisis wel enige vertraging opgelopen. In een gezamenlijk project van Burgerzaken, Klantenservice en Communicatie is een aanvang gemaakt met data-analyse als input voor verbetering van klantprocessen.
Voor wat betreft de Omgevingswet is, ondanks dat de invoering is uitgesteld tot 1-1-2022, verder gewerkt aan de aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Innoveren met data

Binnen het sociaal domein is vanuit een experiment een monitor opgezet. Deze heeft tegelijkertijd voor een basis voor verdere ontwikkelingen neergezet. Deze heeft een coronadashboard mogelijk gemaakt. Er wordt nu verder gewerkt aan deze basis.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Een inclusieve organisatie

Bewustworden

In het afgelopen jaar zijn diverse activiteiten ondernomen die hebben bijgedragen aan het proces van bewustwording, zoals trainingen voor leidinggevenden om meer bewustzijn te creëren in het selecteren van diverse kandidaten. Eind 2019 is een Meet & Greet met Arnhem Divers & Jong georganiseerd om studenten en young professionals (circa 70) met diverse achtergronden in contact te laten komen met leidinggevenden (circa 30) en te kijken naar loopbaanmogelijkheden binnen de gemeente. Er worden voorbereidingen getroffen voor de jaarlijkse Diversity Day op 6 oktober.

Aantrekken nieuw personeel

Naar aanleiding van de Meet&Greet zijn diverse netwerkgesprekken gevoerd, contacten gelegd en zijn dit jaar enkele kandidaten ingestroomd op een vacature. Ons vernieuwde stagebeleid en de werkervaringsplaatsen zorgen ook voor een toename van instroom van medewerkers met een diverse achtergrond.
Eind vorig jaar is een recruiter gestart die onder andere ingezet wordt op het vinden van geschikte kandidaten voor lastig vervulbare vacatures. De nieuwe website www.werkenvoorarnhem.nl is begin 2020 gelanceerd en draagt bij aan het positief belichten van de gemeente Arnhem en het aantrekken van nieuwe doelgroepen.
Er zijn enkele aanpassingen gedaan in de werving en selectieprocedures door toevoeging van een standaard tekst over Arnhem als inclusieve organisatie. Hier gaan wij de rest van het jaar verder aan werken.

Instroom jongeren

Met de start van het nieuwe traineeprogramma begin 2020 zijn er weer 11 young professionals bij de gemeente komen werken. 3 van hen hebben een migratieachtergrond en 1 valt onder het doelgroepenregister (fysieke beperking). De instroom van jongeren onder de 35 jaar gaat geleidelijk omhoog. In 2019 zijn er 26 jongeren onder de 35 jaar bijgekomen, zonder dat er een traineeprogramma is gestart. In 2018 was dat 25 (mede door de instroom van 10 trainees bij Werk & Inkomen) en in 2017 was dat slechts 17, inclusief de 10 trainees die toen zijn gestart. Het aantal jongeren onder de 35 jaar in 2019 was 8,3%. In de jaren daarvoor was dat iets lager.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Flexibele werkomgeving voor personeel

Huisvesting

Thans gewerkt aan de uitwerking van het (alternatief) plan voor de huisvesting waartoe het college begin 2020 heeft besloten. Op koers om in het najaar van 2020 hier verder over te berichten.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-84.438	-83.315	-87.505	-2.977	-1.213
Baten	481.155	482.212	508.212	16.595	9.405
Saldo lasten en baten	396.717	398.897	420.707	13.618	8.192
Toevoegingen aan reserves	-11.116	-13.490	-12.981	509	0
Onttrekkingen aan reserves	13.141	15.468	16.770	-332	1.634
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	2.025	1.978	3.789	177	1.634
Prognose resultaat	398.742	400.875	424.496	13.795	9.826

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-4.190	N			
Turap 2					
Bedrijfsvoering	-509	N	MIP actualisatie, versnelde afschrijving stadskantoor	I	AR
Financiën	-208	N	Nominale compensatie	S	AR
Bedrijfsvoering	-750	N	Bedrijfsvoering ICT (impactanalyse)	I	AR
Bedrijfsvoering	-150	N	Bedrijfsvoering P&O (impactanalyse)	I	AR
Publieke dienstverlening	-125	N	Extra lasten openhouden balies en extra kosten gratis telefoonnummer (impactanalyse)	I	AR
Bedrijfsvoering	-100	N	De Connectie uitstel doorontwikkeling (impactanalyse)	I	AR
	-138	N	Uitstel huurindexatie (impactanalyse)	I	AR
	-19	N	Uitstel huurbetalingen (gewijzigde impactanalyse)	I	AR
Publieke dienstverlening	-200	N	Burgerzaken	I	AR
Personeel en Organisatie	450	V	Opleidingsbudget	I	AR
Bedrijfsvoering	-300	N	Inhuur personeel	I	BR
Bedrijfsvoering	-700	N	Personeelskosten bedrijfsvoerings afdelingen	I	AR
Publieke dienstverlening	-28	N	Mutatie gemeentefonds sept/dec circulaire DU donorwet	S	AR
Bedrijfsvoering	-200	N	Versterken agenda's		
Turap 1					
Financiën	-670	N	Dividend BNG	I	AR
Personeel en Organisatie	-543	N	Connectie cao-stijging	S	AR
Baten	26.000	V			
Turap 2					
Financiën	7.290	V	Afwijking gemeentefonds meicirculaire	I	AR
Financiën	9.010	V	Compensatie Rijk via gemeentefonds	I	AR
Financiën	457	V	Subsidie Provincie tbv bestrijden coronacrisis diverse beleidsvelden	I	AR
Financiën	-800	N	Belastingopbrengsten	I	AR
Financiën	638	V	Inkomsten gemeentefonds uit vorige jaren	I	AR
Turap 1					
Financiën	7.145	V	September - decembercirculaire	S	AR
Financiën	1.360	V	MIP	S	AR
Financiën	900	V	Rente	S	AR

Toevoegingen aan reserves	509	V			
Turap 2					
BR Solvabiliteit	509	V	Dotatie reserve solvabiliteit	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	1.302	V			
Turap 2					
BR Bedrijfsvoering	300	V	Onttrekking inhuur personeel	I	BR
Diverse bestemmingsreserves	-632	N	Actualisering Bestemmingsreserves (correctie op Turap 1)	I	BR
Turap 1					
Diverse bestemmingsreserves	1.634	V	Actualisering Bestemmingsreserves	I	BR

Turap 2

Versnelde afschrijving inrichting stadskantoor

Eind 2024 loopt het huurcontract van het stadskantoor af. Inmiddels is duidelijk geworden dat het huidige stadskantoor te groot is voor het aantal ambtenaren dat eind 2024 gehuisvest zal worden. Er wordt gezocht naar vervangende huisvesting. Bij het in gebruik nemen van het stadskantoor is destijds geïnvesteerd in een omvangrijk inbouwpakket wat eind 2024 nog niet geheel is afgeschreven. De resterende boekwaarde per ultimo 2024 wordt versneld in 5 jaar afgeschreven. Het gaat om een jaarlijks bedrag van € 509.000

Bedrijfsvoering ICT (impactanalyse)

De extra kosten als gevolg van corona die ten behoeve van de bedrijfsvoering worden gemaakt hebben voornamelijk betrekking op ICT. De uitrol van devices om tijd- en plaatsonafhankelijk te werken (zoals laptops) wordt versneld doorgevoerd. ICT projecten worden noodgedwongen stilgelegd of opgeschort waardoor snijverlies ontstaat bij het opnieuw opstarten van de projecten. Daarnaast moeten er wellicht op korte termijn extra voorzieningen worden getroffen ten aanzien van (digitale) werkplekken, vergadervoorzieningen, laptops en beeldschermen. Bovendien zijn er extra uitgaven voor beveiliging en stijgen de prijzen van hardware als gevolg van de crisis.

Bedrijfsvoering P&O (impactanalyse)

Diverse processen binnen de ambtelijke organisatie ondervinden vertraging als gevolg van de contact beperkende maatregelen. De meeste opleidingen en trainingen voor medewerkers zijn uitgesteld naar 2021. Er is zowel uitstel als verlenging van inhuur als gevolg van uitval en vacaturevertraging.

Extra lasten openhouden balies en extra kosten gratis telefoonnummer (impactanalyse)

De coronacrisis leidt bij onze dienstverlening aan de Arnhemmers tot extra kosten en lagere inkomsten (minder leges). Onder andere als gevolg van het uitstellen van niet-prioritaire dienstverlening, minder huwelijken en mogelijk niet-geïnde leges door facturatie achteraf. Bij onze balies hebben we extra beschermende maatregelen getroffen. Ook zullen de belkosten naar verwachting hoger uitvallen door een toename van het aantal telefoontjes over onder andere de zelfstandigenregeling, afval en uitkeringen. Door het gratis telefoonnummer komen deze kosten voor onze rekening.

De Connectie uitstel doorontwikkeling (impactanalyse)

De Connectie heeft verschillende aanvullende opdrachten van de gemeente Arnhem gekregen die verband houden met corona. Te denken valt onder meer aan extra schoonmaak, de aanschaf van desinfecterende gels en aanpassingen (bewegwijzeringen/aanbrengen schermen) in de verschillende panden. De extra kosten die daarmee zijn gemoeid, zullen worden doorbelast. Verder bestaat het risico dat bepaalde projecten als gevolg van deze extra, onvoorziene werkzaamheden onder druk komen te staan.

Uitstel huurindexatie (impactanalyse)
Normaal gesproken worden de meeste huurcontracten per 1 mei geïndexeerd. Uitstel van de indexering met een half jaar naar 1 november kost € 138.000. Het risico bestaat dat ook per 1 november niet kan worden geïndexeerd. Dat zou betekenen dat de huuropbrengsten structureel met € 276.000 worden verlaagd.

Uitstel huurbetalingen (gewijzigde impactanalyse)
Meerdere ondernemingen in gemeentelijke panden hebben verzocht om uitstel van huurbetaling en een aantal om huurverlaging. Deze verzoeken worden stuk voor stuk bekeken, waarbij primair gekeken wordt of uitstel van huurbetaling mogelijk is. Totale omvang aan huuropbrengsten, erfpachten, serviceopbrengsten, pachten bedraagt circa € 1,6 miljoen per maand. Een groot deel van hiervan is afkomstig van voormalige gemeentelijke activiteiten (sport, cultuur). Daar staat meestal subsidie tegenover. Op het overige deel ontstaat dus een risico als gevolg van de coronacrisis. Uitstel is verleend tot 1 oktober 2020. Opgenomen in Turap-2 : 3 maanden huurderving van niet via het Sportbedrijf verhuurde sportaccommodaties; worden gecompenseerd via de Spuk-regeling.

Burgerzaken
Aanpassing van de begroting van Burgerzaken is nodig (formatie en reëel begroten leges). Voor 2021 e.v. is dit structureel verwerkt in de perspectiefnota 2021. Voor 2020 wordt een negatief resultaat verwacht van circa € 200.000.

Opleidingsbudget
Het gemeentebrede opleidingsbudget wordt in 2020, mede door de coronacrisis, niet volledig benut. Het hierdoor te verwachten incidentele voordeel bedraagt € 450.000.

Personeelskosten bedrijfsvoeringsafdelingen
Op de personeelslasten van de bedrijfsvoeringsafdelingen wordt, na een verrekening met de bestemmingsreserve bedrijfsvoering van € 0,3 mln, een nadeel verwacht van € 0,7 mln.
Enerzijds wordt het nadeel veroorzaakt door extra inzet van personeel ter vervanging van zieke medewerkers en medewerkers die met pensioen gaan en anderzijds in verband met de transitie en doorontwikkeling van de afdelingen binnen bedrijfsvoering. Bij verschillende afdelingen van de bedrijfsvoering is geïnvesteerd in een verdere doorontwikkeling die met name gericht is op het aanbrengen van meer kwaliteit. Als gevolg van het vertrek van ervaren personeel in combinatie met een toenemende vraag naar (hoogwaardige) producten, zoals bijvoorbeeld de corona-monitor, een herstelagenda en een analyse naar de bestemmingsreserves is extra inzet noodzakelijk geweest.

Mutatie gemeentefonds sept/dec circulaire DU donorwet
Betreft decentralisatie-uitkering. Tegenover deze extra uitgaven worden gelden ontvangen van het rijk. Deze baten zijn verantwoord onder programma S00 onder 'afwijking gemeentefonds'.

Versterken agenda's (economie, groen en leefbaar)
Het versterken van de agenda's doen we niet alleen. Dit doen we met andere overheden bij bijvoorbeeld de woondeal en verstedelijkingsstrategie, maar zeker ook met Arnhemmers en Arnhemse ondernemers. Om te zorgen dat alle investeringen ook goed een plek vinden in onze stad investeren wij in het versterken van onze agenda's door deze uit te werken met onze lokale partners, inwoners en bedrijven.

Afwijking gemeentefonds
In 2020 wordt op het gemeentefonds een voordeel verwacht van € 14.400.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door de effecten van de septembercirculaire 2019, decembercirculaire 2019 en de meicirculaire 2020. Uit deze circulaires volgt een positieve bijstelling van het accres voor het jaar 2020, een positieve afrekening van het accres over 2019 dat landt in 2020, de uitgekeerde ruimte onder het BTW-compensatiefonds uit 2019 die landt in 2020, de actualisatie op de verdeelmaatstaven en loon- en prijsbijstellingen van integratie-uitkeringen sociaal domein die ten gunste van de algemene middelen vallen (omdat uit de algemene middelen de nominale compensatie aan de beleidsvelden wordt gedekt).
Daarnaast zal er vanuit het gemeentefonds overheveling van gelden worden gedaan naar beleidsvelden ter dekking van kosten die op dat terrein gemaakt worden. Na overheveling zal er per saldo een voordeel resteren van € 9.700.000. Ten opzichte van de eerste tussenrapportage wordt een extra voordeel op de algemene middelen verwacht van € 2.555.000.

Onderdeel van het voordeel in het gemeentefonds zijn de extra ontvangsten inzake de decentralisatie-uitkeringen a € 4,7 miljoen. De lasten die de gemeente hier voor maakt zijn opgenomen onder de programma's waar deze lasten zich voor doen.

Belastingopbrengsten
Een eerste analyse, op basis van de reeds opgelegde en de op te leggen aanslagen, laat zien dat de opbrengsten OZB niet-woningen achterblijven op de begroting. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat de werkelijke WOZ-waarde niet-woningen lager ligt dan waarmee bij het opstellen van de begroting is gerekend. Anderzijds neemt, mede als gevolg van de coronacrisis, de leegstand onder gebruikers niet-woningen toe.

Balans in de begroting
In de afgelopen jaarrekeningen is gebleken dat er vooral ten aanzien van de toerekening van de beleidscapaciteit (personele kosten) aan de verschillende programma's significante afwijkingen zijn ontstaan met de begroting. In 2020 zijn acties ingezet om ervoor te zorgen dat de begrote toerekening van de personele kosten aan de programma's weer gaat passen bij de verwachte inzet van de capaciteit. Daarnaast wordt binnen de kaders van programma's zelf scherper gekeken naar de onderverdeling van de budgetten. Hiermee (budgettair neutraal) wordt weer balans in de begroting aangebracht en sluit de beleidscapaciteit ook budgettair weer aan op vraag vanuit de programma's.

Teksten reeds opgenomen in Turap 1

Dividend BNG
Er ontstaat in 2020 wel een nadeel op het dividend van de BNG (uitkering over 2019). Ten opzichte van de begroting is dit een nadeel van € 670.000. De BNG heeft een forse voorziening moeten treffen omdat een partij aan wie ze kredieten hebben verleend in financieel zwaar weer is gekomen. Zonder die voorziening was de winst op peil gebleven. Het resultaat van de bank verder is niet verslechterd, dus er is voor dit moment geen aanleiding om de begroting meerjarig aan te passen.

De Connectie: cao stijging
Op 12 september 2019 hebben bonden en de VNG een akkoord bereikt over een loonsverhoging van 6,25%. Voor De Connectie betekent dit een aanvulling op de ingeschatte nominale indexatie. Voor onze eigen organisatie geldt dit ook, maar dit knelpunt is reeds in de MJPB 2020-2023 verwerkt.

September- en decembercirculaire gemeentefonds
De MJPB 2020-2023 is gebaseerd op de raming van het gemeentefonds zoals voor Arnhem volgt uit de meicirculaire 2019. Inmiddels zijn de septembercirculaire en decembercirculaire 2019 ontvangen en doorgerekend. Daaruit volgt een stijging van het accres ten opzichte van mei 2019 en zijn diverse maatstaven geactualiseerd. Ook nemen we vanaf 2021 de verwachte verhoging van de algemene uitkering mee als gevolg van de nominale indexatie. Dit dient als dekking voor onze nominale en volume indexatie.
Daarnaast is er in de september- en decembercirculaire een aantal nieuwe taakmutaties en decentralisatieuitkeringen (DU's) opgenomen, welke overgeheveld worden aan het beleidsveld ter dekking van de kosten die op dat terrein gemaakt worden. Het gaat daarbij om middelen Gezond in de stad, aanpak laaggeletterdheid, dak- en thuisloze jongeren, ambulantisering in de Ggz, Bbz levensvatbaarheidsonderzoeken, toezicht en handhaving kinderopvang en uitvoering van de donorwet.

Meerjareninvesteringsplanning
Zoals gebruikelijk wordt de MeerjarenInvesteringsPlanning (MIP) voor de Perspectiefnota geactualiseerd. Dit gebeurt bijvoorbeeld naar aanleiding van de gerealiseerde investeringen in het jaar 2019. Over 2019 heeft een onderbesteding plaatsgevonden van de begrote investeringen, waardoor in 2020 een vrijval van de daarvoor begrote kapitaallasten plaatsvindt. Een bedrag van € 1,360 miljoen valt hiervan vrij ten gunste van de algemene reserve. In de jaarrekening wordt in de paragraaf Investeringen in de jaarrekening 2019 hierover een nadere toelichting gegeven.

Rente
In de huidige MJPB 2020 - 2023 gaan we uit van een geleidelijk stijgende rente. Voorgesteld wordt om nu in het beeld de aanname te verwerken dat de rente gedurende een langere periode van jaren op het huidige niveau blijft (vergelijkbaar met de situatie waarin Japan al langer zit/heeft gezeten). In 2020 ontstaat hierdoor een voordeel van € 9 ton. Hierbij blijven we uitgaan van lange looptijden van nieuwe leningen.
Mocht de rente in de nabije toekomst sneller gaan stijgen, dan kunnen we de gevolgen daarvan opvangen door leningen met kortere looptijden aan te trekken. Kortere looptijden betekent een lagere rente. De gemeente Arnhem heeft de ruimte om zulke leningen aan te trekken omdat we in de afgelopen jaren juist leningen met langere looptijden hebben afgesloten. Hierdoor zijn onze aflossingsverplichtingen in de nabije toekomst laag geworden, lager dan wettelijk toegestaan volgens de renterisiconorm (20% van het begrotingstotaal). Vanwege

deze ruimte voor extra aflossingen kan de gemeente indien nodig nieuwe leningen met een kortere looptijd aantrekken en zo de gemiddeld te betalen rente laag houden.

Actualisering bestemmingsreserves

In het kader van open en verantwoord besturen is kritisch gekeken naar de bestemmingsreserves. Voor dat deel waar geen concreet bestedingsplan (en een begrote dotatie) aan ten grondslag ligt, wordt voorgesteld om dit vrij te laten vallen ten gunste van de algemene middelen. Een aantal reserves is ingesteld om een bepaald risico af te dekken. Daarbij is geïnventariseerd of dit risico en de stand van de bijbehorende reserve nog actueel is. Bij de reserves Pakketmaatregelen Wmo, Toezicht Peuterspeelzalen en gastouderopvang, Stimulering woningbouw, Taakmutaties Gemeentefonds-overloop en Bedrijfsvoering ontstaat ruimte na de actualisatie. Deze ruimte komt ten gunste van de algemene middelen.

S01 Veiligheid

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status
Criminaliteit maakt geen kans	

In de lokale driehoek worden de veiligheidsincidenten periodiek besproken en gestuurd op een effectieve aanpak. De omvang van het aantal misdrijven per 1000 inwoners blijft onverminderd de volle aandacht vragen. Er is gestart met een *Interventieteam Ondermijning Arnhem* en Arnhem neemt deel aan Citydeal, een landelijk platform voor de kennisdeling op fenomenen voor een effectieve lokale aanpak op ondermijning. Het inzetten van tijdelijk/mobiel cameratoezicht is mogelijk gemaakt. Er zijn bestuursrechtelijke maatregelen getroffen waaronder het sluiten van woningen en panden in verband met het aantreffen van hennep en andere drugs. In de afgelopen periode (tijdens de coronacrisis) zijn we ook vanuit de driehoek zeer alert of we verschuivingen zien plaatsvinden in de aard en omvang van de criminaliteit. In beginsel was er wel een verschuiving gaande (minder inbraken, minder geweldsincidenten en meer fraudedelicten), in de afgelopen maanden (vanaf juni) is een meer regulier beeld ontstaan als voorgaande jaren.

Crisisbeheersing op orde

De coronacrisis trekt een grote wissel op de organisatie. Zowel gemeente maar ook onze partners van politie en GGD/VGGM zijn intensief betrokken bij de lokale aanpak. Er wordt hard gewerkt om alle lokale maatregelen te implementeren. Er is sprake van een maximale inspanning. Deze ontwikkeling maakt dat er in een later stadium wordt bezien wat de gevolgen zijn van deze inspanning.

Veiligheid voor de wijk en als persoon

Het gevoel van veiligheid per wijk loopt uiteen. Dat vraagt maatwerk. In de wijken zijn de problemen van bewoners op het gebied van de veiligheid opgehaald en geïnventariseerd. Deels is hier al op geïnvesteerd met projecten in Malburgen, Klarendal en de Geitenkamp. In 2020 wordt verder uitvoering gegeven aan de veiligheidsthema's per wijk/gebied. In het najaar wordt gestart met een project om ondermijnende drugscriminaliteit in bepaalde wijken tegen te gaan. Persoonsgerichte casusoverleggen in het Veiligheidshuis dragen bij aan de zorg en veiligheid van het individu en de leefomgeving. Er wordt de komende jaren ingezet op het bestrijden van seksuele intimidatie omdat iedereen zich vrij moet kunnen voelen in Arnhem. We zijn druk doende om in alle gebieden gevolg te geven aan de wijkveiligheidsplannen, maar we hebben wel enige vertraging opgelopen in de coronaperiode (door de maximale noodzakelijke inzet in de bestrijding van de coronacrisis) en zijn druk doende om in het najaar deze vertraging in te lopen.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Criminaliteit maakt geen kans	
Omvang criminaliteit in verhouding tot centrumstad van 100.000+	

In de lokale driehoek worden de veiligheidsincidenten periodiek besproken en gestuurd op een effectieve aanpak. De omvang van het aantal misdrijven per 1000 inwoners (73) blijft onverminderd de volle aandacht vragen. De dit jaar verschenen lokale Veiligheidsmonitor bevestigt deze urgentie. Aandacht vooral op voorkomen en oplossen van HIC delicten. Cameratoezicht, waaronder de inzet van mobiel/tijdelijk cameratoezicht, wordt ingezet als onderdeel van de aanpak om de openbare orde te handhaven en incidenten, delicten te voorkomen of tijdig hierop te acteren.

Misdaad mag niet lonen

Witwassen, drugshandel in welke vorm dan ook, illegaal gokken, mensenhandel en illegale prostitutie zijn vormen van criminaliteit die direct of indirect de openbare orde aantasten en de samenleving ontwrichten.
Met het intrekken van vergunningen, sluiting van (horeca)panden wordt een norm gesteld om te voorkomen dat criminelen voet aan de grond krijgen in Arnhem. Onder de regie van de gemeente is het Interventieteam Ondermijning Arnhem samen met justitie, politie, handhaving en andere relevante partners gestart. Voor kennisdeling op fenomenen voor een effectieve aanpak op ondermijning neemt Arnhem deel aan het landelijke platform 'Citydeal'. Jeugdcriminaliteit krijgt de aandacht met het project 'ondermijnende drugscriminaliteit onder jeugdigen'. De aanpak overlast Korenkwartier is onderdeel van de aanpak tegen ondermijning. Het bestrijden van Mensenhandel, gericht op preventie, signalering, zorg en opvang wordt voortgezet. Het experiment gesloten coffeeshopketen, waaraan Arnhem deelneemt, bevindt zich in de opstartfase en zal in 2021 tot uitvoering komen.

Online criminaliteit voorkomen

In toenemende mate verschuift de criminaliteit naar de digitale wereld. Hacken, phishing, afpersing en identiteitsfraude zijn enkele verschijningsvormen. Sexting, grooming zijn vormen die kunnen leiden tot seksuele uitbuiting. Op uitnodiging van scholen wordt hierover voorlichting gegeven door bureau Halt. Met politie en OM is in het licht van de coronacrisis extra aandacht voor online-criminaliteit. Om inwoners en bedrijven te informeren, in aanvulling op landelijke campagnes, wordt een aanpak ontwikkeld.

Crisisbeheersing op orde

Beschermd tegen calamiteiten en rampen

De coronacrisis trekt een grote wissel op de organisatie. Zowel gemeente maar ook onze partners van politie en GGD/VGGM zijn intensief betrokken bij de lokale aanpak. Er wordt hard gewerkt om alle lokale maatregelen te implementeren. Er is sprake van een maximale inspanning. In samenwerking met de VGGM wordt de crisisbeheersing waar het betreft calamiteiten en rampen lokaal en in de regio nauwgezet uitgevoerd.

Veiligheid voor de wijk en als persoon

Steun bij aanpak woonoverlast

Woonoverlast belemmert een prettig woonklimaat. Het wijkgerichte Overlast- en Zorgoverleg wordt ingezet voor het behandelen van diverse vormen van overlast. Specifiek is er in twee wijken aandacht voor de buurtoverlast van zogenaamde 'wijkkoningen en windhappers'. Integrale handhavingsacties op overlastgevende panden worden periodiek voorbereid en uitgevoerd. We hebben in de afgelopen periode meer meldingen gekregen en zijn druk doende om deze van een passend antwoord te voorzien. Daar wordt momenteel extra inzet op gepleegd.

Veiligheid als basis voor persoonlijke ontwikkeling

De aandacht voor radicalisering blijft onverminderd. De uitkomst van het onderzoek van de universiteit Utrecht onderschrijft dit. In een kennisbijeenkomst zijn de ervaringen in de lokale aanpak gedeeld. In een persoonsgerichte aanpak worden personen die om uiteenlopende redenen dreigen te radicaliseren gevolgd. Het onderzoek naar seksuele intimidatie en grensoverschrijdend gedrag in Arnhem is aanleiding geweest voor een actieplan voor 3 jaar. Nog dit jaar wordt gestart met een aanpak gericht op het tegengaan van drugscriminaliteit onder jeugdigen. Om tijdig in te grijpen en om perspectief te bieden.

Iedere wijk heeft evenveel recht op veiligheid

In diverse wijken is door de Burgemeester in 2019 het gesprek gevoerd over wijkveiligheid en zijn de problemen van bewoners op het gebied van de veiligheid opgehaald en geïnventariseerd. In Malburgen, Klarendal en de Geitenkamp heeft dit inmiddels geresulteerd in een integrale projectaanpak tot op straat- en buurtniveau. In 2020 wordt verder uitvoering gegeven aan de veiligheidsthema's per wijk/gebied door onder andere het inrichten van een wijkveiligheidsoverleg per gebied met een kernbezetting van gemeente (teams Leefomgeving en afdeling Veiligheid), wijkagenten, handhaving en Overlast en Zorgcoördinatoren. De veiligheidsmonitor 2019 is gereed en bekrachtigd de aanpak gericht op wijkveiligheid. Het vormgeven van deze overleggen hebben enige vertraging opgelopen en daar wordt nu een inhaalslag op gemaakt. Het informeren van omwonenden bij ontmanteling van locaties van de productie van drugs wordt in het najaar van 2020 vorm gegeven.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-14.692	-16.002	-16.925	-550	-373
Baten	1.673	1.699	1.699	0	0
Saldo lasten en baten	-13.019	-14.303	-15.226	-550	-373
Toevoegingen aan reserves	-68	-72	-72	0	0
Onttrekkingen aan reserves	341	1.055	1.055	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	273	983	983	0	0
Prognose resultaat	-12.746	-13.320	-14.243	-550	-373

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-923	N			
Turap 2					
Openbare orde en veiligheid	-200	N	Inzet ODRA op handhaving noodverordening en voor jeugd- en jongerenwerk / straatwerk (impactanalyse)	I	AR
Openbare orde en veiligheid	-150	N	Mutatie gemeentefonds mei circulaire DU	I	AR
Openbare orde en veiligheid	-100	N	Extra kosten toezicht en handhaving OR (impactanalyse)		
Openbare orde en veiligheid	-100	N	Terugval in verleende vergunningen openbare ruimte (impactanalyse)	I	AR
Turap 1					
Openbare orde en veiligheid	-373	N	Dit nadeel wordt veroorzaakt doordat nagecalculeerde indexering van lonen en prijzen op het onderdeel Brandweer van VGGM onvoldoende is verwerkt in het gemeentelijk budget dat beschikbaar is voor de Brandweer.	S	AR
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Turap 2

Inzet ODRA op handhaving noodverordening (impactanalyse)
Vanuit ODRA en welzijnsorganisatie wordt ingezet op het handhaven van de noodverordening die geldt in verband met de coronacrisis. Voor het grootste deel worden daarbij werkzaamheden die nu niet meer uitgevoerd worden als gevolg van de coronacrisis ingewisseld met meer toezichthoudend werk.

Mutatie gemeentefonds mei circulaire DU
Betreffen lasten waarvoor een decentralisatie-uitkering wordt ontvangen. Deze baten zijn verantwoord onder programma S00 onder 'afwijking gemeentefonds'.

Extra kosten toezicht en handhaving OR (impactanalyse)
Er wordt intensief toezicht gehouden op de naleving van de beperkende maatregelen juist ook in de weekenden, dit leidt tot hogere kosten. Daarnaast worden extra voorzieningen getroffen voor toezicht en handhaving zoals inrichten centrale post handhaving.

Terugval in verleende vergunningen openbare ruimte (impactanalyse)
Minder inkomsten zijn te verwachten door een terugloop in vergunningen en ontheffingen.
Daarnaast zit er een risico in het (al dan niet deels) compenseren van leges voor vergunningen die niet meer van toepassing zijn.

Ontwikkelingen op het vlak van veiligheid
Er zijn veel ontwikkelingen op het vlak van Veiligheid. Het programma zet zich op uiteenlopende onderwerpen in en ontvangt hiervoor vanuit verschillende (externe) bronnen financiering, bijvoorbeeld de DU Experiment Gesloten Coffeeshopketen en de Versterkingsgelden Lokale Aanpak Radicalisering. De uitvoering hiervan loopt deels in 2021 door. Voor een deel van deze lasten wordt een decentralisatie-uitkering ontvangen van € 150.000. Voor de Lokale Aanpak Radicalisering wordt naar verwachting circa € 400.000 overgeheveld naar 2021. Voor de resterende middelen zal - waar mogelijk en binnen de geldende kaders en richtlijnen - bij raadsvoorstel een budgetoverheveling worden voorgesteld om deze middelen over te hevelen naar 2021.

Teksten reeds opgenomen in Turap 1

VGGM- Brandweer
Dit knelpunt wordt veroorzaakt doordat de nagecalculeerde indexering van lonen en prijzen op het onderdeel Brandweer van VGGM onvoldoende is verwerkt in het gemeentelijk budget dat beschikbaar is voor de Brandweer. Voor de jaren vanaf 2021 wordt bekeken of dit opgevangen kan worden binnen de totale beschikbare middelen voor indexatie in de Begroting 2021-2024

S02 Bereikbaarheid

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status
Realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit	

Er zijn goede stappen gezet om de kwaliteit van het vervoersysteem dat voor iedereen beschikbaar moet zijn verder te verbeteren. Er is veel tijd en aandacht besteed aan het voorbereiden van concrete (hoogwaardig) openbaar en fietsprojecten. Ook zijn er enkele projecten in voorbereiding waarmee verkeersonveilige locaties worden aangepakt.

Realiseren van veilige, logische en betrouwbare mobiliteit

Goede parkeervoorzieningen zijn een belangrijke randvoorwaarde bij een goede bereikbaarheid. In het vernieuwen van de parkeernormen zijn goede stappen gezet. Daarnaast is er een onderzoek gedaan naar het functioneren van de officiële en officieuze transferia van Arnhem en mogelijke nieuwe locaties. Deze transferia kunnen immers een rol spelen in de bereikbaarheid van de stad.

Inzetten van schone, slimme en duurzame mobiliteit

Er is verder gebouwd aan laadinfrastructuur voor elektrische auto's. Ook wordt er onderzocht en worden er projecten voorbereid om het gebruik van schoon vervoer (fiets, OV) te stimuleren.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit	
Lobbyen met betrekking tot het spoordossier	

Er zijn veel ontwikkelingen rondom het spoor. Belangrijkste zijn de mogelijke ICE naar Berlijn en de noordtak van de Betuweroute. Op deze dossiers zijn we goed aangesloten en proberen we invloed uit te oefenen. Prioritering van personenvervoer boven goederenvervoer is daarbij een belangrijk punt. Belangrijke lobbywerkzaamheden vinden ook plaats rondom de woondeal en verstedelijkingsstrategie, waarbinnen getracht wordt geld voor een goede bereikbaarheid van nieuwe woningbouwlocaties te ontvangen.

Opstellen Arnhems Programma van Eisen ten behoeve van de integrale OV-concessie

Programma van eisen is opgesteld en opgeleverd aan de provincie

Maatregelenpakket voor alternatieven: fiets en openbaar vervoer

De accentnota fiets is opgeleverd. Momenteel worden diverse projecten uit de bijbehorende fietsagenda voorbereid of uitgevoerd. Als nadere uitwerking van het HOV-actieplan worden ook diverse projecten voorbereid. Daarnaast is er een tweede studie uitgevoerd om een volgende tranche aan lijnen te verbeteren tot Hoogwaardig openbaar vervoer.

Opstellen automaatregelenpakket

De coronacrisis heeft de situatie op de weg flink veranderd. Hierdoor is er minder noodzaak en aandacht geweest voor het automaatregelenpakket. Er zijn wel analyses en voorbereidingen uitgevoerd.

Actualisatie parkeernormering inclusief flexibele toepassing en parkeercapaciteit Centrum (Singelgarage)

De nieuwe parkeernormen zijn inhoudelijk bijna gereed. Deze nieuwe normen zorgen voor meer flexibiliteit. Er is al een goede aanzet gemaakt met de procesaanpak voor het parkeren in de wijken. Ook heeft het jaarlijkse onderzoek naar de parkeercapaciteit plaatsgevonden.

Ontwikkelen transferpunten

Het onderzoek naar potentiële transferlocaties is in concept gereed.

Opstellen bereikbaarheidsprofielen

Een bereikbaarheidsprofiel beschrijft de kwaliteit van de bereikbaarheid van locaties met de auto, het openbaar vervoer, of de fiets. Er is bewust gekozen deze inspanning later uit te voeren, zodat dit kan worden gecombineerd met inspanningen vanuit het programma Nemia. Belangrijkste relatie daarbij is met de werkgeversaanpak. Om zakelijke ritten en woonwerkverkeer via slimme en schone alternatieven te organiseren zal immers een goed beeld van bereikbaarheid van locaties met de verschillende modaliteiten nodig zijn. Op basis daarvan kunnen namelijk goede, duurzame vervoerwijzen worden aangeboden.

Mobiliteitsdata op orde brengen

Het rapport is opgesteld en de belangrijkste resultaten zijn met de raad gedeeld.

Realiseren van veilige, logische en betrouwbare mobiliteit

Zie de inspanningen benoemd bij het vorige doel 'realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit'.

Inzetten van schone, slimme en duurzame mobiliteit

Opstellen Arnhems Programma van Eisen ten behoeve van de integrale OV-concessie/ Maatregelenpakket voor alternatieven: fiets en openbaar vervoer/ Opstellen automaatregelenpakket/ Ontwikkelen transferpunten/ Mobiliteitsdata op orde brengen

Ontwikkelen integrale laadinfrastructuur

In overleg met de wijken zijn locaties gezocht voor laadpleinen. Daarnaast zijn er veel losse laadpunten gerealiseerd.

Opstellen mobiliteits-communicatieplan

Er is bewust gekozen deze inspanning later uit te voeren, zodat dit kan worden gecombineerd met inspanningen vanuit andere programma's.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-21.269	-20.805	-20.938	-133	0
Baten	7.843	8.076	5.450	-2.626	0
Saldo lasten en baten	-13.426	-12.729	-15.488	-2.759	0
Toevoegingen aan reserves	-6.642	-6.838	-7.529	-691	0
Onttrekkingen aan reserves	8.537	8.243	8.493	250	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.895	1.405	964	-441	0
Prognose resultaat	-11.531	-11.324	-14.524	-3.200	0

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-133	N			
Mobiliteit: incl duurzame mobliliteit	-250	N	Schade afhandeling ingang parkeergarage Arnhem Centraal	I	BR
Mobiliteit: incl duurzame mobliliteit	-126	N	Prijsindexatie meerjarige contracten	I	BR
Mobiliteit: incl duurzame mobliliteit	243	V	Lagere kapitaallasten door later realiseren investeringen	I	BR
Baten	-2.626	N			
Mobiliteit: incl duurzame mobliliteit	-3.200	N	Terugloop parkeerinkomsten (impactanalyse)	I	AR
Mobiliteit: incl duurzame mobliliteit	574	V	Hogere opbrengsten straatparkeren	I	BR
Toevoegingen aan reserves	-691	N			
BR Bereikbaarheidsfonds	-691	N	Toevoeging door prijsindexatie, lagere kapitaallasten en hogeren opbrengsten straatparkeren	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	250	V			
BR Bereikbaarheidsfonds	250	V	Schade afhandeling ingang parkeergarage Arnhem Centraal	I	BR

Schadeafhandeling ingang parkeergarage Arnhem Centraal

Vorig jaar is onderzocht hoe de constructiefouten aan de toegangstunnel van de parkeergarage Arnhem Centraal het beste konden worden opgelost.
Dit leidt tot (onvermijdelijke) herstelkosten in 2020 van naar verwachting circa € 250.000. Het nadeel komt ten laste van de bestemmingsreserve Bereikbaarheid

Terugloop parkeerinkomsten (impactanalyse)

Op basis van de actuele gegevens van P1-parkeerbedrijf is er een duidelijke afname van parkeerinkomsten. Op basis van de bezettingsgraad op straat, in de garages en het aantal naheffingen is de impact voor de duur van een periode van 6 maanden berekend. Bruto bedrag komt uit op € 3,2 miljoen inkomstenderving, waarvan € 1,5 miljoen garageparkeren en € 1,7 miljoen straatparkeren.

Actualisatie parkeerexploitatie en bestemmingsreserve Bereikbaarheid

Jaarlijks wordt de begroting van de parkeerexploitatie en daar aan gekoppelde bestemmingsreserve Bereikbaarheid geactualiseerd o.b.v. de realisatie van het voorgaande jaar. De actualisatie van de begroting 2020 op basis van de realisatie 2019 heeft de volgende effecten:

- De toename van de lasten worden veroorzaakt door de prijsindexatie van meerjarige contracten en door uitbreiding van een aantal parkeergebieden (€ 126.000 N).
- De begrote kapitaallasten vallen lager uit door het later realiseren van geplande investeringen, onder andere de armaturen bij Willemstunnel en de vervanging van parkeerapparatuur (€ 243.000 V).
- Op basis van de realisatie 2019 zijn de begrote inkomsten, voornamelijk bij het straatparkeren hoger. Inmiddels heeft corona een nadelige impact in 2020 op de parkeerinkomsten (zie aparte toelichting).

S03 Economie

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status
Toekomstbestendiger vestigingsklimaat voor bedrijven en kennisinstellingen	

Samen met ondernemersverenigingen en -stichtingen werken we in de stad aan een toekomstbestendig vestigingsklimaat. Samen wordt gewerkt aan verschillende thema's die belangrijk zijn voor kwalitatief goede werklocaties zoals; schoon, heel en veilig, duurzaamheid en klimaat (vergroenen). Door de coronacrisis zijn prioriteiten bij ondernemers bijgesteld en richten ze zich nu voornamelijk op hun eigen bedrijf en staat de werklocatie in bredere zin even op een lager pitje. Verwachting is wel dat dit, vanuit de huidige organisatiestructuur, wel weer wordt opgepakt zodra daar weer ruimte voor is.

Aantrekkelijker stad in en voor de regio

De coronacrisis heeft grote gevolgen gehad voor de aantrekkelijkheid van Arnhem. Die gevolgen worden hierna bij de bijbehorende inspanningen nader toegelicht.

Optimaler Human Capital aanwezig voor werkgevers

Er wordt door middel van verschillende projecten en samenwerkingsverbanden met onderwijs en bedrijfsleven gewerkt aan optimaler Human Capital voor werkgevers. Dit gebeurt zowel op het niveau van de stad als de regio (onder andere door Kenniscampus, deelname Techniekpact, regionale House of Skills). Door de coronacrisis is deze opgave nog urgenter geworden en wordt intensiever samengewerkt met provincie en de regio om deze opgave gezamenlijk op te pakken.

Arnhem beter op de kaart als energiestad

De gemeente is betrokken bij de verdere ontwikkeling van de drie Hotspots op het gebied van energie. Daarbij steunt de gemeente meerjarige projecten op het gebied van energie. Ook is de gemeente actief in het beter op de kaart zetten van Arnhem als energiestad op (inter)nationaal niveau.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Toekomstbestendiger vestigingsklimaat voor bedrijven en kennisinstellingen	
Betere dienstverlening aan ondernemers	

De pilot Van Bedrijven Weten is in 2020 gestart en er wordt uitvoering gegeven aan het optimaliseren van de ondernemersdienstverlening. Daarbij is onder andere tot nu toe één ingang voor ondernemersvragen opgezet (ondernemen@Arnhem.nl) en is versterkte interne samenwerking tussen afdelingen omtrent ondernemersvragen (bijvoorbeeld 1,5e meter loket, loket Geldzaken & Ondernemen) gerealiseerd.

Voldoende aanbod en kwaliteit van werklocaties

Vanuit de regio wordt goed samen gewerkt om vraag en aanbod in werklocaties in evenwicht te krijgen. In 2020 wordt het Regionaal Programma Werklocaties herzien om deze afspraken goed voort te zetten.
Ook wordt regionaal samen gewerkt op het gebied van klimaat en duurzaamheid. Zo doet Arnhem mee met een pilot rond circulaire bedrijventerreinen samen met gemeente Nijmegen, Duiven, de HAN en de WUR. Lokaal wordt het verhaal van vergroenen voortgezet met StAB en is dit jaar weer extra groen toegevoegd op publieke ruimte.
Tevens wordt, naar aanleiding van het vaststellen van de Visie op de Nieuwe Haven, vanaf medio september gewerkt aan een implementatieplan. Hierin wordt omschreven hoe we samen met partijen in de stad werken aan een duurzame bedrijfshaven met watergebonden en -verbonden bedrijven op de korte, middel en lange termijn.

Een betere bereikbaarheid van de stad

Om passende oplossingen op te starten voor ander vervoer of model shift, zal een onderzoek gedaan worden naar de herkomst van medewerkers die werken op de Arnhemse werklocaties. Door verschuiven van accenten in werkzaamheden op economisch gebied door corona, is hier vertraging opgelopen. Verwacht wordt dit onderzoek in het vierde kwartaal van 2020 op te starten. Resultaten worden in 2021 verwacht.

Aantrekkelijk woon- en leefklimaat

Onderzoek naar voldoende en type woningen voor (potentiële) werkgevers en werknemers wordt opgestart, resultaat wordt in 2021 verwacht.

Aantrekkelijker stad in en voor de regio

Bruisende Binnenstad

De bruisende binnenstad met mooie horeca, goeie detailhandel en een aantrekkelijk cultureel klimaat staat onder druk door de gevolgen van de coronacrisis. Dit heeft effect op de positie, de aantrekkelijkheid en werkgelegenheid. De binnenstad is met ruim 17.000 werknemers tevens de grootste werklocatie van Arnhem. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan de transformatie van de binnenstad van place to buy naar place to meet. Van de een op andere dag sloot de horeca, waarmee een belangrijk bezoekmotief verdween waar ook andere sectoren veel last hadden. De branches toonden creativiteit om toch haar klanten te bedienen, maar nagenoeg iedereen heeft te maken met teruglopende omzetten. Geconcludeerd wordt dat de steunmaatregelen op landelijk en lokaal niveau helpen, maar niet afdoende zullen zijn. Verwacht wordt dat in een worst case scenario 30% van de bedrijvigheid (horeca, detailhandel) haar bedrijfsvoering zal staken.

Door de crisis ligt verschraling van de binnenstad op de loer. Denk aan leegstand, verdwijnen van winkels, faillissementen van horecagelegenheden, dalend aanbod van evenementen, verminderd organiserend vermogen, toenemende kans op ondermijning, aantasting van de leefbaarheid. Acties voor herstel op de korte en langere termijn zijn van belang. Denk aan een intensivering van het binnenstadsmanagement, verdere visievorming voor nadere bijsturing samen met PBA en herstructurering om leegstand in te vullen en nieuwe functies toe te voegen. Een sterkere samenwerking met de omliggende schil (Modekwartier, de culturele instellingen, het Spijkerkwartier en Meinerswijk) wordt nog belangrijker. Hier onderscheid de binnenstad zich mee en hier hangt een deel van de aantrekkelijkheid aan vast.

Arnhem positioneren voor bewoners en bezoekers

Door de coronacrisis hebben de oorspronkelijke plannen van stadsmarketing voor 2020 een andere invulling gekregen. Ondanks dat initiële campagnes dit jaar niet doorgaan, is er door de Stichting Made in Arnhem stevig ingezet op activiteiten om de Arnhemmer en de bezoekers op een positieve manier een hart onder de riem te steken. Dit vindt plaats in samenwerking met partners in de stad.

Stimuleren van herhaalbezoek, langer verblijf en meer besteding

De vrijetijdssector wordt hard geraakt door de tijdelijke sluiting van horeca en verblijfsrecreatie maar ook door afgelasting van festivals en evenementen (denk aan Sonsbeek2020, FDFA, Koningsdag, Innovate). Er is een groot verlies aan inkomsten. Veel bedrijven mogen weer (deels) open, maar onder strenge voorwaarden en in aangepaste vorm. Voor veel bedrijven betekent dit dat ze minder omzet kunnen genereren en het verlies van inkomsten nauwelijks goed kunnen maken. Samen met het Rijk en de Provincie Gelderland ondersteunen we de ondernemers waar dit kan.

Met de openstelling van de bedrijven en de komst van de zomervakantie wordt het drukker in de stad. We zien dat campings en vakantieparken in de regio vol zitten. Bezoekers weten Arnhem weer te vinden en Arnhemmers zoeken vertier in de stad en haar groene kernen. Dit lag in de lijn der verwachting. Om die reden hebben wij samen met partners Stichting Citymarketing Arnhem, Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN) en ondernemers in de stad het programma 'Zomer in Arnhem' opgezet. Middels dit programma bieden we bezoekers en bewoners van Arnhem een aantrekkelijk, interessant en gevarieerde aanbod. Het programma is zo opgesteld dat we oog hebben voor de verschillende doelgroepen, gastvrijheid in combinatie met veiligheid centraal staat én we spreiding over de stad stimuleren. De bezoekersmonitor van TVAN speelt hier een belangrijke rol in.

Ook op andere fronten wordt ingezet op ondersteuning van de sector: We zijn actief in gesprek met stakeholders om te kijken waar de behoefte van de ondernemers ligt. We halen investeringen en ambities naar voren om de sector te ondersteunen. Zo wordt op dit moment hard gewerkt aan de ontwikkeling van twee Veluwse belevingsgebieden waar Arnhem onderdeel van uitmaakt en worden de eerste stappen gezet in het ontwerpen van een wandelknooppuntennetwerk. Ook wordt hard gewerkt aan een regionale toeristische uitvoeringsagenda. Daarnaast loopt door de crisis Gelderland Herdenkt Airborne en Veluwe Remembers een jaar langer door en worden later dit jaar, met kleine vertraging, de toekomstbepaling van Bridge to Liberation alsmede de Visie toekomst herdenken afgerond. Deze activiteiten maken Arnhem niet alleen aantrekkelijker voor haar bezoekers maar verbeteren ook de leefkwaliteit van onze bewoners.

Samengevat heeft de sector een klap gehad; er zijn minder bestedingen en bezoeker geweest. We werken daarom intensief met ondernemers en andere stakeholders als het Rijk en de Provincie Gelderland samen om de sector de ondersteuning te bieden die ze nodig heeft.

Hoogwaardig voorzieningenniveau

De corona-maatregelen zijn ingevoerd rond de start van het evenementenseizoen en daarmee zijn in eerste instantie alle evenementen geannuleerd tot 1 september. Nu de maatregelen versoepeld zijn, zullen sommige evenementen alsnog georganiseerd worden, maar in een veel kleinere en deels digitale vorm. De economische en maatschappelijke spin-off zal daardoor veel lager zijn dit jaar.
Toch zit de branche niet stil. Er ontstaan weer kleine evenementen waar wel afstand kan worden gehouden, zoals Strand Zuid, Popup Park en Hoogte80. In oktober staat er een nieuw potentieel beeldbepalend evenement op de kalender genaamd De Grote Schijn, een magische avondwandeling in park Zypendaal.

Creatieve Industrie

De coronacrisis maakt zichtbaar dat de creatieve sector een kwetsbare groep is, die niet met enorme reserves de coronacrisis in is gegaan. Door corona komen er veel minder bezoekers fysiek in winkels en workshops zijn allemaal gecanceld. Dit zorgt voor minder inkomsten bij ondernemers. Tegelijk zien we dat deze crisis leidt tot creatief denken en samenwerkingen tussen ondernemers en tussen ondernemersorganisaties die anders misschien niet tot stand waren gekomen. De aantrekkingskracht van de "schil" van Modekwartier, Spijkerkwartier, Coehoorn Centraal rondom ons aantrekkelijke centrum wordt daarmee groter. We ondersteunen de ondernemers, verbinden personen en netwerken en denken met hen mee. Het onconventionele denkvermogen van de creatieve sector is goed inzetbaar in tijden van crisis, waardoor in moeilijke situaties verbindingen worden gemaakt.
Door de coronacrisis kunnen evenementen in 2020 geen doorgang vinden. De creatieve industrie is actief bezig met nieuwe digitale (evenementen)aanvragen en daarin zoeken naar verbindingen met andere partijen om samen te werken. Hierin wordt van de gemeente gevraagd snel te schakelen, te verbinden en creatief mee te denken.

Optimaler Human Capital aanwezig voor werkgevers

Regionale Human Capital Aanpak op kansrijke sectoren

De samenwerking om te komen tot een regionale Human Capital Aanpak is één van de drie speerpunten van het PFO Economie van de regio Arnhem - Nijmegen. Er is een opdracht uitgezet om House of Skills op te zetten in de regio en er wordt een voorstel gemaakt voor de 2e tranche MKB-deal in september. Met de provincie en the Economic Board vindt, mede vanuit de urgentie van de coronacrisis, afstemming plaats over de Human Capital opgave en investeringen daarop.

Aantrekken en binden van studenten

De samenwerkingsovereenkomst Arnhem Studiestad, tussen kennisinstellingen en gemeente Arnhem, bedoeld om studenten aan te trekken en te binden, is eind 2019 mondeling met twee jaar verlengd. Arnhem Studiestad blijft Arnhem naar buiten toe positioneren als unieke studentenstad en blijft een belangrijke signaalfunctie vervullen voor studentgerelateerde zaken in de stad.

Het bieden van faciliteiten en een gebundelde kennisinfrastructuur voor het adequaat opleiden van studenten en professionals in de energiesector

Er is een onderzoek gestart of het mogelijk is om een businesscase op te zetten voor een regionale (bedrijfs)opleiding IT & energie. Daarnaast is, een aantal maanden vertraagd, door SEECE gestart met de learning community wijkgerichte energietransitie. Ook wordt er door middel van het opzetten van het Innovatielab Connectr verder gewerkt aan hybride leeromgevingen voor studenten en professionals in de energiesector. Er wordt ook gewerkt aan de visie Kenniscampus HAN / HVHL waar een verkenning naar sterke onderwijsketen energie deel van uit maakt.

Arnhem beter op de kaart als energiestad

Het creëren van inspirerende en innovatieve energiegerelateerde kennis- en werklocaties

In 2020 zijn de gesprekken met Arnhems Buiten om te komen tot een visie voor het gebied weer opgepakt. Ook wordt er gewerkt aan de visie kenniscampus HAN / Van Hall Larenstein. Het eerste deel is wat een onderwijs en onderzoeksvisie betreft afgerond. Dit gaat in het tweede deel van de visie vertaald worden in een ruimtelijke en bereikbaarheidsvisie. Ook IPKW is bezig met het opstellen van een visie voor haar werklocatie. In alle visies is aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit en bereikbaarheid. Op het IPKW wordt ook gewerkt aan de realisatie van het Innovatielab, wat een inspirerende werk- en leeromgeving moet gaan opleveren voor werkgevers, werknemers en studenten. In juni is de naam van het Innovatielab bekend gemaakt: Connectr.

Innovatie stimuleren

De gemeente cofinanciert verschillende meerjarige projecten. Dit jaar zijn bijvoorbeeld de haalbaarheidsstudie Eusebius Waterstof en Power2Power positief afgerond. De laatste heeft een vervolgsubsidie bij de provincie aangevraagd. Een project dat dit jaar gestart is Enowatts (ENergieOpslag in WATerstof: Toepassingen en Scenario's). De HAN onderzoekt in een tweejarig project in samenwerking met bedrijven de opslag van windenergie met behulp van waterstof.

Bouwen aan een groeiend energie ecosysteem

Er zijn in samenwerking met The Economic Board twee rondetafelgesprekken georganiseerd met het bedrijfsleven waaruit minimaal één gezamenlijk project is gekomen tussen bedrijven. Daarnaast is bekend geworden dat een Arnhems bedrijf in zonnefolie investeert in Indonesië waarbij ook een grotere fabriek in Arnhem komt. Bij de ontvangst van de Indonesische delegatie heeft de gemeente geparticipeerd en daarmee gefaciliteerd in een groei van het ecosysteem.

Betere (inter)nationale positionering van Arnhem als energiestad

In januari was Arnhem gastheer van het Combined Energy congres tussen Nederland en Nord Rhein Westfalen waar ook minister Wiebes aanwezig was. De opvolging met een workshop voor tweede kamerleden over waterstof is door de coronacrisis niet doorgegaan. In de zomer is de nieuwe website van Citymarketing live gegaan waarop een prominente plek voor Arnhem als Energiestad is ingeruimd. Het Energie evenement 'Future of us' is door corona dit jaar in september in digitale vorm gehouden in plaats van in fysieke vorm in mei.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-5.676	-5.836	-5.836	64	0
Baten	983	1.794	1.759	-35	0
Saldo lasten en baten	-4.693	-4.042	-4.077	29	0
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	115	173	173	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	115	173	173	0	0
Prognose resultaat	-4.578	-3.869	-3.904	29	0

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	64	V			
Evenementen	64	V	Onderbesteding evenementen	I	AR
Baten	-35	N			
Evenementen	-35	N	Terugloop markt- en kermisgelden (voorjaarskermis) (impactanalyse)	I	AR
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Onderbesteding evenementen

De amendementen 20A64, 20A65 en 20A69 zijn naar toezegging van het college om tot een structurele oplossing voor de onderhoud van kunst in de openbare ruimte, het verstrekken van kunstopdrachten en het aankopen van kunst te komen, ingetrokken. In de Turap is dit verwerkt door de onderbesteding evenementen (64k in 2020) incidenteel in te zetten voor cultuur. In de begroting is dit verwerkt en wordt er €100.000 structureel toegevoegd aan Beeldende en Monumentale kunst. In 2021 wordt dit eenmalig vanuit de algemene middelen gedekt en vanaf 2022 structureel vanuit de cultuurbegroting.

Terugloop markt- en kermisgelden (voorjaarskermis) (impactanalyse)

Vooralsnog kunnen de markten in Arnhem met de beperkende maatregelen doorgaan. Pas wanneer markten gesloten worden ontstaat er een risico. De voorjaarskermis is echter wel geannuleerd waardoor de kermisgelden nu niet in het evenementenfonds vloeien.

S04 Onderwijs

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status
Een goede startpositie op school	

Zie de toelichting bij de inspanning 'doorontwikkeling passende kinderopvang, ontwikkelrecht en onderwijsachterstandenbeleid (OAB)'.

Kansen voor de toekomst

We financieren vanuit de aanpak voortijdig schoolverlaten diverse projecten die betrekking hebben op aansluiting arbeidsmarkt en verzuimaanpak. Daarnaast wordt ingezet op integrale afstemming van alle inzet voor jongeren vanuit de verschillende betrokken beleidsterreinen.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Een goede startpositie op school	
Doorontwikkeling passende kinderopvang, ontwikkelrecht en onderwijsachterstandenbeleid (OAB)	

De nieuwe indeling naar 25 OAB- scholen en herverdeling van OAB-budgetten is per 1 januari 2020 ingegaan. Passende Kinderopvang staat op de 50 voorschoolse locaties en er worden steeds meer kinderen opgevangen, die voorheen naar specialistische kinderopvang gingen. Een mooi voorbeeld van inclusie.
Door het sluiten van de kinderopvang en de scholen afgelopen maanden, is alles anders geweest. Kwetsbare kinderen hebben gebruik kunnen maken van noodopvang op school en de kinderopvang. Met de Arnhemse Aanpak wordt in de zomervakantie en komend schooljaar extra ondersteuning gegeven aan de kinderen die dat extra nodig hebben.

Aansluiting passend onderwijs en jeugdhulp

Voor het regulier basisonderwijs is een werkwijze afgesproken voor de inzet van jeugdhulp binnen onderwijs (wijkcoaches en samenwerkingsverband).
Voor Lichtenbeek wordt deze werkwijze ook toegepast. Tevens zijn er afspraken gemaakt over samenwerking tussen wijkcoaches en school (er is 1 aanspreekpunt bij de Sociale wijkteams voor de school en er wordt gewerkt met zo min mogelijk verschillende aanbieders). Uitgangspunt van de samenwerking is dat in een zo vroeg mogelijk stadium heldere afspraken worden gemaakt over ieders inzet.
Voor voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs worden in het najaar afspraken gemaakt.

De onafhankelijke poortwachter voor dyslexie is niet nodig gebleken. De huidige afspraken en inzet voor jeugdhulp bij enkelvoudige dyslexie blijken voldoende.

Goede toekomstbestendige (onderwijs)huisvesting

In het vervolg op het Integraal HuisvestingsPlan voor het basisonderwijs is dit jaar het jaarprogramma onderwijs 2020 door uw raad vastgesteld. Hierin staat vermeld in welke projecten in uitvoering zijn en welke projecten in uitvoering worden genomen.

Kansen voor de toekomst

Ontwikkelen van integrale aanpak kwetsbare jongeren tot 27 jaar

Er wordt gewerkt aan een integrale aanpak voor jongeren tot 27 jaar; vanuit onderwijs, welzijn, maatschappelijke opvang, jeugdhulp en schulden om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk jongeren de school verlaten met een startkwalificatie, aan het werk gaan, tijdig passende zorg en ondersteuning krijgen en een dak boven hun hoofd hebben. Dit project loopt, maar heeft door de coronacrisis enige vertraging opgelopen.

Stimuleren onderwijsvernieuwing (onder andere voor jongeren waarvoor systeem niet passend is)

De aanpak VSV is erop gericht om jongeren met startkwalificatie de school te laten verlaten. We subsidiëren een aantal projecten die zich richten op jongeren die (al dan niet tijdelijk) buiten het reguliere systeem vallen.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-17.958	-18.342	-18.713	-371	0
Baten	3.045	2.395	2.395	0	0
Saldo lasten en baten	-14.913	-15.947	-16.318	-371	0
Toevoegingen aan reserves	-7.753	-7.773	-7.773	0	0
Onttrekkingen aan reserves	6.299	6.611	6.611	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-1.454	-1.162	-1.162	0	0
Prognose resultaat	-16.367	-17.109	-17.480	-371	0

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-371	N			
Onderwijs	-65	N	Onzekere dekking kinderopvang vitale beroepen (impactanalyse)	I	AR
Onderwijs	-50	N	Eigen bijdrage peuteraanbod, SMI en Voorschoolse Educatie (VE) (impactanalyse)	I	AR
Onderwijs	-120	N	Laptops voor leerlingen uit gezinnen met een minimuminkomen (impactanalyse)	I	AR
Onderwijs	-136	N	Mutatie gemeentefonds sep/dec DU aanpak laaggeletterdheid	I	AR
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Onzekere dekking kinderopvang vitale beroepen (impactanalyse)

Op verzoek van het Rijk is 24-uurs kinderopvang voor ouders met vitale beroepen geregeld. SKAR heeft dit in Arnhem uitgevoerd. Het kabinet heeft toegezegd de kosten te compenseren en heeft inmiddels besloten een bedrag van € 23 miljoen beschikbaar te stellen aan gemeenten. Over de wijze waarop de middelen beschikbaar worden gesteld vindt momenteel nader overleg met de gemeenten plaats.

Eigen bijdrage peuteraanbod, SMI en Voorschoolse Educatie (VE) (impactanalyse)
Vergoeden eigen bijdrage van ouders die gebruik maken van de gemeentelijke regelingen: peuteraanbod, SMI en Voorschoolse Educatie (VE). Via de septembercirculaire wordt de gemeente voor deze lasten gecompenseerd. Deze compensatie is verantwoord en nader toegelicht in programma S00.

Laptops voor leerlingen uit gezinnen met minimuminkomen (impactanalyse)
De gemeente heeft voor €120.000 laptops aangeschaft voor leerlingen uit gezinnen die moeten rondkomen van een minimuminkomen die zelf geen of te weinig laptops bezitten om goed thuisonderwijs te volgen. Op deze manier zorgen we ervoor dat alle Arnhemse jongeren goed thuisonderwijs kunnen volgen en de leer- en ontwikkelachterstanden zo beperkt mogelijk blijven.

Mutatie gemeentefonds sep/dec DU aanpak laaggeletterdheid
Betreffen lasten waarvoor een decentralisatie-uitkering wordt ontvangen. Deze baten zijn verantwoord onder programma S00 onder 'afwijking gemeentefonds'.

S05 Cultuur

Algemeen Programma

De cultuursector is hard getroffen door de coronacrisis. Vanaf half maart hebben alle instellingen en organisaties hun deuren moeten sluiten en zijn nagenoeg alle activiteiten voor inwoners en bezoekers tijdelijk stilgelegd. Vanaf medio mei zijn de deuren binnen de restricties van de rijksoverheid weer gefaseerd open gegaan en worden activiteiten voor zover mogelijk weer gestart; de bibliotheek (Rozet) als eerste. Bezoek instellingen en deelname aan cultuur(educatie) komt langzaam aan weer op gang. De restricties zullen voor langere tijd gelden. Dit heeft een behoorlijke impact op de cultuurdoelen en de (financiële) wendbaarheid en weerbaarheid van de kunst- en cultuursector. De afgelopen maanden stond de sector voornamelijk in een overlevingsstand. Daar waren de (coulance)maatregelen van Rijk, provincie en gemeente ook in hoofdzaak op gericht.
Zo krijgen onze huidige BIS-instellingen ter ondersteuning een extra subsidie van het Rijk en hebben Musis en Stadstheater Arnhem, Luxor Live en Focus Arnhem met ondersteuning van provincie en gemeente een landelijke bijdrage ontvangen. Nu zitten we in een fase van overbrugging naar een herstel/wederopbouw met een doorloop naar 2021 en mogelijk verder. Naar verwachting kunnen we voor de langere termijn niet onze hele culturele infrastructuur overeind houden en moeten er keuzes worden gemaakt. Dit gaan we op zowel op het niveau van de stad als regionaal in 025-verband (mede in het kader van de wederopbouwfase van de provincie) bezien.

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status

Verbreding van cultuurbereik en participatie

Zie de algemene notie over de gevolgen van de coronacrisis voor de kunst- en cultuursector hierboven.
In de afgelopen periode is de toegankelijkheid en bereikbaarheid van cultuur en ook cultuurdeelname tijdelijk tot stilstand gekomen. Wel zijn er allerlei creatieve vormen bedacht om (digitaal en op andere manieren) kunst en cultuur te beleven. Binnen de restricties van het RIVM is er weer voorzichtig opgestart.

Versterking van de culturele infrastructuur

Zie de algemene notie over de gevolgen van de coronacrisis voor de kunst- en cultuursector hierboven.
Het college heeft in maart ingestemd met de actualisatie van de cultuurnota STROOM: STROOMversnelling. In 2020 en 2021 zullen negen actiepunten worden uitgevoerd. Deze spitsen zich toe op: versterking van het makersklimaat (meer budget, voldoende speelplekken, ateliers en repetitie- en oefenruimten, een gezonde arbeidsmarkt); kunst in de openbare ruimte; de verbinding van cultuur en welzijn; cultuur in de wijken; de culturele samenwerking tussen Arnhem en Nijmegen (025) en de codes Fair Practise, Diversiteit & Inclusie en Governance. Door de coronacrisis en de hieruit voortvloeiende financiële gevolgen zal de uitvoering vertraging oplopen.

Profilering en vitalisering van het culturele klimaat

Zie de algemene notie over de gevolgen van de coronacrisis voor de kunst- en cultuursector hierboven.
In 025-verband is op verzoek van de minister van OCW in het voorjaar gereflecteerd op de aanvragen van instellingen uit Arnhem en Nijmegen voor de landelijke culturele basisinfrastructuur 2021 - 2024. De Raad voor Cultuur heeft begin juni haar advies uitgebracht; op Prinsjesdag volgt besluitvorming. Onze huidige basisinfrastructuur wordt wederom ondersteund (Oostpool, Introdans, Phion en DNO), met mode en pop (State of Fashion, Popronde, De Staat en ook DNO) is ingezet op vernieuwing & verbreding en aangesloten bij cultuurprofiel 025 en er is een positief advies voor de gezamenlijke aanvraag van de beide musea (Museum Arnhem en Het Valkhof). Sonsbeek zat in een categorie met veel concurrentie en dient nu een aanvraag in bij het Mondriaanfonds. Zwaar was de teleurstelling toen in augustus de adviezen van het Fonds Podiumkunsten bekend zijn geworden. Alleen Hoogte80 Festival ontvangt (voor het eerst) een meerjarige landelijke subsidie. Van de 11 aanvragen van Oost-Nederlandse gezelschappen zijn er geen gehonoreerd. Ondanks positieve adviezen voor BOT, TgEcho, Kompagnie Kistenmaker en De Ereprijs. Dat betekent een enorme klap voor ons culturele middensegment, wezenlijk voor het functioneren voor de culturele keten educatie, productie en presentatie. Vanuit Oost-Nederland, en ook andere landsdelen, wordt actieve lobby naar minister en Tweede Kamer gevoerd om meer geld uit te trekken.

Beschermen, herbestemmen en zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed

In het algemeen worden de doelen gehaald, al blijkt uit de praktijk dat de meeste tijd in plantoetsing en vergunningverlening gaat zitten waardoor overig werk niet altijd die aandacht kan krijgen die daarvoor nodig is.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Verbreding van cultuurbereik en participatie	
Cultuur is van en voor iedereen	

Door de coronacrisis is de uitvoering van het Convenant Cultuureducatie Primair Onderwijs en het programma Cultuureducatie met Kwaliteit voor een periode stil komen te liggen. Sluiting van culturele - en onderwijsinstellingen is hier de oorzaak van. Inmiddels zijn scholen weer (deels) geopend en kunnen culturele instellingen, zoals Rozet, in beperkte mate bezoekers ontvangen. De beperkende maatregelen zullen ook voor de rest van 2020 negatief effect hebben op de resultaten van bovengenoemde programma's. De opgelopen achterstand zal niet weggewerkt kunnen worden, deels door de restricties vanwege corona en deels omdat binnen de onderwijsinstellingen geen ruimte is geannuleerde activiteiten in te halen. Culturele instellingen onderzoeken op dit moment hoe zij onder de beperkende maatregelen zo goed mogelijk invulling kunnen geven aan de programma's.
Het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit zal voor de periode 2021-2024 voortgezet worden. De gemeente Arnhem zal in het programma blijven participeren. De financiële dekking van het aandeel van de gemeente is structureel begroot binnen de cultuurbegroting (in de subsidie voor Rozet).

Versterking van de culturele infrastructuur

Stimulering van het makersklimaat en van nieuwe verbindingen, ook met andere domeinen

Schakel025 werkt nauw samen met de Nijmeegse evenknie CultuurAcademy. Zij maken een gezamenlijk jaarprogramma om professionals binnen de kunst- en cultuursector in Arnhem en Nijmegen te ondersteunen. Sinds 2020 kunnen individuele makers ook terecht bij de kleine culturele subsidieregeling deelregeling 2 van de subsidieregeling Producties, Evenementen en festivals. Met de herijking van de welzijnsopdracht en de actualisatie van het cultuurbeleid vindt er meer afstemming plaats tussen cultuur en welzijn. Dat moet leiden tot meer verbindingen voor cultuur met andere domeinen.

Zorg voor voldoende ateliers, oefenruimtes en presentatiemogelijkheden in de stad

Er wordt, mede naar aanleiding van een motie van de raad, een plan van aanpak opgesteld voor de huisvesting van de culturele en creatieve sector dat er voor moet zorgen dat het tekort aan ruimte afneemt. Daarbij wordt intern gekeken wanneer gemeentelijk vastgoed vrijkomt of het geschikt is voor de mogelijke huisvesting van creatieven.

Profilering en vitalisering van het culturele klimaat

Toekomstbestendige huisvesting van Museum Arnhem, onze rijksgezelschappen Oostpool en Introdans en het Stadstheater

De vernieuwbouw van Museum Arnhem ligt op koers.
Met betrekking tot de huisvesting van Stadstheater, Oostpool en Introdans is een voorstel aan de raad voorgelegd met twee varianten: een samenwoonvariant, waar Toneelgroep Oostpool en Introdans worden gehuisvest in het Stadstheater, en een stand-alone variant, waarbij de instellingen op hun huidige plek gehuisvest blijven. Als de gemeenteraad zich heeft uitgesproken, komt het college nog dit najaar met een definitief voorstel, voorzien van de nodige financiën.

Versterking van de (samenwerking in de) cultuurregio 025 Arnhem Nijmegen

De drie colleges (Arnhem, Nijmegen en Gelderland) en de cultuurnetwerken in beide steden hebben begin dit jaar ingestemd met verdere samenwerking en versterking van de cultuurregio 025. Sinds 1 mei is een 025-makelaar actief voor een periode van 2 jaar; bestuurlijk zijn 5 hoofdlijnen voor komende periode vastgesteld. In het regionaal versterkingsproces heeft de cultuurregio 025 een stevige positie gekregen binnen de opgave 'Ontspannen Regio'. Dit wordt de komende periode nader uitgewerkt. Vanzelfsprekend liggen er ook relaties met de andere opgaven. Zorg is er over de gevolgen van de coronacrisis voor de culturele sector.

Beschermen, herbestemmen en zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed

Bescherming en herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed.

Met betrekking tot het tijdvak van de Tweede Wereldoorlog: deze tijdlaag is in beeld en wordt meegenomen in een update van de archeologische verwachtingskaart.

Zichtbaar en beleefbaar maken van erfgoed

Met betrekking tot de tentoonstelling van Arnhems archeologisch vondstmateriaal: deze tentoonstelling is inmiddels afgelopen. In september van dit jaar vindt de beoordeling van de Nederlandse Limes door UNESCO plaats en zal duidelijk worden of de Limes met het Arnhemse castellum werelderfgoed wordt.

Ontsluiting van kennis over erfgoed

Met betrekking tot het Duivelshuis en Schuytgraafonderzoek: dit boek/rapport is inmiddels gereed. Het vullen van de monumentendatabase PLANON neemt meer tijd in beslag, maar ligt nog wel op koers met het oog op de introductie van de Omgevingswet.

Regisseren en uitvoeren van archeologisch onderzoek en archeologisch depotbeheer

Met betrekking tot de Nieuwstraat-Oostzijde: de archeologische begeleiding is uitgevoerd en er vindt regie plaats op archeologisch onderzoek uitgevoerd door een marktpartij.

Regioadvisering archeologie

Loopt volgens planning.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-31.395	-31.893	-32.457	-564	0
Baten	6.042	6.064	6.064	0	0
Saldo lasten en baten	-25.353	-25.829	-26.393	-564	0
Toevoegingen aan reserves	-1.191	-1.165	-1.165	0	0
Onttrekkingen aan reserves	770	1.523	1.523	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-421	358	358	0	0
Prognose resultaat	-25.774	-25.471	-26.035	-564	0

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-564	N			
Cultuur en erfgoed	-500	N	Rozet en andere culturele instellingen (gewijzigde impactanalyse)	I	AR
Cultuur en erfgoed	-64	N	Extra inzet cultuur	I	AR
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Rozet en andere culturele instellingen (gewijzigde impactanalyse)

Alhoewel de meeste culturele (basis)voorzieningen nu nog niet direct liquiditeitsproblemen hebben, worden er wel knelpunten verwacht bij instellingen die forse eigen (publieks)inkomsten hebben. Sommige instellingen kunnen geen gebruik maken van de coulancemaatregelen van het Rijk omdat zij (net) niet aan de vereisten voldoen. Bij cultureel seizoenswerk, zoals festivals, wordt normaal gesproken het grootste deel van de jaaromzet in deze periode verdiend. Op de middellange termijn worden daarom bij tal van instellingen problemen voorzien door gebrek aan bezoekersinkomsten en omzetverlies. Instellingen treffen diverse maatregelen om kosten te dempen en maken waar mogelijk gebruik van de rijksregelingen zoals NOW, TOZO en TOGS. Er bereiken ons echter steeds meer geluiden dat deze regelingen onvoldoende matchen en dat voor de culturele sector maatwerk nodig is. Een aantal culturele instellingen in Arnhem kan geen gebruik maken van de € 300 miljoen noodhulp van het rijk, maar heeft wel al aangegeven dat er financiële problemen dreigen. Rozet (de grootste instelling) heeft aangegeven af te stevenen op een exploitatietekort van € 750.000 aan het einde van het jaar. Huuruitstel (4 maanden) heeft Rozet al gekregen. Er is overwogen Rozet een lening te verstrekken, maar dat lijkt daarmee geen oplossing voor de problemen van Rozet te bieden. Ook Posttheater heeft aangegeven problemen te hebben. Andere instellingen waarbij dit speelt zijn bijvoorbeeld Jacobiberg, SLAK, Huis van Puck en Theater 't Hof.

De provincie is bezig met een herstelplan voor de culturele sector en mogelijk dat ook het Rijk nog met aanvullende hulp komt. De verwachting is dat cofinanciering van de gemeente een vereiste zal zijn en daar hebben we nu een eerste inschatting voor gemaakt.

Inschatting is dat er tussen de € 500.000 en € 1.000.000 nodig zal zijn als cofinanciering voor bovengenoemde instellingen. € 500.000 wordt gezien als het minimum, daarom is dit bedrag als harde afwijking opgenomen. Het overige bedrag is als risico opgenomen in het risico-profiel. Volgens onze subsidiebepalingen is de gemeente niet verplicht om negatieve exploitatieresultaten van deze culturele instellingen te dekken. Het is een (politieke) keuze om organisaties die in problemen komen wel of niet te blijven steunen. Wegvallen van bepaalde organisaties zou behalve een maatschappelijk effect natuurlijk ook een negatief effect hebben op de bezetting/exploitatie van gemeentelijke gebouwen en op terugbetaling van de uitstaande leningen van deze instellingen.

Extra inzet cultuur

De amendementen 20A64, 20A65 en 20A69 zijn naar toezegging van het college om tot een structurele oplossing voor de onderhoud van kunst in de openbare ruimte, het verstrekken van kunstopdrachten en het aankopen van kunst te komen, ingetrokken. In de Turap is dit verwerkt door de onderbesteding evenementen (64k in 2020) incidenteel in te zetten voor cultuur. In de begroting is dit verwerkt en wordt er €100.000 structureel toegevoegd aan Beeldende en Monumentale kunst. In 2021 wordt dit eenmalig vanuit de algemene middelen gedekt en vanaf 2022 structureel vanuit de cultuurbegroting.

S06 Participatie en armoedebestrijding

Hieronder is de voortgang van de doelen en inspanningen die in de begroting 2020 zijn genoemd weergegeven. Gelijktijdig met deze Turap is de bestuursrapportage Werk opgesteld. In deze bestuursrapportage is meer detailinformatie te vinden over de voortgang van het programma Doorbraak naar Werk.

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status

Investeren in voorkomen

Voorkomen dat Arnhemmers afhankelijk worden van inkomensondersteuning. Werk is beste middel daartoe. Daarom versterken bemiddelingsinzet aan de poort en intensiveren ontwikkeling en inzet preventieve aanpakken voor specifieke doelgroepen. De resultaten van Arnhem op het beperken van de instroom zijn relatief (in vergelijking ook met andere steden) succesvol.

Dichtbij de Arnhemmer en integraal

Arnhemmers die al langer aan de kant staan en afhankelijk zijn van inkomensondersteuning activeren op weg naar werk. Daarom actief op hen af en (op maat) helpen vanuit hun (integrale) leefsituatie bij het zetten van stappen naar werk. Het werken met regisseurs, in samenwerking met de sociale wijkteams en volgens een gebiedsgerichte aanpak zijn hierbij belangrijke stappen. De reorganisatie bij Werk en Inkomen heeft nu - enkele maanden later dan gepland vorm gekregen - en daarnaast maakte de coronamaatregelen dat fysieke afspraken in afgelopen tijd minder mogelijk waren.

Perspectief bieden

Arnhemmers die een beroep doen op ondersteuning P-wet bieden wij zo spoedig mogelijk perspectief op (betaald) werk. Het samenspel tussen Centrum Activerend Werk, Scalabor, Werkgeversservicepunt en Leerwerkloket komt steeds beter op gang waardoor zo gericht mogelijk gewerkt kan worden aan perspectief. Afgelopen maanden zijn door de coronamaatregelen op diverse plekken tijdelijk minder mogelijkheden geweest om een opleiding of (leerwerk)traject te volgen, dat komt nu weer op gang.

Inclusief werk

Werkgevers motiveren hun werk inclusiever te organiseren en inclusief werkgeverschap in stad en regio stimuleren. Stimuleren van sociaal ondernemerschap, inzet op lokaal, sociaal en duurzaam aanbesteden van gemeentelijke opdrachten, ketenpartners vragen gezamenlijk (verder) te bouwen aan brede werkgeversdienstverlening en intensievere inzet van P-wet instrumenten (loonkostensubsidie en jobcoaching). Werkgevers komen in deze tijd van crisis meer onder druk te staan, dit maakt dat gesprekken hierop anders lopen en gedacht moet worden over andere vormen van faciliteren van werkgevers.

Samen sterk

Naast de strategische uitvoeringsagenda (met uitvoeringsprogramma) die de regio heeft, is recent op initiatief van Arnhem samengewerkt met de zes arbeidsmarktregio's in de provincie Gelderland om te komen tot een gezamenlijke aanvraag bij de provincie Gelderland om de gevolgen van de coronacrisis op de arbeidsmarkt op te vangen. Dit heeft geleid tot een ondersteuningsbijdrage van € 4 miljoen voor de regio's tezamen.

Slim monitoren en sturen

Het project 'Ontwikkeling monitor Doorbraak Naar Werk' levert binnenkort de 3e bestuursrapportage op, met daarin resultaten en inspanningen op het gebied van werk, schulddienstverlening en straks ook armoedebestrijding. De bestuursrapportage verschijnt parallel aan die van Zorg Dichterbij. De ontwikkeling van de monitor is een iteratief proces: elke versie brengt ons dichter bij de uiteindelijke (brede sociaal domein) monitor die ons in staat stelt om meer te sturen op (maatschappelijke) impact in plaats van te sturen op input. De basis KPI's staan en worden momenteel met name binnen de context van de ontwikkeling van de uitvoeringsorganisaties, Werk en Inkomen en Sociale wijkteams, doorontwikkeld. Ook is het proces van digitalisering en automatisering rondom rapporteren in gang gezet.

Meer ontwikkelkansen voor Arnhemse kinderen die opgroeien in armoede

Het aantal kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar dat opgroeit in armoede is nog steeds onveranderd hoog (circa 5.000 kinderen). Onze inspanningen dragen er aan bij dat deze kinderen ondanks de financiële situatie van hun ouders toch zinvolle activiteiten kunnen ondernemen in hun vrije tijd, mee kunnen doen op school en schulden zoveel mogelijk worden voorkomen.

Een toereikende inkomenssituatie en mogelijkheden tot meedoen voor inwoners in armoede

Het risico op armoede neemt nog steeds toe in Arnhem: het aantal huishoudens met een laag inkomen is onverminderd hoog. Het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen neemt iets toe. De meeste huishoudens met een laag inkomen kunnen rondkomen, echter de gemeentelijke en landelijke voorzieningen zijn voor hen hard nodig.

Een realistisch perspectief voor inwoners in langdurige armoede

Het aantal huishoudens dat langdurig afhankelijk is van inkomensondersteuning van de gemeente neemt nog steeds toe. Het perspectief voor inwoners en kinderen in armoede is er nog onvoldoende. Inmiddels is een nieuwe aanpak voorgelegd waarvan we verwachten dat deze het perspectief meer gaat brengen.

Inkomen en uitgaven in balans: minder financiële problemen en problematische schulden bij inwoners

De komst van de gebiedsteams Werk en Inkomen naar de wijken vormt een belangrijke stap in de samenwerking met de Sociale wijkteams, de teams Leefomgeving en geeft kansen voor de armoede aanpak en schulddienstverlening. Door de implementatie van een nieuwe werkwijze rondom schulddienstverlening worden meer mensen met financiële problemen bereikt en sneller en beter geholpen. De coronacrisis heeft wel negatieve invloed op dit effect. Sinds juli zijn weer meer fysieke afspraken mogelijk. Het aantal aanvragen ligt (net als in veel andere gemeenten) lager dan vooraf ingeschat. Door middel van een gerichte communicatiecampagne benaderen we inwoners actief met ons hulpaanbod rondom schulden, armoede en werk.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Investeren in voorkomen	
Doorontwikkelen sluitende aanpak jongeren in kwetsbare posities	

De systematiek van de leerlingnetwerken VSO / Pro hebben we dit jaar uitgebreid naar MBO 1-2. Om op die manier te zien of we ook daar eerder het gesprek over het arbeidsmarktperspectief kunnen voeren en kunnen voorkomen dat jongeren thuis komen te zitten. Gekeken wordt nu hoe dit naar de toekomst te borgen. De aanpak VSV is herijkt, zowel lokaal als regionaal. Sinds januari 2019 ontvangen we de lijst jongeren in beeld. Dit zijn jongeren (23-27 jaar) die geen startkwalificatie hebben, geen onderwijs volgen, geen inkomen hebben en geen uitkering ontvangen. We kijken of we op basis van de lijst een koppeling kunnen maken met andere beleidsvelden zoals bijvoorbeeld schulden en veiligheid. Grote zorg zit op dit moment bij de jongeren die geen stage hebben kunnen volgen in de periode van coronamaatregelen, jongeren die nu niet direct een baan kunnen vinden en jongeren die als gevolg van extra spanning alsnog uit gaan vallen.

Herijken aanpak statushouders en nieuwkomers

We bereiden ons voor op de nieuwe Wet inburgering en werken een uitvoeringsagenda uit.
We zijn gestart met een pilot op duale trajecten, waarin we het leren van de taal en werk met elkaar combineren in één traject. Deze pilot richt zich op de inburgeraars die al begonnen zijn met inburgering en ondersteuning nodig hebben.

Samenwerken met UWV, SVB en Justitie

De samenwerking met het UWV opgestart rondom vroegsignalering van financiële problemen en goede doorverwijzing naar schulddienstverlening; armoederegelingen en mogelijkheden richting werk en het vangnet van de Participatiewet.

Dichtbij de Arnhemmer en integraal

Doorontwikkelen gebiedsagenda's

Samen met de teams Leefomgeving en Sociale wijkteams worden gebiedsagenda's gemaakt. De stevigheid van deze gebiedsagenda's kan nog aan kracht winnen, door nog sterker de vraagstukken per gebied in beeld te krijgen en de inzet daarop af te stemmen. Samenwerkingsafspraken tussen Sociale wijkteams en Werk en Inkomen zijn gemaakt en (driehoeks)gesprekken gaan van start. Om zo maximaal mogelijk vanuit de nabijheid van Arnhemmers te kunnen werken. Het werken in de gebiedsteams en in samenwerking met de Sociale wijkteams is later van start gegaan dan wij hoopten, daarnaast bemoeilijkte de coronamaatregelen de feitelijke samenwerking en fysieke gesprekken in afgelopen periode. Inmiddels is het weer mogelijk ook fysieke afspraken met inwoners te maken.

Transformatie Cluster Werk & Inkomen

Werk en Inkomen heeft de fase van reorganisatie afgerond. Inmiddels wordt nu hard gewerkt aan transitie en opbouw in de organisatie. Na een volledige vernieuwing van het operationele en het tactische management, selectie van (voor een groot deel nieuwe) medewerkers op cruciale nieuwe functies, het herindelen van de teams, het beginnen met een hele nieuwe werkwijze en het starten van de intensieve opleiding van medewerkers is Werk en Inkomen toegerust voor de opgave waarvoor zij in komende jaren voor staat.

Werken loont

We passen onze dienstverlening aan zodat we op cruciale momenten (aanvraag uitkering, stap naar (deeltijd)werk en uitstroom uit de uitkering) het gesprek aangaan over de financiële situatie. We voeren een pilot uit met het nieuwe inwonerontzorgende systeem surplus, we richten het proces in voor de verkorte aanvraag en we richten nazorg in. We bekijken de uitkomsten van experimenten elders gericht op extra vrijlatingsmogelijkheden of sociale bijstand.

Perspectief bieden

Doorontwikkelen (Centrum voor) Activerend Werk

De nieuwe inkoop Sociaal Domein betekende voor veel aanbieders Activerend Werk een verbeterslag op kwaliteit. CAW heeft aanbieders hierbij actief ondersteund, waardoor ook veel kleinere aanbieders voldeden aan de inkoopeisen. Om tot een betere verbinding en samenwerking in de participatieketen te komen organiseert CAW regelmatig een gezamenlijk overleg met alle partners in de keten om ontwikkelingen, hobbels en aandachtspunten met elkaar te bespreken en tot oplossingen en doorontwikkeling te komen. Er zijn inmiddels korte lijnen tussen partners in de keten waardoor er op casusniveau snel geschakeld kan worden. Ten tijde van de coronamaatregelen zijn de mogelijkheden tijdelijk minder geweest, wel is ingezet op behoud van contact met de inwoners die trajecten activerend werk volgen.

Doorontwikkelen Scalabor

Scalabor heeft inmiddels de beweging gemaakt van traditioneel SW-bedrijf naar volwaardig arbeidsontwikkelbedrijf. Hier kunnen alle Arnhemmers die vanuit W&I op weg gaan naar werk terecht voor het ontwikkelen van hun arbeidspotentieel. Scalabor heeft de afgelopen twee jaar een groot productaanbod van intakes, assessment en arbeidstraining ontwikkeld, waar op jaarbasis ongeveer 500 Arnhemmers gebruik van kunnen maken. Van daaruit worden zij door Scalabor begeleid naar passend werk bij reguliere werkgevers of in een vorm van begeleid werk bij Scalabor als (tijdelijke) werkgever. In deze rol vervult Scalabor een netwerkfunctie in een groot netwerk van sociaal ondernemers waar Arnhemmers (op termijn) naar kunnen doorstromen. Deze rol is redelijk nieuw en zal in de toekomst, samen met andere netwerkpartners en het bedrijfsleven, verder worden uitgebouwd. Scalabor is daarmee niet meer het eindpunt op de arbeidsmarkt voor mensen met een afstand tot werk, maar een tussenstation waar Arnhemmers de bagage meekrijgen om door te reizen naar een passende baan. Een deel van de trajecten bij Scalabor heeft in afgelopen tijd door de coronamaatregelen stil gelegen. Inmiddels komt dat weer op gang. Aandachtspunt blijft het behoud van voldoende werk en het invullen van de vrijkomende arbeidsplaatsen van sw-ers.

Doorontwikkelen Werkgeversservicepunt Midden Gelderland

Het werkgeversservicepunt staat. De balans tussen de vraag van werkgevers/de arbeidsmarkt en het aanbod van de Arnhemmers voor wie we werk willen vinden is daarin een belangrijk aandachtspunt. Naar verwachting zal in september de herijkte opdracht worden vastgesteld en zullen de samenwerking in de keten, de dienstverlening naar werkgevers in de regio en de daarbij behorende werkprocessen van het werkgeversservicepunt ook verder worden geoptimaliseerd. Het Werkgeversservicepunt heeft gedurende coronamaatregelen een belangrijke rol gespeeld in de informatie naar werkgevers en in de ontwikkeling van Midden Gelderland Werkt Door.

Doorontwikkelen Leerwerkloket Midden Gelderland

Het Leerwerkloket (LWL) adviseert op casusniveau inwoners van Arnhem op de route richting werk. Dit jaar was het target om 500 adviesgesprekken te voeren. Op het moment zit het LWL al ruim over de helft (278). Daarnaast zorgt het LWL voor voorlichting bij professionals in de regio over bijvoorbeeld activerend werk, WSP. Het LWL heeft de afgelopen tijd ook nieuwe diensten ontwikkelt, zoals bijvoorbeeld de oriëntatiecarrousel, de branchegerichte ontwikkelarrangementen, en meer. De coronamaatregelen hebben ook hier effect gehad en vertraging opgeleverd. Tegelijkertijd kwam ook vanuit coronamiddelen extra budget beschikbaar.
Door corona verandert wel de doelgroep. Nu meer mensen die in een reguliere situatie geen gebruik hadden gemaakt van de dienstverlening van de gemeenten. Het leren werken en een leven lang leren worden steeds belangrijker begrippen.

Inclusief werk

Ondersteunen netwerk Inclusief Gelderland

Enkele bijeenkomsten zijn georganiseerd met wisselende partners en relevante werkgevers. Door corona is de laatste (maart 2020) geannuleerd.

Herijken Social Return On Investment-aanpak

In juni 2020 heeft het college ingestemd met het herijken van het SROI-beleid (Social Return On Investment), als onderdeel van de herijking van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente Arnhem op de onderdelen sociaal, lokaal en duurzaam. Tegelijk met de herijking van ons lokale SROI-beleid start een pilot om het SROI-beleid te regionaliseren. De verwachting is dat dit zal leiden tot effectievere invulling van SROI en dus meer mogelijkheden voor werk voor mensen met een afstand tot werk.

Gemeente Arnhem als inclusieve werkgever

Wij realiseren de Arnhemse banenafspraak, aandachtspunt zit bij de verduurzaming van de werkplekken. Daarnaast heeft de training selecteren zonder vooroordelen voor leidinggevenden plaatsgevonden. Het is de bedoeling dat alle managers en P&O adviseurs deze training volgen. De training Deep Democracy is door ongeveer 100 medewerkers gevolgd, deze is gericht op inclusieve besluitvorming, co-creatie en duurzame verandering. Het regionale talenttraject is goed verlopen en twee van de drie deelnemers zijn bij Arnhem aan het werk nu.

Samen sterk

Gezamenlijke lobby

Recent is in het kader van de coronacrisis bijzonder goed samengewerkt met de zes arbeidsmarktregio's in de provincie Gelderland om te komen tot een gezamenlijke aanvraag bij de provincie Gelderland om de gevolgen van de coronacrisis op de arbeidsmarkt op te vangen. Dit heeft geleid tot een ondersteuningsbijdrage van 4 miljoen euro voor de regio's tezamen. Ten behoeve van de herstelfase van de coronacrisis in onze provincie wordt op het niveau van de regio Arnhem Nijmegen door de Economic Board op dit moment voorbereid wat nodig is voor de langere termijn op human capital-inzet. Bij beide ontwikkelingen is het ministerie van SZW nauw betrokken vanuit de uitvoeringsagenda Perspectief op Werk. Daarnaast zijn wij actief lid bij de G40 (sterke keten) en per september bij de commissie Participatie Schulden en Integratie (PSI).

Ontwikkelen en uitvoeren Strategische Agenda Arbeidsmarkt Midden Gelderland

Met partners in het regionaal werkbedrijf en regiogemeenten werken we aan de Strategische Agenda Arbeidsmarktregio Midden Gelderland met een doorkijk van 5 jaar. Dit is vertaald is een dynamische uitvoeringsagenda met actielijnen (onder andere harmonisering, branchegerichte LW-ketens, APK, wz-wg-ontmoetingen) waarin gelden vanuit de landelijke PoW-regeling ingezet wordt. Met de coronacrisis is de focus niet verloren, maar wordt er (mede door geld van de provincie) extra ingezet op initiatieven om Arnhemmers aan het werk te houden of werk te krijgen.

Slim monitoren en sturen

Inrichten monitor programma Doorbraak Naar Werk

Het project 'Ontwikkeling monitor Doorbraak Naar Werk' levert binnenkort de 3e Bestuursrapportage op. Deze geeft inzicht in de ontwikkeling van de Arnhemse bijstandpopulatie, de gemeentelijke prestaties op het gebied van instroom, uitstroom en doorstroom en dat afgezet tegen de prestaties van vergelijkbare gemeenten. Daarnaast geeft de monitor inzicht in bestandskenmerken op gebieds- en wijkniveau, duidt het financiële aspecten van het programma Doorbraak Naar Werk en schetst het de voortgang van de diverse inspanningslijnen van het programma, inclusief de resultaten en inspanningen op schulddienstverlening en straks ook armoedebestrijding. De ontwikkeling van de monitor is een iteratief proces: elke versie brengt ons dichter bij de uiteindelijke (brede sociaal domein) monitor die ons in staat stelt om meer te sturen op (maatschappelijke) impact in plaats van te sturen op input. Voorts is parallel de ontwikkeling van de Managementrapportage W&I gestart. Dit laatste (uiteraard) in nauwe samenhang van de organisatieontwikkeling van W&I. Ook is het proces van digitalisering en automatisering rondom rapporteren in gang gezet.

Doorontwikkelen Kritische Prestatie-indicatoren (KPI's)

De basis KPI's staan en worden momenteel met name binnen de context van de ontwikkeling van de Managementrapportage Werk en Inkomen doorontwikkeld.

Aanscherpen ketenregie

De ketenpartners hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid, ieder vanuit de eigen expertise, voor het vloeiend laten verlopen van de doorstroom op de Arnhemse Rotonde. Deze samenwerking is 'work in progress' en zal de komende tijd steeds beter vorm gaan krijgen. Dit uit zich in concrete samenwerkingsafspraken en gezamenlijk geformuleerde acties en resultaten. De input uit de monitoring is hiervoor een basis.

Meer ontwikkelkansen voor Arnhemse kinderen die opgroeien in armoede

Doorontwikkelen wijkgerichte aanpak kinderarmoede 'Kansrijk opgroeien in Arnhem'

Alle voorgenomen acties binnen de wijkprogramma's zijn in gang gezet, afgerond of nog in uitvoering (zie wijkprogramma's). Onder regie van de teams Leefomgeving zijn diverse extra voorzieningen in natura beschikbaar gekomen op leefgebieden waar kinderen in armoede het meeste risico hebben om met een achterstand geconfronteerd te worden, namelijk onderwijs, gezondheid, meedoen (waaronder sport en cultuur) en de gezinssituatie. Door de coronacrisis liepen onderdelen van wijkprogramma's wel vertraging op of lagen onderdelen stil. Deze worden zo snel als mogelijk weer opgepakt.
Tijdens de coronacrisis vond onderwijs vanuit huis (digitaal plaats). Samen met Stichting leergeld en Dullertsstichting zijn extra laptops ter beschikking gesteld aan kinderen in kwetsbare gezinnen om ook voor hen onderwijs op afstand mogelijk te maken. Er zijn in Arnhem veel gezinnen die gebruik maken van de Voedselbank. Deze kinderen hebben minder vaak dan hun leeftijdsgenootjes een extraatje. Door de coronacrisis stond de uitgifte van voedselpakketten in Arnhem enige tijd onder druk. Vanuit Kansrijk Opgroeien is extra bijgedragen aan de Voedselbank Arnhem om ervoor te zorgen dat alle gezinnen die het nodig hebben bij de Voedselbank terecht kunnen.

Een toereikende inkomenssituatie en mogelijkheden tot meedoen voor inwoners in armoede

Versterken inkomensondersteunende regelingen

Op basis van een Arnhemse minimaeffectrapportage (Nibud) zien we dat we een goed vangnet hebben. Ook het bereik van de Inkomensregelingen is behoorlijk (tussen de 80% en 90%). Tegelijkertijd maakt een deel van de huishoudens géén gebruik van de regelingen. Ook is verreweg het grootste deel van de huishoudens met een laag inkomen in het bezit van een GelrePas. Echter het gebruik van de pas blijft achter bij onze verwachting. Afhankelijk van leeftijdscategorie maakt 9% tot ca. 50% van de pashouders er gebruik van. Gemiddeld maakt 21% van de pashouders actief gebruik van het GelrePasprogramma. De meeste scholen met Arnhemse leerlingen maken gebruik van de Schoolkostenregeling. De schoolkostenregeling heeft over de volle breedte bezien, niet het effect dat we voor ogen hebben. Ondanks alle inspanningen van Stichting Leergeld blijven vooral in het voortgezet onderwijs de schoolkosten hoog (om sommige scholen nemen de kosten voor ouders toe), staat armoede nog onvoldoende op de agenda van schoolbesturen en hebben ouders onvoldoende keuze om de middelen naar eigen inzicht en behoefte in te zetten.

Het versterken van de inkomensregelingen is in gang gezet. Er wordt gewerkt aan het vereenvoudigen van de toegang tot de inkomensvoorzieningen en aan een meer overzichtelijk pakket van voorzieningen met meer maatwerk. Daarnaast zetten we ons in voor betere bekendheid van de Arnhemse armoederegelingen, onze Arnhemse route schulddienstverlening, het Arnhemse welzijnsaanbod en de Arnhemse particuliere initiatieven en de landelijke regelingen. Ook is een vernieuwing van de GelrePas in gang gezet. We moderniseren het gebruik van de pas en het GelrePas-programma passen we aan op de behoefte en de situatie van de diverse deelgroepen. Een herziening van de Schoolkostenregeling is in gang gezet. Het voornemen is om de ondersteuning bij schoolkosten met ingang van 2021 onder te brengen bij de GelrePas. Stichting Leergeld is bij dit alles nadrukkelijk betrokken.

Een realistisch perspectief voor inwoners in langdurige armoede

Versterken activerend armoedebeleid: bevordering van participatie en wegnemen van belemmeringen hiervoor

Het aantal huishoudens dat langdurig afhankelijk is van een laag inkomen en dus van lokale en landelijke inkomensondersteuning neemt landelijk en ook in Arnhem toe. De doorstroom is te beperkt. De Coronacrisis zal deze situatie niet beter maken. Het college heeft zoals toegezegd een nieuwe armoedevisie en aanpak voorbereid die in 2020 is vastgesteld . Preventie en activering zijn gegeven de situatie in Arnhem nadrukkelijk onderdeel van deze aanpak. Op onderdelen is deze werkwijze gericht op preventie en activering gestart. Naast de genoemde veranderingen in ons pakket van inkomensondersteuning werken we momenteel aan het verder versterken en vormgeven van de integrale dienstverlening in de wijk (samenwerking van Sociale wijkteams, W&I en de teams Leefomgeving), die zich naast het inzetten van een vangnet op maat, richt op ontwikkeling van inwoners en het wegnemen van belemmeringen voor financiële en economische zelfredzaamheid. Ook zijn we gestart met een verkenning van mogelijkheden om gezinnen met kinderen in het voortgezet onderwijs extra te ondersteunen en om de Arnhemse armoederegelingen meer flexibel, meer op maat en meer gericht te kunnen inzetten, zodat de regelingen niet alleen als vangnet dienen, maar ook worden ingezet als stimulans en springplank.

Blijven inzetten op het terugdringen onnodige inzet beschermingsbewind

We hebben inmiddels een samenwerkingsconvenant opgesteld en zijn dit aangegaan met een aantal bewindvoerders waarmee we de kwaliteit, continuïteit en samenwerking van beschermingsbewind naar een hoger niveau tillen. Daarnaast zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over verwijzing richting schulddienstverlening bij schuldenbewinden. Wij verstrekken de verwijzers in de stad een lijst met onze convenantpartners en doen een dringend beroep op hen om deze kantoren onder de aandacht te brengen bij de inwoners, in geval dat beschermingsbewind geïndiceerd is. Door corona is de uitwerking van de afspraken uit het convenant wat vertraagd. We bereiden ons voor op de uitvoering van het adviesrecht dat waarschijnlijk vanaf januari 2021 wordt ingevoerd.

Arnhemse solidariteit en samenwerking in de stad versterken

De gemeente en de diverse organisaties in de stad die zich richten op bestrijding van armoede weten elkaar goed te vinden. Er is echter nog onvoldoende sprake van een gezamenlijke aanpak van het armoedevraagstuk. Ook de onderlinge uitwisseling van informatie kan beter merken wij. We werken er aan om de onderlinge verbinding te versterken, zodat deze een sterkere impact heeft op de armoedeaanpak in Arnhem. Dit met onder andere het doel om de onderlinge samenwerking, aanpak en informatie-uitwisseling verder te intensiveren.

Inkomen en uitgaven in balans: minder financiële problemen en problematische schulden bij inwoners

Intensiveren van preventie; voorkomen van financiële problemen

We maken meer dan voorheen gebruik van vindplaatsen; zetten in op het ontwikkelen van een preventief aanbod voor jongeren en volwassenen, en werken intensiever samen met ketenpartners in het kader van vroegsignalering. Via een communicatiecampagne benaderen we onze inwoners en ketenpartners actief met ons hulpaanbod. Door corona was het tijdelijk niet mogelijk om gebruik te maken van een aantal vindplaatsen. Vanaf september wordt dit weer opgestart.

Versterken activerende schulddienstverlening, hulp bij financiële problemen

Door de nieuwe schulddienstverlening melden zich veel meer inwoners voor hulp dan vorige jaren. De coronacrisis heeft deze trend wat afgevlakt maar we verwachten nog steeds dat we meer inwoners met schulden kunnen helpen dan vorig jaar.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-169.996	-188.570	-197.803	-8.963	-270
Baten	110.722	125.218	134.103	6.651	2.234
Saldo lasten en baten	-59.274	-63.352	-63.700	-2.312	1.964
Toevoegingen aan reserves	-290	-2.706	-2.706	0	0
Onttrekkingen aan reserves	2.142	8.709	9.459	750	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.852	6.003	6.753	750	0
Prognose resultaat	-57.422	-57.349	-56.947	-1.562	1.964

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-9.233	N			
Turap 2					
Werk en Inkomen	pm	V	Perspectief op werk	I	AR
Werk en Inkomen	-6.046	N	Uitvoering TOZO regeling (gewijzigde impactanalyse)	I	AR
Werk en Inkomen	-1.300	N	Extra middelen SW bedrijven (impactanalyse)	I	AR
Armoedebeleid	-233	N	Overschrijding door meer gebruik van Beschermingsbewind.	I	AR
Werk en Inkomen	-750	N	Projecten gefinancierd vanuit het Werkinvesteringsfonds (WIF).	I	BR
Werk en Inkomen	-139	N	Wijkgericht re-integratie aanpak	I	AR
Werk en Inkomen	1.055	V	Actualisatie begroting MGR-module WgSW	I	AR
Werk en Inkomen	pm		Werk en Inkomen vol aan de slag richting Doorbraken naar Werk	I	AR
Werk en Inkomen	-47	N	Schulddienstverlening (gewijzigde impactanalyse)	I	AR
Werk en Inkomen	-1.503	N	Mutatie gemeentefonds sept/dec/mei circulaire diverse DU	S	AR
Turap 1					
Werk en Inkomen	-300	N	BUIG	S	AR
Armoedebeleid	30	V	Incidentele bijdrage dekking Uitvoering dierenwelzijn	I	AR
Baten	8.885	V			
Turap 2					
Werk en Inkomen	6.046	V	Uitvoering TOZO regeling (gewijzigde impactanalyse)	I	AR
Werk en Inkomen	231	V	Compensatie BUIG	I	AR
Werk en Inkomen	235	V	Uitbetaling voordelig resultaat 2019 MGR-module WgSW	I	AR
Werk en Inkomen	139	V	Ontvangen ESF subsidie in het kader van buurtbaanbureau Spijkerkwartier wijkgerichte re-integratie aanpak. Hiervoor zijn in totaal 279K lasten begroot. De andere 50% wordt bekostigd uit het Werkinvesteringsfonds (WIF)	I	AR
Werk en Inkomen	pm	V	Afrekening ESF subsidie 2019 voor inclusie	I	AR
Turap 1					
Werk en Inkomen	2.234	V	Werk en Inkomen: BUIG	I	AR
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	750	V			
BR Werk-Investeringsfonds	750	V	Onttrekking aan het Werkinvesteringsfonds (WIF) voor projecten	I	BR

Turap 2

Perspectief op werk
Voor Perspectief op Werk ontvangt onze arbeidsmarktregio twee keer € 1 miljoen. We hebben reeds € 1 miljoen ontvangen in de decembercirculaire van 2019 en dit wordt uitgegeven in 2020. In de meicirculaire van 2020 is eveneens een bedrag van € 1 miljoen toegekend. Omdat het 1e miljoen nog niet (volledig) is uitgegeven zal voor het 2e miljoen bij raadsvoorstel budgetoverheveling worden voorgesteld het bedrag over te hevelen naar 2021. Over de inzet van de middelen vindt regionale besluitvorming plaats. Omdat de lasten en baten nog niet begroot zijn, leidt dit in eerste instantie tot een afwijking. Na verwerking van de begrotingswijziging is de afwijking nihil.

Uitvoering TOZO regeling (gewijzigde impactanalyse)
Als gevolg van de coronacrisis verzorgt de gemeente TOZO uitkeringen (bijstand voor zelfstandige ondernemers). De kosten voor de uitkering worden 100% vergoed door het Rijk. De totale bevoorschotting van het Rijk bedraagt op dit moment circa € 22 miljoen. € 16 miljoen hiervan is reeds opgenomen in de begroting via verzamelbesluit-2 (zaak nr. 482997). Voor de uitvoeringskosten krijgt de gemeente een vast bedrag per besluit vergoed. Aan het einde van het jaar vindt de afrekening plaats op basis van werkelijk verstrekte uitkeringen en aantal gemaakte besluiten. We verwachten dat we hiermee gaan uitkomen en derhalve zijn de begrote baten en lasten gelijk (budgetneutraal).

Extra middelen SW bedrijven (impactanalyse)
Door de huidige ontwikkelingen staat het resultaat en daarmee de dividenduitkeringen van Scalabor de komende jaren onder druk. Hiervoor kan de compensatie van het rijk gebruikt worden (€ 1,3 miljoen). Daarnaast staat Arnhem garant voor een krediet van Scalabor van € 750 duizend. Mogelijk wordt hierop in komende jaren een beroep gedaan.

Overschrijding door meer gebruik van Beschermingsbewind.
In toenemende mate wordt een beroep gedaan op bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind. Met de samenwerkingsafspraken die inmiddels gemaakt zijn met een aantal bewindvoerders in de stad wordt de kwaliteit, continuïteit en samenwerking verbeterd en wordt verwezen naar schulddienstverlening om bewindvoering waar mogelijk te voorkomen.

Projecten Werkinvesteringsfonds (WIF)
Zoals besloten in het programma Doorbraak naar Werk in juli 2019 wordt er jaarlijks een onttrekking uit het Werkinvesteringsfonds gedaan ten behoeve van nieuwe of innovatieve activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van het Programma Doorbraak naar Werk.

Wijkgericht re-integratie aanpak
Buurtbaanbureau Spijkerkwartier wijkgerichte re-integratie aanpak waarin 32-36 inwoners worden begeleid in het zetten van stappen naar werk. Hiervoor zijn de lasten in totaal € 279.000. Bekostiging is 50% subsidie uit Europees Sociaal Fonds (ESF), wat achteraf wordt ontvangen, en 50% uit het Werkinvesteringsfonds (WIF)

Actualisatie begroting MGR-module WgSW
Op 29 april 2020 is de Zienswijze MGR concept-meerjarenbegroting 2020 - 2024 vastgesteld in de Raad. In het Raadsvoorstel is toegelicht dat in 2019 meer SW'ers zijn uitgestroomd dan oorspronkelijk begroot. Het positief resultaat wordt deels gedoteerd aan reserves binnen de MGR en deels uitbetaald aan de deelnemende gemeenten. De uitbetaling leidt tot een voordeel.

Werk en Inkomen vol aan de slag richting Doorbraken naar Werk
"Zoals eerder gecommuniceerd in de Jaarrekening 2019 en in de raadsbrief 'Voortgang Doorbraak naar Werk' van 19-12-2019 heeft de organisatieontwikkeling enkele maanden vertraging opgelopen in verband met onderhandelingen tussen werkgever, OR en vakbonden. Per 1 juni 2020 is de reorganisatie een feit (zie raadsinformatiebrief 'Werk en Inkomen vol aan de slag richting Doorbraken naar Werk' van 2-6-2020). Het is gelukt voor alle medewerkers een passende plek binnen het cluster te vinden. Dat betekent echter wel een verschuiving van het type kosten boventalligheid (kosten vooraf) naar kosten voor opleiding en coaching (kosten achteraf). Na plaatsing zijn nog een fors aantal vacatures die opgevuld dienen te worden. Op dit moment wordt maximaal ingezet op het invullen van de vacatures met vast (of indien niet mogelijk, tijdelijk) personeel. Mede in verband met corona zien we echter dat het aanbod van personeel beperkt is. Dit heeft mogelijk als effect dat

verschillende vacatures niet ingevuld kunnen worden en er een voordeel op personeel ontstaat. Op dit moment wordt er echter van uitgegaan dat alle vacatures ingevuld kunnen worden.
Zowel de uitstel als de verschuiving van het type kosten leidt ertoe dat de kosten voor de organisatieverandering in tijd opschuiven naar 2021 en later. Voor 2020 zal minder wordt uitgegeven dan begroot. Zoals eerder gedeeld, gaat het ons lukken de organisatieontwikkeling te realiseren binnen het
door de raad beschikbaar gestelde budget.

Mutatie gemeentefonds sept/dec/mei circulaire diverse DU
Betreffen lasten waarvoor een decentralisatie-uitkering wordt ontvangen. Deze baten zijn verantwoord onder programma S00 onder 'afwijking gemeentefonds'.

Schulddienstverlening (gewijzigde impactanalyse)
Mede als gevolg van de coronacrisis worden er meer aanvragen voor schulddienstverlening verwacht. Daartoe is de personele bezetting tijdelijk (tot 1 juli 2021) uitgebreid.

Compensatie BUIG
Vanwege het toegekende bezwaar op de hoogte van de BUIG uitkering vanuit het Rijk in 2015 wordt compensatie ontvangen. Deze compensatie bestaat uit een hoofdsom van € 2.234.000 (bij Turap 1 al bekend) en € 231.000 rente.

Afrekening ESF subsidie 2019 voor inclusie
Afrekening ESF subsidie 2019 voor inclusie.

Teksten reeds opgenomen in Turap1

Werk & Inkomen: BUIG
Op 3 juli 2019 heeft de raad ingestemd met het programmaplan 'Doorbraak naar Werk' en het realistisch en actueel begroten van BUIG (gebundelde uitkeringen). De Arnhemse prognose en begroting wordt berekend door de landelijke (procentuele) ontwikkeling toe te passen op de realisatie van het voorgaand jaar.

Armoedebeleid
Voor 2020 is vanuit het beleidsterrein Armoede incidentele dekking (€ 30.000) gevonden voor een integrale aanpak voor bevordering dierenwelzijn waarbij dierenartskosten minima een belangrijk onderdeel vormen.

Werk & Inkomen: Compensatie BUIG
Recent hebben we bericht ontvangen van het ministerie van SZW met betrekking tot onze bezwaarschriften BUIG over de jaren 2015 en 2016. Vanuit SZW wordt een compensatiebedrag voorgesteld ter hoogte van € 2,23 miljoen. Ambtelijk wordt op dit moment nog bekeken in hoeverre wij dit vanuit de gemeente Arnhem een passend voorstel vinden. Ondanks dat er nog geen definitief besluit ligt, is de verwachting dat de compensatie minimaal € 2,23 miljoen zal zijn.

S07 Zorg

Als gevolg van de corona maatregelen hebben zorgaanbieders hard gewerkt om zorg en ondersteuning op alternatieve manieren aan te bieden. In veel gevallen werd gebruik gemaakt van digitale hulpmiddelen; zo hebben veel hulpverleners via beeldbellen zorg en begeleiding op afstand geboden. Daar waar alleen digitale ondersteuning niet voldoende was, is met inachtneming van de nodige voorzorgsmaatregelen, ook fysieke ondersteuning geboden (bijvoorbeeld aan GGZ-cliënten bij beschermd wonen en hulp bij het huishouden). Via diverse raadsbrieven bent u hier over geïnformeerd. De aanbieders zijn in de periode vanaf maart tot juli gecompenseerd voor de zorg die niet geleverd kon worden. Vanaf juli is de reguliere hulpverlening in veel gevallen weer hervat en is deze compensatieregeling gestopt. Op dit moment is nagenoeg alle zorg en ondersteuning weer hervat.

Er is veel energie en aandacht uitgegaan naar de voortzetting van de zorg tijdens de coronaperiode. Daardoor heeft een aantal maatregelen en projecten enige vertraging opgelopen. Hieronder is de voortgang van de doelen en inspanningen die in de begroting 2020 zijn genoemd weergegeven. Gelijktijdig met deze Turap is de bestuursrapportage Zorg opgesteld. In deze bestuursrapportage is meer detailinformatie te vinden over de voortgang van het programma Zorg Dichterbij.

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status

Meer volwassenen/ ouderen krijgen passende zorg, dichtbij de eigen woonomgeving

In 2020 zijn beleidsregels in werking getreden, waardoor duidelijker wordt wat onder passende, effectieve en efficiënte zorg wordt verstaan. Ook zijn wijkcoaches voorgelicht over de toepassing van deze beleidsregels, zowel tijdens een bijeenkomst begin februari als met behulp van ondersteunend voorlichtingsmateriaal. Zorgaanbieders zijn via de aanbesteding opnieuw geselecteerd om vanaf 1 juli 2020 zorg te mogen verlenen. Ook bij deze aanbesteding is duidelijker gedefinieerd wat onder passende, effectieve en efficiënte zorg wordt verstaan. Bij groepsbegeleiding en activerend werk wordt ook getoetst dat voldoende aanbod beschikbaar is en benut wordt in de eigen woon- en leefomgeving van de inwoner. De komende periode zal worden ingezet op verdere voorlichting en implementatie richting Sociale wijkteams en aanbieders.

Meer kwetsbare Arnhemmers wonen veilig thuis

We zetten voor kwetsbare Arnhemmers in op de aanpak van huiselijk geweld waaronder ook de aanpak ouderenmishandeling. We doen dit door meer aandacht voor op preventie en vroegsignalering te hebben (sturen op het gebruik van de meldcode, bijeenkomsten aandachtsfunctionarissen en bijvoorbeeld het verspreiden van onze nieuwsbrief Huiselijk Geweld voor alle professionals die met huiselijk geweld en kindermishandeling te maken kunnen krijgen). We hebben samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis, de Sociale wijkteams en Moviera en zitten regelmatig met elkaar aan tafel om verbeterpunten te bespreken. Met woningcorporaties en gemeenten zijn afspraken gemaakt om vrouwen uit de opvang sneller en efficiënter in aanmerking te kunnen laten komen voor herhuisvesting.
Sinds de start van de coronacrisis zijn er zorgen over een toename van huiselijk geweld. De stress en spanning in gezinnen kan toenemen als gevolg van verplichte quarantaine en het vele op elkaars lip zitten. De verwachting was daarom dat het aantal meldingen en adviezen bij Veilig Thuis tijdens de coronacrisis omhoog zou gaan. Dit gebeurde niet. Het aantal meldingen en adviezen daalde zelfs en viel lager uit dan in dezelfde periode in 2019. De oorzaak hiervan kan liggen in het feit dat professionals door de maatregelen rond het coronavirus niet altijd een huisbezoek konden afleggen en daarmee de veiligheid vanaf afstand (online) moesten inschatten.
Via onze nieuwsbrief en via webinars hebben wij professionals uit betrokken sectoren (jeugdzorg, zorg, onderwijs, huisartsen en politie) op de hoogte gehouden over wat wel kan om zicht te houden op veiligheid vanaf afstand.
Inmiddels is het aantal meldingen en adviezen bij Veilig Thuis weer gelijk aan het niveau van 2019.
Wij blijven extra goed letten op kwetsbare gezinnen en de vraag of zij de juiste zorg krijgen die nodig is, juist in tijd van corona.

Meer kwetsbare Arnhemmers nemen actief deel aan de maatschappij

Er wordt in de participatieketen steeds beter samen gewerkt ter ondersteuning van de inwoners die willen werken. Ontwikkeling van de inwoner staat centraal. Waar mogelijk is dit gericht op een stapje verder op de participatieladder en gericht op doorstroom of uitstroom. In de overige gevallen gaat het om het versterken of stabiliseren van de mate van participatie. Er is voldoende passend aanbod.
Daarbij is in de afgelopen periode het aantal inwoners wat actief aan de slag is met Activerend Werk iets teruggelopen. Dit heeft te maken met de coronamaatregelen (weinig nieuwe instroom, uitval).

Meer jeugdigen krijgen passende zorg, dichtbij de eigen woonomgeving

In mei is het Perspectiefoverleg gestart. Hier worden, voor gezinnen waar uithuisplaatsing dreigt, afspraken gemaakt over intensieve, ambulante hulp ter voorkoming van uithuisplaatsing. Als uithuisplaatsing toch noodzakelijk is, dan wordt dit zo kort mogelijk ingezet. In de cijfers zien we nog niet dat verblijf daadwerkelijk afneemt.
Het proces van inkoop is afgerond. Van de huidige aanbieders wordt verwacht dat dat zij vanuit de omgeving van het kind werken. De samenwerking tussen Sociale wijkteams, huisartsen, scholen en aanbieders wordt verbeterd door het intensiveren van de onderlinge samenwerking; onder andere de start van de POH-jeugd en de samenwerking met Speciaal Onderwijs.

Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis

In de eerste helft van 2020 is de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming opgesteld. Doel is onder andere een betere gezamenlijke aanpak van zorgorganisaties rondom kwetsbare kinderen en gezinnen.

Voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare Arnhemmers in 2025

Woonafspraken zijn in mei 2020 geëvalueerd en de actiepunten worden in de tweede helft van 2020 opgepakt. Dit zal in 2021 nog verder vervolg nodig hebben. Aandachtspunt hierbij blijft de krapte op de woningmarkt waardoor er onvoldoende beschikbare en betaalbare woningen zijn voor inwoners die uit verblijf of een beschermde woonvorm komen.

Zorggerelateerde woonoverlast wordt verminderd

Het meldpunt woonoverlast is uitgebreid; ook zorggerelateerde woonoverlast kan bij de gemeente gemeld worden. In de contractering met onze Wmo-zorgaanbieders hebben we de eis opgenomen dat zorgaanbieders verantwoordelijk zijn voor communicatie met de buurt en het aanpakken van eventuele overlast.

Bewoners met een psychische kwetsbaarheid kunnen in grotere mate in hun eigen woonomgeving zelfstandig (begeleid) wonen

De regio Centraal Gelderland stuurt samen met Inkoop SDCG op deze transformatie, waarbij een belangrijke ontwikkelopdracht bij de gecontracteerde zorgaanbieders ligt. De eerste slag hierin is gemaakt met de nieuwe inkoopronde die is ingegaan op 1-7-2020. Iedere gemeente werkt aan de lokale basisinfrastructuur en zorgt voor voldoende geschikte woningen om de doorstroom mogelijk te maken en stimuleert wooninnovatie: voldoende diversiteit aan woonvoorzieningen die niet locatie-gebonden zijn (gekoppeld aan zorgaanbieders).

Ontwikkelen van een goed werkende aanpak voor personen met verward gedrag

Het onderzoek naar de gemeentelijke zorg- en veiligheidsstructuur heeft vertraging opgelopen. Doordat de projectleider die de Wet verplichte GGz invoerde tussentijds vertrok, is de projectleider die de gemeentelijke zorg- en veiligheidsstructuur zou onderzoeken daarop ingezet. Het onderzoek wordt binnenkort hervat en zal naar verwachting dit jaar worden afgerond.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Meer volwassenen/ ouderen krijgen passende zorg, dichtbij de eigen woonomgeving	
Versterken eigen kracht van inwoners, sociaal netwerk en inzet algemene voorzieningen	

Bij de inzet van passende zorg wordt beter bekeken of deze zorg er ook toe leidt dat de eigen kracht en het sociaal netwerk van inwoners wordt versterkt en algemene voorzieningen in wijken beter worden benut. Sociale wijkteams spreken inwoners en aanbieders hierop aan. Ook in de nieuwe aanbestedingseisen en in de beleidsregels staat deze aanpak centraal. Een website met beschikbare algemene voorzieningen in onze wijken is opgeleverd en wordt verder doorontwikkeld. Er zijn goede stappen gezet, maar we verwachten nog meer resultaten te kunnen bereiken.

Versterken van de zorgtoewijzing

De beleidsregels voor zorg zijn vastgesteld en Sociale wijkteams zijn hierover geïnformeerd en werken met behulp van deze beleidsregels. Ook aanbieders zijn geïnformeerd over de nieuwe aanbestedingseisen, waarin de kwaliteit en gewenste transformatie van zorg is verduidelijkt. Aanbieders zijn hierop getoetst voordat zij een nieuw contract konden krijgen. Sociale wijkteams en aanbieders kunnen nu op basis van dezelfde uitgangspunten werken aan het inzetten en leveren van kwalitatief goede zorg, die bijdraagt aan de gewenste transformatie van zorg.

Sturen op kwaliteit en resultaat (mede gericht op afschaling specialistische zorg)

Op 1 juli 2020 is de nieuwe aanbesteding ingegaan en zijn vrijwel alle ingeschreven aanbieders getoetst aan de hogere kwaliteitseisen. Het aantal gecontracteerde aanbieders is sterk verminderd en de overgebleven aanbieders voldoen aan de hogere kwaliteitseisen. In de aanbesteding zijn ook de eisen bij de verschillende zorgvormen aangescherpt en verduidelijkt. In de komende periode zullen we aanbieders hier ook op aanspreken, bijvoorbeeld via periodieke contractgesprekken die samen met Inkoop-SDCG worden gevoerd. Ook zullen we intensiever kwaliteits- en rechtmatigheidscontroles blijven uitvoeren, niet alleen signaalgestuurd maar ook via een steekproef.

Ontschotten van zorgsystemen en verkrijgen toereikende Rijksbudgetten

Het ontschotten van zorgsystemen en verkrijgen van toereikende Rijksbudgetten is een zaak van lange adem, waarbij goed samengewerkt moet worden met andere gemeenten, de VNG en G40. De gemeente Arnhem heeft goede contacten opgebouwd met deze partijen en onderhoudt deze goed. Ondanks alle inspanningen blijft het zorglandschap versnipperd over Wmo/jeugdzorg, Zorgverzekeringswet en Wet langdurige zorg. Ook is er nog steeds een landelijke discussie gaande over het verstrekken van voldoende Rijksmiddelen om gemeentelijke zorgtaken (waaronder de jeugdzorg) uit te voeren. Ook de komende periode blijven we hierop inzetten.

Vergroten inzicht of passende zorg en gewenste afschaling wordt bereikt (monitoring)

De raad ontvangt periodiek een bestuursrapportage over de ontwikkelingen in het sociale domein. Sinds het voorjaar is er op wijkniveau een dashboard waarin we de zorgkosten tot op detail kunnen monitoren.
In juni zijn de zogenaamde A2 teams (Analyse en Actieteams) gestart. Deze teams hebben inzicht in gedetailleerde data (bijvoorbeeld volumes, producten, duur, kosten, aanbieders, zorgpaden en verwijzers) lokaal en per wijk. Het team is samengesteld vanuit verschillende disciplines (inhoudelijk, financieel en statistisch) en zij gaan op wijkniveau in gesprek met het wijkteam over de data. Daarbij wordt gekeken naar de resultaten en ontwikkelingen in de wijk en de stad en wordt actie ondernomen als dat nodig is.

Meer kwetsbare Arnhemmers wonen veilig thuis

Zie de inspanningen benoemd bij het doel 'meer volwassenen/ouderen krijgen passende zorg, dichtbij de eigen woonomgeving'

Veilig thuis

We sturen op het gebruik van de meldcode. Veilig Thuis ziet toe op het gebruik van de meldcode en hanteert zelf de radarfunctie om cliënten waar Veilig Thuis bemoeienis mee heeft gehad 'op de radar te houden'. We hebben het afgelopen jaar geïnvesteerd in de samenwerking van Veilig Thuis met de Sociale wijkteams. Het aantal meldingen vanuit onderwijs blijft achter. Daarom willen we het gebruik van de meldcode in het onderwijs verbeteren door de deskundigheid bij docenten hierover te vergroten. Wanneer sprake is van huiselijk geweld en er in eigen kring geen oplossing kan worden gevonden, wordt na melding bij Veilig Thuis, een veiligheidsplan opgesteld. Bij herhaaldelijke meldingen of bij complexe zaken kan Veilig Thuis aanmelden voor MDA++. Dit is een Multidisciplinaire Aanpak bij complexe en steeds terugkerende meldingen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Sinds de start van de coronacrisis zijn er zorgen over een toename van huiselijk geweld. De stress en spanning in gezinnen kan toenemen als gevolg van verplichte quarantaine en het vele op elkaars lip zitten. De verwachting was daarom dat het aantal meldingen en adviezen bij Veilig Thuis tijdens de coronacrisis omhoog zou gaan. Dit gebeurde niet. Het aantal meldingen en adviezen daalde zelfs en viel lager uit dan in dezelfde periode in 2019. De oorzaak hiervan kan liggen in het feit dat professionals door de maatregelen rond het coronavirus niet altijd een huisbezoek konden afleggen en daarmee de veiligheid vanaf afstand (online) moesten inschatten.
Via onze nieuwsbrief en via webinars hebben wij professionals uit betrokken sectoren (jeugdzorg, zorg, onderwijs, huisartsen en politie) op de hoogte gehouden over wat wel kan om zicht te houden op veiligheid vanaf afstand. Inmiddels is het aantal meldingen en adviezen bij Veilig Thuis weer gelijk aan het niveau van 2019. Wij blijven extra goed letten op kwetsbare gezinnen en de vraag of zij de juiste zorg krijgen die nodig is, juist in tijd van corona.

Meer kwetsbare Arnhemmers nemen actief deel aan de maatschappij

Zie de inspanningen benoemd bij het doel 'meer volwassenen/ouderen krijgen passende zorg, dichtbij de eigen woonomgeving'

Meer jeugdigen krijgen passende zorg, dichtbij de eigen woonomgeving

Versterken eigen kracht van jeugdigen, sociaal netwerk en inzet algemene voorzieningen

De wijkteams kunnen beschikken over een digitale sociale kaart waarin de algemene voorzieningen staan. Deze website zal worden doorontwikkeld zodat het meer inzicht geeft in het aanbod en deze voorzieningen beter ingezet kunnen worden. Ook wordt beter gekeken wat van ouders of hun netwerk zelf kan worden verwacht of wat vanuit onderwijs kan worden geboden voordat specialistische jeugdzorg wordt ingezet.

Versterken van de zorgtoewijzing en intensiveren van de samenwerking met andere verwijzers

De beleidsregels voor de inzet van Jeugdzorg zijn opgesteld en ingevoerd op 1 februari 2020.
De inzet van de POH-jeugd is concreet voorbereid met 3 huisartspraktijken en start na de zomervakantie. Ook met speciaal onderwijs zijn afspraken gemaakt over de samenwerking met aanbieders en sociale wijkteams.

Sturen op kwaliteit en resultaat

In het inkoopproces is strenger getoetst op kwaliteit, de bijdrage die aanbieders kunnen leveren aan de transformatie, de wijze waarop zij zorg inzetten dichtbij en de mogelijkheden kennen om af te schalen naar lokale- of wijkvoorzieningen. De komende periode monitoren we de gemaakte afspraken bijvoorbeeld via accountgesprekken en de zorgmonitor.

Ontschotten van zorgsystemen en verkrijgen toereikende Rijksbudgetten

Op bestuurlijk niveau via de VNG en op ambtelijk niveau via het directeurenoverleg Sociaal Domein draagt Arnhem bij aan de landelijke lobby voor voldoende rijksmiddelen voor de jeugdzorg. Dit blijft van belang omdat de verwachting is dat we 2020 e.v. nog steeds een tekort houden op de jeugdzorg. Het inzetten van de juiste wet op het juiste moment en de juiste situatie monitoren we samen met de wijkteams. We kijken in concrete casussen of Wlz of ZVW voorliggend zou kunnen of moeten zijn aan de JW.

Vergroten inzicht of passende zorg en gewenste afschaling wordt bereikt (monitoring)

De raad ontvangt periodiek een bestuursrapportage over de ontwikkelingen in het sociale domein. Sinds het voorjaar is er op wijkniveau een dashboard waarin we de zorgkosten tot op detail kunnen monitoren.
In juni zijn de zogenaamde A2 teams (Analyse en Actieteams) gestart. Deze teams hebben inzicht in gedetailleerde data (bijvoorbeeld volumes, producten, duur, kosten, aanbieders, zorgpaden en verwijzers) lokaal en per wijk. Het team is samengesteld vanuit verschillende disciplines (inhoudelijk, financieel en statistisch) en zij gaan op wijkniveau in gesprek met het wijkteam over de data. Daarbij wordt gekeken naar de resultaten en ontwikkelingen in de wijk en de stad en wordt actie ondernomen als dat nodig is.

Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis

Zie de inspanningen benoemd bij het doel 'meer jeugdigen krijgen passende zorg dichtbij de eigen woonomgeving'

Voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare Arnhemmers in 2025

Koppelen zorg(behoeften) aan wonen

De woonafspraken worden jaarlijks geëvalueerd. Op grond van de evaluatie worden - indien noodzakelijk - de afspraken aangescherpt.
Het doelgroepenonderzoek loopt momenteel. De resultaten worden in de tweede helft van het jaar intern en extern besproken.

Zorggerelateerde woonoverlast wordt verminderd

Implementeren maatregelen aanpak woonoverlast

Het meldpunt woonoverlast is uitgebreid; ook zorggerelateerde woonoverlast kan bij de gemeente gemeld worden. In de contractering met onze Wmo-zorgaanbieders hebben we de eis opgenomen dat zorgaanbieders verantwoordelijk zijn voor communicatie met de buurt en het aanpakken van eventuele overlast.

Bewoners met een psychische kwetsbaarheid kunnen in grotere mate in hun eigen woonomgeving zelfstandig (begeleid) wonen

Ontwikkelen preventieve maatregelen

Het concept buurtcirkels wordt toegepast in Arnhem, waarmee inwoners met een psychische kwetsbaarheid beter in de gelegenheid worden gesteld een sociaal netwerk in de woonomgeving op te bouwen.
Het afwegingskader is ontwikkeld en aan de wijkcoaches toegelicht, door middel van een scholing.

Regionale sluitende afspraken Beschermd Thuis

In de regio Centraal Gelderland staan we voor de uitdaging om de doordecentralisatie verder vorm te geven. De komende jaren (2022 tot 2031) wordt beschermd wonen niet alleen een taak van centrumgemeenten, maar een taak van alle gemeenten. In 2019 is het Transformatieplan Samen aan Zet vastgesteld. Regionaal is in het najaar van 2019 de stuurgroep Samen aan zet gevormd, om keuzes voor de doordecentralisatie van beschermd wonen bestuurlijk voor te bereiden ter bespreking in het Regionaal Portefeuillehouders Overleg Zorg en in de colleges en gemeenteraden. De bestuurders van de gemeenten Rheden, Westervoort, Arnhem, Renkum en Overbetuwe hebben zitting in de stuurgroep.
Om beschermd wonen door te decentraliseren is regionale samenwerking vanuit gezamenlijke uitgangspunten noodzakelijk.
De bestuurlijke uitgangspunten voor de regionale samenwerking zijn in alle colleges van de regiogemeenten vastgesteld en de raden zijn geïnformeerd (zie raadsbrief 438468). Hiervoor is een uitvoeringsagenda opgesteld om de regionale samenwerking verder te brengen.
Over deze regionale ontwikkelopgave wordt de dialoog aangegaan met belangrijke samenwerkingspartners en cliënten/ervaringsdeskundigen.

Ontschotten van zorgsystemen en verkrijgen toereikende Rijksbudgetten

Er is een regiobeeld opgesteld, samen met de zorgverzekeraar, om de verdere samenwerking voor de groep inwoners met ernstige psychische problemen te verkennen. Uit dit regiobeeld kwam naar voren dat het ingewikkeld is om een echt gezamenlijk beeld te verkrijgen. Er wordt op verschillende grootheden gemonitord. Zo monitort de zorgverzekeraar bijvoorbeeld op ziektebeelden, dat doen gemeenten niet, zij monitoren op zorgproducten. Dit eerste regiobeeld geeft aanleiding om te onderzoeken hoe we tot een meer gezamenlijk beeld kunnen komen.
Bij de zorginkoop voor de Wmo is een eis opgenomen voor forensisch beschermd wonen. Op 1 juli is deze eis van kracht. Uitgangspunt bij de zorgverlening is het herstel van de cliënt in de eigen woonomgeving en regio. Indien een aanbieder zich door het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft laten contracteren om forensische zorg te leveren, stelt de regio Centraal Gelderland de volgende eis: Voordat de aanbieder een forensische cliënt in zorg neemt, wordt contact gelegd met de regionale toegang. De regionale toegang geeft dan vroegtijdig een advies of er na het aflopen van de strafrechtelijke titel vervolgzorg in de vorm van Beschermd wonen Wmo kan worden ingezet. De regionale toegang neemt als leidraad voor een positief advies dat de voorwaarden voor een succesvol traject in deze regio het meest kansrijk zijn, conform de regels van de Handreiking Landelijke toegankelijkheid. Het herkomstonderzoek loopt op dit moment.

Ontwikkelen van een goed werkende aanpak voor personen met verward gedrag

Persoonsgerichte integrale zorg (ketenafspraken)

Het onderzoek naar de gemeentelijke zorg- en veiligheidsstructuur heeft vertraging opgelopen. Doordat de projectleider die de Wet verplichte GGz invoerde tussentijds vertrok, is de projectleider die de gemeentelijke zorg- en veiligheidsstructuur zou onderzoeken daarop ingezet. Het onderzoek wordt binnenkort hervat en zal naar verwachting dit jaar worden afgerond.
De pilot respijt- en time-out voorzieningen is dit jaar voortgezet. Gemeente Arnhem, Renkum en VGGM zijn bezig met een projectplan om een noodbed te creëren voor mensen met verward gedrag, die niet op de SEH, in een politiecel of bij de crisisdienst thuishoren. De uitvoering zal plaatsvinden gedurende het derde en vierde kwartaal van 2020 en doorlopen in 2021.
De invoering van de Wet verplichte ggz is afgerond. De wet is met ingang van 1 januari 2020 in werking getreden.

Betere aansluiting van de Sociale wijkteams op GGz-behandelzorg

We zijn met de zorgverzekeraar in overleg om de samenwerking tussen de FACT-teams van Pro Persona en de wijkcoaches van het Sociaal wijkteam te versterken. In 2019 heeft de zorgverzekeraar hiervoor middelen beschikbaar gesteld. In 2020 zal de gemeente Arnhem dit budget beschikbaar stellen. Het gaat om het financieren van een sociaal psychiatrisch verpleegkundige, werkzaam bij het FACT-team, die als kennisbron kan worden ingezet door het Sociaal wijkteam. Overleg met de zorgverzekeraar is gaande om vanaf 2021 deze kosten gezamenlijk te dragen.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-30.808	-52.043	-60.465	-6.647	-1.775
Baten	918	4.939	5.314	375	0
Saldo lasten en baten	-29.890	-47.104	-55.151	-6.272	-1.775
Toevoegingen aan reserves	0	-678	-678	0	0
Onttrekkingen aan reserves	1.100	2.496	3.906	0	1.410
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.100	1.818	3.228	0	1.410
Prognose resultaat	-28.790	-45.286	-51.923	-6.272	-365

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-8.422	N			
Turap 2					
Zorg	-1.700	N	Grotere zorgvraag na crisis/meerkosten en inhaalzorg (impactanalyse)	I	AR
Zorg	-200	N	Spoedeisende zorg jeugdbescherming Gelderland (impactanalyse)	I	AR
Zorg	-180	N	Tijdelijk niet te innen bijdragen WMO (impactanalyse)	I	AR
Jeugd /Jeugdzorg	-50	N	Extra locaties beschermd wonen en jeugdzorg kinderen met corona (impactanalyse)	I	AR
Zorg	-1.200	N	Niet realiseren kostenbeperkende maatregelen zorgdomein	I	AR
Jeugd /Jeugdzorg	-1.400	N	Vertraging voorgenomen zorgmaatregelen Jeugdwet	I	AR
Jeugd /Jeugdzorg	0		Actualisatie groeicijfers jeugdzorg	S	AR
Zorg	300	V	Huishoudelijke Hulp toelage	I	AR
Zorg	-2.217	N	Mutatie gemeentefonds sept/dec circulaire DU	S	AR
Zorg	pm		Middelen ambulantisering Ggz		
Turap 1					
Jeugd /Jeugdzorg	-800	N	Actualisatie groeicijfers jeugdzorg	S	AR
Zorg	-410	N	Veilig thuis; verhoging Arnhemse bijdrage	I	BR
Zorg	-565	N	Structureel effect doelgroepenvervoer.	S	AR
Baten	375	V			
Turap 2					
Zorg	375	V	Eigen bijdrage WMO	I	AR
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	1.410	V			
Turap 1					
BR WMO en jeugdzorg	1.000	V	Ontwikkelingen jeugdzorg	I	BR
BR Beschermd en Weerbaar	410	V	Zorg/Veilig Thuis	I	BR

Turap 2

Grotere zorgaanvraag na crisis/meerkosten en inhaalzorg (impactanalyse)

Na de coronacrisis ontstaat mogelijk een toename in zorgvraag (ook mantelzorg). Bijvoorbeeld door verergering van hulpvragen die niet konden worden opgepakt, een stuwmeer aan achterstallige hulpvragen, maar ook terugval van cliënten. Conform het advies van de VNG zijn zorgaanbieders tijdens de coronamaatregelen gecompenseerd voor omzetverliezen, maar dat betekent niet dat de zorgvraag minder wordt of verdwijnt. Mogelijk

wordt deze zorg nog 'ingehaald' als het leven verder gaat normaliseren, scholen weer volledig open zijn, huisartsen beter bereikbaar, etc. Dit inhaaleffect is nog niet zichtbaar in de cijfers, maar kan later in het jaar nog optreden.

Spoedeisende zorg jeugdbescherming Gelderland (impactanalyse)
Er is sinds de coronacrisis (nog) geen toename zichtbaar van het beroep op en inzet van de Spoedeisende Zorg (crisiszorg) van Jeugdbescherming Gelderland. Wel is het mogelijk dat, naarmate de crisis langer duurt, er sprake zal kunnen zijn van een inhaalvraag. Hierdoor loopt de gemeente het risico een hogere bijdrage voor SEZ te moeten betalen. Deze mogelijk extra kosten zijn waarschijnlijk beperkt, gelet op de relatief geringe reguliere bijdrage. Het aantal beschermingsmaatregelen loopt terug, omdat de zittingen bij de rechtbank worden uitgesteld. Op termijn dient dit weer ingehaald te worden, maar het zal enige tijd duren voordat de rechtbank deze achterstand in kan halen.

Tijdelijk niet te innen bijdragen Wmo (impactanalyse)
Zorgaanbieders zijn opgeroepen om waar mogelijk volwaardige alternatieve vormen van zorg en ondersteuning te bieden. Maar het kan ook voorkomen dat zorg en ondersteuning in zijn geheel geen doorgang kan vinden. Dit zou betekenen dat gemeenten, in overleg met aanbieders, voor het totale cliëntenbestand Wmo zouden moeten beoordelen in welke individuele situaties de eigen bijdrage gestopt moet worden (en wanneer deze weer moet starten). Omdat dit voor alle betrokken partijen een grote (administratieve) uitvoeringslast is, is landelijk besloten om voor de Wmo-cliënten de eigen bijdrage voor in ieder geval april en mei niet te innen, met uitzondering van de cliënten met de voorzieningen beschermd wonen intramuraal en opvang. Bij hulp in het huishouden is er een grote kans dat inwoners hun zorg onderbreken en dus gedurende de beperkende RIVM-maatregelen ook geen eigen bijdrage betalen.
Per persoon gaat het dan over € 19,00 p.m.. Inschatting van de omvang is gebaseerd op basis van 10% tot 30% minder eigen bijdragen gedurende 3 maanden.

Het ministerie van VWS heeft met de VNG overlegd over compensatie.

Extra locaties beschermd wonen en jeugdzorg kinderen met corona (impactanalyse)
Er zijn door aanbieders van beschermd wonen en jeugdzorg (onder andere RIBW en Lindenhout) extra locaties geopend om inwoners en kinderen met corona te kunnen opvangen die door de omstandigheden niet meer op hun huidige adres kunnen blijven wonen. Ook is er de mogelijkheid voor kinderen om 24uurs begeleiding thuis te ontvangen (zodat ze thuis in quarantaine kunnen blijven als hun ouders opgenomen moeten worden). Het Rijk heeft toegezegd gemeenten hiervoor te compenseren.

Niet realiseren kostenbeperkende maatregelen zorgdomein
In de geamendeerde MJPB 2020-2023 staat een aantal kostenbeperkende maatregelen voor het zorgdomein (zowel jeugd als Wmo) opgenomen, die vanaf dit jaar ingevoerd zou worden. Door de coronacrisis komt de realisatie van deze maatregelen onder druk te staan. Omdat zorgaanbieders worden doorbetaald conform het advies van de VNG worden de taakstellingen in de periode maart-juni in het geheel niet gehaald.

Vertraging voorgenomen zorgmaatregelen Jeugdwet
Besluitvorming in de raad over het raadsvoorstel mer de voorgestelde kostenbesparende maatregelen Jeugdzorg van de Taskforce heeft door de corona-crisis vertraging cq. uitstel opgelopen. De Raad heeft inmiddels het college opdracht gegeven de volgende maatregelen verder uit te werken:

- Perspectiefoverleg;
- Samenwerken aan veiligheid;
- Verkorten van de veiligheidsketen;
- Doorstroom van jeugdwet naar de Wet langdurige zorg bevorderen;
- Praktijkondersteuner huisarts jeugd-GGZ;
- Handhaving op zorgaanbieders
- Monitoring verbeteren
- Sociaal Hospitaal
- Begeleiding door Sociale Wijkteams zelf

De overige maatregelen worden in de voorbereiding van de visie op het sociaal domein en de jeugdnota besproken waarna mogelijk verdere uitwerking volgt. . We gaan er vanuit dat daardoor de voorgenomen besparingen in 2020 niet volledig worden gerealiseerd. Dit geeft een financieel nadeel van per saldo € 1,4 mln.

Actualisatie groeicijfers jeugdzorg
In de raadsbrief van januari, in Turap1 en in de Perspectiefnota hebben we aangegeven dat de trendmatige groei in de jeugdzorg die we in 2018 en 2019 zagen, zich naar verwachting zou doorzetten. Dit zou, op basis van de cijfers die toen bekend waren (november 2019), leiden tot stijgende tekorten in de jeugdzorg. In de raadsbrief van 16 juni 2020 is de Raad geïnformeerd over een bijstelling van het tekort op jeugdzorg naar € 6,2 miljoen. De trendmatige groei bleek af te vlakken. De inhaalslag die in 2018 en 2019 voor een groeiende vraag zorgde, was deels incidenteel van karakter, er is meer sturing op toewijzing en kwaliteit in het veld en er wordt kritischer gekeken naar de noodzaak van zorg.

In het kader van de voorbereidingen op de Begroting 2021 en Turap 2 zijn de meest recente data tot en met juli 2020 geanalyseerd. Daaruit blijkt dat zich een lichte daling voordoet in de toegekende jeugdzorg en kosten. Dit geeft aanleiding om de prognose nogmaals te herzien. Bij een begroting van € 38,2 miljoen gaan we uit van ca. € 43,3 miljoen aan kosten. Het geprognosticeerde tekort Jeugdzorg is daarmee € 5,1 miljoen. Dit tekort is deels zichtbaar bij wijken algemeen en deels in het programma S07 Zorg. Bij het opstellen van de prognose zijn zowel de declaraties als de toewijzingen in ogenschouw genomen en is er rekening gehouden met de omzetgaranties die aanbieders in verband met coronamaatregelen hebben ontvangen. Per 1 juli zijn de nieuwe inkoopvoorwaarden van kracht geworden. Het effect hiervan is nog niet zichtbaar in de cijfers. Wel zijn de kwaliteitseisen verhoogd en zijn er substantieel minder aanbieders gecontracteerd. Het verwacht positief effect hiervan is nodig om de toekomstige taakstellingen op te vangen.

Huishoudelijke hulp toelage
De verwachting was dat door toenemende vergrijzing meer mensen aan de criteria voldoen en Huishoudelijke hulp toelage zouden ontvangen. Deze inschatting was te hoog, hierdoor is een voordeel ontstaan.

Mutatie gemeentefonds sept/dec circulaire DU
Dit zijn lasten waarvoor een decentralisatie-uitkering wordt ontvangen. Deze baten zijn verantwoord onder programma S00 onder 'afwijking gemeentefonds'.

Middelen ambulantisering Ggz
Vanaf 2020 krijgt Arnhem financiële middelen om de ambities van het hoofdlijnenakkoord GGZ te realiseren. In het hoofdlijnenakkoord GGZ wordt ingezet op ambulantisering van de zorg. Dit leidt tot een groter beroep op zorg en begeleiding in het gemeentelijke domein. Er worden diverse concrete projecten en trajecten ingericht om de zorg en ondersteuning te regelen. De uitvoering van deze projecten heeft echter vertraging opgelopen waardoor de middelen niet volledig benut zullen worden in 2020. We zullen bij de jaarrekening het besluit vragen deze middelen naar volgend jaar over te hevelen.

Eigen bijdrage WMO
De invloed van het abonnementstarief is lager dan voorzien. Dit komt doordat de toestroom van inwoners in de Wmo als gevolg van het lage abonnementstarief minder groot is dan vooraf werd verwacht. Hierdoor is de compensatie die wij van het Rijk hebben ontvangen voor de verwachte aanzuigende werking als gevolg van het abonnementstarief hoger dan de uitgaven die de gemeente Arnhem als gevolg van het abonnementstarief heeft. Dit geldt overigens vooral voor huishoudelijke hulp.

Teksten reeds opgenomen in Turap 1

Jeugdzorg
In de raadsbrief dd. 7 januari 2020 over 'Ontwikkelingen in de jeugdzorg' is aangegeven dat, tegen eerdere verwachtingen in, de groei in de jeugdzorg bij ongewijzigd beleid zich ook in 2020 en volgende jaren lijkt door te zetten. Hierdoor is de inschatting dat er tekorten zullen ontstaan van € 11,2 miljoen in 2020 (oplopend tot € 12,1 miljoen vanaf 2021). De eerder vastgestelde maatregelen uit de MJPB (€ 0,6 miljoen) en verwachte effecten van de vastgestelde beleidsrichtlijnen en nieuwe inkoopvoorwaarden (€ 0,4 miljoen) zijn onvoldoende om deze tekorten terug te dringen. Om deze reden zijn aanvullende voorstellen gedaan om deze tekorten te dekken in het raadsvoorstel van 18 februari 2020 "voorstellen tot maatregelen jeugdzorg", onder andere via de taskforce Jeugd (€ 1,4 miljoen). Het verwachte tekort in 2020 komt daarmee uit op € 8,8 miljoen. Voor 2020 is in de raadsbrief een eenmalig dekking van € 1 miljoen uit de BR Wmo & Jeugdzorg voorgesteld.
In tegenstelling tot hetgeen in deze raadsbrief is opgenomen, worden de daarin verwachte aanvullende middelen van het Rijk van € 3 miljoen in 2020 tot € 6 miljoen in het financiële beeld van deze Perspectiefnota voorzichtigheidshalve niet meer meegenomen. Er is op dit onderdeel namelijk geen nadere berichtgeving vanuit het Rijk ontvangen die erop duidt dat deze middelen in de meicirculaire toegekend worden.

Veilig Thuis

In 2019 is het beroep op Veilig Thuis Gelderland-Midden gestegen als gevolg van de invoering van de verbeterde Wet Verplichte Meldcode en de radarfunctie. Het aantal adviesvragen en meldingen bij Veilig Thuis is meer gestegen dan werd verwacht. Veilig Thuis heeft zich daarom genoodzaakt gezien haar begroting en daarmee ook de gemeentelijke bijdragen naar boven bij te stellen. Voorstel is om de hogere Arnhemse bijdrage van € 410.000 in 2020 eenmalig te dekken uit de bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar. Vooralsnog wordt de verhoging als incidenteel beschouwd. Later dit jaar wordt in het bestuurlijk overleg Veilig Thuis op basis van het aantal meldingen en adviesaanvragen bepaald of een structurele aanpassing van de begroting noodzakelijk is. Kijkend naar de eerste maanden van 2020 lijkt de productie te stabiliseren op het niveau van eind 2019. Dit zou een structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage betekenen. Er is daarom een risico opgenomen in het gemeentelijk risicoprofiel.

DRAN

Het doelgroepenvervoer is uitbesteed aan de DRAN en deze heeft een hogere gewijzigde begroting ingediend. Dit geeft een structureel effect. De verhoging wordt veroorzaakt door een hogere prijsindex, een nieuwe aanbesteding die duurder is uitgevallen en volumegroei. Hier tegenover staat de vastgestelde maatregel uit de MJPB 2020 van € 250.000 ter verlaging van het tekort. Hiervoor zijn beleidsregels Wmo en Jeugdwet inmiddels vastgesteld en is de verordening in voorbereiding.

S08 Welzijn en inclusie

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status
Veilig en positief opgroeien	

Opgroeien en opvoeden is een belangrijk onderdeel in de herijking welzijn.

Meedoen en openstaan voor elkaar

Alle activiteiten zijn in 2020 uitgevoerd conform planning en waar nodig bijgesteld als gevolg van de coronacrisis. Voor Elkaar in Arnhem is door de welzijnsorganisaties opgezet om vrijwilligers te matchen aan hulpvragen. Verder is er een uitvraag georganiseerd om Ontmoeten en Verbinden te stimuleren in de wijken. Vanaf de zomer 2020 worden initiatieven gefinancierd in de wijken.

Duurzame inburgering

De wet Inburgering wordt in juli 2021 ingevoerd, waarbij in de begeleiding wordt uitgegaan van toekomstperspectief en inzet van talent.

Een passend vangnet

In verband met de coronacrisis is ingezet op veilige opvang met inachtneming van de RIVM-richtlijnen, dit is ook van toepassing op uitgeprocedeerde asielzoekers. Het landelijke programma terugdringing dakloosheid zet vanaf het derde kwartaal van 2020 in op zelfstandig wonen met (of zonder) begeleiding. Hiervoor moeten woonplekken gerealiseerd worden, waarmee de capaciteit van de opvang omlaag kan. Ook wordt onverminderd ingezet op preventie en toekomstperspectief.

Inclusieve stad

Arnhem heeft al een aantal jaren stappen gezet in het inclusiever maken van onze stad. Op de eerder opgestelde negen speerpunten hebben we het nodige bereikt en in gang gezet. Op een aantal punten kiezen we voor een scherpere focus. We gaan ons daarom richten op een vijftal focuspunten, waarop we zelf en in samenwerking met de stad invloed kunnen uitoefenen om deze te realiseren. Het gaat hier om:
1. Voorkomen en tegengaan van discriminatie;
2. Positie inwoners met beperking versterken
3. Diversiteit in organisaties;
4. Inclusieve gemeentelijke organisatie;
5. Inclusieve gemeentelijke communicatie.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Veilig en positief opgroeien	
Sluitende aanpak ketenpartners voor vroeg signalering	

De inzet voor opgroeien en opvoeden is gericht op het zoveel als mogelijk bieden van gelijkwaardige kansen op ontwikkelen en meedoen voor kinderen en jongeren. Het is van belang dat hiervoor een goed voorliggend aanbod aanwezig is met een belangrijke functie voor vroegsignalering.
Het gaat er om dat het welzijnswerk niet alleen is gericht op het kind of de jongere, maar juist ook op haar of zijn omgeving: ouders, school, straat, sport. Een goede afstemming en samenwerking tussen bijvoorbeeld kind- en jongerenwerk (denk aan Rijnstad, AM Support en Presikhaaf University), sport (denk aan Sportbedrijf en Jeugdfonds Sport & Cultuur Arnhem), onderwijs (denk aan PAS-VVE) en jeugd(gezondheids)zorg (denk aan VGGM-Kansrijke Start, huisartsen en jeugdzorgaanbieders) is nodig. Juist is deze corona-tijd. In 2020 besteden we ook extra aandacht aan preventieve inzet voor mondzorg van jonge kinderen (naar aanleiding van het initiatiefvoorstel van de raad). Hierover maken we afspraken met Menzis, VGGM, de tandartsen en de HAN.

Ontwikkelen van voorliggende voorzieningen

Samen met partners in de stad wordt gekeken aan welke voorliggende voorzieningen behoefte is en wordt gewerkt aan het ontwikkelen van voorliggende voorzieningen in wijken.

Meedoen en openstaan voor elkaar

Netwerkaanpak eenzaamheid

Gericht op het tegengaan van eenzaamheid en sociaal isolement. Eenzaamheid zowel bij ouderen als bij jongeren. De aanpak eenzaamheid is een belangrijk speerpunt van het Rijk en van het college. In 2019 is daartoe een uitvoeringsplan opgesteld en in 2020 starten we met een wijkgerichte aanpak en met een opzet voor monitoring. Hiervoor werken we samen met het Ministerie van VWS. Deze aanpak en activiteiten vinden hun plek in de Arnhemse wijken in samenwerking met de organisaties en initiatieven die daar actief zijn.

Bestendigen regenboogaanpak

De Regenboogagenda is door het college vastgesteld op 8 juli 2020. Hierin is onder andere opgenomen dat we de zichtbaarheid van de gemeente Arnhem bij de doelgroep vergroten. Daarnaast zijn hier al stappen in opgenomen in het opstellen en vaststellen van de Regenboogagenda. Hierin is ook de samenwerking met partners in de stad versterkt. In de agenda is concreet opgenomen welke punten we vanuit de verklaring van Dordrecht hebben opgepakt.

Herformuleren welzijnsopdrachten

In 2020 zijn wijkgesprekken gevoerd. De richtinggevende notitie is gereed en ter besluitvorming naar de raad gestuurd. In de opdrachten van de welzijnsorganisaties voor 2021 worden de uitgangspunten en inhoudelijke thema's verwerkt.

Ondersteuning mantelzorgers

De activiteiten worden volgens planning uitgevoerd. Tijdens de coronacrisis is er alles aan gedaan om mantelzorgers goed te ondersteunen.

Duurzame inburgering

Voorbereiden op de nieuwe inburgeringswet en ontwikkelen nieuwe werkwijze

De wet gaat iets later in dan gepland. De voorbereidingen liggen op koers, zowel in Arnhem als in de regionale samenwerking.

Een passend vangnet

Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren

De onderzoeks- en analysefase is afgerond. In deze fase zijn op casusniveau doorbraken bereikt. Op basis daarvan zijn concrete (beleids)doelstellingen geformuleerd die zijn verwerkt in een projectplan. Dit plan is aan het einde van het tweede kwartaal 2020 aangeboden aan de raad.

Uitvoeren regiovisie 2019-2022 huiselijk geweld en kindermishandeling

De uitvoering van de regiovisie en de bijbehorende prioriteiten loopt volgens planning. De planning van de uitvoering van de regiovisie is niet in het gedrang gekomen als gevolg van de coronacrisis. Wel is er extra veel aandacht voor het thema huiselijk geweld en kindermishandeling, omdat er tijdens de coronacrisis veel zorgen zijn over gezinnen waar het onveilig is of kan zijn. Deze extra aandacht heeft een positief effect op de integrale samenwerking tussen partijen rond kwetsbare gezinnen. Denk hierbij aan de Sociale wijkteams, Veilig Thuis, Moviera, zorgaanbieders, jeugdgezondheidszorg en onderwijs.

Versterken ketensamenwerking Moviera- wijkteams- Veilig thuis

Deze ontwikkelingen lopen volgens planning.

Versterken ketensamenwerking OGGz-partners

Signalen over niet optimaal verlopende samenwerking worden door VGGM en gemeente onmiddellijk geadresseerd en besproken, hetzij bilateraal op uitvoerend niveau, hetzij in breder verband op managementniveau.
Het project zorg- en veiligheidsstructuur, waarin het versterken van de gehele keten centraal staat, is als gevolg van de coronacrisis tijdelijk stilgelegd maar wordt vanaf het derde kwartaal weer opgepakt.

Inclusieve stad

Toepassen van de Arnhemse norm voor toegankelijkheid als koplopergemeente VN-verdrag Handicap

Om dit te bereiken en een betere afstemming te krijgen hebben we in het voorjaar van 2020 een samenwerking ingericht met onder meer Vastgoed, Openbare ruimte en Zorg en Welzijn. Daarin maken we afspraken hoe we de verantwoordelijkheid van de uitvoering vormgeven. In samenspraak met het Arnhems Platform Chronisch zieken en Gehandicapten (Apcg), Bijzonder in Arnhem, inwoners, publieke en private organisaties stellen we een 'Arnhemse Inclusieagenda VN-verdrag' met een actieplan op. De Arnhemse Standaard Toegankelijkheid (AST) biedt hiervoor een goede en bruikbare basis.

Bestrijding van discriminatie

Op moment van schrijven is de aandacht voor aanpak en voorkomen van racisme en discriminatie groot en actueel. Wij keuren al deze vormen van uitsluiting ten zeerste af. Inwoners van Arnhem kunnen discriminatie melden bij Vizier. Inwoners die discriminatie melden, worden geholpen door de klacht gezamenlijk op te pakken en te werken aan een oplossing. Voor de acceptatie van seksuele diversiteit is een regenboogagenda opgesteld met diverse acties die binnenkort naar de raad gaat.

Inclusieve organisatie en communicatie

Een divers samengesteld personeelsbestand waar iedereen op gelijkwaardige wijze kan deelnemen, zijn talenten kan inzetten en zich welkom voelt. Deze ambitie wordt gedragen door directie, management en P&O. Hiervoor wordt training 'Selecteren zonder vooroordelen' aangeboden, nemen we deel aan Diversity Day en P&O stuurt hierop bij de werving en selectie.
Vanuit communicatie is de ambitie om in te zetten op een gemeentebrede inclusieve wijze van communiceren, zowel in- als extern.

Zichtbaar maken van de kracht van Inclusief Arnhem

De kennis en ervaring vanuit de diverse initiatieven in de stad hebben we dankbaar gebruikt als input voor het nieuwe uitvoeringsplan met vijf speerpunten, waarop we zelf invloed kunnen uitoefenen om een slag te maken. Dit uitvoeringsplan wordt in de zomerperiode aan de gemeenteraad gestuurd.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-18.236	-19.572	-22.466	-2.869	-25
Baten	755	755	755	0	0
Saldo lasten en baten	-17.481	-18.817	-21.711	-2.869	-25
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	1.100	2.351	2.351	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.100	2.351	2.351	0	0
Prognose resultaat	-16.381	-16.466	-19.360	-2.869	-25

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-2.894	N			
Turap 2					
Welzijn	-200	N	Welzijn: mislopen inkomsten en andere inzet (impactanalyse)	I	AR
Welzijn	-135	N	Inzet vrouwenopvang bij Moviera (impactanalyse)	I	AR
Welzijn	-1.700	N	Extra locaties maatschappelijke opvang voor inwoners zonder corona (impactanalyse)	I	AR
Inclusie	-50	N	Inzet statushouders / inburgering (impactanalyse)	I	AR
Welzijn	-300	N	Iriszorg	I	AR
Inclusie	-484	N	Mutatie gemeentefonds mei circulaire diverse DU	S	AR
Turap 1					
Inclusie	-25	N	Motie AST	S	AR
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Turap 2

Welzijn: mislopen inkomsten en andere inzet (impactanalyse)

Welzijnsorganisaties en buurthuizen lopen inkomsten mis, bijvoorbeeld op baromzet, deelnemersbijdragen en verhuur van ruimtes. Niet alle organisaties kunnen het mislopen van inkomsten opvangen, de vraag bij buurthuizen is uitgezet, een eerste inschatting van dit risico is dat het gaat om ongeveer €150.000 tot €200.000. Voor de gesubsidieerde opdrachten geldt dat welzijnsorganisatie (en andere subsidiepartners) zoveel mogelijk hun opdracht op een andere manier vormgeven, die past bij de RIVM richtlijnen, zodat goed contact en ondersteuning aan kwetsbare inwoners geborgd is. Er vindt ook inzet plaats op onderdelen die nu door de coronacrisis zijn ontstaan, zoals noodopvang op school en jongerenwerk inzetten om groepsvorming op straat tegen te gaan.

Inzet vrouwenopvang bij Moviera (impactanalyse)

In het algemeen is de verwachting dat huiselijk geweld en kindermishandeling toeneemt wanneer de druk op de gezinnen toeneemt door isolatie en thuiswerken/kinderen niet naar school. Dit betekent dat er over de hele linie meer gebruik gemaakt wordt van de voorzieningen (Vrouwenopvang, Centrum seksueel geweld en ook de ambulante inzet VO). Bij Moviera is in Oosterbeek (crisisopvang) een extra groep opengegaan (extra kosten) waar nieuwe cliënten worden opvangen (scheiding cliënten). Verder worden de richtlijnen van de RIVM gevolgd. De verwachting is verder dat er door corona een toename is/zal zijn van huiselijk geweld, wat zich ook op langere termijn zal vertalen in een groter beroep op jeugdzorg en vrouwenopvang.

Een risico wordt ook gevormd door mogelijke personeelsuitval als gevolg van besmetting. Mogelijk dat Moviera voor de compensatie van de extra kosten een beroep kan doen op het Rijk en/of Provincie.

Extra locaties maatschappelijke opvang voor inwoners zonder corona (impactanalyse)
Naast de huidige voorzieningen zijn andere locaties geopend om opvang en hulpverlening conform de richtlijnen van RIVM te verlenen en is een extra locatie geopend voor de opvang van daklozen met ziekteverschijnselen. Het gaat om opvang in een passagiersschip en het klooster in Huissen. Het Rijk heeft toegezegd gemeenten hiervoor te compenseren voor 2020. Het is nog onduidelijk welke kosten doorlopen naar 2021.

Opvang moet anders georganiseerd worden, zodat 1,5 meter afstand handhaven en 1- of 2-persoonskamers voor daklozen mogelijk is. Inzet is op het versneld realiseren van geschikte woningen voor daklozen, zodat met minder opvangcapaciteit (maar ruimer opgezet) volstaan kan worden. Lukt dit niet tijdig of helemaal niet, dan is - tijdelijk of permanent - uitbreiding van de bestaande opvangcapaciteit nodig.

Inzet statushouders/inburgering (impactanalyse)
De duale trajecten (werk en taal) kunnen deels uitgevoerd worden, waardoor er inkomsten misgelopen worden en er vertraging in het traject optreedt (werk ligt stil). Voor een deel van de duale trajecten is een alternatief gevonden, de mondmaskersfabriek.
Mocht de coronacrisis langer duren, dan ontstaat er op de lopende pilot Inburgering duale trajecten statushouders mogelijk in 2021 een financieel knelpunt.

IrisZorg
Stichting IrisZorg heeft in de aanvraag subsidie MO 2020 een begroting ingediend die hoger was dan de verlening 2019. Hierover waren gesprekken gaande. Als gevolg van de coronacrisis zijn deze gesprekken stilgevallen, heeft IrisZorg bepaalde activiteiten anders moeten vormgeven of stopzetten en is veel inzet gepleegd om een drietal alternatieve opvanglocaties in te richten zodat verslaafde en niet-verslaafde, besmette en niet-besmette daklozen met inachtneming van de richtlijnen van het RIVM opvangen kunnen worden, al dan niet in quarantaine of isolatie. Het rijk heeft aangegeven de hieruit voorkomende kosten te zullen vergoeden, en heeft gemeentes verzocht om zorgaanbieders financiële zekerheid en ruimte te bieden, in ieder geval tot 1 juni 2020. Om liquiditeitsproblemen bij IrisZorg te voorkomen is overgegaan tot voorlopige verlening van het gevraagde subsidiebedrag.
De gesprekken over de begrotingssubsidie zullen binnenkort weer worden opgestart. De verwachting is dat de aanvraag gedeeltelijk zal worden gehonoreerd. Deels kan hiervoor dekking gevonden worden in de begroting MO; voor het overige ontstaat naar verwachting een incidenteel knelpunt van € 300.000.

Mutatie gemeentefonds mei circulaire diverse DU
Betreffen lasten waarvoor een decentralisatie-uitkering wordt ontvangen. Deze baten zijn verantwoord onder programma S00 onder 'afwijking gemeentefonds'.

Teksten reeds opgenomen in Turap 1

Inclusie
De motie Maak werk van de Arnhemse Standaard Toegankelijkheid (19M143) vraagt om budgetten uit te breiden ten behoeve van de AST. Uit een inventarisatie met openbare ruimte is gebleken dat voor het grootste deel van de uitvoering middelen vrijgemaakt kunnen worden door te schuiven in de hoeveelheid projecten die er op jaarbasis worden uitgevoerd. Om de AST als onderwerp een structurele plek te geven binnen openbare ruimte wordt jaarlijks € 10.000 geraamd. Voor de uitvoering van de AST bij vastgoed gaat het om een jaarlijks budget van € 15.000. Uit een nog op te stellen meerjarig agenda moet blijken of dit voldoende is. De inzet van ervaringsdeskundigheid zal (deels) door inclusie worden gefaciliteerd en bekostigd.

S09 Gezondheid en sport

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status
Gezonde levensstijl	

De sportaccommodaties van het Sportbedrijf en bijvoorbeeld de kinderboerderijen zijn inmiddels rookvrij. Daarnaast zijn drie JOGG-regisseurs aan de slag in Presikhaaf, Malburgen, Arnhemse Broek, Geitenkamp en Klarendal. Zie verder de toelichting bij de inspanning 'Programma (door)ontwikkelen en implementeren terugdringen overgewicht'.

Sportief bewegen voor iedereen

Leefstijlcoaching is uitgebreid, alsmede de samenwerking op JOGG en GO gebied.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Gezonde levensstijl	
Programma (door)ontwikkelen en implementeren terugdringen overgewicht	

Inzet was om in 2020 de aanpak GO! gericht op het tegengaan van overgewicht bij kinderen verder uit te rollen over de stad. Door de beperkende maatregelen ter bestrijding van het coronacrisis loopt dit vertraging op. In de wijken Geitenkamp, Klarendal en Arnhemse Broek worden in september 2020 startbijeenkomsten gehouden. Gestreefd wordt naar een inhaalslag vanaf het najaar 2020 tot in de loop van 2021.

Afspraken rond alcohol en roken opnemen in overeenkomsten

Door de sportparken en speelplekken rookvrij te maken zijn we goed op weg roken steeds meer te verbannen op plekken waar jeugd komt. De komende periode gaan we verder met het maken van afspraken met partners omtrent alcohol en roken.

Inzet op voorlichting en bewustwording

Zie de toelichting hieronder bij de inspanning 'Verankeren programma Kansrijke Start'. Voorts wordt in het voortgezet onderwijs voorlichting gegeven over middelengebruik (alcohol, drugs).

Verankeren programma kansrijke start

Onder de noemer Kansrijke Start wordt vanuit de geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg (JGZ) met diverse programma's (onder andere Nu Niet Zwanger, Voorzorg, Stevig Ouderschap, Centering Pregnancy) ingezet op het signaleren en ondersteunen van kwetsbare (aanstaande) ouders voor, tijdens en na de bevalling. Door deze ouders goed voor te bereiden op de komst van hun kind, willen we elk kind een zo kansrijk mogelijke start van hun leven geven. In Arnhem is intussen een lokale coalitie gevormd, waarin professionals uit de geboortezorg, de JGZ, de Sociale wijkteams en de gemeente samen optrekken en afspraken maken om tot een sluitende aanpak te komen rond de zorg voor kwetsbare aanstaande ouder(s), zodat meer kinderen een kansrijke start krijgen. Omdat een aantal ketenpartners regionaal werkt, worden intussen ook stappen gezet om tot een regionale samenwerking te komen, met name om de 'zorgpaden' op elkaar af te stemmen en kennis en ervaringen met elkaar te delen.

Sportief bewegen voor iedereen

Stimuleren bewegen in de eigen leefomgeving. Inzet op Urban Sports en aanleggen accommodaties

In samenwerking met de provincie Gelderland is de aanleg van twee skatebanen/pumptracks in gang gezet. Ook zijn er plannen voor urban sport op de blauwe golven. Er is via het sport innovation LAB een subsidie verstrekt om in Arnhem de community beter in beeld te krijgen en een app te ontwikkelen voor de gebruikers.

Inzet op Urban Sports en aanleggen accommodaties

Zie de toelichting bij de inspanning hiervoor. Er worden concreet 2 pumptracks/skatebanen aangelegd (Rijkerswoerd & Olympus gebied). Daarnaast wordt er geïnvesteerd in het in kaart brengen en bereiken van de gebruikers. Ook zijn er plannen voor de blauwe golven. Ten slotte is subsidie verstrekt aan de Urban Sports indoorhal (Common Ground).

Veranderen opdracht uitvoeringsorganisatie.

Er worden stappen gezet in het verder vormgeven van gezamenlijk opdrachtgeverschap. Stedelijke behoefte en de behoefte in de wijk worden beter op elkaar afgestemd. Er worden langzaam aan stappen gezet naar een product, dienstenbegroting.

De wisselwerking tussen bedrijfsleven en sport benutten

Er is een kopgroep geformeerd (Sportsboard Arnhem) met verschillende partijen uit het bedrijfsleven. Deze groep wordt continu uitgebreid en men wordt betrokken bij de verschillende sportevenementen.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-18.141	-19.963	-20.795	-324	-508
Baten	2.161	2.674	2.674	0	0
Saldo lasten en baten	-15.980	-17.289	-18.121	-324	-508
Toevoegingen aan reserves	-693	-354	-354	0	0
Onttrekkingen aan reserves	528	589	709	0	120
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-165	235	355	0	120
Prognose resultaat	-16.145	-17.054	-17.766	-324	-388

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-832	N			
Turap 2					
Publieke gezondheid	-230	N	Inzet VGGM-GGD (impactanalyse)	I	AR
Sport	-50	N	Vertraging uitvoering verbouwing zwembad (impactanalyse)	I	AR
Sport	-44	N	Mutatie gemeentefonds sept/dec circulaire DU	S	AR
Turap 1					
Publieke gezondheid	-120	N	Prenatale zorg	I	AR
Publieke dienstverlening	-120	N	Rookvrije generatie	I	AR
Sport	-88	N	Exploitatie sporthallen	S	AR
Sport	-180	N	Kunstgrasvelden	S	AR
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	120	V			
Turap 1					
BR Transformatie Zorgbudgetten	120	V	Publieke gezondheid/Prenatale zorg	I	BR

Turap 2

Inzet VGGM-GGD (impactanalyse)

De VGGM, het onderdeel GGD, zat eerst met name vol in de crisisaanpak van de coronabesmetting (vrijstellen personeel en beschermingsmateriaal). Nu is het accent verschoven naar met name bron- en contactonderzoek. Dit leidde tot eerder genoemde bedragen aan meerkosten. Voor zover deze betrekking hebben op de Arnhemse begroting waren opgenomen in de Impactanalyse. Daar staat minder inzet op reguliere activiteiten tegenover, o.a. op dienstverlening Jeugdgezondheidszorg (minder contactmomenten consultatiebureaus, artsen en verpleegkundigen op scholen), minder voorlichting seksuele gezondheid op scholen, minder of geen reguliere inzet op toezicht kinderdagverblijven, wel mogelijk op de noodopvang. Tevens dalen de inkomsten doordat minder beroep wordt gedaan op reizigersvaccinaties. Bij de half jaar rapportage zal VGGM uitgebreid stil staan bij de coronacrisis. Aan de achterkant heeft intensief overleg plaatsgevonden tussen de GGD-en, VNG en het ministerie van VWS over de bekostiging van deze activiteiten en over andere kosten die door de GGD zijn gemaakt in het kader van de coronabestrijding. Dit overleg heeft tot een positief resultaat geleid. In een bestuurlijk overleg heeft de Minister de toezegging gedaan om alle extra kosten te vergoeden en voorschotten te verlenen om ook de liquiditeitspositie op orde te houden. Het gaat dan om een vergoeding voor:
1. Intensivering van reguliere GGD-taken, zoals bron – en contact onderzoeken
2. Opdrachten op basis van artikel 7 Wpg; het gaat hier om kosten die volgen uit aanwijzingen en noodverordeningen
3. Vervangingskosten voor taken die niet gedaan konden worden, personeel dat niet ingezet kon worden enz.

4. Nieuwe taken op basis van de nieuwe tijdelijke spoedwet
Deze vergoeding wordt verstrekt voor zover deze niet uit de reguliere inwonersbijdrage kan worden gedekt. De uitwerking van deze afspraak wordt nog in een brief vastgelegd. Per saldo leidt deze compensatie voor de GGD tot een nihil resultaat voor 2020 en 2021.
Voor de veiligheidsregio loopt een vergelijkbaar proces om te komen tot compensatie. Ook daarvoor is een eerste mondelinge toezegging gedaan door de minister, maar de uitwerking van deze toezegging is nog niet bekend.

In de 5-maandsrapportage zal de VVGM een samenvatting van de gevolgen corona per afdeling / taak en zal bovenstaande afspraak nader worden toegelicht. In afwachting van deze rapportage is het eerdere bedrag in Turap 2 voor 2020 opgenomen.

Vertraging uitvoering verbouwing zwembad (impactanalyse)
Aannemers van grote bouwprojecten zoals zwembad Valkenhuizen komen met disclaimers dat er mogelijk vertraging gaat optreden als gevolg van corona en dat zij hiervoor niet aansprakelijk zijn. De financiële effecten en de juridische positie van de gemeente worden nog uitgezocht.
Er is een vertraging van circa 4 weken te verwachten bij de bouw van zwembad Valkenhuizen als gevolg van de corona-crisis. Het risico bestaat dat deze kosten afgewenteld worden op de gemeente, voor dit risico is een eenmalig bedrag voor 2020 opgenomen.

Mutatie gemeentefonds sept/dec circulaire DU
Dit zijn lasten waarvoor een decentralisatie-uitkering wordt ontvangen. Deze baten zijn verantwoord onder programma S00 onder 'afwijking gemeentefonds'.

Sportbedrijf Arnhem Resultaat 2020
Sportbedrijf Arnhem is hard getroffen door de coronacrisis. Vanaf half maart moesten alle accommodaties dicht en ook al mag er vanaf juli met maatregelen weer gesport worden, de effecten zijn nog steeds zichtbaar in de inkomsten. Vanuit het rijk is toegezegd dat er een Spuk-regeling wordt opengesteld waarop kwijtgescholden huur aan verenigingen gecompenseerd kan worden. Ondanks deze regeling verwacht Sportbedrijf Arnhem volgens de managementrapportage 2e kwartaal een negatief resultaat voor 2020. Sportbedrijf doet er alles aan om op korte termijn kosten te besparen en inkomsten te genereren. In principe dekt het Sportbedrijf negatieve resultaten uit haar eigen vermogen. Gezien de bijzondere omstandigheden is het mogelijk dat het Sportbedrijf toch een beroep op de gemeente zal doen.

Teksten reeds opgenomen in Turap 1

VGGM: prenatale zorg
Onder andere door het wegvallen van het transformatiebudget van de teams Leefomgeving is er vanaf het jaar 2020 onvoldoende budget beschikbaar om bestaande interventies en activiteiten van VGGM op het terrein van prenatale zorg te bekostigen en daarover in het kader van de jaarlijkse Dienstverleningsovereenkomst (DVO) afspraken te maken. Het betreft hier onder andere het programma Stevig ouderschap, het programma Voorzorg en prenatale huisbezoeken. Deze interventies zijn erop gericht om latere problemen bij het opgroeien en opvoeden van kinderen te voorkomen en dragen zo indirect bij aan het terugdringen van de kosten van de Jeugdzorg. Voor 2020 worden de kosten hiervan gedekt uit de reserve Transformatie zorg.

Rookvrije generatie
Om uitvoering te kunnen geven aan de eerder door de Raad aangenomen motie 'Op naar een rookvrije generatie' zijn extra inzet en middelen nodig, waarin nu in de begroting niet is voorzien.
Het betreft hier onder andere eenmalige kosten voor het plaatsen van borden (€ 120.000). De Raad is hierover via een raadsbrief nader geïnformeerd.

Exploitatie sporthallen
Vorig jaar is Sporthal De Opmaat door Sportbedrijf in beheer genomen. Binnenkort nemen zij sporthal Bethaniënstraat in beheer en wanneer sporthal Middachtensingel wordt opgeleverd, zal deze ook door hen in beheer worden genomen. Nieuwe sporthallen zijn altijd gebouwd met de aanname dat de vergoeding normuren bewegingsonderwijs en verhuur aan verenigingen, de exploitatie moet dekken. Bij nieuwe sporthallen is dat niet altijd mogelijk. De reden hiervoor is dat nieuwe sporthallen voldoen aan de hogere normen die we in Arnhem hebben gesteld. Deze normen hebben een financieel effect. Voor 2020 verwachten we een effect van € 87.500. Structureel onderzoeken we het effect en zullen we op een later moment voorstellen tot oplossing doen.

Sportbedrijf Arnhem (en daarmee ook de gemeente Arnhem) voldoet niet aan de wettelijke plicht om maatregelen te treffen die het verspreiden van kunstgraskorrels buiten de velden beperkt. De rechtbank heeft een uitspraak gedaan over de te nemen maatregelen inzake het sportbedrijf in Enschede. Op basis daarvan heeft Sportbedrijf Arnhem de mogelijkheden en de kosten van het opruimen van het infill-materiaal buiten de velden en het aanpassen van het onderhoud en de renovaties onderzocht. De aangepaste onderhoudswerkzaamheden zorgen er voor dat het infill-materiaal zo min mogelijk buiten de velden terechtkomt. De huidige onderhouds- en renovatiebudgetten bij het Sportbedrijf Arnhem zijn hiervoor echter onvoldoende. Om bovenstaande werkzaamheden te verrichten is eenmalig in 2020 € 180.000 nodig en daarnaast een investering waarvan rente en afschrijvingslasten gedurende zeven jaar € 28.500 zullen bedragen. Voor de toekomst zal worden bekeken of deze kunstgrasvelden na afschrijving vervangen moeten worden door velden die aan aangescherpte normeringen voldoen.

Zwembad Valkenhuizen

In de planning van het zwembad was marge aangehouden ten behoeve van onwerkbaar weer. Ondanks de milde winter en het uitblijven van onwerkbaar weer is er ten opzichte van de geplande oplevering toch enige vertraging ontstaan. Dit betreft een vertraging in de ruwbouw ten gunste van de voorbereiding en realisatie van de betonbouw van de kelder. Op dit moment is hierdoor een beperkte uitloop van circa 5 weken te verwachten, de verwachte oplevering is nu voorzien januari 2021. De vertraging ligt buiten de invloedssfeer van de gemeente en zal niet leiden tot extra kosten.

S10 Klimaat en energie

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status
Een stedelijke aanpak van de energietransitie	

In het programmaplan New energy made in Arnhem 2020-2030, dat de raad eind januari 2020 heeft vastgesteld, zijn de stedelijke koers beschreven en de thema's waarop Arnhem haar koploperpositie wil bestendigen en/of uitbreiden: Integrale wijkaanpak, Duurzame mobiliteit en Arnhemse energie innovaties.
In het programmaplan zijn inspanningen op de thema's gebouwde omgeving, duurzame mobiliteit, bedrijven en industrie en grootschalige opwekking benoemd, met daarbij de rol die de gemeente per inspanning moet nemen, de verwachte CO2 reductie die deze inspanning oplevert en de monitoringsindicatoren om de effecten van de inspanning te meten.

Een wijkgerichte aanpak van de energietransitie

Input voor de transitievisie warmte zijn de wijkgesprekken. In maart 2020 zouden wij starten met de wijkgesprekken in alle wijken. De wijkgesprekken zijn uitgesteld tot september 2020. We gaan in het najaar een inhaalslag maken zodat we weer op koers zijn eind 2020. Ondanks dat wij op verschillende manieren bewoners in de gelegenheid stellen het gesprek aan te gaan, verwachten wij door Corona toch minder mensen te bereiken. Voor de eerste 6 kansrijke wijken/buurten zijn de voorbereidingen om het participatieproces op te starten in volle gang. Ook in deze wijken/buurten zal de participatie moeizamer op gang komen door Corona.

Een regionale energiestrategie als invulling van het Klimaatakkoord

Zie de toelichting bij de inspanning 'Opstellen concept bod aan Nationaal programma RES'.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Een stedelijke aanpak van de energietransitie	
Uitvoeren New energy made in Arnhem 2015 - 2020	

Het programma New energy made in Arnhem 2015-2020 is eind 2019 geëvalueerd. De resultaten zijn opgenomen in de Voortgangsrapportage, stand van zaken 2019. Deze evaluatie heeft de input gevormd voor het nieuwe programma NemiA 2020-2030. Uit de evaluatie blijkt dat, ondanks vele resultaten, dat er nog grotere inzet moet worden gepleegd om de energietransitie zodanig te versnellen dat landelijke en mondiale doelen binnen Arnhem kunnen worden gehaald. Verder zijn trends en ontwikkelingen gesignaleerd die leiden tot nieuwe en nog grotere gemeentelijke opgaven, die nog niet zijn opgenomen in het programma New energy made in Arnhem. Dit zijn het Klimaatakkoord van Parijs, het landelijke Klimaatakkoord, met daarin onder andere het uitfaseren van aardgas en de verplichting tot het opstellen van een regionale energiestrategie. De doorwerking van deze opgaven voor Arnhem en de acties die erbij horen zijn verwerkt in het nieuwe programma New energy made in Arnhem 2020-2030.

Opstellen nieuw programma New energy made in Arnhem 2020-2030

Eind januari 2020 heeft de raad het programmaplan New energy made in Arnhem 2020-2030 vastgesteld.

Een wijkgerichte aanpak van de energietransitie
Transitievisie warmte

De input die wij nodig hebben voor de transitievisie warmte ligt grotendeels op koers. Samen met de professionele stakeholders in de stad werken wij aan het opstellen van deze transitievisie. Wij nemen de input die wij ophalen in onze wijkgesprekken en onderzoeken die lopen in de kansrijke wijken mee in de totstandkoming van de transitievisie warmte. Zo start binnenkort een onderzoek naar de duurzame bronnen en de warmtestrategie. Omdat de wijkgesprekken en het participatieproces in de Kansrijke wijken moeizamer verloopt door Corona, zal de output hiervan ook minder zijn. Zo start binnenkort start een onderzoek naar de duurzame bronnen en de warmtestrategie.

Wij voeren verkennende gesprekken met de provincie, gemeenten en Firan, onderdeel Alliander, over warmtestrategie en warmtenetten. Met Vattenfall voeren wij verkennende gesprek over de randvoorwaarden waaronder de uitbreiding van hun warmtenet mogelijk is.

Voortouw nemen

De buurten Vredenburg/Kronenburg en Elderveld-Noord zijn wijken die zich niet spontaan organiseren en nemen wij als gemeente het voortouw om samen met bewoners te werken aan de verduurzaming van hun buurt waaronder de aardgasvrije opgave. Ook aanverwante sociale en fysieke thema's komen hierbij aanbod. Zo ook op Saksen Weimar is er nu op initiatief van de gemeente een duurzaamheidswerkgroep in oprichting die samen met de gemeente de kansen voor een aardgasvrij Saksen Weimar gaat onderzoeken. In de wijkgesprekken zetten wij bewoners aan zich te verenigen om zo duurzaamheidsinitiatieven in hun buurt te ontplooien met behulp van het Aanjaagfonds. Ondanks de inhaalslag die wij voor ogen hebben in de wijkgesprekken, zullen initiatieven tot verduurzamen, individueel of collectief zich lastiger ontplooien door Corona. Prioriteiten liggen soms elders en het is lastiger elkaar te vinden.

Wijkinitiatieven

De inspanningen vanuit het Aanjaagfonds heeft er inmiddels toe geleid dat er inmiddels meer dan 40 wijkinitiatieven zijn op het gebied van energie en klimaat De ondersteuning vanuit het Aanjaagfonds heeft met de financiële inzet vanuit het klimaatfonds een voorlopig structureel karakter gekregen. Een tweetal wijken/buurten zijn mede door de aanwezigheid van een wijkinitiatief benoemd als kansrijke wijk om voor 2030 van het aardgas af te gaan (Arnhem-West en Hoogkamp). In deze wijken/buurten werkt de gemeente nu intensief samen aan deze opgave. Ook voor het initiatief in Alteveer/Cranevelt zetten de gemeente kracht bij om het zonnepark te realiseren op het parkeerterrein van het Nederlands Openluchtmuseum.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Waar ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden maken wij afspraken met initiatiefnemers om bij te dragen aan een aardgasvrije wijkoplossing en niet op postzegelniveau te denken. Zo werken wij onder andere samen met Amvest aan de aardgasvrije opgave van de ontwikkeling op de HES en de naastgelegen buurt Hoogstede/Klingelbeek en met Klok/PDB samen op het voormalige AKZO-terrein en de naastgelegen buurt Plattenburg.

Ondersteunend beleid

Het ondersteunend beleid ligt op koers. Zo zijn de toolbox met instrumentarium (landelijk als gemeentelijk) op het gebied van financiering en subsidies en advies voor bewoners en bedrijven recent opgeleverd. Het plan van Aanpak energiearmoede wordt na de zomer ter vaststelling voorgelegd aan de raad. In het najaar volgt er een onderzoek naar duurzame bronnen en de warmte infrastructuur, voeren wij gesprekken met onder andere de Provincie over een Provinciaal warmtebedrijf en betrekken wij Arnhemse bedrijven voor advies en innovaties bij de wijkgerichte energietransitie.

Een regionale energiestrategie als invulling van het Klimaatakkoord

Opstellen concept bod aan Nationaal Programma RES

In mei 2020 is het voorlopig concept bod Regionale energiestrategie aan het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) aangeboden. In oktober volgt het concept bod, dat door de colleges is vastgesteld. De planning is, ook landelijk, door de coronacrisis opgeschoven van 1 juli naar 1 oktober. Na 1 oktober zal het PBL alle biedingen gaan doorrekenen. Het definitieve bod is gepland op 1 juli 2021.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-6.124	-7.593	-7.593	0	0
Baten	974	1.809	1.809	0	0
Saldo lasten en baten	-5.150	-5.784	-5.784	0	0
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	3.063	4.255	4.255	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	3.063	4.255	4.255	0	0
Prognose resultaat	-2.087	-1.529	-1.529	0	0

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	0				
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Ontrekkingen aan reserves	0				

S11 Ruimtelijke ontwikkeling

Op 18 mei heeft de minister aangegeven dat de invoering van de Omgevingswet met 1 jaar uitgesteld wordt naar 1-01-2022. De activiteiten die gepland waren in het kader van de invoering van de Omgevingswet in Arnhem gaan door volgens planning, maar er is meer tijd voor het oefenen met nieuwe werkwijzen. De Omgevingsvisie, het ontwikkelen van een Omgevingsplan en het digitaal inrichten van systemen gaat door. Het inrichten en borgen van werkprocessen en de projectmatige inspanningen om integraler te werken en burgerparticipatie te integreren zullen langer door lopen.

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status
Arnhem geeft richting	

Zie de toelichting bij de inspanning 'Ontwikkelen omgevingsvisie'.

Arnhem is fysiek op orde	

Zie de toelichting bij de inspanning 'Pilots en toewerken naar integraal omgevingsplan'.

Arnhem maakt mogelijk	

Zie de toelichting bij de inspanning 'Aansluiting op de Landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet'.

Milieubeheer en -handhaving leveren een bijdrage aan gezonde leefbare wijken en openbare ruimte	

Milieuhandhaving en Externe veiligheid liggen op koers. Voor de status energie en klimaat, duurzaamheid en lucht zie het programma Klimaat en energie. Bodem en grondwater ligt gedeeltelijk op koers. Geluid ligt niet op koers doordat veel nieuwe ontwikkelingen (nieuwe woningen) plaats vinden op geluidbelaste locaties. In 2019/2020 zijn twee invalswegen van stil asfalt voorzien. Hierdoor wordt de genoemde trend omgebogen naar een daling van aantal gehinderden.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Arnhem geeft richting	
Ontwikkelen omgevingsvisie	

De Omgevingsvisie Arnhem 2040 omvat het integrale toekomstbeeld voor Arnhem 2040 en de koers ernaartoe. De visie kan gezien worden als een integrale kop op sectoraal beleid en als kader voor toekomstige ontwikkelingen en initiatieven.
De omgevingsvisie voor Arnhem wordt inhoudelijk opgebouwd vanuit:

1. de ruimtelijke kwaliteiten van Arnhem, ook wel DNA genoemd. Het DNA is opgesteld.
2. de opgaven en ambities voor de leefomgeving, samengebracht in kansenkaarten per thema en uitgewerkt in een drietal mogelijke scenario's. De opgaven en ambities en de uitwerking in mogelijke scenario's zijn samengebracht in het Koersdocument dat in juli 2020 naar de gemeenteraad is gestuurd en de basis vormt voor het participatieproces met de stad.
3. een globaal wenselijk toekomstbeeld, verkregen uit de 2 bovengenoemde bouwstenen en input vanuit het participatieproces. Hiermee liggen we op schema. In de 2e helft van 2020 zal het gesprek met de stad plaatsvinden.

De visie omvat de koers voor Arnhem 2040 en is geen blauwdruk voor de toekomst. Tempo, (politiek) accent, en factoren als conjunctuur en (technologische) ontwikkelingen bepalen de exacte invulling bij de uitvoering. Bij vaststelling van de Omgevingsvisie in de 1e helft van 2021 wordt ook ingegaan op de wijze waarop met de visie gewerkt kan worden en hoe en wanneer de raad deze kan aanpassen.

Gesprek met de stad: In het gesprek proberen we aan de hand van het koersdocument aan te sluiten bij wat Arnhemmers belangrijk vinden voor de toekomst van hun stad: Hoe ziet Arnhem er dan uit?
In het koersdocument zijn scenario's opgenomen die prikkelend bedoeld zijn en helpen een gesprek te voeren over keuzes en prioriteiten voor Arnhem 2040.
De uitkomsten van het gesprek nemen we mee bij het opstellen van de omgevingsvisie, als advies aan het bestuur. De participatie heeft op de 'participatieladder' het niveau van raadplegen.
De betekent dat de als advies aan het bestuur bij het besluiten over de omgevingsvisie. De omgevingsvisie is alleen bindend voor het eigen bestuur. Dit traject ligt op schema en zal in de periode september - november 2020 uitgevoerd worden.

Arnhem is fysiek op orde	
Pilots en toewerken naar integraal omgevingsplan	

Over enkele jaren beschikt Arnhem over één integraal Omgevingsplan. Het Omgevingsplan bundelt niet alleen de regels voor de fysieke leefomgeving maar biedt ook meer inzicht en transparantie in ons omgevingsrecht en zorgt voor betere en snellere procedures. Dit allemaal met als doel om de belangrijke kwaliteiten van onze stad te beschermen en tegelijkertijd ruimte te bieden aan gewenste ontwikkelingen. Om te komen tot 1 Omgevingsplan doen we het volgende:

- Uniformeren en technisch op orde brengen bestaande planvoorraad
In 2019 zijn we begonnen met het opstellen en in procedure brengen van een aantal grote beheersgerichte bestemmingsplannen. Het doel hiervan is een actuele en meer integrale planvoorraad, die aan bepaalde technische eisen voldoet waardoor het grootste deel van de bestemmingsplannen straks makkelijker over te zetten zijn in het nieuwe Omgevingsplan. Voor deze opgave maken we gebruik van de experimenteerruimte (bestemmingsplan verbrede reikwijdte) van het ministerie van BZK. Onze ambitie was om voor 1 januari het grootste deel van de plannen in procedure te hebben. Dit is ons niet gelukt, door het uitstel van de Omgevingswet hebben we echter voldoende tijd om deze klus af te ronden.

-Digitaliseren ruimtelijk beleid en regelgeving
Een groot deel van de gemeentelijke verordeningen en beleidsregels die zich richten op de fysieke leefomgeving worden straks opgenomen in het Omgevingsplan. Voor de dienstverlening is het nodig dat deze regels zoveel mogelijk gebiedsspecifiek worden gemaakt zodat initiatiefnemers per adres kunnen zien welke regels van toepassing zijn. Vooruitlopend op de Omgevingswet zijn we in 2020 begonnen met het digitaliseren hiervan en we lopen hierbij op koers.

- Plan van Aanpak Omgevingsplan
De transitie naar 1 Omgevingsplan start op 1 januari 2022 en is een omvangrijke operatie waarvoor geen blauwdruk bestaat. Gemeenten hebben veel vrijheid in de wijze waarop ze hun Omgevingsplan kunnen vormgeven en in welk tempo ze dat doen. Om die reden zijn we in 2020 gestart met het opstellen van een plan van aanpak waarin de verschillende stappen en een voorstel voor de benodigde (raads)besluiten die straks genomen moeten worden. Het plan van aanpak wordt in het derde kwartaal voorgelegd aan de gemeenteraad.

Arnhem maakt mogelijk

Aansluiting op de Landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet

We werken stapsgewijs toe naar de aansluiting op de Landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet, en lopen daarin op schema:

- We bereiden ons voor op de aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dit houdt onder andere in een betere samenwerking met De Connectie en het selecteren van softwareleveranciers samen met de regiogemeenten Renkum en Rheden.
- Onze software wordt technisch aangesloten aan het DSO. Arnhem is voor de zomervakantie, met software voor het omgevingsplan, al aangesloten op het DSO. De software voor toepasbare regels wordt eind derde kwartaal aangesloten. We liggen op schema.
- Het inrichten van beide softwaresystemen start volgens planning dit jaar.
- We organiseren overleg en afstemming met ketenpartners om elkaar beter te leren kennen om ons voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet. Hierin worden stappen gezet, onder andere met de ODRA. Dit onderwerp vraagt wel aandacht tot aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet.
- De processen onder de omgevingswet in kaart brengen en implementeren zijn in kaart gebracht. Implementatie is gestart. We liggen op schema.
- Het doorontwikkelen van het initiatievenproces (onder andere door het in stand houden van de werkwijze van het transformatieteam) is een continue verbeterproces en verloopt naar wens.
- We passen de Arnhemse website aan zodat de inwoners snel en makkelijk hun nieuwe weg kunnen vinden. Deze actie vindt in 2021 plaats.

Milieubeheer en -handhaving leveren een bijdrage aan gezonde leefbare wijken en openbare ruimte

Activiteiten energie, duurzaamheid en luchtkwaliteit uitvoeren

Zie hiervoor de toelichting bij de doelen in het programma Klimaat en energie.

Activiteiten bodem en ondergrond uitvoeren

De aanpak van locaties met een milieurisico ligt op koers. Door de langjarige aanpak blijft het aantal ongeveer gelijk (20). Daarnaast zijn er door de actuele loodproblematiek 11 locaties met humane risico's. Dit aantal is vergelijkbaar met vorig jaar; een deel is gesaneerd maar er komen ook locaties bij. Deze worden in 2020/2021 gesaneerd.

Activiteiten externe veiligheid uitvoeren

In 2019 is er geen toename geweest van het externe veiligheidsrisico in woonwijken. Er is dus 0 maal afgeweken.

Activiteiten geluidshinder uitvoeren

In 2017 is in het kader van Omgevingslawaai vastgesteld wat het aantal geluidgehinderden en slaapverstoorden was ten opzichte van 2011. Beide indicatoren waren hoger. Oorzaak: veel nieuwe ontwikkelingen (nieuwe woningen) op geluidbelaste locaties. Deze trend wordt doorbroken door het uitvoeren van aanleg stil asfalt op de invalswegen van Arnhem en het vaststellen van een nieuw Actieplan. In dit nieuwe actieplan wordt de inzet van maatregelen om geluidhinder aan te pakken omgezet van incidentele maatregelen naar structureel meenemen van maatregelen bij onderhoud wegen. In 2019/2020 zijn twee invalswegen voorzien van stiller asfalt: Huissensestraat en Apeldoornseweg.

Activiteiten milieuhandhaving uitvoeren

Het handhavingsbeleid voor de fysieke leefomgeving wordt in 2020 geactualiseerd en in 2021 verwerkt in het werkprogramma van de ODRA.

Door vertraging in bestemmingsplanprocedures en de inpassing van gewijzigde inzichten voor sociale woningbouw zal een deel van de geplande productie voor 2020 van Schuytgraaf mogelijk net over de jaargrens heen schuiven.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-41.514	-77.787	-78.086	-189	-110
Baten	36.790	67.867	67.867	0	0
Saldo lasten en baten	-4.724	-9.920	-10.219	-189	-110
Toevoegingen aan reserves	-814	1.265	1.265	0	0
Onttrekkingen aan reserves	30	2.603	2.603	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-784	3.868	3.868	0	0
Prognose resultaat	-5.508	-6.052	-6.351	-189	-110

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-299	N			
Turap 2					
Grondzaken	-100	N	Gronddepot Oude Veerweg	I	AR
Grondzaken	-89	N	Mutatie gemeentefonds sept/dec circulaire DU bommenregeling	S	AR
Turap 1					
Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	-110	N	Plan van aanpak woningsplitsing	I	AR
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Ontrekkingen aan reserves	0				

Turap 2

Gronddepot Oude Veerweg

Er ligt in het gronddepot Oude Veerweg grond waarvoor de gemeente de verplichting heeft om deze grond af te nemen. Die grond moet daar ook weg. Het risico is dat deze grond is vervuild, en niet elders kan worden gebruikt. Dat zou tot hoge kosten leiden.
Er is €100.000 betaald om uit te zoeken óf en hoe ernstig deze grond is vervuild. De uitslag van dit onderzoek is nog niet bekend.

Mutatie gemeentefonds sept/dec circulaire DU bommenregeling
Betreft decentralisatie-uitkering. Tegenover deze extra uitgaven worden gelden ontvangen van het rijk. Deze baten zijn verantwoord onder programma S00 onder 'afwijking gemeentefonds'.

Teksten reeds opgenomen in Turap 1

Plan van aanpak woningsplitsing en verkamering controles en handhaving
Voor panden waar meer dan vier kamers worden verhuurd geldt op basis van nationale wetgeving een meldingsplicht. De gemeente Arnhem kent ongeveer 500 van dit type gemelde kamerverhuurbedrijven. De afgelopen drie jaren gaf de gemeente Arnhem opdracht voor het uitvoeren van 100 handhavingsacties bij kamerverhuurbedrijven door de ODRA. Structureel is er budget voor iets minder dan 50 acties. De controles van de ODRA hebben een integrale benadering waarbij naast brandveiligheid wordt gekeken naar zaken zoals illegale splitsing van bouwwerken, gezondheid, ondermijning, constructie, strijdigheid met bestemmingsplannen. Bij kamerverhuurbedrijven is de kans op overlast groot. Ook is er sprake van significante risico’s. Daarbij is het naleefgedrag van kamerbewoners veelal slecht: in 95% van de gevallen worden tekortkomingen geconstateerd. Uitbreiding van de handhavingscapaciteit van de ODRA is daarom noodzakelijk. Om alle kamerverhuurbedrijven de komende drie jaar te bezoeken en acties in reserve te houden voor incidenten en overlastmeldingen dient het aantal handhavingsacties te worden verhoogd naar 200. Dit leidt tot een knelpunt van € 110.000 (in 2020 tot en met 2022).

S12 Wonen en leefomgeving

Voortgang doelen

Prestatiedoelen	Status
Beschikbare en betaalbare woningen	

Zie de toelichtingen bij de bijbehorende inspanningen hieronder.

Duurzame en levensloopgeschikte woningen

Zie de toelichtingen bij de bijbehorende inspanningen hieronder.

Leefbare woonomgeving

Zie de toelichtingen bij de bijbehorende inspanningen hieronder.

Arnhems groen versterken

De diverse inspanningen om het Arnhemse groen te versterken zijn opgepakt en lopen volgens planning.

Arnhem klimaatbestendig maken

De strategie klimaatadaptatie is afgerond en is na de zomer aan de raad aangeboden. De begeleidende uitvoeringsagenda geeft aan op welke manier dat gebeurt.

Dierenwelzijn

De visie en uitvoeringsagenda dierenwelzijn worden binnenkort aan de raad voorgelegd.

Minder restafval

Diftar is per 1 juli 2020 ingevoerd. Eind 2020 verwachten we de eerste effecten van de systeemwijziging te kunnen analyseren.

Voortgang inspanningen

Prestatiedoelen/Inspanningen	Status
Beschikbare en betaalbare woningen	
30% sociale huurwoningbouw over de te realiseren projecten (amendement 19A65)	

Het Plan van Aanpak woningbouwontwikkeling waarin de maatregel 'we zorgen voor minimaal 30% sociale huurwoningbouw over de te realiseren projecten en monitoren de nieuwbouw en de behoefte' is opgenomen is op 17 december 2019 aangeboden aan de Raad en op 8 juli vastgesteld door de Raad. In de programmering van woningbouwprojecten wordt gerekend met 30% sociale huurwoningen in de zachte plannen. We voeren gesprekken met de Arnhemse corporaties over de invulling van de sociale huurwoningen.

Uitbreiden woonwagenlocaties

De gemeente heeft de regie genomen om samen met de corporaties te komen tot een Plan van Aanpak. Op 1 juli 2020 is het Plan van Aanpak met een raadsbrief aangebonden aan de Raad.

Voldoende woningen voor alle Arnhemmers

De woonafspraken over de uitstroom zijn in mei 2020 geëvalueerd en de actiepunten worden in de tweede helft van 2020 opgepakt. Dit zal in 2021 nog verder vervolg nodig hebben. De coronacrisis heeft geleid tot een extra knelpunt in de daklozenopvang waardoor daar momenteel de prioriteit ligt.

Collectieven, zelfbouw en flexwonen bevorderen

Recentelijk is er een locatie beschikbaar gesteld voor CPO in Coehoorn. Voor de locatie Gaardenhagen wordt momenteel onderzocht of herverkaveling mogelijk is. Hierin wordt naast het toevoegen van CPO ook gekeken of de huidige zelfbouw kavels verkleind kunnen worden zodat deze voor een grotere doelgroep beschikbaar komen. Daarnaast zijn er dit jaar meerdere zelfbouwlocaties succesvol aangeboden in Schuytgraaf.

Duurzame en levensloopgeschikte woningen

Woningen verduurzamen

Voor 2020 hebben we afspraken gemaakt met de corporaties over verduurzamen van bestaande woningen en energietransitie. Voor het maken van afspraken voor 2021 zijn we in voorbereiding.

Levensloopgeschikte woningen ontwikkelen en bestaande woningen levensloopgeschikter maken

Momenteel wordt het doelgroepenonderzoek verricht; de resultaten worden in de tweede helft van het jaar intern en extern besproken. De huisvestingsopgave die hieruit naar voren komt zal richting geven aan de gewenste woningbouw per wijk.

Leefbare woonomgeving

Opstellen wijkvisies samen met wijkteams Leefomgeving

Zoals afgesproken in de prestatieafspraken komen we met de corporaties tot handelingskaders voor vier wijken (zie prestatieafspraken 2019 en 2020). Voor de Geitenkamp en Immerloo worden deze momenteel opgesteld. We sluiten hierbij aan bij de Arnhem Oost aanpak uit de woondeal waarin voor 5 wijken in Arnhem een impactanalyse in 2020 wordt opgesteld.

Beleid op splitsen en verkameren van woningen

Het plan van aanpak splitsing en verkamering is door de Raad op 17 juni 2020 vastgesteld.

Arnhems groen versterken

Versterken groenstructuur

Genoemde acties zijn opgepakt en lopen grotendeels volgens planning.

Natuurvriendelijke stad

Aan alle inspanningen wordt momenteel gewerkt en loopt volgens planning.

Groene en gezonde stad - Parken en bossen die minder worden bezocht aantrekkelijker en toegankelijker maken

Hieraan wordt onder andere invulling gegeven door 'Veluwe op 1'.

Duurzame stad

Bomenplan is vastgesteld; overige inspanningen vormen continu proces.

Samenwerkende stad

De subsidieregeling voor klimaatadaptatie is verruimd; voor elk park zijn schouwgroepen actief; taakverdeling Natuurcentrum en Molenplaats wordt momenteel gestroomlijnd.

Arnhem klimaatbestendig maken

Kwetsbaarheid in beeld brengen en een klimaattoets ontwikkelen en invoeren

Aan de hand van een actualisatie van de stresstest zal de kwetsbaarheid van Arnhem voor de klimaatverandering nader in beeld gebracht worden. Invoering klimaattoets is gestart en zal de komende periode verder ontwikkeld en geïmplementeerd worden.

Kansen benutten

Kansen die zich voordoen bij openbare-ruimte projecten worden benut om de klimaatadaptatie te vergroten.

Dierenwelzijn

Maatregelen dierenwelzijn

De gesprekken met betrokkenen over toekomst dierentehuis lopen. De doorstart pilot bijdrage dierenartskosten heeft plaatsgevonden.

Minder restafval

Opnieuw afsluiten ondergrondse containers (afronden omgekeerd inzamelen)

Diftar is per 1 juli 2020 ingevoerd.

Invoering Diftar

Diftar is per 1 juli 2020 ingevoerd

Communicatie en voorlichtingscampagne ter ondersteuning van Diftar

Diftar is per 1 juli 2020 ingevoerd. Er is een intensieve voorbereidingsperiode aan vooraf gegaan waarbij een deel van de geplande interactieve communicatieacties door de coronarestricties is komen te vervallen. Het accent van de communicatie in de afgelopen periode heeft vooral gelegen op wat we noemen de 'schone stad', en is op een alternatieve wijze ingevuld via de huis-aan-huis verspreide infowijzer en een speciaal belteam voor ondersteuning op afvalvragen.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de begroting en Turap 2 toegelicht.

	Begroting Primitief 2020	Begroting Juli 2020	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2 (aanvullend op Turap 1)	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	-32.478	-34.835	-35.505	-315	-355
Baten	37.873	39.147	39.147	0	0
Saldo lasten en baten	5.395	4.312	3.642	-315	-355
Toevoegingen aan reserves	-200	-247	-847	-600	0
Onttrekkingen aan reserves	1.286	2.864	3.189	0	325
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.086	2.617	2.342	-600	325
Prognose resultaat	6.481	6.929	5.984	-915	-30

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-670	N			
Turap 2					
Openbare ruimte	-600	N	Extra activiteiten afvalinzameling (gewijzigde impactanalyse)	I	AR
Openbare ruimte	-25	N	Openbare ruimte klaarmaken voor 1,5m samenleving (impactanalyse)	I	AR
Openbare ruimte	-40	N	Motie Merlijn Schrijvers	I	AR
Groen	-250	N	Extreme droogte in het voorjaar	I	AR
Groen	600	V	Bodembeheer buitenwater - baggeren "Onderlangs"	I	BR
Turap 1					
Dierenwelzijn	-60	N	Uitvoering dierenwelzijn	S	AR
Openbare ruimte	30	V	Incidentele bijdrage dekking Uitvoering dierenwelzijn	I	AR
Groen	-250	N	Bomenbeleid	S	AR
Wonen	-75	N	Woondeal Arnhem-Nijmegen	I	AR
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	-600	N			
Turap 2					
BR Groot onderh.en verv.openbare ruimte	-600	N	Bodembeheer buitenwater - baggeren "Onderlangs"	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	325	V			
Turap 1					
BR Groenfonds	250	V	Groen/Bomenbeleid	I	BR
BR Volkshuisvesting	75	V	Wonen/Woondeal Arnhem-Nijmegen	I	BR

Turap 2

Extra activiteiten afvalinzameling (gewijzigde impactanalyse)

Doordat inwoners als gevolg van corona meer thuis blijven is er meer huishoudelijk afval. Daarom zijn er extra ledigingen van restafvalcontainers, papiercontainers, wordt er vaker met kraakpersvrachtswagens gereden voor onder andere het verwijderen bijplaatsingen en extra gratis grofvuilrondes. De verwachting is tevens dat in het 2e halfjaar het betaalde aanbod van grofvuil lager wordt dan geraamd. Tevens wordt een verdere daling van de oudpapierprijs verwacht, zal de inzameling van minicontainers oudpapier met beladers van Suez plaatsvinden en zullen verenigingen gecompenseerd worden voor hun daardoor misgelopen oudpapiervergoeding.

Openbare ruimte klaarmaken voor 1,5m samenleving (impactanalyse)
Het ondersteunen/adviseren op gebied van inrichting van de openbare ruimte op met 1,5 meter maatregelen. Het aanpassen van in- en uitstaproutes van bushalten is reeds in gang gezet (€25.000).

Motie Merlijn Schrijvers
Extra budget voor 2020 inzake lokale 'extra's' in de openbare ruimte (kunst, groen en spelaanleidingen) als gevolg van het aannemen van de motie 'Merlijn Schrijvers'.

Extreme droogte in het voorjaar
Als gevolg van de extreme droogte dit voorjaar zijn er extra kosten gemaakt om de gevolgen hiervan te bestrijden. De extra werkzaamheden bestaan voornamelijk uit het verwijderen van dode takken en bomen op gevaarlijke plekken zoals wandelpaden in parken alsmede uit het nathouden van jonge aanplant. De extra kosten hiervoor worden ingeschat op €250.000. Indien de droogte de komende maanden blijft aanhouden, is een verdere stijging van dit bedrag niet uitgesloten.

Bodembeheer buitenwater - baggeren "Onderlangs"
Voor de baggerwerkzaamheden Onderlangs heeft de gemeente Arnhem nog tijd nodig voor een goede voorbereiding (welke zich terugverdient in de uitvoering). Het is een complex project. Daarnaast werken we hierbij in de beschermingszone van de dijk (eigendom Waterschap en dat vraagt meer tijd dan verwacht). Uitvoering nu gepland in voorjaar 2021.

Teksten reeds opgenomen in Turap 1

Dierenwelzijn
Er ontstaan meerkosten als gevolg van een integrale aanpak voor bevordering dierenwelzijn waarbij dierenartskosten minima een belangrijk onderdeel vormen. Voor 2020 is hiervoor vanuit de beleidsterreinen Openbare Ruimte (€ 30.000) en Armoede (€ 30.000, zie programma S06) incidentele dekking gevonden.

Bomenbeleid
De lasten voor het bomenbeleid in 2020 worden gedekt door de inzet van de aanwezige middelen in de BR Groenfonds.

Woondeal
Op 4 maart is de Woondeal Arnhem-Nijmegen ondertekend. De Woondeal is een set afspraken tussen het Rijk, provincie, de gemeenten Nijmegen en Arnhem en de regio Arnhem-Nijmegen.
Deze overheden gaan een langjarige samenwerking aan voor het bouwen van meer woningen, de aanpak van excessen op de woningmarkt en het verbeteren van de leefbaarheid in de wijken.
Door het afsluiten van de Woondeal krijgen urgente maatschappelijke opgaven die we in Arnhem hebben financieel prioriteit bij het Rijk. Dit zijn opgaven op het gebied van wonen, maar ook thema's als groen en circulair, leefbaarheid, verstedelijking en gebiedsontwikkeling.

Vanuit het Rijk en provincie komt er ongeveer een miljoen euro vrij om met de uitvoering van deze Woondeal aan de slag te gaan. Om deze langjarige samenwerking vorm te geven hebben we binnen de gemeente Arnhem extra capaciteit nodig, onder andere voor programmasturing en plankosten. Voor het jaar 2020 zijn deze kosten op te vangen in de BR Volkshuisvesting.

Bijlage 2 - Investeringen

Jaarlijks wordt het Meerjarig InvesteringsPlan (MIP) in de Begroting geactualiseerd. In deze Turap wordt gerapporteerd over de verwachte realisatie van de begrote investeringen halverwege het jaar 2020. Op basis van een inventarisatie van de inmiddels gerealiseerde investeringen in het eerste halfjaar en verder een prognose voor de resterende maanden van 2020 zien we dat ondanks de beperkingen in dit coronajaar de begrote investeringen grotendeels zullen worden gerealiseerd.
Van de € 62,5 miljoen die was verwacht voor de geactualiseerde jaarschijf 2020 zal ten minste € 51,2 miljoen worden gerealiseerd (80%). In de grote investeringsopgave rond onderwijshuisvesting van € 27 miljoen lijken geen achterstanden op te treden.

We zien alleen een achterblijver van investeringen in de openbare ruimte betreffende parkeren, wegen (beheer, groot onderhoud en ontwikkeling), openbare verlichting (begroot € 11 miljoen, realisatie € 3,7 miljoen), in Huisvesting en Facilitaire Zaken (HFZ) en ICT (begroot € 3,5 miljoen, realisatie € 1 miljoen).

Bijlage 3 - Beheersing verbonden partijen

In de MJPB 2020-2023 is voor de verbonden partijen, die op basis van de risicokaart in onderlinge vergelijking het hoogste scoren, een beheerstrategie opgesteld. In deze Turap is de voortgang van de beheerstrategie van deze partijen aangegeven.

BVO DRAN

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Voortgang Beheersstrategie (Turap 2)

Corona heeft ook invloed op het doelgroepenvervoer gehad de afgelopen maanden. Daarnaast is de aanbesteding inmiddels afgerond en zijn de nieuwe vervoercontracten ingegaan op 1 augustus. Over beide is in diverse raadsbrieven en raadsvoorstellen gecommuniceerd en ook de resultaten van de aanbesteding zijn gedeeld. Daarnaast zijn in de beleidsregels Wmo en Jeugdwet een aantal wijzigingen doorgevoerd welke beheersmaatregelen zijn voor het doelgroepenvervoer, zoals opgenomen in de MJPB van de gemeente Arnhem 2020-2023. Ook is er een nieuwe verordening leerlingenvervoer welke ook bijdraagt aan de beheersmaatregelen. Zoals al bekend zijn deze beheersmaatregelen nog niet opgenomen in de MJPB 2021-2024 van de BVO DRAN, aangezien er op dat moment niet duidelijk was op welke termijn deze beheersmaatregelen doorgevoerd gaan worden en op welke termijn deze dan ook een besparing opleveren. In verband met de huidige situatie rondom corona zijn sommige beheersmaatregelen uitgesteld of worden later doorgevoerd. De verwachting is dat eind dit jaar de eerste resultaten zichtbaar zijn van de beheersmaatregelen en dat dit dan ook effect heeft op de jaarrekening 2020 van de BVO DRAN en daarmee ook de afrekening met de gemeente Arnhem, waarbij natuurlijk rekening gehouden moet worden met de huidige situatie rondom corona.

GR Omgevingsdienst Regio Arnhem

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Voortgang Beheersstrategie (Turap 2)

- ODRA levert maandelijks productiecijfers en urenoverzichten.
- Realisatie van producten en uren kan zo getoetst worden aan planning en budget, zo nodig kan worden bijgestuurd en zullen relevante ontwikkelingen gemeld worden in de financiële cyclus van de gemeente.
- De portefeuillehouder heeft zitting in het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur van ODRA. Meerdere keren per jaar worden financiële tussenrapportages van ODRA in de bestuursvergaderingen besproken. De businesscontroller Arnhem adviseert de portefeuillehouder op deze rapportages en kan risico's vroegtijdig signaleren.
- Verbeterplan voor de controlfunctie: ODRA rapporteert de voortgang hiervan regelmatig in het bestuurlijk overleg. Belangrijkste verbeterpunten zijn het beter laten aansluiten van de P&C cyclus bij die van de gemeenten en het op orde brengen van de administratieve organisatie en bedrijfsvoering, waardoor betere sturing mogelijk is.
- ODRA is samen met de deelnemende gemeenten actief bezig met de invoering van de Omgevingswet en rapporteert hier geregeld over. Er wordt veel overlegd tussen gemeente en ODRA.
- Er kunnen grote verschillen zitten tussen jaren. Om hierop te anticiperen houdt ODRA een flexibele schil met personeel aan.

- De gemeenteraad wordt in de loop van 2020 geïnformeerd over de voortgang en effecten van het outputgericht werken.
- Allereerst is er wekelijks werkoverleg tussen de accounthouders van beide partijen. De cijfers worden met deze frequentie ook in het accountoverleg besproken. Dit ligt vanaf de jaarwisseling stil omdat de accountmanager bij ODRA vertrokken is en de functie nog niet is ingevuld. Bespreking van cijfers gebeurt ad hoc en dan met de controller van ODRA en zo nodig betreffende productcoördinator.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR)

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Voortgang Beheersstrategie (Turap 2)

Tweemaandelijks bespreken de bestuurscommissies inhoudelijk de voortgang van hun modules. Zij zitten er kort op om eventuele afwijkingen bij te sturen. In het DB worden de financiële tussenrapportages besproken. Hierin zijn grote afwijkingen gemeld. De beheerstrategie is besproken met de financial controller van de MGR.

BVO De Connectie

BVO De Connectie

Voortgang Beheersstrategie (Turap 2)

Door de Connectie wordt actief gestuurd op de in de begroting van de Connectie opgenomen risico's. Zo zijn er, in samenspraak met de drie gemeenten, negen verbeterpaden opgesteld die ertoe moeten leiden dat: 1. Het gewenste niveau van de informatievoorziening wordt bereikt (basis op orde). 2. De governancestructuur verder wordt ingericht waarbij afspraken worden vastgelegd over rollen, verantwoordelijkheden en de wijze van samenwerking.
Deze 9 paden zijn vertaald naar concrete opdrachten en zijn belegd binnen De Connectie en de drie deelnemende gemeenten. Daar wordt periodiek over gerapporteerd. Daarnaast heeft De Connectie in afstemming met de drie gemeenten een ontwikkelperspectief 2020-2024 opgesteld. Met als doel de komende jaren naar een volwassen organisatie te groeien.

Het ontwikkelperspectief 2020-2024 is afgerond in 2020 en ter kennisname voorgelegd aan de gemeenteraden. Dit ontwikkelperspectief krijgt nog een vervolg.
De vastgestelde 9 verbeterpaden zijn vertaald naar concrete opdrachten en belegd binnen de verantwoordelijke organisatie. Op de voortgang en implementatie wordt strak gestuurd door het controllersoverleg, het opdrachtgeversoverleg en het bestuur van De Connectie.

Harmonisatie en standaardisatie moeten verder doorontwikkeld worden. Hierbij ligt de aandacht vooral op ICT-landschap.

Sportbedrijf Arnhem B.V.

Sportbedrijf Arnhem

Voortgang Beheersstrategie (Turap 2)

Het Sportbedrijf is de grootste uitvoerder is van het sportbeleid van de gemeente Arnhem. Bij de verzelfstandiging van het Sportbedrijf, zijn vanuit de gemeente als opdrachtgever en eigenaar van het Sportbedrijf, afspraken gemaakt over de informatie- en stuurmogelijkheden voor de gemeente.

In 2020 is er meermaals overleg geweest tussen de opdrachtgever, de aandeelhouder, de RVC en het MT van Sportbedrijf Arnhem. Afgesproken is dat het governance model geëvalueerd wordt en er een ambtelijk voorstel gedaan wordt over de meest geschikte relatievorm tussen Gemeente en Sportbedrijf Arnhem. Met name de relatievorm met betrekking tot dienstverlening op het gebied van beheer en exploitatie van accommodaties wordt onder de loep genomen.

In het voorjaar van 2020 is uit de benchmark gebleken dat de gemeente Arnhem relatief veel geld uitgeeft aan sport in vergelijking met andere gemeenten. Er is een extern onderzoek gestart om deze verschillen te kunnen verklaren.

De organisatie van het Sportbedrijf en de samenwerking met de gemeente Arnhem moet de komende jaren nog verder professionaliseren. In 2020 hebben SBR en teams Leefomgeving stappen hebben gezet in werkwijze en gezamenlijk opdrachtgeverschap. De afstemming tussen teams Leefomgeving en het Sportbedrijf komt op gang. De financiële functie binnen het Sportbedrijf moet zich nog steeds ontwikkelen, het vraagt nog nadere aandacht met betrekking tot de kwartaalrapportages in relatie tot het jaarresultaat.

De informatievoorziening van het Sportbedrijf aan de gemeente Arnhem als opdrachtgever, is in ontwikkeling. Het inzicht in de kostprijs van de producten is nog nihil. In de eerste en tweede kwartaalrapportages ligt nog te sterk de nadruk op het financiële aspect, in plaats van de impact. Afspraak is om vanaf september een gezamenlijk traject te starten om te komen tot betere product/dienst categorieën in relatie tot de doelstellingen van de gemeente Arnhem. Het sportbedrijf heeft in de kwartaalrapportages steeds conform afgesproken format gerapporteerd. Over de kwaliteit en met name over de (on-)mogelijkheden van rapportage over effectiviteit en efficiëntie van interventies in de stad wordt nog met elkaar gesproken, alsmede wensen voor de toekomst op wijkniveau. Dus ook na drie jaar als zelfstandige organisatie, is ook de informatievoorziening nog in ontwikkeling.

In navolging van 2019 is in 2020 de opdrachtgever bezig geweest met het rechttrekken van zogenaamde 'weeffouten' die ontstaan zijn bij de verzelfstandiging van het Sportbedrijf in 2017. Deze worden steeds inzichtelijker en zijn reeds deels opgelost in 2020.

Bijlage 4 - Stand van zaken amendementen en moties

Tijdens de besluitvormende vergadering op 13 november zijn verschillende moties en amendementen door de gemeenteraad aangenomen. Deze zijn hieronder aangegeven, waarbij de voortgang is aangegeven.

Amendementen

"Niet in mijn wijk"(19A60)
De tekst is opgenomen in de geamendeerde MJPB 2020-2023. In overleg met de politie wordt gewerkt aan een praktische opzet om omwonenden te informeren na ontmanteling en eventueel sluiten van drugsproductie-locaties en waarbij Arnhemmers eveneens worden geïnformeerd over de gevaren van drugs(productie) en de mogelijkheden van het vermoeden van drugsproductie en -handel in de woon- en leefomgeving. Naar verwachting zal de uitvoering in de tweede helft van 2020 operationeel zijn.

Open Data (19A64)
De tekst is opgenomen in de geamendeerde MJPB 2020-2023. Er is een plan van aanpak opgesteld voor het uitbreiden van Open Data van Arnhem, dit is nu in route naar college en raad. Uitvoering van het plan start in 2020. We richten ons op transparantie van de gemeente én op de behoeften van externe stakeholders. We nemen deel aan landelijke initiatieven om in de voorhoede van deze ontwikkelingen deel te nemen.

Aanvullende coalitieafspraken wonen (19A65)
De tekst is opgenomen in de geamendeerde MJPB 2020-2023. In het plan van aanpak woningbouwontwikkeling dat op 17 december 2019 aan de Raad is toegezonden en dat momenteel ter besluitvorming ligt bij de Raad is de tekst overgenomen ter uitvoering .

Aanvullende coalitieafspraken zorg (19A66)
De wijzigingen zijn verwerkt in de teksten en tabellen in de geamendeerde MJPB 2020-2023.

Eerlijke klimaatcijfers in de begroting (19A71)
Het woord 'biomassa' is bij indicatoren uit de begroting gehaald.

Reservering budget tegemoetkoming dierenartskosten voor minima (19A74)
Dit amendement is uitgevoerd.

Niet overhaast besluiten (19A78)
In de geamendeerde MJPB 2020-2023 is de tekst van het addendum MJPB 2020-2023 niet opgenomen.

Moties

Impuls openbare toiletten in de binnenstad, de wijken én bij winkelcentra (19M123)
Zie de toelichting hieronder bij de motie 19M143.

Jeugdbudgetten reëel begroot, geen papieren werkelijkheid (19M124)
We gaan nog steeds uit van de verwachting (net als het overgrote deel van de andere gemeenten) dat gemeenten structureel door het Rijk gecompenseerd worden voor de stijgende kosten jeugdzorg. Er zijn geen redenen zijn om af te wijken van de MJPB 2020-2023 op dit punt. Om tegemoet te komen aan de motie, nemen we in het risicoprofiel een risico op met een hoge kans (90%) op geen structurele compensatie vanuit het Rijk.

Concrete visie op circulair Arnhem (19M125)
Wordt uiterlijk het vierde kwartaal van 2020 verwacht.

Aanpak schimmelwoningen (19M127)
Motie afgedaan met het opnemen in de prestatieafspraken 2020 van afspraken over schimmelwoningen

Dekking blauwe golven (19M135)
Het raadsvoorstel hiertoe ligt voor bij de raad.

Op naar een rookvrije generatie (19M137)
Momenteel ligt het plan 'Gezond en Fit; Aanpak voor een gezonde leefstijl in Arnhem' ter vaststelling voor aan de Raad. Met dit plan wordt de motie afgedaan. Het plan schetst de ambities voor gezondere en fittere Arnhemmers, waaronder de ambitie te komen tot een generatie die rookvrij kan opgroeien. Hoe we hieraan concreet invulling gaan geven, staat uitvoerig beschreven in de raadsbrief 'Rookvrije Generatie' die op 9 juni 2020 aan de gemeenteraad is aangeboden.

Subsidieregeling Burgerkracht sociaal domein (19M138)
Het nog beschikbare budget in de BR Burgerinitiatieven Sociaal domein is beschikbaar gehouden en we zijn in overleg met de initiatiefnemers Bugerkracht over een vervolg.

Verbinding buurthuis met wijk (19M139)
De gemeenteraad heeft voor de zomer een raadsinformatiebrief ontvangen als tussenrapportage. Met de buurthuizen werken we goed samen en we faciliteren hen op de korte en op de (iets) langere termijn. HIermee is de motie nog niet geheel afgedaan, het gaat om samenwerkingsproces.

Gemeentelijk vastgoed voor maatschappelijke doeleinden (19M140)
Per brief aan de gemeenteraad (21 januari 2020, zaaknummer 424712) is gemeld de motie als afgedaan te beschouwen. Hetgeen met de motie beoogd wordt, is de actuele werkwijze. Er is nog een restant van een taakstelling van uw raad, om door verkoop van overtollig vastgoed inkomsten te genereren (t/m 2021 nog € 666.000 structureel). Bij de uitvoering van deze taakstelling vindt altijd eerst een afweging plaats of het betreffende vastgoed alsnog benut kan worden tegen kostprijsdekkende huur. Zo is in de afgelopen tijd het pand van de voormalige school De Vlindertuin aan de Sperwerstraat na een proefperiode behouden voor de wijk, en is momenteel in onderzoek hoe het vrijkomende pand van het Lorentzcollege aan de Groningensingel gebruikt kan worden.

Budget curatieve plaagdierbestrijding inzetten voor doel (19M141)
Motie is uitgevoerd.

Maak werk van (dekking voor) de Arnhemse standaard toegankelijkheid (19M143)
Met het uitvoeringsplan Inclusie geven we invulling aan de volgende moties:
- 'Verdere invulling inclusief Arnhem' (17M63g). Deze motie is al eerder afgedaan en wordt hiermee nader ingevuld.
- ‘Maak werk van de Arnhemse Standaard Toegankelijkheid’ (19M143) via het plan van aanpak VN-verdrag Handicap.
- In het plan van aanpak VN-verdrag Handicap (inclusief AST) wordt invulling gegeven aan 'Impuls openbare toiletten in de binnenstad, wijken én bij winkelcentra' (19M123). Dit plan van aanpak is een nadere uitwerking van de Arnhemse Inclusieagenda, waartoe eerder werd opgeroepen in de motie 'Arnhemse Inclusie Agenda' (16M12).

Armoede door de ogen van kinderen (19M148).
Met de nieuwe aanpak (de) Weg uit Armoede is uitvoering gegeven aan deze motie.

Betere begeleiding nareizigers (19M154)
De gemeenteraad is geïnformeerd over deze motie middels de raadsinformatiebrief 'Stand van zaken actieplan voor nieuwkomers 2019-2022' en motie 'Betere begeleiding nareizigers' op 24 maart 2020 en hiermee is de motie afgedaan.

Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn (19M155)
Zowel de visie als de uitvoeringsagenda komen dit najaar nog naar de raad.

Aanvulling raadsvoorstel AKU fontein (19M157)
De inhoud van de motie wordt meegenomen in de uitwerking Gele Rijders Plein.

Geen asielopvang op camping Arnhem (19M158)
Motie afgedaan met de raadbrief zaaknummer 354600, d.d.7 april 2020 met als onderwerp, afhandeling moties vakantiepark Arnhem

Geen erbarmelijke huisvesting van arbeidsmigranten op camping Arnhem (19M159)
Motie afgedaan met de raadbrief zaaknummer 354600, d.d.7 april 2020 met als onderwerp, afhandeling moties vakantiepark Arnhem

Stop de toestroom naar camping Arnhem (19M160)
Motie afgedaan met de raadbrief zaaknummer 354600, d.d.7 april 2020 met als onderwerp, afhandeling moties vakantiepark Arnhem

Begrotingswijziging Exploitatie

Nr. : 20-015
Onderwerp : Turap-2 2020
Raad d.d. :
Zaaknr. : 502865
Toelichting: : Begrotingswijziging behorend bij Turap-2 2020

Programma's	2020						2021						2022						2023						2024						2025						2026					
	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo
Wijkprogramma's																																										
Geb 0 Gebied nader te verdelen																																										
Geb 1 CSA	388	670	**282**			**282**																																				
Geb 2 Noordwest	842		**-842**			**-842**																																				
Geb 3 Noordoost	548		**-548**			**-548**																																				
Geb 4 Presikhaaf	418		**-418**			**-418**																																				
Geb 5 Malburgen	756		**-756**			**-756**																																				
Geb 6 Schuytgraaf/Elderveld	859		**-859**			**-859**																																				
Geb 7 De Laar/Elden	554		**-554**			**-554**																																				
Geb 8 RKV	758		**-758**			**-758**																																				
	5.124	**670**	**-4.454**			**-4.454**																																				
Stedelijke programma's																																										
S00 Bestuur, dienstverlening en financ	1.061	23.070	**22.009**	-509	1.302	**23.820**																																				
S01 Veiligheid	623	-100	**-723**			**-723**																																				
S02 Bereikbaarheid	376	-3.296	**-3.672**	691	250	**-4.113**																																				
S03 Economie	-64	-35	**29**			**29**																																				
S04 Onderwijs	136		**-136**			**-136**																																				
S05 Cultuur	64		**-64**			**-64**																																				
S06 Participatie en armoedebestrijding	9.028	8.650	**-377**		750	**373**																																				
S07 Zorg	2.821	195	**-2.626**		1.000	**-1.626**																																				
S08 Welzijn en inclusie	3.255		**-3.255**		410	**-2.845**																																				
S09 Gezondheid en sport	602		**-602**		120	**-482**																																				
S10 Klimaat, energie en milieu																																										
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	189		**-189**			**-189**																																				
S12 Wonen en leefomgeving	1.410		**-1.410**	600	925	**-1.085**																																				
	19.502	**28.485**	**8.983**	**782**	**4.757**	**12.958**																																				
Totaal	24.625	29.155	**4.530**	782	4.757	**8.505**																																				

VASTGESTELD DOOR DE AGENDACOMMISSIE OP 2 SEPTEMBER

GEMEENTE Arnhem

Notitie

Voorstel betreffende behandeling Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen

Datum	:	2 september 2020
Aan	:	Agendacommissie
Van	:	K. Vons tel. 377 4087
Betreft	:	Voorstel betreffende behandeling Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen.

Inleiding en doel notitie

Deze notitie behandelt de planning en procedure van behandeling van de Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen. De Begroting, die voorheen MJPB werd genoemd, is een uitwerking van de Perspectiefnota en de Herstelagenda. Het inspreken heeft daar uitgebreid plaatsgevonden. Bij dit proces is het inspreken nog steeds mogelijk, maar op minder uitgebreide wijze.
Bij de uitwerking van onderdelen van het onderstaande proces zal met zorg naar de inachtneming van de maatregelen rondom Corona gekeken worden.

Chronologische planning

Streefdatum woensdag 23 september, uiterlijk vrijdag 25 september

De Begroting verschijnt en wordt digitaal en op papier (indien gewenst) aan fracties beschikbaar gesteld.

Woensdag 23 september t/m zondag 4 oktober

Periode van indiening van *schriftelijke technische* vragen. Vragen ingediend vóór maandag 5 oktober 09.00 uur worden z.s.m. beantwoord en zijn gegarandeerd beantwoord op uiterlijk maandag 12 oktober. Schriftelijke technische vragen die na afloop van deze periode worden gesteld, worden zoveel als mogelijk beantwoord, doch de termijn waarop is onzeker.

Woensdag 7 oktober

Raadsleden en fractievolgers stellen *mondelinge technische* vragen aan beleids- en financiële ambtenaren. De accountant zal ook aanwezig zijn om vragen te kunnen beantwoorden. Deze mogelijkheid wordt geboden om druk op het aantal schriftelijke technische vragen te verminderen. Er zijn geen leden van het college betrokken, het is technisch van aard. De technische briefing neemt niet de hele avond in beslag, zodat er ruimte is voor het behandelen van overige onderwerpen.

Woensdag 14 oktober

Bespreking Begroting, in raadskamers geordend per wethouder. Er zal begonnen worden met het inspreekmoment, waarbij insprekers 5 minuten het woord krijgen en daarna kan de raadskamer vragen stellen. Nadat alle insprekers gehoord zijn, zal de raadskamer starten met de meningsvorming 1. Deze behandeling wijkt af van de meningsvorming 1 orde, in die zin dat er geen pitch van de fracties zal zijn en ook geen korte reactie van de wethouder. De behandeling zal plaatsvinden in twee termijnen, waarbij woordvoerders in hun termijn vragen kunnen stellen en standpunten kunnen

uitspreken. Interrupties zijn toegestaan. In de tweede termijn kunnen woordvoerders nog reageren op de eerste termijn van het college en daarnaast aangeven of en zo ja op welke onderwerpen zij moties en/of amendementen overwegen in te dienen. Ruime vergadertijd is noodzakelijk om de M1 af te kunnen ronden.

Maandag 19 oktober tot vrijdag 23 oktober
Herfstreces

Donderdag 15 oktober tot en met vrijdag 30 oktober
De fracties dienen hun concept moties en amendementen in voor de Meningsvorming 2 bespreking.

Woensdag 28 oktober
Eventuele uitloop bespreking Begroting in meningsvorming 1 / eventuele bespreking andere onderwerpen in raadskamers,
Besluitvormingsmoment voor onderwerpen die zijn voorbereid in raadskamers.

Woensdag 4 november
Bespreking Begroting in fase meningsvorming 2. Volledige avond. Plenair.
Spreektijden 12 minuten per fractie, 60 minuten voor het college. Geen uitloop mogelijk. Meerdere woordvoerders zijn toegestaan.

Donderdag 5 november tot en met maandag 9 november 09.00 uur
Periode waarin fracties hun definitieve moties en amendementen indienen en/of aangeven of zij de door hen reeds ingediende concept moties en amendementen handhaven danwel intrekken.

Woensdag 11 november
Begrotingsraad. Aanvang 17.00 uur. Stamppotmaaltijd. Spreektijden: + 5 min voor fracties, + 20 min voor college. Spreekvolgorde: grootste oppositie fractie, grootste coalitiefractie etc.
Twee woordvoerders per fractie zijn toegestaan waarbij één algemeen en één financieel.

Voorstel:
Instemmen met het in deze notitie geschetste agendering/besluitvormingsproces van de Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen.

Politieke Avond

Dossiernummer	2257
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 november 2020
Agendapunt	2.3
Omschrijving	Vaststellen van de Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem

Geagendeerd	Vergaderdatum
Politieke Avond	14 oktober 2020
Politieke Avond	4 november 2020
Politieke Avond	9 november 2020
Politieke Avond	**11 november 2020**
Politieke Avond	12 november 2020

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 12 november 2020

Zaaknummer 507303

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, nummer: 507303;

gelet op artikel 216 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De volgende Belastingverordeningen 2021 met bijbehorende tarieventabellen vast te stellen conform bijgevoegde concepten:
   a. de verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing 2021;
   b. de verordening op de heffing en de invordering van onroerende-zaakbelasting 2021;
   c. de verordening op de heffing en de invordering van roerende-zaakbelasting 2021;
   d. de verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing 2021;
   e. de verordening op de heffing en de invordering van leges 2021;
   f. de verordening op de heffing en de invordering van parkeren en parkeerbelastingen 2021;
   g. de verordening op de heffing en de invordering van scheepvaartrechten 2021 (haven- en kadegeld);
   h. de verordening op de heffing en de invordering van toeristenbelasting 2021;
   i. de verordening op de heffing en de invordering van reinigingsrechten 2021.

2. De Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem vast te stellen conform bijgevoegd concept.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

GEMEENTE Arnhem

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN AFVALSTOFFENHEFFING 2021

Artikel 1. Definities
In deze verordening wordt verstaan onder:
- gebruik maken: gebruik maken in de zin van artikel 15.33 Wet milieubeheer;
- aanbieding: de ontgrendeling van een inwerptrommel van een verzamelcontainer met een afvalpas of het aanbieden ter lediging van een minicontainer.

Artikel 2. Aard van de belasting en belastbaar feit
1. Onder de naam 'afvalstoffenheffing' wordt een directe belasting geheven als bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer.
2. De afvalstoffenheffing als bedoeld in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel wordt naar afzonderlijke grondslagen geheven ter zake van:
   a. het gebruik van een perceel ten aanzien waarvan krachtens artikel 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt;
   b. het aanbieden van huishoudelijk afval.

Artikel 3. Belastingplicht
1. De belasting wordt geheven van degene die in de gemeente naar de omstandigheden beoordeeld al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan ingevolge artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt en van degene die huishoudelijke afvalstoffen aanbiedt.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt:
   a. gebruikmaken van een perceel door de leden van een huishouden aangemerkt als gebruikmaken door het door de in artikel 231, tweede lid, onderdeel b, van de Gemeentewet bedoelde gemeenteambtenaar aangewezen lid van dat huishouden;
   b. gebruikmaken door degene aan wie een deel van een perceel in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruikmaken door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven, met dien verstande dat degene die het deel in gebruik heeft gegeven, bevoegd is de heffing als zodanig te verhalen op degene aan wie dat deel in gebruik is gegeven;
   c. het ter beschikking stellen van een perceel voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruikmaken door degene die dat perceel ter beschikking heeft gesteld, met dien verstande dat degene die het perceel ter beschikking heeft gesteld, bevoegd is de heffing als zodanig te verhalen op degene aan wie het perceel ter beschikking is gesteld.

Artikel 4. Maatstaf van heffing en belastingtarief
De belasting wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.

Artikel 5. Belastingjaar
Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 6. Wijze van heffing
1. De belasting bedoeld in hoofdstuk 1 en 2 van de tarieventabel wordt bij wege van aanslag geheven.
2. De belasting bedoeld in hoofdstuk 3 en 4 van de tarieventabel wordt bij wege van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving geheven. Het gevorderde bedrag wordt

mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving, aan de belastingschuldige bekend gemaakt.

Artikel 7. Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. De belasting bedoeld in hoofdstuk 1 van de tarieventabel is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht als bedoeld in het vorige lid in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de belasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat belastingjaar verschuldigde belasting als er in dat belastingjaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat belastingjaar verschuldigde belasting als er in dat belastingjaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
4. Het tweede en het derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen de gemeente verhuist en aldaar een ander perceel in gebruik neemt.
5. De belasting bedoeld in hoofdstuk 1 van de tarieventabel is verschuldigd aan het begin van het belastingjaar. De belasting bedoeld in hoofdstuk 2 van de tarieventabel is verschuldigd aan het einde van het belastingjaar.
6. De belasting bedoeld in hoofdstuk 3 en 4 van de tarieventabel is verschuldigd bij aanvang van de dienstverlening.

Artikel 8. Termijnen van betaling bij heffing bij wege van aanslag

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten aanslagen als bedoeld in artikel 6, eerste lid, worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen afvalstoffenheffing of andere belastingen/heffingen niet meer is dan € 5.000,00;
   b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

   De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 9. Termijnen van betaling bij heffing bij wege van mondelinge dan wel schriftelijke kennisgeving

1. De belasting moet worden betaald indien de kennisgeving als bedoeld in artikel 5, tweede lid:
   a. mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;
   b. schriftelijk wordt gedaan, op het moment van uitreiking van de kennisgeving, dan wel in het geval van toezending daarvan, binnen acht dagen na de dagtekening van de kennisgeving.
2. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 10. Kwijtschelding

1. Voor de belasting die volgt uit hoofdstuk 1 van de tarieventabel kan kwijtschelding worden verleend.
2. Voor de belasting die volgt uit hoofdstuk 2 van de tarieventabel kan kwijtschelding worden verleend tot een maximum van € 36,80 per lid van het huishouden voor het belastingjaar. Om het aantal leden van een huishouden te bepalen geldt de inschrijving in de Basisregistratie personen (Brp) op het moment van ontstaan van de belastingschuld.
3. Voor de kwijtschelding als bedoeld in het tweede lid is het aantal leden per huishouden gemaximeerd op 5.

Artikel 11. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening afvalstoffenheffing 2020-1' en de 'Verordening afvalstoffenheffing 2020-2' van 27 november 2019 worden ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijven op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening afvalstoffenheffing 2021.

Zaaknummer: 507303

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 november 2020.

De griffier,

De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

TARIEVENTABEL behorende bij de 'Verordening afvalstoffenheffing 2021' van 12 november 2020

ALGEMEEN
De bedragen in deze tabel zijn inclusief omzetbelasting indien deze verschuldigd is.

HOOFDSTUK 1 MAATSTAVEN EN TARIEVEN AFVALSTOFFENHEFFING VAST TARIEF

1.1 De belasting bedraagt per perceel per belastingjaar € 162,60

HOOFDSTUK 2 MAATSTAVEN EN TARIEVEN AFVALSTOFFENHEFFING VARIABELE DEEL

2.1 Onverminderd het bepaalde in hoofdstuk 1.1 wordt een variabele belasting geheven voor het achterlaten van huishoudelijke afvalstoffen op een daartoe van gemeentewege ter beschikking gestelde plaats, gebaseerd op het aantal aanbiedingen in het belastingjaar of, indien de belastingplicht later aanvangt, bij aanvang van de belastingplicht.

2.2 Bij gebruik van ondergrondse verzamelcontainers bedraagt de belasting per aanbieding van restafval:
- in een 30 liter inwerptrommel € 0,80
- In een 60 liter inwerptrommel € 1,60

2.3 Bij gebruik van minicontainers bedraagt de belasting per aanbieding (lediging) van:
- een container met een inhoud van 140 liter bestemd voor restafval € 3,75
- een container met een inhoud van 240 liter bestemd voor restafval € 6,40

HOOFDSTUK 3 HET LEVEREN VAN (EXTRA) CONTAINERS EN HET WIJZIGEN VAN HET CONTAINERPAKKET

3.1 Onverminderd het bepaalde in hoofdstuk 1.1 bedraagt de belasting voor het op aanvraag:
a. omwisselen van een minicontainer voor restafval van klein naar groot € 22,00
b. omwisselen van een minicontainer voor restafval van groot naar klein € 0,00
c. leveren extra minicontainer voor restafval € 22,00
d. omwisselen van een minicontainer binnen 6 maanden na verhuizing (inschrijving Basisregistratie personen): € 0,00
e. inname extra container restafval: € 0,00

HOOFDSTUK 4 MAATSTAVEN EN OVERIGE TARIEVEN AFVALSTOFFENHEFFING

2.1 Voor het aan de door de gemeente ingestelde Afvalbrengstations aanbieden, van:

1.	grof tuinafval, (klein) metaal, textiel (in gesloten zakken), papier/ karton, luiers, verpakkingsglas, plastic verpakkingen, blik en drinkpakken (PBD), piepschuim (EPS), matrassen, schoon vlakglas, spiegelglas, klein chemisch afval, herbruikbaar huisraad, afgedankte elektrische en elektronische apparaten (compleet)	€ 0,00
2.	puin en grond, voor meer dan 0,5 m^3, per ¼ m^3 per keer:	
	a. schoon puin	€ 5,25
	b. verontreinigd/vuil puin	€ 15,75
	c. grond	€ 15,75
3.	hout-, bouw- en sloopafval, voor meer dan 1,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 5,25
4.	hout-huishoudelijk, voor meer dan 1,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 15,75
5.	bielzen	

	a. voor meer dan 2 stuks, per stuk	€ 8,50
	b. geïmpregneerd hout, voor meer dan 0,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 15,75
6.	grofvuil (brandbaar), voor meer dan 1,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 15,75
7.	Isolatiemateriaal, voor meer dan 0,5 m^3 per zak/doos	€ 1,58
8.	Autobanden van personenauto's en fietsbanden, per stuk:	
	a. zonder velg	€ 0,00
	b. met velg (eerste 2 stuks gratis)	€ 2,10
	c. overige banden (vrachtwagen-, traktorbanden e.d.)	€ 53,00
9.	asbest onbeperkt, in daarvoor bestemde verpakkingmaterialen	€ 0,00
	(meldingsformulier van gemeente nodig, tel. 0900 1809)	
10.	vloerbedekking, voor meer dan 1,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 5,25
11.	dakbedekking mix, voor meer dan 0,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 63,25
12.	dakgrind, voor meer dan 0,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 37,00
13.	Gips/gasbeton, voor meer dan 0,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 37,00

2.2 Voor het door de gemeente aan huis laten ophalen van:
grofvuil, maximaal 1 m^3 per keer € 36,50
Bij huishoudens die kwijtschelding ontvangen voor de afvalstoffenheffing wordt grofvuil maximaal twee keer per belastingjaar per huishouden gratis aan huis opgehaald.

2.3 Het in behandeling nemen van de aanvraag voor een tweede (extra) afvalpas of een duplicaat afvalpas € 10,50

Zaaknummer: 507303

GEMEENTE Arnhem

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op de artikelen 220 tot en met 220h van de Gemeentewet;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN ONROERENDE-ZAAKBELASTINGEN 2021

Artikel 1. Belastbaar feit en belastingplicht

1. Onder de naam 'onroerende-zaakbelastingen' worden voor binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:
   a. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, verder te noemen: gebruikersbelasting;
   b. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, verder te noemen: eigenarenbelasting.
2. Met betrekking tot de gebruikersbelasting wordt:
   a. gebruik door degene aan wie een deel van een onroerende zaak in gebruik is gegeven,aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven; degene die het deel in gebruik heeft gegeven, is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie dat deel in gebruik is gegeven;
   b. het ter beschikking stellen van een onroerende zaak voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die die onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld; degene die de onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie de zaak ter beschikking is gesteld.
3. Met betrekking tot de eigenarenbelasting wordt als genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht aangemerkt degene die bij het begin van het kalenderjaar als zodanig in de kadastrale registratie is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

Artikel 2. Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een onroerende zaak.
2. Als onroerende zaak wordt aangemerkt de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken.
3. Een onroerende zaak dient in hoofdzaak tot woning indien de waarde die op grond van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken is vastgesteld voor die onroerende zaak in hoofdzaak kan worden toegerekend aan de delen van die onroerende zaak dienen tot woning dan wel volledig dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 3. Maatstaf van heffing

1. De heffingsmaatstaf is de op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor de onroerende zaak vastgestelde waarde voor het kalenderjaar bedoeld in artikel 1.
2. Indien met betrekking tot een onroerende zaak geen waarde is vastgesteld op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken wordt de heffingsmaatstaf van die onroerende zaak bepaald met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 17, 18 en 20, tweede lid, van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 4. Vrijstellingen

1. In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf buiten aanmerking gelaten, voor zover dit niet reeds is geschied bij de bepaling van de in dat artikel bedoelde waarde, de waarde van:
   a. ten behoeve van land- of bosbouw bedrijfsmatig geëxploiteerde cultuurgrond, daaronder mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig

aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;
b. glasopstanden, die bedrijfsmatig worden aangewend voor de kweek of teelt van gewassen, voorzover de ondergrond daarvan bestaat uit de onder onderdeel a bedoelde grond;
c. onroerende zaken die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, een en ander met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;
d. één of meer onroerende zaken die deel uitmaken van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de in artikel 1, derde lid, onderdeel b, van die wet bedoelde voorwaarden met uitzondering van de daarop voorkomende gebouwde eigendommen;
e. natuurterreinen, waaronder mede worden verstaan duinen, heidevelden, zandverstuivingen, moerassen en plassen, die door rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid die zich uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het behoud van natuurschoon ten doel stellen, beheerd worden;
f. openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstvoorwerpen;
g. waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;
h. werken die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;
i. werktuigen die van een onroerende zaak kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als gebouwde eigendommen zijn aan te merken;
j. onroerende zaken voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt voor de publieke dienst van de gemeente, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die bestemd zijn te worden gebruikt voor het geven van onderwijs;
k. straatmeubilair, waaronder begrepen alle zodanige gebouwde eigendommen - niet zijnde gebouwen - die zijn geplaatst ten gerieve of in het belang van het publiek, ten dienste van het verkeer of ter verfraaiing van de gemeente, zoals lichtmasten, verkeersinstallaties, standbeelden, monumenten, fonteinen, banken, abri 's, hekken en palen;
l. plantsoenen, parken en waterpartijen, die bij de gemeente in beheer zijn of waarvan de gemeente het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;
m. begraafplaatsen, urnentuinen en crematoria, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning.

2. De vrijstelling met betrekking tot de in onderdeel j van het eerste lid bedoelde onroerende zaken voor de eigenarenbelasting geldt niet voor zover de gemeente van die zaken niet het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.
3. In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf voor de gebruikersbelasting buiten aanmerking gelaten de waarde van gedeelten van de onroerende zaak die in hoofdzaak tot woning dienen dan wel in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 5. Belastingtarieven

Het belastingbedrag is een percentage van de heffingsmaatstaf (WOZ-waarde).
Het percentage bedraagt voor:

a. de gebruikersbelasting	0,2060%
b. de eigenaren belasting:	
1°. voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen	0,1466%
2°. voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen	0,6180%

Artikel 6. Wijze van heffing

De belastingen worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 7. Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:

a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen onroerende-zaakbelastingen of andere belastingen/heffingen moet niet meer zijn dan € 5.000,00;
b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.

3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 8. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening onroerende-zaakbelastingen 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening onroerende-zaakbelastingen 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 november 2020.

De griffier,

De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

GEMEENTE Arnhem

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM:

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op artikel 221 van de Gemeentewet;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN BELASTINGEN OP ROERENDE WOON- EN BEDRIJFSRUIMTEN 2021

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

a. ruimte: een roerende woon- of bedrijfsruimte, die duurzaam aan een plaats gebonden is en dient tot permanente bewoning of permanent gebruik;
b. woonruimte: een ruimte waarvan de vastgestelde waarde in hoofdzaak kan worden toegerekend aan delen van de ruimte die dienen tot woning dan wel volledig dienstbaar zijn aan woondoeleinden;
c. bedrijfsruimte: een ruimte die niet kan worden aangemerkt als woonruimte.

Artikel 2. Belastingplicht

1. Onder de naam "belastingen op de roerende woon- en bedrijfsruimten" worden ter zake van binnen de gemeente gelegen ruimten twee directe belastingen geheven:
   a. een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een bedrijfsruimte, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
   b. een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een ruimte het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.
2. Bij de gebruikersbelasting wordt:
   a. gebruik door degene aan wie een deel van een bedrijfsruimte in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven;
   b. het ter beschikking stellen van een bedrijfsruimte voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die die ruimte ter beschikking heeft gesteld.
3. Degene die een in het vorige lid bedoelde bedrijfsruimte in gebruik heeft gegeven of ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie die ruimte of deel daarvan in gebruik is gegeven of ter beschikking is gesteld.

Artikel 3. Belastingobject

Als één ruimte wordt aangemerkt:

a. een binnen de gemeente gelegen ruimte;
b. een gedeelte van een in onderdeel a bedoelde ruimte dat blijkens zijn indeling is bestemd om als een afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
c. een samenstel van twee of meer onder a bedoelde ruimten of in onderdeel b bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde persoon in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren;
d. het binnen de gemeente gelegen deel van een in onderdeel a bedoelde ruimte, van een in onderdeel b bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel c bedoeld samenstel.

Artikel 4 Maatstaf van heffing

1. De heffingsmaatstaf is de waarde die aan de ruimte dient te worden toegekend indien de volle en onbezwaarde eigendom daarvan zou kunnen worden overgedragen en de verkrijger de ruimte in de staat waarin deze zich bevindt, onmiddellijk en in volle omvang in gebruik zou kunnen nemen.
2. In afwijking van het eerste lid wordt de waarde van een bedrijfsruimte, met uitzondering van ruimten die zijn ingeschreven in een van de ingevolge de Monumentenwet 1988 vastgestelde registers van beschermde monumenten, bepaald op de vervangingswaarde, indien die leidt tot een hogere waarde dan die ingevolge het eerste lid. Bij de berekening van de vervangingswaarde wordt rekening gehouden met:
   a. de aard en de bestemming van die ruimte;

b. de sedert de stichting van de ruimte opgetreden technische en functionele veroudering, waarbij de invloed van latere wijzigingen in aanmerking wordt genomen.

3. In afwijking in zoverre van het eerste lid wordt de waarde van een woonruimte dat deel uitmaakt van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de in artikel 1, derde lid, onderdeel b, van die wet bedoelde voorwaarden bepaald met inachtneming van een vooronderstelde verplichting om het landgoed gedurende een tijdvak van 25 jaren als zodanig in stand te houden en geen opgaand hout te vellen anders dan volgens de regels van normaal bosbeheer noodzakelijk of gebruikelijk is. Ruimten die dienstbaar zijn aan de woonruimte worden geacht deel uit te maken van die woonruimte.
4. Met betrekking tot een ruimte als bedoeld in artikel 3, aanhef en onderdeel d, wordt de waarde gesteld op een evenredig deel van de waarde die dient te worden toegekend aan de gehele ruimte.
5. Bij de toepassing van het bepaalde in de voorgaande leden blijft buiten aanmerking de waarde-verhogende invloed van de bouw, daaronder begrepen verbouwing of verbetering van een roerende woon- of bedrijfsruimte, zolang die bouw nog niet is voltooid of geen voltooiingverklaring is afgegeven, dan wel zolang die roerende woon- of bedrijfsruimte nog niet is gereedgekomen voor gebruik overeenkomstig de bestemming die met de bouw wordt beoogd.
6. Indien een roerende woon- of bedrijfsruimte geheel wordt verbouwd, gepaard gaande met gedeeltelijke afbraak en met herbouw, een en ander van een zodanige omvang dat naar maatschappelijke opvatting met die verbouwing de stichting van een geheel nieuwe of een nagenoeg geheel nieuwe roerende woon- of bedrijfsruimte wordt beoogd, wordt voor de duur van de verbouwing de waarde van die woon- of bedrijfsruimte buiten aanmerking gelaten.
7. Indien de bouw, verbouwing of verbetering zover is gevorderd dat een gedeelte daarvan is gereedgekomen voor gebruik overeenkomstig de bestemming, is het bepaalde in het vijfde onderscheidenlijk het zesde lid met betrekking tot dat gedeelte niet van toepassing.

Artikel 5. Vrijstellingen

1. In afwijking in zoverre van artikel 4 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf buiten aanmerkinggelaten de waarde van:
   a. glasopstanden, voor zover de ondergrond daarvan bestaat uit cultuurgrond die bedrijfsmatig wordt geëxploiteerd ten behoeve van de land- of bosbouw. Onder cultuurgrond wordt mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;
   b. ruimten die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;
   c. ruimten ten behoeve van waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;
   d. ruimten die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;
   e. werktuigen die van een ruimte kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als ruimten zijn aan te merken;
   f. bedrijfsruimten voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt voor de publieke dienst van de gemeente, met uitzondering van delen van zodanige bedrijfsruimten die bestemd zijn te worden gebruikt voor het geven van onderwijs;
   g. ruimten voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt ten behoeve van begraafplaatsen, urnentuinen en crematoria, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning.
2. De vrijstelling met betrekking tot de in het eerste lid, onderdeel f, bedoelde ruimte geldt niet voor de eigenarenbelasting voor zover de gemeente van die ruimten niet het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.
3. In afwijking in zoverre van artikel 4 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf voor de gebruikersbelasting buiten aanmerking gelaten de waarde van gedeelten van de bedrijfsruimte die in hoofdzaak tot woning dienen dan wel in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 6. Waardepeildatum

1. De heffingsmaatstaf wordt bepaald naar de waarde die de ruimte op 1 januari 2017 heeft.
2. De heffingsmaatstaf vindt toepassing voor kalenderjaar 2018.
3. De waarde van de ruimte wordt bepaald naar de staat waarin de ruimte op de waardepeildatum verkeert.

Artikel 7. Belastingtarieven

Het belastingbedrag is een percentage van de heffingsmaatstaf (WOZ-waarde).
Het percentage bedraagt voor:

a.	de gebruikersbelasting	0,2060%
b.	de eigenarenbelasting	
	1°. voor roerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen	0,1466%
	2°. voor roerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen	0,6180%

Artikel 8. Wijze van heffing

De belastingen worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9. Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgende op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen belastingen op roerende woon- of bedrijfsruimten of andere belastingen/heffingen moet niet meer zijn dan € 5.000,00;
   b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

   De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 10. Nadere regels door het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten.

Artikel 11. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening kan worden aangehaald als 'Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2021'.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 november 2020.

De griffier,

De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

GEMEENTE Arnhem

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op artikel 228a van de Gemeentewet;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN RIOOLHEFFING 2021

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

In deze verordening wordt verstaat onder:

a. gemeentelijke riolering: een voorziening of combinatie van voorzieningen voor inzameling, verwerking, zuivering of transport van afvalwater, hemelwater of grondwater, in eigendom, in beheer of in onderhoud bij de gemeente;
b. perceel: een roerende of onroerende zaak of een zelfstandig gedeelte daarvan;
c. water: huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater grondwater of oppervlaktewater.

Artikel 2. Aard van de belasting

Onder de naam rioolheffing wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:

a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater; en
b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Artikel 3. Belastbaar feit en belastingplicht

1. De belasting wordt geheven:
   a. van degene die bij het begin van het belastingjaar het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht van een perceel dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering, verder te noemen: eigenarendeel; en
   b. van degene die bij het begin van het belastingjaar een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd al dan niet krachtens eigendom, bezit of beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, verder te noemen: gebruikersdeel.
2. Voor het eigenarendeel wordt, als het perceel een onroerende zaak is, als genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht aangemerkt degene die bij het begin van het belastingjaar als zodanig in de basisregistratie kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.
3. Voor het gebruikersdeel wordt:
   a. gebruik van een perceel door de leden van een huishouden aangemerkt als gebruik door het door de in artikel 231, tweede lid, onderdeel b, van de Gemeentewet bedoelde gemeenteambtenaar aangewezen lid van dat huishouden;
   b. gebruik door degene aan wie een deel van een perceel in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven;
   c. het ter beschikking stellen van een perceel voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die dat perceel ter beschikking heeft gesteld.

Artikel 4. Voorwerp van de belasting

Indien gedeelten van een in artikel 3 bedoeld perceel blijkens hun indeling bestemd zijn om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt, wordt de belasting geheven ter zake van elk als zodanig bestemd gedeelte, met dien verstande dat indien twee of meer van die gedeelten tezamen als één geheel worden gebruikt, deze als één perceel worden aangemerkt.

Artikel 5. Maatstaf van heffing

1. De belasting wordt geheven naar de waarde in het economisch verkeer van het perceel.
2. Als het perceel een onroerende zaak is, is de waarde in het economische verkeer de op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor de onroerende zaak vastgestelde waarde zoals deze voor het in artikel 7 bedoelde kalenderjaar geldt.
3. Als voor het perceel geen waarde op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken is vastgesteld, wordt de heffingsmaatstaf van dat perceel bepaald met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 17, 18 en 20, tweede lid, van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 6. Belastingtarieven

1. Het tarief voor het eigenarendeel bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf. Het percentage bedraagt voor:
   a. een perceel dat in hoofdzaak tot woning dient 0,0356%
   b. een perceel dat niet in hoofdzaak tot woning dient 0,0644%
2. Het tarief voor het gebruikersdeel bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf. Het percentage bedraagt voor:
   a. een perceel dat in hoofdzaak tot woning dient 0,0356%
   b. een perceel dat niet in hoofdzaak tot woning dient 0,0644%

Artikel 7. Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 8. Wijze van heffing

De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9. Ontstaan van de belastingschuld

De belasting is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar.

Artikel 10. Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen rioolheffing of andere belastingen/heffingen moet niet meer zijn dan € 5.000,00;
   b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingplichtige kunnen worden afgeschreven.

   De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 11. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening rioolheffing 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van heffing met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening rioolheffing 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

GEMEENTE Arnhem

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet en de artikelen 2, tweede lid, en 7 van de Paspoortwet;

besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN LEGES 2021

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

a. dag: de periode van 00.00 uur tot 24.00 uur, waarbij een gedeelte van een dag als een hele dag wordt aangemerkt;
b. week: een aaneengesloten periode van zeven dagen;
c. maand: het tijdvak dat loopt van de n- dag in een kalendermaand tot en met de $(n-1)^e$ dag in de volgende kalendermaand, met dien verstande dat als de n^e dag in een kalendermaand 30 of 31 januari is, de $(n-1)^e$ dag in de volgende kalendermaand altijd de laatste dag van de maand februari is.
d. jaar: het tijdvak dat loopt van de n^e dag in een kalenderjaar tot en met de $(n-1)^e$ dag in het volgende kalenderjaar;
e. kalenderjaar: de periode van 1 januari tot en met 31 december;
f. A.P.V.: de Algemene Plaatselijke Verordening voor Arnhem;
g. bouwverordening: de bouwverordening voor Arnhem.

Artikel 2. Belastbaar feit

1. Onder de naam 'leges' worden rechten geheven voor:
   a. het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten;
   b. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument;

   een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.
2. Hetgeen in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel is bepaald over een Nederlandse identiteitskaart voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt, is van overeenkomstige toepassing op een vervangende Nederlandse identiteitskaart voor personen met een uitreisverbod, ongeacht de leeftijd van de betrokken persoon.

Artikel 3. Belastingplicht

Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst, de Nederlandse identiteitskaart of het reisdocument, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend of de handelingen zijn verricht.

Artikel 4. Vrijstellingen

De in de tarieventabel genoemde leges, met uitzondering van die genoemd in de hoofdstukken Parkeren, Huisvesting en WABO, Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en Algemene Plaatselijke Verordening, worden niet geheven voor:

a. stukken, opgaven of handelingen door openbare lichamen, ambtenaren en instellingen in het openbaar belang aangevraagd;
b. diensten die ingevolge wettelijk voorschrift zijn vrijgesteld van rechtenheffing of kosteloos moeten worden verleend;
c. een verklaring van onvermogen;
d. beschikkingen of afschriften van beschikkingen, genomen krachtens een rechtspositieregeling voor het personeel van de gemeente;
e. nasporingen in de bij het archief berustende stukken indien het verlangde onderzoek uitsluitend of voor een overwegend deel strekt ten behoeve van een wetenschappelijk doel;
f. de aan belanghebbende uit te reiken beschikkingen of afschriften daarvan, houdende de beslissing op een verzoek om subsidie uit de gemeentekas;

g. beschikkingen of afschriften van beschikkingen op aanvragen ter zake van bijstand ingevolge de Wet Werk en Bijstand en andere uitkeringen;
h. de nota van aanbieding betreffende de gemeenterekening ten behoeve van de besturen van politieke partijen, waarvan één of meer leden zitting hebben in de gemeenteraad, tot een maximum van 3 exemplaren van elk stuk per politieke partij;
i. stukken waarvan de verstrekking van belang is voor opinievorming met het oog op een goede democratische besluitvoering;
j. een laissez-passer du mortuaire (lijkenpas), afgegeven op grond van het bepaalde in artikel 1, onder B van het Koninklijk besluit van 3 mei 1991 (Stb. 1991/252);
k. diensten waarvan de kosten krachtens afdeling 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening (grondexploitatie) zijn of worden verhaald;
l. diensten met betrekking tot een aanvraag tot verlening of gehele of gedeeltelijke intrekking van een omgevingsvergunning of wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning, voor zover die aanvraag betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Artikel 5. Tarieven

1. De leges worden geheven naar de maatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een projectuitvoeringsbesluit als bedoeld in artikel 2.10 van de Crisis- en herstelwet bedraagt het tarief de som van de bedragen die op grond van deze verordening verschuldigd zouden zijn voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning, ontheffing, vrijstelling of enig ander besluit in het kader van de ontwikkeling een verwezenlijking van het project, voor zover het projectuitvoeringsbesluit strekt ter vervanging van de besluiten, zoals bedoeld in artikel 2.10, derde lid van de Crisis- en herstelwet.
3. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 6. Wijze van heffing

De leges worden geheven door middel van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, zegel, nota of andere schriftuur. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingchuldige bekendgemaakt.

Artikel 7. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990, moeten de leges worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 6:
   a. mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;
   b. schriftelijk wordt gedaan, op het moment van uitreiken van de kennisgeving, dan wel in geval van toezending daarvan, binnen 8 dagen na de dagtekening van de kennisgeving.
2. De Algemene termijnenwet is niet van toepasing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 8. Kwijtschelding

Bij de invordering van de leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9. Vermindering

1. Gehele of gedeeltelijke vermindering van leges ter zake van een in de tarieventabel omschreven dienst wordt verleend op een aanvraag als bedoeld in artikel 242 van de Gemeentewet (Stb. 1994/762), als volgt:
   a. indien op een aanvraag afwijzend wordt beschikt over 50% van de berekende leges
   b. indien een aanvraag om vergunning door de aanvrager wordt ingetrokken voordat hierop een beslissing is genomen, van 75% van de berekende leges.
2. Gehele of gedeeltelijke vermindering van leges voor een in de bij deze verordening behorendetarieventabel omschreven dienst ten aanzien van duurzaamheidsmaatregelen wordt verleend overeenkomstig een met betrekking tot die dienst in de tarieventabel opgenomen bepalingen. Indien na vergunningverlening de bouw van de duurzaamheidsmaatregel als genoemd in 4.2.30.8 en 4.2.30.9 van de tarieventabel geen doorgang vindt, is een bedrag van € 5.000, - aan leges verschuldigd.

3. Er wordt geen vermindering verleend voor de ophoging van de leges volgens de tarieven onder 4.2.8.1 tot en met 4.2.8.9 of van de leges geheven op grond van artikel 4.2.9.1 tot en met 4.2.9.8 van hoofdstuk 4 van de tarieventabel waar sprake is van een omgevingsvergunning waarbij planologisch strijdig gebruik plaatsvindt.

Artikel 10. Overdracht van bevoegdheden

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd tot het wijzigen van deze verordening, indien de wijzigingen:

a. van zuiver redactionele aard zijn;
b. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant en het de volgende onderdelen van het hoofdstuk 'Publieke Dienstverlening en Burgerlijke Stand' van de tarieventabel betreft:
    1. onderdeel 2.1.1.10 (Attestatie de Vita)
    2. onderdeel 2.2.3 (Postkamertarief)
    3. onderdeel 2.2.6 (verklaring omtrent gedrag)
    4. onderdeel 'Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart' (artikelen 2.3.1.1 tot en met 2.3.3)
    5. onderdeel 'Rijbewijs' (artikelen 2.4.1 tot en met 2.4.3)

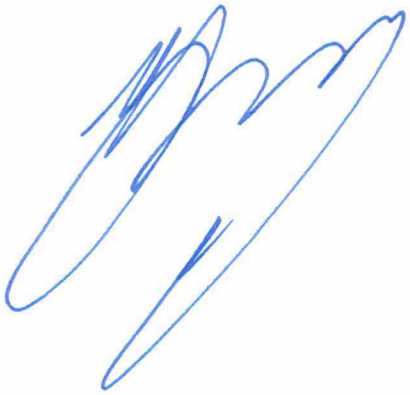
een en ander voor zover met deze wijzigingen niet reeds bij het vaststellen of latere wijziging van deze verordening bij raadsbesluit rekening is gehouden.

Artikel 11. Inwerkingtreding, overgangsbepaling en citeertitel

1. De 'Legesverordening 2020' van 13 november 2019 en de 'Eerste wijziging van de Legesverordening 2020' van 27 mei 2020 en de 'Tweede wijziging van de Legesverordening 2020' van 16 september 2020 worden ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijven op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. De in het hoofdstuk Huisvesting en Wabo van de tarieventabel genoemde NEN-normen worden bekendgemaakt door terinzagelegging in de bibliotheek van het Nederlands Normalisatie Instituut en bij loket BWL Stadhuis, Koningstraat 38, voor onbepaalde tijd.
5. Deze verordening wordt aangehaald als: Legesverordening 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 november 2020.

De griffier,

De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

TARIEVENTABEL behorende bij 'Legesverordening 2021' van 12 november 2020

HOOFDSTUK PUBLIEKE DIENSTVERLENING EN BURGERLIJKE STAND

Afschriften van openbare stukken

1.1.1	Het tarief bedraagt ter zake van het verstrekken van:	
1.1.1.1	afschriften van openbare stukken	
	• per pagina A-4 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 0,10
	• per pagina A-3 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 0,20
	• per pagina A-1 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 3,20
	• per pagina A-0 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 3,95
	• per pagina A-4 in kleur, enkelzijdig	€ 0,55
	• per pagina A-3 in kleur, enkelzijdig	€ 1,10
	• per pagina A-1 in kleur, enkelzijdig	€ 10,50
	• per pagina A-0 in kleur, enkelzijdig	€ 15,60
	• andere formaten per pagina	€ 8,60
	• op een door de gemeente verstrekte USB-stick	€ 9,90

Documentatie omtrent onroerende zaken

1.2.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.2.1.1	inlichtingen uit een onroerende zakenbestand: voor elke inlichting	€ 9,50
	Indien raadpleging van de gegevens van een onroerende zaak ertoe leidt dat geen inlichting kan worden verstrekt of de gegeven inlichting niet tot het beoogde gevolg leidt wordt het vorenvermelde recht eveneens geheven.	
1.2.1.2	statistische gegevens op speciaal verzoek verzameld: het verschuldigde bedrag als berekend op grond van 1.2.1.1, verhoogd met per inlichting	€ 0,75

Overige verklaringen en diensten

1.3.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.3.1.1	ieder andere gunstige, hieronder begrepen een niet geheel afwijzende, beschikking op een verzoek, voor zover daarvoor niet elders in deze tarieventabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen	€ 82,00
1.3.1.2	een door of namens het college van burgemeester en wethouders of de burgemeester af te geven verklaring, voor zover in deze tarieventabel niet anders is bepaald, die ten behoeve of in het bijzonder belang van de daarin genoemde persoon of van de aanvrager wordt opgemaakt	€ 82,00
1.3.2	Het tarief bedraagt ter zake van het digitaliseren van tekeningen door afdeling Repro	€ 3,90
1.3.3	Het tarief bedraagt ter zake van het verstrekken van GEO-informatie	
	• per pagina A3-formaat in zwart-wit, enkelzijdig	€ 6,00
	• per pagina A4-formaat in zwart-wit, enkelzijdig	€ 6,00

Dienstverlening

2.1.1	Het tarief bedraagt:	
2.1.1.1	voor de voltrekking van een huwelijk, alsmede voor het laten registreren van het partnerschap:	
	a. overeenkomstig artikel 4 wet Rechten Burgerlijke Stand op dinsdag om 13:00 en 13:15 uur, in het stadhuis, trouwkamer	€ 0,00

	b. op dinsdag tussen 9:00 en 16:45 uur (m.u.v. 12.45-13.30 uur), in het stadhuis, trouwkamer	€ 200,00
	c. van maandag tot en met vrijdag tijdens reguliere openingstijden van het stadhuis in de Trouwzaal en Scheepenzaal alsmede in een aangewezen buitenlocatie of een locatie naar eigen keuze	€ 437,00
	d. indien de huwelijksvoltrekking plaatsvindt in het stadhuis buiten de reguliere openingstijden van het stadhuis	€ 875,00
	e. indien de huwelijksvoltrekking plaatsvindt buiten de reguliere openingstijden van het stadhuis in een aangewezen buitenlocatie of een locatie naar eigen keuze	€ 658,00
	f. indien het een aangewezen buitenlocatie of locatie naar eigen keuze van het bruidspaar betreft, kan naast het tarief van € 437,00 of € 658,00 zoals genoemd in sub c en e een tarief door de betreffende locatie in rekening worden gebracht.	
	g. voor het voltrekken van een huwelijk in een bijzonder huis binnen door de leidinggevende te bepalen grenzen van redelijkheid en billijkheid	€ 295,00
	h. het volgen van de trouwplechtigheid via de webcam	€ 107,00
	i. voor de omzetting van het geregistreerd partnerschap in een huwelijk, aan de balie van het stadhuis	€ 100,00
	j. indien beiden personen in het bezit zijn van een GelrePas én tenminste één partner in Arnhem woonachtig is Deze dienstverlening vindt plaats op maandag t/m donderdag tussen 9.00 en 12.00 uur.	€ 0,00
2.1.1.2	a. voor het op uitdrukkelijk verzoek naar eigen keuze voor 1 dag een persoon die nooit eerder een huwelijk voltrokken heeft als buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand laten benoemen en beëdigen, is boven het geldende tarief voor huwelijken een bedrag verschuldigd van	€ 295,00
	b. voor het op uitdrukkelijk verzoek naar eigen keuze voor 1 dag een persoon die reeds eerder een huwelijk voltrokken heeft als buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand laten benoemen, is boven het geldende tarief voor huwelijken een bedrag verschuldigd van	€ 147,00
2.1.1.3	voor het op verzoek van het bruidspaar annuleren van een huwelijksvoltrekking, alsmede voor het laten registreren van het partnerschap, binnen door de leidinggevende te bepalen grenzen van redelijkheid en billijkheid, binnen 3 maanden voor de datum van de huwelijksvoltrekking dan wel de partnerregistratie	€ 139,00
	Indien de leges voor de huwelijksvoltrekking of partnerregistratie lager zijn dan het voornoemde bedrag, zijn de kosten voor het annuleren van de huwelijksvoltrekking of partnerregistratie gelijk aan de in rekening gebrachte leges.	
2.1.1.4	het van gemeentewege ter beschikking stellen van getuigen voor huwelijken of partnerschapsregistratie, per getuige	€ 42,00
2.1.1.5	voor het verstrekken van een Huwelijksboekje	€ 30,00
2.1.1.6	voor het verstrekken van een Laissez-Passer	€ 14,30
2.1.1.7	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een stuk als bedoeld in artikel 2 van de Wet rechten burgerlijke stand geldt het tarief zoals dat is opgenomen in het Legesbesluit akten burgerlijke stand.	

Gegevensverstrekking en verklaringen

2.2.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	

	a. tot het verstrekken van gegevens of (internationale) uittreksels uit de Basisregistratie Personen	€ 11,80
	b. tot het digitaal verstrekken van gegevens of (internationale) uittreksels uit de Basisregistratie Personen	€ 6,70
2.2.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
	a. tot het verstrekken van een uitvoerig uittreksel uit de Basisregistratie Personen, ten name van meer dan één persoon	€ 19,10
	b. tot het digitaal verstrekken van een uitvoerig uittreksel uit de Basisregistratie Personen, ten name van meer dan één persoon	€ 14,00
2.2.3	In afwijking van voorgaande onderdelen bedraagt het tarief ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van gegevens als bedoeld in artikel 17, tweede lid van het Besluit Basisregistratie personen (het zgn. "postkamertarief")	€ 7,50
2.2.4	Het verstrekken van een verklaring van Nederlanderschap, niet bestemd als reispapier	€ 11,80
2.2.5	Het legaliseren van handtekeningen, per handtekening	€ 11,80
2.2.6	Het aanvragen van een verklaring omtrent het gedrag	€ 41,35
2.2.7	Het verstrekken van een gewaarmerkt volledig overzicht van alle in de Basisregistratie personen opgenomen gegevens van één persoon (persoonslijst)	€ 11,80
2.2.8	Het verstrekken van een niet gewaarmerkt volledig overzicht van alle in de Basisregistratie personen opgenomen gegevens van één persoon (persoonslijst)	€ 0,00
2.2.9	Het verlenen van inzage in een persoonslijst	€ 0,00
2.2.10	Het verstrekken van een gewaarmerkte kopie	€ 11,80
2.2.11	Het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een meertalig modelformulier woon- en/of verblijfplaats als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van verordening (EU) nr. 2016/1191 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016 betreffende de bevordering van het vrije verkeer van burgers door vereenvoudigde overlegging van bepaalde openbare documenten in de Europese Unie en tot wijziging van Verordening nr. 1024/2012 (PbEU 2016, L 200)	€ 11,80

Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart

2.3.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
2.3.1.1	een nationaal paspoort voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	
	a. 18 jaar of ouder is	€ 71,75
	b. de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 53,90
2.3.1.2	een Zakenpaspoort voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	
	a. 18 jaar of ouder is	€ 65,30
	b. de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 52,00
2.3.1.3	een faciliteitenpaspoort voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	

	a. 18 jaar of ouder is	€ 65,30
	b. de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 52,00
2.3.1.4	een vluchtelingen- of een vreemdelingenpaspoort	€ 52,00
2.3.1.5	een Nederlandse identiteitskaart voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	
	a. 18 jaar of ouder is	€ 57,15
	b. de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 29,60
2.3.2	Het tarief bedraagt voor het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag voor een spoedlevering van de in de onderdelen 2.3.1.1 tot en met 2.3.1.5 genoemde documenten, de in die onderdelen genoemde leges vermeerderd met een bedrag van	€ 49,85
2.3.3	Het tarief wordt bij verlening van thuisservice verhoogd met	€ 12,50

Rijbewijs

2.4.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afgeven, vernieuwen of omwisselen van een rijbewijs	€ 40,65
2.4.2	Het tarief genoemd onder 2.4.1 wordt verhoogd indien aan de aanvrager reeds eerder een rijbewijs werd verstrekt, welk rijbewijs bij de aanvraag niet kan worden overgelegd	€ 34,10
2.4.3	Het tarief bedraagt voor het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag voor een spoedlevering van de in het onderdeel 2.4.1 genoemde document, de in dit onderdeel genoemde leges vermeerderd met een bedrag van	€ 34,10

Overige diensten

2.5.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van het op aanvraag doornemen van één of meer kaartverzamelingen of registers voor ieder daaraan besteed uur	€ 43,00

Onderzoek en statistiek

2.6.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van:	
2.6.1.1	een aanvraag tot het nasporen in door of vanwege de gemeente verzameld statistisch werkmateriaal en statistische gegevens en het in opdracht verrichten van onderzoek, per besteed uur	€106,00

Zaaknummer: 507303

HOOFDSTUK PARKEREN

Verklaringen, ontheffingen en vergunningen

3.1.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
3.1.1.1	het afgeven en wijzigen van (gehandicapten) parkeerkaarten	€ 11,00
3.1.1.2	een incidentele ontheffing op basis van de nota Rijden in het voetgangersgebied	€ 11,00
3.1.1.3	een dagontheffing op basis van de nota Rijden in het voetgangersgebied	€ 11,00
3.1.1.4	Een tijdelijke ontheffing op grond van artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (dagontheffing)	€ 11,00

HOOFDSTUK EN WABO

4.0	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een wijziging tenaamstelling inzake een verleende vergunning	€ 50,00

Huisvestingswet 2014, Huisvestingsverordening gemeente Arnhem 2020 en Leegstandswet

4.1.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.1.1.1	tot het verkrijgen van een vergunning tot gehele of gedeeltelijke onttrekking van woonruimte aan de bestemming tot bewoning als bedoeld in artikel 21 onderdeel a, van de Huisvestingswet 2014	€ 632,00
4.1.1.2	tot het verkrijgen van een vergunning tot samenvoeging van woonruimte met andere woonruimte als bedoeld in artikel 21, onderdeel b, van de Huisvestingswet 2014	€ 93,00
4.1.1.3	tot het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 21, onderdeel d van de Huisvestingswet 2014, voor het verbouwen tot twee of meer woonruimten	€ 632,00
4.1.1.4	tot het verkrijgen van een vergunning tot omzetting van zelfstandige woonruimte in onzelfstandige woonruimte als bedoeld in artikel 21, onderdeel c, van de Huisvestingswet 2014	€ 93,00
4.1.1.5	tot het verkrijgen van een noodurgentieverklaring als bedoeld in artikel 10 b, lid 3 van de Huisvestingsverordening gemeente Arnhem 2020	€ 56,00

Leegstandswet

4.1.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.1.2.1	tot het verkrijgen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van leegstaande woonruimte als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Leegstandwet	€ 93,00
4.1.2.2	tot verlenging van een vergunning tot tijdelijke verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 15, vijfde lid, van de Leegstandwet	€ 58,00

Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Begripsomschrijvingen

4.2.1	Voor de toepassing van deze paragraaf wordt verstaan onder:	
4.2.1.1	bouwkosten: de aannemingssom inclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012, Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk of voor zover deze ontbreekt een raming van de bouwkosten, inclusief omzetbelasting, bedoeld in het normblad NEN 2631, uitgave 1979, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd. Met dien verstande dat, indien blijkt dat de opgegeven bouwkosten lager zijn dan de door of namens het college uitgevoerde controleberekeningen, het college van burgemeester en wethouders het bedrag van de bouwkosten ambtshalve vast stelt op het resultaat van de controleberekeningen. Voor het vaststellen van bouwkosten voor nieuwbouw of uitbreiding van bouwwerken zijn voor de controleberekening de basisbedragen bouwkosten volgens bijlage I van deze verordening van toepassing.	

	Voor het vaststellen van bouwkosten voor verbouwingen (exclusief eventuele uitbreidingen waarvoor bijlage I van toepassing is) worden voor de controleberekening marktconforme richtprijzen gehanteerd. Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze paragraaf onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft exclusief omzetbelasting;	
4.2.1.2	Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	
4.2.1.3	aanlegkosten: de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UVA 2012, Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, de omzetbelasting niet inbegrepen. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft.	
4.2.2	In deze paragraaf voorkomende begrippen die in de Wabo zijn omschreven, hebben dezelfde betekenis als bij of krachtens de Wabo bedoeld	
4.2.3	In deze paragraaf voorkomende begrippen die niet nader in de Wabo zijn omschreven en die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander wettelijk voorschrift is uitgewerkt, hebben dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld	
4.2.3.1	Het in HOOFDSTUK HUISVESTING EN WABO genoemde normblad NEN 2580 en 2631, welke laatstelijk is vervangen door 2699, en de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en technische installatiewerken 2012 (UAV 2012) liggen ook ter inzage bij loket BWL Stadhuis, Koningstraat 38. De UAV 2012 is ook te vinden op www.wetten.overheid.nl/BWBR0031190/2012-03-01	

Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag

4.2.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.2.4.1	om vooroverleg in verband met het verkrijgen van een indicatie of een voorgenomen project in het kader van de Wabo vergunbaar is per overleg	€ 561,00
4.2.4.2	om beoordeling van een conceptaanvraag om een omgevingsvergunning: 40% van de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor het project zouden worden vastgesteld	

Omgevingsvergunning

4.2.5	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een project: de som van de verschuldigde leges voor de verschillende activiteiten of handelingen waaruit het project geheel of gedeeltelijk bestaat en waarop de aanvraag betrekking heeft en de verschuldigde leges voor de extra toetsen die in verband met de aanvraag moeten worden uitgevoerd, berekend naar de tarieven en overeenkomstig het bepaalde in deze paragraaf. In afwijking van de vorige volzin kan ook per activiteit, handeling of andere grondslag een legesbedrag worden gevorderd	

Bouwactiviteiten

4.2.6.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief: 2,04%van de totale vastgestelde bouwkosten (inclusief BTW) met een minimum van€ 109,00	

Extra welstandstoets

4.2.6.2	Onverminderd het bepaalde in onderdeel 4.2.6.1 bedraagt het tarief, indien zich tijdens de beoordeling van de in dat onderdeel bedoelde aanvraag wijzigingen voordoen in het bouwplan en daarvoor een nieuwe welstandstoets noodzakelijk is	€ 157,00

Achteraf ingediende aanvraag

4.2.6.3	Onverminderd het bepaalde in onderdelen 4.2.6.1 (bouwen), 4.2.7 (aanleg), 4.2.12 (slopen) 4.2.13 (veranderen weg), 4.2.14 (aanleggen uitweg) of 4.2.15 (kappen) wordt het tarief, indien de in dat onderdeel bedoelde aanvraag wordt ingediend na aanvang of gereedkomen van de activiteit verhoogd met 10% van de op grond van dat onderdeel verschuldigde leges	

Aanlegactiviteiten

4.2.7	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een aanlegactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b, van de Wabo, bedraagt het tarief: indien de aanvraag ziet op het vellen van één of twee bomen	€ 164,00 per boom
	indien de aanvraag ziet op overige aanvragen dan de kap van één of twee bomen, waarbij de aanlegkosten bedragen:	
	van € 0,-- tot en met € 20.000,--	€ 513,00
	van € 20.001,-- tot en met € 50.000,--	2,5% van de aanlegkosten
	van € 50.001,-- tot en met € 100.000,--	2,5% van de aanlegkosten
	meer dan € 100.000,--	3% van de aanlegkosten met een maximum van € 3.592,00 per aanvraag

Planologisch strijdig gebruik waarbij tevens sprake is van een bouwactiviteit

4.2.8	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo wordt het tarief als berekend in 4.2.6.1:	
4.2.8.1	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1°, van de Wabo (binnenplanse afwijking) verhoogd met:	€ 157,00
4.2.8.2	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2°, van de Wabo (buitenplanse kleine afwijking) verhoogd met:	€ 314,00
4.2.8.3	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3°, van de Wabo (buitenplanse afwijking) verhoogd met:	
	voor bouwkosten tot € 180.000,--	€ 2.996,00
	van € 180.000,-- tot € 1.000.000,--	€ 6.123,00
	van € 1.000.000,-- tot € 2.000.000,--	€ 9.251,00
	van € 2.000.000,-- tot € 4.000.000,--	€ 12.246,00

	meer dan € 4.000.000,--	€ 18.369,00
	Het bepaalde in dit lid vindt geen toepassing voor zover de betreffende vergoedingen op grond van een privaatrechtelijke regeling zijn verschuldigd.	
4.2.8.4	als er sprake is van artikel 2.12, tweede lid, van de Wabo (tijdelijke afwijking) verhoogd met:	€ 313,00
4.2.8.5	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo (afwijking van exploitatieplan) verhoogd met:	€ 628,00
4.2.8.6	als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo (afwijking van provinciale regelgeving) verhoogd met:	€ 11.219,00
4.2.8.7	als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo (afwijking van nationale regelgeving) verhoogd met:	€ 11.219,00
4.2.8.8	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo (afwijking van voorbereidingsbesluit) verhoogd met:	€ 628,00
4.2.8.9	als er sprake is van artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening om het betreffende bestemmingsplan (partieel) te herzien of van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening om het bestemmingsplan te wijzigen c.q. uit te werken, verhoogd met:	
	voor bouwkosten tot € 1.000.000,--	€ 9.063,00
	van € 1.000.000,-- tot € 2.000.000,--	€ 12.707,00
	meer dan € 2.000.000,--	€ 24.581,00
	Het bepaalde in dit lid vindt geen toepassing voor zover de betreffende vergoedingen op grond van privaatrechtelijke regelingen zijn verschuldigd.	

Planologisch strijdig gebruik waarbij geen sprake is van een bouwactiviteit

4.2.9	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en niet tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
4.2.9.1	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1°, van de Wabo (binnenplanse afwijking)	€ 314,00
	Indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 158,00
4.2.9.2	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2°, van de Wabo (buitenplanse kleine afwijking)	€ 628,00
	Indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 314,00
4.2.9.3	als er sprake is van indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3°, van de Wabo (buitenplanse afwijking)	€ 11.219,00
	Het bepaalde in dit lid vindt geen toepassing voor zover de betreffende vergoedingen op grond van een privaatrechtelijke regeling zijn verschuldigd.	

4.2.9.4	als er sprake is van artikel 2.12, tweede lid, van de Wabo (tijdelijke afwijking)	€ 628,00
4.2.9.5	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo (afwijking van exploitatieplan):	€ 628,00
4.2.9.6	als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van provinciale regelgeving)	€ 628,00
4.2.9.7	als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van nationale regelgeving)	€ 628,00
4.2.9.8	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo (afwijking van voorbereidingsbesluit)	€ 628,00

In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken in relatie tot brandveiligheid

4.2.10	het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag voor omgevingsvergunning die betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder d van de Wabo voor het in gebruik hebben of houden van bouwwerken als bedoeld in artikel 2.2 van het Besluit omgevingsrecht	€ 305,00
	verhoogd met, voor een bouwwerk met een bruto vloeroppervlakte (volgens NEN 2580):	
	tot en met 100 m²	€ 1.014,00
	van 101 m² t/m 500 m²	€ 846,00 plus € 1,65 per m²
	van 501 m² t/m 1.000 m²	€ 1.130,00 plus € 1,11 per m²
	van 1.001 m² t/m 1.500 m²	€ 1.426,00 plus € 0,81 per m²
	van 1.501 m² t/m 2.500 m²	€ 2.167,00 plus € 0,44 per m²
	meer dan 2.500 m²	€ 3.183,00 plus € 0,29 per m²

Activiteiten met betrekking tot monumenten of beschermde stads- of dorpsgezichten

4.2.11.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een beschermd monument als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder f, van de Wabo, of op een activiteit als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wabo met betrekking tot een krachtens provinciale verordening of de Erfgoedverordening gemeente Arnhem 2010 aangewezen monument, waarvoor op grond van die provinciale verordening of artikel 7 van die gemeentelijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief:	
4.2.11.1.1	voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een monument	€ 628,00

4.2.11.1.2	voor het herstellen, gebruiken of laten gebruiken van een monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht	€ 628,00
4.2.11.1.3	voor het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden	€ 314,00
4.2.11.2	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder h, van de Wabo, op het slopen van een bouwwerk in een krachtens provinciale verordening of de Erfgoedverordening gemeente Arnhem 2010 aangewezen stads- of dorpsgezicht, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo, waarvoor op grond van die provinciale verordening of artikel 18 van die gemeentelijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief	€ 628,00

Sloopactiviteiten

4.2.12	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het (deels) slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat in een bestemmingsplan, beheersverordening of voorbereidingsbesluit is bepaald, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder g, van de Wabo bedraagt het tarief	€ 628,00

Aanleggen of veranderen weg

4.2.13	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 2.1.5.2, tweede lid, onder a van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, aanhef en eerste lid, onder d, van de Wabo, bedraagt het tarief	€ 90,00

Uitweg/inrit

4.2.14	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het maken, hebben, veranderen of veranderen van het gebruik van een uitweg waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 2.1.5.3 van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wabo, bedraagt het tarief	€ 298,00

Kappen

4.2.15	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het vellen of doen vellen van houtopstand, waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 4.5.3 van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder g, van de Wabo, bedraagt het tarief	€ 164,00 per boom

Voorwerpen of stoffen op, aan of boven de weg

4.2.16	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op de opslag van roerende zaken in een bepaald gedeelte van de provincie of gemeente waarvoor op grond van artikel 2.1.5.1, vijfde lid van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist bedraagt het tarief:	
4.2.16.1	indien de activiteit bestaat uit het daar opslaan van roerende zaken, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder j, van de Wabo	€ 101,00
4.2.16.2	indien de activiteit bestaat uit het als eigenaar, beperkt gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat daar	€ 101,00

	roerende zaken worden opgeslagen, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder k, van de Wabo	

Alarminstallatie

4.2.17	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het plaatsen van een alarminstallatie waarvoor ingevolge provinciale verordening of artikel 2.4.19. van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2. aanhef en eerste lid, onder f, van de Wabo	€ 224,00

Projecten of handelingen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998

4.2.18.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op handelingen in een beschermd natuurgebied die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, de natuurwetenschappelijke betekenis of voor de dieren of planten, als bedoeld in artikel 16, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 bedraagt het tarief	€ 628,00
4.2.18.2	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het realiseren van projecten of andere handelingen met gevolgen voor habitat en soorten in een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangewezen gebied als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998	€ 628,00

Handelingen in het kader van flora- en fauna-activiteiten

4.2.19	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.2aa, aanhef en onder b, van het Besluit omgevingsrecht (flora- en fauna-activiteit), bedraagt het tarief Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten	€ 628,00

Omgevingsvergunning in twee fasen

4.2.20	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning op verzoek in twee fasen plaatsvindt, als bedoeld in artikel 2.5, eerste lid, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
4.2.20.1	voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een beschikking met betrekking tot de eerste fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de eerste fase betrekking heeft	
4.2.20.2	voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een beschikking met betrekking tot de tweede fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de tweede fase betrekking heeft	

Beoordeling bodemrapport

4.2.21	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van deze paragraaf bedraagt het tarief, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag een bodemrapport wordt beoordeeld:	
4.2.21.1	voor de beoordeling van een milieukundig bodemrapport	€ 704,00
4.2.21.2	voor de beoordeling van een archeologisch bodemrapport	€ 704,00

Ontheffing grenswaarde geluidhinder

4.2.22	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van deze paragraaf bedraagt het tarief, indien sprake is van een verzoek ontheffing hogere grenswaarde op grond van de Wet Geluidhinder	€ 1.525,00

Ontheffing geluid en trillingen

4.2.23	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van deze paragraaf bedraagt het tarief, indien er sprake is van verzoek om ontheffing veroorzaken geluidhinder ingevolge artikel 8.4 Bouwbesluit 2012 of verzoek om ontheffing trillingsterkte ingevolge artikel 8.5 Bouwbesluit 2012:	
	a. geldig voor maximaal één dag	€ 322,00
	b. geldig voor maximaal één week	€ 454,00
	c. geldig voor maximaal één maand	€ 685,00
	d. geldig voor maximaal één jaar	€ 1.232,00

Verklaring van geen bedenkingen

4.2.24	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien een daartoe bij wet of algemene maatregel van bestuur aangewezen bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven voordat de omgevingsvergunning kan worden verleend, als bedoeld in artikel 2.27, eerste lid, van de Wabo	
4.2.24.1	indien de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven	€ 628,00
4.2.24.2	indien een ander bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven	€ 628,00

Vermindering

4.2.25.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning is voorafgegaan door een aanvraag om beoordeling van een conceptaanvraag als bedoeld in artikel 4.2.4.2, waarop de eerstgenoemde aanvraag betrekking heeft, worden de ter zake van de beoordeling van de conceptaanvraag geheven leges in mindering gebracht op de leges voor het in behandeling nemen van de aanvraag om de omgevingsvergunning als bedoeld in de artikelen 4.2.5. en verder, mits de definitieve aanvraag overeenkomt met de beoordeelde conceptaanvraag en binnen 26 weken na de schriftelijke beoordeling wordt ingediend.	
4.2.25.2	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op vijf of meer activiteiten, bestaat aanspraak op vermindering van leges, met uitzondering van het legesdeel in verband met adviezen of verklaringen van geen bedenkingen als bedoeld in artikel 4.2.24. De vermindering bedraagt 5% van de voor die activiteiten verschuldigde leges	

Intrekking omgevingsvergunning

4.2.26	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot gehele of gedeeltelijke intrekking van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.33, tweede lid, onder b, van de Wabo	€ 157,00

Nasporing archief Bouw- en woningtoezicht

4.2.27	Voor het doen van een opzoeking of een nasporing in het archief Bouw- en woningtoezicht, per kwartier of een gedeelte daarvan	€ 23,00

Brandbeveiligingsverordening

4.2.28.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van:	
4.2.28.1.1	een vergunning voor het in gebruik hebben of houden van inrichtingen als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de Brandbeveiligingsverordening met een bruto vloeroppervlakte (volgens NEN 2580)	

	tot en met 500 m²	€ 809,00
	van 501 m² t/m 1.000 m²	€ 987,00
	van 1.001 m² t/m 1.500 m²	€ 1.437,00
	van 1.501 m² t/m 2.500 m²	€ 2.339,00
	meer dan 2.500 m²	€ 2.787,00
4.2.28.1.2	een vergunning, als bedoeld in artikel 2, lid 1 van de Brandbeveiligingsverordening, voor het in gebruik hebben of houden van een inrichting gedurende een termijn minder dan 30 dagen voor een inrichting bruto vloeroppervlakte (volgens NEN 2580)	
	tot en met 150 m²	€ 165,00
	van 151 m² t/m 300 m²	€ 202,00
	van 301 m² t/m 500 m²	€ 221,00
	meer dan 500 m²	€ 412,00
	plus voor elke m² boven de 500 m²	€ 0,31

Aanvraag wijziging gebruiksvergunning inrichting

4.2.29.1	een wijziging van de verleende gebruiksvergunning als gevolg van een wijziging in het gebruik van de inrichting of de inrichting zelf als bedoeld in artikel 2 lid 1, sub a, b of c van de Brandbeveiligingsverordening	€ 157,00

Vermindering in verband met het realiseren van duurzaamheidsmaatregelen

4.2.30	Als in de aanvraag om een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit of aanlegactiviteit als bedoeld in de onderdelen 4.2.6.1, 4.2.6.3, 4.2.7, 4.2.11.1.1 en 4.2.11.1.2 één of meerdere onderstaande duurzaamheidsmaatregelen omvat, bestaat aanspraak op vermindering van de leges met betrekking tot de desbetreffende duurzaamheidsmaatregel. De vermindering bedraagt:	
4.2.30.1	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit het isoleren van bestaande woningen en/of andere bestaande gebouwen en na realisatie de totale isolatiewaarde van: a. het dak een waarde heeft van Rc = 6,0 m² K/W of hoger, b. de buitengevel een waarde heeft van Rc =4,5 m² K/W of hoger, en c. de vloer een waarde heeft van Rc = 3,5 m² K/W of hoger:	100%
4.2.30.2	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit het renoveren van een bestaande woning, waardoor die woning een NOM-woning wordt:	100%
4.2.30.3	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit het aanbrengen van een begroeid dak dat na realisatie een waterbergende capaciteit heeft van minimaal 18 liter per m² en een oppervlakte van minimaal 20 m²:	100%
4.2.30.4	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit het plaatsen van een buitenunit voor een warmtepomp met een geluidsproductie van de luchtunit van maximaal 40 dB op de erfgrens:	100%
4.2.30.5	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit plaatsing van zonnecollectoren voor een zonneboiler met een vermogen van minimaal 4,5 GJ:	100%
4.2.30.6	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit de plaatsing van zonnepanelen met een output van in totaal minimaal 1200 Wp op het dak of aan de gevel	100%
4.2.30.7	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit de plaatsing van zonnepanelen met een output van in totaal minimaal 1200 Wp op of aan monumenten en	

	beschermende stadsgezichten als aan de criteria voor zonnepanelen op beschermde stadsgezichten en monumenten, zoals vermeld op de bijlage van het aanvraagformulier duurzaamheidsmaatregelen, is voldaan:	100%
4.2.30.8	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit de bouw van zelfstandige, grondgebonden zonnepanelen:	
	• bij een zonne-energiesystemen in veldopstelling op eigen terrein en voor eigen gebruik met een maximum van 15kWp:	50%
	• bij een zonne-energiesystemen in veldopstelling boven 15 kWp, waarbij sprake is van meervoudig ruimtegebruik:	50%
4.2.30.9	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit de bouw van een of meer windturbines:	50%
4.2.31	Voor de toepassing van onderdeel 4.2.30 wordt verstaan onder:	
	dB: decibel, de maat voor een hoeveelheid geluid; EPC: Energie Prestatie Coëfficiënt; GJ: Gigajoule; K: temperatuur uitgedrukt in Kelvin; M^2: vierkante meter oppervlakte; Meervoudig ruimtegebruik: als de grondgebonden zonnepanelen worden geplaatst op carports boven parkeerplaatsen, aan geluidschermen, boven natuur, boven landbouw of op water; NOM-woning: nul-op-de-meter-woning, zijnde een woning waarin gedurende een jaar gemiddeld net zoveel energie wordt geproduceerd (door zon, wind of warmtepompen) als wordt verbruikt (voor verwarming, warm tapwater en huishoudelijk gebruik); Rc: warmteweerstand (R) van een constructie (c); W: hoeveelheid energie uitgedrukt in Watt; Wp: Wattpiek, het energievermogen aan elektriciteit dat met een zonnepaneel kan worden opgewekt; Windturbine: apparaat waarmee wind wordt omgezet in elektriciteit; Zonnecollector: apparaat dat zonlicht (direct licht bij zonnig weer en diffuus licht bij bewolkt weer) omzet in warmte; Zonnepaneel: paneel dat bestaat uit meerdere zonnecellen waarmee zonlicht omgezet wordt in elektriciteit.	
	Bijzondere bepalingen	
4.2.32	4.2.30 is uitsluitend van toepassing indien bij de aanvraag omgevingsvergunning tevens het aanvraagformulier duurzaamheidsmaatregelen is ingediend.	

HOOFDSTUK DIENSTVERLENING VALLEND ONDER EUROPESE DIENSTENRICHTLIJN

Horeca

4.3.1.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:	
	a. een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 2.3.1.2 APV in verband met het vestigen van een nieuwe onderneming	€ 1.318,00
	indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 659,00
	b. een vergunning als bedoeld in artikel 3, eerste lid, Drank- en Horecawet in verband met het vestigen van een nieuwe onderneming	€ 1.318,00
	indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 659,00
	Indien deze vergunning tezamen met de onder a bedoelde vergunning wordt aangevraagd, voor beide aanvragen tezamen	€ 1.318,00
	indien er sprake is van een tijdelijke initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 659,00
	c. een vergunning als bedoeld in artikel 2.3.1.2. APV. in verband met een overname van een bestaande onderneming	€ 1.198,00
	d. een vergunning als bedoeld in artikel 3, eerste lid, Drank- en Horecawet in verband met een overname van een bestaande onderneming	€ 1.198,00
	indien deze vergunning tezamen met de onder c bedoelde vergunning wordt aangevraagd, voor beide aanvragen tezamen	€ 1.198,00
	e. het doorvoeren van een ondergeschikte wijziging in een verleende vergunning	€ 93,00
	f. het bijschrijven op de vergunning van een leidinggevende, per persoon	€ 72,00
4.3.1.2	een vergunning als bedoeld in artikel 2.3.1.13 APV. (terras)	€ 189,00
	indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 96,00
4.3.1.3	een ontheffing als bedoeld in 2.3.1.16 APV. (sluitingsuur)	€ 39,00
4.3.1.4	een ontheffing als bedoeld in artikel 2.3.1.15.lid 5 APV per jaar	€ 582,00
4.3.1.5	een ontheffing als bedoeld in artikel 35 Drank- en Horecawet	€ 39,00

Organiseren evenementen of markten

4.3.2.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een vergunning voor het organiseren van een evenement als bedoeld in artikel 5.7.1 van de Algemene plaatselijke verordening (evenementenvergunning), indien het betreft:	
	a. voor ideële doeleinden	€ 0,00
	b. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal tot 500 personen	€ 258,00
	c. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal van 501 tot 2500 personen	€ 516,00
	d. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal van 2501 tot 10.000 meer personen	€ 1.032,00
	e. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal van meer dan 10.000 personen	€ 1.882,00
4.3.2.2	vervallen	
4.3.2.3	een vergunning als bedoeld in artikel 5.2.3 (standplaats) van de APV:	
	a. voor ideële doeleinden	€ 0,00
	b. voor commerciële doeleinden	€ 217,00

4.3.2.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een vergunning als bedoeld in artikel 2.2.1 APV (per voetbalwedstrijd)	€ 224,00
4.3.2.5	Een vergunning voor het organiseren of houden van wedstrijden, wandel-, fiets-, trim- en ruitertochten in parken, bossen en natuurgebieden ingevolge artikel 4.6.3. van de APV, indien het betreft:	
	a. voor ideële doeleinden	€ 0,00
	b. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal tot 10.000 personen	€ 258,00
	c. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal van 10.000 of meer personen	€ 1.882,00

Prostitutiebedrijven

4.3.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV ten behoeve van:	
4.3.3.1	een seksinrichting	€ 1.508,00
	verhoogd met de kosten voor het antecedentenonderzoek van de op de aanvraag vermelde exploitant en beheerder(s); per persoon	€ 72,00
4.3.3.2	een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV ten behoeve van een escortebedrijf	€ 1.166,00
	verhoogd met de kosten voor het antecedentenonderzoek van de op de aanvraag vermelde exploitant en beheerder(s); per persoon	€ 72,00
4.3.3.3	een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV ten behoeve van een seksinrichting of escortbedrijf waarvan de huidige vergunning vervalt vanwege de wijziging van de exploitant of beheerder	€ 69,00
	verhoogd met de kosten voor het antecedentenonderzoek van de op de aanvraag vermelde exploitant en beheerder(s); per persoon	€ 72,00
4.3.3.4	een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV indien dit leidt tot een besluit tot het niet verder in behandeling nemen van de aanvraag	€ 214,00

Winkeltijdenwet

4.3.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.3.4.1	voor een ontheffing in het kader van de Winkeltijdenwet, het Vrijstellingenbesluit Winkeltijdenwet of de Verordening Winkeltijden Arnhem	€ 77,00

HOOFDSTUK ALGEMENE PLAATSELIJKE VERORDENING

Orde, veiligheid en hinder

4.4.1	Het tarief bedraagt terzake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.4.1.1	een ontheffing als bedoeld in artikel 2.1.5.1, derde lid, APV voorwerpen of stoffen op, aan of boven de weg (oneigenlijk gebruik openbare grond)	€ 101,00
4.4.1.2	een ontheffing om vuur te stoken ingevolge artikel 5.5.1 van de APV met	
	a. kerstbomen	€ 77,00
	b. kampvuur	€ 40,00
4.4.1.3	een ontheffing om geluidhinder te veroorzaken ingevolge artikel 4.1.5 van de APV	
	a. geldig voor maximaal één dag	€ 329,00
	b. geldig voor maximaal één week	€ 465,00
	c. geldig voor maximaal één maand	€ 699,00
	d. geldig voor maximaal één jaar	€ 1.259,00

Afvalstoffen

4.4.2	Het tarief bedraagt terzake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.4.2.1	een vergunning voor het inzamelen van huishoudelijk afval ingevolge artikel 4.2.2.5 van de APV	€ 224,00
4.4.2.2	een ontheffing voor het op of in de bodem, buiten een daarvoor bestemde verzamelplaats, te plaatsen, te storten, te werpen, uit te gieten, te laten vallen of lopen of te houden van afval, vuilnis of enig ander dergelijke stof ingevolge artikel 4.4.1 van de APV	€ 269,00
4.4.2.3	een ontheffing voor het opslaan van afvalstoffen op een zodanige plaats dat deze vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats zichtbaar zijn ingevolge artikel 4.4.7 van de APV	€ 90,00

Overig APV

4.5.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.5.1.1	een ontheffing om gevelde iepen of delen daarvan voorhanden te hebben, in voorraad te hebben of te vervoeren ingevolge artikel 4.5.8 van de APV	€ 224,00
4.5.1.2	een ontheffing om aangeduide bloemen of planten te plukken dan wel hout te sprokkelen, verwijderen van paddenstoelen of het verzamelen van zaden en vruchten ingevolge artikel 4.6.2 van de APV	€ 224,00
4.5.1.3	een ontheffing voor het uitrijden van meststoffen op zaterdag, zondag en algemeen erkende feestdagen ingevolge artikel 4.7.1a van de APV	€ 224,00
4.5.1.4	een vergunning om een ligplaats met een woonschip in te nemen of te hebben ingevolge artikel 5.3a.4 van de APV	€ 288,00
4.5.1.6	een vergunning om handelsreclame aan te brengen ingevolge artikel 4.7.2 APV	€ 189,00

Overige verklaringen, ontheffingen en vergunningen

4.6.1	Het tarief bedraagt ter zake van:	
4.6.1.1	het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van instemming met het wijzigen of omzetten van een door de gemeente gegarandeerde hypothecaire geldlening ter financiering van de verwerving van een woning of woonwagen	€ 109,00

4.6.1.2	het vaststellen van een hogere grenswaarde op grond van de Wet geluidhinder bij het opstellen van een bestemmingsplan zoals bedoeld in artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening of uitwerking van een bestemmingsplan zoals bedoeld in artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening	€ 1.525,00
4.6.1.3	het vaststellen van een hogere grenswaarde op grond van de Wet geluidhinder bij het opstellen van een projectbesluit zoals bedoeld in artikel 2.12 onder a onder 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	€ 1.525,00
4.6.1.4	het vaststellen van een hogere grenswaarde op grond van de Wet geluidhinder bij het uitvoeren van een reconstructie van een weg zoals bedoeld in deze wet	€ 1.525,00
4.6.2	Het tarief bedraagt ter zake het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 in relatie tot de nota Rijden in het voetgangersgebied:	
4.6.2.1	een vaste ontheffing voor een bewoner, permanent geldig	€ 191,00
4.6.2.2	een vaste ontheffing voor een bewoner, die niet beschikt over een eigen parkeerplaats, permanent geldig	€ 94,00
4.6.2.3	een vaste ontheffing voor een bedrijf, geldig voor vijf jaren	€ 478,00
4.6.2.4	een vaste ontheffing voor een bedrijf, gevestigd in het voetgangersgebied, en waarbij het bedrijf niet beschikt over een eigen parkeerplaats, geldig voor vijf jaren	€ 238,00
	voor elk volgend duplicaat vaste ontheffing voor een bedrijf	€ 27,00
4.6.3	Het tarief bedraagt ter zake het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een adreswijziging van een vaste ontheffing gebaseerd op de Nota rijden in het voetgangersgebied	€ 50,00

Wet vervoer gevaarlijke stoffen

4.7.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.7.1.1	een ontheffing om gevaarlijke stoffen buiten de aangewezen wegen of weggedeelten te transporteren, ingevolge artikel 22 Wet vervoer gevaarlijke stoffen	€ 582,00
4.7.1.2	een verlenging van een eerder verleende ontheffing	€ 153,00

Wet op de Kansspelen

4.8.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.8.1.1	een aanwezigheidsvergunning: Zie Speelautomatenbesluit 2000, artikel 3	

Reglement verkeersregels en verkeerstekens

4.9.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.9.1.1	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 anders dan de ontheffing als bedoeld in artikel 4.6.2 Het hier genoemde tarief geldt daarmee ook voor een ontheffing verleend op grond van de hardheidsclausule als bedoeld in artikel 8 van de	€ 282,00

	'Beleidsregels voor het verlenen, wijzigen en intrekken van ontheffingen van de milieuzone in Arnhem per 29 oktober'	
	waarbij voor langdurige ontheffingen milieuzone vrachtverkeer en personenauto's geldt dat alleen een aanvraag per kenteken ingediend kan worden	
4.9.1.2	tot het verkrijgen van een dagontheffing milieuzone (per kenteken)	€ 36,00
4.9.1.3	vervallen	
4.9.1.4	een verlenging of wijziging van de onder 4.9.1.1 vermelde ontheffing	€ 93,00
4.9.1.5	vervallen	
4.9.1.6	voor het verkrijgen van een langdurige ontheffing voor voertuigen als bedoeld in artikel 5 (voertuig vanwege handicap aangepast) van de 'Beleidsregels voor het verlenen, wijzigen en intrekken van ontheffingen van de milieuzone in Arnhem per 29 oktober 2020'	€ 50,00
4.9.1.7	vervallen	

HOOFDSTUK KABELS EN LEIDINGEN ARNHEM

Verordening kabels en leidingen Arnhem

4.11.1	Een vergunning voor het leggen, houden, onderhouden, verleggen of opruimen van kabels en leidingen in de openbare ruimte en in of op kunstwerken, zoals bedoeld in artikel 5 van de Verordening Kabels en Leidingen gemeente Arnhem indien de werkzaamheden betrekking hebben op:	
	Kabels en leidingen, niet zijnde rioolleidingen	€ 272,00
4.11.1.1	Het tarief genoemd in art 4.11.1 wordt verhoogd met een bedrag van	€ 3,20
	voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 20 meter tot en met een lengte van 1000 meter	
4.11.1.2	Het tarief genoemd in art 4.11.1 en 4.11.1.1 wordt verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 1000 meter tot en met een lengte van 2500 meter	€ 1,60
4.11.1.3	Het tarief genoemd in art 4.11.1, 4.11.1.1 en 4.11.1.2 wordt verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 2500 meter.	€ 0,80

Telecommunicatiewet

4.12.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een melding in verband met het verkrijgen van instemming omtrent plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden als bedoeld in artikel 5.4, eerste lid, van de Telecommunicatiewet	€ 272,00
4.12.1.1	Het tarief genoemd in artikel 4.12.1 wordt verhoogd met een bedrag van	€ 3,20
	voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 20 meter tot en met een lengte van 1000 meter	
4.12.1.2	Het tarief genoemd in artikel 4.12.1 en 4.12.1.1 wordt verhoogd met een bedrag van	€ 1,60
	voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 1000 meter tot en met een lengte van 2500 meter	
4.12.1.3	Het tarief genoemd in artikel 4.12.1 en 4.12.1.1 en 4.12.1.2 wordt verhoogd met een bedrag van	€ 0,80
	voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 2500 meter	

Zaaknummer: 507303

Bijlage 1 behorend bij de 'Legesverordening 2021' van 4 november 2020

BASISBEDRAGEN BOUWKOSTEN BIJ NIEUWBOUW EN UITBREIDING VAN BOUWWERKEN EN GEBOUWEN 2018

In geval er sprake is van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen waarin verschillende gebouwtypen of -functies zijn opgenomen, geldt voor de bouwkosten van de nieuwbouw en / of uitbreiding de som van de bouwkostenberekeningen per gebouwtype of –functie op grond van onderstaande eenheden.

1. Fabrieken, op- en overslag, magazijnen, pakhuizen, garages (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Hoogte tot 5,50 m	150	130	110	105	100
Hoogte 5,50 m en hoger	130	120	100	95	90
Open overkappingen (perrons e.d.)	75	70	65	60	50

2. Kantoorgebouwen (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
1 tot en met 3 lagen	375	350	340	330	325
4 tot en met 7 lagen	375	350	325	310	300
Meer dan 7 lagen	375	350	325	310	300

3. Winkels (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Winkelcentrum	275	230	210	200	225
Detailhandel	275	230	210	200	190
Warenhuis	275	230	200	190	175
Showroom hoogte tot 5,50 m	175	160	130	125	110
Showroom hoogte 5,50 m en hoger	150	140	120	110	100
DHZ hal hoogte tot 5,50 m	165	140	120	110	100
DHZ hal hoogte 5,50 m en hoger	140	125	105	100	90

4. Hotels / Motels (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Hotels	450	450	450	420	360
Motels	450	425	400	370	320
Legeringgebouwen	400	375	340	310	270

5. Gymzalen, Sporthallen, stadions, stations (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Gymzaal	360	350	340	330	280
Stadions	360	350	340	330	90
Stations (incl. kiosken e.d.)	360	350	340	270	190
Sporthal	360	350	340	300	260
Kleedgebouw	390	350	310	330	290

6. (Brede)Scholen (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Schoolgebouw eenlaags	420	410	400	340	290
Schoolgebouw tweelaags	400	390	360	300	260
Schoolgebouw drielaags	370	350	340	250	220
Schoolgebouw vierlaags	360	340	330	330	280
Schoolgebouw vijflaags	360	340	320	270	235
Noodlokalen	430	420	420	420	420

7. Restaurants, cafés, bars (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Bar / café	380	360	340	300	285
Cafetaria	350	335	300	285	280
Restaurant met zalen	350	340	320	300	260
Restaurant zonder zalen	365	340	305	290	285
Wegrestaurant	390	380	380	355	315

8. Woningen plat afgedekt (nieuwbouw)	
	Basisbedragen per m³ inclusief btw
Vrijstaand	350
Geschakeld met sprongen t.o.v. voorgevel (> 1 meter)	265
Nagenoeg in rij gebouwd (sprongen t.o.v. voorgevel < 1 meter)	260
Recreatiewoning	270

9. Woningen met kap (nieuwbouw)	
	Basisbedragen per m³ inclusief btw
Vrijstaand	350
Geschakeld met sprongen t.o.v. voorgevel (> 1 meter)	300
Nagenoeg in rij gebouwd (sprongen t.o.v. voorgevel < 1 meter)	260
Recreatiewoning	240

10. Flats, appartementen e.d. (nieuwbouw)	
	Basisbedragen per m³ inclusief btw
Flats / appartementen	315
Serviceflats	330
Urban villa's	370

11. Bijgebouwen (nieuwbouw en uitbreidingen)	
	Basisbedragen per m³ inclusief btw
Garage vrijstaand steen	185
Garage vrijstaand hout	165
Garage aangebouwd steen	135
Garage aangebouwd hout	120
Berging vrijstaand steen	215
Berging vrijstaand hout	190
Berging aangebouwd steen	155
Berging aangebouwd hout	135
Carport vrijstaand	225
Carport aangebouwd	185
Tuinhuis	155

12. Uitbreidingen / verbouwingen aan woningen				
	Basisbedragen per m³ inclusief btw			
	Van 0 tot 25 m³	Van 25 tot 50 m³	Van 50 tot 100 m³	Vanaf 100 m³
Aanbouw woonruimte met plat dak	490	470	445	420
Aanbouw woonruimte met kap	565	540	510	480
Dakopbouw	600	570	540	510

	Basisbedrag per m³ of m´
Serre niet geïsoleerd	350 per m³
Serre geïsoleerd	520 per m³
Erker geïsoleerd	575 per m³
Kelder (uitgraven en onderstromen)	460 per m³
Dakkapel	1500 (per strekkende meter)
Erfafscheiding	100 (per strekkende meter)

13. Bouwwerken in de openbare ruimte (nieuwbouw en uitbreidingen)				
	Basisbedragen per m³ / m² inclusief btw			
	Van 0 tot 100 m³	Vanaf 100 m³	Tot 4 m²	Vanaf 4 m²
Bouwwerk (kiosken, e.d.)	225	200		
Informatieborden (o.a.Billboards)			1000	1500

14. Kunstwerken (nieuwbouw beeldende vormgeving)				
	Basisbedrag per m³ inclusief btw			
	Tot 2 m³	Van 2 tot 5 m³	Van 5 tot 10 m³	Vanaf 10 m³
Kunstwerken	3.500	3000	2500	2000

15. Gezondheidsdiensten (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Ziekenhuis	600	600	550	500	450
Gezondheidscentrum	350	340	330	310	270
Praktijkgebouw	375	360	325	310	270
Verzorgingstehuis	350	340	325	310	270
Revalidatiegebouw	350	340	325	310	270

Zaaknummer: 507303

GEMEENTE Arnhem

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op de art. 147, 149, 156, eerste em tweede lid, aanhef en onderdeel h, 216, 217, 219, 225, 234, 235 van de Gemeentewet, het Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen en de Regeling gehandicaptenparkeerkaart;

Besluit:

Vast te stellen de

VERORDENING PARKEREN EN PARKEERBELASTINGEN 2021

Afdeling I Definities

Artikel 1. Definities

Voor toepassing van deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

a. adres: een straatnaam en een huisnummer, waarvan het huisnummer aan het object is toegewezen op basis van de 'Verordening naamgeving en nummering (adressen)';
b. autodate: het herhaald en opeenvolgend gezamenlijk gebruik van motorvoertuigen op grond van een overeenkomst tussen een rechtspersoon die is aangesloten bij de Vereniging voor Gedeeld Autogebruik en die bedrijfsmatig motorvoertuigen ter beschikking stelt en deelnemers, zijnde natuurlijke of rechtspersonen;
c. bedrijf: elk in de maatschappij als zelfstandige eenheid optredend organisatorisch verband waarin krachtens arbeidsovereenkomst of krachtens publiekrechtelijke aanstelling arbeid wordt verricht c.q. de zelfstandige die voor de voorziening in het bestaan is aangewezen op arbeid in het eigen bedrijf of zelfstandig beroep, c.q. een niet-commerciële organisatie die hieraan door het college is gelijkgesteld; alles met dien verstande dat bedrijven en beroepen worden beschouwd als één bedrijf en één beroep indien de vestigingadressen dezelfde zijn of het een aaneengesloten bebouwing betreft, dan wel sprake is van een (juridische) constructie waaruit moet worden geconcludeerd dat het in wezen één bedrijf of beroep betreft, tenzij het tegendeel wordt aangetoond;
d. gebied: een aaneengesloten stelsel van straten, straatdelen en/of plaatsen waar hetzelfde parkeerregime van toepassing is
e. centrale computer: computer van het bedrijf c.q. de bedrijven waarmee de gemeente Arnhem een overeenkomst heeft gesloten, bestemd voor de registratie van parkeerbewegingen in het kader van het verlenen van diensten op het gebied van betaald parkeren met gebruik van een telefoon of een ander communicatiemiddel;
f. college: het college van burgemeester en wethouders;
g. gehandicaptenvoertuig: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 1 onder r van het RVV 1990;
h. houder van een brommobiel: de kentekenhouder of de persoon die middels een huur- of leaseovereenkomst met een rechtspersoon kan aantonen dat hij de feitelijke gebruiker is van de brommobiel;
i. houder van een motorvoertuig: de persoon op wiens naam het kenteken van het motorvoertuig staat ingeschreven in het kentekenregister van de RDW (kentekenhouder) of de persoon die

middels een huur- of leaseovereenkomst met een rechtspersoon kan aantonen dat hij de feitelijke gebruiker is van het motorvoertuig;

j. motorvoertuig: hetgeen daaronder wordt verstaan in het RVV 1990 met inbegrip van brommobielen, zoals bedoeld in artikel 1 onder ia van het RVV 1990;
k. openbare weg: alle voor het openbaar verkeer openstaande wegen, weggedeelten, terreinen of paden met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten;
l. parkeerapparatuur: parkeermeters, centrale computer, parkeerautomaten met inbegrip van verzamelparkeermeters en hetgeen naar maatschappelijke opvatting overigens onder parkeerapparatuur wordt verstaan;
m. parkeervergunning: een door het college verleende vergunning, krachtens welke het is toegestaan een motorvoertuig te parkeren op daartoe aangewezen parkeerplaatsen op de openbare weg;
n. parkeren: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 225, tweede lid, van de Gemeentewet;
o. RVV 1990: het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 van 26 juli 1990, Stb. 459;
p. Regeling gehandicaptenparkeerkaart: regels met betrekking tot het toepassen van de gehandicaptenparkeerkaart, zoals gepubliceerd in de Staatscourant 2001, 130 en sedertdien gewijzigd;
q. tarieventabel: de bij deze verordening behorende tabel waarin opgenomen de tarieven voor de verschillende parkeerbelastingen;
r. vergunninghouder: de natuurlijke persoon of rechtspersoon aan wie een vergunning is verleend;
s. vergunninghalfjaar: de periode die start op 1 maart en eindigt op 31 augustus van het lopende jaar of start op 1 september en eindigt op 28 c.q. 29 februari van het volgende jaar;
t. vergunningjaar: de periode die start op 1 maart en eindigt op 28 c.q. 29 februari van het volgende jaar;
u. zelfstandige woning: woning welke een eigen toegang heeft, voorzien is van een keuken, douche en toilet en welke de bewoner kan bewonen zonder daarbij afhankelijk te zijn van wezenlijke voorzieningen buiten die woning, als bedoeld in art. 7:234 van het Burgerlijk Wetboek, danwel een woning waarvan met een notariële akte wordt aangetoond dat sprake is van een zelfstandige woning.

Afdeling II Parkeerbelastingen

Artikel 2. Belastbaar feit

Onder de naam 'parkeerbelastingen' worden de volgende belastingen geheven:

a. een belasting ter zake van het parkeren van een voertuig op een krachtens deze verordening door het college te bepalen plaats, tijdstip en wijze;
b. een belasting ter zake van een van gemeentewege verleende vergunning voor het parkeren van een voertuig op de in die vergunning aangegeven plaats en wijze.

Artikel 3. Belastingplicht

1. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel a, wordt geheven van degene die het voertuig heeft geparkeerd.
2. Als degene die het voertuig heeft geparkeerd wordt mede aangemerkt:
   a. degene die de belasting voldoet, dan wel te kennen geeft of heeft gegeven de belasting te willen voldoen;
   b. zolang geen voldoening van de belasting genoemd in artikel 2, onderdeel a heeft plaatsgevonden: de houder van het voertuig, met dien verstande dat:

1° indien een voor ten hoogste drie maanden aangegane huurovereenkomst wordt overgelegd waaruit blijkt wie ten tijde van het parkeren ingevolge deze overeenkomst de huurder van het voertuig was, niet de houder maar de huurder wordt aangemerkt als degene die het voertuig heeft geparkeerd;
2° indien blijkt dat een ander in het kentekenregister had moeten staan ingeschreven, die ander wordt aangemerkt als degene die het voertuig heeft geparkeerd.

3. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel a, wordt niet geheven van degene die op de voet van het tweede lid, onderdeel b, is aangemerkt als degene die het voertuig heeft geparkeerd, indien deze aannemelijk maakt dat ten tijde van het parkeren een ander tegen zijn wil van het voertuig heeft gebruik gemaakt en dat hij dit gebruik redelijkerwijs niet heeft kunnen voorkomen.
4. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel b, wordt geheven van degene die de vergunning heeft aangevraagd.

Artikel 4. Maatstaf van heffing, belastingtarief en belastingtijdvak

De maatstaf van heffing, het belastingtarief en het belastingtijdvak zijn vermeld in de bij deze verordening behorende en daarvan deel uitmakende tarieventabel.

Artikel 5. Ontstaan van de belastingschuld

1. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel a, is verschuldigd bij de aanvang van het parkeren, tenzij het bij de aanvang van het parkeren in werking stellen van de parkeerapparatuur geschiedt door het via een mobiele telefoon of ander communicatiemiddel inloggen op de centrale computer.
2. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel b, is verschuldigd bij de aanvang van het heffingstijdvak waarover de belasting wordt geheven.

Artikel 6. Wijze van heffing en termijnen van betaling

1. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel a, wordt geheven door voldoening op aangifte en moet worden betaald bij de aanvang van het parkeren.
2. Indien bij aanvang van het parkeren het in werking stellen van de parkeerapparatuur geschiedt door het via een mobiele telefoon of ander communicatiemiddel inloggen op de centrale computer, geschiedt de betaling van de belasting in afwijking van het bepaalde in het eerste lid:
   a. uiterlijk 1 maand na het einde van het parkeren; en
   b. overeenkomstig de voorwaarden van de aanbieder van de betreffende dienst.
3. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel b, wordt geheven via een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waartoe ook wordt gerekend een nota of andere schriftuur, en moet worden betaald voorafgaand aan het tijdstip waarop de vergunning wordt verleend.
4. Een naheffingsaanslag moet terstond worden betaald.
5. Voor de toepassing van het eerste lid wordt het in werking stellen van de parkeerapparatuur op de daartoe bestemde wijze en met inachtneming van de door het college van burgemeester en wethouders gestelde voorschriften als voldoening op aangifte aangemerkt.

Artikel 7. Bevoegdheid tot aanwijzing parkeerplaatsen en wijze van betalen

De aanwijzing van de plaats waar, het tijdstip en de wijze waarop tegen betaling van de belasting bedoeld in artikel 2 mag worden geparkeerd, geschiedt in alle gevallen door het college.

Artikel 8. Vrijstelling van parkeerbelasting

Vrijgesteld van parkeerbelasting als bedoeld in artikel 2 van deze verordening zijn:
a. als zodanig herkenbare politievoertuigen;

b. als zodanig herkenbare brandweervoertuigen;
c. als zodanig herkenbare ambulances;
d. als zodanig herkenbare dierenambulances;
e. voertuigen die zijn voorzien van een geldige gehandicaptenparkeerkaart, zoals bedoeld in de 'Regeling gehandicaptenparkeerkaart'.

Artikel 9. Bevoegdheid tot gebruik wielklem en wegsleepregeling

1. Tot zekerheid van de betaling van een naheffingsaanslag ter zake van de belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel a, kan aan het voertuig ook een wielklem worden aangebracht, waardoor wordt verhinderd dat het voertuig wordt weggereden.
2. Het college wijst bij openbaar te maken besluit in alle gevallen de terreinen en weggedeelten aan waar de wielklem wordt toegepast.
3. Indien na het aanbrengen van de wielklem 24 uren zijn verstreken, kan het voertuig naar een door de in artikel 231, tweede lid, onderdeel b, van de Gemeentewet bedoelde gemeenteambtenaar aangewezen plaats worden overgebracht en in bewaring worden gesteld.

Artikel 10. Kosten

1. De kosten van de naheffingsaanslag ter zake van de belasting bedoeld in artikel 2, alsmede de kosten voor het aanbrengen en verwijderen van de wielklem, het verslepen en bewaren van het voertuig zijn vermeld in de bij deze verordening behorende en daarvan deel uitmakende tarieventabel.
2. De in rekening te brengen bedragen voor het aanbrengen en het verwijderen van de wielklem, het verslepen en het bewaren van het voertuig worden bij beschikking vastgesteld.

Artikel 11. Restitutie

1. Indien op verzoek van de vergunninghouder een parkeervergunning wordt ingetrokken, wordt de reeds betaalde parkeerbelasting, als bedoeld in artikel 2, aanhef en onderdeel b, van deze verordening, gerestitueerd voor de volle kalendermaanden dat de vergunning nog geldig is op de dag dat deze wordt ingeleverd.
2. Indien bij de vergunning een fysiek vergunningbewijs wordt verstrekt, is het moment dat het vergunningbewijs wordt ingeleverd bepalend voor de berekening van het te restitueren bedrag.

Artikel 12. Kwijtschelding

Bij de invordering van deze belasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Afdeling III Parkeren met een vergunning

Artikel 13. Het verlenen van de vergunning

Het college kan op een schriftelijke aanvraag een parkeervergunning verlenen.

Artikel 14. Nadere regels door het college

Het college kan nadere regels vaststellen met betrekking tot:

a. het maximaal aantal uit te geven parkeervergunningen per vergunninggebied (vergunningplafond);
b. het verlenen, het intrekken en het weigeren van vergunningen;
c. de locatie(s) waar de vergunning geldig is;
d. het gebruik van vergunningen;
e. het tijdstip waarop de vergunning geldig is;

f. de wijze waarop met de wachtlijst c.q. wachtlijsten worden omgegaan;
g. de geldigheidsduur van een parkeervergunning.

Artikel 15. Gegevens

In het digitaal parkeerloket van de gemeente Arnhem worden in ieder geval de volgende gegevens geregistreerd:

a. de periode waarvoor de vergunning geldt;
b. de sector waarvoor de vergunning geldt;
c. het tijdstip waarop de vergunning geldig is;
d. de naam van de vergunninghouder en/of het kenteken of een ander kenmerk van het motorvoertuig waarvoor de vergunning is verleend;
e. de voorschriften en beperkingen die aan de vergunning verbonden zijn.

Artikel 16. Overschrijven en wijzigen van de vergunning

1. De vergunning is persoonlijk.
2. De vergunning is overdraagbaar aan een persoon die woonachtig is in dezelfde zelfstandige woning.
3. De vergunninghouder is verplicht elke wijziging in de omstandigheden die relevant zijn voor het verlenen van een vergunning, onmiddellijk aan het college kenbaar te maken.
4. Wijziging van het voertuig of van het kenteken van het voertuig, van bedrijfsnaam of –adres van vergunninghouder dient onmiddellijk aan het college te worden doorgegeven.

Artikel 17. Volgorde van vergunningverlening en wachtlijst

1. Op de aanvraag van een parkeervergunning wordt in volgorde van ontvangst beschikt.
2. Indien het aantal aanvragen groter is dan het vergunningplafond voor de betreffende parkeersector wordt de aanvraag op een wachtlijst geplaatst.
3. De volgorde waarin de aanvraag op de wachtlijst wordt geplaatst, is de volgorde van ontvangst van de volledige aanvraag.
4. Het college kan besluiten om voor een vergunninggebied per vergunningsoort een aparte wachtlijst bij te houden.
5. De aanvrager wordt van de wachtlijst verwijderd, indien:
   a. de aanvrager daarom verzoekt;
   b. de aanvrager een parkeervergunning wordt verleend in het eigen vergunninggebied;
   c. blijkt dat bij de aanvraag om de vergunning onjuiste of onvolledige gegevens zijn verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens niet tot plaatsing op de wachtlijst zou hebben geleid;
   d. niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden voor de aangevraagde vergunning, gesteld bij of krachtens deze verordening;
   e. wanneer voor het betreffende gebied het stelsel van vergunningen komt te vervallen.

Afdeling IV Verbodsbepalingen

Artikel 18.

1. Het is verboden om enig voertuig, niet zijnde een motorvoertuig op 2 of meer wielen of een voertuig op 3 of meer wielen met een kenteken, te plaatsen of te laten staan op een parkeerplaats welke onder een regime van parkeerbelastingen is gebracht.

2. Het is verboden een fiets, een bromfiets of enig ander voorwerp op zodanige wijze tegen of bij parkeerapparatuur te plaatsen of te laten staan, dat daardoor een normaal gebruik daarvan wordt belemmerd of verhinderd.
3. Het is verboden op een parkeerplaats voor uitsluitend vergunninghouders te parkeren als dit in strijd is met de aan de vergunning verbonden voorwaarden.
4. Het is verboden parkeerapparatuur op andere wijze dan voorgeschreven door burgemeester en wethouders, in werking te stellen.
5. Het college kan ontheffing verlenen van het bepaalde in het eerste en derde lid van dit artikel.

Afdeling V Strafbepaling

Artikel 19.
Overtreding van het bepaalde in afdeling IV van deze verordening kan worden bestraft met een geldboete van de tweede categorie.

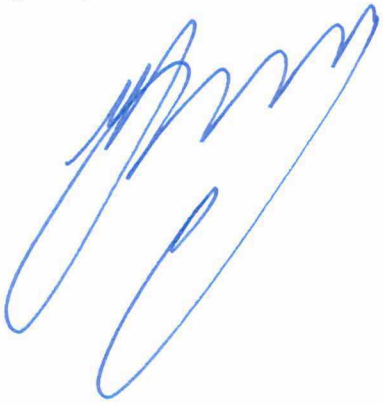
Afdeling V Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 20. Overgangsbepalingen
1. Aanvragen waarop op het tijdstip van de inwerkingtreding van deze verordening nog geen beslissing is genomen, worden behandeld met inachtneming van de bepalingen van de Parkeerverordening 2020, tenzij toepassing van deze verordening voor de aanvrager gunstiger is.
2. Parkeervergunningen verleend krachtens de Parkeerverordening 2020, worden geacht te zijn verleend krachtens deze verordening.
3. Bezwaarschriften, ingediend tegen beslissingen krachtens de Parkeerverordening 2020, worden behandeld met inachtneming van de Parkeerverordening 2020, tenzij toepassing van deze verordening voor de bezwaarde gunstiger is.

Artikel 21. Inwerkingtreding en citeertitel
1. De 'Verordening Parkeerbelastingen 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de feiten die zich hebben voorgedaan vóór de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
3. De datum van ingang van heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Parkeerverordening 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

Tarieventabel behorend bij verordening 'Parkeren en Parkeerbelasting 2021' van 12 november 2020

Alle bedragen in euro's

Het tarief voor het parkeren bij parkeerapparatuur als bedoeld in artikel 2, aanhef en onderdeel a, bedraagt per uur:

• In gebied 26001: Het gebied dat wordt begrensd door Ooststraat, Eusebiusbuitensingel, Airborneplein, Nijmeegseweg, Eusebiusbuitensingel, Velperbuitensingel, Velperplein, Jansbuitensingel, Willemsplein, Stationsplein, Stationsplein West, Utrechtsestraat, Utrechtseweg, Vijfzinnenstraat, Bergstraat, Oude Kraan, Roermondsplein, Boterdijk en de Rijnkade, inclusief de genoemde straten en/of straatdelen, met uitzondering van de Eusebiusbuitensingel (tussen Airborneplein en de Velperbuitensingel) en de Velperbuitensingel.	2,90
• In gebied 26021: Het gebied dat begrensd wordt door de Bovenbrugstraat, de Amsterdamseweg tussen de Pels Rijckenstraat en de Brouwerijweg, de Brouwerijweg, de Veluwestraat, de Schilderstraat en de Noordelijke Parallelweg, inclusief de genoemde straten.	2,90
• In gebied 26031: Het gebied begrensd door de Amsterdamseweg tot aan de Pels Rijckenstraat, de Pels Rijckenstraat, het Burgemeestersplein en de Zijpendaalseweg, waarbij de Amsterdamseweg, de Pels Rijckenstraat en de Zijpendaalseweg deel uitmaken van het gebied en het Burgemeestersplein niet.	2,90
• In gebied 26032: Het gebied begrensd door de Amsterdamseweg tussen de Pels Rijckenstraat en de Burgemeester Weertsstraat, de Burgemeester Weertsstraat, de Zijpendaalseweg tussen de Burgemeester Weertsstraat en het Burgemeestersplein, het Burgemeestersplein en de Pels Rijckenstraat, waarbij de genoemde straten deel uitmaken van het gebied, met uitzondering van de Amsterdamseweg, de Pels Rijckenstraat en de Zijpendaalseweg.	2,90
• In gebied 26033: De Zijpendaalseweg tussen het Burgemeestersplein en de Röellstraat.	2,90
• In gebied 26041: Het gebied begrensd door de Apeldoornseweg tot aan de Sint Peterlaan, de spoorlijn Zevenaar-Arnhem, de Zijpendaalseweg tot aan de Sonsbeekweg en de Sonsbeekweg, met inbegrip van de genoemde straten.	2,90
• In gebied 26075: De Velperbuitensingel, de Steenstraat en de Bloemstraat voor het gedeelte tussen de Ir. JP van Muijlwijkstraat en de Steenstraat.	2,90
• Buiten de hiervoor genoemde gebieden:	1,75
• Dagkaart (verkrijgbaar aan loket Parkeerbedrijf of via het digitale parkeerloket van de gemeente Arnhem), per dag:	15,20

Het tarief voor het parkeren als bedoeld in artikel 2, aanhef en onderdeel a, bedraagt:

• Voor een camper op een daartoe aangewezen camperplaats die is bestemd voor overnachting aan de Lage Nieuwe Kade tussen 21:00 uur en 9:00 uur:	9,20

Het tarief voor parkeren met parkeervergunning als bedoeld in artikel 2, aanhef en onderdeel b, bedraagt:

• Bewonersvergunning, per jaar:	141,00
• Bewonersvergunning per half jaar:	83,00
• Bezoekersvergunning per jaar:	21,00
• Bedrijfsvergunning onbeperkt, per jaar:	522,00
• Bedrijfsvergunning onbeperkt, per half jaar:	277,00
• Bedrijfsvergunning ma-zo 07.00-19.00, per jaar:	307,00
• Bedrijfsvergunning ma-zo 07.00-19.00, per half jaar:	172,00
• Marktparkeervergunning 1 dag per week geldig, per jaar:	92,00
• Marktparkeervergunning 2 dagen per week geldig, per jaar:	183,00
• Marktparkeervergunning 3 dagen per week geldig, per jaar:	275,00
• Schippersparkeervergunning, per jaar:	307,00

De kosten als bedoeld in artikel 10 bedragen

• De kosten van de naheffingsaanslag van de belasting als bedoeld in art 2 onderdeel a bedragen:	61,00
• De kosten van het aanbrengen en verwijderen van een wielklem bedragen:	72,00
• De kosten van het overbrengen van het voertuig bedragen	
- voorrijkosten maandag t/m zondag dag en nacht:	104,18
- sleepkosten ma-vrij 08.00-18.00 uur:	180,29
- sleepkosten ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen:	206,43
• De kosten van bewaren van het voertuig bedragen	
- voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan:	27,42
- voor elke volgende dag of gedeelte daarvan:	11,51

Zaaknummer: 507303

Toelichting bij de tarieventabel.

Voor de tarieven worden twee verschillende soorten gebieden onderscheiden. Gebieden met het tarief dat even hoog is als in het centrum, en de overige gebieden waar een tarief van € 1,75 per uur toepassing is.

Met betrekking tot de vergunningen wordt voorzien in de volgende soorten:

- Bewonersvergunning: een vergunning die aan een bewoner van een zelfstandige woning kan worden verstrekt;
- Bedrijfsvergunning met onbeperkte geldigheidsduur: een vergunning die kan worden verstrekt aan een bedrijf en 24 uur per dag en 7 dagen per week geldig is;
- Bedrijfsvergunning maandag tot en met zondag, dagelijks van 07.00 tot 19.00 uur: een vergunning die kan worden verstrekt aan een bedrijf en geldig is van maandag tot en met zondag, dagelijks van 07.00 tot 19.00 uur;
- Marktparkeervergunning: een vergunning die kan worden verstrekt aan marktkooplieden om hun voertuigen te parkeren als zij op de markt staan (1, 2 of 3 dagen per week);
- Schippersparkeervergunning: een parkeervergunning die kan worden verstrekt aan een schipper van de beroepsvaart en geldig is voor de periode dat zijn schip een ligplaats heeft ingenomen in Arnhem;
- Bezoekersvergunning: een vergunning die kan worden verstrekt aan een bewoner ten behoeve van het parkeren van zijn bezoek;
- Dagkaart: een vergunning die kan worden verstrekt aan de aanvrager en waarmee een kalenderdag kan worden geparkeerd op alle gefiscaliseerde parkeerplaatsen in geheel Arnhem. De dagkaart is verkrijgbaar aan het loket van het parkeerbedrijf of via het digitale parkeerloket van de gemeente Arnhem.

Enkele kosten als bedoeld in artikel 10 komen op een andere manier tot stand:

- De maximale kosten van de naheffingsaanslag van de belasting als bedoeld in art 2 onderdeel a worden bepaald door het ministerie;
- De kosten van het overbrengen en het bewaren van voertuigen zijn gelijk aan de tarieven zoals deze zijn vastgesteld in de Wegsleepverordening Arnhem 2017 (vastgesteld 19 december 2016; 2016.11-00674, 2016.0.059.415)

Zaaknummer: 507303

Toelichting op de Verordening Parkeren en Parkeerbelastingen 2021.

De Verordening Parkeren en Parkeerbelastingen 2021 vervangt de Verordening Parkeren en Parkeerbelastingen 2020.

De toepassing van parkeerbelastingen vindt zijn grondslag in de Gemeentewet. Inhoud en bevoegdheden zijn in een aantal artikelen vastgelegd. Het betreft:

- Art 147. Dit artikel bepaalt dat het vaststellen van een verordening een raadsbevoegdheid is, tenzij dat bij wet anders is bepaald.
- Art. 149. In dit artikel is bepaald dat de gemeenteraad de verordeningen kan vaststellen die zij nodig acht.
- Art. 160. Hierin is geregeld dat het college verantwoordelijk is voor privaatrechtelijke handelingen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het vaststellen van het tarief in een parkeergarage van de gemeente, die is voorzien van een slagboom. Indien sprake is van vooraf betalen aan de parkeerautomaat, is er geen sprake van privaatrechtelijk handelen en dient de gemeenteraad de tarieven vast te stellen.
- Art. 219 bepaalt dat gemeentelijke belastingen niet afhankelijk mogen worden gesteld van het inkomen, winst of vermogen.
- Art. 225. Dit artikel is de basis voor het toepassen van parkeerbelasting.
- Art. 234 Het invorderen van de parkeerbelasting is geregeld in dit artikel. Hierin is tevens bepaald dat het college van burgemeester en wethouders bepaalt hoe parkeerapparatuur in werking moet worden gezet. Tevens is bepaald dat als een naheffingsaanslag niet terstond kan worden overhandigd, dat deze aan het voertuig moet worden bevestigd.
- Art. 235. Met dit artikel wordt het toepassen van de wielklem mogelijk gemaakt.

Naast de Gemeentewet is er andere regelgeving die van belang is voor het toepassen van parkeerbelasting. Het betreft:

- Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen. Dit besluit handelt over de mogelijkheid om parkeerapparatuur uitsluitend langs elektronische weg in werking te stellen en bepaalt welke kosten mogen worden toegerekend aan de naheffingsaanslag, wielklem en enkele daarmee samenhangende maatregelen.
- Regeling gehandicaptenparkeerkaart. In deze regeling is vastgelegd wie in aanmerking komen voor de gehandicaptenparkeerkaart, welke toetsing moet worden uitgevoerd en hoe de kaart er uit ziet.

De essentie van de Verordening Parkeren en Parkeerbelastingen 2021, is het kunnen toepassen van betaald parkeren in de vorm van parkeerbelastingen en het kunnen toepassen van parkeer-vergunningen en, mogelijk in de toekomst, parkeerontheffingen.

De gemeente heft op basis van deze verordening twee soorten belasting:

1. Parkeerbelasting van 'bezoekers'. Zij betalen parkeergeld op een door het college te bepalen plaats, tijdstip en wijze. Concreet betekent dat deze groep een kaartje koopt bij de parkeermeter, aan de balie van het Parkeerbedrijf of betaalt via GSM-parkeren of een variant daarop.
2. De andere groep is de vergunninghouders; zij betalen vooraf voor een vastgestelde periode.

De gebieden waar beide regimes gelden, kunnen overlappen, maar dat hoeft niet. Zo kunnen er plaatsen worden aangewezen waar een parkeervergunning niet geldig is, maar ook plaatsen die juist

uitsluitend bestemd zijn voor vergunninghouders. Er is sprake van 2 vormen van parkeerbelasting die naast elkaar functioneren. De parkeervergunning is dus geen vorm van vrijstelling.

Hoewel in theorie het parkeerregime per straat kan verschillen en vergunningen per straat kunnen worden verstrekt, blijkt dat in de praktijk niet werkbaar. Anderzijds zijn ook niet alle situaties gelijk en is enige mogelijkheid om te differentiëren in het regime wenselijk. Aaneensluitende straten, straatdelen en/of plaatsen waar hetzelfde parkeerregime geldt, zijn samengevoegd in een 'gebied'. Ook plaatsen die niet kunnen worden aangemerkt als 'straat' kunnen worden aangewezen als een gebied. Hierbij kan gedacht worden aan parkeergarages of andere terreinen waar parkeren mogelijk is.
Voorbeelden van regimes zijn: '*parkeren voor uitsluitend vergunninghouders*', of '*parkeren voor vergunninghouders en bezoekers tegen een hoog tarief*'. Meerdere gebieden kunnen desgewenst worden samengevoegd in een 'Sector'. In dat geval is een parkeervergunning geldig in meerdere gebieden. De nummering van de gebieden is gekoppeld aan de nummering van de gebieden voor het parkeren via aanmelding op een centrale computer (GSM-parkeren en/of bezoekersregeling).

Artikel 217 van de Gemeentewet bepaalt wat moet worden opgenomen in een belastingverordening. De letterlijke tekst luidt: '*Een belastingverordening vermeldt, in de daartoe leidende gevallen, de belastingplichtige, het voorwerp van de belasting, het belastbare feit, de heffingsmaatstaf, het tarief, het tijdstip van ingang van de heffing, het tijdstip van beëindiging van de heffing en hetgeen overigens voor de heffing en de invordering van belang is.*'
Met de artikelen 2 tot en met 6 van deze verordening, wordt aan deze eis gevolg gegeven. Overigens ontbreekt het 'tijdstip van beëindiging van de heffing' in de verordening. Dat volgt uit twee zaken: de aard van de belastingplicht in combinatie met de tijdstippen dat betaald parkeren van kracht is. Men moet betalen als men wil parkeren op momenten dat het moet. Buiten die periode, of als men niet meer parkeert, is men dus ook niet belastingplichtig. Ook indien men een vergunning heeft, is dat het geval. De aanvrager staat het vrij om te kiezen voor een vergunning, waarmee hij kiest voor een soort 'vastrecht' of om te betalen aan de meter, waarmee hij de keuze maakt om alleen te betalen voor de geparkeerde tijd.

In artikel 6 is de mogelijkheid opgenomen om de parkeerbelasting te betalen door in te loggen op een centrale computer. Deze bepaling maakt het mogelijk om GSM-parkeren (en varianten daarop) toe te passen. Bij deze vormen van betalen, meldt men zich bij het begin van de parkering bij zijn provider aan en aan het eind van de parkering weer af. De provider int het geld bij de parkeerder en draagt dit periodiek af aan de gemeente. In tegenstelling tot het parkeren aan de meter, wordt de parkeerbelasting aan het einde van het parkeren gedaan. In de regel ontvangt de parkeerder hiervoor een factuur van zijn aanbieder, waarna betaling plaatsvindt, meestal via automatische incasso of verrekening met een creditcard. Deze inning geschiedt direct of periodiek (wekelijks, tweewekelijks, maandelijks). Het feitelijke moment van betalen is dus variabel. Om praktijk en regelgeving te laten aansluiten, is de betaaltermijn gesteld op ***uiterlijk*** een maand na het beëindigen van het parkeren ***en*** overeenkomstig de voorwaarden van de aanbieder. Het is aan de gemeente om in het contract met de aanbieder te regelen dat de parkeergelden minimaal 1 keer per maand bij de gebruikers worden geïnd. Bovenstaande laat overigens onverlet, dat de belasting is verschuldigd bij aanvang van het parkeren. Met moet immers parkeerbelasting betalen over de gehele periode dat men heeft geparkeerd.
Omdat er meerdere providers actief kunnen zijn kan ook sprake zijn van meerdere centrale computers.

Artikel 7 draagt de bevoegdheid om de plaatsen aan te wijzen waar parkeerbelasting verschuldigd is over aan het college. Hiermee kan het college snel inspelen op wijzigende omstandigheden, zoals het uitbreiden of reduceren van het gereguleerde gebied. Dit is zeker van belang als uitbreiding van het gefiscaliseerde gebied gefaseerd geschiedt. Zou deze bevoegdheid niet bij het college liggen, dan dient de gemeenteraad bij iedere uitbreiding een apart besluit te nemen. Vanuit het oogpunt van zowel efficiëntie als effectiviteit is dat niet wenselijk.

Binnen een gefiscaliseerde omgeving is het niet mogelijk vrijstellingen te verstrekken, tenzij de gemeente het parkeren door een bepaalde categorie parkeerders niet wil reguleren. In dat geval kan men de totale categorie vrijstelling geven. Voorts is het gelijkheidsbeginsel leidend. In artikel 8 zijn de groepen benoemd die zijn vrijgesteld van de parkeerbelasting.

Met artikel 9 houdt de gemeente de mogelijkheid open om de wielklem toe te passen. Dat deze mogelijkheid er is, betekent niet dat deze ook per definitie moet worden toegepast. Als de gemeente deze gaat toepassen geldt ook hier het gelijkheidbeginsel. Zo is het wel mogelijk om buitenlandse auto's te klemmen en Nederlandse niet, maar niet als dat leidt tot extra kosten voor de eigenaar van de betreffende auto.

Artikel 11, Restitutie, legt de gangbare Arnhemse praktijk vast dat bij het laten intrekken van de vergunning op verzoek van de vergunninghouder deze het betaalde belastingbedrag naar evenredigheid van het aantal nog niet 'genuttigde' kalendermaanden terug krijgt. Dit betekent bijvoorbeeld dat iemand die zijn vergunning op 15 september inlevert, 5/12 van het betaalde vergunningtarief terug krijgt. Hij heeft de maanden oktober tot en met februari niet gebruikt. Dit geldt ook als hij de vergunning zou inleveren op 1 september of 30 september; in beide gevallen krijgt hij 5/12 terug. De berekening vindt plaats over de volle kalendermaanden. Vergunningen met een geldigheidsduur van korter dan 2 maanden komen zodoende nimmer in aanmerking voor restitutie. Als datum van inleveren geldt de datum dat het vergunningbewijs (het deel van de vergunning dat men achter de voorruit moet leggen) wordt ingeleverd. Hiermee wordt voorkomen dat deze onrechtmatig wordt gebruikt.

De bevoegdheid om te bepalen hoe de parkeerbelasting moet worden betaald is via artikel 13 van deze verordening overgedragen aan het college. In het uitwerkingsbesluit werken zij de uitvoering van betaald parkeren nader uit.
De vergunningen die het college kan verstrekken, zijn benoemd in de tarieventabel. Er kunnen geen andere vergunningen verstrekt worden dan die genoemd zijn in de tarieventabel.

Afdeling III van deze verordening gaat over de toepassing van art. 225 lid 1b van de Gemeentewet; "*een belasting ter zake van een van gemeentewege verleende vergunning voor het parkeren van een voertuig op de in die vergunning aangegeven plaats en wijze*". Feitelijk is de strekking van de parkeerverordening simpel: '*de gemeente geeft parkeervergunningen uit.*' De parkeerverordening stelt de kaders vast voor het verlenen van parkeervergunningen en de eisen die aan de parkeer-vergunningen zijn verbonden. In het uitwerkingsbesluit, dat zijn grondslag vindt in artikel 15 en 16 van deze verordening, legt het college van burgemeester en wethouders vast hoe de verschillende "parkeerproducten" (zoals bewonersvergunning, bezoekersvergunning, etc.) worden verstrekt en mogen worden gebruikt. De gemeenteraad is en blijft verantwoordelijk voor de tariefstelling van deze producten. Deze worden vastgesteld in de bij deze verordening behorende tarieventabel. Daarmee is geborgd dat het college alleen 'producten' kan uitgeven, die door de raad zijn benoemd.

In het eerste lid van art. 225 van de Gemeentewet is bepaald dat er twee soorten parkeerbelastingen zijn. Het betalen aan 'de meter[1]' en het parkeren met een parkeervergunning. Fiscale handhaving (het opleggen van een naheffingsaanslag) is alleen mogelijk als betalen 'aan de meter' mogelijk is. De noodzaak om onderscheid te maken tussen 'belanghebbendenplaatsen' en 'parkeerapparatuurplaatsen' ontbreekt daarmee. Ook plaatsen die uitsluitend bedoeld zijn voor vergunninghouders (belanghebbendenplaatsen) kunnen worden vastgelegd in een fiscaal regime. Dit biedt de mogelijkheid om vergunninggebieden te laten bestaan uit een combinatie van 'belanghebbendenplaatsen' en plaatsen waar ook 'aan de meter' kan worden betaald (parkeerapparatuurplaatsen).

Artikel 15 is een opsomming van de nader door het college te bepalen regels. Het college heeft door het mixen van en variëren met de genoemde elementen de mogelijkheid om:

- Binnen de in de tarieventabel benoemde vergunningtypen, verschillende parkeerproducten te ontwikkelen. Hiermee is de gemeente in staat om, binnen de grenzen van de wet en regelgeving, doelgroepenbeleid te voeren. Denk bijvoorbeeld aan de specifieke vergunningen voor marktkooplieden of voor autodate.
- Snel en adequaat in te spelen op gewijzigde omstandigheden door de geldigheid van de vergunning in tijd of locatie te verruimen of te beperken. Op die wijze kan bijvoorbeeld de omvang van het gebied waar uitsluitend door vergunninghouders kan worden geparkeerd snel worden gewijzigd. Hetzelfde geldt voor het aanpassen van de tijden dat parkeerregulering gewenst is.

Door de parkeervergunning niet overdraagbaar te maken (artikel 17), wordt handel in vergunningen voorkomen. Uitzondering hierop vormt de overdracht van de vergunning aan een ander lid van het huishouden, voor zover die wordt gevoerd in de zelfstandige woning waarop de vergunning is uitgegeven. Deze uitzondering is bedoeld om de boedelverdeling bij echtscheiding of het gebruik van de auto door een nabestaande na overlijden niet nodeloos ingewikkeld te maken. Ook wordt de vergunninghouder verplicht om relevante wijzigingen door te geven, zodat te allen tijde kan worden bezien of de vergunninghouder nog aan de criteria voldoet.

Artikel 19 van deze verordening gaat in op wat er moet gebeuren bij diefstal, verlies of vermissing van vergunningen. Het verstrekken van een duplicaat van een parkeervergunning op kenteken is niet aan voorwaarden gebonden. Deze vergunning kan immers maar voor één auto worden gebruikt. Omdat parkeervergunningen op naam wel eenvoudig kunnen worden misbruikt, wordt per vergunningjaar maximaal 1 keer een duplicaat verstrekt. Door een vergunning "kwijt" te raken wordt het anders mogelijk om meerdere auto's voor de prijs van één te laten parkeren. Door de in dit artikel genoemde beperkingen moet het op deze wijze frauderen met vergunningen worden beperkt.

Artikel 20 regelt de verbodsbepalingen. Door de hier gebruikte formulering is het behalve auto's ook toegestaan dat allerhande brommobielen, quads en gehandicaptenvoertuigen van deze parkeerplaatsen gebruik maken. Voorwaarde is dat deze voertuigen zijn voorzien van een kenteken. Uiteraard geldt ook voor hen de betalingsverplichting. Het parkeren van motorfietsen blijft ook mogelijk op fiscale plaatsen, het parkeren van brommers, bromscooters etc. echter niet.

---

[1] 'aan de meter' is formeel: *een belasting ter zake van het parkeren van een voertuig op een bij de belastingverordening dan wel krachtens de belastingverordening in de daarin aangewezen gevallen door het college te bepalen plaats, tijdstip en wijze*

Zaaknummer: 507303

GEMEENTE Arnhem

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, zaaknummer 507303;

Gelet op artikel 229, eerste lid, onderdelen a en b van de Gemeentewet;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN SCHEEPVAARTRECHTEN 2021

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

1. **kade:**
   de rechter Rijnoever, met uitzondering van het voormalig Rijksveer Malburgen (kadastraal bekend als gemeente Arnhem, sectie D, nr. 4934 en 4648), beginnende bij de Boterdijk daar waar de damwand begint ter hoogte van kilometerraai 884.105 en eindigende bij de haven, alsmede de wal van de haven. De kade bestaat uit de Nieuwe Haven, de Rijnkade en de Nieuwe Kade en uitsluitend bedrijfsmatig in gebruik zijnde schepen mogen aan de kade liggen;

2. **haven:**
   de haven van Malburgen (Nieuwe Haven) zoals op de bij deze verordening behorende tekening is aangegeven;

3. **vaartuig:**
   een drijvend lichaam dat wegens zijn drijfvermogen wordt gebruikt dan wel bestemd of geschikt is voor het vervoer te water van personen of goederen of voor het dragen of vervoeren van al dan niet met het drijvende lichaam één geheel uitmakende voorwerpen, met inbegrip van een houtvlot, een watervliegtuig, een draagvleugelboot, een luchtkussenvoertuig, een drijvende boorinstallatie, een baggermolen, een drijvende kraan, een elevator, een ponton en elk drijvend werktuig, drijvend voorwerp of drijvende inrichting;

4. **passagiersschip:**
   een vaartuig dat middel van vervoer is of hoofdzakelijk gebruikt wordt voor het bedrijfsmatig vervoer van personen;

5. **vrachtschip:**
   een vaartuig dat geheel of hoofdzakelijk gebruikt wordt voor het vervoer van goederen;

6. **pleziervaartuig:**
   een vaartuig dat is bestemd voor sportbeoefening of vrijetijdsbesteding, met een romplengte van maximaal 40 meter;

7. **langdurig verblijvend vaartuig:**
   een vaartuig dat langer dan een aaneengesloten periode van zes maanden een ligplaats inneemt en waarvoor een schriftelijke ontheffing op grond van artikel 2.1 van de verordening op het gebruik van de haven en kade is verleend door het college van burgemeester en wethouders;

8. **hospitaalschip:**
   een schip uitsluitend bestemd en gebruikt voor het verlenen van medische hulp, daaronder begrepen het vervoer van gehandicapten, zieken en gewonden;

9. **overige vaartuigen:**
   alle vaartuigen die niet onder de categorieën 4 tot en met 7, als bedoeld in dit artikel vallen;

10. **havenmeester:**

de als zodanig van gemeentewege aangewezen ambtenaar aan wie het toezicht op de haven en de kade is opgedragen en zijn plaatsvervanger;

11. **meetbrief:**
een door een daartoe bevoegde instantie uitgegeven en in Nederland geldig document betreffende de tonnenmaat en het laadvermogen van een vaartuig;

12. **laadvermogen:**
het in kubieke meters uitgedrukte verschil tussen de zoetwaterverplaatsing van het vaartuig bij de grootst toegelaten diepgang en die van het ledige vaartuig;

13. **plaatsruimte:**
de oppervlakte van een vaartuig, berekend door de grootste lengtemaat van het vaartuig te vermenigvuldigen met de grootste breedtemaat, uitgedrukt in vierkante meters;

14. **termijn:**
een in de tabel genoemd tijdvak waarin het gebruik van de haven en/ of kade plaatsvindt:
    a. dag : een etmaal;
    b. week : een kalenderweek;
    c. maand : een kalendermaand;
    d. kwartaal : een kalenderkwartaal;
    e. jaar : een kalenderjaar;

15. **jachthaven:**
haven waar pleziervaartuigen aan steigers of kade mogen aanleggen;

16. **gebruik maken van de kade:**
    - het rechtstreeks meren aan de kade van een vaartuig of
    - het zonder directe verbinding meren van een vaartuig voor de kade of
    - het door middel van een ander drijvend voorwerp aan de kade meren van een vaartuig of
    - het aantal te exploiteren vierkante meters aan of voor de kade indien het een jachthaven betreft;

17. **gezagvoerder:**
degene, die op het vaartuig het gezag uitoefent en verantwoordelijk is voor de naleving van de geldende reglementen of degene die deze vervangt dan wel als zodanig optreedt; voor het geval noch de gezagvoerder, noch diens plaatsvervanger aanwezig is, wordt de eigenaar of gebruiker van het vaartuig aangemerkt als gezagvoerder. Voor jachthavens wordt de exploitant van de jachthaven als gezagvoerder aangemerkt;

18. **Green Award Certificaat**:
een certificaat dat door de Stichting Green Award wordt uitgereikt. Vaartuigen met een Green Award Certificaat hebben tijdens een inspectie aangetoond dat zij voldoen aan bovenwettelijke eisen op het gebied van milieu, veiligheid en kwaliteit.

19. **doorvaart:**
Het vrachtschip of overig vaartuig verblijft in de haven of aan de kade uitsluitend om te overnachten met een maximum van 4 dagen.

Artikel 2. Maatstaf van heffing

1. Voor de berekening van het haven- en/of kadegeld gelden als grondslagen:
    a. het laadvermogen van het vaartuig in tonnage zoals vermeld in de meetbrief;
    b. de plaatsruimte van het vaartuig;
    c. de locatie (zone) waar het vaartuig ligging neemt;
    zone 65000: Nieuwe Haven
    zone 65010: Nieuwe Kade
    zone 65020: Rijnkade
    d. het aantal te exploiteren vierkante meters van een jachthaven.

2. Voor het berekenen van het los- en opslaggeld geldt als grondslag de plaatsing van een object danwel het aantal vierkante meters oppervlakte.
3. In de tarieventabel is aangegeven welke grondslag van toepassing is.
4. Bij gebreke van een geldige meetbrief of bij weigering deze te tonen wordt het laadvermogen ambtshalve geschat en is de belasting naar de uitkomst van die schatting verschuldigd.

Artikel 3. Belastingtarief

1. Het haven- en/of kadegeld en het los- en opslaggeld worden geheven naar de maatstaven en tarieven die zijn opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor de berekening van de rechten wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemd tijdvak, eenheid of afmeting voor een geheel gerekend.
3. Voor de toepassing van de tarieven wordt op het haven- en kadegeld voor vaartuigen die in het bezit zijn van een Green Award Certificaat, een korting van 15% toegepast.
4. Om in aanmerking te komen voor een korting als bedoeld in lid 3 moet bij binnenkomst in de haven worden aangegeven of het vaartuig over een Green Award Certificaat beschikt.

Artikel 4. Wijze van heffing

1. Het haven- en/of kadegeld dat per keer berekend wordt, wordt geheven door voldoening op aangifte.
2. Aangifte geschiedt door bij aanvang van het gebruik maken van de kade digitaal in te loggen bij een bedrijf waarmee de gemeente Arnhem een contract heeft afgesloten voor deze dienst.
3. In afwijking van het in lid 1 genoemde, kan met toestemming van de havenmeester het haven- en kadegeld worden geheven bij wege van gedagtekende nota of andere schriftuur waarop het gevorderde bedrag wordt vermeld.
4. Het los- en opslaggeld en de abonnementen voor haven- en/of kadegeld en los- en opslaggeld worden geheven bij wege van gedagtekende nota of andere schriftuur waarop het gevorderde bedrag wordt vermeld.

Artikel 5. Tijdstip van verschuldigdheid

1. De rechten moeten worden voldaan op het moment van aanbieding van de nota of de andere schriftuur.
2. Indien de nota of de andere schriftuur wordt toegezonden, dient het verschuldigde te worden betaald binnen 14 dagen na dagtekening van de nota of de andere schriftuur.
3. Bij voldoening op aangifte dient het verschuldigde te worden betaald binnen 14 dagen na opgave van het verschuldigde bedrag.

Artikel 6. Kwijtschelding

Bij de invordering van de rechten wordt geen kwijtschelding verleend.

HOOFDSTUK II HAVEN- EN KADEGELD / LOS- EN OPSLAGGELD

Artikel 7. Aard van de heffing / belastbaar feit

1. Onder de naam haven- en kadegeld wordt een recht geheven wegens het gebruik maken van de haven en/ of kade overeenkomstig de bestemming daarvan en/of het genot van door of vanwege de gemeente verstrekte diensten.
2. Onder gebruik maken wordt mede verstaan het niet-onmiddellijk doch door middel van een ander drijvend voorwerp in de haven of aan de kade aanmeren van een vaartuig.
3. Onder de naam los- en opslaggeld wordt voor het hebben van voorwerpen op of boven de kade een recht geheven.

Artikel 8. Belastingplicht

1. Het haven- en/ of kadegeld wordt geheven van de gezagvoerder van het vaartuig- indien het recht per keer wordt berekend - over het tijdvak van ononderbroken gebruik van de kade. Bij hernieuwd gebruik van de kade vangt een nieuw tijdvak aan.
2. De berekening van het recht geschiedt ter keuze van de belastingplichtige per keer of per jaar.
3. De belastingplichtige is verplicht, zodra hij met een vaartuig ligplaats neemt, daarvan onverwijld kennis te geven aan de havenmeester.

4. Het los- en opslaggeld wordt geheven van degene die één of meer voorwerpen heeft op of boven de kade, danwel van degene ten behoeve van wie die voorwerpen op of boven de kade worden aangetroffen.

Artikel 9. Vrijstellingen

Geen haven- en/ of kadegeld wordt geheven voor het gebruik maken van de haven en/of kade ten behoeve van:

1. rijksvaartuigen, uitsluitend bestemd voor de openbare dienst;
2. gemeentevaartuigen;
3. hospitaalschepen;
4. vaartuigen, waarvan de schippers ten genoegen van de havenmeester aantonen dat zij wegens ernstige familieomstandigheden of om redenen van overmacht van de haven en/of kade gebruik moeten maken, mits er niet geladen en/of gelost wordt;
5. vrachtschepen, die aanleggen tot het doen van inkopen van levensmiddelen, mits dit niet langer duurt dan drie uur en er gedurende die tijd niet geladen en/of gelost wordt;
6. vrachtschepen die voorafgaand gereserveerd hebben en op zaterdag na 12.00 uur aankomen en op maandag vóór 10.00 uur vertrekken zonder te hebben geladen en/of gelost.

Artikel 10. Reparatietarief

1. Vrachtschepen die het havengebied gebruiken wegens reparatie aan het schip, waarbij de volledige aanmelding is gedaan door het te bezoeken scheepsreparatiebedrijf en waarbij er geen sprake is van laden en lossen, komen in aanmerking voor het reparatietarief.
2. De havenmeester beoordeelt naar aanleiding van het verzoek als bedoeld in het eerste lid of er sprake is van reparatie of van laden en lossen.

HOOFDSTUK III SLOTBEPALINGEN

Artikel 11. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening scheepvaartrechten 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. Datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening scheepvaartrechten 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer:

TARIEVENTABEL behorend bij de 'Verordening scheepvaartrechten 2021' van 12 november 2020

RUBRIEK 1 Haven- en kadegeld

1.1.1. De in de tabel onder 1.1.2 en in 1.2.1 vermelde tarieven zijn exclusief BTW

1.1.2. Het haven- en kadegeld bedraagt:

	Type schip		Plaatsruimte of laadvermogen	Tijdvak (indien per keer berekend)	Tarief per zone			Tijdvak (indien per abonnement berekend)	
					65000	65010	65020		
					Nieuwe Haven	Nieuwe Kade	Rijnkade		
1.1.2.1	Pleziervaartuigen		Per strekkende meter	Per nacht	€ 1,50	€ 1,50	€ 1,50	Geen abonnement mogelijk	
1.1.2.2	Passagiersschip		Per 1 m²	Per 7 dagen	€ 0,14	€ 0,13	€ 0,16	Per ½ jaar	€ 3,05
1.1.2.3	Vrachtschip	Laden en lossen roerende zaken	Per 1 ton	Per 7 dagen	€ 0,12	€ 0,12	€ 0,14	Per ½ jaar	€ 2,60
1.1.2.4	Vrachtschip	Laden en lossen roerende zaken indien gewicht < helft van (maximaal) tonnage van het vaartuig	Per 1 ton	Per 7 dagen	€ 0,06	€ 0,06	€ 0,07	Geen abonnement mogelijk	
1.1.2.5	Vrachtschip	Doorvaart (maximaal 4 dagen)	Per 1 ton	Per 4 dagen	€ 0,04	€ 0,04	€ 0,05	Geen abonnement mogelijk	
1.1.2.6	Overige vaartuigen		Per 1 m²	Per 7 dagen	€ 0,14	€ 0,13	€ 0,16	Per ½ jaar	€ 3,05
1.1.2.7	Reparatietarief vrachtschip		Per 1 ton	Per 4 dagen	€ 0,04	€ 0,04	€ 0,05		

1.2.1 Het haven- en kadegeld bedraagt voor jachthavens voor iedere m² te exploiteren gedeelte aan of voor de kade per jaar € 1,55

RUBRIEK 2 Los- en opslaggeld

De in deze paragraaf vermelde tarieven zijn exclusief BTW

2 Het tarief bedraagt:

2.1 Voor het plaatsen op de kade van een met de grond verbonden kraan of van een ander los- of laadwerktuig zoals een mobiele kraan, een laadschop e.d.:
per jaar € 154,00

2.2 Het hiervoor genoemde bedrag wordt verhoogd met een bedrag berekend over de kade oppervlakte welke door het werktuig bestreken kan worden per m²:
-per jaar € 10,90
-per kwartaal € 3,40
-per maand € 1,55
-per week € 0,51

Zaaknummer:

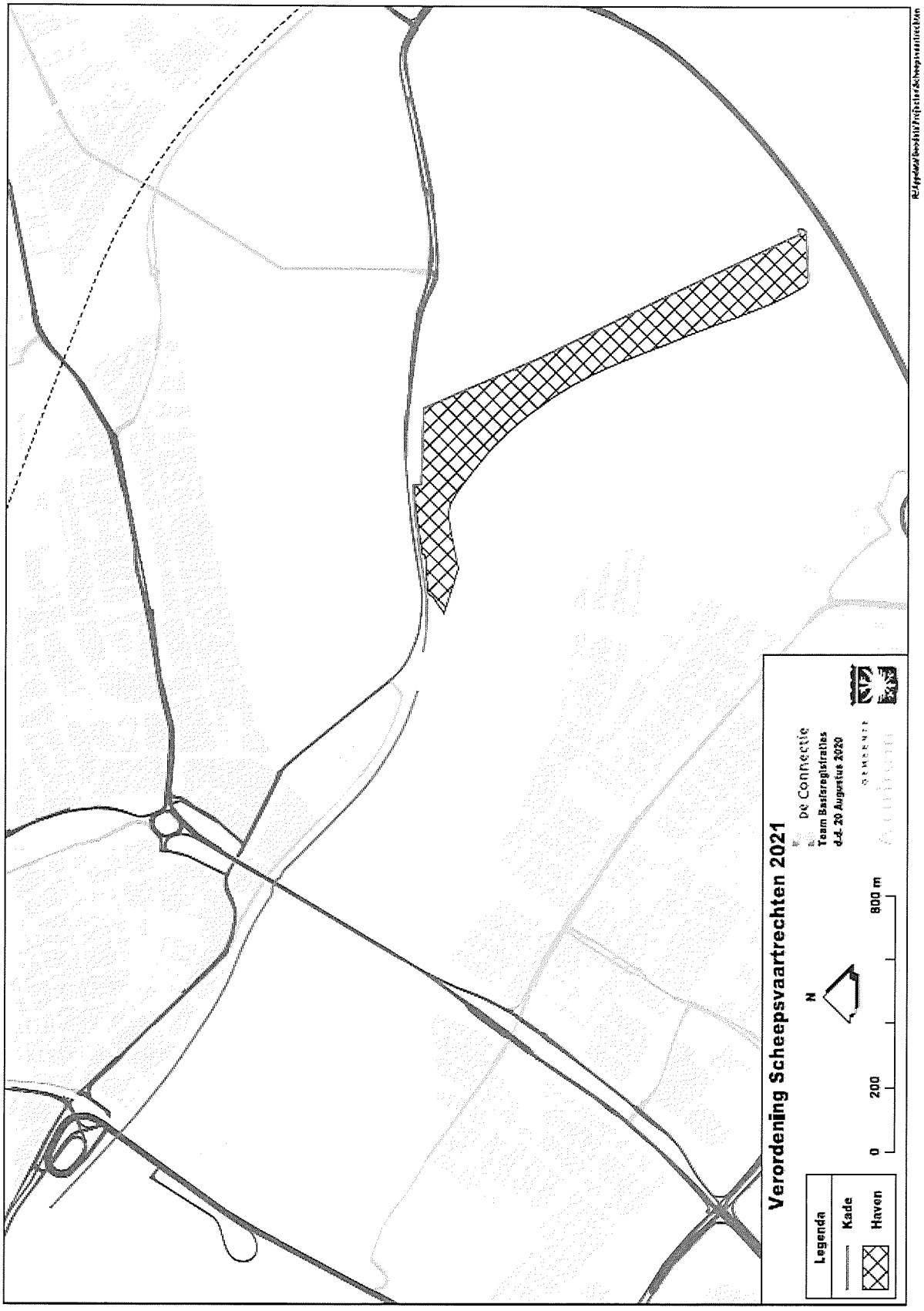
2.2.1 De verhoging als bedoeld in 2.2 is niet verschuldigd indien voor de hier bedoelde oppervlakte los- en opslaggeld als gemeld in deze rubriek van de tarieventabel is voldaan voor de duur van een kalenderjaar.

2.3 Het tarief bedraagt: voor het plaatsen van voorwerpen op de kade - opslaggeld per m^2

-per jaar	€ 10,90
-per kwartaal	€ 3,35
-per maand	€ 1,55
-per week	€ 0,51

Zaaknummer:

BIJLAGE behorend bij 'Verordening Scheepvaartrechten 2021' van 11 november 2020

Zaaknummer: 507303

GEMEENTE Arnhem

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op artikel 224 van de Gemeentewet;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN TOERISTENBELASTING 2021

Artikel 1 Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

a. *arrangement*: een reservering op een toeristische plaats voor een gezin, echtpaar of samenreizende personen gedurende een vooraf vastgelegde periode van minimaal vier weken voor een vast huurbedrag;
b. *cruiseschip*: een zeeschip of binnenschip dat bestemd is of gebruikt wordt voor het bedrijfsmatig vervoer van passagiers over zeewegen danwel binnenvaarwegen, die om toeristische redenen, hoofdzakelijk gelegen in de zee- of rivierreis zelf, deelnemen aan die zee- of rivierreis;
c. *jachthaven*: aanlegplaats voor vaartuigen;
d. *maandarrangement*: een arrangement met een looptijd van één maand gedurende de maand juni of september;
e. *mobiele kampeeronderkomens*: tenten, vouwwagens, kampeerauto's, toercaravans en soortgelijke onderkomens dan wel soortgelijke voertuigen die bestemd zijn voor dan wel gebezigd worden als verblijf voor vakantie en andere recreatieve doeleinden;
f. *naseizoenarrangement:* een arrangement met een looptijd van ongeveer twee maanden, startend na het hoogseizoen en eindigend bij de afloop van het kampeerseizoen;
g. *niet-beroepsmatig verhuurde ruimten*: woningen en andere verblijven, of gedeelten daarvan, niet-zijnde mobiele vakantie-onderkomens of stacaravans, die niet in hoofdzaak bestemd zijn als verblijf voor vakantie en andere recreatieve doeleinden, doch wel in bepaalde perioden van het jaar voor die doeleinden worden verhuurd dan wel te huur aangeboden;
h. *passagiers:* personen, niet zijnde bemanningsleden, die tegen een vergoeding in welke vorm dan ook aan boord van een cruiseschip verblijven en die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven;
i. *slaapzaal:* een ruimte met minimaal vier slaapplaatsen, waarbij die slaapplaatsen gebruikt kunnen worden door personen die niet tot één reisgezelschap behoren;
j. *vaartuig*: een vaartuig dat is bestemd of wordt gebezigd voor vakantie- of andere recreatieve doeleinden, niet zijnde een cruiseschip;
k. *vakantie-onderkomens*: woningen en andere verblijven (bijv. chalets), niet-zijnde mobiele kampeeronderkomens of stacaravans, in hoofdzaak bestemd voor en gebezigd als verblijf voor vakantie- en andere recreatieve doeleinden;
l. *vaste standplaats*: een terrein of terreingedeelte dat bestemd is voor het gedurende een seizoen of een jaar plaatsen van eenzelfde mobiel kampeeronderkomen of stacaravan.
m. *voorseizoenarrangement*: een arrangement lopend vanaf het begin van het kampeerseizoen en eindigend aan het eind van de maand juni.

Artikel 2 Belastbaar feit

Onder de naam 'toeristenbelasting' wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachten binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene in de Basisregistratie personen van de gemeente zijn ingeschreven.

Artikel 3 Belastingplicht

1. Belastingplichtig is degene die gelegenheid biedt tot verblijf als bedoeld in artikel 2.
2. De belastingplichtige is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene, die verblijf houdt als bedoeld in artikel 2.
3. Als er geen persoon is aan te wijzen die gelegenheid biedt tot verblijf, is degene belastingplichtig die verblijf houdt als bedoeld in artikel 2.

Artikel 4 Vrijstellingen

De belasting wordt niet geheven ter zake van het verblijf:

a. van degene die verblijft in een toegelaten instelling als bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de Wet Toelating Zorginstellingen;
b. van degene die verblijft in het vakantiepark 'Bio Vakantieoord';
c. van een vreemdeling als bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de Vreemdelingenwet 2000, die rechtmatig in Nederland verblijft in de zin van artikel 8, letters c, d, f, g, h, van voornoemde wet, en voorzover deze persoon verblijf houdt als bedoeld in artikel 2 van deze verordening, onder verantwoordelijkheid van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers;
d. van degene die tijdelijk in de gemeente verblijft als deelnemer aan of begeleider van een zogenoemde schoolwerkweek of als deelnemer aan of begeleider van een meerdaagse activiteit van een scoutinggroep of gelijksoortige organisatie;
e. van degene jonger dan 22 jaar die tijdelijk in de gemeente verblijft als deelnemer aan een meerdaagse activiteit van een sportvereniging of een cultuurvereniging en van degene die als begeleider van voornoemde deelnemers optreedt.

Artikel 5 Maatstaf van heffing

De belasting wordt geheven naar het aantal overnachtingen in het belastingjaar.

Artikel 6. Forfaitaire berekeningswijze van de maatstaf van heffing

1. Ter zake van verblijf in mobiele kampeeronderkomens, vakantieonderkomens en stacaravans op vaste jaarplaatsen of op vaste seizoensplaatsen of voor mobiele kampeeronderkomens op seizoenplaatsen voor vakantie of recreatief gebruik wordt het aantal overnachtingen forfaitair vastgesteld.
2. De forfaitaire berekeningswijze is uitsluitend van toepassing voor jaarplaatsen, (vaste) seizoenplaatsen en arrangementen die gebruikt worden door één en hetzelfde gezin of echtpaar, dan wel dezelfde persoon of personen.
3. Bij de forfaitaire berekening wordt het aantal overnachtingen per verblijfsruimte vastgesteld op het product van het voor die verblijfsruimte in het vierde lid vastgestelde aantal personen dat heeft overnacht en het voor die verblijfsruimte in het vijfde lid vastgestelde aantal malen dat is overnacht.
4. Het aantal personen dat heeft overnacht, wordt met betrekking tot:
   a. mobiele kampeeronderkomens, vakantieonderkomens en stacaravans op vaste jaarplaatsen, bepaald op 2,3;
   b. mobiele kampeeronderkomens, vakantieonderkomens en stacaravans op vaste seizoenplaatsen bepaald op 2,3;

c. mobiele kampeeronderkomens op seizoenplaatsen bepaald op 2,5;
d. mobiele kampeeronderkomens op toeristische plaatsen bepaald op:
   1°. 2,2, indien sprake is van een voorseizoenarrangement;
   2°. 2,4, indien sprake is van een verlengd voorseizoenarrangement;
   3°. 2,2, indien sprake is van een naseizoenarrangement;
   4°. 2,1, indien sprake is van een maandarrangement.

5. Het aantal malen dat door de in het tweede lid bedoelde personen is overnacht, wordt:
   a. in geval van het vierde lid, sub a, bepaald op: 50;
   b. in geval van het vierde lid, sub b, bepaald op: 50;
   c. in geval van het vierde lid, sub c, bepaald op: 50;
   d. in geval van het vierde lid, sub d, bepaald op:
      1°. 29, indien sprake is van een voorseizoenarrangement;
      2°. 39, indien sprake is van een verlengd voorseizoenarrangement;
      3°. 18, indien sprake is van een naseizoenarrangement;
      4°. 12, indien sprake is van een maandarrangement.

Artikel 7. (Opteren voor) niet-forfaitaire maatstaf van heffing

1. Belastingplichtige kan in de aangifte verzoeken de maatstaf van heffing in afwijking van het bepaalde in artikel 6 vast te laten stellen op het werkelijk aantal overnachtingen, indien blijkt dat dit aantal lager is dan het op grond van artikel 6 berekende aantal.
2. Dit verzoek wordt niet gehonoreerd indien de nachtregistratie zoals bedoeld in artikel 14 niet of niet juist is bijgehouden.

Artikel 8. Belastingtarief

1. Het tarief bedraagt per persoon per overnachting € 2,00.
2. In afwijking van het in het eerste lid genoemde tarief bedraagt het tarief per peroon per overnachting bij verblijf in een mobiel kampeeronderkomen of op een vaste standplaats of bij verblijf in een vaartuig op een aanlegplaats in de jachthaven € 0,75.
3. In afwijking van het in het eerste lid genoemde tarief bedraagt het tarief per persoon per overnachting bij verblijf in een accommodatie waarbij overnacht wordt in een slaapzaal €0,75.

Artikel 9 Belastingtijdvak

Het belastingtijdvak is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 10 Wijze van heffing

De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 11 Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen onroerende-zaakbelastingen of andere belastingen/heffingen moet niet meer zijn dan € 5.000,00;
   b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.

3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 12 Aanmeldingsplicht

De belastingplichtige bedoeld in artikel 3, eerste lid, is gehouden, voordat hij voor de eerste maal na het in werking treden van deze verordening gelegenheid tot overnachten verschaft, zulks schriftelijk te melden aan de door het college van burgemeester en wethouders aangewezen gemeenteambtenaren, bedoeld in artikel 231, tweede lid, onderdelen b en d van de Gemeentewet.

Artikel 13 Administratie

1. De belastingplichtige is gehouden per belastingjaar een deugdelijke administratie bij te houden.
2. Deze administratie bevat, met betrekking tot ieder aan wie gelegenheid tot overnachten wordt verschaft, tenminste gegevens betreffende:
   a. het wel of niet woonachtig zijn in de gemeente Arnhem;
   b. aantal personen;
   c. aantal overnachtingen ter zake waarvan belasting verschuldigd is;
   d. het ouder of jonger zijn dan de genoemde leeftijdsgrens in geval van een verblijf als bedoeld in artikel 4 onder e.
3. Een nachtverblijfregister kan worden aangemerkt als een deugdelijke administratie als bedoeld in lid 1.
4. Indien de belastingplichtige gelegenheid tot verblijf biedt als genoemd in artikel 8 onder a en als genoemd in artikel 8 onder b en/of c, dan dient dit onderscheid in de administratie te worden vastgelegd.
5. Indien het onderscheid als bedoeld in lid 4 niet wordt geadministreerd, geldt voor alle overnachtingen het tarief zoals genoemd in artikel 8 onder a.

Artikel 14 Kwijtschelding

Voor deze belasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 15 Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening toeristenbelasting 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening toeristenbelasting 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

GEMEENTE Arnhem

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en de onderdelen a en b van de Gemeentewet

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN REINIGINGSRECHTEN 2021

Artikel 1. Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- bedrijfsafval: afvalstoffen, restafval dat gelijk is aan huishoudelijk restafval, afkomstig van bedrijven en instellingen, welke door aard, omvang of hoeveelheid worden ingezameld door middel van een aanbieding in een daarvoor bestemde ondergrondse container;
- aanbieding: de ontgrendeling van een inwerptrommel van een verzamelcontainer met een afvalpas.

Artikel 2. Belastbaar feit

1. Onder de naam reinigingsrechten worden rechten geheven voor zowel het genot van de door of vanwege de gemeente verstrekte diensten als voor het gebruik van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen, werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn.
2. Het in het eerste lid bedoelde genot van diensten en het gebruik van gemeentebezittingen, werken en inrichtingen bestaat uit het aanbieden van met huishoudelijk afval gelijk te stellen bedrijfsafval van beperkte omvang en hoeveelheid in een daartoe van gemeentewege ter beschikking gestelde verzamelcontainer.

Artikel 3. Belastingplicht

Belastingplichtig voor de reinigingsrechten is degene op wiens naam de aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt.

Artikel 4. Maatstaf van heffing en tarief

1. Voor het periodiek inzamelen van bedrijfsafvalstoffen bedraagt het recht, bij 1 tot en met 5 aanbiedingen per week in een 60 liter inwerptrommel € 605,20 per belastingjaar.
2. Voor het periodiek inzamelen van bedrijfsafvalstoffen bedraagt het recht bij 6 tot en met 10 aanbiedingen per week in een 60 liter inwerptrommel € 1021,20 per belastingjaar.
3. Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een duplicaat afvalpas: € 10,50.
4. De tarieven genoemd in lid 1 en lid 2 zijn exclusief omzetbelasting. Bedoelde btw wordt, indien deze verschuldigd is, echter wel in rekening gebracht.

Artikel 5. Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 6. Wijze van heffen

De rechten worden geheven bij wege van aanslag.

Artikel 7. Tijdstip van ontstaan van de belastingschuld en de heffing naar tijdsgelang

1. Het recht als bedoeld in artikel 4, eerste en tweede lid, is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is het recht als bedoeld in artikel 4, eerste en tweede lid, verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van het voor dat jaar verschuldigde recht als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van het voor dat jaar verschuldigde recht als bedoeld in artikel 4,

eerste en tweede lid, als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
4. Het tweede en het derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen het ophaalgebied van de gemeente verhuist.
5. Belastingbedragen van minder dan € 10,00 worden niet geheven.
6. Voor de toepassing van het bepaalde in het zesde lid wordt het totaal van de op één aanslagbiljet verenigde verschuldigde bedragen afvalstoffenheffing en andere heffingen aangemerkt als één belastingbedrag.

Artikel 8. Kwijtschelding

Bij de invordering van de reinigingsrechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de aanslagen. worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen afvalstoffenheffing of andere belastingen/heffingen niet meer is dan € 5.000,00;
   b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

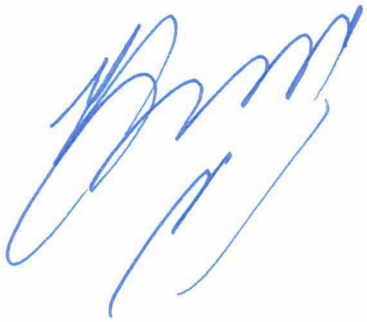
   De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 10. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening reinigingsrechten 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening reinigingsrechten 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering 12 november 2020.

De griffier,

De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

GEMEENTE Arnhem

Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

gelet op artikel 255 van de Gemeentewet, artikel 26 van de Invorderingswet 1990, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen;

besluit:

vast te stellen de

Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Arnhem

Artikel 1. Belastingsoorten:
Kwijtschelding kan alleen worden verleend voor aanslagen:
a. afvalstoffenheffing;
b. onroerende - zaakbelastingen;
c. belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten;
d. rioolheffing.

Artikel 2. Kosten van bestaan
Bij de kwijtschelding van de onder artkel 1 genoemde belastingsoorten wordt in afwijking van artikel 16, eerste en tweede lid, van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan gesteld op 100 procent.
In afwijking van het eerste lid worden de kosten van bestaan van de in artikel 1a van de Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen bedoelde AOW-gerechtigde personen gesteld op 100 procent van de toepasselijke, in genoemd artikel 1a bedoelde netto AOW-bedragen.

Artikel 3. Netto kosten kinderopvang
Als uitgaven als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 worden mede in aanmerking genomen de in artikel 28, derde lid, van genoemde regeling bedoelde netto kosten van kinderopvang.

Artikel 4. Kwijtschelding aan ondernemers
Met inachtneming van het overigens in dit besluit bepaalde, wordt een verzoek om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en heffingen die geen verband houden met de uitoefening van het bedrijf of beroep, van een natuurlijk persoon die een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefent, behandeld volgens de bepalingen van hoofdstuk II, afdelingen 1, 2 en 5 van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990.

Artikel 5 Aanvraagformulier en termijnen
1. Het verzoek om kwijtschelding moet worden ingediend op een door de gemeente beschikbaar gesteld kwijtscheldingsformulier.
2. Een verzoek om kwijtschelding kan bij de Invorderingsambtenaar worden ingediend zolang de aanslag niet volledig voldaan is.
3. In afwijking van het tweede lid kan voor een aanslag die volledig is voldaan binnen maximaal drie maanden na het voldoen een verzoek om kwijtschelding worden ingediend. Verzoeken om kwijtschelding die na afloop van deze termijn worden ingediend, worden niet meer in behandeling genomen.

Artikel 6 Inwerkingtreding en citeertitel
1. De 'Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen voor de gemeente Arnhem' van 11 november 2013 wordt met ingang van de in het tweede lid genoemde datum ingetrokken.
2. Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na die van de bekendmaking.
3. Dit besluit wordt aangehaald als: Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem.

Zaaknummer: 507303

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 november 2020.

De griffier,

De voorzitter,

Vaststellen: "Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijk belastingen Arnhem 2020"

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.:	11 november 2020
Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	Dhr. R. Paping

Aanwezig: alle collegeleden en de raadskamerleden; mevrouw Manders, de heren Kraaijenbrink en van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Aydemir (Denk/ VA), mevrouw de Vries, de heren Bouma, Greving en Visser (PvdA), mevrouw Pape, de heren Van Es, Maref, Loos en Combée (VVD), mevrouw Andeweg en van Ommen, de heren van Iperen en Loor (D66), mevrouw van Dillen en de heer Hutten (CDA), de heren de Groot en Eliëns (PvdD), mevrouw Nede, de heren Jansen en Zijlstra (CU), de heren Coenders en Prinsen en de dames Simonis, Gemici en Dolsma (GroenLinks), de heer Elfrink (SP) en de heer Wiggers (AOP). De fractie van de PVV was niet aanwezig.

Verloop:
De raadskamer heeft op 9 november in de meningsvorming 2 vergadert over de Belastingverordeningen 2021 in samenhang met de m2 behandeling van de Begroting 2021 en de Turap 2 2020. De eerste termijn van de raad is afgerond en heeft elke fractie haar wijzigingsvoorstellen kunnen toelichten. In de eerste termijn van het college hebben de wethouders Bouwkamp, Van der Zee, Paping en De Vroome hun preadviezen m.b.t. de wijzigingsvoorstellen, aan de raad kunnen meegeven. De raadskamer is omwille van de tijd, niet toegekomen aan de pre-advisering van de wethouders Louwers, Van Dellen en Burgemeester Marcouch. Er zijn op de belastingverordeningen 2021 twee wijzigingsvoorstellen ingediend door de raad: 20A88 "Rechtvaardige lokale lasten huishoudens minder lasten, vastgoed magnaten méér lasten laten betalen" (SP) en 20A89 "Differentiëren afvalkosten eenpersoonshuishoudens - en meerpersoonshuishoudens"(Arnhem Centraal). Het college heeft geen toezeggingen gedaan.
Op woensdag 11 november zal om 14.00 uur gestart worden met de Begrotingsraad, waarbij tevens de raad over dit onderwerp een besluit gaat nemen.

Conclusie
De voorzitter dankt allen aanwezigen en meldt dat de deadline voor het aanleveren van nieuwe amendementen en/of moties danwel wijzigingen op de reeds ingediende wijzigingsvoorstellen dinsdagavond 10 november 24.00 uur is.

De raadsadviseur,
K. Vons

De voorzitter,
K. Kalthoff

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem
Amendement van het lid	Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)
Titel Amendement	Rechtvaardige lokale lasten: huishoudens minder lasten, vastgoedmagnaten méér lasten laten betalen
Nummer Zaaknummer	**20A88** 507303

De raadsleden stellen de volgende wijziging voor:

Rechtvaardige lokale lasten: huishoudens minder lasten, vastgoedmagnaten méér lasten laten betalen

Het volgende beslispunt wordt **toegevoegd** aan de belastingverordening:

De belastingverordening 2021 wordt vastgesteld met dien verstande dat de afvalbelasting voor huishoudens wordt gehalveerd. De minderopbrengst wordt gedekt door een verhoging van de eigenaarslasten van woningen en de eigenaarslasten niet-woningen. Deze verhoging wordt 50 /50 over de eigenaarslasten van woningen en niet- woningen verdeeld.

Elfrink - Dobbe - Cetintas (allen SP)

VOOR	4	*"Rechtvaardige lokale lasten huishoudens minder lasten, vastgoedmagnaten méér lasten laten betalen" (20A88)*
TEGEN	33	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

VERWORPEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Belastingverordeningen 2021 en kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem
Amendement van het lid	Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel Amendement	Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens
Nummer Zaaknummer	20A89g

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

In de "Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing 2021" onderdeel1.1 van de Tarieventabel te wijzigen in :

1.1 De belasting bedraagt per belastingjaar per perceel:

a. indien dat perceel op 1 januari van het belastingjaar of, indien de belastingplicht later aanvangt, bij aanvang van de belastingplicht, wordt gebruikt door één persoon: € 144,36
b. indien dat perceel op 1 januari van het belastingjaar of, indien de belastingplicht later aanvangt, bij aanvang van de belastingplicht, wordt gebruikt door meer dan één persoon: € 174,84

Toelichting

- Een meerpersoonshuishouden vervuilt twee keer zo veel als een eenpersoons huishouden. Dat was het uitgangspunt bij de berekening voor het variabele tarief.
- In Arnhem worden de kosten volledig gedekt uit de afvalstoffen heffing. Een deel van de kosten voor het vaste tarief zit in het ophalen en andere basiskosten, die nu voor ieder huishouden gelijk berekend worden, terwijl een meerpersoonshuishouden meer gebruik maakt van voorzieningen.
- Een eenpersoonshuishouden betaalt daardoor dus naar verhouding meer mee aan die basiskosten.
- We hebben in 2021 72.766 huishoudens in Arnhem, die betalen nu 162,60 vast tarief per jaar dat is in totaal 11.831.751 euro. Van die huishoudens is 40% (29.085) eenpersoons en 60% (43.681) meerpersoons.

VERWORPEN

nodig	11.831.751
totaal huishoudens	72.766
Eenpersoons	29.085
Meerpersoons	43.681
totaal aantal huishouden som	116.447
% kosten ophalen e.d.	70%
kosten ophalen totaal	8.282.226
euro's ophalen e.d. per huishouden	114,67
kosten Papier, GFT en PBD	3.549.525
Kosten eenpersoons	***144,36***
Kosten meerpersoons	***174.84***
Totaalbedrag eenpersoons	4.198.737
Totaalbedrag Meerpersoons	7.637.154
Totaalbedrag na tariefwijziging	11.835.891

Lea Manders - Arnhem Centraal

VOOR	11	*"Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens" (20A89g)*
TEGEN	26	

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	0	2
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Verheij

Totaal	37

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

Onderwerp: Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem

Voorstel

1. De Belastingverordeningen 2021 vast te stellen conform bijgevoegde concepten.
2. De Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem vast te stellen conform bijgevoegd concept.

Inleiding

Om in 2021 de gemeentelijke belastingen en heffingen te kunnen heffen en innen is het nodig dat op 1 januari 2021 de belastingverordeningen zijn vastgesteld en gepubliceerd. In de meerjarenprogramma-begroting 2020-2023 is conform het coalitieakkoord opgenomen dat de belastingen, heffingen, leges en parkeertarieven niet mogen stijgen, behoudens de afvalstoffenheffing en rioolheffing, die kostendekkend worden gemaakt. De tarieven 2021 voor betreffende belastingen en heffingen sluiten aan op deze kaders. Wel wordt ter dekking van de kostenstijgingen van Burgerzaken voorgesteld om de stijging van de kosten die het Rijk ons berekent door te berekenen in onze legestarieven, en enkele bijzondere legestarieven aan te passen waardoor deze meer in lijn worden gebracht met tarieven elders in de regio. Dit is conform de Perspectiefnota. De toelichting op de belastingverordening geeft inzicht in de wijzigingen ten opzichte van vorig jaar. Deze verordeningen worden tegelijk met de Begroting voorgelegd aan de raad.

De huidige kwijtscheldingsregeling voor de gemeentelijke belastingen is van 2013. Deze is nu redactioneel geactualiseerd en er is conform de raadsbrief 'Gemeente als schuldeiser' aan toegevoegd dat met de kosten van kinderopvang rekening wordt gehouden.

Beoogd effect

De geraamde belastingopbrengsten uit de begroting te innen en rechtmatig kwijtschelding te verlenen.

Argumenten

Gemeente Arnhem

1.1 *De Gemeentewet schrijft de belastingverordening voor als onmisbaar instrument om belasting te innen.*

Conform art. 216 Gemeentewet dienen de belastingverordeningen door de gemeenteraad te worden vastgesteld, voordat overgegaan kan worden tot belastingheffing.

1.2 *De verordeningen moeten voor 1 januari 2021 zijn vastgesteld.*

De verordeningen dienen voor 1 januari 2021 te worden vastgesteld en gepubliceerd om de belastingopbrengst te waarborgen.

2.1 *De wijze waarop de kwijtschelding voor gemeentelijke belastingen wordt uitgevoerd dient in een verordening te zijn vastgelegd.*

Conform de raadsbrief 'Gemeente als schuldeiser' is aan de kwijtscheldingsregeling toegevoegd dat met de kosten van kinderopvang rekening wordt gehouden. Aangezien de huidige kwijtscheldingsregeling van 2013 is, is de regeling meteen redactioneel geactualiseerd.

Kanttekeningen en risico's

Niet van toepassing

Participatie

Niet van toepassing

Financiën

Het voorstel is erop gericht om in de begroting opgenomen opbrengsten te realiseren.

Conform de Perspectiefnota zijn enkele tarieven burgerzaken, zoals het tarief voor een paspoort, identiteitskaart en rijbewijs, verhoogd ter dekking van de kostenstijging van de afdeling Burgerzaken.

Op grond van de wijziging van de Kwijtscheldingsregeling is de verwachting dat er enkele tientallen aanvragen meer zullen worden toegekend. Dit kan worden opgevangen binnen het kwijtscheldingsbudget.

Uitvoering

Na vaststelling worden de verordeningen inclusief de Kwijtscheldingsregeling gepubliceerd.

Communicatie

De besluiten worden gepubliceerd.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Toelichting op de belastingverordeningen 2021
- Belastingverordeningen 2021
- Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem
- Vergelijkingstabellen belastingtarieven 2020-2021 m.b.t. de OZB, RZB, rioolheffing en reinigingsrechten

RAADSVOORSTEL

Besluit van

Zaaknummer

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, nummer: 507303;

gelet op artikel 216 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De volgende Belastingverordeningen 2021 met bijbehorende tarieventabellen vast te stellen conform bijgevoegde concepten:
   a. de verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing 2021;
   b. de verordening op de heffing en de invordering van onroerende-zaakbelasting 2021;
   c. de verordening op de heffing en de invordering van roerende-zaakbelasting 2021;
   d. de verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing 2021;
   e. de verordening op de heffing en de invordering van leges 2021;
   f. de verordening op de heffing en de invordering van parkeren en parkeerbelastingen 2021;
   g. de verordening op de heffing en de invordering van scheepvaartrechten 2021 (haven- en kadegeld);
   h. de verordening op de heffing en de invordering van toeristenbelasting 2021;
   i. de verordening op de heffing en de invordering van reinigingsrechten 2021.

2. De Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem vast te stellen conform bijgevoegd concept.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van PM

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Arnhem

Zaaknummer: 507303

TOELICHTING OP DE BELASTINGVERORDENINGEN 2021

Inleiding

Deze toelichting bestaat uit twee delen. In het eerste deel worden punten genoemd die betrekking hebben op beleidsmatige wijzigingen of afwijkingen van het beleid. In het tweede deel wordt gedetailleerd per verordening aangegeven welke wijzigingen zijn doorgevoerd ten opzichte van de verordeningen 2020.

BELEID

ALGEMENE PRIJSINDEX
De tarieven worden voor 2021 conform het coalitieakkoord niet verhoogd, dus ook niet met de algemene prijsindex.

RIJKS- EN GEMEENTETARIEF
In het coalitieakkoord is opgenomen, dat de tarieven niet worden verhoogd. Wel wordt ter dekking van de kostenstijgingen van Burgerzaken nu voorgesteld om de stijging van de kosten die het Rijk ons berekent door te berekenen in onze legestarieven en enkele bijzondere legestarieven aan te passen waardoor deze meer in lijn worden gebracht met tarieven elders in de regio. Dit is conform de perspectiefnota. Verdere toelichting staat onder het kopje '3. Legesverordening'.

OVERZICHT KOSTENDEKKENDHEID
Het overzicht kostendekkendheid wordt niet als bijlage bij de belasting- en legesverordening opgenomen. Dit overzicht is volgens de voorschriften van het BBV in de paragraaf lokale heffingen opgenomen.

WIJZIGINGEN PER VERORDENING TEN OPZICHTE VAN 2020

Deze toelichting is een aanvulling op de punten die zijn opgenomen in het raadsvoorstel.

In de verordeningen onroerende zaakbelasting, roerende zaakbelasting, rioolheffing en toeristenbelasting was tot nu toe opgenomen dat belastingaanslagen van minder dan € 9,00 niet worden opgelegd. Deze bepaling is in genoemde verordeningen komen te vervallen; in de overige verordeningen staat deze bepaling sowieso niet (meer). In de praktijk komen er geen aanslagen van minder dan € 9,00 voor, dus het is een loze bepaling. Deze bepaling is er ooit ingekomen als efficiencybepaling, maar alle aanslagen worden opgelegd en zo veel mogelijk gecombineerd en ook steeds vaker digitaal, waardoor deze bepaling overbodig is geworden.

1. *VERORDENING ONROERENDE ZAAK, ROERENDE ZAAK EN RIOOLHEFFING*

In het Coalitieakkoord 2018-2022 zijn afspraken gemaakt die met ingang van 2019 zijn doorgevoerd. Voor de begroting van 2021 wijzigen deze afspraken niet. Als algemene regel is afgesproken dat alle belastingen, heffingen, leges en parkeertarieven niet verhoogd zullen worden.

Tarieven OZB, RZB en rioolheffing
De opgenomen tarieven OZB, RZB en rioolheffing zijn gebaseerd op de waarde-ontwikkeling zoals die bij het opstellen van de Begroting bekend was. Medio oktober vindt een verbijzondering van de verwachte waarde-ontwikkeling plaats ten aanzien van de lokale markt. Indien dit gevolgen heeft voor de opgenomen tarieven, zullen deze tarieven worden bijgesteld. Een wijziging van de tarieven heeft echter geen gevolgen voor de belastingopbrengsten en de te betalen lasten, die blijven ongewijzigd.

Onroerende-zaakbelasting:
Aanvullend op deze afspraken geldt voor de OZB dat ieder jaar een herwaarderingsjaar is. Dat betekent dat de WOZ-waarden gebaseerd worden op een nieuwe waardepeildatum (in 2021 is dat 1 januari 2020).
Het gemiddelde herwaarderingscijfer leidt tot een tariefaanpassing zodat de herwaardering geen lastenontwikkeling tot gevolg heeft. Om te voorkomen dat de opbrengst OZB te hoog of te laag wordt, wordt de gemiddelde waarde-ontwikkeling gecompenseerd door een tariefswijziging. Uiteraard kan de werkelijke waardestijging per individueel object afwijken van de gemiddelde waardestijging, met als gevolg een andere individuele ontwikkeling van de lasten dan gepresenteerd in de paragraaf lokale heffingen. Op grond hiervan is voor 2021 ten opzichte van 2020 het tarief voor woningen verlaagd met 7,65% en het tarief voor niet-woningen (gebruiker en eigenaar) gestegen met 4,93% (zie bijlage vergelijkingstabellen).

Roerende-zaakbelasting:
Voor de roerende-zaakbelasting gelden dezelfde tarieven als voor de onroerende-zaakbelasting.

Rioolheffing:
In het Coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken om de heffingen kostendekkend te maken. Dit betekent voor de rioolheffing vanaf 2019, dus ook voor 2021, een jaarlijkse groei van 1,5%. De tarieven zijn hierop aangepast (zie bijlage vergelijkingstabellen).

2. *AFVALSTOFFENHEFFING*

Zoals in paragraaf lokale heffingen vermeld, is er sprake van een aantal kostenstijgingen, zoals voor oud papier. Deze kunnen in voldoende mate opvangen worden door de verwachte positieve effecten van Diftar en door de groei van het aantal huishoudens. Op basis hiervan blijft zowel het vaste als variabele tarief van de afvalstoffenheffing voor 2021 gelijk aan het tarief dat vanaf 1 juli 2020 gehanteerd wordt.

3. *LEGESVERORDENING (TARIEVENTABEL BEHORENDE BIJ DE LEGESVERORDENING)*

Verordening
Er zijn inmiddels meerdere uitspraken van de Hoge Raad met betrekking tot de verplichting van ter inzage legging van de in de tarieventabel aangehaalde NEN-normen. Volledige duidelijkheid met betrekking tot waar die ter inzage legging moet plaatsvinden is er echter (nog) niet. Op grond hiervan is ervoor gekozen om zowel melding te maken van ter inzage legging in de bibliotheek van het Nederlands Normalisatie Instituut als bij loket BWL Stadhuis, Koningstraat 38. Hieraan is op grond van deze uitspraken toegevoegd dat de ter inzage legging voor onbepaalde tijd is.

In artikel 8 van de legesverordening (Kwijtschelding) stond opgenomen dat er kwijtschelding mogelijk was voor de leges voor het spreekkamerhuwelijk (tarieventabel 2.1.1.1. sub b) en voor de leges voor een 'normaal' huwelijk (tarieventabel 2.1.1.1 sub c). Deze kwijtscheldingsmogelijkheden zijn nu komen te vervallen. Er is tot op heden nooit een beroep gedaan op deze kwijtscheldingsmogelijkheid. Daarnaast bestaat er al de mogelijkheid van een gratis huwelijk voor mensen die in het bezit zijn van een Gelrepas en waarvan één van de partners in Arnhem woont (tarieventabel 2.1.1.1 sub j). En op grond van de wet is er sowieso een mogelijkheid voor een kosteloos huwelijk (tarieventabel 2.1.1.1 sub a).

Tarieventabel
Wijzigingen ten aanzien van de tarieven groene leges (raadsbesluit van 27 mei) en de milieuzone (raadsbesluit van 16 september) zijn conform de besluitvorming die hierover heeft plaatsgevonden opgenomen in de Legesverordening 2021.

Ter dekking van de kostenstijgingen van Burgerzaken wordt voorgesteld om de stijging van de kosten die het Rijk ons berekent door te berekenen in onze legestarieven en enkele bijzondere legestarieven aan te passen waardoor deze meer in lijn worden gebracht met tarieven elders in de regio. Dit is conform de Perspectiefnota.

1. De leges voor paspoorten en identeitskaarten (NIK) bestaan uit twee onderdelen: rijksleges en gemeenteleges. Met ingang van 2021 worden de jaarlijkse kostenstijgingen die het Rijk ons berekent, doorberekend in de leges voor paspoorten en identiteitskaarten.
   De grondslag voor de tarieven is dus de voor het betreffende jaar vastgestelde rijksleges, verhoogd met de gemeenteleges zoals we die sinds 2018 ongewijzigd hanteren.
   De tarieven die nu vermeld staan in bijgaande Legesverordening 2021 zijn gebaseerd op de rijksleges zoals die voor 2020 zijn vastgesteld. De rijksleges voor 2021 worden pas in oktober 2020 bekend gemaakt. Indien er sprake is van een stijging van de rijksleges, zullen de tarieven van de paspoorten en identeitskaarten en de spoedaanvragen daarop alsnog worden aangepast. Dit kan door middel van een besluit van het college van B&W, conform artikel 10, sub b, onder 4 van de Legesverordening.

	Tarief 2020	**Tarief 2021***
Paspoort		
>18 jaar	€ 65,30	€ 71,75
<18 jaar	€ 52,00	€ 53,90
NIK		
>18 jaar	€ 51,05	€ 57,15
<18 jaar	€ 29,05	€ 29,60
Spoedaanvraag	€ 47,55	€ 49,85

* Tarief 2021 zal nog aangepast worden, indien de rijksleges voor 2021 verhoogd worden ten opzichte van 2020

2. Daarnaast is in de perspectief nota opgenomen dat er een aantal 'bijzondere' tarieven worden aangepast om deze meer in overeenstemming te brengen met de tarieven die in de regio worden gehanteerd. Het gaat hierbij om het tarief voor een rijbewijs, het tarief voor vermissingsleges en het tarief voor het spreekkamerhuwelijk. Daarnaast vervalt de (goedkope) optie van de NIK, die

van toepassing was als men op het moment van de aanvraag niet beschikte over een reisdocument (identiteitskaart of paspoort) dat nog minimaal zes maanden geldig was.

	Tarief 2020	**Tarief 2021**
Rijbewijs	€ 39,45	€ 40,65
Vermissingsleges	€ 63,00	€ 34,10
Spreekkamerhuwelijk	€ 100,00	€ 200,00
NIK >18	€ 27,35	nvt
NIK < 18	€ 5,30	nvt

4. VERORDENING PARKEREN EN PARKEERBELASTINGEN

Tarieventabel
Aan de tarieventabel is toegevoegd dat een dagkaart voor het parkeren ook te verkrijgen is via het digitale parkeerloket van de gemeente Arnhem (naast de mogelijkheid van het loket Parkeerbedrijf).

5. VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN SCHEEPVAARTRECHTEN

Verordening
Aan artikel 2, eerste lid, onder a van de verordening, die gaat over de maatstaf van heffing, is toegevoegd dat het gaat om het laadvermogen *zoals vermeld in de meetbrief*.
Aangezien we de schepen niet wegen, gaan we uit van het maximale gewicht dat is toegestaan volgens de meetbrief behorende bij het schip. Als er minder dan de helft van het maximale toegestane gewicht aan boord is, af te leiden uit de inzinking van het schip, valt het schip onder het verlaagde tarief van 1.1.2.4 van de tarieventabel. Er wordt al vele jaren gewerkt met het laadvermogen dat in de meetbrief staat vermeld, maar daar was nogal eens discussie over, omdat dit niet zo expliciet stond vermeld in de verordening. Dit is nu aangepast om onduidelijkheid over de maatstaf weg te nemen.

Tarieventabel
A. De tekst van het tweede dwarsstreepje van onderdeel 1.1.2.3 van de tarieventabel is geschrapt ('- Bij gebruik maken van de kade voor reparatie aan het schip'), omdat hiervoor al een apart onderdeel was opgenomen, namelijk 1.1.2.7 'Reparatietarief vrachtschip'. Voor schepen die in de haven liggen wegens reparatiewerkzaamheden geldt namelijk een lager tarief.

B. Het aantal dagen bij tijdvak van onderdeel 1.1.2.7 (Reparatietarief) is gerectificeerd in 4 dagen. In de verordening 2020 stond abusievelijk 7 dagen. Het reparatietarief is ingevoerd om schippers van vrachtschepen tegemoet te komen in de kosten. Zij moesten eerst bij reparatie hetzelfde betalen als bij laden en lossen, terwijl een schip in doorvaart (max 4 dagen) veel minder hoefde te betalen. Het is dus de bedoeling geweest om het tarief voor 4 dagen in te voeren en het tarief is in de praktijk ook al die tijd voor 4 dagen opgelegd.

6. VERORDENING OP DE HEFFING EN INVORDERING VAN TOERISTENBELASTING

Artikel 11 (Aanslaggrens) waarin stond dat belastingaanslagen van minder dan € 9,00 niet worden opgelegd, is komen te vervallen. Zie ook de toelichting bovenaan hierover.

7. *VERORDENING OP HET REINIGINGSRECHT*

Met ingang van 1 januari 2020 is in de binnenstad een reinigingsrecht ingevoerd voor kleinere ondernemers. Ondernemers kunnen zelf de afweging maken of ze gebruik gaan maken van afval aanbieden via reinigingsrecht of dat zij een contract met een commerciële afvalinzamelaar aangaan. Het reinigingsrecht is een retributie, dit betekent dat het te hanteren tarief (maximaal) kostendekkend mag zijn. De tarieven zijn gebaseerd op de integrale kostprijs voor reinigingsrecht conform de Wet markt en overheid.

Op dit moment maken 62 bedrijven in de binnenstad gebruik van reinigingsrecht. De verwachting is dat dit in de komende maanden geleidelijk zal doorgroeien naar 100 deelnemers in 2021. De kostentoerekening naar reinigingsrecht is aangepast op deze aantallen.
Voor 2021 wordt voorgesteld om de huidige twee staffels: 1 tot 5 en 6 tot 10 zakken per week te handhaven. De tarieven stijgen met een beperkte indexering en zijn kostendekkend en marktconform.

8. KWIJTSCHELDINGSREGELING

Zoals gemeld in de raadsbrief 'Gemeente als schuldeiser' zijn de kosten voor de kinderopvang opgenomen in de kwijtscheldingsregeling, zodat daarmee voortaan rekening wordt gehouden bij de berekening of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding. De schatting is dat dit voor enkele tientallen gezinnen een positievere uitkomst van het verzoek om kwijtschelding zal hebben. De kosten die met deze extra kwijtschelding gepaard gaan, zijn laag en kunnen worden opgevangen binnen het totale budget voor de kwijtschelding van belastingen.

Verder is de mogelijkheid voor kwijtschelding voor de leges voor het spreekkamerhuwelijk komen te vervallen. Dit is conform de wijziging die ook bij de legesverordening is doorgevoerd.

Aangezien de huidige kwijtscheldingsregeling van 2013 is, zijn bij deze de overige artikelen aangepast aan de modelverordening van de VNG: de volgorde van de artikelen is gewijzigd en de tekst is geactualiseerd. Er heeft verder geen inhoudelijke wijziging plaatsgevonden.
Deze verordening zal zo snel mogelijk na besluitvorming worden bekend gemaakt, zodat de inwerkingtreding, zoals aangegeven in de hiervoor aangehaalde raadsbrief, nog in 2020 zal plaatsvinden.

Zaaknummer: 507303

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN AFVALSTOFFENHEFFING 2021

Artikel 1. Definities
In deze verordening wordt verstaan onder:
- gebruik maken: gebruik maken in de zin van artikel 15.33 Wet milieubeheer;
- aanbieding: de ontgrendeling van een inwerptrommel van een verzamelcontainer met een afvalpas of het aanbieden ter lediging van een minicontainer.

Artikel 2. Aard van de belasting en belastbaar feit
1. Onder de naam 'afvalstoffenheffing' wordt een directe belasting geheven als bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer.
2. De afvalstoffenheffing als bedoeld in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel wordt naar afzonderlijke grondslagen geheven ter zake van:
   a. het gebruik van een perceel ten aanzien waarvan krachtens artikel 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt;
   b. het aanbieden van huishoudelijk afval.

Artikel 3. Belastingplicht
1. De belasting wordt geheven van degene die in de gemeente naar de omstandigheden beoordeeld al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan ingevolge artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt en van degene die huishoudelijke afvalstoffen aanbiedt.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt:
   a. gebruikmaken van een perceel door de leden van een huishouden aangemerkt als gebruikmaken door het door de in artikel 231, tweede lid, onderdeel b, van de Gemeentewet bedoelde gemeenteambtenaar aangewezen lid van dat huishouden;
   b. gebruikmaken door degene aan wie een deel van een perceel in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruikmaken door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven, met dien verstande dat degene die het deel in gebruik heeft gegeven, bevoegd is de heffing als zodanig te verhalen op degene aan wie dat deel in gebruik is gegeven;
   c. het ter beschikking stellen van een perceel voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruikmaken door degene die dat perceel ter beschikking heeft gesteld, met dien verstande dat degene die het perceel ter beschikking heeft gesteld, bevoegd is de heffing als zodanig te verhalen op degene aan wie het perceel ter beschikking is gesteld.

Artikel 4. Maatstaf van heffing en belastingtarief
De belasting wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.

Artikel 5. Belastingjaar
Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 6. Wijze van heffing
1. De belasting bedoeld in hoofdstuk 1 en 2 van de tarieventabel wordt bij wege van aanslag geheven.
2. De belasting bedoeld in hoofdstuk 3 en 4 van de tarieventabel wordt bij wege van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving geheven. Het gevorderde bedrag wordt

mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving, aan de belastingschuldige bekend gemaakt.

Artikel 7. Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. De belasting bedoeld in hoofdstuk 1 van de tarieventabel is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht als bedoeld in het vorige lid in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de belasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat belastingjaar verschuldigde belasting als er in dat belastingjaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat belastingjaar verschuldigde belasting als er in dat belastingjaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
4. Het tweede en het derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen de gemeente verhuist en aldaar een ander perceel in gebruik neemt.
5. De belasting bedoeld in hoofdstuk 1 van de tarieventabel is verschuldigd aan het begin van het belastingjaar. De belasting bedoeld in hoofdstuk 2 van de tarieventabel is verschuldigd aan het einde van het belastingjaar.
6. De belasting bedoeld in hoofdstuk 3 en 4 van de tarieventabel is verschuldigd bij aanvang van de dienstverlening.

Artikel 8. Termijnen van betaling bij heffing bij wege van aanslag

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten aanslagen als bedoeld in artikel 6, eerste lid, worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen afvalstoffenheffing of andere belastingen/heffingen niet meer is dan € 5.000,00;
   b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

   De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 9. Termijnen van betaling bij heffing bij wege van mondelinge dan wel schriftelijke kennisgeving

1. De belasting moet worden betaald indien de kennisgeving als bedoeld in artikel 5, tweede lid:
   a. mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;
   b. schriftelijk wordt gedaan, op het moment van uitreiking van de kennisgeving, dan wel in het geval van toezending daarvan, binnen acht dagen na de dagtekening van de kennisgeving.
2. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 10. Kwijtschelding

1. Voor de belasting die volgt uit hoofdstuk 1 van de tarieventabel kan kwijtschelding worden verleend.
2. Voor de belasting die volgt uit hoofdstuk 2 van de tarieventabel kan kwijtschelding worden verleend tot een maximum van € 36,80 per lid van het huishouden voor het belastingjaar. Om het aantal leden van een huishouden te bepalen geldt de inschrijving in de Basisregistratie personen (Brp) op het moment van ontstaan van de belastingschuld.
3. Voor de kwijtschelding als bedoeld in het tweede lid is het aantal leden per huishouden gemaximeerd op 5.

Artikel 11. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening afvalstoffenheffing 2020-1' en de 'Verordening afvalstoffenheffing 2020-2' van 27 november 2019 worden ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijven op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening afvalstoffenheffing 2021.

Zaaknummer: 507303

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

TARIEVENTABEL behorende bij de 'Verordening afvalstoffenheffing 2021' van 11 november 2020

ALGEMEEN
De bedragen in deze tabel zijn inclusief omzetbelasting indien deze verschuldigd is.

HOOFDSTUK 1 MAATSTAVEN EN TARIEVEN AFVALSTOFFENHEFFING VAST TARIEF

1.1 De belasting bedraagt per perceel per belastingjaar € 162,60

HOOFDSTUK 2 MAATSTAVEN EN TARIEVEN AFVALSTOFFENHEFFING VARIABELE DEEL

2.1 Onverminderd het bepaalde in hoofdstuk 1.1 wordt een variabele belasting geheven voor het achterlaten van huishoudelijke afvalstoffen op een daartoe van gemeentewege ter beschikking gestelde plaats, gebaseerd op het aantal aanbiedingen in het belastingjaar of, indien de belastingplicht later aanvangt, bij aanvang van de belastingplicht.

2.2 Bij gebruik van ondergrondse verzamelcontainers bedraagt de belasting per aanbieding van restafval:
- in een 30 liter inwerptrommel € 0,80
- In een 60 liter inwerptrommel € 1,60

2.3 Bij gebruik van minicontainers bedraagt de belasting per aanbieding (lediging) van:
- een container met een inhoud van 140 liter bestemd voor restafval € 3,75
- een container met een inhoud van 240 liter bestemd voor restafval € 6,40

HOOFDSTUK 3 HET LEVEREN VAN (EXTRA) CONTAINERS EN HET WIJZIGEN VAN HET CONTAINERPAKKET

3.1 Onverminderd het bepaalde in hoofdstuk 1.1 bedraagt de belasting voor het op aanvraag:
a. omwisselen van een minicontainer voor restafval van klein naar groot € 22,00
b. omwisselen van een minicontainer voor restafval van groot naar klein € 0,00
c. leveren extra minicontainer voor restafval € 22,00
d. omwisselen van een minicontainer binnen 6 maanden na verhuizing (inschrijving Basisregistratie personen): € 0,00
e. inname extra container restafval: € 0,00

HOOFDSTUK 4 MAATSTAVEN EN OVERIGE TARIEVEN AFVALSTOFFENHEFFING

2.1 Voor het aan de door de gemeente ingestelde Afvalbrengstations aanbieden, van:

1.	grof tuinafval, (klein) metaal, textiel (in gesloten zakken), papier/ karton, luiers, verpakkingsglas, plastic verpakkingen, blik en drinkpakken (PBD), piepschuim (EPS), matrassen, schoon vlakglas, spiegelglas, klein chemisch afval, herbruikbaar huisraad, afgedankte elektrische en elektronische apparaten (compleet)	€ 0,00
2.	puin en grond, voor meer dan 0,5 m^3, per ¼ m^3 per keer:	
	a. schoon puin	€ 5,25
	b. verontreinigd/vuil puin	€ 15,75
	c. grond	€ 15,75
3.	hout-, bouw- en sloopafval, voor meer dan 1,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 5,25
4.	hout-huishoudelijk, voor meer dan 1,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 15,75
5.	bielzen	

	a. voor meer dan 2 stuks, per stuk	€ 8,50
	b. geïmpregneerd hout, voor meer dan 0,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 15,75
6.	grofvuil (brandbaar), voor meer dan 1,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 15,75
7.	Isolatiemateriaal, voor meer dan 0,5 m^3 per zak/doos	€ 1,58
8.	Autobanden van personenauto's en fietsbanden, per stuk:	
	a. zonder velg	€ 0,00
	b. met velg (eerste 2 stuks gratis)	€ 2,10
	c. overige banden (vrachtwagen-, traktorbanden e.d.)	€ 53,00
9.	asbest onbeperkt, in daarvoor bestemde verpakkingmaterialen	€ 0,00
	(meldingsformulier van gemeente nodig, tel. 0900 1809)	
10.	vloerbedekking, voor meer dan 1,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 5,25
11.	dakbedekking mix, voor meer dan 0,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 63,25
12.	dakgrind, voor meer dan 0,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 37,00
13.	Gips/gasbeton, voor meer dan 0,5 m^3, per ¼ m^3 per keer	€ 37,00

2.2 Voor het door de gemeente aan huis laten ophalen van:
grofvuil, maximaal 1 m^3 per keer € 36,50
Bij huishoudens die kwijtschelding ontvangen voor de afvalstoffenheffing wordt grofvuil maximaal twee keer per belastingjaar per huishouden gratis aan huis opgehaald.

2.3 Het in behandeling nemen van de aanvraag voor een tweede (extra) afvalpas of een duplicaat afvalpas € 10,50

Zaaknummer: 507303

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op de artikelen 220 tot en met 220h van de Gemeentewet;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN ONROERENDE-ZAAKBELASTINGEN 2021

Artikel 1. Belastbaar feit en belastingplicht

1. Onder de naam 'onroerende-zaakbelastingen' worden voor binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:
   a. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, verder te noemen: gebruikersbelasting;
   b. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, verder te noemen: eigenarenbelasting.
2. Met betrekking tot de gebruikersbelasting wordt:
   a. gebruik door degene aan wie een deel van een onroerende zaak in gebruik is gegeven,aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven; degene die het deel in gebruik heeft gegeven, is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie dat deel in gebruik is gegeven;
   b. het ter beschikking stellen van een onroerende zaak voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die die onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld; degene die de onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie de zaak ter beschikking is gesteld.
3. Met betrekking tot de eigenarenbelasting wordt als genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht aangemerkt degene die bij het begin van het kalenderjaar als zodanig in de kadastrale registratie is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

Artikel 2. Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een onroerende zaak.
2. Als onroerende zaak wordt aangemerkt de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken.
3. Een onroerende zaak dient in hoofdzaak tot woning indien de waarde die op grond van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken is vastgesteld voor die onroerende zaak in hoofdzaak kan worden toegerekend aan de delen van die onroerende zaak dienen tot woning dan wel volledig dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 3. Maatstaf van heffing

1. De heffingsmaatstaf is de op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor de onroerende zaak vastgestelde waarde voor het kalenderjaar bedoeld in artikel 1.
2. Indien met betrekking tot een onroerende zaak geen waarde is vastgesteld op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken wordt de heffingsmaatstaf van die onroerende zaak bepaald met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 17, 18 en 20, tweede lid, van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 4. Vrijstellingen

1. In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf buiten aanmerking gelaten, voor zover dit niet reeds is geschied bij de bepaling van de in dat artikel bedoelde waarde, de waarde van:
   a. ten behoeve van land- of bosbouw bedrijfsmatig geëxploiteerde cultuurgrond, daaronder mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig

aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;
b. glasopstanden, die bedrijfsmatig worden aangewend voor de kweek of teelt van gewassen, voorzover de ondergrond daarvan bestaat uit de onder onderdeel a bedoelde grond;
c. onroerende zaken die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, een en ander met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;
d. één of meer onroerende zaken die deel uitmaken van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de in artikel 1, derde lid, onderdeel b, van die wet bedoelde voorwaarden met uitzondering van de daarop voorkomende gebouwde eigendommen;
e. natuurterreinen, waaronder mede worden verstaan duinen, heidevelden, zandverstuivingen, moerassen en plassen, die door rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid die zich uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het behoud van natuurschoon ten doel stellen, beheerd worden;
f. openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstvoorwerpen;
g. waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;
h. werken die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;
i. werktuigen die van een onroerende zaak kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als gebouwde eigendommen zijn aan te merken;
j. onroerende zaken voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt voor de publieke dienst van de gemeente, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die bestemd zijn te worden gebruikt voor het geven van onderwijs;
k. straatmeubilair, waaronder begrepen alle zodanige gebouwde eigendommen - niet zijnde gebouwen - die zijn geplaatst ten gerieve of in het belang van het publiek, ten dienste van het verkeer of ter verfraaiing van de gemeente, zoals lichtmasten, verkeersinstallaties, standbeelden, monumenten, fonteinen, banken, abri 's, hekken en palen;
l. plantsoenen, parken en waterpartijen, die bij de gemeente in beheer zijn of waarvan de gemeente het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;
m. begraafplaatsen, urnentuinen en crematoria, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning.

2. De vrijstelling met betrekking tot de in onderdeel j van het eerste lid bedoelde onroerende zaken voor de eigenarenbelasting geldt niet voor zover de gemeente van die zaken niet het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.
3. In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf voor de gebruikersbelasting buiten aanmerking gelaten de waarde van gedeelten van de onroerende zaak die in hoofdzaak tot woning dienen dan wel in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 5. Belastingtarieven

Het belastingbedrag is een percentage van de heffingsmaatstaf (WOZ-waarde).
Het percentage bedraagt voor:

a.	de gebruikersbelasting	0,2060%
b.	de eigenaren belasting:	
	1°. voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen	0,1466%
	2°. voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen	0,6180%

Artikel 6. Wijze van heffing

De belastingen worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 7. Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:

a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen onroerende-zaakbelastingen of andere belastingen/heffingen moet niet meer zijn dan € 5.000,00;
b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.

3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 8. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De ‘Verordening onroerende-zaakbelastingen 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening onroerende-zaakbelastingen 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM:

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op artikel 221 van de Gemeentewet;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN BELASTINGEN OP ROERENDE WOON- EN BEDRIJFSRUIMTEN 2021

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

a. ruimte: een roerende woon- of bedrijfsruimte, die duurzaam aan een plaats gebonden is en dient tot permanente bewoning of permanent gebruik;
b. woonruimte: een ruimte waarvan de vastgestelde waarde in hoofdzaak kan worden toegerekend aan delen van de ruimte die dienen tot woning dan wel volledig dienstbaar zijn aan woondoeleinden;
c. bedrijfsruimte: een ruimte die niet kan worden aangemerkt als woonruimte.

Artikel 2. Belastingplicht

1. Onder de naam “belastingen op de roerende woon- en bedrijfsruimten” worden ter zake van binnen de gemeente gelegen ruimten twee directe belastingen geheven:
   a. een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een bedrijfsruimte, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
   b. een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een ruimte het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.
2. Bij de gebruikersbelasting wordt:
   a. gebruik door degene aan wie een deel van een bedrijfsruimte in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven;
   b. het ter beschikking stellen van een bedrijfsruimte voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die die ruimte ter beschikking heeft gesteld.
3. Degene die een in het vorige lid bedoelde bedrijfsruimte in gebruik heeft gegeven of ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie die ruimte of deel daarvan in gebruik is gegeven of ter beschikking is gesteld.

Artikel 3. Belastingobject

Als één ruimte wordt aangemerkt:

a. een binnen de gemeente gelegen ruimte;
b. een gedeelte van een in onderdeel a bedoelde ruimte dat blijkens zijn indeling is bestemd om als een afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
c. een samenstel van twee of meer onder a bedoelde ruimten of in onderdeel b bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde persoon in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren;
d. het binnen de gemeente gelegen deel van een in onderdeel a bedoelde ruimte, van een in onderdeel b bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel c bedoeld samenstel.

Artikel 4 Maatstaf van heffing

1. De heffingsmaatstaf is de waarde die aan de ruimte dient te worden toegekend indien de volle en onbezwaarde eigendom daarvan zou kunnen worden overgedragen en de verkrijger de ruimte in de staat waarin deze zich bevindt, onmiddellijk en in volle omvang in gebruik zou kunnen nemen.
2. In afwijking van het eerste lid wordt de waarde van een bedrijfsruimte, met uitzondering van ruimten die zijn ingeschreven in een van de ingevolge de Monumentenwet 1988 vastgestelde registers van beschermde monumenten, bepaald op de vervangingswaarde, indien die leidt tot een hogere waarde dan die ingevolge het eerste lid. Bij de berekening van de vervangingswaarde wordt rekening gehouden met:
   a. de aard en de bestemming van die ruimte;

b. de sedert de stichting van de ruimte opgetreden technische en functionele veroudering, waarbij de invloed van latere wijzigingen in aanmerking wordt genomen.

3. In afwijking in zoverre van het eerste lid wordt de waarde van een woonruimte dat deel uitmaakt van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de in artikel 1, derde lid, onderdeel b, van die wet bedoelde voorwaarden bepaald met inachtneming van een vooronderstelde verplichting om het landgoed gedurende een tijdvak van 25 jaren als zodanig in stand te houden en geen opgaand hout te vellen anders dan volgens de regels van normaal bosbeheer noodzakelijk of gebruikelijk is. Ruimten die dienstbaar zijn aan de woonruimte worden geacht deel uit te maken van die woonruimte.
4. Met betrekking tot een ruimte als bedoeld in artikel 3, aanhef en onderdeel d, wordt de waarde gesteld op een evenredig deel van de waarde die dient te worden toegekend aan de gehele ruimte.
5. Bij de toepassing van het bepaalde in de voorgaande leden blijft buiten aanmerking de waarde-verhogende invloed van de bouw, daaronder begrepen verbouwing of verbetering van een roerende woon- of bedrijfsruimte, zolang die bouw nog niet is voltooid of geen voltooiingverklaring is afgegeven, dan wel zolang die roerende woon- of bedrijfsruimte nog niet is gereedgekomen voor gebruik overeenkomstig de bestemming die met de bouw wordt beoogd.
6. Indien een roerende woon- of bedrijfsruimte geheel wordt verbouwd, gepaard gaande met gedeeltelijke afbraak en met herbouw, een en ander van een zodanige omvang dat naar maatschappelijke opvatting met die verbouwing de stichting van een geheel nieuwe of een nagenoeg geheel nieuwe roerende woon- of bedrijfsruimte wordt beoogd, wordt voor de duur van de verbouwing de waarde van die woon- of bedrijfsruimte buiten aanmerking gelaten.
7. Indien de bouw, verbouwing of verbetering zover is gevorderd dat een gedeelte daarvan is gereedgekomen voor gebruik overeenkomstig de bestemming, is het bepaalde in het vijfde onderscheidenlijk het zesde lid met betrekking tot dat gedeelte niet van toepassing.

Artikel 5. Vrijstellingen

1. In afwijking in zoverre van artikel 4 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf buiten aanmerkinggelaten de waarde van:
   a. glasopstanden, voor zover de ondergrond daarvan bestaat uit cultuurgrond die bedrijfsmatig wordt geëxploiteerd ten behoeve van de land- of bosbouw. Onder cultuurgrond wordt mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;
   b. ruimten die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;
   c. ruimten ten behoeve van waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;
   d. ruimten die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;
   e. werktuigen die van een ruimte kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als ruimten zijn aan te merken;
   f. bedrijfsruimten voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt voor de publieke dienst van de gemeente, met uitzondering van delen van zodanige bedrijfsruimten die bestemd zijn te worden gebruikt voor het geven van onderwijs;
   g. ruimten voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt ten behoeve van begraafplaatsen, urnentuinen en crematoria, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning.
2. De vrijstelling met betrekking tot de in het eerste lid, onderdeel f, bedoelde ruimte geldt niet voor de eigenarenbelasting voor zover de gemeente van die ruimten niet het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.
3. In afwijking in zoverre van artikel 4 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf voor de gebruikersbelasting buiten aanmerking gelaten de waarde van gedeelten van de bedrijfsruimte die in hoofdzaak tot woning dienen dan wel in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 6. Waardepeildatum

1. De heffingsmaatstaf wordt bepaald naar de waarde die de ruimte op 1 januari 2017 heeft.
2. De heffingsmaatstaf vindt toepassing voor kalenderjaar 2018.
3. De waarde van de ruimte wordt bepaald naar de staat waarin de ruimte op de waardepeildatum verkeert.

Artikel 7. Belastingtarieven

Het belastingbedrag is een percentage van de heffingsmaatstaf (WOZ-waarde).
Het percentage bedraagt voor:

a.	de gebruikersbelasting	0,2060%
b.	de eigenarenbelasting	
	1°. voor roerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen	0,1466%
	2°. voor roerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen	0,6180%

Artikel 8. Wijze van heffing

De belastingen worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9. Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgende op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen belastingen op roerende woon- of bedrijfsruimten of andere belastingen/heffingen moet niet meer zijn dan € 5.000,00;
   b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

   De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 10. Nadere regels door het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten.

Artikel 11. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening kan worden aangehaald als 'Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2021'.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op artikel 228a van de Gemeentewet;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN RIOOLHEFFING 2021

Artikel 1. Begripsomschrijvingen
In deze verordening wordt verstaat onder:
a. gemeentelijke riolering: een voorziening of combinatie van voorzieningen voor inzameling, verwerking, zuivering of transport van afvalwater, hemelwater of grondwater, in eigendom, in beheer of in onderhoud bij de gemeente;
b. perceel: een roerende of onroerende zaak of een zelfstandig gedeelte daarvan;
c. water: huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater grondwater of oppervlaktewater.

Artikel 2. Aard van de belasting
Onder de naam rioolheffing wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:
a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater; en
b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Artikel 3. Belastbaar feit en belastingplicht
1. De belasting wordt geheven:
   a. van degene die bij het begin van het belastingjaar het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht van een perceel dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering, verder te noemen: eigenarendeel; en
   b. van degene die bij het begin van het belastingjaar een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd al dan niet krachtens eigendom, bezit of beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, verder te noemen: gebruikersdeel.
2. Voor het eigenarendeel wordt, als het perceel een onroerende zaak is, als genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht aangemerkt degene die bij het begin van het belastingjaar als zodanig in de basisregistratie kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.
3. Voor het gebruikersdeel wordt:
   a. gebruik van een perceel door de leden van een huishouden aangemerkt als gebruik door het door de in artikel 231, tweede lid, onderdeel b, van de Gemeentewet bedoelde gemeenteambtenaar aangewezen lid van dat huishouden;
   b. gebruik door degene aan wie een deel van een perceel in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven;
   c. het ter beschikking stellen van een perceel voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die dat perceel ter beschikking heeft gesteld.

Artikel 4. Voorwerp van de belasting
Indien gedeelten van een in artikel 3 bedoeld perceel blijkens hun indeling bestemd zijn om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt, wordt de belasting geheven ter zake van elk als zodanig bestemd gedeelte, met dien verstande dat indien twee of meer van die gedeelten tezamen als één geheel worden gebruikt, deze als één perceel worden aangemerkt.

Artikel 5. Maatstaf van heffing

1. De belasting wordt geheven naar de waarde in het economisch verkeer van het perceel.
2. Als het perceel een onroerende zaak is, is de waarde in het economische verkeer de op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor de onroerende zaak vastgestelde waarde zoals deze voor het in artikel 7 bedoelde kalenderjaar geldt.
3. Als voor het perceel geen waarde op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken is vastgesteld, wordt de heffingsmaatstaf van dat perceel bepaald met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 17, 18 en 20, tweede lid, van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 6. Belastingtarieven

1. Het tarief voor het eigenarendeel bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf. Het percentage bedraagt voor:
   a. een perceel dat in hoofdzaak tot woning dient 0,0356%
   b. een perceel dat niet in hoofdzaak tot woning dient 0,0644%
2. Het tarief voor het gebruikersdeel bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf. Het percentage bedraagt voor:
   a. een perceel dat in hoofdzaak tot woning dient 0,0356%
   b. een perceel dat niet in hoofdzaak tot woning dient 0,0644%

Artikel 7. Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 8. Wijze van heffing

De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9. Ontstaan van de belastingschuld

De belasting is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar.

Artikel 10. Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen rioolheffing of andere belastingen/heffingen moet niet meer zijn dan € 5.000,00;
   b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingplichtige kunnen worden afgeschreven.

   De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 11. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De ‘Verordening rioolheffing 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van heffing met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening rioolheffing 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet en de artikelen 2, tweede lid, en 7 van de Paspoortwet;

besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN LEGES 2021

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

a. dag: de periode van 00.00 uur tot 24.00 uur, waarbij een gedeelte van een dag als een hele dag wordt aangemerkt;
b. week: een aaneengesloten periode van zeven dagen;
c. maand: het tijdvak dat loopt van de n- dag in een kalendermaand tot en met de $(n-1)^e$ dag in de volgende kalendermaand, met dien verstande dat als de n^e dag in een kalendermaand 30 of 31 januari is, de $(n-1)^e$ dag in de volgende kalendermaand altijd de laatste dag van de maand februari is.
d. jaar: het tijdvak dat loopt van de n^e dag in een kalenderjaar tot en met de $(n-1)^e$ dag in het volgende kalenderjaar;
e. kalenderjaar: de periode van 1 januari tot en met 31 december;
f. A.P.V.: de Algemene Plaatselijke Verordening voor Arnhem;
g. bouwverordening: de bouwverordening voor Arnhem.

Artikel 2. Belastbaar feit

1. Onder de naam ‘leges’ worden rechten geheven voor:
   a. het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten;
   b. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument;

   een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.
2. Hetgeen in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel is bepaald over een Nederlandse identiteitskaart voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt, is van overeenkomstige toepassing op een vervangende Nederlandse identiteitskaart voor personen met een uitreisverbod, ongeacht de leeftijd van de betrokken persoon.

Artikel 3. Belastingplicht

Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst, de Nederlandse identiteitskaart of het reisdocument, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend of de handelingen zijn verricht.

Artikel 4. Vrijstellingen

De in de tarieventabel genoemde leges, met uitzondering van die genoemd in de hoofdstukken Parkeren, Huisvesting en WABO, Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en Algemene Plaatselijke Verordening, worden niet geheven voor:

a. stukken, opgaven of handelingen door openbare lichamen, ambtenaren en instellingen in het openbaar belang aangevraagd;
b. diensten die ingevolge wettelijk voorschrift zijn vrijgesteld van rechtenheffing of kosteloos moeten worden verleend;
c. een verklaring van onvermogen;
d. beschikkingen of afschriften van beschikkingen, genomen krachtens een rechtspositieregeling voor het personeel van de gemeente;
e. nasporingen in de bij het archief berustende stukken indien het verlangde onderzoek uitsluitend of voor een overwegend deel strekt ten behoeve van een wetenschappelijk doel;
f. de aan belanghebbende uit te reiken beschikkingen of afschriften daarvan, houdende de beslissing op een verzoek om subsidie uit de gemeentekas;

g. beschikkingen of afschriften van beschikkingen op aanvragen ter zake van bijstand ingevolge de Wet Werk en Bijstand en andere uitkeringen;
h. de nota van aanbieding betreffende de gemeenterekening ten behoeve van de besturen van politieke partijen, waarvan één of meer leden zitting hebben in de gemeenteraad, tot een maximum van 3 exemplaren van elk stuk per politieke partij;
i. stukken waarvan de verstrekking van belang is voor opinievorming met het oog op een goede democratische besluitvoering;
j. een laissez-passer du mortuaire (lijkenpas), afgegeven op grond van het bepaalde in artikel 1, onder B van het Koninklijk besluit van 3 mei 1991 (Stb. 1991/252);
k. diensten waarvan de kosten krachtens afdeling 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening (grondexploitatie) zijn of worden verhaald;
l. diensten met betrekking tot een aanvraag tot verlening of gehele of gedeeltelijke intrekking van een omgevingsvergunning of wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning, voor zover die aanvraag betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Artikel 5. Tarieven

1. De leges worden geheven naar de maatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een projectuitvoeringsbesluit als bedoeld in artikel 2.10 van de Crisis- en herstelwet bedraagt het tarief de som van de bedragen die op grond van deze verordening verschuldigd zouden zijn voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning, ontheffing, vrijstelling of enig ander besluit in het kader van de ontwikkeling een verwezenlijking van het project, voor zover het projectuitvoeringsbesluit strekt ter vervanging van de besluiten, zoals bedoeld in artikel 2.10, derde lid van de Crisis- en herstelwet.
3. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 6. Wijze van heffing

De leges worden geheven door middel van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, zegel, nota of andere schriftuur. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingchuldige bekendgemaakt.

Artikel 7. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990, moeten de leges worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 6:
   a. mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;
   b. schriftelijk wordt gedaan, op het moment van uitreiken van de kennisgeving, dan wel in geval van toezending daarvan, binnen 8 dagen na de dagtekening van de kennisgeving.
2. De Algemene termijnenwet is niet van toepasing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 8. Kwijtschelding

Bij de invordering van de leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9. Vermindering

1. Gehele of gedeeltelijke vermindering van leges ter zake van een in de tarieventabel omschreven dienst wordt verleend op een aanvraag als bedoeld in artikel 242 van de Gemeentewet (Stb. 1994/762), als volgt:
   a. indien op een aanvraag afwijzend wordt beschikt over 50% van de berekende leges
   b. indien een aanvraag om vergunning door de aanvrager wordt ingetrokken voordat hierop een beslissing is genomen, van 75% van de berekende leges.
2. Gehele of gedeeltelijke vermindering van leges voor een in de bij deze verordening behorendetarieventabel omschreven dienst ten aanzien van duurzaamheidsmaatregelen wordt verleend overeenkomstig een met betrekking tot die dienst in de tarieventabel opgenomen bepalingen. Indien na vergunningverlening de bouw van de duurzaamheidsmaatregel als genoemd in 4.2.30.8 en 4.2.30.9 van de tarieventabel geen doorgang vindt, is een bedrag van € 5.000, - aan leges verschuldigd.

3. Er wordt geen vermindering verleend voor de ophoging van de leges volgens de tarieven onder 4.2.8.1 tot en met 4.2.8.9 of van de leges geheven op grond van artikel 4.2.9.1 tot en met 4.2.9.8 van hoofdstuk 4 van de tarieventabel waar sprake is van een omgevingsvergunning waarbij planologisch strijdig gebruik plaatsvindt.

Artikel 10. Overdracht van bevoegdheden

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd tot het wijzigen van deze verordening, indien de wijzigingen:

a. van zuiver redactionele aard zijn;
b. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant en het de volgende onderdelen van het hoofdstuk 'Publieke Dienstverlening en Burgerlijke Stand' van de tarieventabel betreft:
    1. onderdeel 2.1.1.10 (Attestatie de Vita)
    2. onderdeel 2.2.3 (Postkamertarief)
    3. onderdeel 2.2.6 (verklaring omtrent gedrag)
    4. onderdeel 'Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart' (artikelen 2.3.1.1 tot en met 2.3.3)
    5. onderdeel 'Rijbewijs' (artikelen 2.4.1 tot en met 2.4.3)

een en ander voor zover met deze wijzigingen niet reeds bij het vaststellen of latere wijziging van deze verordening bij raadsbesluit rekening is gehouden.

Artikel 11. Inwerkingtreding, overgangsbepaling en citeertitel

1. De 'Legesverordening 2020' van 13 november 2019 en de 'Eerste wijziging van de Legesverordening 2020' van 27 mei 2020 en de 'Tweede wijziging van de Legesverordening 2020' van 16 september 2020 worden ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijven op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. De in het hoofdstuk Huisvesting en Wabo van de tarieventabel genoemde NEN-normen worden bekendgemaakt door terinzagelegging in de bibliotheek van het Nederlands Normalisatie Instituut en bij loket BWL Stadhuis, Koningstraat 38, voor onbepaalde tijd.
5. Deze verordening wordt aangehaald als: Legesverordening 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

TARIEVENTABEL behorende bij 'Legesverordening 2021' van 11 november 2020

HOOFDSTUK PUBLIEKE DIENSTVERLENING EN BURGERLIJKE STAND

Afschriften van openbare stukken

1.1.1	Het tarief bedraagt ter zake van het verstrekken van:	
1.1.1.1	afschriften van openbare stukken	
	• per pagina A-4 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 0,10
	• per pagina A-3 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 0,20
	• per pagina A-1 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 3,20
	• per pagina A-0 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 3,95
	• per pagina A-4 in kleur, enkelzijdig	€ 0,55
	• per pagina A-3 in kleur, enkelzijdig	€ 1,10
	• per pagina A-1 in kleur, enkelzijdig	€ 10,50
	• per pagina A-0 in kleur, enkelzijdig	€ 15,60
	• andere formaten per pagina	€ 8,60
	• op een door de gemeente verstrekte USB-stick	€ 9,90

Documentatie omtrent onroerende zaken

1.2.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.2.1.1	inlichtingen uit een onroerende zakenbestand: voor elke inlichting	€ 9,50
	Indien raadpleging van de gegevens van een onroerende zaak ertoe leidt dat geen inlichting kan worden verstrekt of de gegeven inlichting niet tot het beoogde gevolg leidt wordt het vorenvermelde recht eveneens geheven.	
1.2.1.2	statistische gegevens op speciaal verzoek verzameld: het verschuldigde bedrag als berekend op grond van 1.2.1.1, verhoogd met per inlichting	€ 0,75

Overige verklaringen en diensten

1.3.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.3.1.1	ieder andere gunstige, hieronder begrepen een niet geheel afwijzende, beschikking op een verzoek, voor zover daarvoor niet elders in deze tarieventabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen	€ 82,00
1.3.1.2	een door of namens het college van burgemeester en wethouders of de burgemeester af te geven verklaring, voor zover in deze tarieventabel niet anders is bepaald, die ten behoeve of in het bijzonder belang van de daarin genoemde persoon of van de aanvrager wordt opgemaakt	€ 82,00
1.3.2	Het tarief bedraagt ter zake van het digitaliseren van tekeningen door afdeling Repro	€ 3,90
1.3.3	Het tarief bedraagt ter zake van het verstrekken van GEO-informatie	
	• per pagina A3-formaat in zwart-wit, enkelzijdig	€ 6,00
	• per pagina A4-formaat in zwart-wit, enkelzijdig	€ 6,00

Dienstverlening

2.1.1	Het tarief bedraagt:	
2.1.1.1	voor de voltrekking van een huwelijk, alsmede voor het laten registreren van het partnerschap:	
	a. overeenkomstig artikel 4 wet Rechten Burgerlijke Stand op dinsdag om 13:00 en 13:15 uur, in het stadhuis, trouwkamer	€ 0,00

	b. op dinsdag tussen 9:00 en 16:45 uur (m.u.v. 12.45-13.30 uur), in het stadhuis, trouwkamer	€ 200,00
	c. van maandag tot en met vrijdag tijdens reguliere openingstijden van het stadhuis in de Trouwzaal en Scheepenzaal alsmede in een aangewezen buitenlocatie of een locatie naar eigen keuze	€ 437,00
	d. indien de huwelijksvoltrekking plaatsvindt in het stadhuis buiten de reguliere openingstijden van het stadhuis	€ 875,00
	e. indien de huwelijksvoltrekking plaatsvindt buiten de reguliere openingstijden van het stadhuis in een aangewezen buitenlocatie of een locatie naar eigen keuze	€ 658,00
	f. indien het een aangewezen buitenlocatie of locatie naar eigen keuze van het bruidspaar betreft, kan naast het tarief van € 437,00 of € 658,00 zoals genoemd in sub c en e een tarief door de betreffende locatie in rekening worden gebracht.	
	g. voor het voltrekken van een huwelijk in een bijzonder huis binnen door de leidinggevende te bepalen grenzen van redelijkheid en billijkheid	€ 295,00
	h. het volgen van de trouwplechtigheid via de webcam	€ 107,00
	i. voor de omzetting van het geregistreerd partnerschap in een huwelijk, aan de balie van het stadhuis	€ 100,00
	j. indien beiden personen in het bezit zijn van een GelrePas én tenminste één partner in Arnhem woonachtig is Deze dienstverlening vindt plaats op maandag t/m donderdag tussen 9.00 en 12.00 uur.	€ 0,00
2.1.1.2	a. voor het op uitdrukkelijk verzoek naar eigen keuze voor 1 dag een persoon die nooit eerder een huwelijk voltrokken heeft als buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand laten benoemen en beëdigen, is boven het geldende tarief voor huwelijken een bedrag verschuldigd van	€ 295,00
	b. voor het op uitdrukkelijk verzoek naar eigen keuze voor 1 dag een persoon die reeds eerder een huwelijk voltrokken heeft als buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand laten benoemen, is boven het geldende tarief voor huwelijken een bedrag verschuldigd van	€ 147,00
2.1.1.3	voor het op verzoek van het bruidspaar annuleren van een huwelijksvoltrekking, alsmede voor het laten registreren van het partnerschap, binnen door de leidinggevende te bepalen grenzen van redelijkheid en billijkheid, binnen 3 maanden voor de datum van de huwelijksvoltrekking dan wel de partnerregistratie	€ 139,00
	Indien de leges voor de huwelijksvoltrekking of partnerregistratie lager zijn dan het voornoemde bedrag, zijn de kosten voor het annuleren van de huwelijksvoltrekking of partnerregistratie gelijk aan de in rekening gebrachte leges.	
2.1.1.4	het van gemeentewege ter beschikking stellen van getuigen voor huwelijken of partnerschapsregistratie, per getuige	€ 42,00
2.1.1.5	voor het verstrekken van een Huwelijksboekje	€ 30,00
2.1.1.6	voor het verstrekken van een Laissez-Passer	€ 14,30
2.1.1.7	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een stuk als bedoeld in artikel 2 van de Wet rechten burgerlijke stand geldt het tarief zoals dat is opgenomen in het Legesbesluit akten burgerlijke stand.	

Gegevensverstrekking en verklaringen

2.2.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	

	a. tot het verstrekken van gegevens of (internationale) uittreksels uit de Basisregistratie Personen	€ 11,80
	b. tot het digitaal verstrekken van gegevens of (internationale) uittreksels uit de Basisregistratie Personen	€ 6,70
2.2.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
	a. tot het verstrekken van een uitvoerig uittreksel uit de Basisregistratie Personen, ten name van meer dan één persoon	€ 19,10
	b. tot het digitaal verstrekken van een uitvoerig uittreksel uit de Basisregistratie Personen, ten name van meer dan één persoon	€ 14,00
2.2.3	In afwijking van voorgaande onderdelen bedraagt het tarief ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van gegevens als bedoeld in artikel 17, tweede lid van het Besluit Basisregistratie personen (het zgn. “postkamertarief”)	€ 7,50
2.2.4	Het verstrekken van een verklaring van Nederlanderschap, niet bestemd als reispapier	€ 11,80
2.2.5	Het legaliseren van handtekeningen, per handtekening	€ 11,80
2.2.6	Het aanvragen van een verklaring omtrent het gedrag	€ 41,35
2.2.7	Het verstrekken van een gewaarmerkt volledig overzicht van alle in de Basisregistratie personen opgenomen gegevens van één persoon (persoonslijst)	€ 11,80
2.2.8	Het verstrekken van een niet gewaarmerkt volledig overzicht van alle in de Basisregistratie personen opgenomen gegevens van één persoon (persoonslijst)	€ 0,00
2.2.9	Het verlenen van inzage in een persoonslijst	€ 0,00
2.2.10	Het verstrekken van een gewaarmerkte kopie	€ 11,80
2.2.11	Het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een meertalig modelformulier woon- en/of verblijfplaats als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van verordening (EU) nr. 2016/1191 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016 betreffende de bevordering van het vrije verkeer van burgers door vereenvoudigde overlegging van bepaalde openbare documenten in de Europese Unie en tot wijziging van Verordening nr. 1024/2012 (PbEU 2016, L 200)	€ 11,80

Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart

2.3.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
2.3.1.1	een nationaal paspoort voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	
	a. 18 jaar of ouder is	€ 71,75
	b. de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 53,90
2.3.1.2	een Zakenpaspoort voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	
	a. 18 jaar of ouder is	€ 65,30
	b. de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 52,00
2.3.1.3	een faciliteitenpaspoort voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	

	a. 18 jaar of ouder is	€ 65,30
	b. de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 52,00
2.3.1.4	een vluchtelingen- of een vreemdelingenpaspoort	€ 52,00
2.3.1.5	een Nederlandse identiteitskaart voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	
	a. 18 jaar of ouder is	€ 57,15
	b. de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 29,60
2.3.2	Het tarief bedraagt voor het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag voor een spoedlevering van de in de onderdelen 2.3.1.1 tot en met 2.3.1.5 genoemde documenten, de in die onderdelen genoemde leges vermeerderd met een bedrag van	€ 49,85
2.3.3	Het tarief wordt bij verlening van thuisservice verhoogd met	€ 12,50

Rijbewijs

2.4.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afgeven, vernieuwen of omwisselen van een rijbewijs	€ 40,65
2.4.2	Het tarief genoemd onder 2.4.1 wordt verhoogd indien aan de aanvrager reeds eerder een rijbewijs werd verstrekt, welk rijbewijs bij de aanvraag niet kan worden overgelegd	€ 34,10
2.4.3	Het tarief bedraagt voor het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag voor een spoedlevering van de in het onderdeel 2.4.1 genoemde document, de in dit onderdeel genoemde leges vermeerderd met een bedrag van	€ 34,10

Overige diensten

2.5.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van het op aanvraag doornemen van één of meer kaartverzamelingen of registers voor ieder daaraan besteed uur	€ 43,00

Onderzoek en statistiek

2.6.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van:	
2.6.1.1	een aanvraag tot het nasporen in door of vanwege de gemeente verzameld statistisch werkmateriaal en statistische gegevens en het in opdracht verrichten van onderzoek, per besteed uur	€106,00

HOOFDSTUK PARKEREN

Verklaringen, ontheffingen en vergunningen

3.1.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
3.1.1.1	het afgeven en wijzigen van (gehandicapten) parkeerkaarten	€ 11,00
3.1.1.2	een incidentele ontheffing op basis van de nota Rijden in het voetgangersgebied	€ 11,00
3.1.1.3	een dagontheffing op basis van de nota Rijden in het voetgangersgebied	€ 11,00
3.1.1.4	Een tijdelijke ontheffing op grond van artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (dagontheffing)	€ 11,00

HOOFDSTUK EN WABO

4.0	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een wijziging tenaamstelling inzake een verleende vergunning	€ 50,00

Huisvestingswet 2014, Huisvestingsverordening gemeente Arnhem 2020 en Leegstandswet

4.1.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.1.1.1	tot het verkrijgen van een vergunning tot gehele of gedeeltelijke onttrekking van woonruimte aan de bestemming tot bewoning als bedoeld in artikel 21 onderdeel a, van de Huisvestingswet 2014	€ 632,00
4.1.1.2	tot het verkrijgen van een vergunning tot samenvoeging van woonruimte met andere woonruimte als bedoeld in artikel 21, onderdeel b, van de Huisvestingswet 2014	€ 93,00
4.1.1.3	tot het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 21, onderdeel d van de Huisvestingswet 2014, voor het verbouwen tot twee of meer woonruimten	€ 632,00
4.1.1.4	tot het verkrijgen van een vergunning tot omzetting van zelfstandige woonruimte in onzelfstandige woonruimte als bedoeld in artikel 21, onderdeel c, van de Huisvestingswet 2014	€ 93,00
4.1.1.5	tot het verkrijgen van een noodurgentieverklaring als bedoeld in artikel 10 b, lid 3 van de Huisvestingsverordening gemeente Arnhem 2020	€ 56,00

Leegstandswet

4.1.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.1.2.1	tot het verkrijgen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van leegstaande woonruimte als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Leegstandwet	€ 93,00
4.1.2.2	tot verlenging van een vergunning tot tijdelijke verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 15, vijfde lid, van de Leegstandwet	€ 58,00

Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Begripsomschrijvingen

4.2.1	Voor de toepassing van deze paragraaf wordt verstaan onder:	
4.2.1.1	bouwkosten: de aannemingssom inclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012, Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk of voor zover deze ontbreekt een raming van de bouwkosten, inclusief omzetbelasting, bedoeld in het normblad NEN 2631, uitgave 1979, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd. Met dien verstande dat, indien blijkt dat de opgegeven bouwkosten lager zijn dan de door of namens het college uitgevoerde controleberekeningen, het college van burgemeester en wethouders het bedrag van de bouwkosten ambtshalve vast stelt op het resultaat van de controleberekeningen. Voor het vaststellen van bouwkosten voor nieuwbouw of uitbreiding van bouwwerken zijn voor de controleberekening de basisbedragen bouwkosten volgens bijlage I van deze verordening van toepassing.	

	Voor het vaststellen van bouwkosten voor verbouwingen (exclusief eventuele uitbreidingen waarvoor bijlage I van toepassing is) worden voor de controleberekening marktconforme richtprijzen gehanteerd. Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze paragraaf onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft exclusief omzetbelasting;	
4.2.1.2	Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	
4.2.1.3	aanlegkosten: de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UVA 2012, Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, de omzetbelasting niet inbegrepen. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft.	
4.2.2	In deze paragraaf voorkomende begrippen die in de Wabo zijn omschreven, hebben dezelfde betekenis als bij of krachtens de Wabo bedoeld	
4.2.3	In deze paragraaf voorkomende begrippen die niet nader in de Wabo zijn omschreven en die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander wettelijk voorschrift is uitgewerkt, hebben dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld	
4.2.3.1	Het in HOOFDSTUK HUISVESTING EN WABO genoemde normblad NEN 2580 en 2631, welke laatstelijk is vervangen door 2699, en de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en technische installatiewerken 2012 (UAV 2012) liggen ook ter inzage bij loket BWL Stadhuis, Koningstraat 38. De UAV 2012 is ook te vinden op www.wetten.overheid.nl/BWBR0031190/2012-03-01	

Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag

4.2.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.2.4.1	om vooroverleg in verband met het verkrijgen van een indicatie of een voorgenomen project in het kader van de Wabo vergunbaar is per overleg	€ 561,00
4.2.4.2	om beoordeling van een conceptaanvraag om een omgevingsvergunning: 40% van de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor het project zouden worden vastgesteld	

Omgevingsvergunning

4.2.5	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een project: de som van de verschuldigde leges voor de verschillende activiteiten of handelingen waaruit het project geheel of gedeeltelijk bestaat en waarop de aanvraag betrekking heeft en de verschuldigde leges voor de extra toetsen die in verband met de aanvraag moeten worden uitgevoerd, berekend naar de tarieven en overeenkomstig het bepaalde in deze paragraaf. In afwijking van de vorige volzin kan ook per activiteit, handeling of andere grondslag een legesbedrag worden gevorderd	

Bouwactiviteiten

4.2.6.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief: 2,04%van de totale vastgestelde bouwkosten (inclusief BTW) met een minimum van€ 109,00	

Extra welstandstoets

4.2.6.2	Onverminderd het bepaalde in onderdeel 4.2.6.1 bedraagt het tarief, indien zich tijdens de beoordeling van de in dat onderdeel bedoelde aanvraag wijzigingen voordoen in het bouwplan en daarvoor een nieuwe welstandstoets noodzakelijk is	€ 157,00

Achteraf ingediende aanvraag

4.2.6.3	Onverminderd het bepaalde in onderdelen 4.2.6.1 (bouwen), 4.2.7 (aanleg), 4.2.12 (slopen) 4.2.13 (veranderen weg), 4.2.14 (aanleggen uitweg) of 4.2.15 (kappen) wordt het tarief, indien de in dat onderdeel bedoelde aanvraag wordt ingediend na aanvang of gereedkomen van de activiteit verhoogd met 10% van de op grond van dat onderdeel verschuldigde leges	

Aanlegactiviteiten

4.2.7	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een aanlegactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b, van de Wabo, bedraagt het tarief: indien de aanvraag ziet op het vellen van één of twee bomen	€ 164,00 per boom
	indien de aanvraag ziet op overige aanvragen dan de kap van één of twee bomen, waarbij de aanlegkosten bedragen:	
	van € 0,-- tot en met € 20.000,--	€ 513,00
	van € 20.001,-- tot en met € 50.000,--	2,5% van de aanlegkosten
	van € 50.001,-- tot en met € 100.000,--	2,5% van de aanlegkosten
	meer dan € 100.000,--	3% van de aanlegkosten met een maximum van € 3.592,00 per aanvraag

Planologisch strijdig gebruik waarbij tevens sprake is van een bouwactiviteit

4.2.8	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo wordt het tarief als berekend in 4.2.6.1:	
4.2.8.1	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1º, van de Wabo (binnenplanse afwijking) verhoogd met:	€ 157,00
4.2.8.2	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2º, van de Wabo (buitenplanse kleine afwijking) verhoogd met:	€ 314,00
4.2.8.3	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3º, van de Wabo (buitenplanse afwijking) verhoogd met:	
	voor bouwkosten tot € 180.000,--	€ 2.996,00
	van € 180.000,-- tot € 1.000.000,--	€ 6.123,00
	van € 1.000.000,-- tot € 2.000.000,--	€ 9.251,00
	van € 2.000.000,-- tot € 4.000.000,--	€ 12.246,00

	meer dan € 4.000.000,--	€ 18.369,00
	Het bepaalde in dit lid vindt geen toepassing voor zover de betreffende vergoedingen op grond van een privaatrechtelijke regeling zijn verschuldigd.	
4.2.8.4	als er sprake is van artikel 2.12, tweede lid, van de Wabo (tijdelijke afwijking) verhoogd met:	€ 313,00
4.2.8.5	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo (afwijking van exploitatieplan) verhoogd met:	€ 628,00
4.2.8.6	als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo (afwijking van provinciale regelgeving) verhoogd met:	€ 11.219,00
4.2.8.7	als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo (afwijking van nationale regelgeving) verhoogd met:	€ 11.219,00
4.2.8.8	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo (afwijking van voorbereidingsbesluit) verhoogd met:	€ 628,00
4.2.8.9	als er sprake is van artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening om het betreffende bestemmingsplan (partieel) te herzien of van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening om het bestemmingsplan te wijzigen c.q. uit te werken, verhoogd met:	
	voor bouwkosten tot € 1.000.000,--	€ 9.063,00
	van € 1.000.000,-- tot € 2.000.000,--	€ 12.707,00
	meer dan € 2.000.000,--	€ 24.581,00
	Het bepaalde in dit lid vindt geen toepassing voor zover de betreffende vergoedingen op grond van privaatrechtelijke regelingen zijn verschuldigd.	

Planologisch strijdig gebruik waarbij geen sprake is van een bouwactiviteit

4.2.9	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en niet tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
4.2.9.1	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1º, van de Wabo (binnenplanse afwijking)	€ 314,00
	Indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 158,00
4.2.9.2	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2º, van de Wabo (buitenplanse kleine afwijking)	€ 628,00
	Indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 314,00
4.2.9.3	als er sprake is van indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3º, van de Wabo (buitenplanse afwijking)	€ 11.219,00
	Het bepaalde in dit lid vindt geen toepassing voor zover de betreffende vergoedingen op grond van een privaatrechtelijke regeling zijn verschuldigd.	

4.2.9.4	als er sprake is van artikel 2.12, tweede lid, van de Wabo (tijdelijke afwijking)	€ 628,00
4.2.9.5	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo (afwijking van exploitatieplan):	€ 628,00
4.2.9.6	als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van provinciale regelgeving)	€ 628,00
4.2.9.7	als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van nationale regelgeving)	€ 628,00
4.2.9.8	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo (afwijking van voorbereidingsbesluit)	€ 628,00

In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken in relatie tot brandveiligheid

4.2.10	het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag voor omgevingsvergunning die betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder d van de Wabo voor het in gebruik hebben of houden van bouwwerken als bedoeld in artikel 2.2 van het Besluit omgevingsrecht	€ 305,00
	verhoogd met, voor een bouwwerk met een bruto vloeroppervlakte (volgens NEN 2580):	
	tot en met 100 m²	€ 1.014,00
	van 101 m² t/m 500 m²	€ 846,00 plus € 1,65 per m²
	van 501 m² t/m 1.000 m²	€ 1.130,00 plus € 1,11 per m²
	van 1.001 m² t/m 1.500 m²	€ 1.426,00 plus € 0,81 per m²
	van 1.501 m² t/m 2.500 m²	€ 2.167,00 plus € 0,44 per m²
	meer dan 2.500 m²	€ 3.183,00 plus € 0,29 per m²

Activiteiten met betrekking tot monumenten of beschermde stads- of dorpsgezichten

4.2.11.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een beschermd monument als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder f, van de Wabo, of op een activiteit als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wabo met betrekking tot een krachtens provinciale verordening of de Erfgoedverordening gemeente Arnhem 2010 aangewezen monument, waarvoor op grond van die provinciale verordening of artikel 7 van die gemeentelijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief:	
4.2.11.1.1	voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een monument	€ 628,00

4.2.11.1.2	voor het herstellen, gebruiken of laten gebruiken van een monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht	€ 628,00
4.2.11.1.3	voor het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden	€ 314,00
4.2.11.2	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder h, van de Wabo, op het slopen van een bouwwerk in een krachtens provinciale verordening of de Erfgoedverordening gemeente Arnhem 2010 aangewezen stads- of dorpsgezicht, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo, waarvoor op grond van die provinciale verordening of artikel 18 van die gemeentelijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief	€ 628,00

Sloopactiviteiten

4.2.12	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het (deels) slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat in een bestemmingsplan, beheersverordening of voorbereidingsbesluit is bepaald, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder g, van de Wabo bedraagt het tarief	€ 628,00

Aanleggen of veranderen weg

4.2.13	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 2.1.5.2, tweede lid, onder a van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, aanhef en eerste lid, onder d, van de Wabo, bedraagt het tarief	€ 90,00

Uitweg/inrit

4.2.14	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het maken, hebben, veranderen of veranderen van het gebruik van een uitweg waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 2.1.5.3 van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wabo, bedraagt het tarief	€ 298,00

Kappen

4.2.15	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het vellen of doen vellen van houtopstand, waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 4.5.3 van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder g, van de Wabo, bedraagt het tarief	€ 164,00 per boom

Voorwerpen of stoffen op, aan of boven de weg

4.2.16	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op de opslag van roerende zaken in een bepaald gedeelte van de provincie of gemeente waarvoor op grond van artikel 2.1.5.1, vijfde lid van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist bedraagt het tarief:	
4.2.16.1	indien de activiteit bestaat uit het daar opslaan van roerende zaken, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder j, van de Wabo	€ 101,00
4.2.16.2	indien de activiteit bestaat uit het als eigenaar, beperkt gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat daar	€ 101,00

	roerende zaken worden opgeslagen, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder k, van de Wabo	

Alarminstallatie

4.2.17	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het plaatsen van een alarminstallatie waarvoor ingevolge provinciale verordening of artikel 2.4.19. van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2. aanhef en eerste lid, onder f, van de Wabo	€ 224,00

Projecten of handelingen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998

4.2.18.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op handelingen in een beschermd natuurgebied die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, de natuurwetenschappelijke betekenis of voor de dieren of planten, als bedoeld in artikel 16, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 bedraagt het tarief	€ 628,00
4.2.18.2	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het realiseren van projecten of andere handelingen met gevolgen voor habitat en soorten in een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangewezen gebied als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998	€ 628,00

Handelingen in het kader van flora- en fauna-activiteiten

4.2.19	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.2aa, aanhef en onder b, van het Besluit omgevingsrecht (flora- en fauna-activiteit), bedraagt het tarief Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten	€ 628,00

Omgevingsvergunning in twee fasen

4.2.20	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning op verzoek in twee fasen plaatsvindt, als bedoeld in artikel 2.5, eerste lid, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
4.2.20.1	voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een beschikking met betrekking tot de eerste fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de eerste fase betrekking heeft	
4.2.20.2	voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een beschikking met betrekking tot de tweede fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de tweede fase betrekking heeft	

Beoordeling bodemrapport

4.2.21	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van deze paragraaf bedraagt het tarief, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag een bodemrapport wordt beoordeeld:	
4.2.21.1	voor de beoordeling van een milieukundig bodemrapport	€ 704,00
4.2.21.2	voor de beoordeling van een archeologisch bodemrapport	€ 704,00

Ontheffing grenswaarde geluidhinder

4.2.22	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van deze paragraaf bedraagt het tarief, indien sprake is van een verzoek ontheffing hogere grenswaarde op grond van de Wet Geluidhinder	€ 1.525,00

Ontheffing geluid en trillingen

4.2.23	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van deze paragraaf bedraagt het tarief, indien er sprake is van verzoek om ontheffing veroorzaken geluidhinder ingevolge artikel 8.4 Bouwbesluit 2012 of verzoek om ontheffing trillingsterkte ingevolge artikel 8.5 Bouwbesluit 2012:	
	a. geldig voor maximaal één dag	€ 322,00
	b. geldig voor maximaal één week	€ 454,00
	c. geldig voor maximaal één maand	€ 685,00
	d. geldig voor maximaal één jaar	€ 1.232,00

Verklaring van geen bedenkingen

4.2.24	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien een daartoe bij wet of algemene maatregel van bestuur aangewezen bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven voordat de omgevingsvergunning kan worden verleend, als bedoeld in artikel 2.27, eerste lid, van de Wabo	
4.2.24.1	indien de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven	€ 628,00
4.2.24.2	indien een ander bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven	€ 628,00

Vermindering

4.2.25.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning is voorafgegaan door een aanvraag om beoordeling van een conceptaanvraag als bedoeld in artikel 4.2.4.2, waarop de eerstgenoemde aanvraag betrekking heeft, worden de ter zake van de beoordeling van de conceptaanvraag geheven leges in mindering gebracht op de leges voor het in behandeling nemen van de aanvraag om de omgevingsvergunning als bedoeld in de artikelen 4.2.5. en verder, mits de definitieve aanvraag overeenkomt met de beoordeelde conceptaanvraag en binnen 26 weken na de schriftelijke beoordeling wordt ingediend.	
4.2.25.2	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op vijf of meer activiteiten, bestaat aanspraak op vermindering van leges, met uitzondering van het legesdeel in verband met adviezen of verklaringen van geen bedenkingen als bedoeld in artikel 4.2.24. De vermindering bedraagt 5% van de voor die activiteiten verschuldigde leges	

Intrekking omgevingsvergunning

4.2.26	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot gehele of gedeeltelijke intrekking van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.33, tweede lid, onder b, van de Wabo	€ 157,00

Nasporing archief Bouw- en woningtoezicht

4.2.27	Voor het doen van een opzoeking of een nasporing in het archief Bouw- en woningtoezicht, per kwartier of een gedeelte daarvan	€ 23,00

Brandbeveiligingsverordening

4.2.28.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van:	
4.2.28.1.1	een vergunning voor het in gebruik hebben of houden van inrichtingen als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de Brandbeveiligingsverordening met een bruto vloeroppervlakte (volgens NEN 2580)	

	tot en met 500 m²	€ 809,00
	van 501 m² t/m 1.000 m²	€ 987,00
	van 1.001 m² t/m 1.500 m²	€ 1.437,00
	van 1.501 m² t/m 2.500 m²	€ 2.339,00
	meer dan 2.500 m²	€ 2.787,00
4.2.28.1.2	een vergunning, als bedoeld in artikel 2, lid 1 van de Brandbeveiligingsverordening, voor het in gebruik hebben of houden van een inrichting gedurende een termijn minder dan 30 dagen voor een inrichting bruto vloeroppervlakte (volgens NEN 2580)	
	tot en met 150 m²	€ 165,00
	van 151 m² t/m 300 m²	€ 202,00
	van 301 m² t/m 500 m²	€ 221,00
	meer dan 500 m²	€ 412,00
	plus voor elke m² boven de 500 m²	€ 0,31

Aanvraag wijziging gebruiksvergunning inrichting

4.2.29.1	een wijziging van de verleende gebruiksvergunning als gevolg van een wijziging in het gebruik van de inrichting of de inrichting zelf als bedoeld in artikel 2 lid 1, sub a, b of c van de Brandbeveiligingsverordening	€ 157,00

Vermindering in verband met het realiseren van duurzaamheidsmaatregelen

4.2.30	Als in de aanvraag om een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit of aanlegactiviteit als bedoeld in de onderdelen 4.2.6.1, 4.2.6.3, 4.2.7, 4.2.11.1.1 en 4.2.11.1.2 één of meerdere onderstaande duurzaamheidsmaatregelen omvat, bestaat aanspraak op vermindering van de leges met betrekking tot de desbetreffende duurzaamheidsmaatregel. De vermindering bedraagt:	
4.2.30.1	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit het isoleren van bestaande woningen en/of andere bestaande gebouwen en na realisatie de totale isolatiewaarde van: a. het dak een waarde heeft van Rc = 6,0 m^2 K/W of hoger, b. de buitengevel een waarde heeft van Rc =4,5 m^2 K/W of hoger, en c. de vloer een waarde heeft van Rc = 3,5 m^2 K/W of hoger:	100%
4.2.30.2	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit het renoveren van een bestaande woning, waardoor die woning een NOM-woning wordt:	100%
4.2.30.3	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit het aanbrengen van een begroeid dak dat na realisatie een waterbergende capaciteit heeft van minimaal 18 liter per m² en een oppervlakte van minimaal 20 m^2:	100%
4.2.30.4	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit het plaatsen van een buitenunit voor een warmtepomp met een geluidsproductie van de luchtunit van maximaal 40 dB op de erfgrens:	100%
4.2.30.5	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit plaatsing van zonnecollectoren voor een zonneboiler met een vermogen van minimaal 4,5 GJ:	100%
4.2.30.6	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit de plaatsing van zonnepanelen met een output van in totaal minimaal 1200 Wp op het dak of aan de gevel	100%
4.2.30.7	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit de plaatsing van zonnepanelen met een output van in totaal minimaal 1200 Wp op of aan monumenten en	

	beschermende stadsgezichten als aan de criteria voor zonnepanelen op beschermde stadsgezichten en monumenten, zoals vermeld op de bijlage van het aanvraagformulier duurzaamheidsmaatregelen, is voldaan:	100%
4.2.30.8	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit de bouw van zelfstandige, grondgebonden zonnepanelen:	
	• bij een zonne-energiesystemen in veldopstelling op eigen terrein en voor eigen gebruik met een maximum van 15kWp:	50%
	• bij een zonne-energiesystemen in veldopstelling boven 15 kWp, waarbij sprake is van meervoudig ruimtegebruik:	50%
4.2.30.9	indien de duurzaamheidsmaatregel bestaat uit de bouw van een of meer windturbines:	50%
4.2.31	Voor de toepassing van onderdeel 4.2.30 wordt verstaan onder:	
	dB: decibel, de maat voor een hoeveelheid geluid; EPC: Energie Prestatie Coëfficiënt; GJ: Gigajoule; K: temperatuur uitgedrukt in Kelvin; M^2: vierkante meter oppervlakte; Meervoudig ruimtegebruik: als de grondgebonden zonnepanelen worden geplaatst op carports boven parkeerplaatsen, aan geluidschermen, boven natuur, boven landbouw of op water; NOM-woning: nul-op-de-meter-woning, zijnde een woning waarin gedurende een jaar gemiddeld net zoveel energie wordt geproduceerd (door zon, wind of warmtepompen) als wordt verbruikt (voor verwarming, warm tapwater en huishoudelijk gebruik); Rc: warmteweerstand (R) van een constructie (c); W: hoeveelheid energie uitgedrukt in Watt; Wp: Wattpiek, het energievermogen aan elektriciteit dat met een zonnepaneel kan worden opgewekt; Windturbine: apparaat waarmee wind wordt omgezet in elektriciteit; Zonnecollector: apparaat dat zonlicht (direct licht bij zonnig weer en diffuus licht bij bewolkt weer) omzet in warmte; Zonnepaneel: paneel dat bestaat uit meerdere zonnecellen waarmee zonlicht omgezet wordt in elektriciteit.	
	Bijzondere bepalingen	
4.2.32	4.2.30 is uitsluitend van toepassing indien bij de aanvraag omgevingsvergunning tevens het aanvraagformulier duurzaamheidsmaatregelen is ingediend.	

HOOFDSTUK DIENSTVERLENING VALLEND ONDER EUROPESE DIENSTENRICHTLIJN

Horeca

4.3.1.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:	
	a. een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 2.3.1.2 APV in verband met het vestigen van een nieuwe onderneming	€ 1.318,00
	indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 659,00
	b. een vergunning als bedoeld in artikel 3, eerste lid, Drank- en Horecawet in verband met het vestigen van een nieuwe onderneming	€ 1.318,00
	indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 659,00
	Indien deze vergunning tezamen met de onder a bedoelde vergunning wordt aangevraagd, voor beide aanvragen tezamen	€ 1.318,00
	indien er sprake is van een tijdelijke initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 659,00
	c. een vergunning als bedoeld in artikel 2.3.1.2. APV. in verband met een overname van een bestaande onderneming	€ 1.198,00
	d. een vergunning als bedoeld in artikel 3, eerste lid, Drank- en Horecawet in verband met een overname van een bestaande onderneming	€ 1.198,00
	indien deze vergunning tezamen met de onder c bedoelde vergunning wordt aangevraagd, voor beide aanvragen tezamen	€ 1.198,00
	e. het doorvoeren van een ondergeschikte wijziging in een verleende vergunning	€ 93,00
	f. het bijschrijven op de vergunning van een leidinggevende, per persoon	€ 72,00
4.3.1.2	een vergunning als bedoeld in artikel 2.3.1.13 APV. (terras)	€ 189,00
	indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 96,00
4.3.1.3	een ontheffing als bedoeld in 2.3.1.16 APV. (sluitingsuur)	€ 39,00
4.3.1.4	een ontheffing als bedoeld in artikel 2.3.1.15.lid 5 APV per jaar	€ 582,00
4.3.1.5	een ontheffing als bedoeld in artikel 35 Drank- en Horecawet	€ 39,00

Organiseren evenementen of markten

4.3.2.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een vergunning voor het organiseren van een evenement als bedoeld in artikel 5.7.1 van de Algemene plaatselijke verordening (evenementenvergunning), indien het betreft:	
	a. voor ideële doeleinden	€ 0,00
	b. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal tot 500 personen	€ 258,00
	c. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal van 501 tot 2500 personen	€ 516,00
	d. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal van 2501 tot 10.000 meer personen	€ 1.032,00
	e. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal van meer dan 10.000 personen	€ 1.882,00
4.3.2.2	vervallen	
4.3.2.3	een vergunning als bedoeld in artikel 5.2.3 (standplaats) van de APV:	
	a. voor ideële doeleinden	€ 0,00
	b. voor commerciële doeleinden	€ 217,00

4.3.2.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een vergunning als bedoeld in artikel 2.2.1 APV (per voetbalwedstrijd)	€ 224,00
4.3.2.5	Een vergunning voor het organiseren of houden van wedstrijden, wandel-, fiets-, trim- en ruitertochten in parken, bossen en natuurgebieden ingevolge artikel 4.6.3. van de APV, indien het betreft:	
	a. voor ideële doeleinden	€ 0,00
	b. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal tot 10.000 personen	€ 258,00
	c. voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal van 10.000 of meer personen	€ 1.882,00

Prostitutiebedrijven

4.3.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV ten behoeve van:	
4.3.3.1	een seksinrichting	€ 1.508,00
	verhoogd met de kosten voor het antecedentenonderzoek van de op de aanvraag vermelde exploitant en beheerder(s); per persoon	€ 72,00
4.3.3.2	een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV ten behoeve van een escortebedrijf	€ 1.166,00
	verhoogd met de kosten voor het antecedentenonderzoek van de op de aanvraag vermelde exploitant en beheerder(s); per persoon	€ 72,00
4.3.3.3	een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV ten behoeve van een seksinrichting of escortbedrijf waarvan de huidige vergunning vervalt vanwege de wijziging van de exploitant of beheerder	€ 69,00
	verhoogd met de kosten voor het antecedentenonderzoek van de op de aanvraag vermelde exploitant en beheerder(s); per persoon	€ 72,00
4.3.3.4	een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV indien dit leidt tot een besluit tot het niet verder in behandeling nemen van de aanvraag	€ 214,00

Winkeltijdenwet

4.3.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.3.4.1	voor een ontheffing in het kader van de Winkeltijdenwet, het Vrijstellingenbesluit Winkeltijdenwet of de Verordening Winkeltijden Arnhem	€ 77,00

HOOFDSTUK ALGEMENE PLAATSELIJKE VERORDENING

Orde, veiligheid en hinder

4.4.1	Het tarief bedraagt terzake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.4.1.1	een ontheffing als bedoeld in artikel 2.1.5.1, derde lid, APV voorwerpen of stoffen op, aan of boven de weg (oneigenlijk gebruik openbare grond)	€ 101,00
4.4.1.2	een ontheffing om vuur te stoken ingevolge artikel 5.5.1 van de APV met	
	a. kerstbomen	€ 77,00
	b. kampvuur	€ 40,00
4.4.1.3	een ontheffing om geluidhinder te veroorzaken ingevolge artikel 4.1.5 van de APV	
	a. geldig voor maximaal één dag	€ 329,00
	b. geldig voor maximaal één week	€ 465,00
	c. geldig voor maximaal één maand	€ 699,00
	d. geldig voor maximaal één jaar	€ 1.259,00

Afvalstoffen

4.4.2	Het tarief bedraagt terzake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.4.2.1	een vergunning voor het inzamelen van huishoudelijk afval ingevolge artikel 4.2.2.5 van de APV	€ 224,00
4.4.2.2	een ontheffing voor het op of in de bodem, buiten een daarvoor bestemde verzamelplaats, te plaatsen, te storten, te werpen, uit te gieten, te laten vallen of lopen of te houden van afval, vuilnis of enig ander dergelijke stof ingevolge artikel 4.4.1 van de APV	€ 269,00
4.4.2.3	een ontheffing voor het opslaan van afvalstoffen op een zodanige plaats dat deze vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats zichtbaar zijn ingevolge artikel 4.4.7 van de APV	€ 90,00

Overig APV

4.5.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.5.1.1	een ontheffing om gevelde iepen of delen daarvan voorhanden te hebben, in voorraad te hebben of te vervoeren ingevolge artikel 4.5.8 van de APV	€ 224,00
4.5.1.2	een ontheffing om aangeduide bloemen of planten te plukken dan wel hout te sprokkelen, verwijderen van paddenstoelen of het verzamelen van zaden en vruchten ingevolge artikel 4.6.2 van de APV	€ 224,00
4.5.1.3	een ontheffing voor het uitrijden van meststoffen op zaterdag, zondag en algemeen erkende feestdagen ingevolge artikel 4.7.1a van de APV	€ 224,00
4.5.1.4	een vergunning om een ligplaats met een woonschip in te nemen of te hebben ingevolge artikel 5.3a.4 van de APV	€ 288,00
4.5.1.6	een vergunning om handelsreclame aan te brengen ingevolge artikel 4.7.2 APV	€ 189,00

Overige verklaringen, ontheffingen en vergunningen

4.6.1	Het tarief bedraagt ter zake van:	
4.6.1.1	het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van instemming met het wijzigen of omzetten van een door de gemeente gegarandeerde hypothecaire geldlening ter financiering van de verwerving van een woning of woonwagen	€ 109,00

4.6.1.2	het vaststellen van een hogere grenswaarde op grond van de Wet geluidhinder bij het opstellen van een bestemmingsplan zoals bedoeld in artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening of uitwerking van een bestemmingsplan zoals bedoeld in artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening	€ 1.525,00
4.6.1.3	het vaststellen van een hogere grenswaarde op grond van de Wet geluidhinder bij het opstellen van een projectbesluit zoals bedoeld in artikel 2.12 onder a onder 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	€ 1.525,00
4.6.1.4	het vaststellen van een hogere grenswaarde op grond van de Wet geluidhinder bij het uitvoeren van een reconstructie van een weg zoals bedoeld in deze wet	€ 1.525,00
4.6.2	Het tarief bedraagt ter zake het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 in relatie tot de nota Rijden in het voetgangersgebied:	
4.6.2.1	een vaste ontheffing voor een bewoner, permanent geldig	€ 191,00
4.6.2.2	een vaste ontheffing voor een bewoner, die niet beschikt over een eigen parkeerplaats, permanent geldig	€ 94,00
4.6.2.3	een vaste ontheffing voor een bedrijf, geldig voor vijf jaren	€ 478,00
4.6.2.4	een vaste ontheffing voor een bedrijf, gevestigd in het voetgangersgebied, en waarbij het bedrijf niet beschikt over een eigen parkeerplaats, geldig voor vijf jaren	€ 238,00
	voor elk volgend duplicaat vaste ontheffing voor een bedrijf	€ 27,00
4.6.3	Het tarief bedraagt ter zake het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een adreswijziging van een vaste ontheffing gebaseerd op de Nota rijden in het voetgangersgebied	€ 50,00

Wet vervoer gevaarlijke stoffen

4.7.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.7.1.1	een ontheffing om gevaarlijke stoffen buiten de aangewezen wegen of weggedeelten te transporteren, ingevolge artikel 22 Wet vervoer gevaarlijke stoffen	€ 582,00
4.7.1.2	een verlenging van een eerder verleende ontheffing	€ 153,00

Wet op de Kansspelen

4.8.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.8.1.1	een aanwezigheidsvergunning: Zie Speelautomatenbesluit 2000, artikel 3	

Reglement verkeersregels en verkeerstekens

4.9.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.9.1.1	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 anders dan de ontheffing als bedoeld in artikel 4.6.2 Het hier genoemde tarief geldt daarmee ook voor een ontheffing verleend op grond van de hardheidsclausule als bedoeld in artikel 8 van de	€ 282,00

	'Beleidsregels voor het verlenen, wijzigen en intrekken van ontheffingen van de milieuzone in Arnhem per 29 oktober'	
	waarbij voor langdurige ontheffingen milieuzone vrachtverkeer en personenauto's geldt dat alleen een aanvraag per kenteken ingediend kan worden	
4.9.1.2	tot het verkrijgen van een dagontheffing milieuzone (per kenteken)	€ 36,00
4.9.1.3	vervallen	
4.9.1.4	een verlenging of wijziging van de onder 4.9.1.1 vermelde ontheffing	€ 93,00
4.9.1.5	vervallen	
4.9.1.6	voor het verkrijgen van een langdurige ontheffing voor voertuigen als bedoeld in artikel 5 (voertuig vanwege handicap aangepast) van de 'Beleidsregels voor het verlenen, wijzigen en intrekken van ontheffingen van de milieuzone in Arnhem per 29 oktober 2020'	€ 50,00
4.9.1.7	vervallen	

HOOFDSTUK KABELS EN LEIDINGEN ARNHEM

Verordening kabels en leidingen Arnhem

4.11.1	Een vergunning voor het leggen, houden, onderhouden, verleggen of opruimen van kabels en leidingen in de openbare ruimte en in of op kunstwerken, zoals bedoeld in artikel 5 van de Verordening Kabels en Leidingen gemeente Arnhem indien de werkzaamheden betrekking hebben op:	
	Kabels en leidingen, niet zijnde rioolleidingen	€ 272,00
4.11.1.1	Het tarief genoemd in art 4.11.1 wordt verhoogd met een bedrag van	€ 3,20
	voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 20 meter tot en met een lengte van 1000 meter	
4.11.1.2	Het tarief genoemd in art 4.11.1 en 4.11.1.1 wordt verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 1000 meter tot en met een lengte van 2500 meter	€ 1,60
4.11.1.3	Het tarief genoemd in art 4.11.1, 4.11.1.1 en 4.11.1.2 wordt verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 2500 meter.	€ 0,80

Telecommunicatiewet

4.12.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een melding in verband met het verkrijgen van instemming omtrent plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden als bedoeld in artikel 5.4, eerste lid, van de Telecommunicatiewet	€ 272,00
4.12.1.1	Het tarief genoemd in artikel 4.12.1 wordt verhoogd met een bedrag van	€ 3,20
	voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 20 meter tot en met een lengte van 1000 meter	
4.12.1.2	Het tarief genoemd in artikel 4.12.1 en 4.12.1.1 wordt verhoogd met een bedrag van	€ 1,60
	voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 1000 meter tot en met een lengte van 2500 meter	
4.12.1.3	Het tarief genoemd in artikel 4.12.1 en 4.12.1.1 en 4.12.1.2 wordt verhoogd met een bedrag van	€ 0,80
	voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 2500 meter	

Zaaknummer: 507303

Bijlage 1 behorend bij de 'Legesverordening 2021' van 4 november 2020

BASISBEDRAGEN BOUWKOSTEN BIJ NIEUWBOUW EN UITBREIDING VAN BOUWWERKEN EN GEBOUWEN 2018

In geval er sprake is van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen waarin verschillende gebouwtypen of -functies zijn opgenomen, geldt voor de bouwkosten van de nieuwbouw en / of uitbreiding de som van de bouwkostenberekeningen per gebouwtype of –functie op grond van onderstaande eenheden.

1. Fabrieken, op- en overslag, magazijnen, pakhuizen, garages (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Hoogte tot 5,50 m	150	130	110	105	100
Hoogte 5,50 m en hoger	130	120	100	95	90
Open overkappingen (perrons e.d.)	75	70	65	60	50

2. Kantoorgebouwen (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
1 tot en met 3 lagen	375	350	340	330	325
4 tot en met 7 lagen	375	350	325	310	300
Meer dan 7 lagen	375	350	325	310	300

3. Winkels (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Winkelcentrum	275	230	210	200	225
Detailhandel	275	230	210	200	190
Warenhuis	275	230	200	190	175
Showroom hoogte tot 5,50 m	175	160	130	125	110
Showroom hoogte 5,50 m en hoger	150	140	120	110	100
DHZ hal hoogte tot 5,50 m	165	140	120	110	100
DHZ hal hoogte 5,50 m en hoger	140	125	105	100	90

4. Hotels / Motels (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Hotels	450	450	450	420	360
Motels	450	425	400	370	320
Legeringgebouwen	400	375	340	310	270

5. Gymzalen, Sporthallen, stadions, stations (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Gymzaal	360	350	340	330	280
Stadions	360	350	340	330	90
Stations (incl. kiosken e.d.)	360	350	340	270	190
Sporthal	360	350	340	300	260
Kleedgebouw	390	350	310	330	290

6. (Brede)Scholen (nieuwbouw en uitbreidingen)

	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Schoolgebouw eenlaags	420	410	400	340	290
Schoolgebouw tweelaags	400	390	360	300	260
Schoolgebouw drielaags	370	350	340	250	220
Schoolgebouw vierlaags	360	340	330	330	280
Schoolgebouw vijflaags	360	340	320	270	235
Noodlokalen	430	420	420	420	420

7. Restaurants, cafés, bars (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Bar / café	380	360	340	300	285
Cafetaria	350	335	300	285	280
Restaurant met zalen	350	340	320	300	260
Restaurant zonder zalen	365	340	305	290	285
Wegrestaurant	390	380	380	355	315

8. Woningen plat afgedekt (nieuwbouw)	
	Basisbedragen per m³ inclusief btw
Vrijstaand	350
Geschakeld met sprongen t.o.v. voorgevel (> 1 meter)	265
Nagenoeg in rij gebouwd (sprongen t.o.v. voorgevel < 1 meter)	260
Recreatiewoning	270

9. Woningen met kap (nieuwbouw)	
	Basisbedragen per m³ inclusief btw
Vrijstaand	350
Geschakeld met sprongen t.o.v. voorgevel (> 1 meter)	300
Nagenoeg in rij gebouwd (sprongen t.o.v. voorgevel < 1 meter)	260
Recreatiewoning	240

10. Flats, appartementen e.d. (nieuwbouw)	
	Basisbedragen per m³ inclusief btw
Flats / appartementen	315
Serviceflats	330
Urban villa's	370

11. Bijgebouwen (nieuwbouw en uitbreidingen)	
	Basisbedragen per m³ inclusief btw
Garage vrijstaand steen	185
Garage vrijstaand hout	165
Garage aangebouwd steen	135
Garage aangebouwd hout	120
Berging vrijstaand steen	215
Berging vrijstaand hout	190
Berging aangebouwd steen	155
Berging aangebouwd hout	135
Carport vrijstaand	225
Carport aangebouwd	185
Tuinhuis	155

12. Uitbreidingen / verbouwingen aan woningen				
	Basisbedragen per m³ inclusief btw			
	Van 0 tot 25 m³	Van 25 tot 50 m³	Van 50 tot 100 m³	Vanaf 100 m³
Aanbouw woonruimte met plat dak	490	470	445	420
Aanbouw woonruimte met kap	565	540	510	480
Dakopbouw	600	570	540	510

	Basisbedrag per m³ of m´
Serre niet geïsoleerd	350 per m³
Serre geïsoleerd	520 per m³
Erker geïsoleerd	575 per m³
Kelder (uitgraven en onderstromen)	460 per m³
Dakkapel	1500 (per strekkende meter)
Erfafscheiding	100 (per strekkende meter)

13. Bouwwerken in de openbare ruimte (nieuwbouw en uitbreidingen)				
	Basisbedragen per m³ / m² inclusief btw			
	Van 0 tot 100 m³	Vanaf 100 m³	Tot 4 m²	Vanaf 4 m²
Bouwwerk (kiosken, e.d.)	225	200		
Informatieborden (o.a.Billboards)			1000	1500

14. Kunstwerken (nieuwbouw beeldende vormgeving)				
	Basisbedrag per m³ inclusief btw			
	Tot 2 m³	Van 2 tot 5 m³	Van 5 tot 10 m³	Vanaf 10 m³
Kunstwerken	3.500	3000	2500	2000

15. Gezondheidsdiensten (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m³	750-1500 m³	1500 - 5000 m³	5000 – 10000 m³	Vanaf 10000 m³
Ziekenhuis	600	600	550	500	450
Gezondheidscentrum	350	340	330	310	270
Praktijkgebouw	375	360	325	310	270
Verzorgingstehuis	350	340	325	310	270
Revalidatiegebouw	350	340	325	310	270

Zaaknummer: 507303

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op de art. 147, 149, 156, eerste em tweede lid, aanhef en onderdeel h, 216, 217, 219, 225, 234, 235 van de Gemeentewet, het Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen en de Regeling gehandicaptenparkeerkaart;

Besluit:

Vast te stellen de

VERORDENING PARKEREN EN PARKEERBELASTINGEN 2021

Afdeling I Definities

Artikel 1. Definities

Voor toepassing van deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

a. adres: een straatnaam en een huisnummer, waarvan het huisnummer aan het object is toegewezen op basis van de 'Verordening naamgeving en nummering (adressen)';
b. autodate: het herhaald en opeenvolgend gezamenlijk gebruik van motorvoertuigen op grond van een overeenkomst tussen een rechtspersoon die is aangesloten bij de Vereniging voor Gedeeld Autogebruik en die bedrijfsmatig motorvoertuigen ter beschikking stelt en deelnemers, zijnde natuurlijke of rechtspersonen;
c. bedrijf: elk in de maatschappij als zelfstandige eenheid optredend organisatorisch verband waarin krachtens arbeidsovereenkomst of krachtens publiekrechtelijke aanstelling arbeid wordt verricht c.q. de zelfstandige die voor de voorziening in het bestaan is aangewezen op arbeid in het eigen bedrijf of zelfstandig beroep, c.q. een niet-commerciële organisatie die hieraan door het college is gelijkgesteld; alles met dien verstande dat bedrijven en beroepen worden beschouwd als één bedrijf en één beroep indien de vestigingadressen dezelfde zijn of het een aaneengesloten bebouwing betreft, dan wel sprake is van een (juridische) constructie waaruit moet worden geconcludeerd dat het in wezen één bedrijf of beroep betreft, tenzij het tegendeel wordt aangetoond;
d. gebied: een aaneengesloten stelsel van straten, straatdelen en/of plaatsen waar hetzelfde parkeerregime van toepassing is
e. centrale computer: computer van het bedrijf c.q. de bedrijven waarmee de gemeente Arnhem een overeenkomst heeft gesloten, bestemd voor de registratie van parkeerbewegingen in het kader van het verlenen van diensten op het gebied van betaald parkeren met gebruik van een telefoon of een ander communicatiemiddel;
f. college: het college van burgemeester en wethouders;
g. gehandicaptenvoertuig: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 1 onder r van het RVV 1990;
h. houder van een brommobiel: de kentekenhouder of de persoon die middels een huur- of leaseovereenkomst met een rechtspersoon kan aantonen dat hij de feitelijke gebruiker is van de brommobiel;
i. houder van een motorvoertuig: de persoon op wiens naam het kenteken van het motorvoertuig staat ingeschreven in het kentekenregister van de RDW (kentekenhouder) of de persoon die

middels een huur- of leaseovereenkomst met een rechtspersoon kan aantonen dat hij de feitelijke gebruiker is van het motorvoertuig;
j. motorvoertuig: hetgeen daaronder wordt verstaan in het RVV 1990 met inbegrip van brommobielen, zoals bedoeld in artikel 1 onder ia van het RVV 1990;
k. openbare weg: alle voor het openbaar verkeer openstaande wegen, weggedeelten, terreinen of paden met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten;
l. parkeerapparatuur: parkeermeters, centrale computer, parkeerautomaten met inbegrip van verzamelparkeermeters en hetgeen naar maatschappelijke opvatting overigens onder parkeerapparatuur wordt verstaan;
m. parkeervergunning: een door het college verleende vergunning, krachtens welke het is toegestaan een motorvoertuig te parkeren op daartoe aangewezen parkeerplaatsen op de openbare weg;
n. parkeren: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 225, tweede lid, van de Gemeentewet;
o. RVV 1990: het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 van 26 juli 1990, Stb. 459;
p. Regeling gehandicaptenparkeerkaart: regels met betrekking tot het toepassen van de gehandicaptenparkeerkaart, zoals gepubliceerd in de Staatscourant 2001, 130 en sedertdien gewijzigd;
q. tarieventabel: de bij deze verordening behorende tabel waarin opgenomen de tarieven voor de verschillende parkeerbelastingen;
r. vergunninghouder: de natuurlijke persoon of rechtspersoon aan wie een vergunning is verleend;
s. vergunninghalfjaar: de periode die start op 1 maart en eindigt op 31 augustus van het lopende jaar of start op 1 september en eindigt op 28 c.q. 29 februari van het volgende jaar;
t. vergunningjaar: de periode die start op 1 maart en eindigt op 28 c.q. 29 februari van het volgende jaar;
u. zelfstandige woning: woning welke een eigen toegang heeft, voorzien is van een keuken, douche en toilet en welke de bewoner kan bewonen zonder daarbij afhankelijk te zijn van wezenlijke voorzieningen buiten die woning, als bedoeld in art. 7:234 van het Burgerlijk Wetboek, danwel een woning waarvan met een notariële akte wordt aangetoond dat sprake is van een zelfstandige woning.

Afdeling II Parkeerbelastingen

Artikel 2. Belastbaar feit

Onder de naam 'parkeerbelastingen' worden de volgende belastingen geheven:
a. een belasting ter zake van het parkeren van een voertuig op een krachtens deze verordening door het college te bepalen plaats, tijdstip en wijze;
b. een belasting ter zake van een van gemeentewege verleende vergunning voor het parkeren van een voertuig op de in die vergunning aangegeven plaats en wijze.

Artikel 3. Belastingplicht

1. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel a, wordt geheven van degene die het voertuig heeft geparkeerd.
2. Als degene die het voertuig heeft geparkeerd wordt mede aangemerkt:
   a. degene die de belasting voldoet, dan wel te kennen geeft of heeft gegeven de belasting te willen voldoen;
   b. zolang geen voldoening van de belasting genoemd in artikel 2, onderdeel a heeft plaatsgevonden: de houder van het voertuig, met dien verstande dat:

1° indien een voor ten hoogste drie maanden aangegane huurovereenkomst wordt overgelegd waaruit blijkt wie ten tijde van het parkeren ingevolge deze overeenkomst de huurder van het voertuig was, niet de houder maar de huurder wordt aangemerkt als degene die het voertuig heeft geparkeerd;
2° indien blijkt dat een ander in het kentekenregister had moeten staan ingeschreven, die ander wordt aangemerkt als degene die het voertuig heeft geparkeerd.

3. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel a, wordt niet geheven van degene die op de voet van het tweede lid, onderdeel b, is aangemerkt als degene die het voertuig heeft geparkeerd, indien deze aannemelijk maakt dat ten tijde van het parkeren een ander tegen zijn wil van het voertuig heeft gebruik gemaakt en dat hij dit gebruik redelijkerwijs niet heeft kunnen voorkomen.
4. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel b, wordt geheven van degene die de vergunning heeft aangevraagd.

Artikel 4. Maatstaf van heffing, belastingtarief en belastingtijdvak

De maatstaf van heffing, het belastingtarief en het belastingtijdvak zijn vermeld in de bij deze verordening behorende en daarvan deel uitmakende tarieventabel.

Artikel 5. Ontstaan van de belastingschuld

1. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel a, is verschuldigd bij de aanvang van het parkeren, tenzij het bij de aanvang van het parkeren in werking stellen van de parkeerapparatuur geschiedt door het via een mobiele telefoon of ander communicatiemiddel inloggen op de centrale computer.
2. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel b, is verschuldigd bij de aanvang van het heffingstijdvak waarover de belasting wordt geheven.

Artikel 6. Wijze van heffing en termijnen van betaling

1. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel a, wordt geheven door voldoening op aangifte en moet worden betaald bij de aanvang van het parkeren.
2. Indien bij aanvang van het parkeren het in werking stellen van de parkeerapparatuur geschiedt door het via een mobiele telefoon of ander communicatiemiddel inloggen op de centrale computer, geschiedt de betaling van de belasting in afwijking van het bepaalde in het eerste lid:
   a. uiterlijk 1 maand na het einde van het parkeren; en
   b. overeenkomstig de voorwaarden van de aanbieder van de betreffende dienst.
3. De belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel b, wordt geheven via een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waartoe ook wordt gerekend een nota of andere schriftuur, en moet worden betaald voorafgaand aan het tijdstip waarop de vergunning wordt verleend.
4. Een naheffingsaanslag moet terstond worden betaald.
5. Voor de toepassing van het eerste lid wordt het in werking stellen van de parkeerapparatuur op de daartoe bestemde wijze en met inachtneming van de door het college van burgemeester en wethouders gestelde voorschriften als voldoening op aangifte aangemerkt.

Artikel 7. Bevoegdheid tot aanwijzing parkeerplaatsen en wijze van betalen

De aanwijzing van de plaats waar, het tijdstip en de wijze waarop tegen betaling van de belasting bedoeld in artikel 2 mag worden geparkeerd, geschiedt in alle gevallen door het college.

Artikel 8. Vrijstelling van parkeerbelasting

Vrijgesteld van parkeerbelasting als bedoeld in artikel 2 van deze verordening zijn:
a. als zodanig herkenbare politievoertuigen;

b. als zodanig herkenbare brandweervoertuigen;
c. als zodanig herkenbare ambulances;
d. als zodanig herkenbare dierenambulances;
e. voertuigen die zijn voorzien van een geldige gehandicaptenparkeerkaart, zoals bedoeld in de ‘Regeling gehandicaptenparkeerkaart’.

Artikel 9. Bevoegdheid tot gebruik wielklem en wegsleepregeling

1. Tot zekerheid van de betaling van een naheffingsaanslag ter zake van de belasting bedoeld in artikel 2, onderdeel a, kan aan het voertuig ook een wielklem worden aangebracht, waardoor wordt verhinderd dat het voertuig wordt weggereden.
2. Het college wijst bij openbaar te maken besluit in alle gevallen de terreinen en weggedeelten aan waar de wielklem wordt toegepast.
3. Indien na het aanbrengen van de wielklem 24 uren zijn verstreken, kan het voertuig naar een door de in artikel 231, tweede lid, onderdeel b, van de Gemeentewet bedoelde gemeenteambtenaar aangewezen plaats worden overgebracht en in bewaring worden gesteld.

Artikel 10. Kosten

1. De kosten van de naheffingsaanslag ter zake van de belasting bedoeld in artikel 2, alsmede de kosten voor het aanbrengen en verwijderen van de wielklem, het verslepen en bewaren van het voertuig zijn vermeld in de bij deze verordening behorende en daarvan deel uitmakende tarieventabel.
2. De in rekening te brengen bedragen voor het aanbrengen en het verwijderen van de wielklem, het verslepen en het bewaren van het voertuig worden bij beschikking vastgesteld.

Artikel 11. Restitutie

1. Indien op verzoek van de vergunninghouder een parkeervergunning wordt ingetrokken, wordt de reeds betaalde parkeerbelasting, als bedoeld in artikel 2, aanhef en onderdeel b, van deze verordening, gerestitueerd voor de volle kalendermaanden dat de vergunning nog geldig is op de dag dat deze wordt ingeleverd.
2. Indien bij de vergunning een fysiek vergunningbewijs wordt verstrekt, is het moment dat het vergunningbewijs wordt ingeleverd bepalend voor de berekening van het te restitueren bedrag.

Artikel 12. Kwijtschelding

Bij de invordering van deze belasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Afdeling III Parkeren met een vergunning

Artikel 13. Het verlenen van de vergunning

Het college kan op een schriftelijke aanvraag een parkeervergunning verlenen.

Artikel 14. Nadere regels door het college

Het college kan nadere regels vaststellen met betrekking tot:

a. het maximaal aantal uit te geven parkeervergunningen per vergunninggebied (vergunningplafond);
b. het verlenen, het intrekken en het weigeren van vergunningen;
c. de locatie(s) waar de vergunning geldig is;
d. het gebruik van vergunningen;
e. het tijdstip waarop de vergunning geldig is;

f. de wijze waarop met de wachtlijst c.q. wachtlijsten worden omgegaan;
g. de geldigheidsduur van een parkeervergunning.

Artikel 15. Gegevens

In het digitaal parkeerloket van de gemeente Arnhem worden in ieder geval de volgende gegevens geregistreerd:
a. de periode waarvoor de vergunning geldt;
b. de sector waarvoor de vergunning geldt;
c. het tijdstip waarop de vergunning geldig is;
d. de naam van de vergunninghouder en/of het kenteken of een ander kenmerk van het motorvoertuig waarvoor de vergunning is verleend;
e. de voorschriften en beperkingen die aan de vergunning verbonden zijn.

Artikel 16. Overschrijven en wijzigen van de vergunning

1. De vergunning is persoonlijk.
2. De vergunning is overdraagbaar aan een persoon die woonachtig is in dezelfde zelfstandige woning.
3. De vergunninghouder is verplicht elke wijziging in de omstandigheden die relevant zijn voor het verlenen van een vergunning, onmiddellijk aan het college kenbaar te maken.
4. Wijziging van het voertuig of van het kenteken van het voertuig, van bedrijfsnaam of –adres van vergunninghouder dient onmiddellijk aan het college te worden doorgegeven.

Artikel 17. Volgorde van vergunningverlening en wachtlijst

1. Op de aanvraag van een parkeervergunning wordt in volgorde van ontvangst beschikt.
2. Indien het aantal aanvragen groter is dan het vergunningplafond voor de betreffende parkeersector wordt de aanvraag op een wachtlijst geplaatst.
3. De volgorde waarin de aanvraag op de wachtlijst wordt geplaatst, is de volgorde van ontvangst van de volledige aanvraag.
4. Het college kan besluiten om voor een vergunninggebied per vergunningsoort een aparte wachtlijst bij te houden.
5. De aanvrager wordt van de wachtlijst verwijderd, indien:
   a. de aanvrager daarom verzoekt;
   b. de aanvrager een parkeervergunning wordt verleend in het eigen vergunninggebied;
   c. blijkt dat bij de aanvraag om de vergunning onjuiste of onvolledige gegevens zijn verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens niet tot plaatsing op de wachtlijst zou hebben geleid;
   d. niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden voor de aangevraagde vergunning, gesteld bij of krachtens deze verordening;
   e. wanneer voor het betreffende gebied het stelsel van vergunningen komt te vervallen.

Afdeling IV Verbodsbepalingen

Artikel 18.

1. Het is verboden om enig voertuig, niet zijnde een motorvoertuig op 2 of meer wielen of een voertuig op 3 of meer wielen met een kenteken, te plaatsen of te laten staan op een parkeerplaats welke onder een regime van parkeerbelastingen is gebracht.

2. Het is verboden een fiets, een bromfiets of enig ander voorwerp op zodanige wijze tegen of bij parkeerapparatuur te plaatsen of te laten staan, dat daardoor een normaal gebruik daarvan wordt belemmerd of verhinderd.
3. Het is verboden op een parkeerplaats voor uitsluitend vergunninghouders te parkeren als dit in strijd is met de aan de vergunning verbonden voorwaarden.
4. Het is verboden parkeerapparatuur op andere wijze dan voorgeschreven door burgemeester en wethouders, in werking te stellen.
5. Het college kan ontheffing verlenen van het bepaalde in het eerste en derde lid van dit artikel.

Afdeling V Strafbepaling

Artikel 19.
Overtreding van het bepaalde in afdeling IV van deze verordening kan worden bestraft met een geldboete van de tweede categorie.

Afdeling V Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 20. Overgangsbepalingen
1. Aanvragen waarop op het tijdstip van de inwerkingtreding van deze verordening nog geen beslissing is genomen, worden behandeld met inachtneming van de bepalingen van de Parkeerverordening 2020, tenzij toepassing van deze verordening voor de aanvrager gunstiger is.
2. Parkeervergunningen verleend krachtens de Parkeerverordening 2020, worden geacht te zijn verleend krachtens deze verordening.
3. Bezwaarschriften, ingediend tegen beslissingen krachtens de Parkeerverordening 2020, worden behandeld met inachtneming van de Parkeerverordening 2020, tenzij toepassing van deze verordening voor de bezwaarde gunstiger is.

Artikel 21. Inwerkingtreding en citeertitel
1. De 'Verordening Parkeerbelastingen 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de feiten die zich hebben voorgedaan vóór de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
3. De datum van ingang van heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Parkeerverordening 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

Tarieventabel behorend bij verordening 'Parkeren en Parkeerbelasting 2021' van 11 november 2020

Alle bedragen in euro's

Het tarief voor het parkeren bij parkeerapparatuur als bedoeld in artikel 2, aanhef en onderdeel a, bedraagt per uur:

- In gebied 26001: 2,90
  Het gebied dat wordt begrensd door Ooststraat, Eusebiusbuitensingel, Airborneplein, Nijmeegseweg, Eusebiusbuitensingel, Velperbuitensingel, Velperplein, Jansbuitensingel, Willemsplein, Stationsplein, Stationsplein West, Utrechtsestraat, Utrechtseweg, Vijfzinnenstraat, Bergstraat, Oude Kraan, Roermondsplein, Boterdijk en de Rijnkade, inclusief de genoemde straten en/of straatdelen, met uitzondering van de Eusebiusbuitensingel (tussen Airborneplein en de Velperbuitensingel) en de Velperbuitensingel.
- In gebied 26021: 2,90
  Het gebied dat begrensd wordt door de Bovenbrugstraat, de Amsterdamseweg tussen de Pels Rijckenstraat en de Brouwerijweg, de Brouwerijweg, de Veluwestraat, de Schilderstraat en de Noordelijke Parallelweg, inclusief de genoemde straten.
- In gebied 26031: 2,90
  Het gebied begrensd door de Amsterdamseweg tot aan de Pels Rijckenstraat, de Pels Rijckenstraat, het Burgemeestersplein en de Zijpendaalseweg, waarbij de Amsterdamseweg, de Pels Rijckenstraat en de Zijpendaalseweg deel uitmaken van het gebied en het Burgemeestersplein niet.
- In gebied 26032: 2,90
  Het gebied begrensd door de Amsterdamseweg tussen de Pels Rijckenstraat en de Burgemeester Weertsstraat, de Burgemeester Weertsstraat, de Zijpendaalseweg tussen de Burgemeester Weertsstraat en het Burgemeestersplein, het Burgemeestersplein en de Pels Rijckenstraat, waarbij de genoemde straten deel uitmaken van het gebied, met uitzondering van de Amsterdamseweg, de Pels Rijckenstraat en de Zijpendaalseweg.
- In gebied 26033: 2,90
  De Zijpendaalseweg tussen het Burgemeestersplein en de Röellstraat.
- In gebied 26041: 2,90
  Het gebied begrensd door de Apeldoornseweg tot aan de Sint Peterlaan, de spoorlijn Zevenaar-Arnhem, de Zijpendaalseweg tot aan de Sonsbeekweg en de Sonsbeekweg, met inbegrip van de genoemde straten.
- In gebied 26075: 2,90
  De Velperbuitensingel, de Steenstraat en de Bloemstraat voor het gedeelte tussen de Ir. JP van Muijlwijkstraat en de Steenstraat.
- Buiten de hiervoor genoemde gebieden: 1,75
- Dagkaart (verkrijgbaar aan loket Parkeerbedrijf of via het digitale parkeerloket van de gemeente Arnhem), per dag: 15,20

Het tarief voor het parkeren als bedoeld in artikel 2, aanhef en onderdeel a, bedraagt:

- Voor een camper op een daartoe aangewezen camperplaats die is bestemd voor overnachting aan de Lage Nieuwe Kade tussen 21:00 uur en 9:00 uur: 9,20

Het tarief voor parkeren met parkeervergunning als bedoeld in artikel 2, aanhef en onderdeel b, bedraagt:

- Bewonersvergunning, per jaar: 141,00
- Bewonersvergunning per half jaar: 83,00
- Bezoekersvergunning per jaar: 21,00

- Bedrijfsvergunning onbeperkt, per jaar: 522,00
- Bedrijfsvergunning onbeperkt, per half jaar: 277,00
- Bedrijfsvergunning ma-zo 07.00-19.00, per jaar: 307,00
- Bedrijfsvergunning ma-zo 07.00-19.00, per half jaar: 172,00

- Marktparkeervergunning 1 dag per week geldig, per jaar: 92,00
- Marktparkeervergunning 2 dagen per week geldig, per jaar: 183,00
- Marktparkeervergunning 3 dagen per week geldig, per jaar: 275,00
- Schippersparkeervergunning, per jaar: 307,00

De kosten als bedoeld in artikel 10 bedragen

- De kosten van de naheffingsaanslag van de belasting als bedoeld in art 2 onderdeel a bedragen: 61,00
- De kosten van het aanbrengen en verwijderen van een wielklem bedragen: 72,00
- De kosten van het overbrengen van het voertuig bedragen
  - voorrijkosten maandag t/m zondag dag en nacht: 104,18
  - sleepkosten ma-vrij 08.00-18.00 uur: 180,29
  - sleepkosten ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen: 206,43
- De kosten van bewaren van het voertuig bedragen
  - voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan: 27,42
  - voor elke volgende dag of gedeelte daarvan: 11,51

Zaaknummer: 507303

Toelichting bij de tarieventabel.

Voor de tarieven worden twee verschillende soorten gebieden onderscheiden. Gebieden met het tarief dat even hoog is als in het centrum, en de overige gebieden waar een tarief van € 1,75 per uur toepassing is.

Met betrekking tot de vergunningen wordt voorzien in de volgende soorten:

- Bewonersvergunning: een vergunning die aan een bewoner van een zelfstandige woning kan worden verstrekt;
- Bedrijfsvergunning met onbeperkte geldigheidsduur: een vergunning die kan worden verstrekt aan een bedrijf en 24 uur per dag en 7 dagen per week geldig is;
- Bedrijfsvergunning maandag tot en met zondag, dagelijks van 07.00 tot 19.00 uur: een vergunning die kan worden verstrekt aan een bedrijf en geldig is van maandag tot en met zondag, dagelijks van 07.00 tot 19.00 uur;
- Marktparkeervergunning: een vergunning die kan worden verstrekt aan marktkooplieden om hun voertuigen te parkeren als zij op de markt staan (1, 2 of 3 dagen per week);
- Schippersparkeervergunning: een parkeervergunning die kan worden verstrekt aan een schipper van de beroepsvaart en geldig is voor de periode dat zijn schip een ligplaats heeft ingenomen in Arnhem;
- Bezoekersvergunning: een vergunning die kan worden verstrekt aan een bewoner ten behoeve van het parkeren van zijn bezoek;
- Dagkaart: een vergunning die kan worden verstrekt aan de aanvrager en waarmee een kalenderdag kan worden geparkeerd op alle gefiscaliseerde parkeerplaatsen in geheel Arnhem. De dagkaart is verkrijgbaar aan het loket van het parkeerbedrijf of via het digitale parkeerloket van de gemeente Arnhem.

Enkele kosten als bedoeld in artikel 10 komen op een andere manier tot stand:

- De maximale kosten van de naheffingsaanslag van de belasting als bedoeld in art 2 onderdeel a worden bepaald door het ministerie;
- De kosten van het overbrengen en het bewaren van voertuigen zijn gelijk aan de tarieven zoals deze zijn vastgesteld in de Wegsleepverordening Arnhem 2017 (vastgesteld 19 december 2016; 2016.11-00674, 2016.0.059.415)

Zaaknummer: 507303

Toelichting op de Verordening Parkeren en Parkeerbelastingen 2021.

De Verordening Parkeren en Parkeerbelastingen 2021 vervangt de Verordening Parkeren en Parkeerbelastingen 2020.

De toepassing van parkeerbelastingen vindt zijn grondslag in de Gemeentewet. Inhoud en bevoegdheden zijn in een aantal artikelen vastgelegd. Het betreft:

- Art 147. Dit artikel bepaalt dat het vaststellen van een verordening een raadsbevoegdheid is, tenzij dat bij wet anders is bepaald.
- Art. 149. In dit artikel is bepaald dat de gemeenteraad de verordeningen kan vaststellen die zij nodig acht.
- Art. 160. Hierin is geregeld dat het college verantwoordelijk is voor privaatrechtelijke handelingen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het vaststellen van het tarief in een parkeergarage van de gemeente, die is voorzien van een slagboom. Indien sprake is van vooraf betalen aan de parkeerautomaat, is er geen sprake van privaatrechtelijk handelen en dient de gemeenteraad de tarieven vast te stellen.
- Art. 219 bepaalt dat gemeentelijke belastingen niet afhankelijk mogen worden gesteld van het inkomen, winst of vermogen.
- Art. 225. Dit artikel is de basis voor het toepassen van parkeerbelasting.
- Art. 234 Het invorderen van de parkeerbelasting is geregeld in dit artikel. Hierin is tevens bepaald dat het college van burgemeester en wethouders bepaalt hoe parkeerapparatuur in werking moet worden gezet. Tevens is bepaald dat als een naheffingsaanslag niet terstond kan worden overhandigd, dat deze aan het voertuig moet worden bevestigd.
- Art. 235. Met dit artikel wordt het toepassen van de wielklem mogelijk gemaakt.

Naast de Gemeentewet is er andere regelgeving die van belang is voor het toepassen van parkeerbelasting. Het betreft:

- Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen. Dit besluit handelt over de mogelijkheid om parkeerapparatuur uitsluitend langs elektronische weg in werking te stellen en bepaalt welke kosten mogen worden toegerekend aan de naheffingsaanslag, wielklem en enkele daarmee samenhangende maatregelen.
- Regeling gehandicaptenparkeerkaart. In deze regeling is vastgelegd wie in aanmerking komen voor de gehandicaptenparkeerkaart, welke toetsing moet worden uitgevoerd en hoe de kaart er uit ziet.

De essentie van de Verordening Parkeren en Parkeerbelastingen 2021, is het kunnen toepassen van betaald parkeren in de vorm van parkeerbelastingen en het kunnen toepassen van parkeer-vergunningen en, mogelijk in de toekomst, parkeerontheffingen.

De gemeente heft op basis van deze verordening twee soorten belasting:

1. Parkeerbelasting van ‘bezoekers’. Zij betalen parkeergeld op een door het college te bepalen plaats, tijdstip en wijze. Concreet betekent dat deze groep een kaartje koopt bij de parkeermeter, aan de balie van het Parkeerbedrijf of betaalt via GSM-parkeren of een variant daarop.
2. De andere groep is de vergunninghouders; zij betalen vooraf voor een vastgestelde periode.

De gebieden waar beide regimes gelden, kunnen overlappen, maar dat hoeft niet. Zo kunnen er plaatsen worden aangewezen waar een parkeervergunning niet geldig is, maar ook plaatsen die juist

uitsluitend bestemd zijn voor vergunninghouders. Er is sprake van 2 vormen van parkeerbelasting die naast elkaar functioneren. De parkeervergunning is dus geen vorm van vrijstelling.

Hoewel in theorie het parkeerregime per straat kan verschillen en vergunningen per straat kunnen worden verstrekt, blijkt dat in de praktijk niet werkbaar. Anderzijds zijn ook niet alle situaties gelijk en is enige mogelijkheid om te differentiëren in het regime wenselijk. Aaneensluitende straten, straatdelen en/of plaatsen waar hetzelfde parkeerregime geldt, zijn samengevoegd in een 'gebied'. Ook plaatsen die niet kunnen worden aangemerkt als 'straat' kunnen worden aangewezen als een gebied. Hierbij kan gedacht worden aan parkeergarages of andere terreinen waar parkeren mogelijk is.
Voorbeelden van regimes zijn: '*parkeren voor uitsluitend vergunninghouders*', of '*parkeren voor vergunninghouders en bezoekers tegen een hoog tarief*'. Meerdere gebieden kunnen desgewenst worden samengevoegd in een 'Sector'. In dat geval is een parkeervergunning geldig in meerdere gebieden. De nummering van de gebieden is gekoppeld aan de nummering van de gebieden voor het parkeren via aanmelding op een centrale computer (GSM-parkeren en/of bezoekersregeling).

Artikel 217 van de Gemeentewet bepaalt wat moet worden opgenomen in een belastingverordening. De letterlijke tekst luidt: '*Een belastingverordening vermeldt, in de daartoe leidende gevallen, de belastingplichtige, het voorwerp van de belasting, het belastbare feit, de heffingsmaatstaf, het tarief, het tijdstip van ingang van de heffing, het tijdstip van beëindiging van de heffing en hetgeen overigens voor de heffing en de invordering van belang is.'*
Met de artikelen 2 tot en met 6 van deze verordening, wordt aan deze eis gevolg gegeven. Overigens ontbreekt het 'tijdstip van beëindiging van de heffing' in de verordening. Dat volgt uit twee zaken: de aard van de belastingplicht in combinatie met de tijdstippen dat betaald parkeren van kracht is. Men moet betalen als men wil parkeren op momenten dat het moet. Buiten die periode, of als men niet meer parkeert, is men dus ook niet belastingplichtig. Ook indien men een vergunning heeft, is dat het geval. De aanvrager staat het vrij om te kiezen voor een vergunning, waarmee hij kiest voor een soort 'vastrecht' of om te betalen aan de meter, waarmee hij de keuze maakt om alleen te betalen voor de geparkeerde tijd.

In artikel 6 is de mogelijkheid opgenomen om de parkeerbelasting te betalen door in te loggen op een centrale computer. Deze bepaling maakt het mogelijk om GSM-parkeren (en varianten daarop) toe te passen. Bij deze vormen van betalen, meldt men zich bij het begin van de parkering bij zijn provider aan en aan het eind van de parkering weer af. De provider int het geld bij de parkeerder en draagt dit periodiek af aan de gemeente. In tegenstelling tot het parkeren aan de meter, wordt de parkeerbelasting aan het einde van het parkeren gedaan. In de regel ontvangt de parkeerder hiervoor een factuur van zijn aanbieder, waarna betaling plaatsvindt, meestal via automatische incasso of verrekening met een creditcard. Deze inning geschiedt direct of periodiek (wekelijks, tweewekelijks, maandelijks). Het feitelijke moment van betalen is dus variabel. Om praktijk en regelgeving te laten aansluiten, is de betaaltermijn gesteld op ***uiterlijk*** een maand na het beëindigen van het parkeren ***en*** overeenkomstig de voorwaarden van de aanbieder. Het is aan de gemeente om in het contract met de aanbieder te regelen dat de parkeergelden minimaal 1 keer per maand bij de gebruikers worden geïnd. Bovenstaande laat overigens onverlet, dat de belasting is verschuldigd bij aanvang van het parkeren. Met moet immers parkeerbelasting betalen over de gehele periode dat men heeft geparkeerd.
Omdat er meerdere providers actief kunnen zijn kan ook sprake zijn van meerdere centrale computers.

Artikel 7 draagt de bevoegdheid om de plaatsen aan te wijzen waar parkeerbelasting verschuldigd is over aan het college. Hiermee kan het college snel inspelen op wijzigende omstandigheden, zoals het uitbreiden of reduceren van het gereguleerde gebied. Dit is zeker van belang als uitbreiding van het gefiscaliseerde gebied gefaseerd geschiedt. Zou deze bevoegdheid niet bij het college liggen, dan dient de gemeenteraad bij iedere uitbreiding een apart besluit te nemen. Vanuit het oogpunt van zowel efficiëntie als effectiviteit is dat niet wenselijk.

Binnen een gefiscaliseerde omgeving is het niet mogelijk vrijstellingen te verstrekken, tenzij de gemeente het parkeren door een bepaalde categorie parkeerders niet wil reguleren. In dat geval kan men de totale categorie vrijstelling geven. Voorts is het gelijkheidsbeginsel leidend. In artikel 8 zijn de groepen benoemd die zijn vrijgesteld van de parkeerbelasting.

Met artikel 9 houdt de gemeente de mogelijkheid open om de wielklem toe te passen. Dat deze mogelijkheid er is, betekent niet dat deze ook per definitie moet worden toegepast. Als de gemeente deze gaat toepassen geldt ook hier het gelijkheidbeginsel. Zo is het wel mogelijk om buitenlandse auto's te klemmen en Nederlandse niet, maar niet als dat leidt tot extra kosten voor de eigenaar van de betreffende auto.

Artikel 11, Restitutie, legt de gangbare Arnhemse praktijk vast dat bij het laten intrekken van de vergunning op verzoek van de vergunninghouder deze het betaalde belastingbedrag naar evenredigheid van het aantal nog niet 'genuttigde' kalendermaanden terug krijgt. Dit betekent bijvoorbeeld dat iemand die zijn vergunning op 15 september inlevert, 5/12 van het betaalde vergunningtarief terug krijgt. Hij heeft de maanden oktober tot en met februari niet gebruikt. Dit geldt ook als hij de vergunning zou inleveren op 1 september of 30 september; in beide gevallen krijgt hij 5/12 terug. De berekening vindt plaats over de volle kalendermaanden. Vergunningen met een geldigheidsduur van korter dan 2 maanden komen zodoende nimmer in aanmerking voor restitutie. Als datum van inleveren geldt de datum dat het vergunningbewijs (het deel van de vergunning dat men achter de voorruit moet leggen) wordt ingeleverd. Hiermee wordt voorkomen dat deze onrechtmatig wordt gebruikt.

De bevoegdheid om te bepalen hoe de parkeerbelasting moet worden betaald is via artikel 13 van deze verordening overgedragen aan het college. In het uitwerkingsbesluit werken zij de uitvoering van betaald parkeren nader uit.
De vergunningen die het college kan verstrekken, zijn benoemd in de tarieventabel. Er kunnen geen andere vergunningen verstrekt worden dan die genoemd zijn in de tarieventabel.

Afdeling III van deze verordening gaat over de toepassing van art. 225 lid 1b van de Gemeentewet; "*een belasting ter zake van een van gemeentewege verleende vergunning voor het parkeren van een voertuig op de in die vergunning aangegeven plaats en wijze"*. Feitelijk is de strekking van de parkeerverordening simpel: '*de gemeente geeft parkeervergunningen uit*.' De parkeerverordening stelt de kaders vast voor het verlenen van parkeervergunningen en de eisen die aan de parkeer-vergunningen zijn verbonden. In het uitwerkingsbesluit, dat zijn grondslag vindt in artikel 15 en 16 van deze verordening, legt het college van burgemeester en wethouders vast hoe de verschillende "parkeerproducten" (zoals bewonersvergunning, bezoekersvergunning, etc.) worden verstrekt en mogen worden gebruikt. De gemeenteraad is en blijft verantwoordelijk voor de tariefstelling van deze producten. Deze worden vastgesteld in de bij deze verordening behorende tarieventabel. Daarmee is geborgd dat het college alleen 'producten' kan uitgeven, die door de raad zijn benoemd.

In het eerste lid van art. 225 van de Gemeentewet is bepaald dat er twee soorten parkeerbelastingen zijn. Het betalen aan ‘de meter[1]’ en het parkeren met een parkeervergunning. Fiscale handhaving (het opleggen van een naheffingsaanslag) is alleen mogelijk als betalen ‘aan de meter’ mogelijk is. De noodzaak om onderscheid te maken tussen ‘belanghebbendenplaatsen’ en ‘parkeerapparatuurplaatsen’ ontbreekt daarmee. Ook plaatsen die uitsluitend bedoeld zijn voor vergunninghouders (belanghebbendenplaatsen) kunnen worden vastgelegd in een fiscaal regime. Dit biedt de mogelijkheid om vergunninggebieden te laten bestaan uit een combinatie van ‘belanghebbendenplaatsen’ en plaatsen waar ook ‘aan de meter’ kan worden betaald (parkeerapparatuurplaatsen).

Artikel 15 is een opsomming van de nader door het college te bepalen regels. Het college heeft door het mixen van en variëren met de genoemde elementen de mogelijkheid om:

- Binnen de in de tarieventabel benoemde vergunningtypen, verschillende parkeerproducten te ontwikkelen. Hiermee is de gemeente in staat om, binnen de grenzen van de wet en regelgeving, doelgroepenbeleid te voeren. Denk bijvoorbeeld aan de specifieke vergunningen voor marktkooplieden of voor autodate.
- Snel en adequaat in te spelen op gewijzigde omstandigheden door de geldigheid van de vergunning in tijd of locatie te verruimen of te beperken. Op die wijze kan bijvoorbeeld de omvang van het gebied waar uitsluitend door vergunninghouders kan worden geparkeerd snel worden gewijzigd. Hetzelfde geldt voor het aanpassen van de tijden dat parkeerregulering gewenst is.

Door de parkeervergunning niet overdraagbaar te maken (artikel 17), wordt handel in vergunningen voorkomen. Uitzondering hierop vormt de overdracht van de vergunning aan een ander lid van het huishouden, voor zover die wordt gevoerd in de zelfstandige woning waarop de vergunning is uitgegeven. Deze uitzondering is bedoeld om de boedelverdeling bij echtscheiding of het gebruik van de auto door een nabestaande na overlijden niet nodeloos ingewikkeld te maken. Ook wordt de vergunninghouder verplicht om relevante wijzigingen door te geven, zodat te allen tijde kan worden bezien of de vergunninghouder nog aan de criteria voldoet.

Artikel 19 van deze verordening gaat in op wat er moet gebeuren bij diefstal, verlies of vermissing van vergunningen. Het verstrekken van een duplicaat van een parkeervergunning op kenteken is niet aan voorwaarden gebonden. Deze vergunning kan immers maar voor één auto worden gebruikt. Omdat parkeervergunningen op naam wel eenvoudig kunnen worden misbruikt, wordt per vergunningjaar maximaal 1 keer een duplicaat verstrekt. Door een vergunning “kwijt” te raken wordt het anders mogelijk om meerdere auto’s voor de prijs van één te laten parkeren. Door de in dit artikel genoemde beperkingen moet het op deze wijze frauderen met vergunningen worden beperkt.

Artikel 20 regelt de verbodsbepalingen. Door de hier gebruikte formulering is het behalve auto’s ook toegestaan dat allerhande brommobielen, quads en gehandicaptenvoertuigen van deze parkeerplaatsen gebruik maken. Voorwaarde is dat deze voertuigen zijn voorzien van een kenteken. Uiteraard geldt ook voor hen de betalingsverplichting. Het parkeren van motorfietsen blijft ook mogelijk op fiscale plaatsen, het parkeren van brommers, bromscooters etc. echter niet.

---

[1] ‘aan de meter’ is formeel: *een belasting ter zake van het parkeren van een voertuig op een bij de belastingverordening dan wel krachtens de belastingverordening in de daarin aangewezen gevallen door het college te bepalen plaats, tijdstip en wijze*

Zaaknummer: 507303

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, zaaknummer 507303;

Gelet op artikel 229, eerste lid, onderdelen a en b van de Gemeentewet;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN SCHEEPVAARTRECHTEN 2021

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

1. **kade:**
   de rechter Rijnoever, met uitzondering van het voormalig Rijksveer Malburgen (kadastraal bekend als gemeente Arnhem, sectie D, nr. 4934 en 4648), beginnende bij de Boterdijk daar waar de damwand begint ter hoogte van kilometerraai 884.105 en eindigende bij de haven, alsmede de wal van de haven. De kade bestaat uit de Nieuwe Haven, de Rijnkade en de Nieuwe Kade en uitsluitend bedrijfsmatig in gebruik zijnde schepen mogen aan de kade liggen;

2. **haven:**
   de haven van Malburgen (Nieuwe Haven) zoals op de bij deze verordening behorende tekening is aangegeven;

3. **vaartuig:**
   een drijvend lichaam dat wegens zijn drijfvermogen wordt gebruikt dan wel bestemd of geschikt is voor het vervoer te water van personen of goederen of voor het dragen of vervoeren van al dan niet met het drijvende lichaam één geheel uitmakende voorwerpen, met inbegrip van een houtvlot, een watervliegtuig, een draagvleugelboot, een luchtkussenvoertuig, een drijvende boorinstallatie, een baggermolen, een drijvende kraan, een elevator, een ponton en elk drijvend werktuig, drijvend voorwerp of drijvende inrichting;

4. **passagiersschip:**
   een vaartuig dat middel van vervoer is of hoofdzakelijk gebruikt wordt voor het bedrijfsmatig vervoer van personen;

5. **vrachtschip:**
   een vaartuig dat geheel of hoofdzakelijk gebruikt wordt voor het vervoer van goederen;

6. **pleziervaartuig:**
   een vaartuig dat is bestemd voor sportbeoefening of vrijetijdsbesteding, met een romplengte van maximaal 40 meter;

7. **langdurig verblijvend vaartuig:**
   een vaartuig dat langer dan een aaneengesloten periode van zes maanden een ligplaats inneemt en waarvoor een schriftelijke ontheffing op grond van artikel 2.1 van de verordening op het gebruik van de haven en kade is verleend door het college van burgemeester en wethouders;

8. **hospitaalschip:**
   een schip uitsluitend bestemd en gebruikt voor het verlenen van medische hulp, daaronder begrepen het vervoer van gehandicapten, zieken en gewonden;

9. **overige vaartuigen:**
   alle vaartuigen die niet onder de categorieën 4 tot en met 7, als bedoeld in dit artikel vallen;

10. **havenmeester:**

de als zodanig van gemeentewege aangewezen ambtenaar aan wie het toezicht op de haven en de kade is opgedragen en zijn plaatsvervanger;

11. **meetbrief:**
    een door een daartoe bevoegde instantie uitgegeven en in Nederland geldig document betreffende de tonnenmaat en het laadvermogen van een vaartuig;

12. **laadvermogen:**
    het in kubieke meters uitgedrukte verschil tussen de zoetwaterverplaatsing van het vaartuig bij de grootst toegelaten diepgang en die van het ledige vaartuig;

13. **plaatsruimte:**
    de oppervlakte van een vaartuig, berekend door de grootste lengtemaat van het vaartuig te vermenigvuldigen met de grootste breedtemaat, uitgedrukt in vierkante meters;

14. **termijn:**
    een in de tabel genoemd tijdvak waarin het gebruik van de haven en/ of kade plaatsvindt:
    a. dag : een etmaal;
    b. week : een kalenderweek;
    c. maand : een kalendermaand;
    d. kwartaal : een kalenderkwartaal;
    e. jaar : een kalenderjaar;

15. **jachthaven:**
    haven waar pleziervaartuigen aan steigers of kade mogen aanleggen;

16. **gebruik maken van de kade:**
    - het rechtstreeks meren aan de kade van een vaartuig of
    - het zonder directe verbinding meren van een vaartuig voor de kade of
    - het door middel van een ander drijvend voorwerp aan de kade meren van een vaartuig of
    - het aantal te exploiteren vierkante meters aan of voor de kade indien het een jachthaven betreft;

17. **gezagvoerder:**
    degene, die op het vaartuig het gezag uitoefent en verantwoordelijk is voor de naleving van de geldende reglementen of degene die deze vervangt dan wel als zodanig optreedt; voor het geval noch de gezagvoerder, noch diens plaatsvervanger aanwezig is, wordt de eigenaar of gebruiker van het vaartuig aangemerkt als gezagvoerder. Voor jachthavens wordt de exploitant van de jachthaven als gezagvoerder aangemerkt;

18. **Green Award Certificaat**:
    een certificaat dat door de Stichting Green Award wordt uitgereikt. Vaartuigen met een Green Award Certificaat hebben tijdens een inspectie aangetoond dat zij voldoen aan bovenwettelijke eisen op het gebied van milieu, veiligheid en kwaliteit.

19. **doorvaart:**
    Het vrachtschip of overig vaartuig verblijft in de haven of aan de kade uitsluitend om te overnachten met een maximum van 4 dagen.

Artikel 2. Maatstaf van heffing

1. Voor de berekening van het haven- en/of kadegeld gelden als grondslagen:
   a. het laadvermogen van het vaartuig in tonnage zoals vermeld in de meetbrief;
   b. de plaatsruimte van het vaartuig;
   c. de locatie (zone) waar het vaartuig ligging neemt;
      zone 65000: Nieuwe Haven
      zone 65010: Nieuwe Kade
      zone 65020: Rijnkade
   d. het aantal te exploiteren vierkante meters van een jachthaven.

2. Voor het berekenen van het los- en opslaggeld geldt als grondslag de plaatsing van een object danwel het aantal vierkante meters oppervlakte.
3. In de tarieventabel is aangegeven welke grondslag van toepassing is.
4. Bij gebreke van een geldige meetbrief of bij weigering deze te tonen wordt het laadvermogen ambtshalve geschat en is de belasting naar de uitkomst van die schatting verschuldigd.

Artikel 3. Belastingtarief

1. Het haven- en/of kadegeld en het los- en opslaggeld worden geheven naar de maatstaven en tarieven die zijn opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor de berekening van de rechten wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemd tijdvak, eenheid of afmeting voor een geheel gerekend.
3. Voor de toepassing van de tarieven wordt op het haven- en kadegeld voor vaartuigen die in het bezit zijn van een Green Award Certificaat, een korting van 15% toegepast.
4. Om in aanmerking te komen voor een korting als bedoeld in lid 3 moet bij binnenkomst in de haven worden aangegeven of het vaartuig over een Green Award Certificaat beschikt.

Artikel 4. Wijze van heffing

1. Het haven- en/of kadegeld dat per keer berekend wordt, wordt geheven door voldoening op aangifte.
2. Aangifte geschiedt door bij aanvang van het gebruik maken van de kade digitaal in te loggen bij een bedrijf waarmee de gemeente Arnhem een contract heeft afgesloten voor deze dienst.
3. In afwijking van het in lid 1 genoemde, kan met toestemming van de havenmeester het haven- en kadegeld worden geheven bij wege van gedagtekende nota of andere schriftuur waarop het gevorderde bedrag wordt vermeld.
4. Het los- en opslaggeld en de abonnementen voor haven- en/of kadegeld en los- en opslaggeld worden geheven bij wege van gedagtekende nota of andere schriftuur waarop het gevorderde bedrag wordt vermeld.

Artikel 5. Tijdstip van verschuldigdheid

1. De rechten moeten worden voldaan op het moment van aanbieding van de nota of de andere schriftuur.
2. Indien de nota of de andere schriftuur wordt toegezonden, dient het verschuldigde te worden betaald binnen 14 dagen na dagtekening van de nota of de andere schriftuur.
3. Bij voldoening op aangifte dient het verschuldigde te worden betaald binnen 14 dagen na opgave van het verschuldigde bedrag.

Artikel 6. Kwijtschelding

Bij de invordering van de rechten wordt geen kwijtschelding verleend.

HOOFDSTUK II HAVEN- EN KADEGELD / LOS- EN OPSLAGGELD

Artikel 7. Aard van de heffing / belastbaar feit

1. Onder de naam haven- en kadegeld wordt een recht geheven wegens het gebruik maken van de haven en/ of kade overeenkomstig de bestemming daarvan en/of het genot van door of vanwege de gemeente verstrekte diensten.
2. Onder gebruik maken wordt mede verstaan het niet-onmiddellijk doch door middel van een ander drijvend voorwerp in de haven of aan de kade aanmeren van een vaartuig.
3. Onder de naam los- en opslaggeld wordt voor het hebben van voorwerpen op of boven de kade een recht geheven.

Artikel 8. Belastingplicht

1. Het haven- en/ of kadegeld wordt geheven van de gezagvoerder van het vaartuig- indien het recht per keer wordt berekend - over het tijdvak van ononderbroken gebruik van de kade. Bij hernieuwd gebruik van de kade vangt een nieuw tijdvak aan.
2. De berekening van het recht geschiedt ter keuze van de belastingplichtige per keer of per jaar.
3. De belastingplichtige is verplicht, zodra hij met een vaartuig ligplaats neemt, daarvan onverwijld kennis te geven aan de havenmeester.

4. Het los- en opslaggeld wordt geheven van degene die één of meer voorwerpen heeft op of boven de kade, danwel van degene ten behoeve van wie die voorwerpen op of boven de kade worden aangetroffen.

Artikel 9. Vrijstellingen

Geen haven- en/ of kadegeld wordt geheven voor het gebruik maken van de haven en/of kade ten behoeve van:

1. rijksvaartuigen, uitsluitend bestemd voor de openbare dienst;
2. gemeentevaartuigen;
3. hospitaalschepen;
4. vaartuigen, waarvan de schippers ten genoegen van de havenmeester aantonen dat zij wegens ernstige familieomstandigheden of om redenen van overmacht van de haven en/of kade gebruik moeten maken, mits er niet geladen en/of gelost wordt;
5. vrachtschepen, die aanleggen tot het doen van inkopen van levensmiddelen, mits dit niet langer duurt dan drie uur en er gedurende die tijd niet geladen en/of gelost wordt;
6. vrachtschepen die voorafgaand gereserveerd hebben en op zaterdag na 12.00 uur aankomen en op maandag vóór 10.00 uur vertrekken zonder te hebben geladen en/of gelost.

Artikel 10. Reparatietarief

1. Vrachtschepen die het havengebied gebruiken wegens reparatie aan het schip, waarbij de volledige aanmelding is gedaan door het te bezoeken scheepsreparatiebedrijf en waarbij er geen sprake is van laden en lossen, komen in aanmerking voor het reparatietarief.
2. De havenmeester beoordeelt naar aanleiding van het verzoek als bedoeld in het eerste lid of er sprake is van reparatie of van laden en lossen.

HOOFDSTUK III SLOTBEPALINGEN

Artikel 11. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening scheepvaartrechten 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. Datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening scheepvaartrechten 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer:

TARIEVENTABEL behorend bij de 'Verordening scheepvaartrechten 2021' van 11 november 2020

RUBRIEK 1 Haven- en kadegeld

1.1.1. De in de tabel onder 1.1.2 en in 1.2.1 vermelde tarieven zijn exclusief BTW

1.1.2. Het haven- en kadegeld bedraagt:

	Type schip		Plaatsruimte of laadvermogen	Tijdvak (indien per keer berekend)	Tarief per zone			Tijdvak (indien per abonnement berekend)	
					65000	65010	65020		
					Nieuwe Haven	Nieuwe Kade	Rijnkade		
1.1.2.1	Pleziervaartuigen		Per strekkende meter	Per nacht	€ 1,50	€ 1,50	€ 1,50	Geen abonnement mogelijk	
1.1.2.2	Passagiersschip		Per 1 m²	Per 7 dagen	€ 0,14	€ 0,13	€ 0,16	Per ½ jaar	€ 3,05
1.1.2.3	Vrachtschip	Laden en lossen roerende zaken	Per 1 ton	Per 7 dagen	€ 0,12	€ 0,12	€ 0,14	Per ½ jaar	€ 2,60
1.1.2.4	Vrachtschip	Laden en lossen roerende zaken indien gewicht < helft van (maximaal) tonnage van het vaartuig	Per 1 ton	Per 7 dagen	€ 0,06	€ 0,06	€ 0,07	Geen abonnement mogelijk	
1.1.2.5	Vrachtschip	Doorvaart (maximaal 4 dagen)	Per 1 ton	Per 4 dagen	€ 0,04	€ 0,04	€ 0,05	Geen abonnement mogelijk	
1.1.2.6	Overige vaartuigen		Per 1 m²	Per 7 dagen	€ 0,14	€ 0,13	€ 0,16	Per ½ jaar	€ 3,05
1.1.2.7	Reparatietarief vrachtschip		Per 1 ton	Per 4 dagen	€ 0,04	€ 0,04	€ 0,05		

1.2.1 Het haven- en kadegeld bedraagt voor jachthavens voor iedere m² te exploiteren gedeelte aan of voor de kade
per jaar € 1,55

RUBRIEK 2 Los- en opslaggeld

De in deze paragraaf vermelde tarieven zijn exclusief BTW

2 Het tarief bedraagt:

2.1 Voor het plaatsen op de kade van een met de grond verbonden kraan of van een ander los- of laadwerktuig zoals een mobiele kraan, een laadschop e.d.:
per jaar € 154,00

2.2 Het hiervoor genoemde bedrag wordt verhoogd met een bedrag berekend over de kade oppervlakte welke door het werktuig bestreken kan worden per m²:
-per jaar € 10,90
-per kwartaal € 3,40
-per maand € 1,55
-per week € 0,51

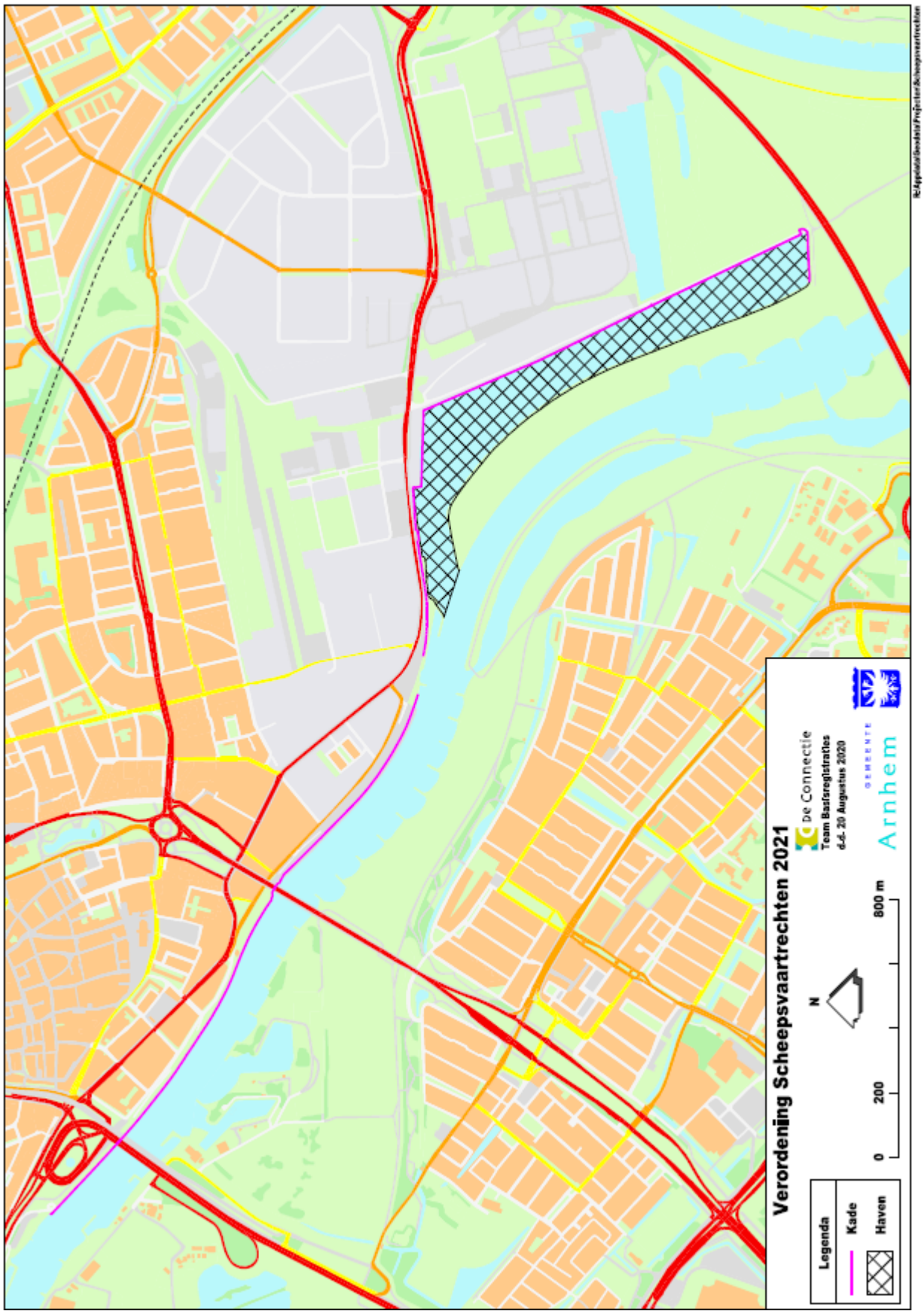
2.2.1 De verhoging als bedoeld in 2.2 is niet verschuldigd indien voor de hier bedoelde oppervlakte los- en opslaggeld als gemeld in deze rubriek van de tarieventabel is voldaan voor de duur van een kalenderjaar.

2.3 Het tarief bedraagt: voor het plaatsen van voorwerpen op de kade - opslaggeld per m^2

-per jaar	€ 10,90
-per kwartaal	€ 3,35
-per maand	€ 1,55
-per week	€ 0,51

Zaaknummer:

BIJLAGE behorend bij 'Verordening Scheepvaartrechten 2021' van 11 november 2020

Zaaknummer: 507303

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op artikel 224 van de Gemeentewet;

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN TOERISTENBELASTING 2021

Artikel 1 Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

a. *arrangement*: een reservering op een toeristische plaats voor een gezin, echtpaar of samenreizende personen gedurende een vooraf vastgelegde periode van minimaal vier weken voor een vast huurbedrag;
b. *cruiseschip*: een zeeschip of binnenschip dat bestemd is of gebruikt wordt voor het bedrijfsmatig vervoer van passagiers over zeewegen danwel binnenvaarwegen, die om toeristische redenen, hoofdzakelijk gelegen in de zee- of rivierreis zelf, deelnemen aan die zee- of rivierreis;
c. *jachthaven*: aanlegplaats voor vaartuigen;
d. *maandarrangement*: een arrangement met een looptijd van één maand gedurende de maand juni of september;
e. *mobiele kampeeronderkomens*: tenten, vouwwagens, kampeerauto's, toercaravans en soortgelijke onderkomens dan wel soortgelijke voertuigen die bestemd zijn voor dan wel gebezigd worden als verblijf voor vakantie en andere recreatieve doeleinden;
f. *naseizoenarrangement:* een arrangement met een looptijd van ongeveer twee maanden, startend na het hoogseizoen en eindigend bij de afloop van het kampeerseizoen;
g. *niet-beroepsmatig verhuurde ruimten*: woningen en andere verblijven, of gedeelten daarvan, niet-zijnde mobiele vakantie-onderkomens of stacaravans, die niet in hoofdzaak bestemd zijn als verblijf voor vakantie en andere recreatieve doeleinden, doch wel in bepaalde perioden van het jaar voor die doeleinden worden verhuurd dan wel te huur aangeboden;
h. *passagiers:* personen, niet zijnde bemanningsleden, die tegen een vergoeding in welke vorm dan ook aan boord van een cruiseschip verblijven en die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven;
i. *slaapzaal:* een ruimte met minimaal vier slaapplaatsen, waarbij die slaapplaatsen gebruikt kunnen worden door personen die niet tot één reisgezelschap behoren;
j. *vaartuig*: een vaartuig dat is bestemd of wordt gebezigd voor vakantie- of andere recreatieve doeleinden, niet zijnde een cruiseschip;
k. *vakantie-onderkomens*: woningen en andere verblijven (bijv. chalets), niet-zijnde mobiele kampeeronderkomens of stacaravans, in hoofdzaak bestemd voor en gebezigd als verblijf voor vakantie- en andere recreatieve doeleinden;
l. *vaste standplaats*: een terrein of terreingedeelte dat bestemd is voor het gedurende een seizoen of een jaar plaatsen van eenzelfde mobiel kampeeronderkomen of stacaravan.
m. *voorseizoenarrangement*: een arrangement lopend vanaf het begin van het kampeerseizoen en eindigend aan het eind van de maand juni.

Artikel 2 Belastbaar feit

Onder de naam ‘toeristenbelasting’ wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachten binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene in de Basisregistratie personen van de gemeente zijn ingeschreven.

Artikel 3 Belastingplicht

1. Belastingplichtig is degene die gelegenheid biedt tot verblijf als bedoeld in artikel 2.
2. De belastingplichtige is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene, die verblijf houdt als bedoeld in artikel 2.
3. Als er geen persoon is aan te wijzen die gelegenheid biedt tot verblijf, is degene belastingplichtig die verblijf houdt als bedoeld in artikel 2.

Artikel 4 Vrijstellingen

De belasting wordt niet geheven ter zake van het verblijf:

a. van degene die verblijft in een toegelaten instelling als bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de Wet Toelating Zorginstellingen;
b. van degene die verblijft in het vakantiepark 'Bio Vakantieoord';
c. van een vreemdeling als bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de Vreemdelingenwet 2000, die rechtmatig in Nederland verblijft in de zin van artikel 8, letters c, d, f, g, h, van voornoemde wet, en voorzover deze persoon verblijf houdt als bedoeld in artikel 2 van deze verordening, onder verantwoordelijkheid van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers;
d. van degene die tijdelijk in de gemeente verblijft als deelnemer aan of begeleider van een zogenoemde schoolwerkweek of als deelnemer aan of begeleider van een meerdaagse activiteit van een scoutinggroep of gelijksoortige organisatie;
e. van degene jonger dan 22 jaar die tijdelijk in de gemeente verblijft als deelnemer aan een meerdaagse activiteit van een sportvereniging of een cultuurvereniging en van degene die als begeleider van voornoemde deelnemers optreedt.

Artikel 5 Maatstaf van heffing

De belasting wordt geheven naar het aantal overnachtingen in het belastingjaar.

Artikel 6. Forfaitaire berekeningswijze van de maatstaf van heffing

1. Ter zake van verblijf in mobiele kampeeronderkomens, vakantieonderkomens en stacaravans op vaste jaarplaatsen of op vaste seizoensplaatsen of voor mobiele kampeeronderkomens op seizoenplaatsen voor vakantie of recreatief gebruik wordt het aantal overnachtingen forfaitair vastgesteld.
2. De forfaitaire berekeningswijze is uitsluitend van toepassing voor jaarplaatsen, (vaste) seizoenplaatsen en arrangementen die gebruikt worden door één en hetzelfde gezin of echtpaar, dan wel dezelfde persoon of personen.
3. Bij de forfaitaire berekening wordt het aantal overnachtingen per verblijfsruimte vastgesteld op het product van het voor die verblijfsruimte in het vierde lid vastgestelde aantal personen dat heeft overnacht en het voor die verblijfsruimte in het vijfde lid vastgestelde aantal malen dat is overnacht.
4. Het aantal personen dat heeft overnacht, wordt met betrekking tot:
    a. mobiele kampeeronderkomens, vakantieonderkomens en stacaravans op vaste jaarplaatsen, bepaald op 2,3;
    b. mobiele kampeeronderkomens, vakantieonderkomens en stacaravans op vaste seizoenplaatsen bepaald op 2,3;

   c. mobiele kampeeronderkomens op seizoenplaatsen bepaald op 2,5;
   d. mobiele kampeeronderkomens op toeristische plaatsen bepaald op:
      1°. 2,2, indien sprake is van een voorseizoenarrangement;
      2°. 2,4, indien sprake is van een verlengd voorseizoenarrangement;
      3°. 2,2, indien sprake is van een naseizoenarrangement;
      4°. 2,1, indien sprake is van een maandarrangement.
5. Het aantal malen dat door de in het tweede lid bedoelde personen is overnacht, wordt:
   a. in geval van het vierde lid, sub a, bepaald op: 50;
   b. in geval van het vierde lid, sub b, bepaald op: 50;
   c. in geval van het vierde lid, sub c, bepaald op: 50;
   d. in geval van het vierde lid, sub d, bepaald op:
      1°. 29, indien sprake is van een voorseizoenarrangement;
      2°. 39, indien sprake is van een verlengd voorseizoenarrangement;
      3°. 18, indien sprake is van een naseizoenarrangement;
      4°. 12, indien sprake is van een maandarrangement.

Artikel 7. (Opteren voor) niet-forfaitaire maatstaf van heffing

1. Belastingplichtige kan in de aangifte verzoeken de maatstaf van heffing in afwijking van het bepaalde in artikel 6 vast te laten stellen op het werkelijk aantal overnachtingen, indien blijkt dat dit aantal lager is dan het op grond van artikel 6 berekende aantal.
2. Dit verzoek wordt niet gehonoreerd indien de nachtregistratie zoals bedoeld in artikel 14 niet of niet juist is bijgehouden.

Artikel 8. Belastingtarief

1. Het tarief bedraagt per persoon per overnachting € 2,00.
2. In afwijking van het in het eerste lid genoemde tarief bedraagt het tarief per peroon per overnachting bij verblijf in een mobiel kampeeronderkomen of op een vaste standplaats of bij verblijf in een vaartuig op een aanlegplaats in de jachthaven € 0,75.
3. In afwijking van het in het eerste lid genoemde tarief bedraagt het tarief per persoon per overnachting bij verblijf in een accommodatie waarbij overnacht wordt in een slaapzaal €0,75.

Artikel 9 Belastingtijdvak

Het belastingtijdvak is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 10 Wijze van heffing

De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 11 Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen onroerende-zaakbelastingen of andere belastingen/heffingen moet niet meer zijn dan € 5.000,00;
   b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.

3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 12 Aanmeldingsplicht

De belastingplichtige bedoeld in artikel 3, eerste lid, is gehouden, voordat hij voor de eerste maal na het in werking treden van deze verordening gelegenheid tot overnachten verschaft, zulks schriftelijk te melden aan de door het college van burgemeester en wethouders aangewezen gemeenteambtenaren, bedoeld in artikel 231, tweede lid, onderdelen b en d van de Gemeentewet.

Artikel 13 Administratie

1. De belastingplichtige is gehouden per belastingjaar een deugdelijke administratie bij te houden.
2. Deze administratie bevat, met betrekking tot ieder aan wie gelegenheid tot overnachten wordt verschaft, tenminste gegevens betreffende:
   a. het wel of niet woonachtig zijn in de gemeente Arnhem;
   b. aantal personen;
   c. aantal overnachtingen ter zake waarvan belasting verschuldigd is;
   d. het ouder of jonger zijn dan de genoemde leeftijdsgrens in geval van een verblijf als bedoeld in artikel 4 onder e.
3. Een nachtverblijfregister kan worden aangemerkt als een deugdelijke administratie als bedoeld in lid 1.
4. Indien de belastingplichtige gelegenheid tot verblijf biedt als genoemd in artikel 8 onder a en als genoemd in artikel 8 onder b en/of c, dan dient dit onderscheid in de administratie te worden vastgelegd.
5. Indien het onderscheid als bedoeld in lid 4 niet wordt geadministreerd, geldt voor alle overnachtingen het tarief zoals genoemd in artikel 8 onder a.

Artikel 14 Kwijtschelding

Voor deze belasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 15 Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening toeristenbelasting 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening toeristenbelasting 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

Gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en de onderdelen a en b van de Gemeentewet

Besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN REINIGINGSRECHTEN 2021

Artikel 1. Definities
Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:
- bedrijfsafval: afvalstoffen, restafval dat gelijk is aan huishoudelijk restafval, afkomstig van bedrijven en instellingen, welke door aard, omvang of hoeveelheid worden ingezameld door middel van een aanbieding in een daarvoor bestemde ondergrondse container;
- aanbieding: de ontgrendeling van een inwerptrommel van een verzamelcontainer met een afvalpas.

Artikel 2. Belastbaar feit
1. Onder de naam reinigingsrechten worden rechten geheven voor zowel het genot van de door of vanwege de gemeente verstrekte diensten als voor het gebruik van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen, werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn.
2. Het in het eerste lid bedoelde genot van diensten en het gebruik van gemeentebezittingen, werken en inrichtingen bestaat uit het aanbieden van met huishoudelijk afval gelijk te stellen bedrijfsafval van beperkte omvang en hoeveelheid in een daartoe van gemeentewege ter beschikking gestelde verzamelcontainer.

Artikel 3. Belastingplicht
Belastingplichtig voor de reinigingsrechten is degene op wiens naam de aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt.

Artikel 4. Maatstaf van heffing en tarief
1. Voor het periodiek inzamelen van bedrijfsafvalstoffen bedraagt het recht, bij 1 tot en met 5 aanbiedingen per week in een 60 liter inwerptrommel € 605,20 per belastingjaar.
2. Voor het periodiek inzamelen van bedrijfsafvalstoffen bedraagt het recht bij 6 tot en met 10 aanbiedingen per week in een 60 liter inwerptrommel € 1021,20 per belastingjaar.
3. Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een duplicaat afvalpas: € 10,50.
4. De tarieven genoemd in lid 1 en lid 2 zijn exclusief omzetbelasting. Bedoelde btw wordt, indien deze verschuldigd is, echter wel in rekening gebracht.

Artikel 5. Belastingjaar
Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 6. Wijze van heffen
De rechten worden geheven bij wege van aanslag.

Artikel 7. Tijdstip van ontstaan van de belastingschuld en de heffing naar tijdsgelang
1. Het recht als bedoeld in artikel 4, eerste en tweede lid, is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is het recht als bedoeld in artikel 4, eerste en tweede lid, verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van het voor dat jaar verschuldigde recht als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van het voor dat jaar verschuldigde recht als bedoeld in artikel 4,

eerste en tweede lid, als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
4. Het tweede en het derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen het ophaalgebied van de gemeente verhuist.
5. Belastingbedragen van minder dan € 10,00 worden niet geheven.
6. Voor de toepassing van het bepaalde in het zesde lid wordt het totaal van de op één aanslagbiljet verenigde verschuldigde bedragen afvalstoffenheffing en andere heffingen aangemerkt als één belastingbedrag.

Artikel 8. Kwijtschelding

Bij de invordering van de reinigingsrechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de aanslagen. worden betaald uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen de aanslagen in acht gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a. het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen afvalstoffenheffing of andere belastingen/heffingen niet meer is dan € 5.000,00;
   b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

   De eerste termijn vervalt dan op de laatste dag van de maand volgend op die waarin de dagtekening van het aanslagbiljet is gesteld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 10. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De ‘Verordening reinigingsrechten 2020' van 13 november 2019 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2021.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening reinigingsrechten 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering 11 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 29 september 2020, Bedrijfsvoering, nummer 507303;

gelet op artikel 255 van de Gemeentewet, artikel 26 van de Invorderingswet 1990, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen;

besluit:

vast te stellen de

Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Arnhem

Artikel 1. Belastingsoorten:
Kwijtschelding kan alleen worden verleend voor aanslagen:
a. afvalstoffenheffing;
b. onroerende - zaakbelastingen;
c. belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten;
d. rioolheffing.

Artikel 2. Kosten van bestaan
Bij de kwijtschelding van de onder artkel 1 genoemde belastingsoorten wordt in afwijking van artikel 16, eerste en tweede lid, van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan gesteld op 100 procent.
In afwijking van het eerste lid worden de kosten van bestaan van de in artikel 1a van de Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen bedoelde AOW-gerechtigde personen gesteld op 100 procent van de toepasselijke, in genoemd artikel 1a bedoelde netto AOW-bedragen.

Artikel 3. Netto kosten kinderopvang
Als uitgaven als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 worden mede in aanmerking genomen de in artikel 28, derde lid, van genoemde regeling bedoelde netto kosten van kinderopvang.

Artikel 4. Kwijtschelding aan ondernemers
Met inachtneming van het overigens in dit besluit bepaalde, wordt een verzoek om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en heffingen die geen verband houden met de uitoefening van het bedrijf of beroep, van een natuurlijk persoon die een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefent, behandeld volgens de bepalingen van hoofdstuk II, afdelingen 1, 2 en 5 van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990.

Artikel 5 Aanvraagformulier en termijnen
1. Het verzoek om kwijtschelding moet worden ingediend op een door de gemeente beschikbaar gesteld kwijtscheldingsformulier.
2. Een verzoek om kwijtschelding kan bij de Invorderingsambtenaar worden ingediend zolang de aanslag niet volledig voldaan is.
3. In afwijking van het tweede lid kan voor een aanslag die volledig is voldaan binnen maximaal drie maanden na het voldoen een verzoek om kwijtschelding worden ingediend. Verzoeken om kwijtschelding die na afloop van deze termijn worden ingediend, worden niet meer in behandeling genomen.

Artikel 6 Inwerkingtreding en citeertitel
1. De 'Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen voor de gemeente Arnhem' van 11 november 2013 wordt met ingang van de in het tweede lid genoemde datum ingetrokken.
2. Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na die van de bekendmaking.
3. Dit besluit wordt aangehaald als: Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem.

Zaaknummer: 507303

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 november 2020.

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer: 507303

Vergelijkingstabel 2020/2021

ONROERENDE-ZAAKBELASTINGEN	2020	2021
Het percentage bedraagt voor:		
- de gebruikersbelasting	0,1939%	0,2060%
- de eigenaren belasting:		
1. voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen	0,1568%	0,1466%
2. voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen	0,5818%	0,6180%

Het belastingbedrag is een percentage van de heffingsmaatstaf (WOZ-waarde).

Zaaknummer: 507303

Vergelijkingstabel 2020/2021

ROERENDE-ZAAKBELASTINGEN	2020	2021
Het percentage bedraagt voor:		
- de gebruikersbelasting	0,1939%	0,2060%
- de eigenaren belasting:		
1. voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen	0,1568%	0,1466%
2. voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen	0,5818%	0,6180%

Het belastingbedrag is een percentage van de heffingsmaatstaf (WOZ-waarde).
Het percentage roerende-zaakbelasting is gelijk aan het percentage onroerende-zaakbelasting.

Vergelijkingstabel 2020/2021

RIOOLHEFFING	2020	2021
Het tarief voor het *eigenarendeel* bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf.		
Het percentage bedraagt voor:		
a. percelen die in hoofdzaak tot woning dienen	0,0384%	0,0356%
b. percelen die niet in hoofdzaak tot woning dienen	0,0615%	0,0644%
Het tarief voor het *gebruikersdeel* bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf.		
Het percentage bedraagt voor:		
a. percelen die in hoofdzaak tot woning dienen	0,0384%	0,0356%
b. percelen die niet in hoofdzaak tot woning dienen	0,0615%	0,0644%

Het belastingbedrag is een percentage van de heffingsmaatstaf (WOZ-waarde).

Zaaknummer: 507303

Vergelijkingstabel 2020/2021

REINIGINGSRECHTEN	2020	2021
Voor het periodiek inzamelen van bedrijfsafvalstoffen bedraagt het recht bij 1 tot en met 5 aanbiedingen per week in een 60 liter inwerptrommel	€ 588,00	€ 605,20
Voor het periodiek inzamelen van bedrijfsafvalstoffen bedraagt het recht bij 6 tot en met 10 aanbiedingen per week in een 60 liter inwerptrommel	€ 1004,40	€ 1021,20

VASTGESTELD DOOR DE AGENDACOMMISSIE OP 2 SEPTEMBER

GEMEENTE Arnhem

Notitie

Voorstel betreffende behandeling Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen

Datum	:	2 september 2020
Aan	:	Agendacommissie
Van	:	K. Vons tel. 377 4087
Betreft	:	Voorstel betreffende behandeling Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen.

Inleiding en doel notitie

Deze notitie behandelt de planning en procedure van behandeling van de Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen. De Begroting, die voorheen MJPB werd genoemd, is een uitwerking van de Perspectiefnota en de Herstelagenda. Het inspreken heeft daar uitgebreid plaatsgevonden. Bij dit proces is het inspreken nog steeds mogelijk, maar op minder uitgebreide wijze.
Bij de uitwerking van onderdelen van het onderstaande proces zal met zorg naar de inachtneming van de maatregelen rondom Corona gekeken worden.

Chronologische planning

Streefdatum woensdag 23 september, uiterlijk vrijdag 25 september

De Begroting verschijnt en wordt digitaal en op papier (indien gewenst) aan fracties beschikbaar gesteld.

Woensdag 23 september t/m zondag 4 oktober

Periode van indiening van *schriftelijke technische* vragen. Vragen ingediend vóór maandag 5 oktober 09.00 uur worden z.s.m. beantwoord en zijn gegarandeerd beantwoord op uiterlijk maandag 12 oktober. Schriftelijke technische vragen die na afloop van deze periode worden gesteld, worden zoveel als mogelijk beantwoord, doch de termijn waarop is onzeker.

Woensdag 7 oktober

Raadsleden en fractievolgers stellen *mondelinge technische* vragen aan beleids- en financiële ambtenaren. De accountant zal ook aanwezig zijn om vragen te kunnen beantwoorden. Deze mogelijkheid wordt geboden om druk op het aantal schriftelijke technische vragen te verminderen. Er zijn geen leden van het college betrokken, het is technisch van aard. De technische briefing neemt niet de hele avond in beslag, zodat er ruimte is voor het behandelen van overige onderwerpen.

Woensdag 14 oktober

Bespreking Begroting, in raadskamers geordend per wethouder. Er zal begonnen worden met het inspreekmoment, waarbij insprekers 5 minuten het woord krijgen en daarna kan de raadskamer vragen stellen. Nadat alle insprekers gehoord zijn, zal de raadskamer starten met de meningsvorming 1. Deze behandeling wijkt af van de meningsvorming 1 orde, in die zin dat er geen pitch van de fracties zal zijn en ook geen korte reactie van de wethouder. De behandeling zal plaatsvinden in twee termijnen, waarbij woordvoerders in hun termijn vragen kunnen stellen en standpunten kunnen

uitspreken. Interrupties zijn toegestaan. In de tweede termijn kunnen woordvoerders nog reageren op de eerste termijn van het college en daarnaast aangeven of en zo ja op welke onderwerpen zij moties en/of amendementen overwegen in te dienen. Ruime vergadertijd is noodzakelijk om de M1 af te kunnen ronden.

Maandag 19 oktober tot vrijdag 23 oktober
Herfstreces

Donderdag 15 oktober tot en met vrijdag 30 oktober
De fracties dienen hun concept moties en amendementen in voor de Meningsvorming 2 bespreking.

Woensdag 28 oktober
Eventuele uitloop bespreking Begroting in meningsvorming 1 / eventuele bespreking andere onderwerpen in raadskamers,
Besluitvormingsmoment voor onderwerpen die zijn voorbereid in raadskamers.

Woensdag 4 november
Bespreking Begroting in fase meningsvorming 2. Volledige avond. Plenair.
Spreektijden 12 minuten per fractie, 60 minuten voor het college. Geen uitloop mogelijk. Meerdere woordvoerders zijn toegestaan.

Donderdag 5 november tot en met maandag 9 november 09.00 uur
Periode waarin fracties hun definitieve moties en amendementen indienen en/of aangeven of zij de door hen reeds ingediende concept moties en amendementen handhaven danwel intrekken.

Woensdag 11 november
Begrotingsraad. Aanvang 17.00 uur. Stamppotmaaltijd. Spreektijden: + 5 min voor fracties, + 20 min voor college. Spreekvolgorde: grootste oppositie fractie, grootste coalitiefractie etc.
Twee woordvoerders per fractie zijn toegestaan waarbij één algemeen en één financieel.

Voorstel:
Instemmen met het in deze notitie geschetste agendering/besluitvormingsproces van de Begroting 2021-2024 en de belastingverordeningen.

Aan de gemeenteraad

Datum : 19 mei 2020
Zaaknummer : 425967
Contactpersoon : Gemmy Hermsen
Telefoonnummer : 026 3774307

Onderwerp: Vervolgmaatregelen inzake gemeente als schuldeiser

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de vervolgmaatregelen die genomen worden om te voorkomen dat Arnhemmers door gemeentelijk beleid of gemeentelijke werkwijze financiële problemen of schulden krijgen of dat deze verergeren. Deze raadsbrief vormt hiermee een vervolg op de raadsbrief van 10 december 2019. Met beide raadsbrieven beschouwen we de motie "Meer schulden voorkomen' van 3 juli 2019 als afgedaan.

De coronacrisis heeft een grote impact die door iedereen wordt gevoeld. Als gevolg van de crisis krijgen veel mensen te maken met een daling of soms het helemaal wegvallen van inkomsten. De maatregelen die beschreven staan in deze raadsbrief staan los van de crisis. Wekelijks berichten wij uw raad over maatregelen die gemeentebreed worden ingezet. Daarnaast kijken we vanuit alle domeinen naar de gevolgen van de crisis voor de middellange en lange termijn. Ook op het terrein van schulddienstverlening. Wij zullen u hierover separaat berichten.

Inleiding
In de raadsbrief van 10 december 2019 hebben wij u geïnformeerd over herziening van het gemeentelijke kwijtscheldingsbeleid Sociale Zaken. Naast het financiële proces binnen het cluster Werk & Inkomen, kent de gemeente nog een aantal financiële processen. Het gaat hierbij onder meer om de gemeentelijke heffingen en het innen van leges en (parkeer)boetes. In deze raadsbrief wordt ingegaan op de mogelijkheden om binnen de gemeente Arnhem het beleid inzake gemeentelijke heffingen, leges en parkeerboetes voor inwoners te versoepelen. Daarnaast gaan we in op een aantal aanpassingen rond het terugvorderen van teveel betaalde uitkering bij Werk en Inkomen. (Dit ligt dus vóór de fase ligt van kwijtschelding. Voorkomen is beter dan genezen; als er immers geen of beperktere schulden ontstaan, hoef je in een later stadium ook niet te besluiten of kwijtschelding hiervan mogelijk is).

We willen voorkomen dat inwoners door ons beleid of onze werkwijze financiële problemen of schulden krijgen of dat deze verergeren. Bij handhaving gaan we uit van de handreiking van het ministerie van Binnenlandse zaken.[1] In deze handreiking wordt uitgegaan van onderstaand schema.

[1] Handreiking behoorlijke en effectieve invordering van schulden, Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK); 2016

	Debiteur wil betalen	Debiteur wil niet betalen
Debiteur kan betalen	**Stimuleren betalingsgemak**	**Handhaving**
Debiteur kan niet betalen	Tijd en ruimte geven	**Opsporen en bewegen**

Gemeentelijke heffingen (OZB/RZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing)

Huidige beleid is binnen de wettelijke kaders zo soepel mogelijk.
De uitvoering van de gemeentelijke belastingen is vrijwel geheel wettelijk geregeld, waardoor er weinig beleidsruimte is. Daar waar nog enige beleidsruimte zit, kiezen we de ruimste en soepelste opties. Zo gaan we bij kwijtscheldingen uit van 100% van de bijstandsnorm, verstrekken we naast gehele ook gedeeltelijke kwijtschelding en hanteert Arnhem voor AOW-ers een ruimere norm. De kwijtschelding geldt niet voor slechts een deel van de belastingen, maar voor álle belastingen van de gemeentelijke aanslag. Ook kleine ondernemers en zelfstandigen kunnen kwijtschelding aanvragen voor hun privé-aanslag. In het kader van de coronacrisis is er voor alle ondernemers (met een KvK-nummer) die een aanslag van de gemeente Arnhem hebben ontvangen de mogelijkheid om uitstel van betaling te krijgen tot 31 augustus om daarna via een betalingsregeling te betalen.

Wanneer in het kader van een minnelijke of wettelijke schuldregeling om finale kwijting wordt gevraagd, gaat de gemeente altijd akkoord. Belastingplichtigen (natuurlijke en rechtspersonen) kunnen tot een aanslag van € 5.000, - betalen via automatische incasso en daarnaast is er de mogelijkheid een betalingsregeling aan te vragen. Hieraan werken we ruimhartig mee. Ook als er al een deurwaarder in beeld is, kan er nog een betalingsregeling worden aangevraagd. Dat geldt ook voor een kwijtscheldingsverzoek. De dwanginvorderingskosten van aanmaning en dwangbevel vervallen als kwijtschelding wordt toegekend. Als er een deurwaarder aan het einde van het invorderingsproces in beeld is, passen we altijd maatwerk toe. De deurwaarder kan ook beslissen om de vordering oninbaar te verklaren.
Tenslotte doet de afdeling Belastingen mee aan "Vroeg Erop Af" waardoor inwoners met beginnende schulden actief worden benaderd voor hulp bij hun achterstanden.

Wat gaan we nog meer doen?
Zoals toegezegd in de raadsbrief van 10 december 2019 hebben we onderzocht welke mogelijkheden er zijn om het beleid rondom gemeentelijke belastingen te versoepelen. Het gaat hierbij om twee mogelijkheden:

1. *Kosteloze betalingsherinnering*
   Met de invoering van de nieuwe belastingapplicatie (tweede helft van 2020) wordt ook een kosteloze betalingsherinnering ingevoerd. Deze wordt dan verstuurd voordat er een aanmaning met kosten

wordt verzonden. Deze versoepeling is in lijn met beantwoording van art. 44-vragen die hierover in door de raad gesteld zijn en op 13 maart 2019 zijn beantwoord.

2. *Meenemen kosten kinderopvang in de berekening voor kwijtschelding*
   Bij de berekening van de kwijtschelding kunnen ook de kosten voor de kinderopvang meegenomen worden. Hierdoor heeft de inwoner een lagere betalingscapaciteit en hoeven er minder of geen heffingen betaald te worden. Ons college zal een wijzigingsvoorstel van de Kwijtscheldingsregeling aan uw raad voorleggen.

Parkeerboetes en leges

Op grond van de wet is er geen kwijtscheldingsmogelijkheid voor parkeerbelastingen (naheffingsaanslagen) en leges. Wel is het mogelijk dat de deurwaarder de naheffingsaanslag of de legesfactuur oninbaar verklaart als er sprake blijkt te zijn van (problematische) schulden.

De **naheffingsaanslag (parkeerbelasting)** ontstaat door eigen toedoen en is dus te voorkomen, waardoor wij geen reden zien in dit kader iets te regelen.
Leges zijn retributies, dat houdt in dat men direct betaalt voor een dienst van de gemeente. De meest voorkomende leges zijn die voor bouwvergunningen en de identiteitskaarten. Bij bouwvergunningen is het aannemelijk dat mensen met schulden niet (vergunning plichtig) gaan (ver)bouwen, waardoor er ook geen legesschuld ontstaat.
Met betrekking tot de identiteitskaarten zijn er bij Burgerzaken geen gevallen bekend waarin wordt aangegeven dat de leges niet kunnen worden betaald. Er is geregeld dat iemand die een Participatiewet-uitkering aanvraagt en niet in het bezit is van een geldige identiteitskaart, met een machtiging van W&I een identiteitskaart kan afhalen bij Burgerzaken. We zien geen reden om in dit kader verder nog iets te regelen.

Aanpassing van beleidsregels Participatiewet (PW)

In de raadsbrief van 10 december 2019 hebben we weergegeven welke wijzigingen doorgevoerd zijn in het kwijtscheldingsbeleid van Sociale Zaken. Als vervolg daarop hebben we nu ook gekeken naar de fase vóórdat vorderingen kwijtgescholden worden. Het gaat dan om de beslissing om terug te vorderen, dus het ontstaan van de schuld. Door versoepeling van de regels kunnen geen of beperktere schulden ontstaan, en is er ook minder reden om te gaan kwijtschelden. Met deze vervolgstappen hebben we dus nu het gehele proces doorgelicht en waar mogelijk versoepeld.

Zowel het Bbz (Bijstand voor zelfstandigen) als de TOZO (Tijdelijke Overbruggingsregeling voor Zelfstandige Ondernemers die nu in het kader van de Coronacrisis wordt verstrekt) vallen onder de Participatiewet, zodat de beleidsregels ook op deze beide regelingen van toepassing zijn.

Voor het Bbz geldt dat deze per 1 januari 2020 gewijzigd is Voorheen was een gemeente **verplicht** om teveel of ten onrechte ontvangen uitkering Bbz terug te vorderen. Sinds januari 2020 is dit niet langer een verplichting. Een gemeente heeft nu de **bevoegdheid** om terug te vorderen. Nu er sprake is van een

bevoegdheid moet het gebruik hiervan in beleidsregels worden vastgelegd. We sluiten hierbij aan bij het beleid van de Participatiewet.
De TOZO is een Rijksregeling en wordt momenteel in verband met de Coronacrisis verstrekt aan ondernemers die financiële tekorten hebben. De TOZO kent geen eigen terugvorderingsbepalingen, zodat de beleidsregels inzake terugvordering PW ook op de TOZO van toepassing zijn. Versoepeling van de beleidsregels inzake terugvordering zijn dus ook voor de TOZO van belang.

We hebben de Beleidsregels herziening, intrekking en terugvordering aangepast. Daarnaast hebben wij de interne richtlijnen aangevuld en een nieuwe werkwijze rondom de uitbetaling van de proceskosten opgesteld. In bijlage 1 is een toelichting op deze wijzigingen gegeven. Daarbij zijn ook nieuwe beleidsregels weergegeven. Het gaat om de volgende wijzigingen:

1. Afzien van terugvordering bij dringende redenen**.**

We hebben in onze richtlijnen meer situaties opgenomen, waarin wij in elk geval vinden dat sprake is van dringende reden om van terugvordering af te zien zoals:

- dreigende huisuitzetting
- dreigend voortijdig einde Wettelijk Schuldsaneringstraject (in verband met ontstaan nieuwe schulden)
- gevaar voor gezondheid (bijvoorbeeld ziektekosten niet kunnen betalen).

Voorheen werd als dringende reden alleen aangemerkt wanneer professionele hulpverlening bij inwoners met psychische problemen en meervoudige problematiek betrokken was.

2. Afzien van brutering van de vordering

Een gemeente maakt kosten bij het verstrekken van uitkering doordat zij loonbelasting en premies volksverzekeringen afdraagt over de uitkeringen. Wanneer een inwoner teveel/ten onrechte genoten uitkering moet terugbetalen, werden tot voor kort deze kosten meegerekend. Dit betekende dat wanneer een inwoner netto € 1.000, - moest terugbetalen, wij deze vordering kunnen verhogen met de door ons afgedragen kosten van loonbelasting en premies volksverzekering, waarmee de vordering uiteindelijk uitkomt op zo'n € 1.400, -. Dit wordt brutering van de vordering genoemd.

Hoewel de oude beleidsregels brutering in meer gevallen mogelijk maakten, bruteerden wij in de praktijk alleen de fraudevorderingen, dus wanneer er sprake is van schending van de inlichtingenplicht. Er is besloten om deze vaste uitvoeringspraktijk in de beleidsregels vast te leggen.

3. Afzien van terugvordering of beperken van de terugvorderingsperiode

Als de inwoner wel gegevens verstrekt, maar de gemeente wijzigt of beëindigt de uitkering niet, dan wordt de terugvorderingsperiode beperkt tot zes weken (was voorheen zes maanden). Als de gemeente een fout maakt en de inwoner kon redelijkerwijs niet begrijpen dat hij het teveel uitkering kreeg, dan wordt van terugvordering afgezien.

4. Verhoging van minimumbedrag om van terugvordering af te zien

De gemeente ziet af van terugvordering indien de vordering minder dan € 50, - bedraagt (was voorheen € 20, -).

5. Verrekening van proceskosten met openstaande vorderingen

Wanneer een inwoner recht heeft op een proceskostenvergoeding, worden deze proceskosten voortaan verrekend met de openstaande schuld.

Na een bezwaar- of (hoger) beroepsprocedure kan een (ex-)inwoner die zich door een professionele rechtsbijstandsverlener heeft laten bijstaan, recht hebben op een proceskostenvergoeding.

Wettelijk gezien mogen wij de proceskostenvergoeding verrekenen met een openstaande schuld van de (ex-)inwoner. Dit brengt zowel voor ons als voor de (ex-)inwoner voordelen met zich mee. Voor ons, omdat wij hierdoor al gelijk een deel van de openstaande schuld kunnen inlossen en dus minder vorderingen mislopen. Voor de (ex-)inwoner, omdat direct op zijn openstaande schuld afgelost wordt en zijn schuld zo gelijk afneemt. Voor de advocaat is deze maatregel vrijwel nooit nadelig.

Kanttekening

De financiële gevolgen van de maatregelen rondom de gemeentelijke heffingen, als ook de versoepeling van de beleidsregels zijn moeilijk in te schatten. Voor de gemeentelijke heffingen geldt dat de inschatting is dat dit kan worden opgevangen binnen de huidige budgetten. Voor de versoepeling van de beleidsregels is het effect niet te bepalen en niet in te schatten. Dat komt omdat een deel van de beleidswijzigingen in de praktijk al wordt uitgevoerd en voor de overige wijzigingen geen beschikbare gecombineerde data (lengte terugvorderingsperiode, aantallen, hoogte vorderingen, invloed proceskosten en keuzes per casus) voorhanden is, die het exacte effect op de oninbaarheid kunnen weergeven. De inschatting is echter dat het de oninbaarheid niet negatief zal beïnvloeden.

Financiële consequenties

Gemeentelijke belastingen

Om de kosteloze betalingsherinnering voor gemeentelijke belastingen in te voeren gaan wij uit van €115.000, - aan gederfde inkomsten. We gaan er immers vanuit dat er minder aanmaningen en dwangbevelen zullen worden verzonden. Dat is positief voor onze inwoners
De verwachting is dat, als we bij verzoeken om kwijtschelding ook rekening houden met kinderopvangkosten, ongeveer € 10.000 tot € 12.500 per jaar meer aan kwijtschelding zal worden toegekend. Hiervoor zullen we na de zomer aan uw raad een voorstel doen tot wijziging van de verordening 'Kwijtscheldingsregeling Arnhem'. De extra kosten voor kwijtschelding passen binnen het huidige budget. De gederfde inkomsten door het niet versturen van aanmaningen worden opgevangen binnen het te verhogen budget van Belastingen in verband met areaalontwikkeling (groei aantal inwoners).

Versoepeling beleidsregels
Zoals reeds besproken is het effect van de versoepeling van de beleidsregels voor de gemeente niet exact te berekenen. Dit is afhankelijk van het aantal vorderingen en de hoogte van de vorderingen waarmee soepeler wordt omgegaan. Anderzijds levert het verrekenen van proceskosten met de openstaande vordering een positief effect op waarmee de inschatting is dat het totaal van de versoepeling niet gaat leiden tot meer oninbaarheid dan in de huidige situatie.

Uitvoering en ingangsdatum.
De maatregelen binnen de gemeentelijke belastingen gaan in als het nieuwe systeem werkzaam is. De nieuwe beleidsregels gaan in met ingang van 1 juli 2020. Inwoners worden op de hoogte gesteld.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen:
- Toelichting op wijziging Beleidsregels
- Artikelen Beleidsregels

Zaaknummer 425967

De gemeente als schuldeiser - Wijziging van de beleidsregels en verrekening van proceskosten

We hebben de Beleidsregels herziening, intrekking en terugvordering aangepast, de interne richtlijnen aangevuld en een nieuwe werkwijze rondom de uitbetaling van de proceskosten opgesteld. Eerst worden de veranderingen in schema weergegeven; daarna volgt een beschrijving van de aanleiding voor deze wijzigingen, gevolgd door een toelichting van de wijzigingen.

Wijzigingen weergegeven in een schema

Huidige situatie	Nieuwe situatie
Richtlijn bij artikel 4 Van dringende redenen om geheel of gedeeltelijk van terugvordering af te zien, kan sprake zijn bij meervoudige probleemsituatie waarbij professionele hulpverlening in de psychiatrische sfeer betrokken is die de dringende reden kan indiceren	**Aanvulling richtlijn bij artikel 4** Andere situaties waarin sprake kan zijn van dringende redenen, zijn: - dreigende huisuitzetting; - dreigend voortijdig einde Wsnp-traject - gevaar voor gezondheid
Beleidsregels, artikel 5, lid 1 onder b en lid 3 Als de inwoner geen verwijt treft en de vordering niet redelijkerwijs voor het einde van het jaar kan worden voldaan, dan wordt (deels) afgezien van brutering van de vordering	**Beleidsregels, nieuw artikel 3a** Wij zien af van brutering van de vordering, behalve als sprake is van schending van de inlichtingenplicht
Beleidsregels, artikel 5, lid 1 onder a en lid 2 Als de inwoner wel gegevens verstrekt, maar wij wijzigen of beëindigen de uitkering niet, dan wordt de terugvorderingsperiode beperkt tot zes maanden	**Beleidsregels, artikel 5, lid 1 onder a en b** - Als de inwoner wel gegevens verstrekt, maar wij wijzigen of beëindigen de uitkering niet, dan wordt de terugvorderingsperiode beperkt tot zes weken - Als wij een fout maken en de inwoner redelijkerwijs niet kon begrijpen dat hij teveel uitkering kreeg, dan wordt van terugvordering afgezien
Beleidsregels, artikel 7 Wij zien af van terugvordering indien de vordering minder dan € 20 bedraagt	**Beleidsregels, artikel 7** Wij zien af van terugvordering indien de vordering minder dan € 50 bedraagt
Beleidsregels -Hele tekst: Wwb, Wij, Wwik - artikel 6: Wwb of de Wij - artikel 7: Wwb, Ioaw, Ioaz en Wij	**Beleidsregels, redactionele wijzigingen** - Hele tekst: Wwb is Pw geworden, Wij en Wwik geschrapt want deze bestaan niet meer - Aanhef en artikel 3: de artikelen 12, 39, 41 en 43 Bbz toegevoegd - artikel 6: Pw of het Bbz - artikel 7: Pw (en niet meer van toepassing op de Ioaw en Ioaz)
Werkwijze uitbetaling proceskosten Wij betalen de proceskosten uit aan de rechtsbijstandsverlener	**Nieuwe werkinstructie uitbetaling proceskosten** Indien de inwoner een schuld bij ons heeft, verrekenen wij de proceskosten met de openstaande schuld

Aanleiding van de voorgestelde wijzigingen

Sinds 2011 zijn de Beleidsregels herziening, intrekking en terugvordering Wwb, Wij, Ioaw, Ioaz en Wwik van kracht. Deze beleidsregels zijn intussen flink verouderd (verwijzen naar oude wetsartikelen) en behoeven reeds daarom aanpassing.

Verder is de Bbz 2004 per 1 januari 2020 gewijzigd, waarbij onder meer de eerdere verplichting tot terugvordering een bevoegdheid geworden is. Nu er sprake is van een bevoegdheid moet het gebruik hiervan in beleidsregels worden vastgelegd. Omdat we bij BZ veelal hetzelfde beleid toepassen als bij de Participatiewet, wilden we voor de Bbz 2004 aansluiten bij voornoemde beleidsregels herziening, intrekking en terugvordering.

Weinig ruimte voor beleid: Verplichting tot herziening, intrekking en terugvordering versus bevoegdheid

De Participatiewet biedt het college weinig ruimte om eigen terugvorderingsbeleid te maken. In bepaalde gevallen is terugvordering namelijk wettelijk verplicht en kan het college hiervan dus niet afwijken. In andere gevallen biedt de Participatiewet meer ruimte, waarmee wij dus wel beleidsvrijheid hebben.

Verplichting
Wanneer er sprake is van schending van de inlichtingenplicht (artikel 17 Pw) dan is het college verplicht om tot herziening/intrekking/terugvordering over te gaan. Deze vorderingen worden door de wetgever (terecht of onterecht) aangemerkt als fraude-vorderingen. Juridisch gezien zijn er dan **geen** mogelijkheden om hiervan af te wijken en/of hierop eigen beleid te maken.

Bevoegdheid
Wanneer het niet gaat om schending van de inlichtingenplicht dan heeft het college de keuze om al dan niet te herzien of in te trekken en al dan niet (geheel of gedeeltelijk) terug te vorderen. In onze huidige beleidsregels is - samengevat - opgenomen dat we in principe ***altijd*** gebruik maken van onze bevoegdheid. Wel hebben onze huidige beleidsregels enkele uitzonderingen op dit uitgangspunt opgenomen, welke uitzonderingen voor uitbreiding vatbaar zijn.

Waar aan ons een bevoegdheid tot terugvordering is toegekend, hebben we gekozen voor een zo soepel mogelijk beleid voor mensen die welwillend zijn.

Hieronder worden de (inhoudelijke) wijzigingen van onze beleidsregels weergegeven en toegelicht. Ook wordt aangegeven waar er eventueel in onze interne richtlijnen nog een nadere, ruimere, invulling kan worden gegeven.

TOELICHTING BIJ DE GEWIJZIGDE BELEIDSREGELS EN RICHTLIJNEN

Wij hebben de artikelen 5 en 7 van de huidige beleidsregels gewijzigd en/of uitgebreid; zie onderstaande toelichting. Artikel 4 kan in onze richtlijnen nader ingevuld worden; uitleg hierover staat eveneens hieronder.

Een nieuw artikel 3a: afzien van brutering

Een nieuw artikel 3a bepaalt dat we het terugvorderingsbedrag alleen nog maar bruteren, indien sprake is van schending van de inlichtingenplicht. Bruteren wil zeggen dat wij het netto terugvorderingsbedrag verhogen met de door ons afgedragen loonbelasting, omdat dit kosten zijn die wij in verband met de uitkering gemaakt hebben. Wij dragen immers loonbelasting over de uitkeringen af.

Het afzien van bruteren was in de oude beleidsregels onder artikel 5 opgenomen en hadden een beperktere werking; er werd slechts (deels) afgezien van brutering indien het ontstaan van de schuld niet verwijtbaar was en bovendien niet van de inwoner verlangd kon worden dat de vordering voor het einde van het boekjaar zou worden voldaan.

Onze vaste uitvoeringspraktijk is reeds om alleen bij schending inlichtingenplicht te bruteren, hoewel de wet deze mogelijkheid ook in andere terugvorderingsgevallen biedt. Wij gebruiken deze ruimte niet omdat de vordering door brutering aanzienlijk hoger uitvalt en mensen daardoor met een hogere schuld worden geconfronteerd. Met een nieuw artikel 3a worden de beleidsregels overeenkomstig de uitvoeringspraktijk aangepast.

Artikel 4: afzien van terugvordering bij dringende redenen

Dit artikel geeft aan dat er onder dringende redenen in ieder geval verstaan wordt: uitzonderlijke situaties, waarbij terugvordering voor de (ex-)inwoner onaanvaardbare sociale en/of financiële consequenties met zich meebrengt.

De tekst is ruim, zodat alle situaties waarin naar het oordeel van de uitvoering sprake is van dringende redenen afgezien kan worden van terugvordering. Wel kan er aanleiding zijn om in onze richtlijnen situaties te beschrijven, waarin wij in elk geval vinden dat er sprake is van dringende redenen.

Momenteel is in onze richtlijnen opgenomen dat de betrokkene reeds door de beslagvrije voet en het kwijtscheldingsbeleid beschermd wordt, zodat vrijwel alleen sprake zou kunnen zijn van onaanvaardbare consequenties bij een meervoudige probleemsituatie waarbij professionele hulpverlening in de psychiatrische sfeer betrokken is en waarbij de dringende reden om af te zien van terugvordering geïndiceerd kan worden door een erkende professional.

De beleidsregels bieden echter ruimte voor een ruimere uitleg, zodat we ervoor gekozen hebben om in de richtlijnen meer situaties op te nemen waarbij wij menen dat er sprake is van dringende redenen om van terugvordering af te zien. Te denken valt bijvoorbeeld aan:

- dreigende huisuitzetting (evt: indien kinderen betrokken zijn)
- dreigend voortijdig einde wsnp-traject (ivm ontstaan nieuwe schulden)
- gevaar voor gezondheid (bv ziektekosten niet kunnen betalen)

Artikel 5 afzien van terugvordering bij strijd met beginselen behoorlijk bestuur

In de oude bepaling was opgenomen dat geheel of gedeeltelijk van terugvordering wordt afgezien indien terugvordering in strijd zou komen met enig beginsel van behoorlijk bestuur. Dit artikel is in de

basis vrij ruim geformuleerd, zodat dit aan de uitvoering de ruimte biedt om te beoordelen of hiervan in een concreet geval sprake is.

Wij hebben de oude bepaling een ruimere werking gegeven en een situatie toegevoegd:

Sub a. door belanghebbende zijn tijdig aan het college gegevens verstrekt waaruit het college had moeten afleiden dat dit tot wijziging of beëindiging van de bijstand, inkomensvoorziening of uitkering had moeten leiden, maar het college heeft dit nagelaten; in dat geval wordt de terugvorderingsperiode beperkt tot maximaal zes weken na het moment dat de belanghebbende de bedoelde gegevens verstrekte;

Voorbeelden van een dergelijke situatie kunnen zijn dat iemand inkomsten uit arbeid ontvangt, die niet (juist) met de uitkering worden verrekend, of iemand geeft op dat er een kostendeler in huis is komen worden en dit wordt niet door ons verwerkt.

Deze bepaling bestond in de oude beleidsregels ook, maar in navolging van de vaste rechtspraak was de maximale terugvorderingsperiode gesteld op zes maanden. Naar voorbeeld van andere grote gemeenten, zoals Amsterdam, kiezen we ervoor om de terugvorderingsperiode nog verder te beperken. Omdat de uitvoering - ook in vakantietijd - wel de gelegenheid moet kunnen krijgen om informatie te verwerken, is er een ondergrens gesteld van zes weken.

Sub b. de aanleiding voor de terugvordering bestaat uit aan de gemeente te wijten tekortkomingen, waarbij de belanghebbende geen enkel verwijt treft en hij redelijkerwijs niet kon begrijpen dat aan hem teveel uitkering is uitbetaald;

Deze bepaling bestond in de oude beleidsregels alleen voor wat betreft herziening en intrekking (artikel 2). Omdat er in de genoemde situaties echter vaak aanleiding kan zijn om wel te willen herzien/intrekken (namelijk om geen onrechtmatige situaties te laten voortbestaan), maar te willen afzien van terugvordering, is het wenselijk om deze situatie ook voor terugvordering op te nemen. daarom is deze bepaling daarom eveneens onder artikel 5 opgenomen.

De bepaling ziet voornamelijk op administratieve fouten van onze kant. Naar voorbeeld van andere grotere gemeenten kiezen we ervoor om in dat geval niet tot terugvordering over te gaan. Het moet dan wel gaan om kleinere verschillen, waarvan de bijstandsgerechtigde niet op voorhand hoefde te begrijpen dat hij teveel uitkering heeft ontvangen. Een voorbeeld hiervan is dat de gemeente per abuis een te hoge norm toekent en uitbetaalt.

Wat is nu het verschil tussen sub a en sub b? Bij sub a gaat het om een inwoner die conform zijn wettelijke plicht wel informatie verstrekt, maar waar wij als gemeente vervolgens ten onrechte niets mee doen. Simpel gezegd: de inwoner doet het goed en wij zitten stil. Het gevolg is dat we de terugvorderingsperiode beperken tot maximaal zes weken (we moeten wel de tijd krijgen om de door de inwoner aangeleverde informatie te verwerken).
Bij sub b gaat het om vooral administratieve fouten van onze kant die de inwoner redelijkerwijs niet kon begrijpen. Simpel gezegd: fout van ons, niet duidelijk voor de inwoner. Het gevolg is dat we afzien van terugvordering.

Artikel 7: Afzien van terugvordering bij kruimelbedragen

De huidige beleidsregels geven aan dat wij afzien van terugvordering indien het terug te vorderen bedrag minder dan € 20,-- bedraagt. Dit bedrag is al enige tijd geleden vastgesteld en behoeft reeds daarom wellicht ophoging, ook uit kosten/batenanalyse voor de gemeente. Voorgesteld wordt om het kruimelbedrag thans vast te stellen op € 50,--.

TOELICHTING BIJ VERREKENING VAN PROCESKOSTEN MET OPENSTAANDE VORDERINGEN

Na een bezwaar- of (hoger) beroepsprocedure kan een (ex-)inwoner die zich door een professionele rechtsbijstandsverlener heeft laten bijstaan, recht hebben op een proceskostenvergoeding. Dit zijn behoorlijke vergoedingen; voor een enkele rechtsgang gaat het meestal om € 1050,-- die dan aan de rechtsbijstandsverlener uitbetaald wordt.

Wettelijk gezien mogen wij de proceskostenvergoeding verrekenen met een openstaande schuld van de (ex-)inwoner. Dit brengt zowel voor ons als voor de (ex-)inwoner voordelen met zich mee. Voor ons, omdat wij hierdoor al gelijk een deel van de openstaande schuld kunnen inlossen en dus minder vorderingen mislopen. Voor de (ex-)inwoner, omdat direct op zijn openstaande schuld afgelost wordt en zijn schuld zo gelijk afneemt.

Voor de advocaat is deze maatregel vrijwel nooit nadelig. De proceskostenvergoeding door de Raad voor Rechtsbijstand (RvR) wordt normaliter verrekend met het honorarium van de advocaat. Indien de advocaat echter aangeeft dat de proceskosten door ons verrekend zijn, dan wordt de proceskostenvergoeding door de RvR niet op het honorarium in mindering gebracht.

De (ex-)inwoner is bij elke procedure op toevoeging een eigen bijdrage verschuldigd, waarvoor doorgaans bijzondere bijstand wordt verstrekt. Deze eigen bijdrage wordt door de RvR op de te verrekende proceskosten in mindering gebracht. Als de (ex-)inwoner hiervoor bijzondere bijstand van ons heeft ontvangen, dan verrekenen wij deze intern met de bijzondere bijstand.

COLLEGEBESLUIT

Besluit van	19 mei 2020
Zaaknummer	425967

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN DE GEMEENTE ARNHEM

heeft, gelet op de hem toebedeelde bevoegdheid in:

- de artikelen 54, 58, 59 en 60 van de Participatiewet (hierna: Pw);
- de artikelen 17, 25, 26 en 28 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (hierna: Ioaw);
- de artikelen 17, 25, 26 en 28 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (hierna: Ioaz);
- de artikelen 12, 39, 41 en 43 van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (hierna: Bbz);

in zijn vergadering gehouden op 19 mei 2020 besloten om de volgende beleidsregels te hanteren met betrekking tot besluiten tot herziening, intrekking en terugvordering op grond van bovengenoemde wetten.

Hoofdstuk 1. Herziening en intrekking

Artikel 1. Gebruik maken van bevoegdheid tot herziening en intrekking

Het college maakt in beginsel gebruik van de bevoegdheid tot het herzien dan wel intrekken van een besluit tot toekenning van bijstand, inkomensvoorziening of uitkering in de gevallen die in artikel 54, derde lid en vierde lid, van de Pw, artikel 17, derde en vierde lid, van de Ioaw en artikel 17, derde en vierde lid, van de Ioaz zijn aangegeven, voor zover zich daar geen andere wettelijke regeling tegen verzet.

Artikel 2. Afzien van herziening of intrekking

Van herziening of intrekking als bedoeld in artikel 1 wordt afgezien, indien de aanleiding voor herziening of intrekking uitsluitend bestaat uit duidelijk aan de gemeente te wijten tekortkomingen, waarbij de belanghebbende geen enkel verwijt treft en hij redelijkerwijs niet kon begrijpen dat hem teveel uitkering is toegekend.

Hoofdstuk 2. Terugvordering

Artikel 3. Gebruik maken van bevoegdheid tot terugvordering

Het college maakt in beginsel gebruik van de bevoegdheid tot terugvordering van de kosten van bijstand, inkomensvoorziening of uitkering in de gevallen die in de artikelen 58, 59 en 60 van de Pw, de artikelen 25, 26 en 28 van de Ioaw, de artikelen 25, 26 en 28 van de Ioaz en de artikelen 12, 39, 41 en 43 van het Bbz zijn aangegeven en op de wijze zoals in die artikelen aangegeven, voor zover zich daar geen andere wettelijke regeling tegen verzet.

Arnhem GEMEENTE

Artikel 3a. Afzien van brutering

Het college ziet af van brutering van de vordering, behalve indien sprake is van schending van de inlichtingenplicht zoals bedoeld in de artikel 17 van de Pw, artikel 13 van de Ioaw en artikel 13 van de Ioaz.

Artikel 4. Afzien van terugvordering bij dringende redenen

Van terugvordering als bedoeld in artikel 3 wordt geheel of gedeeltelijk afgezien, indien hiertoe een dringende reden aanwezig is. In ieder geval wordt onder dringende redenen verstaan: uitzonderlijke situaties, waarbij terugvordering voor de belanghebbende onaanvaardbare sociale en/of financiële consequenties met zich meebrengt.

Artikel 5. Afzien van terugvordering bij strijd met beginsel van behoorlijk bestuur

Van terugvordering als bedoeld in artikel 3 wordt geheel of gedeeltelijk afgezien indien terugvordering in strijd zou komen met enig beginsel van behoorlijk bestuur. Hiervan is in ieder geval sprake in de volgende gevallen:

a. door belanghebbende zijn tijdig aan het college gegevens verstrekt waaruit het college had moeten afleiden dat dit tot wijziging of beëindiging van de bijstand, inkomensvoorziening of uitkering had moeten leiden, maar het college heeft dit nagelaten; in dat geval wordt de terugvorderingsperiode beperkt tot maximaal zes weken na het moment dat de belanghebbende de bedoelde gegevens verstrekte;

b. de aanleiding voor de terugvordering bestaat uit aan de gemeente te wijten tekortkomingen, waarbij de belanghebbende geen enkel verwijt treft en hij redelijkerwijs niet kon begrijpen dat aan hem teveel uitkering is toegekend;

Artikel 6. Afzien van terugvordering bij verzwegen vermogen

In het geval een vordering op grond van de Pw of het Bbz is ontstaan doordat belanghebbende gedurende een bepaalde periode heeft verzwegen dat hij beschikt over vermogen dat meer bedraagt dan de van toepassing zijnde vermogensgrens en de belanghebbende aannemelijk kan maken dat hij, als hij wel tijdig aan zijn inlichtingenplicht zou hebben voldaan, tenminste over een deel van de betreffende periode recht zou hebben gehad op bijstand of inkomensvoorziening, wordt de vordering beperkt tot de bijstand of inkomensvoorziening die is verstrekt gedurende de periode dat belanghebbende van zijn vermogensoverschot buiten de bijstand of inkomensvoorziening had kunnen blijven.

Artikel 7. Afzien van terugvordering bij kruimelbedragen

Uitgezonderd de gevallen waarin verrekening van de vordering op grond van artikel 60, derde lid, van de Pw mogelijk is, wordt afgezien van terugvordering als bedoeld in artikel 3 indien het terug te vorderen bedrag minder bedraagt dan € 50,-.

Artikel 8. Intrekking oude beleidsregels

De Beleidsregels herziening, intrekking en terugvordering Wwb, Wij, Ioaw, Ioaz en Wwik, vastgesteld in de collegevergadering van 19 april 2011, worden met ingang van inwerkingtreding van deze beleidsregels ingetrokken.

Artikel 9. Inwerkingtreding

Deze beleidsregels treden in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.

Artikel 10. Citeertitel

Deze beleidsregels worden aangehaald als: Beleidsregels herziening, intrekking en terugvordering Pw, Ioaw, Ioaz en Bbz 2004.

Het college van burgemeester en wethouders voornoemd,

de secretaris, de burgemeester,

Aan de gemeenteraad

Datum : 10 december 2019
Zaaknummer : 425967
Contactpersoon : Gemmy Hermsen
Telefoonnummer : 026 3774307

Onderwerp: gemeente als schuldeiser

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de maatregelen die genomen worden om te voorkomen dat Arnhemmers door gemeentelijk beleid of werkwijze financiële problemen of schulden krijgen of dat deze verergeren. Hiermee beschouwen we de motie "Meer schulden voorkomen' van 3 juli 2019 als afgedaan.

Inleiding
Er is de laatste tijd meer aandacht voor de rol van de overheid bij het ontstaan en het oplopen van schulden. In 2018 heeft Arnhem in een onderzoek gekeken naar haar eigen rol als schuldeiser.[1] Er is in dit onderzoek een aantal aanbevelingen gedaan dat voor verdere verbetering kan zorgen. Daarnaast is in juli 2019 door de raad de motie "Meer schulden voorkomen' aangenomen. Kern van deze motie vormt het herzien van het gemeentelijke debiteurenbeleid Cluster Werk & Inkomen, waarbinnen ook het verhogen van de beslagvrije voet met betrekking tot de vorderingen inzake de Participatiewet valt.

Met deze brief informeren wij u over herziening van het gemeentelijke debiteurenbeleid Cluster Werk & Inkomen. De maatregelen die hierin zijn uitgewerkt (zie bijlage 1.) geven uitvoering aan de motie "Meer schulden voorkomen" en de belangrijkste aanbevelingen uit het onderzoek.

Gemeente als schuldeiser
De gemeente Arnhem kent twee grotere financiële processen waar zij, bij uitblijven van een betaling, een rol heeft als schuldeiser. Het gaat hierbij om;

- Invordering van betalingen inzake de Participatiewet door afdeling Invordering
- Invordering van gemeentelijke belastingen

Daarnaast zijn er nog drie kleinere financiële processen, bijvoorbeeld het innen van leges voor identiteitsbewijzen, Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) en het innen van boetes. (deze opsomming is niet uitputtend maar geeft wel de grote lijnen aan).

[1] Intern rapport; Gemeente Arnhem als schuldeiser, 2018

De gemeente Arnhem wil voorkomen dat inwoners door haar beleid of onze werkwijze financiële problemen of schulden krijgen of dat deze verergeren. Daarom wordt zoveel mogelijk uitgegaan van handhaving conform de handreiking van het ministerie van Binnenlandse zaken.[2] In deze handreiking wordt uitgegaan van onderstaand schema.

	Debiteur wil betalen	Debiteur wil niet betalen
Debiteur kan betalen	**Stimuleren betalingsgemak**	**Handhaving**
Debiteur kan niet betalen	Tijd en ruimte geven	**Opsporen en bewegen**

Vanuit de motie "Meer schulden voorkomen" is allereerst ingezoomd op het herijken van het debiteurenbeleid van Cluster Werk & Inkomen. In de 1e helft van 2020 worden de mogelijkheden verkend voor versoepeling van het beleid over gemeentelijke belastingen, en het innen van de leges en boetes. De in bijlage 1 uitgewerkte maatregelen hebben dus nadrukkelijk alleen betrekking op het debiteurenbeleid van Cluster Werk & Inkomen.

Schulden voorkomen door aanpassen werkprocessen binnen het Cluster Werk en inkomen
Financiële instabiliteit vergroot het risico op schulden. In relatie tot de dienstverlening van de gemeente ontstaat financiële instabiliteit op 3 sleutelmomenten: bij de aanvraag van een uitkering, bij de stap naar deeltijdwerken en bij uitstroom uit de bijstand. Rond die sleutelmomenten optimaliseren we onze dienstverlening en werkprocessen. Uitgangspunten zijn gerichte voorlichting en ondersteuning bij financiële stabiliteit, zorgen voor een voorspelbaar inkomen en vereenvoudigen van administratieve processen. Een voorbeeld hiervan is de pilot Surplus voor inwoners die in deeltijd werken. U wordt hierover separaat geïnformeerd. Bij deze nieuwe methode wordt met vrijwillige deelname van een persoon en volmacht van de werkgever, gebruik gemaakt van een tussenrekening van de gemeente waarop het salaris door de werkgever wordt gestort. De persoon ontvangt op zijn eigen rekening een uitkering naar de norm, dat wil zeggen een bedrag dat gelijk staat aan de uitkeringshoogte die voor zijn situatie geldt en de gemeente herberekent achteraf. Dat geeft mensen met een wisselend inkomen meer zekerheid over het maandelijkse bedrag dat ze ontvangen, het zorgt voor een beter overzicht over loon en uitkering en het scheelt administratie wat de kans op onnodige terugvorderingen verkleint.

Daarnaast wordt, passend bij de ontwikkeling die Werk & Inkomen ondergaat, scherp gekeken naar onder meer onze brieven. Het is belangrijk dat, juist met de ingewikkelde materie rondom terugvorderen, onze brieven begrijpelijker en informatiever worden.

[2] Handreiking behoorlijke en effectieve invordering van schulden, Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK); 2016

Herziening van het debiteurenbeleid van Cluster Werk & Inkomen

Het College heeft besloten om per 1-1-2020 het debiteurenbeleid Cluster Werk & Inkomen te herzien. In het herziene beleid wordt het gedrag van de betreffende (ex-)inwoner meegewogen. Hoe meer een (ex)-inwoner mee wil werken in de aflossing van zijn schuld(en) aan de gemeente, hoe socialer ons debiteurenbeleid is. Het gaat hierbij om de volgende maatregelen:

1. **Verhoging beslagvrije voet**
   Bij verrekening van een vordering met de uitkering verhogen we de beslagvrije voet van 92,5% naar 95%. De verhoging van de beslagvrije voet is een wijziging die waarschijnlijk per januari 2021 wettelijk wordt. De staatssecretaris vraagt gemeenten hierop vooruit te lopen en de wijziging zo spoedig mogelijk in te voeren. Dat doen we.

2. **Verlaging incassokosten (kosten dwangbevel)**
   We brengen incassokosten in rekening (namelijk een percentage over het totaal van alle vorderingen met een maximum van € 700,- per (ex-)inwoner). Dit wordt vervangen door een vast bedrag per (ex-)inwoner, namelijk € 75,-.

3. **Afschaffen wettelijke rente**
   Wettelijke rente is schuld verhogende kostenpost. Omdat we het belangrijker vinden dat de schuldenlast niet verder verzwaard wordt, brengen wij de wettelijke rente niet meer in rekening.

4. **Invoeren vaste termijnen oninbaarheid**
   Om de (ex-)inwoner die niet volledig mee wil werken met afbetaling van zijn/haar schuld(en) niet voor de rest van zijn/haar leven aan de vorderingen vast te laten zitten, stellen we termijnen waarbinnen de schuld ingevorderd moet zijn. Voor vorderingen waarvoor geen boete is opgelegd of waarvoor geen aangifte bij het Openbaar Ministerie is gedaan geldt een invordertermijn van tien jaar en voor vorderingen waarvoor een boete is opgelegd of waarvoor aangifte bij het Openbaar Ministerie is gedaan geldt een invordertermijn van twintig jaar.

5. **Vereenvoudiging en versoepeling van het kwijtscheldingsbeleid**
   Door de pakketbeoordeling te laten vervallen, wordt de kwijtschelding niet meer bepaald door de schuld op basis de zwaarste gedraging, maar wordt de kwijtscheldingstermijn per vordering bepaald. Vorderingen leenbijstand en een onverschuldigde betaling komen na 36 maanden in aanmerking voor kwijtschelding. Fraudevorderingen komen niet voor kwijtschelding in aanmerking.

	Oud	Nieuw
1. Beslagvrije voet bij verrekening verhogen	92,5%.	95%.
2. Verlaging incassokosten (kosten dwangbevel)	Maximaal € 700,- per inwoner.	€ 75,- per inwoner.
3. Wettelijke rente	Wordt wel toegepast.	Wordt niet meer toegepast.
4. Aanpassen beleid kwijtschelding en oninbaar verklaren		
- Oninbaar verklaren	- Geen vaste termijn.	- 10 of 20 jaar, harde termijn.
- Kwijtscheldingstermijn	- Niet-fraudevorderingen: 3, 5 en 7 jaar. - Fraudevorderingen: 10 en 12 jaar.	- Niet-fraudevorderingen: 3 jaar. - Fraudevorderingen: geen.
- Beoordeling kwijtschelding	- Per pakket aan vorderingen, met de zwaarste gedraging als uitgangspunt voor termijn voor kwijtschelding.	- Per vordering beoordelen.

Schematische weergave wijzigingen debiteurenbeleid

In Bijlage 1 wordt bovenstaande toegelicht.

Kanttekening
Het herziene debiteurenbeleid Cluster Werk & Inkomen betekent voor veel inwoners een versoepeling van het huidige beleid. Uitzondering hierop vormt de wijziging van de termijn van oninbaar verklaren van fraudevorderingen waarbij een boete is opgelegd. Hiervoor zal een langere termijn gaan gelden dan nu het geval is. Hiervoor is gekozen omdat fraude een bepaalde verwijtbaarheid kent. Met het nieuwe beleid willen we "goed gedrag belonen" en fraude juist aanpakken.

In gesprek met grote schuldeisers
De gemeente Arnhem zal, waar mogelijk, in gesprekken met andere grote schuldeisers (bijvoorbeeld U.W.V., woningcorporaties) erop aandringen boetestapeling te voorkomen en in te zetten op vroegtijdig persoonlijk contact met de inwoner en het aanbieden van een betalingsregeling. Hierbij zetten we in op aansluiting van grote schuldeisers bij de Arnhemse Vroeg Erop Af methodiek

Kosten

Het nieuwe debiteurenbeleid leidt tot een (met name) incidentele kostenstijging voor de gemeente. Als het nieuwe beleid op 1 januari van kracht is, zal per direct een aanzienlijk deel van de openstaande vorderingen in aanmerking komen voor kwijtschelding. Dat betreft met name vorderingen die al tien jaar openstaan. Het gaat hierbij om een bedrag van € 2,3 mln.
Door verhoging van de beslagvrije voet voor verrekeningen van 92,5% naar 95% zullen inwoners minder aflossen op hun openstaande vorderingen. Voor een deel van de vorderingen geldt dat het langer duurt voordat de inwoner de vordering heeft voldaan. Dit leidt voor de gemeente niet tot extra kosten.
Een deel van de inwoners zal op het moment van kwijtscheldingsdatum een hoger openstaand saldo hebben dan bij berekening met de huidige beslagvrije voet het geval zal zijn.
Voor het huidige debiteurenbestand is berekend dat dit over de periode 2020 t/m 2039 leidt tot een incidentele extra kostenpost van € 0,17 mln. De totale extra kosten van deze beleidswijzigingen bedragen bijna € 2,5 mln.

Dekking

Deze kosten kunnen worden gedekt uit de Voorziening Dubieuze Debiteuren Sociale Zaken.
We hebben een voorziening voor de debiteuren Sociale Zaken om de vorderingen die niet worden afbetaald te kunnen afdekken. De hoogte van deze voorziening wordt jaarlijks op basis van een steekproef bepaald en indien nodig aangevuld vanuit de budgetten van W&I.
In 2019 is een nieuwe methode ontwikkeld om de hoogte van de voorziening te bepalen. Deze methode gaat uit van de ervaring uit het verleden. Er wordt gebruik gemaakt van de data van de afgelopen jaren om meer onderbouwd te bepalen welk deel van de vorderingen uiteindelijk oninbaar verklaard moet worden. De nieuwe methode is nauwkeuriger en eenvoudiger te monitoren. Deze is besproken met de accountant.

Uit deze nieuwe berekening volgt dat de voorziening kan worden verlaagd van € 9,1 mln. naar € 7,3 mln. Dat betekent dat er ongeveer € 1,8 mln. kan vrijvallen ten opzichte van de oude berekening. Dit bedrag is gebaseerd op het vorderingenbestand van 1 november. Het is daarmee geen definitieve berekening. Die vindt plaats op basis van het vorderingenbestand op 31 december 2019.

Van de totale extra kosten van € 2,5 mln. is reeds € 1,5 mln. in de voorziening opgenomen. Dat betekent dat van de vrijval van € 1,8 mln. nog € 1,0 mln nodig is voor dit nieuwe beleid, en dat het restant van € 0,8 mln. vrijvalt in het resultaat van 2019.

Om het nieuwe kwijtscheldingsbeleid door te kunnen voeren, is binnen het team Invordering tijdelijk extra capaciteit nodig. Deze incidentele inhuur kost in 2020 circa € 50.000. In de jaarrekening 2019 wordt voorgesteld om deze extra middelen middels resultaatbestemming te dekken uit de incidentele vrijval van € 0,8 mln.

Uitvoering en ingangsdatum.
De maatregelen binnen het debiteurenbeleid Cluster Werk & Inkomen worden per 1-1-2020 ingevoerd. De acties vanuit W&I lopen reeds of zijn in ontwikkeling. Inwoners worden over het nieuwe beleid zo snel mogelijk geïnformeerd.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen:
- Collegebesluit Wijzigingen van het debiteurenbeleid gemeente Arnhem, Cluster Werk & Inkomen 2020 en daarbij behorende beleidsregels kwijtschelding gemeente Arnhem Cluster Werk & Inkomen 2020.